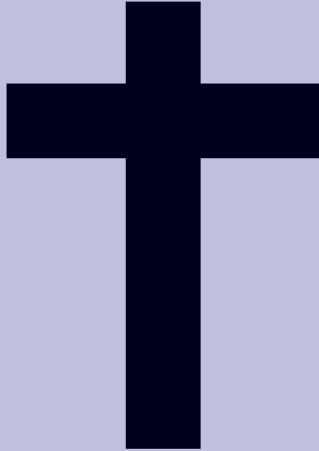

K̄abas Qae-xg'ae
sa

The New Testament in the Naro language of Botswana

Kabas Qae-xg'ae sa

The New Testament in the Naro language of Botswana

copyright © 2012 The Bible Society of Botswana

Language: Naro

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2016-08-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 25 Nov 2022 from source files dated 9 Oct 2020
d01ddea0-c0e8-5bc4-86fa-b235639fa99b

Contents

MATAIO	1
MAREKO	59
LUKA	95
JOHANE	157
TSÉÉ ZI	200
ROMA NE	254
1 KORINTA NE	279
2 KORINTA NE	302
GALATIA NE	318
EFESO NE	327
FILIPi NE	336
KOLOSA NE	342
1 TESALONIKA NE	348
2 TESALONIKA NE	354
1 TIMOTEO	357
2 TIMOTEO	364
TITO	369
FILEMONÉ	373
HEBERA NE	375
JAKOBO	395
1 PETERE	402
2 PETERE	409
1 JOHANE	414
2 JOHANE	421
3 JOHANE	423
JUTA	425
XGÒRE-KG'AI	427

MATAIO **Mataiom ka góáèa qǎè tchõà ne,** **Jeso Krestem ka** **Téé-cookg'ai sa**

Ncêes tçgâyas dim góá-kg'ao ba Mataio me e, mari xg'ae-xg'ae-kg'aom ncêe kò Jesom dim xgaa-xgaase-kg'ao ba kúrú ba (Mt 9:9). Mataio ba kò gam dis tçgâyas koe bìrí ta a, Jeso Kreste ba nqòòkaguèam Kgoara-kg'ao Me e sa. Mataio ba kò kái kg'uian Nciís Qáé-xg'aes koe hàna tséékagu, a ba a ncêem dàòm ka x'ái, Nqari ba kò Jesom koe guu a Gam di ne khòè ne cgoam kò Nciís Qáé-xg'aes koe kúrúá hãa zi nqòòkaguku zi nxàea tseegukagu sa.

Ncêe qǎè tchõà nea Juta ne di cúí tama, gane ncêem kò Jeso ba gane koe ábàè, a gane cgoa x'âèa hãa ne, igabaga i wèém nqòóm di ne khòè ne di i. Mataiom dis tçgâya sa ko kg'aia tç'ãà a Jesom di ábà x'aèan ka tshoa-tshoa, a sa a Gam di tçguù-tçguukuan ka hêé naka kúrúá bóòèan ka hêéthêé nxàe. A sa a nxãaska Gam di qǎè tchõàn di xgaa-xgaan ka hêé naka Me kò ma khòè ne Galilea koe kg'òèkagus ka hêéthêé nxàe. Gaa koe guus kas ko Jesom di dàòan ncêem kò Galilea koe guu a Jerusalema koe síian ka hêéthêé nxàe, naka Jesom kò ko còo dim bekem ka kúrú sa hêéthêé e: Gam dis xgàas koe hêé naka èem kò ko x'ooan koe tõe x'aè ka hêéthêé e.

Jeso ba kaiam Xgaa-xgaa-kg'ao Me e sas ko ncêes tçgâya sa x'ái. Gaam ncêe Nqarim di x'âèa nem gha nxàea kabi, a ba a gataga Nqarim di x'aian ka xgaa-xgaa di qarian úúa hãa ba. Gam di xgaa-xgaa ne ko tâáka zi gùú zi di zi dtcõo-coa zi 5 zi cgoa q'aa-q'aa a nxàèè:

1. Xàbim dis xgaa-xgaa sa. Ncêe sa ko nqarikg'ai di x'aian di ne khòè ne ka nxàe: ne ii sa hêé, naka tséé zi kúrú méé ne ga zi hêé naka ts'ee-ts'ee'kg'aiku zi èe ne gha máàè zi hêé naka èe ne gha hààkom x'aèm ka hòò zi hêéthêé e (Mt 5-7)
2. 12 xu xgaa-xgaase-kg'ao xu di x'âè-kg'ama ne, èe xu kò tsééa tçg'òòè hãa ka (Mt 10)
3. Nqarikg'ai di x'aian di zi sere-sere zi (Mt 13)
4. Xgaa-xgaase-kg'aom di tsééan nta ii sa (Mt 18)
5. Ncêem x'aèm di chõò-q'ooan hêé naka nqarikg'ai di x'aian di hàà-q'ooan hêéthêé e (Mt 25)

Qaa-qaasa kg'uia ne:

- nqarikg'ai di x'aia ne

- "nxãasega i gha Tçgâyas di kg'uian tseegukaguè"

Tçgâyas q'oo koe hàna zi:

- Jeso ba ko Gam di tsééan tshoa-tshoa (1:1–4:11)

- Jeso ba Galilea koe (4:12–16:12)

- Jeso ba ko Jerusalema koe qòò (16:13–20:34)

- Jeso ba Jerusalema koe (21:1–25:46)

- Jesom di xgàasean hêé naka Gam di x'oo sa hêé naka Gam di x'ooan koe tõe sa hêéthêé e (26:1–28:20)

Jeso ba ko Gam di tsééan tshoa-tshoa (1:1–4:11)

Jesom dis qhàò sa
(Lk 3:23-38)

¹ Tcgāyas Jeso Krestem dis qhàòs di sa, Dafitem ka tsgõose-coa ba, Abrahamam ka tsgõose-coa ba.

² Abrahamama ba kò Isakam ka xòò me e,
me Isaka ba Jakobem ka xòò me e,
me Jakobe ba Jutam ka xòò me e,
káikhoe ga xu hěé naka qõese ga xu hěéthěé di ba.

³ Me kò Juta ba Perese ba hěé
naka Sera ba hěéthěé tsara ka xòò me e
(gatsara ka xòò sa kò Tamara si i).

Me Perese ba Heseronem ka xòò me e,
me Hesperone ba Ramem ka xòò me e,
⁴ me Rame ba Aminadabem ka xòò me e,
me Aminadabe ba Nasonem ka xòò me e,
me Nasone ba Salemonem ka xòò me e,
⁵ me kò Salemonem ba Boasem ka xòò me e
(gam ka xòò sa kò Rahabe si i),
me kò Boase ba Obetem ka xòò me e
(gam ka xòò sa kò Rute si i),

me Obete ba Jesem ka xòò me e,
⁶ me Jese ba x'aigam Dafitem ka xòò me e.

Dafite ba kò Solomonem ka xòò me e
(xòò sa kò Uriam ka kò séeèas khòé si i).

⁷ Me kò Solomone ba Rehoboamem ka xòò me e,
Me Rehoboame ba Abiam ka xòò me e,
me Abia ba Asam ka xòò me e,

⁸ me Asa ba Jehosafatem ka xòò me e,
me Jehosafate ba Joramem ka xòò me e,
me Jorame ba Usiam ka xòò me e,

⁹ me Usia ba Jotamem ka xòò me e,
me Jotame ba Ahasem ka xòò me e,
me Ahase ba Heskiam ka xòò me e,

¹⁰ me Heskia ba Manasem ka xòò me e,
me Manase ba Amosem ka xòò me e,
me Amose ba Josiam ka xòò me e,

¹¹ me kò Josia, Jekonia ba hěé
naka qõese ga xu hěéthěé ka xòò me e,
ncěe khòé ne kò tcg'òóé a ko Babilone koe úúé ka.

¹² Eēs séèa tcg'òóku a Babilone koe chùia úúkus qǎá q'oo

koem kò Jekonia ba Salatiele ba ábà,
me Salatiele ba Serobabelem ka xòò me e,
¹³ me Serobabele ba Abiutem ka xòò me e,

me Eliakime ba Eliakimem ka xòò me e,
me Eliakime ba Asorem ka xòò me e,

¹⁴ me Asore ba Satokem ka xòò me e,
me Satoke ba Akimem ka xòò me e,
me Akime ba Eliutem ka xòò me e,

¹⁵ me Eliute ba Eleasarem ka xòò me e,
me Eleasare ba Matanem ka xòò me e,
me Matane ba Jakobem ka xòò me e,

¹⁶ me kò Jakobe ba Josefam ka xòò me e,
ncěe kò Marias dim khòé ba ii ba,

ncêe Jesom ka xõò kò ii sa,

ncêe ko Kreste ta ma tciìè ba.

¹⁷ Nxãaska zi kò wèè zi qhàò zi Abrahamam koe guu a sí Dafitem koe tcãà zi 14 zi i, zi kò Dafitem koe guu a sí sèèa tcg'òóku a Babilone koe chùia úúkus dim x'aèm koe tcãà ka zi 14 zi qhàò zi i, zi kò sèèa tcg'òóku a Babilone koe úúkus dim x'aèm koe guu, a sí Krestem di x'aèan koe tcãà ka zi kò 14 zi qhàò zi i.

Jeso Kreste ba ko ábàè

(Lk 2:1-7)

¹⁸ Ncêe zi gúú zi kò Jeso Krestem ko ábàè ka kúrúse. Gam ka xõòs Maria sa kò Josefam ka seékuan tòóa mááèa hãa. Igaba èe khara qanega xg'ae ta ga hãa kas kò bóòè a Tcom-tcomsam Tc'èem ka ncãàn úúkguèa. ¹⁹ Gas dim khòem Josefa ba kò tchànóm khòè me e, a kò tc'èe tama nxàea tcg'òóan gaan di i, sau-cgaekagu sim gha khama, a ba a kò tcáóa ba q'oo koe bìrìsea hãa, cg'uri-cg'uri si tamasem gha q'aa cgoa si sa. ²⁰ Qanegam hãa a ko ncêe zi gúú zi ka tc'èe-tc'èese kam ko moengelem X'aigam *Nqarim* di ba sòokuris q'oo koe qhúí cgae me, a bìrì me a máá: “Josefaè, Dafitem ka tsgòose-coaè, táá Maria sa sèè bèe guu, nakas tsaris khòè sa kúrú. Eè gas ka qómmeà nea Tcom-tcomsam Tc'èem koe guua ke. ²¹ Si gha kg'áòm cóá ba ábà, tsi gha cg'òèa ba Jeso ta ma tciì, Gam di ne khòè nem gha gane di chìbian koe kgoara khama,” témé.

²² Wèéan ncêea kò kúrúse, nxãasegas gha X'aigam *Nqarim* porofitim koe guu a kg'ua hãa sa tseegukaguè ka, ncêe kò máá: ²³ “Dxàe-coas qanega xóé cgoaè tama sa gha ncãàn úú, a sa a gha kg'áòm Cóá ba ábà, Me gha Emanuele ta ma tciìè,” tam méé, ncêe sa ko máá, ‘Nqari ba hãa cgoa taa,’ témé.

²⁴ Me Josefa ba tc'oman koe tõe, a ba a èem kò ma X'aigam dim moengele ba ma x'áè mea khama ma kúrú. A ba a sí Maria sa gam dis khòès iise sèè. ²⁵ Igabam kò táá xóé cgoa si, si nxãakg'aiga síi kg'áòm cóá ba ábà. Me cg'òèa ba Jeso ta ma tciì.

2

Cg'áè-kga'ao xu cáms ko tcg'oa xòè koe guua xu

¹ Jesom Betelehema koe ábàèa hãa, Jutea di i, x'aigam Herotem di x'aèan ka, ka xu kò tçonò q'ãa-kga'ao xu cáms ko tcg'oa xòè koe guu a Jerusalema koe hàà, ² a hàà tõe a máá: “Gaam èe ábàèam x'aigam Jutea ne di ba ndaa? Gaam dim tçonò ba xae ncãa cáms ko tcg'oa xòè za bóò, xae hààraa hãa, hàà xae gha dqomè Me ka,” témé.

³ Èem ko x'aigam Herote ba ncêes gúús ka kóm kam kò tcg'ái-tcao, naka wèém x'áém Jerusalema di ba hēéthēé e, gam cgoa. ⁴ Me wèè xu kaia xu peresiti xu hēé naka x'áé xгаа-xгаа-kga'ao xu khòè ne di xu hēéthēé tciaa xg'ae, a tõe xu nda koe méém ga *nqòòkaguèam* Kreste ba ábàè sa. ⁵ Xu bìrì me a máá: “Betelehema koe e, Jutea di i. Ncêea porofitim kò ma góá hãa ga a khama:

⁶ ‘Tsáá Betelehema tseè,

Juta dim nqòóm koe hãa tsi,

cg'aré tama tsia x'aiga xu Jutea di xu koe.

Tsáá koem gha tc'ãa-cookg'ai ba guu a tcg'oa khama,

ncêe gha Tiri ne khòè ne Iseraele di ne kòre ba,

témé,” ta xu méé.

⁷ Nxāaskam kò Herote ba tɔnò q'āa-kg'ao xu kàa ka tciia tcg'òó, a ba a qāèse tēa kg'ónò xu dùútsa x'aè kam tɔnò ba bóósea sa. ⁸ A ba a Betelehema koe tsééa úú xu a máá: “Qòò naka síí Cóm ka qāèse kóm, naka ēe xao kòò hòò Me ne kg'uian tsééa máá te, nakar gha nxāasega tíí igaba síí dɔm Me,” témé.

⁹ Eē xu ko x'aiga ba kómá xg'ara ka xu kò xgoaba a qòò. Me gaa x'aè kaga tɔnòm ēe xu kò cáms ko tcg'oa xèè za bóòba ba tc'āa-cookg'ai xu, a ba a nxāakg'aiga síí Cóm hāa qgái tc'amkg'ai koe téé. ¹⁰ Tɔnò ba xu ko bóò ka xu kò kaisase qāè-tcao. ¹¹ Nquum q'oo koe xu kò tcāa, a Cóm ba bóò xòòs Marias cgoa, a xu a qámse a dɔm Me, a x'aian di cāan gaxu di xgobekg'am, a gautan di zi guú zi hēé, qāè hm̄m xg'āò tshāán hēé naka tcg'áuse di tshāán hēéthēé di zi aba zi tcg'òó a máa Me.

¹² Sōokuris q'oo koe xu ko q'āakaguèa, táá mée xu Herotem koe kabise sa khama xu kò tām dàò ba sée a gaxu dim nqòóm koe kabise.

Josefa xuku ne ko ts'āa a Egepeto koe qgóé

¹³ Eē xu qòòba hāa kam kò moengelem X'aigam Nqarim di ba sōokuris q'oo koe Josefam koe x'áise, a máá: “Tēe, naka Cóm ba hēé naka xòò sa hēéthēé sée, naka Egepeto koe ts'āa naka qgóé! Gaa koe mée tsi hāa nakar nxāakg'aiga síí birí tsi kúrú tsi gha sa. Kúrúse i gha me gha Herote ba Cóm ba qaa, cg'òo Mem gha ka ke,” témé. ¹⁴ Me ēem ntcúúm ka tēe, a ba a Cóm ba hēé naka xòò sa hēéthēé sée, a Egepeto koe qòò. ¹⁵ Gaa koem kò hāa, me nxāakg'aiga síí Herote ba x'óó.

Ncēe sa kò kúrúse, nxāasegas gha X'aigam Nqarim porofitim koe guu a kg'uia hāa sa tseegukaguè ka, ncēe ko máá: “Egepeto koer Cóm Tiri ba tciia tcg'òóa hāa,” témé ba.

Herote ba ko cóa xu cg'òo

¹⁶ Eēm ko Herote bóòba q'āa, tɔnò q'āa-kg'ao xu kam qàe-qaeèa hāa sa, kam kò nxāaska kaisase xgòá, a ba a ncōo-kg'ao xu tsééa tcg'òó, síí xu gha wéé xu cóa xu ēe cámm kuri xu, kana gaxu ka nqāaka hàna kurian úúa xu, Betelehema ba hēé naka gam qàe koe hàna xu qgái xu wéé xu koe hēéthēé hàna xu cg'òo ka. Ncēe sam kò kúrú, tɔnò q'āa-kg'ao xu hàà birí mea hāas domka, ēe xu kò birí meam x'aèm koe guu a.

¹⁷ Ka i kò nxāaska porofitim Jeremiam ka kò kg'uièa sa tseegukaguè, ncēe kò máá:

¹⁸ “Dòm ba kò Rama koe kómse, kg'ae sa hēé

naka thòò-tcaoase kg'ae sa hēéthēé di ba.

Ragele sa ko gas di cóán kg'ae cgae,

a kò qgài-qgai-tcáoókuan xguì,

kaàra i hāa khama,”

témé ba.

Josefa ne ko kabise, a Nasareta koe qòò

¹⁹ Herotem ko x'óó qāá q'oo koem kò moengelem X'aigam Nqarim di ba Josefam koe sōokuris q'oo koe x'áise, Egepeto koe, ²⁰ a ba a máá: “Tēe naka tsia Cóm ba hēé naka xòò sa hēéthēé sée, naka tsia Iseraele dim nqòóm koe qòò, ēe kò Cóm di kg'òèan qaa nea x'óóa hāa ke,” témé.

²¹ Me tēe, a Cóm ba hēé naka xòò sa hēéthēé sée, a ba a Iseraele dim nqòóm koe qòò. ²² Igaba ēem ko Josefa kóm Arekelose ba Jutea dim nqòó ba tc'āa-cookg'ia sa, gam ka xòòm Herotem téé-q'oo koe, kam kò gaa koe

síian bèe. Sòokuris koem ko q'áakaguèa, khamam kò Galilea dim xòem koe qđò, ²³ a síi Nasareta ta ko ma tciìem x'áé-dxoom koe x'áè, èe porofiti xu ka kg'uièa hãas gha nxãasega tseegukaguè ka, ncèe kò máá: “Nasareta dim khòe ba, tam gha ma tciìe,” témé sa.

3

Johanem tcguù-tcguu-kg'ao ba ko Nqarim di zi kg'ui zi xгаа-xгаа
(Mk 1:1-8; Lk 3:1-18; Jn 1:19-28)

¹ Eè xu cámi xu kam kò Johanem tcguù-tcguu-kg'ao ba hàà, a ba a hàà tchàa-xgóós Jutea dis q'oo koe Nqarim di zi kg'ui zi xгаа-xгаа a máá: ² “Tcóóse tu gatu di chìbian koe, nqarikg'ai di x'aia nea cùu u ke,” témé. ³ Ncèem Johane ba porofitim Isaiam kò gam ka kg'uia hãam ga me e, a ko máá: “C'èem dòm ba ko tchàa-xgóós koe guu a q'au a ko máá: ‘X'aigam Nqari ba tu dàò ba kg'ónòa máá, naka Gam di dàòan tchàno-tchanoa máá Me,’ ” témé ba.

⁴ Johane ba kò nqabè c'òò cgoa kúrúèa qgáian hana, a khòo dim bàne ba kháóa ba koe qáéa. Gam di tc'òoa nea kò tcòman hée naka qãaka di dènean héeéthèe e. ⁵ Ne kò khòe ne Jerusalema hée naka wèe Jutea hée naka wèem xg'aeku-coam Jorotane qàe dim koe héeéthèe guu a síi cgae me, ⁶ a ne a gane di chìbian nxàe, a Jorotane dim tshàam koe tcguù-tcguuè.

⁷ Igaba èem ko kái xu Farasai xu hée naka Saduke xu héeéthèe bóò, xu tcguù-tcguukuan domka gam koe hààraa, kam kò birí xu a máá: “Gaxao cg'aoan di xao cóa xaoè! Dìin ka xaoa q'ãa-q'ãaèa hãa a ko hààko xgóàn Nqarim di bèe? ⁸ Nxãaska méé xao chìbian koe xao tcóósea hãa sa gha x'ái tc'ároan kúrú. ⁹ Táa méé xao biríse naka máá, ‘Abrahama ba xae úua, sixae ka tsgóose ba,’ témé guu. Birí xao or ko a ko máá: Nqari ba qarían úua, ncèe zi nxõá zim gha seè a Abrahama ba tsgõ-coan kúrúa máá di i ke. ¹⁰ Bòò sa nxãakamaga hii zi di tobean kg'ónòa tòóa mááèa, si gha wèes hiiis èe qãè tc'ároan kúrú tama sa xg'aoa tcg'òò, a c'eean q'oo koe xaoa tcàèe.

¹¹ “Tíi ra ko tshàan cgoa tcguù-tcguu tu u, chìbian koe tu gha tcóóse ka, igaba Gaam èe ko tíi qãá q'oo koe hàà ba tíi ka qari Me e, ncèe Gam di zi nxàbo zi qgóóan gar tc'ãò tama ba. Gabá gha Tcom-tcomsam Tc'èem cgoa hée naka c'èem cgoa héeéthèe tcguù-tcguu tu u. ¹² Mabere tsoroa nem ko dqòrò cgoam hii ba tshàua ba koe hãa, Me gha maberea nem ko dqòròs qgáis koe dqòròa xgãá a, a gha Gam di maberean Gam dis nxàès koe xg'ae-xg'ae, igabam gha ts'irì tamam c'èem koe tsoroan dàò,” tam méé.

Jeso ba ko tcguù-tcguuè
(Mk 1:9-11; Lk 3:21-22)

¹³ Me kò Jeso ba Galilea koe guu, a Jorotane koe hàà, hààm gha Johanem ka tcguù-tcguuè ka. ¹⁴ Igabam kò Johane ba xgàè-kg'am Me, a máá: “Tsáá kar gha tcguù-tcguuè sa ko qaase, ka Tsi gáé ko Tsáá tíi koe hàà?” témé. ¹⁵ Me Jeso ba xqa me a máá: “Guu u ncèeska, kg'anoa i máá tsama, ncèeta tsam gha hée sa ke. Ncèem dàòm ka tsam gha ko wèe zi gúú zi tchàno zi kúrú, Nqarim ka ko qaaè zi,” témé. Me dtcòm Me.

¹⁶ Eèem kò Jeso ba tcguù-tcguuèa xg'ara kam kò kúúga tshàam koe tcg'oa, i kò gaa x'aè kaga nqarikg'aian xgobekg'amse, Me Nqarim dim Tc'èe ba bóò, Me tcíbís khama ii a ko Gam koe xõa. ¹⁷ Me gaa x'aè kaga dòm ba

nqarikg'ai koe guu a máá: “Ncêe ba Tirim Cóám ncàma Raa Me e, Gam kar ko kaisase qâè-tcao,” témé.

4

Jeso ba ko kúrúá bóòè
(Mk 1:12-13; Lk 4:1-13)

¹ Me nxâaska Jeso ba Tc'ëem ka sèè a qâáka úúè, síim gha dxâwam ka kúrúá bóòè ka. ² Eëm ko 40 cáman hêé naka 40 ntcùúan hêéthêé tc'òoan carasea hâa kam kò gaa koe guus ka xàbâa.

³ Me kò kúrúá bóò-k'g'ao ba hàà cgae Me, a birí Me a máá: “Nqarim di Tsi Cóá Tsi kò ii ne, ncêe nxōán birí naka i péréan kúrúse,” témé. ⁴ Me Jeso ba xoa a máá: “Góásea i hâa a ko máá: ‘Khòè ba péréan ka cúí kg'òèkaguè tite, igaba wèem kg'uim ka a, ãe ko Nqarim di kg'áman koe guu a tcg'oa ba,’ téméèa,” tam méé.

⁵ Kam ko nxâaska dxâwa ba tcom-tcomsam x'áé-dxoom *Jerusalem* dim koe úú Me, a ba a kaisase tc'amaka hàna qgáian tempelem tcobe dim koe síí tòó Me, ⁶ a birí Me a máá: “Nqarim di Tsi Cóá Tsi kò ii ne, nqâaka xaoa xòóse. Góásea i hâa ke a ko máá:

‘Gam di xu moengele xum gha Tsáá ka x'áèan máá,
xu gha gaxu di tshàuan cgoa ghùí Tsi,
táá Tsi gha nxâasega nqàrèa Tsi
nxōán koe xg'áma tòó ka,’ ”

tam méé. ⁷ Me Jeso ba birí me a máá: “Gaicara i góásea hâa a ko máá: ‘Táá méé tsi tsarim X'aigam Nqari ba kúrúá bóò guu,’ ” témé.

⁸ Gaicaram kò dxâwa ba sèè a kaisase kaiam xàbim koe úú Me, a ba a wèè x'aian nqōómkg'ai di hêé, naka gaan di karean hêéthêé x'ái Me. ⁹ A ba a birí Me a máá: “Wèéan ncêe gar gha máà Tsi, gómankg'ai koe Tsi kòò cg'áé a ko dqòm te ne,” témé. ¹⁰ Me Jeso ba nxâaska birí me a máá: “Tíí koe tcg'oa, satanaè! Góásea i hâa a ko máá: ‘X'aigam Nqari ba tsi gha dqòm, a Gam cúí ba kúrúá máá,’ témé,” tam méé.

¹¹ Me nxâaska dxâwa ba guu Me. Ka i ko gaa x'aè kaga moengelean hàà, a hàà hùí Me.

Jeso ba Galilea koe (4:12–16:12)

Jeso ba ko Gam dis tséé sa Galilea koe tshoa-tshoa
(Mk 1:14-15; Lk 4:14-15)

¹² Eëm ko Jeso ba Johane ba qáéèa hâa sa kóm, kam kò Galilea koe kabise. ¹³ Nasareta koem kò tcg'oa, a Kaperenaume koe síí x'áè, ncêe ko tshàam qàe koe hànam qgáí ba, Sebulone ba hêé naka Nafetali ba hêéthêé tsara dim nqōóm koe, ¹⁴ ãe porofitim Isaiam ka kò kg'uiéas gha nxâasega tseegukaguè ka, ncêe kòò máá:

¹⁵ “Sebulonem dim nqōó ba hêé
naka Nafetalim dim nqōó ba hêéthêé tsara
tshàam koe ko qōòm dàòm koe hâa,
Jorotanem qàe koe, Galilea koe,
nqōóm táá zì qhàò zì di ba;

¹⁶ khòè ne ncêe *gaa koe* ntcùúan q'oo koe x'áèa hâa nea kaiam x'áà ba hòòà.
X'ooan dim nqōóm ntcùúm q'oo koe hâa ne koe
i x'áàn hààraa,”
témé.

¹⁷ Eëm x'aèm koem kò Jeso ba guu a tshoa-tshoa a xгаа-xгаа a máá: “Tcóose tu gatu di chìbian koe, nqarikg'ai di x'aia nea cùu u ke,” témé.

Jeso ba ko tc'ãa di xu xгаа-xгаа-se-kg'ao xu tcii

(Mk 1:16-20; Lk 5:1-11)

¹⁸ Eëm Jeso ba Galilea dim tshàam qàe koe xóe a ko qđò kam kò khòe qđeku tsara bóò, Simonem ncēe kòo Petere ta ma tciiè ba hēe naka Anterea ba hēéthēe e, tsara c'uisi sa tshàan q'oo koe tcãa, x'aù qgóó-kg'ao tsara a kò ii khama. ¹⁹ A ba a birì tsara a a máá: “Xùri Te tsao, kùrú tsao or gha tsao khòe ne qgóó-kg'ao tsao ii,” témé. ²⁰ Tsara kúúga gatsara di c'uisian guu, a xùri Me.

²¹ Gaa koem guu a ko qđò kam kò khòe qđeku tsara c'ēe tsara bóò, Sebetem ka cóásem Jakobo ba hēe naka qđesem Johane ba hēéthēe e, tsara gatsara ka xđòm Sebetem cgoa dxòrom q'oo koe hãa, xu ko gaxu di c'uisian kg'ónò, Me Jeso ba tcii tsara a. ²² Ka tsara kò kúúga dxòro ba hēe naka gatsara ka xđò ba hēéthēe guu, a xùri Me.

Jeso ba ko tsàako ne khòe ne kg'òèkagu

(Lk 6:17-19)

²³ Me Jeso ba wèem Galileam koe qđòa te, a gane di còrè-nquuan koe xгаа-xгаа, a ko x'aian di qãe tchòan ka khòe ne birì, a ko wèe tciiian koe hēe naka wèe thòdan koe hēéthēe qãèkagu ne. ²⁴ Gaam di tchòa ne kò wèem Siriam koe tsai-tsaise, ne kò Gaam koe wèe ne ēe ko tãaka zi tcii zi tsàa ne óa, naka thòkase tsàara hãa ne hēe naka dxãwa tc'ēean ka tcãàe ne hēe, naka x'óoa qae ko ne hēe naka nqara ne hēéthēe e, Me kùrú ne ne qãe. ²⁵ Zi kò kái zi xg'ae zi Galilea koe hēe naka Dekapolise koe hēe naka Jerusalema koe hēe naka Jutea koe hēe naka c'ēe xòe Jorotane di koe hēéthēe guu a xùri Me.

Jeso ba ko xàbim koe xгаа-xгаа (5:1–7:29)

5

¹ Eëm ko Jeso ba xg'ae zi bóò kam kò xàbim koe qaò, a síi gaa koe ntcóò, xu Gam di xu xгаа-xгаа-se-kg'ao xu hàà cgae Me.

Tseegu dis ts'ee-ts'ee-kg'ao sa

(Lk 6:20-23)

² Me tshoa-tshoa a xгаа-xгаа xu a máá:

³ “Ts'ee-ts'ee-kg'ao nea
gane ēe tc'ēm koe dxàua hãa
igaba Nqari ba dtcãasea hãa ne,
nqarikg'ai di x'aia nea gane di i khama.

⁴ Ts'ee-ts'ee-kg'ao nea
gane ēe ko kg'ae ne,
qgài-qgai tcáóe ne gha khama.

⁵ Ts'ee-ts'ee-kg'ao nea
gane ēe ko cg'aré-cg'arese ne,
nqđò ba ne gha q'òò khama.

⁶ Ts'ee-ts'ee-kg'ao nea
gane ēe tchànoan xàbà máána hãa ne,
a cáma máa ana ne,
xg'ãakaguè ne gha khama.

⁷ Ts'ee-ts'ee-kg'ao nea

ēe thōò-xama-máákuan úúa ne,
Nqarim ka ne gha thōò-xama mááè khama.

⁸ Ts'ee-ts'eekg'aièa nea
gane ēe q'ano-tcáo ne,
Nqari ba ne gha bóò khama.

⁹ Ts'ee-ts'eekg'aièa nea
gane ēe ko tòókuan kúrú ne,
Nqarim di ne cóa ne ta ne gha ma tcièè khama.

¹⁰ Ts'ee-ts'eekg'aièa nea
gane ēe ko tchànoan domka xgàràè ne,
nqarig'ai di x'aia nea gane di i khama.

¹¹ Ts'ee-ts'eekg'aièa tua,
ncèè khòèan kòo nqoi tu u, a ko xgàra tu u ne,
a ko Tíí domka wèè zi gùù zi cg'ãè zi
[tshúù-ntcōase] gatu ka nxàè ne.

¹² Qãè-tcao méé tu naka tua cgabà-cgaban-tcao,
gatu di surutan nqarig'ai dia kaia hãa ke,
gatà iim dàòm kaga ne kò porofiti xu xgàra
ncèè kò gatu cookg'ai koe ga hàna xu khama.

Tabean hēé naka x'ààn hēéthēé e
(Mk 9:50; Lk 14:34-35)

¹³ “Gatua nqđómkg'ai di tu tabe tu u. Igaba i kò tabean di tsau-q'ooan kaà cgae e, ne i gha gaicara ntama kúrúè a tsau? Cúí gùù ga i qãèa máána hãa tite, kg'ama tchãa koe aaguè a khòèan ka náàès cúí si i.

¹⁴ “Gatua nqđóm di tu x'àà tu u. X'áé-dxoom xàbim tc'amkg'ai koe hàna ba cuiskaga chómmea hãa tite. ¹⁵ Cúí khòè ga gataga lampi sa x'àà-x'aa naka q'ores ka nqãaka tòò sia hãa tite, igaba i gha téé-q'ooa sa koe tòò si, si gha wèè ne ēe nquum q'oo koe hàna ne x'ààn máá. ¹⁶ Gatu di x'ààn méé i gatà iim dàòm ka khòè ne cookg'ai koe x'àà, naka ne gha nxãasega gatu di qãè tséèan bóò, naka nea gatu dim Xòòm nqarig'ai koe hàna ba dqòm.

X'àèan kaàkagu sa kana tseegukagu u sa

¹⁷ “Táá tu tc'èea máá, hààr ko x'àèan ko méé sa kana porofiti xu ko méé sa kaàkagu, ta tc'èe guu. Hààra Raa, hààr gha táá kaàkagu si ka, igabar ko hàà tseegukagu si. ¹⁸ Tseegua ner ko bìrí tu u a ko máá: Nqarig'aiian hēé naka nqđókg'aiian hēéthēéa gha kaà, igabam cúím góám cg'árém ga ba kana góá-hiim ka góàèa gúúan ga igaba x'àèan koe guu a kaà tite, i gha nxãakg'aiga síí wèè gúúan kúrúse. ¹⁹ Khama nxãaska, diim wèém ēe gha ncèe x'àè-kg'áman ka cg'aré ba kaàkagu ba, a ba a ncèes gùù sa kúrúan khòè ne xgaa-xgaa ba, nxãa ba gha nqarig'ai di x'aian koe cg'aré ba ta ma tcièè. Igaba ēe ko x'àè-kg'áman kúrú, a ba a ko xgaa-xgaa a ba, nxãa ba gha nqarig'ai di x'aian koe kaia ba ta ma tcièè. ²⁰ Bìrí tu ur ko a ko máá: Gatu di tchànoan kòo x'àè xgaa-xgaa-kg'ao xu dian hēé naka Farasai xu dian hēéthēé nqáé tama ne tu cuiskaga nqarig'ai di x'aian koe tcãa tite.

Cg'đo sa
(Lk 12:57-59)

²¹ “Kóma tu hãa, ne kò ncíi kuri di ne khòè ne bìríè a ko máá: ‘Táá cg'đo guu.’ ‘Wèém ēe gha cg'đo ba gha xgàrakuan tééa máá,’ téméè. ²² Igabar ko Tíía bìrí tu u a ko máá: Diim wèém ēe qđesem koe xgòà hãa ba gha xgàrakuan tééa máá. Gataga diim wèém ēe ko qđese ba bìrí a máá: ‘Káà hùì

tsi gùu tsi i, 'témé ba gha x'áèan di xu kaia xu cookg'ai koe x̄ara mááse. Igaba diim wèém ãe ko máá: 'Tsáá káà tc'èe tsi gùu tsi,' témé ba chòò tamas c'ees dxāwam dis ka tééa mááèa hãa.

²³ "Khama nxāaska, ãe tsi kò tsaris aba sa altaram koe úú ne, a tsi a ko gaa koe tc'èe-tc'èese tsáá q̄õe ba c'ees gùu sa tsáá cgoa úúa sa ne, ²⁴ méé tsi tsari aban gaa koe guu, altaram cookg'ai koe. Naka tsia kg'aia q̄õò naka síí tsáá q̄õem cgoa tòókuan kúrú, naka nxāwa hàà tsari aban úú.

²⁵ "Qhãésega méé tsi ãe ko chibi-chibi tsim cgoa kómku, ãe tsi kòo xgàrakuan dis qhàis koe síí cgoa me ne. Nxāa tama kò ii nem gha xgàra-kg'aom tshàu q'oo koe tcãà tsi, me gha xgàra-kg'ao ba qáé-kg'aom tshàu q'oo koe tcãà tsi, tsi gha qáé-nquus koe tcãàè. ²⁶ Tseegua ner ko bìrì tsi a ko máá: cuiskaga tsi gaa koe tcg'oara hãa tite, a gha nxāakg'aiga síí ãe qaùà hãam mari-coa ba suruta.

Cg'ára kúrúa ne

²⁷ "Kóma tu hãa i kòo ncēeta mééè a ko máá: 'Táá cg'áràn kúrú guu,' téméè. ²⁸ Igabar ko Tíí bìrì tu u a ko máá: wèém khòèm ãe ko dxàe-khoe sa bóò, a ba a ko ncóó si ba, ncãa nxāakamaga cg'áràn kúrú cgoa si tcáóa ba koe. ²⁹ A ncèè kg'áo xòè dim tcgáim tsarim kòo chìbian kúrúagu tsi ne méé tsi nxòbea tcg'òó naka aagu me. Qãè e, c'èe xòèa tsi gha aaguè sa ke, wèè tc'áróa tsi chòò tamas c'ees dxāwam dis koe xaoa tcãàèan ka. ³⁰ Gataga ncèè kg'ám x'óm tsarim kòo chìbian kúrúagu tsi ne méé tsi q'ãea tcg'òó naka aagu me. Qãè e c'èe xòèa tsi gha aaguè sa, wèè tc'áróa tsi gha chòò tamas c'ees dxāwam dis koe tcãàèan ka ke.

Khòès cgoa q'aa sa

(Mt 19:9; Mk 10:11-12; Lk 16:18)

³¹ "Gataga i kòo ncēeta mééè a ko máá: 'Diim wèém ãe ko gam dis khòès cgoa q'aa ba méém tcgāya sa góá máá si, q'aa cgoa siam hãa di sa,' ta mééè. ³² Igabar ko Tíí bìrì tu u a ko máá: Wèém khòèm ãe ko gam dis khòè sa aagu ba, cg'árà nes kúrúa domka tamase, ba ko cg'árà-kg'ao sa kúrú si, me ko diim wèém ãe ko aaguèas khòè sa sèè ba cg'áràn kúrú, tar ko méé.

Gàisea ne

³³ "Gataga tu kóma hãa, ne kòo ncíi kuri di ne khòè ne bìrìè a ko máá: 'Táá tshúú-ntcōan cgoa gaise guu, igaba méé tsi tsari gaisean X'aigam Nqarim cookg'ai koe tseegukagu,' téméè. ³⁴ Igabar ko Tíí bìrì tu u a ko máá: Táá gaise guu, nqarikg'ai cgoa ga igaba, Nqarim dis ntcōó-q'ooos x'aian di si i ke, ³⁵ kana nqōómkg'ai cgoa ga igaba, Gam di nqàrèa nem ko tòó qgài i ke, kana Jerusaleman cgoa ga igaba, kiam X'aigam dim x'áé-dxoo me e ke. ³⁶ Gataga méé tsi táá tcúúa tsi cgoa gaise guu, cuiskaga tsi cúim c'òòm tsarim ga ba kúrú nakam q'úú kana ntcúúa hãa tite ke. ³⁷ Kg'amaga méés gatu dis 'Eè' sa 'Eè' sa ii, nakas gatu dis 'Eè ãe' sa 'Eè ãe' sa ii. A ncèè c'èes gùu sa tsi kòo ncèè zi kg'ui zi koe càua mááse nes gha nxāa sa dxāwam koe guua.

Kabia mááku sa

(Lk 6:29-30)

³⁸ "Kóma tu hãa i kòo ncēeta mééè a ko máá: 'Tcgái ba méém tcgáim c'èem domka tcg'òóè, nakam x̄ó ba x̄óm domka tcg'òóè,' ta mééè. ³⁹ Igabar ko Tíí bìrì tu u a ko máá: Táá cg'ãè tc'èem khòè ba kabia máá guu, igaba diim wèém ãe ko kg'áo xòè di góoa tsi koe xg'ám tsi ba, nxāa ba c'èem góo xòè ba máa thèé nakam xg'ám. ⁴⁰ A ncèè khòèm kòo xgàrakuan dis qhàis

koe úú tsi, a tsari subu marian di qgáian sèè kg'oana ne, máà me gataga thée tsari kaisa marian di qgáia ne. ⁴¹ Díim wèém òe gha ko chùì tsi, cúim kilomitar ba tsi gha gam di zi gúù zi xgàm a qòò ba, nxāam cgoa méé tsi cam kilomitaran qòò. ⁴² Máà òe ko dtcàrà tsi ba, naka òe cgóbè cgae tsi kg'oana ba táá q'aumana guu.

Tsari cg'òo-kg'aoan ncàma ne
(Lk 6:27-28, 32-36)

⁴³ “Kóma tu hāa i kòò ncēeta mééé a ko máá: ‘Tsáá ka c'èe ba méé tsi ncàm, naka tsia tsarim cg'òo-kg'ao ba hòre,’ téméé. ⁴⁴ Igabar ko Tíia bìrì tu u a ko máá: Gatu di cg'òo-kg'aoan méé tu ncàm, naka còrèa máá òe ko xgàra tu u ne, ⁴⁵ naka tua gha nxāasega gatu ka Xòòm nqarikg'ai koe hānam di tu cóá tu ii. Gam dis cam sam ko kúrú si òe cg'āè ne hēé naka òe qāè ne hēéthēé qāò cgae, a ba a ko túúan òe tchāno ne koe hēé naka òe kama ne koe hēéthēé tsééa úú. ⁴⁶ Eē ncàm tua hāa ne tu kò ncàma hāa, ne ia gha dùútsa surutan kabisea máá tu u? Mari xg'ae-xg'ae-kg'ao xu igaba xu ko thée gataga hēé khama. ⁴⁷ A ncēé gatu di qōean cúí ga tu kòò tsgámkagu, ne tu ko dùús cgáé sa kúrú? A táá zi qhàò zi di ne igaba ne gáé thée gataga hēé tama? ⁴⁸ Nxāaska méé tu tchāno ii, ncēm ma gatu ka Xòòm nqarikg'ai koe hāna ba ma tchāno Me e khamaga ma.

6

Tchāno zi tséé zi

¹ “Q'āa méé tu naka tua gatu di zi tséé zi tchāno zi táá khòè ne cookg'ai koe kúrú guu, naka táá khòè ne x'ái zi guu. Gatà tu kò hēé ne tu surutan hòò tite, gatu ka Xòòm nqarikg'ai koe hānam koe.

² “A c'ēm dtcàrà-kg'ao ba tu kò c'èes gúù sa máá kg'oana ne méé tu còrè-nquuan hēé naka x'áéan xg'aeku koe hēéthēé táá torompitan cgoa nxàe ana téé guu, qāè khòèan khama ko ma kúrúse xu khòè xu ko hēé khama, nxāasega xu gha c'èe khòèan ka dqomè ka. Tseegua ner ko bìrì tu u a ko máá: Gaxu di surutan xu khòè ne koe cg'oèase hòò. ³ Igaba tsáá òe tsi kòò c'ēm dtcàrà-kg'ao ba c'èes gúù sa máà ne, táá hēé nas dxāes x'òàs tsari sa q'āa, kg'ám x'òàm tsarim ko kúrú sa. ⁴ Naka i gha nxāasega gúúan tsi tcg'óò q'oo chómsea hāa, Me gha Saòm ncēe ko chómsea zi gúù zi bóò ba gha suruta tsi.

Còrèan ka xgaa-xgaa sa
(Lk 11:2-4)

⁵ “Naka gatà còrè tu kò ne méé tu táá qāè khòèan khama ko ma kúrúse xu khòè xu khama ii guu, còrè-nquuan q'oo koe hēé naka x'áéan xg'aeku koe hēéthēé ko nqàrè ka téé a còrèan ncàma xu, nxāasega ne gha wèé ne khòè ne bóò xu ka. Tseegukar ko bìrì tu u a ko máá: Gaxu di surutan xu khòè ne koe cg'oèase hòò. ⁶ Igaba tsáá òe tsi kò còrè ne méé tsi tsarim nquum q'oo koe tcāà, naka nquu-kg'ám ba tcēekg'am, naka tsia Saò ba còrè, ncēe hòòse tama ba. Nakam gha nxāasega Saò ba suruta tsi, ncēe ko chómsea zi gúù zi bóò ba. ⁷ Naka gatà còrè tu kòò ne, táá qaase tama zi kg'ui zi kái zi tséékagu guu, táá zi qhàò zi di ne ko hēé khama, kái zi kg'ui zi òe ne ko kg'ui zi ka ne gha komsanaè, ta ne tc'èea khama. ⁸ Táá gane khama ii guu. Gatu ka Xòò ba tu ko dtcàràs cookg'ai koem gatu koe ko tcào sa nxāakamaga q'ana hāa ke. ⁹ Ke méé tu ncēeta ma còrè na máá: Sita ka Xòò Tseè nqarikg'ai koe hāna Tseè,

cg'òèa Tsi méé i dqòmè,

¹⁰ Tsari x'aian méé i hàà.

Tsáà ko tc'èe sa méés nq'ómkg'ai koe kúrúè
nqarikg'ai koes ko ma kúrúè khama.

¹¹ Sita dis tc'òos wèé cáám di sa
ncèe cáám ka máà ta a.

¹² Naka qg'óóa máá ta a chìbia ta,
sita ma c'èe ne gane di chìbian
ma qg'óóa máána hãa khama.

¹³ Táá kúrúá bóókuan koe tcéèa úú ta a guu,
igaba dxāwam dim dàòm koe tcg'òó ta a.

[X'aian hēé,
naka qarian hēé,
naka x'àan hēéthēéa
chòò tamase Tsari i ke.
Amen.]

¹⁴ “Khòè ne tu kò gane di chìbian qg'óóa máá nem gha gataga gatu ka Xòòm nqarikg'ai di ba gatu di chìbian koe qg'óóa máá tu u khama. ¹⁵ Igaba ncèe khòèan tu kò gaan di chìbian qg'óóa máá tama, nem gatu ka Xòò ba thēé cuiskaga chìbia tu qg'óóa máá tu ua hãa tite.

Tc'òoan carasea ne

¹⁶ “Gataga thēé, èe tu kò tc'òoan carase ne méé tu táá cg'āè-cg'āe kg'ái guu, qāè khòèan khama ko ma kúrúse xu khama ma, ncèe cg'āè-cg'āe kg'ái ko xu, c'èe ne xu gha nxāasega x'ái, tc'òoan ne xu ko carase sa ka xu. Tseegua ner ko bìrì tu u a ko máá: Gaxu di surutan xu *khòè ne koe* cg'oèase hòòà.

¹⁷ Igaba èe tsi kò tc'òoan carase ne méé tsi xg'aà kg'ái naka nxūian tcg'áuse.

¹⁸ Naka i gha nxāasega tsari tc'òoan carasean táá c'èe ne ka bóòè guu, igaba tsarim Xòòm ka, ncèe hòòse tama ba. Me gha Saòm ncèe chòmsea zi gùù zi ko bóò ba suruta tsi.

Qguùan ka xgaa-xgaa sa

(Lk 12:33-34)

¹⁹ “Táá méé tu nq'ómkg'ai koe qguùan tòóa mááse guu, ncèe tcg'āan hēé naka ncàbàn hēéthēé ko tc'òó o koe, ncèe ts'āà-kg'aoan ko khòá a tcāà a ts'āà a koe. ²⁰ Igaba méé tu gatu di qguùan nqarikg'ai koe tòóa mááse, ncèe tcg'āan hēé naka ncàbàn hēéthēé tc'òó o tite koe, kana ts'āà-kg'aoan ga khòá naka tcāà na ts'āà tite koe. ²¹ Eè tsari qguùan hãa koe i gha gataga thēé tsari tcáóan hãa khama.

Qāèm tcg'ái ba

(Lk 11:34-36)

²² “Tcg'ái ba tc'árom dim x'áa me e. Ncèe tcg'áia tsi kò qāè ii, nem tsarim tc'árom wèè ba x'àan ka cg'oèa. ²³ Igaba ncèe tcg'áia tsi kò tshúù ii, nem tc'árom tsari ba dcùú-qoman ka cg'oè cgaeèa. A ncèè tsari x'àan kò dcùú-qom sa ii ne, i gáé gha nta noose dcùú-qoman kaia!

Cám x'aigan tsééa máá ne

(Lk 16:13; 12:22-31)

²⁴ “Cám x'aigan gha tsééa máám khòè ba káà me e. C'èe bam gha hòre, a c'èe ba ncàm khama, kanam gha c'èem koe dtcāàse, a c'èe ba ntcoè khama. Cuiskaga tu Nqari ba hēé naka qguùan dim nq'ári ba hēéthēé tsara cúí x'àè ka tsééa máána hãa tite.

Táá káise tc'èe-tc'èese guu

25 “Gaa domkar ko bìrì tu u, a ko máá: Táá gatu di kg'òèan ka káise tc'èe-tc'èese guu, dùù tu gha tc'óó kana kg'áà sa, kana tc'áróa tu ka igaba, dùù tu gha hãa sa. Kg'òè sa gáé tc'òoan ka cgáé tama, me tc'áró ba qgáian ka cgáé tama? 26 Bóò nqarikg'ai di tsará ne: xháàr tama i hãa, a tcuù tama, a gataga tòóa mááse tama, gabàm ko qanega gatu ka Xòòm nqarikg'ai di ba xárò o. Ka gatu gáé gaan ka cgáé tama? 27 Gatu ka c'èem dìi ba gha gáé káise tc'èe-tc'èesean ka, kg'òèa ba di cáman koe cámb ba càù?

28 “A tu a ko dùús domka qgáian ka káise tc'èe-tc'èese? Bóò, nta i qãáka di x'aan ii sa, nta i ko ma tsóm sa. Tséé tama i hãa, a gataga qgáian qgãéa mááse tama. 29 Igabar ko bìrì tu u a ko máá: x'aigam Solomonem gabà kò gam di x'aian wèé koe ga ncèe zi x'aa zi ka c'èea zi khama ma táá hãa. 30 Ncèe Nqarim kòo qãáka di dcãan, ncèe ko ncèe cámb ka hãa, a q'uu ka c'eean q'oo koe xaoa tcãàè, nxãan ncèeta ma hãakagu, nem gha tseegukaga cgáése gatua hãakagu tu u, oo, gatu ncèe cg'aré dtcòmàn úúa tuè!

31 “Gaa domka méé tu táá káise tc'èe-tc'èese guu naka máá: ‘Dùù sa ta gha tc'óó?’ témé, kana máá: ‘Dùù sa ta gha kg'áà?’ témé, kana máá: ‘Dùù sa ta gha hãa?’ témé guu. 32 Táá zi qhàò zi di nea ko wèé gúuan ncèe ga qaa, Me gatu ka Xòòm nqarikg'ai di ba ncèe gúuan tu ko tcào sa q'ana hãa ke. 33 Igabaga méé tu kg'áika X'aigam Nqarim di x'aian hëé naka Gam di tchànoan hëéthëé qaa, naka tua gha ncèe zi gúú zi wèéa zi ga thëé máàè. 34 Ke tu táá q'uu òim cámb ka káise tc'èe-tc'èese guu, q'uu òim cámb ba gha cúia tc'èe-tc'èese gam ka ke. Wèém cámb ba gam di xháèan tc'òò.

7

*C'èe ne bóò a tc'èea máá sa
(Lk 6:37-38, 41-42)*

1 “Táá c'èem khòè ba xgàra guu, naka tua gha nxãasega táá xgàràè guu. 2 Gaam dàòm cúim èe tu ko c'èe ne bóò a xgàram cgoaga tu gha Nqarim ka bóò a xgàràè ke, si gha tc'òò-tc'òòs èe tu ko c'èe ne koe tséékagu sa gatu koe tséékaguè.

3 “Dùús domka tsi ko tsáá ka c'èem tcgáí q'oo koe hãam tcg'óbé ba hòò máá, igaba tsi tsáá tcgáí q'oo koe hãam hii-dxoo ba hòò tama? 4 Nta tsi gha tsáá ka c'èe ba bìrì a máá: ‘Tíi tcàràè, hàà nakar tcgáí q'ooa tsi koe tcg'óbé ba tcg'òò,’ témé, ncèe tsáá tcgáí q'oo koe hãam hii-dxoo ba tsi hòò tama koe. 5 Tsáá qãè khòèan khama ko ma kúrúse tseè! Kg'áika tcgáí q'ooa tsi koe hànám hii-dxoo ba tcg'òò, naka nxãwa qãèse bóò naka tsáá ka c'èem tcgáí q'oo koe hànà tcg'óbéan tcg'òò.

6 “Táá èe tcom-tcomsa ii sa haghuan máà guu, naka gataga táá gatu di tcãàko nxòán xgùuan cookg'ai koe aagu guu. Gatà tu kò hëé ne i gha nqàrèan gaan di ka nàà tcãà a, a i a gha kabise a tòà q'aa tu u.

*Dtcàrà, Qaa, Xg'ám-xg'am
(Lk 11:9-13)*

7 “Dtcàrà tu, máàè tu gha ke, qaa tu, hòò tu gha ke, nquu-kg'ám ba tu xg'ám-xg'am, xgobekg'ama tu gha máàè ke. 8 Dìim wèém èe ko dtcàrà ba ko máàè, me ko wèém èe ko qaa ba hòò, me gha wèém èe ko nquu-kg'ám ba xg'ám-xg'am ba xgobekg'ama máàè khama. 9 Kana ndakam khòè ba gha gam òim cóám kòo péran dtcàrà me ne, péran téé-q'oo koe nxòán máà me? 10 Kana èem kòo x'au ba dtcàrà me ne, cg'ao ba máà me? 11 A ncèe gatu ncèe cg'ãè tc'èe ii tu kò qãè aban gatu di cóán máà q'ana hãa, ne

ba gha nxāaska gatu ka Xòòm ncēe nqarikg'ai koe hāa ba ēe ko dtcārà Me ne nta noose nqáea hāase qāe aban máa!

¹² “Gaa domkar ko birí tu u a ko máa: wèe zi gúu zi ēe tu ko tc'ēe khòe ne mée ne gatu koe kúrú zi, nxāa zi mée tu gane koe thēe kúrú. Ncēe sa x'āean ka hēe naka porofitian ka hēéthēe ko nxāeès ga si i khama.

Cg'árés heke-kg'ám sa
(Lk 13:24)

¹³ “Xgám-xgam naka nquu-kg'ám koe tcāa. Cg'āean koe ko úúm kg'ám ba tchāa me e, me gaa koe ko qòòm dàò ba thamka me e ke, ne gaa koe ko tcāa ne kái ne e. ¹⁴ Igaba bóò, kg'òean dis heke-kg'ám sa cg'aré si i, me gaa koe ko qòòm dàò ba qóm me e, ne ēe ko hòò me ne cg'orò ne e.

Hìi sa hēe naka tc'ároa sa hēéthēe e
(Lk 6:43-44)

¹⁵ “Tshúu-ntcōan di xu porofiti xu mée tu q'āa! Gatu koe xu ko ghùuan di khòan hāa a hàà, igabaga xu q'ooa xu koe xaùko xu ncuutshaa xu u. ¹⁶ Gaxu di tc'ároan ka tu gha bóòa q'āa xu. Khòea ne gáe ko kuri dxàman úua zi hìi-coa zi koe kg'oman tcuù, kana ia ko dxàmga zi hìi-coa zi koe faian tcuù? ¹⁷ Gatagas ko ma wèes hìis qāe sa qāe tc'ároan kúrú, igabas ko tshúus hìi sa tshúu tc'ároan kúrú. ¹⁸ Qāes hìi sa cuiskaga tshúu tc'ároan kúrú hāa tite, kanas gataga tshúus hìi sa cuiskaga qāe tc'ároan kúrú hāa tite. ¹⁹ Wèes hìis ēe tc'ároan qāe kúrú tama sa ko xg'aoa tcg'òòe, a c'eean q'oo koe tcāa. ²⁰ Gaa domka tu gha gaxu di tc'ároan ka q'āa xu.

Ncìsegar kò c'ùu tsia
(Lk 13:25-27)

²¹ “Wèem khòem ēe ko birí Te a máa: ‘X'aigaè, X'aigaè,’ témé ba nqarikg'ai di x'aian koe tcāa tite, igaba ēe ko Tirim Abom nqarikg'ai koe hànám ko tc'ēe sa kúrúm cúim ga ba gha tcāa. ²² Kái ne gha ēem cám còò òò di ka birí Te a máa: ‘X'aigaè, X'aigaè, a gatá tama taa ncēe kòò Tsarim cg'òem cgoa porofita ta, a Tsarim cg'òem cgoa dxāwa tc'ēan xhàiaгу ta, a gam cgoa kái zi gúu zi are-aresa zi kúrú ta?’ témé. ²³ Ra gha nxāaska tchànose birí ne a máa: ‘Ncìsegar c'ùu tua, gatu cg'āe gúu kúrú-kg'ao tu, ke tu Tíi koe tcg'oa!’ témé.

Cám tsara tshào-kg'ao tsara
(Lk 6:47-49)

²⁴ “Díim wèem ēe ko Tiri kg'uian ncēe kóm, a i ko mée sa kúrú ba gha tc'ēegam khòem khama ii, ncēe ko gam dim nquu ba qāes tshoa-tshoase-q'ooos koe tshào ba. ²⁵ I túúan hàà, i tshàan cg'òe a tòe, i tc'āan tc'āa a i a ēem nquu ba xàbù, igabagam kò táá cg'áe, qāes tshoa-tshoase-q'ooos koem kò tshàoa tòòea khama. ²⁶ Igaba díim wèem ēe ko Tiri kg'uian kóm, igaba kúrú u tama ba gha kàà tc'ēem khòem khama ii, ncēe ko gam dim nquu ba gómankg'ai koe tshàoa tòò ba, qāes tshoa-tshoase-q'ooos cgoa tamase. ²⁷ I túúan hàà, i tshàan cg'òe a tòe, i tc'āan tc'āa, a i a ēem nquu ba tcāò, me cg'áe, a kaias gúus khama ma cg'áe ba,” tam méé.

²⁸ Eēm ko Jeso ba ncēe zi gúu zi nxāea xg'ara ka zi ko xg'ae zi Gam di xgaa-xgaa-q'ooan ka area hāa. ²⁹ Qarian úúam khòem khamam kòò ma xgaa-xgaa ne khama, gane di xu x'āe xgaa-xgaa-kg'ao xu khama tamase.

8

Jeso ba ko lepero dis tcù sa úúam khòè ba qāèkagu
(Mk 1:40-45; Lk 5:12-16)

¹ Eëm kò Jeso ba xàbim koe guu a ko xōa ka zi kò kái zi xg'ae zi khòè ne di zi xùri Me. ² Me gaa x'aè kaga lepero dis tcù sa tsàaram khòè ba hàà cgae Me, a hàà cookg'aia ba koe qgom-tsi-quri, a máá: “X'aigàè, tc'èe Tsi kòo ne Tsi ga kúru ter q'ano,” témé. ³ Me tchoanà tshàu, a qgòó me, a máá: “Gatàr ko ma tc'èe, ke q'ano!” témé. Kas kò gam dis tcùs lepero di sa kúuga kaà cgae me. ⁴ Me Jeso ba bìrì me a máá: “Q'āa, naka táá cúí khòè ga c'èe guú ga bìrì guu. Igaba mée tsi qòò naka síí peresitim koe x'áise, naka èem Moshe x'èa hāas aba sa tcg'òò, x'áís iise khòè ne koe,” témé.

Ncōo-kg'aom di dtcòma ne
(Lk 7:1-10)

⁵ Eëm ko Jeso ba Kaperenaume koe síí tcāa kam kò ncōo-kg'ao xu dim tc'āa-cookg'ai ba hàà cgae Me, a hàà hùikuan dtcàrà cgae Me a máá: ⁶ “X'aigàè, tirim qāa ba x'áéa te koe xōe, a nqōara hāa, a ba a kaisa thōōan koe hāa,” témé. ⁷ Me bìrì me a máá: “Sír gha a kúru mem qāè,” témé. ⁸ Me ncōo-kg'ao xu dim tc'āa-cookg'ai ba xōa a máá: “X'aigàè, díí cgaér tama ra a, nquua te tcoobe dòm q'oo koe Tsi ga tcāa ra. Ke kg'amaga kg'ui ba tcg'òò nakam gha tirim qāa ba kg'òè. ⁹ Tíí igabar kaia xu dòm q'oo koe hānar khòè ra a, xu gataga ncōo-kg'ao xu tíí dòm q'oo koe hàna ke. Ra ko ncēe ba bìrì a máá: ‘Qòò,’ témé, me qòò, ra c'èe ba bìrì a máá: ‘Hàà,’ témé, me hàà. Ra tirim qāa ba bìrì a máá: ‘Ncēe sa kúru,’ témé, me kúru si,” tam mée.

¹⁰ Eëm ko Jeso ba èe sa kóm kam kò kaisase are, a ba a èe kòo xùri Me ne bìrì a máá: “Tseegua ner ko bìrì tu u: Qanegar cúí khòè ga Iseraele koe hòò ta ga hāa ncēeta ma kias dtcòm sa úúa hāa a. ¹¹ Bìrì tu ur ko, kái ne gha cáms ko tcg'oa xòè koe hēé naka cáms ko tchee xòè koe hēéthēé guu a hàà, a ne a hàà Abrahama ba hēé naka Isaka ba hēé naka Jakobe ba hēéthēé xu cgoa ntcōò a tc'òò, nqarikg'ai di x'aian koe. ¹² Igaba ne gha gane èe x'aian di ne tchàa koe xaoa tcg'òòè, dcùú-qoms q'oo koe, ncēe kg'aeen hēé naka gāò xōōan hēéthēé gha hāa koe,” tam mée.

¹³ Me nxāaska Jeso ba ncōo-kg'ao xu dim tc'āa-cookg'ai ba bìrì a máá: “Èè tsi ma dtcòma hāa khamaga mée i tsáá koe ii, ke qòò,” témé. Me kò gam dim qāa ba gaa x'aèan èe kaga qāè.

Jeso ba ko kái ne khòè ne kúru ne qāè
(Mk 1:29-34; Lk 4:38-41)

¹⁴ Eëm ko Jeso ba Peterem dim nquum koe tcāa kam kò Peterem ka c'uise sa bóò, si cgùrukagu si kos tcùs ka qgòóèa, a xóé-xōe. ¹⁵ Me kò tshàua sa qgòó, i tcùan guu si, si tēe a sa a tshoa-tshoa a tsééa máá Me.

¹⁶ Eëm dqòam ka ne kò kái ne khòè ne dxāwa tc'èean úúa hāa ne Gam koe óa. Me kg'uim cgoa dxāwa tc'èean xhàigu, a ba a wèè ne èe kò tsàa ne kúru ne kg'òè. ¹⁷ Ncēe sa kò kúruise, nxāasegas gha èem ko porofitim Isaia ba nxàea sa tseegukaguè ka, ncēe ko máá:

“Gatá di thōòan nem sèea,
a ba a tcùan ta xgàm a qòò cgoaa,”
témé sa.

Qaase ko sa Jeso ba xùrian koe
(Lk 9:57-62)

¹⁸ Eëm ko Jeso ba khòè ne dis xg'ae sa qàea ba koe bóò, kam kò x'áèan tcg'óò, tchoaba méé xu c'ëem xòèm tshàam dim koe di i. ¹⁹ Me nxãaska x'áè xгаа-xгаа-kg'ao ba hàà cgae Me, a hàà bìrì Me a máá: “Xгаа-xгаа-kg'aoè, èe Tsi ko sí qgái wèè koer gha xùri Tsi,” témé. ²⁰ Me Jeso ba xqa me a máá: “Círìa ne gaan di hàèan úúa, i tsarán gaan di nquuan úúa, igabagam Khòèm dim Cóa ba tòò tcúúm gha qgái úú tama,” témé.

²¹ Me c'ëem xгаа-xgaase-kg'ao ba bìrì Me a máá: “X'aigaè, kg'aia qãà te nakar síí tirim xòò ba kg'ónò,” témé. ²² Igabam kò Jeso ba bìrì me a máá: “Xùri Te, naka èe x'óóa hãa ne guu naka ne gane dian èe x'óóa hãa kg'ónò,” témé.

Jeso ba ko tc'áá ba nqaekagu

(Mk 4:35-41; Lk 8:22-25)

²³ Eëm ko dxòrom q'oo koe tcãà ka xu kò Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu xùri Me. ²⁴ Me kò kúúga kaim tc'áá ba tshàam tc'amkg'ai koe tõe, me dxòro ba tshàam di qhonèan ka xàbúa tcg'òòè, igabam kò Jeso ba x'òma hãa. ²⁵ Xu síí ghùì Me a máá: “X'aigaè, hùì xae e! Tom xae ko ke!” témé. ²⁶ Me bìrì xu a máá: “Dùús domka xao ko ma q'aea, gaxao ncèe cg'aré dtcòman úúa hãa xaoè?” témé. Kam ko nxãaska tõe a ba a tc'áá ba hëe naka tshàa ba hëéthéè dqàè, si kaisas nqoo sa xóé. ²⁷ Xu èe kò hãa cgoa Mea xu are, a tèèku a máá: “Dùútsa khòè ba gáé ncèe ba? Tc'áán ga hëe naka tshàan ga hëéthéè ka ko komsanaè ba!” témé.

Cám tsara khòè tsara dxãwa tc'ëean úúa tsara ko qãèkaguè

(Mk 5:1-20; Lk 8:26-39)

²⁸ Eëm ko c'ëem xòèm tshàam dim koe síí, Gadarene dim xg'aekum di ba, kam ko cám tsara khòè tsara dxãwa tc'ëean úúa tsara cgoa xg'ae, tc'am zi koe kò guua hãa tsara. Kaisase bèe-beesa kò ii tsara, i kò cúí khòè ga gaam dàò ba sèè naka nqáé tite. ²⁹ Gaa x'aè kaga tsara kò q'au a máá: “Dùú sa Tsi ko tc'ëe sitsam koe, Nqarim di Tsi Cóa Tseè? A hààra Tsia, hàà Tsi gha xgàra tsam m ka, nxará tòòèam x'aèm cookg'ai koe?” ta méé.

³⁰ Zi kò kái zi xgùu zi gaxu ka cg'arése nqúu ka hãa a ko dxòò. ³¹ I kò gatsara di dxãwa tc'ëean Jeso ba dtcàrà a máá: “Ncèè hàà Tsi kò ko xhàigu ta a ne méé Tsi xgùuan dis xg'aes koe tsééa úú ta a,” témé. ³² Me bìrì i a máá: “Qòò!” témé. I tcg'oa, a i a síí xgùuan koe tcãà. Si wèès xg'aes xgùuan di sa kari-karisea xõa a síí tshàan q'oo koe x'óó.

³³ Xu èe kò xgùuan kòre xu khòè xu bèe a qgóé, a x'áé-dxoom koe síí, a síí wéèan ga nxàe, èe kò dxãwa tc'ëean úúa tsara khòè tsara koe kúrúsean ga hëéthéè e. ³⁴ Kam kò wéem x'áé-dxoo ba tcg'oa, a síí Jesom cgoa xg'ae. Èè ne ko bóò Me, ka ne kò dtcàrà Me, gane dim nqóòm koem gha tcg'oa sa.

9

Jeso ba ko nqaram khòè ba kúrú me qãè

(Mk 2:1-12; Lk 5:17-26)

¹ Nxãaskam kò Jeso ba dxòrom q'oo koe tcãà, a tchoaba a ba a Gam dim x'áé-dxoom koe síí. ² Ka xu kò gaa x'aè kaga c'ëe xu khòè xu khòèm nqoara hãa ba Gam koe óága, gam dim tcoàm koe xòò mea hãase. Eëm ko Jeso ba gaxu di dtcòman bóò kam kò èe nqoara hãa ba bìrì a máá: “Tòon tcáo, Tiri tsi cóá tseè, chìbia tsi tsi qgóóa máàèa hãa ke,” témé.

³ Ka xu ko c'ëe xu x'áé xгаа-xгаа-kg'ao xu tcáoá xu q'oo koe máá: “Ncèem khòè ba ko Nqari ba cóè!” témé.

⁴ Igabam ko Jeso ba bóda q'ãa ãe xu tc'ëea hãa sa a máá: “Dùús domka xao ko cg'ãè zi gùú zi tcáóa xao q'oo koe tc'ëea máá? ⁵ Ndaka nea thamkaà? ‘Chibia tsi qgóóa mááèa,’ témé saa kana máá: ‘Tëe naka qõò,’ témé saa?” tam ma tèe xu. ⁶ “Igabagar gha x'ái xao o, xao gha nxãasega q'ãa, Khómè dim Cóa ba nqõómkg'ai koe qarian úúa hãa sa, khòèa nem gha gaan di chìbian qgóóa máá di i,” témé. Nxãaskam kò ãe nqoara kò hãa ba bìrí a máá: “Tëe naka tsarim tcoà ba sèè naka x'áé koe dìbi,” témé. ⁷ Me tèe a ba a x'áéa ba koe dìbi.

⁸ Eë zi ko khòè ne di zi xg'ae zi ncëes gùú sa bóò, ka ne kò q'àòs ka tcãèè, a ne a Nqari ba dqom, ncëe kò èeta ii qarian khòèan máà ba.

Jeso ba ko Mataio ba tcii

(Mk 2:13-17; Lk 5:27-32)

⁹ Eëm ko Jeso ba gaa koe guu kam kò Mataio ta ko ma tciièm mari xg'ae-xg'ae-kg'ao ba bóò, me marian ko séèa xg'ae-xg'aeèm nquum koe ntcóóantcòe. Me bìrí me a máá: “Xùri Te,” témé. Me tèe a xùri Me.

¹⁰ I kúrúse Me Jeso ba Mataiom x'áé koe síí hãa a ko tc'óó. Ka i ko kái mari xg'ae-xg'ae-kg'aoan hëé naka chibi-kg'aoan hëéthëé hàà, a hàà Jeso ba hëé naka Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu hëéthëé cgoa ntcóó. ¹¹ Eë xu ko Farasai xu ães gùú sa bóò ka xu kò Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu tèè a máá: “Dùús domka ba ko gaxao dim Xгаа-xгаа-kg'ao ba mari xg'ae-xg'ae-kg'aoan hëé naka chibi-kg'aoan hëéthëé cgoa tc'óóa máá?” témé.

¹² Ncëes gùú sam ko kóm kam kò Jeso ba máá: “Eë tsàa tama ne khòè nea naakan qaa tama, igaba ãe ko tsàa ne ko qaa a. ¹³ Ke xao qõò naka síí xгаа-xgaase, ncëem kg'ui ba ko dùú sa méé sa: ‘Thòò-xama-máákua ner ko khòè ne xg'aeku koe tc'ëe, dàò-a-máákuan ka tamase,’ ta ko méé ba. Tchàno ne khòè ner gha hàà tcii kar hàà tama, igabar hààraa, hààr gha chibi-kg'ao ne tcii ka khama,” tam méé.

Jeso ba ko tc'óoan carasean ka tèèè

(Mk 2:18-22; Lk 5:33-39)

¹⁴ Nxãaska xu kò Johanem di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu síí cgae Me a síí tèè Me a máá: “Dùús domka xae ko sixae hëé naka Farasai xu hëéthëé xae káise tc'óoan carase, igaba xu Tsari xu xгаа-xgaase-kg'ao xu tc'óoan carase tama?” témé. ¹⁵ Me Jeso ba xoa xu a máá: “Séè-kg'aom kò gam di ne cg'ãè-kg'ao ne cgoa hãa ne nea gha dùús domka kg'ae? Igabam gha x'aè ba hàà, séè-kg'aom gha gane koe guu a séèa tcg'òòè ba, ne gha nxãaska tc'óoan carase.

¹⁶ “Dìím ga ba cuiskaga qgáí cg'anà ba kabam qgáím cgoa nqàba hãa tite, ães nqàba sa gha ãem qgáím koe tòàra tcg'oa, si gha tòà sa càuse khama. ¹⁷ Gataga i khòèan cuiskaga kaba gõéan ncii zi khòò dtcòbè zi gõéan di zi q'oo koe gõéan qg'oea hãa tite. A ncèè gatà i kò ko hëé ne zi gha khòò dtcòbè zi qgaise, i gõéan ntcãa, zi dtcòbè zi tòàra q'aase. Igaba i ko kaba gõéan kaba zi khòò zi koe qg'oeè, i wééan qgãè qgáí koe tòòè,” tam méé.

X'óóas cóa sa hëé naka tsàakos khòè sa hëéthëé e

(Mk 5:21-43; Lk 8:40-56)

¹⁸ Eëm qanega hãa a ko ncëes gùú sa gane cgoa nxàe kam kò kúúga c'ëm tc'ãà-cookg'ai ba hàà, a hàà cookg'iaa ba koe qámse, a máá: “Tiris cóa sa ncãa sencgaga x'óò. Ke hàà naka hàà Tsari tshàuan tòó cgae si, nakas kg'òè,” témé. ¹⁹ Me Jeso ba tèe a qõò cgoa me, xu Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu xùri tsara a.

²⁰ Kas ko 12 kurian kò úúa hãa, a ko xòm x'aèse nxoean hòos khòe sa qãaa ba koe guu a hàà, a hàà Gam dim qgáim di xgám-kg'aman qgóó.
²¹ Gaas kas kò biríse a máá: “Gam dim qgái bar kò qgóó ne cúigar gha qãè,” témé.

²² Me Jeso ba kabise a bóò si, a máá: “Tòón tcáó, Tiri si cóa seè, sari dtcòmà nea qãèkagu sia ke,” témé. Si khòe sa gaa x'aèan ãe kaga qãè.

²³ Eëm ko Jeso ba tc'ãà-cookg'aim dim nquum koe tcãà, a ko fulutu cii-kg'ao xu hëé naka tcëé-tcëe kò kos xg'ae sa hëéthëé bóò, ²⁴ kam kò máá: “Qòò tu, cóa sa x'óó tama, igabagas kg'ama x'òma hãa ke,” témé. Igabaga ne kò kg'ãè Me. ²⁵ Igaba ães kò xg'ae sa tchàa koe tcg'òòea xg'ara kam kò q'oo koe tcãà, a ba a cóa sa tshàua sa koe séè, si tãe. ²⁶ Ncëe tchõa ne kò wëem xg'aekum ãem koe qòò.

Jeso ba ko khòe tsara kàà tcgái tsara kúru tsara qãè

²⁷ Eëm Jeso ba ãe koe guu a ko qòò ka tsara ko kàà tcgái tsara khòe tsara xùri Me, a q'au a ko máá: “Thòò-xama máá tsam m, Dafitem ka Tsgõose-coa Tseè,” témé.

²⁸ Eëm ko nquum q'oo koe tcãà ka tsara ko gaa tsara kàà tcgái tsara khòe tsara hàà cgae Me, Me tèè tsara a, a máá: “Dtcòm tsao ko qarria ner úúa sa, ncëe gúua ner gha kúru di i?” témé. Tsara xqa Me a máá: “Eè, X'aigaè,” témé. ²⁹ Me nxãaska tcgáia tsara qgóó, a ba a máá: “Gatsao di dtcòmàn khamaga méé i ma kúruce,” témé. ³⁰ I gatsara di tcgáian xgobekg'amse. Me Jeso ba qarika dqàè tsara a, a máá: “Bòò méé tsao naka i táá cúí khòe ga ncëes gúu sa q'ãa guu!” témé. ³¹ Igabaga tsara kò qòò, a síí Gam di tchõàn wëem xg'aekum ãem koe xàà.

Jeso ba ko khòem kg'ui tama ba qãèkagu

³² Eè tsara kòo qòò kam kò dxãwa tc'ëan ka tcãàea a kg'ui tamam khòe ba Jesom koe óágaè. ³³ Eè i ko gaa dxãwa tc'ëean xhàiguè kam kò gaam khòem ãe kò kg'ui tama ba kg'ui. Zi kò xg'ae zi area, a zi a máá: “Ncëeta iis gúu sa qanega Iseraele koe kúruce tama!” témé.

³⁴ Igaba xu kò Farasai xu máá: “Dxãwa tc'ëean dim tc'ãà-cookg'aim cgoam ko dxãwa tc'ëean xhàigu,” témé.

Tséé-kg'aoa nea cg'orò o

³⁵ Me kò Jeso ba wèé xu x'áé-dxoo xu koe hëé naka x'áé-coa xu koe hëéthëé qòò te, a ba a gane di còrè-nquuan koe xgaa-xgaa, a kò x'aian di qãè tchõàn khòe ne xgaa-xgaa, a ba a kò wèés tcii sa hëé naka wèés thòò sa hëéthëé tsoò. ³⁶ Eëm ko xg'ae zi bóò kam kò thòò-xama máá zi, ntcãa-ntcãaè ne kòo, a ne a kò káà hùì ne e khama, kòre-kg'ao ba úúu tama zi ghùu zi khama ma. ³⁷ Me nxãaska Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu birí a máá: “Tcuuè gha gúua ne kái i, igaba i tséé-kg'aoan cg'orò o. ³⁸ Ke xao tcuùs dim X'aiga ba dtcàrà, nakam tséé-kg'aoan tsééa óá naka i hàà tcuù,” témé.

10

Jeso ba ko Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu tsééa tcg'òò (Mk 3:13-19; Lk 6:12-16)

¹ Me kò Jeso ba Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu 12 xu Gaam koe tciia óá, a ba a dxãwa tc'ëean xhàigu di qarrian máá xu, naka wèé zi tcii-kg'ám zi hëé naka wèé zi thòò-kg'ám zi hëéthëé qãèkaguan di i.

² Ncêea kò cg'òèan x'áè úú-kg'ao* xu 12 xu di ga a. Tc'àà di ba kò Simonem ncêe kò Petere ta ma tciiè me e, naka gam ka qōesem Anterea ba hêé, naka Sebetem ka cóasem Jakobo ba hêé, naka gam ka qōesem Johane ba hêé, ³ Filipi ba hêé naka Baretolomaio ba hêé, Tomase ba hêé naka Mataiom mari xg'ae-xg'ae-kg'ao ba hêé, Alefaiom ka cóasem Jakobo ba hêé naka Tadaio ba hêé. ⁴ Simonem ncêe kò tòókuan x'ãà máá ba hêé naka Jutasem Isekariote ba hêéthêé e, ncêe kò khòè ne tshàu q'oo koe tcãà Me ba.

12 xu x'áè úú-kg'ao di tsééa ne
(Mk 6:7-13; Lk 9:1-6)

⁵ Nxãa xu 12 xum kò Jeso ba ncêe x'áè-kg'áman cgoa tsééa tcg'òò, a máá: “Táá táá zi qhàò zi di ggáian koe síí guu, naka táá x'áè-dxooan Samaria ne di ka c'èean koe ga tcãà guu. ⁶ Igaba méé xao Iseraele di ne khòè ne koe qōò, ncêe aagusea ghùuan khama ii ne. ⁷ Naka xaoa ãe xao xóé a ko qōò ka, ncêe kg'uiian xгаа-xгаа naka máá: ‘Nqarikg'ai di x'aia nea cúú ul’ témé. ⁸ Eẽ ko tsàa ne kg'òèkagu, ãe x'óóa ne ghùì, gane ãe lepero dis tcìis di ne q'ano-q'ano, dxãwa tc'èean xhàigu. Surutakaguè tamase xao máàèa hãa, ke xao kg'ama c'èe ne surutakagu tamase thêé máà. ⁹ Táá xao c'èe mari x'òà ga qòè guu. ¹⁰ Gaxao dis qōòs koe méé xao táá dtcòbèan ga, kana cam tsara qgáí tsara igaba, kana nxàboan ga igaba, kana dqàbian ga igaba sée guu. Tséé-kg'ao ba gam di tc'òoan ka kg'anoèa hãa ke.

¹¹ “Wèem x'áè-dxoo ba kana x'áém ãe xao ko tcãàm koe méé xao khòèan kg'ano-kg'anosa qaa, naka gaan di x'áéan koe hãa naka nxãakg'aiga síí gaa koe tcg'oa. ¹² Eẽ xao kòo x'áém koe tcãà ne méé xao tsgámkagu me. ¹³ A ncèè x'áém kò kg'ano-kg'anosa ba ii, ne méé i gaxao di tòókuan gaam koe hãa, igaba ncèè gatàm kò ii tama ne méé i gaxao di tòókuan kabise cgae xao o. ¹⁴ A ncèè c'èe khòè ga kò qãèse hàakagu xao o tama, kana gaxao di kg'uiian komsana tama, ne méé xao gaam x'áém koe kana x'áè-dxoom koe tcg'oa naka xaoa nqàrèa xao di tsharàn qãè-qãe. ¹⁵ Tseeguan kagar ko bìrí xao o a ko máá: xgàrakuan dim cam kam gha gam x'áè-dxoo ba Sodoma hêé naka Gomora hêéthêé ka kaisa xgàrakuan hòò.

Xgàrakuan hààko kúrúse e
(Mk 13:9-13; Lk 21:12-17)

¹⁶ “Bóò, Tíí ra ko ghùu zi khama ma ncuutshaan xg'aeku koe tsééa úú xao o. Gaa domka méé xao nxãaska tc'èega ii cg'aoan khama ma, naka xaoa tcíbí zi khama ma tc'aua hãa. ¹⁷ Igabaga méé xao khòè ne koe kòrese, qáé xao o ne gha a qhàis cookg'ai koe úú xao o, a gha gane di còrè-nquuan koe xg'ám xao o ke. ¹⁸ Xao gha Tíí domka c'èe xu tc'ãà-cookg'ai xu koe hêé naka x'aiga xu koe hêéthêé tcéèa úúè, a gha gaxu cookg'ai koe hêé naka táá zi qhàò zi di ne cookg'ai koe hêéthêé Tíí ka nxàea tseegukagu. ¹⁹ Igaba ãe ne kò ko gaxu tshàu q'oo koe tcãà xao o ne méé xao táá káise tc'èe-tc'èese guu, dùú sa xao gha kg'ui sa, kana nta xao gha ma nxàe si sa, ãe xao gha kg'ui sa xao gha ãem x'aèm ka máàè ke. ²⁰ Gaxao tama xao gha ko kg'ui khama, igaba gaxao ka Xòòm dim Tc'èe Me e gha ii, ãe gha ko gaxao koe kg'ui ba.

²¹ “Khòè ba gha qōese ba x'oos koe tcãà, me xòò ba gam dim cóám ka gataga hêé, i gha cóán gaan di xòòan ntcoe, a gha cg'òo o. ²² Xao gha Tiri cg'òèan domka wèè khòèan ka hòrèè. Igaba gaam ãe gha qarika téé a

* **10:2:** x'áè úú-kg'ao - Gerika sa ko “apostolo” témé.

chòò-q'ooos koe síí ba gha kgoaraè. ²³ Eë c'ëem x'áém koe xao kò ko xgàràè ne méé xao c'ëem za bèea síí. Tseegua ner ko bìrí xao o a ko máá: X'áé-dxoo xu Iseraele di xu koe q'òoatean cgoa xao xg'ara tite, Me gha nxâakg'aiga síí Khòèm dim Cóa ba hàà.

²⁴ “Xgaa-xgaase-kg'ao ba gam dim xgaa-xgaa-kg'aom ka tc'amaka hãa tama, kana qãà ba gam ka q'òòsem ka tc'amaka hãa tama. ²⁵ Tc'ãòa i hãa, xgaa-xgaase-kg'aom ga gaam dim xgaa-xgaa-kg'aom khama ii sa, me qãà ba gaam ka q'òòsem khama ii. X'áém dim tcúúm kò ko Belesebule ta ma tciìè ne, ne gha gaam x'áém di ne nxâaska ntama cg'ãèse tciìè!

Dìi ba q'áo sa

(Lk 12:2-7)

²⁶ “Ke táá q'áo ne guu. Wèès guùs ãe chómsea hãa sa gha xgòre-kg'aiè, si gha wèès tchòàs chómsea sa nxàese ke. ²⁷ Eër ko ntcúúan q'oo koe bìrí xao o guúan méé xao x'ààn q'oo koe nxàe. Naka ãe xao kóm si ko c'amà hãase nxàèè sa méé xao nquuan tcobe koe kgoarasea hãase nxàe. ²⁸ Táá méé xao *khòè ne* ãe ko tc'áró ba cg'òo, igaba tc'ãe ba ne gha cg'òo di qarian úú tama ne q'áo guu. Igaba méé xao *Nqarim* ãe tc'áró ba hëé naka tc'ãe ba hëéthëé gha chòò tamasa c'ees dxãwam dis koe kaàkagu di qarian úúa hãa ba q'áo. ²⁹ A nxãe tsará sara gáé cúim mari-coam cgoa x'ámáè tama? Igabas cúis ga sa gatu ka Xòòm tc'ãe tamase, góman koe tcheèa hãa tite. ³⁰ I gataga wéè c'òòan tcúúa tu di ga nxáráèa. ³¹ Ke táá q'áo guu. Kái zi nxãe tsará zi ka tu kaisase cgáé tu u ke.

Nxàese sa hëé naka xqase sa hëéthëé e

(Lk 12:2-7)

³² “Khama wèém khòèm ãe ko khòè ne cookg'ai koe Tíí ka nxàese bar gha Tíí igaba Tirim Xòòm nqarikg'ai koe hãam cookg'ai koe nxàea tcg'òó. ³³ Igaba diím wèém ãe ko khòè ne cookg'ai koe xqase Te bar gha Tíí igaba Tirim Xòòm nqarikg'ai koe hãam cookg'ai koe xqaseè.

Tòókus tamase igaba ntcàu ba

(Lk 12:51-53; 14:26-27)

³⁴ “Táá tc'ëea máá, nq'òómkg'ai koer ko hàà tòókuan óá, ta tc'ëea guu. Hààr tòókuan óá tama, igaba ntcàu me e. ³⁵ Hààra Raa, hààr gha khòè ba kabi ka, me gam ka xòòm cgoa táá kómku, si cóa sa gas ka xòòs cgoa táá kómku, si c'uìse-coa sa c'uìses cgoa táá kómku ka. ³⁶ I gha khòèm di cg'òo-kg'aoan gam dim x'áém di ne khòè ne ii.

³⁷ “Wèém ãe xòò ba kana xòò sa kaisase Tíí ka ncàma ba kg'ano Te tama. Me wèém ãe gam dim cóa ba kana cóa sa kaisase Tíí ka ncàma ba kg'ano Te tama. ³⁸ Me diím wèém ãe gam dim xgàu ba sèè naka xùri Te tama ba kg'ano Te tama. ³⁹ Diím wèém ãe ko gam dis kg'òè sa qarika qaa ba gha aaguse cgaèè si, me gha diím wèém ãe ko Tíí domka gam dis kg'òès ka aaguse cgaèè ba gha hòò si.

Suruta ne

(Mk 9:41)

⁴⁰ “Wèém ãe ko qãèse hààkagu xao o ba ko Tíí ga Ra qãèse hààkagu, Me ko diím wèém ãe ko qãèse hààkagu Te ba qãèse hààkagu ãe tsééa óága Tea ba. ⁴¹ Diím wèém ãe ko porofiti ba qãèse hààkagu, porofiti me e domka ba

gha porofitian ko máàè surutan hòò. Me gha diim wèém ãe ko tchànóm khòè ba qàèse hààkagu, tchànóm khòè me e domka ba tchànóm khòém ko máàè surutan hòò. ⁴² Tseeguan kagar ko gataga bìrì xao o a ko máá: Diim wèém ãe ko qgàisa tshàn dis kubis igaba ncèe ne cg'aré ne ka c'èe ba máá, Tirim xгаа-xgaase-kg'ao me e domka ba gha tseeguan kaga gam di surutan hòò.”

11

Jeso ba hêé naka Johanem tcguù-tcguu-kg'ao ba hêéthêé e
(Lk 7:18-35)

¹ Eëm ko Jeso ba Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu 12 xu x'áèa xg'ara, kam kò ãe koe guu a qdò, síim gha Galilea di xu x'áé xu koe khòè ne xгаа-xгаа, a *Nqarim di kg'uian* bìrì ne ka.

² Me Johane qáé-nquus koe hànase Krestem ko kúrú zi tséé zi ka kóm, a ba a kg'uian gam di tsara xгаа-xgaase-kg'ao tsara cgoa tsééa úú, ³ síí méé tsara tée Me naka máá: “A Tsáá ga Tsia ncèe ga ko koma hàà Tsi kana méé xae c'èem khòè ba nqòò?” témé.

⁴ Me kò Jeso ba xqà tsara, a máá: “Qdò naka síí Johane ba bìrì ãe tsaò ko kóm a ko bóò sa: ⁵ Ncèe kàà tcgáí ne ko bóò, ne ko ãe kò qdò tama ne qdò, ne kò lepero dis tcìis di ne qàèkaguè, ne ko ãe kóm tama ne kóm, ne ãe kò x'óóa hãa ne ghùè, ne ko ãe dxàua hãa ne qàè tchòàn xгаа-xгааè. ⁶ Ts'ee-ts'ee'g'àièa baa khòém ãe gam di dtcòman Tíí koe tcgàba tite ba *ncèe khòém ko kuri ma nxòás koe ma tcgàba a cg'áé khama,*” tam méé.

⁷ Eë tsara ko qdò kam kò Jeso ba tshoa-tshoa a xg'ae zi cgoa kg'ui Johanem ka a máá: “Tchàa-xgóós koe tu kò ko qdò ka tu kò síí dùú sa bóò? Tc'áán ka ko ntcãa-ntcãaèm tc'áà baa kò ii? *Eë-ëe.* ⁸ Nxãas tamas kò ii ne tu kò ko síí dùú sa bóò? Khòém xaam qgáí ba hana baa? *Eë-ëe,* khòè ne ãe xaa qgáían ko hãa nea x'aigan di nquuan koe hãa. ⁹ Kháé dùú sa tu kò nxãaska síí ko bóò? A porofiti baa? Eè, bìrì tu ur ko, porofitim ka tc'amaka hãa me e. ¹⁰ Ncèe ba gaam ka i góáèa hãam ga me e, a ko máá:

‘Bóò, Tirim tchòà xàà-kg'ao bar gha
Tsáá cookg'ai koe tsééa úú,
ncèe gha síí Tsarim dàò ba
kg'ónòa máá Tsi ba,’

ta méèèa ba. ¹¹ Tseegukar ko bìrì tu u, a ko máá: Eë khòè zi ka ábàèa hãa xu ka x'áísea hãa ba kàà me e, Johanem tcguù-tcguu-kg'aom kam kaia hãa sa. Igaba gam ãe nqarikg'ai di x'aian koe cg'aré ii ba gam ka kaia hãam ga me e. ¹² Johanem tcguù-tcguu-kg'aom di cáman koe guu a ncèem x'aèm koe hààs koe i kò nqarikg'ai di x'aian qarian cgoa qgóókua, ne ko qaris di ne khòè ne qarian cgoa sèè e. ¹³ Porofiti xu wèé xu hêé naka *Moshem di x'áèan hêéthééa* kò ko porofita khama, me síí nxãakg'aiga Johane hàà. ¹⁴ A ncèes guù sa tu kò dtcòm kg'oana ne, gam Johane ba Eljam ga me e, ncèe *Nqarim kò nqòòkagu tua ba* hààm gha sa. ¹⁵ Eë tceean úúa hãa ba méém kóm.

¹⁶ “Igaba Ra gha kháé ncèem x'aèm dis qhàò sa dùús cgoa nxará xg'ae? Kg'amaga i cg'aré cóán khama ii, ncèe guùan ko x'ámáguè qgáí koe hãa a ko tciiku u, a ko máá:

¹⁷ ‘Fulutuan ta kò ciia máá tu u,
tu kò táá ntcãà,
ta kò gataga x'ooan di ciian nxáè,
tu kò táá kg'ae,’

témé. ¹⁸ Johanem ko hàà kam kò tc'óó tama kana kg'áà tama, ne kò máá: 'Dxāwa tc'ēea nem úúa,' témé khama. ¹⁹ Igabam kò Khòèm dim Cóa ba hàà, a ko tc'óó a ba a ko kg'áà, ne kò máá: 'Bóò, tc'óó-kg'aom ncēe ba, a kg'áà-kg'aom gōéan di ba, mari xg'ae-xg'ae-kg'aom hēe naka chibi-kg'aom hēéthēe dim tc'áà ba,' ta méé. Igaba i ko q'áan di tc'ēean gaan di kúrúse-kg'ámán ka tchàno o sa x'áise."

X'áé-dxoo xu gaxu di chibian koe tcóóse tama xu
(Lk 10:13-15)

²⁰ Me Jeso ba nxāaska tshoa-tshoa a ba a x'áé-dxoo xu, ncēe kái-kg'aise zi Gam di zi x'ái zi are-aresa zi gaxu koe kúrúsea xu dqàè, táá xu kò gaxu di chibian koe tcóóse khama, a ba a máá: ²¹ "Haò, cg'āè i gha ii tsáá ka Korasineè! Cg'āè i gha ii tsáá ka Betesaidaè! Are-aresa zi x'ái zi ncēe ko gatsao koe kúrúsea zi kò Ture hēe naka Sitone hēéthēe koe kúrúsea hāa ne ne ga kò nciise gane di chibian koe tcóósea, a saka di qgáían hāa, a tháúan tcgáúsea. ²² Igabar ko birí tsao o a ko máá: 'Xgàrakuan dim cáń ka tsara gha Turea tsara Sitonea tsara subu xgàrakuan hòò gatsao dian ka,' témé. ²³ A ncēe tsáá ka, Kaperenaume tseè! Ncēe x'ái zi are-aresa zi tsáá koe kúrúsea zi kò Sodomam koe kúrúsea nem ga ko ncēeska qanega hàna. Gaa domka tsi gha kaisase nqāaka xòòè, x'óóa ne khòè ne dim qgáim koe, nqarikg'ai koe tsi gha ghùì a úúè, ta tsi tc'ēea igaba. ²⁴ Igabar kò birí tsi a ko máá: Xgàrakuan dim cáń kam gha Sodoma ba subu xgàrakuan hòò tsarian ka, témé," tam Jeso ba méé.

Tíí koe tu hàà naka sãa
(Lk 10:21-22)

²⁵ Eēm x'aèm kam kò Jeso ba nxàe a máá: "Dqòm Tsi ko, Aboè, X'aiga Tsi, nqarikg'ai hēe naka nqóómkg'ai hēéthēe di Tsi, ncēe zi gúù zi Tsi kò tc'ēega ne hēe naka xгаа-xgaase hāa ne hēéthēe chóm-kg'aia hāa, a Tsi a kò èe cg'aré ne xгаа-xgaase tama ne* x'ái zia hāa khama. ²⁶ Eè, Aboè, ncēea Tsi kò ma ncàma hāa ga a khama.

²⁷ "Wèè zi gúù zi Ra Tirim Abom ka máàè, i cúí khòè ga Cóa ba c'úua, Xòòm oose, i cúí khòè ga Xòò ba c'úua hāa, Cóásem oose, naka wèém èe Cóám ka nxárá tcg'òóèa ba hēéthēe e, gaam koem gha Cóa ba Xòò ba x'ái ka ba.

²⁸ "Hàà tu Tíí koe gatu wèè tu èe xhōea a ko tààè tu, sãakagu tu ur gha ke. ²⁹ Sèè tu Tiris joko sa naka gatu ka xgàm, naka tua Tíí koe xгаа-xgaase. Tíí Ra kgàea hāa a ko cg'aré-cg'arese, a Ra a tcáóa Te koe tc'aua, tu gha nxāaska sãa-q'ooan hòò gatu di i. ³⁰ Tiris joko sa xhóà-xhóà si i, si xgàm Tiri sa subu si i khama."

12

Jeso ba Sabata dim X'aiga Me e
(Mk 2:23-28; Lk 6:1-5)

¹ Eēm x'aèm kam kò Jeso ba maberean dim xháràm q'oo koe ko Sabata dim cáń ka qòò. Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu kò xàbà hāa ka xu kò nxāaska tshoa-tshoa a maberean tc'áro khóá a tc'óó. ² Igaba èe xu ko Farasai xu èe sa bóò, ka xu kò birí Me a máá: "Bóò! Tsari xu xгаа-xgaase-kg'ao xu ko Sabata dim cáń ka x'àèan koe kgoara máàè tama sa kúrú," témé.

* **11:25:** èe cg'aré ne xгаа-xgaase tama ne - Gerika sa ko máá: "cg'aré ne cóá ne," témé.

³ Igabam kò Jeso ba bìrì xu a máá: “Qanega xao gáé nxárá ta ga hãa Dafitem xg'ao kúrú sa, gabá hëé naka gam ka c'ëea xu hëéthëé kò xàbà hãa ka? ⁴ Nqarim dim nqum koem kò ma tcãa, a ba a gam ka c'ëea xu cgoa ts'ee-ts'eekg'aiëa pérean tc'òó, ncëe peresiti xu ka cúí ko tc'òóe e, gabá hëé naka ãem kò hãa cgoa xu hëéthëé kò tc'òóan gaan di kgoara mááè tama a. ⁵ Kana xaoa qanega Moshem di x'áèan koe nxárá ta ga hãa, Sabata dim cáim ka xu kò peresiti xu tempelem q'oo koe Sabata dim cáim ba táá tcom, igaba xu kò táá chibi-chibiè sa. ⁶ Bìrì xao or ko a ko máá: C'ëes gúús tempelem ka kaia sa ncëe koe hàna, témé. ⁷ *Nqarim di kg'uia* ne ko máá: 'Thòò-xama-máákua ner ko qaa, dàò-a-máákuan ka tamase,' témé. Ncëè tseegukaga xao kò q'ana ncëes gúús ko nxàe sa ne xao ga kò khòè ne ncëe chibi úú tama ne, chibi-chibi naka xgàra tama. ⁸ Khòèm dim Cóa ba Sabata dim cáim dim X'aiga Me e khama,” tam méé.

Khòèm nqoara x'òà hãa ba

(Mk 3:1-6; Lk 6:6-11)

⁹ Ëem qgáim koem kò guu a gane dim còrè-nqum koe síí tcãa. ¹⁰ Gaa x'aè kagam kò nqoara tshàua hãam khòè ba gaa koe hàna. C'ëe xu khòè xu kò hàna a xu a ko dàòan qaa, Jeso ba xu gha chibi-chibi di i, khama xu kò tèè Me, a máá: “A x'áèan koe i kgoaraèa Sabata dim cáim ka khòèan qãèkagua ne?” ta méé.

¹¹ Me bìrì xu a máá: “Kháé ncëè gaxao ka c'ëem kò cúís ghùu sa úúa, si Sabata dim cáim ka haém q'oo koe cg'áéa tcãa ne, a cuiskaga baa qgóó si naka tcg'òó sia hãa tite? ¹² Nta noose ba khòè ba ghùuan koe cgáé baa! Gaa domka i x'áèan koe kgoaraèa Sabata dim cáim ka qãèan kúrúa ne,” tam méé.

¹³ A ba a nxãaska gaam khòè ba bìrì a máá: “Tchoanà tshàua tsi,” témé. Me khòè ba tchoanà a, i tshàua ba kabise a qãèa xg'ara a c'ëean khamaga ii. ¹⁴ Igaba xu kò Farasai xu tcg'oa, a xu a kàan qaa, ntama xu gha ma Jeso ba cg'òo di i.

Nqarim nxárá tcg'òóa mááseam Qàa ba

¹⁵ Ëem ko Jeso ba bóò a q'áa kàa nem ko kúrúa mááè sa kagam kò ãem hànám qgáì ba tcg'oara guu. Zi kái zi xg'ae zi xùri Me, Me wèèa ne kg'òèkagu. ¹⁶ A ba a q'áa-q'áa ne, táá ne gha c'ëe ne bìrì, dii Me e sa ka. ¹⁷ Ncëes gúù sam kò kúrú, porofitim Isaiam kò kg'uia gúúan gha nxãasega hàà tseegukaguè ka, ncëem kòo máá:

¹⁸ “Bóò, Ncëea tirim Qãàm ga Me e,

nxárár tcg'òóa hãa ba,

ncëer ncàma ba,

ncëe Gam kar ko qãè-tcao ba.

Tirim Tc'ëe bar gha Gam koe tòò,

Me gha tchànoan ka *nqòóm di zi qhàò* zi bìrì.

¹⁹ Khòèan cgoam mēékua hãa tite

kana q'aua hãa tite,

i cúí khòè ga dòma ba

dàòan q'oo koe kóma hãa tite.

²⁰ Naiseam tc'áa bam khòá tite,

a ba a x'óó kg'oanam lampi dqúi ba ts'íría hãa tite,

a ba a gha tchànoan tcg'òó tcúúkagu.

²¹ Gam dim cg'òèm koe

zi gha *nqòóm di zi qhàò* zi

gazi di ngòòan tòó,”
témé ka.

Jeso ba ko Belesebulem ka xгаа-xгаа

(Mk 3:20-30; Lk 11:14-23)

²² Nxãaska ne kò khòè ne dxãwa tc'ëean ka tcãàèam khòè ba Gam koe óá, ncèe kò bóò tama a kg'ui tama ba, Me kò Jeso ba qãèkagu me, me kg'ui a bóò. ²³ Zi kò wèè zi xg'ae zi area, a zi a máá: “A ncèe ba Dafitem ka Tsgõose-coam gabàa?” témé.

²⁴ Igaba èe xu ko Farasai xu ncèes gùù sa kóm ka xu kò máá: “Ncèem khòè ba ko Belesebulem ncèe dxãwa tc'ëean dim tc'ãà-cookg'aim di qarian cgoa cúí ga dxãwa tc'ëean xhàigu!” témé.

²⁵ Igabam kò Jeso ba gaxu di tc'ëean q'ana khamam kò bìrì xu a máá: “Wèes x'ais èe q'aara hãa sa gha kaà, i gha x'áé-dxooan kana nquuan èe q'aa-q'aasea hãa a, táá gaicara hãa. ²⁶ A ncèè satanam kò satana ba xhàigu, nem gaam igaba q'aara. Ntama i gha kháé nxãaska gam di x'aian hãa? ²⁷ A ncèè tíí kòò Belesebulem di qarian cgoa dxãwa tc'ëean xhàigu, ne ia ko gaxao di khòèan dím cgoa xhàigu u? Gaa domkaga ne gha gaxao di ne khòè ne chibi-chibi xao o a èe xao ko kg'ui sa tseegu tama sa x'ái xao o. ²⁸ Igaba ncèè Tíí kò ko dxãwa tc'ëean Nqarim dim Tc'ëem cgoa xhàigu, nes ko nxãa sa Nqarim di x'aia ne gatu koe hààraa sa x'ái.

²⁹ “Ka ba gha khòè ba ntama ma qarim khòèm dim nquum koe tcãà, a gam di zi gùù zi ts'ãà, kg'aia méém èem khòèm qari ba qáèa ntcòo. Nxãaska cúígam gha nquua ba q'oo koe tcãà a gam di zi gùù zi ts'ãà.

³⁰ “Gaam èem Tíí cgoa hãa tama ba q'aumana Tea, me gaam èem Tíí cgoa xg'ae-xg'ae tama ba ko tsai-tsai. ³¹ Khama Ra ko bìrì tu u a ko máá: Khòè ne gha wèes chibi sa hée naka wèes cg'ãès gùùs Nqarim ka ne ko kg'uis ka héehtée qgóóa mááè, igaba ne cuiskaga cg'ãès gùùs Tc'ëem ka ne ko kg'uis ka qgóóa mááè tite. ³² Me wèém khòèm èe ko Khòèm dim Cóám ka cg'ãèse kg'ui ba gha qgóóa mááè, igaba wèém khòèm èe gha Tcom-tcomsam Tc'ëem ka cg'ãèse kg'ui ba qgóóa mááè tite, ncèem x'aèm koe igaba kana hààkom x'aèm koe ga igaba,” tam méé.

Hìi sa hée naka tc'áróa sa héehtée e
(Lk 6:43-45)

³³ “Qãès hìi sa tsi kò úúa ne tsi gha qãè tc'áróan hòò, a tshúùs hìi sa úúa ne gha tshúù tc'áróan hòò. Hìi sa ko gas di tc'áróan ka xáma q'ãè khama. ³⁴ Cg'aoan di tu cóá tuè, ncèè cg'ãè cau tu kò ii ne tu gha ntama qãè zi gùù zi nxàe? Dùús wèes èe tcáós koe cg'òèa hãa sas ko kg'ám sa nxàea tcg'óò ka. ³⁵ Qãèm khòè ba ko gam di qãèan koe guu a qãè zi gùù zi tcg'óò, me ko cg'ãè caum khòè ba gam di cg'ãè cauan koe guu a cg'ãè zi gùù zi tcg'óò.

³⁶ “Igabar ko bìrì tu u a ko máá: Xgàrakuan dim cáím ka ne gha khòè ne cg'ãèm kg'uim wèém èe ne kò kg'uia hãam ka xòara mááse. ³⁷ Tsari kg'uian ka tsi gha tchàno iise bóòè, a tsi a gha tsari kg'uian ka chibi-chibi a xgàràè khama,” tam méé.

Jonam dis x'ái sa

(Mk 8:11-12; Lk 11:29-32)

³⁸ Xu kò nxãaska c'èe xu x'áé xгаа-xгаа-kg'ao xu hée naka Farasai xu héehtée xu bìrì Me a máá: “Xгаа-xгаа-kg'ao Tseè, *are-aresas* x'ái sa xae Tsáá koe bóò kg'oana,” témé. ³⁹ Igabam kò xòa xu a máá: “Qhàòs ncèe cg'ãè cau a cg'àrà di sa ko *are-aresas* x'ái sa qaa. Igabas cúís x'áis ga sa

x'áíèa hãa tite, porofitim Jonam dis x'áis cúis oose. ⁴⁰ Eẽm xg'ao ma Jona ma nqoana cáman hẽe naka nqoana ntcùuan hẽethẽe kaiam x'aùm ncãa q'oo koe hãa khamagam gha gataga Khòem dim Cóa ba nqoana cáman hẽe naka nqoana ntcùuan hẽethẽe nqõóm ka nqãaka hãa. ⁴¹ Xgàrakuan dim cáman ka xu gha khòe xu Ninefe di xu tẽe a téé, a gha ncẽes qhàò sa chìbi-chibi. Jonam di xgaa-xgaan koe xu kò guu a gaxu di chìbian koe tcóose khama. Me ncẽeska Jonam ka kaia ba ncẽe koe hàna. ⁴² X'aigas Sheba di sa gha xgàrakuan dim cáman ka tẽe a téé, a ncẽes qhàò sa chìbi-chibi, nqõóm chòò-q'oo koes kò guu a kò hàà Solomonem di tc'ëegan komsana khama. Igaba bóò, Solomonem ka kaia ba ncẽeska ncẽe koe hàna.

Dxãwa tc'ëean di kabisean ka

(Lk 11:24-26)

⁴³ “Eẽ i kò dxãwa tc'ëean khòem koe tcg'oa, ne i kò c'òò qgáian koe qõò, a sí sãa i gha qgáian qaa, a ncẽe hòò o tama i kò hãa ne ⁴⁴ i kò nxãaska bìrise a máá: ‘Tirim nquum ãer guua hãam koer gha kabise,’ témé, a ãe i kò hàà nquu ba bóò me káà gúú ii, a xgàia q'ano-q'anoèa, a qãèse kg'ónòèa, ⁴⁵ ne i kò nxãaska qõò a sí 7 tc'ëean sèé ncẽe gaan nqáèase cg'ãè tc'ëe e a hàà cgoa, i hàà tcãà a ia a gaa koe x'ãè. Si ãem khòem dis téé-q'oo sa hàà kaisase cg'ãè kg'aiaka dis ka. Ncẽeta ga i gha qhàòs ncẽe cg'ãè caus ka ii,” tam méé.

Jesom ka xõò sa hẽe naka Gam ka qõese ga xu hẽethẽe

(Mk 3:31-35; Lk 8:19-21)

⁴⁶ Eẽm Jeso ba qanega hãa a kò xg'aes cgoa kg'ui, ka ne kò xõò sa hẽe naka qõese ga xu hẽethẽe ne tchàa za hàà téé, a kò dtcàrà kg'ui cgoa Me ne gha sa. ⁴⁷ [C'ẽem khòe ba kò bìrí Me a máá: “Bóò, saò sa hẽe naka Tsáa qõe ga xu hẽethẽe tchàa za tẽe, a kò dtcàrà kg'ui cgoa Tsi ne gha sa,” témé.] ⁴⁸ Igabam kò xõa me a máá: “Díi sa tiris xõò sa, i díin Tíi qõea?” témé. ⁴⁹ A ba a Gam di ne xgaa-xgaase-kg'ao ne nxáa a máá: “Bóò, ncẽes Tiris xõòs ga si i, a Tíi qõe ga ne ne e. ⁵⁰ Wèém khòem ãe kò Tirim Xõòm nqarikg'ai koe hànám kò tc'ëe sa kúrú ba Tíi qõem ga me e, a Tíi qões ga si i, a gataga Tiris xõòs ga si i khama,” témé.

13

Xhàrà-kg'aom dis sere-sere sa

(Mk 4:1-9; Lk 8:4-8)

¹ Eẽm cáman kagam kò Jeso ba nquum q'oo koe tcg'oa, a ba a sí tshàam-kg'ám koe ntcõó. ² Kái ne khòe ne kò hàà cgae Me, khamam nxãaska dxòrom q'oo koe tcãà a gaa koe ntcõó, si wèes xg'ae sa tshàam-kg'ám koe téé. ³ Kam kò kái zi gúú zi sere-sere zi cgoa bìrí ne a máá:

“Bóò, c'ẽe x'aè kam kò xhàrà-kg'ao ba qõò a sí xhàrà.

⁴ A ãem kò xhàrà ka i kò c'ẽe cgùrian dàòm qàe koe tcheè, zi tsarà zi hàà tc'õò o.

⁵ I c'ẽe cgùrian nxõá-kg'ai di qgáian koe tcheè, ncẽe kái góman kò káà a koe. I kò kúúga qhãèse tsòm, góma ne kò kaisa tama khama. ⁶ Igaba ães kò cáman sa qaò ka i kò gaa tsoman dào. A i a kò tobe ga i kò úú tama khama nqai.

⁷ I c'ẽe cgùrian dxáman hàna qgái koe tcheè, i dxáman kai, a chúú-chuu u.

⁸ I c'ẽe cgùrian qãè góman koe tcheè, a i a tc'õoan kúrú, i c'ëean 100 q'oro kúrúse, i c'ëean 60 q'oro kúrúse, i c'ëean 30 q'oro kúrúse.

⁹ “Eẽ tceean úúá hãa ba méém kóm,” tam Jeso ba méé.

Jesom ko dùús domka sere-sere zi ka kg'ui sa

(Mk 4:10-12; Lk 8:9-10)

¹⁰ Xu kò nxãaska xгаа-xgaase-kg'ao xu hàà, a tēè Me a máá: “Dùús domka Tsi ko sere-sere zi cgoa kg'ui cgoa ne?” témé.

¹¹ Me xoa xu a máá: “Gaxaoa máàèa, chómsea zi kàa zi nqarikg'ai di x'aian di zi xao gha q'ãa sa, igaba ne gane máàè e tama. ¹² Wèém khòèm ãe úúa hãa ba gha káían máàè, a ba a gha kaian úú khama. Igaba wèém ãe gúù úú tama ba, ãem úúa hãa gúù-coan gam gha sèè cgaeè. ¹³ Gaa gúù domkagar ko sere-sere zi cgoa kg'ui cgoa ne,

bóòan kaga ne bóò tama,
a ne a kómán kaga kóm tama,
a kóma q'ãa ga hēé tama khama.

¹⁴ “Gatà iis gúús ka i kò Isaiam di porofitan gane koe tseegukaguè, *ncēm kò Nqari ba máá:*

‘Kóm tu gha, igaba tu kóma q'ãa tite,
a tu a gha bóò, igaba tu bóò a q'ãa tite.

¹⁵ Ncēe ne khòè ne di tcáóa nea c'óò a hãa,
i ko gane di tceean tshúù-xamse kóm,

ne tcgáía ne tcēekg'ama khama,
nxãasega ne gha táá tcgáía ne cgoa bóò,

a táá tceea ne cgoa kóm,
a táá tcáóa ne cgoa kóma q'ãa,

a ne a táá Tíi koe kabise,
Ra qãèkagu ne ka,’

ta ko méé e. ¹⁶ Igaba i gaxao di tcgáían ts'ee-ts'ee kg'aièa, bóò i ko khama, naka tceea xao ga hēéthéèa ts'ee-ts'ee kg'aièa, kóm i ko khama.

¹⁷ Tseegukar ko birì xao o a ko máá: Kái porofitian hēé naka tchàno khòèan hēéthéèa kò bóò kg'oana, ãe xao ko gaxao bóò sa, igaba i kò táá bóò si, a kò kóm kg'oana ãe xao ko gaxao kóm sa, igaba i kò táá kóm si.

Jeso ba ko xhàrà-kg'aom dis sere-sere sa nxàea tchàno-tchano

(Mk 4:13-20; Lk 8:11-15)

¹⁸ “Ke xao nxãaska komsana xhàrà-kg'aom dis sere-sere sa.

¹⁹ Gane ãe x'aian dim kg'ui ba ko kóm, igaba kóma q'ãa me tama nea dàòm qàe koe xhàràèa cgùrian khama ii ne ne e. Gaam cg'ãèm *ncēe dxãwa ii ba* ko hàà a hàà gane tcáó koe xhàràèa sa ntcàua tcg'òò ne.

²⁰ A ncēe nxōán hàna qgái koe xhàràèa nea: ãe kg'ui ba ko kóm ne ko kúúga qãè-tcaoan cgoa hàakagu me ne e, ²¹ igaba ne káà tōbe ne e, a ko xòm x'aè sèè a hãa. A ãe i ko kg'uim domka xháèa ne kana xgarakuan hàà nem ko qháésega cg'áé.

²² Cgùrian ãe dxàman koe tcheèa nea kg'ui ba kómam khòè me e, igaba tc'èe-tc'èese zi ncēes kg'òès di zi hēé, naka qguù sa ncàman hēéthéèa kò kg'ui ba xgáè-kg'am, me táá tc'áróan kúru.

²³ Igaba ãe qãè gómán koe xhàràèa cgùria nea, kg'ui ba ko kóm a kóma q'ãa mem ga me e. Tc'áróa nem ko kúru, 100 q'oro, kana 60 q'oro, kana 30 q'oro ãe ko xhàràèa cgùrian ka,” témé.

Tc'èese tama tsoman dis sere-sere sa

²⁴ Jeso ba ko gaicara c'èes sere-sere sa birì ne a máá: “Nqarikg'ai di x'aia nea khòèm gam dim xhàràèa koe qãè cgùrian xhàràèa khama ii. ²⁵ Igaba

ēe i wèè khòèan x'ómà hãa kam kò gam dim cg'õo-kg'ao ba hàà, a hàà gam di maberean xg'aeku koe tc'ēese tama tsoman xhàrà, a ba a q'òò.

²⁶ “Eē i ko maberean kai, a ko tc'áróan kúrú ka i ko tc'ēese tama tsoman qhúí thée. ²⁷ Xu q'ãà xu xhàrà koe ko tséé xu hàà q'òò me ba bírí a máá: ‘X'aigaè, a tsarim xhàrà koe tsi gáé kò q'ãè cgùrian xhàrà hãa tama? Kháé tc'ēese tama tsoma nea nxãaska nda guua?’ témé. ²⁸ Me x'oa xu a máá: ‘Tiri cg'õo-kg'aoa nea ncēe gúúan kúrú,’ témé. Xu q'ãà xu tèè me a máá: ‘Kháé tsi ko tc'ēe, síí mée xae tshóé e sa?’ témé. ²⁹ Me x'oa a máá: ‘Eē-ēe, tc'ēese tama tsoman xao kòò tshóé ne xao gha maberean di t'obean cgoa xg'ae-xg'ae a q'òé e. ³⁰ Ke guu u naka i xg'ae naka kai, naka i nxãakg'aiga síí khóá di x'aèan hàà. Eē x'aè kar gha khóá-kg'ao xu bírí a máá: ‘Tc'ēese tama tsoman mée xao kg'aia tshóe naka q'áé xg'ae, naka i síí dàòè, naka xao nxãaska maberean khóá naka tòóa mááse nquum tirim koe óága,’ témé,” tam Jeso ba mée.

Cg'árém cgùrim dis sere-sere sa
(Mk 4:30-32; Lk 13:18-19)

³¹ C'ēs sere-sere sam kò gaicara bírí ne a máá: “Nqarikg'ai di x'aia nea mosetara *dis hùis* dim cgùrim khama ii, ncēe khóèm kò sèè a gam dim xhàrà koe xhàrà ba. ³² Wèè xu cgùri xu kam cg'aré me e, igaba ēem kò tsom nem wèè hùian xhàrà di ka kaiam ga me e, a ba a ko hù sa kúrú, i gha nqarikg'ai di tsaràn hàà gas di nxãan koe nquuan kúrú,” témé.

Péré gāé-gāean dis sere-sere sa
(Lk 13:20-21)

³³ Gatagam kò c'ēs sere-sere sa bírí ne a máá: “Nqarikg'ai di x'ai ne péré gāé-gāean khama ii, ncēs ko dxàes khóè sa sèè a kái péréan cgoa xg'ae-xg'ae e, i wèès pérés koe tséé, si gāe,” tam mée.

Dùús domkam kò Jeso ba sere-sere zi tséékagu sa
(Mk 4:33-34)

³⁴ Jeso ba kò wèè gúúan ncēe ga sere-serean cgoa xg'ae zi bírí. Táám kò cúí gúú ga gazi cgoa kg'ui, sere-serean tséékagu tamase. ³⁵ Ncēe gúúa nem kò kúrú, porofitim kg'uia gúúan gha hàà nxãasega tseegukaguè ka, ncēm kò máá: “Sere-sere zi cgoar gha kg'áma Te xgobekg'am, a gha nq'óm dis tshoa-tshoas koe guu a chómsea zi gúú zi bírí ne,” témé ka.

Tc'ēese tama tsoman dis sere-seres ko nxàe sa

³⁶ Jeso ba kò nxãaska xg'ae zi guu a ba a nquum q'oo koe tc'ãà. Xu Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu hàà cgae Me a máá: “Bíría tchàno-tchano xae e xhàrà koe tc'ēese tama tsoman dis sere-seres ka,” témé.

³⁷ Me x'oa xu a máá: “Gaam ēem q'ãè cgùrian xhàrà baa Khóèm dim Cóá Me e, ³⁸ me xhàrà ba nq'ó me e, i q'ãè cgùrian khóè ne e *nqarikg'ai di x'aian di ne*, i tc'ēese tama tsoman nxãaska khóè ne e ēe cg'ãèm di ne *ncēe dxāwa ii ba*. ³⁹ Me cg'õo-kg'aom ēe xhàrà ana ba dxāwa me e, i khóán di x'aèan kurian chòò-q'oo o, xu khóá-kg'ao xu moengele xu u. ⁴⁰ Ncēe ēe i ko ma tc'ēese tama tsoman q'òèa tcg'òóè a ko ma dàòè khamaga i gha kurian chòò-q'oo koe ii: ⁴¹ Khóèm dim Cóá ba gha Gam di xu moengele xu tsééa tcg'òó, xu gha wèè gúúan ēe ko khóèan chùbian kúrúkguan hée naka cg'àèan ko kúrú khóèan hēéthée Gam di x'aian koe q'òèa tcg'òó. ⁴² A

xu a gha c'eean dim haém q'oo koe xaoa tcàa ne, ncêe kg'aeen hêe naka gâo xôóan hêéthêe gha hàna koe. ⁴³ Nxâaska ne gha êe tchàno ne gane ka Xôòm di x'aian koe cáms khama ma x'âa. Gaam êe tceean úúa ba méém kóm.”

Nqoana zi sere-sere zi

⁴⁴ “Nqarikg'ai di x'aia nea qguùs xhàrà m koe chóm m ees khama ii, khòem ko hòo nem ko gaicara chóm sa, a ba a gam di qâe-tcaoan ka qôo a sí wèean ãem úúa ga x'ámágu, a ba a ãem xhàrà ba hàà x'ámá.

⁴⁵ “Gataga i gaicara nqarikg'ai di x'aian x'ámá-kg'aom khama ii, ncêe tcàako zi nxôá zi ko qaa ba, ncêe kaisa marian ko tc'òà zi. ⁴⁶ A ãem kò c'ees tcàakos nxôás kaisase kái marian ko tc'óà sa hòo, nem ko qôo a sí wèe gúuan ãem úúa x'ámágu, a ba a hàà x'ámá si.

⁴⁷ “Gaicara i nqarikg'ai di x'aian c'uisis khama ii, ncêe ko tshàan q'oo koe tcàaè sa, a wèe x'aù qhàòan qgóó. ⁴⁸ A ãe cg'oèas kò hãa ne xu ko x'aù qgóó-kg'ao xu tchàa koe tshàam-kg'ám koe tceea úú si, a xu a sí ntcóo a qâe x'aùan sàa tcàa gàba xu koe, a ãe qâe taman aagu. ⁴⁹ Ncêeta ga i gha hàà ii kurian chòo-q'oo koe. Moengele xu gha hàà a ãe tchàno tama ne ãe tchàno ne xg'aeku koe tcg'òó. ⁵⁰ A xu a gha c'eean dim haém q'oo koe xaoa tcàa ne, ncêe kg'aeen hêe naka gâo xôóan hêéthêe gha hàna koe,” tam méé.

Kaba zi qguù zi hêe naka ncii zi hêéthêe e

⁵¹ Me Jeso tèe xu a máá: “Ncãa xao wèe gúuan ncêe kóma q'ãa?” témé. Xu xqa Me a máá: “Eè” témé. ⁵² Me bìrì xu a máá: “Gaa domkam wèem x'áe xgaa-xgaa-kg'ao ba, ncêe nqarikg'aian di x'aian ka qâese xgaa-xgaaèa ba, nquum ka q'òðsem khama ii, ncêe ko gam di zi qguù zi kaba zi hêe naka ncii zi hêéthêe gam dim nquum tòoa máase dim koe tcg'òó, a gam di ne khòe ne màa ba.

Jeso ba ko Nasareta koe xguìe

(Mk 6:1-6; Lk 4:16-30)

⁵³ Eëm ko Jeso ba ncêe zi sere-sere zi cgoa xg'ara, kam kò gaam qgài ba tcg'oara guu. ⁵⁴ Gam dim x'áe-dxoom koem ko hàà kam ko tshoa-tshoa a gane dim còrè-nquum koe khòe ne xgaa-xgaa, ne khòe ne kaisase are a máá: “Ncêem khòe ba ncêe tc'èean hêe naka are-aresa zi qari zi hêéthêe nda hòoa? ⁵⁵ A ncêe ba gáe hìi xom-kg'aom dim cóam tama baa? A gam ka xòos di cg'òèa ne gáe Maria tama? A gataga gaam ka qôesea xu gáe Jakoboa xu, Josefaa xu, Simonea xu, Jutasea xu tama xua? ⁵⁶ A gam ka qôese ga zi wèe zia gáe gatá cgoa hãa tama? Kháe ba nxâaska ncêem khòe ba ncêe zi gúu zi wèe zi nda séea?” ta ne ma tèe. ⁵⁷ Ne bóoa xguì Me.

Igabam kò Jeso ba bìrì ne a máá: “Porofiti ba wèe za ga tcommèam khòe me e, gam dim x'áe-dxoom koe hêe naka gam di x'áean koe hêéthêe cúí oose,” témé. ⁵⁸ A ba a kò gaa koe táa kái zi are-aresa zi tséé zi kúru, gane di dtcòman úú tama domka.

14

Johanem tcguù-tcguu-kg'aom dis x'oo sa

(Mk 6:14-29; Lk 9:7-9)

¹ Eëm x'aem kam kò x'aigam Galilea dim Herote ba Jesom ka kóm. ² A ba a gam di ne qâa ne bìrì a máá: “Ncêe ba Johanem tcguù-tcguu-kg'ao me e. X'ooan koem tãea! Gaa domka i ko ncêe qarian are-aresa zi tséé zi di gam koe kúru,” témé.

³ Herote ba kò Johane ba qgóó a qáé, a qáé-nquus koe tcãà mea khama, Herotiases gam ka káikhoem Filipim dis khóès domka. ⁴ Johane ba kò bìrí mea a máá: “X'áèan koe tsi kgoara máàè tama, sèè si tsi ga kò hãa sa,” tam mééa khama. ⁵ *Gaa domkam* kò Herote ba cg'òo me kg'oana hãa, igabam kò khóè ne q'ád, Johane ba ne kòo porofitim iise sèè khama.

⁶ Igaba Herotem di ábà x'aèan di cáman kas kò Herotiases ka cóáse sa ntcãà máá ne, a sa a Herote ba kaisase qãè-tcaokagu. ⁷ Me gáises cgoa nqòòkagu si, dùús wèès èes ko dtcàrà sam gha máà si sa. ⁸ Xòòs kas kò qg'áìèa xg'ara khamas kò máá: “Johanem tcguù-tcguu-kg'aom dis tcúú sa gãbas q'oo koe máá te,” témé. ⁹ Me x'aiga ba kaisase tshúú-tcao, igabam kò gáisean èem kò kúrúa hãa hëé naka cg'áè-khoe ne hëéthëé domka x'áè sa tcg'òó, máàè sis gha sa. ¹⁰ A ba a *ncòo-kg'ao ba* qáé-nquus koe tsééa úú, síim gha Johanem dis tcúú sa q'ãe ka. ¹¹ Si kò gam dis tcúú sa gãbas koe óáè a hàà dxàe-coa sa máàè, si kò sèè a xòòs koe úú si. ¹² Xu gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu hàà a hàà tc'áróa ba sèè a síí kg'ónò. A xu a qòò a síí Jeso ba bìrí i.

Jeso ba ko 5,000 sa nqáéa ne khóè ne tc'òókagu
(Mk 6:30-44; Lk 9:10-17; Jn 6:1-14)

¹³ Eëm ko Jeso ba ncèe sa kóm kam kò dxòrom cgoa tcg'oa a nqoo-nqoosam qgáim koe qòò a síí cúise hãa. Igaba èes ko xg'ae sa ncèes gúù sa kóm ka ne ko x'áé-dxoo xu koe guu a nqàrè cgoa xùri Me. ¹⁴ Eëm ko Jeso ba tcg'oa kam kò kaias xg'ae sa bòò si ko xùri Me, Me thòò-xama máá ne a ba a gane di tcii-khoean kg'òèkagu.

¹⁵ Dqòara i ko qòò ka xu kò xgaa-xgaase-kg'ao xu hàà cgae Me a máá: “Ncèe ba cúia hãam qgái me e, i ncãa gataga dqòa, ke khóè ne qòòa q'aakagu naka ne x'áéa ne koe dìbi, naka síí tc'òoan x'ámá mááse,” témé. ¹⁶ Me Jeso ba xòx xu a máá: “Qaase tama ia qòò ne gha sa, gaxao c'èe gúùan máà ne naka ne tc'òó,” témé. ¹⁷ Xu bìrí Me a máá: “5 xu péré xu cúí xu xae úúa, naka cáman x'aù tsara hëéthëé e,” témé. ¹⁸ Me máá: “Ncèe koe óága a, Tíí koe,” témé.

¹⁹ A ba a khóè ne bìrí ne dcãan-kg'ai koe ntcóó, Me 5 xu péré xu hëé, naka cáman x'aù tsara hëéthëé sèè, a nqarikg'ai koe ghùì-kg'ai, a ts'ee-ts'eekg'ai i, a péréan khóá q'aa. A ba a xgaa-xgaase-kg'ao xu máà, xu xgaa-xgaase-kg'ao xu khóè ne máà a. ²⁰ Ne kò wéèa ne ga tc'òó a ne a xg'ãà, xu xgaa-xgaase-kg'ao xu èe ncãa tc'òóa qaùèan ka 12 xu q'ore xu tcãà, xu cg'òè.

²¹ Eè kò tc'òóa hãa xu di xg'ae-q'ooa ne kò 5,000 khama noo xu khóè xu u, khóè zi hëé naka cóán hëéthëé ko nxará tcãàè tama ne.

Jeso ba ko tshàam tc'amkg'ai koe nàà qòò
(Mk 6:45-52; Jn 6:15-21)

²² Me nxãaska Jeso ba qháése xgaa-xgaase-kg'ao xu chùi, xu dxòrom q'oo koe tcãà, a c'èem xòèm *tshàam òim* koe Gam ka tc'ãà a qòò, Gam qanega qaù a ko khóè ne di zi xg'ae zi qòòa q'aakagu ka. ²³ Eëm ko xg'ae zi qòòa q'aakagua xg'ara kam kò cúise xàbim koe q'ábà qaò, síim gha còrè ka. Eè i ko dqòa kam kò gaa koe cúise hãa. ²⁴ Igabam kò dxòro ba tshàan nqáè koe hãa, nqóóm ka nqúu ka, a ko tshàan di qhonèan ka ntcãa-ntcãàè, tc'ãà ba xu kò q'óá-kg'ama khama.

²⁵ Me Jeso ba q'uu-kg'ai-q'oo ka hàà cgae xu, tshàam tc'amkg'ai koe nàà qòò a. ²⁶ Igaba èe xu ko xgaa-xgaase-kg'ao xu bòò Mem ko tshàam tc'amkg'ai koe nàà qòò ka xu kò kaisase q'ae, a máá: “Dcausoma me e!”

témé, a xu a q'áòan ka q'au. ²⁷ Igabam kò Jeso ba qháése kg'ui cgoa xu a máá: “Tíí Ra a ke xao tóón tcáó! Táá q'áò guu,” témé. ²⁸ Me Petere xoa Me a máá: “X'aiga Tsi Nqari Tseè, Tsáá ga Tsi kò ii ne, bíri te nakar tshàam tc'amkg'ai koe síí cgae Tsi,” témé. ²⁹ Me máá: “Hàà,” témé. Me kò nxāaska Petere ba dxòrom koe xōa, a ba a tshàam tc'amkg'ai koe qōò a Jesom koe síí. ³⁰ Igaba ãem ko tc'āá ba bóò kam kò q'áò, a ba a tshoa-tshoa a tshàan ka tómmè, kam ko q'au a máá: “X'aigàè, hùì te,” témé. ³¹ Me Jeso ba tshàua ba qháése tchoanà a qgóó me, a bíri me a máá: “Tsáá ncēe cg'aré dtcòman di tsi, dùús domka tsi kò káíse tc'ēe-tc'ēesea máá?” témé.

³² Eè tsara ko dxòrom koe q'ábà kam kò gam tc'āá ba téé. ³³ Xu nxāaska ãe kò dxòrom koe hàna xu dqòm Me a máá: “Tseeguan kaga Tsi Nqarim di Tsi Cóa Tsi i,” témé.

*Jeso ba ko Genesarete dim nqōóm koe tsàara ne khòè ne qāèkagu
(Mk 6:53-56)*

³⁴ Eè xu ko tshàa ba tchoaba ka xu kò Genesarete dim nqōóm koe hàà. ³⁵ Eèm nqōóm di xu khòè xu ko Jeso ba bóda q'āa ka ne kò kg'uiian tsééa úú gaam nqōó ba nxāma-nxāma hāa xu nqōó xu koe, ne wèé ne khòè ne gane di tcii-khoean Gam koe óága, ³⁶ a ne a dtcàrà Me, kg'amaga ne gha Gam dim qgáim xgám-kg'am qgóó sa. Ne kò wèèa ne ãe ko qgóó Me ne kg'òèkaguè.

15

*Ncii kuri di cauan kaia ne khòè ne di i
(Mk 7:1-13)*

¹ Xu nxāaska Farasai xu hēé naka x'àè xгаа-xгаа-kg'ao xu hēéthēé Jerusalema koe guu a Jeso ba hàà cgae, a hàà tēè Me a máá: ² “Dùús domka xu ko Tsari xu xгаа-xgaase-kg'ao xu ncii kuri di cauan kaia ne khòè ne di ntcoea máá? Eè xu ko tc'òos cookg'ai koe xu xg'aà tshàu tama ka,” témé.

³ Me Jeso ba xoa xu a máá: “Dùús domka xao ko gaxao igaba gaxao di cauan tc'āa-tc'āa a Nqarim di x'àèan ntcoea máá? ⁴ Nqari ba ko máá: ‘Tcom méé tsi saò ba hēé naka saò sa hēéthēé e,’ a ko gataga máá: ‘Wèém ãe ko xòom ka kana xòos ka cg'āése kg'ui ba gha cg'ōoè,’ témé. ⁵ Igaba xao ko gaxao máá: ‘Khòèm kò ko xòò ba kana xòò sa bíri a máá: ‘Eèr ga ko hùì cgoa tsia sa, nxāa sa Nqari bar nqòòkagua hāas máàku si i khamar ko hùia tsi ka tààè,’ témé ⁶ ne i qaase tama xòò bam gha tcom sa,’ ta xao mééa, a xao a ncēm dàòm ka gaxao di cauan cgoa Nqarim dim kg'ui ba káà-hùikagua hāa. ⁷ Gaxao qāè khòèan khama ko ma kúrúse xaoè, tseegusem kò ko Isaia porofita gaxao ka, ncēm kò ko Nqarim kg'uia hāa sa nxàe ka a ko máá:

⁸ ‘Ncēe ne khòè ne ko kg'áma ne cgoa tcom Te, igabaga i gane di tcáóan Tíí koe nqúu u,

⁹ a ne a ko káà hùise dqòm Te.

Gane di zi xгаа-xгаа zia x'àè-kg'ám zi khòè ne di zi i khama,’ témé ka,” tam Jeso ba méé.

*Gúu zi khòè ne ko kúrú ne cg'uriga zi
(Mk 7:14-23)*

¹⁰ A ba a khòè ne Gam koe tciiia óa a bíri ne a máá: “Komsana naka tua kóma q'āa. ¹¹ Eè ko kg'áms koe tcāa sa khòè ba cg'uri-cg'uri tama, igaba ãe ko khòèm kg'ám koe tcg'oa sa ko khòè ba cg'uri-cg'uris ga si i,” témé.

¹² Xu nxãaska xгаа-xgaase-kg'ao xu hàà cgae Me a birí Me a máá: “A q'ana Tsia, Farasai xua kò xg'aia hãa sa, ncëes guú sa xu kò kóm ka?” témé. ¹³ Me xoa xu a máá: “Wèém him Tirim Xòòm nqarikg'ai dim xháà tama ba gha q'òea tcg'òòe tobea ba cgoa. ¹⁴ Guu xu! Káà-tcgái xu tcéè-tcuì-kg'ao xu u, káà-tcgái ne khòè ne di xu ke. Káà-tcgáim khòèm kò c'èem khòèm káà-tcgái ba tcéè-tcuì ne tsara gha wèéa tsara ga haém q'oo koe cg'áéa tcãà,” tam méé.

¹⁵ Me Petere xoa Me a máá: “Ncëes sere-seres ka biría tchàno-tchano xae e,” témé. ¹⁶ A ba a máá: “Qanega xao gáé kóma q'ãa tama? ¹⁷ Bòò tama xao gáé hãa, dùús wèés èe ko kg'áms koe tcãà sa ko ncãas koe qòò, a sa a síí tc'áróm koe tcg'oa sa? ¹⁸ Igaba èe kg'áms koe guu a tcg'oara hãa sa tcáós koe guua, si ko nxãa sa khòè ba cg'uri-cg'uri. ¹⁹ Tcáós koe i ko cg'ãè tc'èean guu a tcg'oa khama, cg'òokuan hëé, cg'áràn hëé, xóé cgoakuan hëé, ts'àn hëé, tshùù-ntcòakagukuan hëé, naka còekuan hëéthéé e. ²⁰ Ncëea gazi guú zi khòè ba ko cg'uri-cg'uri zi zi i, igaba cg'uriga tshàuan cgoa tc'òó sa khòè ba cg'uri-cg'uri tama,” tam méé.

*Khòès di dtcòma ne
(Mk 7:24-30)*

²¹ Èém qgáim koem ko Jeso ba guu kam kò Ture hëé naka Sitone hëéthéé dim nqòóm koe qòò.

²² Kas kò gaa x'èe kaga Kanana dis khòès gaam xg'aekum di sa hàà cgae Me, a sa a q'au a máá: “X'aiga Tsi Nqari Tseè, Dafitem ka tsg'oose-coa Tseè, thòò-xama máá te, tiris cóá sa ko kaisase dxãwa tc'èean ka xgáèè ke,” témé.

²³ Me Jeso ba táá c'èem kg'uim ga ba xoa si. Xu Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu hàà dtcàrà Me, a máá: “Birí si nakas qòò, q'auas ko xùri xae e ke,” témé. ²⁴ Me xoa a máá: “Iseraele di ne khòè ne ncëe hoàra ghùuan khama ii ne koe cúiga Ra tsééa óáèa hãa,” témé.

²⁵ Si khòè sa hàà, a cookg'aia ba koe qúrù sa cgoa qom a máá: “X'aigàè, hùì te,” témé. ²⁶ Me xoa si a máá: “Qãè tama ia cóán di péréan gha sèé a haghuan xaoa máàè sa,” témé.

²⁷ Si máá: “Èè X'aigàè, igaba i ko haghuan igaba qàmà-coa zi péréan di zi q'òòsean di tafolean koe ko guu a tcheè zi tc'òó na,” témé. ²⁸ Me nxãaska Jeso ba xoa si a máá: “Khòè seè, kaisa dtcòman si úú! Èè si ko ma tc'èe khamaga ma méé i kúrúse,” témé. Si kò gas dis cóá sa gaam x'èem èem kaga qãè.

Jeso ba ko kái ne khòè ne qãèkagu

²⁹ Me Jeso ba èe koe guu a Galilea dim tshàam qàe koe síí, a ba a xàbì ba q'ábà qàò a síí ntcòó gaa koe. ³⁰ Zi kái zi xg'ae zi hàà cgae Me a óá ts'íiko ne hëé naka káà tcgái ne hëé, naka nqoara ne hëé naka kg'ui tama ne hëé naka kái ne c'èe ne hëéthéé e, a ne a hàà nqàrè-kg'ama ba koe xòo ne, Me qãèkagu ne. ³¹ Ne khòè ne are, èe ne ko kg'ui tama ne khòè ne bóò ne ko kg'ui ka, naka èe nqoara hãa ne hëé ne ko qãè ka, naka èe ts'íiko ne hëé ne ko qòò ka, naka èe káà tcgái ne ko bóò ka hëéthéé e. Ka ne ko Iseraele dim Nqari ba dqom.

*Jeso ba ko 4,000 sa nqáéa ne khòè ne tc'òókagu
(Mk 8:1-10)*

³² Me Jeso ba Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu tciaa óá a máá: “Ncëe ne khòè ner ko thòò-xama máá, ncëeska ne nqoana cáman Tíí cgoa hãa khama, a tc'òó ne gha guú ga úú tama, Ra xàbà ne hãase dìbikagua ne tc'èe

tama, hěe ne gha a dàòan q'oo koe qgaè-kg'ai a cg'áé khama," tam méé. ³³ Xu Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu xọa Me a máá: "Ncēm tchàa-xgóóm koe xae gha ndaa koe tc'āòa péréan hòò, a ncēeta noos xg'ae sa tc'ōókagu?" témé. ³⁴ Me Jeso ba tēe xu a máá: "Nta noo péréan xao úúa?" témé. Xu máá: "7 péréan hěe naka cg'orò x'àu-coan hěéthěe e," témé.

³⁵ Me xg'ae sa birí si gómán-kg'ai koe ntcōó. ³⁶ Me gaxu péré xu 7 xu hěe naka x'àuàn hěéthěe sée, a ba a Nqari ba qāè-tcaoa máá xg'ara, a khōá q'aa a, a xгаа-xgaase-kg'ao xu máà a, xu xгаа-xgaase-kg'ao xu khòe ne máà a. ³⁷ Ne wèéa ne ga tc'ōó a ne a xg'āà, gaa koe guus ka xu kò xгаа-xgaase-kg'ao xu ēe kò qaùan ka 7 zi q'ore zi tcana cg'oè-cg'oe. ³⁸ Khòe ne ēe kò tc'ōó nea kò 4,000 ne e, khòe zi hěe naka cóán hěéthěe kò nxará tcāàe tama ne.

³⁹ Me kò khòe ne dibikagu, a ba a dxòrom koe tcāa a Magatane dim nqđóm koe qđò.

16

Farasai xu hěe naka Saduke xu hěéthěe ko x'ái sa qaa
(Mk 8:11-13; Lk 12:54-56)

¹ Xu kò Farasai xu hěe naka Saduke xu hěéthěe xu hàà cgae Me, a qgóó Me xu gha qgálan xu kòo qaa khama dtcàrà Me, *are-aresas* x'áis nqarikg'ai di sam gha x'ái xu sa. ² Me xọa xu a máá: ["Dqòara i kò hāa ne tu ko máá: 'Nqarikg'ai ne ncoà a, khamam gha q'uu dim cáń ba qāe me e,' témé, ³ a ncēe ntcúúkg'ai cgoa kò ii ne tu ko máá: 'Nqarikg'ai ne ncoà a, a ntcúú u, khama i gha ncēe cáń ka tuu-c'ōòan hàna,' témé. Nqarikg'ai di bódse-q'ooan nxàea kabian tu q'ana hāa, ka tu gáé cuiskaga ncēm x'aem ka ko kúrúse zi x'ái zi kgoana naka nxàea kabia hāa tite?]" ⁴ Qhàòs ncēe cg'āè cau, a cg'árà di sa ko *are-aresas* x'ái sa qaa. Igabas cúis x'áis ga sa x'áièa hāa tite, Jonam dis x'áis cúis oose," tam Jeso ba méé. A ba a nxāaska guu ne a qđò.

Farasai xu hěe naka Saduke xu hěéthěe di péré gāe-gāea ne
(Mk 8:14-21)

⁵ Eě xu ko xгаа-xgaase-kg'ao xu tshàa ba tchoaba ka xu kò péréan sée c'urúa hāa. ⁶ Me Jeso ba birí xu a máá: "Q'āa méé xao, naka xaoa kòresea hāa Farasai xu hěe naka Saduke xu hěéthěe di péré gāe-gāean koe," témé.

⁷ Xu nxāaska kg'ui cgoaku a máá: "Ncāa xae táá péréan cgoa hàà," témé.

⁸ Igabam kò Jeso ba *Gaxu di kg'uian* q'ana hāase birí xu a máá: "Gaxao ncēe cg'áré dtcòman úúa xaoè, dùús domka xao ko péréan xao úú tamas ka kg'ui cgoakua máá? ⁹ Qanega xao gáé bóòà q'āa tama? A tc'ēe-tc'ēese tama xaoa 5 xu péré xu ncēe Ra kò 5,000 ne khòe ne khōá q'aa máá xu, naka nta noo q'ore zi xao kò tcana cg'oè-cg'oe sa? ¹⁰ Kana xaoa tc'ēe-tc'ēese tama 7 xu péré xu ka, 4,000 ne khòe ne koe, naka nta noo zi q'ore zi xao ko tcana cg'oè-cg'oe sa? ¹¹ Dùúska xao bóòà q'āa tama, péréan kar kg'ui cgoa xao o tama sa? Igaba méé xao Farasai xu hěe naka Saduke xu hěéthěe di péré gāe-gāean koe kòresea," tam méé.

¹² Xu nxāaska kóma q'āa, péré gāe-gāean koe méé xu kòrese sam nxàe tama sa, igaba Farasai xu hěe naka Saduke xu hěéthěe di xгаа-xgaan koe e sa.

Jeso ba ko Jerusalema koe qđò (16:13–20:34)

Petere ba ko Jesom koe nxàese
(Mk 8:27-30; Lk 9:18-21)

¹³ Eëm ko Jeso ba Kaesarea Filipi ta ko ma tciièm nqõòm koe hàà kam kò Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu tèè a máá: “Khòèm dim Cóm ka ne ko khòè ne máá dìi Me e, témé?” ta méé. ¹⁴ Xu xoa a máá: “C'èe ne ko máá: Johane Tsi tcguu-tcguu-kg'ao Tsi i,” témé, ne ko c'èe ne máá: “Elija Tsi i,” témé, ne ko c'èe ne qanega máá: “Jeremia Tsi i kana porofiti xu ka c'èe Tsi i,” témé.

¹⁵ Me máá: “Kháé xao ko gaxao nta méé, dìi Raa, ta xao ko méé?” témé.

¹⁶ Me Simone Petere ba xoa Me a máá: “Tsáá Tsia nqòòkaguèa Tsi Kreste Tsi i, kg'òèam Nqarim di Tsi Cóa Tsi,” témé.

¹⁷ Me Jeso ba xoa me a máá: “Ts'ee-ts'ee'kg'aièa tsia tsáá Simone tsi, Jonam di tsi cóá tsi, ncèe sa tsi khòèan ka x'áiè tama, igaba tirim Xòòm nqarikg'ai koe hànám ka a khama. ¹⁸ Ra ko Tíi birí tsi a ko máá, Petere tsi i, témé, ra gha Tiris kereke sa ncèes nxõás tc'amkg'ai koe tshào, i dxāwam di qarian ga tàà si tite. ¹⁹ Xgobekg'aman nqarikg'ai di x'aian dir gha máà tsi, si gha wèés gúús èe tsi ko nqòòmkg'ai koe qáé sa nqarikg'ai koe qáéèa hãa, si gha wèés gúús èe tsi ko nqòòmkg'ai koe kgoara sa nqarikg'ai koe kgoaraèa hãa,” tam méé. ²⁰ A ba a nxãaska Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu qarika x'áè a máá, táá méé xu cúi khòè ga birí Kreste Me e sa, témé.

*Jeso ba ko Gam di xgàrasean hěé naka Gam di x'ooan hěéthěé ka kg'ui
(Mk 8:31-9:1; Lk 9:22-27)*

²¹ Jeso ba kò èem x'aèm koe guu a Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu tshoa-tshoa a x'ái, Jerusalema koe méém qòò sa, naka síi kaia xu hěé, naka kaia xu peresiti xu hěé, naka x'áè xgaa-xgaa-kg'ao xu ka hěéthěé thòò-thòòè sa, naka baa cg'òòè, naka baa nqoana dim cáám ka x'ooan koe ghùèè.

²² Me Petere ba sèèa tcg'òò Me, a tshoa-tshoa a dqàè Me a máá: “Cuiskaga a, X'aigaè, ncèes gúú sa cuiskaga Tsáá koe kúrúse tite!” témé.

²³ Igabam kò Jeso ba kabise a Petere ba birí a máá: “Tíi koe tcg'oa, satanaè, Tiri tsi qae-kg'ao tsi i, Nqarim di zi gúú zi koe tsi tc'èea tsi tcãà tama ke, igaba tsi khòèan di zi gúú zi koe tcãà tc'èea,” témé.

²⁴ Me nxãaska Jeso ba Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu birí a máá: “Ncèè c'èem khòèm kò xùri Te kg'oana ne méém bóòà xguise naka baa gam dim xgàu hii ba dcèé naka xùri Te. ²⁵ Diiim wèém èe gaam dis kg'òè sa qgóóa qari kg'oana bas gha aaguse cgae, igaba diim wèém èe ko Tíi domka gaam dis kg'òès ka aaguse cgaeè, ba gha hòò si khama. ²⁶ Dùús ka ba gha khòè ba kháé kabisea mááè, ncèè wèém nqòó bam kòò hòò, a ba a gaam dis kg'òès ka aaguse cgaeè ne, kana ba gha khòè ba gaam di kg'òèan téé-q'oo koe dùútsa gúú sa tcg'òò a máá? ²⁷ Xòòm dim x'áàm koe hànasem gha Khòèm dim Cóa ba Gam di xu moengele xu cgoa hàà khama, a ba a gha wèém khòè ba èem kúrúá hãa zi tséé zi koe guu a suruta. ²⁸ Tseegua ner ko birí tu u: Ncèè koe téé-tèe ne ka c'èea ne x'ooan xáma hãa tite, Khòèm dim Cóa ba ne bóò, Me Gam di x'aian koe hãase hàà tama cookg'ai koe,” tam méé.

17

*Jesom di bóòse-q'ooa ne ko kabise a tãá
(Mk 9:2-13; Lk 9:28-36)*

¹ 6 cáám qáá q'oo koem kò Jeso ba Petere ba hěé, naka Jakobo ba hěé, naka gam ka qòesem Johane ba hěéthěé xu sèé, a kaiaam xàbi ba q'ábà qào cgoa xu, xu gaa koe síi cúia hãa. ² Gaxu cookg'ai koe i kò bóòse-q'ooa ba

kabise a tãá, i kg'áí ba cáms khama ma tcàà, i Gam di qgáían x'áàm khama ma q'úú. ³ Ka tsara kò gaa x'aè kaga Moshe ba hëé naka Elija ba hëéthëé tsara gaxu ka bòè, a ko Jesom cgoa kg'ui. ⁴ Me Petere ba Jeso ba birí a máá: “X'aigaè, qàès guú si i ncëe koe xae hãa sa. Ncëè tc'ëe Tsi kòo ne, ra gha nqoana nquu xu ncëe koe tshào, me gha c'ëe ba Tsari ii, me c'ëe ba Moshem di, me gha c'ëe ba Elijam di,” tam méé.

⁵ Eëm qanega hãa a ko kg'ui kas kò kúúga x'áàkos túú-c'òò sa qàbia tcãà xu. Me kò gaa x'aè kaga kg'ui ba túú-c'òòs q'oo koe tcg'oa a máá: “Ncëe ba Tirim Cóá Me e, ncàmà Ra ba, Gaam kar kaisase qãè-tcaoa hãa. Komsana Me,” témé.

⁶ Eë xu ko xgaa-xgaase-kg'ao xu ncëes guú sa kóm ka xu kò kg'áí ba cgoa gómankg'ai koe cg'áé, a xu a kaisase q'ae. ⁷ Igabam kò Jeso ba hàà a qgóó xu a máá: “Tëea xao téé, naka táá q'ào guu,” témé. ⁸ Eë xu ko ghùì-kg'ai ka xu kò táá cúí khòè ga hòò, Jesom cúim oose.

⁹ Eë xu ko xàbim koe xõa kam kò Jeso ba x'aè xu a máá: “Táá cúí khòè ga ëe xao bóòà hãa sa birí guu, nakam nxãakg'aiga Khòèm dim Cóá ba x'ooan koe síí tãe,” témé. ¹⁰ Xu xgaa-xgaase-kg'ao xu tãe Me a máá: “Dúús domka xu ko nxãaska x'áé xgaa-xgaa-kg'ao xu máá, Elija ba méém kg'aia hàà, téméa máá?” témé. ¹¹ Me Jeso ba xõa xu a máá: “Tseeguan kagam gha Elija ba hàà, a hàà wèè zi guú zi kg'ónò, ¹² igabar ko birí xao o a ko máá: Elija ba nciïsega hààraa, igabaga ne kò bóòà q'ãa me tama, a kò wèè zi guú zi tc'ëe ne kò kò kúú kúú me. Gaam dàòm cúim kagam ko Khòèm dim Cóá ba hàà tshàu q'ooa ne koe xgàràè,” tam méé. ¹³ Xu nxãaska xgaa-xgaase-kg'ao xu kómá q'ãa, Johanem tcguù-tcguu-kg'aom kam ko kg'ui sa.

*Jeso ba ko dxãwa tc'ëean ka tcãàèam cóá ba kg'òèkagu
(Mk 9:14-29; Lk 9:37-43a)*

¹⁴ Eë xu ko xg'aes koe hàà, kam kò c'ëem khòè ba Jesom koe hàà, a ba a hàà cookg'aia ba koe qom, ¹⁵ a máá: “X'aigaè, thòò-xama máá tirim cóá ba, x'óóa qae dis tcìi sam úúa, a ko kaisase xgàrase, a ko kái-kg'aise c'ëean hëé naka tshàan hëéthëé q'oo koe cg'áéa tcãà ke. ¹⁶ Ra Tsari xu xgaa-xgaase-kg'ao xu koe óága mea, igaba xu kò kg'òèkagua ba ka tààè,” tam méé.

¹⁷ Me Jeso ba xõa me a máá: “Oo, tsóágase dtcòm úú tamas qhào sa gáé ncëe sa, a cg'ãè tc'ëe sa! Nta noo x'aèa ne Ra gha gatu cgoa hãa! Nta noose Ra gha qáo-tcaoa máá tu u! Ncëe koe óá me, Tíí koe!” témé. ¹⁸ Me Jeso ba dxãwa tc'ëean dqàè, i gam cóám koe tcg'oa, me gam x'aèm koe ga guu a qãè.

¹⁹ Nxãaska xu kò xgaa-xgaase-kg'ao xu Jeso ba dxùukg'ai koe sèèa tcg'òò, a tãe Me a máá: “Dúús domka xae kò tààè, a táá xhàigu u?” témé. ²⁰ Me xõa xu a máá: “Cg'áré dtcòmàn xao úúa hãa domka a. Tseeguan kar ko birí xao o, a ko máá: Dtcòmàn xao kò úúa mosetara dis hìis dim tc'ubim khama noo o, ne xao gha ncëem xàbi ba birí a máá: ‘Ncëe koe tcg'oa naka ëe síí hãa koe síí,’ témé, nem gha tcg'oa. Cúí guú ga tàà xaoa hãa tite. ²¹ [Igaba i ncëeta ìian tcg'oa tama, igaba còrèan hëé naka tc'òoan carasean ka hëéthëé cúiga i ko kúúse],” témé.

*Jeso ba ko gaia Gam dis x'oos ka kg'ui
(Mk 9:30-32; Lk 9:43b-45)*

²² Eë xu ko Galilea koe hààraa xg'ae kam kò Jeso ba birí xu a máá: “Khòèm dim Cóá ba gha hàà khòè ne tshàu q'oo koe tcãàè, ²³ ne gha cg'òo

Me, Me gha nqoana dim cáim ka x'óóan koe ghùìè,” témé. Xu kò xгаа-xгааse-kg'ao xu kaisase tshúù-tcao.

Tempelem ko tcg'òóá mááè maria ne

²⁴Eë xu ko Jeso ba hëé naka Gam di xu xгаа-xгааse-kg'ao xu hëéthéé xu Kaperenaume koe tcàà ka xu kò tempelem di xu mari xg'ae-xg'ae-kg'ao xu Peterem koe hàà a tèè me a máá: “Gaxao dim xгаа-xгаа-kg'ao ba gáé tempelem di marian tcg'òóo tama?” témé. ²⁵Me xqo a máá: “Eè, tcg'òóo om ko,” témé.

Eëm ko Petere nquum q'oo koe tcàà, kam kò Jeso ba tc'ää a kg'ui cgoa me a máá: “Nta tsi ko ma tc'ëe, Simoneè? Diin koe xu ko nqóóan di xu x'aiga xu marian séè? X'áé-kg'ao ne koea kana c'ëe ne koea?” ta méé. ²⁶Me Petere xqo a máá: “C'ëe ne koe e,” témé. Me Jeso ba birí me a máá: “Nxãaska ne x'áé-kg'ao ne kgoarasea. ²⁷ Gatà i ii igaba méé xae táá ghãa xu guu, ke tshàam koe qðò naka x'àu qgóó cgoa dim dqùì ba síí tcàà, naka tc'ää dim x'àum qgóó tsi ko ba séè, naka kg'áma ba kgóá, kiam mari ba tsi gha hòò ke. Séè me naka síí mari xg'ae-xg'ae-kg'ao xu máà me, Tíí hëé naka tsáá hëéthéé tsam di suruta iise,” tam méé.

18

Nqarikg'ai di x'aian koe kaisase kaia ba

(Mk 9:33-37; Lk 9:46-48)

¹Eëm x'aèm ka xu kò xгаа-xгааse-kg'ao xu Jesom koe hàà a tèè Me a máá: “Diina nqarikg'ai di x'aian koe kaia?” témé.

²Me cg'árém cóá ba Gam koe tciia óá, a hàà xg'aekua xu koe tòò me, ³a máá: “Tseegua ner ko birí xao o: Kãbise xao kò a cóán khama ii tama, ne xao cuiskaga nqarikg'ai di x'aian koe tcàà tite. ⁴Gaa domkagam gha wèém ãe ko ncëem cóám khama ma cg'aré-cg'arese ba nqarikg'ai di x'aian koe kaia ba ii. ⁵Diim wèém ãe ko ncëeta iim cóá ba Tiri cg'òèan koe qãèse hààkagu ba ko Tíí tc'áróga qãèse hààkagu.

Chibi kúrukaguku sa

(Mk 9:42-48; Lk 17:1-2)

⁶“Igabaga diim wèém ãe ko ncëe ne cg'aré ne ncëe ko Tíí koe dtcòm ne ka c'ëe ba chibian kúrukagum ka i gha qãè ii, gáí cgoa dis nxóás kaias kòo qg'áóá ba koe qáéa tòòè, me tshàam ka nqãaka xaoa tcààè, a tómmè ne. ⁷Haò, cg'ãè i gha ii nqðóm koe, gúù zi ncëe ko khóèan chibian kúrukagu zi ka! Eëta ii zi gúù zi méé zi hàà, igabaga haò, cg'ãè i gha ii, khóèm ãe zi ko gaa zi gúù zi gam koe guu a hààm ka.

⁸“Ncëè tsarim tshàu ba kana tsarim nqàrèm kò ko chibi kúrukagu tsi ne méé tsi q'ãea tcg'òóo naka aagu me. Qãèa i gha máá tsi, nqoara hãase kana ts'íkose tsi gha kg'òèan koe tcàà ne, cáim tshàu kana cáim nqàrèse chõò tama c'ëean koe xaoa tcààèan ka khama.

⁹“A ncëè tsarim tcgáim kò ko chibian kúrukagu tsi ne, hqbea tcg'òóo naka aagu me. Qãè i gha máá tsia, kàà tcgáise tsi gha kg'òèan koe tcàà sa, cáim tcgáí úúase chõò tãmas c'ees dxãwam dis koe xaoa tcààèan ka ke.

Hoàra hãas ghùus dis sere-sere sa

(Lk 15:3-7)

¹⁰“Q'ana méé tu hãa naka táá ncëe ne cg'aré ne ka c'ëea ne ga cg'ãa-cg'ana iise bóò guu. Birí tu ur ko a ko máá: gane di xu moengele xu

nqarikg'ai koe hãa xu ko Abom nqarikg'ai koe hana ba wèe x'a'è ka bóò ke. ¹¹ [Khòem dim Cóa ba hààraa, hààm gha hòàra ne kgoara ka.]

¹² “Nta tu ko ma tc'èe? Ncèè khòem kò 100 zi ghùu zi úúa, si gazi xg'aeku koe cúí sa hòà, ne ba cuiskaga èe zi 99 zi xàbian koe guu naka èe hòàra hãa sa síí qaa tite? ¹³ A ncèè hòò sim kòò ne, tseegua ner ko bìrí tu u a ko máá: Kaisasem gha gaas èes cúis domka qãè-tcao, hòà ta ga hãa zi 99 zi nqáéa hãase. ¹⁴ Gatà iim dàòm cúím kam gatu dim Xòòm nqarikg'ai koe hana ba tc'èe tama, èe cg'aré ne ka i gha cúía ne ga kaàkaguè sa.

Tsáá qõem ncèe ko chìbian kúrúa máá tsi ba

¹⁵ “Ncèè tsáá qõem kò chìbian kúrú cgae tsia ne méé tsi síí cgae me, naka dqàè me càmm tsao ii koe, a ncèè komsana tsim kò ko ne tsi ncãa tsáá qõe ba gaicara hòòà mááse. ¹⁶ Igabam kò komsana tsi tama ne méé tsi cúí kana càmm khòèan cgoa síí cgae me. Ncèes gúú sa tsi kò kúrú ne tsi ko Nqarim di zi Tcgãya zi ko nxãe sa kúrú ncèe ko máá: ‘Càmm kana nqoana khòèan kò c'èes gúú sa nxãea tseegukagu ne i gha wèe khòèan ga tseeguan bóòà hãa,’ témé sa. ¹⁷ A ncèè komsana ne tamam kò hãa ne méé tsi kerekes dis xg'aes di ne koe síí naka bìrí ne. A ncèè kerekes di ne nem kò komsana tama ne méé tsi tãám nqõóm dim khòem khama ma qgóó me, kana mari xg'ae-xg'ae-kg'aom khama ma.

¹⁸ “Tseegua ner ko bìrí tu u a ko máá: Dùús wèés èe tu gha nqõómkg'ai koe qáé sa gha nqarikg'ai koe qáéèa hãa. Si gha gatà dùús wèés èe tu gha nqõómkg'ai koe kgoara sa nqarikg'ai koe kgoaraèa hãa.

¹⁹ “Gaicara Ra ko [tseeguan] bìrí tu u a ko máá: A ncèè gatu ka càmm tsara kò nqõómkg'ai koe c'èes gúús dtcàrà koe dtcòmkuua ne, ne tsara gha Abom nqarikg'ai koe hànám ka kúrú mááè si. ²⁰ Nda koe ga igaba càmm kana nqoana khòèan kòò tirim cg'òem cgoa xg'aea hãa, ner gaa koe gane xg'aeku koe hana,” tam méé.

Cgómku úú tamam qãàm dis sere-sere sa

²¹ Me nxãaska Petere ba Jesom koe hàà a tèè Me a máá: “X'aigaè, nta noo q'oro ba gha tíí qõe ba chìbian kúrú cgae te, ra chìbia ba qgóóa máá me, 7 q'oroa gáé?” témé. ²² Me Jeso ba xqà me a máá: “Bìrí tsir ko: 7 q'oro ka tamase, igaba 70 zi 7 zi i.

²³ “Gaa domka i nqarikg'ai di x'aian x'aigam cgoa ko nxárá xg'aèè, èe ko gam di ne qãà ne cgoa xg'ae a ntcóò a èe ne cgóbè cgae mea zi gúú zi nxãe cgoa ne ba. ²⁴ Eëm ko tshoa-tshoa a ko gatà hée kagam kò khòem 10 cãan marian di kò cgóbè cgae mea ba gam koe óáè. ²⁵ Surutaa ba kam kò ko tààè khamam kò x'aiga ba x'áè sa tcg'óò, gabá hée naka gam dis khòè sa hée naka cóáa khara hée naka wèe gúúan èem úúa hãa héeéthéé méé i x'ámáguè, nakam suruta kabiè sa. ²⁶ Me qãà ba cookg'aia ba koe qom, a còrè me a máá: ‘X'aigaè, qád-tcaoa máá te, wèe gúúa ner gha suruta kabi ke,’ témé. ²⁷ Me èem qãàm dim x'aiga ba thòò-xama máá me, a kgoara me, a chìbia ba qgóóa máá me.

²⁸ “Igabaga èem ko gaam qãà ba tcg'oa, kam kò c'èem qãàm cg'aré mari-coan kò cgóbè cgae mea ba hòò. A ntcàù me, a tshoa-tshoa a chúú-chuu me, a máá: ‘Cgóbè cgae tea tsias gúú sa suruta kabi,’ témé. ²⁹ Me gam ka c'èe ba qom a dtcàrà me a máá: ‘Qáò-tcaoa máá te, surutar gha kabi tsi ke,’ témé. ³⁰ Gabagam ko xguì, a ba a qõò a síí kúrú me khòè ba qáé-nquus koe tcãàè, a nxãakg'aiga síí suruta kabi me.

³¹ “Eë xu ko c'ëe xu qãà xu ãe kúrúsea sa bóò ka xu kò kaisase tshúù-tcao, a xu a sí gaxu dim x'aiga ba birí wèé zi gúù zi ãe kúrúsea zi. ³² Me nxãaska x'aiga ba qãà ba tciia tcãà a máá: ‘Tsáá qãà tsi cg'ãè cau tsi, wèé chibia tsi ãe gar kò qgóóa máá tsia, dtcàrà tea tsi kò hãa domka. ³³ Qaase tama i gáé kò hãa, thõò-xama-máákuan tsi ga tsáá ka c'ëem koe úú sa, ncëer kò ma thõò-xama máá tsia khamaga ma?’ témé. ³⁴ Me xgòàm hãa khama gam ka q'õòse ba sí gáé-nquus koe tcãà me, me kaisase thõò-thõòe, a sí nxãakg'aiga suruta kãbi wèéan ãem kò cgóbèa a.

³⁵ “Ncëea tirim Xòòm nqarikg'ai dim gha thëé gatu koe kúrús ga si i, ncëe gatu ka c'ëem wèém kò gam ka qõese ba wèé tcáóa ba cgoa qgóóa máá tama ne,” tam Jeso ba méé.

19

Aagukus khòè khara di sa

(Mk 10:1-12)

¹ Eëm ko Jeso ba ncëe zi gúù zi kg'uia xg'ara kam kò Galilea koe guu a Jutea koe qõò Jorotane di c'ëe xòèan za. ² Zi kò kaia zi xg'ae zi xùri Me, Me gaa koe ga kúrú ne ne qãè.

³ Xu c'ëe xu Farasai xu hàà cgae Me, qáé Me xu gha qgáian xu kòo qaa khama a máá: “A x'áèan koe ia kgoaraèa, khòèm gha gam dis khòè sa aagu sa c'ëes gúùs domka?” témé.

⁴ Me xoa a máá: “Nxárá ta ga xao gáé hãa, tshoa-tshoas koem Kúrú-kg'ao ba khòè ba hëé naka khòè sa hëéthéé kúrú hãa sa?” témé. ⁵ A ba a máá: “Gaa domkagam gha khòè ba gam ka xòò ba hëé naka xòò sa hëéthéé khara guu a ba a gha gam dis khòès koe tc'amàse, khara gha cúim cgàa ba ii. ⁶ Gaa domka khara cuiskaga cam tite, igabaga khara gha cúim cgàa ba ii. Gaa domka méés táá Nqarim ka xg'ae-xg'aeèa sa khòèm ka q'aa-q'aaè guu.

⁷ Xu tèè Me a máá: “Kháé dùús domka ba kò ko Moshe nxãaska x'áèan tcg'óóa máá, khòèm ga gam dis khòè sa q'ara khara hãa dis tcgàya sa máá, a aagu si di i?” témé.

⁸ Me xoa xu a máá: “Gaxao di qari tcúúan domkam kò Moshe ba kgoara máá xao o, gaxao di zi khòè zi xao gha aagu sa. Igabaga i kò tshoa-tshoas koe gatà ii tama. ⁹ Igabar ko birí xao o a ko máá: Dìim wèém ãe ko gam dis khòè sa aagu, cg'ará di gúù ka tamase, a ko c'ëes khòè sa sèé ba ko cg'arán kúrú,” ta méé.

¹⁰ Xu xgaa-xgaase-kg'ao xu birí Me a máá: “A ncëe séèkus kò ncëeta ii ne i qãè e khòè khara gha táá séèku sa,” témé.

¹¹ Me xoa xu a máá: “Wèé khòèan ga cuiskaga ncëe kg'uian kóma q'ãa tite, igaba ãe máàè ea ne cúí ne ne e. ¹² Khòè xua hàna khama, cóán ábà tite xu: c'ëe xua gatà ma ábàèa, xu c'ëe xu khòèan ka gatà ma kúrúèa, xu c'ëe xu gaxu ka kúrúse ana, nqarikg'ai di x'aian domka. Eë ga kóma q'ãa ba méém kóma q'ãa,” témé.

Jeso ba ko cóán ts'ee-ts'ee'kg'ai

(Mk 10:13-16; Lk 18:15-17)

¹³ Nxãaska ne kò cóán Gam koe óá, tshàua bam gha tòò cgae, a còrèa máá a ka. Xu kò xgaa-xgaase-kg'ao xu khòè ne dqàè.

¹⁴ Igabam kò Jeso ba máá: “Cóán guu naka i Tíí koe hàà. Táá xgáè-kg'am m guu! Nqarikg'ai di x'aia nea gatà ii ne di i ke,” témé. ¹⁵ A ba a tshàua ba gane koe tòò, a gaa koe guus ka tcg'oa a qõò.

Qá-rí-kg'aom qguùà ba
(Mk 10:17-31; Lk 18:18-30)

¹⁶ Kam kò gaa x'aè kaga c'ëem khòè ba Jesom koe hàà a ba a tèè Me a máá: “Xгаа-xгаа-kg'ao Tseè, dùútsa gúús qâè sa ra gha kúrú a nxâasega chòò tamas kg'òè sa hòò?” témé. ¹⁷ Me bìrì me a máá: “Dùúska tsi ko qâèan ka tèè Tea máá? Cúím khòèm cúím ga ba qâè Me e. Igaba tsi kò kg'òèan koe tcâà kg'oana ne méé tsi x'áè-kg'áman qgóóa qari,” témé. ¹⁸ Me tèè Me a máá: “Ndaka nea?” témé. Me Jeso ba xọa a máá: “Táá méé tsi cg'òo guu, táá méé tsi cg'ará kúrú guu, táá méé tsi ts'áà guu, táá méé tsi tshúù-ntcòan nxàe guu. ¹⁹ Saò ba hêé naka saò sa hêéthêé méé tsi tcom. Tsáá ka c'êe ba ncàm, êe tsi ma ncàmsea khamaga ma,” témé. ²⁰ Me gam qá-rí-kg'ao ba máá: “Wèè x'áè-kg'áman ncêe gar qgóóa qaria, dùú sa ra qanega tcàoa hãa?” témé. ²¹ Me Jeso ba xọa me a máá: “Ncèè wèé za ga tsi kò tchàno kg'oana ne qòò naka tsia sí wèé zi gúú zi êe tsi úúa hãa zi x'amágu naka tsia êe dxàua ne khòè ne máá, nxâaska tsi gha nqarìkg'ai koe qguùan úúa. Naka nxâaska hàà xùri Te,” tam méé. ²² Eëm ko gaam qá-rí-kg'ao ba ncêe sa kóm kam kò tshúù-tcaoase qòò, kái zi gúú zim kò úúa hãa khama.

²³ Me Jeso ba Gam di xu xгаа-xгааase-kg'ao xu bìrì a máá: “Tseegua ner ko bìrì xao o: Qguàm khòèm gha nqarìkg'ai di x'aian koe tcâà sa kaisase qari si i. ²⁴ A ra a ko gaia máá: Kamelean gha dqààm di kòm-coan koe nqurì sa thamka si i, qguàm khòèm gha Nqarim di x'aian koe tcàas ka,” témé.

²⁵ Eë xu ko xгаа-xгааase-kg'ao xu ncêe sa kóm ka xu kò kaisase are a xu a tèè a máá: “Kháé ba gha nxâaska díi ba kgoaraè?” témé. ²⁶ Me Jeso ba bóò xu a máá: “Khòèa ne ko tààè, igabam Nqari ba tààè tama, wèé gúua ne Nqarim koe subu u khama,” témé.

²⁷ Me Petere nxâaska xọa Me a máá: “Bóò! Sixaea wèé gúuan ga guua, a ko xùri Tsi. Dùú sa gha kábisea máá xae e?” témé.

²⁸ Me Jeso ba bìrì xu a máá: “Tseegukar ko bìrì xao o: kábam nqòóm koe, ncêe Khòèm dim Cóam ko x'aian dis ntcòò-q'ooos x'áàn dis koe hàà ntcòò, ne xao gha gaxao êe ko xùri Tea hãa xao thêé x'aian di zi ntcòò-q'oo zi 12 zi koe sí ntcòò, a xao a gha 12 zi qhàò zi Iseraele di zi bóò a xgàra. ²⁹ Igaba dìím wèém êe Tiri cg'òèan domka x'áéa ba guua ba, kana qòese ga xu, kana qòese ga zi, kana xòòm ga ba, kana xòòs ga sa, kana cóán ga, kana xhàrà ga, nxãa ba gha 100 q'oro ncêe zi gúú zi máàè, a ba a gha chòò tamas kg'òè sa q'òò. ³⁰ Igabaga ne gha kái ne êe tc'áà di ne kháóka di ne ii, ne gha êe kháóka di ne tc'áà di ne ii,” tam méé.

20

Kg'om xhàrà di tséé-kg'aoan di surutaa ne

¹ Nqarìkg'ai di x'aia nea xhàrà ba q'òdam khòèm khama ii khama, ncêe ko ntcúúkg'ai cgoa tcg'oa a qòò, a sí khòè xu gam dim kg'om xhàrà koe gha tséé xu qaa ba. ² A ba a dtcòmku cgoa xu, cáman di maria nem gha ko suruta xu sa, a ba a gam dim kg'om xhàrà koe tsééa tcàà xu. ³ A ba a 9 di x'aè ka tcg'oa, a qòò a sí c'êe xu bóò xu x'amágu dis qgáis koe téé-têe, cúí gúú ga kúrú tamase. ⁴ Me bìrì xu a máá: “Gaxao igaba méé xao thêé tirim kg'om xhàrà koe sí tséé. Eë tchàno ii sar gha suruta xao o ke,” témé. ⁵ Xu qòò. Me gaicara koaba ka hêé naka dqòa tcgàl ka hêéthêé tcg'oa a qòò, a sí gatà iis gúús ga sa kúrú. ⁶ Me dqòa ka tcg'oa a qòò, a gaicara c'êe xu bóò xu tõe. Me tèè xu a máá: “Dùús domka xaoa koabam wèé ba gúú

kúru tamase ncêe koe téé-têe?” témé. ⁷ Xu xɔa me a máá: “Cúí khòe ga tsééan máa xae e tama domka a,” témé. Me máá: “Gaxao igaba méé xao tirim kg'om xháràm koe síí tséé,” témé.

⁸ Cámis ko tcâa kam kò kg'om xháràm ka q'òòse ba tc'âa-cookg'aim gaxu di ba birí a máá: “Tséé-kg'ao xu tcii naka suruta xu. Kháóka hààraa xu cgoa tshoa-tshoa naka tc'âa di xu koe síí chòò,” témé. ⁹ Xu tséé-kg'ao xu êe kò dqòa ka tsééan tshoa-tshoa xu hàà a xu a wèéa xu cáím dim mari ba gâbakaguè. ¹⁰ Igaba êe kò tsééan tc'âa a tshoa-tshoa xu ko hàà surutaè ka xu kò tc'êea máá, kaisa maria ne xu gha surutaè, ta tc'êea. Igaba xu kò gaxu igaba wèéa xu ga cáím dim mari ba gâbakaguè. ¹¹ Eê xu ko gâbakaguè e ka xu kò tshoa-tshoa a xháràm ka q'òòsem cgoa mēéku, ¹² a máá: “Khòe xu ncêe kò kháóka tshoa-tshoa xua cúím aoara ba tsééa, igaba tsi kúru xua xu sixae khama noo, ncêe tsééan di qómán hēé naka cáms ka dàoku sa hēéthēé xàma hãa xae,” ta xu méé. ¹³ Me xháràm ka q'òòse ba gaxu ka c'êe ba xɔa a máá: “Khòe tseè, kàa tsi tama ra hãa, ka tsam gáé ncãa dtcòmku tama cáman dim marim ka? ¹⁴ Sèè tsari maria ne naka qòò. Kháóka tsééan tshoa-tshoa hãam tséé-kg'ao bar tsáá khama ma suruta kg'oana ke. ¹⁵ Kgoarasea tama ra gáé hãa, tc'êer kos gúú sar gha tiri marian cgoa kúru sa? Kana ba ko tsarim tcgái ba tiri qâe tcáóan domka nxâè te?” ta méé.

¹⁶ Ncêem dàòm ka ne gha tc'âa di ne kháóka di ne ii, ne gha kháóka di ne tc'âa di ne ii.

Jeso ba ko gaia Gam di x'ooan ka kg'ui

(Mk 10:32-34; Lk 18:31-34)

¹⁷ Eêm kòo Jeso ba Jerusalema koe qòò kam kò Gam di xu xgae-xgaase-kg'ao xu 12 xu cúia séèa tcg'òó, a dàò q'oo koe birí xu a máá: ¹⁸ “Bóò, Jerusalema koe xae ko qòò, Me gha Khòem dim Cóá ba kaia xu peresiti xu hēé naka x'áè xgae-xgae-kg'ao xu hēéthēé tshàu q'oo koe tcâàè. Xu gha x'óós koe chibi-chibi Me. ¹⁹ A xu a gha tãá zi qhàò zi di xu khòe xu tshàu q'oo koe tcâà Me, nxãasega xu gha ncòí Me, a qoa Me, a xgàu Me ka. Igabam gha nqoana dim cáím ka x'ooan koe ghuèè.

Xòòs dis dtcàrà sa

(Mk 10:35-45)

²⁰ Si kò nxãaska Sebetem di tsara cóá tsara ka xòò sa gas di tsara cóá tsara cgoa Gam koe hàà, a sa a qomè, a c'êes gúú sa dtcàrà Me. ²¹ Me Jeso ba gas ka máá: “Dúú sa si ko dtcàrà?” témé. Si xɔa Me a máá: “Nxàè, tiri tsara cóá tsara gha Tsari x'aian koe Tsáá qàe koe ntcòó sa, me c'êe ba kg'áo xòèa Tsi koe ntcòó, me c'êe ba dxàè xòèa Tsi koe ntcòó,” tas méé. ²² Me Jeso ba xɔa a máá: “Dúú sa tu ko dtcàrà sa tu q'ãa tama. A Tiris kubis kg'áàr kos koe tsao ga kg'áà?” ta méé. Tsara máá: “Kg'áà tsam ga,” témé. ²³ Me birí tsara a máá: “Kubis Tiris koe tsao gha kg'áà. Igaba ncêe kg'áo xòèa Te koe hēé naka dxàè xòèa Te koe hēéthēé ntcòóan ka, nxãa nea Tíí ka kúruè tama, igaba i gane êe Abom ka kg'ónò máàè ea ne di i,” ta méé.

²⁴ Eê xu ko 10 xu ncêe sa kóm ka xu kò êe tsara khòe qòeku tsara kaisase xgòà cgae. ²⁵ Igabam Jeso ba Gam koe tcii a óá xu a máá: “Q'ana xao hãa, tãá zi qhàò zi di xu x'aiga xu ko gane koe gaxu di qarian x'ái sa, xu ko gane di xu kaia xu gane koe gaxu di qarian tséékagu. ²⁶ Táá méé i gaxao koe gatà ii guu. Igaba díim wéém êe gha ko gaxao koe kai kg'oana ba, méém gaxao dim tséé-kg'ao ba ii. ²⁷ Naka méém wéém êe gaxao xg'aeku koe tc'âa kg'oana ba gaxao dim qâa ba ii, ²⁸ ncêem ma Khòem dim Cóá ba ma hàà khòè ne ka tsééa máàè tama khama. Igabam hààraa, hààm gha khòè ne

tsééa máá ka, a gha hàà kg'òèa ba máà, kái ne khòè nem gha suruta máá, ne kgoaraè ka.

Jeso ba ko kàà tcgáí tsara khòè tsara bóòkagu
(Mk 10:46-52; Lk 18:35-43)

²⁹ Eè xu ko Jeso ba hêé naka Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu hêéthêé Jeriko koe tcg'oa kas kò kaias xg'ae sa xùri Me. ³⁰ Ka tsara kò gaa x' àè kaga cà m khòè tsara kàà tcgáí tsara dàòm dxùukg'ai koe ntcòe. Eè tsara ko kóm Jesom ko nqáé sa ka tsara kò q'au a máá: "X'aiga Tsi Nqari Tseè, Dafitem ka tsgòose-coa Tseè, thòò-xama máá tsam m!" témé. ³¹ Igabas kò xg'ae sa dqàè tsara a, a máá, nqoo méé tsara, témé, tsara kaisase q'au a máá: "X'aiga Tsi Nqari Tseè, Dafitem ka cóáse Tseè, thòò-xama máá tsam m!" témé.

³² Me kò Jeso ba téé a tcii tsara a, a ba a máá: "Dùú sar gha kúrúa máá tsao o sa tsao ko tc'èe?" ta ma tèè. ³³ Tsara bìrí Me a máá: "X'aigaè, tcgáí tsam méé i xgobekg'amse sa tsam ko tc'èe," témé. ³⁴ Me Jeso ba thòò-xama máá tsara am ko khama tcgáí tsara qgóó, tsara kúúga bóò, a xùri Me.

Jeso ba Jerusalema koe (21:1–25:46)

21

Jeso ba ko ciián cgoa Jerusalema koe qǎèse hààkaguè
(Mk 11:1-11; Lk 19:28-40; Jn 12:12-19)

¹ Eè ne ko Jerusalema koe cùu, a ko Betefage koe hàà, Olife dim xàbim koe, kam kò Jeso ba cà m xгаа-xgaase-kg'ao tsara tsééa tcg'òó, ² a bìrí tsara a, a máá: "Qòò tsao gatsao cgoa q'óá-kg'amkuam x'áém koe, gaa koe tsao gha donghi sa hòò, si qáéseá tèe, donghi-coam cgoa. Kgoara naka Tíí koe óá si. ³ A ncèè c'èem khòèm kò c'èe gùù bìrí tsao o, ne méé tsao bìrí me naka máá: 'X'aiga ba ko qaa khara a,' témé, nxāaskam gha kúúga guu khara a," témé.

⁴ Ncèes gùù sa kò kúrúse, porofitim ka kò kg'uièa hāas kg'uis gha nxāasega tseegukaguè ka, ncèe kò máá:

⁵ "Cóás Sione di sa bìrí naka máá:
'Bòò, sarim X'aiga ba ko cg'aré-cg'aresease hàà cgae si,
a ba a donghi sa qábà hāa, donghi-coam cgoa hàna sa,
donghis dim cóá ba,' " ta méèè sa.

⁶ Tsara xгаа-xgaase-kg'ao tsara qǎò, a síí Jesom ko ma x' àè tsara a khama ma kúrú, ⁷ a síí donghi sa óá, donghi-coam cgoa, a tsara a gatsara di qgáíán gam koe tcee, Me gaa koe ntcóó. ⁸ Si káís xg'ae sa dàòm q'oo koe gane di qgáíán khàrà, ne c'èe ne hìian di nxāan xg'ao a ne a dàòm q'oo koe khàrà. ⁹ Si kò xg'aes èe kò cookg'aia ba koe hêé naka kháóa ba koe hêéthêé hāa sa q'au a máá:

"Hosana, Dafitem ka tsgòose-coa ba!

Ts'ee-ts'ee kg'aièa baa,

Gaam èe ko X'aigam Nqarim di cg'òèan cgoa hàà ba!

Hosana, èe kaisase tc'amaka hàna ba!"

témé.

¹⁰ Eè m ko Jeso ba Jerusalema koe tcāà kam kò wèém x' áé-dxoo ba nqàrè ka téé a máá: "Ncèe ba dìí baa?" témé. ¹¹ Zi xg'ae zi xoa a máá: "Ncèe ba Jeso Me e, porofitim Galilea ò m xg'aekum Nasareta ò m koe guua hāa ba," témé.

Jeso ba ko tempelem koe tcãà

(Mk 11:15-19; Lk 19:45-48; Jn 2:13-22)

¹² Me Jeso ba tempelem koe tcãà, a ba a wèè ne ãe kòo tempelem q'oo koe x'ámá, a ko x'ámágu ne xhàiaгу, a ba a kò khòè ne ncèe tãá ngóò di marian ko sèè a gaan téè-q'oo koe tempelem di marian khòè ne máà ne di tafolean xùbu, naka gane ãe ko tcíbian x'ámágu ne di ntcóò-q'ooan hēéthēé e, ¹³ a ba a bìrì ne a máá: “Góásea i hãa a ko máá: ‘Tirim nquu ba méém còrèan dim nquu ba ta ma tcièè,’ igaba tu gatu ts'ãà-kg'ao ne dim nquu ba kúrú mea,” témé.

¹⁴ Ne káà tcgáí ne hēé naka nqoara ne hēéthēé tempelem koe hàà cgae Me, Me kúrú ne ne qãè. ¹⁵ Igaba ãe xu ko kaia xu peresiti xu hēé naka x'áè xгаа-xгаа-kg'ao xu hēéthēé ko are-aresa zi gúù zi kúrúm ko zi bóò, i ko cóán tempelem koe q'au a ko máá: “Hosana, Dafitem ka tsgõose-coam koe,” témé ka xu kò xgòà, ¹⁶ a xu a Gam ka máá: “A kóm Tsi ko ncèe cóán ko méés gúù sa?” témé. Me Jeso ba xõa a máá: “Èè, qanega xao gáé nxará naka kóm ta ga hãa Nqarim di zi Tcgãya zi koe góásea sa, ncèe ko máá: ‘Cóán hēé naka comko cóá-coan hēéthēé di kg'ámán koer dqomán kg'ónò máásea hãa,’ ta méé sa?” témé.

¹⁷ A ba a guu xu a x'áé-dxoom ka tchàa koe tcg'oa a Betania koe síí, a gaa koe síí x'óm.

Jeso ba ko faia dis hii sa cgúí

(Mk 11:12-14, 20-24)

¹⁸ Kaisa ntcùúkg'ai cgoa, ãem ko x'áé-dxoom koe kabise kam kò xàbàa hãa. ¹⁹ Faia dis hii sam ko dàòm qàe koe bóò kam kò síí cgae si, a síí cúí gúù ga táá hòò cgae si, igaba tõaran cúí ga a. Kam kò gaas ka máá: “Chòò tamase méé i cúí tc'õo ga sáá koe gaia táá tcg'oa guu!” témé. Si kò faia dis hii sa gaa x'áè kaga nqai.

²⁰ Eè xu ko xгаа-xгааase-kg'ao xu bóò si ka xu kò are, a máá: “Nta sa ko ma faia dis hii sa kúúga nqai?” ta ma tēè.

²¹ Me Jeso ba xõa xu a máá: “Tseegukagar ko bìrì xao o: Dtcòmán xao kò úúa hãa, a káíse tc'ēè-tc'ēese tama, ne xao cuiskaga faia dis hii koe kúrúseas gúús cúí sa kúrú hãa tite, igaba ãe xao kòo ncèem xàbì ba bìrì a máá: ‘Sèèa ghùèè naka síí tshàam q'oo koe ncemea tcãàè’ témé, ne i gha gatà ii. ²² A ncèè dtcòmán xao kò úúa hãa ne xao gha dùús wèès ãe xao ko còrèan cgoa dtcàrà sa hòò,” témé.

Jesom di qarian ka tēè sa

(Mk 11:27-33; Lk 20:1-8)

²³ Jesom ko tempelem koe tcãà ka xu kò kaia xu peresiti xu hēé naka khòè ne di xu kaia xu hēéthēé hàà cgae Me, ãem hãa a ko xгаа-xгаа ka, a xu a máá: “Dùútsa qarís cgoa Tsi ko ncèe zi gúù zi kúrú, i gataga dùn ncèe qarian máà Tsia hãa ncèe gúù zi kúrú di i?” témé.

²⁴ Me Jeso ba xõa xu a máá: “Tíí igabar gha cúís gúù sa tēè xao o thēé, a ncèè xõa ba xao kò máà Te, ner gha Tíí igaba bìrì xao o dùútsa qarís cgoar ko ncèe zi gúù zi kúrú sa. ²⁵ Tcguù-tcguukuan Johanem dia kò ndaa guua, nqarikg'ai koea kana khòèan koea?” témé.

Xu xóe a tēèku a máá: “‘Nqarikg'ai koe e,’ ta xae kò ko méé nem gha tēè xae e a máá: ‘Dùús domka xaoa kò kháé nxãaska gam koe dtcòmán tama?’ témé. ²⁶ Igaba ncèè: ‘Khòèan koe e,’ ta xae kò ko méé ne xae ko khòèan

bèe. Wèé ne khòè ne ko Johane ba porofitim iise bòò khama,” ta xu méé.
 27 Xu Jeso ba xòa a máá: “C'úua xae hãa,” témé.

Me birí xu a máá: “Nxãaskar Tíí igaba cuiskaga birí xaoa hãa tite dùútsa qarís cgoar ko ncêe zi guù zi kúru sa,” témé.

Cóá tsara dis sere-sere sa

28 “Nta xao ko ma tc'êe? C'êem khòè ba kò cam cóá tsara úúa. A ba kò tc'ãa dim cóám koe síí, a birí me a máá: ‘Tiri cóáe, qòò naka síí ncêe cam ka kg'om xhàrà koe tséé,’ témé. 29 Me xòa me a máá: ‘Cuiskaga a,’ témé, igabam kò kháóka tc'êea kabi, a ba a qòò.

30 “Me khòè ba cam dim cóám koe síí, a gataga gam ka méé, me xòa a máá: ‘Qòòr gha àboè,’ témé, igabam táá qòò. 31 Gatsara ka ndaka ba kò xòòm ko tc'êe sa kúru?” tam Jeso ba ma tèè. Xu máá: “Tc'ãa di me e,” témé.

Me Jeso ba birí xu a máá: “Tseegukar ko birí xao o: Mari xg'ae-xg'ae-kg'aoan hêé naka cg'ará-kg'ao zi hêéthééa gha Nqarim di x'aian koe gaxao ka tc'ãa a tcãa. 32 Johane ba kò gaxao koe tchànóm dàòm cgoa hàà, xao kò táá gam koe dtcòm, igaba i kò mari xg'ae-xg'ae-kg'aoan hêé naka cg'ará-kg'ao zi hêéthéé gam koe dtcòm. Gataga xao kò ncêes guù sa bòò, igaba xao kò táá kháóka tc'êea kabi a gam koe dtcòm,” témé.

Chõó-kg'oman di xu xhàrà-kg'ao xu dis sere-sere sa

(Mk 12:1-12; Lk 20:9-19)

33 A ba a máá: “C'êes sere-sere sa kóm. C'êem x'ãè-kg'ao ba kò hàna, ncêe kò kg'om xhàrà ba xhàràa ba, a ba a kò xhàro ba gaam koe kúrua nxãama-nxãama, a ba a gòéan ko kúruém qgái ba hêé naka qáòm nquu ba hêéthéé gaa koe tshào, a ba a xhàrà-kg'ao xu góbè me, a c'êem nqóóm koe qòò.

34 “Eém ko tc'òoan ko kúruém x'aè ba cúu kam kò gam di qãan tsééa úú, xhàrà-kg'ao xu koe, síí xu gha gam di tc'òoan séé ka. 35 Xu kò xhàrà-kg'ao xu gam di qãan sèé, a c'êe ba xg'árín, a c'êe ba cg'òo, a xu a c'êe ba nxõán cgoa xgàrùbe.

36 “Gaicaram kò c'êe qãan tsééa úú, kg'aiakan nqáéa hãa a, xu síí gataga hêé e.

37 “Kháókam kò gam dim cóá ba tsééa úú cgae xu, a máá: ‘Tirim cóá ba xu gha tcom a qgóose,’ témé. 38 Igaba êe xu ko xhàrà-kg'ao xu cóá ba bòò ka xu kò biríku a máá: ‘Ncêe ba guù zi ka q'òòsem ga me e, ncêe gha ko hàà xhàrà ba q'òò ba, ke hàà naka xae cg'òo me naka gam di x'aian séé,’ témé. 39 Xu kò séé, a kg'om xhàrà koe tchàa koe xaoa tcg'òó me, a cg'òo me.

40 “Kháé nxãaska, êem kòo kg'om xhàrà koe q'òòse ba hàà, ne ba gha êe xu xhàrà-kg'ao xu xhàrà di xu dùú sa kúru?” tam ma Jeso ba tèè.

41 Xu birí Me a máá: “Eè xu cg'ãè kúru-kg'ao xum gha cg'ãèm dàòm cgoa kaákagu, a ba a gha c'êe xu xhàrà-kg'ao xu kg'om xhàrà ba máa, xu qgóóa máá me, ncêe gha gam di xòèan tc'òoan di màa me xu, tc'ároan ko kúrué x'aèan kòo hàà ne xu,” témé.

42 Me Jeso ba gaxu ka máá: “Qanega xao gáé Nqarim di zi Tcgãya zi koe nxará tama, ncêe ko máá:

'Nxõás êe tshào-kg'ao xu ka bòda xguèa hãa sa,

kaisase cgáés nxõá sa kúrua hãa.

Ncêea X'aigam Nqarim ma kúrua hãa a,

si ncêe sa tcgái-q'ooa ta koe t'òè si i,'

témé zi?

43 “Gaa domkar ko birí xao o, a ko máá: X'aian Nqarim dia gha gaxao koe séèa tcg'òòè, a ia a gha qhàòs êe ko qãè tc'ároan kúru sa máàè.

44 [Gaam ãe ko nc̄ees nx̄õás koe cg'áé ba gha khoana tò̀m-tomse, igaba ães kò c'êe khòean koe cg'áé nes gha tò̀m-tom m,] témé.]

45 Eẽ xu ko kaia xu peresiti xu hẽe naka Farasai xu hẽéthẽe Gaam di zi sere-sere zi kóm ka xu kò q'ana hãa gaxu kam ko kg'ui sa. 46 Qáé Me kg'oana xu kò hãa, igaba xu kò khòe ne dis xg'ae sa bèe, porofitim iise ne kò sèe Me khama.

22

Séekuan dis kòès dis sere-sere sa
(Lk 14:15-24)

1 Me Jeso ba gaicara gane cgoa sere-sere zi cgoa kg'ui, a máa: 2 “Nqarikg'ai di x'aia nea x'aigam nc̄ee ko gam dim cóa ba séekuan dis kòe sa kúrúa máám cgoa nxárá xg'aeèa hãa. 3 Me nxãaska gam di qãàn tsééa úú ãe ko séekuan dis kòès koe tcièa hãa ne koe, síí ne gha bìrí ne ne hàà ka. Igaba ne kò hààn xguì.

4 “Me gaicara c'êe qãàn tsééa úú a máa: ‘Bìrí ãe kò tcièa hãa ne naka máa: ‘Bòò, kg'ónòar xg'ara hãa tc'òoan kòès di i, tiri xu ghòe xu hẽe naka tiri ghòe-coan tsáua hãa hẽéthẽea cg'òoèa hãa, i wèe gúùan kg'ónòa xg'araèa hãa, ke séekuan dis kòès koe hàà,’ ’ témé. 5 Igaba ne kò tc'ìri-tc'irise, a ne a qđò, Me c'êe ba gam dim xháràm koe qđò, me c'êe ba gam di tsééan koe qđò. 6 Ne c'êe ne wèéa ne ga gam di qãàn qgóó, a xgàra a, a ne a cg'òo o. 7 Me x'aiga ba xgòà, a ba a gam di nc̄õo-kg'aoan tsééa úú, a ãe ne cg'òo-kg'ao ne cg'òo, a gane di x'áé-dxooan dàò.

8 “A ba a nxãaska gam di qãàn bìrí a máa: ‘Séekuan dis kòe sa kg'ónòa xg'araèa hãa, igaba ãer kò tciia hãa nea tciiku sa kg'ano tama. 9 Ke nc̄eeska x'áé-dxoom xg'aeku di dàòan ko nxãa koe qđò, naka séekuan dis kòès koe tciia óá khòean wèe ãe xao gha hòò o,’ témé. 10 I kò ãe qãàn x'áéan xg'aeku di dàòan koe qđò, a i a wèéan ãe xu kòo xg'ae cgoan xg'ae-xg'ae, tshúùan ga hẽe naka qãèan ga hẽéthẽe e, me séekuan dis kòès dim nquu ba cg'áè-kg'aoan ka cg'òe.

11 “Igabam ãem ko x'aiga ba tcãà, cg'áè-kg'aoa nem gha bóò ka, kam kò gaa koe séekuan dis kòès di qgáian hãa tamam khòe ba bóò. 12 A ba a bìrí me a máa: ‘Tíí tcàràè, nta tsi ma nc̄ee koe tcana, séekuan dis kòès di qgáian úú tamase?’ témé. Me khòe ba kààn kg'ui. 13 Kam ko nxãaska x'aiga ba qãa xu bìrí a máa: ‘Qáé me tshàua ba koe hẽe naka nqàrèa ba koe hẽéthẽe e, naka tchàa koe xaoa tcg'óo me, dcùú-qoms q'oo koe, nc̄ee gaa koe i gha kg'aeane hẽe naka gãò xõóan hẽéthẽe hãa koe,’ témé. 14 Kái nea kò tcièa, igaba ne kò cg'orò ne nxárá tcg'òoèa hãa khama.”

Kaesaram koe surutan dis tèe sa
(Mk 12:13-17; Lk 20:20-26)

15 Xu nxãaska Farasai xu tcg'oa, a síí kàa zi xg'ae-xg'ae, nta xu gha ma kg'uian cgoa qgóó Me sa. 16 A xu a nxãaska gaxu di xu xgaa-xgaa-kg'ao xu hẽe naka Herotem di xu xùri-kg'ao xu hẽéthẽe Gam koe tsééa úú, xu síí máa: “Xgaa-xgaa-kg'ao Tseè, q'ana xae hãa tseegu di Tsi khòe Tsi i sa, a ko Nqarim dim dàò ba xgaa-xgaa sa, a c'êe khòe cgoa ga tchòà úú tama, khòean di téé-q'ooan Tsi nqábé tama khama. 17 Ke nc̄eeska bìrí xae e, dùú sa tsi ko tc'êe sa: A tchànoa, *Roma ne dim x'aigam* Kaesara ba méém surutaè sa kana méém táá surutaè saa?” ta xu mée.

18 Igabam kò Jeso ba gaxu dis kàas cg'ãe sa q'ana hãase máa: “Dùús domka xao ko kúrúa bóò Te, gaxao qãe qgóóse ko igabaga cg'ãe cau xaoè?”

¹⁹ X'aigam ko suruta cgoaèm mari ba x'ái Te," témé. Xu gaam mari ba máa Me. ²⁰ Me Jeso ba x'ái xu me a tèè xu a máá: "Diín dis tcúú sa ncêe sa, naka gatàa diín di cg'òèa ncêe e?" témé. ²¹ Xu xò a máá: "Kaesaram di si i," témé. Me nxâaska birí xu a máá: "Eè Kaesaram di ii sa nxâaska Kaesara ba máa, naka èe Nqarim di ii sa Nqari ba máa," témé. ²² Eè xu ko ncêe sa kóm ka xu kò area, khama xu kò guu Me a qòò.

X'ooan koe tēēan dis tēē sa
(Mk 12:18-27; Lk 20:27-40)

²³ Gaam cárn èem kaga xu kò Saduke xu hàà, ncêe x'ooan koe tēes hàna sa dtcòm tama xu, a xu a hàà tèè Me, ²⁴ a máá: "Xгаа-xгаа-kg'ao Tseè, Moshe ba kò máá: 'Khòèm kò x'óó, cóá úú tamase, ne méém qōese ba èes khòès káà kg'áò-khoe sa séè naka káíkhoe ba cóán ábà máá,' témé. ²⁵ Nxâaska xu kò 7 xu khòè qōeku xu hàna, gatá cgoa kò x'âèa xu. Tc'âà di ba kò séèa hàà, a ba a cóá úú tamase x'óó, a kò qōese ba khòè sa qaùà máá. ²⁶ Me kò càrn di ba gataga hēé, nqoana di ba hēéthēé e, Me nxâakg'ai ga síí 7 di ba tcâà. ²⁷ Si wéèa xu qāá q'oo koe khòès ga sa x'óó. ²⁸ Ka sa gha nxâaska x'ooan koe i kò tēèem cárn ka ndakam di saa, èe xu 7 xu ka? Wéèa xu kò úú sia hàà ka," ta xu méé.

²⁹ Me Jeso ba xò xu a máá: "Tsaa xao hàà, Nqarim di zi Tcgāya zi ko méé sa hēè naka Nqarim di qarian hēéthēé xao c'ùua hàà khama. ³⁰ Eè ne ko khòè ne x'ooan koe tēe ne i gha séèkuan káà ii khama, ne gataga séèkuan kgoara máàè tama, igaba ne gha nqarikg'ai di moengelean khama ii. ³¹ X'ooan koe ghùies ka: A nxará ta ga xao gáé hàà, Nqarim gatú koe nxàèa hàà sa? Ncēm kò máá: ³² 'Tíí Ra Nqarim Abrahamam di Ra a, a Nqarim Isakam di Ra a, a Nqarim Jakobem di Ra a,' témé ka. X'óóa ne òim Nqarim tama Me e, igabagam kg'òèa hàà ne di Me e," tam méé.

³³ Eè zi ko xg'ae zi kóm Me, ka zi kò Gam di xгаа-xgaan ka arekaguè.

Kaiam x'âè-kg'ám dis tēē sa
(Mk 12:28-34; Lk 10:25-28)

³⁴ Eè xu ko Farasai xu kóm, Saduke xum kò tcēekg'am kg'ám sa, ka xu kò xg'ae. ³⁵ Me gaxu ka c'èe ba, ncêe x'âè q'āa-kg'ao kò ii ba, qáé Mem gha qgàì nem ko qaa khama tèè Me a máá: ³⁶ "Xгаа-xгаа-kg'ao Tseè, x'âèan q'oo koe ba ndakam x'âè-kg'ám ba kaia?" témé. ³⁷ Me birí me a máá:

"X'aigam tsarim Nqari ba méé tsi wèè tcáóa tsi cgoa hēé, naka wèè kg'òèa tsi cgoa hēé naka wèè tc'èea tsi cgoa hēéthēé ncàm.'

³⁸ "Ncêea tc'âà di a kaiam x'âè-kg'ám ga me e. ³⁹ Me càrn di ba ko gam cgoa qòòa mááku a ko máá: 'Tsáá ka c'èe ba ncàm, èe tsi ma ncàmsea khamaga ma,' témé.

⁴⁰ "Ncêe tsara x'âè-kg'ám tsara koe i wèè x'âèan ga hēé naka porofiti xu ka góáèas ga sa hēéthēé qgóó xg'aeèa," tam méé.

Krestem diín òim tsgōo-coam ii dis tēē sa
(Mk 12:35-37; Lk 20:41-44)

⁴¹ Eè xu ko Farasai xu xg'aea hàà kam kò Jeso ba tèè xu ⁴² a máá: "Krestem ka xao ko ntama ma tc'èe? Diín òim tsgōo-coa baa?" témé. Xu birí Me a máá: "Dafitem ka tsgōose-coa Me e," témé. ⁴³ Me birí xu a

máá: “Gatà i ko ii ne, ne ba kò kháé nxãaska Dafite ba dùús domka *Tcom-tcomsam* Tc'ëem ka kg'uikaguè a 'X'aiga ba' ta ma ma tcii Me, ncëem kòo máá:

⁴⁴ 'X'aigam *Nqari* ba kò Tirim X'aiga ba bìrí a máá:

'Kg'àò xòèa Te dim x'òàm koe méé tsi ntcõó,

nakar gha nxãakg'aiga sí tsari cg'òo-kg'aoan

nqàrè-kg'ama tsi ka nqãaka tòò,'

témé ka.

⁴⁵ “A ncèè Dafitem kòo 'X'aiga ba' ta ma ma tcii Me ne ba gha nxãaska ntama ma gam dim tsgõo-coa ba ii?” témé. ⁴⁶ I kò cúí khòé ga táá kgoana a Jeso ba xòà, i kò ìem cáím koe guu a khòé ne bèè a táá gaicara c'èe tèè ga tèè Me.

23

Jeso ba ko x'áè xгаа-xгаа-kg'ao xu hěé naka Farasai xu hěéthěé dqàè
(*Mk 12:38-40; Lk 11:39-52; 20:45-47*)

¹ Me nxãaska Jeso ba xg'ae zi hěé naka xгаа-xгаа-kg'ao xu hěéthěé bìrí a máá: ² “X'áè xгаа-xгаа-kg'ao xu hěé naka Farasai xu hěéthěéa Moshem dis téé-q'ooos koe hãa. ³ Ke méé tu wèè zi gúù zi ìe xu ko bìrí tu u zi kúrú naka qgóóa qari zi. Igaba ìe xu ko kúrú zi táá kúrú guu, ìe xu ko xгаа-xгаа sa xu kúrú tama ke. ⁴ Kaia zi xgàm zi qóm zi xu ko qáé a khòèan nxara koe tòó, igaba xu gaxu tshàua xu ka ghùì a nxònokagu zia hãa tite. ⁵ Wèè zi gúù zi kúrú xu ko zi, xu ko khòèan gha bóò zi ka kúrú zi: gaxu di zi tcãà tcúú zi hěé naka horo q'óm zi hěéthěé, còrè di kg'uian góásea hãa zi xu ko tchàa-tchaa, a xu a gaxu di qgáían di x'òàn qád-qao. ⁶ Tcomkuan di zi qgái zi xu ncàma hãa, naka dòàn xòe koe hěéthěé e, a xu a gataga còrè-nquuan koe kaia zi ntcõó-q'oo zi ncàma hãa thěé, ⁷ naka x'ámágu di zi qgái zi koe tsagámkaguku sa hěéthěé e, naka gataga khòé ne ka 'xгаа-xгаа-kg'aoè' ta ma tciikuan hěéthěé e.

⁸ “Igaba méé tu táá 'xгаа-xгаа-kg'aoè' ta ma tciie guu, cúím Khòé ba gatu dim Xгаа-xгаа-kg'ao Me e, tu wèéa tu ga qõekua hãa ke. ⁹ Naka tua nqõómkg'ai koe táá cúí khòé ga 'àboè' ta ma tcii guu, cúím Khòé ba gatu dim Xòò Me e ke, ncèe nqarikg'ai koe hàna ba. ¹⁰ Táá méé tu gataga 'tc'ãà-cookg'aiè' ta ma tciie guu, cúím Khòé ba gatu dim Tc'ãà-cookg'ai Me e ke, Kreste ba. ¹¹ Gatu xg'aeku koe kaia hãa ba méém gatu dim qãà ba kúrú. ¹² Wèém ìe ko kaikaguse ba gha cg'aré-cg'areè, me gha wèém ìe ko cg'aré-cg'arese ba kaikaguè.

¹³ “Igaba haò, cg'ãè i gha ii gaxao ka, x'áè xгаа-xгаа-kg'ao xao hěé naka Farasai xao hěéthěé e, gaxao ncèe qãè khòèan khama ko ma kúrúse xao! Nqarikg'ai di x'aian xao ko khòé ne cookg'ai koe tcèekg'am khama. A gaxao igaba táá tcãà, a xao a gataga ìe tcãà kg'oana ne guu naka ne tcãà tama khama. ¹⁴ *

¹⁵ “Haò, cg'ãè i gha ii gaxao ka, x'áè xгаа-xгаа-kg'ao xao hěé naka Farasai xao hěéthěé e, gaxao ncèe qãè khòèan khama ko ma kúrúse xao! Nqõó ba hěé naka tshàa ba hěéthěé xao ko qõòà nxama-nxama, khòém c'èes qhàòs di ba xao gha sèèa mááse me hàà gaxao dis xg'aes koe tcãà ka!

* **23:14:** C'èe zi tcgãya zi Gerika di zi ncèe xùri ko kg'uian úúa: 14Haò, cg'ãè i gha ii gaxao ka, x'áè xгаа-xгаа-kg'ao xao hěé naka Farasai xao hěéthěé ka, qãè khòèan khama ko ma kúrúse xao! Dxàe-ntcõa zi xao ko nquua zi xhùu cgae, a xao a ko qád còrèan cgoa x'ái-x'aise. Gaa domka xao gha kaias xgàraku sa hòò.

A ncêe gatàm kò ko hêé, ne xao ko kúrú mem kg'ano, chòò tamas c'ees dxāwam dis koe sía ne, cam q'oro nqáé xaoa hāase.

16 “Haò, cg'ǎè i gha ii, gaxao tc'ǎà-cookg'ai xao kàà tcgái xao ka, ncêe ko máá: ‘Khòem kò tempelem cgoa gaise ne i kàà hùì i, igabam kò tempelem di gautan cgoa gaise ne méem gaas gaise sa tséékagu,’ ta ko méé xao. 17 Gaxao kàà tc'èe xaoè, a kàà tcgái xaoè! Dùú sa cgáé saa? Gautaa, kana tempele baa, ncêe q'ooa ba koem úúa hāa gautan ko kúrú, i Nqarim cookg'ai koe q'ano iise bódè ba? 18 Xao ko gataga máá: ‘Khòem kò altaram cgoa gaise ne, i kàà hùì i, igabam kò ko Nqarim ko tcg'óóa máàès abas cgoa gaise ne, ncêe altaram koe hāna sa, ne méem gaas gaise sa tséékagu,’ témé. 19 Gaxao kàà tcgái xaoè! Dùú sa cgáé saa? Nqarim ko tcg'óóa máàès aba saa, kana altara baa, ncêe aba sa ko kúrú si Nqarim cookg'ai koe q'ano iise bódè ba? 20 Gaa domkam, gaam èe ko altaram cgoa gaise ba, gam cgoa hêé naka wèés gúús èe gam tc'amkg'ai koe hānas cgoa hêéthêe ko gaise. 21 Gatà iim dàòm kam kò èe ko tempelem cgoa gaise ba gaam cgoa hêé, naka Gaam èe q'ooa ba koe x'ǎèa hāam Nqarim cgoa hêéthêe gaise. 22 Me ko gaam èe ko nqarikg'aian cgoa gaise ba Nqarim dis ntcóò-q'ooos cgoa hêé, naka Gaam èe gaas koe ntcòem cgoa hêéthêe gaise.

23 “Haò, cg'ǎè i gha ii gaxao ka, x'ǎè xгаа-xгаа-kg'ao xaoè naka gaxao Farasai xao ka hêéthêe e, qǎè khòèan khama ko ma kúrúse xao! Nqari ba xao ko tc'òoan ko xg'ǎò-xg'ǎò zi gúú zi† koe cúis tshàu-q'ooos dian tcg'óó a máá. Igaba xao kaisase cgáé zi gúú zi x'ǎèan di zi xguia hāa khama: ncêe qǎèse qgóókuan hêé, thòò-xama-mááku sa hêé naka tcom-tcomsa sa hêéthêe zi. Qaase i ko, ncêe zi gúú zi cgáé zi xao ga kò kúrú hāa sa, igabaga c'èe zi c'urù tamase. 24 Gaxao tc'ǎà-cookg'ai xao kàà tcgái xaoè. Dcène ba xao ko èe xao ko kg'ǎà gúúan q'oo koe tcg'óó, igaba xao ko kamele sa tòm!

25 “Haò, cg'ǎè i gha ii, gaxao x'ǎè xгаа-xгаа-kg'ao xao hêé naka Farasai xao hêéthêe ka, qǎè khòèan khama ko ma kúrúse xao! Kubi sa hêé naka gǎba sa hêéthêe ka xao ko qǎáa sara xg'aà, igaba sara q'ooa sara koe chìkuan hêé naka cèèan hêéthêe ka cg'òèa hāa. 26 Tsáá kàà tcgái tsi Farasai tseè! Kg'ǎíka q'ano-q'ano kubis q'oo naka gǎba sa hêéthêe e, naka i gha nxāasega qǎáa sara q'ano ii.

27 “Haò, cg'ǎè i gha ii gaxao ka, x'ǎè xгаа-xгаа-kg'ao xaoè naka gaxao Farasai xao ka hêéthêe e, qǎè khòèan khama ko ma kúrúse xao! Xg'aàèa a q'úú zi tc'ám zi khama xao ii, ncêe tchàa za tsi kò ko bóò zi ne t'òè ii zi, igaba q'ooa zi koe x'óó hāa khòèan di c'óan hêé, naka wéé cg'uri qhàòan hêéthêe ka cg'òèa hāa zi. 28 Gataga xao ii a khòè ne koe tchàa za tchàno khòèan di bóòse-q'ooan úúa, igaba xao q'ooa xao koe cg'ǎè cauan ka hêé naka cg'urian ka hêéthêe cg'òèa hāa.

29 “Haò, cg'ǎè i gha ii gaxao ka, x'ǎè xгаа-xгаа-kg'ao xaoè naka gaxao Farasai xao ka hêéthêe e, naka qǎè qgóóse ko igaba cg'ǎè cau xao hêéthêe e! Porofiti xu di zi tc'ám zi koe xao ko dqom cgoaè xu gha zi gúú zi tshàoa tòó, a xao a ko èe kò tchàno ii ne di tc'ámàn t'òè-t'òè. 30 A xao a ko máá: ‘Sixae ka tsgóosea xu di x'ǎèan ka xae kò xg'ao kg'òèa hāa ne, xae ga xg'ao porofiti xu di c'ádan ntcǎágu hāa tama,’ ta ko méé xao. 31 Ncèeta méèan ka xao ko nxàea tseegukagua mááse, èe xg'ao porofitian cg'òo ne di xao

† 23:23: tc'òoan ko xg'ǎò-xg'ǎò zi gúú zi - Gerika sa ko nqoana hii-coa zi ka kg'ui, Naros koe cg'òè úú tama zi.

tsgõo-coa xao o sa. ³² Ke méé xao ncēeska gaxao ka tsgõose ga xu di chibian xg'ara-xg'ara.

³³ “Gaxao cg'ao xaoè! A dcàuan di xao cóa xaoè! Nta xao gha ma chòò tamas c'ees dxāwam dis koe xgàrakuan bèe? ³⁴ Q'āa méé xao: porofiti xu hēé, naka tc'ēega xu khòé xu hēé naka x'áè xгаа-xгаа-kg'ao xu hēéthēér ko tsééa úú sa. Xao gha c'ēe-kg'áía xu cg'õo, a gha c'ēe xu xgàu, a gha c'ēe xu gaxao di còrè-nquuan koe xg'ám, a xao a gha wèé xu x'áé-dxoo xu koe xgàra. ³⁵ Ncēes gúù sa gha kúrúse, nxāasega xao gha xgàraè ka, káà chibi ne khòé ne di c'áòan xao góman koe ntcāàgua khama. Ncēes ntcāàgu c'áòku sa kò tchànóm khòém Abelem koe guu a tshoa-tshoa, a síí Sakariam, Barakiam dim cóám koe tcāà, ncēe xao xg'ao tempele ba hēé naka altara ba hēéthēé xg'aeku koe cg'õo ba. ³⁶ Tseegukar ko bìrí xao o a ko máá: Wèéan ncēea gha ncēm x'aèm di ne khòé ne koe hàà kúrúse, témé.

Jeso ba ko Jerusalema ba thòò-xama máá
(Lk 13:34-35)

³⁷ “Oo! Jerusalemaè, Jerusalemaè, tsáá ncēe ko porofitian cg'õo tsi, a ko ēe tsáá koe tsééea hāa xu nxōán cgoa cg'õo tsi. Nta noose ra kò tc'ēea hāa, tsari khòéa ner gha xg'ae-xg'ae sa, ghòròs ko ma cóáa sa tcgàmàa sa dóm q'oo koe ma xg'ae-xg'ae khama, igaba tu kò tc'ēe e tama. ³⁸ Q'āa méé xao, gaxao dim tempele ba xao gha cg'āa-cg'anasea hāase guua mááè sa. ³⁹ Bìrí xao or ko, cuiskaga xao gaicara bóò Te tite, a xao a gha nxāakg'aiga máá: ‘Gaam ēe ko X'aigam *Nqarim* dim cg'õèm cgoa hàà ba ts'ee-ts'ee'k'àiè,’ témé,” tam méé.

24

Nqõó ba ko chòò di zi x'ái zi
(Mk 13:1-2; Lk 21:5-6)

¹ Jeso ba kò tempelem koe guu a tcg'oa a ba a qòò, xu Gam di xu xгаа-xгаа-kg'ao xu hàà cgae Me, hàà xu gha gaa nquuan tempelem di x'ái Me ka. ² Me xoa xu a máá: “Wèéan ncēe ga xao ko bóò na? Tseegukar ko bìrí xao o: Cuiskagas ncēe koe cúis nxōás ga sa c'ēes tc'amkg'ai koe guuea hāa tite, wèea zi ga gha xòóa qàrìè,” témé.

Cg'āè zi hēé naka xgàraku zi hēéthēé e
(Mk 13:3-13; Lk 21:7-19)

³ Eēm Jeso ba Olife dim xàbim koe ntcõóa-ntcõe, ka xu kò xгаа-xгаа-kg'ao xu cúaga hàà cgae Me, a máá: “Bìrí xae e, n-cárna i gha ncēe gúuan kúrúse sa, i gha gataga Tsari hàà-q'ooan hēé naka nqõóm di chòò-q'ooan hēéthēé dùús ka x'áiè sa?” témé.

⁴ Me Jeso ba xoa xu a máá: “Q'āa xao naka i táá cúí khòé ga hoàkagu xao o guu. ⁵ Kái ne gha Tirim cg'õèm cgoa hàà, a máá: ‘Tíí ra Krete ra a,’ témé, a ne a gha kái ne hoàkagu ke. ⁶ Tu gha ncõoan hēé naka ncõoan di zi nxàè zi ka hēéthēé kóm, igaba bóò naka tu táá q'aekaguè guu. Gatà ii zi gúù zi méé zi kúrúse ke, igaba i qanega chòò-q'ooan hàà ta ga hāa. ⁷ *Nqõóm di zi* qhàò zi gha c'ēe zi qhàò zi cgoa x'āàku, i gha x'aian x'aian cgoa x'āàku, i xàbàn hāa, i nqõóan di cgùruan kái zi qgái zi koe hāa khama. ⁸ Wèé zi ncēe zia àbàn di thòoan di zi tshoa-tshoase-q'oo zi khamaga xám.

⁹ “Ne gha nxāaska xgàrakuan koe tcāà tu u, a cg'õo tu u. Tu gha Tiri cg'õèan domka *nqõóm di zi* qhàò zi wèé zi ka hòrèè. ¹⁰ Nxāaska ne gha kái ne gane di dtcòman aagu, a gha qáékuan koe tcāàku, a ne a gha gane ka

c'ëea ne hòre. ¹¹ I gha tshúù-ntcōan di porofitian kái x'áise, a kái ne khòe ne hoàkagu. ¹² Cg'ãean di càuse-q'ooan domka i gha kái khòean di ncàmkuan qgài, ¹³ igaba gaam ãe ko qarika téé a chòò-q'oos koe síi ba gha kgoaraè. ¹⁴ I gha *Nqarim di x'aian di qãe tchòan wéem nqõóm koe xгаа-xгааè, x'áís iise nqõóm di zi qhàò zi wèé zi koe, si gha nxãaska chòò-q'oo sa hàà.*

*Q'ád-q'aosas gúù sa
(Mk 13:14-23; Lk 21:20-24)*

¹⁵ “Eë tu ko q'ád-q'aosas gúù sa bóò, ncëe ko tcom-tcomsam qgài ba kúrú me xãm khama ii sa, si gaa koe téé-tëe. Porofitim Danieleem kò tcom-tcomsam qgám koe hãase gaas ka kg'ui sa (ëe ko nxará ba méem kóíma q'ãa). ¹⁶ Ne méé ne nxãaska ãe Jutea koe hàna ne xàbian koe qgóéa síi, ¹⁷ nakam ãe nquuan tçobe koe hàna ba táá xõa na síi ãe nquuan q'oo koe hãa sa sèé guu, ¹⁸ nakam ãe xháràn koe hàna ba táá kãbise naka síi gam di qgáian sèé guu. ¹⁹ Haò, cg'ãè i gha ii, ãe zi cáim zi ka ãe ncãà zi koe cóán úúa zi khòe zi ka hëé naka ãe gha ko comkagu zi ka hëéthëé e! ²⁰ Còrè naka i gha gatu di qgóéan táá sao di x'aè ka hãa guu kana Sabata dim cáim ka. ²¹ Nxãaska i gha kaia xgàrakuan hãa ke, ncëe nqõóm dis tshoa-tshoases koe guu a qanega hãa tama a, ncëes noose ga, a i a gaicara hãa tite e. ²² A ncëè ãe xu cáim xu kò xòm-xommè ta ga hãa ne, i cúí khòe ga kgoaraèa hãa tite, igaba xu gha ãe nxará tcg'òòea hãa ne domka ãe xu cáim xu xòm-xommè.

²³ “A ncëè ãem x'aèm kam kò c'ëem khòe ba birí tu u a ko máá: ‘Bóò, ncëe ga Me e Krete ba,’ kana máá: ‘Eë gam síi hãa,’ témé ne, méé tu táá dtcòm m guu. ²⁴ Tshúù-ntcōan di xu Krete xu hëé naka tshúù-ntcōan di xu porofiti xu hëéthëea gha x'áise, a kaia zi x'ái zi hëé naka are-aresa zi gúù zi hëéthëé kúrú ke, ãe nxará tcg'òòea ne xu gha hoàkagu ka, kgoanase i kòo ne. ²⁵ Bóò, x'aèan cookg'ai koer kò birí tu u.

²⁶ “A ncëè gatu ka ne kòo máá: ‘Bóò, tchàa-xgóóm koem hãa,’ témé ne méé tu táá tcg'oa naka qõò guu. *A ncëè gaicara ne kòo máá:* ‘Bóò, nquum q'oo koem hàna,’ témé ne méé tu táá dtcòm guu. ²⁷ Cáms ko tcg'oa xòè koe i ko ma túú-tebean guu a cáms ko tcãà xòè koe ma síi bóòse khama i gha ma Khòem dim Cóám di hàà-q'ooan ii. ²⁸ Eë x'óóa hãam tc'aróm hãa qgài koe i gha kg'ãean xg'ae.

*Khòem dim Cóám di hàà-q'ooa ne
(Mk 13:24-27; Lk 21:25-28)*

²⁹ “Eë xu cáim xu di xgàrakuan qãá q'oo koes gha kúúga cáim sa ntcùú-ntcuuè, Me nxoe ba x'áa tite, i gha tçonòan nqarikg'ai koe guu a tcheè, i gha nqarikg'ai di qarian ntcãa-ntcãaè.

³⁰ “Eëm x'aèm kas gha Khòem dim Cóám dis x'ái sa nqarikg'ai koe x'áise, zi gha wèé zi qhàò zi nqõómkg'ai di zi kg'ae, a zi a gha Khòem dim Cóá ba bóò, Me nqarikg'ai di túú-c'òòan koe guu a ko hàà, qarian hëé naka kaia x'àn hëéthëé cgoa. ³¹ Me gha Gam di xu moengele xu kaia q'aum torompitam dim cgoa tsééa tcg'óò, xu gha Gam nxará tcg'óóa hãa ne wèé xòèan ãe tc'ãan ko guu za xg'ae-xg'ae, nqarikg'ai dim chòò-q'oom c'ëem koe guu a síi c'ëem koe tééan koe.

³² “Ke tu ncëes gúús faia dis hìis koe kúrúsea hãas koe xгаа-xгааe: ãe i ko gas di nxãan tshoa-tshoa a ko tçòm, i ko tçara sa tçòm, ne tu q'ana hãa qhóóa ne tcana hãa sa. ³³ Gataga ãe tu kòo ncëe zi gúù zi wèé zi bóò ne tu

q'ana hãa cùu Me e sa, a nquu-kg'áman koe hãa. ³⁴ Tseegukar ko birí tu u a ko máá: Ncêes qhàò sa kaà tite, i gha nxãakg'aiga síi ncêe gúùan wée ga kúrúse. ³⁵ Nqarikg'aian hêe naka nqóókg'aian hêéthêea gha chòò, igaba i Tiri kg'uian chòò tite.

Cúí khòè ga c'úua hãa cáím ba kana x'aè ba

(Mk 13:32-37; Lk 17:26-30, 34-36)

³⁶ “Igabaga i cúí khòè ga ãem cáím ba kana ãem x'aè ba q'ãa tama, moengele xu nqarikg'ai di xu ga igaba kana Cóám ga igaba, Xòòm cúím ka oose. ³⁷ Nowam di x'aèan ka i kò ii khama i gha Khòèm dim Cóám di hàà-q'ooan ii khama. ³⁸ Eè xu cáím xu ka kaíam tshàam hàà tama cookg'ai koe ne kòò tc'óò a ko kg'áà, a ko séeku, a ko séekuan biríku, me nxãakg'aiga síi Nowam ko arakam koe tcàam cáím ba hàà, ³⁹ igaba ne kò *cúí gúù ga c'úua dùús ko hàà kúrúse sa*, me nxãakg'aiga kaíam tshàa ba hàà, a hàà tchùua tcg'óò ne. Gatà i gha Khòèm dim Cóám di hàà-q'ooan ii. ⁴⁰ Cáím tsara khòè tsara gha xhàram koe hãa. C'èe ba gha séèè, me gha c'èe ba guuè. ⁴¹ Cáím sara khòè sara gha hãa a ko hãkg'um koe maberean táó. C'èe sa gha séèè, si gha c'èe sa guuè.

⁴² “Gaa domka méé tu kòresea hãa, dùútsa cáím kam gha gatu dim X'aigam Nqari ba hàà sa tu c'úua hãa ke. ⁴³ Igaba méé tu ncêe sa q'ana hãa: Ncêe nquu ba kàoa hãam khòèm kò q'ana, dùútsa x'aè kam ko ts'áà-kg'ao ba ntcúú ka hàà sa, nem ga kò ãem x'aèm ka kòrea hãa, a táá kúrú me gam dim nquu ba khòáè. ⁴⁴ Gaa domka méé tu gatu igaba wée x'aè ka kg'ónòsea. Khòèm dim Cóá ba ko ãe tsi q'ãa tamam x'aèm ka hàà ke.

Tcom-tcomsa kana tcom-tcomsa tamam qãa ba

(Lk 12:41-48)

⁴⁵ “Kháé díí ba nxãaska tcom-tcomsa a tc'ãegam qãa baa? Ncêe gam ka q'òòsem ko nquua ba di qarian máà ba, me qãè x'aè ka gaxu di tc'òòan máà xu ba? ⁴⁶ Ts'ee-ts'eekg'aièa baa ãem qãa ba, ncêe gam ka q'òòsem ko hàà nem ko hàà sao-xg'ae me ko gatà hêé ba. ⁴⁷ Tseegukar ko birí tu u a ko máá; wée zi gúù zi ãem úua hãa zi di qaria nem gha gam koe tóò. ⁴⁸ Igaba ãem qãam cg'ãèm kò ko tcáóa ba koe biríse a ko máá: ‘Tíí q'òò ba ão me e,’ témé, ⁴⁹ a ba a tshoa-tshoa a qãa ne gam ka c'èe ne xg'ám, a ko tc'óò a ko kg'áà-kg'aoan cgoa kg'áà, ⁵⁰ nem gha ãem qãam ka q'òòse ba tcom tamam hãam cáím ka hàà, c'úuam hãa x'aè ka, ⁵¹ a ba a gha hàà xgàra me, a qãè qgóóse ko igaba cg'ãè cau khòèan cgoa xg'ae-xg'ae me, ncêe gaa koe i gha kg'aeane hêe naka gão xóòan hêéthêe hãa koe.”

25

10 zi dxàe-coa zi dis sere-sere sa

¹ “Gaa x'aè ka i gha nqarikg'ai di x'aian 10 zi dxàe-coa zi cgoa nxárá xg'aeè. Gazi di lampian zi kò séè a zi a síi séèekom khòè ba qãa, xg'ae cgoa me zi gha ka. ² Gazi ka 5 zia kò kàà tc'èe ii, zi 5 zi tc'ãega ii. ³ Kàà tc'èe zi kò lampia zi séè, gabà zi ko táá nxúlan séèa mááse. ⁴ Zi tc'ãega zi lampian séè a zi a nxúlan gaban koe séèa mááse. ⁵ Me séè-kg'ao ba táá qhàése hàà, ka zi ko wéea zi ga x'óm, x'óma zi ko cg'áé khama.

⁶ “Ntcúú ngáè kam kò q'au ba tcg'oa a máá: ‘Bòò, séè-kg'aom ga me e síí ko hàà ba, ke tcg'oa naka hàà xg'ae cgoa me!’ témé. ⁷ Ka zi ko wée zi dxàe-coa zi tãe a lampia zi kg'ónò. ⁸ Zi kàà tc'èe zi tc'ãega zi birí a máá: ‘Au se e nxúia ne gasao di nxúlan koe, gase di lampia nea ko ts'iri ke,’ témé.

⁹ Zi tc'ēega zi xɔa a máá: 'Cuiskaga i wèéa se ga tc'ãò tite. Ke qõò sao ēe ko x'amágu u ne koe naka saoa síi x'amá mááse e,' témé. ¹⁰ Igaba ēe zi dàò q'oo koe hãa, síi zi gha gaa nxúian x'amá, kam kò sèé-kg'ao ba hàà. Zi dxàe-coa zi ēe ko kg'ónòsea zi kòès sèékuan dis koe gam cgoa tcãà, me nquu-kg'ám ba tcèekg'ammè.

¹¹ "Gam x'aè-coam qãá q'oo koe zi gha c'ēe zi dxàe-coa zi gataga hàà, a hàà máá: 'X'aigaè, x'aigaè, xgobekg'ama máá se e,' témé. ¹² Igabam kò xɔa a máá: 'Tseegua ner ko birí sao o: C'ùu saoa ra hãa,' témé.

¹³ "Gaa domka méé tu kòreseá, cámi ba hēé naka x'aè ba hēéthēé tu c'úua hãa ke," tam Jeso ba méé.

Nqoana qãà xu dis sere-sere sa

(Lk 19:11-27)

¹⁴ "Gaicara i gha nqarikg'ai di x'aian c'ēm nqõóm koe xóé a ko qõóm khòem khama ii, gam di xu qãà xu ko tcii a ba a gam di zi gúu zi gaxu tshàu q'oo koe tcãà ba. ¹⁵ A cúi ba 5 xu cãa xu marian di xu máà, a c'ēe ba cam cãan máà, a c'ēe ba cúim cãa ba máà. Wèém khòè bam kò gam di qarian di tc'ãò-tc'ãoan cgoa máà. A ba a tshoa-tshoa a dàò ba koe qõò. ¹⁶ Me 5 xu cãa xu marian di xu máàeam khòé ba kúúga qõò a ba a síi tséekagu u, a gaicara c'ēe xu cãa xu 5 xu kúru. ¹⁷ Me gataga ēe kò cam cãa tsara máàèa ba c'ēe tsara kúru. ¹⁸ Igabam kò cúim cãm mari di ba máàèa ba qõò a síi gómankg'ai koe haé ba tshào, a gam ka q'õòsem òim cãa ba kãé.

¹⁹ "Qãóm x'aèm qãá q'oo koem kò ēe xu qãà xu ka q'õòse ba kabise a hàà cgae xu, a gaa marian xu ma tséekagua sa hàà nxàe cgoa xu. ²⁰ Me khòem ēe kò 5 xu cãa xu máàèa ba cùu-cuuse a 5 xu cãa xu c'ēe xu úu, a ba a máá: 'Tíi q'õòè, 5 xu cãa xu tsi kò máà tea hãa. Bòò, 5 xu cãa xu c'ēe xur kúrua,' témé. ²¹ Me gam ka q'õòse ba birí me a máá: 'Qãèse tsi kúrua, tsáá qãè a tcom-tcomsa tsi qãà tsi. Cg'aré gúuan koe tsi kò tcom-tcomsa ii, ra gha kái zi gúu zi di qarian máà tsi. Tcãà naka tsia tsáá q'õòr cgoa qãè-tcao,' témé.

²² "Me gataga cam cãa tsara ko máàèa ba cùu-cuuse a ba a máá: 'Tíi q'õòè, cam tsara cãa tsara tsi kò máà tea. Bòò, c'ēe tsara cãa tsarar kúrua,' témé. ²³ Me gam ka q'õòse ba birí me a máá: 'Qãèse tsi kúrua, tsáá qãè a tcom-tcomsa tsi qãà tsi. Cg'aré gúuan koe tsi kò tcom-tcomsa ii, ra gha kái zi gúu zi di qarian máà tsi. Tcãà naka tsia tsáá q'õòr cgoa qãè-tcao,' témé.

²⁴ "Gatagam kò cúim cãa ba kò máàèa ba hàà a máá: 'Tíi q'õòè, q'ana ra hãa tsi kàa tsi khòé tsi i, a tsi a ko xhàrà tama tsi hãa koe ga tcuù, a ko qanega tsi cgùrian tsai-tsai tama koe ga sáa sa. ²⁵ Ra kò nxãaska q'ád tsi, a ra a qõò a síi tsarim cãa ba gómán q'oo koe kãé. Bòò, ncēe ga ia tsari gúua ne,' témé.

²⁶ "Me gam ka q'õòse ba xɔa me a máá: 'Tsáá cg'ãè cau a kg'amka tsi qãà tsi! Q'ana tsia, xhàrà tama ra hãa koe ga ra ko tcuù sa, a ra a ko qanega ra cgùrian tsai-tsai tama koe ga sáa sa. ²⁷ Khama tsi ga kò marian ko tòòè koe marian tiri úua, ne i ga kò ncēeska càusea, ra kabise a hàà sèé e, càusea i hãase.

²⁸ "Ke xao gam koe cãa ba sèèa kabi, naka ēe 10 xu cãa xu úua hãa ba máà me. ²⁹ Wèém khòem ēe c'ēe gúuan úua ba gha máàè, a ba a gha káian úu, igabaga ēe cúi gúu ga úu tama ba gha ēem úua hãa gúu-coan ga sèé cgaeè khama. ³⁰ Naka xaoa ēe káá tséém qãà ba tchàa za dcúu-qoms q'oo koe xaoa tcãà. Ncēe gaa za i gha kg'aeen hēé naka gãò xõóan hēéthēé hãa koe,' témé."

Ghùuan hēé naka pirian hēéthēé e

³¹ “Khòem dim Cóám kò Gaam dim x'áam koe hãase hàà naka wèe xu moengele xu Gaam di xu cgoa hēéthēe e, nem gha Gaam di x'áan dis ntcōó-q'ooos koe hàà ntcōó. ³² Zi gha nqōóm di zi qhàò zi wèe zi Gaam cookg'ai koe xg'ae-xg'aèe, Me gha hàà c'ēe zi koe q'aa-q'aa zi, ěem ko ma kòre-kg'ao ba ma ghùuan pirian koe ma q'aa-q'aa khamaga ma. ³³ Ghùua nem gha Gam dim x'òàm kg'áòm xòè za tòó, a ba a pirian dxàes x'òàs xòè za tòó.

³⁴ “Me gha X'aiga ba nxãaska kg'áòm x'òàm xòè di ne bìrì a máá: ‘Hàà gatu ěe Abom ka ts'ee-ts'ee'kg'àièa tu, x'aian di ntcōó-q'ooan xàè, ncēe tu kò nqōóm tshoa-tshoasea koe guu a kg'ónòa máàèa a. ³⁵ Xàbàr kò hãa, tu tc'òoan máà ter tc'òó, ra kò cáma hãa tu c'ēe gùuan máà ter kg'áà, ra kò tãa za guuar khòe ra ii, tu x'áea tu koe qãèse qgóó te, ³⁶ qg'aè-cgaeaar kò hãa tu hãakagu te, ra kò tsàa tu q'òé te, ra kò qáé-nquus koe hàna tu hàà kabi te khama,’ tam méé.

³⁷ “Gaa x'aè ka ne gha ěe tchàno ne xoa Me a máá: ‘X'aigaè, n-cáma ta kò bóò Tsia Tsi xàbàa hãa, ta tc'òókagu Tsia, Tsi cáma hãa ta c'ēe gùú au Tsi, Tsi kg'áàa hãa? ³⁸ Ta kò n-cáma bóò Tsi, Tsi tãa za guua Tsi khòe Tsia, ta x'áea ta koe qãèse qgóó Tsia, ta n-cáma bóò Tsi, Tsi qg'aè-cgaea, ta hãakagu Tsia? ³⁹ Ta kò n-cáma bóò Tsi, Tsi ko tsàa, kana qáé-nquus koe tcàèa, ta sí kabi Tsia?’ témé. ⁴⁰ Me gha X'aiga ba xoa ne a máá: ‘Tseegua ner ko bìrì tu u: Wèés gùús ěe tu Tíí ka c'ēe ne ncēe ne cg'aré ne ka cúia ne koe ga kúrú sa, tu Tíí ga ra kúrú máánaa,’ témé.

⁴¹ “Me gha nxãaska ěe dxàes x'òàs xòè di ne bìrì a máá: ‘Tcg'oa cgae Te tu, gatu ěe chòò tama c'eean koe cgúisea hãa tu, dxãwa ba hēe naka Gam di xu moengele xu hēéthēe kg'ónòa máàèa ba. ⁴² Xàbàr kò hãa, tu tãa gùú máà ter tc'òó, ra ko cámaa, tu tãa gùú máà ter kg'áà, ⁴³ tãa za guuar khòe ra a kò ii, tu tãa x'áea tu koe qãèse qgóó Te, qg'aè-cgaeaar kò hãa, tu tãa hãakagu Te, ra kò tsàa, a qáé-nquus koe hàna, tu tãa kabi Te khama,’ témé.

⁴⁴ “Nxãaska ne gha gane igaba gataga xoa a máá: ‘X'aigaè, n-cáma ta bóò Tsi Tsi xàbàa, a cámaa, a tãa za guua Tsi khòe Tsia, a qg'aè-cgaea, a kò tsàa, a qáé-nquus koe hàna, ta tãa hùì Tsia?’ témé. ⁴⁵ Me gha nxãaska xoa ne a máá: ‘Tseeguar ko bìrì tu u: Wèés gùús ěe tu ncēe ne cg'aré ne ka cúia ne kúrú máá tama sa, nxãa sa tu Tíí ga ra kúrú máá tama thēé,’ témé. ⁴⁶ Ne gha nxãaska chòò tamas xgàrakus koe qòò, ne gha ěe tchàno ne chòò tamas kg'òès koe qòò,” tam Jeso ba méé.

Jesom di xgàrasean hēe naka Gam dis x'oo sa hēe naka Gam di x'ooan koe tēe sa hēéthēe e (26:1–28:20)

26

Kàas Jeso ba qae di sa

(Mk 14:1-2; Lk 22:1-2; Jn 11:45-53)

¹ ěem ko Jeso ba gaa zi kg'ui zi kg'uia xg'ara kam kò Gaam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu bìrì a máá: ² “Q'ana xao hãa, Paseka dis kòè sa cam cáman qãá q'oo koe hãa sa, Me gha Khòem dim Cóá ba khòe ne tshàu q'oo koe tcàèe, nxãasegam gha xgàue ka,” témé.

³ Xu kò nxãaska kaia xu peresiti xu hēe, naka khòe ne di xu kaia xu hēéthēe kaian peresitim Kaifase ta ko ma tcièm dis qhàis koe xg'ae, ⁴ a xu a Jeso ba xu gha qgóó a cg'òo di kàan kúrú. ⁵ Igaba xu ko máá: “Kòès

di x'aè ka tamase, nxãaskas gha kaias xg'ore sa khòè ne xg'aeku koe hãa khama,” témé.

Jeso ba ko Betania koe nxùan cgoa tcgàùè

(Mk 14:3-9; Jn 12:1-8)

⁶ Eẽm ko Jeso ba Betania koe hãa, Simonem nc̄ee xg'ao lepero dis tc̄ii sa tsàara hãam dim nquum koe ⁷ kas kò khòè sa hàà cgae Me, kaisa marian ka x'ámáèa tshãán qgóó a, alabasetere di nxõán cgoa kúrúèam ts'oo-c'òà-coam koe hàna a, a sa a ntcõó a ba a kò tc'óó koe hàà ntcãá tcúú Me.

⁸ Eẽ xu ko Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu nc̄ee sa bóò ka xu kò xgòá a máá: “Dùús ka sa ko nc̄eeta ma ma kōè cgoa a? ⁹ Nc̄ee tshãá nea ga kò kái marian cgoa x'ámáguèa, i ga kò gaan di marian dxàua ne khòè ne máàèa hãa!” témé.

¹⁰ Igabam kò Jeso ba nc̄ee sa q'ana hãase bìrí xu a máá: “Dùús ka xao ko khòè sa xgàèa máá? T'òès tséé sas Tíí koe kúrúa hãa ka. ¹¹ Dxàua ne khòè ne cgoa xao gha wèè x'aè ka hãa, igaba xao wèè x'aè ka Tíí cgoa hãa tite. ¹² Nc̄ees nc̄aa ko nc̄ee tshãán cgoa ntcãá tc'aró Te kas nc̄aa ko kg'ónòa máá Te kg'ónòkuan Tiri i. ¹³ Tseegukar ko bìrí xao o a ko máá: Wèém nqõóm èe i ko nc̄ee qãè tchõàn xгаа-xгааèem koe i gha èes kúrúa hãa gúùan nxàèè, tc'èe-tc'èeseès gha ka,” tam méé.

Jutase ba ko dtcòm, Jeso bam gha x'ámágu sa

(Mk 14:10-11; Lk 22:3-6)

¹⁴ Me kò nxãaska 12 xu ka c'èe ba nc̄ee Jutase Isekariote ta ko ma tciiè ba, kaia xu peresiti xu koe síí, ¹⁵ a ba a máá: “Dùú sa xao máà te kg'oana, nc̄èè gaxao tshàu q'oo koer kò tcãà Me ne?” témé. Ka xu kò 30 marian seleferan di kg'ónò máá me. ¹⁶ Me gaam x'aèm kaga Jutase tshoa-tshoa a qaa, ntamam gha ma gaxu tshàu q'oo koe tcãà Me sa.

Jeso ba ko Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao cgoa Paseka di tc'òoan tc'óó

(Mk 14:12-21; Lk 22:7-13, 21-23; Jn 13:21-30)

¹⁷ Tc'áá dim cam̄ péré gãè-gãè úú tamas pérés di kōèan dim ka xu kò xгаа-xgaase-kg'ao xu Jesom koe hàà a máá: “Nda koe xae gha kg'ónòa máá Tsi, naka Tsi síí gaa koe Paseka di tc'òoan tc'óó sa Tsi ko tc'èe?” témé.

¹⁸ Me xọa a máá: “Qõò naka x'áé-dxoom koe síí, c'èem khòèm koe naka bìrí me naka máá: 'Xгаа-xгаа-kg'ao ba ko máá: 'Tsarim nquum koer gha Tiri xu xгаа-xgaase-kg'ao xu cgoa Paseka di ghùu-coan kg'oo,' témé,' ” tam méé. ¹⁹ Xu xгаа-xgaase-kg'ao xu èem ma Jeso ba bìrí xua hãa khama ma kúrú, a Paseka di tc'òoan kg'ónò.

²⁰ Eẽ i ko dqòa kam kò Jeso ba Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu 12 xu cgoa qàò. ²¹ Eẽ xu hãa a ko tc'óó kam ko máá: “Tseegukar ko bìrí xao o, gaxao ka c'èe ba gha khòè ne tshàu q'oo koe tcãà Te,” témé. ²² Xu kò kaisase tshùù-tcao, a xu a wèèa xu tshoa-tshoa a cúí mana cúí tèè Me a máá: “A tíí tama raa, X'aigaè?” témé. ²³ Me Jeso ba xọa a máá: “Eẽ Tíí cgoa tshàua ba gãbas q'oo koe tcana hãa ba gha khòè ne tshàu q'oo koe tcãà Te. ²⁴ Eẽ i ma Khòèm dim Cóm ka ma góásea khamaga i gha ii. Igaba haò, cg'àè i gha ii, èe ko Khòèm dim Cóa ba khòè ne tshàu q'oo koe tcãam ka! Qãèa i ga kò máá mea hãa, táám ga kò ábàèa hãa sa,” témé. ²⁵ Me Jutasem èe ko hàà khòè ne tshàu q'oo koe tcãà Me ba máá: “A tíí tama raa, xгаа-xгаа-kg'ao Tseè?” témé. Me Jeso ba xọa me a máá: “Nc̄aa tsi nxàese,” témé.

Dqòa di tc'òoan X'aigam Nqarim di i

(Mk 14:22-26; Lk 22:14-20; 1Ko 11:23-25)

²⁶ Eē xu hãa a ko tc'óó kam kò Jeso ba péré sa sée, a ba a ts'ee-ts'eekg'ai si, a khóá q'aa si, a xгаа-xgaase-kg'ao xu máá si, a ba a máá: “Sée naka xaoa tc'óó, ncēea cgáaa Te ga a ke,” témé.

²⁷ A ba a kubi sa sée a ts'ee-ts'eekg'ai si a máá xu si a máá: “Wèéa xao ga mée xao gaas koe kg'áa. ²⁸ Ncēea c'áda Te ga a ke qáé-xg'aes di i, ncēe gha ntcãáguè e, kái ne khòè ne gha chibia ne qgóóa máàè ka. ²⁹ Bìrì xao or ko, ncēe kg'om dis hìis di gōéan ncēer ncēm cám koe guu a kg'áa tite, me gha nxãakg'aiga sí cám ēer gha gaxao cgoa Abom di x'aian koe kabase kg'áa a ba hàà,” témé.

³⁰ Eē xu ko cii ba nxàèa xg'ara ka xu kò tcg'oa a Olife dim xàbim koe qđò.

Jeso ba ko Peterem gha xoase Me sa nxàe

(Mk 14:27-31; Lk 22:31-34; Jn 13:36-38)

³¹ Me nxãaska Jeso ba bìrì xu a máá: “Ncēm ntcùúm ka xao gha gaxao wèéa xao khuùagu Te, góásea i hãa a ko máá:

'Kòre-kg'ao bar gha xg'ám,

si gha ghùuan dis xg'ae sa qgóéa q'aa,'

téméè khama. ³² Igaba ēer ko x'ooan koe ghùuèa xg'ara ner gha tc'áà-cookg'ai xao o a Galilea koe qđò,” témé.

³³ Me Petere ba nxàe a máá: “Eēta xu ga ko ma wèéa xu khuùagu Tsi igabar tíi cuiskaga khuùagu Tsi tite,” témé. ³⁴ Me Jeso ba xoa me a máá: “Tseegukar ko bìrì tsi: Ncēm ntcùúm ka, qanegam ghòrò ba kg'ae tamas cookg'ai koe tsi gha senè nqoana q'oro xoase Te,” témé. ³⁵ Me Petere ba xoa Me a máá: “Tsáá cgoar ga ko x'óó igabagar cuiskaga xoase Tsia hãa tite,” témé. Xu kò wèè xu xгаа-xgaase-kg'ao xu gatà mée.

Getesemane koe

(Mk 14:32-42; Lk 22:39-46)

³⁶ Kam kò nxãaska Jeso ba Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu cgoa Getesemane ta ko ma tcièm qgám koe qđò, a ba a síi gaa koe bìrì xu a máá: “Ncēe koe xao ntcóó, ēe síi hãa koer ko síi còrè ke,” témé. ³⁷ A ba a Petere ba hēé naka Sebetem di tsara cóá tsara hēéthēé sée, kam kò tshoa-tshoa a tshúu-tcao a kaisase thòò-xám. ³⁸ A ba a bìrì xu a máá: “Tcáóa Tea x'oos q'oo koe tshúu-tcaoan ka cg'oea hãa. Ncēe koe xao qau, naka Tíi cgoa kókòà hãa,” témé.

³⁹ Cg'árèsem ko còoka qđò kam kò kg'áía ba cgoa gómankg'ai koe cg'áé a ba a còrè a máá: “Aboè, kgoanase i kòo ne, kúru nakas ncēes kubis xgàrakuan di sa Tíi koe tcg'òóè. Igaba Tsari tc'ēan ka, Tíi ko tc'ēs ka tamase,” témé.

⁴⁰ Kam kò xгаа-xgaase-kg'ao xu koe kabise a hàà sao-xg'ae xu xu x'óma. Me Petere ba bìrì a máá: “A tààè xao koáé, x'aè-coa ba Tíi cgoa hãa a kókòà hãan ka? ⁴¹ Kókòà hãa naka còrè, naka xaoa nxãasega táá kúrua bóókuan koe tcãá guu. Tc'ēe ba kúru kg'oana hãa, igabam tc'áro ba kg'amka me e ke,” témé.

⁴² Cám di sam kò gaicara kabise a síi còrè, a máá: “Tiri Aboè! Ncēe kgoanase i kòo ne mées cgómna ncēes kubi sa Tíi koe séea tcg'òóè, nakar táá nxãasega gaas q'oo koe kg'áa. Igaba ncēe kgoanase tama i kò hãa ne mées nxãaska Tsáá ko tc'ēe sa kúruce,” tam mée. ⁴³ Eēm ko gaia kabise a hàà kam kò sao-xg'ae xu xu x'óma hãa, nqáéa xu kò hãa khama.

⁴⁴ Me gaicara guu xu a qđò a síi nqoana di sa còrè, a cúis gúus ga sa gaicara mée. ⁴⁵ A ba a nxãaska xгаа-xgaase-kg'ao xu koe kabise a máá: “A qanega xao x'óma, a ko sãa? Bóó, x'aè ba hààra, Me ko Khómè dim Cóá

ba hàà chibi-kg'ao ne tshàu q'oo koe tcààè. ⁴⁶ Tëe xao, naka xae qòò! Bòò, khòè ne tshàu-q'oo koe tcàà Team khòè ba cùuse hàna ke!" témé.

Jeso ba ko qgóòè

(Mk 14:43-50; Lk 22:47-53; Jn 18:3-12)

⁴⁷ Eëm qanega hãa a ko kg'ui kam kò Jutasem ncëe 12 xu ka c'ëe ba hàà, xu kò kái xu khòè xu dis xg'ae sa gam cgoa hàà, ntcàuan hëé naka dxòman hëéthëé kò qgóóa hãa xu, a kaia xu peresiti xu hëé naka khòè ne di xu kaia xu koe hëéthëé guua hãa. ⁴⁸ Me kò nxãaska èe kò khòè ne tshàu q'oo koe tcàà Me ba x'ái sa máà xua hãa a ko máá: "Eër gha ko x'obè ba Gaam ga Me e, ke xao qgóó Me," témé. ⁴⁹ Me Jutase tchànose Jesom koe síí a máá: "Tsgámno, Xgaa-xgaa-kg'ao Tseè!" témé. A x'obè Me. ⁵⁰ Me Jeso ba gam ka máá: "Tiri Tsi ncàm-khoe tseè, dùú sa tsi hààra máána?" témé.

Xu kò nxãaska cùu-cuuse a Jeso ba qgóó a sèè Me. ⁵¹ Me kò kúúga Jesom cgoa kò hãa xu 12 xu ka c'ëe ba tchoanà tshàu, a gam dim ntcàu ba tsgúua tcg'òó, a kaim peresitim dim qãam dim tcee ba xg'aoa qhòm. ⁵² Me kò nxãaska Jeso ba gam ka máá: "Kabi tsarim ntcàu ba téé-q'ooa ba koe, wèém èe ko ntcàuan sèè ba gha ntcàuan cgoa kaàkaguè ke. ⁵³ Kana tsi c'úúa qari ner úúa sa tirim Abo bar ga tcii cgoa a, Me ncëeskaga 12 sa nqáéa zi xg'ae zi tcàm-tcàm zi moengele xu di zi tsééa óa máá Te sa? ⁵⁴ Ncëes guù sar kò ko kúrú ne zi gha Nqarim di zi Tcgãya zi ntama nxàea tseegukaguè, ncëe zi ko máá, ncëeta méé i ga kò ma kúrúse, témé ka?" tam méé.

⁵⁵ Eëm x'aèm kam kò Jeso ba khòè xu dis xg'ae sa bìri a máá: "Ts'ää-kg'ao ba tsää hààraa khama xao gáé ntcàuan hëé naka dxòman hëéthëé cgoa hààraa, hàà xao gha qgóó Te ka? Wèè cáím kar tempelem q'oo koe hãa a ko xgaa-xgaa, igaba xao gaa koe síí táá qgóó Te. ⁵⁶ Igaba wèéan ncëea kúrúse, nxãasega zi gha Tcgãya zi porofiti xu di zi tseegukaguè ka," ta méé. Ka xu kò nxãaska wèè xu xgaa-xgaase-kg'ao xu tcg'oara guu Me a bèe a qgóé.

Jeso ba ko qhàis cookg'ai koe úúè

(Mk 14:53-65; Lk 22:54-55, 63-71; Jn 18:13-14, 19-24)

⁵⁷ Xu èe kò Jeso ba qgóóa xu kaim peresitim Kaifasem koe úú Me, x'áè xgaa-xgaa-kg'ao xu hëé naka kaia xu hëéthëé kò xg'aea koe. ⁵⁸ Me Petere ba kháóka téé a xùri Me, a kaim peresitim dis qgáis koe síí. A ba a síí q'oo koe tcàà a kòre-kg'ao xu cgoa síí ntcòó, chòò-q'ooa nem gha bóò ka.

⁵⁹ Xu kaia xu peresiti xu di xu hëé, naka wèés xg'aes x'áèan di xu kaia xu di sa hëéthëé tshúu-ntcòan dim dàò ba qaa Jeso ba xu gha chibi-chibi cgoa ba, cg'òo Me xu gha ka. ⁶⁰ Eèta i kò ma kái tshúu-ntcòan di chibi-chibi-kg'aoan hààraa xg'aea igaba xu kò táá cúím dàòm ga ba hòò.

Igaba tsara kò kháóka cáím tsara hàà, ⁶¹ a tsara a máá: "Ncëem khòè ba kò máá, qari nem úúa Nqarim dis tempele sam ga kòbea q'aa, a nqoana cáman q'oo koe gaicara tshào si di i, témé," ta tsara méé.

⁶² Me nxãaska kaim peresiti ba tõe a Jeso ba tõe a máá: "C'ëe guù ga Tsi gáé xòa tama? Ncëe ne khòè ne ko Tsáá ka nxàe sa gáé dùú saà?" témé. ⁶³ Igabam kò Jeso ba kg'ama nqoo.

Me kaim peresiti ba bìri Me a máá: "Kg'òèam Nqarim cookg'ai koe méé Tsi tseeguan bìri xae e, Kreste Tsi ii sa, Nqarim di Tsi Cóá Tsi?" témé. ⁶⁴ Me Jeso ba xòa me a máá: "Eè tsi ko méé khamaga i ii. Igabar ko bìri xao o, ncëe koe guus ka xao gha Khòèm dim Cóá ba bóò, Me èe qari iim dim

kg'áòm x'òàm xòè za ntcõóa-ntcõe, a ba a gha nqarikg'ai dis túú-c'òòs cgoa hàà," témé.

⁶⁵ Me nxãaska kaiam peresiti ba gam dim qgái ba tòà q'aa a máá: "Ncãam nxàe e, còèkua nem kg'uia! Dùú sa xae ko qanega tseegukagu-kg'aoan qaara máá? Bòò, ncãa xao ncẽeska Gam di còèkuan kóína mááse.

⁶⁶ Ka xao ko ntama ma tc'èe?" témé. Xu xõa a máá: "X'oo sam kg'anoa," témé.

⁶⁷ Xu nxãaska kg'ám tshàran cgoa tcg'ae kg'ái Me, a xu a tshàua xu cgoa xg'ám Me. Xu c'èea xu x'ábú Me a máá: ⁶⁸ "Porofita naka birí xae e, Kreste Tseè! Díina xg'ám Tsia sa?" témé.

Petere ba ko Jeso ba xõase

(Mk 14:66-72; Lk 22:56-62; Jn 18:15-18, 25-27)

⁶⁹ Me kò Petere ba tchàa koe ntcõóa-ntcõe, xhàros koe, si kò dxàe-coas qãà di sa hàà cgae me a máá: "Tsáá igaba tsi kò Jesom Galilea dim cgoa hãa," témé. ⁷⁰ Igabam kò wèèa ne cookg'ai koe xõase a máá: "Eè si ko nxàes gúùs sar c'ùua," témé.

⁷¹ Si kò èem ko heke-kg'áms koe tcg'oa a ko síí, ka c'èes qãà sa gaa koe bóò me, a gaa koe hãa ne khòè ne birí a máá: "Ncèem khòè ba kò Jesom Nasareta dim cgoa hãa," témé. ⁷² Me kò gaicara gaisés cgoa xõase, a máá: "Èèm khòè bar c'ùua!" témé.

⁷³ X'aè-coam qãà q'oo koe ne ko èe kò téé-tèe ne Peterem koe hàà a gam ka máá: "Tseeguan kaga tsi Gam ka c'èe tsi i, tsari kg'ui-q'ooa ne ko x'ái i khama," témé. ⁷⁴ Me kò nxãaska tshoa-tshoa a cgúise a gaise a máá: "Khòèm èe bar c'ùua hãa!" témé.

Me kò kúúga ghòrò ba kg'ae. ⁷⁵ Me Petere ba Jesom kò birí mea hãa kg'uian tc'èe-tc'èese ncèem kòò máá: "Ghòròm qanega kg'ae tama cookg'ai koe tsi gha nqoana q'oro xõase Te," témé e. Me kò tchàa koe tcg'oa a síí thòòkase kg'ae.

27

Jeso ba ko Pilatom koe úúè

(Mk 15:1; Lk 23:1-2; Jn 18:28-32)

¹ Eè i ko q'uu ka xu kò kaia xu peresiti xu di xu wèè xu hëé naka kaia xu khòè ne di xu hëéthëé xu nxàea xg'ae a dtcòmku Jeso ba xu gha cg'õo sa. ² Qáé Me xu kò a tc'ãà-cookg'aim Pilatom koe úú Me, a xu a tshàua ba q'oo koe tcãà Me.

Jutasem dis x'oo sa

(Tsee 1:18-19)

³ Èèm ko Jutasem ncèe kò Jeso ba x'ámágu ba ko bóò Jesom ko ma x'oo sa xgàra mááè sa kam kò tc'èea kabí a ba a 30 marian seleferean di i kaia xu peresiti xu hëé naka khòè ne di xu kaia xu koe hëéthëé kabí, ⁴ a máá: "Chìbi ner kúrúá, khòèm kàà chìbim di c'áòà ner ntcãágua khama," témé. Xu xõa me a máá: "Kháé sa ko nxãa sa sixae koe dùú sa méé? Tsáá tsi gha nxãan bóòà mááse ka," témé. ⁵ Me Jutase marian tempelem q'oo koe xaoa guu, a ba a tcg'oa a síí qáé a tceese.

⁶ Xu kaia xu peresiti xu gaa marian sàà xg'ae, a xu a máá: "Kgoara i mááè tama, ncèe marian gha tempelem di marian q'oo koe tcãàè sa, khòèm tcúú di mari i khama," témé. ⁷ Ka xu ko dtcòmku a gaa marian cgoa "Gàba zi dim kúrú-kg'aom dim xhàrà ba" x'ámá, gaa koe xu gha tãá

za guua ne khòe ne kg'ónò ka. ⁸ Gaa domkam kò gaam xhàrà ba “C'áòan dim xhàrà ba” ta ma tciìe, ncēes noosega.

⁹ Nxāaskas kò porofitim Jeremiam kò kg'uia sa tseegukaguè ncēm kòo máá: “Gaa 30 marian selefera di ne kò sée, ncēe Iseraele di ne khòe ne kò x'ámá cgoa mea a, ¹⁰ a ne a 'Gàba zi dim kúrú-kg'aom dim xhàrà ba' x'ámá, ãem kò ma X'aigam *Nqari* ba ma x'áèa hãa khamaga ma,” téméa sa.

Jeso ba Pilato cookg'ai koe

(Mk 15:2-5; Lk 23:3-5; Jn 18:33-38)

¹¹ Jeso ba kò nqōóm dim kaiaam cookg'ai koe hàà téé, me tèè Me a máá: “A Tsáá ga Tsia Juta ne di Tsi X'aiga Tsi i ta ko méé Tsi?” témé. Me Jeso ba xòa a máá: “Eè tsi ko méé khamaga i ii,” témé.

¹² Igaba ãem ko kaia xu peresiti xu ka hēé naka *khòe ne di xu* kaia xu hēéthēé ka chibi-chibiè, kam kò táá xòa.

¹³ Me nxāaska Pilato ba tèè Me a máá: “Ncēeta noo zi kg'ui zi chibi-chibi cgoa Tsi xu ko zi Tsi kórín tama?” témé. ¹⁴ Igabam kò Jeso ba gazi kg'ui zi ka cúia zi ga táá xòa, me Pilato* kaisase are.

Jeso ba ko x'oo sa xgàra mááè

(Mk 15:6-15; Lk 23:13-25; Jn 18:39-19:16)

¹⁵ Cau me e kò ii nqōóm dim kaiaam koe, Paseka di x'aèan ka khòe ne kò nxàrà tcg'óòá mááse hãam khòèm qáéèa kò hãa ba kgoara sa. ¹⁶ Gaa x'aè ka ne kò q'āaseam chibi-kg'ao ba úúá, [Jeso] Barabase ta kòo ma tciìe ba.

¹⁷ Nxāaska ãe ne ko khòe ne xg'ae kam kò Pilato birí ne a máá: “Díí ba ra gha kgoara máá tu u sa tu ko tc'èe? [Jesom] Barabase baa, kana Jesom ncēe Krete ta ko ma tciìe baa?” témé. ¹⁸ *Tc'āà-cookg'ai* xua kò chũikuan domka Jeso ba tshàu q'ooa ba koe tcana hãa sam kò q'ana hãa khama.

¹⁹ Eēm qanega ntcōó-q'oos xgàrakuan dis koe hãa kas kò gam dis khòe sa kg'uiian gam koe tsééa úú a máá: “Tcg'óò tshàua tsi ãem khòèm tchànóm koe, ntcúúm ncēm kar ncãa kaisase tshúús sòokuri sa gam ka sòokuri, a ncãa táá qāese x'óm† ke,” témé.

²⁰ Ka xu ko kaia xu peresiti xu hēé naka *khòe ne di xu* kaia xu hēéthēé khòe ne qg'ái, Barabase ba méé ne dtcàrà mááse sa, naka nea Jeso ba cg'òo. ²¹ Me nqōóm dim kaia ba xòa ne a máá: “Khòe tsara ncēe tsara ka ndaka ba ra gha kgoara máá tu u sa tu ko tc'èe?” témé. Ne máá: “Barabase me e,” témé. ²² Me Pilato ba birí ne a máá: “Kháé ra gha nta hēé Jesom ncēe Krete ta ko ma tciìem ka?” témé. Ne wèé ne máá: “Xgàuè méém!” témé. ²³ Me máá: “Dùús domka? Dùútsa gúús cg'āè sa ba kúrúá hãa?” Ne kaisase q'au a máá: “Xgàuè méém!” témé.

²⁴ Eēm ko Pilato bóò, cúí gúú kúrúm gha ga kàà a sa, si ko tshúú sa tèe, kam ko tshàan sée a khòe ne cookg'ai koe xg'aà tshàu, a máá: “Ncēm khòèm di c'áòan koer chibi úú tama, ke tu gatu *kúrú naka* bóòá mááse,” témé. ²⁵ Ne wèé ne khòe ne xòa a máá: “Gam di c'áòan ta gha sita hãa, sita di cóán cgoa!” témé.

²⁶ Me nxāaska Barabase ba kgoara máá ne, a ãem ko Jeso ba xg'ármèa xg'ara kam kò ncōo-kg'ao xu tshàu q'oo koe tcãa Me, síím gha xgàuè ka.

Ncōo-kg'ao xu ko Jeso ba ncoi

(Mk 15:16-20; Jn 19:2-3)

* **27:14:** Pilato - Gerika sa ko máá: “nqōóm dim kaia ba” témé. † **27:19:** ntcúúm ncēm kar ... Gerika sa ko máá: “ntcúúm ncēm kar ncãa sòokuris q'oo koe gam domka kái zi gúú zi ka xhàéé,” témé.

²⁷ Nxãaska xu kò nqđóm dim tc'ãa-cookg'aim di xu ncđo-kg'ao xu Jeso ba sée a nquum koe úú, a xu a wèes xg'aes ncđo-kg'ao xu di sa Gam cookg'ai koe xg'ae-xg'ae. ²⁸ A xu a kò qgáia ba nxđo cgae Me, a ncoàm qgái ba hãakagu Me. ²⁹ A xu a dxàman cgoa kúrúeas cába sa kabea xg'ae a cábákagu Me, a kg'áò xòè di tshàua ba koe tc'ãa ba qgóókagu Me, a xu a cookg'aia ba koe qom, a ncoi Me, a máá: “Tsgámmo, Juta ne di Tsi x'aiga Tseè!” témé. ³⁰ A xu a kg'ám tsharàn cgoa tcg'ae Me, a tc'ãa dim hii ba sée a xg'ám tcúú Me. ³¹ Eè xu ko gatà ma ncoi Mea xg'ara ka xu kò qgái ba nxđo cgae Me, a Gam di qgáian hãakagu Me, a xu a nxãaska sée a úú Me, síi xu gha xgàu Me ka.

Jeso ba ko xgàùè

(Mk 15:21-32; Lk 23:26-43; Jn 19:17-27)

³² Eè xu ko tcg'oa ka xu kò Kurene koe guam khóèm Simone ta ko ma tciièm cgoa xg'ae, a xu a chùi Me xgàu sam gha dcéé ka. ³³ A xu a Gologota ta ko ma tciièm qgáim koe síi, ncèe sa ko máá: “Tcúú-c'óás dim qgái ba,” témé. ³⁴ Gaa koe xu ko hàà ka xu kò Jeso ba tgabian cgoa xg'ae-xg'aeèa qgarian máà, kg'áà am gha ka, igaba èem ko xám m kam kò xguì i. ³⁵ Xu xgàu Me, a xu a cgúúan ntcòo a qgáia ba q'aa-q'aaku. ³⁶ A xu a gaa koe ntcó a kòre Me. ³⁷ A xu a tcúúa ba koe Gam di chìbian ka ko kg'uis tcgãya sa tòó, ncèe kò máá: “NCĚEA JESO ME E, JUTA NE DIM X'AIGA BA,” témé sa. ³⁸ A xu a nxãaska cáim ts'ãa-kg'ao tsara Gaam cgoa xgàu, me c'èe ba Gam dim kg'ám x'òàm xòè za téé, me c'èe ba dxàe xòèa ba za téé.

³⁹ Ne èe kò ko gaa koe nqáé ne cg'ãèse kg'ui cgoa Me, a nxãa-nxànan tcúú ⁴⁰ a ko máá: “Tsáá ncèe ga ko koma tempele ba kobe a q'aa, a nqoana cáman qãá q'oo koe tshào me Tsi Tsia, Nqarim di Tsi Cóá Tsi kò ii ne xgàus koe xõa naka kgoarase,” témé.

⁴¹ Gataga xu kò ma kaia xu peresiti xu hëé naka x'áè xgaa-xgaa-kg'ao xu hëé naka *khòè ne di xu* kaia xu hëéthèé xu ma ncoi Me, a ko máá: ⁴² “C'èe nem kgoara hãa, igabagam ko kgoarasean ka tààè. Iseraele ne dim X'aiga Me e, ke méém ncèeska xgàus koe xõa, nxãaska ta gha Gam koe dtcòm ke. ⁴³ Nqarim koem kò tcoma hãa. Ncèè Nqarim kò ko tc'èe Me ne méém ncèeska kgoara Me. ‘Tíi ra Nqarim dir Cóá Ra a,’ tam ko méé ke,” ta xu méé.

⁴⁴ Tsara kò èe kò Gaam cgoa xgàùèa tsara ts'ãa-kg'ao tsara thèé gataga ma còe Me.

Jeso ba ko x'óó

(Mk 15:33-41; Lk 23:44-49; Jn 19:28-30)

⁴⁵ Koaba di x'aèan 12 di koes kò guu a wèém nqđóm koe ntcúú sa xóè a síi dqòa di x'aèan nqoana di koe téé. ⁴⁶ Me kò Jeso ba nqoana di x'aèan ka kaim dòm cgoa q'au a máá: “Eli, Eli, lama sabakatani?” témé. Ncèe sa ko máá: “Tiri Nqariè, Tiri Nqariè, dùús domka Tsi aagu Tea?” témé. ⁴⁷ Ne èe kò gaa koe téé-tèe ne ka c'èe ne kóm Me a máá: “Ncèem khòè ba ko Elija ba tcii,” témé. ⁴⁸ Me kò gane ka c'èe ba kúúga qgóé, a x'úrúan sée, a síi gaa x'úrúan koe tsau tshàan ntcãá, a tc'ãam koe qhàea tòó, a hàà máà Me kg'ám gha ka. ⁴⁹ Ne c'èe ne máá: “Qãà, naka ta bóò Elija ba gha hàà kgoara Me sa,” témé.

⁵⁰ Me kò Jeso ba gaicara kaim dòm cgoa q'au, a ba a còo di sa sònàa tcg'òó.

⁵¹ Ka bóò, còrè-nquum dim qgáí ba kò cím xòè tsara cgoa tòàra q'aase, tc'amaka guu a síí nqāaka téé, me kò nqōò ba cgùru, i nxōán q'aa, ⁵² zi tc'ám zi xgobekg'amse, i tc'áróan ncēe kò x'óóa† hãa ne kái ne tcom-tcomsa ne di i x'ooan koe ghùìe. ⁵³ Ne kò Jesom x'ooan koe ghùìe qāá q'oo koe tc'ám zi koe tcg'oa, a ne a tcom-tcomsam x'áé-dxoom koe tcāà, a kái ne khòè ne koe x'áise.

⁵⁴ Eēm ko ncōo-kg'ao xu dim kaia ba hēé naka gam cgoa kòo hãa a ko Jeso ba kòre xu nqōóm di cgùruan bóò naka ēe ko kúrúse zi hēéthēé e, ka xu kò q'áòs ka tcāàe, a máá: “Tseegukagam kò ncēm khòè ba Nqarim dim Cóa Me e,” témé.

⁵⁵ Gataga zi kò kái zi khòè zi ēe koe hàna, a nqùu ka téé a ko bóò. Ncēe kò Galilea koe guu a Jeso ba còò a hààraa zi, hàà zi gha hùì Me ka. ⁵⁶ Gazi xg'aeku koes kò Maria Magatalena sa hãa, naka Jakoboa tsara Josefaa tsara ka xòòs Maria sa hēé, naka Sebetem ka cóásea tsara ka xòò sa hēéthēé e.

Jeso ba ko kg'ónòè

(Mk 15:42-47; Lk 23:50-56; Jn 19:38-42)

⁵⁷ Eē i ko dqòa kam kò qguàm khòem Arimatea di ba hàà. Cg'òèa ba kò Josefa a, me kò Jesom dim xgaa-xgaase-kg'ao me e. ⁵⁸ Pilatom koem kò síí, a síí Jesom dim tc'árò ba dtcàà, me Pilato x'áèan tcg'òò máàè mem gha di i. ⁵⁹ Me Josefa ba tc'árò ba sèè, a q'úúm qgáím q'anom cgoa tcám Me. ⁶⁰ A ba a Gam dis tc'áms kabas koe tcāà Me, ncēe nxōám koem kò tshàoa sa. A ba a kiam nxōá ba tc'áms-kg'ám koe ghànèa úú, a qōò. ⁶¹ Sara kò Maria Magatalena sa hēé naka Marias c'ēe sa hēéthēé sara tc'ám sa q'óá-kg'amase ntcōóa-ntcōe.

Kòre-kg'ao xu tc'áms di xu

⁶² Xùrikom cím ka, *Sabata dim cím ko kg'ónòsea máàè cím qāá q'oo* koe, xu kò kaia xu peresiti xu hēé naka Farasai xu hēéthēé xu Pilatom cookg'ai koe xg'ae, ⁶³ a xu a máá: “Kaia tseè, ncēm kàa-kg'aom kò qanega kg'òèa hãa kam kò ko méé sa xae ko tc'ēe-tc'ēese, ncēm kòo máá: ‘Nqoana dim cím kar gha x'ooan koe tēe,’ témé sa, ⁶⁴ ke x'áèan tcg'òò nakas tc'ám sa qarika kòrèè nakam nxāakg'aiga síí nqoana dim cím ba tcāà, naka xu nxāasega Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu táá síí Gam dim tc'árò ba ts'āà guu, naka xua khòè ne birí naka máá: ‘X'ooan koem tēea,’ témé guu. Ncēs tshùù-ntcōas kháóka ka di sa gha tc'āà dis ka kaisase cg'āè sa ii ke,” ta xu méé. ⁶⁵ Me Pilato xoa xu a máá: “Kòre-kg'aoan xao gha úúa, ke qōò naka síí tc'ám sa kòre ēe xao ma q'ana khama ma,” témé. ⁶⁶ Xu qōò, a síí tc'ám sa kòre, a tc'àmà-tcēekg'am sí, a xu a gaa koe kòre-kg'aoan tòò.

28

Jeso ba ko x'ooan koe tēe

(Mk 16:1-10; Lk 24:1-12; Jn 20:1-10)

¹ Sabata dim cím qāá q'oo koe, tc'āà dim cím di ntcùúkg'ai cgoa kas kò Maria Magatalena sa hēé naka c'ēs Maria sa hēéthēé sara qōò a síí ko tc'ám sa bóò.

² Kas kò kúúga kaias cgùrus nqōóm di sa kúrúse, Nqarim dim moengele ba kò nqarikg'ai koe guu a ko xōa khama, a *tc'áms koe* síí, a ba a síí nxōá sa ghànèa dìbi, a gaas koe q'ábà ntcōó. ³ Gam di bóòse-q'ooa ne kò túú-tebem

† 27:52: x'óóa - Gerika sa ko máá: “x'òma hãa,” témé.

dian khama ii, i kò gam di qgáian tsōàn khama ma *gōya-gōyase* q'úú u. ⁴ Xu kò kòre-kg'ao xu káise q'áo me, a cgùru, a xu a x'óóa khòèan khama ma xgàruku.

⁵ Igabam kò moengele ba khòè sara bìri a máá: “Táá sao q'áo guu, Jesom ncēe kò xgàùèa hãa ba sao ko qaa sar q'ana ke. ⁶ Ncēe koem káa Me e, ghùèam hãa, ãem kò mééa khama. Ke sao hàà naka xòòèam kò hãa qgáian bóò. ⁷ Naka saoa ncēeska qháése qđò naka síí Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu bìrí, x'ooan koem ghùèa hãa sa, a ncēeska gaxao ka tc'ãa a ko Galilea koe qđò. Gaa koe xao gha sao-xg'ae Me, témé. Bóò, táá sao c'urú guu bìrí saoar hãa sa,” tam méé.

⁸ Sara kò q'áòan hēé naka kaisa qãè-tcaoan hēéthēé cgoa tc'ám̄s koe guu a qháése tcg'oa, a qàrò a síí Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu bìrí.

⁹ Me Jeso ba gaa x'aè kaga xg'ae cgoa sara a, a máá: “Tsgám̄ saoò!” témé. Sara hàà cgae Me, a nqàrèa ba qgóó, a sara a dqom̄ Me. ¹⁰ Me nxãaska Jeso ba máá: “Táá q'áo guu, qđò naka síí Tíí qđe ga xu bìrí naka xu Galilea koe qđò, gaa koe xu gha sao-xg'ae Te ke,” témé.

Kòre-kg'ao xu dis xàa sa

¹¹ Eẽ sara khòè sara dàò q'oo koe hãa ka xu kò gaa x'aè kaga kòre-kg'ao xu ka c'èea xu x'áé-dxoom koe síí, a xu a síí wèé zi gúú zi ãe kò kúrúsea hãa zi kaia xu peresiti xu koe xàà. ¹² Xu kò kaia xu peresiti xu *khòè ne di xu* kaia xu cgoa xg'ae, a qg'álku, a xu a ncõo-kg'ao xu kái marian máà, ¹³ a bìrí xu a máá: “‘Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu ncãa ntcúú ka hàà, a hàà ts'ãa Me, ãe xae ncãa x'òma hãa ka,’ ta méé xao méé. ¹⁴ Ncēes xààs kò ko tc'ãa-cookg'aim ka kómè ne xae gha bìrí tchàno-tchano me, a xae a gha qóm̄an koe tcg'òó xao o ke,” ta xu méé. ¹⁵ Xu ncõo-kg'ao xu marian sèè a xu a ãe xu kò ma x'áèèa khama ma kúrú. Si kò ncēes tchõa sa Juta ne koe tsai-tsaiè, ncēes noosega.

Jeso ba ko Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu koe x'áise

(Mk 16:14-18; Lk 24:36-49; Jn 20:19-23; Tsee 1:6-8)

¹⁶ Xu 11 xu xgaa-xgaase-kg'ao xu Galilea koe síí, ãem kò Jeso ba bìrí xuam xàbim koe. ¹⁷ Eẽ xu ko bóò Me ka xu kò dqom̄ Me, igaba xu kò c'èe-kg'áia xu káise tc'èe-tc'èese. ¹⁸ Me Jeso ba hàà cgae xu a bìrí xu a máá: “Wèé qaria ner nqarikg'ai koe hēé naka nqđóm̄kg'ai koe hēéthēé máàèa hãa, ¹⁹ ke xao qđò naka síí *nqđóm̄ di zi* qhàò zi wèé zi kúrú, naka zi Tiri xgaa-xgaase-kg'aoan kúrú, naka xaoa Xòò ba hēé, naka Cóá ba hēé, naka Tcom-tcomsam Tc'èe ba hēéthēé xu di cg'õèan cgoa tcguù-tcguu ne, ²⁰ naka xgaa-xgaa ne naka ne wèé zi gúú zi ãer x'áé xaoa hãa zi qgóóa qari. Q'ãa méé xao: Tíí ra gha wèé cáman ka gaxao cgoa hãa, i gha nxãakg'aiga síí kurian di chòò-q'oo tcãa sa ke,” tam méé.

MAREKO Marekom ka góàèa qǎè tchǒà ne, Jeso Krestem ka Téé-cookg'ai sa

Marekom di qǎè tchǒà ne ko ncēe kg'uiian cgoa tshoa-tshoase ncēe ko máá: “Jeso Krestem di qǎè tchǒàn dis tshoa-tshoase sa, Nqarim dim Cóa ba,” témé e, a qhàò zi di ne dtcòm-kg'ao ne góá mááèa hãa.

Ncēes tçgāya sa Marekom ka góàèa hãa, igabas ko Peterem nxàea hãa kg'uiian ka kg'ui. (Ncēe zi tcee zi ko Marekom ka kg'ui: Tsee 12:12; 13:13; 15:37-39, Kol 4:10, 2Tim 4:11.) Marekom dis tçgāyas koe zi ko gùù zi qhàése kúrúse: “kúúga” dim kg'ui ba hēé naka “gaa x'aè kaga” di ba hēé naka “qhàése” di ba hēéthēé xu ko ncēes tçgāyas koe kái q'oro tséékaguè.

Gataga ta ko bóò, Jeso ba qarian úúa hãa sa. Gam di qaria ne ko Gam di xгаа-xgaan koe hēé, naka Gam di qarian ncēem dxāwa tc'ēean koe úúa hãa koe hēé, naka khóèa nem ko ma gaan di chìbian qgóóa máás koe hēéthēé x'áise.

Jesom kò Gam ka kg'ui nem ko kái-kg'aise “Khóèm dim Cóa ba” dim kg'ui ba tséékagu, ncēe ko máá, Nqari Me e, a ba a gaa khoa khóè Me e, témé ba. Hààraa baa, nxāasegam gha hàà Gam di kg'òean khóè ne tçg'óóa máá, a gane di chìbian koe kgoara ne ka (Mk 10:45).

Mareko ba kò kaisase Jesom kò ko kúrú tsééan koe tcàà tçgáía hãa, Gam di kg'uiian hēé naka Gam di xгаа-xgaan ka hēéthēé tamase.

Qaa-qaasa kg'uia ne:

- qǎà (8:34-37; 10:45)

- kúúga, gaa x'aè kaga, qhàése

Tçgāyas q'oo koe hàna zi:

- Jeso ba Galilea koe (1–9)

- Jeso ba Jutea koe (10)

- Jeso ba Jerusalema koe (11–13)

- Jesom di xgàrasean hēé naka Gam dis x'oo sa hēé naka Gam dis x'ooan koe tēe sa hēéthēé e (14–16)

Jeso ba Galilea koe (1–9)

Johanem tçguù-tçguu-kg'aom di xгаа-xгаа ne

(Mt 3:1-12; Lk 3:1-18; Jn 1:19-28)

¹ Jeso Krestem di qǎè tchǒàn dis tshoa-tshoase sa, Nqarim dim Cóa ba.

² Ncēe i ma porofitim Isaiam *dis Tçgāyas* koe ma góásea hãa khama, a ko máá:

“Bóò, Tirim tchǒà xàà-kg'ao bar gha

Tsáá cookg'ai koe tsééa úú,

ncēe gha sí Tsarim dàò ba kg'ónòa máá Tsi ba.

³ Tchàa-xgóós koe ko q'au a ko máá:

'X'aigam *Nqari* ba tu dàò ba kg'ónòa máá,

naka Gam di dàòan tchàno-tchanoa máá Me,'

témém dòm ba.”

⁴ Me ko nxāaska Johanem tçguù-tçguu-kg'ao ba tchàa-xgóós koe hàà, a khóè ne tçguù-tçguu, a ba a chìbia ne koe ne gha tcóóse a tçguù-tçguuès ka xгаа-xгаа ne, nxāasega ne gha gane di chìbian qgóóa máàè ka. ⁵ Me

kò wèém nqđóm Jutea di ba hěé, naka wèé ne khòé ne Jerusalema di ne hěéthěé sí cgae me, a ne a gane di chìbian nxàe, a Jorotane dim tshàam koe tcguù-tcguuè. ⁶ Johane ba kò ngabè c'òò cgoa kúrúèa qgáian hãna, a khòò dim bàne ba kháóa ba koe qáéa, a kòò tcòman hěé naka qãáka di dènean hěéthěé tc'óò. ⁷ A ba a ko *Nqarim di kg'uian* xгаа-xгаа a ko máá: “Tíí qãá q'oo koem ko Gaam ěe tíí ka qari ba hàà, ncĕe qarian ka nqáé tea hãa ba, ncĕe qámse a nxàbo tcája ba kgoara gar tc'ãò tama ba. ⁸ Tshàan cgoar tcguù-tcguu tua hãa, igabam gha Gabá Tcom-tcomsam Tc'ĕem cgoa tcguù-tcguu tu u,” tam méé.

Jesom dis tcguù-tcguuku sa hěé naka kúrúa bódè sa hěéthěé e
(Mt 3:13-4:11; Lk 3:21-22; 4:1-13)

⁹ Eĕ xu cámi xu kam kò Jeso ba Galilea di Nasareta koe guu, a ba a kò Jorotane dim tshàam koe hàà Johanem ka tcguù-tcguuè. ¹⁰ Eĕm ko Jeso ba tshàan q'oo koe tcg'oa kam ko nqarikg'aian bóò i xgobekg'amse, Me Tcom-tcomsam Tc'ĕe ba tcíbís khama ii a ko xōa cgae Me. ¹¹ Me kò dòn ba nqarikg'ai koe guu a máá: “Tsáá Tsia Tiri Tsi Cóa Tsi ncàma Raa Tsi i, Tsáá koe Ra ko qãe-tcao,” témé.

¹² Tc'ĕe ba kò kúúga sèè a qãáka úú Me. ¹³ Me kò 40 cáman qãáka hãa, a ko satanam ka kúrúa bóòè. A ba a kò gataga qãáka di kg'oo-coan cgoa hãa, i kò moengelean hàà hùì Me.

Jeso ba ko Gam dis tséé sa tshoa-tshoa
(Mt 4:12-17; Lk 4:14-15)

¹⁴ Eĕm ko Johane ba qáé-nquus koe tcãàèa xg'ara kam kò Jeso ba Galilea koe síí, a Nqarim di qãè tchõàn síí xгаа-xгаа, ¹⁵ a máá: “X'aè ba hààraa, i Nqarim di x'aian cùú u, ke tu gatu di chìbian koe tcóóse naka qãè tchõàn koe dtcòm,” témé.

Jeso ba ko 4 xu x'aù qgóó-kg'ao xu tcii
(Mt 4:18-22; Lk 5:1-11)

¹⁶ Eĕm kòò Jeso ba Galilea dim tshàam qàe koe nqáé, kam ko Simone ba hěé naka Simonem ka qōesem Anterea ba hěéthěé tsara bóò, tsara ko c'uisi sa tshàan q'oo koe xaóa tcãà; x'aù qgóó-kg'ao tsara a kò ii khama. ¹⁷ Me Jeso ba bìrì tsara a a máá: “Xùri Te tsao, kúrú tsao or gha tsao khòé ne qgóó-kg'ao tsao ii ke,” témé. ¹⁸ Tsara kúúga gatsara di c'uisian guu a xùri Me.

¹⁹ Eĕm ko cg'árèse còoka qđò kam ko Sebetem ka cóásem Jakobo ba hěé naka qōesem Johane ba hěéthěé tsara bóò, tsara dxòrom q'oo koe hãa a ko gatsara di c'uisian kg'ónò. ²⁰ Me kò kúúga tcii tsara a, tsara kò gatsara ka xđòm Sebete ba hěé naka gam koe ko tséé xu khòé xu hěéthěé dxòrom q'oo koe qau, a xùri Me.

Jeso ba ko dxãwa tc'ĕean xhàiaqu
(Lk 4:31-37)

²¹ Xu kò Kaperenaume koe síí. Me kò kúúga Sabata dim cámi ka Jeso ba còrè-nquum koe tcãà, a xгаа-xгаа. ²² Ne kò Gam di xгаа-xгаа-q'ooan ka area hãa. Qarian úúam khòém khamam kòò ma xгаа-xгаа ne khama, gane di xu x'áè xгаа-xгаа-kg'ao xu khama tamase.

²³ Gaam x'aèm ěem kam kò gane dim còrè-nquum q'oo koe c'ĕem khòé ba hãa, cg'ãè tc'ĕean kò úúa ba, me kò q'au a máá: ²⁴ “Jeso Tsi Nasareta di Tseé, dùú sa Tsi ko gatá cgoa tc'ĕe? Hàà Tsi ko kaàkagu ta a? Q'ana raa díí Tsi i sa - Nqarim di Tsi Tcom-tcomsa Tsi i,” témé.

²⁵ Igabam kò Jeso ba *cg'ǎè tc'ēean* dqàè a máá: “Nqoo, naka tcg'oa cgae me!” témé. ²⁶ I kò *cg'ǎè tc'ēean* khòè ba qarika ntcāa-ntcāa, a kaisam q'aum cgoa tcg'oa cgae me.

²⁷ Ne kò wèé ne khòè ne area hãa, a ne a kò tèèku a máá: “Dùútsa guù saa ncēe sa? Kãbas xgaa-xgaa saa - qarian úúa hãasem ko *cg'ǎè tc'ēean* ga dqàè i komsana Me ka!” témé. ²⁸ I kò kúúga nxàea ba wèém xg'aekum Galilea dim koe qháésega tsai-tsaise.

Jeso ba ko kái khòèan kg'òèkagu

(Mt 8:14-17; Lk 4:38-41)

²⁹ Eëm ko còrè-nquum koe tcg'oa kam kò Simonea tsara Anterea tsara x'áé koe sí tcāa, Jakoboa tsara Johanea tsara cgoa. ³⁰ Si kò Simonem ka c'uisse sa cgùrukagu si kos tcìis ka qgóóea, xu kò Jeso ba gaa x'aè kaga gas ka bìrì. ³¹ Me kò hàà, a hàà tshàua sa koe séè a ghùì si. Si tcìì sa guu si, si tshoa-tshoa a tsééa máá ne.

³² Eëm dqòam ka, cáms ko tcāa ka ne kò wèé khòèan tsàako Gam koe óá, dxāwa tc'ēean úúa hãan ga hēéthéè e. ³³ Ne kò wèém x'áé-dxoom di ne khòè ne nquu-kg'ám koe xg'aea hãa. ³⁴ Me kò *Jeso ba kái* ne èe ko tãáka zi tcìì zi tsàara hãa ne kg'òèkagu, a kò gataga kái dxāwa tc'ēean xhàia tcg'òó cgae ne, a kò táá dxāwa tc'ēean kgoara máá i kg'ui, q'ãa Mea i kò hãa khama.

Jeso ba ko Galilea koe xgaa-xgaa

(Lk 4:42-44)

³⁵ Kaisa ntcùúkg'ai cgoa, qanega i ntcùú u kam kò Jeso ba tēe a c'ēm qgám nqooa hãam koe qòò, a ba a sí gaa koe còrè. ³⁶ Xu kò Simone ba hēé naka gam cgoa kò hãa xu khòè xu hēéthéè xùri Me. ³⁷ A xu a èe xu ko hòò Me ka bìrì Me a máá: “Wèém khòè ba ko qaa Tsi,” témé. ³⁸ Me bìrì xu a máá: “Hààn xae cúuse hãa xu x'áé-coa xu koe qòò, nakar gha nxãasega gaa koe thēé sí xgaa-xgaa; gaan domkagar hààraa hãa ke,” témé.

³⁹ Me kò wèém Galileam koe qòò te, a gane di xu còrè-nquu xu koe Nqarim di kg'uiian xgaa-xgaa, a dxāwa tc'ēean xhàia gu.

Jeso ba ko lepero dis tcìì sa tsàaram khòè ba kg'òèkagu

(Mt 8:1-4; Lk 5:12-16)

⁴⁰ Me kò lepero dis tcìì sa tsàaram khòè ba hàà cgae Me, a hàà qgom-tsi-quri a còrè Me a máá: “Tc'ēe Tsi kòo ne, Tsi ga kúru ter q'ano,” témé.

⁴¹ Me kò Jeso ba thòò-xama máá me, a tchoanà tshàu a qgóó me, a bìrì me a máá: “Gatàr ko ma tc'ēe, ke q'ano,” témé. ⁴² Kas kò tcìis lepero di sa kúúga kaà cgae me, me q'ano. ⁴³ Me kò Jeso ba qarika x'áè me, a ba a tcg'òó mem qòò, ⁴⁴ a bìrì me a máá: “Q'ãa, naka táá cúí khòè ga c'ēe guù ga bìrì guu! Igaba méé tsi qòò naka sí peresitim koe x'áise, naka tsia tsari q'ano-q'anosean domka sí dàò-a-mááku zi tcg'òó, ncēm kò Moshe x'áèa hãa zi, x'áís iise khòè ne koe,” témé. ⁴⁵ Igabam kò gaam khòè ba tcg'oa a qòò te a ba a tshoa-tshoa a wéé za ga nxàe e. Me kò gaas guús domka Jeso ba tààè, x'áéan q'oo koem gha kgoarasea hãase qòò tean ka, igabagam ko nqoo-nqoosa zi qgái zi koe hãa. Ne kò khòè ne *qanega* wéé za guu a hàà cgae Me.

2

Jeso ba ko nqoara hãam khòè ba kg'òèkagu

(Mt 9:1-8; Lk 5:17-26)

¹ Cg'orò xu cáim xu qǎá q'oo koem kò Jeso ba gaicara Kaperenaume koe síí, ne kò khòè ne x'áé koem hàna hãa sa kóm. ² Ka ne kò kái ne khòè ne gaa koe xg'aea, i kò kòm ga káá a, nquu-kg'ám koe ga igaba, Me kò *Nqarim dim* kg'ui ba xгаа-xгаа ne. ³ Ka xu kò 4 xu khòè xu hàà, khòèm nqoara kò hãa ba ko qgóóa mááku a ógara xu. ⁴ Eẽ xu ko Gam koe úúa ba ka tààè, khòè ne di kái-q'ooan ka, ka xu kò nxãaska ãem kò Jeso ba hànám qgáim di tchànoan cgoa nquum tcope chùrù, a xu a ãem khòèm nqoara kò hãam kò xòòèam tcoà ba qám. ⁵ Eẽm ko Jeso ba gaxu di dtcòman bóò kam kò nqoara hãam khòè ba birí a máá: “Tiri cóáè, chìbia tsi tsi qgóó mááèa,” témé.

⁶ Xu kò x'áè xгаа-xгаа-kg'ao xu gaa koe ntcóóa-ntcõe, a ko tcáóa xu q'oo koe tc'èe a ko máá: ⁷ “Dùúska ba koáé ncẽem khòè ba ncẽeta mééa máá? *Nqari bam* ko cóè! Dìi ba ga khòèan chìbian gaan di qgóóa máá, Nqarim cúi Me e ka?” ta tc'èe.

⁸ Me kò Jeso ba qháése gatà xu ma tcáóa xu koe tc'èea hãa sa bóò, a ba a tèe xu a máá: “Dùús domka xao ko ãe zi gúù zi tcáóa xao q'oo koe tc'èea máá? ⁹ Ndaka nea thamkaà? Khòèm nqoara hãa ba birí a máá: ‘Chìbia tsi tsi qgóó mááèa,’ témé, kana máá: ‘Tèe naka tsarim tcoà ba sèè naka tsia qòò,’ témé saa? ¹⁰ Igabar gha x'ái xao o, xao gha nxãasega q'ãa, Khòèm dim Cóá ba nqòòkg'ai koe qarían úúa hãa sa, khòèa nem gha chìbian qgóóa máá di i,” témé. A ba a nqoara hãam khòè ba birí a máá: ¹¹ “Birí tsir ko a ko máá: tèe naka tsarim tcoà ba sèè naka x'áéa tsi koe dìbi,” témé.

¹² Me *kúúga* qháése tèe a ba a gam dim tcoà ba sèè, a wèè ne khòè ne cookg'ai koe tcg'oa, ne wèè ne khòè ne are, a ne a Nqari ba dqom a máá: “Ncẽeta iis gúù sa ta qanega bóò ta ga hãa,” témé.

Jeso ba ko Lefi ba tcii
(Mt 9:9-13; Lk 5:27-32)

¹³ Me Jeso ba gaicara tshàam qàe koe síí, ne kò kái ne khòè ne hàà cgae Me, Me tshoa-tshoa a xгаа-xгаа ne. ¹⁴ Eẽm ko gaa koe guu kam kò Lefi ba bóò, Alefaiom dim cóá ba, me marían ko sèèa xg'ae-xg'aeem nquum koe ntcóóa-ntcõe. Me birí me a máá: “Xùri Te,” témé. Me tèe a xùri Me.

¹⁵ Eẽm Jeso ba hãa a ko Lefim dim nquum koe tc'óò, ka i kò kái mari xg'ae-xg'ae-kg'aoan hëé naka chìbi-kg'aoan hëéthèé tc'óò cgoa Me, Gabá hëé naka Gam di xu xгаа-xгаа-kg'ao xu hëéthèé cgoa; kái ne khòè nea kòò xùri Me khama. ¹⁶ Eẽ xu kò x'áè xгаа-xгаа-kg'ao xu Farasai di xu bóò Me mari xg'ae-xg'ae-kg'ao xu hëé naka chìbi-kg'aoan hëéthèé cgoa ko tc'óò, ka xu kò Gam di xu xгаа-xгаа-kg'ao xu tèe a máá: “Dùús domka ba ko mari xg'ae-xg'ae-kg'aoan hëé naka chìbi-kg'aoan hëéthèé cgoa tc'óóa máá?” témé.

¹⁷ Eẽm ko Jeso ba ncẽe sa kóm kam kò máá: “Eẽ tsàa tama ne khòè nea naakan qaa tama, igaba ãe ko tsàa ne ko qaa a. Tchàno ne khòè ner gha hàà tcii kar hàà tama, igabar hààraa, hààr gha chìbi-kg'ao ne tcii ka,” témé.

Jeso ba ko tc'òoan carasean ka tèèè
(Mt 9:14-17; Lk 5:33-39)

¹⁸ Nxãaska xu kò Johanem di xu xгаа-xгаа-kg'ao xu hëé naka Farasai xu di xu hëéthèé tc'òoan carase. Ne kò c'èe ne khòè ne Jeso ba síí cgae a tèe Me a máá: “Dùús domka xu ko Johanem di xu xгаа-xгаа-kg'ao xu hëé naka Farasai xu di xu xгаа-xгаа-kg'ao xu hëéthèé tc'òoan carasea máá, igaba xu Tsari xu xгаа-xгаа-kg'ao xu tc'òoan carase tama?” témé.

¹⁹ Me Jeso ba xɔa ne a máá: “Séè-kg'aom kò gam di ne cg'áè-kg'ao ne cgoa hãa ne nea gha ntama tc'òoan carase? Eẽm séè-kg'aom ko qanega gane cgoa hãa x'aè ka ne cuiskaga tc'òoan carasea hãa tite. ²⁰ Igabam gha x'aè ba hàà, ìem gha ko séè-kg'ao ba gane koe séèa tcg'òòè ba; gaam cáám ka ne gha nxãaska tc'òoan carase.

²¹ “Cúí khòè ga káà a, kãbam qgáí ba gha nciím cgoa nqàba a; gatà i kòo hěé nem gha kãbam qgáí ba nciím koe tòàra tcg'oa, si gha tòà sa càùse. ²² Gataga i khòèan káà a, kãba gõéan gha ncií zi khòo dtcòbè zi koe qg'oe e. A ncèè gatà i kòo hěé ne i gha gõéan dtcòbè zi tòà, i gha gõéan ntcãa, zi dtcòbè zi tòàra q'aase. Igaba méé i kãba gõéan kãba zi khòo dtcòbè zi koe qg'oeè,” tam méé.

Sabata dim cáám dis tēè sa
(Mt 12:1-8; Lk 6:1-5)

²³ C'ẽem cáám Sabata dim kam kò Jeso ba ko mabere di xu xhárà xu xg'aeku koe qđò, xu Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu tshoa-tshoa a ko maberean di tcúúan tcuù. ²⁴ Xu Farasai xu bìrí Me a máá: “Bòò, dùúska xu ko Sabata dim cáám ka x'áèan koe kgoara mááè tama sa kúrúa máá?” témé.

²⁵ Me bìrí xu a máá: “Qanega xao gáé nxará ta ga hãa Dafitem xg'ao kúrús ka? Eẽ xu kò gabá hěé naka gam ka c'èea xu hěéthěé xàbà hãa a kòo c'èe gúúan tcào ka xu kò kúrú sa. ²⁶ Nqarim dim nquum koem kò ma tcãa sa, Abitarem kò kaiaim peresiti ba ii x'aè ka, a ba a gam ka c'èea xu cgoa ts'ee-ts'eekg'aièa péréan tc'òó, ncèe peresiti xu ka cúí ko tc'òòè e, ncèe gabá hěé naka ìe hãa cgoa mea xu hěéthěé kò tc'òóan gaan di kgoara mááè tama a,” témé.

²⁷ A bìrí xu a máá: “Sabata dim cáám ba khòèan kúrúa mááèa, i khòèan Sabata dim cáám ba kúrú mááèa tama. ²⁸ Khamam Khòèm dim Cóa ba Sabata dim cáám koe ga igaba X'aiga Me e,” témé.

3

Khòèm nqoara tshàua ba
(Mt 12:9-14; Lk 6:6-11)

¹ Me kò gaicara còrè-nquum koe síí tcãà. Me kò nqoara tshàua hãam khòè ba gaa koe hãa. ² Xu kò Farasai xu xaèa kg'ónò Me, a bóò Sabata dim cáám kam gha gaam khòèm ìe nqoara tshàua hãa ba qãèkagu sa, nxãasega xu gha chibi-chibi Me ka. ³ Me kò ìe nqoara tshàua hãam khòè ba bìrí a máá: “Tēe naka tsia síí khòè ne cookg'ai koe tée,” témé.

⁴ Me kò bìrí xu a máá: “Sabata dim cáám ka sa kháé ndaka sa kgoaraèa: qãèan kúrú saa kana cg'ãèan kúrú saa, khòè ba kg'òèkagu saa kana cg'òo me saa?” témé. Igaba xu kò kg'ama nqoo. ⁵ Me kò xgòàse bóò ne, a ba a gane di qari tcúúan ka thòò-tcaoa hãase khòè ba bìrí a máá: “Tchoanà tshàua tsi,” témé. Me kò khòè ba tshàua ba tchoanà, i tshàua ba kãbise a qãè. ⁶ Xu kò Farasai xu tcg'oa, a xu a x'aigam Herotem di xu tséé-kg'ao xu cgoa xg'ae a qg'áiku, nta xu gha ma Jeso ba cg'òo sa.

Jeso ba ko tshàam qàe koe kái ne khòè ne kg'òèkagu

⁷⁻⁸ Jeso ba kò Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu cgoa tshàam koe síí, ne kò kái ne khòè ne Galilea koe guu a xùri Me. Eẽ ne ko wèè zi ìem kòo kúrú zi kóm, ka ne ko kái ne khòè ne Jutea koe hěé, naka Jerusalema koe hěé, naka Itumea koe hěé, naka Jorotane ka ncií za hěé, naka Ture koe hěé

naka Sitone koe hēéthēé guu a hàà cgae Me. ⁹ Me Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu bìrì xu dxòro ba kg'ónòa máá Me, khòè ne dis xg'aes domka, táa ne gha nxāasega qāea cg'òo Me ka. ¹⁰ Kái ne khòè nem kò kg'òèkagua hāa, khama ne kòo ēe kò tcīia hāa ne dqùria síi, síi ne gha qg'óo Me ka. ¹¹ Eē ne kòo cg'āè tc'ēan ka tcāà cgaeèa ne bóò Me ne ne ko cg'áé a q'au a máá: “Nqarim di Tsi Cóa Tsi i,” témé. ¹² Me kaisase dxāwa tc'ēan dqàè, táá i gha c'ēe ne bìrì díim ii sa ka.

Jeso ba ko 12 xu xгаа-xgaase-kg'ao xu nxará tcg'òò
(Mt 10:1-4; Lk 6:12-16)

¹³ Me Jeso ba xàbì ba q'ábà qaò, a ba a Gam ko tc'ēe xu tcii, xu Gam koe hàà. ¹⁴ Me 12 xu nxará tcg'òò a x'áè úú-kg'ao* xu ta ma tcii xu, Gam cgoa xu gha hāa ka, a xu a tsééé a Nqarim di kg'uian qòòkagu, ¹⁵ a dxāwa tc'ēan xu gha xhàigu di qarīan mááè.

¹⁶ Ncēe xua kò: Simonem ncēm kò Petere ta ma tcii ba hēé, ¹⁷ Sebetem ka cóásem Jakobo ba hēé, naka Jakobom ka qōesem Johane ba hēé (ncēm kò Boaneregese dis cg'òè sa máá tsara; ncēs cg'òè sa kòo máá: ‘Túú tebean di tsara cóá tsara a,’ témé), ¹⁸ Anterea ba hēé, naka Filipi ba hēé, naka Baretolomaio ba hēé, naka Mataio ba hēé, naka Tomase ba hēé, naka Alefaiom ka cóásem Jakobo ba hēé, naka Tadaio ba hēé, naka Simonem (ncēe kò tòókuan x'āà máá ba) hēé, ¹⁹ naka Jutase Isekariotem (ncēe kò khòè ne tshàu q'oo koe tcāà Me ba) hēéthēé xu u.

Jeso ba ko Belesebulem ka xгаа-xгаа
(Mt 12:22-32; Lk 11:14-23; 12:10)

²⁰ Me nxāaska Jeso ba dibi a síi nquum q'oo koe tcāà. Ne gaicara kái ne khòè ne xg'ae, xu Gabá hēé naka Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu hēéthēé péréan tc'òó ka tààè. ²¹ Eē ne ko Gam x'áé di ne ncēe sa kóm, ka ne ko síi tceea tcg'òó Me, tc'ēea ba nxana hāa, ta ne kò tc'ēea hāa khama.

²² Xu kò x'áè xгаа-xгаа-kg'ao xu Jerusalema koe kò guua hāa xu hàà máá: “Belesebulem kam hāa cgaeèa, a ko dxāwa tc'ēan dim x'aigam cgoa dxāwa tc'ēan xhàigu,” témé.

²³ Me Jeso ba tcii ne, a sere-sere zi cgoa kg'ui cgoa ne, a máá: “Ntama ba ga ma satana ba c'ēm satana ba xhàigu? ²⁴ X'aian kò q'aa-q'aasea hāa ne i cuiskaga ēe x'aian hāa tite. ²⁵ X'ám kò gataga q'aara hāa nem cuiskaga ēem x'áé ba hāa tite. ²⁶ A ncēè satanam kò cúia ntcoeku cgoase a q'aara hāa nem cuiskaga téea hāa tite, igabam ko chòò-q'oos koe síi. ²⁷ Igabam c'ēm khòè ba cuiskaga qarim khòèm dim nquum koe tcāà, naka gam di zi gúú zi ts'āà hāa tite, kg'aia méém ēem khòèm qari ba qáéa ntcòo. Nxāaska cúigan gha nquua ba q'oo koe tcāà a gam di zi gúú zi ts'āà. ²⁸ Tseegukar ko bìrì tu u: Khòè ne gha wéé chibia ne koe hēé naka wéé cg'āè kg'uian kg'ám q'ooa ne koe ko tcg'oa koe hēéthēé qg'óoa mááè. ²⁹ Igaba ēe ko Tcomtcomsam Tc'ēm ka cg'āèse kg'ui nea chòò tamase qg'óoa-máákuan hòò tite, igaba ne chòò tamase chibiga ne e,” tam méé. ³⁰ “Cg'āè tc'ēea nem úúa,” ta ne mééa domkam Jeso ba ncēeta mééa.

Jesom di ne qhàò ne
(Mt 12:46-50; Lk 8:19-21)

³¹ Jesom ka xòò sa hēé naka qōese ga xu hēéthēéa kò hàà, a hàà tchàa koe téé, a c'ēm khòè ba tséé, me síi Jeso ba tcii. ³² Ne kò kái ne khòè ne ntcòoa

* **3:14:** x'áè úú-kg'ao - Gerika sa ko “apostolo” témé.

nxama-nxama Mea hãa khama ne máá: “Bóò, saò sa hěé naka Tsáá qõe ga xu hěéthěéa tchàa za tēe a ko dtcàrà kg'ui cgoa Tsi ne gha sa,” témé.

³³ Me xoa ne a máá: “Tiris xõò sa dii saa, xu Tíí qõe ga xu dii ga xua?” témé. ³⁴ Me ēe kò ntcõõa nxama-nxama Mea ne ntcáa, a ba a máá: “Ncēea Tiris xõòs ga si i, a Tíí qõe ga xu u. ³⁵ Wěém khóm̄em ēe ko Tirim Nqarim nqarikg'ai koe hànám ko tc'ēe sa kúrú ba Tíí qõem ga me e, a Tíí qões ga si i, a gataga Tiris xõòs ga si i,” tam méé.

4

*Xhàrà-kg'aom dis sere-sere sa
(Mt 13:1-9; Lk 8:4-8)*

¹ Me gaicara tshoa-tshoa a tshàam qàe koe xгаа-xгаа. Si kò kaias xg'ae sa qàea ba koe hãa, Me dxòrom q'oo koe tcàa a tshàam qàe koe síí ntcõò, si kò wěes xg'ae sa tshàam-kg'ám koe gómankg'ai koe téé-tēe. ² Me kái zi gùú zi xгаа-xгаа ne sere-sere zi cgoa, a ba a Gam di xгаа-xgaan koe máá:

³ “Komsana méé tu. Xhàrà-kg'ao ba kò qõò a síí xhàrà.

⁴ Eēm ko xhàrà ka i kò c'ēe cgùrian dàòm qàe koe tchee, zi tsarà zi hàà tc'õò

⁵ I c'ēe cgùrian nxõá-kg'ai di qgálan koe tchee, ncēe kái gómán kò káà a koe. I kò kúúga qháése tsóm, góma ne kò kaisa tama khama. ⁶ Eēs ko cárn sa qaò ka i ko gaa tsóman dào, a i a kò tõe ga i kò úú tama khama nqai.

⁷ I c'ēe cgùrian dxàman hàna qgái koe tchee, i dxàman kai, a chúú-chuu u, i táá tc'õoan kúrú.

⁸ I c'ēe cgùrian qàe gómán koe tchee, a i a tc'õoan kúrú, ēe i ko qhúí a ko kai ka i c'ēean 30 khama noo, i c'ēean 60 khama noo, i c'ēean 100 khama noo tc'õoan kúrú.

⁹ Me Jeso ba máá: “Eē tceean úúa hãa ba méém kóm,” témé.

*Jesom ko dùús domka sere-sere zi ka kg'ui sa
(Mt 13:10-17; Lk 8:9-10)*

¹⁰ Eēm cúia hãa ka xu kò 12 xu xгаа-xгаа-kg'ao xu hěé naka c'ēe ne ēe kò gaa koe hãa ne hěéthěé sere-sere zi ka tēe Me. ¹¹ Me kò bìrí ne a máá: “Gatua máàèa, chóm̄sea zi kàa zi Nqarim di x'aian di zi tu gha q'ãa sa. Igaba gane ēe tchàa za hãa ne koe i ko wěé gùúan ga sere-sere zi cgoa nxàrà xg'aeè. ¹² Nxãasega

'ne gha wěé x'aèan kaga bóò

igaba ne bóò q'ãa tite ka.

A ne a gha wěé x'aèan kaga kóm̄

igaba ne kóm̄a q'ãa tite,

Nqarim koe ne ko kabise

a qgóóa máàè ne cúí ga a gha ii.' ”

¹³ Me bìrí ne a máá: “Ncēes sere-sere sa tu gáé kóm̄a q'ãa tama? Kháé tu gha nxãaska c'ēe zi sere-sere zi ntama kóm̄a q'ãa?”

¹⁴ Xhàrà-kg'ao ba ko kg'ui ba xhàrà.

¹⁵ C'ēe ne khóm̄e nea dàòm qàe koe kò tchee hãa cgùrian khama ii, ncēe kg'uim xhàràèa koe. Eē ne ko kóm̄ me kagam ko kúúga satana ba hàà, a hàà kg'uim ēe gane koe xhàràèa hãa ba sèèa tcg'òó.

¹⁶ Ne c'ēe ne khóm̄e ne nxõán hàna qgái koe kò tchee hãa cgùrian khama ii. Nxãa nea ncēe kg'ui ba ne ko kóm̄ ne ko kúúga qàe-tcaoan cgoa hàakagu me ne e, ¹⁷ igaba ne káà tõe ne e khama ne ko xóm̄ x'aè sèè a hãa, a ne

a ãe i ko kg'uim domka xháea ne kana xgàrakuan hàà ne ne ko qháésega cg'áé.

¹⁸ “C'èe ne khòè nea ãe dxàman koe tcheèa hãa cgùrian khama ii. Gane ãe kg'ui ba kómá ne ne e, ¹⁹ igaba kg'òès di zi xháé zi hëé, naka qguù sa ncàman hëé, naka c'èe zi guù zi ncóòan hëèthëéa kò tcãà cgae ne, a kg'ui ba chúú-chuu, me táá tc'áróan kúrú.

²⁰ “C'èea ne qãè gómán koe kò xháràèa cgùrian khama ii. Nxãa ne ko kg'ui ba kóm a ne a ko dtcòmá mááse me, a ne a ko tc'áróan kúrú, i c'èean 30, i c'èean 60, i c'èean 100 ne ne e.”

*X'áà-x'aa-kg'ai cgoa dis guùs dis sere-sere sa
(Lk 8:16-18)*

²¹ Me bìrí ne a máá: “Diína ga x'áà-x'aa-kg'ai cgoa dis guù sa gàbas cgoa xoaba-kg'ai, kana kgàrom dòm q'oo koe tòó? Tseeguan kagas gha téé-q'ooa sa koe tòóé! ²² Wèès guùs ãe chómsea hãa sa gha x'áise, si gha ãe qàbi-kg'aièa hãa sa, xgòre-kg'aiè khama. ²³ Khòèm ãe tceean úúa hãa ba méém kóm,” témé.

²⁴ Me bìrí ne a máá: “Qãèse tu komsana! Eë tsi tcg'òóa hãas tc'ãò-tc'ão sa gaas máàè tsi ghas ga si i, a tsi a gha gataga càua máàè si. ²⁵ Wèém khòèm ãe úúa hãa ba gha káían máàè. Me gha ãe guù úú tama ba, ãem úúa hãa guù-coan ga sèè cgaeè khama,” tam méé.

Tsòmkom cgùrim dis sere-sere sa

²⁶ A ba a máá: “Nqarim di x'aia nea ncèeta ii: ‘Khòèm gómán koe cgùri ba xhárà hãam khama i ii, ²⁷ ncèe ko ntcuù ka x'óm a ko koaba ka tãe, me cgùri ba ko cúíaga kai, gam c'úúa hãase. ²⁸ Góm ba kò cúíga kg'ama tc'òoan kúrú: kg'aiam ko tsòm a qhúí, a ba a kai, a x'òàn kúrú, i x'òàn tc'áróan kúrú. ²⁹ Eë i ko tc'òoan x'ãé kaga i ko tcuùè, tcuù di x'aè ne hàaraa khama,’ ” tam méé.

*Mosetara dis hùis di cgùrian dis sere-sere sa
(Mt 13:31-32, 34; Lk 13:18-19)*

³⁰ A ba a máá: “Nqarim di x'aia nea gha dùús cgoa nxará xg'aeè, kana dùútsa sere-seres cgoa ia gha nxará xg'aeè? ³¹ Mosetara *dis hùis* dim cgùrim khama i ii. Ncèè cgùrian kò ko gómán koe xháràè nem wèè cgùrian nqòómkg'ai di kaga cg'aré me e. ³² Igaba ãem kò xháràè nem ko tsòm, a kaidas hùis xhárà di sa kúrú, a kaia nxãan kúrú, i gha nqarikg'ai di tsarán hàà gas di sóman koe nquuan kúrú,” tam méé.

³³ Jeso ba kò kái zi sere-sere zi tséékagu, a kg'ui ba bìrí ne tc'ãò-tc'ãos ãe gane ko kómá q'ãas cgoa. ³⁴ Táám kò cúí guù ga gane cgoa kg'ui, sere-serean tséékagu tamase, igabam ko Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu cgoam kò cúía hãa ka wèès guù sa qãèse bìrí xu.

*Jeso ba ko tc'ãá ba téékagu
(Mt 8:23-27; Lk 8:22-25)*

³⁵ Me gaam cãm ãem dim dqòam ka bìrí xu a máá: “Hàà naka xae c'èem xòèm tshàam dim za tchoaba,” témé.

³⁶ Xu kò khòè ne gaa koe qau, a xu a ãem kò hãam dxòrom q'oo koe tcãà, zi kò gataga thëé c'èe zi dxòro zi gaa koe hàna.

³⁷ Me kò kaïam tc'ãá ba tãe, i tshàam di qhonèan qùbise a dxòrom q'oo koe tcãà, me dxòro ba cg'oe ka hëé. ³⁸ Igabam kò Jeso ba dxòrom káo koe hàna, a tcgábi ba dcãa a x'òma xòe. Xu ghùì Me, a máá: “Xгаа-xгаа-kg'ao Tseè, tom xae ko igaba i gáé Tsáá koe guù méé tama?” témé.

39 Me tēe a ba a tc'āá ba dqàè a tshàa ba birí a máá: “Nqoo naka kgàè!” témé. Me tc'āá ba téé, si kò kaisas nqoo sa xóé.

40 Me tēe xu a máá: “Dùús domka xao ma q'aea? Dtcòman xao gáé úú tama?” témé.

41 Xu kaisase q'áo, a xu a tēèku a máá: “Dùútsa khòè ba gáé ncēe ba? Tc'áán ga hēé naka tshàan ga hēéthēé ka ko komsanaè ba?” témé.

5

Jeso ba ko dxāwa tc'ēean úúam khòè ba qāèkagu

(Mt 8:28-34; Lk 8:26-39)

1 Xu tshàa-dxoom ka c'ēe xòèa ba za tchoaba, Gerase ne dim nqóòm xòè koe. 2 Eēm ko Jeso ba dxòrom koe tcg'oa, kam ko cg'āè tc'ēean kò úúa hāam khòèm cgoa xg'ae, tc'ám zi xòè koe kò guua hāa ba. 3 Tc'ám zi koe kò x'āèa hāa ba, ncēe khòè ne kò qáéa ba ka tààèa hāa ba, qano di xu tau xu cgoa ga igaba. 4 Kái-kg'aisem kò ko tshàua ba koe hēé naka nqàrèa ba koe hēéthēé qano cgoa qáéa ntcòòè, igabam kò ko qhòm m, a ba a nqàrè di qanoan khòà q'aa. Cúí khòè ga kò káa a ncèè me i ga di qarian kò úúa hāa a. 5 Ntcúú ba hēé naka koaba ba hēéthēém kò ko tc'ám zi hēé naka xàbì xu koe hēéthēé q'aua te, a ko nxòán cgoa thòò-thòose.

6 Eēm ko Jeso ba nqúú ga ii a ko bóò, kam kò qg'óéa síí, a síí cookg'aia ba koe qom, 7 a kaisase q'au a máá: “Jesoè, kaisase tc'ámáka hànám Nqarim di Tsi Cóa Tseè, dùú sa Tsi ko tíí cgoa tc'ēe? Nqarim cgoa ra ko gáise Tsi a ko máá, táá xgàra te guu,” témé. 8 Me Jeso ba birí me a máá: “Ncēm khòèm koe tcg'oa, tsáá cg'āè tc'ēe tseè!” témé.

9 Me nxāaska Jeso ba tēè me a máá: “Cg'òèa tsi diía?” témé. Me máá: “Cg'òèa te Milione e, kái xae e khama,” témé. 10 Me kaisase Jeso ba dtcàrà, táám gha ēem qgáim koe xhàiaigu xu ka.

11 Kái zi xgùu zia kò xàbìm dxùukg'ai koe hāa a ko dxòó. 12 Ka i ko dxāwa tc'ēean Jeso ba dtcàrà a máá: “Xgùuan dis xg'aes koe tsééa úú ta a, kgoara máá ta a naka ta gaan koe tcāà,” témé. 13 Me cg'āè tc'ēean kgoara máá i tcg'oa, a i a síí xgùuan koe tcāà, i ēe xgùuan ncēe kò 2,000 khama noo o, kari-karisea xōa a síí tshàam koe tcāà a tom.

14 Eē kòò xgùuan kòre xu khòè xua kò bèe a qg'óé a síí x'áé-dxooan koe hēé naka x'áé-coa xu koe hēéthēé xàa a. Ne kò khòè ne ēe kúrúsea hāa sa hàà bóò. 15 Eē ne ko Jesom koe hàà ka ne kò ēe kò dxāwa tc'ēean úúa hāam khòè ba bóò, me gaa koe ntcòóa-ntcòe, a qgáian hana, i tc'ēea ba qāè e, ka ne kò q'áo. 16 Gane ēe kò ēe kúrúsea hāa sa bóò ne kò dxāwa tc'ēean kò úúam khòèm koe hēé naka xgùuan koe hēéthēé kúrúsea hāa sa khòè ne birí. 17 Ne tshoa-tshoa a Jeso ba dtcàrà, gane dim nqóòm koem gha tcg'oa sa.

18 Eēm ko Jeso ba dxòrom koe tcāà kam kò ēe kò dxāwa tc'ēean ka tcāàèa hāam khòè ba Gam cgoam gha qòò sa dtcàrà Me. 19 Igabam kò Jeso ba táá kgoara máá me Gam cgoa qòòa ne, a birí me a máá: “Dìbi x'áéa tsi koe, tsari ne khòè ne koe, naka tsia síí X'aigam nta noose kúrú máá tsia hāa sa hēé naka nta noosem thòò-xama máá tsia hāa sa hēéthēé ka birí ne,” témé.

20 Me kò khòè ba wèè xu x'áé-dxoo xu ēe kò Dekapolise koe hāa xu koe qòòa te a Jesom gam koe kúrú hāa zi gùú zi kaisa zi ka tshoa-tshoa a khòè ne birí, ne wèè ne khòè ne are.

Jairom ka cóáse sa hēé naka khòès Jesom dim qgáí ba kò qg'óó sa hēéthēé

e (Mt 9:18-26; Lk 8:40-56)

²¹ Eẽm ko Jeso ba dxòrom cgoa tshàam ka nciì za ka xòèa ba koe tchoaba, ka ne kò kái ne khòè ne Gam koe xg'ae, Me kò tshàam dxùukg'ai koe téè-tèe. ²² Me kò c'èem khòèm, còrè-nquum di xu tc'ãa-cookg'ai xu ka c'èe ba hàà, Jairo ta kò ko ma tcièè ba, a ba a èem ko Jeso ba bòò ka nqàrè-kg'ama ba koe cg'áé. ²³ A kaisase dtcàrà Me a máá: “Tiris cóás cg'aré sa x'oos qàè koe hãa, ke cgòmna hàà naka Tsia tshàua Tsi tòò cgae si nakas gha nxãasega qãè naka kg'òè,” témé. ²⁴ Me tèe a qõò cgoa me, ne kái ne khòè ne xùri Me, a ne a ncorú Me.

²⁵ Si kò thèè c'èes khòès 12 kurian kò úúa hãa a ko xòm x'aèse nxoean hòò sa hãa, ²⁶ ncèe kò kái kurian sèe a ko naakan koe tsoòse sa, a kò wèe gúuan ès úúa hãa ga tséekagu, qãèkaguses gha ka, igabagas kò táá qãè, i kò gaas di tcìian càuse. ²⁷ Eẽs ko Jesom ka kóm, kas kò kái ne khòè ne xg'aeku koe guu a hàà Jesom kháo koe tcãa, a sa a èem kò hanam qgáim di xgám-kg'aman qgóó. ²⁸ Gas kas kò bìrise a máá: “Ncèè Gam dim qgái bar kò qgóó ne cúigar gha qãè,” témé. ²⁹ Si Gam dim qgái ba qgóó, i kò gaa x'aè kaga gas di tcìian kaà, si cgáé-q'ooa sa koe xám ncãas gas di tcìian koe tsoòè sa. ³⁰ Me Jeso ba qarian ncãa tcg'oa cgae Me sa qháésega xamà q'ãa. A ba a kabise khòè ne koe a máá: “Dii na ncãa qgáia Tè qgóó?” témé. ³¹ Xu Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu xoa Me a máá: “Khòè ne ma xg'ae cgae Tsia hãa sa Tsi ko bóò, igaba Tsi ko tèè diin qgóó Tsia hãa sa!” témé. ³² Me Jeso ba ntcãà, diin ès gúù sa kúrúa hãa sam gha bóò ka. ³³ Si nxãaska khòè sa èe kúrúse cgae sia hãa sa bóò q'ãa, a sa a hàà nqàrè-kg'ama ba koe cg'áé q'áòan cgoa, a wèe tseeguan bìri Me. ³⁴ Me bìri si a máá: “Tiri si cóá seè, sari dtcòmà nea qãèkagu sia, ke tòókuan cgoa qõò naka sia sari xháéan koe tcg'oa,” témé.

³⁵ Eẽm qanega hãa a ko khòè ne cgoa kg'ui, ka ne kò c'èe ne *Jairom ncèe* kò còrè-nquum dim tc'ãa-cookg'aim dim nquum koe kò guua hãa ne hàà, a ne a máá: “Tsáá xuù sa ncãa x'óó, ka tsia ko dùús domka xгаа-xгаа-kg'ao ba qanega xhòe-xhòea máá?” témé. ³⁶ Igabam kò Jeso ba táá nqábé kg'uian èe kò kg'uiè e, a ba a còrè-nquum dim tc'ãa-cookg'ai ba bìri a máá: “Táá q'áò guu, kg'amaga méé tsi dtcòm,” témé. ³⁷ A ba a kò táá c'èe khòè ga kgoara máá i xùri Me, Petere ba hée naka Jakobo ba hée naka Johanem Jakobom ka qõese ba hée thèè xu ka oose. ³⁸ Eẽ xu ko còrè-nquum dim tc'ãa-cookg'aim dim nquum koe sí tcãa, kam ko Jeso ba bóò zi gúù zi qãè tama, ne ko khòè ne q'aua kg'aeku a ko xòò. ³⁹ Me tcãa a sí bìri ne a máá: “Dùús domka zia gúù zi qãè tama, tu ko kg'aeku, a ko xòò? Cóá sa x'óó tama a x'ómà hãa ka,” témé.

⁴⁰ Igaba ne kò kg'áè Me. Me wèea ne ga tcg'òò, a ba a cóás ka xòò ba hée, naka xòò sa hée naka èe kò Gam cgoa hãa xu xгаа-xгаа-kg'ao xu nqoana xu hée thèè sèe a cóás kò hãa koe tcãa cgoa ne.

⁴¹ Me tshàua sa koe qgóó si, a bìri si a máá: “Talita kumi!” témé. Ncèe sa ko máá: ‘Cóa seè, tèe tar ko sáa ka méé,’ témé.

⁴² Si gaa x'aè kaga cóá sa tèe a sa a qõò te (12 kuri si i kò ii). Eẽs ko ncèe sa kúrúse ka ne kò kaisase are. ⁴³ Me Jeso ba qarika q'ãa-q'ãa ne, táá ne gha cúí khòè ga ncèes gúús ka q'ãakagu sa. A ba a bìri ne a máá: “C'èe gúù máá si nakas tc'óó,” témé.

6

Jeso ba ko Nasareta koe xguèè
(Mt 13:53-58; Lk 4:16-30)

¹ Jeso ba kò ìem qgáì ba tcg'oaragu, a Gam dim x'áé-dxoom koe síí, xu kò Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu xùri Me. ² Me kò Sabata dim cári ka tshoa-tshoa a còrè-nquum koe xгаа-xгаа. Ne kò kái ne èe kò kóm Me ne kaisase are a máá: “Ncēm khòè ba wèé zi ncēe zi nda hòòà? Dùútsa tc'ēe saa ncēe Gam máàèa sa, ncēm ko kaia tsééan are-aresa ga kúrú sa?” ³ Kháé ncēe ba gáé xom-kg'aom tama baa, Marias ka cóáse ba, Jakobo ba hēé, Josefa ba hēé, Jutase ba hēé, naka Simone ba hēéthēé xu ka káimkhoe ba. Gam ka qōesea zi gáé gatá cgoa ncēe koe hāa tama?” ta ne méé. A ne a bòòà xguì Me.

⁴ Me Jeso ba bìrì ne a máá: “Porofiti ba wèé za ga tcommèam khòè me e, gam dim x'áé-dxoom koe hēé naka gam di x'áéan koe hēéthēé cúí oose,” témé. ⁵ A ba a kò gaa koe táá are-aresa zi tséé zi kúrú, igabam kò kg'ama cg'orò ne khòè ne tsàà ko ne koe cúíga tshàua ba tòò, a kg'òèkagu ne. ⁶ Kaisasem kò area hāa, gane di dtcòman úú tama domka.

A ba a kò x'áé-coa xu koe qđòà te a xгаа-xгаа.

*Jeso ba ko 12 xu xгаа-xgaase-kg'ao xu tsééa tcg'òò
(Mt 10:5-15; Lk 9:1-6)*

⁷ Me kò Jeso ba 12 xu xгаа-xgaase-kg'ao xu Gam koe tciiia óá, a ba a tshoa-tshoa a càim-càim tsééa tcg'òò xu, a cg'àè tc'ēean xhàiagu di qarian máà xu. ⁸ A ba a x'áè xu a máá: “Táá méé xao cúí gúù dàò q'oo di ga séèa mááse guu, igaba méé xao dqàbi hìim cúim gabá sèè, naka táá péré kana dtcòbè ga sèè guu, naka táá cúí mari ga qòè guu. ⁹ Igaba méé xao nxàbo, naka xaoa táá c'ēe qgáì ga séèa mááse guu,” témé. ¹⁰ Gatagam kò thēé bìrì xu a máá: “Èè xao ko tcāam x'áém koe xao kòò qāèse hààkaguè, ne méé xao gaa koe x'áè, naka xaoa nxāakg'aiga síí ìem qgáì ba tcg'oara guu. ¹¹ A ncēè c'ēè qgáì gaa kò qāèse hààkagu xao o tama, ne khòè ne komsana xao o tama, ne méé xao ìem qgáim koe nqàrèa xao di tsharàn qāè-qāe, naka xaoa tcg'oaragu me, nxāasegas gha èe sa èe ne khòè ne koe x'áí sa ii ka,” témé.

¹² Xu tcg'oa a xu a síí Nqarim dim kg'ui ba xгаа-xгаа, khòè ne méé ne gane di chìbian koe tcóóse di ba. ¹³ A xu a kái dxāwa tc'ēean khòè ne koe xhàiagu, a kái ne khòè ne tsàako ne nxúian cgoa tcgáù, a xu a qāèkagu ne.

*Johanem tcguù-tcguu-kg'aom dis x'oo sa
(Mt 14:1-12; Lk 9:7-9)*

¹⁴ Me x'aigam Herote ba Jesom ka kóm, cg'òèa ba kò q'āasea hāa khama. C'ēe ne khòè nea kòò máá: “Johanem tcguù-tcguu-kg'ao Me e. X'ooan koem tēea! Gaa domka i ko ncēe qarian are-aresa zi tséé zi di gam koe kúrúse,” témé. ¹⁵ Igaba ne kò c'ēe ne máá: “Elija Me e,” témé, ne ko c'ēe ne máá: “Porofiti Me e, c'ēe xu porofiti xu ncií x'áè di xu khamaga ma,” témé. ¹⁶ Igaba ìem ko Herote ncēe sa kóm kam kò máá: “Johanem, ncēer kò q'āe tcúúa hāa ba, x'ooan koe tēea hāa,” témé.

¹⁷⁻¹⁸ Herote ba kò gam ka káikhoem Filipim dis khòès Herotiase sa séèa hāa. Me kò Johane ba Herote ba bìrì hāa a máá: “X'áéan koe tsi kgoara máàè tama, tsáá kím dis khòè sa tsi ga kò séèa hāa sa,” témé. Khamam kò Herote ba c'ēe khòèan tsééa úú, síí i gha Johane ba qgóó, a qáé, a qáé-nquus koe tcāà ka.

¹⁹ Herotiase sa kò Johane ba hòrea hāa, a kò cg'òo me kg'oana, igabagas kòò tààè. ²⁰ Herote ba kò Johane ba q'áòà hāa, a kò nqáò-nqao mea hāa, tchàno a tcom-tcomsam khòè me e sam kò q'ana hāa khama. Èèm kòò

Johane ba kóm nem kò qâese hãa tama, igabam kò komsana ba ncàmã hãa.

²¹ Igabas kò qâem x'aè ba hòò, me kò Herote ba ábã cáma ba ka gam di xu tc'ãa-cookg'ai xu kaia xu hêé, naka ncõo-kg'ao xu di xu kaia xu hêé, naka Galilea koe kò tc'ãa-cookg'iaia xu khóe xu hêéthêé kôe sa kúrúã máá.

²² Eès ko Herotiasas ka cóase sa tcãa a ko Herote ba hêé naka kôes di xu cg'áè-khoe xu hêéthêé xu ko ntcãa máá kas ko Herote ba kaisase qâe-tcaokagu. Me x'aigam Herote ba cóá sa bìrì a máá: “Wèes gúùs êe si ga dtcàrà te sa dtcàrà te, màá si sir gha ke,” témé. ²³ A ba a gaises cgoa nqòòkagu si a máá: “Dúús wèes êe si gha dtcàrà te sar gha màá si, tiri x'aian di xòèan c'èea ga ii igaba,” témé. ²⁴ Si xòòs koe síí a máá: “Dúú sa ra gha dtcàrà?” témé. Si xòò sa máá: “Johanem tcguù-tcguu-kg'aom dis tcúú sa dtcàrà,” témé.

²⁵ Si kò x'aigam koe kúúga kabise a máá: “Johanem tcguù-tcguu-kg'aom dis tcúú sar ko gâbas q'oo koes tòòea hãase dtcàrà,” témé.

²⁶ Me x'aiga ba kaisase tshúù-tcao, igabam kò gaisean ãem kò kúrúã hãa hêé naka cg'áè-khoe ne hêéthêé domkam kò gam dim kg'ui ba ntcoean tc'èe tama. ²⁷ A ba a kò cg'õo-kg'ao ba qháese x'áèan cgoa tsééa úú, síím gha Johanem dis tcúú sa óága ka. Me kò qõò a síí Johanem dis tcúú sa q'áe, qáé-nquus koe. ²⁸ A ba a gaas tcúú sa gâbas koe tòó a óá, a hàà gaas dxàe-coa sa máá si, si kò cóá sa sée a xòò sa máá si. ²⁹ Eè xu ko gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu ãe sa kóm, ka xu kò hàà tc'áróa ba sée, a síí tc'ám̃s koe kg'òndò o.

*Jeso ba ko 5,000 sa nqáéa ne khòè ne tc'òókagu
(Mt 14:13-21; Lk 9:10-17; Jn 6:1-14)*

³⁰ Xu kò x'áè úú-kg'ao xu Jesom koe kabise, a hàà wèè zi gúù zi ãe xu kò kúrú zi hêé naka ãe xu xgaa-xgaa hãa zi ka hêéthêé bìrì Me. ³¹ Igaba i kòò nxãaska kái khòèan hààku a ko qòòku, xu kò Jeso ba hêé naka Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu hêéthêé táá tc'òó di x'aèan ga úú khamam kò bìrì xu a máá: “Hàà xao naka xae nqoo-nqoosam qgáim koe qõò naka xaea síí cúíã hãa naka xao gha nxãasega sãa,” témé. ³² Xu dxòrom cgoa qõò a xu a cúíaga nqoo-nqoosam qgáim koe síí hãa.

³³ Ne kái ne khòè ne bóò xu, xu ko tcg'oa, ne dii ga xu u sa bóòã q'ãa. Ka ne ko x'áè-dxoo xu koe guu a tshãam dxùukg'ai sée, a tc'ãa a nqàrèa ne ka gaa za qgòéa síí, a síí còoka hãa a qãà xu. ³⁴ Eëm ko Jeso ba dxòrom koe xõa kam ko kaias xg'ae sa bóò, a ba a thòò-xama máá ne, kòre-kg'ao ba úú tama zi ghùu zi khama ne kò ii khama. Me nxãaska tshoa-tshoa a kái zi gúù zi ka xgaa-xgaa ne.

³⁵ Eès ko cárn sa dqòara qõò ka xu ko Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu hàà cgae Me, a máá: “Ncèem qgáì ba cúíã hãam qgáì me e, i ncãa gataga dqòã, ³⁶ ke khòè ne qõòã q'aakagu naka ne nxãasega cúúse nxama-nxama hãa xu x'áé xu koe hêé naka x'áè-coa xu koe hêéthêé síí c'èe gúùan x'ámã mááse naka tc'òó,” témé. ³⁷ Igabam kò xõa xu a máá: “Gaxao c'èe gúùan màá ne naka ne tc'òó,” témé. Xu bìrì Me a máá: “Kháé méé xae síí kái marian 200 xu qano mari xu tséekagu naka pérén x'ámã máá ne naka ne tc'òó?” témé. ³⁸ Me máá: “Nta noo pérén xao úúã? Qõò naka síí bóò,” témé. Xu síí bóò a máá: “5 xu péré xu hêé naka càrn x'au tsara hêéthêé e,” témé.

³⁹ Me Jeso ba bìrì xu xu wèè ne khòè ne xg'ae-coa zi cgoa ntcòókagu, tsãa dcãan kg'ai koe. ⁴⁰ Ne xg'ae-coa zi 100 ne khòè ne di zi hêé, naka 50 ne khòè ne di zi hêéthêé cgoa ntcòó. ⁴¹ Me ãe xu 5 xu péré xu hêé naka x'au

tsara hēéthēé sèè, a nqarikg'ai koe ghùì-kg'ai, a ts'ee-ts'eekg'ai i, a péréan khóá q'aa. A ba a xгаа-xgaase-kg'ao xu máá a, nxāasega xu gha khóè ne sama a ka. Me gataga x'àu tsara wèè ne khóè ne q'aa-q'aaa máá. ⁴² Ne kò wèèa ne ga tc'óó a ne a xg'āà, ⁴³ xu xгаа-xgaase-kg'ao xu ēe ncāa tc'óóa qaùèan ka 12 xu q'ore xu péré-qàmàn hēé naka x'àu-qàmàn hēéthēé di xu tcāà, xu cg'oè.

⁴⁴ Eē kò péréan tc'óó xu di xg'ae-q'ooa ne kò 5,000 khama noo xu khóè xu u.

Jeso ba ko tshàam tc'amkg'ai koe nàà qōò
(Mt 14:22-33; Jn 6:15-21)

⁴⁵ Me Jeso ba qháése Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu chùì, xu dxòrom q'oo koe tcāà, Gam ka xu gha tc'āà a Betesaida koe qōò ka, Gam qanega qaù a kò khóè ne qōòa q'aakagu ka. ⁴⁶ Eēm ko x'àè nea xg'ara kam ko xàbì ba q'ábà qaò a síí còrè.

⁴⁷ Eēs ko cáím sa dqòa kam kò dxòro ba tshàam nqáè koe hàna, Me kò Gabá gómankg'ai koe cúíse hàna. ⁴⁸ Dxòro ba xu kò ko xháè-xháésase qōòkagu sam kò bóò, tc'āá ba xu kò q'óá-kg'ama khama, kam kò q'uu-kg'ai-q'oo ka hàà cgae xu, tshàam tc'amkg'ai koe nàà qōò a, qàea xu koem kò hāa a kò nqáé xu, ⁴⁹ igaba ēe xu kò bóò Me, Me tshàam tc'amkg'ai koe xóé a kò nàà qōò, ka xu kò tc'ēea máá dcausoma Me e, ta tc'ēea hāa, a xu a kaisase q'au. ⁵⁰ Wèèa xu ga kò bóò Me khama, a xu a kaisase q'aea. Me gaa x'àè kaga kg'ui cgoa xu a máá: “Tíí Ra a, ke xao tòón tcáo! Táá q'ád guu,” témé. ⁵¹ Eēm ko dxòrom koe gaxu cgoa q'ábà kam kò tc'āá ba téé. Xu kò kaisase area. ⁵² Pérén kaga xu kò q'āa tama, i tcáoá xu ga qari-qarièa khama.

Jeso ba ko Genesarete koe tsàako ne khóè ne qāèkagu
(Mt 14:34-36)

⁵³ Eē xu ko tshàa ba tchoaba ka xu kò Genesarete dim nqōóm koe hàà, a xu a gaa koe gaxu dim dxòro ba tòó. ⁵⁴ Eē xu ko gaxu dim dxòrom koe tcg'oa, ka ne ko khóè ne kúúga Jeso ba bóò q'āa. ⁵⁵ A ne a wèè x'áéan koe qgóéa te, a tshoa-tshoa a tcìi-khoean gaan di tcoàn koe xóóa hāase séèa úú, ēe ne ko kóm i kò máá hànám hāa téméè qgáì koe. ⁵⁶ Me ēem ko nqōó-coa zi koe hēé, naka x'áé xu koe hēé naka nqōóm di c'ēe xòèan koe hēéthēé tcāà ka tsàako khóèan Gam koe sèè a úúè, a síí guú zi ko x'ámáguè qgáì koe xòèè, a dtcàrà Me, kg'amaga ne gha Gam dim qgáím xgám-kg'am qgóó sa, ne kò wèèa ne ēe ko qgóó Me ne kg'òèkaguè.

7

Nqarim di x'àè-kg'áma ne kana khóèan di caua ne
(Mt 15:1-9)

¹ Xu Farasai xu hēé naka Jerusalema koe kò guua hāa xu x'àè xгаа-xгаа-kg'ao xu c'ēe xu hēéthēé Jesom koe hààra xg'ae. ² Ka xu ko c'ēe xu xгаа-xгаа-kg'ao xu bóò, xu ko cg'uriga tshàuan cgoa tc'óó, xg'āà tshàu tamase. ³ (Farasai xu hēé naka wèè ne Juta ne hēéthēéa kò ncíí cauan tsgōosea ne di koe ga guu a xg'āà tshàu tama ne hāas cookg'ai koe tc'óó tama. ⁴ Eē ne kò x'ámágu dis qgáìs koe guua hāa ne ne tshàua ne xg'āà tamas cookg'ai koe tc'óó tama. Gataga ne kò káí cauan c'ēe úúa hāa, kubian hēé naka suuan hēé naka tc'óó cgoa di zi gāba zi [hēé naka tcoáa xu] hēéthēé xg'āà di i.)

⁵ Xu nxāaska Farasai xu hēé naka x'áè xгаа-xгаа-kg'ao xu hēéthēé Jeso ba tēe a máá: “Dùús domka xu Tsari xu xгаа-xгаа-kg'ao xu gatá ka tsgōose ne di cauan khama ma kg'òè tama, a ko cg'uriga tshàua xu cgoa péréan tc'óó?” témé.

⁶ Me Jeso ba xoa xu a máá: “Eēm kò ko Isaia ba porofita kam kò tseegukaga gaxao qāè khòèan khama ko ma kúrúse xao ka porofita, ncēe i ma góásea hāa khama a ko máá:

‘Ncēe ne khòè ne ko kg'áma ne cgoa dqom Te, igaba i tcáóa ne Tíi koe nqúu u.

⁷ Kàà hùise ne ko dqom Te,

a ko khòè ne di x'áèan xгаа-xгаа,’

témé khama. ⁸ Nqarim di x'áè-kg'áman xao kúrú tama a xao a khòèan di cauan qgóóa qaria hāa,” tam méé.

⁹ A ba a bìrí xu a máá: “Nqarim di x'áè-kg'áman xao gha máaa xguì sa xao q'ana hāa, nxāasega xao gha gaxao di cauan di x'áèan qgóóa qari ka.

¹⁰ Moshe ba kò ncēeta mééa a máá: ‘Saò ba hēé naka saò sa hēéthēé tcom,’

a ba a kò gaia máá: ‘Díim wèém ēe ko xòòm ka kana xòos ka cg'āèse kg'ui ba méém cg'òòè,’ témé, ¹¹ igaba ncēè khòèm kò ko xòòm ka kana xòos ka

máá: ‘Eēr ga ko hùì cgoa tsia sa, nxāa sa *Nqari bar nqòòkagua hāas* máaku* si i *khamar ko hùia tsi ka tààè*,’ témé ne xao ko *ncēe sa dtcòm*.

¹² Gaa koe guus ka xao guu me nakam xòò ba hēé naka xòò sa hēéthēé c'ēe guù ga

kúrúa máá tama. ¹³ Gaxao di cauan ncēe xao kúrúa máásea hāa koe xao guu a Nqarim dim kg'ui ba kàà-hùikagua hāa. A xao a kò ēeta iim dàòm ka

kái zi guù zi kúrú,” tam *Jeso ba méé*.

Guù zi khòè ne ko kúrú ne cg'uriga zi

(Mt 15:10-20)

¹⁴ A ba a khòè ne Gam koe gaicara tciia óá, a bìrí ne a máá: “Komsana Te tu wéa tu ga, naka tua kóma q'āa. ¹⁵ Khòèm ka tchàa koe hāa, a ko gam koe tcāa sa khòè ba cg'uri-cg'uri tama, igaba ēe ko khòèm koe guu a

tcg'oa sa ko khòè ba cg'uri-cg'uris ga si i. ¹⁶ [Díim wèém ēe tceean úua hāa

ba méém kóm,]” tam méé.

¹⁷ Eēm ko Jeso ba khòè ne koe guu a ko nquum q'oo koe tcāa, ka xu ko

Gam di xu xгаа-xгаа-kg'ao xu ēes sere-seres ka tēe Me. ¹⁸ Me bìrí xu

a máá: “Qanega xao gáé kóma q'āa tama? Bòò tama xao gáé hāa? Dùús

wées ēe ko khòèm koe tchàa za guu a tcāa sa cg'uri-cg'uri me tite, ¹⁹ tcáóa

ba koes tcāa tama, a ko ncāaa ba koe tcāa, a gatà ma nqáé khama,” témé.

(Ncēeta mééan kam kò Jeso ba wèè tc'òoa nea ts'ee-ts'eekg'aièa sa nxàe.)

²⁰ Me máá: “Eē khòèm *tcáo* koe ko guu a tcg'oa sa, gaas khòè ba ko

cg'uri-cg'uris ga si i. ²¹ Igaba i ko q'oo koe, tcáoos koe guu a cg'āè tc'ēean hēé,

xóé cgoakuan hēé, ts'àan hēé, cg'òokuan hēé, ²² cg'aràn hēé, cg'āè zi cau

zi hēé, kàa sa hēé, cēèan hēé, qgóóse tama sa hēé, cg'āè tcgái cgoa bóòku

sa hēé, zàróku sa hēé, tc'amaka bóòse sa hēé, naka cg'āè tcáo sa hēéthēé

tcg'oa khama. ²³ Wèè zi cg'āè zi ncēe zia kò q'oo koe guu a tcg'oa a zi a ko

khòè ba cg'uri-cg'uri,” tam méé.

Khòès di dtcòma ne

(Mt 15:21-28)

* **7:11:** Gerika sa ko “korebane” dim kg'ui ba tséékagu, a sa a kháóka nxàe, dùù sam ko ncēm kg'ui ba méé sa: “ ‘korebane’ (ncēe sa ko máá ‘*Nqarim tcg'óóa máàèa hāas* máaku sa,’ témé)”

24 Me Jeso ba gaa koem kò guu a tcg'oa ne Ture dim nqõóm koe síí. A gaa koem ko síí ka c'ëem nquum koe tcãà, a ba a kò tc'ëe tama c'ëe khòè gha *gaa koem hãa sa q'ãa sa*, igabam gha ma xài sa kò kàà si i.

25 Kas ko kúúga khòès gas dis cóás kò cg'ãè tc'ëean ka tcãàèa hãa sa Jesom ka kóm, a sa a hàà a nqàrè-kg'ama ba koe cg'áé. 26 Khòès èe sa kò Gerika si i, a sa a kò Sirofonike dim nqõóm koe ábàèa hãa. A sa a kò Jeso ba dtcàrà, dxãwa tc'ëea nem gha cóás koe tcg'òó sa. 27 Me Jeso ba xòsa si a máá: “Hààn ta kg'aia cóán tc'òókagu, qãè tama i hãa cóán di péréan gha sèè a haghuan xaoa mááè sa ke,” témé.

28 Igabas kò khòè sa xòsa Me a máá: “Èè, X'aigaè, èe tafolean ka nqãaka hàna hãa haghuan ga ko cóán di péré qàmàn tc'òó,” témé. 29 Me Jeso ba bìrì si a máá: “Èèm xòam domka si gha qdò, saris cóás koe i dxãwa tc'ëean tcg'òara hãa khama,” témé. 30 Si x'áéa sa koe dìbi a sa a síí sao-xg'ae, si cóase sa tcoàm koe xòe i dxãwa tc'ëean tcg'òara cgae sia.

Jeso ba ko q'omase tcee dòmam khòè ba qãèkagu

31 Me Jeso ba Ture dim nqõóm koe gaicara guu a xgoaba a ba a síí Sitone dim nqõó ba gãá a tshàam Galilea dim koe síí, Dekapolise dim xg'aekum koe.

32 Ne kò khòèm ncèe kò q'omase tcee dòma a kg'ui tama ba Gam koe úú, a ne a dtcàrà Me, síím gha tshàua ba gaam khòèm koe tòó sa. 33 Me Jeso ba khòè ne xg'aeku koe cúia tciia tcg'òó me, a ba a síí gaam khòèm di tcee dòman koe tshàua ba tcãà a ba a tcg'ae a gaam khòèm di taman qgóó.

34 Me Jeso ba nqarikg'ai koe ghùì-kg'ai a ba a kaisase sónò, a bìrì me a máá: “Efata!”† témé (ncèeta i kò mééè ne i ko máá: “Xgobekg'amse,” téméè). 35 I khòèm di tcee dòman xgobekg'amse, i taman ba ga gataga kgoarase, me qãèse kg'ui. 36 Me Jeso ba khòè ne x'áè, táa ne gha cúí khòè ga bìrì i ka. Igabaga ne kò èem ko ma kúrú u khama noose Gam ka kg'ui.

37 Ne kò khòè ne kaisase are a máá: “Wèè zi guù zim qãèse kúrúa hãa, kg'ui taman gam kg'uikagua hãa, a èe kóm taman ga kómkagua hãa,” témé.

8

Jeso ba ko 4,000 ne khòè ne tc'òókagu

(Mt 15:32-39)

1 Èè xu cárn xu koes kò gaicara kaias xg'aes khòè ne di sa xg'aea, ka ne kò tc'òó ne gha guù úú tama, Me Jeso ba Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu tciia óa, a bìrì xu a máá: 2 “Ncèe ne khòè ner ko thdò-xama máá, ncèeska ne nqoana cárnan Tíí cgoa hãa khama, a tc'òó ne gha guù ga úú tama. 3 Ncèè x'áéa ne koer kòò xàbà ne hãase dìbikagu ne, ne ne gha dàðan q'oo koe qgaè-kg'ai a cg'áé; c'ëe-kg'áía nea nqúú ka guua hãa khama,” tam méé.

4 Xu Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu xòsa Me a máá: “Ncèem tchàa-xgóóm koe nea gha ncèe ne khòè ne ntama ma péréan xg'ãà?” témé. 5 Me tèè xu a máá: “Nta noo péréan xao úúa?” témé. Xu máá: “7 xu péré xu u,” témé.

6 Me *Jeso* ba xg'ae sa bìrì si góman-kg'ai koe ntcòó, Me gaxu péré xu 7 xu sèè, a ba a Nqari ba qãè-tcaoa máá xg'ara a khòà q'aa xu, a Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu máà xu, nxãasega xu gha khòè ne máà a ka. 7 Xu kò gataga thèè cg'orò x'aù-coan úúa, Me kò gataga Nqari ba qãè-tcaoa máá, a ba a Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu máà xu, xu khòè ne máà xu. 8 Ne kò tc'òó a ne a xg'ãà, xu kò xgaa-xgaase-kg'ao xu èe kò qaùan ka 7 zi q'ore zi

† 7:34: Efata - Ncèem kg'ui ba Hebera dis kg'uis di me e.

tcana cg'oè-cg'oe. ⁹ Gane ãe kò tc'õóa hãa nea kò 4,000 khama noo. Me kò qõòa q'aakagu ne, ¹⁰ a ba a gaa x'aè kaga dxòrom q'oo koe tcãà, Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu cgoa, a Dalamenuta dim xg'aekum koe qõò.

Farasai xu ko are-aresas x'ái sa qaa

(Mt 12:38-42; 16:1-4)

¹¹ Farasai xu kò Jeso ba hàà cgae, a tshoa-tshoa a ntcoeku cgoa Me, a xu a qgóó Me xu gha qgáian qaa ka *are-aresas* x'áis nqarikg'ai di sa qaa cgae Me. ¹² Me nxãaska kaisase sònò a kg'ui a máá: “Dùús domka sa ko ncées qhàò sa *are-aresas* x'ái sa qaa? Tseegukar ko bìrì tu u a ko máá: Cuiskagas ncées qhàò sa cúis x'áis ga sa x'áíèa hãa tite!” témé. ¹³ Me guu xu a dxòrom q'oo koe tcãà, a xgoaba a *tshàa ba* b̄ara, a tshàm di c'èe xòèan za qõò.

Farasai xu hëe naka Herote ba hëéthëe xu dis péré gãé-gãe sa

(Mt 16:5-12)

¹⁴ Xu kò xgaa-xgaase-kg'ao xu péréan sèè c'urùà hãa, a cúim péré ba dxòrom q'oo koe úúa hãa. ¹⁵ Me Jeso ba q'ãa-q'ãa xu a máá: “Q'ãa méé xao, naka kòrese hãa Farasai xu hëe naka Herotem di péré gãé-gãean hëéthëe koe,” témé. ¹⁶ Xu nxãaska kg'ui cgoaku a máá: “Péré cgoa xae hàà tama,” témé.

¹⁷ Me Jeso ba tc'èea xu q'oo koe hàna sa q'ana hãase bìrì xu a máá: “Dùús domka xao ko péréan xao úúu tamasa ka kg'ui cgoakua máá? Qanega xao gáé bóòà q'ãa tama kana kómá q'ãa tama? Tcáóa xao gáé tsóágase x'óó-x'ooèa? ¹⁸ Tcgáian xao úúa hãa ka xao gáé bóò tama, a tceean úúa hãa ka xao gáé kómá tama? Tc'èe-tc'èese tama xaoa? ¹⁹ Eër kò ko 5 xu péré xu 5,000 ne khòè ne khòá q'aa máá, ka xaoa kò ãe kò qaùà hãa péréan ka nta noo zi q'ore zi tcana cg'oè-cg'oe?” témé. Xu xqà Me a máá: “12 zi q'ore zi i,” témé. ²⁰ Me gaia máá: “7 xu péré xu 4,000 ne khòè ner ko khòá q'aa máá xu, ka xaoa kò ãe kò qaùà hãa péréan ka nta noo zi q'ore zi tcana cg'oè-cg'oe?” témé. Xu xqà Me a máá: “7 zi q'ore zi i,” témé. ²¹ Me tèè xu a máá: “Kháé xaoa qanega kómá q'ãa tama?” témé.

Jeso ba ko Betesaida koe kàà tcgáim khòè ba bóòkagu

²² Ka xu kò Betesaida koe síí. Ne c'èe ne khòè ne kàà tcgáim khòè ba Gam koe óága, a ne a dtcàrà Me, tshàua bam gha tòó cgae me ka. ²³ Me kò Jeso ba kàà tcgáim khòè ba x'òàa ba koe sèè, a x'áém ka tchàa za tcg'oa cgoa me. A ba a èem ko tcg'ae tcgáim mea xg'ara, ka tshàua ba tòó cgae me, a tèè me a máá: “C'èe gùù ga tsi ko bóò?” témé. ²⁴ Me ghùì-kg'ai a ba a máá: “Eè, khòèa ner ko bóò, igaba i hùì zi khama ii a ko qõòa te,” témé. ²⁵ Me Jeso ba gaicara gaam tcgáim koe tshàua ba tòò, me qãèse bóò, i tcgáia ba qãè, me wèes gùù sa qãèse bóò. ²⁶ Me x'áéa ba koe tsééa úúu me a máá: “Táá x'áém q'oo koe tcãà guu,” témé.

Petere ba ko Jesom koe nxàese

(Mt 16:13-20; Lk 9:18-21)

²⁷ Jeso ba kò Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu cgoa Kaesaream Filipim dim qgáim qàe koe hàna hãa xu x'áé-coa xu koe tcg'oa a síí.

Eè xu dào q'oo koe hãa kam ko Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu tèè a máá: “Khòè nea ko máá, díí Raa témé?” témé. ²⁸ Xu xqà Me a máá: “Johane Tsi tcguù-tcguu-kg'ao Tsi i, ta ne ko méé, ne ko c'èe ne máá: ‘Elija Tsi i,’ témé, ne ko c'èe ne máá: ‘Porofiti xu ka c'èe Tsi i,’ témé,” ta xu méé.

²⁹ Me gaicara tēè xu a máá: “Kháé gaxaoa ko máá, dìi Raa?” témé. Me Petere xoa Me a máá: “Tsáá Tsia Kreste Tsi i,” témé. ³⁰ Me Jeso ba qarika x'áè xu, táá xu gha cúí khòè ga Gam ka bìri sa.

Jeso ba ko Gam dis x'oos ka kg'ui
(Mt 16:21-28; Lk 9:22-27)

³¹ Me nxãaska tshoa-tshoa a xгаа-xгаа, Khòèm dim Cóa ba gha kái zi gúù zi koe xgàrase sa, a gha khòè ne di xu kaia xu hēé, kaia xu peresiti xu hēé, naka x'áè xгаа-xгаа-kg'ao xu ka hēéthēé bóða xguè, a gha cg'òè, a ba a gha nqoana cáman qãá q'oo koe x'ooan koe tēè sa, tam méé. ³² Ncēe sam kò kgoarasease kg'ui, me Petere séèa tcg'óó Me a tshoa-tshoa a dqàè Me. ³³ Igabam kò Jeso ba èem ko ntcēè a ko Gam di xu xгаа-xгаа-kg'ao xu bóð ko Petere ba dqàè a máá: “Tíí koe tcg'oa, satanae! Nqarim di zi gúù zi koe tsi tc'ēea tsi tcãà tama, igaba tsi khòèan di zi gúù zi koe tcãà tc'ēea ke,” témé.

³⁴ Kam ko kias xg'aes khòè ne di sa hēé naka Gam di xu xгаа-xгаа-kg'ao xu hēéthēé Gam koe tciia óá, a bìri ne a máá: “Ncēè c'ēm khòèm kò xùri Te kg'oana ne méém bóða xguise naka baa gam dim xgàu ba dcēé naka xùri Te. ³⁵ Dìím wèém ēe gam dis kg'òè sa qgóóa qari kg'oana hãa bas gha aaguse cgae, igaba dìím wèém ēe ko Tíí hēé naka qãè tchòàn hēéthēé domka gam dis kg'òès ka aaguse cgaeè, ba gha hòò sì khama. ³⁶ Dùúska ba gha khòè ba kháé kabisea mááè, ncēè wèém nqóó bam kòò hòò, a ba a gam dis kg'òès ka aaguse cgaeè ne? ³⁷ Kana ba gha khòè ba gam dis kg'òès téé-q'oo koe dùútsa gúù sa tcg'óó a máá? ³⁸ Dìím wèém ēe ko Tíí hēé naka Tiri kg'uian hēéthēé sau-cgaese ba, ncēes qhàòs cg'áràn hēé naka cg'ãèan hēéthēé dis koe, ba gha thēé Khòèm dim Cóám ka sau-cgaeseè, èem gha ko tcom-tcomsa xu moengele xu cgoa, Xòòm di x'áàn koe hãase hàà ne,” tam méé.

9

¹ Me bìri xu a máá: “Tseegua ner ko bìri xao o: Ncēe koe téé-tēè ne ka c'ēea nea x'ooan xàma hãa tite, Nqarim di x'aia ne ne bóð, i qaritan cgoa hàà tamas cookg'ai koe,” témé.

Jesom di bóðse-q'ooa ne ko kabise a táá
(Mt 17:1-13; Lk 9:28-36)

² Jeso ba kò 6 cáman qãá q'oo koe Petere ba hēé naka Jakobo ba hēé naka Johane ba hēéthēé xu séè a gaxu cúí xu cgoa kiam xàbì ba q'ábà qaò; i kò gaa koe ga cookg'iaia xu koe bóðse-q'ooa ba kabise a táá. ³ Gam di qgáia ne kò kabise a tcãàkose q'úú, ncēe cúí khòè ga nqóómkg'ai koe qgáian xg'aà naka i q'úúa hãa titem q'úú ba. ⁴ Ka tsara kò kúúga Elija ba hēé naka Moshe ba hēéthēé tsara gaa koe bóðse, a ko Jesom cgoa kg'ui. ⁵ Me Petere ba Jeso ba bìri a máá: “X'aigaè, qãès gúù si i ncēe xae ncēe koe hãa sa. Ke hàà naka xae nqoana nquu-coa xu ncēe koe kúú, nakam c'ēè ba Tsari, nakam c'ēè ba Moshem di, nakam c'ēè ba Elijam di,” témé. ⁶ C'úúam kò hãa dùú sam gha kg'ui sa, kaisase xu kò q'aea hãa khama.

⁷ Si kò túú-c'òò sa qàbia tcãà xu, me kò kg'ui ba túú-c'òòs q'oo koe guu a tcg'oa a máá: “Ncēe ba Tirim Cóa Me e, ncàma Raa ba, komsana Me,” témé.

⁸ Èè xu ko qháése ntcēè ka xu kò cúí khòè ga táá bóð, a Jesom cúím Gabá bóð.

⁹ Eë xu ko xàbim koe xōa kam kò x'áè xu, táá xu gha ncāa xu ko bóós gùu sa cúí khóè ga bìrì sa, qaneam Khóèm dim Cóa ba síí x'ooan koe tēe tamas còokg'ai koe. ¹⁰ Xu gaam kg'ui ba tcáóa xu koe tóóa mááse, a gaxu ka tēèku: x'ooan koe tēes ko dùú sa nxàe sa.

¹¹ Xu nxāaska tēè Me a máá: “Dùús domka xu ko x'áè xgaa-xgaa-kg'ao xu máá: ‘Elija ba méém kg'aia hàà?’” témé. ¹² Me Jeso ba bìrì xu a máá: “Elija ba ko kg'aia hàà wèè zi gùú zi kg'ónò; ka i dùús domka góáèa hāa, Khóèm dim Cóa ba méém xgàrase, naka baà khóè ne ka xguiè, ta ma ma? ¹³ Igabagar ko Elijam hààraa hāa sa bìrì xao o, ne kò wèès gùús ēe ne kò tc'ēea hāa sa kúrú cgae me, ēe i kò ma gaam ka ma góásea hāa khamaga ma,” tam méé.

*Jeso ba ko dxāwa tc'ēean úúam cóa ba qāèkagu
(Mt 17:14-21; Lk 9:37-43a)*

¹⁴ Eë xu ko xgaa-xgaase-kg'ao xu koe hàà, ka xu ko kaias xg'ae sa bóó si nxāma-nxāma xua hāa, xu x'áè xgaa-xgaa-kg'ao xu hāa a ko ntcoeku cgoa xu.

¹⁵ Si kò kúúga wèès xg'ae sa Jeso ba bóó, a sa a kaisase are, a qàròà síí cgae Me a síí tsgám Me. ¹⁶ Me kò tēè xu a máá: “Dùú sa xao ko ntcoeku cgoa ne?” témé.

¹⁷ Me xg'aes koe kò hāam khóèm c'ēe ba xōa Me a máá: “Xgaa-xgaa-kg'ao Tseè, tirim cóa bar Tsáá koe óágaraa, kg'uikagu me tamam dxāwa tc'ēe bame úúa hāa khama. ¹⁸ Wèè x'aèan ēe i ko qaruu cgae me ka i ko qáú me, me kg'ám-q'ooa ba koe xùbúan tcg'òó, a xōóba ba gāò, a xgàruku. Ra ncāa Tsari xu xgaa-xgaase-kg'ao xu dtcàrà, xhàia xu gha guu u ka, igaba xu ko tààè,” témé.

¹⁹ Me Jeso ba xōa ne a máá: “Oo, tsóágase dtcòm úú tamas qhàò sa gáé ncēe sa! Nta noo x'aèa ne Ra gha gatu cgoa hāa? Nta noose Ra gha qáò-tcaoa máá tu u? Oá me Tíí koe,” témé.

²⁰ Ne ko cóa ba Gam koe óá. Eë i ko gaa dxāwa tc'ēean Jeso ba bóó kaga i kò cóa ba qarika ntcāa-ntcāa, me gómankg'ai koe cg'áé a dìbi-dibise, i kg'ám-q'ooa ba koe xùbúan tcg'oa.

²¹ Me Jeso ba cóám ka xōò ba tēè a máá: “Nta noo x'aèan ba úúa a ko ncēeta hēé?” témé. Me cóám ka xōò ba máá: “Cg'aré-q'ooa ba koe ga i guu a tshoa-tshoa mea hāa. ²² Kái-kg'aise ēe i kò ko tshoa-tshoa me ne i ko c'eean q'oo koe xaoa tcāà me naka tshàan q'oo koe hēéthēè e, cg'òo me i gha ka, igaba ncēè c'ēe gùú tsi ga kòò kúrú ne méé tsi thōò-xama máá ta a naka hùì ta a!” témé.

²³ Me Jeso ba bìrì me a máá: “A ncēè dtcòma tsi kò hāa ne i wèè gùúan ga thamka a,” témé. ²⁴ Kúúgam ko cóám ka xōò ba q'au a máá: “Dtcòm ra ko, ke tiris káà dtcòm koe hùì te!” témé.

²⁵ Eëm ko Jeso ba xg'ae sa bóó si ko qàròà síí cgae Me, kam ko cg'áè tc'ēean dqàè a máá: “Tsáá tc'ēe tsi nqóbó a q'omasen tcee dòma tseè, dqàè tsir ko a ko máá, tcg'oa cgae me naka táá gaia gam koe tcāà guu!” témé.

²⁶ Ka i ko dxāwa tc'ēean q'au, a ēe i ko kaisase qgàè-qgàè-kg'ai mea xg'ara ka tcg'oaragu me. Me kò cóa ba x'óóam khóèm khama ii, ne kái ne khóè ne tc'ēea máá, x'óóam hāa, ta tc'ēea.

²⁷ Me Jeso ba tshàua ba koe qgóó a ghùì me, me tēe a nqàrè ka téé.

²⁸ Eëm ko nquum q'oo koe tcāà, ka xu kò Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu dxùukg'ai koe tēè Me a máá: “Dùús domka xaea kò tààè, a xhàia guu u tama?” témé.

29 Me Jeso ba xɔa xu a máá: “Ncēeta iia nea c'ēe gúù kaga tcg'òòea hãa tite, igaba còrèan ka cúíga a,” témé.

Jeso ba ko gaicara Gam dis x'oos ka kg'ui

(Mt 17:22-23; Lk 9:43b-45)

30 Eēm qgáim koe xu kò tcg'oa a Galilea dim nqóó ba tchoaba. Jeso ba kò c'ēe khóèan ga gha hàna xu hãa qgáian q'ãa sa tc'ēe tama, 31 Gam di xu xгаа-xгааse-kg'ao xum kòo xгаа-xгаа khama, a ko bìrì xu a máá: “Khóèm òm Cóa ba gha hàà khóè ne tshàu q'oo koe tcãàè, ne gha cg'òo Me, Me gha ãem cg'òòea ka nqoana cáman qãá q'oo koe tēe,” témé. 32 Igaba xu kò ãem ko méé sa táá kóma q'ãa, a xu a kòo gataga thēé tēea ba q'òo.

Dìi ba kaia?

(Mt 18:1-5; Lk 9:46-48)

33 Xu kò Kaperenaume dim nqóóm koe síí. Me ēe xu nquum q'oo koe hãa ka tēe xu a máá: “Dùù sa xao ncãa ko dàòm q'oo koe ntcoekua máá?” témé. 34 Igaba xu kò nqoo, ncãa xu dàòm q'oo koe kg'ui cgoaku dìina kaia hãas ka khama.

35 Me ntcóó a ba a 12 xu tciia xg'ae a bìrì xu a máá: “Ncēè c'ēem khóèm kò tc'ãà di ba ii kg'oana hãa, ne méém wèè ne ka kháóka ka dis tée-q'ooos di ba ii, naka qãà ba ii,” témé.

36 A ba a cg'árém cóa ba sée a xg'aekua xu koe tòò, a sée a tchàma me, a bìrì xu a máá: 37 “Dìim wèém ēe ko ncēeta iim cóa ba Tiri cg'òèan koe qãèse hàakagu ba ko Tíí tc'áróga qãèse hàakagu; me dìim wèém ēe ko Tíia qãèse hàakagu Te ba, Tíia qãèse hàakagu Te tama, igabam ko Gam ēe tsée Tea hãa ba qãèse hàakagu,” témé.

Eē gaxae cgoa ntcoeku tama ba gaxae ka c'ēe me e

(Lk 9:49-50)

38 Me Johane ba bìrì Me a máá: “Xгаа-xгаа-kg'ao Tseè, c'ēem khóè ba xae kò bóò, me ko Tsari cg'òèan cgoa dxãwa tc'ēean xhàiagu, xae kò sixae ka c'ēem tama me e domka gatà hēéan cara me,” témé.

39 Igabam kò Jeso ba máá: “Táá cara me guu. C'ēem khóèm ēe ko Tíí cg'òè cgoa kaias tsée sa kúru ba qhãèse kabise naka Tíí ka cg'ãèse kg'uia hãa tite ke, 40 ēe gaxae cgoa ntcoeku tama ba gaxae xòè koe hàna khama.

41 Tseeguan kagar ko bìrì xao o a ko máá: Dìim wèém ēe ko Tiri cg'òèan domka qgàisa tshàan dis kubi sa máà xao o, Krestem di xao o domka ba gha tseeguan kaga Gam di surutan hòò,” témé.

Chibi kúrukaguku sa

(Mt 18:6-9; Lk 17:1-2)

42 “Dìim wèém ēe ko ncēe ne cg'aré ne ncēe ko Tíí koe dtcòm ne ka c'ēe ba chìbian kúrukagum ka i gha qãè ii, gáí cgoa dis nxóás kaias kòo qg'áóa ba koe qáèa tòòè, me kaim tshàm q'oo koe xaoa tcãàè ne.

43 “A ncēè tsarim tshàm kòo chibi kúrukagu tsi ne, q'ãea tcg'òó me. Qãèa i máá tsia, nqoara tshàu tsi gha a kg'òès koe tcãà sa, cámm x'òà tsi gha a chòò tamas c'ees dxãwam dis q'oo koe tcãàn ka ke. 44 *

45 “A ncēè nqàrèa tsi kò ko chìbian kúrukagu tsi ne, q'ãea tcg'òó o. Qãèa i gha máá tsia, cúí c'òá tsi gha a kg'òès koe tcãà sa, cámm c'òá a chòò tamas c'ees dxãwam dis q'oo koe tcãàn ka ke. 46 †

* **9:44:** C'ēe zi tcgãya zi Gerika di zi ncēe xùri ko kg'uiian úúa: “ncēe gaa koe hàna ne di nxáian x'óó tama koe, c'ēem ts'irì tamam koe” (48 òm xg'aeku ba bóò thēé). † **9:46:** 44 òm xg'aeku ba bóò

47 “A ncèè tsarim tégáim kò ko chibian kúrúkgu tsi ne, hòbèa tég'òó me. Cúí tégáí a Nqarim di x'aian koe tcàà sa qàè si i, cànn tégáí a chòò tamas c'ees dxāwam dis q'oo koe tcāan ka ke, 48 ncèe *gaa koe hàna ne di nxaian* x'óó tama koe, c'eem ts'iri tamam koe.

49 “Wèém khòè ba gha c'eean cgoa tsaubereè, si gha wèès dàòà-mááku sa tabean cgoa tsaubereè. 50 Tabea ne qàè e, igaba gaan di tsau-q'ooan kòò kàà, ne i gha gaicara ntama ma kúrúè a tsau? Gatu xg'aeku koe méé tu tabean khama ii, naka tua tòókuan úúa hãase c'èe ne cgoa x'ãè,” tam méé.

Jeso ba Jutea koe (10)

10

Aagukus khòè khara di sa
(Mt 19:1-12; Lk 16:18)

1 Me kò Jeso ba gaa koem ko guu ka Jutea dim xg'aekum koe síí, a Jorotane dim tshàa ba tchòaba, zi kò khòè ne di zi xg'ae zi gaicara xg'ae cgoa Me, Me caua ba a kò ii khama gaicara xgaa-xgaa ne.

2 Xu kò Farasai xu hàà cgae Me, a xu a kúrúá xu kòò bóò Me khama tèè Me a máá: “A x'áèan koe ia kgoaraèa khòèm gha gam dis khòè sa aagu sa?” témé.

3 Me Jeso ba tèèm cgoa xoa xu a máá: “Moshe ba kò ntama ma x'áè xao o?” témé. 4 Xu máá: “Moshe ba xg'ao khòè ba kgoara máá aagukuan dis tégāya sam gha góá, a *gam dis khòè sa aagu sa*,” témé.

5 Me Jeso ba bìrí xu a máá: “Gaxao di qari tcúúan domkam kò Moshe ba ncèem x'áè ba góá máá xao o. 6 Igabam xg'ao Nqari ba nqóóm ko tshoa-tshoase koe ga guu a khòè ba hèé naka khòè sa hèéthèé kúrúá. 7 Gaa domkagam gha khòè ba xòò ba hèé naka xòò sa hèéthèé khara guu, a ba a gha gam dis khòès koe tc'àmàse, 8 khara gha nxāaska èe khara cam khara cúím tc'áró ba kúrú, a gaicara cam ii tite, igaba khara gha cúím tc'áró ba ii. 9 Gaa domka méés èem Nqari ba xg'ae-xg'aeèa hãa sa táá cúí khòè kaga q'aa-q'aaè guu,” tam méé.

10 Eè xu Gam cgoa nquum q'oo koe hãa ka xu ko xgaa-xgaase-kg'ao xu gaicara ncèes gúús ka Jeso ba tèè. 11 Me kò bìrí xu a máá: “Díím wèém èe ko gam dis khòè sa aagu, a ko c'èes khòè sa sèè ba ko cg'áràn kúrú, 12 a ncèè gaas igabas kòò gas dim khòè ba aagu, a ko c'èem khòè ba sèè nes ko cg'áràn kúrú,” témé.

Jeso ba ko cóán ts'ee-ts'ee'g'ai
(Mt 19:13-15; Lk 18:15-17)

13 Ne kò khòè ne cóán Gam koe óá, tshàua bam gha tòó cgae e ka, xu kò Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu dqàè ne.

14 Igaba èem ko Jeso ba èe sa bóò kam kò kaisase xgòà, a bìrí xu a máá: “Cóán guu naka i Tíí koe hàà. Táá xgàè-kg'am m guu, Nqarim di x'aian nea gatà ii ne di i ke. 15 Tseegua ner ko bìrí tu u a ko máá: Díím wèém èe Nqarim di x'aian, cóán ko ma sèè e khama ma sèè e tama ba cuiskaga gaan koe tcana hãa tite,” témé. 16 A ba a nxāaska gaa cóán sèè a tchàma, a tshàua ba tòó cgae e, a ts'ee-ts'ee'g'ai i.

Oguàm khòè ba
(Mt 19:16-30; Lk 18:18-30)

17 Eëm ko Jeso ba xgoaba a ko dàà ba koe qòò, kam kò khòè ba qàrà sít cgae Me, a sít cookg'aia ba koe qhòm tsi gúrù ntcóó, a tèè Me a máá: “Qàè Tsi xgae-xgae-kg'ao Tseè, nta ra gha hée a nxāasega chòò tamas kg'òè sa hòò?” témé. 18 Me Jeso ba bìrì me a máá: “Dùúska tsi ko qàè tsi khòè Tseè ta ma tcii Tea máá? Cúí khòè qàè ga kàà a, igaba Nqarim cúí Me e. 19 X'àèan tsi q'ana hãa: Táá cg'òo guu, táá cg'áràn kúrú guu, táá ts'àà guu, táá tshúù-ntcōan nxàe guu, táá kàan cgoa gùùn sèèa mááse guu, saò ba hée naka saò sa hēéthēé tcom, ta ko mée e,” tam mée. 20 Me bìrì Me a máá: “Xgae-xgae-kg'ao Tseè, ncēe zi gùù zir ncūisege tshoa-tshoa a cóár ii koe ga ko kúrú,” témé. 21 Me kò Jeso ba èem ko bóò me ka ncàm me, a bìrì me a máá: “Cúís gùù sa tsi ko tcào. Qòò naka tsia sít wèés gùùs ēe tsi úúa hãa sa x'ámágu, naka tsia ēe dxàua hãa ne khòè ne máà, naka tsia gha nxāasega nqarìkg'ai koe qguù sa úúa hãa, naka hàà xùrì Te,” témé. 22 Me kò ncēes gùùs ka tshúù-tcaokaguè, a kò tshúù-tcaoa hãase qòò, kái zi gùù zim kò q'òò hãa khama.

23 Me kò Jeso ba Gam di xu xgae-xgaase-kg'ao xu ntcàà a ba a máá: “Tsóágase i gáé gha qaria, gane ēe qguúa hãa ne khòè ne gha Nqarim di x'aian koe tcàà sa,” témé.

24 Xu kò Gam di xu xgae-xgaase-kg'ao xu Gam di kg'uian ka kaisase area.

Igabam kò Jeso ba gaia bìrì xu a máá: “Cóa xaoè, tsóágase i gáé qaria Nqarim di x'aian koe tcàà sa. 25 Kameles ga dqààm tcgái di kòman koe tcàà sa thamka si i, qguuam khòèm gha Nqarim di x'aian koe tcààs ka,” tam mée.

26 Xgae-xgaase-kg'ao xu kò kaisase are, a xu a tèè Me a máá: “Kháé ba gha nxāaska díí ba kgoaraè?” témé.

27 Me Jeso ba bóò xu a máá: “Khòèa ne ko tààè, igabam Nqari ba tààè tama, wèé gùù ne Nqarim koe subu u khama,” témé.

28 Me nxāaska Petere ba tshoa-tshoa a bìrì Me a máá: “Bóò, wèé gùùan ga xae guua hãa a ko xùrì Tsi,” témé.

29 Me Jeso ba máá: “Tseegua ner ko bìrì xao o a ko máá: Wèém khòèm ēe gha Tíí hée naka Tiri qàè tchōàn hēéthēé domka x'áéa ba guu, kana káíkhoea ba, kana qōea ba, kana xòò sa, kana xòò ba, kana cóáa ba, kana xháràa ba ga igaba, 30 nxāa ba gha 100 q'oro noose hòò o: x'áéan ga hée, naka káíkhoea ba ga hée, naka qōea ba ga hée, naka dxàe xòò ba ga hée, naka cóáa ba ga hée, naka xháràn ga hée, naka xgàrakuan ga hēéthēé e, ncēeta hãa x'aèan kaga, a gataga hààko x'aèan ka chòò tamas kg'òè sa hòò. 31 Igaba ēe kái ne còoka hàna nea gha kháóka di ne ii, ne gha ēe kháóka hãa ne còoka di ne ii,” tam mée.

*Jeso ba ko nqoana dis ka Gam dis x'oos ka kg'ui
(Mt 20:17-19; Lk 18:31-34)*

32 Xu kò dàòm q'oo koe hãa a ko Jerusalema koe qòò, Me Jeso ba tc'àa-cookg'ai xua, xu kò xgae-xgaase-kg'ao xu kaisase area hãa, ne kò ēe ko xùrì Me ne q'aea hãa. Me kò gaicara 12 xu xgae-xgaase-kg'ao xu sèèa tcg'òò, a tshoa-tshoa a dùútsa gùùs gha hàà kúrúse cgae Me sa bìrì xu 33 a máá: “Bóò, Jerusalema koe xae ko qòò, Me gha Khòèm dim Cóa ba kaia xu peresiti xu hée naka x'àè xgae-xgae-kg'ao xu hēéthēé tshàu q'oo koe tcààè. Xu gha x'oos koe chibi-chibi Me, a gha táá zi qhàò zi di ne tshàu q'oo koe tcàà Me, 34 a ncōi Me, a kg'ám tsharàn cgoa tcg'ae cgae Me, a qoa Me, a cg'òo Me. Igabam gha nqoana dim cárn ka x'oan koe tēe,” tam mée.

*Jakoboa tsara Johanea tsara dis dtcàrà sa
(Mt 20:20-28)*

³⁵ Tsara kò nxãaska Jakobo ba hêé naka Johane ba hêéthêé tsara síí cgae Me, ncêe kò Sebetem ka cóáse ii tsara, a birí Me a máá: “Xгаа-xгаа-kg'ao Tseè, wèès guùs êe tsam ko Tsáá koe tc'òà sa méé Tsi kúrúa máá tsam m sa tsam ko tc'êe,” témé. ³⁶ Me birí tsara a a máá: “Dùú sa ra gha kúrúa máá tsao o sa tsao ko tc'êe?” témé. ³⁷ Tsara máá: “Kúrúa Tsi gha máá tsam sa ncêe si i: Tsari x'ààn koe méé Tsi kgoara máá tsam m nakam c'êe ba Tsarim x'òàm kg'àòm xòè za ntcóó nakam c'êe ba dxàes x'òàs xòè za ntcóó,” témé. ³⁸ Igabam kò Jeso ba birí tsara a a máá: “Dùú sa tsao ko dtcàrà sa tsao c'úua hãa! Kgoana tsaoa gha a kubis Tíí ko kg'áà q'ooos koe kg'áà kana tsaoa gha ncêer tcguù-tcguuèa hãas tcguù-tcguuku cgoa tcguù-tcguuè?” témé. ³⁹ Tsara máá: “Kgoana tsam gha a gatá hêé,” témé. Me Jeso ba birí tsara a, a máá: “Kubis êer ko kg'áà q'ooos koe tsao gha kg'áà, a tcguù-tcguukus êer gha ko tcguù-tcguuèes cgoa tcguù-tcguuè, ⁴⁰ igabaga ncêe kg'áò x'òàa Te xòè za ntcóó sa hêé, naka dxàe x'òàa Te xòè za ntcóó sa hêéthêér Tíí kgoara máá tama, igaba i nxãan êe i kg'òna máàea hãa ne di i,” tam méé.

⁴¹ Eè xu ko c'êe xu 10 xu xгаа-xгааase-kg'ao xu ncêe sa kóm ka xu ko tshoa-tshoa a kaisase Jakoboa tsara Johanea tsara xgóà cgae. ⁴² Me Jeso ba Gam koe tciiá óá xu a birí xu a máá: “Q'ana xao hãa, êe tãá zi qhàò zi koe koma x'aiga ii xu ko gaxu di qarian gane koe tséékagu sa, xu ko gane di xu tc'áà-cookg'ai xu gaxu di qarian gane koe x'ái sa. ⁴³ Igaba méé i gaxao koe táá gatá ii guu, igaba êe ga gaxao ka kaia hãa ba méém gaxao dim tséé-kg'ao ba ii, ⁴⁴ nakam diim wèém êe gha gaxao ka tc'áà-tc'áase ba wèém khóèm dim qãa ba ii. ⁴⁵ Khóèm dim Cóá ba hààraa, hààm gha tsééa máàe ka tamase, igabam hààraa, hààm gha *khóè ne* tsééa máá ka khama, a ba a hààraa, kg'òèa bam gha hàà *khóè ne* máà ka, kái ne khóè ne di chibia nem gha x'ámá tcg'òò di iise,” tam méé.

*Jeso ba ko káà tcgáím Baretimaio ba qãèkagu
(Mt 20:29-34; Lk 18:35-43)*

⁴⁶ Xu kò Jeriko koe hàà. Eëm ko Jeso ba Jeriko koe tcg'oa, Gam di xu xгаа-xгааase-kg'ao xu cgoa hêé naka kái ne khóè ne cgoa hêéthêé e, kam ko káà tcgáím dtcàrà-kg'aom Baretimaiom, Timaiom ka cóáse ba dàòm qàe koe ntcóóa-ntcòe. ⁴⁷ Eëm ko kóm Jesom Nasareta di Me e sa kam ko tshoa-tshoa a q'au a máá: “Jesoè, Dafitem ka tsgõose-coa Tseè, thòò-xama máá te,” témé. ⁴⁸ Ne kái ne dqàè me a máá, nqoo méém témé, igabam ko kaisase q'au a máá: “Dafitem ka cóáse Tseè, thòò-xama máá te,” témé. ⁴⁹ Me Jeso ba téé a ba a máá: “Tcii me,” témé. Ne êe káà tcgáím khóè ba tcii, a birí me a máá: “Tòòn tcáo naka tsia tãe, tcii tsim ko ke,” témé. ⁵⁰ Me gaam khóè ba gam dim qòà ba ncemeagu, a ba a nxàla tãe a Jesom koe síí. ⁵¹ Me Jeso ba tèè me a máá: “Dùú sar gha kúrúa máá tsi sa tsi ko tc'êe?” témé. Me káà tcgáím khóè ba birí Me a máá: “Xгаа-xгаа-kg'ao Tseè, bóòr gha sar ko tc'êe,” témé. ⁵² Me Jeso ba birí me a máá: “Qòò, tsari dtcòma nea qãèkagu tsia hãa ke,” témé. Me kò kúúga bóò, a xùri Me.

Jeso ba Jerusalema koe (11–13)

11

Jeso ba ko Jerusalema koe tcãà

(Mt 21:1-11; Lk 19:28-40; Jn 12:12-19)

¹ Eẽ ne ko Jerusalema koe hẽe naka Betefage koe hẽe naka Betania koe hẽethẽe cúu, Olife dim xàbim koe, kam kò Jeso ba Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu ka cãm tsara tséea tçg'òò, ² a birí tsara a, a máá: “Gatsao cgoa q'óá-kg'amkua hãam x'ám koe tsao qõò. Eẽ tsao ko tcãà ne tsao gha qanega cúí khòe kaga qábìe ta ga hãam donghi-coa ba hòò me qáésea tẽe; kgoara naka Tíí koe óága me. ³ A ncèe c'èe khòe kòò tẽe tsao o, dùúska tsao ko ncèeta hẽe sa ne mée tsao birí i naka máá: ‘X'aiga ba ko qaa me, a ba a gha kúúga kabi me,’ témé.”

⁴ Tsara qõò a síí donghi-coa ba sao-xg'ae, me xhàrom-kg'ám ka tchàa koe qáéa tòòèa, tsara kgoara me. ⁵ Ne kò c'èe ne khòe ne gaa koe kò téé-tẽe ne tẽe tsara a, a máá: “Dùú sa tsao ko kúrú, a ko donghi-coa ba kgoara máá?” témé. ⁶ Tsara kò èem ko ma Jeso ba ma birí tsara a khamaga ma birí ne, ne guu tsara a, tsara qõò. ⁷ A tsara a donghi-coa ba Jesom koe óá, a tsara a kò gatsara di qgáian gam koe tcee, Me qábì me. ⁸ Ne kò kái ne khòe ne gane di qgáian dàòm q'oo koe khàrà, ne c'èe ne hian di nxãan khóá a khàrà. ⁹ Eẽ kòò cookg'aia ba koe qõò ne hẽe naka kháóa ba koe kòò xùri Me ne hẽethẽea kò q'au a máá:

“Hosana!

Ts'ee-ts'eekg'aiè méém

èe ko X'aigam *Nqarim* di cg'òèan cgoa hàà ba.

¹⁰ Ts'ee-ts'eekg'aiè méé i x'aian

gatá ka xòm Dafitem di i, ncèe kò hàà a,

Hosana, èe kaisase tc'amaka hàna ba!”

témé.

¹¹ Me kò Jerusalema koe tcãà, a tempelem koe síí, a èem kò caate a wèé zi gúú zi bóò ka, nxãakamaga i kò dqòara hãa khamam *Gam di xu 12* xu cgoa xgoaba a Betania koe qõò.

Jeso ba ko faia dis hii sa cgúí

(Mt 21:18-19)

¹² Q'uu dim cãm ka, èe xu Betania koe guua hãa kam kò xàbàa hãa. ¹³ Khamam kò nqúú ka hãa a faia dis hii sa bóò, si tqàràan úúa, kam ko síí cgae si, síím gha c'èe gúú ga hòò cgae si ka. Eẽm ko hàà cgae si kam kò cúí gúú ga táá hòò, igaba tqaran cúí ga a, faia di zi hii zi gha tc'òoan kúrúm x'aèm tama me e kò ii khama. ¹⁴ Kam kò gaas ka máá: “Táá méé i cúí khòe ga gaicara chòò tamase, sáá koe tc'òoan tc'óò guu,” témé. Xu kò Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu kóm Me.

Jeso ba ko tempele ba q'ano-q'ano

(Mt 21:12-17; Lk 19:45-48; Jn 2:13-22)

¹⁵ Xu ko Jerusalema koe hàà tcãà, Me kò Jeso ba tempelem q'oo koe tcãà a tshoa-tshoa a khòe ne èe hãa a ko x'ámágu ne hẽe naka èe ko hàà x'ámá ne hẽethẽe xhàigu, a ba a marin ko xg'ámá q'aa ne di tafolean hẽe naka ntcóó-q'ooan èe ko tcíbían x'ámágu ne di hẽethẽe xùbuku cgoa. ¹⁶ A kò cúí khòe ga táá kgoara máá i c'èe gúú cgoa ga tempelem q'oo koe nqáé. ¹⁷ Me kò khòe ne xgaa-xgaa, a birí ne a máá: “Góáse tama i gáé hãa naka máá: ‘Tirim nquu ba gha wèé zi qhàò zi dim còrè-nquu ba

ta ma tciie'
téméé tama?

Igaba tu gatu ts'ää-kg'ao ne di x'ãè-q'ooan kúru meá!" tam méé. ¹⁸ Xu kò kaia xu peresiti xu hêé naka x'áè xгаа-xгаа-kg'ao xu hêéthêé gaas guú sa kóm, ka xu kò cg'õo Me xu gham dàò ba qaa; bèe Me xu kò ko khama, wêés xg'aes khòe ne di sa kò Gam di xгаа-xgaan ka area hãa khama.

¹⁹ Eè i ko dqòa ka xu kò Jeso ba hêé naka Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu hêéthêé x'áè-dxoom koe tcg'oa.

Faia dis hìis nqia sa
(Mt 21:20-22)

²⁰ Eè xu ko ntcùúkg'ai cgoa nqáé ka xu ko faia dis hìis qàe koe nqáé, a bóò si si tòbea sa cgoa ga c'òòà hãa. ²¹ Petere ba kò tc'èe-tc'èese a bìrí Me a máá: "Xгаа-xгаа-kg'ao Tseè, bóò! Faia dis hìis ncêe Tsi ncãa ko cgúí sa ncãa nqai," témé.

²² Me Jeso ba xòa xu a máá: "Nqarim koe méé xao dtcòmàn úú. ²³ Tseegukagar ko bìrí xao o: Dìim wèém èe ko ncèem nxõá xàbì ba bìrí a máá: 'Tèe naka tshàm q'oo koe xaoa tcãàè,' témé, a tcáóa ba q'oo koe káise tc'èe-tc'èese tama, igaba ko dtcòm, èem nxàea hãas gha kúru se sa, nxãam ka i gha hàà kúru se. ²⁴ Gaa domkar ko bìrí xao o a ko máá: Dùús wêés èe xao ko còrèan cgoa dtcàràs ka méé xao nxãakamaga xao mááè sia hãa sa dtcòm, nxãaskas gha gaxao koe kúru se. ²⁵ Gataga méé xao wèè x'áèan èe xao téé ko còrè ka qgóóa mááku, c'èe guú xao kò gaxao ka c'èean cgoa úúa hãa ne, nakam gha nxãasega gaxao ka Xõòm ncêe nqarikg'ai koe hãa ba chìbia xao qgóóa máá xao o. ²⁶ [Igaba ncèè qgóóa mááku tama xao kò hãa nem cuiskaga gaxao ka Xõòm nqarikg'ai koe hãa ba chìbia xao qgóóa máá xaoa hãa tite,]" tam méé.

Jesom di qarian dis tèè sa
(Mt 21:23-27; Lk 20:1-8)

²⁷ Xu gaicara Jerusalema koe hàà. Eèm ko Jeso ba tempelem q'oo koe tcãà, ka xu kò kaia xu peresiti xu hêé, naka x'áè xгаа-xгаа-kg'ao xu hêé, naka khòé ne di xu kaia xu hêéthêé hàà cgae Me. ²⁸ A tèè Me a máá: "Ndaka qari cgoa Tsi ko ncêe zi guú zi kúru kana ia dìim qarian máà Tsia hãa Tsi ko ncêe zi guú zi kúru?" témé.

²⁹ Me Jeso ba xòa xu a máá: "Cúis guú sar gha tèè xao o. Xòa Te méé xao, nakar gha nxãasega bìrí xao o, ndaka qarian cgoar ko ncêe zi guú zi kúru sa. ³⁰ Johanem dis tcguù-tcguukus ka bìrí Te: nqarikg'ai koe sa kò guua hãa, kana sa kò khòèan koe guua hãa? Xòa Te," témé.

³¹ Xu kò gaxu ka c'èea xu cgoa xóé a tèèku a máá: " 'Nqarikg'ai koe e,' ta xae kò ko méé, nem gha nxãaska tèè xae e a máá: 'Kháé xao nxãaska dùús domka dtcòm me tama?' témé. ³² Igaba xae gha máá: 'Khòèan koe e,' témé - Khòè ne xu kò ko bèe, Johane ba tseegu dim porofiti me e sa ne kò wèè ne khòè ne q'ana hãa khama." ³³ Xu kò nxãaska Jeso ba xòa a máá: "C'úúa xae hãa," témé.

Me kò Jeso ba xòa xu a máá: "Tíí igabar bìrí xao o tite, ndaka qarian cgoar ko ncêe zi guú zi kúru sa," témé.

12

Chõó-kg'oman di xu xhàrà-kg'ao xu dis sere-sere sa
(Mt 21:33-46; Lk 20:9-19)

¹ Me kò tshoa-tshoa a sere-sere zi cgoa kg'ui cgoa ne a máá: “C'ëem khòe ba kò kg'om xhàrà ba xhàràa, a ba a kò xhàro ba gaam koe kúrúa nxàmanxàma, a ba a gòéan ko kúrúem háé ba hée naka tc'amaka qáòm nquu ba hêéthêé gaa koe tshào. A ba a c'ëe xu xhàrà-kg'ao xu cgòbè me, a c'ëem nqđóm koe qđò.

² “Eëem ko *tcuàan dim* x'aè ba hàà kam ko qđà ba xhàrà-kg'ao xu koe tsééa úú, nxãasegam gha síí kg'om xhàrà di tc'đoan c'ëe sèè cgae xu ka. ³ Xu kò sèè a xg'ám me, a káà gúúse tsééa kabi me.

⁴ “Me gaia c'ëem qđà ba tsééa úú cgae xu, xu síí tcúúa ba koe thòò-thòò me, a sau-saugase qgóó me.

⁵ “Me kò c'ëe ba tsééa úú, xu nxãa ba cg'đo. A xu a c'ëe xu kái xu kaga gataga hêé, c'ëe xu xu kò xg'ám, a c'ëe xu cg'đo.

⁶ “Cúím cóám kaisasem kò ncàma hãa bam kò úúa, a ba a kò gaam gabá tsééa úú cgae xu, a bìrìse a máá: ‘Tirim cóá ba xu gha tcom a qgóóse,’ témé. ⁷ Igaba xu kò ãe xu xhàrà-kg'ao xu bìrìku a máá: ‘Ncëe ba gúú zi ka q'đòsem ga me e, ke hààn xae cg'đo me, naka zi gha gúú zi gaxae di ii,’ témé. ⁸ Xu kò sèè a cg'đo me, a kg'om xhàrà ka tchàa koe xaoa tcg'đò me,” tam méé.

⁹ Me *nxãaska Jeso ba tèè xu a máá*: “Kháé ba gha nxãaska kg'om xhàrà ka q'đòse ba hàà dùú sa kúrú?” *témé, a ba a máá*: “Eë xu xhàrà-kg'ao xum gha hàà cg'đo, a ba a gha xhàrà ba c'ëe xu xhàrà-kg'ao xu máá. ¹⁰ Qanega xao gáé ncëes Tcgãyas *Nqarim di* sa nxará tama, ncëe ko máá: ‘Nxôás ãe kò tshào-kg'ao xu ka bóòa xguèa hãa sa, kaisase cgáés nxôá sa kúrúa hãa.

¹¹ Ncëe X'aigam *Nqarim* ma kúrúa hãa ga a, si ncëe sa tcgái-q'ooa ta koe t'đè si i,' ”
témé.

¹² Ka xu ko qáé Me kg'oana, igaba xu kò xg'ae sa bèè, ães sere-seres kam kòò gaxua nxãe xu sa xu kò q'ana hãa khama, xu kò guu Me a qđò.

Kaesaram koe suruta ne
(Mt 22:15-22; Lk 20:20-26)

¹³ Ka xu ko nxãaska kháòka c'ëe xu Farasaj xu hêé naka c'ëe xu Herotem di xu xùri-kg'ao xu hêéthêé Gam koe tsééa úú, nxãasega xu gha síí kg'uim ko zi gúú zi cgoa qgóó Me ka. ¹⁴ Xu hàà a bìrì Me a máá: “Xgaa-xgaa-kg'ao Tseé, q'ana xae hãa tseegu di Tsi khòe Tsi i sa, a c'ëe khòe cgoa ga tchòà úú tama, khòèan di téé-q'ooan Tsi nqábé tama khama. Igaba Tsi ko Nqarim dim kg'ui ba tseeguse xgaa-xgaa. Ka i gáé kgoara mááèa hãa *Roma ne dim x'aigam* Kaesara ba méém surutaè sa, kana méém táá surutaè saa? Suruta méé ta kana méé ta táá suruta saà?” témé.

¹⁵ Igabam kò Jeso ba gaxu dis kàa sa q'ana hãase bìrì xu a máá: “Dùús domka xao ko kúrúa bóò Tea máá? C'ëem qano mari ba xao máà Te nakar bóò,” témé. ¹⁶ Xu mari ba máà Me, Me bìrì xu a máá: “Dìin dis tcúú sa ncëe sa, naka gatàa dìin cg'đèa ncëe e?” témé. Xu máá: “Kaesaram di si i,” témé.

¹⁷ Me Jeso ba bìrì xu a máá: “Eë Kaesaram di ii sa Kaesara ba máà, naka ãe Nqarim di ii sa Nqari ba máà,” témé. Xu kò kaisase are Me.

X'ooan koe tèes qđá q'oo koe sèèku sa
(Mt 22:23-33; Lk 20:27-40)

¹⁸ Xu kò Saduke xu, ncëe kò ko máá, x'ooan koe tèe sa káà si i, témé xu hàà cgae Me, a hàà tèè Me, a máá: ¹⁹ “Xgaa-xgaa-kg'ao Tseé, Moshe ba xg'ao x'áèan koe góá a máá, ncëe khòem kò káà cóáse khòe sa x'óòá guu, ne méém gam ka qđese ba ães dxàè-ntcõa sa sèè, naka baà gam ka káímkhoe

ba cóán ábà máá. ²⁰ Xu kò 7 xu khòè qõeku xu hàna. Me kò kg'áíaka di ba khòè sa sèè a cóán úú tamase x'óó. ²¹ Me kò cím di ba gaas dxàe-ntcõa sa sèè, a gataga cóán úú tamase x'óó. I kò ngoana dim ka gataga cúí ga thêé ii. ²² Xu kò wèéa xu êe 7 xu ga cóá úú tamase x'óó. Si kò khòès ga sa thêé kháóka x'óó. ²³ Eê i ko x'ooan koe tēèè ka sa gha gaxu ka ndakam di saà? Ncēe wèéa xu 7 xu xg'ao sèè sia hãa ka?" ta xu ma tēè Me.

²⁴ Me Jeso ba xõa xu a máá: "Dùús domka xao tsaa hãa? *Nqarim di zi Tcgãya* zi ko mée sa hēé naka Nqarim di qarian hēéthēé xao c'úua hãa domkaa? ²⁵ Eê ne ko khòè ne x'ooan koe tēe ka ne sèèa hãa tite, a ne a séékuan kgoara mááèa hãa tite, igaba ne gha nqarikg'ai di moengelean khama ii. ²⁶ A êe x'óóa hãa ne ko x'ooan koe ghùìès ka xao gáé qanega Moshem dis Tcgãyas koe nxárá ta ga hãa, hìis di tchõàn dim xg'aekum koem kò Nqari ba nta gam ka mée sa a máá: 'Tíí Ra Abrahamam dir Nqari Ra a, a Isakam dir Nqari Ra a, a Jakobem dir Nqari Ra a,' tam mééa koe? ²⁷ Eê x'óóa hãa ne dim Nqarim tama Me e, igabagam êe kg'õèa hãa ne di Me e; khama xao kaisase tsaa hãa," tam méé.

Kaiam x'áè-kg'ám ba
(Mt 22:34-40; Lk 10:25-28)

²⁸ Me kò c'ēm x'áè xgaa-xgaa-kg'ao ba hàà, a kóm xu xu hãa a ko ntcoeku. Me ēem ko Jeso ba qãèm xõa ba máá xua hãa sa bóda q'ãa ka tēè Me a máá: "Ndakam x'áè-kg'ám ba wèè xu ka tc'ãà di baa?" témé.

²⁹ Me Jeso ba xõa me a máá: "Wèé xu x'áè-kg'ám xu ka tc'ãà di ba ncēe me e:

'Oo, Iseraeleè, komsana,
gatá dim X'aigam Nqari ba,
X'aigam Nqari ba cúí Me e,

³⁰ naka tsia gha X'aigam tsarim Nqari ba
wèé tcáóá tsi cgoa hēé,
wèé kg'õèa tsi cgoa hēé,
wèé tc'ēea tsi cgoa hēé,
naka wèé qaria tsi cgoa hēéthēé ncàm,'
témé,

³¹ Me ko cím di ba máá:
'Eê tsi ma ncàmsea hãa khamaga ma
mée tsi tsáá ka c'ēe ba ncàm,'
témé. C'ēe x'áè-kg'ám ga káà a ncēem x'áè-kg'ám ka kaia a," tam méé.

³² Me kò x'áè xgaa-xgaa-kg'ao ba bìrí Me a máá: "Xgaa-xgaa-kg'ao Tseè, tseegu Tsi ko, c'ēan ga káà a, igaba gaam cúí Me e, ³³ gataga i cgáé e, Nqari ba tsi ga wèé tcáóá tsi cgoa hēé, naka wèé kóma q'ãa tsi cgoa hēé, naka wèé qaria tsi cgoa hēéthēé ncàm sa, naka êe tsi ma ncàmsea hãa khamaga ma tsáá ka c'ēe ba ncàmàn hēéthēé e. A wèé zi dàòà-mááku zi hēé naka qhàea-mááku zi ka hēéthēé cgáé e," témé.

³⁴ Eēm ko Jeso ba bóò, tc'ēegasem ncãa xõa sa kam kò bìrí me a máá: "Nqarim di x'aian ka tsi nqúù tama," témé. I kò gaa koe guus ka khòèan bèe, c'ēe tēè ga i gha tēè Me sa.

Dafitem ka Tsgõose-coam dis tēè sa
(Mt 22:41-46; Lk 20:41-44)

³⁵ Eēm Jeso ba tempelem q'oo koe hãa a ko xgaa-xgaa kam kò tēè ne a máá: "Nta hēés ka xu ko x'áè xgaa-xgaa-kg'ao xu máá, Krete ba Dafitem

ka Tsgõose-coa Me e, témé? ³⁶ Dafitem tc'áró-tc'aróa kò Tcom-tcomsam Tc'ëem ka kg'uikaguè, a máá: 'X'aiga ba ko Tirim X'aiga ba birí a máá: 'Kg'áo x'òaa Te xòè za ntcõó nakar nxãakg'aiga síi Tsari cg'õo-kg'aoan nqàrè-kg'ama Tsi koe tòó,' témé.' ³⁷ Dafitem ga ba ko 'X'aiga' ta ma tcii Me, ka ba gha nxãaska ntama gam ka Tsgõose-coa ba ii?" témé.

Si kò kias xg'ae sa qãè-tcaoaan cgoa komsana Me.

Jeso ba ko Farasai xu hëé naka x'áè xgaa-xgaa-kg'ao xu hëéthëé dqàè (Mt 23:1-36; Lk 20:45-47)

³⁸ Eëm ko xgaa-xgaa kam kò Jeso ba máá: "X'áè xgaa-xgaa-kg'ao xu koe mée tu q'óése hãa, ncëe ko qáo qgái-dxooan hãa, a x'amágu di zi qgái zi koe tsgámkagukuan qaa xu, ³⁹ a ko kaia zi ntcõó-q'oo zi còrè-nquu xu koe qaa xu, naka tcom-tcomsa zi ntcõó-q'oo zi hëéthëé e kōèan di zi qgái zi koe. ⁴⁰ Ncëe ko dxàe-ntcõa zi di nquuan tc'òóa xgãá, a kò x'áise xu gha ka qáòse còrè xu. Eëta ii khòèa ne gha kaisase thòókase xgàraè," tam mée.

Dxàe-ntcõas dis tcg'òóa mááku sa (Lk 21:1-4)

⁴¹ Me kò Jeso ba aban ko tòòèm qgái ba q'óá-kg'ama hãase ntcõó, a ntcõó a ko xg'aes ko ma gaas di marian tempelean di ma tcãa sa bóò. Ne kòo kái ne khòè ne qguua hãa ne kái marian tcãa. ⁴² Si kò dxàua hãas dxàe-ntcõa sa hàà cam qano mari tsara ncemea tcãa, xg'ae-q'ooa tsara kòo thebe dim mari ba kúru tsara.

⁴³ Me kò Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu Gam koe tciiia óá, a birí xu a máá: "Tseegua ner ko birí xao o: Ncëes dxàe-ntcõas dxàua hãa sa ncãa wèé ne khòè ne nqáéa hãase aban ko tòòèm qgáim koe marian tcana. ⁴⁴ Wèé ne khòè nea kò gane di qguuan koe guu a tcg'òó, igabas kò gaa sa gas di dxàuan koe guu a wèéan èes kò úua hãa ga tcg'òó khama," témé.

13

Jeso ba ko tempelem dis kòbes ka kg'ui (Mt 24:1-2; Lk 21:5-6)

¹ Eëm ko Jeso ba tempelem koe guu a tcg'oa, kam ko Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu ka c'ëe ba birí Me a máá: "Xgaa-xgaa-kg'ao Tseè, tsóágase t'òè xu nxõá xu hëé naka nquu xu hëéthëéa gáé ncëe e," témé.

² Me Jeso ba birí me a máá: "Ncëe xu nquu xu kaia xu tsi ko bóò? Cuiskagas ncëe koe cúis nxõás ga sa c'ëes tc'amkg'ai koe guuèa hãa tite, wèèa zi ga gha xòóa qàriè," témé.

Xgaa-xgaase-kg'ao ne gha xgàèè (Mt 24:3-14; Lk 21:7-19)

³ Me èem kò qanega Olife dim xàbim tc'amkg'ai koe q'ábà ntcõe, a tempele ba q'óá-kg'ama hãa, ka xu ko Petere ba hëé, Jakobo ba hëé, Johane ba hëé naka Anterea ba hëéthëé xu dxùukg'ai koe tèè Me a máá: ⁴ "Birí xae e, n-cáma i gha ncëe gúuan kúruise sa, naka gataga ncëe gúuan wèé ga gha hàà kúruise dis x'áis gha dúu sa ii sa thëé?" témé.

⁵ Me Jeso ba tshoa-tshoa a kg'ui cgoa xu a máá: "Q'ãa xao, naka i táá cúí khòè ga hoákagu xao o guu. ⁶ Kái ne gha Tíi cg'òè ka hàà a gha máá, ganea Tíi ga Ra a, témé, a ne a gha kái khòèan hoákagu. ⁷ Naka èe tu kòo

ncõoan hêé naka gaan di nxàean hêéthêé kóm ne méé tu táá q'ae guu. Ncêe gúua ne gha kúrúse, igaba i qanega chõò-q'ooan hàà tama ke. ⁸ *Nqõóm di zi qhàò zi gha c'êe zi qhàò zi cgoa x'ãàku, i gha x'aian x'aian cgoa x'ãàku. Me gha nqõò ba gataga cgùru tãáka zi qgái zi koe, xàbà ne gha nqõómkg'ai koe tcãà. Zi gha ncêe zi gúu zi ábàn di thõðan di zi tshoa-tshoase-q'oo zi khamaga xãm.*

⁹ “Igabaga méé tu gatu q'õése, séèè tu gha a qhàis cookg'ai koe úúè, a tu a gha síí còrè-nquuan koe qoaè, a gha Tíí domka tc'ãà còo-kg'ao xu hêé naka x'aiga xu hêéthêé cookg'ai koe tòòè. Gatà hêéan ka tu gha Tíí ka nxàea tseegukagu. ¹⁰ Kg'aia méé i qãè tchõàn *nqõóm di zi qhàò zi wèè zi koe xgaa-xgaaè.* ¹¹ Naka êe xu kòò séè a ko qhàis cookg'ai koe úú tu u ne, táá êe tu ga kg'ui kg'oana hãas gúús ka q'ào guu, igaba tu wèés gúús êe tu gha êem x'aèm ka máàè sa kg'ui. Gatu tama tu u êe gha ko kg'ui tu ke, igaba Tcom-tcomsam Tc'êe Me e gha ii.

¹² “Khòè ba gha qõese ba x'oos koe tcãà, me gha xõò ba gam dim cóam ka gataga hêé, i gha cóán gaan di xõðan ntoe, a gha cg'õo o. ¹³ Tu gha Tiri cg'õèan domka wèè khòèan ka hòrèè. Igaba gaam êe gha qarika téé a chõò-q'ooos koe síí ba gha kgoaraè.

Q'ád-q'aosas gúu sa

(Mt 24:15-28; Lk 21:20-24)

¹⁴ “Igaba êe tu ko q'ád-q'aosas gúu sa bóò si êes ga kò téé tama qgái koe têe (êe ko nxará ba méém kóma q'ãa!), ne méé ne nxãaska êe Jutea koe hàna ne xàbian koe qgóea síí, ¹⁵ nakam êe nquuan tçobe koe hãa ba táá xõa, naka gam dim nquum q'oo koe tcãà guu, naka síí gaa koe hãa sa séè, ¹⁶ nakam êe xhàràn koe hãa ba táá kabise naka síí gam di qgáian séè guu. ¹⁷ Haò, cg'ãè i gha ii, êe zi cáim zi ka êe ncãàa zi koe cóán úúa zi khòè zi ka hêé naka êe gha ko comkagu zi ka hêéthêé e. ¹⁸ Ke tu còrè naka i gha táá saò di x'aè ka kúrúse guu. ¹⁹ Eê xu cáim xu ka i gha gatà ii xgàrakuan hãa, ncêe nqõóm dis tshoa-tshoases koe guu a qanega hãa tama a, ncêem kò Nqari ba kúrú ba, ncêes noose ga, a i a gaicara hãa tite. ²⁰ A ncêè X'aigam *Nqarim* kò êe xu cáim xu xòm-xom ta ga hãa, ne i cúí khòè ga kgoaraèa hãa tite. Igaba êe nxará tcg'òòèa hãa ne domkam kò êe xu cáim xu xòm-xom.

²¹ “A ncêè êem x'aèm kam kò c'êem khòè ba bìrì tu u a ko máá: ‘Bóò, ncêe ga Me e Kreste ba,’ kana ko máá: ‘Bóò, êe gam síí hãa,’ témé ne méé tu táá dtcòm m guu. ²² Tshúù-ntcõan di xu Kreste xu hêé naka tshúù-ntcõan di xu porofitì xu hêéthêéa gha x'áise, a gha x'ái zi hêé naka are-aresa zi gúu zi hêéthêé kúrú, êe nxará tcg'òòèa ne xu gha hoàkagu ka, kgoanase i kòò ne. ²³ Ke méé tu gatu q'õése hãa, x'aèan cookg'ai koer kò bìrì tu ua hãa ke.

Khòem dim Cóa ba gha hàà

(Mt 24:29-31; Lk 21:25-28)

²⁴ “Igabagas gha êe xu cáim xu di xgàrakuan qãá q'oo koe 'cáim sa ntcúú-ntcuuè, me nxoe ba x'áà tite,

²⁵ tçonò zi gha nqarikg'ai koe guu a tcheè, i gha nqarikg'aian di qarian ntcãa-ntcãaè.’

²⁶ Ne gha êe x'aè ka Khòem dim Cóa ba bóò, Me túú-c'õðan q'oo koe guu a ko hàà, kaia qarian hêé naka x'áàn hêéthêé cgoa. ²⁷ Me gha nxãaska moengele xu tséèa tcg'òó, a ba a gha Gam di ne êe nxará tcg'òòèa hãa ne wèè xòèan êe tc'áàn ko guu za xg'ae-xg'ae, a ba a gha nqõóm di chõò-q'ooan

koe guu a sí nqarikg'ai di chòò-q'ooan ko chòò koe guu a Nqarim di ne ãe nxará tcg'òòèa hãa ne xg'ae-xg'ae.

*Faia dis hìis dis sere-sere sa
(Mt 24:32-35; Lk 21:29-33)*

²⁸ “Ke tu faia dis hìis koe xгаа-xгааase: Eẽ i ko gas di nxãan tshoa-tshoa a ko tsom, i ko tɔara sa tsom, ne tu q'ana hãa qhóóa ne tcana hãa sa. ²⁹ Gataga ãe tu kòo ncẽe zi guù zi bóò zi ko kúrúse, ne tu q'ana hãa cúu me e sa, a nquu-kg'áman koe hãa sa. ³⁰ Tseegukar ko birí tu u a ko máá: Ncẽes qhàò sa kaà tite, ncẽe guùan wée ga kúrúse tamas cookg'ai koe. ³¹ Nqarikg'aian hẽe naka nqòòkg'aian hẽethẽea gha chòò, igaba i Tiri kg'uian chòò tite.

*Cúí khòè ga cáń ba kana x'aè ba c'úua
(Mt 24:36-44)*

³² “Igabaga i cúí khòè ga ãem cáń ba, kana ãem x'aèm gabá q'ãa tama, moengele xu nqarikg'ai koe hàna xua ga igaba, kana Cóásem ga igaba, Xòòm cúím ka oose. ³³ Q'óèsea méé tu hãa, naka kókòda hãa, c'úua tu hãa n-cámám gha ãem x'aè ba hàà sa ke. ³⁴ Khòèm x'áea ba koe ko guu a tãám nqòóm koe dàram khama i gha ii: gam ñim nquu ba ko guu a qãà xu qarian máa ba, a wèem khòè ba gam di tsééan máá, a ba a nquu-kg'ám ba ko kòre ba x'aè, q'òè mem gha sa.

³⁵ “Gaa domka méé tu kòresea hãa, n-cámám ko nquum ka q'òòse ba hàà sa tu c'úua hãa ke, dqòda kaa, kana ntcúu nqáé kaa, kana ghòròan ko kg'ae x'aè kaa, kana ntcúukg'ai cgoaa. ³⁶ A ncèè qháésem kòo hàà ne méém táá hàà sao-xg'ae tu u, naka tu x'òma hãa guu. ³⁷ Ncèer ko birí xao o sar ko wèea tu ga birí a ko máá: ‘Q'óèse méé tu!’ témé.”

Jesom di xgàrasean hẽe naka Gam dis x'oo sa hẽe naka Gam dis x'ooan koe tẽe sa hẽethẽe e (14–16)

14

*Tc'ãa-cookg'ai xua ko Jeso ba xu gha cg'òo sa dtcòmku
(Mt 26:1-5; Lk 22:1-2; Jn 11:45-53)*

¹ I kò ncẽeska cáń cáman qaùu hãa Pasekan hẽe naka péré gãè-gãe úú tamas pérés dis kòè sa hẽethẽe gha kúrúes cookg'ai koe, xu kò kaia xu peresiti xu hẽe naka x'aè xгаа-xгаа-kg'ao xu hẽethẽe kàan qaa, Jeso ba xu gha qgòó a cg'òo di i, ² a xu a kò máá: “Kòès di x'aè ka tamase, nxãaskas gha kaias xg'ore sa khòè ne xg'aeku koe hãa khama,” ta xu méé.

*Khòè sa ko Jeso ba Betania koe tshãán cgoa ntcãá
(Mt 26:6-13; Jn 12:1-8)*

³ Jeso ba kò Betania koe hãa, Simonem ncẽe kò lepero dis tcù sa úúa hãam ñim nquum koe. Eẽm gaa koe hãa a ntcòó a ko tc'òó koes kò khòès alabasetere di nxõán cgoa kúrúeam ts'óó-c'òám koe kò qãè hñm xg'ãòm tshãám, kaisa marian di ba qgòóa hãa sa hàà, a hàà alabasetere di nxõán cgoa kúrúeam ts'óó-c'òá ba óè, a Jesom tcúú koe ntcãá.

⁴ Ne kò c'èe ne khòè ne ãe kò gaa koe hãa ne xgòá a máá: “Dùús domka ba koáe ncèem tshãá ba ncèeta ma kòè cgoaèa máá? ⁵ Ncèe tshãá nea ga kò x'amáguèa, kurim di marian di tc'ãò-tc'ãòan cgoa, i ga kò gaan di marian dxàua ne khòè ne máàèa hãa,” ta ne méé. A ne a kaisase mẽe si.

⁶ Igabam kò Jeso ba máá: “Guu si tu, dùús ka tu ko xgáè sia máá? T’òès tséé sas Tíí koe kúrúá hãa. ⁷ Dxàua ne khòè ne cgoa tu wèè x’èè ka hãa, a tu a gha èe tu ko tc’èè x’èè ka qàè zi guù zi kúrúá máá a, igaba tu wèè x’èè ka Tíí cgoa hãa tite. ⁸ Eès ga kò kúrúá sas kúrúá hãa. Kg’ónòè tamar hãas cookg’ài koes tc’áróá Te tshãán cgoa ntcãá hãa khama. ⁹ Tseegukar ko birí tu a ko máá: Wèém nqõóm èè i ko ncèè qàè tchõàn xгаа-xгааèm koe, i gha èès kúrúá hãa guùan nxàèè, tc’èè-tc’èesès gha ka,” tam méé.

Jutase ba ko tc’ãà-cookg’ài xu cgoa dtcòmku

(Mt 26:14-16; Lk 22:3-6)

¹⁰ Me kò nxãaska Jutase Isekariote ba, 12 xu ka c’èè ba, kaia xu peresiti xu koe síí, nxãasegam gha síí Jeso ba tshàu q’ooa xu koe tcãà ka. ¹¹ Eè xu ko èè sa kóm ka xu ko kaisase qàè-tcao, a birí me mari xu gha máà me sa. Me nxãaska qãèm x’èè ba qaa, Jeso bam gha tshàu q’ooa xu koe tcãà di ba.

Jeso ba ko Gam di xu xгаа-xгааase-kg’ao xu cgoa Pasekan tc’õó

(Mt 26:17-25; Lk 22:7-14, 21-23; Jn 13:21-30)

¹² Tc’ãà dim cám péréè gãè-gãè úú tamás péréès di kõèan dim ka, èè xu ko ghùu-coam Paseka di ba cg’õo, ka xu ko Gam di xu xгаа-xгааase-kg’ao xu birí Me a máá: “Nda koe xae gha kg’ónòá máá Tsi, naka Tsi síí gaa koe Paseka di tc’õoan tc’õó sa Tsi ko tc’èè?” témé.

¹³ Me Gam di xu xгаа-xгааase-kg’ao xu koe cám tsara tsééa tcg’òó a birí tsara a, a máá: “Qõò naka x’áé-dxoom koe síí, c’èem khòèm tshàa gàba ba qg’óóá hãa ba tsao gha xg’ae cgoa. Xùri me, ¹⁴ naka èem kòo nquum ka q’òòse ba tcãà ne birí me naka máá: ‘Xгаа-xгаа-kg’ao ba ko máá, cg’áè-nquum Tiri xu xгаа-xгааase-kg’ao xu cgoar gha hàà Paseka di tc’õoan tc’õó ba nda hãa sa?’ témé. ¹⁵ Me gha tc’amaka hãam nquum kaia, a wèè zi guù zi tc’èeseko zi úúa hãam, nxãakamaga kg’ónòá xg’araèa ba x’ái tsao o, gaa koe tsao kg’ónòá máá xae e,” témé.

¹⁶ Tsara kò xгаа-xгааase-kg’ao tsara tcg’oa a x’áé-dxoom koe qõò, a síí èem kò ma birí tsara a hãa khamaga ma sao-xg’ae i ii, tsara ko Pasekan kg’ónòá máá Me.

Jeso ba ko c’èem xгаа-xгааase-kg’aom gha x’ámágu Me sa nxàè

¹⁷ Eè i ko dqòa kam kò 12 xu cgoa hàà. ¹⁸ Eè xu hãa a ko tc’õó kam ko Jeso ba máá: “Tseegukar ko birí xao o, gaxao ka c’èè ba gha khòè ne tshàu q’oo koe tcãà Te, ncèè koe hãa a ko Tíí cgoa tc’õó ba,” témé. ¹⁹ Xu tshoa-tshoa a tshùu-tcaoa, a wèéa xu cúí mana cúí tèè Me a máá: “A tíí tama raa?” témé. ²⁰ Me xqà xu a máá: “Eè gaxao 12 xao ka c’èè me e, ncèè ko Tíí cgoa gãbas koe péréan tcguù-tcguu ba. ²¹ Eè i ma Khòèm dim Cóm ka ma góásea khamaga i gha ii, igaba haò, cg’áè i gha ii, èè ko Khòèm dim Cóm ba khòè ne tshàu q’oo koe tcãam ka! Qàèa i ga kò máá mea hãa, táám ga kò ábàèa hãa sa,” tam méé.

Dqòa dis tc’õó sa

(Mt 26:26-30; Lk 22:14-20; 1Ko 11:23-25)

²² Eè xu hãa a ko tc’õó, kam ko Jeso ba péréè sa sèè, a ts’ee-ts’eekg’ài si, a khõá q’aa si, a máà xu si, a ba a máá: “Sèè, ncèèa Tirim cgàa me e,” témé.

²³ A ba a kubi sa sèè, a ts’ee-ts’eekg’ài si, a máà xu si, xu wèè xu ga gaas q’oo koe kg’áà. ²⁴ Me birí xu a máá: “Ncèè nea Tiri c’áó o, qáé-xg’aes di i, ncèè ko kái ne khòè ne di iise ntcãáguè e. ²⁵ Tseegua ner ko birí xao a ko máá: Cuiskaga Ra gaicara kg’om dis hìis di gõéan kg’áàa hãa tite, me gha

nxãakg'aiga síi ãem cáim Nqarim di x'aian di ba tcãà, gaicara Ra gha kabase kg'áà a di ba,” tam méé.

²⁶ Eë xu ko cii ba nxãea xg'ara, ka xu ko tcg'oa a Olife dim xàbim koe qõò.

Jeso ba ko Peterem gha xoase Me sa nxàe

(Mt 26:31-35; Lk 22:31-34; Jn 13:36-38)

²⁷ Me Jeso ba bìrì xu a máá: “Wèèa xao ga gha khuùagu Te, góásea i hãa a ko máá:

‘Kòre-kg'ao bar gha xg'ám,

si gha ghùuan dis xg'ae sa qgóea q'aa,

téméè khama. ²⁸ Igaba ãer ko x'ooan koe ghùiea xg'ara ner gha tc'ãà-cookg'ai xao o, a Galilea koe qõò,” témé.

²⁹ Me Petere ba bìrì Me a máá: “Eëta xu ga ko ma wèèa xu ga khuùagu Tsi, igabar tíi cuiskaga gatà hëé tite,” témé. ³⁰ Me Jeso ba bìrì me a máá: “Tseegukar ko bìrì tsi: Ncëem ntcùúm ka, qanegam ghòrò ba cáim q'oro kg'ae tamás cookg'ai koe tsi gha nqoana q'oro xoase Te,” témé. ³¹ Igabam kò Petere tcana hãa tcáó cgoa kg'ui a máá: “Tsaá cgoar ga ko x'óó igabagar cuiskaga xoase Tsia hãa tite,” témé. Xu kò wèè xu gatà méé.

Jeso ba ko Getesemane koe còrè

(Mt 26:36-46; Lk 22:39-46)

³² Xu Getesemane ta ko ma tciièm qgáim koe qõò. *Eë xu ko gaa koe síi kam ko Jeso ba Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu bìrì a máá:* “Ncëe koe xao ntcõó, nakar nxãakg'aiga síi xg'ara còrèan cgoa,” témé. ³³ Kam ko Petere ba hëé, naka Jakobo ba hëé, naka Johane ba hëéthëé xu sèè, si kò tshoa-tshoa a kaisas tshúù-tcao sa hëé nakas nxùrù-tcao sa hëéthëé tcãà Me. ³⁴ Me bìrì xu a máá: “Tc'èea Tea kaisase thòòan xàma hãa, x'óór ga khama noose. Ncëe koe xao qau naka q'õé,” témé.

³⁵ Me cg'árèse còoka síi a gómankg'ai koe cg'áé, a ba a còrè, ncëè kgoanase i kò nem ga ãem x'ae ba nqáé Me sa, ³⁶ a ba a máá: “Aboè, Tiri Tsi Xòò Tseè, wèè zi guù zia Tsáá koe tàà tama, ncëes kubis xg'arasean di sa Tíi koe séèa tcg'óó. Igaba Tsari tc'èean ka, Tíi ko tc'èes ka tamase,” tam méé.

³⁷ A ba a kabise a síi cgae xu, a síi sao-xg'ae xu xu x'òma hãa, Me Petere ba bìrì a máá: “Simoneè, x'òma tsi gáé hãa? Táá tsi gáé ga kò kg'ama cúim aoaram ga ba kókòda ntcõó a q'õé? ³⁸ Q'óésea méé xao hãa naka còrè, naka xaoa gha nxãasega táá kúrúa bóòkuan koe tcãà guu. Tc'èe ba kúrú kg'oana hãa, igabam tc'áró ba kg'amka me e ke,” tam méé.

³⁹ Me gaicara kabise a qõò, a síi ãem ncãa ko ma còrè khamaga ma còrè.

⁴⁰ Eëm ko gaicara kabise a ko hàà kam kò sao-xg'ae xu xu x'òma hãa, tcgáá xu kò ntcàma hãa khama. Xu kò táá q'ãa nta xu gha ma xqa Me sa.

⁴¹ Me gaicara nqoana dis ka hàà, a máá: “Qanega xao gáé x'òma hãa, a ko sãa? Ncãa i tc'ãò ncëeska, x'ae ba ncãa hàà. Bóò, Khòem dim Cóa ba ko hàà chibi-kg'ao ne tshàu q'oo koe tcãè. ⁴² Tëe xao, naka xae qõò. Eë khòè ne tshàu q'oo koe tcãà Team khòè ba cúuse hàna ke,” tam méé.

Jeso ba ko qgóóè

(Mt 26:47-56; Lk 22:47-53; Jn 18:3-12)

⁴³ Eëm Jeso ba qanega hãa a ko kg'ui kam ko kúúga Jutase ba hàà, 12 xu ka c'èe ba, a kái xu khòè xu cgoa hãa, ntcàuan hëé naka dxòman hëéthëé kò qgóóa hãa xu, a kaia xu peresiti xu koe hëé, naka x'ae xгаа-xгаа-kg'ao xu koe hëé naka *khòè ne di xu* kaia xu koe hëéthëé guua hãa xu.

⁴⁴ Me kò nxāaska ãe kò khòe ne tshàu q'oo koe tcāa Me ba x'ái sa máa xua hāa a ko máá: “Eēr gha ko x'obè ba Gaam ga Me e, ke xao qgóó Me naka xaoa q'óé Mea hāase úúa tcg'òó Me,” témé. ⁴⁵ Me Jutase ãem ko hàà ka gaa x'aè kaga Jesom koe síí a máá: “Xgaa-xgaa-kg'ao Tseè,” témé. A x'obè Me.

⁴⁶ Xu khòe xu Jeso ba séè a qgóó Me.

⁴⁷ Igabam kò ãe kò cúuse tēe xu ka c'ēe ba gam dim ntcàu ba tsgúua tcg'òó, a kaim peresitim dim qām dim tcee ba xg'aoa qhòm.

⁴⁸ Me Jeso ba bìrí xu a máá: “Ts'āa-kg'ao ba tsāa hàaraa khama xao gáé ntcàuan hēé naka dxòman hēéthēé cgoa hàaraa, hàà xao gha qgóó Te ka? ⁴⁹ Wéé cáím kar kò tempelem koe gaxao cgoa hāa a ko xgaa-xgaa, igaba xao kò gaa koe síí táá qgóó Te. Igaba méés *Nqarim di zi Tcgāya* zi koe goásea hāa sa nxāea tseegukaguès gúú si i,” tam méé.

⁵⁰ Xu kò nxāaska wèè xu *xgaa-xgaase-kg'ao xu* tcg'oara guu Me a bèè a qgóé.

⁵¹ Me c'ēem qáí-kg'ao-coa ba xùri Me, gúú ga kò hāa tama, a kò q'úúm qgáím cgoa tcámsea hāa ba, xu ntcàu me ka hēé, igabam tshàu q'ooa xu koe nxàia tcg'oa, ⁵² a qgáí ba tshàu q'ooa xu koe qaù, a ba a hāa tamase qgóé.

Jeso ba ko kaim peresitim koe úú.

(Mt 26:57-68; Lk 22:54-55, 63-71; Jn 18:13-14, 19-24)

⁵³ Ka xu kò Jeso ba kaim peresitim koe úú. Xu kò nxāaska wèè xu kaia xu peresiti xu hēé, naka *khòe ne di xu* kaia xu hēé, naka x'áè xgaa-xgaa-kg'ao xu hēéthēé xu hàara xg'ae.

⁵⁴ Me Petere ba kháoka téé a còò Me, a síí nxāakg'aiga kaim peresitim dim xhàrom q'oo koe tcāa, a ba a síí kòre-kg'ao xu cgoa c'ees-kg'ám koe ntcóó a kùru-kuruse.

⁵⁵ Xu kò kaia xu peresiti xu hēé naka wèè xu tc'āa-cookg'ai xu hēéthēé Jeso ba xu gha chibi-chibi a cg'òm dàò ba qaa, igaba xu kò táá hòò kòm Me. ⁵⁶ Káí xu khòe xu kò ko Gam ka tshúù-ntcōan nxāea tseegukagu khama, igaba zi kò ãe xu ko nxàe zi gúú zi táá qōda mááku. ⁵⁷ Tsara c'ēe tsara tēea-téé a tshúù-ntcōan Gam ka nxàe a máá: ⁵⁸ “Sìtsama kò kóm Mea Me ko máá: ‘Tíí Ra gha ncēm tempelem *khóean* tshàu ka tshàoèa ba kōbea q'aa, a ra a gha ngoana cáím qāá q'oo koe táá ba tshào, *khóean* tshàu ka tshàoè tama ba,’ témé,” ta tsara méé. ⁵⁹ Igabagas kò ãe tsara ko nxāea tcg'òó sa táá qōda mááku.

⁶⁰ Me kaim peresiti ba hàà a gaxu xg'aeku koe téé, a Jeso ba tēè a máá: “C'ēe gúú ga Tsi gáé xoa tama? Ncēe tsara khòe tsara ko Tsáá ka nxàe sa gáé dùú saà?” témé. ⁶¹ Igabam kò nqoo a táá cúím tēm ga ba xoa.

Me gaicara kaim peresiti ba tēè Me a máá: “Kreste Tsi Tsia, Gam ncēe ts'ee-ts'ee'kg'aièa hāam di Tsi Cóa Tsi?” témé. ⁶² Me Jeso ba máá: “Tíí ga Ra a. Khòem òm Cóa ba tu gha bóò, Me Gaam ãe wèè qarian úúa hāam òm kg'ám x'òam xòè za ntcóóa-ntcōe, a ko nqarikg'ai di túú-c'òdan cgoa xōa,” témé.

⁶³ Me kaim peresiti ba qgáí ba tòara q'aa a máá: “Dúú di nxāea tseegukagu-kg'ao xae gáé ko qanega qaa? ⁶⁴ Ncāa xao kóm kaisas cóèkus ncēe sa! Gaxaoa ko ntama ma tc'ēe?” témé.

Xu wèéa xu ga xgàra Me a máá, x'oos kam kg'anoèa, témé.

⁶⁵ Xu c'ëea xu tshoa-tshoa a tcg'ae cgae Me, a qáé tcgái Me, a xu a xg'ámku cgoa Me, a birí Me a máá: “Porofita *naka birí xae e ndaka kg'áia xae ncãa xg'ám Tsi sa,*” témé. Xu kòre-kg'ao xu sèe a xg'ámku cgoa Me.

Petere ba ko Jeso ba xoase

(Mt 26:69-75; Lk 22:56-62; Jn 18:15-18, 25-27)

⁶⁶ Eëm kò Petere ba nqãaka qanega xhàrom koe hãa kas kò kaïam peresitim di zi qãà zi ka c'ëe sa hàà cgae me, ⁶⁷ a èes ko Petere ba bóò me hãa a ko kùru-kuruse, kas kò qãèse bóò me a máá: “Tsáá igaba tsi kò thëé Nasareta dim Jesom cgoa hãa!” témé. ⁶⁸ Igabam kò xoase e a máá: “C'úuar hãa, a ra a kóma q'ãa tama, dùús ka si ko kg'ui sa,” témé. A ba a xhàros-kg'ám koe síi tcg'oa, [me ghòrò ba kg'ae].

⁶⁹ Si kò qãà sa gaa koe bóò me, a tshoa-tshoa a gaicara èe kò gaa koe téé-tëe ne khòè ne birí a máá: “Ncëem khòè ba gaxu ka c'ëem ga me e!” témé. ⁷⁰ Igabam kò gaicara xoase e.

X'aè-coam qãà q'oo koe ne ko èe kò téé-tëe ne Petere ba birí a máá: “Tseeguan kaga tsi gaxu ka c'ëe tsi i, Galilea di tsi khòè tsi i thëé khama,” témé. ⁷¹ Me kò tshoa-tshoa a cgúise a gaise a máá: “Khòèm ncëe bar c'úua hãa, ncëe tu ko Gam ka kg'ui ba,” témé.

⁷² Me kò kúúga ghòrò ba cam di sa kg'ae. Me Petere ba Jesom kò birí mea hãa kg'uiian tc'ëe-tc'ëese, ncëem kò máá: “Ghòrom qanega cam q'oro kg'ae tamas cookg'ai koe tsi gha nqoana q'oro xoase Te,” témé e. Kagam ko qhuia óè a kg'ae.

15

Jeso ba ko Pilatom cookg'ai koe úúè

(Mt 27:1-2, 11-14; Lk 23:1-5; Jn 18:28-38)

¹ Kaisa ntcúúkg'ai cgoa xu kò kaia xu peresiti xu hëé, naka khòè ne di xu kaia xu hëé, naka x'áè xgaa-xgaa-kg'ao xu hëé, naka wèe xu tc'ãà-cookg'ai xu hëéthëe kg'uia xg'ae. A xu a Jeso ba qáé, a chùia tcg'òó a Pilatom koe úú Me.

² Me Pilato ba tèè Me a máá: “A Tsáá ga Tsia Juta ne di Tsi X'aiga Tsi?” témé. Me xqà me a máá: “Eë tsi ko méé khamaga i ii,” témé.

³ Xu kò kaia xu peresiti xu kái zi gúú zi koe chibi-chibi Me. ⁴ Me Pilato ba gaicara tèè Me a máá: “Kháé Tsi c'ëe xqà ga úú tama? Bóò, nta noo zi chibi zi ka xu ko chibi-chibi Tsi sa,” témé. ⁵ Igabam kò Jeso ba táá cúí xqà ga kúru, me Pilato ba are.

Jeso ba ko x'oo sa xgàra mááè

(Mt 27:15-26; Lk 23:13-25; Jn 18:39-19:16)

⁶ Me kò Pilato ba wèes kòès koe c'ëem khòèm qáé-nquum koe tcãàèa ba kgoara, ncëe khòè ne kò ko dtcàrà mááse ba. ⁷ Eë x'aè kam kò Barabase ta ko ma tcièm khòè ba qáé-nquum koe hãa, ncëe kò xg'ae sa kúrua hãa a ko khòè ne cg'òo xu khòè xu cgoa kò xg'ae a qáèèa hãa ba. ⁸ Ne khòè ne hààraa xg'aeku a ne a tshoa-tshoa a Pilato ba dtcàrà èem ko kg'aiga ma kúrua máá ne khama méém ma kúrua máá ne sa.

⁹ Me Pilato ba xqà ne a máá: “Juta ne dim X'aiga bar gha kgoara máá tu u sa tu ko tc'ëe?” témé. ¹⁰ Kaia xu peresiti xu kò tauan xu úú cgoa Mea hãa domka gam koe óága Mea hãa sam kò q'ana hãa khama. ¹¹ Igaba xu kò kaia xu peresiti xu khòè ne qg'ái, Barabase ba méé ne dtcàrà mááse naka nea nxãa ba kgoara mááè sa.

¹² Me kò Pilato ba gaicara tèè ne a máá: “Kháé ra gha Juta ne dim X'aiga Me e ta tu ko méém ka dùú sa kúrú sa tu ko tc'ée?” témé. ¹³ Ne q'au a máá: “Xgàu Me!” témé.

¹⁴ Me Pilato ba tèè ne a máá: “Dùútsa gúús cg'ǎè sa ba kúrúá hãa?” témé. Igaba ne kò kaisase q'au a máá: “Xgàu Me!” témé. ¹⁵ Me kò Pilato ba khóè ne qǎè-tcaokagu kg'oana hãa khamam kò Barabase ba kgoara máá ne. A ba a Jeso ba qoara xg'ara a tcg'òò Me, síim gha xgàùè ka.

Ncõo-kg'ao xu ko Jeso ba ncoi
(Mt 27:27-31; Jn 19:2-3)

¹⁶ Xu kò ncõo-kg'ao xu Jeso ba x'aigam dim nquum q'oo koe tcǎà (Peretoriume ta ko ma tcièè ba), a xu a wèés xg'aes ncõo-kg'ao xu di sa tciia xg'ae. ¹⁷ A xu a ncoàm qgáí ba hãakagu Me, a dxàman cgoa kúrúéas cába sa kabea xg'ae a cábákagu Me, ¹⁸ a xu a tshoa-tshoa a tsgám Me a máá: “Tcgáío, Juta ne di Tsi X'aiga Tseè!” témé. ¹⁹ A xu a kò tcúúá ba koe tc'áà dim hìim cgoa xg'ám Me, a tcg'ae Me, a xu a qhòm tsi qurù a ncoia ba ka dqomè Me. ²⁰ Eè xu ko gatà ma ncoi Mea xg'ara ka xu kò ncoàm qgáí ba nxõo cgae Me, a nxãaska sèè a úú Me, síi xu gha xgàu Me ka.

Jeso ba ko xgàùè
(Mt 27:32-44; Lk 23:26-43; Jn 19:17-27)

²¹ Eè xu xóé a ko qõò ka xu kò c'èem khóèm Simone ta ko ma tcièem, Kurene dim, Alekesantere tsara Rufasea tsara ka xõòm cgoa xg'ae, me xháràm koe guu a ko x'áé-dxoom koe qõò, ka xu kò chùì mem Gam dis xgàu sa dcéé. ²² Xu kò Jeso ba Gologota ta ko ma tcièem qgáim koe úú (ncèe sa ko máá: ‘Tcúú c'òás dim qgáí ba,’ témé), ²³ a xu a mira ta ko ma tcièem tsóòm cgoa tcg'ome-xg'aèa góéan máà Me kg'ám gha ka, igabam kò táá sèè e. ²⁴ Xu kò xgàu Me, a xu a Gam di qgáian cgúúan ntcòò a q'aa-q'aaku.

²⁵ Eè xu ko xgàu Me ka i kò 9 di x'aè e, ntcúúkg'ai cgoa di i. ²⁶ Eèm kò chibi-chibi cgoaèa hãas tcgāya sa kò 'JUTA NE DIM X'AIGA BA' ta ma góásea hãa. ²⁷ Xu kò cam tsara ts'ǎà-kg'ao tsara Gam cgoa xgàu, c'èe ba xu kò kg'áò xòèa ba za xgàua hãa, a c'èe ba dxàe xòèa ba za xgàua hãa. ²⁸*

²⁹ Ne èe kò ko dàòm cgoa nqáé ne khóè ne còè Me, a ne a nxāa-nxāna tcúú a máá: “Eheè, Tsáá koma ko tempele ba kòbe, a nqoana cáman q'oo koe tshào me Tsi Tsia, ³⁰ kgoarase naka Tsia xgàu hìis koe xõa,” témé.

³¹ Gataga xu kò ma kaia xu peresiti xu hèé, naka x'áè xgaa-xgaa-kg'ao xu hèéthèé xu ma ncoi Me thèé, a máá: “C'èe ne khóè nem kgoara hãa, igabam ko kgoarasean ka tààè. ³² Ncèem Krete ba, ncèe Iseraele dim x'aiga ba méém xgàu hìis koe xõa, naka ta gha nxãasega bóò naka dtcòm,” ta xu méé.

Tsara èe kò Gam cgoa xgàùèa tsara gataga thèé ncoi Me.

Jesom dis x'oo sa
(Mt 27:45-56; Lk 23:44-49; Jn 19:28-30)

³³ Koaba di x'aèan 12 di ko tcǎà kas kò ntcúú sa wèém nqõóm koe xóé, a síi dqòà di x'aèan nqoana di koe téé. ³⁴ Me kò Jeso ba nqoana dim x'aèm ka kaim dòm cgoa q'au a máá: “Eloi, Eloi, lama sabakatani?” témé. Ncèe sa ko máá: “Tiri Nqariè, Tiri Nqariè, dùús domka Tsi aagu Tea?” témé. ³⁵ Ne èe kò gaa koe téé-tèe ne ka c'èe ne kóm Me a máá: “Kóm, ncèe ba ko Elija

* **15:28:** C'èe zi tcgāya zi Gerika di zi ncèe xùri ko kg'uian úúá: “Si èe Nqarim di zi Tcgāya zi koe góáèa hãas gúús ncèe ko máá, “cg'uri-kg'ao xu cgoam kò nxará xg'aèè” ta méé sa tseegukaguèa.”

ba tcii,” témé. ³⁶ Me kò c'êe ba qg'óé, a síí x'úrúan koe tsau tshàan ntcãá, a tc'ám koe qhàea tòò, a hàà máà Me, kg'ám gha ka, a máá: “Qãà naka ta bóò Elija ba gha hàà xòó Me sa,” témé.

³⁷ Me kò Jeso ba kaim dòm cgoa q'au, a ba a còò di sa sònòà tcg'òó.

³⁸ Me kò tempelem dim qg'ái ba càmm xòè tsara cgoa tòàra q'aase, a tc'amaka guu a síí nqãaka téé. ³⁹ Eëm ko ncõo-kg'ao xu dim kaim ncêe kò *Jesom* cookg'ai koe téé-têe ba, Jesom ma còò di sa sònòà tcg'òóa hãa sa bóò, kam kò máá: “Tseegukagam kò ncêem khòè ba Nqarim dim Cóá Me e,” témé.

⁴⁰ Gataga zi kò c'êe zi khòè zi nqúù ka téé a ko bóò. Gazi xg'aeku koes kò Maria Magatalena sa hãa, naka Jakobom cg'aré ba hêé naka Josefa ba hêéthêé tsara ka xòòs Maria sa hêé, naka Salome sa hêéthêé zi. ⁴¹ Eëm kò Jeso ba qanega Galilea koe hàna ka kòò còò Me, a ko hùì Me zi khòè zi i kò ii. Kái zi khòè zi êe kò Jerusalem koe síí cgoa Mea hãa zi kò thêé hàna.

Jeso ba ko kg'ónòè

(Mt 27:57-61; Lk 23:50-56; Jn 19:38-42)

⁴² Eë i ko dqòà, kg'ónòsean dim càmm me e kò ii khama, Sabata cookg'ai di ba, ⁴³ kam kò Josefam Arimatea di ba hàà, tcommèa kò hãam khòè me e kò ii, kaia xu dis xg'aes di ba, ncêe gam tc'áró ga kò thêé Nqarim di x'aian qãà hãa ba. A ba a kò kgoarasea hãase Pilatom koe síí, a síí Jesom dim tc'áró ba dtcàrà. ⁴⁴ Jesom nxãakamaga x'óóa hãa sam ko Pilato kóm kam kò are. A ncõo-kg'ao xu dim kaia ba tcii, a têtè me Jesom ncãa ncíise x'óó sa. ⁴⁵ Eëm ko ncõo-kg'ao xu dim kaim koe kóm gatà i ii sa, kam ko Josefa ba tc'áró ba máà. ⁴⁶ Me Josefa ba q'úúm qg'ái ba x'ámá, a tc'áró ba xòò a gaam qg'ám cgoa tcám, a ba a síí qarim nxõám koe tshàòèa hãas tc'áms koe xòò Me. A nxõá-dxoo sa gaas tc'áms kg'ám koe ghànèa tcêekg'am cgoa.

⁴⁷ Sara kò Maria Magatalena sa hêé naka Marias Josefam ka xòò sa hêéthêé sara Jesom dim tc'áróm xòòèa hãa qg'álan bóò.

16

Jeso ba ko x'oos koe têtè

(Mt 28:1-8; Lk 24:1-12; Jn 20:1-10)

¹ Eëm ko Sabata dim càmm ba nqáé ka zi kò Maria Magatalena sa hêé, naka Marias Jakobom ka xòò sa hêé, naka Salome sa hêéthêé zi tshãán x'ámá, síí zi gha tcg'áú Me ka. ² Tc'ãà dim càmm bekem dim di kaisa ntcúúkg'ai cgoa zi kò cáms tcg'oara hãa ka xgoaba a tc'áms koe qòò. ³ A ko têtèku a ko máá: “Dii na gha nxõá sa tc'áms-kg'ám koe ghànèa tcg'òóa máá se e?” témé. ⁴ Igaba êe zi ko ghùì-kg'ai ka zi kò nxõá sa bóò si téé-q'ooa sa koe ghànèa tcg'òòèa hãa, kaisases ko kaia khama. ⁵ Zi kò nxãaska êe zi ko tc'áms koe tcãà ka q'úúm qg'ái ba hanam q'árí-kg'ao ba bóò me kg'ád xòè koe ntcõóa-ntcõe, ka zi kò area. ⁶ Me birí zi a máá: “Táá sao q'ád guu, Jesom Nasareta di ba sao ko qaa, ncêe kò xg'auèa hãa ba. Ghùìem hãa, a ncêe koe kàà Me e; bóò, ncêea xòòèam kò hãa qg'álan ga a. ⁷ Igabaga méé sao qòò, naka síí Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu birí - naka Petere ba hêéthêé e - naka máá, gaxao kam gha tc'ãà a Galilea koe qòò. Gaa koe xao gha sao-xg'ae Me, èem ma birí xaoa hãa khamaga ma, témé,” tam méé. ⁸ Zi kò *Jesom* dis tc'áms koe tcg'oa a zi a qg'óé, cgùruan hêé naka q'áðan

hěéthěéa kò tcàa cgae zia khama, zi kò c'ěe khòe ga táa cúí guù ga birí, q'áò zi kòo khama.*

[Jeso ba ko Maria Magatalenas koe x'áise

(Mt 28:9-10; Jn 20:11-18)

⁹ Eëm ko tc'ãa dim cáim bekem dim ka Jeso ba x'ooan koe ntcùúkg'ai cgoa tēe kam kò Maria Magatalenas koe tc'ãa a x'áise, ncēm kò gaas koe 7 dxāwa tc'ēean xhàigu hāa sa. ¹⁰ Si kò qòo a sa a síí ēem kò ko hēe cgoa ne birí, ēe ne hāa a tshúú-tcaoa hāa, a ko kg'ae ka. ¹¹ Igaba ēe ne ko kg'òeem hāa, a ba a Maria Magatalenas ka bóòe hāa sa kóm, ka ne kò táa dtcòm.

Jeso ba ko cáim tsara xгаа-xgaase-kg'ao tsara koe x'áise

(Lk 24:13-35)

¹² Ncēs guùs qāa q'oo koem kò Jeso ba tām dàòm ka gane ka c'ěe tsara koe x'áise, ēe tsara xóe a ko c'ēm qgám koe qòo ka. ¹³ Tsara kabise a tsara a síí c'ěe ne koe xàa a, igabaga ne kò táa dtcòm.

Jeso ba ko 11 xu koe x'áise

(Mt 28:16-20; Lk 24:36-49; Jn 20:19-23; Tsee 1:6-8)

¹⁴ Me gaa koe guus ka Jeso ba 11 xu koe x'áise, ēe xu hāa a ko tc'óo ka, a ba a gaxu di dtcòm taman ka hēe, naka gaxu di qari tcáóan ka hēéthēe dqàe xu, ēem x'ooan koe tēea hāa ka bóo Mea hāa ne xu kò táa dtcòm khama. ¹⁵ A ba a birí xu a máa: “Wèém nqóóm ncēe ba xao qòo, naka xaoa wèe ne khòe ne Nqarim di qàe tchōan ka xгаа-xгаа. ¹⁶ Díim wèém ēe ko dtcòm a ko tcguù-tcguuè ba gha kgoaraè, igaba díim wèém ēe dtcòm tama ba gha xgàràe. ¹⁷ Zi gha ncēe zi x'ái zi gane ēe dtcòma hāa ne koe tsée: dxāwa tc'ēean ne ne gha Tiri cg'òean cgoa xhàigu, a ne a gha kaba xu tam xu cgoa kg'ui. ¹⁸ Tshàua ne cgoa ne gha cg'aoan qgóoa ghù, a ne a gha ēe ne dqāean kg'áa hāa igabaga i cuiskaga thōo-thōo nea hāa tite. A ne a gha tsàako ne khòe ne koe gane di tshàuan tòo, ne gha qàe,” tam méé.

Jeso ba ko nqarikg'ai koe qaòkaguè

(Lk 24:50-53; Tsee 1:9-11)

¹⁹ Me kò nxāaska X'aigam Jeso ba ēem ko kg'ui cgoa xua xg'ara, ka séea ghù a nqarikg'ai koe qaòkaguè, a ba a síí Nqarim dim kg'áom x'òam xòe koe ntcóo. ²⁰ Xu nxāaska xгаа-xgaase-kg'ao xu tcg'oa a síí Nqarim dim kg'ui ba wèém nqóóm koe xгаа-xгаа. Me kò X'aiga ba gaxu cgoa tséea xg'ae, a kò Gam dim kg'ui ba x'ái zi cgoa tseegukagu. Amen.]

* **16:8:** C'ěe zi Gerika di zi tcgāya zi ncií zi koes ko Marekom dis tcgāya sa ncēe koe chòo.

LUKA Lukam ka góáèa qǎè tchõà ne, Jeso Krestem ka Téé-cookg'ai sa

Luka ba kò naaka me e (Kol 4:14) a ba a kòo Paulom cgoa tséé (Film 24). Ncées tçgāya sam kò Teofila ba góá máá (1:3).

Tçgāyas ncées Lukam di sa ko Jeso ba Gaam nqòòkaguèam Kgoara-kg'aom Iseraele di Me e sa hēé, naka wèém nqòóm di ta khòè ta dim Kgoara-kg'ao Me e sa hēéthéé ka nxàe. Tǎá zi qhàò zi di ne dtcòm-kg'ao nem kò kái-kg'aise góá máá.

Luka ba ko Jesom kò ma Tcom-tcomsam Tc'èem ka ma ntcǎá tcúúèas ka nxàe, qǎè tchõà nem gha èe dxàua hǎa ne koe xgaa-xgaa ka (4:18), a ba a ko káise ncèe zi gúù zi tcàoa hǎa ne khòè ne ka tc'èe-tc'èese.

Luka ba ko kái q'oro qǎè-tcaoan ka kg'ui (1:14, 2:10, 24:41,52).

Luka ba kò cǎm dis tçgāya sa góá - si ncées tçgāya sa “Tséé zi” dis tçgāya si i. Lukam dis tçgāyas tc'ǎá di sa ko Jesom di nqarikg'ai koe qaòà cgoa chòò, a sa a ko “Tséé zi” dis tçgāyas koe còoka qòòkaguè. C'èe khòèa ne ga kg'ama máá, Lukam dis tçgāya sa ko Jesom xg'ao ko qanega nqòómkg'ai koe kúrú zi gúù zi ka kg'ui, témé, si ko “Tséé zi” dis tçgāya sa Jesom xg'ao ko nqòómkg'ai koe kúrú zi gúù zi ka kg'ui, èem xg'ao nqarikg'ai koe hǎa ka.

Cǎm tsara xg'aeku tsara hàna (tce tsara 1-2 di tsara koe hēé naka tce xu 9-19 di xu koe hēéthéé e) ncées tçgāyas q'oo koe cúí ga ko nxàèè zi gúù zi úúa hǎa tsara; ncèe zi x'ái zi khama: moengelean kò ko nxàé ciian hēé naka ghùu-kòre-kg'ao xu ncèe kò Jesom ko ábàè koe dàra xu hēé, naka Jesom kò tempelem koe cóá ba ii kam kò hǎa koe hēé, naka qǎèm khòèm Samaria dim dis sere-sere sa hēé, naka cóám aagusea kò hǎa ba hēéthéé di zi.

Ncées tçgāyas wèés koe ko kaisase gaas ka kg'uièas gúù sa còrè si i naka Tcom-tcomsam Tc'èem ka hēé, naka khòè zi kò Jeso ba kúrúan ka hēé naka Nqarim kò ko khòè ne chibia ne qgóóa máás ka hēéthéé e.

Qaa-qaasa kg'ua ne:

- “i kúrúse”, “x'aèan”, “èe xu cǎm xu ka”

- Tcom-tcomsam Tc'èe ba

- dxàua ne, khòè zi

Tçgāyas q'oo koe hàna zi:

- Jeso ba ko Gam di tsééan tshoa-tshoa (1:1–4:13)

- Jeso ba Galilea koe (4:14–9:50)

- Jeso ba ko Jerusalema koe qòò (9:51–19:44)

- Jeso ba Jerusalema koe (19:45–21:38)

- Jesom di xgàrasean hēé naka Gam dis x'oo sa hēé naka Gam dis x'ooan koe tēe sa hēéthéé e (22–24)

Jeso ba ko Gam di tsééan tshoa-tshoa (1:1–4:13)

Tshoa-tshoa sa

¹ Kái ne khòè nea xg'ao xg'aekua ta koe xg'ao ko kúrúse zi gúù zi bóò a góá. ² Khòè ne ncèe tshoa-tshoas ka kò gane tçgái ka ncèe zi gúù zi bóò a ne, a ne a kò hàà Nqarim dim kg'uim di ne xgaa-xgaa-kg'ao ne ii nea ncèe

zi gúù zi máá taa hãa. ³ Tíí igabar kò wèè zi gúù zi tshoa-tshoas koe qãèse tēèa xãm, i ncēeska qãèa máá tea, ēe zi ma kúrúsea xùrikua hãas kar ga góá máá tsi sa, tsáá Teofíla tsi tcom-tcomsa tsi, ⁴ nxãasega tsi gha wèè tseeguan ncēe tsi xgaa-xgaaèa ka q'ãa ka.

Moengele ba ko Johanem tcguù-tcguu-kg'ao ba gha ábàès ka kg'ui

⁵ I kúrúse Herotem xg'ao x'aigam Jutea di ba ii x'aè ka, me kò Sakaria ta ko ma tciièm peresiti ba hàna, Abiam dis xg'aes di xu peresiti xu di ba. Gam dis khòès Elisabete sa kò *kaiam peresitim* Aronem dis qhàò si i. ⁶ Sakaria khara Elisabetea khara kò Nqarim cookg'ai koe tchàno khara khòè khara a, a wèè x'àè-kg'áman X'aigam Nqarim di ko kúrú, a chìbi úú tama. ⁷ Elisabete sa kò ábà tamàs khòè si i khama khara kò kàà cóá khara a. A kò gataga wèèa khara ga gãeasa hãa.

⁸ I kúrúse me x'aè ba hàà Sakariam dis xg'aes di xu gha tempelem koe síí tséé di ba, me kò Sakaria ba síí peresitim di tsééan Nqarim cookg'ai koe kúrú. ⁹ Peresiti xu di cauan ka xu xg'ao ko cúim khòè ba nxará tcg'òò, tempelem q'oo koe gha tcàa a qãè hm̀m xg'ãò gúúan Nqari ba dàòà máá ba. Gaam cáin kam kò Sakaria ba nxará tcg'òòè. ¹⁰ Eëm tempelem q'oo koe hãa a ko qãè hm̀m xg'ãò gúúan Nqari ba dàòà máá ka ne kò wèè ne khòè ne tempelem ka tchàa koe hãa a ko còrè.

¹¹ Me moengelem Nqarim di ba qhúí-kg'ai me, a ba a kg'áòm x'òàm xòè za téé, ēem gabá hãa a ko ēes qãè hm̀m xg'ãòs gúú sa altaram koe Nqari ba dàòà máá koe. ¹² Eëm ko Sakaria ba moengele ba bóò kam kò q'ae a q'áòs ka tcààè. ¹³ Me moengele ba bìrí me a máá: “Táá q'áò guu, Sakariaè. Còrèa tsi komsanaèa, si gha tsaris khòès Elisabete sa cóá ba ábà, tsi gha Johane ta ma tcii me ke. ¹⁴ A tsi a gha kaisase qãè-tcao, i gha gataga kái khòèan gaam di ábà x'aèan ka qãè-tcao. ¹⁵ X'aigam *Nqarim* cookg'ai koem gha tcom-tcomsam khòè ba ii, ke méém táá qgarì kana dùútsa tshàam xgòàm ga ba kg'áa guu. Eë ábà x'aèa ba koe gam gha guu a Tcom-tcomsam Tc'ēm ka cg'òèa, ¹⁶ a ba a gha kái ne khòè ne Iseraele di ne X'aigam gane òm Nqarim koe kabi. ¹⁷ Elijam di tc'èean hēè naka qarian hēèthēè cgoam gha *Nqarim* cookg'ai koe kg'òè, a xòòga xu di tcáóan cóán koe kabi, a ēe komsana tama ne di tcáóan kabi tchàno ne khòè ne di tc'èean koe, a khòè ne X'aigam *Nqari* ba kg'ónòà máá,” tam méé.

¹⁸ Me Sakaria ba moengele ba tēè a máá: “Nta ra gha ma q'ãa ncēe zi gúù zi gha kúrúse sa? Gãeasa raa, si tiris khòès igaba gãeasa hãa ka,” témé. ¹⁹ Me moengele ba xòà me a máá: “Tíí ra Gabariele ra a, a ra a Nqarim cookg'ai koe tēe. Gaam ga ba tséé tea, hààr gha kg'ui cgoa tsi, a qãè zi tchòà zi ncēe zi ógara máá tsi ka. ²⁰ Bóò, dtcòm tama tsia domka tsi gha ncēe koe guus ka nqooa hãa, a kg'ui tite, me gha nxãakg'aiga síí x'aè ba hàà ncēe zi gúù zi gha hàà kúrúse ba,” tam méé.

²¹ Nxãaska i ko kái khòèan tchàa koe téé-tēe a ko Sakaria ba qãà, a area hãa, dùús domkam tempelem q'oo koe ncēeta noose ãoa hãa sa. ²² Eëm ko tcg'oa kam kò gane cgoa kg'uiian ka tààè, ne kò bóòà q'ãa tempelem q'oo koem kò x'ái sa bóòà hãa sa. Me kò nqoo-nqoosase nxãem ko sa tshàua ba cgoa x'ái ne. ²³ A ba a kò ēe xu cáin xu kam ko tempelem koe tsééa xg'ara ka x'áèa ba koe kábise.

²⁴ Ncēe zi gúù zi qãà q'oo koes kò gam dis khòès Elisabete sa ncàan úú, a sa a 5 nxoan sée a nquum q'oo koe cúia hãa, khòè ne gha táá bóò si ka. Si bìríse a máá: ²⁵ “X'aigam *Nqari* ba ncēes gúù sa kúrúa máá tea hãa, a ba

a ncêem x'aèm ka Gam di thõò-xama-máákuan tíí koe x'áía, a ba a khòè ne koe tiri sau-cgaean cóa ner úú tama di koe tcg'óó tea hãa," témé.

Moengele ba ko Jeso ba gha àbàès ka kg'ui

²⁶ Me kò moengelem Gabariele ba 6 dim nxoem ka Galilea dim x'áé-dxoom Nasareta dim koe Nqarim ka tsééa úúè, ²⁷ dxàe-coas koe, ncêe kò Josefa ta ko ma tcièm qári-kg'aom ka séèkuan tòóa máàèa hãa sa. Josefa ba kò Dafitem dis qhàòs dim khòè me e, i gaas dxàe-coas di cg'òèan kò Maria a. ²⁸ Moengelem ko Marias koe hàà kam kò hàà tsgámkagu si a máá: "X'aigam *Nqari* ba góm sia a sáá cgoa hàna," témé.

²⁹ Si Maria sa èem ko gatà méé ka kaisas q'áòs ka tcàèè, a sa a kò tèèse dùús domkam ko gatà ma tsgámkagu si sa. ³⁰ Me moengele ba birí si a máá:

"Táá q'áò guu, Mariaè,
Nqarim koe si cgómkuan hòda hãa ke.

³¹ Bòò, ncàa si gha úú, a kg'àòm cóa ba ábà,
a si a gha Jeso ta ma tcií Me.

³² Tcom-tcomsam khòè Me e gha ii,
a ba a gha tc'amaka hãam Nqarim dim Cóa ba iise tcièè,
Me gha X'aigam Nqari ba x'aian dis ntcóò-q'oo sa máà Me,
Gam ka xòò-dxoom Dafitem khamaga ma.

³³ Jakobem dis qhàòs koem gha chòò tamase x'aiga ii,
si Gam dis x'ai sa cuiskaga chòò tite,"
tam moengele ba méé.

³⁴ Si Maria sa moengele ba birí a máá: "Nta i gha ii, qane cgoar kg'áò-khoe cgoa xóé tama ka?" témé.

³⁵ Me moengele ba xoa si a máá:
"Tcom-tcomsam Tc'èe ba gha sáá koe hàà,
kaisase Tc'amaka hànam di qaria nea gha qàbi si,
Me gha gaa domka

Gaam èe gha ko ábàè ba tcom-tcomsa ii,
a ba a gha Nqarim dim Cóa ba ta ma tcièè.
³⁶ Bòò kg'ama, ncêe Elisabete koe kúrúsea sa.

Wèè khòèa ne kò q'ana hãa cóas úú tite sa,
a sa a ábà tamas khòè si i sa,
igaba ncêes gàeesea hãa kas kg'àòm cóa ba qóma hãa,
i nxoea sa ncêeska 6 i.

³⁷ Cúí guù ga káà a, Nqarim ka kúrúè tite e khama,"
tam méé.

³⁸ Si Maria sa xoa me a máá: "Ncãa ga ra a, X'aigam *Nqarim* dir qãa ra. Eè tsi ko méé khamaga méé i tíí koe ii," tas méé. Me moengele ba guu si a qõò.

Maria sa ko Elisabete sa dàra

³⁹ Gaa x'aè kas kò Maria xgoaba a sa a qháése c'èem x'áé-dxoom xàblan dim koe síí, Juta ne di ba. ⁴⁰ A sa a Sakariam x'áé koe tcãa a Elisabete sa tsgámkagu. ⁴¹ Eès ko Elisabete sa kóms ko Maria tsgám sia ts'oo kam ko cóa ba ncãaa sa q'oo koe kori, si Tcom-tcomsam Tc'èem ka cg'òè cgaeè, ⁴² a sa a tc'amaka kg'ui a máá:

"Wèè zi khòè zi cookg'ai koe si sáá ts'ee-ts'eekg'aièa. Me gataga sarim cóa ba thèè ts'ee-ts'eekg'aièa. ⁴³ Dùútsa gúús kaia sa ko ncêe cam ka tíí koe kúrúse, ncêe tirim X'aigam *Nqarim* ka xòòs ko tíí koe hàà ka? ⁴⁴ Eèr ko kóm

si ko ma tsgàm tea ts'oo sa kam ko gaa x'aè kaga cóa ba ncâaa te q'oo koe qãè-tcaoan ka kori khama. ⁴⁵ Ncêem X'aigam *Nqari* ba sáa cgoa kg'uia hãa zi gúu zi wèé zi gha kúrúse sa si dtcòma hãa, khama si ts'ee-ts'eekg'aièa," tas méé.

⁴⁶ Si Maria sa máa:

"X'aigam *Nqari* bar ko wèé tcáóa te cgoa kaikagu,

⁴⁷ i tc'èea te *Nqarim* Kgoara-kg'aom Tirim koe

qãè-tcaoan ka cg'oèa hãa,

⁴⁸ Gam dis qãàs di nqãaka hãa nem bóòa hãa khama.

Bóò, ncêe koe guus ka zi gha wèé zi qhàò zi nxàe

ts'ee-ts'eekg'aièar hãa sa.

⁴⁹ Qarian úúa hãa ba kaisa zi gúu zi kúrúa máa tea hãa khama,

i cg'òèa ba tcom-tcomsa a.

⁵⁰ Gam di thòò-xama-máákua nem ko

èe ko q'áo Me ne koe x'ái

èe zi ko ma qhàò zi hàà khama.

⁵¹ *Nqari* ba tshàua ba cgoa cgáé zi gúu zi kúrúa,

a ba a èe tc'èega ne e,

ta tcáóa ne q'oo koe tc'èea hãa ne khóè ne

tsai-tsai q'ara hãa.

⁵² Kaia x'aiga nem

gaan di ntcóó-q'ooan x'aian di koe guu a xòoa hãa,

a èe nqãaka hàna khóèan ghùia hãa.

⁵³ Xàbàa khóèa nem xg'ãákagua hãa

qãè zi gúu zi cgoa,

a ba a èe qguùu hãa khóèan

káa gúu tshàu-q'oose tcg'òóa hãa.

⁵⁴ Gam dim qãàm Iseraele bam hùia,

thòò-xama-máákuan Gam dim ko tc'èe-tc'èese khama.

⁵⁵ Ncêem ma gatá ka xòòga ne nqòòkagua hãa khama,

Abrahamam ka hëé

naka qhàò ba ka hëéthéè e,

chòò tamase,"

tas Maria méé.

⁵⁶ Si kò Maria sa ngoana khama noo nxoean Elisabètes cgoa sí hãa, a sa a nxàwa kabise a x'áéa sa koe dìbi.

Johanem tcguù-tcguu-kg'aom di ábà x'aèa ne

⁵⁷ Me kò Elisabètes gha ábàm x'aè ba hàà, si kò kg'áòm cóa ba ábà. ⁵⁸ Ne kò cúuse x'áèa ne khóè ne hëé naka gas di qhàòan hëéthéè kóm X'aigam *Nqarim* ma kaisase thòò-xama máa sia hãa sa, a ne a kò gas cgoa qãè-tcao.

⁵⁹ A ne a 8 cáma nem cóa ba úúa ka hàà, hàà ne gha q'áe nqãa-qgai khòo me ka, a ne a Sakaria ta ma tcii me kg'oana, xòòm cg'òè cgoa. ⁶⁰ Si gam ka xòò sa xòa a máa: "Eè èe, Johane tam gha ma tciiè," témé. ⁶¹ Ne khóè ne bìrí si a máa: "Eèta xamò cg'òès kò qhàò si di ne koe káa si i ná," témé.

⁶² Ne tshàua ne cgoa sere-sere a xòò ba tèè, ntam ko cóám di cg'òèan ka méé sa. ⁶³ Me góám gha gúuan tcaba dtcàrà, a góá a máa: "Cg'òèa ba Johane e," témé. Ne wèéa ne are.

⁶⁴ Me kò gaa x'aè kaga Sakaria gaicara tshoa-tshoa a kg'ui, a *Nqari* ba dqom.

⁶⁵ Ne kò èem qgám di ne khóè ne wèé ne q'áòs ka tcààè, ne kò Jutea di xu xàbì xu wèé xu di ne khóè ne ncêe ko kúrúse zi gúu zi wèé zi ka kg'ui.

66 Ne kò wèè ne ãe kò kóm ne are a tãese a máá: “Dùútsa cóá ba gáé ncãe ba?” témé. X'aigam *Nqarim* dim tshàu ba kò hãa cgoa mea khama.

Sakaria ba ko Nqari ba dqom

67 Me kò cóám ka xõòm Sakaria ba Tcom-tcomsam Tc'ëem ka cg'oè cgaee, a ba a porofita a máá:

68 “Dqomlèmè méém X'aigam *Nqarim* Iseraele di ba,

Gam di ne khòè ne koem hààraa
a ba a ko hàà kgoara nè ke.

69 Kgoarakuan dim nxãà bam tc'amaka ghùia máá ta a hãa.

Gam dim qãàm Dafitem di ne qhàò ne koe.

70 Ncãem ko ma ncísega

Gam di xu porofiti xu tcom-tcomsa xu koe ma kg'uia hãa khama,

71 a ba a ko máá,

hààm gha gatá di ne cg'õo-kg'ao ne koe hëé

naka wèè ne ãe hòre taa ne
di tshàu-q'ooan koe hëéthëé kgoara ta a.

72 Ncãem dàòm kam ko *Nqari ba*

gatá di xõòan koe thõò-xama-máákuan x'ái,

ncãem kò nqòòkagu nea hãa a,

naka Gam dis qáé-xg'aes tcom-tcomsa sa tc'ëe-tc'ëesean hëéthëé e,

73 gaisés ncãem gatá ka xõòm Abrahamam koe gaisea sa,

74-75 gatá di ne cg'õo-kg'ao ne koem gha tcg'òó ta a ka,

ta gha nxãasega q'áo tamase hëé,

tcom-tcomsase hëé

naka tchànose hëéthëé

cookg'aia ba koe tsééa máá Me,

wèé kg'òèa ta q'oo koe.

76 Tsáá tiri tsi cóá tsi,

X'aigam Nqarim ncãem tc'amaka hànám

di tsi porofiti tsi iise tsi gha tciie,

Nqarim cookg'ai koe tsi gha qõò,

a tsi a gha hààm gha xu dàò xu kg'ónòa máá Me.

77 Gam di ne khòè ne tsi gha bìrí

nta ne gha ma q'ãan di tc'ëean di kgoarasean hòò sa,

gane di chìbian di qgóóa-máákuan koe guu a.

78 Gatá dim *Nqari ba ko tcáóa ba q'oo koe thõòan xám,*

gaa domkam gha cáms ko tcg'oa xòè koe guuam x'áàm

ncãe tc'amaka guuam cgoa x'áà-x'aa ta a.

79 Wèém khòèm ãe

ntcúús q'oo koe hëé

naka x'ooan di sóman koe hëéthëé hànám

koem gha x'áà ba óága,

a ba a gha dàò ta tchàno-tchano

tòókuan dim dàòm koe,”

tam méé.

80 Me kò cóá ba kai a tc'ëean koe qari, a ba a kò tchàa-xgóós koe hàna, me sí hààm gha Iseraele di ne khòè ne cookg'ai koe x'áisem x'aè ba hàà.

2

Jeso ba ko ábàè
(Mt 1:18-25)

¹ Eēm x'a'em kam xg'ao *Roma dim* x'aigam Agusetosi ba x'áean tcg'òò, wèem nqòòm *di ne khòè ne* gha nxáràè di i. ² Ncèes nxárákus kg'áika di sa xg'ao Kurinim kò Siria koe x'aiga ii x'aè ka kúrúse. ³ Me kò wèem khòè ba nxáaska gam dim x'áé-dxoom koe síí góáse.

⁴ Me Josefa thèé Nasareta dim x'áé-dxoom Galilea dim koe guu a síí Jutea dim x'áé-dxoom koe tcàa, Betelehema ta ko ma tciìè ba, *x'aigam* Dafitem *ábàèa* koe, Dafitem dim qhàò me e kò ii khama. ⁵ Gaa koem kò síí Marias cgoa góáse, ncèem kò séèkuan tòóa máána hãa sa, si kò gataga qóm ii. ⁶ *Qanega* khara Betelehema koe hãa kam kò cóá bas gha ábà dim x'aè ba hàà. ⁷ Si kò qgáé-kg'ai dim cóám gas di ba ábà, a sa a qgáían cgoa tcám Me, a dxòrom q'oo koe xòó Me, cg'áè-nquum koe i kò x'óm-q'ooan kàà a khama.

Ghùu kòre-kg'ao xu hëé naka moengele xu hëéthëé e

⁸ Xu kò c'èe xu ghùu kòre-kg'ao xu qãáka hãa a tééa q'uu a ko ghùu zi kòre. ⁹ Me kúúga moengelem X'aigam di ba hàà qàea xu koe téé, me X'aigam dim x'áà ba x'áà-x'aa xu, xu kò kaisase q'áò. ¹⁰ Me kò moengele ba birí xu a máá: “Táá q'áò guu! Bòò, qàè tchòà ner ko óága máá xao o, ncèe gha hàà wèé khòèan kaisa qàè-tcaoan máá a ke. ¹¹ Ncèem cáín ka tu Dafitem dim x'áé-dxoom koe Kgoara-kg'ao ba ábà máàèa - X'aigam Krete ba! ¹² Si gha ncèes guù sa gaxao koe x'ái sa ii: cóá-coam qgáían ka tcám a dxòrom q'oo koe xòòèa ba xao gha hòò,” tam méé.

¹³ Si kò kúúga moengele xu dis xg'aes nqarikg'ai di sa qhúí a gaam moengelem cgoa hàna hãase Nqari ba dqòm, a máá:

¹⁴ “Dqòm kuan méé i kaisase tc'amaka hànam Nqarim koe hãa, naka tòókuan hëéthëé e nqòòmkg'ai koe, khòè ne èem ncàma hãa ne koe,” témé.

¹⁵ Eè xu ko moengele xu guu xu a ko nqarikg'ai koe kabise, ka xu kò kòre-kg'ao xu biríku a máá: “Hààn xae Betelehema koe qòò naka síí ncèes guùs kúrúsea sa bóò, ncèe X'aigam *Nqarim* birí xaea hãa sa,” témé. ¹⁶ A xu a qháése xgoaba a qòò, a síí Maria khara Josefa khara hëé naka Cóá-coa ba hëéthëé hòò, Me dxòrom q'oo koe xòe. ¹⁷ Eè xu ko kòre-kg'ao xu hòò ne ka xu kò ncàa i Cóám ka mééè sa birí khara a. ¹⁸ Ne kò wèè ne èe kòre-kg'ao xu ko birí ne sa ko kóm ne are. ¹⁹ Si Maria sa wèè zi guù zi ncèe zi tcáóa sa koe tòó, a sa a gazi ka kaisase tc'èe. ²⁰ Xu ghùu kòre-kg'ao xu kabise, a xu a Nqari ba dqòm a koa Me, wèè zi guù zi èe xu kò kóma zi ka hëé naka èe xu kò bóòa zi ka hëéthëé e; èe xu kò ma biríèa khama i kò ii.

²¹ 8 cáman qãá q'oo koem kò Cóá ba q'áe nqãa-qgai khòè, a ba a Jeso ta ma tciìè, qóímmè tamam hãa cookg'ai koem kò moengelem ka máàèa hãas cg'òè sa.

Jeso ba tempelem koe hàna

²² Eēm ko x'aè ba hàà *Josefa khara Maria khara méé khara peresitim* ka q'ano-q'anoè di ba, ncèe Moshem di x'áean kòò méé khama, ka khara kò Cóá ba Jerusalem koe úú, a síí X'aigam *Nqarim* cookg'ai koe tòó Me. ²³ Eè i kò ma X'aigam *Nqarim* di x'áean koe ma góásea khama, a ko máá: “Wèem cóám kg'áòm tc'ãa a ábàèa ba méém X'aigam *Nqarim* di tsééan tòóa mááè,” téméè khama. ²⁴ Gataga khara kò dàòa-mááku sa *X'aigam Nqari ba* kúrúa máá, èem kò ma X'aigam *Nqari* ba x'áèa khama a ko máá: “Cám tcíbí sara kana cáín tcíbí-coa sara ga igaba,” témé.

²⁵ Gaa x'aè kagam kò Jerusalema koe Simone ta ko ma tcièm khòè ba x'âèa. Tchàno, a Nqari-tcáóa hãa khòè me e kò ii, Nqarim gha Iseraele ne qgai-qgai tcáo dim x'aè ba kò tééa máána hãa ba, me kò Tcom-tcomsam Tc'ëe ba gam koe hãa, ²⁶ me kò Tcom-tcomsam Tc'ëem ka x'áìèa hãa, X'aigam *Nqarim* dim Kreste bam bóò tamasa cookg'ai koem x'óóa hãa tite sa. ²⁷ Tcom-tcomsam Tc'ëem kam kò tempelem koe óágaè. Khara kò Jesom ka xòò ga khara thée gakhara dim Cóám Jeso ba tempelem koe óá, hàà khara gha x'âèan ko méé sa kúrúa máá Me ka, ²⁸ me kò Simone ba gaam Cóám Jeso ba sée a x'òàa ba koe tchàma a ba a Nqari ba dqòm, a máá:

²⁹ “Tí Q'òdè, ãe Tsi ma birí tea khama

Tsi gha ncéeska Tsarir qãà ra

tòókuan cgoa dàò ba xgobekg'ama máá.

³⁰ Tiri tcgáía nea Tsari kgoarakuan bóòà hãa khama,

³¹ ncée Tsi wée zi qhàò zi tcgái q'oo koe kg'ónòà a,

³² táá zi qhàò zi gha xgobekg'am tc'ëem x'áà Me e gha ii,

a ba a gha Tsaris qhàòs Iseraele di sa x'áakagu,”

tam méé.

³³ Khara kò Cóám ka xòòga khara Simonem ko Cóám ka méé gúùn are.

³⁴ Me kò Simone ba ts'ee-ts'eekg'ai ne, a ba a Marias Cóám ka xòò sa birí a máá: “Bóò, Nqari ba ncèem Cóá ba qaara máásea, kái ne khòè nem gha kúrú ne cg'áé, a ba a gha kái ne khòè ne Iseraele koe tteekagu ka. X'ái Me e gha ii ntcoeku cgoaè gha ba, ³⁵ nxãasega zi gha kái ne khòè ne di zi tc'ëe zi tcg'oa a x'áise ka, me gha ntcàu ba qhàè tcáo si,” témé.

³⁶ Si kò gataga Anna ta ko ma tciès porofiti sa hànaa, Fanulem ka cóáse sa, Asere dis qhàòs di ba. Kaisases kò gaeasea hãa, ncée ko èes ko séeèa xg'ara ka 7 kurian gas dim khòèm cgoa x'âèa hãa sa. ³⁷ A sa a kò dxàè-ntcòà sa kúrú, a nxãakg'aiga síí 84 kuri, a kò wée x'aè ka tempelem koe hàna, a ko ntcúu ba hée naka koaba ba héeéthéé Nqari ba dqòm, tc'òoan carasean hée naka còrèan héeéthéé cgoa. ³⁸ Gaam x'aèm èem kagas kò hàà cgae ne, a hàà Nqari ba qãè-tcaoa máá, a sa a wéea ne ãe kò Nqarim gha Jerusalema ba kgoara sa qãà hãa ne Cóám ka kg'ui cgoa.

³⁹ Eè khara ko wée zi gúú zi X'aigam *Nqarim* kò x'áèa hãa zi kúrúa xg'ara ka khara ko Galilea koe kabise, gakhara dim x'áé-dxoom Nasaretam koe.

⁴⁰ Eèm ko Cóá ba kai kam kò qari, a tc'èega, i Nqarim di cgòmkuam Gam cgoa hãa.

12 kuri qãá q'oo koem ko Jeso ba tempelem koe kabise

⁴¹ Wèém kurim q'oo koe khara kò ko *Jesom* ka xòò ga khara Jerusalema koe qòò, Paseka dis kòès koe. ⁴² Eèm *Jeso ba 12* kurian úúa ka ne kò gaicara qòò a gaas kòès koe síí, khòè ne kò ko wée x'aè ka hée khama.

⁴³ Eès ko kòè sa xg'ara ka khara kò x'áéa khara koe kabise, igabam kò Jeso ba Jerusalema koe qau, khara kò Gam ka xòò ga khara ncées gúú sa c'úúa. ⁴⁴ Khòè ne xg'aeku koem kò hàna, ta khara kò tc'èea, khama khara kò tc'áà dim cáím ba qòò, a khara a gakhara di qhàòan hée naka khòè ne ãe khara kò q'ana ne héeéthéé koe qaa Me.

⁴⁵ Táá khara kò hòò Me khama khara kò Jerusalema koe kabise a síí qaa Me.

⁴⁶ Nqoana cáíman qãá q'oo koe khara kò tempelem q'oo koe hòò Me, Me xgaa-xgaa-kg'ao xu xg'aeku koe ntcòe, a ntcóò a ko komsana xu, a ko tteè-kg'ám zi tteè xu. ⁴⁷ Xu kò wée xu ãe kò kórú Me xu Gam di kórú q'ãan hée

naka xɔa-kg'áma ba ka hěéthěé arekaguè. ⁴⁸ Gam ka xòɔga khara ko bóo Me ka khara kò kaisase are, si Gam ka xòo sa máá: “Tiri Tsi Cóa Tseè, dùús domka Tsi kò ncěeta hěéa máá? Bòo, saò ba hěé naka tí hěéthěé khama ncāa ko thòò-tcaoase qaa Tsi,” témé. ⁴⁹ Me xɔa khara a, a máá: “Dùús domka khaoa kò ko qaa Te? C'ùua khaoa kò hāa, Abom Tirim Xòòm di zi gùú zi koe méér ga hāa sa?” témé. ⁵⁰ Khara kò dùú sam ko méé sa táa koma q'āa.

⁵¹ Me Nasareta koe kabise cgoa khara a, komsana khara am kò ko. Si kò Gam ka xòo sa ncées gùú sa tcáóa sa q'oo koe tòó. ⁵² I ko Jesom di tc'ēean hěé naka qarria ba hěéthěé kai a càuse, i kò Nqari ba hěé naka khòe ne hěéthěé di tòókuan càuse cgae Me.

3

Johanem tcguù-tcguu-kg'ao ba ko Nqarim di kg'uian xгаа-xгаа
(Mt 3:1-12; Mk 1:1-8; Jn 1:19-28)

¹ 15 dim kuri me e kò ii Roma ne dim x'aigam Kaesaram Tiberiam kò wéem nqòo ba tc'āa-cookg'aia hāa ka, me kò Pontiose Pilato ba Jutea dim x'aiga ba ii, me Herote ba Galilea dim nqòo ba tc'āa-cookg'aia, me káíkhoem Filipi ba Iturea ba hěé naka Terakoniti ba hěéthěé di tsara nqòo tsara tc'āa-cookg'aia, me Lisania ba Abelenem dim nqòo ba tc'āa-cookg'aia.

² Gaa x'aè ka tsara kò Anase ba hěé naka Kaifase ba hěéthěé tsara kò kaia tsara peresiti tsara ii. Kam kò Nqarim dim kg'ui ba Sakariam dim cóam Johanem koe hàà, tchàa-xgóóm koem hāase. ³ Me Jorotane dim tshàa ba nxama-nxama xu nqòo xu wéè xu koe qòòate, a ba a chibia ne koe ne gha tcóose a tcguù-tcguués ka xгаа-xгаа ne, nxāasega ne gha gane di chibian qgóóa mááe ka, ⁴ ēe i ma porofitim Isaiaam dis Tcgāyas koe ma góásea hāa khama a ko máá:

“C'ēm dòm ba ko tchàa-xgóós koe guu a q'au a ko máá:

'X'aigam Nqari ba tu dàò ba kg'ónòa máá,
naka Gam di dàòan tchàno-tchanoa máá Me.

⁵ Wéè qgáian ēe qàm gha cg'oè-cg'oeè,

i gha wéè xàbian hěé naka nxòá xàbian hěéthěé
nqāaka qámme,

i gha kàma dàòan tchàno-tchanoè,

i gha xgárá dàòan tcgàriè.

⁶ Ne gha wéè ne khòe ne

Nqarim di kgoarakuan hòò a bóò, ”

témé ba.

⁷ Me kò Johane ba tcguù-tcguukuan domka gam koe hààraa zi xg'ae zi birí a máá: “Gatu cg'aoan di tu cóa tuè, dìin ka tua q'āa-q'āàe hāa a ko hààko xgóàn Nqarim di bèe? ⁸ Nxāaska méé tu chibian koe tu tcóosea hāa sa gha x'ái tc'ároan kúrú, naka tua táá tshoa-tshoa naka birise naka máá: 'Abrahama ba ta úua hāa, sita ka tsgòose ba,' témé guu. Birí tu ur ko a ko máá: Nqari ba tààè tama ncēe zi nxòá zi sèè a Abrahama ba tsgòo-coan kúrúa máán ka ke. ⁹ Si gataga bóò sa nxāakamaga hìi zi di tɔbean kg'ónòa tòòa máàe, si gha wéès hìis ēe qāè tc'ároan kúrú tama sa xg'aoa tcg'òò a c'eean q'oo koe xaoa tcāàè,” témé.

¹⁰ Ne xg'ae zi di ne khòe ne tèè me a máá: “Kháé nxāata i kò ii ne ta gha dùú sa kúrú?” témé. ¹¹ Me xɔa ne a máá: “Dìim wéem ēe cam qgáian úua hāa ba méém ēe cúis ga sa úu tama ba c'ēe sa máá, nakam dìim wéem ēe tc'òoan úua hāa ba gataga thée hěé,” témé.

¹² Xu c'êe xu mari xg'ae-xg'ae-kg'ao xu hàà, tcguù-tcguuè xu gha ka. A tème me a máá: “Xgaa-xgaa-kg'ao tsee, dùu sa xae gha sixae kúru?” tème. ¹³ Me xoa xu a máá: “Táá méé xao qaaseko marian nqáéa hãan sèè cgae ne guu,” tème.

¹⁴ Xu gataga ncõo-kg'ao xu hàà a tème me a máá: “Kháé nxãaska sixae ka, dùu sa méé xae kúru?” tème. Me Johane xoa xu a máá: “Táá cúí khóè koe ga qari cgoa marian sèè guu, naka táá khóèan gaan di tama chìbian hãakagu guu. Naka xaoa gaxao di surutan qãè-tcaoa máá,” tème.

¹⁵ Khóè ne kò nqòòà hãase qãà a ne a ko wèéa ne ga tcáoa ne q'oo koe tème a ko máá, Johane ba gha c'èedaoka Krestem ga me e, ta tc'èea. ¹⁶ Me Johane wèéa ne ga xoa a máá: “Tíí ra ko tshãan cgoa tcguù-tcguu tu u, igabam ko Gaam èe tíí ka qari ba hàà, ncèe Gam di nxàbo tcãian kgoara ner kg'ano tama ba. Gaa ba gha hàà Tcom-tcomsam Tc'ëm cgoa hée naka c'eem cgoa hée thée tcguù-tcguu tu u. ¹⁷ Mabere tsoroan ko dqòrò cgoam hii ba tshàua ba koe hãa, Me gha maberean ko dqòròès qgáis koe wèe maberean ga dqòrò, a gha Gam di maberean Gam dis nxàés koe xg'ae-xg'ae, igabam gha tsoroan ts'iri tamam c'eem koe dàò,” tème.

¹⁸ Johane ba kò kái zi dàò zi tãáka zi cgoa khóè ne koe qãè tchõan óa. ¹⁹⁻²⁰ Igabam kò Herotem tc'ãa-cookg'ai ba tãás guù sa kúru a gam di chìbian càù, Johane ba qáé-nquus koe tcãan ka. Johane ba kò chibi-chibi mea, Herotiasem gam ka káíkhoem dis khóès cgoam kò xóéa hãa, a ba a kò gataga kái zi guù zi cg'ãè zi kúrua hãa khama.

Jeso ba ko tcguù-tcguuè
(Mt 3:13-17; Mk 1:9-11)

²¹ Khóè ne wèé ne ko tcguù-tcguuè kam kò Jeso ba thée tcguù-tcguuè. Eëm hãa a ko còrè ka i kò nqarikg'aian xgobekg'amse, ²² Me kò Tcom-tcomsam Tc'èe ba tcíbís khama ii a xõa cgae Me. Me kg'ui ba nqarikg'ai koe guu a tcg'oa, a máá: “Tiri Tsi Cóá Tsi ncàma Ra hãa Tsi i. Tsáá koe Ra ko qãè-tcao,” tème.

Jesom dis qhàò sa
(Mt 1:1-17)

²³ Eëm ko Jeso ba Gam dis tséé sa tshoa-tshoa kam kò 30 kuri Me e, ncèe khóè ne kò ko máá,

Josefam ka cóáse Me e, tème ba,

Josefam Elim ka cóáse ba,

²⁴ Elim Matatem ka cóáse ba,

Matatem Lefim ka cóáse ba,

Lefim Melekim ka cóáse ba,

Melekim Janaim ka cóáse ba,

Janaim Josefam ka cóáse ba.

²⁵ Josefam Matatisim ka cóáse ba,

Matatisim Amosem ka cóáse ba,

Amosem Naumem ka cóáse ba,

Naumem Eselim ka cóáse ba,

Eselim Nagaim ka cóáse ba,

²⁶ Nagaim Matam ka cóáse ba,

Matam Matatisim ka cóáse ba,

Matatisim Seminem ka cóáse ba,

Seminem Josekim ka cóáse ba,

Josekim Jodam ka cóáse ba,

27 Jodam Joanam ka cóáse ba,
Joanam Resam ka cóáse ba,
Resam Serobabelem ka cóáse ba,
Serobabelem Salatielem ka cóáse ba,
Salatielem Nerim ka cóáse ba,
28 Nerim Melekim ka cóáse ba,
Melekim Adim ka cóáse ba,
Adim Kosam ka cóáse ba,
Kosam Elemadam ka cóáse ba,
Elemadam Erem ka cóáse ba,
29 Erem Joshuam ka cóáse ba,
Joshuam Elieserem ka cóáse ba,
Elieserem Jorim ka cóáse ba,
Jorim Matatem ka cóáse ba,
Matatem Lefim ka cóáse ba,
30 Lefim Simonem ka cóáse ba,
Simonem Jutam ka cóáse ba,
Jutam Josefam ka cóáse ba,
Josefam Jonam ka cóáse ba,
Jonam Eliakim ka cóáse ba,
31 Eliakim Meleam ka cóáse ba,
Meleam Menam ka cóáse ba,
Menam Matatem ka cóáse ba,
Matatem Natanem ka cóáse ba,
Natanem Dafitem ka cóáse ba,
32 Dafitem Jesem ka cóáse ba,
Jesem Obetem ka cóáse ba,
Obetem Boasem ka cóáse ba,
Boasem Salemonem ka cóáse ba,
Salemonem Nasonem ka cóáse ba,
33 Nasonem Aminadabem ka cóáse ba,
Aminadabem Ademinem ka cóáse ba,
Ademinem Arenim ka cóáse ba,
Arenim Hesonem ka cóáse ba,
Hesonem Peresem ka cóáse ba,
Peresem Jutam ka cóáse ba,
34 Jutam Jakobem ka cóáse ba,
Jakobem Isakam ka cóáse ba,
Isakam Abrahamam ka cóáse ba,
Abrahamam Teram ka cóáse ba,
Teram Nahorem ka cóáse ba,
35 Nahorem Serugem ka cóáse ba,
Serugem Regum ka cóáse ba,
Regum Pelegem ka cóáse ba,
Pelegem Eberem ka cóáse ba,
Eberem Selam ka cóáse ba,
36 Selam Kainanem ka cóáse ba,
Kainanem Arefekesatem ka cóáse ba,
Arefekesatem Shem ka cóáse ba,
Shem Nowam ka cóáse ba,
Nowam Lamekem ka cóáse ba,
37 Lamekem Methuselah ka cóáse ba,
Methuselah Enokem ka cóáse ba,

Enokem Jaretem ka cóáse ba,
 Jaretem Mahalalem ka cóáse ba,
 Mahalalem Kainanem ka cóáse ba,
³⁸ Kainanem Enosem ka cóáse ba,
 Enosem Setem ka cóáse ba,
 Setem Adam ka cóáse ba,
 Adam Nqarim ka cóáse ba.

4

Jeso ba ko kúrúá bóòè
 (Mt 4:1-11; Mk 1:12-13)

¹ Jeso ba kò Tcom-tcomsam Tc'ëem ka cg'oè cgaeèa, a ba a kò Jorotane dim tshàam koe guu a kabise. A ba a kò Tcom-tcomsam Tc'ëem ka sèe a qāáka úúè. ² Gaa koem kò dxāwa ba 40 cáman Jeso ba kúrúá bóò. Jeso ba kò èe xu cáń xu ka táá cúí guù ga tc'óó, khamam kò gaa koe guus ka xàbàa hāa.

³ Me dxāwa ba bìrì Me a máá: “Nqarim di Tsi Cóá Tsi kò ii ne, nxōás ncēe sa bìrì nakas péréan kúrúse,” témé. ⁴ Me Jeso ba xọa me a máá: “Góásea i hāa a ko máá: ‘Khóèa nea péréan ka cúí kg'òè tama,’ témé,” tam méé.

⁵ Me kò dxāwa ba sèe a kaisase tc'amaka hāam qgàim koe úú Me, a ba a kò ãem x'aem ka wèe x'aian nqđómkg'ai di hēe naka gaan di karean hēéthēe x'ái Me. ⁶ A ba a bìrì Me a máá: “Ncēe guúan di qarian wèe hēe naka x'aian di x'àan hēéthēe ra gha máà Tsi, máàè ana raa, a ra a ko tc'èer kom khóè ba máà a khama. ⁷ A ncēe cookg'aia te koe Tsi ko dqom̄ ne i gha wèean ncēe ga Tsari ii,” témé. ⁸ Me Jeso ba xọa me a máá: “Góásea i hāa a ko máá: ‘X'aigam Nqarim tsari ba dqom̄, naka Gaam cúí ba tséèa máá,’ téméè,” tam méé.

⁹ Me kò dxāwa ba Jerusalema koe sèe a úú Me, a ba a kaisase tc'amaka hàna qgàian tempelem tcqbe di koe síí tòó Me, a bìrì Me a máá: “Nqarim di Tsi Cóá Tsi kò ii ne, ncēe koe guu naka nqāaka xaoa xòóse. ¹⁰ Góásea i hāa ke a ko máá:

‘Gam di xu moengele xum gha x'àèan máà,
 xu gha kòre Tsi,’

téméè khama. ¹¹ Gataga i góásea a ko máá:

‘Tshàua xu cgoa xu gha qgóóá ghùì tsi,
 táá tsi gha nxāasega nqàrèa tsi nxōán koe xg'áma tòó ka,’

téméè,” tam méé. ¹² Me Jeso ba xọa me a máá: “Góásea i hāa a ko máá: ‘Táá méé tsi X'aigam tsarim Nqari ba kúrúá bóò guu,’ téméè,” tam méé.

¹³ Eëm ko dxāwa ba gam di kúrúá bóókuan wèe cgoa xg'ara kam kò gaa koe guu Me a qāem x'aè ba qāà.

Jeso ba Galilea koe (4:14–9:50)

Jeso ba ko Nasareta koe xguèè
 (Mt 4:12-17; Mk 1:14-15)

¹⁴ Me kò Jeso ba Tcom-tcomsam Tc'ëem di qarian ka Galilea koe kabise, i nxàea ba wèem xg'aekum koe tsai-tsaise. ¹⁵ Me kò gane di còrè-nquuan koe xgaa-xgaa, i wèe khóèan dqom̄ Me.

¹⁶ Me kò Nasareta koe qđò, ncēem xg'ao kaikaguè koe. A kg'aigam ko hēe khama Sabata dim cáń ka còrè-nquum koe síí. *Nqarim dis Tcgāya sam* gha nxará kam kò tēe, ¹⁷ a ba a porofitum Isaiam dis Tcgāya sa máàè, a xgobekg'am si, a ba a ncēeta i ma góàea qgàian koe síí:

18 “X’AIGAM *Nqarim* dim Tcom-tcomsam Tc’êe ba Tíi koe hàna, *nxárám tcg’òò a nxùian* ntcãá tcúú Tea hãa khama, ãe dxàua ne koer gha qãe tchõàn óága ka.

Tsééam óá Tea, ãe qáéèa ner gha hàà birí, kgoaraè ne gha sa, a ãe bóò tama ne, xgobekg’am tcgáíè ne gha sa, a Ra a gha ãe nqãaka hàna ne hàà kgoara sa ka, 19 a Ra a gha khòè ne birí, x’ a è ba hààra sa, X’aigam *Nqarim* gha *Gam di ne khòè ne Gam di cgòmku*an x’ái di ba,”

tam ma nxárá.

20 Jeso ba kò tcgãya sa tcëekg’am, a ba a qãàm koe úúa kabi si, a ntcóó. I kò còrè-nquum koe ko hãa ne khòè ne wèé ne di tcgáían Gam koe qãesea tãe. 21 Me tshoa-tshoa a birí ne a máá: “Ncëe cáím kas ncãa ncëes qgáís *Nqarim dis* Tcgãyas di sa tseegukaguè, ncëe tu ncãa ma kóm i ko ma nxáráè khamaga ma,” tam méé.

22 Ne kò wèé ne khòè ne Gam ka qãèse kg’ui, a ne a kò kare kg’uian ncëe kg’áma ba koe ko tcg’oa ka arekaguè, a ne a máá: “A ncëe ba gáé Josefam dim Cómama tama baa?” témé.

23 Me Jeso ba birí ne a máá: “Tseeguan kaga tu gha ncëes sere-sere sa nxàea máá Te a máá: ‘Naaka Tseè, Tsáá ka qãèkaguse! Ncëe ta ko kóm Tsi Kaperenaume koe kúrúu zi gúú zi ncëe nqóóa Tsi koe kúrú,’ ” témé. 24 A ba a birí ne a máá: “Tseegua ner ko birí tu u a ko máá: Porofiti ba x’áéa ba koe dtcòmme tamam khòè me e.

25 “Tseeguan kar ko birí tu u: Elijam di x’aèan ka, ãe i ko nqarikg’aian nqoana kurian hëé naka 6 nxoean hëéthhëe tcëekg’amsea kas kò thòòs xàbà sa nqóómkg’ai koe hãa, zi kò kái zi dxàe-ntcõa zi Iseraele koe hàna, 26 igabam kò Elija ba c’èe zi koe ga tsééa úúè tama, a kò Sarefata dim qgái-coam koe hànas dxàe-ntcõas koe tsééa úúèa, Sitone dim nqóóm koe. 27 Ne kò porofitim Elisham di x’aè ka kái ne lepero dis tcii sa kò tsàara hãa ne Iseraele koe hàna, igaba ne kò táá cúia ne ga q’ano-q’anoè, Namanem ncëe Siria dim cúim ga me e kò ii,” tam méé.

28 Ncëes gúú sa ne ko kóm ka ne kò wèé ne khòè ne còrè-nquum koe kò hàna ne kaisase xgòà. 29 Nxàla ne kò tãe a ne a x’áé-dxoom xg’aeku koe xàbùu tcg’òò Me, a xàbim gane dim x’áé-dxoom tshàòeam tc’amkg’ai koe tceea úú Me, gaa koe ne gha síí guu a xaoa xòò Me ka. 30 Igabam kò Jeso ba kg’ama xg’aekua ne koe nqáé a qòò.

Jeso ba ko dxãwa tc’ëean xhàiaqu

(Mk 1:21-28)

31 A ba a nxãaska Kaperenaume koe síí, Galilea dim x’áé-dxoom koe, a ba a kò Sabata dim cáím ka khòè ne xgaa-xgaa. 32 Ne kò Gam di xgaa-xgaa-q’ooan ka area hãa, Gam dim kg’ui ba kò qarían úúa hãa khama.

33 Me kò còrè-nquum koe dxãwa tc’ëean úúam khòè ba hãa, a kò kaisam dòm cgoa q’au a máá: 34 “Hãà! Jeso Tsi Nasareta di Tseè, dùu sa Tsi ko gatá cgoa tc’èe? Hàà Tsi ko kaàkagu ta a? Q’ana raa dii Tsi i sa, Nqarim di Tsi Tcom-tcomsa Tsi i,” témé.

35 Igabam kò Jeso ba dxãwa tc’ëean dqàè a máá: “Nqoo, naka tcg’oa cgae me!” témé. I kò dxãwa tc’ëean khòè ba qarika ntcãa-ntcãa a khòè ne xg’aeku koe xaoa xòò me, a i a thòò-thòo me tamase tcg’oa cgae me.

³⁶ Ne kò wèè ne khòè ne area hãa, a ne a c'èe ne birí a máá: “Dùútsa guú saa ncêe sa? Qarian úúa hãasem ko dxãwa tc'ëean ga dqàè i tcg'oa ka!” témé. ³⁷ I kò kúúga nxàea ba ìem xg'aekum koe hàna xu qgái xu wèè xu koe qháése qdò.

Jeso ba ko kái ne khòè ne qãèkagu

(Mt 8:14-17; Mk 1:29-34)

³⁸ Me kò Jeso ba gaam còrè-nquum koe tcg'oa, a sí Simonem dim nquum koe tcãa. Si kò Simonem ka c'uise sa cgùrukagu si kos tcìs kaias ka qgóóèa, ne Jeso ba gas ka birí. ³⁹ Me Jeso ba gas koe qámse, a ba a ìes tcìi sa dqàè, si guu si, si kò kúúga tãe a sa a tshoa-tshoa a tsééa máá ne.

⁴⁰ Eès ko cárn sa tcãa ka ne kò wèè ne khòè ne gane di tcìi-khoean tãáka zi tcìi zi ko tsàaraa hãa a Jesom koe óá. Me kò wèém khòèm koe tshàua ba tòò, a kg'òèkagu me. ⁴¹ I kò gataga dxãwa tc'ëean kái ne khòè ne koe guu a q'aua tcg'oa, a ko máá: “Tsáá Tsia Nqarim di Tsi Cóá Tsi i!” témé. Igabam kò dqàè e, a táá kgoara máá a i kg'ui, q'ana i ko hãa Krete Me e sa khama.

Jeso ba ko còrè-nquu xu koe xгаа-xгаа

(Mk 1:35-39)

⁴² Eè i ko q'uu kam kò Jeso ba c'èem qgáim nqooako hãam koe qdò. Ne kò kái ne khòè ne qaa Me. Eè ne ko hàà sao-xg'ae Me ka ne ko xgáèa tòó Me, táám gha qdòa guu ne ka. ⁴³ Igabam kò birí ne a máá: “Qãè tchòàn Nqarim di x'aian di méér c'èe xu x'áé-dxoo xu koe thèè xгаа-xгаа, gaan domkagar tsééa óàèa hãa ke,” témé.

⁴⁴ A ba a kò Jutea ne di xu còrè-nquu xu koe xгаа-xгаа.

5

Jeso ba ko tc'ãà di xu xгаа-xгааase-kg'ao xu tcii

(Mt 4:18-22; Mk 1:16-20)

¹ C'èem cárn ka ne kò khòè ne Jeso ba Genesarete dim tshàam-kg'ám koe nxàma-nxàmaa a ko Nqarim dim kg'ui ba komsana. Jesom gaa koe téé-tèe ² kam kò cárn dxòro tsara bóò, tsara tshàam dxùukg'ai koe téé-tèe, x'àu qgóó-kg'ao xu ka xoana guuèa hãa tsara, ncêe kò síi hãa a ko gaxu di c'uisian xg'aà xu. ³ Me Jeso ba c'èem dxòrom Simonem di kò iim koe tcãa, a ba a dtcàrà me, dxòro bam gha cg'arése tshàn q'oo koe ghànèa tcãa sa. Me kò gaam q'oo koe ntcóó a khòè ne xгаа-xгаа.

⁴ Eè ko kg'uia xg'ara kam kò Simone ba birí a máá: “Tshàam nqáè koe ncèem dxòro ba úú, naka xaoa gaxao di c'uisian tcãa naka x'àuàn qgóó,” témé. ⁵ Me Simone xqa a máá: “X'aigaè, ncãa xae wèém ntcúú ba qarika tséé, a xae a táá cúí guú ga qgóó. Igabaga ncãaga Tsi ko ncèeta méé khamar gha c'uisian tcãa,” témé.

⁶ Gatà xu kò hèè a xu a kái x'àuàn qgóó, i gaxu di c'uisian tòà gha khama ii. ⁷ Ka xu ko c'èem dxòrom koe kò hàna xu x'àu qgóó-kg'ao xu dtcàrà, hàà xu gha hùì xu ka. Xu hàà a èe tsara dxòro tsara wèèa tsara ga cg'oè-cg'oe, tsara tshoa-tshoa a tom gha khama ma kúrise.

⁸ Eè ko Simone Petere ncêe sa bóò kam kò Jesom nqàrè-kg'am koe qáúse, a máá: “X'aigaè, tcg'oara guu te, chìbi-kg'aor khòè ra a ke,” témé. ⁹ Gabá hèè naka wèè xu èe kò gam cgoa hàna xu hèéthèèa kò kaisas ares ka tcãàèa khama, x'àuàn èe xu kò qgóóa hãa ka. ¹⁰ Sebetem ka cóásea tsara, Jakoboa tsara Johanea tsara kò gataga area hãa thèè, ncêe kò Simonem cgoa tsééa xg'ae tsara. Me Jeso ba Simone ba birí a máá: “Táá q'ád guu;

ncëem cáim koe tsi gha guu a tshoa-tshoa a khòè ne di tsi qgóó-kg'ao tsi i ke,” témé. ¹¹ Xu kò èe xu ko gaxu di dxòroan tshàam-kg'ám koe tòó, kaga wèé zi gùú zi guu, a xùri Me.

Jeso ba ko lepero dis tcii sa úúam khòè ba qǎèkagu

(Mt 8:1-4; Mk 1:40-45)

¹² Eëm Jeso ba c'ëem x'áé-dxoom koe hàna kam kò lepero dis tcii sa tsàaraa hãam khòè ba hàà. Eëm ko Jeso ba bóò kam kò kg'áia ba cgoa gómankg'ai koe cg'áé a còrè Me a máá: “X'aigaè, tc'èe Tsi kòo ne Tsi ga kúru ter q'ano,” témé. ¹³ Me Jeso ba tchoanà tshàu, a ba a khòè ba qgóó, a máá: “Gafà Ra ko ma tc'èe, ke q'ano!” témé. Kas ko lepero dis tcii sa kúúga kaà cgae me. ¹⁴ Me kò Jeso ba qarika x'áè me a máá: “Táá méé tsi cúí khòè ga síí chóa máá guu, igaba méé tsi qòò naka tsia tsari q'ano-q'anosean domka síí peresitim koe x'áise, naka dàòà-mááku sa x'áis iise tcg'òó, ãem ma Moshe x'áèa hãa khamaga ma,” témé.

¹⁵ Igabas kò Jesom dis tchòà sa kaisase tsaj-tsaise, zi khòè ne di zi xg'ae zi kái zi hààku, hàà zi gha komsana Me a zi a thée gazi di tciiàn koe qǎèkaguè ka. ¹⁶ Me Jeso ba tcg'oara guu ne, a nqooa hãa xu qgái xu koe qòò, a síí gaa koe còrè.

Jeso ba ko nqoara hãam khòè ba qǎèkagu

(Mt 9:1-8; Mk 2:1-12)

¹⁷ C'èe cáim kam hãa a ko xгаа-xгаа ka xu kò Farasai xu hée naka x'áè xгаа-xгаа-kg'ao xu hée thée xu gaa koe ntcòe, ncèe kò wèé xu x'áé xu Galilea di xu koe hée naka Jutea di xu koe hée naka Jerusalema di xu koe hée thée guua hãa xu. I kò X'aigam di qarian Gam cgoa hãa, gaan cgoam gha khòè ne qǎèkagu ka. ¹⁸ Bóò, ka xu kò c'èe xu khòè xu kúúga khòèm nqoara hãa ba óága, gam dim tcoàm koe xóò mea hãase, a xu a kò dàò ba gaa, tcàà me xu gha a síí cookg'aia ba koe xóò me ba. ¹⁹ Igaba èe xu ko bóò, khòè ne di kái-q'ooan ka xu ko xháé, nta xu gha ma nquum q'oo koe ma tcàà me sa, ka xu kò nquum tcobe koe chùru a tcàà, a xu a nquum nqáè koe gam dim tcoàm cgoa xóò me, Jesom cookg'ai koe. ²⁰ Eëm ko Jeso ba gaxu di dtcòmàn bóò kam kò máá: “Khòè tseè, tsari chìbian tsi qgóóa máàèa hãa,” témé.

²¹ Ka xu ko x'áè xгаа-xгаа-kg'ao xu hée naka Farasai xu hée thée tshoa-tshoa a tèèse a máá: “Dii ba gáé ncèe ba, ncèe Nqari ba ko cóe khama ko ma kg'ui ba? Nqarim cúí ba khòèan gaan di chìbian qgóóa máá di qarin úúa hãa ka, c'èe khòè ka oose!” ta xu méé.

²² Jeso ba ko tc'èea xu hãa sa q'ana hãa khamam kò tèè xu a máá: “Dúús domka xao ko ma tcáóa xao q'oo koe ma tc'èea èe e? ²³ Ndaka nea thamkaà? ‘Chìbia tsi tsi qgóóa máàèa,’ témé nea kana máá: ‘Tèe naka qòò,’ témé nea?” *tam ma tèè xu.* ²⁴ A ba a máá: “Igaba méé xao q'ãa, Khòèm dim Cóa ba nqòómkg'ai koe qarian úúa sa, khòèa nem gha gaan di chìbian qgóóa máá di i,” témé, kam kò èe nqoara kò hãa ba birí a máá: “Birí tsir ko a ko máá, tèe naka tsarim tcoà ba sèè naka x'áéa tsi koe dìbi,” témé.

²⁵ Gaa x'áè kagam kò gane cookg'ai koe tèe, a ba a ãem kò gam tc'amkg'ai koe xòem tcoà ba sèè, a x'áéa ba koe Nqari ba dqòmà máásea dìbi. ²⁶ Si are sa wèèa ne ga tcàà, ne Nqari ba dqòm, a ne a q'áòs ka tcààè, a máá: “Are-aresa zi gùú zi ta ncèem cáim ka bóòa hãa!” témé.

Jeso ba ko Lefi ba tcii

(Mt 9:9-13; Mk 2:13-17)

²⁷ Ncēe zi gúù zi qǎá q'oo koem kò Jeso ba tcg'oa, a mari xg'ae-xg'ae-kg'aom c'ēm Lefi ta ko ma tciìe ba bóò, me marian ko sèea xg'ae-xg'aeem nquum koe ntcōóa-ntcōe. Me birí me a máá: “Xùri Te,” témé. ²⁸ Me kò Lefi ba wèè gúùan guu a xùri Me.

²⁹ A ba a x'áéa ba koe síí Jeso ba kias kōè sa kúrúa máá. Si kò kias xg'aes mari xg'ae-xg'ae-kg'ao xu di sa hēé, naka c'ēe xu hēéthēé di sa gam cgoa tc'ōó. ³⁰ Xu kò Farasai xu hēé naka gaxu di xu x'áè xгаа-xгаа-kg'ao xu hēéthēé Gam di xu xгаа-xгаа-kg'ao xu cgoa mēéku a máá: “Dùús domka xao ko mari xg'ae-xg'ae-kg'aoan hēé naka chìbi-kg'aoan hēéthēé cgoa tc'ōó a kg'áà máá?” témé.

³¹ Me Jeso ba xǒa xu a máá: “Eē tsàa tama khòèa ne naakan qaa tama, igaba ēe ko tsàa ne ko qaa a. ³² Tchàno ne khòè ner gha hàà tciì kar hàà tama, igabar hààraa, hààr gha chìbi-kg'ao ne tciì ne tcóóse ka,” témé.

Jeso ba ko tc'ōoan carasean ka tēèè

(Mt 9:14-17; Mk 2:18-22)

³³ Xu kò birí Me a máá: “Johanem di xu xгаа-xгаа-kg'ao xu ko káise tc'ōoan carase a ko còrè, khamaga xu ko Farasai di xu xгаа-xгаа-kg'ao xu hēé; igaba xu ko Tsari xu wèè x'áè ka tc'ōó a ko kg'áà,” témé.

³⁴ Me Jeso ba xǒa xu a máá: “A sèè-kg'aom di cg'áè-kg'aoan xao ga tc'ōoan cara, qanegam gane cgoa hãa koe? Cuiskaga a! ³⁵ Igabam gha x'áè ba hàà, sèè-kg'aom gha gane koe guu a sèea tcg'òòè ba; ne gha ēe xu cári xu ka tc'ōoan carase,” tam méé.

³⁶ A ba a gataga ncēes sere-sere sa birí ne a máá: “Cúí khòè ga káà a, kábam qgái ba gha tòà, a nciím qgáim koe qgãéa ntcòo me e. Gatà i kò hēé nem gha kábam qgái ba tòà, me gataga kábam qgái ba nciím cgoa qđòa mááku tite. ³⁷ Gataga i khòèan káà a, kaba gōéan gha nciì zi khòo dtcòbè zi koe qg'oe e. A ncèè gatà i kò hēé ne i gha kaba gōéan dtcòbè zi tòà, a i a gha ntcãa, zi gha dtcòbè zi tòàra q'aase. ³⁸ Igaba méé i kaba gōéan kaba zi khòo dtcòbè zi koe qg'oeè. ³⁹ Me gataga cuiskaga c'ēm khòè ba nciì gōéan kg'áà xg'ara naka kában tc'ēea hãa tite; ‘Nciìa nea qãè e,’ tam gha méé khama,” tam Jeso ba méé.

6

X'aigam Sabata di ba

(Mt 12:1-8; Mk 2:23-28)

¹ C'ēm Sabatam kam kò Jeso ba maberean dim xhàràam koe xóé a ko qđò, ka xu kò Gam di xu xгаа-xгаа-kg'ao xu gaan di tc'ároan khóá, a ko tshàu q'ooa xu koe ncóbéa tc'ōó. ² Igaba xu kò c'ēe xu Farasai xu birí Me a máá: “Dùús domka xao ko Sabata dim cári ka x'áèan koe kgoara mááè tama sa kúrúa máá?” témé.

³ Me Jeso ba xǒa xu a máá: “Qanega xao gáé nxará ta ga hãa x'aigam Dafitem xg'ao kúrú sa, gabá hēé naka gam ka c'ēea xu hēéthēé kò xàbà hãa ka? ⁴ Nqarim dim nquum koem kò tcãà, a ba a ts'ee-ts'eekg'aièa pérean sèé, ncēe peresiti xu ka cúí ko tc'òòè e, a tc'òó a ba a gam ka c'ēea xu au,” témé. ⁵ A ba a birí xu a máá: “Khòèm dim Cóa ba Sabata dim X'aiga Me e,” témé.

Khòèm nqoara tshàua ba

(Mt 12:9-14; Mk 3:1-6)

⁶ I kúrúse Me c'ēm cári Sabata dim ka còrè-nquum koe síí tcãà, a xгаа-xгаа. Me kò kg'áò xòè di tshàua ba nqoara hãam khòè ba gaa koe hãa.

7 Xu kò Farasai xu hěé naka x'áè xгаа-xгаа-kg'ao xu hěéthěé xu xaèa kg'ónò Me, Sabata dim cárn kam gha qǎèkagu sa xu kò bóò kg'oana khama, nxāasega xu gha chibi-chibi Me ka. 8 Igabam ko Jeso ba ēe xu tc'ēea hāa zi wèé zi q'ana khamam kò nqoara tshàua hāam khóè ba bìri a máá: “Tēe naka tsia wèé ne khóè ne ncēe koe hāa ne cookg'ai koe téé,” témé. Me tēe a síi gaa koe téé.

9 Me Jeso ba bìri xu a máá: “Tēe xao or ko a ko máá: Sabata dim cárn ka sa kháé ndaka sa kgoaraèa: qǎèan kúrú saa kana cg'ǎèan kúrú saa, khóè ba kg'òèkagu saa kana cg'ōo me saa?” témé. 10 A ba a wèéa ne ga bóò a gaam khóè ba bìri a máá: “Tshàua tsi tchoanà,” témé. Me gatà hěé, i tshàua ba kabise a qǎè.

11 Igaba xu kò kaisase xgòà a xu a tshoa-tshoa a nxàe cgoaku, dùu sa xu gha Jeso ba kúrú sa.

*12 xu x'áè úú-kg'ao xu
(Mt 10:1-4; Mk 3:13-19)*

12 Gaa xu cárn xu kam kò Jeso ba xàbim koe síi, a ko síi còrè, a wèém ntcùú ba hāa a Nqari ba còrè. 13 Eè i ko q'uu kam kò Gam di xu xгаа-xгаа-kg'ao xu Gam koe tciaa xg'ae, a ba a 12 xu nxárá tcg'òò, a x'áè úú-kg'ao* xu ta ma tcii xu: 14 Simonem ncēe kòo Petere ta ma tciiè ba hěé, naka gam ka qǎesem Anterea ba hěé, naka Jakobo ba hěé, naka Johane ba hěé, naka Filipi ba hěé, naka Baretolomaio ba hěé, 15 naka Mataio ba hěé, naka Tomase ba hěé naka Alefaiom ka cóásem Jakobo ba hěé, naka Simonem ncēe kò tóókuan x'āà máá ta ko ma tciiè ba hěé, 16 naka Jutasem Jakobom ka cóáse ba hěé, naka Jutasem Isekariotem ncēe kò khóè ne tshàu q'oo koe tcāà Mea ba hěéthěé e.

*Jeso ba ko xгаа-xгаа a ba a ko tsoò
(Mt 4:23-25)*

17 Me kò xàbim koe xōa cgoa xu a síi nqámán koe téé. Si ko gaa koe kaias xg'aes Gam di xu xгаа-xгаа-kg'ao xu di sa hěé, naka khóè ne di sa hěéthěé hàna, wèém nqǎóm Jutea di ba hěé, naka Jerusalema di ba hěé naka tshàam qǎè di tsara x'áè-dxoo tsara Ture ba hěé naka Sitone ba hěéthěé tsara koe guua ne khóè ne di sa. 18 Hàà ne gha komsana Me ka kò hààraa ne, a gataga thěé tciaa ne koe kg'òèkaguè ka. Ne kò ēe cg'ǎè tc'ēean ka kò xgáèè ne thěé qǎèkaguè. 19 Wèé ne khóè nea kò qgóó Me ne gha sa tc'ēe, qaria ne kò Gam koe guu a ko wèéa ne ēe kòo qgóó Me ne qǎèkaguè khama.

*Ts'ee-ts'eekg'aikuan hěé naka dqǎèkuan hěéthěé e
(Mt 5:1-12)*

20 Xгаа-xгаа-kg'aoa nem téé a ko ntcāà koem kò máá:
“Ts'ee-ts'eekg'aièa tua gatu ēe dxàua hāa tu,
Nqarim di x'aia nea gatu di i khama.

21 Ts'ee-ts'eekg'aièa tua
gatu ēe ncēska ko xàbàn ka cg'ōòè tu,
xg'ǎakaguè tu gha khama.

Ts'ee-ts'eekg'aièa tua gatu ēe ko kg'ae tu,
kg'ǎè tu gha khama.

22 Ts'ee-ts'eekg'aièa tua, ncēè khóèan kò hòre tua hāa ne,
a ko gaan xg'aeku koe xhàigu tu u ne,

* 6:13: x'áè úú-kg'ao - Gerika sa ko “apostolo” témé.

a ko cóe tu u ne,

i ko Khòem dim Cóám domka cg'òèa tu cg'àès gùùs khama ma aaguè ne.

²³ “Èèm cárn ka qâè-tcao, naka tua nxài-nxaise qâè-tcaoan ka, gatu di surutan nqarikg'ai dia kaia hãa ke. Gaxu ka xòò ga xu xg'ao ma porofiti xu ma qgóóa hãa ga a ke.

²⁴ Igaba haò, cg'àè i gha ii gatu ncêe qguùa hãa tu ka, nxãakamaga tu gatu di qgài-qgai-tcáókuan hòòà hãa khama.

²⁵ Haò, cg'àè i gha ii gatu ncêeska qâèse xg'ãà tu ka, xàbàn ka tu gha cg'òòè khama.

Haò, cg'àè i gha ii gatu ncêeska ko kg'ãè tu ka, tshúù-tcao tu gha a kg'ae khama.

²⁶ Haò, cg'àè i gha ii gatu ncêe wèè khòèan ga ko qâèse kg'ui gatu ka tu,

èea gane ka xòò ga xu xg'ao ma

tshúù-ntcòà di xu porofiti xu ma qgóóa hãa ga a khama.

Cg'òo-kg'aoa tu ncàm

(Mt 5:38-48; 7:12a)

²⁷ “Igabar ko bìrì tu u gatu kóm Te ko tu a ko máá: Gatu di cg'òo-kg'aoan méé tu ncàm, naka qâèan kúrúa máá èe hòre tua ne. ²⁸ Ts'ee-ts'ee'kg'ai èe ko cgúi tu u ne, naka èe ko xgàra tu u ne còrèa máá. ²⁹ Ncêe c'èem khòem kò kg'áò xòè di góóa tsi x'ábú ne, nxãa ba c'èem góó ba màà thèé nakam x'ábú. A ncêe c'èem khòem kòo tc'amaka tsi hana qgáian nxòo cgae tsi, ne táá c'èean nxòo cgaea tsi cara me guu. ³⁰ Màà díim wèém èe ko dtcàrà tsi ba, naka khòem kò q'òòà tsi hãas gùù sa sèè cgae tsia hãa ne táá sèèa kabi si guu. ³¹ Èè tu ko tc'èe, khòè ne méé ne gatu koe kúrú, nxãa zi méé tu thèé gane koe kúrú.

³² “Èè ncàm tua hãa ne tu kò ncàmà hãa ne sa gha dùù sa kabisea máá tu u? Ncêe chìbi-kg'ao ne ne ko thèé gatà hèé a ko èe ncàm nea hãa ne thèé ncàm ka. ³³ A ncêe èe ko qâèan kúrúa máá tu u ne tu kòo qâèan kúrúa máá, ne sa gha dùù sa kabisea máá tu u? Ncêe chìbi-kg'ao ne ne ko thèé gataga hèé ka. ³⁴ A ncêe nxãakamaga tu q'ana hãa suruta tu u gha ne tu kòo cgóbè, ne ba gha Nqari ba gaan domka qâè-tcaoa máá tu u? Ncêe chìbi-kg'ao ne ne ko thèé gane ka c'èe ne chìbi-kg'ao ne cgóbè, nxãasega ne gha surutaè domka ka. ³⁵ Igaba méé tu gatu di cg'òo-kg'aoan ncàm, naka tua qâèan kúrú máá a, naka cgóbè e, surutakuan qaa tamase. Nxãaska i gha gatu di surutan kaisa ii, tu gha gataga Kaisase Tc'amaka hãam di tu cóá tu ii, èe qâè-tcaoa máákuan úú tama ne hèé naka èe cg'ãè cau ne hèéthèé koem qâè Me e khama. ³⁶ Thòò-xama-mááku di méé tu ii, ncêem ma gatu ka Xòò ba ma thòò-xama-mááku di ii khamaga ma.

Xgàrakua ne

(Mt 7:1-5)

³⁷ “Táá xgàra guu naka tua gha nxãasega táá xgàràè. Gataga táá chìbi-chibi naka xgàra guu, naka tua gha nxãasega táá chìbi-chibi naka xgàràè. Qgóóa máá, naka tua gha nxãasega chìbia tu qgóóa mááè. ³⁸ Màà naka tua gha nxãasega *Nqarim ka* mááè. Qâès tc'ãò-tc'ãos, qâea ntcòòèa, a khòò-khòòèa sa, a cg'òè a ko ntcãa sa gha cookg'ايا tsi koe tòòè. Èè tsi ko tcg'òòs tc'ãò-tc'ãos sa gha èe tsi gha hòòs tc'ãò-tc'ãos ga si i ke,” tam méé.

³⁹ Gatagam kò thèe sere-sere sa bìrì xu a máá: “A káà tcgáim khòè ba ga c'èem khòem káà tcgáim ba tcèè tcuì? A wèèa tsara ga hàém q'oo koe

cg'áea tcãà tite? ⁴⁰ Xgaa-xgaase-kg'ao ba gam dim xgaa-xgaa-kg'aom ka tc'amaka hãa tama, igaba wèém ãe qãèse xgaa-xgaasea xg'ara ba gha gam dim xgaa-xgaa-kg'aom khama ii.

⁴¹ “Dùús domka tsi ko tsáá ka c'ẽem tcgái q'oo koe hãam tcg'óbé ba hòda máá, igaba tsi tsáá tcgái q'oo koe hãam hii-dxoo ba hòda tama? ⁴² Nta tsi gha ma tsáá ka c'ẽe ba birí a máá: ‘Tíí tcáràè, hàà nakar tcgái q'ooa tsi koe tcg'óbé ba tcg'òó,’ témé, ncẽe tsáá tcgái q'oo koe hãam hii-dxoo ba tsi hòda tama koe. Tsáá qãè khòèan khama ko ma kúrúse tseè! Kg'áika tcgái q'ooa tsi koe hànãam hii-dxoo ba tcg'òó, naka tsia qãèse bóò naka nxãwa tsáá ka c'ẽem tcgái q'oo koe hàna tcg'óbéan tcg'òó,” tam méé.

Hii sa hẽé naka gas di tc'ároan hẽéthẽé e

(Mt 7:16-20; 12:33-35)

⁴³ A ba a máá: “Qãès hii sa cuiskaga tshúù tc'ároan kúrúá hãa tite, si gataga tshúús hii sa qãè tc'ároan kúrúá hãa tite khama. ⁴⁴ Wèés hii sa tc'ároa sa ka q'ãaèa khama. Dxãman úúá zi hii-coa zi koe i faia di tc'ároan tcuùè tama, kana i xg'òá di zi hii zi koe kg'oman tcuùè tama khama. ⁴⁵ Qãèm khòè ba ko gam di tcáóan di qãèan koe guu a qãè zi guú zi tcg'òó, me ko cg'ãè caum khòè ba gam di cg'ãè cauan koe guu a cg'ãè zi guú zi tcg'òó. Kg'ám sa ko tcáós koe cg'oèa a ko ntcãa zi guú zi nxàe khama,” tam méé.

Tc'ẽegam tshào-kg'ao ba hẽé naka káà tc'ẽe ba hẽéthẽé e

(Mt 7:24-27)

⁴⁶ A ba a máá: “Dùús domka tu ko ‘X'aigaè, X'aigaè,’ ta ma tcii Te, igaba tu birí tu ur ko sa kúrú tama?”

⁴⁷ “Díim wèém ãe ko Tíí koe hàà, a Tiri kg'uiian kóm, a i ko méé sa kúrú bar gha x'ái tu u ntam ii sa. ⁴⁸ Khòèm ncẽe gam dim nquu ba ko tshoa-tshoa a tshàom khamam ii, ncẽe ko kaisase nqãaka tshào, a tshoa-tshoa sa nxõán koe tshào ba. A ãe i ko tòèko tshàan hàà, a ko hàà ãem nquu ba tcãò igabam kori tite ba, qãèsem tshàoèa hãa khama.

⁴⁹ “Igaba díim wèém ãe ko Tiri kg'uiian kóm, igaba kúrú u tama baà khòèm ncẽe ko gam dim nquu ba tshoa-tshoa úú tamase gómank'ai koe tshàom khama ii; tòèko tshàan kò gaam nquu ba tcãò ne kò gaa x'ae kaga cg'áé ba - si kò ãem nquum dis cg'áé sa cg'ãè ii,” tam méé.

7

Jeso ba ko ncõo-kg'ao xu dim kaim dim qãà ba qãèkagu

(Mt 8:5-13)

¹ Eẽm ko Jeso ba wèè zi guú zi ncẽe zi khòè ne cgoa kg'uia xg'ara kam kò Kaperenaume koe sí tcãà. ² Gaa koem kò ncõo-kg'ao xu dim kaim dim qãàm kaisasem kò ncàna hãa ba hàna, a ba a kòo x'oos qàe koe tsáa. ³ Eẽm ko Jesom ka kóm kam kò kaia xu Juta di xu Gam koe tsééa úú, xu sí dtcàrà Me hààm gha gam dim qãà ba kg'òèkagu ka. ⁴ Xu kò Jesom koe sí a sí qarika còrè Me a máá: “Ncẽem khòè ba tsari hùikuan ka kg'anoèa. ⁵ Gaxae di ne khòè nem ncàna, a ba a gataga còrè-nquu ba tshàoa máá ta khama,” témé. ⁶ Me Jeso ba qõò cgoa xu.

Eẽ xu qanega gaam khòèm dim nquum koe cúù tama kam kò ncõo-kg'ao xu dim kaia ba tcáràsea xu tsééa tcg'òóa máá Me, sí xu gha birí Me a máá: “X'aigaè, táá xhòe-xhòese guu, díi cgáér tama ra a ke, nquua te tcobe dòm q'oo koe Tsi ga tcãà ra. ⁷ Cgáéser bóòse tama, gaa domkaga ra kò táá tíia hàà a hùikuan dtcàrà Tsi, ke kg'amaga kg'ui ba tcg'òó nakam gha tirim qãà

ba qâè. ⁸ Tíí igabar kaia xu dòm-q'oo koe hànar khòè ra a, xu gataga ncõo-kg'ao xu tíí dòm-q'oo koe hàna ke. Ra ko ncêe ba bìrì a máá: 'Qõò,' témé, me qõò, ra c'êe ba bìrì a máá: 'Hàà,' témé, me hàà. Ra tirim qâa ba bìrì a máá: 'Ncêe sa kúrú,' témé, me kúrú si ke," tam méé.

⁹ Eëm ko Jeso ba ncêe sa kóm kam kò kaisase are, a ba a kabise cgae êe kò xùri Mes xg'ae sa a máá: "Bìrì tu ur ko a ko máá: Qanegar cúí khòè ga Iseraele koe hòò ta ga hãa, ncêeta ma kaias dtcòm sa úúa hãa a," témé.

¹⁰ Xu tchõà xàà-kg'ao xu gaxu dim kaiam dim nquum koe kabise, a síí qâa ba sao-xg'ae me qâè me e.

Jeso ba ko dxàe-ntcõas dim cóá ba ghùí

¹¹ Gaa koe guus kam kò Jeso ba x'áé-dxoom Naine ta ko ma tciièm koe síí, xu Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu hêé naka khòè ne dis xg'aes kaia sa hêéthêé xùri Me.

¹² Eëm ko heke-kg'áms x'áé-dxoom dis koe cúú kam kò kúúga x'óóam cóá ba tchàa koe tcg'oa cgoaè, síím gha kg'ónòè ka. C'êes khòès òm cóám cúí me e kò ii, ncêe kò dxàe-ntcõa ii sa. Si kò kaias xg'aes x'áé-dxoom di ne khòè ne di sa gas cgoa hãa. ¹³ Eëm ko X'aigam Jeso ba bóò si kam kò kaisase thòò-xama máá si, a ba a bìrì si a máá: "Táá kg'ae guu," témé. ¹⁴ Me còoka nqáé a síí káa ba qgóó, xu kò khòè xu êe kò káa ba qgóóa xu téé. Me kg'ui a máá: "Cóá tseè, tée, tar ko tsáá ka méé," témé. ¹⁵ Me kò x'óóam cóá ba tée a ntcõó, a ba a tshoa-tshoa a kg'ui, Me Jeso ba síí xõò sa máà me.

¹⁶ Si kò q'áo sa wéèa ne ga tcãà, ne Nqari ba dqòm a máá: "Kaiam porofiti ba hàà cgae taa," témé, a ne a máá: "Nqari ba hààraa a ko hàà Gam di ne khòè ne kabi!" témé. ¹⁷ Si ncêes tchõàs Jesom di sa wèém Juteam koe tsaj-tsaise naka wèé xu qgáí xu nxama-nxama mea hãa xu koe hêéthêé e.

Johanem tcguù-tcguu-kg'aom di xu tchõà xàà-kg'ao xu

(Mt 11:2-19)

¹⁸ Johanem di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu kò ncêe zi gùú zi wèé zi ka bìrì me. Me gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu ka cam tsara tcii, ¹⁹ a X'aigam Jesom koe tsééa úú tsara a, a máá: "A Tsáá ga Tsia ncêe ga koma hàà Tsi, kana méé xae c'êem khòè ba nqòò?" témé.

²⁰ Eè tsara ko ncêe tsara khòè tsara Jesom koe síí ka tsara kò máá: "Johanem tcguù-tcguu-kg'ao ba Tsáá koe tséé tsama, a ba a ko máá, hàà méé tsam tée Tsi, Tsáá ga Tsia sa ncêe ga koma hàà Tsi, kana méé xae c'êem khòè ba nqòò?" témé.

²¹ Gaa x'ae èe kam kò Jeso ba kái ne khòè ne gane di tciiàn koe hêé naka cg'áè tc'èean koe hêéthêé qâèkagu, a ba a khòè ne èe káa tcgáí ne kúrú ne bóò. ²² Me kò xõa tsara a, a máá: "Qõò naka síí Johane ba bìrì èe tsao ko kóm a ko bóò sa:

'Ncêe káa tcgáí ne ko bóò,
ne ko èe kò qõò tama ne qõò,
ne kò lepero dis tciiis di ne qâèkaguè,
ne èe kóm tama ne ko kóm,
ne èe kò x'óóá hãa ne ghùèe,
i kò qâè tchõàn èe dxàua hãa ne xgaa-xgaaè.

²³ Ts'ee-ts'ee kg'aièa baa khòèm èe gam di dtcòmàn Tíí koe tcgàba hãa tite ba,' " tam méé.

²⁴ Eè tsara ko Johanem di tsara tchõà xàà-kg'ao tsara qõò kam ko Jeso ba tshoa-tshoa a xg'ae zi bìrì Johanem ka a máá: "Tchàa-xgóós koe tu kò ko qõò ka tu kò síí dùú sa bóò? Tc'áán ka ko ntcãa-ntcãaèm tc'áà baa kò

ii? ²⁵ Nxãas tamas kò ii ne tua kòo síi dùú sa bóò? Khóèm xaam qgái ba hãna baa? Eẽ-ẽe, khòè ne ẽe kái mari qgáian ko hãa, a kãrese x'ãea hãa nea x'aigan di nquuan koe hãa. ²⁶ Kháé dùú sa tu kò nxãaska síi ko bóò? A porofiti baa? Eẽ, birí tu ur ko, porofitim ka tc'amaka hãa me e. ²⁷ Ncẽe ba gam ka i góàea hãam ga me e, a ko máá:

'Bóò, Tirim tséé-kg'ao bar gha

Tsáá cookg'ai koe tsééa úú,

ncẽe gha Tsarim dàò ba

kg'ónòà máá Tsi ba,'

ta méèèa ba. ²⁸ Birí tu ur ko a ko máá: Eẽ khòè zi ka ábàèa ne ka Johanem ka kaia hãa ba kàà me e, igaba gaam ẽe Nqarim di x'aian koe cg'aré ii ba gam ka kaia hãam ga me e."

²⁹ (Ne kò wèè ne khòè ne komsana me, xu kò gataga mari xg'ae-xg'ae-kg'ao xu Nqarim di tchànoan dqom, ne kò Johanem ka tcguù-tcguuè. ³⁰ Igabaga xu kò Farasai xu hẽé naka x'àè q'ãa-kg'ao xu hẽéthẽé xu Nqarim tc'èea máá xua hãa sa xguì, a táá Johanem ka tcguù-tcguuè.)

³¹ "Kháé Ra gha nxãaska ncẽem x'aèm di ne khòè ne dùús cgoa nxará xg'ae? Dùús khama ne ii? ³² Cg'aré cóan khama ne ii, ncẽe gúuan ko x'amáguè qgái koe hãa a ko tciiku u, a ko máá:

'Fulutuan ta kò ciia máá tu u,

tu kò táá ntcãà;

ta kò gataga x'ooan di ciian nxáè,

tu kò táá kg'ae,'

témé e. ³³ Johanem tcguù-tcguu-kg'ao ba kò hàà, a péré tc'óó tama, a gõè kg'áà tama, igabaga tu kò máá: 'Dxãwa tc'èea nem úúa hãa,' témé.

³⁴ Igabam kò Khóèm dim Cóá ba hàà, a ko tc'óó a ba a ko kg'áà, tu kò máá: 'Bóò, tc'óó-kg'aom ncẽe ba, a kg'áà-kg'aom gõéan di ba, mari xg'ae-xg'ae-kg'aoman hẽé naka chibi-kg'aoman hẽéthẽé dim tcàrà ba,' ta méé. ³⁵ Igaba i ko q'ãan di tc'èean gaan di cóan wèè koe guu a tchàno o sa x'áise," tam méé.

Jeso ba Farasaim Simonem x'áé koe hàna

³⁶ C'èem Farasai ba kò Jeso ba dtcàrà, síim gha tc'óó cgoa me ka. Me kò Jeso ba nquum q'oo koe síi tcãà, a ba a ntcõó a tc'óó. ³⁷ Si kò gaam x'áé-dxoom koe c'èes khòès chibi-kg'ao sa hàna. Eẽs ko kóm, Jeso ba Farasaim x'áé koe hãa a ko tc'óó sa, kas kò alabasetere di nxõán cgoa kúrúèam ts'óó-c'óám koe hãa qãè hm̀m xg'ãò tshãán cgoa síi, ³⁸ a sa a Jesom nqàrè-kg'am koe hàà téé, a kg'ae, a tshoa-tshoa a tcgái-tshàra sa cgoa nqàrèa ba cg'ãà-cg'ãa, a sa a c'òòsa sa cgoa tchùu u, a x'obè nqàrè Me, a sa a tshãán cgoa ntcãá nqàrè Me. ³⁹ Eẽm ko Farasaim ncẽe kò tcii Mea ba ncèes gúú sa bóò kam ko biríse a máá: "Ncẽem khóèm kò tseegukaga porofiti ba ii nem ga kò q'ana hãa ncẽe ko qgóó Me sa dùútsa khòè si i sa, chibi-kg'ao si i," témé.

⁴⁰ Me kò Jeso ba birí me a máá: "Simoneè, c'èes gúú sar chòà cgoa tsi kg'oana," témé. Me máá: "Xgaa-xgaa-kg'aoè, birí te si," témé. ⁴¹ Me máá: "C'èe x'aè ka tsara kò cam khòè tsara hàna, marian kò c'èem khóèm koe cgòbèa tsara. C'èe ba kò 500 khama noo marian qano di cgòbèa, me c'èe ba 50 khama nooan cgòbèa. ⁴² Cúí gúú ga tsara kò úú tama, suruta kabi cgoa me tsara gha a, khamam kò wèèa tsara ga qgóóa máá. Ke ncèeska birí Te, ndaka ba gha kaisase gatsara ka ncàm me sa?" tam ma tèè me.

⁴³ Me Simone xòa a máá: "Bóòr ko ka ẽe kaisa marian cgòbèa me e," témé. Me Jeso ba máá: "Qãèse tsi bóòà," témé.

44 A ba a nxãaska khòès koe kabise a Simone ba bìrì a máá: “Ncées khòè sa tsia ko bóò? Tsarim nquum koer ncãa hàà, igabaga tsi ncãa xg'aa nqàrèr ko tshàan táá máà Te, igabagas ncãa tcgáí-tshàraa sa cgoa nqàrèa Te cg'aa-cg'ãa, a c'òò sa cgoa tchùu u. 45 Ncãa tsi táá x'obè Te, igabas ncãar hààm x'aèm koe guu a nqàrèa Te x'obèan chòòkagu tama. 46 Ncãa tsi táá tcúua Te ga nxúian cgoa tcgáù, igabagas ncãa qãè hmòm xg'ãò tshãán ka nqàrèa Te tcgáù. 47 Gaa domkar ko bìrì tsi, gas di kái chìbian kas qgóóa máàèa. Kaisa ncàmkuu nes x'áíá hãa khama. Igabaga èe cg'aré chìbian ka qgóóa máàèa ba ko cg'aré ncàmkuu x'ái,” tam méé.

48 Me kò nxãaska Jeso ba bìrì si a máá: “Sari chìbian koe si qgóóa máàèa,” témé.

49 Xu kò cg'áè-kg'ao xu tshoa-tshoa a tèèse a máá: “Dii ba gáé ncèe ba, ncèe ko khòèan chìbian gaan di qgóóa máá ba?” témé.

50 Igabagam ko Jeso ba khòè sa bìrì a máá: “Sari dtcòma nea kgoara sia, ke tòókuan cgoa qòò,” témé.

8

Jesom cgoa kò hãa zi khòè zi

1 Ncèe zi gúù zi qãá q'oo koem kò Jeso ba x'áé-dxoo xu koe hée naka x'áé-coa xu koe hée hée qòò te, a ko Nqarim di x'aian di qãè tchòàn khòè ne xgaa-xgaa. Xu kò 12 xu xgaa-xgaa-kg'ao xu Gam di xu hãa cgoa Mea, 2 naka gataga c'èe zi khòè zi hée hée e, ncèe kò cg'áè tc'èean koe hée naka tcìian koe hée hée kg'òèkaguè zi. Ncèe zia kò Marias Magatalena ta ko ma tciiè sa hée, ncèe i kò 7 dxàwa tc'èean gas koe tcg'òòèa sa, 3 naka Herotem dim nquu kòre-kg'aom Gusam dis khòès Joana sa hée, naka Susana sa hée, naka c'èe zi khòè zi kái zi, ncèe kò ko gazi di gúùan cgoa hùu xu zi hée hée e.

Xhàrà-kg'aom dis sere-sere sa

(Mt 13:1-9; Mk 4:1-9)

4 Ne kò khòè ne tááka xu x'áé-dxoo xu koe guu a Jesom koe hàà. Eès ko kaias xg'ae sa xg'ae kam kò Jeso ba sere-seres ka kg'ui a máá:

5 “C'èe x'aè kam xg'ao xhàrà-kg'ao ba qòò a síí xhàrà.

A èem ko xhàrà ka i c'èe cgùrian dàòm qàe koe tcheè, a i a nqàrèan cgoa nàà tcàèè, zi tsarà zi hàà tc'òó o.

6 I c'èean tcheè nxòá-kg'ai di qgáian koe. Eè i ko qhúí ka i ko dào, tchàua ne ko kàa a khama.

7 I c'èe cgùrian dxàman hàna qgáì koe tcheè, i dxàman kai, a chúú-chuu u.

8 I c'èe cgùrian qãè góman koe tcheè, a kái tc'òoan 100 kúrú,” tam méé.

Eèm ko ncèe zi gúù zi kg'uia xg'ara kam kò máá: “Eè tceean úua hãa ba méém kóm,” témé.

Jesom ko dùús domka sere-sere zi tséékagu sa

(Mt 13:10-17; Mk 4:10-12)

9 Xu Gam di xu xgaa-xgaa-kg'ao xu tèè Me, dùú sas ko ncées sere-sere sa nxàe sa. 10 Me máá: “Gaxaoa máàèa, chómsea zi kàa zi Nqarim di x'aian di zi xao gha q'ãa sa, igabar ko c'èe ne khòè ne cgoa sere-sere zi cgoa kg'ui: 'nxãasega ne gha bóò, a táá bóò q'ãa ka, a nxãasega kóm a táá kóm q'ãa ka.’

Jeso ba ko xhàrà-kg'aom dis sere-sere sa nxàe tchàno-tchano

(Mt 13:18-23; Mk 4:13-20)

11 “Si ncêe sa xhàrà-kg'aom dis sere-seres ko nxàes ga si i: Cgùri nea Nqarim òm kg'ui me e.

12 Dàòm q'oo di nea ãe kg'ui ba ko kóm ne ne e, igabam ko dxāwa ba hàà a kg'ui ba tcáóa ne koe sèea tcg'òó, nxāasega ne gha táá dtcòm a kgoaraè ka.

13 Eẽ nxōán koe kò xhàràè nea gane ãe kg'ui ba ne ko kóm, ne ko kúúga qãè-tcaoan cgoa hààkagu me ne ne e, igaba ne káà tɔbe ne e, a ko cg'orò x'aè-coan q'oo koe dtcòm. A ko kúrúá bóòkuan di x'aèan ka qháésega cg'áé.

14 Eẽ dxàman za tcheèa nea, gane ãe kóma ne ne e, igaba gane di kg'òèan q'oo koe ne ko tc'èe-tc'èese zi hēé, qguàan hēé naka kg'òèan di karean hēéthēé ka chúú-chuue, a ne a kai tama.

15 Eẽ qãè góman koe tcheèa nea, gane ãe kg'ui ba kóma, a qãè zi tcáó zi cgoa qgóóa qari mea ne ne e, a ne a ko qáo tcáó cgoa me, a nxāakg'aiga sí tc'áróan kúrú,” tam méé.

X'áà-x'aa-kg'ai cgoa dis gúús dis sere-sere sa

(Mk 4:21-25)

16 *A ba a máá:* “X'áà-x'aa-kg'ai cgoa dis gúú sa ga dàò a gàbas cgoa xoaba-kg'ai si, kana kgàrom dòm q'oo koe tcãà si ba káà me e, igabam gha téé-q'ooa sa koe tòò si, ãe ko tcãà ne gha nxāasega x'áàn hòò ka. 17 Duús wèés ãe chómsea sa gha tchàa koe tcg'òóè, si gha duús wèés qàbi-kg'aièa hãa sa q'áaè, a sa a gha x'áàn koe óágaè khama. 18 Ke méé tu nxāaska q'áa, nta tu ko ma komsana sa. Wèém khòèm ãe gúú úúa hãa ba gha káían máàè, igaba wèém ãe gúú úú tama ba gha ãem úúa hãa gúú-coan ga sèé cgaèè khama,” tam méé.

Jesom ka xòò sa hēé naka qõese ga xu hēéthēé e

(Mt 12:46-50; Mk 3:31-35)

19 Jesom ka xòò sa hēé naka qõese ga xu hēéthēéa kò hàà cgae Me, igaba ne kò khòèan di kái-q'ooan ka tààè, a táá Gam koe cùú. 20 Me kò bìriè a máá: “Saò sa hēé naka Tsáá qõe ga xu hēéthēéa tchàa za tēe, a bóò Tsi kg'oana,” téméè.

21 Igabam kò xòà a máá: “Tiris xòò sa hēé naka Tíí qõe ga xu hēéthēéa Nqarim di kg'uiian ko kóm a ko kúrú u ne khòè ne e,” témé.

Jeso ba ko tc'áá ba téékaqu

(Mt 8:23-27; Mk 4:35-41)

22 C'èem cáím kam kò Gam di xu xgaaxgaase-kg'ao xu cgoa dxòrom q'oo koe tcãà a birí xu a máá: “Hààn xae c'èem xòèm tshàam dim koe qõò,” témé, xu xgoaba. 23 Eẽ xu xóé a ko qõò kam kò x'óm.

Me kúúga kaim tc'áá ba tshàam tc'amkg'ai koe xgoaba, me dxòro ba tshàan ka cg'òè, xu kias cg'ãès koe hãa. 24 Xu xgaaxgaase-kg'ao xu sí ghùì Me a máá: “X'aigaè, X'aigaè, tom xae ko!” témé.

Me tēe a tc'áá ba hēé naka tshàam di tc'èe-tc'èean hēéthēé dqàè, i téé, si kò kaisas nqoo sa xóé.

25 Me tēè xu a máá: “Gaxao di dtcòmà nea ndaa?” témé.

Igaba xu kò q'áo, a area khama xu kò tèèku a máá: “Dùútsa khòè ba gáé ncêe ba? Tc'áàn ga hēé naka tshàan ga hēéthēé ko kg'ui cgoa i komsana Me ba,” témé.

Jeso ba ko dxāwa tc'èean úúam khòè ba qãèkaqu

(Mt 8:28-34; Mk 5:1-20)

26 Xu tshàam tc'amkg'ai koe qõò a síí Gerase ne dim nqõóm koe tcãà, Galilea dim cgoa q'óá-kg'amkua hãa ba. 27 Eẽm ko Jeso ba dxòrom koe xòà

a ko gaam nqõóm koe tcãà kam kò c'ëem khòèm x'áé-dxoom koe guua hãam cgoa xg'ae. Gaam khòè ba kò dxãwa tc'ëean úúa, a kò qgái hãa tamase qáò x'aèan hãa, a nquuan koe ga x'ãè tama, a tc'áman koe cúí ga ko x'ãèa te. ²⁸ Eëm ko Jeso ba bóò kam kò kaisase q'au a ba a cookg'aia ba koe cg'áé, a kiam dòm cgoa máá: “Dùú sa Tsi ko tí koe qaa, Jesoè, Nqarim tc'amaka hãam di Tsi Cóa Tseè? Dtcàrà Tsiir ko, táá xgàra te guu,” témé. ²⁹ Jeso ba kò dxãwa tc'ëean bìrí i ìem khòèm koe tcg'oa, gaa domkam kò khòè ba gatà méé. Kái q'oro i kò qgóó mea, me kò q'óma ba koe hëé naka nqàrèa ba koe hëéthëé táuan cgoa qáéèa, a kòrèèa, igabam xg'ao gaa táuan qhòma tcg'óò, a kò dxãwa tc'ëean ka séèa tcg'óò a qãáka úúèa hãa.

³⁰ Me Jeso ba tèè me a máá: “Cg'òèa tsi diia?” témé. Me xqà Me a máá: “Milone ra a,” témé. Kái dxãwa tc'ëe nea kò tcãà mea hãa khama. ³¹ I kò qarika dtcàrà Me, táám gha x'áèan tcg'óò, i chòò-q'oo úú tamam hãem koe tcãà sa.

³² Zi kò kái zi xgùu zi xàbìm dxùukg'ai koe hãa a ko dxòó. Ka i kò dxãwa tc'ëean Jeso ba dtcàrà, xgùu zi koe i gha tcãà sa, Me kgoara máá a. ³³ I khòèm koe dxãwa tc'ëean tcg'oa a i a síí xgùuan koe tcãà, zi xgùu zi xàbìm tc'amkg'ai koe guu a kari-karisea xõa a zi a tshàam koe cg'áéa tcãà, a tom.

³⁴ Eë xu ko xgùuan ko kòrè xu khòè xu ìe kúrúsea hãa sa bóò ka xu kò bèè a qgóé, a síí x'áé-dxoom koe hëé naka xhàràn koe hëéthëé xàa a. ³⁵ Ne kò khòè ne tcg'oa a síí ìe kúrúsea hãa sa bóò. Eë ne ko Jesom koe hàà ka ne kò dxãwa tc'ëean kò úúa hãam khòè ba sao-xg'ae, me Jesom nqàrè-kq'am koe ntcòe, a qgáian hana, i tc'ëea ba qãè e, ne kò q'áò. ³⁶ Gane èè kò èe kúrúsea hãa sa bóò nea kò chóa a, ntaam kò ma èè dxãwa tc'ëean ka tcãàèam khòè ba ma qãèkaguè sa.

³⁷ Ne wèé ne khòè ne Gerase dim xg'aekum di ne dtcàrà Me, gane koem gha tcg'oa sa, kaisa q'áòa nea kò tcãà nea hãa khama.

Me kò dxòrom koe tcãà a ba a kabise, ³⁸ kam ko èè kò dxãwa tc'ëean ka tcg'oa cgaeèam khòè ba dtcàrà Me, Gam cgoam gha qòò sa. Igabam kò Jeso ba tséèa kabi me a máá: ³⁹ “Kabise x'áéa tsi koe naka síí nxàe, nta noosem Nqari ba kúrúa máá tsia hãa sa,” témé.

Me khòè ba kabise a síí wèém x'áé-dxoom koe qòòa te a khòè ne bìrí, Jesom nta noose kúrúa máá mea hãa sa.

Jairom dis cóa sa hëé naka Jesom dim qgái ba ko qgóós khòè sa hëéthëé e

(Mt 9:18-26; Mk 5:21-43)

⁴⁰ Eëm ko Jeso ba Galilea dim nqõóm koe kabise kas ko khòè ne dis xg'ae sa qãèse hàakagu Me, wèé ne ne kò qãà Mea hãa khama.

⁴¹ Kam kò gaa x'aè kaga c'ëem khòèm Jairo ta ko ma tciièm ncèe kò còrè-nquum dim tc'ãà-cookg'ai ii ba gaa koe hàà, a hàà Jesom nqàrè-kq'am koe cg'áé, a còrè Me, gam dim x'áém koem gha síí cgoa me sa. ⁴² Cúís cóa sam kò úúa hãa, ncèe kò 12 kuri ii sa, si kò x'oos qãe koe hãa khama.

Eëm ko Jeso ba gaa koe qòò ka i kò kái khòèan nqorú Me. ⁴³ Gane xg'aeku koes kò 12 kurian kò úúa a ko xòm x'aèse nxoèan hòòs khòè sa hàna, [a sa a kò wèé gúuan èes kòò kg'òè cgoa, naakan koe xgãá hãa] qãèkaguès gha ka, igabas kò táá cúian kaga qãèkaguèa. ⁴⁴ Si Jesom qãá koe guu a hàà, a hàà Gam dim qgáim c'am qgóó, i ko c'áòan kúúga téé. ⁴⁵ Me Jeso ba tèè a máá: “Diina qgóó tea?” témé. Eë ne ko wèé ne xqase kam ko Petere ba máá: “Aboè, khòè nea kái ne e, a nxama-nxama Tsia, a ko tcãò Tsi,” témé. ⁴⁶ Igabam kò Jeso ba máá: “C'èe khòèa nea qgóó Tea, xàm Ra

ko i kò qaria Te tcg'oa cgae Te khama,” témé. ⁴⁷ Eēs ko khòè sa bóò, xài tamas kò hãa sa kas ko cgùrukose hàà, a sa a hàà Jesom nqàrè-kg'am koe cg'áé, a wèè ne khòè ne cookg'ai koe bìrì Me, dùús domkas qgóó Mea hãa sa, naka si kò ma kúúga qãèkaguè sa hëéthëé e. ⁴⁸ Me bìrì si a máá: “Tiri si cóá seè, sari dtcòmà nea qãèkaguè sia, ke tòókuan cgoa qòò,” témé.

⁴⁹ Qanegam Jeso ba téé a ko kg'ui kam kò c'ëm khòè ba hàà, còrè-nquum dim tc'ãà-cookg'aim dim nquum koe guua ba, a bìrì me a máá: “Tsáá xuu sa ncãa x'óó, ke táá xгаа-xгаа-kg'ao ba xhõe-xhõe guu,” témé. ⁵⁰ Igabam kò Jeso ba èe sam ko kóm ka Jairo ba bìrì a máá: “Táá q'áo guu, kg'amaga mée tsi dtcòm, qãès gha ke,” témé.

⁵¹ Eëm ko Jairom dim x'áém koe tcãa kam kò táá c'ëe khòè ga guu i Gam cgoa nquum q'oo koe tcãa, Petere ba hëé naka Johane ba hëé naka Jakobo ba hëé, naka cóás ka xòò ba hëé naka xòò sa hëéthëé cúí ga a kò ii. ⁵² Ne kò wèè ne khòè ne kg'ae, a ko cóá sa kg'ae cgae, Me Jeso ba máá: “Táá tu kg'ae guu, x'óó tamas hãa a sa a x'òma hãa ke,” témé.

⁵³ Ne kò wèèa ne kg'ãè Me, x'óóas hãa sa ne kò q'ana hãa khama.

⁵⁴ Igabam ko Jeso ba x'òaa sa koe qgóó si, a máá: “Tiri si cóá seè, tõe,” témé. ⁵⁵ I kg'òèa sa kabise, si kúúga tõe, Me Jeso ba máá, c'ëe gùù méés máàè naka tc'òó, témé. ⁵⁶ Khara kò gas ka xòò ga khara kaisase are. Me bìrì khara a, táá mée khara cúí khòè ga dùús kúrúsea sa bìrì guu sa.

9

Jeso ba ko 12 xu xгаа-xгааe-kg'ao xu tsééa tcg'òò

(Mt 10:5-15; Mk 6:7-13)

¹ Me kò Jeso ba 12 xu tciiia xg'ae a ba a qarian máà xu, wèè dxãwa tc'ëean xu gha xhàiaгу, a wèè tciiian thëé tsoò di i. ² A ba a tsééa tcg'òò xu, síí xu gha Nqarim di x'aian ka xгаа-xгаа, a xu a tsàako ne khòè ne kg'òèkagu ka. ³ A ba a bìrì xu a máá: “Táá mée xao qòò xao ko ka cúí gùù ga sée guu, dqàbi hìim ga igaba, dtcòbè ga igaba, péré ga igaba, mari ga igaba, kana cam di qgáian ga igabaga. ⁴ Eè xao ko tcãam nquu ba, ndakam ga igaba, gaam koe mée xao hãa naka nxãakg'aiga síí ãem x'áé-dxoom koe tcg'oa. ⁵ A ncèè khòèan kò qãèse hàakagu xao o tama ne mée xao nqàrèa xao di tsharàn qãè-qãe, èe xao ko gaam x'áé-dxoom koe tcg'oa ne, nakas gha nxãasega gane koe x'ái sa ii,” témé.

⁶ Xu xгаа-xгааe-kg'ao xu xgoaba a wèè xu x'áé xu koe qòòa te, a xu a ko qãè tchòàn xгаа-xгаа a ko wèè za ga khòèan kg'òèkagu.

Herotem dis xháé tc'ëe sa

(Mt 14:1-12; Mk 6:14-29)

⁷ Eëm ko Galilea dim x'aigam Herote ba wèè zi gùù zi kúrúse ko zi ka kóm kam kò táá q'ãa. C'ëe ne khòè nea kòo máá, Johanem tcgùù-tcgùu-kg'ao ba x'ooan koe tëea, témé khama, ⁸ ne ko c'ëe ne máá, Elija ba hòòsea, témé, ne ko c'ëe ne máá, c'ëe xu porofiti xu ncùí x'áè di xu ka c'ëe ba x'ooan koe tëea, témé. ⁹ Me Herote máá: “Johane bar kò q'ãe tcúúa hãa, ka ncëe zi gùù zi gam kar ko kóm ba díí baà?” témé. A ba a kò bóò mem gha sa tc'ëe.

Jeso ba ko 5,000 sa nqáéa ne khòè ne tc'òókagu

(Mt 14:13-21; Mk 6:30-44; Jn 6:1-14)

¹⁰ X'áè úú-kg'ao xu kò kabise a hàà wèè zi gùù zi èe xu kò kúrú zi ka bìrì Me. Me sée xu, xu Gam cgoa cúía síí hãa Betesaida ta ko ma tciiëm x'áé-dxoom koe. ¹¹ Ncëes gùù sa ne ko kóm kas kò xg'ae sa xùri Me, Me

qãèse hààkagu ne, a ba a Nqarim di x'aian ka kg'ui cgoa ne, a ãe kò ko kg'òèkagukan qaa ne qãèkagu.

¹² Nxãaskas cárn sa tshoa-tshoa a ko dqòara qòò ka xu kò 12 xu xgaaxgaase-kg'ao xu Gam koe hàà a máá: “Khòè ne qòò q'aakagu, naka ne nxãasega nxama-nxama hãa xu x'áé xu koe hëé naka xháà xu koe hëéthhëé síí, naka nea síí x'òm-q'ooan hëé naka tc'òoan hëéthhëé qaara mááse, cúia hãam qgáim koe ta hãa ke” témé. ¹³ Igabam kò bìrì xu a máá: “Gaxao c'ëe gúùn máà ne naka ne tc'òó,” témé. Xu máá: “5 xu péré xu cúí xu xae úúa naka cárn x'àu tsara hëéthhëé e, kana méé xae síí khòè ne wéé ne tc'òoan x'ámá máá?” témé. ¹⁴ 5,000 khama noo xu khòè xu kò ãe koe hàna domka.

Me kò Jeso ba Gam di xu xgaaxgaase-kg'ao xu bìrì a máá: “Khòè ne bìrì naka ne wéés xg'aes koe 50 khama noose ntcòó,” témé. ¹⁵ Xu gataga hëé, i wéé khòèan ntcòó. ¹⁶ Me Jeso ba 5 xu péré xu hëé naka cárn x'àu tsara hëéthhëé sèè, a ba a nqarikg'ai koe ghùì-kg'ai, a ts'ee-ts'ee'kg'ai i, a péréan khóà q'aa, a xgaaxgaase-kg'ao xu máà a, xu khòè ne q'aa-q'aa máá a.

¹⁷ Ne kò wéèa ne ga tc'òó, a ne a xg'ãà, xu ãe kò qaùn xg'ae-xg'ae a 12 xu q'ore xu tcãà, xu cg'òè.

Petere ba ko Jesom koe nxàese

(Mt 16:13-19; Mk 8:27-29)

¹⁸ Eëm cúise hãa a ko còrè ka xu xgaaxgaase-kg'ao xu síí cgae Me. Me tèè xu a máá: “Dìí Raà, ta zi ko xg'ae zi méé?” témé. ¹⁹ Xu xqà Me a máá: “C'ëe ne ko máá, Johane Tsi tcguù-tcguu-kg'ao Tsi i, témé, ne kò c'ëe ne máá, Elija Tsi i, témé, ne ko c'ëe ne qanega máá, ncìí kuri di Tsi porofiti Tsi i x'ooan koe tèea Tsi, témé,” ta xu méé.

²⁰ Me tèè xu a máá: “Kháé xaoa ko gaxao máá, dìí Raa, témé?” Me Petere xqà a máá: “Ncëe kò nqòòkaguèa hãa Tsi Krete Tsi Nqarim di Tsi i,” témé.

Jeso ba ko Gam di xgàrasean ka hëé naka x'oos ka hëéthhëé kg'ui

(Mt 16:20-28; Mk 8:30-9:1)

²¹ Me Jeso ba qarika x'áè xu, táá xu gha ncëes gúù sa cúí khòè ga bìrì sa. ²² A ba a máá: “Khòèm dim Cóá ba gha kái zi gúù zi koe xgàrase, a gha khòè ne di xu kaia xu hëé, kaia xu peresiti xu hëé, naka x'áè xgaaxgaaxgaax-kg'ao xu ka hëéthhëé bóòa xguè, a gha cg'òòè, a ba a gha nqoana dim cárn ka x'ooan koe tèe,” tam méé.

²³ Nxãaskam kò Jeso ba Gam di xu xgaaxgaase-kg'ao xu bìrì a máá: “Ncëè c'ëem khòèm kò xùri Te kg'oana ne méém bóòa xguè naka baa gam dim xgàu hìi ba dcéé, naka xùri Te. ²⁴ Dìim wèém ãe gam dis kg'òè sa qgòóa qaria hãa bas gha aaguse cgae, igaba wèém ãe ko Tíí domka gam dis kg'òès ka aaguse cgaeè ba gha hòò si khama. ²⁵ Dùús ka ba gha khòè ba kabisea máàè, ncëè wèém nqòó bam kòò hòò, a ba a gam dis kg'òès ka aaguse cgaeè ne, kana ba gha khòè ba dùútsa gúù sa gam di kg'òèan téé-q'oo koe tcg'òó a máá? ²⁶ Dìim wèém ãe ko Tíí hëé naka Tiri kg'uian hëéthhëé sau-cgaese ba gha thëé Khòèm dim Cóám ka sau-cgaeseè, ãem gha ko Gam di x'áàn koe hëé naka Xòòm di x'áàn koe hëé naka tcom-tcomsa xu moengele xu di x'áàn koe hëéthhëé hãase ko hàà ne. ²⁷ Igabar ko tseeguan bìrì tu u: Ncëe koe téé-tëe ne ka c'ëea ne x'ooan xáma hãa tite, Nqarim di x'aia ne ne ko bóò i hàà tama cookg'ai koe,” tam méé.

Jesom di bóòse-q'ooa nea ko kabise a táá

(Mt 17:1-8; Mk 9:2-8)

²⁸ Eëm ko Jeso ba ncëe zi gúù zi nxàea xg'ara kam kò 8 khama noo cáman qãá q'oo koe Peterea xu, Johanea xu, Jakoboa xu sée, a ba a xàbim koe qòò cgoa xu a sí còrè. ²⁹ Eëm hãa a ko còrè ka i kò kg'áia ba kabise a táá, i Gam di qgáian kabise a tcàakose q'úú. ³⁰ Ka tsara ko kúúga cáman tsara khòe tsara kg'ui cgoa Me, Moshe ba hëe naka Elija ba hëéthëé tsara, ³¹ ncëe kò nqarikg'ai di x'áan koe qhúú tsara, a ko Jesom cgoa kg'ui, a ko Gam di x'ooan hàako ka kg'ui, kháoa cgae ga ko Jerusalema koe kúrúse e. ³² Xu kò Petere ba hëe naka gam ka c'ëea tsara hëéthëé xu qarika x'óma cg'áé. Eë xu ko kókò ka xu kò Gam dim x'áa ba bóò, naka gaa tsara khòe tsara hëéthëé e, ëe ko Gam cgoa tõe tsara. ³³ Eë tsara ko khòe tsara Jeso ba guu a ko qòò kam kò Petere ba birí Me a máá: “X'aigaè, tsóágase i gáé qãea, ncëe koe xae ga hãa sa! Nqoana xu nquu-coa xu xae gha tshào, me c'ëe ba Tsari, me c'ëe ba Moshem di, me c'ëe ba Elijam di,” tam méé. (C'úúam ko hãa dùú sam ko kg'ui sa.)

³⁴ Qanegam hãa a ko kg'ui kas kò túú-c'òò sa qàbia tcàa xu, a sa a gas di sóman cgoa qàbi xu. Eë xu ko xгаа-xgaase-kg'ao xu túú-c'òòs koe tcàa ka xu kò q'áò. ³⁵ Me kò kg'ui ba túú-c'òòs koe guu a máá: “Ncëe ba Tirim Cóa Me e, nxárár tcg'óóa ba, ke komsana Me,” témé.

³⁶ Eëm ko kg'ui ba kg'ara kam kò Jeso ba cúise hãa. Xu kò xгаа-xgaase-kg'ao xu ncëes gúús cgoa nqoo, a xu a gaa xu cámi xu ka táá cúí khòe ga birí dùú sa xu bóda hãa sa.

Jeso ba ko cóa ba qãèkagu

(Mt 17:14-18; Mk 9:14-27)

³⁷ Xùrikom cámi kam ko Jeso ba hëe naka xгаа-xgaase-kg'ao xu hëéthëe xàbim koe guu a kabise, si kaias xg'ae sa Jesom cgoa xg'ae. ³⁸ Kam kò gaa x'aè kaga c'ëem khòe ba ëes xg'aes q'oo koe q'au a máá: “Xгаа-xгаа-kg'ao Tseè, dtcàrà Tsir ko Tsi tirim cóa ba bóò, nooam cóám ga me e khama. ³⁹ Dxãwa tc'ëean kòò tcàa cgae me ne i ko kúúga q'aukagu me, a qgaè-kg'aikagu me, a kg'áina ba koe xùbúan tcg'òókagu me, a ko khóá tò-m-tom me, a qháése guu me tama. ⁴⁰ Ra kò Tsari xu xгаа-xgaase-kg'ao xu dtcàrà, xhàia xu gha guu u ka, igaba xu kò tààè,” témé.

⁴¹ Me Jeso ba xqa a máá: “Oo, tsóágase dtcòm úú tamas qhàò sa gáé ncëe sa! Nta noo x'aèa ne Ra gha gaxao cgoa hãa a qád-tcaoa máá tu u? Tsarim cóa ba ncëe koe óal!” témé. ⁴² Cóám ko hàà koe ga i ko dxãwa tc'ëean gómankg'ai koe xàbùa qáú me, a i a qgaè-qgae-kg'ai me. Kam ko nxãaska Jeso ba dxãwa tc'ëean dqàè, a cóa ba qãèkagu, a ba a xòò ba máà me. ⁴³ Ne kò wèe ne khòe ne Nqarim di kaian ka area.

Jeso ba ko gaia Gam dis x'oos ka kg'ui

(Mt 17:22-23; Mk 9:30-32)

Eë ne wéea ne qanega ëem Jeso ba kúrúzi zi gúù zi wèe zi ka area kam kò Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu birí a máá: ⁴⁴ “Qãése dxàa tcee ncëer ko birí xao o kg'uia ne: Khòem dim Cóa ba gha hàà khòe ne tshàu q'oo koe tcààè,” témé. ⁴⁵ Igaba xu kò ëem ko méé sa táá kóma q'ãa, gaxu koe i kò chómsea, táá xu gha kóma q'ãa a ka khama. A xu a kò ëe kg'uia ne ko dùú sa méé sa tõeàn bée.

Dùú ba kaia?

(Mt 18:1-5; Mk 9:33-37)

⁴⁶ Si kò gaxu xg'aeku koe ntcoeku sa tõe, diina gaxu xg'aeku koe kaia hãa di sa. ⁴⁷ Igabam kò Jeso ba tcáoa xu q'oo koe xu tc'ëea hãa sa q'anaa,

khamam kò cg'árém cóá ba sèè, a Gam qàe koe tòò, ⁴⁸ a ba a bìrì xu a máá: “Díim wèém òe ko ncēm cóá ba Tiri cg'òèan koe qàèse hààkagu ba ko Tíí tc'árò ga qàèse hààkagu. Me ko díim wèém òe ko Tíí qàèse hààkagu Te ba òe tséé Tea ba qàèse hààkagu. Eè gaxao koe kaisase cg'áré ba gaxao ka kiam ga me e khama,” témé.

Eè gaxao cgoa ntcoeku tama ba gaxao xòè koe hànà
(Mk 9:38-40)

⁴⁹ Me Johane xòe a máá: “Kaia Tseè, c'ēm khòè ba xae kò bóò me ko Tsari cg'òèan cgoa dxāwa tc'èean xhàiaгу, xae kò sixae ka c'ēm tama me e domka gatà hēéan cara me,” témé. ⁵⁰ Igabam kò Jeso ba gam ka máá: “Táá cara me guu, òe gaxao cgoa ntcoeku tama ba gaxao xòè koe hànà ke,” témé.

Jeso ba ko Jerusalema koe qòò (9:51–19:44)

Samaria òim x'áé ba ko Jeso ba qàèse hààkagan xgui

⁵¹ Eēm ko Jeso ba nqarikg'ai koe sèè a úúém x'aèm ko cùu kam kò bìrìse a Jerusalema koe qòò. ⁵² A ba a tséé-kg'ao xu tc'āa a tsééa tcg'òò. Xu Samaria ne òim x'áé-coam koe síí tcāa, gúu zi xu gha kg'ónòa máá Me ka. ⁵³ Igaba ne kò gaa koe hāa ne khòè ne táá qàèse hààkagu Me, Jerusalema koem kò úú-kg'aia khama. ⁵⁴ Eè tsara ko xгаа-xgaase-kg'ao tsara Jakoboа tsara Johanea tsara ncēes gúu sa bóò ka tsara ko máá: “X'aigaè, nqarikg'ai koe guuam c'ee ba tsam gha tcii, me hàà cg'òo ne sa Tsi ko tc'èe?” témé. ⁵⁵ Me Jeso ba ntcèè a dqàè tsara a. ⁵⁶ Xu kò Jeso ba hēé naka Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu hēéthēé xu c'ēm x'áém koe qòò.

Nqoana khòèan Jeso ba ko xùri kg'oana a
(Mt 8:19-22)

⁵⁷ Eè xu dàòm q'oo koe hāa a ko qòò kam ko c'ēm khòè ba bìrì Me a máá: “Eè Tsi ko síí qgài wèè koer gha xùri Tsi,” témé. ⁵⁸ Me Jeso ba xòe me a máá: “Círì nea gaan di hāéan úúa, i tsaràn gaan di nquuan úúa, igabagam Khòèm òim Cóá ba tòò tcúúm gha qgài úú tama,” témé.

⁵⁹ Me kò Jeso ba c'ēm khòè ba bìrì a máá: “Xùri te,” témé. Igabam ko gaam khòè ba máá: “X'aigaè, kg'aia qāa te nakar síí tirim xòò ba kg'ónò,” témé. ⁶⁰ Me Jeso ba bìrì me a máá: “Eè x'óóa hāa ne guu naka ne gane dian òe x'óóa hāa kg'ónò, igaba tsáá qòò naka tsia síí Nqarim di x'aian ka xгаа-xгаа,” témé.

⁶¹ Me kò c'ēm khòè ba gataga máá: “Xùri Tsir gha, X'aigaè, igaba qāa te nakar kg'aia síí x'áéa te di ne khòè ne x'áé,” témé. ⁶² Me Jeso ba xòe me a máá: “Eēm tshoa-tshoa a ko xhàrà koe gha kabise a kháóka bóòm khòè ba Nqarim di x'aian kg'ano tama,” témé.

10

Jeso ba ko 72 xu khòè xu tsééa tcg'òò

¹ Ncēe zi gúu zi qāá q'oo koem kò X'aigam Nqari ba 72 xu khòè xu nxará tcg'òò, a ba a cām-cāmse tsééa tcg'òò xu, tc'āa xu gha a òem ko hàà Gabá qòò xu x'áé-dxoo xu koe hēé naka qgài zi koe hēéthēé qòò ka. ² A ba a bìrì xu a máá: “Tcuèè gha gúua ne kái i, igaba i tséé-kg'aoan cg'orò o. Ke

* 9:55: C'èe zi tcgāya zi Gerika di zi ncēe xùri ko kg'uian úúa: “a máá: “C'ùusea tsao hāa, dùútsa tc'èem di tsao ii sa. ⁵⁶ Khòèm òim Cóá ba hàà tama, hààm gha khòèan kaàkagu ka, igabam hààraa, hààm gha kgoara a ka,” tam mée.”

xao *Nqarim ncēe* tcuùs dim X'aiga ba dtcàrà nakam tséé-kg'aoan tsééa óá naka i hàà tcuù. ³ Qõò xao. *Igaba* bóò, Tíí Ra ko ghùu-coan khama ma ncuutshaan xg'aeku koe tsééa úú xao o sa. ⁴ Táá méé xao qgóá ga kana dtcòbèan ga kana nxàboan ga igaba sèè guu, naka táá cúí khòè ga dàòan q'oo koe tsgám guu.

⁵ “Nquum ìe xao ga ko gaam q'oo koe tcàà ba, ndakam ga igaba, méé xao kg'aia máá: ‘Tòókuan méé i ncēm nquum cgoa hãa,’ témé. ⁶ Tòókuan dim khòèm kò gaam nquum q'oo koe x'ãèa ne i gha gaxao di tòókuan gam cgoa hãa. Eèta i kò ii tama ne i gha gaxao di tòókuan kabise cgae xao o. ⁷ Eēm nquum koe méé xao hãa, naka xaoa wèès tc'òos ìe ne ko máá xao o sa tc'òó naka kg'áà, tséé-kg'ao ba gam di tsééan di surutan ka kg'anoèa hãa ke. Táá méé xao nquu xu koe kg'ama qòda te guu.

⁸ “X'áé-dxoom ìe xao ga ko tcààm koe, ndakam ga igaba, ne ko qãèse sèè xao o ne méé xao ìe ko cookg'aia xao koe tòòès wèé sa kg'ama tc'òó. ⁹ Tsàako ne méé xao kg'òèkagu, naka xaoa khòè ne bìrí naka máá: ‘Nqarim di x'aia nea cùú cgae tua,’ témé. ¹⁰ Igaba x'áé-dxoom wèém ìe xao ko tcààm koe ne kò khòè ne qãèse sèè xao o tama ne méé xao x'áéan xg'aeku koe tcàà naka máá: ¹¹ ‘Gatu dim x'áé-dxoom di tsharà a ncēe nqàrèa xae koe hãa a, xae ko qãè-qãe cgae tu u, igaba méé tu q'ana, Nqarim di x'aia nea cùú cgae tua sa,’ témé. ¹² Bìrí xao or ko, xgàrakuan dim cárn kam gha ncēm x'áé-dxoo ba Sodomam ka kaisa xgàrakuan hòò.

X'áé-dxoo xu komsana tama xu
(Mt 11:20-24)

¹³ “Cg'ãè i gha ii tsáá ka Korasineè! Cg'ãè i gha ii tsáá ka Betesidaè! Are-aresa zi x'ái zi ncēe ko gatu koe kúrùèa zi kò Ture hēè naka Sitone hēéthēè koe kúrùèa hãa ne ne ga kò ncìise gane di chìbian koe tcóósea, a saka di qgáian hãa, a tháúan tcgàùsea hãa. ¹⁴ Igabar ko bìrí tu u a ko máá: Xgàrakuan dim cárn ka i gha Ture hēè naka Sitone hēéthēè gatu ka subuse xgàràè, témé.

¹⁵ “A ncēe tsáá ka, Kaperenaume tseè, nqarikg'ai koe tsi gha ghùu a úúè, *ta tsi gáé tc'èea?* Nqãaka tsi gha xòòè, x'óóa ne khòè ne dim qgáim koe.

¹⁶ *Me Jeso ba nxãaska Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu bìrí a máá:* “Wèém ìe ko gaxaoa komsana xao o ba ko Tíí komsana Te, me ko gataga ìe ko xguì xao o ba Tíí ga Ra xguì. Me ko ìe ko Tíí xguì Te ba ìe tsééa óága Tea ba xguì,” témé.

¹⁷ Xu gaxu khòè xu 72 xu qãè-tcaoase kabise a máá: “X'aigaè, dxãwa tc'èean igaba i ko komsana xae e, Tsari cg'òèan cgoa xae kò ko dqàè e ne,” témé.

¹⁸ Me xoa xu a máá: “Satana bar kò bóò me kò túú-tebem khama ma nqarikg'ai koe guu a ko tcheè. ¹⁹ Bóò, qaria ner máá xaoa, cg'aoan hēè naka xg'árian hēéthēè xao gha náà cgoa di i. A Ra a gataga qarian máà xaoa hãa, *dxãwam* gaxao dim cg'òo-kg'aom di qarian wèé xao gha tàà cgoa a. I cuiskaga cúí guù ga thòò-thòo xaoa hãa tite. ²⁰ Cg'ãè tc'èean ko komsana xao o domka méé xao táá qãè-tcao guu, igaba méé xao gaxao di cg'òèa nea nqarikg'ai koe góàèa domka qãè-tcao,” témé.

Jeso ba ko Xòò ba qãè-tcaoa máá
(Mt 11:25-27; 13:16-17)

²¹ Eēm x'aèm kam kò Jeso ba Tcom-tcomsam Tc'èem di qãè-tcaoan ka cg'òè cgaeèa, a máá: “Dqòm Tsir ko, Aboè, X'aiga Tsi nqarikg'ai hēè naka

nqõomkg'ai hëéthëé di Tsi, ncëe zi gúù zi Tsi kò tc'ëega ne hëé naka xгаа-xгааsea hãa ne hëéthëé chóm-kг'aia hãa, a Tsi a kò cg'aré ne cóa ne x'ái zia hãa khama. Eè, Aboè, ncëea Tsi kò ma ncàmà hãa ga a khama.

²² “Wèé zi gúù zi Ra Tirim Abom ka máàèa, i cúí khòè ga Cóám dìi ii sa c'ùua hãa, Xõòm oose, kana i cúí khòè ga Xõòm dìi ii sa c'ùua hãa, Cóásem oose, naka wèém ãe Cóám ka nxará tcg'òòèa ba hëéthëé e,” témé.

²³ Me Jeso ba Gam di xu xгаа-xгааsea-kг'ao xu koe kabise a dxùukg'ai za bìrì xu a máá: “Ts'ee-ts'eeekg'aièa ia tcg'áian ãe ko gaxao ko bóò zi gúù zi bóò o, ²⁴ bìrì xao or ko khama, kái porofitian hëé naka x'aiga xu hëéthëéa kò bóò kг'oana ãe xao ko gaxao bóò sa, igaba i kò táá bóò si; a kò kóm kг'oana ãe xao ko gaxao kóm sa, igaba i kò táá kóm si,” témé.

Qãem khòem Samaria di ba

²⁵ Me kò gaa x'aè kaga c'ëem x'áè q'ãa-kг'ao ba tãe a Jeso bam kúrúa bóò kг'oana khama máá: “Xгаа-xгаа-kг'ao Tseè, dùú sa ra gha kúrú a chõò tamas kг'òè sa hòò?” témé. ²⁶ Me Jeso ba tãe me a máá: “Dùú sa *Moshem di x'áèan* koe góàèa? Nta tsi ko ma kómá q'ãa a?” témé. ²⁷ Me gaam khòè ba xõa Me a máá:

“X'aigam tsarim Nqari ba méé tsi

wèè tcáóa tsi cgoa hëé,

naka wèè kг'òèa tsi cgoa hëé,

naka wèè qaria tsi cgoa hëé,

naka wèè tc'ëea tsi cgoa hëéthëé

ncàm,

naka tsia gataga thëé

ãe tsi ma ncàmsea hãa khamaga ma

tsáá ka c'ëe ba

ncàm,”

témé. ²⁸ Me bìrì me a máá: “Qãese tsi xõara hãa. Kúrú ncëe gúua ne naka tsia gha kг'òèan hòò,” témé. ²⁹ Igabam kò gabá tchànom iise bóòè kг'oana khamam kò Jeso ba tãe a máá: “Kháé tíi ka c'ëe ba dìi ba?” témé.

³⁰ Me Jeso ba xõa me a máá: “C'ëem khòè ba kò Jerusalema koe guu a ko Jeriko koe qõò, a ba a kò ts'ãà-kг'ao xu cgoa qõòa xg'ae, xu qg'áia ba xhùu me, a xg'áma cg'òos q'oo koe xg'ám me, a xu a guu me a qõò.

³¹ “I kò kúrúse me c'ëem peresiti ba c'ùúase ko gaam dàòm cgoa hàà. Eëm ko gaam khòè ba bóò kam kò nxãa a c'ëe xòèan dàòm dì sèe a nqáé.

³² “Me kò gatà thëé tempelem koe ko hùim khòè ba* gaam qg'ám koe hàà, a ãem ko gaam khòè ba bóò ka gaam caum cúim cgoaga nxãa a c'ëem xòèm dàòm dì ba sèe a nqáé.

³³ “Igabam kò Samaria dim khòèm c'ëe ba gaam dàòm ga ba sèe a ko qõò, a gaam khòè ba hàà sao-xg'ae. A ãem ko bóò me ka thòò-xama máá me, ³⁴ a ba a síi cgae me a gaa zi chibi zi nxùlan hëé naka gõéan hëéthëé ka ntcãá cgae a tcám zi, a ba a gam dim donghim koe qábikagu me, a cg'áè-nquum koe úú me, a ba a síi gaa koe q'òé me.

³⁵ “Eè i ko q'uu kam kò qano mari tsara tcg'òò a cg'áè-nquu-kг'ao ba máà, a máá: ‘Q'òé me, kháóar ko síi kabise ner gha wèè gúuan ãe tsi tsééa máá mea koe hàà suruta tsi ke,’ témé.”

³⁶ Me Jeso ba tãe me a máá: “Ts'ãà-kг'ao xu ka xg'ámmèam khòè ba kò hàà cgae xu khòè xu nqoana xu ka tsi ko ntama ma tc'ëe? Gam ka c'ëem

* **10:32:** Gerika sa ko máá: “Lefi dis qhàòs dim khòè ba” témé.

iise sée meá ba ndaka baa?” témé. ³⁷ Me máá: “Eě thòò-xama máá meá me e,” témé.

Kam ko Jeso ba bìrí me a máá: “Qòò naka tsia sí gatà hěé thěé,” témé.

Jeso ba ko Maria sara Mareta sara dàra

³⁸ Jeso ba hěé naka Gam di xu xгаа-xгааse-kg'ao xu hěéthěéa ko dàòm koe hàna a ko qòò kam kò c'ěem x'áé-coam koe hàà, si kò Mareta ta ko ma tciies khòe sa gas dim nquum koe qàese hààkagu Me. ³⁹ Mareta sa kò qòe sa úúa Maria ta ko ma tciie sa. Si kò Maria X'aigam Jesom nqàrè-kg'am koe ntcòóa-ntcòe, a ko Gam di zi xгаа-xгаа zi komsana. ⁴⁰ Igabagas kò Mareta sa kái tsééan ka xáèèa, khamas kò Jesom koe hàà a máá: “X'aigaè, tíi qòes ka Tsi gáé c'ěe guù mée ta ga hãa? Guu tes ko ra ko cúisega tsééa máá tu u ka. Bìrí si nakas hàà hùì te,” témé.

⁴¹ Me X'aigam Nqari ba xọa si a máá: “Maretaè, Maretaè, kái zi guù zi ka si ko tc'ěe-tc'ěese a ko xhòe-xhòese, ⁴² igabas ko cúis guù sa qaase, si Maria sa qàes guù sa nxárá tcg'òóa máásea hãa, si ncěes guù sa gas koe sèèa kabiè tite,” témé.

11

Jeso ba ko còrèan ka xгаа-xгаа

(Mt 6:9-13; 7:7-11)

¹ C'ěem cám kam kò Jeso ba c'ěem qgám koe hãa a ko còrè. Eěm ko còrèa xg'ara kam kò Gam di xu xгаа-xгааse-kg'ao xu ka c'ěe ba bìrí Me a máá: “X'aigaè, xгаа-xгаа xae e còrèa ne, ěem ko ma gataga Johane gam di xu xгаа-xгааse-kg'ao xu ma xгаа-xгаа a khamaga ma,” témé. ² Me Jeso ba bìrí xu a máá: “Còrè xao kò ne mée xao máá:

'Sita ka Xòò Tseè,

Tsari cg'òèan mée i dqomlè.

Tsari x'aian mée i hàà.

³ Sita dis tc'òos wée cám di sa wée cám ka máa ta a.

⁴ Naka qgòóa máa ta a chibia ta,

sita igaba ta ko wèém

ěe sita koe chibian kúrua hãa ba qgòóa máa ke.

Naka Tsia táa kúrua bóòkuan koe tcéèa úú ta a guu,' témé,” tam mée.

⁵ Me gaa koe guus ka Jeso ba bìrí xu a máá: “C'ěem-kg'ám kam gaxao ka c'ěe ba tcárà ba úúa, a ba a ntcúú nqàe ka sí cgae me, a bìrí me a máá: ‘Tíi tcáràè, nqoana xu péré xu cgòbè te, ⁶ tíi tcáràm dàò koe hàna ba ncãa hàà cgae te, ra cúí guù ga úú tama máa mer gham tc'òó o ke,’ témé.

⁷ Me nxãaska ěe nquum q'oo koe hàna ba xọa a máá: ‘Táa xhòekagu te guu, nquu-kg'ám ba tcěekg'amseá, ra x'òma cóáa te cgoa, khama ra cuiskaga tēe naka máa tsi xua hãa tite ke,’ témé. ⁸ Bìrí xao or ko, tēem gha a tcg'òó xu, gam dim tcárà me e domka. Nxãa tama ko ii nem gha tēe a ěem dtcáràèa hãa sa kúru, gam dim tcárà ba kò saucgae tamase téé-kg'am me a dtcàrà me si khama.

⁹ “Ra ko bìrí tu u a ko máá: Dtcàrà tu, máàè tu gha ke, qaa tu, hòò tu gha ke, nquu-kg'ám ba tu xg'ám-xg'am, xgobekg'ama tu gha máàè ke. ¹⁰ Díim wèém ěe ko dtcàrà ba ko máàè, me ko wèém ěe ko qaa ba hòò, me gha wèém ěe ko nquu-kg'ám ba xg'ám-xg'am ba xgobekg'ama máàè khama.

¹¹ “Ndakam xòò ba gha gam dim cóám kòo x'au ba dtcàrà me ne, x'aùm téé-q'oo koe cg'ao ba máa me? ¹² Kana xg'ári ba máa me, tc'ubi bam kò dtcàrà me koe? *Káà me e.* ¹³ A ncèè gatu ncěe cg'ãè tc'ěe ii tu kò qàè aban

gatu di cóán màá q'ana hãa ne ba gha nxãaska *gatá ka Xòòm nqarikg'ai* di ba ãe ko dtcàrà Me ne nta noose nqáéa hãase Tcom-tcomsam Tc'êe ba màá?" tam ma têtè.

Jeso ba ko dxãwa tc'êean ka kg'ui
(Mt 12:22-30; Mk 3:20-27)

¹⁴ Jeso ba kò nqóbóm khòèm koe dxãwa tc'êean xhàiaгу. Eë i ko dxãwa tc'êean tcg'oa kam kò gaam khòèm ãe kò kg'ui tama ba kg'ui, zi xg'ae zi gaa koe kò hàna zi kaisase are. ¹⁵ Igaba ne kò c'êe ne máá: "Dxãwa tc'êean dim x'aigam Belesebulem di qarian cgoam ko dxãwa tc'êean xhàiaгу," témé.

¹⁶ Ne c'êe ne qgóó Me ne gha qgálan qaa ka dtcàrà Me, *are-aresas* x'áis nqarikg'ai di sam gha x'ái ne sa. ¹⁷ Jeso ba kò gane di tc'êean q'ana khamam kò bìrì ne a máá: "Eë q'aara hãas x'ais wèe sa gha kaà, me ãe q'aa-q'aasea hãam x'áé ba gaicara hãa tite. ¹⁸ A ncèè satanam kò gaam ka q'aara hãa ne i gha kháé nxãaska ntama x'aian hãa? Ncèè gatu ko máá, Belesebule ba qarian màá Tea ra ko dxãwa tc'êean gaan cgoa xhàiaгу, témé ne. ¹⁹ A ncèè Tíí kòo Belesebulem di qarian cgoa dxãwa tc'êean xhàiaгу, ne ia ko gatu di khòèan dìim cgoa xhàiaгу u? Gaa domkaga ne gha gaxao di ne khòè ne x'ái, ãe xao ko kg'ui sa tseegu tama sa. ²⁰ Igaba ncèè Tíí kò ko dxãwa tc'êean Nqarim dim tshàum cgoa xhàiaгу, nes ko nxãa sa x'ái, Nqarim di x'aia nea gatu koe hààraa sa.

²¹ "Ncèè qarim khòèm ncõo gàba zi úúam kò ko gam dim nquu ba kòre ne i ko gam di guúan qãè qgái koe hãa. ²² Igaba qarian ka tàà meam kái zi ncõo gàba zi dim kò ko hàà a ko x'ãà me nem ko tàà me, a gam di zi ncõo gàba zi ãem kò dtcààsea hãa zi xhùu me, a ba a ãem ko séè cgae mea zi guú zi q'aa-q'aa. ²³ Eë Tíí cgoa hãa tama ba, Tíí cgoa tééa q'aumanakua, me gataga ãem Tíí cgoa xg'ae-xg'ae tama ba ko tsaj-tsajia q'aa.

Dxãwa tc'êean di kabisea ne
(Mt 12:43-45)

²⁴ "Eë i ko dxãwa tc'êean khòèm koe tcg'oa ne i ko c'óòà qgálan koe qõò, a sãa i gha qgálan qaa, a ncèè hòò o tama i kò hãa ne i ko nxãaska bìrìse a máá: 'Tirim nquum ãer guua hãam koer gha kabise,' témé, ²⁵ a ãe i kò hàà nquu ba bóò me káà guú ii, a xgàia q'ano-q'anoèa, a qãèse kg'ónòèa, ²⁶ ne i ko nxãaska qõò a síí 7 tc'êean sèè a hàà cgoa, gaan nqáéase cg'ãè e, i hàà tcàà a i a gaa koe x'ãè. Si ãem khòèm dis téé-q'oo sa hàà kaisase cg'ãè kg'aiaka dis ka," tam méé.

Tseegu di ts'ee-ts'eeq'aikua ne

²⁷ Eëm ko Jeso ba ncèeta mééa xg'ara kas kò khòè sa xg'aes q'oo koe guu a q'aua kg'ui a Jeso ba bìrì a máá: "Ts'ee-ts'eeq'aièa saa khòès ãe ábà Tsia sa, naka bìlan ãe Tsi coma hãa hêéthèe e," témé.

²⁸ Me Jeso ba xoa si a máá: "Tseegukaga, igaba ãe Nqarim di kg'uian ko kóm a ko ãe i ko méé khama hêé nea kaisase ts'ee-ts'eeq'aièa ne ne e," témé.

Cg'ãè caus qhàò sa ko x'ái sa qaa
(Mt 12:38-42)

²⁹ Eë zi ko khòè ne di zi xg'ae zi càuse kam ko Jeso ba tshoa-tshoa a máá: "Ncèes qhàò sa cg'ãè cau si i, a ko *are-aresas* x'ái sa qaa. Igabas cúis x'áis ga sa x'áièa hãa tite, Jonam dis x'áis cúis oose. ³⁰ Eëm xg'ao ma Jona ma Nínefe di ne khòè ne koe ma x'ái sa ii, khamagam gha ma khòèm dim Cóá ba ma ncèes qhàòs koe x'ái sa ii khama. ³¹ X'aigam Sheba di sa

gha xgàrakuan dim cám ka ncêes qhàòs di khòèan cgoa tēe a téé, a gha chibi-chibi a xgàra si, nqóòm chòò-q'oo koes kò guu a ko hàà Solomonem di tc'èegan komsana khama. Igaba bóò, Solomonem ka kaia hãa ba ncêeska ncêe koe hàna. ³² Xgàrakuan dim cám ka xu gha khóè xu Ninefe di xu tēe a téé, a gha ncêes qhàò sa chibi-chibi a xgàra. Jonam di xгаа-xgaan koe xu kò guu a gaxu di chibian koe tcóóse khama. Me ncêeska Jonam ka kaia hãa ba ncêe koe hàna,” tam méé.

Cgáé-q'oom dis x'áà sa
(Mt 5:15; 6:22-23)

³³ *A ba a máá:* “X'áà-x'aa-kg'ai cgoa dis gúù sa ga dàò a gàbas cgoa xoaba-kg'ai si ba káà me e, kana gàbas ka nqãaka tòò si ba, igabam gha téé-q'ooa sa koe tòò si, ne gha nxãasega êe ko nquum q'oo koe tcãà ne x'áàn hòò. ³⁴ Tsarim tcgái ba tsarim tc'áróm dim x'áà me e. Tsarim tcgáim kò qãè e, nem wèém tc'áróm tsari ba x'áàn ka cg'oèa. ³⁵ Gaa domka méé tsi bóò naka i tsáá koe hàna x'áàn táá ntcúú sa ii guu. ³⁶ Khama nxãaska ncèè wèé cgáé-q'ooa tsi kò x'áàn ka cg'oè cgaea, i cúí xòèa tsi ga ntcúús q'oo koe hãa tama, nem wèém cgáé-q'oo ba x'áàn úúa, ncêes ko ma x'áà-x'aa-kg'ai cgoa dis gúù sa ma tsáá koe ma kaisase ma x'áà khamaga ma,” tam méé.

Jeso ba ko Farasai xu hēé naka x'áè xгаа-xгаа-kg'ao xu hēéthēé dqàè
(Mt 23:1-36; Mk 12:38-40)

³⁷ Eēm ko Jeso ba kg'uiua xg'ara kam ko c'ēm Farasai ba dtcàrà Me, síim gha tc'óò cgoa me ka. Me kò Jeso ba tcãà a síí tafolem koe ntcóò cgoa me, tc'óò cgoa mem gha ka. ³⁸ Igaba ēem ko Farasai ba bóòa q'ãa, Jesom ko xg'aa tshàu tamase tc'óò sa kam kò are. ³⁹ Me X'aigam *Jeso* ba birí me a máá: “Gaxao Farasai xao ko kubi zi hēé naka gába zi hēéthēé zi ka qãá zi xg'aa, igabaga xao q'ooa xao koe xhùuku sa hēé naka cg'ãè cauan hēéthēé ka cg'oè cgaeèa. ⁴⁰ Gaxao káà tc'ēe xaoè, ēe qãá sa kúrúia ba gáé gam q'ooa sa thēé kúrúia hãam tama baà? ⁴¹ Igaba dùús wèés gàbas q'oo koe hàna sa ēe dxàua ne khóè ne máà, naka xaoa gha nxãasega tchàa za hēé naka q'oo za hēéthēé q'ano ii.

⁴² “Hàò, cg'ãè i gha ii gaxao Farasai xao ka! Nqari ba xao ko tc'òoan ko xg'ãò-xg'ãò zi gúù zi* koe cúis tshàu-q'oos dian tcg'òò a máà khama, wèé zi tc'òo-kg'am zi xhàrà di zi koe hēéthēé e. Igabaga xao ko Gam di qãèse qgóókuan hēé naka ncàmkuan hēéthēé nxorè. Qaase i ko, ncèe sara gúù sara *cgáé sara* xao ga kò kúrúia hãa sa, igaba méé xao táá c'ēe zi nxorè guu.

⁴³ “Hàò, cg'ãè i gha ii gaxao Farasai xao koe! Còrè-nquuan koe xao kaia zi ntcóò-q'oo zi ncàma hãa, naka x'ámágu di zi qgái zi koe tsgámku sa hēéthēé e.

⁴⁴ “Hàò, cg'ãè i gha ii gaxao koe, x'áíse tama zi tc'am zi khama xao ii, ncèe khóèan ko kg'ama tc'amkg'aia zi koe, bóòa q'ãa zi tamase gãá zi,” tam méé.

⁴⁵ Me kò x'áè q'ãa-kg'aom c'ēe ba xoa Me a máá: “Xгаа-xгаа-kg'ao Tseè, ēeta Tsi kòò méé ne Tsi ko sixae igaba còè xae e thēé,” témé.

⁴⁶ Me Jeso ba xoa me a máá: “Gaxao x'áè q'ãa-kg'ao xao igaba: Hàò, cg'ãè i gha ii gaxao koe, qómse xao ko khóèan qóm gúúan dcéékagu, igaba xao gaxao cúim tshàum gaxao dim kaga qgóó o tama.

⁴⁷ Hàò, cg'ãè i gha ii gatu koe. Porofiti xu di zi tc'am zi koe tu kò dqòm cgoaè xu gha zi gúù zi tshàoa tòò, ncèe gatu ka tsgóose ga xu ka cg'òèa xu.

* 11:42: tc'òoan ko xg'ãò-xg'ãò zi gúù zi - Gerika sa ko cam hii-coa sara ka kg'ui, Naros koe cg'òè úú tama sara.

48 Ncées gúù sa xao ko nxàea tseegukagu, gaxao ka tsgõose ga xu kúrúa hãa tsééa ne. Porofiti xu xu kò cg'õo khama, xao kò gaxu di tc'ámàn tshào. 49 Ncées gúùs domkam kò Nqari ba Gam di tc'ëegan koe máá: “Porofiti xu hëé naka x'áè úú-kg'ao xu hëéthëér gha gane koe tsééa úú, ne gha c'ëe-kg'áia xu cg'õo, a c'ëea xu xgàra. 50 Gaa domkas gha ncées qhàò sa nqõóm tshoa-tshoasea koe guu a ntcãàguèa c'áòan wèè xu porofiti xu di xqara máá, 51 Abelem di c'áòan koe guu a síí Sakariam dian koe tcàà. Sakariam ncëe kò altara ba hëé naka còrè-nquu ba hëéthëé xg'aeku koe cg'õòè ba. Eè, bìrí tu ur ko, qhàòs ncëe sa gha wèéan ncëe ga xqara máá.

52 “Haò, cg'áè i gha ii gaxao x'áè q'ãa-kg'ao xao koe, q'ãan di tc'ëean dim xgobekg'am ba xao séèa máásea. Gaxaoa kò gaxao ka táá tcàà, a xao a kò èe ko tcàà ne xgàè-kg'am,” tam méé.

53 Eëm ko Jeso ba èem qgáim koe tcg'oa a ko qdò ka xu kò x'áè xgaa-xgaa-kg'ao xu hëé naka Farasai xu hëéthëé xu tshoa-tshoa a xgàèa tòó Me, a kái zi tèè-kg'ám zi qaa tcáo Me ko zi tèè Me, 54 Nxãasegam gha tshúú gúúan kg'ui xu chibi-chibi Me ka.

12

*Jeso ba ko khòè ne q'ãa-q'ãa Farasai xu ka
(Mt 10:26-27)*

1 Gaa koes kò kaias xg'aes tcám-tcáms khòè ne di sa xg'aea hãa, ne kò xáèkua hãa i kòm ga káa a, kam kò Jeso ba Gam di xu xgaa-xgaa-kg'ao xu cgoa tc'áa a tshoa-tshoa a máá: “Farasai xu di péré gáè-gáean koe méé xao q'õésea hãa, ncëe qàè khòèan khama ko ma kúrúse igaba cg'áè cau xu. 2 Wèés gúùs èe chómsea hãa sa gha xgòre-kg'aiè, si gha wèés tchòàs èe chómsea hãa sa q'áase. 3 Eè xao ko ntcúúan q'oo koe kg'ui sa gha x'áàn q'oo koe kómse, si gha gataga èe xao kòo nquuan q'oo koe c'am sa thëé nquuan tcòbe koe nxàese.

*Q'áòè gha ba
(Mt 10:28-31)*

4 “Tíí ka c'ëea tuè, bìrí tu ur ko, a ko máá: Táá khòè ne èe ko tc'aró ba cg'õo, a ne a gaa koe guus ka kúrú ne gha gúú úú tama ne q'áò guu. 5 Igabar gha bìrí tu u díí ba méé tu q'áò sa: *Nqarim* èem kòo cg'õoa xg'ara ne ko chòò tamas c'ees dxāwam dis koe xaoa úú di qarian úúa hãa ba méé tu q'áò. Eè, bìrí tu ur ko, q'áò Me méé tu! 6 A 5 tsarà zia gáé mari-coa tsara cgoa x'ámáguè tama? Igabas cúis ga sa Nqarim ka c'urùèa hãa tite. 7 I gataga wèè c'òòan tcúúa tu di ga nxáràèa. Ke táá q'áò guu, kái zi tsarà zi ka tu kaisase qgáé tu u ke.

*Nxàea tcg'óòse sa hëé naka Krete ba xqase sa hëéthëé e
(Mt 10:32-33; 12:32; 10:19-20)*

8 “Bìrí tu ur ko a ko máá: Díím wèém èe gha khòè ne cookg'ai koe Tíí ka nxàese bam gha Khòèm dim Cóa ba thëé Nqarim di xu moengele xu cookg'ai koe nxàea tcg'óò. 9 Igaba díím wèém èe gha khòè ne cookg'ai koe xqase Te ba gha Nqarim di xu moengele xu cookg'ai koe xqaseè. 10 Me gha wèém khòèm èe ko Khòèm dim Cóm ka cg'áèse kg'ui ba qgóóa máàè, igaba èe gha Tcom-tcomsam Tc'èem ka cg'áè kg'uiian kg'ui ba cuiskaga qgóóa máàèa hãa tite.

11 “Igaba èe ne kòo còrè-nquu xu koe hëé naka x'áèan di xu kaia xu koe hëé naka tc'áà-cookg'ai xu koe hëéthëé xqara máásean ka tcàà tu u, ne méé

tu táá káise tc'ēe-tc'ēese guu, dùú sa tu gha nxàe sa, kana nta tu gha ma nxàe e sa, ncēem x'aèm kòo hàà ne tu gha nxàe tu gha sa máàè ke, ¹²Tcom-tcomsam Tc'ēe ba gha ēem x'aèm ka xgaa-xgaa tu u, dùú sa méé tu nxàe sa ke," tam méé.

Qguuam khòem kàà tc'ēm dis sere-sere sa

¹³C'ēm khòe ba kò ēes xg'aes q'oo koe guu a Jeso ba bìrì a máá: "Xgaa-xgaa-kg'ao Tseè, tíí kím cgoa kg'ui nakam sitsam ka xòom x'óóa guua zi gùú zi tíí cgoa q'aa-q'aaku," témé. ¹⁴Igabam kò Jeso ba xòa me a máá: "Khòe tseè, díí na qarian máà Tea, gùúa ner gha q'aa-q'aa tsao o di i?" témé. ¹⁵Me Jeso ba bìrì ne a máá: "Bóò naka tua chiikuan koe q'òēse, khòem dis kg'òè sa gùú zi kái zi ēem kàoa hãa zi koe hãa tama ke," témé.

¹⁶A ba a ncēes sere-sere sa bìrì ne a máá: "C'ēm khòem qguua kò hãa ba xg'ao hàna, gam dim xhàrà m kòo kái tc'òoan kúrú ba. ¹⁷Me tcáóa ba koe tèese a máá: 'Dùú ra gha kúrú? C'ēe qgái gar úú tama ka, tiri tc'òoa ner gha tòóa mááse e,' témé. ¹⁸Kam ko máá: 'Ncēea ra gha hēe ga a: Tòóa máásean di xu nquu xu tiri xur gha kobe a ra a kaia xu tshào, a tiri mabere cāan hēe naka tiri zi gùú zi c'ēe zi hēéthēe gaa koe tòó. ¹⁹Ra gha nxāaska bìrìse a máá: 'Qāè zi gùú zi wèè zi ēer ko qaa zir úúa hãa, kái kurian gha kg'òekagu te zi. A ra a gha kg'òè sa thamkase séè, a gha tc'òó a kg'àà, a ra a qāè-tcaoa mááse,' témé. ²⁰Igabagam ko Nqari ba bìrì me a máá: 'Tsáá khòe tsi kàà tc'ēe tseè, ncēem ntcùum ka tsi gha kg'òèa tsi séè cgaèè, ka zia gha nxāaska ēe tsi kúrúa máásea hãa zi gùú zi díin di ii?' témé. ²¹Ncēea i gha ii ga a, díim wèem ēe ko x'aia ba tòóa mááse ba Nqarim cookg'ai koe qguu tama," tam Jeso ba méé.

*Káise tc'ēe-tc'ēese sa
(Mt 6:25-34)*

²²Me Jeso ba Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu bìrì a máá: "Gaa domkar ko bìrì xao o, a ko máá: Táá gaxao di kg'òèan ka káise tc'ēe-tc'ēese guu, dùú xao gha tc'òó kana dùú xao gha cgáé-q'ooa xao koe hãa sa. Kg'òè sa tc'òoan ka cgáé si i, me tc'áró ba qgáian ka cgáé me e ke. ²³Kg'òè sa tc'òoan ka kaisase cgáé si i, me cgáé-q'oo ba qgáian ka kaisase cgáé me e. ²⁴Hqaran bóò, xhàrà tama i hãa, a tcuù tama, a tc'òoan i gha tòóa mááse nquuan úú tama, gabàm ko Nqari ba xàró o. Tu gatu tsaràn ka kaisase cgáé tu u. ²⁵A gatu ka c'ēm díí ba gha kg'òèa ba di cáman koe káise tc'ēe-tc'ēesean ka cá m ba càù? ²⁶Ncēes gùús cg'arés kúrú kaga tu ko tààè, ka tu koáé nxāaska dùúska c'ēe zi ka káise tc'ēe-tc'ēesea máá? ²⁷Bóò, nta zi qāáka di zi x'aa zi ii sa, zi ko ma tsom sa; tséé tama zi hãa, a zi a gataga qgáian qgāea mááse tama. Igabar ko bìrì tu u, x'aigam Solomonem ga ba kò gam di x'aian wèe koe ga ncēe zi x'aa zi ka c'ēea zi khama ma hãa tama. ²⁸A ncēè Nqarim kòo qāáka di dcāan ncēe ko ncēe cá m ka hãa, a q'uu ka c'eean q'oo koe xaoa tcāàè, nxāan ncēeta ma hāakagu, nem gha tseegukaga cgáése gatua hāakagu tu u, oo, gatu ncēe cg'aré dtcòman úúa tuè?

²⁹"Ke tu táá dùú sa tu gha tc'òó kana kg'àà sa qaa guu, naka káise tc'ēe-tc'ēese guu. ³⁰Táá zi qhàò zi di nea ko wèè gùuan ncēe ga qaa, Me gatu ka Xòòm ga ba ncēe gùuan tu ko qaa sa q'ana hãa. ³¹Igabaga méé tu kg'aika X'aigam Nqarim di x'aian qaa, naka tua gha ncēe zi gùú zi wèè zi thēe máàè.

*Nqarikg'ai di qguua ne
(Mt 6:19-21)*

³² “Ghùu-coa tuè, táá tu q'áò guu, qãè-tcaokagu i ko gatu ka Xòò ba, Me gha ntcõó-q'ooan máá tu u ke. ³³ Eë tu úúa hãa zi tu x'ámágu, naka tua gazi di marian dxàua ne khòè ne máá. Cg'ãa-cg'anase tama qgóán tu kúrúa mááse, *naka nqarikg'ai* di qguúan ncëe kaà tite *cgoa*, cúí ts'ãà-kg'ao kaga cúu-cuuse cgaèe tite e kana tcg'ãàn kaga tc'òòè tite e. ³⁴ Eë tsari qguúan hãa koe i gha gataga thëé tsari tcáóan hãa khama.

Kókòà hãa xu qãà xu

³⁵ “Tséé sa méé tu kg'ónòsea máána hãa, naka i gatu di x'áà-x'aa-kg'ai cgoa di gúúan ko karu. ³⁶ Gane ka q'òòse ba qãà hãa ne tséé-kg'ao ne khama ma, sèékuan dis kòès koe kò qòòà hãa ba. Eëm ko hàà a ko nquu-kg'ám ba xg'ám-xg'am, ne gha kúúga xgobekg'ama máá me ne. ³⁷ Eë xu qãà xu, ncëe gaxu ka q'òòsem ko hàà a hàà sao-xg'ae xu kókòà hãa xu ka i gha kaisase cgaé ii. Tseegukar ko birí tu u: Tsééam gha máá xu sam kg'ónòsea máána hãa, a gha tafolem koe ntcòo xu, a tsééa máá xu. ³⁸ Eë gaxu ka q'òòsem kòo ntcúú ka hàà kana ntcúú nqáè ka igaba gha kókòà hãa xu qãà xua ts'ee-ts'eekg'aièa. ³⁹ Igaba méé xao ncëe sa q'ana hãa: Ncèè nquu ba kàoa hãam khòèm kò q'ana hãa ts'ãà-kg'aom ko dùútsa x'aè ka tcãà sa, nem ga kò táá gam òm nquu ba guu me khòèa hãa. ⁴⁰ Ke méé tu gatu igaba kg'ónòsea hãa, Khòèm òm Cóá ba gha tcom tama tu hãam cárn ka hàà cgaè tu u ke,” tam méé.

Tcom-tcomsa kana tcom-tcomsa tamam qãà ba

(Mt 24:45-51)

⁴¹ Petere ba kò máá: “X'aigaè, ncëes sere-seres ncëe Tsi ko nxàe sa koáé sixae cgoa kg'ui, kana saa ko wèém khòèm cgoa kg'ui?” témé. ⁴² Me X'aigam *Jeso* ba xqà me a máá: “Kháé dii ba nxãaska tcom-tcomsa a tc'èegam qãà baa? Ncëe gam ka q'òòsem gha nquua ba di qarian máà ba, me qãè x'aè ka gaxu di tc'ooan máà xu ba. ⁴³ Ts'ee-ts'eekg'aièa baa èem qãà ba, ncëe gam ka q'òòsem ko hàà nem ko hàà sao-xg'ae me ko gatà hëé ba. ⁴⁴ Tseegukar ko birí tu u a ko máá: wèé zi gúú zi èem úúa hãa zi di qaria nem gha gam koe tóó. ⁴⁵ Igabaga ncèè èem qãàm ko tcáóà ba q'oo koe biríse a máá: ‘Tíí q'òò ba ãoa hãa a qháése hàà tite,’ témé, a ba a tshoa-tshoa a c'èe ne qãà ne xg'ámku cgoa, a tc'òó a kg'áà a tshoa-tshoa a nqàre, ⁴⁶ nem gha èem qãàm ka q'òòse ba tcom tamam hãam cárn ka hàà, c'úúam hãa x'aè ka, a ba a gha hàà xgàra me, a èe tcom-tcomsa tama ne cgoa xg'ae-xg'ae me.

⁴⁷ “Qãàm èe gam ka q'òòsem ko qaa sa q'ana hãa, igaba kg'ónòse naka kúrú si tama ba gha kái *tsaman* xg'ámmè. ⁴⁸ Igaba èem kúrúa hãas domkam ko xgàràe sa c'úúa hãam qãà ba gha cg'orò *tsaman* xg'ámmè. Wèém èe káían máàèam koe i gha káían qaaè, èe kaisase káían máàèam koe i gha gataga kaisase káían qaaè.

Jeso ba ko q'aa-q'aase sa óá

(Mt 10:34-36)

⁴⁹ “Nqòómkg'ai koer gha hàà c'eean óá kar hààra, a kò gataga káíse ncàmaa, nxãakamaga i ga kò karukaguèa sa! ⁵⁰ Tcguù-tcguuku sa hàna tcguù-tcguuèr gha ko sa, gaas kar qgóòèa si gha nxãakg'aiga síí xg'ara. ⁵¹ Nqòómkg'ai koer ko hàà tòókuan óá, ta tu gáé tc'èea? Birí tu ur ko: nxãas tama si i, igabar ko q'aa-q'aase sa óága. ⁵² Ncëe koe guus ka ne gha 5 ne khòè ne cúím x'áém di ne q'aa-q'aaè, ne gha nqoana ne cáman cgoa táá kórínku, i cáman táá nqoanan cgoa kórínku. ⁵³ Q'aa-q'aaè ne gha, me xòò ba

cóám cgoa táá kómku, me cóá ba xòòm cgoa táá kómku, si xòò sa cóás cgoa táá kómku, si cóá sa gaas ka xòòs cgoa táá kómku, si c'ui sa c'uise-coas cgoa táá kómku, si c'uise-coa sa c'uises cgoa táá kómku,” tam méé.

X'aem di zi x'ái zi

(Mt 16:2-3)

⁵⁴ A ba a xg'ae zi birí a máá: “Túú-c'òò sa tu kò bóò si ko cáms ko tcãa xòè za guu a ko qaò ne tu ko kúúga máá: ‘Tuu i ko sene,’ témé, i gataga ii. ⁵⁵ Dtcèè xòè za guuam tc'ãa ba tu kòò bóò ne, tu ko máá: ‘Sene i gha kaisase kùrusa a,’ témé, i gataga ii. ⁵⁶ Gatu khòè tu qãè khòèan khama ko ma kúrise tuè! Nqòòmkg'ai hêè naka nqarikg'ai hêèthêè koe gha kúrise zi gúú zi nxàè tu q'ana hãa, igaba tu dùús domka x'aèan di zi x'ái zi nxàèan c'ùua hãa?

Tsarim chibi-chibi-kg'aom cgoa qhàis koe dtcòmku na ne

(Mt 5:25-26)

⁵⁷ “Dùús domka tu cúíaga bóòda tcg'òóa mááase tama qãè gúúan kúriúè gha a? ⁵⁸ Eè ko chibi-chibi tsim cgoa, méé tsi wèé qaria tsi kúriú naka tsao xg'aen ntcóò naka ães chibi sa nxàè nakas qanega tsao dàòm q'oo koe hãa a xgàrakuan dis qhàis koe síí ta ga hãase chòò. Nxãa tama kò ii nem gha xgàra-kg'aom tshàu q'oo koe tcãa tsi, me gha xgàra-kg'ao ba qáé-kg'aom tshàu q'oo koe tcãa tsi, tsi gha qáé-nquus koe tcãaè. ⁵⁹ Birí tsir ko a ko máá: Cuisakaga tsi gaa koe tcg'oara hãa tite, a gha nxãakg'aiga síí èe qaùu hãam mari-coa ba suruta,” tam méé.

13

Chìbian koe tcóósea ne

¹ Gaa x'aè ka ne kò c'èe ne khòè ne gaa koe hàna, ncèe kò Jeso ba Galilea di ne khòè ne ka birí ne, ncèem kò Pilato cg'òoa hãa ne, èe ne kò ko dàòam- mááku zi kúriú x'aè ka. ² Me Jeso ba xòà ne a máá: “Gatu ko bóò ka nea kò ncèe ne Galilea ne, wèé ne Galilea ne c'èe ne ka tshúù ne chibi-kg'ao nea, ncèeta ne kò ma xgàrase ka? ³ Birí tu ur ko, gatà i ii tama, igaba tu kò gatu di chìbian koe tcóóse tama ne tu gha wèéa tu ga gataga ma kaàkaguè. ⁴ Kana tua ko ntama ma tc'èe 18 ne khòè ne ncèe kò Siloame koe qáòm nxòá nquum ka cg'áé cgaèè ne ka, a cg'òòè ne, gatu ko bóò ka nea kò wèé khòèan èe Jerusalema koe x'ãèa hãa ka chìbiga nea? ⁵ Birí tu ur ko, gatà i ii tama, igaba tu kò gatu di chìbian koe tcóóse tama ne tu gha wèéa tu ga gataga ma kaàkaguè,” tam méé.

Hìis tc'ároan kúriú tama sa

⁶ Jeso ba kò nxãaska ncèes sere-seres ka birí ne a máá: “Khòè ba kò hàna a ba a faia dis hìi sa úua, gam dim kg'om xhàràam q'oo koe kò xhàràèa sa. Gaa koem kò síí ko tc'ároa sa qaa, igabam ko táá cúían ga hòò. ⁷ Me nxãaska khòèm gam dim xhàrà ba ko kòre ba birí a máá: ‘Bóò, nqoana xu kuri xu ra úua a ko ncèe koe hàà a ko hàà ncèes hìis faia dis di tc'ároan qaa, igabagar cúían ga hòò tama. Ke xg'aoa tcg'òò si! Kg'amagas téé a ko góman tséékagu ke!’ témé. ⁸ Igabam kò khòè ba xòà a máá: ‘Tíí q'òòè, guu si gaicara cúim kuri ba nakar tshào qaò si naka c'aruan máá si. ⁹ Ncèeko hààm kurim kas kò tc'áro kúriú ne i gha qãè e, igabagas kò kúriú u tama ne tsi gha nxãaska xg'aoa tcg'òò si,’ témé.”

Jeso ba ko Sabata dim cam ka khòè sa qãèkagu

10 Sabata dim cárn kam kò Jeso ba hãa a ko c'ẽem còrè-nquum koe xgaa-xgaa. 11 Igabagas ko gaa koe khòè sa hàna, 18 kurian ko dxãwa tc'ẽean ka nqoarakaguèa hãa sa, a sa a kò qhúusea, a cg'árés kaga tchoanàse tama. 12 Eẽm ko Jeso ba bóò si kam kò Gam koe tciia óá si a máá: “Khòè seè, tcìia si koe si kgoaraèa,” témé. 13 A ba tshàua ba tòò cgae si, si gaa x'aè kaga tchoanàse a sa a Nqari ba dqom̃.

14 Jesom ko Sabata di cárn ka kg'òèkagus gúùs domkam kò còrè-nquum dim tc'ãà-cookg'ai ba xgòà, a ba a khòè ne bìrì a máá: “6 cáma ne hàna khòèan ga tséé e, ke mée ne gaa cáman ka hàà naka nea hàà kg'òèkaguse, Sabata dim cárn ka tamase,” témé.

15 Me kò X'aigam Jeso ba xoa me a máá: “Gatu qãè khòèan khama ko ma kúrúse tuè, a gatu ka c'ẽem ga ba gáé cuiskaga Sabata dim cárn ka gam dis ghòè sa kana donghim igabaga xgàris koe kgoara hãa naka chùia úú me naka síi kg'áakagu mea hãa tite? 16 Ka sa gáé ga ncẽes khòès Abrahamam ka cóáses, ncẽe kò ncẽeta noo kurian 18 seè a satanam ka qáèèa hãa sa, Sabata dim cárn ka táá kgoaraè èe kò qáé sia hãas gúùs koe?” tam méé.

17 Eẽm ko ncẽes gúù sa nxàe ka i kò Gam di ntcoe-kg'aosan saucgae, igabas kò wèes xg'aes èe sa wèé zi gúù zi cgáé zi ìem kúrúa hãa zi qãè-tcaoa máá.

*Mosetara dis hìis di cgùrian dis sere-sere sa
(Mt 13:31-32; Mk 4:30-32)*

18 Me Jeso ba tèè ne a máá: “Nqarim di x'aia nea nta ii? Dùús cgoa Ra gha nxárá xg'ae e? 19 Mosetara dis hìis dim cgùrim khama i ii, ncẽem kò khòè ba seè a gam dim xhàrà koe xhàrà ba. Me tsom a ba a hìi sa kúrú, i kò nqarikg'ai di tsaràn hàà gaas hìis di nxãan koe nquuan kúrú,” témé.

*Péré gãé-gãean dis sere-sere sa
(Mt 13:33)*

20 Me gaicara tèè a máá: “Dùús cgoa Ra gha Nqarim di x'aian nxárá xg'ae? 21 Péré gãé-gãean khama i ii, ncẽes ko dxàes khòè sa seè a kái péréan cgoa xg'ae-xg'ae e, i wèes pérés koe tséé, si gãe e,” tam méé.

*Cg'árém nquu-kg'ám ba
(Mt 7:13-14, 21-23)*

22 Eẽm kò Jeso ba Jerusalema koe qòò kam kò x'áé-dxoo xu hée naka x'áé-coa xu koe hēéthēé tcãà, a ba a ìem ko ma qòò khama ma xgaa-xgaa. 23 C'ẽem khòè ba kò tèè Me a máá: “X'aigaè, a cg'orò ne khòè ne cúí ne ko hàà kgoaraè?” témé.

Me bìrì ne a máá: 24 “Wèè qarìa tsi ga tséékagu naka tsia xgam-xgam nquu-kg'ám koe tcãà. Bìrì tu ur ko a ko máá: kái nea gha tcãà ne gha sa tc'èe igaba ne gha tààè. 25 Eẽm ko nquu-kg'ao ba tèe a ko nquu-kg'ám ba tcèekg'am x'aè ka tu gha tchàa za hãa, a tu a gha tshoa-tshoa a nquu-kg'ám ba xg'ám-xg'am, a kg'aea mááse a máá: ‘X'aigaè, nquu-kg'ám ba xgobekg'ama máá ta a,’ témé, igabam gha xoa tu u a máá: ‘C'ùù tua raa ke tu tíi koe tcg'oa, gatu cg'ãè kúrú-kg'ao tuè!’ témé. 26 Tu gha tshoa-tshoa a máá: ‘Tsáá cgoa ta kò ko tc'òó a ko kg'áà, tsi kò ko gatá di x'áéan koe ga thée xgaa-xgaa,’ témé. 27 Igabagam gha xoa a máá: ‘C'ùù tua ra hãa, a guua tu hãa qgái ga c'ùù, ke tu tíi koe tcg'oa, gatu wèè tu cg'ãè kúrú-kg'ao tuè,’ témé. 28 Abrahamam ba hée, Isaka ba hée, naka Jakobe ba hée, naka wèè porofitian Nqarim di x'aian koe hàna hēéthēé tu kò ko bóò nes gha kg'ae sa hée nakas gãò xòò sa hēéthēé hãa, igabaga tu gha gatu tchàa za

xaoa tcg'òòea hãa. ²⁹ Igaba ne gha khòè ne cáms ko tcg'oa xòè koe guu, ne c'èe ne cáms ko tcheè xòè koe guu, ne c'èe ne c'èe xòèan nqđóm di koe guu, a hàà x'aian Nqarim di koe ntcóó. ³⁰ Igabaga méé tu q'ãa, c'èe ne èe kháóka kò hãa nea gha tc'ãà di ne ii, ne gha c'èe ne èe tc'ãà di kò ii ne kháóka di ne ii," tam méé.

Jeso ba ko Jerusalema ba thòò-xama máá
(Mt 23:37-39)

³¹ Eëm x'aèm ka xu kò c'èe xu Farasai xu Jeso ba hàà cgae, a bìrì Me a máá: "Ncëem qgái ba tcg'oara guu naka Tsia c'èe za qđò, Herote ba cg'đo Tsi kg'oana ke," témé. ³² Me Jeso ba xoa xu a máá: "Qđò naka síi ìem círì ba bìrì naka máá: 'Dxāwa tc'èea ner ko xhàiagu, a Ra a ko khòè ne ncëem cáms ka hëe naka q'uu dim cáms ka hëéthëe qãèkagu, a Ra a gha Tiri tséean nqoana dim cáms ka xg'ara-xg'ara,' témé. ³³ Gatà i ii igaba méér dàda te koe hãa ncëem cáms ka hëe, q'uu dim cáms ka hëe, naka q'uu dim cáms qãá q'oo dim cáms ka hëéthëe e. Porofitim ga Jerusalema ka tchàa za cg'đoè sa qãè tama khama.

³⁴ "Oo! Jerusalemaè, Jerusalemaè. Tsáá porofitian ko cg'đo tsi, a èe tsáá koe i kò tséea óàea hãa ne ko nxđán cgoa xao o tsi. Nta noose ra kò tc'èea hãa, tsari cóa ner ga cúikoe xg'ae-xg'aea hãa sa, èes ko ma ghòrò sa tcgàmà sa dòm q'oo koe ma gas di ghòrò-coan ma xg'ae-xg'ae khama. Igabaga tu ko tc'èe e tama. ³⁵ Q'ãa méé tu, Nqari ba gha Gam dim nquu ba guua máá tu u sa. Bìrì tu ur ko, gaicara tu bóò Tea hãa tite a tu a gha nxãakg'aiga máá: 'Èè ko X'aigam dim cg'đèm cgoa hàà ba ts'ee-ts'eekg'aièa hãa,' témé," tam méé.

14

Jeso ba Farasaim x'áe koe

¹ C'èem cáms Sabata dim kam kò Jeso ba Farasai xu dim tc'ãà-cookg'aim x'áe koe hàna, a ko tc'đó, ka ne kò khòè ne qãèse bóò Me. ² Me kò kúúga x'đàa ba hëe naka c'đáa ba hëéthëe kò gãea hãam khòè ba Jesom koe hàà. ³ Me kò Jeso ba x'áe q'ãa-kg'ao xu hëe naka Farasai xu hëéthëe tèe a máá: "Sabata dim cáms ka khòèan qãèkagua nea x'áèan ka kgoaraèa kana ia kgoaraèe tama?" témé. ⁴ Igaba xu kò táá cúikúu ga nxàe. Me kò Jeso ba khòè ba sée, a qãèkagu, a guu mem qđò. ⁵ Kam ko bìrì xu a máá: "Ncèe gaxao ka c'èem kò cóa ba úua kana ghòè ba, me Sabata dim cáms ka tsàùm q'oo koe cg'áea tcàa, ne ba síi tcg'đó me hãa tite?" témé. ⁶ Igaba xu kò ncëes gúus ka táá kgoana a xoa Me.

⁷ Eëm ko Jeso ba bóda q'ãa, cg'áe-kg'ao ne ko ma kaia zi ntcóó-q'oo zi koe ma ntcóó sa, kam kò ncëes sere-sere sa bìrì ne a máá: ⁸ "Èè tsi kò c'èem khòèm ka séèkuan dis kòès koe tciièa hãa ne táá kaia zi ntcóó-q'oo zi koe ntcóó guu, c'èedaokam gha c'èem khòèm tsáá ka kaisase tcom-tcomsa ba thëe tciièa hãa ke. ⁹ Gatà i kò ii nem gha èe tcii tsoa hãa ba hàà, a bìrì tsi a máá: 'Ncëem khòè ba tsaris ntcóó-q'oo sa máá,' témé, tsi gha saucgae, a gha nxãaska tshoa-tshoa a cg'árés ntcóó-q'oo koe síi ntcóó. ¹⁰ Igaba èe tsi kò tciièa hãa ne, cg'árés ntcóó-q'oo koe ntcóó, nakam gha nxãasega èe tcii tsia hãam kò ko hàà ne bìrì tsi naka máá: 'Tíi tcáràè, còoka hànas ntcóó-q'oo koe ntcóó,' témé, naka tsi gha nxãasega cg'áe-kg'ao ne tsáá ka c'èe ne cookg'ai koe tcom-tcomsakaguè. ¹¹ Wèem èe ko kaikaguse ba gha cg'aré-cg'aréè, me gha èe ko cg'aré-cg'arèe ba kaikaguè khama," tam méé.

12 Me Jeso ba nxãaska ãe kò tcii mea hãam khòe ba bìrì a máá: “Eẽ tsi kò dòas koaba, kana dqòa di tc'òoan di sa ko kúrú, ne mée tsi táá tsáá tcára ne, kana tsáá qòe ga ne, kana tsari ne qhàò ne, kana tsáá ka c'èe ne ãe qguua ne igaba tcii guu. Gatà tsi kò hée ne, ne gha gane igaba thée dòan kúrú a gha tciiá úú tsi, a síí ãe tsi kúrúá máá nea hãa sa suruta kabì tsi ke. 13 Igaba ncèe dòà sa tsi kò kúrúá hãa ne mée tsi dxàua ne khòe ne hée, nqoara ne hée, ts'ũko ne hée naka kàà tcgáí ne hée thée tciiá óá, 14 naka tsia gha nxãasega ts'eekg'ai ii, c'èe guú gaan cgoa ne gha suruta kabì tsi ne úú tama khama, a tsi a gha tchàno ne khòe ne ko x'ooan koe ghùie x'ae ka suruta kabìe,” tam mée.

*Dòas dis sere-sere sa
(Mt 22:1-10)*

15 Eẽ kò Gam cgoa ntcõe xu ka c'èem ko ncèes guú sa kóm kam kò Jeso ba bìrì a máá: “Ts'eekg'ai me e gha ii, ãe gha ko dòas Nqarim di x'aian dis koe tc'ó ba!” témé.

16 Me Jeso ba xq̃a me a máá: “C'èem khòe ba kò hãa, kaias dòà sa kò kúrú, a kái ne khòe ne tciiá óá ba.

17 “Eẽs dòas di x'ae kam ko gam dim qãa ba tsééa úú, síím gha ãe kò tciièa hãa ne bìrì a máá: ‘Wèè zì guú zia kg'ónòèa hãa ke tu hàà,’ témé ka. 18 Igabaga ne ko wèèa ne ga cúíta mée a tshoa-tshoa a c'èe zì tséé zì ka ne ma qgóóa tòòèa sa nxàe. Tc'ãà di ba kò máá: ‘Ncãar xhàrà ba x'ámá, qòò méer naka síí bòò mes guú si i, ke cgómna kg'aika qãa te,’ témé. 19 Me c'èe ba máá: ‘Ncãar 5 xu ghòe xu jokoan di xu x'ámá, a ncèer ii ka ko síí kúrúá bòò xu, ke cgómna kg'aika qãa te,’ témé. 20 C'èem igabam kò máá: ‘Khòe sar kabasega séèa hãa, khamar síí tite,’ témé.

21 “Me qãa ba kabise a hàà ncèe zì guú zì gam ka q'òòsem koe xàà. Me kò x'áe-kg'ao ba xgòà, a gam dim qãa ba bìrì a máá: ‘Qhàé naka tsia x'áe xu koe hée, naka x'áe tcúú xu koe hée thée síí, naka tsia síí ãe dxàua ne hée, ãe nqoara ne hée, ãe kàà tcgáí ne hée, naka ts'ũko ne hée thée, séè naka ncèe koe óá,’ témé. 22 Me gaa koe guus ka qãa ba máá: ‘Tíí q'òòè, ãe tsi nxàea hãa sa kúrúsea, igabaga i qanega ntcòò-q'ooan hàna,’ témé.

23 “Me nxãaska qãam ka q'òòse ba bìrì me a máá: ‘Dàò xu koe hée naka x'áean xg'aeku di xu dàò-coa xu koe hée thée qòò naka tsia kúrú ne naka ne hàà, nakam gha nxãasega tirim nquu ba cg'oè. 24 Bìrì tu ur ko, ãe kò tciièa hãa xu khòe xu ka cúím ga ba tiris dòas di tc'òoan xàma hãa tite!’ témé,” tam Jeso ba mée.

*Xgaa-xgaase-kg'ao ba kúrú ne
(Mt 10:37-38)*

25 Zì kò kaia zì xg'ae zì Jesom cgoa qòò. Me kabise a bìrì ne a máá: 26 “Ncèe c'èem khòem kò Tíí koe hàà kg'oana, igabam kò xòò ba, kana xòò sa, kana gam dis khòe sa, kana gam di cóá ne, kana káíkhoea ba, kana qòea ba ga igaba hòre tama, kana gam di kg'òèan igaba hòre tama nem cuiskaga Tirim xgaa-xgaase-kg'ao ba ii tite. 27 Díím wèém ãe gam dim xgàu hì ba dcèé naka xùri Te tama ba Tirim xgaa-xgaase-kg'ao ba ii tite.

28 “C'èedaokam gaxao ka c'èe ba qáòm nquu ba tshàò kg'oana, ka ba gáé kg'aika ntcòò naka tc'èe-tc'èesea hãa tite, nta noo marian ko qaase sa, gaas tséé sam ga xg'ara-xg'ara cgoa a? 29 Eèm ko tshoa-tshoa sa kúrú, a kò xg'ara-xg'ara sa ka tààè, nem gha wèém khòem ãe ko bòò me ba kg'áè me khama, 30 a kg'ui a máá: ‘Ncèem khòe ba tshoa-tshoa a ko tshàò, igabam xg'ara-xg'aran ka tààèa hãa,’ témé.

³¹ “A ncèè c’èem x’aigam kò 10,000 xu ncõo-kg’ao xu úúa hãa, a ko sí c’èem x’aigam 20,000 xu ncõo-kg’ao xu úúa hãam cgoa x’ãaku, ne ba gáé kg’aika ntcóó naka tc’èe naka bóó tama, tc’ãòa hãa garia nem úúa hãa sa, síim ga c’èem x’aiga ba x’ãa cgoa a? ³² A ncèè gatàm kò hëé tama, nem gha tchòà xàà-kg’ao xu tsééa úú, c’èem qanega nqúú ii koe, xu síí tòókuan dtcàrà. ³³ Gatà iim dàòm kam, dìim wèém èe gatu xg’aeku koe hãa ba, a gam di zi gúú zi wèè zi èem úúa hãa zi aagu tama ba Tirim xgaa-xgaase-kg’ao ba ii tite.

Tabean hëé naka x’àa ba hëéthëé e
(Mt 5:13; Mk 9:50)

³⁴ “Tabea ne qãè e, igaba i kò tabean gaan di tsau-q’oan ka kaà cgaeè, ne i gha gaicara ntama ma kúrúè a tsau? ³⁵ Góman koe ga hëé naka cg’urian èe tcheèguèa koe ga hëéthëé i káà tséé e, a ko khóèan ka tchàa za aaguè. Eè tceean úúa hãa ba méém kóm,” tam méé.

15

Hoàra ko hãas ghùu sa
(Mt 18:12-14)

¹ C’èem cám ka i kò wèé mari xg’ae-xg’ae-kg’aoan hëé naka chìbi-kg’aoan hëéthëé Jesom koe cúù-cuuse, hàà ne gha komsana Me ka. ² Xu Farasai xu hëé naka x’áé xgaa-xgaa-kg’ao xu hëéthëé tshoa-tshoa a kg’uia mááse a máá: “Ncèem khòè ba ko chìbi-kg’ao ne qãèse hààkagu, a ko gane cgoa tc’òó,” témé.

³ Me nxãaska Jeso ba ncèes sere-sere sa bìrí xu a máá: ⁴ “C’èem-kg’ám kam gatu ka c’èe ba 100 zi ghùu zi úúa, si gazi xg’aeku koe cúí sa hoà, ne ba cuiskaga èe zi 99 zi qãáka guu, naka èe hoàra hãa sa síí qaa, naka ba nxãakg’aiga síí hòò si tite? ⁵ A èem kòò hòò si, nem gha kaisase qãè-tcao a ba a gha nxàra ba koe dcéé si. ⁶ Eèem ko x’áé koe hàà nem gha gam ka tcàràse ga xu xg’ae-xg’ae gam di qhàòan cgoa, a bìrí ne a máá: ‘Tiris ghùus ncèe ko hoàra hãa sar hòò ke tu tíí cgoa qãè-tcao,’ témé. ⁷ Bìrí tu ur ko a ko máá: gatà iim dàòm cúím ka i gha nqarìkg’ai koe qãè-tcaoan hãa, cúím chìbi-kg’aom èe ko chìbian koe tcóósem domka, 99 ne khòè ne èe tchàno ne e ta ko méèè ne ka, ncèe chìbian koe tcóóse qaa tama ne.

Aagusea ko hãam qano mari ba

⁸ “Kanas kò c’èem-kg’ám ka khòès 10 qano mari xu úúa hãa sa, c’èem ka aaguse cgaeè, ne sa gáé ga táá x’àà-x’aa-kg’ai cgoa dis gúú sa dàò, naka nquu ba xgài q’oo, naka qãèse èem mari ba qaa, naka nxãakg’aiga síí hòò me tite? ⁹ Eès kò hòò me nes gha gas di tcàràan hëé naka gas di qhàòan hëéthëé tciia xg’ae, a máá: ‘Marim èe kò aagusea hãa bar hòò hãa ke tu tíí cgoa qãè-tcao,’ témé. ¹⁰ Bìrí tu ur ko a ko máá: gatà iim dàòm cúím ka i gha Nqarim di xu moengele xu cookg’ai koe qãè-tcaoan hãa, cúím chìbi-kg’aom èe gha gam di chìbian koe tcóósem domka,” tam méé.

Hoàra ko hãam cóa ba

¹¹ Me Jeso ba nxãaska máá: “Khòèm càmm cóa tsara kò úúa hãa ba kò hãa. ¹² Me cg’aré ba xòò ba bìrí a máá: ‘Aboè, tsari zi gúú zi q’aa-q’aa máá tsam m, naka tiri gha ii zi máà te,’ témé. Me kò gam di gúúan gam di tsara cóa tsara q’aa-q’aa máá.

¹³ “Me cg’aré ba cg’orò xu cám xu qãá q’oo koe gam di zi gúú zi wèè zi x’ámágu, a ba a marian sèè, a x’áéa ba guu, a nqúúm nqóóm koe qòò, a síí

gaa koe gam di marian x'âè a cg'âè zi gùù zi koe xgãã. ¹⁴ Eëm ko gam di zi gùù zi wèé zi tséékagua xg'ara kas kò gaam nqôóm koe qhóó sa tcãã, me tshoa-tshoa a *ëem cóá ba* qóm cgoa qgóóku. ¹⁵ Kam ko c'ëem khóm gaam nqôóm dim koe síí a síí tsééan dtcàrà, me nxãa ba gam dim xhàram koe tsééa úú me, síím gha xgùuan kòre ka. ¹⁶ Me kò káíse tc'ëea hãa, xgùuan di tc'ôoan cgoam ga kg'ôèkaguse sa, i kò táá cúí khòé ga c'ëe gùù tc'ôó di ga màá me.

¹⁷ “Me ëem ko ëe sa bóða q'ãa ka bìrìse a máá: ‘Nta noo tséé-kg'aoan àbom dia kái tc'ôoan úúa, ra ko tíí ncëe koe xàbàn ka cg'ôoè. ¹⁸ Xgoabar gha a àbom koe síí, a ra a gha síí bìrì me a máá: ‘Aboè, nqarìkg'aian hëé naka tsáá cookg'ai koe hëéthëé ra chìbian kúrúa hãa. ¹⁹ Tsarìr cóá ra a tar ga ma tciìe sar kg'ano tama; ke tsari xu tséé-kg'ao xu khama ma qgóó te,’ tam méé. ²⁰ A ba a xgoaba, a xòòm koe qđò.

“Eëm qanega nqúù ii kam kò xòò ba bóò me, a thòò-xama máá me, a qàrà síí cgae me, a síí xgábé me, a x'obè me. ²¹ Me cóáse ba bìrì me a máá: ‘Aboè, nqarìkg'aian hëé naka tsáá cookg'ai koe hëéthëé ra chìbian kúrúa hãa. Tsarim cóá ba tar gha ma tciìe sar kg'ano tama,’ témé. ²² Me xòò ba gam di xu qãà xu bìrì a máá: ‘Qháése xao t'òem qgáí ba óá, na hàà hãakagu me, naka xaoa tcãã tshàu sa tcãã tshàu me, naka xaoa nxàbokagu me. ²³ Naka xaoa síí tsauam ghòè-coa ba sèe na cg'ôo, naka ta kg'oo na dòà sa kúrú. ²⁴ Ncëem cóám tiri ba kò x'óóa hãa, igabam ncëeska kg'òèa hãa; hqàram kò hãa igabam hòðsea hãa ke,’ tam méé. Ne tshoa-tshoa a dòà sa kúrú.

²⁵ “Gaa x'aè kam kò gam ka cóásem kaia ba xhàrà-kg'ai za hãa. Síím kabise a x'áéan qàe koe hãa kam ko khòé ne kóm ne ko nxàè a ko ntcãã. ²⁶ Kam kò c'ëem qãà ba tciì a tètè, dùús ko kúrúse sa. ²⁷ Me nxãa ba xqà me a máá: ‘Tsáá qđe ba kabisea hãa, me saò ba qãèsem kabisea hãas gùùs domka tsauam ghòè-coa ba qhàea hãa,’ témé. ²⁸ Me káímkhoe ba kaisase xgóà a ba a nquum q'oo koe tcãàn xguì.

“Me kò xòò ba tcg'oa a hàà dàna me. ²⁹ Me xqà me a máá: ‘Bòò, kái kurian ncëeta noor qãàm khama ma tsééa máá tsia hãa, a qanega tsari x'âè-kg'áman ntcoe ta ga hãa. Igaba tsi qanega piri-coas ga sa màá te, nakar gha nxãasega tíí tcàrà ne cgoa dòà sa kúrú ta ga hãa. ³⁰ Igaba ëem ko ncëem cóám tsari ba kabise, ncëe kò tsari zi gùù zi cg'aràn koe kòe cgoa ba, ka tsi kò tsauam ghòè-coa ba cg'ôoa máá me,’ témé. ³¹ Me xòò ba bìrì me a máá: ‘Tiri cóáè, tsáá tsi wèé x'aè ka tíí cgoa hãa, i tiri gùúan wèé ga tsari i. ³² Gaa domka méé ta kòe naka qãè-tcao, tsáá qđem ncëe ba kò x'óóa hãa, igabam ncëeska kg'òèa hãa; hqàram kò hãa, igabam hòðsea hãa domka,’ témé.”

16

Tc'ëegam nquu kòre-kg'ao ba

¹ Jeso ba kò Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu bìrì a máá: “C'ëem khòé ba kò hãa qguùba ba, a ba a kò nquu kòre-kg'ao ba úúa hãa, ncëe gam di zi gùù zi kò ko kòre ba. I ko xààn hààra hãa, gaam nquu kòre-kg'ao ba ko gam di zi gùù zim ko ma tc'ëe khama ma tséékagu sa. ² Me nxãaska gam ka q'òðse ba tciia tcãã me a máá: ‘Dúú sa ncëer ko tsáá ka kóm sa? Tsari tséé-q'ooan dis tcgãya sa màá te, gaicara tsi cuiskaga nquu kòre-kg'ao ba kúrúa hãa tite ke,’ témé.

³ “Me nquu kòre-kg'ao ba bìrìse a máá: ‘Dùú sa ra gha kúrú, ncêe tíí q'òòm ko tsééa te xhùu cgae te ka? Tshào cgoar gha qarian tc'àòà hãar úú tama, a ra a ko gataga dtcàràn ka *cgóm̄gase* sau-cgaekaguè. ⁴ Ncêeskar q'ana hãa dùú sar gha kúrú sa, nxãasega ne gha khòè ne x'áéa ne koe qãèse hààkagu te ka, ncêe koer ko tsééan koe tcg'òòè ne,’ tam méé.

⁵ “Kam ko wéé ne khòè ne èe kò gam ka q'òòse ba chìbian kúrú cgaea ne cúí cúí tcii, a tc'ãà di ba bìrì a máá: ‘Tíí q'òòm koe tsi nta noo chìbian úúá?’ témé. ⁶ Me x̄o me a máá: ‘100 xu gàba xu *olife dis hùs di nxúian* di xu u,’ témé. Me máá: ‘Tsarìs tcgãya sa sèé naka qhãèse ntcõó naka 50 xu góá tòó,’ témé. ⁷ Me nxãaska cam di ba bìrì a máá: ‘Kháé tsáá ka, nta noo chìbian tsi úúá?’ témé. Me máá: ‘100 xu cãa xu maberean di xu u,’ témé. Me bìrì me a máá: ‘Tsarìs tcgãya sa sèé naka 80 xu góá tòó,’ témé.

⁸ “Me kò gam ka q'òòse ba gam òm nquu kòre-kg'aom tcom-tcomsa tama ba dqòm, tc'èegasem tsééa hãa khama. Ncêem kámám di ne khòè nea gane ka c'èea ne cgoa *tsééan koe* x'áàn di ne cóá ne ka kaisase tc'èega ne e khama. ⁹ Tíí ra ko bìrì tu u a ko máá: Nq'òómkg'ai di x'aian cgoa tcáràn kúrú, naka tua gha nxãasega èe i kò x'aian kaà ne, chòò tamam x'áém koe qãèse hààkaguè. ¹⁰ Diiim wéem èe cg'aré gúùan koe tcommèa hãa ba gha thèé kaian koe ga tcommè. Diiim wéem èe cg'aréan koe tcommè tama ba gha thèé èe kaian koe ga táá tcommè. ¹¹ Kháé nxãaska ncèè nq'óm di zi qguù di qg'óo koe tu kò tcom-tcomsa tama, ne tua gha ntama ma tseeguan di qguùan qg'óo koe tcommè? ¹² Khama ncèè c'èem khòèm di zi gúú zi ka tu kò tcom-tcomsa tama ne, tu gha nxãaska gatu di zi diin ka máàè?

¹³ “Cám x'aigan gha tsééa máám qãà ba káà me e. C'èe bam gha hòre, a c'èe ba ncàm khama, kanam gha c'èem koe dtcãàse, a c'èe ba ntcoe khama. Cuiskaga tu Nqari ba hèé naka x'aian dim nqári ba hèéthèé tsara cúí x'áè ka tsééa máána hãa tite,” tam méé.

Jeso ba ko porofiti xu ka hèé naka Johanem ka hèéthèé kg'ui

(Mt 11:12-13; 5:31-32; Mk 10:11-12)

¹⁴ Eè xu ko Farasai xu, ncêe marian ncàmà hãa xu wéé gúùan ncêe kórn, ka xu kò kg'ãèa ncqi Me. ¹⁵ Igabam kò Jeso ba bìrì xu a máá: “Khòè ne cookg'ai koe xao ko tchàno iise bóòse, igabagam Nqari ba tcáóa xao q'ana hãa. Eè ko khòèm ka cg'áé iise bóòde sam ko Nqari ba tcg'ái-q'ooa ba koe cg'ãa-cg'ana iise bóò khama.

¹⁶ “X'áèan hèé naka porofiti xu hèéthèéa kò hãa i nxãakg'aiga síí Johanem di x'aèan tcãà, i kò gaa koe guus ka nxãaska Nqarim di x'aian di qãè tchòàn xgaa-xgaaè, i kò wéé khòèan ghùì tcáó a tcana máá a. ¹⁷ Nqarìkg'aian hèé naka nq'ómkg'ai hèéthèéa gha kaà sa thamka si i, igaba cg'aré xòè-coan x'áèan di ga kaà sa thamka tama.

¹⁸ “Wéem khòèm èe ko gam dis khòè sa aagu, a c'èes khòè sa sèé ba ko cg'áràn kúrú, me gataga èe aaguèa hãas khòè sa ko sèèm khòè ba thèé ko cg'áràn kúrú,” tam méé.

Lasaro ba hèé naka qguuam khòè ba hèéthèé e

¹⁹ A ba a máá: “C'èem khòèm qguuà hãam, kái marian ko tc'òàm qgáim ncòà ba hana hãa ba kò hana, a kòò wéé x'áè ka dòs q'oo koe kg'òè. ²⁰ Me kò gataga c'èem khòèm Lasaro ta ko ma tciièm dxàua hãa ba hãa, ncêe kòò gam dis xhàros-kg'ám koe káise xóé ba, a kò cg'áé-q'ooa ba koe kái chìbian úúá hãa. ²¹ A kò káise ncóóa hãa èem khòèm qguuà hãam dim tafolem koe

ko guu a tcheè tc'òoan cgoam gha kg'òèkaguse sa. Gataga i kòo haghuan igabaga hàà a hàà gam di zi chibi zi tshàà.

²² “Me x'aè ba hàà me èem dtcàrà-kg'aom dxàua kò hãa ba x'óó, xu moengele xu sèé a síí Abrahamam qàe koe ntcóó me, me èe kò qguùà hãa ba thèé x'óó, a síí kg'ónòè. ²³ Igabam kò x'óó ne khòè ne dim qgàim xgàrakuan dim koe kaisas thòòs koe hãase, ghùì-kg'ai a Abrahamama ba bòò, me nqúú ii, me Lasaro ba qàea ba koe ntcõe, ²⁴ kam ko q'au a máá: ‘Abrahama, àboè, thòò-xama máá te, naka tsia Lasaro ba tsééa óá, nakam gha hàà nxãasega tshàu c'ama ba tshàan q'oo koe tcàà naka tãma te qgài-qgai, kaisas thòòs koer hãa ke,’ témé.

²⁵ “Me kò Abrahamama ba xòa me a máá: ‘Tiri cóáè, tc'èe-tc'èese, kg'òèa tsi q'oo koe tsi kò tsáá qãè gúúan máàèa, me kò Lasaro ba tshúú zi gúú zi máàè, igabam ko ncèeska qgài-qgai tcáoè, tsi ko tsáá thòòan xámkaguè. ²⁶ Me gataga, wèè zi gúú zi ncèe zi oose, sitsam hëé naka tsáá hëéthhëé xae xg'aeku koe kaim qàm ba kúrúèa hãa, q'òèè tite ba, nxãasega ne gha ncèe koe guu a èe koe síí kg'oana ne hëé naka èe koe guu a q'oase hàà kg'oana ne hëéthhëé tàè ka,’ tam méé. ²⁷ Me máá: ‘Aboè, nxãaskar ko dtcàrà tsi, tirim xóòm dim nquum koe tsi gha Lasaro ba tsééa úú sa, ²⁸ nakam síí tíi qõe ga xu 5 xu gaa koe hãa xu q'ãa-q'ãa, naka xu gha nxãasega táá gataga thëé ncèer hànãam qgàim xgàrakuan dim koe hàà guu,’ témé.

²⁹ “Me kò Abrahamama ba xòa me a máá: ‘Tsáá qõe ga xua Moshe ba hëé naka porofiti xu hëéthhëé di zi Tcgãya zi úúa, ke méé xu komsana zi,’ témé. ³⁰ Me máá: ‘Nxãan tama a, àbo tsi Abrahamama tseè, igaba ncèè c'èem khòèm kò x'ooan koe guu a síí cgae xu, ne xu gha gaxu di chibian koe tcóóse,’ tam méé.

³¹ “Me Abrahamama ba bìrí me a máá: ‘Moshe ba hëé naka porofiti xu hëéthhëé xu kò komsana tama, ne xu cuiskaga khòèm èe x'ooan koe tèeam ko méés ga sa dtcòma hãa tite,’ témé.”

17

Chibia ne

(Mt 18:6-7, 21-22; Mk 9:42)

¹ Jeso ba kò Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu bìrí a máá: “Eè ko khòèan chibian kúrúagu gúúan méé i hãas gúú si i, igaba i gáé tsóágase èe ko gaa cg'ãè-kg'ooan kúrú ba cg'ãèa máána hãa! ² Gam ka i gha qãè e, gáí cgoa dis nxõás kias kòo qg'áóa ba koe qáéa tòòè, me kaim tshàam q'oo koe xaoa tcàèè ne, guuè naka ncèe ne cg'áré ne ka c'èe ba chibian kúrúagu tamase. ³ Ke méé tu kòreseã hãa.

“Tsáá qõem kòo chibian kúrú, ne méé tsi dqàè me, naka èem kòo chibi bóòse ne qgóóa máá me. ⁴ Eèem kòo cáím q'oo koe 7 q'oro chibian kúrú cgae tsi, a ba a 7 q'oro kabise a hàà cgae tsi, a hàà chibi bóòse ne méé tsi qgóóa máá me,” tam méé.

Dtcòma ne

⁵ Xu x'áè úú-kg'ao xu X'aigam Jeso ba bìrí a máá: “Sixae di dtcòman kaikagu,” témé.

⁶ Me X'aiga ba xòa xu a máá: “Dtcòman xao kò úúa hãa, mosetara dis hùis dim tc'ubim khama noo o, ne xao ga ncèes hùis kias faia di sa bìrí a máá: ‘Tòbea si cgoa q'òèè naka síí tshàam q'oo koe xhàràse,’ témé, nes ga komsana xao o.

Qãàm di tsééa ne

⁷ “C'ēdaokam gaxao ka c'ēe ba xháràko máá me kana ghùuan ko kòrea máá mem qāà ba úua, ne ba gha ěem qāáka guua hāa ne birí a máá: ‘Qháé naka hàà ntcōón tsam tc'ōó?’ témé. ⁸ Kana ba cuiskaga birí me naka máá: ‘Dqòa di tc'ōoan tsāàgua máá te, naka tsia ěer hāa a ko tc'ōó a ko kg'áà x'aè ka kg'ónòse naka qāà te, ěer kòo xg'ara ne tsi gha tsáá igaba thěé tc'ōó a kg'áà ke,’ téméa hāa tite? ⁹ Gam dim qāà ba ba gha qāè-tcaoa máá, ěem kò birí me sam kúrúa hāa domka? *Cuiskaga a!* ¹⁰ Gaxao ka igaba i gha thěé gatà ii: wěés gúùs ěe xao kúrú si xao gha ka máàèa hāa sa xao kò kúrúa xg'ara ne xao gha máá: ‘Cg'āa-cg'ana di xae qāà xae e, sixae ga kò kúrúa hāa tsééan cúí ga xae kúrúa hāa khama,’ témé,” tam Jeso ba méé.

10 xu khòè xu lepero dis tcù sa kò tsàara hāa xu

¹¹ Eěm dàòm koe hāa a ko Jerusalema koe qòò, kam kò Jeso ba Samaria hěé naka Galilea hěéthěé xg'aeku koe ko nqáé. ¹² Eěm ko c'ěem x'áé-coam koe tcāà, ka xu kò 10 xu khòè xu lepero dis tcù sa kò tsàara hāa xu xg'ae cgoa Me. A xu a kò nqúù ka téé ¹³ a q'au a máá: “Jesoè, X'aigae, thòò-xama máá xae e!” témé. ¹⁴ Eěm ko bóò xu kam kò birí xu a máá: “Qòò xao peresiti xu koe naka xu sí bóò xao o,” témé.

Eě xu ko qòò ka xu kò q'ano-q'anoè. ¹⁵ Eěm ko gaxu ka c'ēe ba bóòse a qāèkaguèa kam kò kabise a q'aua Nqari ba dqòm. ¹⁶ Gómankg'ai koem kò qámse Jesom nqàrè-kg'am koe, a ba a qāè-tcaoa máá Me. Ncěem khòè ba kò Samaria dim khòè me e. ¹⁷ Me kò Jeso ba těem cgoa xoa a máá: “10 xu khòè xu gáé kò qāèkaguè tama, xu c'ēe xu 9 xu ndaa? ¹⁸ Dùús domka ba ncěem khòèm tǎá za guuam cúí ba hàà ko Nqari ba dqòm?” témé. ¹⁹ A ba a birí me a máá: “Těe naka tsia qòò, tsari dtcòma nea kg'òèkagu tsia hāa ke,” témé.

Nqarim di x'aian di hàà-q'ooa ne
(Mt 24:23-28, 37-41)

²⁰ Eě xu ko Farasai xu těe Me, n-cáma i ko Nqarim di x'aian hàà sa, kam ko xoa xu a máá: “Nqarim di x'aia nea qāèse ko bóòèkose hààs gúùs tama si, ²¹ kana i cuiskaga khòèan máá: ‘Bòò, ncāa ga ia,’ kana: ‘Eě ga ia,’ téméa hāa tite, Nqarim di x'aia nea gatu xg'aeku koe hāa khama,” tam méé.

²² A ba a Gam di xu xgae-xgaase-kg'ao xu birí a máá: “X'aè ba ko hàà, hàà xao gha Khòèm dim Cóám di xu cáám xu ka c'ēe ba bóòan xgónè ba, igaba xao cuiskaga bóò mea hāa tite. ²³ Birí xao o ne gha a máá: ‘Eě sí hāa koe bóò!’ kana ‘Ncěe koe bóò!’ témé, igaba táá qòò kana xùri ne guu. ²⁴ Eěm ko ma túú-tebe ba x'áà, a ko c'ěem xòèm koe guu a sí c'ěem xòèm koe nqarikg'aian x'áà-x'aa khama i gha ma Khòèm dim Cóám ka ii, Gam dim cáám ka. ²⁵ Igaba méém kg'aia kái zi gúù zi koe xgàrase, naka baa ncěes qhàòs ka bóòa xguè.

²⁶ “Ncěe i kò Nowam di cáman ka ii khamaga i gha Khòèm dim Cóám di cáman ka ii. ²⁷ Khòè ne kòo tc'ōó, a kòo kg'áà, a kòo séèku, a kòo séèkuan bìríku, me nxāakg'aiga Nowam ko arakam koe tcāàm cáám ba sí hàà, me kò tshāa-dxoo ba hàà, a hàà wěé ne ne kaàkagu.

²⁸ “Lotem di cáman cgoa i ko cúí ii, khòè ne kòo tc'ōó, a kòo kg'áà, a kòo x'ámá, a kòo x'ámágu, a kòo xhárà, a kòo tshào. ²⁹ Igabaga ěem ko Lote ba Sodoma koe guu a qòòm cáám kam kò c'ee ba hěé naka dàokom nxùí ba hěéthěé nqarikg'ai koe guu a hàà wěéa ne ga kaàkagu.

³⁰ “Ncěeta cgaéga i gha ii, Khòèm dim Cóám ko hàà x'áísem cáám ka. ³¹ Gaam ěe nquuan tcoobe koe hāa, i gam di gúúan nquuan q'oo koe hāa

ba méém táá xõa naka sí sée e guu; gataga méém xhàràn koe hãa ba táá kabise guu. ³² Lotem dis khóè sa tc'èe-tc'èese. ³³ Diim wèém èe ko gam dis kg'òè sa qgóóa qari bas gha aaguse cgae, igaba diim wèém èe ko *Tíi domka* gam dis kg'òès ka aaguse cgaeè ba gha qgóóa qari si. ³⁴ Bìrì tu ur ko a ko máá: Èèm ntcúúm ka i gha cámm khóèan cúim tcoàm koe x'óma hãa, me gha cúí ba sèèè, me cúí ba guuè. ³⁵ Cámm khóè sara gha xg'ae a ko maberean táó, si gha c'èe sa sèèè, si c'èe sa guuè,” tam méé. ³⁶*

³⁷ Xu kò *xgaa-xgaase-kg'ao xu tèè* Me a máá: “Nda koe, X'aigàè?” témé. Me xõa xu a máá: “Èè x'óóa hãam tc'áróm hãa qgàì koe i gha kg'áéan xg'ae,” témé.

18

Dxàe-ntcõa sa hëé naka bóða-tcg'òó-kg'ao ba hëéthëé khara dis sere-sere sa

¹ Jeso ba kò *Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao* xu c'èes sere-seres ka bìrì, wèé x'aè ka méé xu còrè, naka táá xhõen-tcáo di sa, ² a ba a máá: “C'èem x'áé-dxoom koem kò bóða-tcg'òó-kg'ao ba hãa, Nqari ba kò q'áo tama ba, a khóè ga tchõà úú cgoa tama. ³ Si kò gataga dxàe-ntcõa sa èem x'áé-dxoom koe hãa, wèé x'aè ka kò ko hàà cgae me, a ko máá: ‘Tchànose bóða tcg'òó naka tiri cg'òo-kg'aoan x'ái tchàno ra ii sa,’ témé sa. ⁴ Me kò *gaam bóða-tcg'òó-kg'ao ba* x'aè ba xguì, igabam kò kháóka bìrìse a máá: ‘Nqari bar q'áo tama, a ra a khóèan cgoa ga tchõà úú tama, ⁵ igabas ko ncèes dxàe-ntcõa sa xhõé-xhõé te domkar gha kg'ua máá si. Gatàr kò hëé tama nes gha wèé x'aè ka qđòa máá te ka xhõé-xhõé te khama,’ témé,” *tam Jeso ba méé.*

⁶ Kam kò X'aiga ba máá: “Tchàno úú tamam xgàra-kg'aom ko méé sa kóm. ⁷ Kháé ba gáé Nqari ba cuiskaga Gam di ne khóè ne èem nxará tcg'òó hãa ne tchànoan máàna hãa tite, ncèe ko ntcúú ba hëé naka koaba ba hëéthëé Gam koe kg'ae ne? Kana ba gha hùia ne ka nquú tcáo ii? ⁸ Bìrì tu ur ko a ko máá: qháèsem gha tchànoan máà ne, témé. Gatà i ga ii igaba ba gha Khóèm dim Cóa ba èem kò nqđómkg'ai koe hàà ne hàà èe dtcòma hãa ne hòò?” témé.

Farasai ba hëé naka mari xg'ae-xg'ae-kg'ao ba hëéthëé tsara dis sere-sere sa

⁹ Jeso ba kò gataga thëé ncèes sere-sere sa khóè ne ncèe gane cúí ne tcomsea hãa, a c'èe khóèan ntcoea hãa ne bìrì, ¹⁰ a ba a máá: “Cámm khóè tsara kò còrè-nquum koe qđò a ko sí còrè, c'èe ba kò Farasai me e, me c'èe ba mari xg'ae-xg'ae-kg'ao me e.

¹¹ “Farasai ba kò tèe a còrèa mááse a máá: ‘Nqariè, qãè-tcaoar ko máá Tsi, c'èe ne khóè ne khamar ii tama khama, ts'ãà-kg'ao ne, cg'ãè cau ne, cg'árà-kg'ao ne, kana ncèem mari xg'ae-xg'ae-kg'aom khamaga igaba, ¹² a ra a ko cámm q'oro bekem ka tc'òoan carase, a ko wèéan èer ko hòò koe cúis tshàu-q'oos dian tcg'òó a máá,’ témé.

¹³ “Igabam kò mari xg'ae-xg'ae-kg'ao ba nquú ka téé, a ba a táá nqarìkg'ai koe ga ghùì-kg'ai, a dxùua ba xg'ám a máá: ‘Nqariè, tíi chibi-kg'ao ra thòò-xama máá,’ témé.”

¹⁴ *Me Jeso ba bìrì ne a máá:* “Bìrì tu ur ko, ncèem khóè ba kò Nqarim cookg'ai koe tchàno iise bóðèa hãase x'áéa ba koe dibi, c'èem oose; wèém

* **17:36:** C'èe zi tcgãya zi Gerika di zi ncèe xùri ko kg'uian úú: ³⁶ “Cámm khóèa nea gha xhàràn koe hãa, me gha c'èe ba sèèè, me gha c'èe ba guuè.”

khòem òe ko kaikaguse ba gha cg'aré-cg'areè khama, igaba gaam òe ko cg'aré-cg'arese ba gha kaikaguè," tam méé.

Jeso ba ko cóán ts'ee-ts'eekg'ai

(Mt 19:13-15; Mk 10:13-16)

¹⁵ C'èe ne khòe nea kòo cóán Gam koe óá, nxãasegam gha hàà tshàua ba tòo cgae e ka. Eè xu ko xгаа-xgaase-kg'ao xu ncèe sa bóò, ka xu kò dqàè ne. ¹⁶ Igabam kò Jeso ba cóán Gam koe tciia óá a máá: "Cóán guu naka i Tíi koe hàà. Táá xgáè-kg'am m guu! Nqarim di x'aia nea gatà ii ne di i ke. ¹⁷ Tseegua ner ko bìrì tu u: Dìim wèem òe Nqarim di x'aian cóám ko ma sèe e khama ma sèe e tama ba cuiskaga gaan koe tcana hàà tite," témé.

Ogùuam tc'ãà-cookg'ai ba

(Mt 19:16-30; Mk 10:17-31)

¹⁸ Me kò c'èem tc'ãà-cookg'ai ba Jeso ba tèe a máá: "Qàè Tsi xгаа-xгаа-kg'ao Tseè, dùu sa ra gha kúrú a chòò tamasa kg'òè sa hòò?" témé. ¹⁹ Me Jeso ba máá: "Dùuska tsi ko 'Qàè Tseè' ta ma tciia Tea máá? Cúí khòe ga qãè tama igaba Nqarim cúí Me e ka. ²⁰ X'áèan tsi q'ana: 'Táá cg'áràn kúrú guu, táá cg'òo guu, táá ts'ãà guu, táá tshúù-ntcòan nxàe guu. Saò ba hèe naka saò sa hèéthèé tcom,' ta ko méé e," témé. ²¹ Me xòa a máá: "Cg'aré-q'ooa te koe gar guu a ko ncèe x'áèan wèe ga komsana," témé. ²² Eè ko Jeso ba ncèes guù sa kóm kam kò bìrì me a máá: "Cúís guùs qanega tsi tcàoa sa ncèe si i: X'ámágu wèes guùs òe tsi úúa hàà sa naka tsia òe dxàua hàà ne khòe ne marian sama, naka tsia nqarikg'ai koe x'aian úú, naka tsia hàà xùri Te," témé. ²³ Igaba èem ko ncèe sa kóm kam kò kaisase tshúù-tcao, kaisase qguuam khòe me e kò ii khama.

²⁴ Me kò Jeso ba bóò me, a máá: "Tsóágase i gáé qaria, òe kái mari a qguàa hàà ne gha Nqarim di x'aian koe tcàa sa. ²⁵ Thamka a kameles gha dqààm tcgáim kòm koe tcg'oa sa, qguuam khòem gha Nqarim di x'aian koe tcàan ka," témé. ²⁶ Ne kò òe ko kóm m ne tèe a máá: "Kháé ba gha nxãaska dìi ba kgoaraè?" témé.

²⁷ Me Jeso ba xòa a máá: "Gúù zi ncèe khòe ne ko tàà zia Nqari ba tàà tama," témé. ²⁸ Me Petere ba máá: "Bóò, sixaea x'áéa xae guu a ko xùri Tsi," témé.

²⁹ Me Jeso ba bìrì xu a máá: "Tseegua ner ko bìrì xao o: Khòem òe Nqarim di x'aian domka x'áéa ba, kana gam dis khòe sa, kana qòea ba, kana gam ka xòòga ne, kana cóáa ba guua hàà ba kàà me e, ³⁰ ncèe gha ncèem x'aem ka káian máàè tamase kg'ama tcg'oa ba, naka hààkos kg'òès chòò tamasa koe hèéthèé e," témé.

Jeso ba ko nqoana di sa Gam dis x'oos ka kg'ui

(Mt 20:17-19; Mk 10:32-34)

³¹ Jeso ba kò 12 xu xгаа-xgaase-kg'ao xu cúia sèea tcg'òo a bìrì xu a máá: "Bóò! Jerusalem koe xae ko qòò, si gha wèes guùs òe porofiti xu ka Khòem dim Cóám ka góàèa hàà sa tseegukaguè. ³² Táá zi qhàò zi tshàu q'oo koem gha tcààè, ne gha ncòì Me, a còè Me, a tcg'ae cgae Me, ³³ a qoa Me, a cg'òo Me, Me gha nqoana dim cáim ka x'ooan koe tte," témé.

³⁴ Igaba xu kò xгаа-xgaase-kg'ao xu táá cúí guù ga kóma q'ãa, ncèe zi kg'ui zi ko nxàe sa kò gaxu koe chómsea hàà khama, xu kò c'úúa hàà dùútsa guùs kam ko kg'ui sa.

Jeso ba ko kàà tcgáim dtcàrà-kg'ao ba qãèkagu

(Mt 20:29-34; Mk 10:46-52)

³⁵ Eëm ko Jeso ba Jeriko sao-xg'ae kam kò káà tcgáim khóè ba dàòm dxúukg'ai koe ntcōóa-ntcōe a ko dtcàrà. ³⁶ Eëm ko xg'ae sa kóm si ko nqáé kam ko tèè, dùús ko kúrúse sa. ³⁷ Ne bìrí me a máá: “Jesom Nasareta di ba ko nqáé,” témé. ³⁸ Me q'au a máá: “Jesoè, Dafitem ka tsgōose-coa Tseè, thõð-xama máá te,” témé. ³⁹ Ne kò khóè ne èe ko còoka hãa ne dqàè me a máá, nqoo méém, témé, igabam kò kaisase q'au a máá: “Dafitem ka tsgōose-coa Tseè, thõð-xama máá te,” témé.

⁴⁰ Me kò Jeso ba téé, a ba a x'áèan tcg'òó, káà tcgáim khóèm gha Gam koe óágaè sa. Eëm ko Gam koe cúu kam ko Jeso ba tèè me a máá: ⁴¹ “Dùú sar gha kúrúá máá tsi sa tsi ko tc'èe?” témé, me máá: “X'aigaè, bóòr gha sar ko tc'èe,” ta ma xoa. ⁴² Me Jeso ba bìrí me a máá: “Xgobekg'amsen tcgái, tsari dtcòma nea qãèkagu tsia hãa ke,” témé. ⁴³ Me kò kúúga bóò, a ba a xùri Me, a Nqari ba dqòm. Ne kò wèé ne khóè ne ncèes gúu sa ne ko bóò ka Nqari ba dqòm.

19

Jeso ba hëé naka Sakaio ba hëéthëé e

¹ Me kò Jeso ba Jeriko koe tcàà, a ba a ko nqáé. ² Gaa x'aè kagam kò c'èem khóèm Sakaio ta kò ma tcièè ba hãa; kaim mari xg'ae-xg'ae-kg'ao me e kò ii, a ko gataga qguùà hãa. ³ Bòò kg'oanam kò hãa Jeso ba díi Me e sa, igabam kò kaisase xòm me e khama táá bóò Me, khóè nea kò kái ne e khama. ⁴ Kam ko còoka qàrà sítí, a ba a sítí faia dis hìi sa q'ábà, nxãasegam gha Jeso ba bóò ka, gaa xòè koe méém hàà nqáé khama.

⁵ Eëm ko Jeso ba gaam qgáim koe hàà kam ko ghùì-kg'ai a bìrí me a máá: “Sakaioè, qháése xõa, tsarim nquum koe méer ncèem cáim ka hãas gúu si i ke,” témé. ⁶ Me kò qháése xõa, a qãè-tcaoese Jeso ba qãèse hààkagu. ⁷ Wèé ne khóè ne ko ncèes gúu sa bóò ka ne ko kg'ui a máá: “Kaiam chibi-kg'aom dim dàra-kg'ao bam kúrúá hãa,” témé. ⁸ Igabam kò Sakaio ba tõe a X'aiga ba bìrí a máá: “Bóò, X'aigaè; tiri zi gúu zi di c'èe xòèa ner ko dxàua ne khóè ne máá, a ncèè c'èe khóèa ner kò kàaraa hãa ner gha gaan di zi gúu zi 4 q'oro suruta kabi,” témé.

⁹ Me kò Jeso ba bìrí me a máá: “Ncèem cáim ka i kgoarasean ncèem nquum koe hãa, ncèem khóèm igabam thëé Abrahamam ka cóáse me e khama. ¹⁰ Khóèm dim Cóá ba hààraa, hààm gha èe aagusea hãa ne qaa a kgoara ka,” témé.

10 xu tséé-kg'ao xu dis sere-sere sa (Mt 25:14-30)

¹¹ Khóè ne hãa a ko ncèe zi gúu zi komsana kam kò Jeso ba sere-seres ncèe sa bìrí ne. Jerusalema qàe koem kò hãa khama ne kò khóè ne tc'èea máá, Nqarim di x'aia nea gha kúúga x'áise, ta tc'èea. ¹² Gaa domkam kò máá: “C'èem khóèm x'aigan x'áé di ba kò nqúum nqđóm koe qđò, síim gha x'aiga ba kúrúè, a x'aiga iise kabise ka. ¹³ Qđòm ko cookg'ai koem kò 10 qãà xu gam di xu tciì, a wèém khóè ba qano dim marim gautan di ba máá, a bìrí xu a máá: ‘Tseekagu ncèe maria ne naka i kái nakar nxãakg'aiga síi kabise na hàà,’ témé.

¹⁴ ‘Igabaga ne kò gam nqđóm di ne khóè ne hòre mea hãa, khama ne kò khóèan tsééa tcg'òó i còò me a síi máá: ‘Ncèem khóèm gha sita dim x'aiga ba ii sa ta tc'èe tama,’ témé. ¹⁵ Me kò gaam khóè ba síi x'aiga ba kúrúè a ba a x'áèan koe kabise. Kam kò x'áèan tsééa tcg'òó, qãà xu èem kò marian

máana hãa xum gha tciia mááé di i, nxãasegam gha q'ãa, marian cgoa xu ma tsééa i ma càusea hãa sa ka.

¹⁶ “Me kò kg'aika di ba tc'ãa a hàà, a hàà máá: ‘X'aigaè, tsarim mari ba 10 xu mari xu cgoa càusea hãa,’ témé. ¹⁷ Me bìrí me a máá: ‘Qãèse tsi kúrua, qãè tsi qãà tsee, cg'aré gúùn koe tsi tcom-tcomsa tsi qãà tsi i domkar gha 10 xu x'áé-dxoo xu máá tsi tsi tc'ãà-cookg'ai,’ témé.

¹⁸ “Me kò cààm di ba hàà a ba a máá: ‘X'aigaè, cúim marim èe tsi kò máá tea ba 5 mari xu cgoa càusea hãa,’ témé. ¹⁹ Me bìrí me a máá: ‘Tsáá tsia gha 5 xu x'áé-dxoo xu tc'ãà-cookg'ai,’ témé.

²⁰ “Me kò c'èem qãà ba hàà a máá: ‘X'aigaè, bóò, ncãa ga me e tsarim marim qano di ba; lapim koer kò tcám a chóma tòó mea, ²¹ xgòà tsi khòè tsi i khama, ra kò ko bèe tsi domka. Eè tsi tòó tama sa tsi ko sèé, a tsi a ko xhàrà tama tsia koe ga tcuù,’ témé. ²² Me kò bìrí me a máá: ‘Tsari kg'uian cgoar gha xgàra tsi, tsáá cg'ãè cau tsi qãà tsi. Q'ana tsi kò hãa xgòà khòè ra a, a ko èer tòó tama sa sèé, a ra a ko èer xhàrà tama koe ga tcuù sa, ²³ ka tsi kò kháé nxãaska dùús domka tiri marian sí marian ko tòòè qgái koe tcãà tama? Nakar gha èer ko kabise ka hàà càusea i hãa koe sèé e?’ témé. ²⁴ Me kò nxãaska èe cúuse tée ne bìrí a máá: ‘Mari ba sèé cgae me, naka èe 10 xu mari xu úua hãa ba máà me,’ témé. ²⁵ Ka ne ko bìrí me a máá: ‘X'aigaè, 10 xu mari xum nxãakamaga úua!’ témé.

²⁶ “*Me kò xoa ne a máá:* ‘Bìrí tu ur ko, wèém khòèm èe úua hãa ba gha káían máàè, igaba gaam èe cúí gúú ga úú tamam ka i gha èem úua hãa gúù-coan ga sèèè. ²⁷ Igaba ncèeska tiri ne cg'òo-kg'ao ne èe kò tc'èe tama gane òm x'aiga bar gha ii sa ne ncèe koe óága, naka cookg'aia te koe cg'òo ne,’ tam méé.”

Jeso ba ko Jerusalema koe tcãà

(Mt 21:1-11; Mk 11:1-11; Jn 12:12-19)

²⁸ Jesom ko ncèe zi gúù zi kg'uia xg'ara kam ko tc'ãà-cookg'ai xu, a Jerusalema koe qòò. ²⁹ Eèem ko Betefage hèé naka Betania hèéthèé koe cúù, Olife ta ko ma tcièm xàbim koe, kam kò Jeso ba cààm tsara xgaa-xgaase-kg'ao tsara tsééa tcg'òò a máá: ³⁰ “Qòò tsao gatsao cgoa q'óá-kg'amkuam x'ám koe. Eè tsao ko gaa koe tcãà ne tsao gha donghi-coa ba bóò, me gaa koe qáésea tée, ncèe cúí khòè ga qanega qábì tama ba. Kgoara naka Tíí koe óá me. ³¹ A ncèe c'èe khòè kòò tée tsao o, dùúska tsao ko kgoara me sa ne méé tsao bìrí i naka máá: ‘X'aiga ba ko qaa me,’ témé,” tam méé.

³² Eè kò tsééèa hãa tsara kò qòò a sí èem kò ma bìrí tsara hãa khamaga ma sao-xg'ae me. ³³ Eè tsara hãa a ko donghi-coa ba kgoara ka ne kò gam ka q'òòse ga ne tée tsara a, a máá: “Dùús domka tsao ko èem donghi-coa ba kgoara máá?” témé. ³⁴ Tsara xoa a máá: “X'aiga ba ko qaa me,” témé. ³⁵ A tsara a Jesom koe óá me, a gatsara di qgáían donghi-coam koe tcee, Me Jeso ba qábì. ³⁶ Eèem ko qábì a ko qòò ka ne kò khòè ne qgáía ne dàòm q'oo koe khàrà.

³⁷ Eèem ko dàòm ko nqãaka xòam qgáim koe cúù, Olife dim xàbim koe kas ko wèés xg'aes xgaa-xgaase-kg'ao ne di sa qãè-tcaoaese tshoa-tshoa a kiam dòm cgoa Nqari ba dqòm, are-aresa zi x'ái zi wèé zi èe ne bóòà hãa zi domka. ³⁸ A ne a máá:

“Ts'ee-ts'eekg'aièa baa, X'aigam èe ko X'aigam Nqarim di cg'òèan cgoa hàà ba. Tòókuan méé i nqarikg'ai koe hãa

naka i x'áàn kaisase tc'amaka hãa,"
témé.

³⁹ Xu kò c'êe xu Farasai xu xg'aes koe kò hãa xu Jeso ba bìrì a máá: "Xgaa-xgaa-kg'ao Tseè, Tsari ne xgaa-xgaase-kg'ao ne dqàè," témé. ⁴⁰ Me Jeso ba xɔa xu a máá: "Bìrì xao or ko: ncèè nqoo ne kòo, ne zi gha nxɔ́á zi tshoa-tshoa a q'au," témé.

⁴¹ Eēm ko Jerusalema dim x'áé-dxoom koe cùu a ko bóò me, kam kò kg'ae-kg'ai me ⁴² a máá: "Tsóágaser gáé ko tc'êe, tòókuan ko óá zi gúu zi tsi gha ncèe cárn ka q'ana hãa sa! Igaba zi ncèeska tcgáí-q'ooa tsi koe chómsea hãa. ⁴³ Cárn ba gha hàà cgae tsi, tsari ne cg'òo-kg'ao ne gha xhàro ba kúrúa nxama-nxama tsi ba, a xg'aekua ne koe tcàà tsi, wèé xòèa tsi koe guu a. ⁴⁴ Gómankg'ai koe ne gha xàbùà qáú tsi, tsáá hēé naka cóáa tsi hēéthēé e. A ne a tsáá koe cúis nxɔ́as ga sa c'êes tc'amkg'ai koe guua hãa tite, táá tsi kò Nqarim ko hàà cgae tsim x'aè ba bóòa tcg'òo khama," tam méé.

Jeso ba Jerusalema koe (19:45–21:38)

Jeso ba tempelem koe

(Mt 21:12-17; Mk 11:15-19; Jn 2:13-22)

⁴⁵ Kam ko tempelem q'oo koe tcàà, a ba a èe ko x'ámágu ne tshoa-tshoa a tchàa za xhàia tcg'òo. ⁴⁶ A ba a bìrì ne a máá: "Góásea i hãa a ko máá: 'Tirim nquu ba gha còrèan dim nquu ba ii,' téméé, igaba tu gatu ts'ãà-kg'ao ne di x'ãè-q'ooan kúrú mea," tam méé.

⁴⁷ Wèé cárn kam kò Jeso ba tempelem koe xgaa-xgaa. Xu kò kaia xu peresiti xu hēé naka x'áé xgaa-xgaa-kg'ao xu hēé, naka tc'ãà-cookg'ai-kg'ao xu khòè ne di xu hēéthēé cg'òo Me kg'oana. ⁴⁸ Igaba xu kò cúim dàòm cg'òo cgoa Me xu gham ga ba hòò tama, wèé ne khòè nea kò Gam di kg'uian qarika komsana khama.

20

Jesom di qarian ka i ko tèèè

(Mt 21:23-27; Mk 11:27-33)

¹ C'êe cárn kam kò Jeso ba tempelem koe hàna a ko xgaa-xgaa, a ko qàè tchòàn chóá máá ne, ka xu kò kaia xu peresiti xu hēé naka x'áé xgaa-xgaa-kg'ao xu hēé naka *khòè ne di xu* kaia xu hēéthēé hàà cgae Me. ² A xu a bìrì Me a máá: "Bìrì xae e, dùútsa qari cgoa Tsi ko ncèe zi gúu zi kúrú sa, kana dií na ncèe qarian máà Tsia hãa ncèe zi gúu zi kúrú di i sa?" témé.

³ Me Jeso ba xɔa xu a máá: "Tíí igabar gha tèè xao o. Ke bìrì Te, ⁴ Johanem dis tcguù-tcguuku sa kò nqarikg'ai koe guua kana khòèan koea?" témé.

⁵ Ka xu ko tshoa-tshoa a chóá mááku a máá: "Nqarikg'ai koe e, ta xae kòo méé nem gha máá: 'Dùúska xao kháé nxãaska dtcòm me tama?' témé. ⁶ Igaba xae kò ko máá: 'Khòèan koe e,' témé ne ne gha wèé ne khòè ne nxɔ́án cgoa xg'árna cg'òo xae e, Johane ba kò porofiti me e sa ne kò tcoma hãa khama," ta xu méé. ⁷ Ka xu ko xɔa a máá: "C'úùà xae hãa nda koe i guua sa," témé.

⁸ Me Jeso ba bìrì xu a máá: "Tíí igabar nxãaska bìrì xao o tite, dùútsa qarìs cgoar ko ncèe zi gúu zi kúrú sa," témé.

Xháà-kg'ao xu dis sere-sere sa

(Mt 21:33-46; Mk 12:1-12)

⁹ Me kò tshoa-tshoa a ncēes sere-sere sa khòè ne bìrí a máá: “C'ēm khòè ba kò kg'om xhàrà ba xhàràa, a ba a c'ēe xu xhàrà-kg'ao xu cgòbè me, a c'ēm nqòóm koe qòò.

¹⁰ “Èēm ko x'aè ba hàà kam kò xhàrà-kg'ao xu koe qàà ba tsééa úú, nxāasega xu gha kg'om xhàrà di tc'òoan c'ēe máà me ka. Igaba xu kò xhàrà-kg'ao xu xg'ám me, a kàà gúùse tsééa kabi me.

¹¹ “Me gaia c'ēm qàà ba tsééa úú cgae xu, xu síi xg'ám me, a sau-saugase qgóó me, a xu a kàà gúùse tsééa kabi me.

¹² “Kam ko nqoana dim qàà ba tsééa úú. Xu nxāa ba thòò-thòò, a xu a tchàa za xaoa tcg'óó me.

¹³ “Kam kò kg'om xhàrà ka q'òòse ba máá: ‘Dùú sa ra gha kúrú? Tirim cóám ncàma ra hāa bar gha tsééa úú, c'ēedaoka xu gha tcom me khama,’ témé. ¹⁴ Igaba ēe xu ko xhàrà-kg'ao xu bòò me ka xu ko bìríku a máá: ‘Ncēe ba xhàrà ka q'òòsem ka cóase me e! Ke hààn xae cg'òo me, naka zi gha nxāasega gúù zi sixae di ii,’ témé. ¹⁵ Xu kò kg'om xhàrà ka tchàa koe xaoa tcg'óó me, a cg'òo me.

“Kháé ba gha nxāaska xhàrà ka q'òòse ba dùú sa kúrú xu? ¹⁶ Hààm gha a ba a ēe xu khòè xu cg'òo, a ba a kg'om xhàrà ba c'ēe xu xhàrà-kg'ao xu máà,” tam Jeso ba méé.

Khòè ne ko ncēes gúù sa kóm, ka ne kò máá: “Táá méés ncēes gúù sa kúrúse guu!” témé.

¹⁷ Igabam kò Jeso ba bòò ne a máá: “Kháé nxāaska ncēe *Nqarim dis Tcgāyas koe* góásea hāa sa ko dùú sa nxàe, ncēe ko máá:

‘Nxōás ncēe tshào-kg'ao xu ka bóòà xguìèa hāa sa ncēeska kabise a cgāés nxōá sa kúrú hāa,’

témé sa? ¹⁸ Wèém khòèm ēe gha gaas nxōás koe cg'áé ba gha khoana tòòm-tomse, igaba ēes kòò c'ēe khòèan koe cg'áé nes gha tòòm-tom m,” tam Jeso ba méé.

Marian surutan dis tèè sa
(Mt 22:15-22; Mk 12:13-17)

¹⁹ Xu kò x'aè xgaa-xgaa-kg'ao xu hēe naka kaia xu peresiti xu hēéthēe xu gaa x'aè kaga Jeso ba qáé kg'oana, ēes sere-seres kam kòò gaxua nxàe xu sa xu kò q'ana hāa khama, igabaga xu kò ko khòè ne bèe. ²⁰ A kòò dàòan qaa, qgóó cgoa Me xu gha a, a xu a kò khòè xu dtcòm-kg'aoan khama ko ma qgóóse xu Gam koe tsééa úú, síi xu gha Jeso ba ēem kg'uia hāa kg'uian cgoa qgóó ka, nxāasega xu gha x'áé-dxoom dim kaia koe séè a úú Me ka.

²¹ Xu Jeso ba tèè a máá: “Xgaa-xgaa-kg'ao Tseè, q'ana xae hāa, tseeguse Tsi ko xgaa-xgaa a ko tseegu sa kg'ui sa, a Tsi a khòèan tǎákase qgóó tama, igabaga Tsi ko tseeguse Nqarim dim dàò ba xgaa-xgaa. ²² Bìrí xae e, *Roma ne dim x'aigam* Kaesara ba méé xae suruta saa, kana méé xae táá suruta me?” ta xu ma tèè Me.

²³ Me Jeso ba gaxu dis kàa sa bóòà q'ana hāase bìrí xu a máá: ²⁴ “X'aigam ko suruta cgoaèm qano mari ba x'ái Te. Díin dis tcúú sa ncēe sa, naka gatàa díin di cg'òèa ncēe e?” témé. Xu máá: “Kaesaram di si i,” témé.

²⁵ Me bìrí xu a máá: “Nxāaska xao ēe Kaesaram di ii sa Kaesara ba máà, naka ēe Nqarim di ii sa Nqari ba máà,” témé. ²⁶ Xu kò khòè ne cookg'ai koe xu gha ma ēem ko méé gúùan ka qgóóa ba ka tààè, igaba xu kò Gam di xòan ka arekaguè a nqoo.

X'ooan koe tèean dis tèè sa
(Mt 22:23-33; Mk 12:18-27)

²⁷ C'êe ne Saduke ne, khòèan x'ooan koe tõe tamase koe dtcòma hãa, nea ko Jesom koe hàà, a hàà tõe Me a máá: ²⁸ "Xgaa-xgaa-kg'ao Tseè, Moshe ba ko x'áèan ncêe góá máá ta a a ko máá: ãem ko khòè ba kàà cóáse dxàese sa guu a x'óó, ne méém ãem khòèm ka qõese ba gaas dxàe-ntcõa sa sèè naka káimkhoem ãe x'óóa hãa ba cóán ábà máá. ²⁹ Nãaska xu kò 7 xu khòè qõeku xu hãa. Kaia ba kò sèèa hãa a ba a cóá úú tamase x'óó. ³⁰ Me cam di ba gaas khòè sa sèè, a x'óó thèé, ³¹ me nqoana di ba sèè si, xu kò wèèa xu ga cúí ta ga ma táá cóán ábà, a xu a x'óó. ³² Si ko thèé khòès ga sa x'óó. ³³ Ka sa gha nãaska x'ooan koe ne ko tõe ne ndakam di sa ii? Wèèa xu 7 xu kò sèè sia hãa ka.

³⁴ Me Jeso ba xõa xu a máá: "Khòè xu ncêem x'aèm di xua ko sèè, a séékuan máàèa. ³⁵ Igaba khòè ne ncêe hààkom x'aèm koe gha kg'òè ne hèé, naka x'ooan koe gha tõe ne hèéthèèa séeku tite, a séékuan koe tcàà tite. ³⁶ Gaicara ne x'óó tite khama, moengelean cgoa ne cúíta noo, a ne a Nqarim di ne cóá ne e khama, a x'ooan koe tõe ne cóá ne e khama. ³⁷ Igaba x'óóan koe i ko khòèan ghùèi sam kò Moshem ga ba x'áía hãa, ãem kò c'eean dis xg'aekus koe X'AIGAM Nqarim Abrahamam di ba hèé, naka Isakam di ba hèé, naka Jakobem di ba hèéthèé tcii me koe. ³⁸ Eè x'óóa hãa ne dim Nqarim tama Me e, igabam ãe kg'òèa hãa ne di Me e, wèèa ne ga ko Gam koe kg'òè khama," tam méé.

³⁹ Xu kò c'êe xu x'áè xgaa-xgaa-kg'ao xu xõa a máá: "Xgaa-xgaa-kg'ao Tseè, qãèse Tsi xõara hãa," témé. ⁴⁰ Khòè nea kò bèe, c'êe tõe ga ne gha tõe Me sa khama.

*Krestem diin dim Tsgõo-coam ii dis tõe sa
(Mt 22:41-46; Mk 12:35-37)*

⁴¹ Me Jeso ba tõe ne a máá: "Dùúska ne ko khòè ne máá, Kreste ba Dafitem dim Tsgõose-coa Me e, témé? ⁴² Dafite ba ko Pesalema zi dis Tcgãyas koe birí me a máá:

'X'aiga ba ko Tirim X'aiga ba birí a máá:
'Kg'áo xòèa Te za ntcõo,

⁴³ nakar nãakg'aiga síí Tsari cg'õo-kg'aonan kúru
naka i nqàrè-kg'ama Tsi koe ntcõó,'

témé.' ⁴⁴ Dafite ba ko X'aiga ta ma tcii Me, ka ba kháé nãaska ntama ma Gam dim tsgõose-coa ba ii?" tam ma tõe ne.

*Jeso ba ko khòè ne x'áè xgaa-xgaa-kg'ao xu koe dqàè
(Mt 23:1-36; Mk 12:38-40)*

⁴⁵ Wèé ne khòè ne ko komsana Me koem ko Jeso ba Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu birí a máá: ⁴⁶ "X'áè xgaa-xgaa-kg'ao xu koe méé xao q'óèsea hãa, ncêe ko qáo qgái-dxooan hãa a caatean ncàmaa hãa xu, a x'amágu di zi qgái zi koe tsgámkuan hèé naka kaia zi ntcõó-q'oo zi còrè-nquu xu koe hàna zi ncàma hãa xu, naka cgáé zi ntcõó-q'oo zi hèéthèé e kòèan di qgáian koe. ⁴⁷ Ncêe ko dxàe-ntcõa zi di nquuan kaàkagu xu, a ko qãðse còrèan ka x'áise tu u xu. Gaxu di xgàràè-q'ooa ne gha kaisase cg'áè ii," tam méé.

21

*Dxàe-ntcõas ko tcg'òó aba ne
(Mk 12:41-44)*

¹ Jeso ba kò ghùèi-kg'ai a tempelem koe qguà ne khòè ne bóò ne ko aban dis gàbas koe aban tóó. ² Kam kò kaisase dxàua hãas dxàe-ntcõa sa bóò si

hàà cà m qano mari tsara tòò. ³ Kam ko máá: “Tseegua ner ko birí tu u: Ncées dxàe-ntcōas dxàua hãa sa wèè ne khòè ne nqáéa hãase marian tcana. ⁴ Wèè ne khòè nea kò gane di qguùan koe guu a gane di aban tcg'òó, igabas kò gaa sa gas di dxàuan koe guu a wèèan èes úúa hãa ga tcg'òó khama,” tam méé.

Jeso ba ko tempele ba gha kòbeès guùs ka kg'ui
(Mt 24:1-2; Mk 13:1-2)

⁵ Eè xu c'èe xu xгаа-xгааase-kg'ao xu hãa a ko tempelem ka kg'ui, a ko me ma t'òè nxōán ka hée naka khòè ne koe guua hãa zi aba zi, Nqari ba ne tcg'òóa máána hãa zi ka hēéthēé ma t'òè-t'òèa hãa sa nxàe, kam ko Jeso ba máá: ⁶ “Gùù zi ncēe tu ko ncēe koe bóò zi ka: x'aè ba gha hàà, cúis nxōás ga sa c'èes tc'amkg'ai koe guuèa hãa tite ba, wèèa zi ga gha xòóa qàriè,” témé.

Are-aresa zi guù zi
(Mt 24:3-14; Mk 13:3-13)

⁷ Xu xгаа-xгааase-kg'ao xu tèè Me a máá: “Xгаа-xгаа-kg'ao Tseè, n-cáma zia gha ncēe zi guù zi kúrúse? Si gha thēé x'áís guù zi ncēe zi ko hàà kúrúse di sa nta ii?” témé.

⁸ Me xoa a máá: “Q'óésea méé tu hãa, naka tua táá hoàkaguè guu, kái ne gha Tíi cg'òè cgoa hàà ke, a gha khòè ne birí a máá: ‘Tíi ra Krester ga ra a,’ témé, a ne a gha máá: ‘X'aèa nea cùù u,’ témé, igaba méé tu táá komsana ne guu. ⁹ Igaba èe tu kò ko ncōoan hēé naka kómku taman hēéthēé ko kóm ne méé tu táá q'ae guu. Ncēe zi guù zi méé zi kg'aika kúrúses guù si i ke, igaba i chōò-q'ooan kúúga hàà tite,” tam méé.

¹⁰ Me gaicara birí xu a máá: “Nqōóm di zi qhàò zi gha c'èe zi qhàò zi cgoa x'áaku, i gha x'aian x'aian cgoa x'áaku. ¹¹ Kaisasem gha nqóó ba cgùru, i gha kaisa xàbàn hēé naka tcìian hēéthēé kái xu nqóó xu koe hãa, q'áò-q'áòsa zi guù zi hēé naka kaia zi x'ái zi are-aresa zi hēéthēéa gha nqarikg'ai koe guu a kúrúse.

¹² “Igaba ncēe zi guù zi wèè zi cookg'ai koe, ne gha tshàua ne cgoa qgóó tu u, a gha xgàra tu u, a gha còrè-nquuan koe úú tu u qhàian koe, a ne a gha qáé-nquuan koe tcàà tu u, tu gha x'aigan hēé, naka tc'ãa-cookg'ai xu koe hēéthēé úúè, i gha wèèan ncēe ga Tiri cg'òèan domka kúrúse. ¹³ Ncēe ba gha x'aè ba ii ncēe gatu gha Nqarim di kg'uian nxàea tseegukagu di ba. ¹⁴ Igaba méé tu x'aèan cookg'ai koe ga tc'èea kabi naka gha nxãasega táá káise tc'èe-tc'èese guu nta tu gha ma xōara mááse sa. ¹⁵ Kg'uian hēé naka tc'èean hēéthēer gha máà tu u khama, i gha wèè cg'òo-kg'aoan gatu di táá qarian hòò a xguì kana ncoe tu u. ¹⁶ Gatu di ne khòè ne, ncēe gatu di qōe ii ne hēé, naka gatu di ne qhàò ne hēé, naka gatu di ne tcàrà ne hēéthēéa gha qáé tu u, a gha gatu ka c'èea tu x'ooan koe tcàà. ¹⁷ Tu gha Tiri cg'òèan domka wèè khòèan ka hòrèè. ¹⁸ Igabam cúim c'òòm tcúúa tu dim ga ba kaà tite. ¹⁹ Gatu di qarika tééan ka tu gha kg'òèan hòò.

Jerusalem ba gha kaàkaguè
(Mt 24:15-21; Mk 13:14-19)

²⁰ “Eè tu kòò Jerusalem ba bóò, me ncōo-kg'aoan ka nxama-nxamaèa, ne méé tu q'ãa, gam di x'aèan kaàkaguèm koa cùù u sa. ²¹ Ke méé ne èe Jutea koe hàna ne xàbian koe qgóéa síí, naka ne èe Jerusalem koe hàna ne tcg'oa naka nea táá hēé naka ne èe x'áé-coa xu koe hàna ne Jerusalem koe tcàà guu. ²² Ncēe ba gha xgàrakus dim x'aè me e, wèés guùs èe Nqarim

di zi Tcgāya zi koe góásea hāas gha tseegukaguè ba. ²³ Haò, cg'ǎè i gha ii, ãe zi cárn zi ka ãe ncāà zi koe cóán úúa zi khòe zi ka hēe naka ãe gha ko comkagu zi ka hēéthēe e. Kaias thòò-tcao sa hēe naka *Nqarim di xgòan* hēéthēea gha ncēe ne khòe ne koe nqòómkg'ai koe hāa. ²⁴ Ntcàum cgoa ne gha cg'òoè, a ne a gha qáé-nquuan di ne khòe ne iise sèèè, a wèè zi qhàò zi koe úúè, Jerusalema ba gha tǎá zi qhàò zi ka nǎá c'ǎa-c'anaè, i gha nxāakg'aiga síí x'aèan tǎá zi qhàò zi di xg'ara.

Khòem dim Cóám di hàà-q'ooa ne

(Mt 24:29-31; Mk 13:24-27)

²⁵ “X'ái zi tǎá zia gha cárn koe hēe naka nxoem koe hēe, naka tconòan koe hēéthēe kúrúse. Zi gha kiam tshàam di ts'oo-q'ooan hēe naka qhonèan hēéthēe ka nqòómkg'ai di zi qhàò zi qóm ba hēe naka arean hēéthēe ka tcāà cgaeè. ²⁶ Khòe nea gha q'aeen hēe naka tc'ēea ne ko máá zi gúú zi ka hēéthēe x'óóa qae, nqòómkg'ai koe ko hàà kúrúse zi gúú zi domka, nqarikg'aian di qaria ne gha ko hàà ntcāa-ntcāae khama. ²⁷ Èem x'aèm ka ne gha Khòem dim Cóá ba bóò Me túú-c'òòs q'oo koe guu a ko qarian hēe naka kaia x'àan hēéthēe cgoa hàà. ²⁸ Ncēe zi gúú zi ko hàà tshoa-tshoa a ko kúrúse ne, tēea-téé naka ghùì-kg'ai, gatu di kgoarasea nea cùú u ke,” tam méé.

Faia dis hùis di xgaa-xgaakua ne

(Mt 24:32-35; Mk 13:28-31)

²⁹ Me kò Jeso ba ncēes sere-sere sa bìrí xu a máá: “Faia dis hùis sa hēe naka c'ēe zi hùis zi wèè zi hēéthēe bóò. ³⁰ Eè i ko gazi di tōaran tsom, ne tu ko bóò mááse a q'āa qhóóa ne tcana hāa sa. ³¹ Gataga ãe xao kòò ncēe zi gúú zi bóò zi ko kúrúse ne xao q'ana hāa, Nqarim di x'aia ne cùú u sa.

³² “Tseegukar ko bìrí tu u a ko máá: Ncēes qhàò sa kaà tite, i gha nxāakg'aiga síí ncēe gúúan wèè ga kúrúse. ³³ Nqarikg'aian hēe naka nqòók'g'aian hēéthēea gha chòò, igaba i Tiri kg'uian chòò tite.

Q'óése sa ko qaase

³⁴ “Q'óése méé tu, naka i tcáóa tu tǎá karean nqòóm di ka tààè guu, kana qgarian nqare ka igaba, kana kg'òèan di zi tc'ēe-tc'ēese-kg'ám zi ka igaba, tcom tama tu hāa koem gha ãem cárn ba hàà cgae tu u ke, ³⁵ a gha wèè ne khòe ne, ncēe wèem nqòómkg'ai koe x'ǎea hāa ne koe ntcómmea ne hāa khama ma hàà cgae. ³⁶ Wèè x'aè ka méé tu kókòda hāa, naka tua còrèa mááse, naka tua gha nxāasega qarian úúa hāa wèè gúúan ãe gha ko hàà kúrúse koe tu gha nxana mááse di i, naka tua gha nxāasega Khòem dim Cóám cookg'ai koe hàà téé,” tam méé.

³⁷ Wèem koaba bam kòò Jeso ba tempelem koe xgaa-xgaa, a kòò wèè dqòà ka Olife dim xàbim koe síí hāa. ³⁸ I kòò wèè khòèan ntcúúkg'ai cgoa tempelem koe hàà cgae Me, a hàà komsana Me.

Jesom di xgàrasean hēe naka Gam dis x'oo sa hēe naka Gam dis x'ooan koe tēe sa hēéthēe e (22–24)

22

Jeso ba ko cg'òoem gha dis kàa sa kúrúá mááè
(Mt 26:1-5; Mk 14:1-2; Jn 11:45-53)

¹ Paseka ta ko ma tcièm x'aèm, péré gǎé-gǎé úú tamás pérés dis kǒès di ba kò cùu me e, ² xu kò kaia xu peresiti xu hěé naka x'áè xgaa-xgaa-kg'ao xu hěéthěé xu kàan qaa, xu ga ma cg'òo Me di i, khòè ne xu kòo q'áò khama.

Jutase ba ko dtcòm, Jeso bam gha khòè ne tshàu q'oo koe tcǎa sa
(Mt 26:14-16; Mk 14:10-11)

³ Kam ko nxāaska satana ba Jutase Isekariote ta ko ma tcièm, 12 xu xgaa-xgaase-kg'ao xu ka c'ěem koe tcǎa. ⁴ Me Jutase ba tēe a ba a síi kaia xu peresiti xu hěé naka, tempele ba ko kòre xu x'aiga xu hěéthěé cgoa chóà xg'ae, Jeso bam ga ntama ma tshàu q'ooa xu koe tcǎas ka. ⁵ Xu kò qǎè-tcao a xu a marin xu gha máa me sa dtcòmku. ⁶ Me kò Jutase gaxu cgoa dtcòmku, a ba a tshoa-tshoa a qǎèm x'aè ba qaa, khòè ne c'úúasem gha Jeso ba gaxu tshàu q'oo koe tcǎa di ba.

Jeso ba ko Pasekan kg'ónòsea máá
(Mt 26:17-25; Mk 14:12-21; Jn 13:21-30)

⁷ Me kò péré gǎé-gǎé úú tamás pérés di kǒèan dim cáim ba hàà, Paseka dim ghùu-coam ko cg'òoèm x'aè ba. ⁸ Me nxāaska Jeso ba Petere ba hěé naka Johane ba hěéthěé tsara tsééa úú ncēe x'áè-kg'áman cgoa a máá: “Qòò naka síi Paseka di tc'òoan kg'ónòa máá xae e naka xae nxāasega tc'òó,” témé. ⁹ Tsara tēe Me a máá: “Nda koe xae gha kg'ónòa máá Tsi i sa Tsi ko tc'ěe?” témé. ¹⁰ Me xoa tsara a, a máá: “Bóò, ēe tsao ko x'áè-dxoom koe tcǎa ne tsao gha c'ěem khòèm tshàa gàba ba qg'óóa hāam cgoa xg'ae. Xùri me tsao naka ēem ko tcǎam nquum koe síi tcǎa. ¹¹ Naka nquum ka q'òòse ba bìri naka máá: ‘Xgaa-xgaa-kg'ao ba ko máá, cg'áè-nquum Tiri xu xgaa-xgaase-kg'ao xu cgoar gha hàà Paseka di tc'òoan tc'òó ba nda hāa?’ témé. ¹² Nakam gha tc'amaka hāam nquum kaia, a wèe zi gùú zi tc'ěese ko zi úúa hāam, nxāakamaga kg'ónòa xg'araèa ba x'ái tsao o, tsao gha gaa koe hāas wèe sa kg'ónò,” tam méé.

¹³ Tsara kò qǒò, a síi ēem kò ma bìri tsara a hāa khamaga ma sao-xg'ae i ii, tsara kò Pasekan kg'ónòa máá Me.

X'aigam dis tc'òos dqòà di sa
(Mt 26:26-30; Mk 14:22-26; 1Ko 11:23-25)

¹⁴ Eēm ko x'aè ba hàà kam kò Jeso ba x'áè úú-kg'ao xu cgoa qǎà. ¹⁵ A ba a bìri xu a máá: “Kaisaser kò tc'ěea hāa, ncēes Pasekas di tc'òoan ner gha gaxao cgoa tc'òó sa, qanega Ra xgàràè tamás cookg'ai koe. ¹⁶ Bìri xao or ko, cuiskaga Ra tc'òó si tite, si gha nxāakg'aiga síi ēes tc'òos ko nxàe sa Nqarim di x'aian koe tseegukaguè,” tam méé.

¹⁷ A ba a kubi ba sèe a Nqari ba qǎè-tcao máá, a ba a máá: “Sèe xao naka xaoa kg'áà. ¹⁸ Bìri xao or ko, Nqarim di x'aian hàà tamás cookg'ai koer cuiskaga kg'om dis hiis di gōéan ncēe kg'áà hāa tite,” témé.

¹⁹ Kam ko péré qàmà sa sèe, a ba a Nqari ba qǎè-tcao máá, a khóá q'aa si, a máa xu si, a ba a máá: “Ncēea cgàaa Te ga a, gatu ko máàè e. Ncēes gùú sa tu kùrú naka tc'ěe-tc'ěese Te,” témé.

²⁰ Gaam dàòm cúim kam kò tc'òoan qǎá q'oo koe kubi sa máa xu, a máá: “Ncēes kubi sa Nqarim dis qáé-xg'aes kaba si i, c'áòa Te koe, ncēe gatu ntcǎáguá mááèa hāa a.

²¹ “Igaba méé xao q'áa, gaam ēe ko khòè ne tshàu q'oo koe tcǎa Te ba ncēe koe Tíi cgoa ntcòóa-ntcòe sa. ²² Eē i ma Khòèm dim Cóám ka mééèa hāa khamaga i gha ii, igaba haò, cg'ǎè i gha ii ēe ko khòè ne tshàu q'oo koe

tcãa Mem ka,” tam méé. ²³ Xu tshoa-tshoa a gaxu xg'aeku koe tēeku, dii ba gha ēeta iis gúu sa kúrú sa.

Dií ba kaia?

²⁴ Si kò kias kg'ui sa gaxu xg'aeku koe tēe, diim kaia hãa di sa. ²⁵ Me Jeso ba birí xu a máá: “X'aiga xu táá zi qhàò zi di xu ko tc'ãa-cookg'ai ne, xu ko ēe qarian úua hãa xu khòe xu qãe xu ta ma tciie. ²⁶ Igaba méé i gaxao ka táá gatá ii guu. Eē gaxao wèe xao ka kaia hãa ba méém cg'aré ba ii, nakam ēe ko tc'ãa-cookg'ai xao o ba qãa ba ii. ²⁷ Ka ba ndaka ma gatsara xg'aeku koe kaia: ēe ntcõó a ko tc'õó baa, kana qãa baa? Tseeguan kaga, ēe ntcõó a ko tc'õo me e. Igabar Tíia gaxao xg'aeku koe qãàm khama ma hãa. ²⁸ Igaba xao kò gaxao wèe zi kúrúá bóòku zi Tiri zi koe Tíi cgoa hãa. ²⁹ Ncēm ma Abo ba ma qarian tc'ãa-cookg'ai di máá Tea hãa, khamagar gha ma qarian máá xao o. ³⁰ Tiri x'aian koer ko Tíi ntcõó a tc'õóm qgáim koe xao gha nxãasega Tíi cgoa ntcõó a tc'õó, a kg'áa, a xao a gha x'aian dis ntcõó-q'oos koe ntcõó, a gha 12 zi qhàò zi Iseraele di zi bóó a xgàra ka,” tam méé.

Jeso ba ko Peterem gha xoase Me sa nxãe

(Mt 26:31-35; Mk 14:27-31; Jn 13:36-38)

³¹ A ba a máá: “Simoneè, Simoneè, q'ãa méé tsi, satana ba dtcàrà mááse xaoa hãa, sèeam gha mááse xao o ka, q'aa-q'aa xaom gha ka, ēe i ko maberean ma dqòròe i gaan di tsooran gaan cgoa ma q'aa-q'aaè khamaga ma. ³² Igabar còrèa máá tsia Simoneè, táá i gha tsari dtcòman kaà ka. Nxãasega tsi gha, ēe tsi kòo *Tíi koe* kabisem x'aem ka tsáa ka c'ēe ne qari-qari ka,” tam Jeso ba méé.

³³ Me Petere ba xo Me a máá: “X'aigaè, Tsáa cgoa qáé-nquus koe sían ga hēé, naka x'óóan ga hēéthēer kg'ónòsea máána hãa!” témé.

³⁴ Me Jeso ba birí me a máá: “Peterè, birí tsir ko, ncēm cam kam ghòrò ba kg'aea hãa tite, tsi gha nxãakg'aiga síi nqoana q'oro xoase Te, c'úu Tea tsi hãa sa,” témé.

Qgóá sa hēé, dtcòbè sa hēé, naka ntcàu ba hēéthēe

³⁵ Me nxãaska Jeso ba Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu tēe a máá: “Eēr xg'ao káa qgóáse hēé, naka káa dtcòbèse hēé, naka káa nxàbose hēéthēé, tsééa úu xaoa hãa ka xaoa xg'ao dùú cúí ga tcào?” témé. Xu máá: “C'ēe gúu tama a,” témé.

³⁶ Me Jeso ba birí xu a máá: “Igaba Ra ko ncēeska birí xao o a ko máá: Diim wèém ēe qgóá sa hēé naka dtcòbè sa hēéthēé úua hãa ba méém sèe sara a, nakam ēe ntcàu ba úu tama ba gam di qgáian x'ámágu, naka c'ēe ba x'ámá. ³⁷ Birí xao or ko khama a ko máá: Ncēe Tíi ka *Nqarim di zi* Tcgãya zi koe góáèa a ko máá: 'Ts'ãa-kg'ao ne ka c'ēm khama ne kò ma qgóó Mea,' témé sa méés tseegukaguè. Si gha ncēs gúu sa hàà Tíi koe tseegu, i gha ncēe gúuan qháése kúrúse,” tam méé.

³⁸ Xu xгаа-xgaase-kg'ao xu máá: “Bóò, cam ntcàuan xae úua, X'aigaè!” témé. Me xo xu a máá: “Qàè e,” témé.

Jeso ba ko Olife dim xabim koe còrè

(Mt 26:36-46; Mk 14:32-42)

³⁹ Me Jeso ba ēem x'áé-dxoom koe guu a tcg'oa, a ba a Olife dim xabim koe qòò ēem ko kg'aiga hēe khama, xu xгаа-xgaase-kg'ao xu xùri Me. ⁴⁰ Eēm ko gaam qgáim koe tcãa kam ko birí xu a máá: “Còrè xao naka xao nxãasega táá kúrúá bóòkuan koe tcãa guu,” témé.

⁴¹ Me gaa koe guu a tcg'oa a ba a gaxu ka cg'árése nqúù ka síí hãa, nxõás ga xaoè a síí tcheè khama noo di nqúù-q'ooa koe, a ba a síí gaa koe qhòm tsi quri a còrè, ⁴² a máá: “Aboè, tc'èe Tsi kò ko ne, ncèes kubis xgàrakuan di sa Tíí koe sèèa tcg'òó. Igaba Tsari tc'èean ka, Tíí ko tc'èes ka tamase,” tam méé. ⁴³ [Me moengelem nqarikg'ai koe guua ba Gam koe x'áise, a qari-qari Me. ⁴⁴ Me kò kaias q'áòs arekagu me kos koe hàna, khamam kò kaisase qarika còrè. I kò Gam di khùbuan c'áòan khama ma gómankg'ai koe ntcãa.]

⁴⁵ Eëm Gam di còrèan koe guu a ko tõe kam kò Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu koe kabise, a ba a sao-xg'ae xu xu tshúù-tcaoa hãase x'òma. ⁴⁶ Me birí xu a máá: “Dùús domka xao x'òma hãa? Tõe xao naka xaoa còrè, naka xaoa gha nxãasega táá kúrúa bóòkuan koe tcãa guu,” témé.

Jeso ba ko qgóóè

(Mt 26:47-56; Mk 14:43-50; Jn 18:3-11)

⁴⁷ Eëm *Jeso ba qanega* hãa a ko kg'ui kas kò kúúga xg'ae sa hàà, me kò Jutase ta ko ma tcièm khòèm 12 xu ka c'èe ba tc'ãà-cookg'ai sia, a ko Jeso ba q'óá, x'obè Mem gha ka. ⁴⁸ Igabam kò Jeso ba gam ka máá: “Jutaseè, a Khòèm dim Cóa ba tsi gáé ko khòè ne tshàu q'oo koe tcãa x'obèkus cgoa?” témé.

⁴⁹ Eë xu ko Gam cgoa kò hãa xu dùús ko kúrúse sa bóòa q'ãa, ka xu kò máá: “X'aigaè, sixae di ntcàuan xae gha tséékagu?” témé. ⁵⁰ Me kò gaxu ka c'èe ba kaim peresitim dim qãam dim tceem kg'áo xòè di ba xg'aoa qhòm. ⁵¹ Me Jeso ba máá: “Eë tsi kúrúa hãa sa tc'ãà,” témé, a khòèm dim tceè ba qgóó, a qãèkagu me.

⁵² Me kò nxãaska Jeso ba kaia xu peresiti xu hëé, naka tc'ãà-cookg'ai xu tempelem di xu hëé, naka *khòè ne di xu* kaia xu hëéthëé, èe kò Gam koe hààraa hãa xu birí a máá: “Ts'ãà-kg'ao ba tsãá hààraa khama xao gáé ntcàuan hëé naka dxòman hëéthëé cgoa hààraa?” ⁵³ Wèè cáím kar kò tempelem q'oo koe gaxao cgoa hãa, igaba xao kò gaa koe táá síí qgóó Te. Igabam ncèe ba gaxao dim x'aè me e, naka ntcùús di qarian di ba hëéthëé e,” tam méé.

Petere ba ko Jeso ba xqase

(Mt 26:57-58, 69-75; Mk 14:53-54, 66-72; Jn 18:12-18, 25-27)

⁵⁴ Jeso ba xu kò qgóó, a xu a sèè a kaim peresitim dim nquum koe úú Me. Me kò Petere khaóka téé a còò xu. ⁵⁵ Eë xu xhàrom nqáè koe c'ee sa dxùu a ntcóóa-ntcòe, kam kò Petere gaxu xg'aeku koe ntcòe.

⁵⁶ Si kò c'èes qãa sa bóò me me c'ees x'áà koe ntcòe, si qãèse bóò me, a sa a máá: “Ncèem khòè ba kò thëé Gam cgoa hãa,” témé. ⁵⁷ Igabam kò Petere xqase a máá: “Khòè seè, c'úú Mea raa,” témé.

⁵⁸ X'aè-coam qãá q'oo koem kò c'èem khòè ba thëé bóò me a máá: “Tsáá igaba tsi thëé gaxu ka c'èe tsi i,” témé. Igabam kò Petere máá: “Khòè tseè, tíí tama ra a,” témé.

⁵⁹ Qáòm x'aè-coam qãá q'oo koem kò gaicara c'èem khòè ba kaisa tcoman úúa hãase kg'ui a máá: “Tseeguan kagam kò thëé ncèem khòè ba Gam cgoa hãa, Galilea dim khòè me e khama,” témé. ⁶⁰ Me Petere xqa a máá: “Khòè tseè, c'úúa ra hãa dùús ka tsi ko kg'ui sa!” témé. Me kò kúúga èem qanega hãa a ko kg'ui ka ghòrò ba kg'ae. ⁶¹ Me kò X'aiga ba kabise a Petere ba bóò. Me Petere ba X'aigam di kg'uian tc'èe-tc'èese, ncèem kò máá: “Ncèe cáím kam ghòrò ba qanega kg'ae tama cookg'ai koe tsi gha

sene nqoana q'oro x̄oase Te,” témé e. ⁶² Me kò Petere tchàa koe tcg'oa, a síi thòokase kg'ae.

Jeso ba ko ncoìe, a ko xg'ámmè
(Mt 26:67-68; Mk 14:65)

⁶³ Xu kò ãe kò Jeso ba qgóóa xu khòè xu ncoì Me, a xu a xg'ám Me, ⁶⁴ a xu a qáé tcgái Me, a tèè Me a máá: “Porofita naka bìrí xae e, dìina ko xg'ám Tsi sa?” témé. ⁶⁵ A kái zi gúú zi c'ãe zi còèkuan di zi Gam ka nxàe.

Jeso ba ko qhàis cookg'ai koe úúè
(Mt 26:59-66; Mk 14:55-64; Jn 18:19-24)

⁶⁶ Eẽ i ko q'uu ka xu kò khòè ne di xu kaia xu hěé, naka kaia xu peresiti xu hěé, naka x'áé xгаа-xгаа-kg'ao xu hěéthěé xg'ae, a Jeso ba sèè a cookg'aia xu koe úú. ⁶⁷ Xu síi máá: “Kreste Tsi kò ii ne méé Tsi bìrí xae e,” témé. Me x̄oa a máá: “Ncèè birí xaor kò ko ne xao dtcòm tite. ⁶⁸ A gataga ncèè tèè xaor kò ko ne xao x̄oa Te tite. ⁶⁹ Igabagam gha ncèe koe guus ka Khòèm dim Cóa ba Nqarim dim x'òàm kg'àòm xòè za síi ntcóò, ncèe qariga ba,” tam méé. ⁷⁰ Xu wèéa xu ga máá: “Kháé Tsi gáé nxãaska Nqarim di Tsi Cóa Tsia?” témé. Me x̄oa xu a máá: “Gaxaoa ko máá, Gar ga Ra a, témé,” tam méé. ⁷¹ Xu máá: “Dùútsa gúús tseeguan gha x'ái sa xae ko qanega qaa? Gam kg'ám koe ga xae guu a kóm ana ka!” témé.

23

Jeso ba ko Pilatom cookg'ai koe úúè
(Mt 27:1-2, 11-14; Mk 15:1-5; Jn 18:28-38)

¹ Si nxãaska wèés xg'ae sa tãe, a sa a Jeso ba Pilatom cookg'ai koe úú. ² Xu kò gaa koe tshoa-tshoa a chibi-chibi Me, a xu a máá: “Ncèem khòè ba xae sao-xg'aea, me ko sixae di ne khòè ne tãám dàòm koe tceea úú, a ko khòè ne xgàè-kg'am, táá ne gha *Roma dim x'aigam* Kaesaram di marian suruta ka, a ba a ko máá, gabá Kreste Me e, a X'aiga Me e, témé,” ta xu méé.

³ Me Pilato ba tèè Me a máá: “A tsáá ga tsia Juta ne di tsi x'aiga tsi?” témé. Me x̄oa me a máá: “Eè tsi ko méé khamaga i ii,” témé.

⁴ Me Pilato kaia xu peresiti xu hěé naka kias xg'aes khòè ne dis gaa koe kò hàna hãa sa hěéthěé bìrí a máá: “Khòèm ncèem koer cúú chibi ga hòò tama,” témé. ⁵ Igaba xu kò Gam ka qarika nxàe a máá: “Wèém Juteam koem ko khòè ne xгаа-xгаа, a ko khòè ne tcg'ome tcúú, Galilea koem tshoa-tshoa, a ba a ncèe koe hàà tcana hãa,” ta xu méé.

Jeso ba ko Herotem koe tsééa úúè

⁶ Eẽm ko Pilato ncèe sa kóm, kam kò tèè gaam Khòè ba Galilea dis qhàòs di Me e sa. ⁷ A ba a ãem ko bóò q'ãa, Herotem dim nqõóm di x'áèan dòm q'oo koem hãa sa, kam ko Herotem koe úú Me, ncèe kò ãe x'áè ka Jerusalema koe hãa ba.

⁸ Eẽm ko Herote ba Jeso ba bóò kam kò kaisase qãè-tcao, ncìsem kò bóò ba tc'èea hãa khama, a ba a kò Gam ka kómã hãa, a kò nqòðan úúã hãa, are-aresa zi x'ái zim gha kúrú me bóò di i. ⁹ Me Herote kái zi tèè-kg'ám zi tèè Me, igabam kò Jeso ba táá x̄oa me. ¹⁰ Xu kò kaia xu peresiti xu hěé naka x'áé xгаа-xгаа-kg'ao xu hěéthěé xu qarika chibi-chibi Me. ¹¹ Herote ba hěé naka gam di xu ncõo-kg'ao xu hěéthěé kò ntcoe Me, a ncoì Me, a t'òèm qgái ba hãakagu Me, a Pilatom koe gaia tsééa qabi Me. ¹² Gaam cáim

ëem ka tsara kò Herotea tsara Pilatoa tsara kg'aiga tsara kò hòrekua hãa igaba tcáràku.

Jeso ba ko x'oo sa xgàra mááè

(Mt 27:15-26; Mk 15:6-15; Jn 18:39-19:16)

¹³ Pilato ba kò kaia xu peresiti xu hëé, naka tc'ää-cookg'ai xu hëé, naka khòè ne hëéthëé tciaa xg'ae, ¹⁴ a bìrì ne a máá: “Ncëem Khòè ba tu kò tíí koe óá, tãám dàòm koe ko xg'ae sa tceea úúm khòèm khama ma, igaba bóò, cookg'aia tu koer ncãa tēea xam Me, a ra a ncãa ncëem Khòèm koe cúí chibi ga tãá hòò, èe tu kò chibi-chibi Mea hãa zi gúù zi koe. ¹⁵ Herotem igabam cúí chibi ga hòò cgae Me ta ga hãa, gaa domkam kò gatá koe tsééa kabi Me, ncëe tu ko ma bóò khamaga ma, cúí gúù tshúú kúrúam hãa ga káa a, gaan domka ta ga cg'õo Me e. ¹⁶ Gaa domkar gha kg'ama tsaman cgoa xg'ám Me, a ra a gha kgoara Me, Me qõò,” témé. ¹⁷ [Kõès domka méém ga kòo c'ëem khòè ba kgoara máá nes gúù si i.]

¹⁸ Si kò wèés xg'ae sa q'au a máá: “Cg'õo Me, naka Barabase ba kgoara máá ta a,” témé. ¹⁹ Barabase ba kò ncõoan x'áé-dxoom koe kúrúsea ka hëé, naka khòè ne cg'õoan domka hëéthëé qáé-nquus koe tcãàèa.

²⁰ Me kò Pilato ba Jeso ba kgoara kg'oana hãa, khamam kò gaia kg'ui cgoa ne. ²¹ Igaba ne kò kaisase q'au a máá: “Xgàu Me! Xgàu Me!” témé.

²² Me nqoana dis ka gaia máá: “Kháé ba gáé dùútsa cg'áè sa kúrúá hãa? Cúí gúù gar hòò tama x'oo sam gha xgàra mááè di i ka. Ra gha xg'ám Me, a kgoara Mem qõò,” témé. ²³ Igaba ne kò qanega kaisase q'au Jesom gha xgàuès ka, i kò gane di q'au-q'ooan tàà.

²⁴ Me kò Pilato ba nxàè, èe ne tc'ëea hãa sa gha kúrúè sa: ²⁵ gaam khòèm èe gane kò tc'ëea hãa kgoaraèm gha sa bam kò kgoara, ncëe kò ncõoan x'áé-dxoom koe kúrúsea ka hëé, naka khòè ne cg'õoan domka hëéthëé qáé-nquus koe tcãàèa hãa ba, a ba a Jeso ba *ncõo-kg'ao xu tshàu q'oo koe tcãà, nxãasega xu gha èe ne kò khòè ne* ma tc'ëea hãa khama ma *kúrú Me* ka.

Jeso ba ko xgàuè

(Mt 27:32-44; Mk 15:21-32; Jn 19:17-27)

²⁶ Eë xu ko ncõo-kg'ao xu Jeso ba úú ka xu kò Kurene dim khòèm cgoa xg'ae, Simone ta ko ma tciìè ba, me qãáka guua hãa, xu kò xgàu sa dcéékagu me, me Jesom qãá koe téé a xùrì Me.

²⁷ Si kò kias xg'aes khòè ne di sa còò Me, zi kò gaas xg'aes q'oo koe c'ëe zi khòè zi hàna, tshúú-tcaoase kò ko kg'ae cgae Me zi. ²⁸ Me kò Jeso ba gazi koe kabise a máá: “Jerusalem di sao khòè saoè! Táá sao Tííá kg'ae cgae Te guu, igaba sao gasao hëé naka cóáa sao hëéthëé kg'ae cgae. ²⁹ X'áè ba gha hàà khama, khòè ne gha máá: “Tsóágase zi gáé khòè zi ncëe cóán úú tama zi ts'ee-ts'eekg'aièa hãa, naka tchòoan ncëe cóán úú tama hëé, naka bìian ncëe qanega comkagu tama hëéthëé e,” témé ba. ³⁰ Nxãaska ne gha tshoa-tshoa a xàbian ka máá: ‘Cg'áé cgae ta a,’ témé, a nxõán ka máá: ‘Qàbia tcãà ta a,’ témé. ³¹ Ncèè hian tsãá ii koe ne kòo ncëe zi gúù zi kúrú ne, ne gha èe i xgòò hãa koe dùú sa kúrú?” tam méé.

³² Tsara kò càmm tsara khòè tsara c'ëe tsara chibi-kg'ao tsara a, tsara kò gatsara igaba úuè, síí tsara gha Jesom cgoa cg'òòè ka. ³³ ‘Tcúú-c'õá’ ta ko ma tciìèm qgáim koe xu ko hàà ka xu kò gaa koe Jeso ba xgàu, gaa tsara chibi-kg'ao tsara cgoa, c'ëe ba kò kg'ào xòèa ba za xgàuè, me c'ëe ba dxàè xòèa ba za xgàuè.

³⁴ [Me kò Jeso ba máá: “Aboè, qgóóá máá ne, c'ùúà ne hãa dùú sa ne ko kúrú sa ke,” témé.] Gam di qgáíà ne xu kò cgúúan ntcòo ka q'aa-q'aaku. ³⁵ Ne kò khòè ne téé a ko xaè, ãe xu kòo tc'ãã-cookg'ai xu zàro Me ka, a ko máá: “C'èe nem kò kgoara hãa, ke méém kgoarase, ncèe nxárà tcg'òòèa hãam Krestem Nqarim dim Cóám kò ii ne,” témé.

³⁶ Xu kò ncõo-kg'ao xu thée ncoi Me, a kò tsau tshàan cgoa hàà a hàà kg'áakagu Me, ³⁷ a máá: “Juta ne di Tsi X'aiga Tsi kò ii ne, Tsáá ka kgoarase,” témé. ³⁸ Gam tc'amkg'ai koe i ko ncèeta ma góásea hãa: ‘NCËEA JUTA NE DIM X'AIGA ME E,’ ta ma ma.

³⁹ Khòè tsara ãe kò Gam cgoa xgàùèa hãa tsara ka c'èe ba kò dcàro Me a máá: “Kreste Tsi tama Tsia gáé? Tsáá ka kgoaraseò, naka kgoara tsam m thée!” témé. ⁴⁰ Me c'èe ba xoa me a dqàè me a máá: “Nqarim igaba tsi gáé q'áo Me tama? Tsáá igaba tsi gatà iis xgàrakus koe hàna! ⁴¹ Gatsama ko tchànose xgàràè, gatsam kúrúà hãas tséés di surutan tsam hòda khama, igabagam Gabá cúí gúù kàma ga kúrú ta ga hãa,” témé. ⁴² A ba a máá: “Jesoè, tc'èe-tc'èese te, Tsari x'aian koe Tsi kòo tcãà ne,” témé.

⁴³ Me Jeso ba bìrí me a máá: “Tseegua ner ko bìrí tsi: Ncèe cáín ka tsi gha sene Tíí cgoa paradaisi koe hãa!” témé.

Jeso ba ko x'óó

(Mt 27:45-56; Mk 15:33-41; Jn 19:28-30)

⁴⁴ Koaba di x'aèan 12 di i kò ii, si kò wèém nqđóm koe ntcùú sa xóé, a síí dqòà di x'aèan ngoana di koe téé. ⁴⁵ Eè i ko cáíns di x'aàn kaà kam kò tempelem koe tceeèam qgáí ba tòàra q'aase cáín qàmà tsara cgoa. ⁴⁶ Me kò Jeso ba kiam dóm cgoa q'au a máá: “Aboè! Tiri tc'èea ner ko tshàu q'ooa Tsi koe tcãà,” témé. A ba a ncèe sam ko kg'ua xg'ara ka còo di sa sònòà tcg'òó.

⁴⁷ Eèm ko ncõo-kg'ao xu dim kaia ba ãe kúrúsea sa bóò, kam kò Nqari ba dqòm a máá: “Tseegukagam kò ncèem khòè ba tchànóm khòè Me e,” témé.

⁴⁸ Wèé ne khòè ne ãe kò gaa koe xg'aea hãa, a ko xaè ne kò ãe zi gúú zi bóò zi ko kúrúse ka ne kò tshúú-tcaoa hãase dibi. ⁴⁹ Wèé ne ãe kò q'ãa Mea ne hée, naka Galilea koe guu a còò Mea hãa zi khòè zi héeéthée kò nqúú ka téé a ko bóò Me.

Jeso ba ko kg'ónòè

(Mt 27:57-61; Mk 15:42-47; Jn 19:38-42)

⁵⁰⁻⁵¹ Kam kò gaa x'aè kaga c'èem khóm Josefa ta ko ma tciiè ba hàna, Juta ne dim x'áé-dxoom Arimateam koe kò guua ba. Qãèm khóm, tchànò me e kò ii, Nqarim di x'aian di hàà-q'ooan kò qãà hãa ba, tc'ãã-cookg'ai xu ka c'èe me e kò ii, igabam kò táá c'èe xu di tc'èean cgoa dtcòmku. ⁵² Pilatom koem kò síí, a Jesom dim tc'áró ba dtcàrà. ⁵³ Me gaam tc'áró ba xòò, a q'úúm qgáím cgoa tcám, a ba a tshàoèa hãam nxõám dis tc'áms koe síí tcãà Me, ncèe c'èe khòè ga kò qanega gas koe kg'ónòè tama sa. ⁵⁴ Me kò èem cáín ba kg'ónòsean dim cáín me e, Sabata dim cáín ba kò ko tshoa-tshoase khama.

⁵⁵ Zi kò khòè zi ãe kò Jesom cgoa Galilea koe guua hãa zi Josefam cgoa qđò, a zi a síí Jesom dis tc'ám sa bóò, a síí Jesom dim tc'áróm ma xòòèa hãa sa bóò thée. ⁵⁶ Ka zi ko x'áéa zi koe kabise, a zi a síí Jesom dim tc'áró ba qãè-hm̀m̀ xg'ãò tshãán kg'ónòa máá. Sabata dim cáín ka zi kò sãa, ãe i ko ma x'áèèa hãa khamaga ma.

24

*Jeso ba ko x'ooan koe tēe**(Mt 28:1-10; Mk 16:1-8; Jn 20:1-10)*

¹ Tc'āa dim cám bekem dim di ntcùúkg'ai cgoa zi kò ēe zi kúrúa hãa tshãán sèe a tc'áms koe qõò. ² A zi a kò nxõá sa bóò si tc'áms-kg'ám koe ghànèa tcg'òòèa. ³ Igaba ēe zi ko tcãa ka zi kò X'aigam Jesom dim tc'áro ba táa hòò. ⁴ Eē zi qanega ncēes gúús ka area hãa, ka tsara kò cám khòe tsara qáò qgáian x'áako hana tsara qàea zi koe téé. ⁵ Zi kò q'áòan ka gòrò a gómankg'ai koe qám-kg'ai. Tsara kò khòe tsara gazi ka máá: “Dùús domka sao ko kg'òèa hãam khòe ba x'óoa hãa ne *di qgáian* koe qaa?” ⁶ Ncēe koem káa Me e, igabagam tēea hãa. Eēm kò qanega Galilea koe hãa kam kò birí tu u sa tc'ēe-tc'ēese, ncēem kò máá, ⁷ Khòem dim Cóa ba méém cg'āè ne khòe ne tshàu q'oo koe tcãàè, naka baa xgàùè, naka nqoana dim cám ka x'ooan koe tēe, ta mééa hãa ka,” ta tsara méé.

⁸ Ka zi kò Gam di kg'uian tc'ēe-tc'ēese, ⁹ a zi a tc'áms koe zi guu a ko kabise ka sí wéé gúúan ncēe ga Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu 11 xu hēé, naka wéé ne c'ēe ne hēéthēé birí. ¹⁰ Maria Magatalena sa hēé, naka Joana sa hēé, naka Marias Jakobom ka xòò sa hēé, naka c'ēe zi khòe zi hēéthēea kò x'áé úú-kg'ao xu ncēe gúúan birí, ¹¹ igaba xu kò ncēe zi khòe zi táa dtcòm, gazi di kg'uia ne kò gaxu koe huwan khama xam khama. ¹² Igabam kò Petere ba tēe a tc'áms koe qgóea síí, qámsem ko a ko bóò kam kò q'úú qgáí cgoa kúrúea kòan *ēm kò tcám cgoaèa* cúí ga bóò i cúia hãa, me kò ncēe kúrúsea hãas gúús ka area hãase x'áé koe kabise.

*Emause dis qõò sa**(Mk 16:12-13)*

¹³ Gaam cám cúím kaga tsara kò cám xgaa-xgaase-kg'ao tsara xóe ko Emause ta ko ma tcièm x'áém koe qõò, Jerusalema koe tsi kò guu a ko gaa koe síí, ne 11 kilomitaru khama noo qáò-q'ooan úúa hãa ba. ¹⁴ Eē tsara xóe ko qõò ka tsara kòò wéé zi gúú zi ēe kúrúsea hãa zi ka chóa.

¹⁵ Eē tsara xóe ko chóaa qõò, kam kò Jeso ba cúú-cuuse cgae tsara a, a hàà xu xg'ae a qõò, ¹⁶ igaba tsara kò qgóó tcgáíea hãa, khama tsara kò táa bóò q'áa Me. ¹⁷ Me tēe tsara a, a máá: “Dúú sa tsao xóe ko chóaa qõò?” témé. Ka tsara ko ncóó a téé, a tshúú-tcaoa hãa khama ii.

¹⁸ Me kò gatsara ka c'ēm Kelopase ba xõa Me a máá: “A Tsáa cúí Tsi Tsia gáé Jerusalema koe cg'áè-kg'ao Tsia, ncēe zi cám zi ka gaa koe kúrúsea hãa zi gúú zi Tsi c'úúa hãa ka?” témé. ¹⁹ Me tēe tsara a, a máá: “Dùútsa gúú zi?” témé. Tsara xõa Me a máá: “Jesom Nasareta dim ka, ncēe kò porofiti ii ba, a kò tsééan koe hēé, naka kg'uian koe hēéthēé kaisa qarian úúa hãa, Nqari ba hēé naka wéé khòean hēéthēé cookg'ai koe. ²⁰ Kaia xu peresiti xu hēé, naka gatá di xu tc'āa-cookg'ai xu hēéthēea kò qgóó Me, a x'ooan koe xgàra Me, a xgàù Me. ²¹ Igaba ta kò tc'ēea máá, Gaam hàà gha Iseraele ne kgoaram ga Me e, ta tc'ēea hãa! Ncēe zi gúú zi wéé zi oose, ncēea nqoana dim cám ga me e, zi ncēe zi gúú zi kúrúsea hãa. ²² Zi kò c'ēe zi khòe zi gatá dis xg'aes di zi arekagu ta a, kaisa ntcùúkg'ai cgoa zi kò tc'áms koe síí, ²³ igaba zi kò tc'ároa ba síí táa hòò, a kò hàà birí ta a, moengele tsara zi bóò hãa sa, ncēe kò birí zi a máá, Jeso ba kg'òèa hãa, témé tsara. ²⁴ Ne kò gatá cgoa kò hãa ne c'ēe ne tc'áms koe síí, a síí bóò si ēe zi kò khòe zi mééa hãa khamaga ii, igaba ne kò Gabáa táa hòò Me,” ta tsara méé.

²⁵ Me kò gatsara ka máá: “Tsóágase káà tc'ée tsao khòe tsao gáé, a tsao a porofitian ka nxàèa gúùn dtcòm ka qóm tcáo tsao o!” ²⁶ Krestem gha ncèe zi gúù zi koe xgàrase, a ba a Gam di x'áàn koe tcàa sa gáé kò qaase tama?” tam méé. ²⁷ A ba a Moshem dis Tcgāyas koe hēe naka wèe xu porofiti xu di zi Tcgāya zi koe hēéthēé guu a tshoa-tshoa, a qāese birí tsara a, wèe zi Tcgāya zi *Nqarim di zi* koe ko Gam ka kúrúse sa.

²⁸ Eē xu ko ncāa xu ko síím x'áém koe cúù, kam kò Jeso ba còoka ko nqáé khama ma kúrúse, ²⁹ igaba tsara kò qarika dtcàrà Me a máá: “Hāa cgoa tsam m, ncēeska i dqòa kg'oana, me cáím ba nqáéa hāa ke,” témé. Me kò síí cgae tsara a, xu síí xg'ae a hāa.

³⁰ Eē xu tafolem koe ntcōe, kam kò péréan sèè, a ts'ee-ts'eekg'ai i, a ba a khóá a máà tsara a. ³¹ I kò tcgáía tsara xgobekg'amse, tsara bóòa q'āa Me. Me nxāaska tcgáí-q'ooa tsara koe kaà. ³² Tsara kò tēeku a máá: “Tcáoá tsam gáé kò nxùrù tama, èem kòo dàòm q'oo koe kg'ui cgoa tsam m, a kòo *Nqarim di zi* Tcgāya zi ka q'āa-q'āa tsam m ka?” témé.

³³ A tsara a kò gaa x'aè kaga tēe, a Jerusalema koe kabise. Gaa koe tsara ko síí ka tsara kò xгаа-xgaase-kg'ao xu 11 xu hēé, naka èe kò hāa cgoa xua ne hēéthēé sao-xg'ae, ne xg'aea hāa, ³⁴ a ne a ko máá: “Tseeguan kagam X'aiga ba tēea, a ba a Simonem ka bóòèa hāal!” témé.

³⁵ Tsara kò dùú sa kò dàòm q'oo koe kúrúse cgae tsara a sa chòà máá ne, naka tsara kò ma Jeso ba èem kò péréan khóá máá tsara a qāá q'oo koe ma bóòa q'āa sa hēéthēé e.

Jeso ba ko Gam di ne xгаа-xgaase-kg'ao ne koe x'áise
(Mt 28:16-20; Mk 16:14-18; Jn 20:19-23; Tsee 1:6-8)

³⁶ Eē ne qanega hāa a ko ncēes gúùs ka kg'ui kam kò X'aigam Jeso ba hàà xg'aequa ne koe téé, a ba a birí ne a máá: “Tòókuan méé i gatu cgoa hāa,” témé. ³⁷ Ne kò kaisase q'aea hāa, a ne a area hāa, a tc'ēea máá, dcau-soma ba ne bóòa hāa, ta tc'ēea.

³⁸ Igabam kò birí ne a máá: “Dùús domka tu q'aea hāa? Dùús domka tu ko ncēeta ma ma tēesea máá? ³⁹ Tshàua Te hēé, naka nqàrèa Te hēéthēé bóò, naka tua Tíí ga Ra ii sa bóò: Qgóóa xám Te, naka bóò, dcau-soma nea cgàa kana c'òá ga úú tama, ncèe tu kò bóò Ra Tíí úúa hāa a,” tam méé. ⁴⁰ Eēm ko ncèe sa mééa xg'ara kam kò tshàua ba hēé naka nqàrèa ba hēéthēé x'ái ne.

⁴¹ Eē ne qanega dtcòm tama, qāè-tcaoan hēé naka arean hēéthēé domka, kam ko tēe ne a máá: “C'ēe gúù tc'òóé gha tu úúa hāa?” témé. ⁴² Ka ne ko x'āèa kò hāam x'àu qàmà ba máá Me. ⁴³ Me bóò Me ne ko koe ga sèè a tc'óo me.

⁴⁴ A ba a nxāaska birí ne a máá: “Ncēea birí tuar kò hāa kg'uian Tiri ga a, èer kò gatu cgoa qanega hāa ka. Wèe gúùn èe Moshem di x'áè-kg'ámán koe hēé, naka Porofiti xu di góán koe hēé, naka Pesalema zi koe hēéthēé Tíí ka góásea hāa méé i tseegukaguè,” témé. ⁴⁵ A ba a kò gane di tc'ēean xgobekg'am, *Nqarim di zi* Tcgāya zi ko dùú sa méé sa ne gha kóma q'āa ka. ⁴⁶ A ba a birí xu a máá: “Ncēeta i ma góásea hāa: Kreste ba gha xgàrase, a ba a gha nqoana dim cáím ka x'ooan koe tēe, ⁴⁷ ke méé zi *nqóóm di zi* qhàò zi wèé zi, Jerusalema koe guu naka tshoa-tshoa naka zi *Nqarim* dim cg'òèm koe xгаа-xgaaè, chibian koe méé ne tcóose, nxāasega ne gha gane di chibian qgóóa máàe ka. ⁴⁸ Gatua ncèe zi gúù zi di tu nxàea tseegukagu-kg'ao tu u. ⁴⁹ Ra gha Tíí, Tirim Abom nqòokagu tua hāa sa tsééa máá tu

u, igabaga méé tu ncēm x'áé-dxoom *Jerusalemam* koe hãa, naka tua gha nxãakg'aiga sí tc'amaka guua hãa qarían hãakaguè," tam méé.

Jeso ba ko qaò

(Mk 16:19-20; Tsee 1:9-11)

⁵⁰ Kam kò tchàa za úúa tcg'òó ne, Betania khama noose nqúù ka. A ba a x'òàa ba ghùì a ts'ee-ts'eekg'ai ne. ⁵¹ Eēm hãa a ko ts'ee-ts'eekg'ai ne, kam kò gane koe séèa tcg'òóè, a ba a nqarikg'ai koe qaòkaguè. ⁵² Ka ne ko dqomè Me, a kaisa qãè-tcaoan cgoa Jerusalema koe kabise. ⁵³ A ne a wèè x'èè ka tempelem koe hãa, a ko Nqari ba dqom.

JOHANE

Johanem ka góàèa qàè tchòà ne, Jeso Krestem ka Téé-cookg'ai sa

Ncêes tcgāya sa Johanem ka góàèa, xгаа-xgaase-kg'aom Jesom kò ncàma hāa ba (21:20), Sebetem ka cóáse ba.

Ncêes tcgāya sa kò góàèa hāa, “nxāasega tu gha dtcòm, Jeso ba Krestem Nqarim dim Cóá Me e sa ka, a tu a gha dtcòman ka Gam dim cg'òèm koe kg'òèan úú ka” (20:31).

Johanem dis tcgāya sa ko Jesom ncêe Nqarim dim Kg'uim chòò tamase hāam ka kg'ui, Gaam ncêe kò khòè ba ii ba a ba a kò gatá cgoa x'āèa hāa ba (1:14). Are-aresa a, Jeso ba ko kái xu dào xu cgoa kaikaguè sa (ncêe ko xùri zi x'ái zi bóò: 1:1a, 1c, 14, 18, 29, 33, 34, 39, 42, 50b, 50c, 52).

Tc'āà di xòèan tcgāyas dia ko tǎaka zi x'ái zi are-aresa zi Jesom, Kgoara-kg'aom Nqarim dim Cóám ncêe nqòòèa hāam di zi ka kg'ui. Xùriko zia ko gùú zi gazi x'ái zi are-aresa zi ko dùú sa nxàe sa nxàea tcg'òó.

7 zi x'ái zia ko nxàèè (2:1-12; 4:43-54; 5:1-18; 6:1-15; 6:16-21; 9:1-41; 11:1-44).

Johane ba ko cg'orò zi gùú zi ka góá, igabagam ko gazi gùú zi ka kaisase nxàe zi ma kúrúsea hāa sa. Ncêes tcgāyas di xòèa nea ko ntama ne kò ma c'èe ne khòè ne Jesom koe dtcòm a ne a Gam di ne xùri-kg'ao ne kúrú sa nxàe. Ne kò c'èe ne ntcoe Me a ne a kò xguì dtcòma ne.

Tcee xu 13-17 xu ko Jesom kò ko Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu cgoa cúuse tsééa xg'aes ka nxàe, ãem kò qgóòèam ntcùúm ka. Gataga xu ko gaxu tcee xu nxàe, ntam kò ma Jeso ba Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu nxāakamaga kg'ónò tòóa hāa sa, a ghùì-ghui tcáo xua hāa, xu Gam dis x'oo sa q'ana hāa.

Còo di xu tcee xu ko Jesom kò ko qgóòès ka hēé naka Gam di xgaùèan ka hēé naka x'ooan koe tēes ka hēé naka Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu koe x'ooan koe tēes qǎa q'oo koe hòðsean ka hēéthēé kg'ui.

Johane ba ko kaisase chòò tama kg'òèan dis abas Krestem koe hānas ka góá. Gane ãe ko Krestem koe dtcòm nea gha chòò tamas kg'òè sa úú, gaas ncêe ko tshoa-tshoase a ncēeskaga hāna sa, Jn 1:12; 5:24; 17:3.

Johane ba kò ko ncēeska ta ko kg'òèa ta q'oo koe tséékagu zi gùú zi tséékagu a ba a ko gam di zi x'ái zi kúrú: tshāan hēé, naka péréan hēé, naka x'āan hēé, naka kòre-kg'aoan hēé, naka ghùuan hēé, naka Chòó-kg'oman hēé, naka gaan di cgùrian hēéthēé e.

Qaa-qaasa kg'uia ne:

- qòòà mááku tama kg'uia ne:

- x'áà ne – ntcùú sa

- kg'òè sa – x'oo sa

- tc'amaka – nqǎaka

- tseegu – tshúú-ntcõa

- “Tíí Ra a” di kg'uia ne:

- Kg'òèan dir péré Ra a (6:35)

- Nqòóm dir x'áà Ra a (8:12)

- Qàèr ghùu-kòre-kg'ao Ra a (10:11)

- X'ooan koe tēe sa hēé naka kg'òè sa hēéthēé Ra a (11:25)

- Dào Ra, Tseegu Ra, Kg'òè Ra a (14:6)
- Tseegu dir Kg'om Ra a (15:1)
- Nqarim dim Cóá ba, Khóèm dim Cóá ba
- dtcòm (1:11-13; 3:16; 20:30, 31)

Tcgāyas q'oo koe hàna zi:

- Téé-cookg'ai tcgāyas di sa (1:1-18)
- Johanem tcguù-tcguu-kg'ao ba; tc'ãà di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu Jesom di xu (1:19-51)
- Jeso ba ko khòè ne còokg'ai koe Gam di zi x'ái zi are-are sa zi kúrú, a ba a ko xгаа-xгаа (2-12)
- Jeso ba Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu xгаа-xгаа; Gam dim còrè ba (13-17)
- Jesom di xgàrasean hěé naka Gam dis x'oo sa hěé naka Gam di x'ooan koe tēan hěéthěé e (18-21)

Tcgāyas dis Téé-cookg'ai sa (1:1-18)

Kreste ba kg'òèa hāam Kg'ui Me e

¹ Tshoa-tshoases koem kò Kg'ui ba hàna, Me kò Kg'ui ba Nqarim cgoa hàna, Me kò Kg'ui ba Nqari Me e. ² Nqarim cgoam kò tshoa-tshoases koe hàna. ³ Wěés guù sa kò Gam koe guu a kúrúè, i Gam oose cúí guù ga kúrúè tama, ēe kúrúsea a. ⁴ Gam koe i kò kg'òèan hāa, i kò kg'òèan khòè ne di x'áà a. ⁵ I ko x'áàn ntcùúan q'oo koe x'áà, i ntcùúan tàà a hāa tama.

⁶ Nqarim ka kò tsééa tcg'òòèa hāam khòè ba kò hàna, cg'òèa ba kò Johane ii. ⁷ X'áàn kam gha hàà nxàea tseegukagu kam kò hààraa, nxāasega ne gha wěé ne khòè ne gam koe guu a dtcòm ka. ⁸ X'áàm tama me e kò ii, igabam kò hààraa, nxāasegam gha hàà x'áàn ka nxàea tseegukagu ka.

⁹ Tseegu dim X'áàm, ncēe ko wěém khòè ba x'áà-x'aa ba kò nqđómkg'ai koe hàà. ¹⁰ Nqđómkg'ai koem kò hāa, me kò nqđó ba Gam koe guu a kúrúè, igabam nqđó ba c'úú Mea. ¹¹ Gam x'áé koem kò hàà, ne kò Gam x'áé di ne táá qāèse hààkagu Me. ¹² Igabam kò wèè ne ēe kò qāèse hààkagu Me ne, gané ncēe ko Gam di cg'òèan koe dtcòm ne, nxāa nem kò qarian máá, Nqarim di ne cóá ne ne gha ii ka. ¹³ Ncēe ta ma q'ana hāa i ko ma cóán ábàè sa khama ne ma ábàè tama*, cgàam ma ncàma hāa khama tamase, kana khòèm ma ncàma hāa khama tamase, igaba ne Nqarim koe guu a ábàèa.

¹⁴ Me kò Kg'ui ba cgàa ba kúrú, a ba a gatá koe x'áè, cgómkuan hěé naka tseeguan hěéthěé ka cg'òèa hāase. Ta kaia x'áàn Gam di bóða hāa, kaia x'áàn ncēe Xđòm koe guu a cúise ábàèam Cóám di i.

¹⁵ Johane ba kò Gam ka nxàea tseegukagu, a ba a q'au a máá: “Ncēe ba kò Gam ga Me e, ncēer kò máá: ‘Gaam ēe qāáa te koe ko hàà ba téé-q'ooan ka nqáé tea, tí qanega hàà tamas cookg'ai koem kò hàna khama,’ témé ba.” ¹⁶ Gam di cg'òèa hāase hāan koe ta wěéa ta ga guu a chòð tama cgómkuan hòða. ¹⁷ X'áè ba kò Moshem koe guu a tcg'òòèa hāa khama, i cgómkuan hěé naka tseeguan hěéthěé Jeso Krestem koe guua. ¹⁸ Cúí khòè ga Nqari ba qanega bóð tama. Igabagam cúise ábàèam Cóám ncēe Nqari ii ba, a Xđòm dxùu koe ntcóóa-ntcōe ba, nxāa ba Nqari ba q'áakagu ta a hāa.

* **1:13:** Ncēe ta ma q'ana i ko ma cóán ábàè sa khama ne ma ábàè tama - Gerika sa ko máá: “ncēe c'áðan koe guu a ábàè tama ne,” témé.

Johanem tcguù-tcguu-kg'ao ba; tc'ãà di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu Jesom di xu (1:19-51)

Johanem tcguù-tcguu-kg'ao ba
(Mt 3:1-12; Mk 1:1-8; Lk 3:1-18)

¹⁹⁻²⁰Jerusalema di xu Juta xu kò peresiti xu hêé naka tempelem koe ko hùì xu khòè xu† hêéthêé Johanem koe tsééa úú, sí xu gha diím ii sa têè me ka. Me kò Johane ba tseeguan nxàe, a táá xõase e, igabam tseeguan nxàe a máá: “Tíí ra Krester tama ra a,” témé.

²¹Xu têè me a máá: “Kháé tsi gáé nxãaska dií tsia? Elija tsia?” témé. Me máá: “Gaar tama ra a,” témé.

Xu máá: “Kháé tsi gáé gaa tsi porofiti tsi tsia, *Nqarim kò nxàea tsi?*” témé. Me xõa a máá: “Eê êe,” témé.

²²Ka xu ko nxãaska têè me a máá: “Kháé tsia nxãaska dií tsia? Bìrí xae e naka xae êe tsééa óá xaea hãa ne koe xõan úú. Dií tsia, ta tsi ga méé?” témé. ²³Me máá: “Tíí ra tchàa-xgóós q'oo koe ko q'aur dòm ra a, a ko máá: 'X'aigam *Nqarim* dim dàò ba tchàno-tchanoa máá Me,' êem porofitim Isaiam ma mééa hãa khama,” témé ra.

²⁴(Xu kò ncêe xu khòè xu Farasai xu ka tsééa tcg'òòèa hãa.) ²⁵Ka xu ko têè me a máá: “Ncêe Krete tsi tama tsi kò ii, a Elija tsi tama tsi ii, a tsi a gataga gaa tsi porofiti tsi *Nqarim kò nxàea tsi* tama tsi ii, ne tsia ko dùús domka nxãaska *khòè ne tcguù-tcguua máá?*” témé.

²⁶Me Johane ba xõa xu a máá: “Tíí ra ko tshàan cgoa tcguù-tcguu, igaba xao gaxao êe xg'aekua xao koe téé-têe ba c'úua hãa. ²⁷Gaam êe tíí qãá koe ko hàà ba, ncêe Gam di nxàbo tcaian kgoara gar tc'òò tama ba,” témé.

²⁸Ncêe zi gúú zia kò Betania koe kúrúse, Jorotane ka ncíí za, ncêe Johanem kò tcguù-tcguu koe.

Jeso ba Nqarim dim Ghùu-coa Me e

²⁹Me Johane ba xùrikom cámi ka Jeso ba bóò Me ko hàà, me máá: “Ghùu-coam *Nqarim* di ba tu bóò, ncêe ko hàà nqõóm di chibian xgàm a qõò cgoa ba! ³⁰Gaam ga Me e ncêe kò Gam ka kg'ui a ko máá: ‘Qãáa te koem ko Khòè ba hàà, ncêe téé-q'ooan ka nqáé tea ba, tíí kò qanega hàà tamas cookg'ai koem kò hàna hãa khama,’ témé ba. ³¹Tíí igabar kò diím ii sa c'úua hãa. Igabar kò tshàan cgoa tcguù-tcguu, nxãasegam gha Iseraele ne koe x'áíè ka,” tam méé.

³²Me kò Johane ba ncêes gúú sa nxàea tseegukagu a máá: “Tc'êe bar kò bóò Me nqarikg'ai koe guu a tcíbís khama ii a ko xõa cgae Me, a ba a kò hàà Gam koe x'ãè. ³³Tíí igabar kò diím ii sa c'úua hãa. Igabam kò êe kò tséé tea hãa, hàar gha tshàan cgoa tcguù-tcguu ka ba, bìrí te a máá: ‘Eê tsi gha Tc'êe ba bóò Me ko Gam koe xõa, a Gam koe hãa ba, nxãa ba Gaam Tcom-tcomsam Tc'êem cgoa gha tcguù-tcguum ga Me e,’ témé. ³⁴Ra bóòà hãa, a ra a ko nxàea tseegukagu *Nqarim* dim Cóám ga Me e sa,” tam méé.

Tc'ãà di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu Jesom di xu

³⁵Xùrikom cámi kam kò Johane gaicara gam di tsara xgaa-xgaase-kg'ao tsara cgoa téé-têe. ³⁶Eêm ko *Johane ba* Jeso ba bóò Me ko qõò kam kò máá: “Ghùu-coam *Nqarim* di ba bóò!” témé.

³⁷Eê tsara ko xgaa-xgaase-kg'ao tsara ncêe sa kóm, ka tsara kò Jeso ba xùri. ³⁸Me Jeso ba kabise a ntcêe a bóò tsara a, tsara ko xùri Me, Me têè

† 1:19-20: tempelem koe ko hùì xu khòè xu - Gerika sa ko máá: “Lefi dis qhàòs di xu khòè xu” témé.

tsara a, a máá: “Dùu sa tsao ko qaa?” témé. Tsara x̄oa Me a máá: “Nda Tsi x'ãèa, Rabiè?” témé. (Ncëem kg'ui ba ko 'Xgaa-xgaa-kg'ao Tsee' témé, kg'uiam kò kabìè ne). ³⁹ Me birí tsara a, a máá: “Hàà naka tsaoa bóò,” témé. Ka tsara ko q̄òò cgoa Me a sí ìem kò x'ãèa hãa qgálan bóò, a tsara a wèém cárn ìe ba Gam cgoa dxãà. 4 di x'ae e kò ii dq̄da di i.

⁴⁰ Eë tsara khòè tsara ncëe kò Johane ba kóm a *Jeso ba* xùri tsara ka c'èe ba kò Anterea me e, Simonem Peterem ka q̄õese ba. ⁴¹ Tc'ãà dis gúùs Anteream kò kúrús kam kò káíkhoem Simone ba qaa, a birí me a máá: “Mesia ba tsam hòòà,” témé (ncëem kg'ui ba ko 'Kreste ba' témé, kg'uiam kò kabìè ne). ⁴² Kam kò *Anterea ba q̄õesem* Simone ba Jesom koe óága, Me Jeso ba bóò me a máá: “Simone tsi Johanem di tsi cóá tsi i, igaba tsi gha ncëeska Kefase ta ma tciìè,” témé (ncëes cg'õè sa Petere si i *Gerika dis kg'uis ka* a ko 'Nx̄á sa' nxàe).

⁴³ Xùrikom cárn kam kò Jeso ba Galilea koe q̄ò sa biríse. A ba a kò Filipim cgoa xg'ae, a birí me a máá: “Xùri Te,” témé. ⁴⁴ Filipi ba kò Betesaida koe guua, Anterea ba hëé naka Petere ba hëéthëé tsara guua hãam x'áé ba. ⁴⁵ Filipi ba ko Nataniele ba sao-xg'ae a birí a máá: “Gaam Khòèm ìe xu kò kò Moshe ba hëé naka porofiti xu hëéthëé Gam ka góáa hãa ba tsam hòòà hãa! Jesom Nasareta di ba, Josefam ka Cóáse ba,” témé.

⁴⁶ Me Nataniele ba tēè me a máá: “Nasareta koe i ga q̄àè gúùan guu a tcg'oa?” témé, kam kò Filipi x̄oa me a máá: “Hàà naka tsam síi tsi bóò,” témé.

⁴⁷ Eëm ko Jeso ba Nataniele ba bóò me ko hàà kam kò gam ka nxàe a máá: “Iseraelem tc'áró-tc'aro ga a ncëe e, cúi tshúù-ntcõa ga úú tama ba,” témé.

⁴⁸ Me Nataniele ba birí Me a máá: “Nta Tsi ma q'ãa tea hãa?” témé. Me Jeso ba x̄oa me a máá: “Qanega tsi kò faia dis hìis dòm q'oo koe ntcõõa-ntcõe, me Filipi tciì tsi tamas cookg'ai koer kò bóò tsi,” témé. ⁴⁹ Me Nataniele x̄oa a máá: “Rabiè, Tsáá Tsi Nqarim di Tsi Cóá Tsi i, Tsáá Tsi X'aiga Tsi i Iseraele di Tsi,” témé.

⁵⁰ Me Jeso ba x̄oa me a máá: “Ncãar birí tsi a máá: 'Faia dis hìis dòm q'oo koe tsi ntcõõa-ntcõe koer hòò tsia,' témé domka tsi ko dtcòm, igabaga tsi gha ncëe zi gúú zi nqáéa hãa zi bóò,” témé. ⁵¹ A ba a máá: “Tseegukar ko tseeguan birí xao o, a ko máá: Nqarikg'ai xao gha bóò i xgobekg'amseaa hãa, i ko Nqarim di moengelean Khòèm dim Cóám koe q'ábà xõa,” témé.

Jeso ba ko khòè ne còokg'ai koe Gam di zi x'ái zi are-are sa zi kúrú, a ba a ko xgaa-xgaa (2–12)

2

Jeso ba ko séèkuan dis kòès koe tshàan kabì i gõéan kúrú

¹ Nqoana dim cárn kas kò séèkuan dis kòè sa Kana *dim x'áém* koe kúrúse, ncëe kò Galilea koe hàna ba. Si kò Jesom ka x̄òò sa gaa koe hàna. ² Me kò Jeso ba hëé naka Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu hëéthëé gaas kòès séèkuan di sa tciia mááèa. ³ Eë i ko gõéan tcào kas kò Jesom ka x̄òò sa birí Me a máá: “Gõéan ne úú tama,” témé.

⁴ Me Jeso ba birí si a máá: “Khòè seè, kháé méér dùú sa kúrú? Tirim x'ae ba qanega hàà ta ga hãa ka,” témé.

⁵ Si Jesom ka x̄òò sa tséè-kg'ao xu birí a máá: “Eëm ko birí xao os gúùs wèè sa méé xao kúrú,” témé.

⁶ Gaa koe xu kò nxōán cgoa kúrúèa xu káná xu 6 xu tshàan di xu téé-têe, a xu a kò gaa koe tòòèa hãa Juta ne dis cau si i kò ii khama, xg'aàse di tshàan tòòà máase sa. Me kò wéém káná ba 100 litara khama noo tshàan úua. ⁷ Me Jeso ba bìrí xu a máá: “Káná xu tshàan cgoa cg'oè-cg'oe,” témé. Xu cg'oè-cg'oe xu, xu cg'oè a sí kg'áma xu koe téé. ⁸ Me bìrí xu a máá: “Ncéeska xao xobe naka xaoa kōès dim tc'ää-cookg'aim koe úú,” témé. Xu xobe e a xu a sí máá me e. ⁹ Eëm ko kōès dim tc'ää-cookg'ai ba tshàan ncēe gōéan koe kabíèa xám, ncēm kò nda i guua hãa sa c'úua a, (igaba xu kò tséé-kg'ao xu ncēe kò tshàan xàia hãa xu q'ana hãa nda i guua sa), kam kò séé-kg'ao ba tcii, ¹⁰ a bìrí me a máá: “Wéè ne khòè ne ko kuri kare gōéan kg'aia tcg'òò a khòè ne máà. Eë ne ko khòè ne kg'áà xg'ara, ne i ko nxãaska nxãwa èe kare taman tcg'òòè. Igaba tsi tsáá kare gōéan ncēm x'aè ba tòòà máana hãa,” témé.

¹¹ Ncēe sa kò kg'aikas x'áis ga si i, Jesom ko Kana *dim x'ám* koe kúrú sa, ncēe Galilea di ba. Gam di x'áà nem kò x'ái, xu kò Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu Gam koe dtcòm.

¹² Ncēe zi gúú zi qãá q'oo koem kò *Jeso ba* Kaperenaume koe síi, Gabá hēé naka xòò sa hēé, naka qōese ga xu hēé, naka Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu hēéthēé e, ne kò gaa koe cg'orò cáman hãa.

Jeso ba ko tempele ba q'ano-q'ano
(Mt 21:12-13; Mk 11:15-17; Lk 19:45-46)

¹³ Si kò Paseka dis kōès Juta ne di sa cùú si i, Me kò Jeso ba Jerusalema koe qòò. ¹⁴ Eëm ko tempelem koe tcãa kam kò khòè ne bóò ne ko ghòèan hēé, naka ghùuan hēé naka tcíbian hēéthēé x'ámágu, ne c'èe ne tafolean koe ntcōóa-ntcōe a ko táá nqòó di marian xg'áma q'aa. ¹⁵ Me kò dquian cgoa tsam ba kúrú, a ba a wéèa ne ga tempelem koe xhàiaagu, ghùuan ga hēé naka ghòèan ga hēéthēé cgoa, a ba a ghànèa qáú marian ko xg'áma q'aa ne di ntcōó-q'ooa ne, a ba a gane di qano marian tsai-tsai q'aa. ¹⁶ A ba a èe kò tcíbian x'ámágu ne bìrí a máá: “Eë zi gúú zi tu ncēe koe tcg'òò. Abom dim nquu ba tu táá x'ámágu-nquu ba kúrú guu!” témé. ¹⁷ Ka xu ko Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu tc'èe-tc'èese èe ko góàèa hãa sa, ncēe kòò máá: “Tsarim nquum di ncóóa ne ko cg'òò te,” témé sa.

¹⁸ Xu kò Juta xu xoa Me a máá: “Ndakas x'ái sa Tsi gha x'ái ta a, ncēe zi gúú zi di qarian Tsi úua hãa di sa?” témé.

¹⁹ Me Jeso ba xoa xu a máá: “Ncēm tempele ba tu kòbè, nakar nqoana cáman q'oo koe tshàoa ghùu me,” témé.

²⁰ Ka xu kò Juta xu máá: “Tempelem ncēe kò 46 kurian séè a tshàòè ba Tsi gha Tsáá nqoana cáman q'oo koe ghùu dèe?” témé. ²¹ Igabam kòò Jeso ba tc'áróa ba dim tempele ba nxàe. ²² Eëm ko x'ooan koe ghùuèa xg'ara ka xu kò Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu èem xg'ao méèa hãa sa tc'èe-tc'èese. A xu a *Nqarim di zi* Tcgãya zi hēé naka Jesom kò kg'uia hãa kg'uian hēéthēé dtcòm.

Jeso ba khòem ko qaa sa q'ana hãa

²³ Eëm ko Jeso ba Jerusalema koe hàna, Paseka dis kōès dim x'aèm ka, ka ne kò kái ne khòè ne x'ái zi èem kò kúrú zi bóò, a ne a Gam dim cg'òèm koe dtcòm. ²⁴ Igabam ko Jeso ba táá tcom ne, wéè ne khòè nem q'ana hãa khama. ²⁵ Gataga i kò Gam koe qaase tama, c'èem khòem gha c'èe khòèan ka nxàea tseegukagu sa. Gabá kò Gam ka q'ana hãa khòem koe hàna sa khama.

3

Jeso ba ko Nikodemase ba xгаа-xгаа

¹ Me kò c'èem khòem Farasai xu dim Nikodemase ta ko ma tcièè ba hàna, Juta ne dim tc'ää-cookg'ai ba. ² Jesom koem kò ntcùu ka hàà, a hàà bìrì Me a máá: “Rabiè, Nqarim koe guua Tsi xгаа-xгаа-kg'ao Tsi i sa ta q'ana hãa; cúi khòè ga Tsáá ko kúrú zi x'ái zi kúrúa hãa tite, Nqarim kò gaan cgoa hãa tama ne khama,” témé.

³ Me Jeso ba xọa me a máá: “Tseegukar ko tseeguan bìrì tsi, a ko máá: Khòem kò kabase ábàè tama nem cuiskaga Nqarim di x'aian bóòà hãa tite,” témé.

⁴ Me Nikodemase ba bìrì Me a máá: “Khòè ba ga kháé ntama ma gãeseam hãa koe ábàè? Xòòs di ncãan koe ba ko kháé gaicara tcãà, a nxãwa ábàè?” témé.

⁵ Me Jeso ba xọa me a máá: “Tseegukar ko tseeguan bìrì tsi, a ko máá: Khòem kò tshàan hěè naka Tc'èe ba hěéthěé ka ábàè tama, nem cuiskaga Nqarim di x'aian koe tcana hãa tite. ⁶ Eě cgàam ka ábàèa sa cgàa si i, si èe Tc'èem ka ábàèa sa Tc'èe si i. ⁷ Táá méé tsi bìrì tsir kòo a ko máá: ‘Kabase méé tu ábàè,’ témé ne are guu. ⁸ Tc'áá ba ko gam ko tc'èe xòè za tc'áá, tsi ko gam di ts'oo-q'ooan kóm, igaba tsi cuiskaga èem guua hãa kana èem ko qđò qgálan q'ãa tite. Me wèem khòem èe Tc'èem ka ábàè ba gatà ii,” témé.

⁹ Me Nikodemase ba xọa Me a máá: “Ntama zi gha ma ncèe zi gùu zi kúrúse?” témé.

¹⁰ Me Jeso ba xọa me a máá: “Tsáá tsia Iseraele di tsi xгаа-xгаа-kg'ao tsi i, igaba tsia ncèe zi gùu zi ka q'ãa tama? ¹¹ Tseegukar ko tseeguan bìrì tsi, a ko máá: Sita q'ana hãa zi gùu zi ka ta ko kg'ui, a ta a ko èe ta bóòà hãa zi ka nxàea tseegukagu, igaba tu gatú èe ta ko gaas ka nxàea tseegukagu sa dtcòm tama. ¹² Nqđóm di zi gùu zi kar ko kg'ui cgoa tu u igaba tu dtcòm tama, ka tua gha ntama ma dtcòm, ncèè nqarikg'ai di zi gùu zi kar kòo kg'ui cgoa tu u ne? ¹³ Cúi khòè ga qanega nqarikg'ai koe qaò ta ga hãa, èe nqarikg'ai koe guu a xoana hãam oose, Khòem dim Cóá ba, ncèe nqarikg'ai koe hãa ba.

¹⁴ “Èem kò ma Moshe tchàa-xgóós koe cg'ao ba ma ghùì khamaga ma méém Khòem dim Cóá ba ma ghùìè, ¹⁵ nakam gha nxãasega wèem khòem èe ko Gam koe dtcòm ba chòò tamas kg'òè sa úú. ¹⁶ Nqari ba nqđó ba ncèeta noose ncàma hãa domkam kò Gam dim Cóám cúise ábàèa hãa ba tcg'óóa hãa khama, nxãasegam gha diim wèem èe ko Gam koe dtcòm ba táá kaakaguè, igabam gha chòò tamas kg'òè sa úú ka. ¹⁷ Nqari ba kò Gam dim Cóám gha hàà nqđó ba xgàra ka tsééa óá Me tama, igabam kò hàam gha nqđó ba kgoara ka tsééa óá Mea hãa. ¹⁸ Eě ko Gam koe dtcòm ba xgàràè tite, igaba gaam èe Gam koe dtcòm tama ba nxãakamaga xgàràè hãa, Nqarim dim Cóám, ncèe cúise ábàèa hãam koem kò táá dtcòm khama. ¹⁹ Ncèea xgàrakus ko ma tséé ga a: X'áà ba kò nqđómkg'ai koe hààraa, igabaga i kò khòèan ntcùúan ncàma hãa x'áàn ka, gaan di zi tséé zia kò cg'ãè zi i domka. ²⁰ Wèem khòem èe ko cg'ãèan kúrú ba x'áàn hòrea, a x'áàn koe hàà tite khama, nxãasega i gha gam di cg'ãè tsééan táá x'áise ka. ²¹ Igaba diim wèem èe ko tseeguan kúrú ba ko x'áàn koe hàà, nxãasega i gha gam di tsééan qãèse bóòse ka, Nqarim ko ma tc'èe khamam ma kúrúa hãa sa,” tam méé.

Jeso ba hěè naka Johanem tcguù-tcguu-kg'ao ba hěéthěé e

²² Ncêe zi guù zi qãá q'oo koe xu kò Jeso ba hêé naka Gam di xu xгаа-xгааse-kg'ao xu hêéthêé xu Jutea dim nqđóm koe qđò. Gaa koem kò sí gaxu cgoa ão, a ba a *khòè ne* tcguù-tcguu. ²³ Me kò thêé Johane ba Ainone koe *khòè ne* tcguù-tcguu, ncêe kò Salime dim x'áém ka cùuse hãam x'áé ba, gaa koe i kò tshàn kái i khama, ne kò khòè ne gaa koe qđòa tcguù-tcguu. ²⁴ Johane ba kò qanega qáé-nquus koe tcãè ta ga hãa khama.

²⁵ Xu kò Johanem di xu xгаа-xгааse-kg'ao xu c'êem Jutam cgoa q'ano-q'anoSean dis ntcoeku sa ghù. ²⁶ Ka xu kò Johanem koe sí, a bìrì me a máá: “Xгаа-xгаа-kg'ao tseè, êe kò tsáá cgoa Jorotane ka ncìi za hánam Khòè ba, êe tsi kò Gam ka nxàea tseegukagua hãa ba ko ncêeska *khòè ne* tcguù-tcguu, i ko wèè khòèan Gam koe sí,” témé.

²⁷ Me Johane ba xọa xu a máá: “Khòè ba cuiskaga cúí guù ga q'òò hãa tite, nqarìkg'ai koem kò guu naka máàè e tama ne. ²⁸ Gaxao igaba xao ga tíi ka nxàea tseegukagu êer kòò máá: ‘Tíi ra Krester tama ra a, igaba ra Gam ko hàas cookg'ai koe tsééa tcg'òóèa hãa,’ témé ka. ²⁹ Eè sèè-kg'aos cgoa hàna ba sèè-kg'ao me e, me sèè-kg'aom dim tcàrà m êe téé a ko komsana me ba ko kaisase sèè-kg'aom dim dóm ba qãè-tcaoa máá. Gaa domka i ncêeska tiri qãè-tcaoaan cg'oèa hãa. ³⁰ Gam di cgáéan méé i kaisase càuse, naka i tiri cg'áré-cg'áréSean kaisase nqãaka sí,” tam méé.

³¹ Eè tc'amaka guua ba wèè ne ka tc'amaka hàna. Eè nqđómkg'ai koe guua ba nqđómkg'ai di me e a ko nqđómkg'ai di zi guù zi ka kg'ui. Eè nqarìkg'ai koe guua hãa ba wèè ne tc'amkg'ai koe hàna. ³² Eèm bóòà hãa, a kómá hãa guùà nem ko nxàea tseegukagu, igaba i cúí khòè ga Gam ko nxàea tseegukagu sa dtdóm tama. ³³ Khòèm êe ko Gam ko nxàea tseegukagu sa dtdóm ba ko Nqari ba tseegu di Me e sa nxàea tcg'òó. ³⁴ Eèm Nqari ba tsééa tcg'òó hãa ba ko Nqarim di kg'uian kg'ui khama, tc'ãò-tc'ãò sa nqáéa hãasem ko Nqari ba Tc'êe ba máà *Me* khama. ³⁵ Xòò ba Gam dim Cóa ba ncàma hãa, a wèè zi guù zi Gam tshàu q'oo koe tcana hãa. ³⁶ Dìim wèém êe ko Cóm koe dtdóm ba chòò tamas kg'òè sa úúa hãa, igaba êe ko Cóa ba xgui ba cuiskaga kg'òèan hòò tite, i gha Nqarim di xgòàn gaam koe hãa.

4

Jeso ba ko Samaria dis khòès cgoa kg'ui

¹⁻³ Jeso ba kò kái xгаа-xгааse-kg'aoan kúrú, a ba a Johane ba nqáéa hãase kái ne khòè ne tcguù-tcguu. Xu kò Farasai xu ncêe sa kóm. (Igabam ko Jeso ba tcguù-tcguu tama, xu kòò Gam di xu xгаа-xгааse-kg'ao xu ko tcguù-tcguu.) Eèm ko Jeso ba êe kò nxàèè sa kóm, kam kò Jutea koe guu a ba a gaicara Galilea koe kabise kg'oana.

⁴ Samaria dim nqđóm koe méém tcana tcg'oas guù si i kò ii. ⁵ Me Samaria koe hánam x'áé-coam Sikare ta ko ma tciièm koe sí tcãà, c'êem xhàrà m Jakobem kò cóásem Josefa ba máà hãam koe. ⁶ Me kò Jakobem dim tsàu ba gaa koe hãa. Me kò Jeso ba qáòs qđòs koem guua hãa khama xhòea hãa, khamam kò gaam tsàùm qàe koe sí ntcđóá-ntcđe, koaba nqáè e kò ii.

⁷ Si ko Samaria dis khòè sa gaa koe hàà, tshàa nes gha hàà xài ka, Me Jeso ba bìrì si a máá: “Tshàn au Ter kg'áà,” témé. ⁸ (Xu kò Gam di xu xгаа-xгааse-kg'ao xu x'áém koe tcana hãa, sí xu gha tc'òoan x'ámá ka.) ⁹ Si Samaria dis khòè sa bìrì Me a máá: “Tsáá Tsi Juta Tsi i, ra tíi Samaria

dir khòè ra a. Ka Tsia ga nxāaska ntama ma tshàan dtcàrà te?” témé. Juta ne hēé naka Samaria ne hēéthēéa ko xg'ae qgáa kàa a khama.

¹⁰ Me Jeso ba xɔa si a máá: “Nqarim dis máàku sa si kò q'ana hãa ne, a Diim ko dtcàrà si sa q'ana hãa, ne si ga ko sáá dtcàrà Mea hãa, Me ga kò kg'òèan di tshàan máa sia hãa,” témé. ¹¹ Si khòè sa bìrí Me a máá: “X'aigaè, xài cgoa Tsi ga gàba Tsi úú tama, me tsàù ba nqúù q'ane me e. Ka Tsia ko nxāaska gaa kg'òèan di tshàan nda hòò? ¹² A Tsáá Tsia gatá ka xòòm Jakobem ka kaia hãa, ncēe kò tsàù ba máa ta ba, i kò gabá hēé, naka gam ka cóáse ga xu hēé, naka gam di kg'oo-coan hēéthēé gam koe kg'áa ba?” témé.

¹³ Me Jeso ba xɔa si a máá: “Wèém khòèm ncēe tshàan ko kg'áa ba gha gaicara cáám. ¹⁴ Igaba diim wèém ãe gha tshàan ãer gha máa me kg'áa ba gaicara chòò tamase cáma hãa tite. Igaba wèém ãer gha ko ncēe tshàan máàm koe i gha chòò tamas kg'òès di tshàan di tsgórèan kúrúse,” tam méé. ¹⁵ Si khòè sa bìrí Me a máá: “X'aigaè, ncēe tshàan máa te, nakar gha nxāasega táá gaicara cáám guu, naka ra nxāasega ncēe koe hàà xàian ka táá ncēeta noom dàò ba qòò guu,” témé.

¹⁶ Me Jeso ba bìrí si a máá: “Qòò naka sia sí sarim khòè ba tcii na kabise na hàà,” témé. ¹⁷ Si khòè sa xɔa Me a máá: “Khòè bar úú tama,” témé.

Me Jeso ba bìrí si a máá: “Tseegu si ko, ãe si ko máá, khòè ba si úú tama, témé ka. ¹⁸ 5 xu khòè xu si kò úúa hãa, igaba si ncēeska úúam khòè ba sarim tama me e. Eã si ko nxàe gúua nea tseegu u,” témé. ¹⁹ Si khòè sa bìrí Me a máá: “X'aigaè, Tsáá Tsia porofiti Tsi i sar ko bóò. ²⁰ Gatá ka xòò ga xua kò ncēm xàbim koe còrè, igaba tu ko gatu máá, Jerusalema ba gaam qgáim gaa koe méé ta còrèm ga me e, témé,” tas méé.

²¹ Me Jeso ba bìrí si a máá: “Khòè seè, dtcòm ãer ko méés gúu sa: X'aè ba ko hàà ncēm xàbim koe kana Jerusalema koe ga igaba tu Abo ba còrèa hãa tite ba ke. ²² Gatu Samaria tua kò c'úua tu hãa gúuan còrè, ta ko sita Juta ta q'ana ta hãa sa còrè, kgoarasea nea Juta ne koe guua hãa khama. ²³ Igabam ko x'aè ba hàà, a nxāakamaga hààraa, ncēe tseeguan di dqòm-kg'aoan gha Tc'èem koe hēé naka tseeguan koe hēéthēé Abo ba dqòm ba. Abo ba ko gatá ii ne dqòm-kg'ao ne qaa khama. ²⁴ Nqari ba Tc'èe Me e, ke méé ne Gam di ne dqòm-kg'ao ne Tc'èe ba hēé naka tseeguan koe hēéthēé dqòm Me,” tam méé. ²⁵ Si khòè sa bìrí Me a máá: “Mesiam Krete ta ko ma tciiè ba ko hàà sar q'ana hãa. Eëm ko hàà nem gha hàà wèè zi gúu zi ka bìrí ta a,” témé.

²⁶ Me Jeso ba xɔa si a máá: “Tíí ncēe ko sáá cgoa kg'ui Ra gar ga Ra a,” témé.

²⁷ Xu gaa x'aè kaga Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu kabise. Eã xu ko hàà ka xu kò sao-xg'ae Me Me hãa a ko khòès cgoa kg'ui xu are. Igaba i ko táá cúia xu ga tēè a máá: “Dùú sa Tsi ko qaa?” kana “Dùús domka Tsia ko gas cgoa kg'ui?” témé.

²⁸ Kas ko gas dim gàbam xài cgoa di ba guu, a sa a x'áé-dxoom koe kabise a sí khòè ne bìrí a máá: ²⁹ “Hàà naka sí wèè zi gúu zi ãer kúrúa hãa zi ka bìrí tea hãam Khòè ba bóò. A Gaam Krestem ga ba ga ii?” témé. ³⁰ Ne x'áé-dxoom koe guu a ne a Gam koe sí.

³¹ Xu gaa x'aè kaga Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu Gam cgoa kg'ui a máá: “Xgaa-xgaa-kg'aoè, tc'óó,” témé. ³² Me bìrí xu a máá: “Tc'óó Ra gha

tc'ōoa ner Tíi úúa hãa, gaxao ka c'ùùèa hãa a," témé. ³³ Xu xgaa-xgaase-kg'ao xu xóe a bìríku a máá: "Ncãa i gáé c'êe khòèan tc'ōoan óága máá Me?" témé.

³⁴ Me Jeso ba bìrí xu a máá: "Tiri tc'ōoa nea Gaam êe tséé Tea hãam ko tc'êe sa kúru si i, naka Gam dis tséé sa xg'ara-xg'ara sa hêéthêé e. ³⁵ Ncêeta tu gáé gatu méé tama: '4 nxoea nea qaúa hãa, me ko nxãwa x'aèm tc'ōoan méé i khòàè di ba hàà,' témé tama? Bóò, bìrí xao or ko, ghùì-kg'ai xao naka bóò xhàràn ma x'ãéa hãa, a i a khòáè i gha sa tééa máána hãa. ³⁶ Eê ko tc'ōoan khòá ba ko surutaè, a ba a ko chòò tamas kg'òès di tc'áróan sáa-xg'ae, tsara gha nxãasega êe ko xhàrà ba hêé naka êe kò khòá ba hêéthêé tsara xg'ae a qãè-tcao. ³⁷ Ncêem kg'ui ba tseegu me e khama, ncêe ko máá: 'C'êe ba ko xhàrà, me ko c'êe ba khòá!' témé ba. ³⁸ Tséé xaoa Ra hãa, síi xao gha êe xao tséé tama koe khòá ka. C'êe nea gaa koe tsééa hãa, xao ko gaxao gane di tsééan koe tcuù," tam méé.

³⁹ Ne kò kái ne Samaria ne ãem x'áé-dxoom di ne Gam koe dtcòm, kg'uim khòès kò nxàea tseegukagua hãam domka, ncêe kò máá: "Wèè zi gúù zi ãer kúrua hãa zi kam bìrí tea hãa," témé ba. ⁴⁰ Eê ne ko Samaria ne Gam koe hàà, ka ne kò dtcàrà Me gane cgoam gha hãa sa, Me cam cáman hãa cgoa ne.

⁴¹ Ne kò Gam di kg'uian domka kaisase kái ne dtcòm. ⁴² A ne a khòè sa bìrí a máá: "Ncêeska ta êe si nxàea hãa gúúan domka cúí dtcòm tama, igaba ta ncãa kómá mááse Me, a ta a ncêem khòè ba nqòóm dim Kgoara-kg'ao Me e sa ncêeska q'ana hãa," ta ne méé.

⁴³ Eê tsara cam tsara qãá q'oo koem kò gaa koe tcg'oa a Galilea koe qòò. ⁴⁴ (Jeso ba kò Gam ka nxàea tseegukagua hãa, porofiti ba gam dim x'áém koe dtcòmme tamam khòè me e sa khama.) ⁴⁵ Eêm ko Galilea koe tcàà, ka ne kò Galilea di ne khòè ne qãèse hààkagu Me. Wèè zi gúù zi ãem kò Jerusalema koe kòès dim cam ka kúrua hãa zi ne kò bóòa hãa khama, gane igaba ne ko gaas kòès koe hààraa khama.

Jeso ba ko x'aiga-coam dim cóa ba qãèkagu

⁴⁶ Gaiam kò Kana dim x'áém koe síi Galilea di i, ncêe gaa koem kò tshàan kúru i gòè ii koe. Me kò Kaperenaume koe c'êem tc'àà-cookg'ai ba hãa, ncêe gam dim cóám kò tsàa ba. ⁴⁷ Eêm ko Jeso ba Jutea koe guu a Galilea koe hààraa hãa sa kóm, kam kò Gam koe síi a dtcàrà Me, hààm gha gam dim cóa ba kg'òèkagu ka, ncêe ko x'oos qàe koe hãa ba.

⁴⁸ Me Jeso ba bìrí me a máá: "X'ái zi hêé naka are-aresa zi gúù zi hêéthêé tu kò bóò tama ne tu cuiskaga dtcòm tite," témé. ⁴⁹ Me x'aiga-coa ba bìrí Me a máá: "X'aigaè, cóám tirim x'óó tamas cookg'ai koe hàà," témé.

⁵⁰ Me Jeso ba xoa me a máá: "Tsarim cóa ba gha kg'òè ke qòò," témé. Me khòè ba ãem Jeso ba bìrí mea kg'uian dtcòm, a ba a qòò. ⁵¹ Qanegam dàòm q'oo koe hãa a ko qòò, ka xu kò gam di xu qãà xu qãè tchòàn gam dim cóa ba kg'òèa hãa di cgoa hàà xg'ae cgoa me. ⁵² Me dùútsa x'aèm kam kò cóa ba qãè sa tèè xu, xu bìrí me a máá: "Ncêe ncãa nqáém cam ka i ncãa tcìian guu me, koaba di x'aè ka," témé. ⁵³ Me kò cóám ka xòò ba nxãaska q'ana hãa gaam x'aèm ãem ka gam kò Jeso ba bìrí mea hãa a máá: "Tsarim cóa ba gha kg'òè," témé sa. Ka ne kò gabá hêé naka gam dim nquum di ne wèè ne hêéthêé dtcòm.

⁵⁴ Ncêea kò cam dis x'áís ga si i, Jesom kò Jutea koe guu a Galilea koe hàà kam kò kúrua hãa sa.

5

Jeso ba ko khòe ba tèbem koe qǎèkagu

¹ Ncèe zi gùu zi qǎá q'oo koem kò Jeso ba Jerusalema koe qǎò, c'èes kǎès Juta ne di sa kò gaa koe hàna khama. ² Nxāaskas kò Jerusalema koe heke-kg'ám sa hàna, ncèe kò 'Ghùuan dis Heke-kg'ám sa' ta ma tcièe sa. Me kò ncèes heke-kg'áms qàe koe tèbe ba hāa, Hebera dis kg'uis ka ko 'Betesata' ta ma tcièe ba, 5 zi xàò-xao zi kò úua hāa ba. ³ Gaa zi xàò-xao zi koe ne kò kái ne khòe ne tsàako ne hāa, káa tcgái ne hēe naka qǎò tama ne hēe naka nqoara ne hēéthēe e. ⁴ * ⁵ Nxāaskam kò c'ēm khòe ba gaa koe hàna, 38 kurian kòò úu a kò tsàa ba. ⁶ Eēm ko Jeso ba bóò me, me gaa koe xóe-xòe, kam kò ncìsem tsàara hāa sa bóò a q'āa, a tēe me a máá: "A qǎè kg'oana tsia?" témé. ⁷ Me ēem tcìi-khoe ba xòe me a máá: "X'aigaè, cúí khòe gar úu tama ēem kòò tshàa ba kǒbi-kǒbise ne gha gaam koe tcāa te e. Eēr kò tcāa kg'oana ne i ko c'ēe khòeàn tíi ka tc'āa a tcāa," tam méé.

⁸ Me Jeso ba bìrì me a máá: "Tēe naka tsarim tcoà ba sèe naka tsia qǎò," témé. ⁹ Me gaam khòe ba kúúga qǎè. A ba a gam dim tcoà ba sèe, a qǎò.

Eēm cámi ba kò Sabata dim cámi me e. ¹⁰ Ka xu kò Juta xu ēe ko qǎèkaguèam khòe ba bìrì a máá: "Sabata dim cámi me e khama tsi tsarim tcoà ba tsi ga sèe sa kgoara mááè tama," témé. ¹¹ Me xòe xu a máá: "Khòem ēe qǎèkagu tea ba ncāa bìrì te a máá: "Tsarim tcoà ba sèe naka tsia qǎò,' témé," tam méé. ¹² Ka xu kò tēe me a máá: "Díi ba ēem khòe ba ncèe ko máá, tcoà ba méé tsi sèe naka qǎò, témé ba?" ta xu méé. ¹³ Igabam kò ēe qǎèkaguèam khòe ba c'úua hāa díi Me e kò ii sa, Jeso ba kò qǎò hāa, ne kò gataga gaam qǎám koe kò hāa ne khòe ne kái ne e thēe khama.

¹⁴ Eē zi gùu zi qǎá q'oo koem kò Jeso ba tempelem koe sao-xg'ae me, a bìrì me a máá: "Bóò, ncèeska tsi qǎè tsi i. Táá méé tsi gaicara chibian kúru guu, nxāasega i gha kaisase cg'āè gùuan táá kúrúse cgae tsi ka," témé. ¹⁵ Me gaam khòe ba tcg'oa, a síi Juta xu bìrì, Jeso Me e kò ii, ncèe kò qǎèkagu mea hāa ba sa.

¹⁶ Ka xu kò gaas kaga Juta xu tshoa-tshoa a Jeso ba xgàra, Sabata dim cámi kam kò ncèe zi tséé zi kúrú hāa khama. ¹⁷ Me Jeso ba bìrì ne a máá: "Tirim Abo ba ko wèe x'aè ka tséé, ncèeskaga igaba, Ra ko Tíi igaba thēe tséé," témé.

¹⁸ Gaa domkaga ne kò Juta ne cg'ōo Me ne gham dàò ba kaisase tcg'ài-tcaoa hāase gaa, Sabata dim cámi di x'áèan cúim kò khǎá tama, igabam kò thēe máá, Nqari ba Gam ka Xǎòm tc'áro-tc'aro Me e, ta mééa, a kòò Nqarim cgoa tc'āò-tc'āose.

Jesom di qaria ne

¹⁹ Me Jeso ba xòe ne a máá: "Tseegukar ko tseeguan bìrì tu u, a ko máá: Cuiskagam Cóa ba c'ēe gùu cúí ga kúrú hāa tite, igabam gha ēem ko Xǎò ba bóò Me ko kúrú cúí sa kúrú. Wèès ēem ko Xǎò ba kúrú sam ko Cóa ba gataga thēe kúrú khama. ²⁰ Xǎò ba Cóa ba ncāma hāa, a ko wèe zi ēem ko kúrú zi x'ái Me. A ba a gha ncèe zi tséé zi ka kaia hāa zi tséé zi x'ái Me, nxāasega tu gha are ka. ²¹ Eēm ko Xǎò ba ēe x'óóa hāa ne ghùu a kg'òèkagu khamagam gha ma Cóa ba ēem ncāma hāa ne kg'òèkagu. ²² Abo ba cúí khòe ba xgàra tama, igabam Cóiase ba wèe qarian xgàran di máana hāa,

* **5:4:** C'ēe zi tcgāya zi Gerika di zi ncèe xùri ko kg'uian úua: "a ne a ko tshàan di kǒbi-kǒbisean qǎà. 4 Moengele ba ko kuri c'ēe x'aè ka gaam tshàam koe xǎa, a tshàan kǒbi-kǒbi khama. Me ēe tc'āa a tshàam koe hàaraam khòe ba tcāa a wèes tcìis ēem ga úua hāas koe qǎèkaguè, ēe i ko tshàan kǒbi-kǒbiè ka."

²³ nxãasega ne gha wèèa ne ga Cóa ba tcom ka, ãe ne ma Xõo ba tcoma hãa khamaga ma. Eẽ Cóa ba tcom tama nea Xõòm ãe tséé Mea hãa ba tcom tama.

²⁴ “Tseegukar ko tseeguan birí tu u, a ko máá: Eẽ ko Tiri kg'uian komsana, a ko Gaam ãe tséé Tea hãam koe dtcòm, ba chõò tamas kg'õè sa úúa hãa, a xgàrakuan koe tcãà tite, igabam x'ooan koe tcg'oara hãa, a kg'õèan koe tcana hãa. ²⁵ Tseegukar ko tseeguan birí tu u, a ko máá: X'aè ba ko hàà, a nxãakamaga hààra xg'araa, ãe x'óóa hãa ne gha Nqarim dim Cóm dim dòm ba kóm ba, ne gha gane ãe ko kóm Me ne kg'õè. ²⁶ Eẽm ma Xõo ba ma Gam ka kg'õèan úúa hãa khamagam gataga thẽé Cóa se ba qarian máana hãa, Gam kam gha kg'õèan úú di i. ²⁷ A ba a Cóa ba xgàram gha di qarian máana hãa, Khóèm dim Cóa Me e kham. ²⁸ Táá méé tu ncées gúús ka arekaguè guu, x'aè ba ko hàà wèè ne ãe tc'ám zi koe hàna ne gha Gam dim dòm ba kóm ba ke, ²⁹ a ne a gha *gane di zi tc'ám zi koe* tcg'oa: ãe kò qãèan kúrú hãa ne gha tãe a kg'õè, ne gha ãe kò cg'ãèan kúrú hãa ne tãe a xgàràè. ³⁰ Tíí ra cúí gúú ga cúúa kúrú hãa tite. Eẽr ko ma Abom koe ma kóm khamar ko ma xgàra, i Tiri xgàra-q'ooan tchàno o, Tíí ko tc'èe sar qaa tama, igabar ko ãe tséé Tea hãam ko tc'èe sa kúrú kham.

Jesom ka nxàea tseegukagua ne

³¹ “Tíí kar kòo nxàea tseegukagua máá se nes Tiris nxàea tseegukagu sa cuiskaga tseegu di sa ii tite. ³² C'èe ba hàna ãe ko Tíí ka nxàea tseegukagu ba, Ra q'ana hãa ãem gha ko Tíí ka nxàea tseegukagus kg'ui sa tseegu di si i sa. ³³ Johanem koe tu kò khóèan tsééa úú, me kò síí tseeguan nxàea tseegukagu. ³⁴ Khóèan di nxàea tseegukagua ner ko dtcòm sa tama si i, igabar ko ncèe zi gúú zi kg'ui, kgoaraè tu gha ka. ³⁵ Johane ba kò x'áa-x'aa-kg'ai cgoa dis gúús karuko a ko x'áas kham a ii, tu kò x'aè-coam ka tu gha gam di x'áan koe qãè-tcao sa tc'èe.

³⁶ “Nxàea tseegukagu sar úúa, ncèe Johanem dis kaga kaia hãa sa. Ncèe zi tséé zim Abo ba máa Tea hãa, xg'ara-xg'ara zir gha ka, gazi ncèer ko kúrú zi ko Tíí ka nxàea tseegukagu kham, Abom tséé Tea hãa sa. ³⁷ Abom ncèe tséé Tea hãa ba Tíí ka nxàea tseegukagua hãa. Tu gatu qanega dòma ba kóm ta ga hãa, kana kg'áía ba igabaga tu bóo ta ga hãa. ³⁸ Gam di kg'uian igaba i gatu koe hãa tama, ãem tsééa hãa ba tu dtcòm tama kham. ³⁹ *Nqarim di zi Tcgãya* zi tu ko kaisase bóo q'oo, gatua tc'èea máá, gazi koe tu gha chõò tamas kg'õè sa hòo, ta tc'èea kham. Igabaga zi ko *èe zi Tcgãya* zi Tíí ka nxàea tseegukagu. ⁴⁰ Igabaga tu ko Tíí koe hàan xguì, hàà tu gha kg'õèan hòo ka.

⁴¹ “Dqòm kua ner khóèan koe qaa tama. ⁴² Igabar q'ana hãa nta ii tu khòè tu u sa, Nqarim di ncàm kuan tcáóa tu q'oo koe úú tama tu. ⁴³ Abom dim cg'õèm cgoar hààraa, igaba tu kò táá sèèa máá se Te. Igabaga ncèè c'èem khóèm kòo gam di cg'õèan cgoa hàà ne tu ko sèèa máá se me. ⁴⁴ Nta tu gha ma dtcòm, ncèè gatu ka c'èea ne koe cúíga tu kòo dqòm an qaara máá se, a tu a Nqarim cúim koe guua hãa dqòm an qaa tama ne?

⁴⁵ “Igaba méé tu táá tc'èea máá, Nqarim cookg'ai koer gha Tíí chibi-chibi tu u, ta tc'èea guu. Gatua gha chibi-chibi tu um khòè ba Moshe me e, gatu di nqòòan tu gam koe tòóa hãa ba. ⁴⁶ Ncèè Moshe ba tu kò dtcòma hãa, ne tu ga kò Tíí thẽé dtcòm Tea hãa, Tíí kam góóa hãa kham. ⁴⁷ Igaba ncèè gam góóa hãa zi tu kò dtcòm tama, ne tua gha nxãaska Tíí ko méé zi ntama dtcòm?” tam Jeso ba méé.

6

Jeso ba ko 5,000 ne khòè ne tc'òókagu

(Mt 14:13-21; Mk 6:30-44; Lk 9:10-17)

¹ Ncèe zi gúú zi qǎá q'oo koem kò Jeso ba Galilea dim tshàam ka c'èe xòèa ba za tchoaba, ncèe Tiberia di ta kòo ma tciie e. ² Si kò kaias xg'aes khòè ne di sa xùri Me, èe kòo tsàa ne khòè ne koem kò kúrú zi x'ái zi ne kò bóò khama. ³ Me Jeso ba xàbim di c'èe xòèa ba za q'ábà qàò, a síí Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu cgoa gaa koe ntcóó. ⁴ Si kò Juta ne dis kòès Paseka di sa cùú si i.

⁵ Eëm ko Jeso ba ghùì-kg'ai a ko kaias xg'aes khòè ne di sa bóò si ko Gam koe hàà, kam kò Filipi ba bìrí a máá: “Nda xae gha síí péréan x'ámá, ncèe ne khòè ne gha hàà tc'òó o?” témé. ⁶ (Ncèetam ko ma kúrúa bóò ba domka tèè me, tc'èea ba koem kò nxāakamaga q'ana hāa dùú sam gha kúrú sa khama.)

⁷ Me Filipi ba xoa Me a máá: “Khòèm ko 8 nxoean q'oo koe gàbakaguè maria ne cuiskaga tc'òò tite, ncèeta noo ne khòè ne tc'òókagua ne!” témé.

⁸ Me Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu ka c'èem Anteream ncèe Simonem Peterem ka káimkhoe ba kg'ui a máá: ⁹ “C'èem cóá ba ncèe koe hāa, 5 xu péré xu hēé naka cím x'àu tsara hēéthēé qgóóa hāa ba, ka sa ncèe sa dùú cgáé saa ncèeta noo ne khòè ne koe?” témé.

¹⁰ Me Jeso ba máá: “Khòè ne xao bìrí naka ne ntcóó,” témé. Kái dcāa nea kò èem qgám koe hāa khama. Ne kò wèè ne khòè ne ntcóó, 5,000 khama noo xu khòè xu u kò ii. ¹¹ Me Jeso ba nxāaska péré xu sèè, a ba a Nqari ba qǎè-tcaoa máá, a khòè ne èe koe kò ntcóóa-ntcòe ne máà xu, ne kò èe ne ko ma tc'èe khama ma tc'òó. A ba a kò x'àuan ka thēé gataga hēé.

¹² Eè ne ko wèè ne tc'òóa xg'ara a ko xg'āà, kam kò Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu bìrí a máá: “Sāà xg'ae péré qàmàn èe qaúa hāa a, naka i gha nxāasega táá cúí gúú ga ncoiè guu,” témé. ¹³ Xu kò èe khòè ne ka kò tc'òóa qaùè péréan ka 12 xu q'ore xu péré qàmàn di xu tcāà, xu cg'oè, èe xu péré xu 5 xu koe guu a.

¹⁴ Eè ne ko khòè ne x'áis èem kò Jeso ba kúrúa hāa sa bóò, ka ne ko tshoa-tshoa a máá: “Tseegukagam Gaam porofitim ga Me e nqóóm koe ga ko hàà ba,” témé. ¹⁵ Me kò Jeso ba, hàà ne ko kgāà ka sèè a x'aiga ba kúrú Me sa nxāakamaga q'ana hāa, khamam kò tcg'oaragu ne a xàbim koe qòò.

Jeso ba ko tshàam tc'amkg'ai koe qòò

(Mt 14:22-33; Mk 6:45-52)

¹⁶ Eè i ko dqòa ka xu kò Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu tshàam koe qòò, ¹⁷ a xu a síí dxòrom koe tcāà a tshàa ba tchoaba a Kaperenaume koe qòò. Ntcùú u kò ii, Me kò Jeso ba qanega hàà cgae xu ta ga hāa. ¹⁸ Tshàa ne kò kòbi-kòbise, kaim tc'áá ba kòo tc'áá khama. ¹⁹ Eè xu ko 5 kana 6 di qáò-q'ooan khama noo kilomitaran qòò, ka xu kò Jeso ba bóò Me tshàam tc'amkg'ai koe ko náà qòò, a ko dxòrom koe cùú, ka xu kò q'ae. ²⁰ Igabam kò bìrí xu a máá: “Tíí Ra a. Ke xao táá q'ád guu,” témé. ²¹ Ka xu kò dxòrom koem gha gaxu cgoa hāa sa qǎè-tcaoa máána hāa, igabam kò dxòro ba èe xu kòo qòòm nqóóm koe kúúga síí tcāà, a síí gómankg'ai koe téé.

²² Xùrikom cím kas kò khòè ne dis xg'aes èe kò tshàam ka ncii za hāa sa cúim dxòro ba hāa sa bóò, Me Jeso ba qanega Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu cgoa gaam koe tcāà ta ga hāa, igaba xu kò xгаа-xgaase-kg'ao xu cúiaga qòò hāa sa. ²³ Nxāaska xu kò c'èe xu dxòro xu Tiberia koe guua hāa xu, èem kò X'aiga ba péréan qǎè-tcaoa máá xg'ara si xg'ae sa ntcóó a

ko tc'óo qgái qàe ka cúuse hàà. ²⁴ Eès ko khòe ne dis xg'ae sa Jesom kàà ii, xu Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu thée kàà xu u sa bòda q'ãa, ka ne kò dxòro xu koe tcàà a ne a Kaperenaume koe qòò, a síí Jeso ba qaa.

Jeso ba kg'òèan dim Péré Me e

²⁵ Eè ne ko tshàam ka ncii za síí sao-xg'ae Me ka ne kò tèe Me a máá: “Xgaa-xgaa-kg'ao Tseè, ncèe koe Tsi n-cáma hààraa?” témé.

²⁶ Me Jeso ba xoa ne a máá: “Tseegukar ko tseeguan birí tu u, a ko máá: X'ái zi tu bòda hãa domka tu qaa Te tama, igabaga tu péréan tc'óo a xg'ãa hãa domka a. ²⁷ Táá méé tu kaàko tc'òoan tsée-kg'am guu, igaba méé tu chòò tamas kg'òès koe gha hãa tc'òoan tsée-kg'am, Khòem dim Cóám gha máà tu u. Nqarim Abo ba Gam koe x'ái sa tòoa hãa *Gaam dim cóám ù dì sa,*” tam méé.

²⁸ Ka ne ko nxãaska tèe Me a máá: “Dùú sa ta gha kúrú, a nxãasega Nqarim ko tc'èe sa kúrú?” ta ne méé.

²⁹ Me Jeso ba xoa ne a máá: “Nqarim ko tc'èe sa ncèe si i: Gaam ãem tsééa hãam koe tu gha dtcòm si i,” témé. ³⁰ Ka ne kò nxãaska xoa Me a máá: “Dùútsa x'ái sa Tsi gha Tsáá kháé kúrú, ta nxãasega bòò a Tsáá koe dtcòm? Dùú sa Tsi gha kúrú? ³¹ Gatá ka xòò ga nea ko tchàa-xgóós koe Mana *ta ko ma tciie péréan* tc'óo. Ncèe i ma góásea a ko máá: ‘Nqarikg'ai koe guua hãa péré nem kò máà ne ne tc'óo,’ témé khamaga ma,” ta ne méé.

³² Me Jeso ba birí ne a máá: “Tseegukar ko tseeguan birí tu u, a ko máá: Moshem tama me e kò ii, èe nqarikg'ai koe guua hãa péréan máà tu ua ba, igaba Abo Me e kò ii, èe tseegu di péréan nqarikg'ai koe guua hãa máà tu ua ba. ³³ Nqarim di péréa ne Gaam èe nqarikg'ai koe guu a xoana hãam ga Me e khama, nqòò ba kg'òèan máàna hãa ba,” tam méé.

³⁴ Ne birí Me a máá: “X'aigaè, èe péréan wèe cám ka máà ta a,” témé.

³⁵ Me Jeso ba birí ne a máá: “Tíí Ra kg'òèan dir Péré Ra a. Díim wèém èe ko Tíí koe hàà ba cuiskaga xàbà hãa tite, me díim wèém èe ko Tíí koe dtcòm ba cuiskaga gaicara cáma hãa tite. ³⁶ Igaba ãer ma birí tua khama: bóò Tea tu hãa igaba tu qanega dtcòm tama. ³⁷ Wèém *khòem* ãem Abo ba máà Tea hãa ba gha Tíí koe hàà, Ra díim wèém èe gha ko Tíí koe hàà ba tchàa koe aagua hãa tite. ³⁸ Nqarikg'ai koer guu a xoana hãa, hàar gha Tíí ko tc'èe sa kúrú ka tamase, igaba èe tséé Tea hãam ko tc'èe sar gha hàà kúrú ka khama. ³⁹ Ncèea Gaam èe tséé Tea hãam ko tc'èes ga si i: *wèe ne khòe ne* ãem máà Tea hãa ne ka méém táá cúim ga ba aaguse guu, igaba méém còo dim cám ka ghùiè. ⁴⁰ Ncèea Abom ko ma tc'èe ga a khama: Wèém èe ko Cóá ba bóò, a ko Gam koe dtcòm ba gha chòò tamas kg'òè sa úú. Ra gha nxãaska Tíí còo dim cám ka x'ooan koe ghùi me,” tam méé.

⁴¹ Ne kò Juta ne tshoa-tshoa a Gam ka kg'ui-kg'uisse, ncèetam kò méé a máá: “Tíí Ra nqarikg'ai koe guu a xoana hàar Péré Ra a,” ta mééa hãa khama. ⁴² A ne a máá: “Ncèe ba gáé Jesom tama baa, Josefam ka Cóáse ba, ncèe xòò ba hée naka xòò sa héeéthée khara ta q'ana hãa ba? Ntama ba gha ncèeska máá: ‘Nqarikg'ai koer guu a xoana hãa,’ témé?” ta ne méé.

⁴³ Me Jeso ba xoa ne a máá: “Táá tu gatu ka kg'ui-kg'uisse guu. ⁴⁴ Cúí khòe ga cuiskaga Tíí koe hàà tite, Abom ncèe tsééa óá Tea hãam kòo Tíí koe tsééa úú u ne cúí ga a, Ra gha còo dim cám ka x'ooan koe ghùi ne. ⁴⁵ Góásea i hãa porofiti xu di zi Tcgáya zi koe, a ko máá: ‘Wéea nea gha Nqarim ka xgaa-xgaaè,’ témé. Me gha díim wèém èe ko Abom koe komsana a ko Gam koe xgaa-xgaase ba Tíí koe hàà. ⁴⁶ Cúí khòe ga Nqari ba bóò ta ga hãa,

Gaam ãe Nqarim koe guua hãam Cúim oose. Gaam Cúí ba Abo ba bóda hãa. ⁴⁷ Tseegukar ko tseeguan birí tu u, a ko máá: Gaam ãe ko dtcòm ba chõò tamas kg'òè sa úúa hãa. ⁴⁸ Tíí Ra kg'òèan dir Péré Ra a. ⁴⁹ Gatu ka tsgõose ga xua kò tchàa-xgóós koe Mana *ta ko ma tciìe pérean* tc'óó, a kò x'óó. ⁵⁰ Igaba nqarikg'ai koe guua hãa Péréan ga ncêe e, ncêe khóèan ga tc'óó, a táá x'óó o. ⁵¹ Tíí Ra kg'òèan dir Péré Ra a nqarikg'ai koe guua hãa Ra. Ncêe c'èem khóèm kòo ncêe Péréan tc'óó nem gha chõò tamase kg'òè. I ncêe Péréan Tiri cgàa a, ncêe gha nqõóm di kg'òèan di iise tcg'óó o.

⁵² Ne kò Juta ne xgòase kg'ui cgoaku a máá: “Ntama ba gha ncêem khóè ba cgàaa ba máá ta a ta tc'óó?” ta ne méé.

⁵³ Me Jeso ba birí ne a máá: “Tseeguan kar ko tseeguan birí tu u, a ko máá: Khóèm dim Cóám di cgàan tu kò tc'óó tama, a tu a c'áda ba kg'áa tama ne tu gatu koe kg'òèan úú tama. ⁵⁴ Díim wèém ãe gha Tiri cgàan tc'óó, a Tiri c'ádan kg'áa ba chõò tamas kg'òè sa úúa hãa, Ra gha còo dim cáim ka x'ooan koe ghùí me. ⁵⁵ Tirim cgàa baa tseegu dim tc'óo me e, i Tiri c'ádan tseegu di kg'áa gúu u khama. ⁵⁶ Díim wèém ãe ko Tiri cgàan tc'óó a ko Tiri c'ádan kg'áa ba gha Tíí koe hãa, Ra gha Tíí gam koe hãa. ⁵⁷ Eëm ma kg'òèa hãam Abo ba ma tsééa óá Tea hãa, Ra Abom domka kg'òèa hãa, khamagam gha ma ãe ko Tíía tc'óó Te ba Tíí domka kg'òè. ⁵⁸ Ncêea nqarikg'ai koe guu a xoana hãa Péréan ga a. Gatu ka tsgõose ga xua Mana *ta ko ma tciìe pérean* tc'óó, a x'óóa hãa, igabagam gha ãe gha ncêe Péréan tc'óó ba chõò tamase kg'òè.” tam méé.

⁵⁹ Ncêe zi gúu zim kò ãem kò Kaperenaume dim còrè-nquum koe hãa a ko xgaa-xgaa ka kg'ui.

Chõò tamas kg'òès di kg'uia ne

⁶⁰ Kái xu xgaa-xgaase-kg'ao xu Jesom di xu kò kóm Me, ka xu ko máá: “Ncêe kg'uia nea qóm m. Díina gha kóma q'ãa a?” témé.

⁶¹ Me kò Jeso ba Gam ka q'ana hãa, Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu kò gaan ka kg'ui-kg'uisse sa, khamam kò tèè xu a máá: “Ncêes gúu sa gáé ko tshúú-tshuu tcáó xao o? ⁶² Kháé xaoa gha nta méé, ncêè Khóèm dim Cóá ba xao kòo bóó Me ko ãem ko kg'aia hãa koe qàò ne? ⁶³ Tc'èe ba ko kg'òèan máám ga Me e, me cgàa ba cúí hùí ga úú tama. Eër kò kg'ui cgoa tu u kg'uia nea kg'òèan ko máám tc'èem koe guua hãa. ⁶⁴ Igaba ne gatu ka c'èe ne hàna ncêe dtcòm tama ne,” tam méé. (Díina dtcòm tama, i gha díin khóè ne tshàu q'oo koe tcãà Me sam kò Jeso ba tshoa-tshoases koe ga guu a q'ana hãa khama.) ⁶⁵ Me gaia kg'ui a máá: “Gaa domkar kò birí tua hãa a ko máá: Cúí khóè ga Tíí koe hàà tite, ncêè Abom kò kgoara máá a tama ne, témé,” tam méé.

⁶⁶ Eëm x'aèm koe guu ka ne kò kái ne xgaa-xgaase-kg'ao ne Gam di ne kháóka tòóa dibise a táá xùri Me.

⁶⁷ Me Jeso ba 12 xu tèè a máá: “Gaxao igaba xaoa qõò kg'oana?” témé.

⁶⁸ Me Simone Petere ba xõa Me a máá: “X'aigaè, díin koe xae gha qõò? Tsáá Tsia chõò tama kg'òèan di kg'uiian úúa hãa ka! ⁶⁹ Dtcòm xae ko, a xae a q'ana hãa Tsáá Tsia Nqarim di Tsi i sa, ncêe Tcom-tcomsa Tsi,” tam méé.

⁷⁰ Me Jeso ba xõa a máá: “Tíí ga Ra gáé kò gaxao 12 xao nxára tcg'óóa mááse tama? Igabam gaxao ka c'èe ba dxāwa me e,” témé. ⁷¹ (Jutasem, Simonem Isekariotem ka cóase bam kòo nxàe, Jutase ba kò xgaa-xgaase-kg'ao xu ka c'èe me e, igabam kò khóè ne tshàu q'oo koe hàà tcãà Me khama.)

7

Jeso ba hēe naka qōese ga xu hēéthēe e

¹ Eē zi gùu zi qāá q'oo koem kò Jeso ba Galilea koe qōò te, Juta ne *di xu kaia xu* kò cg'òo Me kg'oana hāa khamam kò Jutea koem gha qōò te sa tc'ēe tama. ² Me kò x'aèm Juta ne di zi xhài zi tshào dis kōès di ba cùu me e, ³ xu kò Jesom ka qōese ga xu bìrì Me a máá: “Ncēe koe mée Tsi tcg'oa naka Tsia Jutea koe qōò, naka ne Tsari ne xgaa-xgaase-kg'ao ne síi nxāasega kúrú Tsi ko zi gùu zi bóò. ⁴ Cúí khòe ga káa a gaan di zi gùu zi gha xàa hāase kúrú u, q'āaè i gha sa i ko tc'ēe ne. Gaa domka mée Tsi nqōóm koe x'áise!” témé. ⁵ Xu kò Gam ka qōese ga xu igaba Gam koe dtcòm tama khama.

⁶ Me Jeso ba bìrì xu a máá: “Tirim x'aèm qāè ba qanega hàà ta ga hāa, igaba i gaxao ka wèè x'aèan ga qāèa máá xaoa hāa. ⁷ Nqōó ba cuiskaga gaxaoa hòre xao o tite, igabam Tíia hòre Tea, cg'āè zi tséé zi ēem ko kúrú zir ko nxàea tseegukagu khama. ⁸ Qōò xao kōès koe gaxao ka. Tíi kam x'aè ba qanega hàà ta ga hāa khamar síi tite ke,” témé. ⁹ Ncēetam ko mée kam kò Galilea koe qaù.

Jeso ba ko xhài zi tshào dis kōès koe xgaa-xgaa

¹⁰ Eē xu ko qōese ga xu kōès koe qōò, kam kò Gam igaba thēè xgoaba a qōò, khòe ne ka hòèè tamase igaba xàa hāase. ¹¹ Xu kò Juta xu kōès koe qaa Me a tèè a máá: “Gaam Khòe ba nda?” témé.

¹² Eē zi xg'ae zi khòe ne di zi koe i kò Gam ka kái kg'ui-kg'uissean hāa. Ne kò c'ēe ne máá: “Qāèm khòe Me e,” témé, ne ko c'ēe ne máá: “Eē ēe, khòe nem ko hoàkagu,” témé. ¹³ Igaba i kò cúí khòe ga kgoarasease Gam ka kg'ui tama, Juta xu ne kòo bèe khama.

¹⁴ Me kò Jeso ba kōès nqàè koe tempelem koe tcàà, a xgaa-xgaa. ¹⁵ Ka xu kò Juta xu kaisase are a xu a tèè a máá: “Ncēm khòe ba ncēe xgaa-xgaan ntama ma hòò, ncēe qanegam xgaa-xgaaè e tama ka?” témé.

¹⁶ Me Jeso ba xoa xu a máá: “Tiri xgaa-xgaa nea Tiri tama. Igaba i Gaam ēe tséé Tea hāam koe guua. ¹⁷ Ncēè c'ēm khòèm kò *Nqarim ko* tc'ēe sa kúrú kg'oana hāa, nem gha bóòa tcg'òó, Tiri xgaa-xgaan Nqarim koe guua hāa, kana Ra ko Tíi ka kg'ui sa. ¹⁸ Gaam ēe ko cúíaga gam ka kg'ui ba ko dqòm kuan qaara máase. Igaba gaam ēe tséé mea hāam di dqòm kuan ko qaa ba tseegu di me e, i gam koe cúí cg'āè ga káa a. ¹⁹ Moshe ba gáé x'áè-kg'áman máà tu u ta ga hāa? Gataga i ii, igaba i cúia tu ga x'áè-kg'áman ko mée sa kúrú tama! Dùús domka tu ko cg'òo Te tu gha sa tc'ēe?” tam ma tèè ne.

²⁰ Si xg'ae sa xoa Me a máá: “Dxāwa tc'ēean Tsi úúa hāa! Díi na cg'òo Tsi kg'oana?” témé.

²¹ Me Jeso ba xoa ne a máá: “Cúis tséés are-aresa sar kò kúrú, tu kò wèèa tu ga are. ²² Moshe ba kò x'áè-kg'áman gatu di xu cóa xu tu gha q'āe nqāa-qgai khòò di máà tua hāa, tu ko Sabata dim cám ka gatu di cóán q'āe nqāa-qgai khòò (ēe x'áèa nea kò Moshem koe guu tama, a kò khòe xuku xu koe guua hāa igaba), ²³ nxāasega tu gha Moshem di x'áè-kg'áman komsana ka. Kháé nxāaska ncēè cóám kò ko Sabata dim cám ka q'āe nqāa-qgai khòèè, Moshem di x'áè-kg'áman gha táá ntcoèè ka, ne tu ko dùús domka xgòà cgae Tea máá, ncēè Sabata dim cám kar kò khòem dim tc'árom wèè ba qāèkagu ne? ²⁴ Táá tu tcgáian di bóò-q'ooan cgoa bóòa tcg'òó guu, igaba mée tu bóòa tcg'òó qāè bóòa tcg'òóan cgoa,” tam mée.

Jeso ba Krestem ga baa?

²⁵ Gaa domka ne kò c'èe ne khòè ne Jerusalema di ne tshoa-tshoa a tèè a máá: “A gaam khòèm tama baa ncèe cg'ōoa ba ko qaaè ba? ²⁶ Bóò tu, ncèe gam ko kgoarasease kg'ui, igaba ne cúí gúú ga Gam ka kg'ui tama. A tseeguan kaga xu tc'ãà-cookg'ai xu ncèem khòèm Krete Me ii sa q'ana hãa? ²⁷ Ncèem khòèm guua hãa qgálan ta q'ana hãa. Igaba Krestem ko hààm x'aèm ka i gha cúí khòè ga c'ùua hãa guuam hãa qgái,” ta ne méé.

²⁸ Kam kò nxãaska Jeso ba tc'amaka kg'ui, ãem tempelem koe hãa a ko xгаа-xгаа ka a máá: “Tíí tu q'ãa Tea hãa, a tu a thëé ãer guua hãa qgálan q'ana hãa. Tíí kar óágase tama, igabam ãe tsééa óá Tea hãa ba tseegu di Me e, ncèe tu gatu c'ùua hãa ba. ²⁹ Tíí ra q'ãa Mea hãa. Gam koe gar guua hãa, Me tsééa óá Tea hãa khama,” témé.

³⁰ Qgóó Me kg'oana xu kò hãa. Igaba i kò cúí khòè ga táá gaan di tshàuan tòó cgae Me, Gam dim x'aè ba kò qanega hàà tama khama. ³¹ Igaba ne kò ães xg'aes koe kái ne khòè ne Gam koe dtcòm a ne a máá: “Krestem kò ko hàà ne ba gha hàà ncèem khòèm kúrúa hãa zi x'ái zi nqáéa hãa zi kúrú? *Ka ncèe ba gáé Gaam Krestem tama baa?*,” ta ne ma tèeku.

³² Farasai xu kò khòè ne ko ma Gam ka ma kg'ui-kg'uisse sa kómí, ka xu ko kaia xu peresiti xu hëé naka Farasai xu hëéthéé tempelem di xu kòre-kg'ao xu tsééa úú, síí xu gha qgóó Me ka.

³³ Me Jeso ba nxãaska máá: “Gatu cgoar gha qanega xòm x'aè-coa ba hãa, a Ra a gha Gaam ãe tséé Tea hãam koe kabise. ³⁴ Qaa Te tu gha, igaba tu hòò Te tite, a tu a ãer hãa qgái koe cuiskaga hàà tite,” témé.

³⁵ Xu nxãaska Juta xu tèeku a máá: “Ncèem khòè ba gha nda koe qōò, xae gha táá hòò Me? Gatá di ne khòè ne tsai-tsaisea hãa ne Gerika ne koe ba gha qōò, a síí Gerika ne xгаа-xгаа? ³⁶ Dùú sa ba ko méé ncèem ko máá: ‘Qaa Te tu gha, igaba tu hòò Te tite,’ a ko máá: ‘Hàna Ra gha hãa qgái koe tu cuiskaga hàà tite,’ témé ka?” ta xu méé.

³⁷ Còo dim cárn kōès dim kaim kam kò Jeso ba tc'amaka kg'uia ghùí a máá: “Ncèe c'èem khòèm kò cárna hãa ne méém Tíí koe hàà naka kg'áa. ³⁸ Eè ko Tíí koe dtcòm ba, ‘Kg'ōèan di tshàan di tsgórèa ne gha ncãaa ba koe guu a ntcãa,’ ãe zi ma *Nqarim di zi Tcgãya* zi ma nxàea khama,” tam méé. ³⁹ Eëm kòo Jeso ba ncèe gúúan nxàe kam kòo Tc'èem ka kg'ui, ãe ko Gam koe dtcòm ne gha hòò Me ka. Tc'èe ba ne ko qanega máàè tama, Jeso ba kò qanega x'áakaguè tama khama.

⁴⁰ Gam di kg'uiian ko kómise ka ne kò c'èe ne khòè ne máá: “Tseeguk-agam ncèem khòè ba Porofíti Me e,” témé. ⁴¹ Ne kò c'èe ne máá: “Kreste Me e,” témé. Igaba ne kò c'èe ne tèè a máá: “Hàò! Ntama ba gha ma Krete ba Galilea koe guu? ⁴² *Nqarim di zi Tcgãya* zi gáé máá: ‘Dafitem dis qhàòs koem Krete ba guua hãa’ témé tama, Betelehema koe, Dafitem kò x'èèa hãam x'áé ba?” ta xu ma tèè. ⁴³ Si kò Jesom domka kaima q'aa-q'aase sa khòè ne xg'aeku koe hãa. ⁴⁴ C'èe nea kò qgóó Me kg'oana hãa. Igaba i kò táá cúí khòè ga gaan di tshàuan tòó cgae Me.

Juta ne di xu tc'ãà-cookg'ai xu di dtcòm tama ne

⁴⁵ Ka xu kò tempelem di xu kòre-kg'ao xu ncèe ko tsééa hãa xu kaia xu peresiti xu koe hëé naka Farasai xu koe hëéthéé kabise. Xu nxãa xu tèè xu a máá: “Dùús domka xaoa kò óá Me tama?” témé. ⁴⁶ Xu kòre-kg'ao xu xōa a máá: “Cúí khòè ga Gam khama kg'ui ta ga hãa!” témé. ⁴⁷ Ka xu kò Farasai xu xōa xu a máá: “Gaxao igaba ba gáé qàe-qae xaoa hãa?”

48 Tc'ãà-cookg'ai xu ka c'ëe baa, kana Farasai xu ka c'ëem ga ba gáé Gam koe dtcòmaa? 49 Igaba ncëe ne khòe ne, ncëe x'áè-kg'ámán c'úua hãa nea cgúíèa!" ta xu méé.

50 Nikodemasem ncëe kò Jesom koe kg'aia síia ba, gaxu ka c'ëe kò ii ba, nxãa ba kò birí xu a máá: 51 "Gaxae dim x'áè-kg'ám ba koáé kuri khòean xgàra, dùu sa i ko gaan koe kúrú sa kg'aia kóm tamase?" témé.

52 Xu xõa me a máá: "Tsáá igaba tsi gáé Galilea di tsia? Tcgãya zi koe qaara tcg'òo naka bóò, porofitian Galilea koe guu tama sa," témé.

*Khòes cg'áràn kúrú koe qgóòèa sa**

53 [Me kò wèem khòe ba x'áea ba koe kabise.

8

1 Kam ko Jeso ba Olife dim xàbim koe qõò. 2 Me kò ntcúukg'ai cgoa gaicara tempelem koe síi, i kò wèè khòean ga síi cgae Me, Me ntcóò a xgaa-xgaa ne. 3 Xu kò x'áè xgaa-xgaa-kg'ao xu hëé naka Farasai xu hëéthëé khòes hãa a ko cg'áràn kúrú koe qgóòèa sa óá. A xu a hàà khòe ne cookg'ai koe tòò si. 4 A xu a birí Me a máá: "Xgaa-xgaa-kg'ao Tsee, khòes ncëe sa cg'ára nes hãa a ko kúrú koe qgóòèa. 5 Igabam kò Moshe x'áèan máa ta a, ncëeta ii zi khòe zi méé zi nxõán cgoa xg'áma cg'òe di i, ka Tsi ko Tsáá nta méé?" témé. 6 Ncëem kg'ui ba xu kò ko kg'ui, qáé Me xu gha qgálan xu kò ko qaa khama, a xu a ko chibi-chibi Me xu gha zi dàò-kg'ám zi qaa. Kam ko Jeso ba qámse, a tshàua ba cgoa gómankg'ai koe góá.

7 Qanega xu hãa a ko tèè Me kam ko tõe a birí xu a máá: "Ncëè c'ëem khòem káà chibi iim kò gaxao xg'aeku koe hãa, ne méém tc'ãà naka nxõá sa sèè naka xao si," témé. 8 A ba a gaicara qámse a gómankg'ai koe góá.

9 Ncëe sa xu ko kóm ka xu kò kaia xu koe guu a tshoa-tshoa a cúimana-cúí tcg'oara qõò. Me Jesom cúim ga ba síi qau, naka gaas khòe sa hëéthëé e, si qanega gaa koe téé-tëe. 10 Me Jeso tõe a ba a tèè si a máá: "Khòe seè, nda xua? Ncãa i gáé cúí khòe ga táá chibi bóò si?" témé. 11 Si máá: "Ncãa i táá cúí khòe ga chibi bóò te, X'aigàè," témé. Me Jeso ba máá: "Nxãaskar Tíí igaba cúí guù kaga chibi bóò si tama, ke qõò, naka sia ncëe koe guus ka táá gaicara chibi kúrú guu," témé.]

Jeso ba nqõóm dim X'áà Me e

12 Me Jeso ba gaicara khòe ne cgoa kg'ui a máá: "Tíí Ra nqõóm dir X'áà Ra a. Dìim wèem ãe gha xùri Te ba ntcúúan q'oo koe qõò hãa tite, igabam gha kg'òèan di x'ààn úua hãa," témé.

13 Xu kò Farasai xu birí Me a máá: "Tsáá ka Tsi ko nxàea tseegukagu, khamas Tsáá ko Tsáá ka nxàea tseegukagu sa tchàno tama," témé.

14 Me Jeso ba xõa xu a máá: "Tíí kar kò nxàea tseegukagu igabagas tiris nxàea tseegukagu sa tchàno si i, ãer guua hãa qgáia ner q'ana hãa, a Ra a gataga ãer ko qõò qgálan q'ana hãa. Igabaga xao gaxao ãer guua hãa qgálan hëé, naka Ra ko qõò qgálan hëéthëé c'úua hãa khama. 15 Gaxao ko tc'áro ba xgàra, Tíí Ra cúí khòe ga xgàra tama. 16 Igaba ncëè xgàrar kò ne i xgàra-q'ooa Te tchàno o, Tíí Ra Tíí ka cúise xgàra tama khama, igaba Ra Abom ncëe tsééa óá Tea hãam cgoa hãa. 17 Gaxao di x'áèan koe i góásea hãa a ko máá: 'Cám khòean dis nxàea tseegukagu sa cgáé si i,' téméè. 18 Gaas ãe Tíí ka tseegu ii sar kò Tíía nxàea tseegukagu. Me ko gataga thëé Abom ncëe tsééa óá Tea hãa ba Tíí ka nxàea tseegukagu," tam méé.

* 7:52: C'ëe zi Gerika di zi tcgãya zi ncíi zi ncëe xg'aekuan 7:53-8:11 úu tama.

¹⁹ Xu nxãaska tõe Me a máá: “Saò ba nda?” témé.

Me Jeso ba xõa xu a máá: “C’ùù Te xao hãa, a xao a Abom ga ba c’ùua hãa, a ncõe q’ãa Tea xao kò hãa ne xao ga ko thée Abom ga ba q’ana hãa,” tam méé.

²⁰ Jeso ba kò ncõe kg’uian tempelem q’oo koem hãase kg’ui, aban ko tòòem qgáim qàe koe. Igaba i kò táá cúí khòè ga qgóó Me, Gam dim x’àè ba kò qanega hàà tama khama.

²¹ Me kò Jeso ba gaicara bìrì xu a máá: “Qòò Ra ko, xao gha qaa Te, a xao a gha gaxao di zi chibi zi q’oo koe ga x’óó. Tíí ko qòò koe xao cuiskaga síí tite,” témé.

²² Xu nxãaska Juta xu tõeku a máá: “Cg’õose ba gha? Ncẽem ko máá: “Tíí ko qòò koe xao cuiskaga síí tite” témé ka?” témé.

²³ Me bìrì xu a máá: “Gaxaoa nqãaka di xao o, Ra Tíí tc’amaka di Ra a; ncẽem nqõóm di xao o, Ra Tíí ncẽem nqõóm di tama. ²⁴ Gaa domkar kò bìrì xao o, a ko máá: ‘Gaxao di chibian koe ga xao gha x’óó,’ témé. Ncõe Tíí Ra gaar ga Ra a tar ko méé sa xao ko dtcòm tama, ne xao gha tseeguan kaga gaxao di chibian koe x’óó,” tam méé.

²⁵ Xu bìrì Me a máá: “Kháé Tsi Tsáá dìì Tsia?” témé.

Me Jeso ba bìrì xu a máá: “Ncẽer kò ma tshoa-tshoas koe guu a bìrì xao o khama cúí ga Ra ko méé. ²⁶ Káí zi gùù zi Ra úua hãa bóò Ra ga tcg’óó a gaxao ka nxàè zi, igaba Gaam ãe tsééa óá Tea ba tseegu di Me e, Ra ko ãer kò Gam koe kóm sa nqõó ba bìrì,” tam méé.

²⁷ Xõòm kam kò ko kg’ui cgoa xu sa xu kò kóma q’ãa tama. ²⁸ Kam ko nxãaska Jeso ba bìrì xu a máá: “Eẽ xao ko Khòèm dim Cóa ba tc’amaka ghùia xg’ara, ne xao gha nxãwa q’ãa Gaar ga Ra a sa, a Tíí ka cúise gùù zi kúrú tama, igaba Ra ko Abom ma xgaa-xgaa Tea hãa khama ma kg’ui. ²⁹ Me Gaam ãe tséé Tea hãa ba Tíí cgoa hãa, a cúise guu Te ta ga hãa, wèè x’àè kar ko ãe ko qãè-tcaokagu Me sa kúrú khama,” tam méé.

³⁰ Ncõe gùua nem ko nxàè ka i ko káí khòèan Gam koe dtcòm.

Abrahamam di ne cóá ne

³¹ Me Jeso ba nxãaska Gam koe ko dtcòma ne Juta ne bìrì a máá: “Tirim kg’ui ba tu kò ko komsana a ko qgóó qari me, ne tu gha tseegukaga Tiri tu xgaa-xgaase-kg’ao tu ii. ³² A tu a gha nxãaska tseeguan q’ãa, i gha tseeguan kgoara tu u,” témé.

³³ Ne xõa Me a máá: “Abrahamam di ta cóá ta a, a ta a qanega c’ãe khòè di qãà kúrú ta ga hãa, ka Tsi nta méé-q’ooa, ncõe Tsi ko máá, kgoarasea ta gha hãa, témé ka?” témé.

³⁴ Me Jeso ba xõa ne a máá: “Tseegukar ko tseeguan bìrì tu u, a ko máá: Dìim wèem ãe ko chibian kúrú ba chibian dim qãà me e. ³⁵ Me qãà ba chõò tamase x’áé koe hée tama, igabam ko cóá ba chõò tamase x’áé koe hée. ³⁶ Gaa domkaga tu gha, ãem ko Cóa ba kgoara tu u, ne tseeguan kaga kgoarasea hãa. ³⁷ Abrahamam di tu cóá tu u sar q’ana hãa, igaba tu cg’õo Te kg’oana hãa, Tirim kg’ui ba tcáó tu q’oo koe x’ãè-q’oan úú tama khama.

³⁸ “Tirim Xõòm koer bóò hãa zi gùù zi kar ko kg’ui, tu ko gatu, gatu ka xõòga xu koe tu kóma hãa zi kúrú,” tam méé.

³⁹ Ne xõa Me a máá: “Gatá ka xõò ba Abrahamama me e,” témé.

Me Jeso ba bìrì ne a máá: “Ncõe Abrahamam di tu cóá tu kò ii ne tu ga ko Abrahamam ko kúrú zi kúrú. ⁴⁰ Igaba tu ncẽeska cg’õo Te kg’oana, Tíí ncõe Nqarim koer kóma tseeguan kò bìrì tu ur khòè Ra. Abrahamama ba kò

ěeta ii gúù kúrú tama. ⁴¹ Gatu ka xòò ga xu kòò kúrú zi gúù zi tu ko kúrú,” tam méé.

Ne birí Me a máá: “Sita cg'áràn di ta cóá ta tama ta a; sita òm Xòòm cúim úúa ta hãa ba Nqari Me e,” témé.

⁴² Me Jeso ba birí ne a máá: “Ncèè Nqarim kò gatu ka Xòò ba ii, ne tu ga kò ncàm Tea hãa, Nqarim koe Ra guu a hààraa khama. Tiri qarian kar ncèe koe hàà tama, igabam Gabá tsééa óá Tea hãa. ⁴³ Dùús domka tua ěer ko kg'ui sa kóma q'ãa tama? Eěr ko kg'uis kóm ka tu ko tààè domka a. ⁴⁴ Gatua gatu ka xòòm dxãwam di tu cóá tu u, a tu a gatu ka xòòm ko tc'ěe zi gúù zi kúrú kg'oana. Tshoa-tshoases kagam kò cg'òo-kg'ao me e, a ba a tseeguan cgoa tchõà úú tama, tseegua nem úú tama khama. Ncèe tshúù-ntcõan ábà cgoaèa hãa khamam ko ma kg'ui ii ba. Tshúù-ntcõa-kg'ao me e, a tshúù-ntcõan ka xòò me e khama. ⁴⁵ Igabar ko Tíí tseeguan nxàe, domka tu Tíí koe dtcòm tama. ⁴⁶ Ndaka kg'áa tu ga chibiga Ra a sa x'ái? Ncèè tseegua ner kò ko nxàe, ne tu kháé nxãaska dùús domka dtcòm Te tama? ⁴⁷ Gaam ěe Nqarim di ba ko Nqarim di kg'uian komsana, igaba tu gatu Nqarim di tama, gaa domkaga tu komsana a tama,” tam méé.

Jeso ba hěé naka Abrahamama ba hěéthěe e

⁴⁸ Xu Juta xu xõa Me a máá: “Tseegu tama xae gáé kò hãa ncèe xae kòò máá: ‘Samaría di Tsi i, a Tsi a dxãwa tc'ěean úúa hãa,’ témé ka,” témé.

⁴⁹ Me Jeso ba xõa a máá: “Dxãwa tc'ěea ner úú tama, igabaga Ra Abo ba tcoma hãa, xao ko gaxao Tíí ntcoe Te. ⁵⁰ Tíí Ra Tíí ka dqòmkuana qaara mááse tama, igabagam qaa a ko ba hàna, ncèe gha xgàra ba. ⁵¹ Tseegukar ko tseeguan birí tu u, a ko máá: Díim wèém ěe gha Tirim kg'ui ba qgóóa qari ba chòò tamase x'óóa hãa tite, témé,” tam méé.

⁵² Xu kò Juta xu nxãaska birí Me a máá: “Dxãwa tc'ěean Tsi úúa hãa sa xae ncèeska q'ana hãa. Abrahamama ba x'óóa, xu porofiti xu thěé x'óóa hãa, igabaga Tsi ko Tsáá máá, díim wèém ěe ko Tsari kg'uian qgóóa qari ba chòò tamase x'óóan xám tite, témé. ⁵³ Gaxae ka xòòm Abrahamam ka Tsi Tsáá kaia? X'óóam hãa, xu gataga thěé porofiti xu x'óóa hãa. Ka Tsi gáé Tsáá tc'ěea máá, díi cgáé Tsi ii, ta tc'ěea?” ta xu méé.

⁵⁴ Me Jeso ba xõa xu a máá: “Ncèè Tíí kòò dqòmse, ne i Tiri dqòmsean káà hùì i. Tíí ko dqòm Te ba Abo Me e, ncèe gaxao ko máá, gatu òm Nqari Me e, témé ba. ⁵⁵ Igabaga xao c'ùù Mea, Ra Tíí q'ãa Mea. Ncèè c'ùù Mea Ra hãa tar kòò méé ner nxãaska tshúù-ntcõa-kg'ao Ra a, gaxao khamaga ma. Igabaga Ra q'ãa Mea, a Ra a ko kg'uia ba qgóóa qari. ⁵⁶ Gaxao ka xòòm Abrahamama ba kò Tirim cáim bam ko hàà bóò khama qãè-tcao hãa, a kò bóò me a qãè-tcao.

⁵⁷ Xu nxãaska Juta xu birí Me a máá: “Qanega Tsi 50 kuri ga úú tama, igaba Tsi Abrahamama ba bóóa hãa dèe?” témé.

⁵⁸ Me Jeso ba xõa xu a máá: “Tseegukar ko tseeguan birí xao o, a ko máá: Abrahamam ko ábàès cookg'ai koe, Ra hàna,” témé.

⁵⁹ Ka xu ko nxõán sáà, xao Me xu gha ka, igabam ko Jeso ba tempelem q'oo koe ts'ana tcg'oa a qòò.

9

Jeso ba ko káà tcgáise ábàèam khòè ba qãèkagu

¹ Eëm Jeso ba xóe a ko qõò kam kò káà tçgáise ábàèa hãam khòèm cgoa xg'ae. ² Ka xu kò Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu tèè Me a máá: “Xгаа-xгаа-kg'ao Tseè, diin chibi domka ba káà tçgáise ábàèa? Gaam chibia kana xõò ba dia, ncêe kúrú mem káà tçgáise ábàèa hãa?” témé.

³ Me Jeso ba xõa xu a máá: “Ncêem khòèm chibi tama a, gataga xõò ba di chibi tama a, igabagas ncêe sa kúrúse cgae mea hãa, nxãasega i gha Nqarim di qarian bóòe a ko gam koe tséé ka. ⁴ Qanega i koaba di x'aè e, ka méé xae ncêe tsééa óá Tea hãam di tsééan kúrú, ntcúua nea ko hàà ke, ncêe cúí khòè ga tséé tite e. ⁵ Eër qanega nqõóm koe hãa x'aè kar nqõóm dir X'áà Ra a,” tam méé.

⁶ Ncêe zi guù zim ko kg'uia xg'ara kam kò gómankg'ai koe tçg'ae, a kg'ám-tsharà ba cgoa tçòàn kúrú a gaa tçòàn khòèm tçgái koe tçgáù, ⁷ a ba a gaam khòè ba bìri a máá: “Qõò, naka tsia sí Siloame dim tèbem koe xg'aà-kg'ai,” témé. (Ncêem kg'uim Siloame di ba ko máá ‘Tsééa úúèa’ témé.) Me ko qõò a sí xg'aà-kg'ai, a ba a kabisem ko ka ko bóò.

⁸ X'áé qàea ba di ne khòè ne hêé, naka kg'áiga kò ko bóò me, me ko dtcàré ne hêéthéèa kò tèèse a máá: “Ncêea gáé gaam khòèm xg'ao ko káise ntcõòa te a ko dtcàràam tama baa?” témé. ⁹ C'èe ne kò máá: “Gaam ga me e,” témé, ne ko c'èe ne máá: “Eè èe, kg'ama tsara tc'èekua hãa,” témé. Me kò gaam khòè ba máá: “Tíi ga ra a,” témé. ¹⁰ Ne tèè me a máá: “Kháé i nxãaska tçgáia tsi ntama ma xgobekg'ammèa?” témé. ¹¹ Me xõa ne a máá: “Jeso ta ko ma tciièm Khòè ba kò tçòàn kúrú a tçgáia te tçgáù, a bìri te a máá, sí méér Siloame dim tèbem koe xg'aà-kg'ai, témé, ra sí xg'aà-kg'ai, a gaa koe ga bóò,” témé. ¹² Ne tèè me a máá: “Gaam khòè ba nda?” témé. Me xõa ne a máá: “C'úua ra hãa,” témé.

Farasai xu ko Jesom di kg'òèkaguku-kg'áman di dàòan qaa

¹³ Ka ne ko gaam khòèm èe kò káà tçgáise ábàèa hãa ba sèè a Farasai xu koe úú. ¹⁴ Nxãaskam kò, gaam cám èem kò Jeso ba tçòàn kúrú, a khòè ba xgobekg'am tçgái ba Sabata di me e. ¹⁵ Ka xu ko Farasai xu khòè ba tèè, ntama i ma qõòa hãa me ko bóò sa. Me xõa xu a máá: “Tçòà nem kò tçgáia te koe tçgáù, ra sí xg'aà-kg'ai, a kò gaa koe ga guu a bóò,” témé.

¹⁶ Xu kò c'èe xu Farasai xu máá: “Ncêem Khòè ba Nqarim koe guu tama, Sabata dim cám bam qgóóa qari tama khama,” témé. Xu c'èe xu máá: “Ntama ba ga ma chibi-kg'ao ba ncèeta ii zi x'ái zi kúrú?” témé. Xu kò tc'èe-kg'ám zi koe q'aara hãa.

¹⁷ Ka xu ko kabisem a gaicara èe kò káà tçgái ii ba bìri a máá: “Xgobekg'am tçgái tsia baa ka tsi ko tsáá Gam ka nta méé?” témé. Me xõa xu a máá: “Porofiti Me e,” témé.

¹⁸ Xu kò Juta xu qanega dtcòm tama, káà tçgái me e kò ii, a ba a kúrúe a ko ncèeska bóò sa, khama xu khòèan tséé i sí xõò ga khara tcii. ¹⁹ A hàà tèè khara a, a máá: “Ncêea gakhao dim cóám ga baa, ncêe kò koma káà tçgáise ábàèa hãa ba? Kháé nxãaska i ntama ma qõòa hãa me ko ncèeska bóò?” témé.

²⁰ Khara xõò ga khara xõa xu a máá: “Sikham dim cóá me e sa kham q'ana hãa, a kham a gataga q'ana hãa, káà tçgáisem ábàèa hãa sa. ²¹ Igaba kham gakhama ntama i ma qõòa hãa me ko ncèeska bóò sa c'úua hãa, naka diin xgobekg'am tçgái mea hãas ga sa hêéthéè e. Ke xao gaxao tèèa mááse me, kuria ba tc'òòda hãa, me gha xõara mááse xao o ke,” témé. ²² Khara kò xõò ga khara ncèeta ma xõa, Juta xu khara kòò bèe khama. Nxãakamaga xu kò kg'uia xg'ara hãa, ncêè c'èem khòèm kò nxàea tseegukagu Jeso ba

Kreste Me e sa, ne i gha gaa khòean còrè-nquum koe xhàiguè sa khama. ²³ Gaa domka khara kò ko xòò ga khara máá: “Kuria ba tc'òò hãa, ke méé xu tèè me,” témé.

²⁴ Xu càni dis ka gaam khòem ãe kò kàà tcgáí ii ba tcii, a xu a bìrì me a máá: “Nqari ba dqòm tseeguan kg'ui ka, ncëem Khòè ba chibi-kg'ao Me e sa xae q'ana hãa ke,” témé.

²⁵ Me xòa xu a máá: “Chibi-kg'ao ba ga ii kana ba ga chibi-kg'ao tama sar tíi c'ùua hãa. Cúis gúus tíi q'ana hãa saà: káà tcgáí ra a kò ii, igaba ra ko ncëeska bóò si i,” témé.

²⁶ Xu tèè me a máá: “Dùú sa ba kò kúrú cgae tsi? Ntama ba kò ma tcgáí tsi xgobekg'am?” témé.

²⁷ Me xòa xu a máá: “Ncãar nxãakamaga bìrì xao o, xao ncãa táá kóm te, ka xaoa ko dùús domka gaicara kóman gaan di qaa? Kana xaoa Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu kúrúse kg'oana thëé?” témé.

²⁸ Xu xhóré me a máá: “Tsáá tsia Gam di tsi xgaa-xgaase-kg'ao tsi i! Sixaea Moshem di xae xgaa-xgaase-kg'ao xae e. ²⁹ Nqarim xg'ao Moshem cgoa kg'ui sa xae q'ana hãa, igaba ncëem Khòem ka xae ndam guua sa c'ùua hãa,” témé.

³⁰ Me khòè ba xòa xu a máá: “Cg'ãèse i are-aresa a, Me guua hãa qgáian ga xao c'ùua hãa, igabagam xgobekg'am tcgáí tea hãa khama. ³¹ Nqari ba chibi-kg'ao ne komsana tama sa ta q'ana hãa: igaba ncëè c'ëem khòem kòò Nqari ba dqòm, a ko Gam ncàma hãa sa kúrú, nem ko Nqari ba komsana me. ³² Xg'aom kò ntcòò a nqòò ba tshoa-tshoase ne ta qanega kóm naka i máá, diim ga ba khòem káà tcgáise ábàèa ba xgobekg'am tcgáí hãa téméè ta ga hãa. ³³ Ncëem Khòem kò Nqarim koe guu tama nem ga kò cúí gúu ga kúrú tama!” tam méé.

³⁴ Xu gaa kg'uiian ncëe tc'amkg'ai koe xòa me a máá: “Chìbian q'oo koe tsi ábàèa, ka tsi tsáá dùú sa xgaa-xgaa xae e kg'oana?” témé. A xu a tchàa koe xhàigu me.

Jeso ba ko tcgáian úú tamasa ka kg'ui

³⁵ Jeso ba kò gaam khòè ba xu xhàigua hãa sa kóm, ãem ko hòò me kam kò tèè me a máá: “Khòem dim Cóám koe tsia kò dtcòm?” témé. ³⁶ Me gaam khòè ba tèè Me a máá: “Kháé dii baa, X'aigàè? Bìrì te Me nakar gha nxãasega Gam koe dtcòm!” témé.

³⁷ Me Jeso ba máá: “Ncëe tsi ko bóò, Me ko tsáá cgoa kg'ui ba, Gaam ga Me e,” témé. ³⁸ Kam kò khòè ba máá: “Dtcòm r ko, X'aigàè,” témé, a cookg'aia ba koe cg'áé a dqòm Me.

³⁹ Me Jeso ba máá: “Xgàrar gha domkar ncëem nqòóm koe hààraa, nxãasega ne gha ãe káà tcgáí ne bóò, ne ãe ko bóò ne káàn tcgáí ka,” témé.

⁴⁰ Xu c'ëe xu Farasai xu ãem kòò ncëe gúuan nxàe ka kò hãa cgoa mea xu kóm, a xu a tèè Me a máá: “Dùú dèe? Sixae igaba xae thëé káà tcgáí xaea dèe?” témé.

⁴¹ Me Jeso ba bìrì xu a máá: “Káà tcgáí xao kò ii ne xao ga ko ncëeska chibi úú tama. Igaba xao tcgáíga xao o sa bìrìsea hãa, khama i gha gaxao di chìbian gataga ma hãa cgoa xao o.

10

Ghùu Kòre-kg'ao ba hëé naka Gam di zi ghùu zi hëéthëé e

¹ “Tseegukar ko tseeguan bìrì tu u, a ko máá: Khòem ãe ghùu zi dis xgàris-kg'ám koe tcàà tama a ko nqurì si, kana c'ëem dàòm ka q'ooa sa

koe tcâa ba ts'âa-kg'ao me e, a cg'âè kúrú-kg'ao me e. ² Igaba gaam êe ko xgàris-kg'ám koe tcâa ba ghùu zi dim kòre-kg'ao me e. ³ Xgàris-kg'ám ko xgobekg'am ba ko gaam ghùu kòre-kg'ao ba xgobekg'ama máá, zi ghùu zi kg'ui-q'ooa ba kóm, me gam di zi ghùu zi cg'òèa zi ka tcii, a tc'âa-cookg'ai zi. ⁴ Eëm kò gam di zi wèèa zi tcg'òóa xg'ara nem ko tc'âa-cookg'ai zi, zi ghùu zi xùri me, kg'ui-q'ooa ba zi q'ana hãa khama. ⁵ Igaba zi cuiskaga tãám khòè ba xùri tite, a gha bèe me a qgóé, tãá khòèan di kg'ui-q'ooan zi c'ùua hãa khama,” tam méé.

⁶ Jeso ba kò ncêes sere-sere sa gaxu koe tséékagu, igaba xu kò èem ko bìrì xu sa táá kóma q'ãa.

⁷ Kam ko nxãaska Jeso ba gaicara máá: “Tseegukar ko tseeguan bìrì xao o, a ko máá: Tíí Ra ghùu zi dir Xgàri-kg'ám Ra a. ⁸ Wèè xu êe kò Tíí ka tc'âa a hàà xua ts'âa-kg'ao xu u, a cg'âè kúrú-kg'ao xu u, igaba zi kò ghùu zi táá komsana xu. ⁹ Tíí Ra Xgàri-kg'ám Ra a. Dím wèém êe ko Tíí koe tcâa ba gha kgoaraè, a ba a gha tcâa a tcg'oa a gha dxòó-q'ooan hòò. ¹⁰ Ts'âa-kg'ao ba kg'amaga hàà tama, a ts'âa sa hée naka cg'òo sa hée naka kòbe sa hée hée cúíga hààraa máána. Ra Tíí hààraa, nxãasega ne gha kg'òèan úú ka, a gataga kaisase úú u ka.

¹¹ “Tíí ra qàèr ghùu Kòre-kg'ao Ra a. Me ko qàèm Kòre-kg'ao ba gam di kg'òèan ghùu zi tcg'òóa máá. ¹² Gaam êe ghùu zi kòre dis tséés koe tcâàèa ba ghùu kòre-kg'aom tama me e, a ba a ghùu zi ka q'òòsem tama me e, èem ko ncuutshaan bóò i ko hàà nem ko ghùu zi guu a qgóé, me ncuutshaa ba hàà ntcàu zi a tsaj-tsajia q'aa zi khama. ¹³ Ghùu zi kòre di tsééan máàèam khòè ba ko guu zi a qgóé. Kg'amagam máàèa hãa tséé e, khamam tchòà úú cgoa zi tama.

¹⁴ “Tíí ra qàèr Kòre-kg'ao Ra a, a Ra a Tiri zi ghùu zi q'ana, zi Tiri zi ghùu zi q'ãa Tea, ¹⁵ ncèem ma Abo ba ma q'ãa Tea, Ra gataga Tíí ma q'ãa Mea khamaga ma. Ra ko Tiri kg'òèan ghùu zi tcg'òóa máá. ¹⁶ C'èe zi ghùu zir úúa hãa, ncèem xgàrim-q'oo di tama zi. Gataga méér óága zi thées gúú si i, naka zi hàà kg'ui-q'ooa Te kóm naka zia ncèe zi ghùu zi cgoa xg'ae naka cúí zi ghùu zi dis xg'ae sa kúrú, cúím kòre-kg'aom di zi.

¹⁷ “Ncèes gúús kam Abo ba ncàm Tea, Tiri kg'òèa ner ghùu zi tcg'òóa máána hãa khama, nxãasegar gha gaicara séèa kabi i ka. ¹⁸ Khòèm Tíí koe gha kg'òèa Te séèa kabi ba káa me e, igaba Ra ko Tíí ka tcg'òó o. Qari ner úúa hãa tcg'òó or gha di i, a Ra a qarian úúa hãa gaicara Ra gha séèa kabi i di i. Ncèem x'âe-kg'ám bar Abom koe hòò,” tam méé.

¹⁹ Eè xu ko Juta xu ncèe kg'uiian kóm ka xu kò tc'èe-kg'ám zi koe gaicara q'aa. ²⁰ Kái-kg'áia ne kò máá: “Dxãwa tc'èea nem úúa, a temea, ka ba ko dùús domka kómme?” témé.

²¹ Igaba ne kò c'èe ne máá: “Ncèe zi gúú zi ga táá dxãwa tc'èean ka tcâàèam khòèm ka méèè. Dxãwa ba káa tcgáím khòè bam ga xgobekg'am tcgái di qarian úúa hãa ii?” témé.

Juta ne di dtcòm tama ne

²² Me x'aè ba tcâa, si tempelem ko kaba-kabaè dis kòè sa xóé Jerusalema dim x'áém koe. Sao di x'aè e kò ii. ²³ Me kò Jeso ba tempelem koe hãa a ko caate, Solomonem dis xàò-xao sa ta ko ma tciiès xàò-xaos koe. ²⁴ Ka ne ko Juta ne Gam koe hààraa xg'ae, a nxama-nxama Me a máá: “Nta noo x'aèan Tsi ko hàà séè a ghùia tòó ta a? Ncèè Kreste Tsi kò ii ncèem Nqari ba nqòòkagu taa hãa Tsi ne kg'ama kgoarasease bìrì ta a,” ta ne méé.

²⁵ Me Jeso ba xɔa ne a máá: “Biri tu ur kò, igabaga tu kò táá dtcòm. Tséé zi ncêer ko Abom cg'òè cgoa kúru zia ko Tíi ka nxàea tseegukagu, ²⁶ igaba tu dtcòm tama, Tiri tu ghùu tu tama tu u khama. ²⁷ Tiri zi ghùu zia ko kg'ui-q'ooa Te kóm, Ra q'ãa zia, zi ko xùri Te. ²⁸ Chòò tama kg'òèa ner ko máá zi, zi chòò tamase kaà tite, i cúi khòè ga tshàu q'ooa Te koe sèèa tcg'òó zi tite. ²⁹ Abom ncêe máà Te zia hãa ba wèè gùàn kaga kaia, i cúi khòè ga Abom tshàu q'oo koe sèèa tcg'òó zia hãa tite. ³⁰ Tíi hêé naka Abo ba hêéthêé Tsama cúi Tsam m,” tam méé.

³¹ Ka ne ko Juta ne gaicara nxõá zi sáà, xao Me ne gha ka, ³² igabam kò Jeso ba xɔa ne a máá: “Kái zi tséé zi qãè zi Ra x'ái tua, Abom koe guua hãa zi. Ka tua ko gazi xg'aeku koe ndakas domka nxõán cgoa xao Te?” témé.

³³ Ne Juta ne xɔa Me a máá: “C'èes tséés qãès domka ta xao Tsi tama, igaba Tsi ko Nqari ba còè domka a, kg'ama Tsi khòè Tsi i, igaba Tsi ko Nqari Tsi ii khama ma sèèe domka a,” témé.

³⁴ Me Jeso ba xɔa ne a máá: “Gatu di X'àèan koe i gáé ncêeta ma góásea naka máá: ‘Gatu kar ko máá: nqàri tu u,’ témé tama? ³⁵ Eè Nqarim di zi Tcgãya zi koe ko méése sa chòò tamase tseegu si i sa ta q'ana hãa. Me kò Nqari ba gane èe Gam dim kg'ui ba kò máàèa hãa ne nqàri ta ma tcii. Ncèè Nqarim kò ko gaa ne khòè ne èe ne nqàri ta ma tcii, ³⁶ ne tua nxãaska gatu díi tua ncèe ko máá, Nqari bar ko còè témé tu, Nqarim dir Cóa Ra a tar ko méé domka, Tíi ncêe Abom nxará tcg'òó, a nqõómkg'aii koe tsééa óá Ra! ³⁷ Ncèè Abom di zi tséé zir kò kúru tama ne méé tu nxãaska táá Tíi koe dtcòm guu. ³⁸ Igaba ncèè kúru zir kò, igaba tu kò Tíi koe dtcòm tama ne méé tu nxãaska èer ko kúru zi tséé zi koe dtcòm, naka tua gha nxãasega q'ãa naka kóma q'ãa, Abom Tíi koe hãa, Ra Tíia Gam koe hãa sa,” tam méé.

³⁹ Ne gaicara qgóó Me ne gha sa tc'èe, Me tcg'oaragu ne.

⁴⁰ Me nxãaska Jeso ba Jorotanem ka ncií za ka xòèa ba koe kabise, Johanem kò ko kg'aika khòè ne tcguù-tcguum qgáim koe, a ba a síi gaa koe hãa. ⁴¹ Ne kái ne khòè ne Gam koe síi a ne a máá: “Johane ba xg'ao táá c'èes x'áis ga sa kúru, igabam xg'ao ncèem Khòèm ka biri ta a zi gùu zi wèè zia tseegu zi i,” témé. ⁴² Ne kò èem qgáim koe kái ne khòè ne Jesom koe dtcòm.

11

Lasarom dis x'oo sa

¹ Nxãaskam kò c'èem khòèm Lasaro ta ko ma tciiè ba ko tsàa, Betania koe guua ba, Maria sa hêé naka gas ka káikhoes Mareta sa hêéthêé sara dim x'áé-coa ba. ² Ncèes Maria sa gaas ncèe kò X'aigam Nqari ba tshãá di nxúian cgoa tcgáú nqàrèa hãas ga si i, a c'òòda sa cgoa tchùu u, ncèe káimkhoem Lasarom kò tsàa sa. ³ Ka sara kò nxãaska khòè qõeku sara Jesom koe kg'uian tsééa úú, a máá: “X'aigaè, èe Tsi ncàma hãa ba ko tsàa,” témé.

⁴ Eèm ko ncèe sa kóm, kam kò Jeso ba máá: “Ncèes tcii sa cuiskaga cg'òo mea hãa tite, igabas Nqari ba dqom di si i, nxãasegam gha Nqarim dim Cóa ba dqomèè ka,” témé.

⁵ Me kò Jeso ba Mareta sa hêé naka qõese sa hêé naka Lasaro ba hêéthêé ncàma. ⁶ Khama èem ko Lasaro ba ko tsàa sa kóm, kam kò cam cam tsara hãa èem ko hãam qgáim koe.

⁷ A ba a nxãaska Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu biri a máá: “Hàa naka xae Jutea koe gaicara kabise,” témé.

⁸ Xu xгаа-xгааase-kg'ao xu bìrì Me a máá: “Xгаа-xгаа-kg'ao Tseè, Juta ne ncāaga nxōán cgoa xao Tsi kg'oana, igaba Tsia ko gaicara gaa koe ga kabise?” témé.

⁹ Me Jeso ba xoa a máá: “Cám ba gáé 12 aoaran úu tama? Koaba ka ko qōòm khòè ba cuiskaga cg'áéa hãa tite, ncēm nqōóm di x'áà nem ko bóò khama. ¹⁰ Igaba ncēè khòèm kò ko ntcùúan q'oo koe qōò nem ko cg'áé, x'áà nem úu tama khama,” tam méé. ¹¹ Ncētam ko mééa xg'ara kam kò bìrì xu a máá: “Gaxae ka c'ēm Lasaro ba x'òma hãa, Ra ko gaa koe sí tc'oman koe ghùì me,” témé.

¹² Xu xгаа-xгааase-kg'ao xu bìrì Me a máá: “X'aigaè, x'òmam kò hãa nem gha qāè,” témé.

¹³ Me kò Jeso ba x'óóam hãa sa nxàe, igaba xu kò Gam di xu xгаа-xгааase-kg'ao xu tc'ēea máá, tc'oman ncēe tseegu di Gam ko nxàe, ta tc'ēea.

¹⁴ Kam kò nxāaska Jeso ba tchànose bìrì xu a máá: “Lasaro ba x'óóa hãa. ¹⁵ Ra gaxao domka qāè-tcaoa, káà ra a kò ii khama, nxāasega xao gha dtcòm ka. Igaba hàà naka xae sí cgae me,” tam méé.

¹⁶ Kam kò Tomase ncēe kò *Didimo ta ma tcièè ba; ncēes cg'òè sa ko máá: 'Hoo-hore' témé* ba gam ka c'ēe xu xгаа-xгааase-kg'ao xu bìrì a máá: “Hààn xae thēé qōò, naka xae nxāasega sí x'óó cgoa Me,” témé.

Jeso ba ko khòè qōeku sara qgài-qgai tcáo

¹⁷ Eēm ko Jeso ba hàà kam ko hàà sao-xg'ae, me Lasaro ba nxāakamaga 4 cáman tc'ám̄s q'oo koe úúa hãa. ¹⁸ (Nxāaska i kò Jerusalema koe guu a Betania koe sían 3 kilomitaru khama noo. ¹⁹ Ne kò kái ne Juta ne hààraa, hàà ne gha Mareta sa hēè naka Maria sa hēèthēè sara qgài-qgai tcáo ka, gasara ka káikhoem di x'ooan koe.)

²⁰ Eēs ko Mareta sa Jesom ko hàà sa kóm kas kò tcg'oa a sí xg'ae cgoa Me, si kò Maria sa nquum q'oo koe hãa.

²¹ Si kò Mareta sa Jeso ba bìrì a máá: “X'aigaè, thuu Tsi kò ncēe koe hãa nem ga kò tíí kíí ba x'óóa hãa tama. ²² Ra ncēeskaga igaba q'anaa, wèès gùùs ēe Tsi ko Nqarim koe dtcàrà sam gha Nqari ba máà Tsi sa,” témé.

²³ Me Jeso ba bìrì si a máá: “Sáá kíí ba gha x'ooan koe tēe,” témé.

²⁴ Si Mareta sa xoa Me a máá: “Q'ana ra hãa me gha x'ooan koe tēe, còò dim cáam x'ooan koe i ko tēèem ka,” témé.

²⁵ Me Jeso ba bìrì si a máá: “Tíí Ra x'ooan koe Tēe Ra a, a Ra a Kg'òè Ra a. Gaam ēe ko x'óó igaba ko Tíí koe dtcòm ba gha kg'òè, ²⁶ me díim wèèm ēe kg'òèa hãa a ko Tíí koe dtcòm ba cuiskaga x'óó tite. Ncēe sa sia ko dtcòm?” tam méé.

²⁷ Si bìrì Me a máá: “Eè, X'aigaè, dtcòm ra ko Krete Tsi i sa, Nqarim di Tsi Cóa Tsi, ncēe kòò nqōómkg'ai koe hàà Tsi,” témé.

²⁸ Ncēe zi gùù zis ko nxàea xg'ara kas kò qōò a sí qōeses Maria sa dxùukg'ai koe tciia tcg'óò a bìrì si a máá: “Xгаа-xгаа-kg'ao ba ncāa hàà, a ko tciì si,” témé. ²⁹ Eēs ko ncēe sa kóm kas kò qháése tēe a sí cgae Me.

³⁰ Nxāaskam kò Jeso ba qanega x'áé-coam koe tcāà ta ga hãa, igabam kò Maretas ncāa xg'ae cgoa Me koe ga qanega tēe. ³¹ Eè kò Marias cgoa nquu q'oo koe hãa a ko qgài-qgai tcáo si ne Juta ne ko bóò, si ma qháése tēe a tcg'ora hãa sa, ka ne kò còò si, tc'ám̄s koes ko síí hãa a kg'ae, ta ne kò tc'ēea khama.

³² Eēs ko Maria sa Jesom hãas qgáìs koe síí, a ko bóò Me kas kò nqàrè-kg'ama ba koe cg'áé a máá: “X'aigaè, thuu Tsi kò ncēe koe hãa nem ga kò tíí kíí ba x'óóa hãa tama,” témé.

³³ Eëm ko Jeso ba bôò sis ko kg'ae, naka ãe kò xùri si a hààraa ne Juta ne hēéthēé ko kg'ae, kam kò kaisase xg'ai, i tcáóa ba nxùrù. ³⁴ Me tèè ne a máá: “Nda koe tu xòó mea?” témé. Ne bìrí Me a máá: “X'aigàè, hàà naka bôò,” témé.

³⁵ Me Jeso ba kg'ae. ³⁶ Ne kò nxãaska Juta ne máá: “Bôò, nta noosem ncàm mea sa,” témé. ³⁷ Igaba ne kò c'èea ne máá: “Ncēm khóèm ncēe thuu káá tcgáím khóè ba xgobekg'am tcgáía hãa ba gáé kò táá ncēm khóè ba kúrú me x'óóa hãa tite?” ta ma tèèku.

Jeso ba ko Lasaro ba x'ooan koe ghùì

³⁸ Me kò Jeso ba gaicara kaisase xg'aia hãase tc'áms koe síí. Xòam q'oo koes kò hãa, si nxõá sa kg'áma ba koe tòòea. ³⁹ Me Jeso ba máá: “Nxõá sa tcg'òó,” témé.

Si ãe kò x'óóa hãam khóèm ka qõses Mareta sa bìrí Me a máá: “X'aigàè, ncēm x'aèm kam hm̀msam xg'ãò ba hãa, 4 cáma nem úúa a kg'ónòèa hãa khama,” témé.

⁴⁰ Kam kò Jeso ba bìrí si a máá: “Bìrí si ta ga Ra gáé hãa, dtcòm si kòo ne si gha Nqarim di x'áàn hòò sa?” témé. ⁴¹ Ka ne ko nxõá sa tcg'òó. Me Jeso ba tc'amaka ghùì-kg'ai a máá: “Aboè, qãè-tcaoa Ra ko máá Tsi, kóm Tea Tsi hãa domka. ⁴² Q'ana Ra hãa wèé x'aè ka Tsi ko kóm Te sa, igabar ko ncēe tēe ne khóè ne domka ncēe sa nxàè, nxãasega ne gha dtcòm, Tsáá Tsia tsééa óá Tea hãa sa ka,” témé. ⁴³ Ncēetam ko mééa xg'ara kam kò tc'amaka hãam dòm cgoa q'au a máá: “Lasaroè, tchàa koe tcg'oa!” témé. ⁴⁴ Me x'óóa kò hãam khóè ba tcg'oa, tshàua ba hēé naka nqàrèa ba hēéthēéa kò lapian cgoa tcármèa, i kg'áia ba c'ēm qgáím cgoa tcármèa. Me Jeso ba bìrí ne a máá: “Kgoara tcg'òó cgae me qgáia ne nakam qòò,” témé.

Juta ne ko Jesom di cg'õoan qg'áikua máá

(Mt 26:1-5; Mk 14:1-2; Lk 22:1-2)

⁴⁵ Nxãaska ne kò kái ne Juta ne ncēe kò Maria sa dàra hãa ne, a kò Jesom kò kúrú hãa zi gúù zi bóòa ne, Gam koe dtcòm. ⁴⁶ Igaba ne kò c'èe ne Farasai xu koe síí a bìrí xu Jesom dùù sa kúrú hãa sa. ⁴⁷ Ka xu kò nxãaska kaia xu peresiti xu hēé naka Farasai xu hēéthēé xg'ae sa tcii a tèèku a máá: “Dùù sa xae gha kúrú? Ncēm Khóè ba ko kái zi x'ái zi kúrú ka. ⁴⁸ Guu Me xae kò Me ko ncēe zi gúù zi qanega kúrú, ne i gha wèé khóèan Gam koe dtcòm, ne gha Roma ne nxãaska hàà sixae dim nqóò ba hēé naka khóè ne hēéthēé xhùu cgae xae e,” ta xu méé.

⁴⁹ Igaba gaxu ka c'ēm Kaifase ta ko ma tciiè ba, ncēe kò ãem kurim ka kaiam peresiti ii ba kò kg'ui a máá: “Cúí gúù ga xao c'úúa hãa! ⁵⁰ Bóò xao gáé q'ãa tama, cúím khóè ba guu me wèé ne khóè ne x'óóa máá sa qãè si i, wèés qhàò sa guu si kaàkaguèan ka sa?” témé.

⁵¹ Ncēe sam kò gam koe guuase nxàè tama, igabam kò ãem kurim ka kaiam peresiti me e khama porofita, Jeso ba gha ko Juta dis qhàò sa x'óóa máá sa, ⁵² naka ães qhàòs cúís tama sa, igaba gataga Nqarim di ne cóá ne ncēe tsaj-tsajisea xõe ne hēéthēé e, xg'ae-xg'ae nem gha, ne cúís gúù sa ii ka.

⁵³ Xu kò nxãaska ãem cáím koe ga guu a qg'áiku, cg'õo Me xu gha ka.

⁵⁴ Me kò Jeso ba nxãaska táá kgoarasease Juta ne xg'aeku koe caate. Igabam kò gaa koe tcg'oa a tchàa-xgóós qàe koe hãam qgáím koe qòò, Eferaimè ta ko ma tciiè ba, a síí gaa koe Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu cgoa hãa.

⁵⁵ Juta ne dis Pasekas dim x'aè ba kò cùu me e, ne kò Pasekas cookg'ai koe kái ne nq̄óm koe guu a Jerusalema koe q̄ò, sí ne gha q'ano-q'anoè ka. ⁵⁶ Ne kò Jeso ba qaa, a ne a ko èe ne tempelem q'oo koe hãa ka tēeku, a ko máá: “Dùu sa tu ko tc'èe? Cuiskaga ba gáé k̄ès koe hàà tite?” témé. ⁵⁷ Igaba xu kò kaia xu peresiti xu h̄éé naka Farasai xu h̄ééth̄éé x'àèan tcg'óóa hãa, nc̄èe c'èem khòem kò ndam hãa sa q'ana hãa ne méém q'aa-q'aa xu sa, nxãasega xu gha qgóó Me ka.

12

Jeso ba ko Betania koe nxũan cgoa ntc̄a nq̄arèè

(Mt 26:6-13; Mk 14:3-9)

¹ 6 cáman Paseka dim cámi cookg'ai di kam kò Jeso ba Betania koe q̄ò, Lasarom kò x'èa hãa koe, nc̄em kò x'ooan koe ghũia hãa ba. ² Me kò Jeso ba gaa koe dq̄ò di tc'òoan máàè. Si kò Mareta sa nxãà máá xu, me kò Lasaro ba èe ko Jesom cgoa tc'óó xu ka c'èe me e. ³ Kas kò nxãaska Maria sa nareta cgoa cúí kúrúèa tshãán dim ts'óó-c'óám kaia ba* s̄èe, nc̄èe kaisa marian cgoa ko x'ámàem tshãá ba, a Jesom nq̄arè koe ntc̄áá, a sa a c'òò a sa cgoa tchũu nq̄arè Me. Me kò nquu ba èem tshãám di xg'ãóan ka cg'oè.

⁴ Igabagam kò Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu ka c'èem Jutase Isekar-iote ba, (nc̄èe gha hàà khòe ne tshàu q'oo koe tc̄àa Me ba) máá: ⁵ “Dùús domka ba kò nc̄em tshãá ba x'ámáguè tama, kurim di marian cgoa, naka i maria ba dxàua ne khòe ne máàè?” témé. ⁶ Nc̄èes gũù sam kò dxàua ne khòe nem nc̄àma hãa domka nxàe tama, igaba ts'ãà-kg'ao me e domka a. A kò mari dtcòbè sam qgóóa hãa khama, q'oo koe marian s̄èea mááse kg'oana.

⁷ Me Jeso ba xoa a máá: “Guu si tu, Tiri kg'ónò cáma nes tòóa máá mea ke. ⁸ Dxàua ne khòe ne cgoa tu wèè x'aè ka hãa, igaba tu wèè x'aè ka Tí cgoa hãa tite,” tam méé.

Lasaro ba ko qg'áikua mááè

⁹ Eès ko kaias xg'aes Juta ne di sa Jeso ba hàna sa kóm, ka ne kò gaa koe sí, Jesom domka cúí tamase, igaba ne gha kúúa hàà Lasaro ba bóò ka h̄ééth̄éé e, nc̄em kò x'ooan koe ghũia hãa ba. ¹⁰ Nxãaska xu kò kaia xu peresiti xu qg'áiku, Lasarom ga ba xu gha th̄éé cg'òo sa. ¹¹ Gaam domka ne kò ko kái ne Juta ne Jesom koe sí, a ne a ko Gam koe dtcòm khama.

Jeso ba ko Jerusalema koe tc̄à

(Mt 26:6-13; Mk 14:3-9)

¹² Q'uu dim cámi ka ne kò kái ne khòe ne èe kò k̄ès koe hààraa ne kóm, Jeso ba ko Jerusalema koe hàà sa. ¹³ Ka ne kò mokolane dis h̄is di toàràan s̄èe a tcg'oa, a síi xg'ae cgoa Me, a ne a q'au a máá:

“Hosana!

Ts'ee-ts'ee kg'aièa baa,

Gam èe ko X'aigam Nqarim di cg'òèan cgoa hàà ba, nc̄èe Iseraele dim X'aiga ba!”

ta ne méé.

¹⁴ Me kò Jeso ba donghi-coa ba hòò a ba a qábì me, nc̄èe i ko ma góá tòóèa khamaga ma a ko máá:

¹⁵ “Táá q'áo guu, Sione di si cóá s̄èe; bóò, sarim X'aiga ba ko hàà,

* **12:3:** qáó-qaoeam litaram khama noo ba.

donghi-coam koe qábla ntcõó a ke,”
témée khama.

¹⁶ Xu kò Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu tc'ãà dis ka ncêe zi gúú zi kóma q'ãa tama. Igaba ãem ko Jeso ba x'áakaguè ka cúíga xu kò bóòà q'ãa, ncêe zi gúú zi *Nqarim dis Tcgãyas koe* góáèa hãa zi ko Gam ka kg'ui, a zi a Gam koe kúrúèa hãa sa.

¹⁷ Eẽm ko Lasaro ba tc'ãms koe tcia tcg'óó, a ko x'ooan koe ghùì me ka kò hãa cgoa Meas xg'ae sa kò Gam ka nxãea tseegukagu. ¹⁸ Ncêes x'ái sam kúrúa hãa sa ne kò kóm, domka ne kò kái ne khòè ne síí xg'ae cgoa Me. ¹⁹ Ka xu kò Farasai xu nxãaska bìríku a máá: “Bòò tama xao gáé hãa, cúí gúú kúrú xae gha ga káà a sa? Bòò, wèém nqõó ba ko xùri Me!” témé.

Jeso ba ko Gam dis x'oos ka kg'ui

²⁰ Nxãaska xu kò ãe kò qõò a síí ko Jerusalema dis kòès koe còrè ne xg'aeku koe c'èe xu Gerika xu hàna. ²¹ Ka xu kò Filipim koe hàà, ncêe ko Betesaida dim x'áém Galilea dim koe guua ba, a dtcàrà me a máá: “Aboè, Jeso ba xae bóò kg'oana,” témé. ²² Me kò Filipi ba síí Anterea ba birí, tsara kò Anterea ba hêé naka Filipi ba hêéthêé tsara síí Jeso ba birí.

²³ Me Jeso ba xõa tsara a, a máá: “X'èè ba hààraa, Khòèm dim Cóm gha x'áakaguè ba. ²⁴ Tseegua ner ko bìrí xao o, a ko máá: Mabere cgùrim kò gómankg'ai koe tcheè, a x'óó tama, nem cúim cgùri me e. Igaba ãem kò x'óó nem ko kái cgùrian kúrú. ²⁵ Khòèm ãe gam dis kg'õè sa ncàma hãa bas gha aaguse cgae, igaba khòèm ãe gam dis kg'õè sa ncêem nqõóm koe hòrea hãa ba gha chõò tamase hòò si. ²⁶ Dìim wèém ãe ko tsééa máá Te ba méém xùri Te, ãer hàna koem gha Tirim tséé-kg'ao ba thêé hãa, Me gha Abo ba ãe ko tsééa máá Te ba dqom.

²⁷ “Ncêeskas tiris tcáó sa tshúú qgài koe hãa, ka Ra gha nta méé? ‘Aboè, ncêem x'èem koe kgoara Te,’ ta ra gha méé? Eẽ-ẽe, ncêes gúús domka ga Ra ncêem x'èem koe hààraa. ²⁸ Aboè, cg'òèa Tsi x'áakagu!” tam méé.

Kam kò dòm ba nqarikg'ai koe guu a máá: “Ncãar x'áakagu u, a Ra a gha gaia x'áakagu u,” témé. ²⁹ Gaa koe hànas xg'aes ko kóm kas kò máá, túúm ts'oo-q'oo o, témé. Ne ko c'èe ne máá: “Moengele ba ncãa kò kg'ui cgoa Me,” témé.

³⁰ Me Jeso ba xõa ne a máá: “Ncêem dòm ba gatu domka hààraa, Tíí domka tamase. ³¹ Ncêe ba ncêeska ncêem nqõóm gha xgàràè dim x'èè me e, me gha ncêeska x'aiga-coam ncêem nqõóm di ba xhàiguè. ³² Ra gha Tíí, nqõómkg'ai koer kò ghùìè ne wèé khòèan Tíí koe tcèèa óá,” tam méé. ³³ Ncêe sam kò ko nxàe, hààm ko x'óós x'oo-kg'ám sam gha x'ái ka.

³⁴ Si xg'ae sa xõa Me a máá: “X'áèan koe ta kóma hãa i ko máá, Kreste ba gha chõò tamase hãa, témée, ka Tsi gáé ko Tsáá nta hêés ka máá: ‘Khòèm dim Cóm ba gha ghùìè,’ témé? Khòèm dim Cóm ncêe ba dìi baa?” ta ne méé.

³⁵ Kam kò Jeso ba bìrí ne a máá: “X'áà ne gha cg'áré x'èè-coan gatu xg'aeku koe hãa. Ke tu qõòà te, qanega tu x'áàn úúa hãa x'èè ka, naka i gha nxãasega táá ntcùúan tcãà cgae tu u. Khòèm ãe ko ntcùúan q'oo koe qõò ba c'úúa hãa nda koem ko qõò sa ke. ³⁶ Eẽ tu qanega x'áàn úúa hãa x'èè ka méé tu gatu di tcoman x'áàn koe tòó, naka tua gha nxãasega x'áàn di tu cóá tu ii,” tam méé. Eẽm ko Jeso ba kg'ui cgoa nea xg'ara kam kò tcg'oa a qõò a síí xài-kg'ai ne.

Juta nea gane dis dtcòm tamas koe qanega hãa

³⁷ Jeso ba kò kái zi x'ái zi tçgáí-q'ooa ne koe kúrú, igaba ne kò qanega Gam koe dtcòm tama. ³⁸ Si kò ncêe sa kúrúse, nxãasega i gha porofitim Isaiam di kg'uian nxãea tseegukaguè ka, ncêe ko máá: “X'aigaè, dii na gatá di kg'uian ncêe ta nxãea hãa koe dtcòmãa? Me gataga X'aigam dim x'òà ba diin x'áíèa hãa?” témé e.

³⁹ Ncêes gúús domkaga ne kò dtcòmãan ka tààè. Isaia ba kò gaicara máá: ⁴⁰ “Gane di tçgáíá nem kaàkagua hãa, a tcáóa ne x'óó-x'ooa hãa, nxãasega ne gha táá gane di tçgáíán cgoa bóò ka, a ne a gane di tcáóán cgoa táá kóma q'ãa ka, a ne a Tíí koe táá kabise, Ra Tíí qãèkagu ne ka,” tam Nqari ba mééa khama.

⁴¹ Isaia ba kò ncêe zi gúú zi kg'ui, *Jesom* di x'áà nem kò hòda hãa, a ko Gam ka kg'ui khama.

⁴² Gatá i ii igaba xu kò kái xu tc'ãà-cookg'ai xu Gam koe dtcòm. Igaba xu kò Farasai xu domka gaxu di dtcòmãan táá x'ái, nxãasega xu gha táá còrè-nquum koe xhàiguè ka. ⁴³ Khòè ne di dqòmkuuan xu kaisase ncàmã hãa Nqarim dian ka khama.

⁴⁴ Kam kò Jeso ba q'aua kg'ui a máá: “Khòèm kò ko Tíí koe dtcòm nem Tíí koe cúí dtcòm tama, igabam ko thèé èe tsééa óá Team koe dtcòm. ⁴⁵ Eëm kòò bóò Te, nem ko Gaam èe tséé Tea hãa ba bóò. ⁴⁶ Nqõóm koer X'áà iise hààraa, nxãasega i gha táá cúí khòè èe ko Tíí koe dtcòm ga ntcúú q'oo koe hãa ka.

⁴⁷ “Ncèè khòèm kòò Tiri kg'uian kóm, igabam kò qgóóa qari i tama, ne Ra Tíí xgàra tama. Nqõó ba hàà xgàra di ser hàà tama, igaba Ra nqõó bar gha hàà kgoara ka hààraa khama. ⁴⁸ Gam èe ko xguì Te, a kg'uia Te kóm tama ba xgàra me ko ba úúá: èer kg'uia hãa kg'uia ne gha còò dim cáím ka xgàra me. ⁴⁹ Tíí ka Ra kg'uia mááse tama, igabam Abom ncêe tséé Tea hãa ba x'áè Tea, dùú sar gha kg'ui a nxàe sa. ⁵⁰ Ra q'ana hãa Gam di x'áè-kg'áma nea chòò tamã kg'òè si i sa. Gaa domkas wéés gúús èer ko nxàe sa, Ra ko èem ma Abo ba ma birí Te sia hãa khama ko ma nxàe si,” tam méé.

Jeso ba ko Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu xgaa-xgaa; Gam dim còrè ba (13–17)

13

Jeso ba ko Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu xg'áà nqàrè

¹ Paseka dis kòès cookg'ai i kò ii. Me kò Jeso ba q'ana hãa, x'áè ba hààraa, ncêem nqõó bam gha tçg'oaragu a Abom koe qõò di ba sa. Gam di ne khòè ne nqõóm koe hãa nem kò ncàmã hãa, khamam kò cg'oèasem ncàm nea sa x'ái ne.

² Dqòà di tc'òoa ne kò kúrúè, me dxãwa ba nxãakamaga Jutasem Isekar-iotem tcáó koe tcana, Simonem ka cóáse ba, Jeso bam gha khòèan tshàu q'oo koe tcàà ka. ³ Jeso ba kò q'ana, Abo ba wèè zi gúú zi Gam di qarian koe tòóa hãa sa, Me Nqarim koe guua hãa, a ba a ko Nqarim koe ga kabise sa. ⁴ Kam kò nxãaska tc'òoan ko tc'òòè qgáí koe tée, a ba a tc'amakam hana qgáíán nxõo, a tchùuse cgoa dim qgáí ba tcám kháo. ⁵ A gaa koe guus ka, xg'aàse cgoa dis gàbas koe tshàan ntcãa, a Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao

xu tshoa-tshoa a xg'aà nqàrè, a tcám kháóam kò hãam qgáim tchùuse cgoa dim cgoa tchùu nqàrè xu.

⁶ A ba a Simonem Peterem koe hàà, me Petere ba bìrí Me a máá: “X'aigaè, hàà Tsia gáé ko Tsáá nqàrèa te xg'aà?” témé. ⁷ Me Jeso ba xoa me a máá: “Ncëer ko kúru sa tsi cuiskaga ncëeskaga bóda q'ãa tite, igaba tsi gha nxãwa kháóka bóda q'ãa si,” témé. ⁸ Kam kò Petere máá: “Cuiskaga Tsi nqàrèa te xg'aàra hãa tite,” témé. Me Jeso ba xoa me a máá: “Ncèè xg'aà nqàrè tsi tamar kò hãa ne tsi Tíi koe hãa tama,” témé. ⁹ Me Simone Petere ba máá: “Kháé nxãaska, X'aigaè, nqàrèa te cúí tamase, igaba tshàua te hëé naka tcúúa te ga hëéthëé xg'áàò,” témé.

¹⁰ Me Jeso ba xoa a máá: “Khòem ãe ncãa xg'aàse ba ko nqàrèa ba cúíga xg'aàn tc'ëe, wèè tc'áróa ba ga q'ano o khama. Xao gaxao q'ano xao o, wèèa xaoa q'ano tama igaba,” témé. ¹¹ Q'anam kò hãa dií ba ko hàà khòè ne tshàu q'oo koe tcãà Me sa khama, gaa domkagam kò máá: “Wèèa xao ga q'ano tama,” témé.

¹² Eëm ko nqàrèa xu xg'aà cgoa xg'ara kam kò Gam di zi qgáí zi hãa a ntcõò-q'ooa ba koe kabise, a ba a tètè xu a máá: “A bóda xao ko q'ãa, ncëer ncãa kúru cgae xao o sa? ¹³ ‘Xgaa-xgaa-kg'ao Tsèè,’ ta xao ko ma tcii Te, a ko máá: ‘X'aiga Tseè,’ témé, tseeguse, gaar ga Ra a domka. ¹⁴ Ra Tíi gaxao dir X'aiga, a Xgaa-xgaa-kg'ao Ra ncãa nqàrèa xao xg'aà, ke méé xao gaxao igaba thëé gaxao ka c'ëea xu di nqàrèan xg'aà. ¹⁵ Sere-sere sar kúrua máá xaoa, ke méé xao gaxao igaba ãer ma kúrua hãa khamaga ma thëé kúru. ¹⁶ Tseegua ner ko bìrí xao o, a ko máá: Gam ka q'òðsem ka kaia hãam qãà ba káà me e, me gataga ãe tsééèa hãa ba ãe tséé meam ka kai tama. ¹⁷ Ncëeska xao ncëe zi gúú zi q'ana hãa, khama xao gha kúru zi xao kòo ne ts'ee-ts'ee'g'aiè.

*Jeso ba ko khòè ne tshàu q'oo koe tcãàkus ka kg'ui
(Mt 26:20-25; Mk 14:17-21; Lk 22:21-23)*

¹⁸ “Wèèa xao gar nxàe tama, ãer nxará tcg'òóa hãa xur q'ana hãa. Igabas ko ncëe sa *Nqarim dis* Tcgãyas koe góásea hãa sa nxàea tseegukagu, ncëe ko máá: ‘Gaam ãe ko tíi cgoa péréan tc'òò ba tirim cg'òo-kg'ao ba kúrua hãa,’ témé sa. ¹⁹ Ra ko kúru se tama ias cookg'ai koe ncëeska bìrí xao o, nxãasega xao gha ãe i kòo kúru se ne, Tíi ga Ra a sa dtcòm ka. ²⁰ Tseegu ner ko bìrí xao o, a ko máá: Wèém ãe ko ãer tsééa úua hãa ba qãèse hàakagu ba ko Tíi ga Ra qãèse hàakagu, me ko diím wèém ãe ko Tíia qãèse hàakagu Te ba ãe tsééa óaga Tea ba qãèse hàakagu,” tam méé.

²¹ Ncëetam ko Jeso ba mééa xg'ara ka i kò tcáóa ba tshúú qgáí koe hãa, Me kò nxàea tseegukagu a máá: “Tseegukar ko bìrí xao o a ko máá: Gaxao ka c'ëe ba gha khòè ne tshàu q'oo koe tcãà Te, témé,” tam méé.

²² Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu ko téé a bóòku, gaxu ka ndaka bam ko nxàe sa c'úua hãase. ²³ Me kò gaxu ka c'ëem ncëe kò Jesom ka kaisase ncàmmea hãam xgaa-xgaase-kg'ao ba Gam koe ghãasea ntcõe. ²⁴ Me kò Simone Petere ba gaam xgaa-xgaase-kg'ao ba tcgáia ba cgoa qãè a bìrí me a máá, ndaka bam ko nxàe sa tètè Me, témé.

²⁵ Me Jesom koe ntcõóa ghãase, a tètè Me a máá: “X'aigaè, dií baa?” témé.

²⁶ Me Jeso ba xoa me a máá: “Gaam ãer ko ncëes péré qàmà sa máà me e, ãer kò gábas q'oo koe tcguù-tcguu sia xg'ara ne,” témé. Eëm ko gaas péré qàmà sa tcguù-tcguua xg'ara, kam kò Jutase Isekariote ba máà si, Simonem ka cóase ba. ²⁷ Eëm ko Jutase ba péré qàmà sa sèè kagam ko satana ba tcãà cgae me. Me Jeso ba bìrí me a máá: “Kúru kg'oana tsi hãas

gùu sa qháése kúru,” témé. ²⁸ Igaba tc'òòe ko qgài koe i kò cúí khòe ga táa q'ãa, dùús domkam ko Jeso ba ãeta méé sa. ²⁹ Jutase ba kò mari dtcòbè sa úúa hãa khama xu kò c'ëe xu tc'ëea máá, Jeso ba ko bìrí me, kòès koe ko tc'ëese zi gùu zim gha x'ámá sa, kana c'ëe gùu-coa nem gha ãe dxàua hãa ne máa sa, ta tc'ëea. ³⁰ Eëm ko Jutase ba péréan séèa xg'ara kam kò kúúga tcg'oa. I kò ntcùú u.

Kabam x'áèe-kg'ám ba

³¹ Eëm ko qòò, kam kò Jeso ba máá: “Ncëeskam ko Khòèm dim Cóa ba x'áàkaguè, Me ko Nqari ba Gam koe x'áàkaguè. ³² Ncèè Nqarim kò ko Gam koe x'áàkaguè, nem gha Nqari ba nxãaska thée Cóa ba Gam koe x'áàkagu, a ba a gha cúí q'oro x'áàkagu Me.

³³ “Cóa xaoè, xòm x'aèa ner gha hãa cgoa xao o. Qaa Te xao gha. Eër kò ma Juta ne ma bìría khamaga Ra ko ma ncëeska bìrí xao o a ko máá: Eër ko qòò koe xao cuiskaga síí hãa tite.

³⁴ “Ra ko kabam x'áèe-kg'ám ba máa xao o, a ko máá: Gaxao ka c'ëe ne ncàm. Ncëer ma ncàm xaoa hãa khama méé xao ma gaxao ka c'ëea ne thée ncàm. ³⁵ Ncëes gùus ka i gha wèé khòèan q'ãa, Tiri xao xgaa-xgaase-kg'ao xao o sa, gaxao ka c'ëean xao kò ncàm hãa ne,” tam méé.

Jeso ba ko Peterem gha xqase Me sa nxàe

(Mt 26:31-35; Mk 14:27-31; Lk 22:31-34)

³⁶ Me Simonem Petere ba bìrí Me a máá: “X'aigaè, nda koe Tsi ko qòò?” témé.

Me Jeso ba xqo me a máá: “Ncëer ko qòò koe tsi cuiskaga kgoana naka xùri Tea hãa tite, igaba tsi gha kháóka nxãwa xùri Te,” témé.

³⁷ Me Petere ba Gam ka máá: “X'aigaè, dùús domka ra gáé ga ncëeskaga xùri Tsi tama? Tsáá domkar gha kg'òèa te tcg'òò,” témé.

³⁸ Me Jeso ba xqo me a máá: “Tíí domka tsia gha kg'òèa tsi tcg'òò? Tseegukar ko tseeguan bìrí tsi a ko máá: Ghòrò ba kg'aea hãa tite, tsi gha nqoana q'oro xqase Te,” témé.

14

Jeso ba dàò Me e, Abom koe ko síí ba

¹ “Táá méé i tcáóa tu nxùrù qgài koe hãa guu. Nqarim koe hée naka Tíí koe hée thée tcoman úú. ² Abom dim nquum q'oo koe i kái x'ãè-q'ooan hàna; ncèè gatà i kò ii tama ner ga kò q'ãa-q'ãa tua hãa, síír ko x'ãè-q'ooan kg'ónòda máá tu u sa. ³ Ncèè qòòr kòo a ko síí x'ãè-q'ooan kg'ónòda máá tu u, ner gha kabise a hàà séèa mááse tu u, nxãasega tu gha gatú igaba thée síí Tíí hàna qgài koe hãa ka. ⁴ Tu gataga qòòr kom qgáim di dàòan q'ana hãa,” tam méé.

⁵ Me Tomase ba bìrí Me a máá: “X'aigaè, qòò Tsi kom qgài ba xae c'úúa, ka xae ga ntama ma gaa qgài dim dàò ba q'ãa?” témé.

⁶ Me Jeso ba xqo me a máá: “Tíí Ra Dàò Ra a, a Tseegu Ra a, a Ra a Kg'òè Ra a. Tíí ka oose ko Abom koe síím khòèm cúím ga ba káà me e. ⁷ Ncèè q'ãa Tea xao kò hãa ne xao ga kò thée Abo ba q'ana hãa. Igaba xao ncëeska q'ãa Mea, a bóò Mea hãa,” tam méé.

⁸ Me Filipi bìrí Me a máá: “X'aigaè, Abo ba x'ái xae e, nxãaska xae gha qãè xae e,” témé.

⁹ Me Jeso ba bìrí me a máá: “Ncëetar ma qáò x'aèan gaxao cgoa hãa igaba Tsi ko c'úú Te, Filipiè? Díím wèém ãe bóò Tea hãa ba Abo ba bóò hãa. Nta

tsi gha máá: ‘Abo ba x’ái xae e,’ témé? ¹⁰ A dtcòm tama tsia Abom koer hãa, Me Abo ba Tíí koe hãa sa? Kg’uian ncêr ko gaxao cgoa kg’ui nea Tíí koe guu nakar kg’ui i tama, igaba Abom ncêe Tíí koe x’ãèa hãa ba ko tséèa ba kúrú. ¹¹ Dtcòm méé xao, Abom koer hãa, Me Gabá Tíí koe hãa sa. Ncêè gatà i kò ii tama ne méé xao nxãaska dtcòm are-aresa zi tséé zi ãer ko kúrú zi domka. ¹² Tseegua ner ko bìrí xao o, a ko máá: Dìím wèém ãe ko Tíí koe dtcòm ba gha ãer ko Tíí kúrú sa kúrú, a ba a gha ncêe tsééan ka kaia hãa tsééan kúrú, Tíí Ra ko Abom koe qõò khama. ¹³ A Ra a gha dùús wèés ãe xao ko Tíí cg’õè koe dtcàrà sa kúrú, nxãasegam gha Abo ba Cóám koe guu a dqõmmè ka. ¹⁴ Ncêè c’èes gùu sa xao kòo Tíí cg’õè koe dtcàrà ner gha kúrú si.

Jeso ba ko Tcom-tcomsam Tc’èe ba nqòòkagu

¹⁵ “Ncêè ncàm Tea xao kò hãa ne xao gha x’áè-kg’áma Te qgóóa qari. ¹⁶ Ra gha Abo ba dtcàrà Me gha c’èem Hùi-kg’ao ba tséèa úúa máá xao o, gaxao cgoa gha chòò tamase hãa ba. ¹⁷ Ncêè ba tseeguan dim Tc’èe Me e. Nqõó ba cuiskaga hòò Me tite, bóò Meam hãa tite, a ba a c’ùú Mea khama. Igaba xao gaxao q’ãa Mea, gaxao cgoam x’ãèa, a ba a gha gaxao koe hãa khama.

¹⁸ “Cuiskagar khãadoma-coa khama ma guu xaoa hãa tite, a gha kabise a hàà cgae xao o. ¹⁹ Xòm x’áè q’oo koem nqõó ba gaicara hòò Tea hãa tite, igaba xao gha gaxao hòò Te, kg’õèa Ra hãa domka, xao gha gaxao igabaga kg’õè khama. ²⁰ Gaam cáím ka xao gha q’ãa, Tíí Ra Abom koe hãa, xao gaxao Tíí koe hãa, Ra Tíí gaxao koe hãa sa. ²¹ Dìím wèém ãe x’áè-kg’áma Te úúa, a qgóóa qari ana ba gaam ncàm Tea hãam ga me e. Gaam ãe ncàm Tea hãa ba gha Abom ka ncàmmè, Ra gha Tíí igaba thèé ncàm me a gha gaam koe x’áise,” tam méé.

²² Me Jutase (ncêe Isekariote tama ba) bìrí Me a máá: “X’aigaè, dùús domka Tsia gha x’áise xae e, nqõó ba x’áise tamase?” témé.

²³ Me Jeso ba xoa a máá: “Ncêè khòèm kò ncàm Tea hãa nem gha kg’uia Te qgóóa qari, Me gha Abo ba ncàm me, Tsam gha hàà cgae me, a Tsam a gha Sitsam di x’ãè-q’ooan gaam koe kúrú. ²⁴ Gaam ãe ncàm Te tama ba kg’uia Te qgóóa qari tama; i gataga kg’uian ãe xao ko kóm, Tíí koe guu tama, igaba i ncêe tséèa óá Team Abom koe guua.

²⁵ “Ncêè gùua ner bìrí xaoa hãa, ãer kò qanega gaxao cgoa hãa ka. ²⁶ Igaba Hùi-kg’aom ncêe Tcom-tcomsam Tc’èe ii ba, ncêem gha Abo ba Tiri cg’õèan cgoa tséèa óá ba, nxãa ba gha wèè gùuan ga xgaa-xgaa xao o, a ba a gha wèè gùuan ãer bìrí xaoa hãa tc’èe-tc’èesekagu xao o.

²⁷ “Tòókuan cgoar ko guu xao o, Tiri tòókua ner ko máà xao o. Nqõóm ko ma máà xao o khamar ma máà xao o tama. Táá méé i tcáóa xao nxùrù qgái koe hãa guu, kana méé xao táá q’áo guu. ²⁸ Kóm tea xao kò hãa Ra ko bìrí xao o a ko máá: ‘Qõò Ra ko, a Ra a gha kabise a hàà cgae xao o,’ témé. Ncêè ncàm Tea xao kò hãa ne xao ga kò Abom koer ko qõò khama qãè-tcaoa, Abo ba Tíí ka kaia hãa khama. ²⁹ Ra ncãa ncêeska bìrí xao o, qanega i kúrúse tama cookg’ai koe, nxãasega xao gha ãe i kòo kúrúse ne dtcòm ka. ³⁰ Gaicarar qáòse kg’ui cgoa xaoa hãa tite, ncêem nqõóm dim x’aiga ba ko hàà khama. Cúí qari gam Tíí koe úú tama, ³¹ igaba méém nqõó ba q’ãa, Abo ba Ra ncàmà hãa, a ko Abom ma x’áè Tea hãa khama ma tséé sa.

“Tèe xao ncêeska, naka hààn xae qõò,” tam méé.

15

Jeso ba tseegu dim Kg'om Me e

¹ *A ba a máá:* “Tíí Ra tseegu dir Kg'om Ra a, Me Tirim Xòò ba Xhàrà-kg'ao Me e. ² Tíí koe hãam nxãam wèem ãe tc'ároán kúrú tama bam ko q'ãea tcg'òó, a ba a ko wèem nxãam ãe ko tc'ároán kúrú ba dcàò, nxãasegam gha q'ano a kái tc'ároán kúrú ka. ³ Nxãakamaga tu ncêer kò kg'ui cgoa tu um kg'uim ka q'anokaguèa. ⁴ Tíí koe tu hãa nakar Tíí gatu koe hãa. Cúim nxãam ga ba cúiam kò hãa ne tc'ároán kúrú hãa tite, kg'om dis hiis koem kò hãa ne cúí ga a, gatu igaba tu gatà hëéa tite, Tíí koe tu kò hãa ne cúí ga a.

⁵ “Tíí Ra Kg'om Ra a, tu gatu nxãa tu u. Gaam ãe Tíí koe hãa, Ra Tíí gam koe hãa ba, gam kái tc'ároán ko kúrúm ga me e, Tíí ka oose tu cúí gúù ga kúrú hãa tite khama. ⁶ Ncèè khòèm kò Tíí koe hãa tama, nem ko nxãam khama ma xaoaguè, a ba a xgóó; ãeta ii nxãa ne ko sáa xg'ae, a c'eean q'oo koe síí xaoa tcãà, a dàdè. ⁷ Ncèè Tíí koe tu kò hãa, i Tiri kg'uian gatu koe hãa ne tu gha ãe tu ko tc'ães wèé sa dtcàrà, a tu a gha kúrú mááè si. ⁸ Si ko ncèe sa Tirim Xòò ba x'áakagu: kái tc'ároán tu gha kúrú, a tu a gha gatà iim dàòm ka Tiri tu xgaa-xgaase-kg'ao tu ii. ⁹ Ncèem ma Abo ba ncàm Tea hãa khamagar ma ncàm tu ua hãa. Ke méé tu ncèeska Tiri ncàm kuan koe hãa. ¹⁰ Ncèè Tiri x'áèan tu kò qgóóa qaria, ne tu gha Tiri ncàm kuan koe hãa, ncèer ma Tirim Xòòm di x'áèan ma qgóóa qaria, a Gam di ncàm kuan koe ma hãa khamaga ma.

¹¹ “Ncèe gúùa ner birí tua hãa, nxãasega i gha Tiri qãè-tcaoan gatu koe hãa ka, naka gatu di qãè-tcaoan gha cg'oè ka hëéthéè e. ¹² Tirim x'áè-kg'ám ba ncèe me e: ncàm gatu ka c'èea ne, ãer ma ncàm tua hãa khamaga ma. ¹³ Cúí khòè ga ncèes ncàm s ka kaia hãas ncàm sa úúa hãa tama, ncèe khòèm ko ãem ncàm hãa ne khòè ne gam di kg'òèan tcg'òóa máá sa. ¹⁴ Tu gatu ãer ko x'áè tu u sa tu kòo kúrú ne Tiri tu ncàm-khoe tu u. ¹⁵ Cuisagar gaicara qãà ta ma tcii tu hãa tite, qãà ba gam ka q'òòsem ko dùú sa kúrú sa c'úua hãa khama. Ncèes gúùs téé-q'oo koe Ra ko ncàm-khoe tu ta ma tcii tu u, wèés gúùs ãer Tirim Xòòm koe xgaa-xgaase hãa sar q'ãakagu tua hãa khama. ¹⁶ Gatua nxará tcg'òó Te ta ga hãa, igabar Tíí nxará tcg'òó tua hãa, a Ra a qòò tu gha a síí tc'ároán kúrú ka nxará tcg'òó tua, tc'ároán ncèe gha qáo x'áèan hãa a, nxãasegam gha Abo ba wèés gúùs ãe tu gha ko Tíí cg'òè koe dtcàrà sa máá tu u ka. ¹⁷ Ncèea Ra ko ma x'áè tu u ga a, a ko máá, gatu ka c'èe ne ncàm, témé.

Nqòó ba ko Jesom di xgaa-xgaase-kg'aoan hòre

¹⁸ “Ncèè nqòóm kò hòre tua hãa ne méé tu q'ãa, gatuam hòre tua hãa cookg'ai koem kò Tíia hòre Tea hãa sa. ¹⁹ Ncèè nqòóm di tu kò ii nem ga kò nqòó ba gam di tu iise ncàm tua hãa; igaba tu nqòóm di tu tama tu u, Ra kò nqòóm koe guu a nxará tcg'òó tu u, gaa domkam ko nqòó ba hòre tu u. ²⁰ Ncèer kòo kg'ui cgoa tu u kg'uian méé tu tc'èe-tc'èese, a ko máá: ‘Qãà ba gam ka q'òòsem ka tc'amaka hãa tama,’ témé sa. Ncèè xgàra Te ne kòo ne, ne gha gataga thëé xgàra tu u. A ncèè Tiri xgaa-xgaa ne ne kòo qgóóa qari ne ne gha gataga thëé gatu dian igabaga qgóóa qari i. ²¹ Igaba ne gha wèé gúúan ncèe ga Tiri cg'òèan domka kúrú cgae tu u, Gaam ãe tsééa óa Tea hãa ba ne c'úua hãa domka. ²² Ncèè thuur kò hàà kg'ui cgoa ne tama ne, ne ga kò chìbian úú tama. Igaba ne ncèeska gane di chìbian koe ne gha qgóóa máàèm *dào ba* úú tama. ²³ Gaam ãe hòre Tea ba gataga Tirim Abo ba hòrea. ²⁴ Ncèè c'èe khòè ga qanega kúrú tama sar kò gane koe kúrú ta

ga hãa, ne ne ga kò chibi úú tama. Igaba ne *ncêe zi x'ái zi bóò* hãa, a ne a Tíí ga Ra hêé naka Tirim Xòòm ga ba hêéthêé Tsam hòrea. ²⁵ Igabas ko ncêe sa x'áèan koe góásea hãa sa nxàea tseegukagu, ncêe ko máá: 'Hòrea ne máá tea hãas gúú sa káá si i,' témé sa.

²⁶ "Igaba ãem kòo Hùì-k'ao ba hàà, ncêer gha Abom koe guu a gatu koe tsééa úú ba, tseeguan dim Tc'êe ba, ncêe ko Abom koe guu a tcg'oa ba, nem gha Gabá Tíí ka nxàea tseegukagu. ²⁷ Gatu igaba tu gha Tíí ka hàà nxàea tseegukagu, Tíí cgoa tu kò tshoa-tshoases koe ga guu a hãa khama.

16

¹ "Ncêe gúúan wèér birí xaoa hãa, nxãasega xao gha táá gaxao di dtcòmàn aagu ka. ² Còrè-nquuan koe ne gha xhàiaigu xao o, me gha gataga x'aè ba hàà, wèém khòèm ãe ko cg'õo xao om gha tc'êea máá, Nqari bam ko tsééa máá, ta tc'êea ba. ³ Ncêe zi gúú zi ne gha kúrú cgae tu u, Abo ba kana Tíí ga Ra ne c'úúa hãa khama. ⁴ Igabar ncêe gúúan birí xaoa hãa, nxãasega xao gha ãem kòo gaan dim x'aè ba hàà ne tc'êe-tc'êese, gaan kar q'ãa-q'ãa xaoa hãa sa ka.

Tcom-tcomsam Tc'êem di tsééa ne

"A ra a kò ncêe zi gúú zi tshoa-tshoas koe táá birí xao o, gaxao cgoar kò hãa khama. ⁵ Igabar ko ncêeska Gam ãe tséé óá Team koe qõò, igaba i gaxao ka cúia xao ga tèè Te naka máá: 'Nda koe Tsi ko qõò?' témé tama. ⁶ Igaba ncêe gúúa ner nxàea hãa domka xao tshúú-tcaoan ka cg'oè cgaeèa hãa. ⁷ Gatà i ii igabar ko tseeguan birí xao o: Gaxaoa i qãèa máá xaoa hãa qõòr gha sa. Ncêe qõò tamar kò hãa nem Hùì-k'ao ba hàà cgae xaoa hãa tite khama. Igaba ãe qõòr kòo ner gha gaxao koe tsééa úú Me. ⁸ Eẽm kòo hàà nem gha hàà nqõó ba xгаа-xгаа a chibi-chibi; chìbian domka hêé, naka tchànoan domka hêé, naka xgàrakuan domka hêéthêé e. ⁹ Chìbian kam gha xгаа-xгаа, Tíí koe ne dtcòmàn tama khama. ¹⁰ Tchànoan kam gha xгаа-xгаа, Tirim Xòòm koer ko qõò, xao gaicara hòò Te tite khama. ¹¹ Xgàra-k'aman kam gha xгаа-xгаа, ncêem nqõóm dim x'aiga ba nxãakamaga xgàràèa hãa khama.

¹² "Qanegar kái zi gúú zi úúa, gaxao cgoar gha nxàe zi, igaba xao ncêeska kgoana zia hãa tite. ¹³ Igaba ãem kòo tseeguan dim Tc'êe ba hàà, nem gha wèè tseeguan koe úú xao o. Cuiskagam Gam koe guua zi ka kg'uia hãa tite, igabam gha ãem ko kóms ka cúí kg'ui, a ba a gha hààko zi gúú zi ka birí xao o. ¹⁴ X'áàkagu Tem gha, ãe Tiri ii sam gha sèé, a ba a birí xao o si khama. ¹⁵ Wééan ãe Abom úúa hãa nea Tiri i. Gaa domkar ko máá: Eè Tiri ii sam gha *Tc'êe ba sèé*, a ba a birí xao o si, témé.

¹⁶ "X'aè-coa ba xao hòò Tea hãa tite, a xao a gha gaicara x'aè-coam qãá q'oo koe hòò Te," tam méé.

Xгаа-xгааase-k'ao xu di tshúú-tcaoa ne gha kabise a qãè-tcaoan kúrú

¹⁷ Xu kò Gam di xu xгаа-xгааase-k'ao xu c'êe xu tèèku a máá: "Dúú sa ba ko nxàe, ncêem ko máá: 'X'aè-coa ba xao hòò Tea hãa tite, a xao a gha gaicara x'aè-coam qãá q'oo koe hòò Te,' témé ka, a ko gataga máá: 'Tirim Xòòm koer ko qõò domka a,' témé?" ta xu méé. ¹⁸ Xu hãa a tèèse a ko máá: "Dúú sa ba koáé nxàe: 'X'aè-coam q'oo koe,' tam kòo méé ne? Dúú sam ko nxàe sa xae kóma q'ãa tama," ta xu méé.

¹⁹ Me kò Jeso ba bóò q'ãa, ncêes gúús ka xu tèè Me kg'oana hãa sa, khamam kò nxãaska birí xu a máá: "Ntar ko méé sa xao koáé tèèku, ncêer

ko máá: ‘X'aè-coam q'oo koe xao hòò Tea hãa tite, a xao a gha gaicara x'aè-coam qãá q'oo koe hòò Te,’ témé ka? ²⁰ Tseegua ner ko birí xao o, a ko máá: Kg'ae xao gha, a gha thòò-tcaoase kg'ae, igabam gha nqóó ba qãè-tcaoa hãa. Thòò-tcaoa xao gha hãa, igaba i gha gaxao di thòò-tcaoan kabise a qãè-tcao sa ii. ²¹ Eë khòès kòo cóán ábà di thòò koe hãa nes tshúù-tcaoa hãa, gas dim x'aè ba hààraa khama. Igaba ães ko cóán ábà xg'ara nes gaicara thòòan tc'èe-tc'èese tama, qãè-tcaoan ãe cóá nea nqóómkg'ai koe ábàèa hãa di domka. ²² Khama xao gaxao ncēeska tshúù-tcaoan úúa hãa, igabar gha gaicara hàà bóò xao o, xao gha qãè-tcao, i cúí khòè ga gaxao di qãè-tcaoan sée cgae xaoa hãa tite. ²³ Eëm cáń ka xao cuiskaga cúí gúù ga dtcàrà Tea hãa tite. Tseegukar ko tseeguan birí xao o, a ko máá: Wéés gúùs ãe xao ko Tíí cg'òè cgoa Abom koe dtcàrà sam gha máà xao o. ²⁴ Ncēeska igaba xao qanega cúí gúù ga Tíí cg'òè cgoa dtcàrà tama. Dtcàrà, máàè xao gha ke, naka xaoa gha nxāasega qãè-tcaoan ka cg'oè.

²⁵ “Ncēe gúúa ner kò sere-sere zi cgoa birí xao o, igabam ko x'aè ba hàà, gaxao cgoar gaia sere-sere zi cgoa kg'uia hãa tite ba, igabar gha hàà kgoarasea hãase Tirim Xòóm ka birí xao o. ²⁶ Eëm cáń ka xao gha Tíí cg'òè koe dtcàrà. Gaxao téé-q'oo koer gha Abo ba hàà dtcàrà, tar méé tama. ²⁷ Abo ba Gam ka ncám xaoa hãa, ncám Tea xao hãa domka, a xao a Nqarim koer guua sa dtcòma hãa khama. ²⁸ Abom koer guu a nqóóm koe hààraa. A Ra a ko gaicara nqóó ba guu, a Abom koe kabise,” tam méé.

²⁹ Xu kò nxāaska Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu máá: “Bóò, ncēeska Tsi ko kgoarasea hãase kg'ui, a Tsi a cúís sere-seres ga sa tséekagu tama. ³⁰ Ncēeska xae ko bóò wéè gúúan Tsi q'ana hãa sa, a Tsi a gataga c'èe khòè ga gha tèè Tsi sa qaa tama. Ncēes gúùs domka xae ko dtcòm Nqarim koe Tsi guua hãa sa,” ta xu méé.

³¹ Me Jeso ba xoa xu a máá: “Ncēeska xaoa ko dtcòm? ³² Bóò, x'aè ba ko hàà, a ba a hààraa xg'ara, ãe xao gha wéèa xao ga x'áèa xao koe guu a tsai-tsaise ba, a xao a gha cúise qau Te. Igabar cúise hãa tama, Tirim Xòóm ba Tíí cgoa hãa khama.

³³ “Ncēe gúúa ner birí xaoa hãa, nxāasega xao gha Tíí koe tòókuan úú ka. Ncēm nqóóm koe xao gha qóman cgoa qgóoku. Igaba méé xao tòn cáó! Nqóó bar tààa hãa ke,” tam méé.

17

Jeso ba ko còrèa mááse

¹ Eëm ko Jeso ba ncēe sa kg'uia xg'ara kam ko nqarikg'ai koe ghù-i-kg'ai a máá: “Aboè, x'aè ba hààraa. Tsarim Cóá ba x'áakagu, nakam gha nxāasega Tsarim Cóá ba x'áakagu Tsi, ² wéè ne khòè ne tc'amkg'ai koe Tsi qarian máà Mea hãa ke, nxāasegam gha chòò tamas kg'òè sa wéè ne ãe Tsi máà Mea hãa ne máà ka. ³ Si chòò tamas kg'òè sa ncēe si i: q'ãa Tsi ne gha, Tsáá Tsia cúisega tseegu di Tsi Nqari Tsi i sa, naka Jeso Krestem ncēe Tsi tsééa óága hãa ba q'ãa sa hēéthēè e. ⁴ Nqóómkg'ai koer x'áakagu Tsia hãa, ãe Tsi kò máà Tea hãa tsééan kúrua xg'ara-xg'ara ka. ⁵ Ke ncēeska, Aboè, hàna Tsia koe x'áàn máà Te, ncēe nqóóm tshoa-tshoase tama cookg'ai koer kò Tsáá cgoa úúa hãa a.

Jeso ba ko Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu còrèa máá

⁶ “Eë Tsi kò nqóómkg'ai koe guu a máà Te xu khòè xu koer kò Tsari cg'òèan q'áakagu. Tsari xu u kò ii, Tsi kò máà Te xu, xu kò Tsarim kg'ui

ba qgóoa qaria. ⁷ Ncēeska xu q'ana, ēe Tsi máà Tea hãa gúuan wèéa Tsáá koe guua hãa sa. ⁸ Eē Tsi kò máà Tea kg'uia ner máà xua hãa khama, xu kò cam tshàua máa a. A xu a kò tseeguan kaga q'ãa, Tsáá koer guua hãa sa, a kò Tsáá Tsia tséé Tea hãa sa dtcòm. ⁹ Nqđó bar còrèa máa tama, a ko gaxu ēe Tsi máà Tea hãa xu còrèa máa, Tsari xu u khama. ¹⁰ Wèés ēer úúa hãa sa Tsari si i, si wèés ēe Tsi úúa sa Tiri si i. Ra gaxu koe guu a x'áakaguèa. ¹¹ Nqđómkg'ai koe Ra gaia hãa tite, igaba xu gaxu qanega nqđómkg'ai koe hãa, Ra ko Tíi sencgaga Tsáá koe síi. Tcom-tcomsa Tsi Abo Tseè, Tsarim cg'òem di qarian cgoa xgáèa máa xu - cg'òem ncēe Tsi máà Tea ba, naka xu gha nxāasega cúi ii, ncēe Tsam ma cúi ii khamaga ma. ¹² Eēr kò gaxu cgoa hãa kar kò xgáèa máa xu, a ēe Tsi kò máà Tea hãam cg'òem cgoa kòre xu. Cúia xu ga kò táa aaguse, gaam ēe kò kaakaguèm gha sa tééa máána hãam cúim oose, *Nqarim dis* Tcgāyas gha nxāasega nxàea tseegukaguè ka.

¹³ “Igabar ko ncēeska Tsáá koe síi, a Ra a ko ncēe zi gúu zi kg'ui, nqđómkg'ai koer qanega hãase, nxāasega xu gha Tiri qāè-tcaoan ka cg'òea hãa ka. ¹⁴ Tsarim kg'ui bar máà xua, me nqđó ba hòre xua, nqđóm di xu tama xu u khama, ncēer Tíi ma nqđóm di tama khamaga ma. ¹⁵ Tiri còrèa ne máa, nqđóm koe méé Tsi séea tcg'òó xu, témé tama, igaba méé Tsi ēe cg'āè iim koe xgáèa máa xu si i. ¹⁶ Nqđóm di xu tama xu u, ncēer Tíi ma nqđóm di tama khamaga ma. ¹⁷ Tcom-tcomsakagu xu tseeguan cgoa, Tsarim kg'ui ba tseeguan di me e ke. ¹⁸ Eē Tsi ma nqđómkg'ai koe ma tsééa óa Tea hãa khamagar ma nqđómkg'ai koe tsééa úú xua hãa. ¹⁹ Gaxu domkar ko tcom-tcomsakaguse, nxāasega xu gha gaxu igaba thēé tseeguan koe tcom-tcomsakaguè ka.

Jeso ba ko wèè ne dtcòm-kg'ao ne còrèa máa

²⁰ “Gaxu cúi xur còrèa máa tama. Eē gha gaxu di kg'uian koe guu a Tíi koe dtcòm ner ko gataga thēé còrèa máa, ²¹ wèéa ne ga gha cúi ii sa, ēe Tsi ma Tsáá Aboè Tíi koe hãa, Ra ma Tíi Tsáá koe hãa khamaga ma. Gane igaba méé ne thēé Gatsam koe hãa, nakam gha nxāasega nqđó ba Tsáá Tsia tséé óa Tea hãa sa dtcòm. ²² Eē Tsi máà Tea hãa x'áà ner máa nea, nxāasega ne gha cúi ii ka, ncēe Tsam ma Gatsam ma cúi ii khamaga ma. ²³ Tíi Ra gane koe hãa, Tsi Tsáá Tíi koe hãa, nxāasega ne gha cg'òease cúi ii ka, me gha nxāasega nqđó ba q'ãa, Tsáá Tsia tsééa óa Tea hãa sa ka, a Tsi a ncàm nea, ēe Tsi ma ncàm Tea hãa khamaga ma ka.

²⁴ “Aboè, ēe Tsi máà Tea hãa ne gha Tíi cgoa ncēer hãa koe hãa sar ko tc'ēe, nxāasega ne gha Tiri x'áàn bóò, ncēe Tsi máà Tea hãa a, nqđóm tshoatshoase tama cookg'ai koe Tsi kò guu a ncàm Tea hãa khama. ²⁵ Abo Tsi tchàno Tseè, ēetam ga ma nqđó ba c'úú Tsia igaba Ra Tíi q'ãa Tsia, ne q'ana hãa Tsáá Tsia tsééa óa Tea sa. ²⁶ Cg'òèa Tsi q'ãakagu nea, a Ra a gha kúrú i q'ãàè, nxāasega i gha ncàm kuan ncēe Tsi kò ncàm Tea hãa gane koe hãa ka, Ra gha gataga thēé Tíi ga Ra gane koe hãa ka,” tam ma còrè.

Jesom di xgàrasean hēé naka Gam dis x'oo sa hēé naka Gam di x'ooan koe tēean hēéthéé e (18–21)

18

Jeso ba ko qáéè

(Mt 26:47-56; Mk 14:43-50; Lk 22:47-53)

¹ Eēm ko Jeso ba còrèa xg'ara, kam kò Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu cgoa xgoaba, a Kiterone dim dòm ba tchoaba. C'ēm xòem koem kò Olife

di zi hìi zi dim xhàrà ba hãa. Xu kò Gabá hěé naka Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu hěéthěé xu gaa koe tcãà.

² Nxãaskam kò Jutasem, ncěe kò khòe ne tshàu q'oo koe tcãà Me ba gaam qgái ba q'anaa, Jeso ba kò gaa koe kái-kg'aise Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu cgoa xg'ae khama. ³ Me kò nxãaska Jutase ncõo-kg'ao xu dis xg'ae sa hěé naka kaia xu peresiti xu ka c'ěea xu hěé naka Farasai xu hěéthěé cgoa gaa koe síi. X'áà zi xu kò qgóóa, lampian hěé naka ncõo gàban hěéthěé e.

⁴ Me kò Jeso ba wèéan ěe gha hàà kúrúse cgae Me sa q'ana hãase tcg'oa a tềe xu a máá: “Dii ba xao ko qaa?” témé. ⁵ Xu xọa Me a máá: “Jesom Nasareta di Me e,” témé.

Me Jeso ba máá: “Tíi ga Ra a,” témé. (Me kò Jutasem, khòe ne tshàu q'oo koe tcãàku-kg'ao ba gaxu cgoa téé-těe.) ⁶ Eẽm ko Jeso ba máá: “Tíi ga Ra a,” témé, ka xu kò tééa dibi, a xu a gómankg'ai koe cg'áé.

⁷ Me kò gaicara tềe xu a máá: “Dii ba xao ko qaa?” témé. Xu máá: “Jesom Nasareta di Me e,” témé.

⁸ Me Jeso ba xọa xu a máá: “Ncãar birí xao o, ncěe ga Ra a sa. A ncềe Tíi xao kòo qaa Te ne mée xao nxãaska ncěe xu khòe xu guu naka xu qđò,” témé. ⁹ Ncěe sa kò kúrúse, kg'uian ěem kg'uia hãa gha nxãasega tseegukaguè ka, ncěe kòo máá: “Eẽ Tsi kò máà Te xu kar c'ěem ga ba qanega aagu tama,” témé sa.

¹⁰ Me kò nxãaska Simonem Petere ba ntcàu bam úúa hãa khama tsgúua tcg'òo me, a kaim peresitim dim qãa ba gáo, a kg'áo xòe dim tcee ba xg'aoa tcg'òo. (Qãàm di cg'òèa ne kò Malekose e.) ¹¹ Kam kò nxãaska Jeso ba Petere ba birí a máá: “Kabi tsarim ntcàu ba naka qđè! Cuiskaga Ra gáe ga Abom máa Tea hãas kubis xgàrasean dis koe kg'áà hãa tite?” témé.

Jeso ba ko Anasem koe úúe

¹² Si kò nxãaska ncõo-kg'ao xu dis xg'ae sa hěé, naka gaas dim tc'ãà-cookg'ai ba hěé, naka Juta di xu tc'ãà-cookg'ai xu hěéthěé Jeso ba qgóo, a qáé, ¹³ a xu a kg'aia Anasem koe úú Me, ncěe kò Kaifasem ka c'uise ii ba, ncěe kò ěem kurim ka kaim peresiti ba ii ba. ¹⁴ Kaifase ba gaam khòem Juta xu kò tc'ěe sa máàm ga me e, a máá: “Qãe e gha ii, ncềe c'ěem khòem kò khòe ne x'óóa máa ne,” témé ba.

Peterem dis xọases tc'ãà di sa

(Mt 26:69-70; Mk 14:66-68; Lk 22:55-57)

¹⁵ Simonem Petere ba hěé naka c'ěem xgaa-xgaase-kg'ao ba hěéthěéa kò Jeso ba xùri. Ncěem xgaa-xgaase-kg'ao ba kò kaim peresitim ka q'ãaèa, khamam kò Jesom cgoa kaim peresitim x'áé koe tcãà. ¹⁶ Igabam kò Petere ba tchàa koe téé, xhàrom-kg'ám koe. Kam kò c'ěem xgaa-xgaase-kg'aom ncěe kò kaim peresitim ka q'ãaèa ba kabise a tcg'oa, a dxàe-coas ěe kò xhàrom-kg'ám koe hãas cgoa kg'ui, a Petere ba q'oo koe tcãà.

¹⁷ Si kò qãàs ěe kò xhàrom-kg'ám koe tềe sa Petere ba birí a máá: “A tsáa tsia gáe ncěem khòem di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu ka c'ěe tsi tama tsia?” témé. Me xọa a máá: “Gaar tama ra a,” témé.

¹⁸ Qgàisa a kò ii, xu kò qãà xu hěé naka tempelem di xu kòre-kg'ao xu hěéthěé xu ěe xu kò dxúua hãas c'ees koe téé-těe, a ko x'òò-x'oose. Petere ba kò gataga thěe gaxu cgoa téé-těe, a ko x'òò-x'oose.

Kaim peresiti ba ko Jeso ba tềe

(Mt 26:59-66; Mk 14:55-64; Lk 22:66-71)

19 Me kò nxãaska kaiam peresiti ba Jeso ba tõe, Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu ka hëe naka Gam di xгаа-xgaan ka hëéthëe e. 20 Me Jeso ba xoa me a máá: “Xgobekg'amseaser kò wëem nqõóm cgoa kg'ui, a Ra a kò ko wëe x'aè ka cõrè-nquuan koe hëe, naka tempelem koe hëéthëe xгаа-xгаа, ncëe wëe Jutan ko xg'ae koe. Cúí gúù gar kò táá xàlase nxàe. 21 Kháé tsia ko dùús domka tõe Te? Tõe ãe kò kóm Tea hãa ne, tseeguan kaga ne q'ana dùú sar nxàea hãa sa,” tam méé.

22 Eëm ko Jeso ba ncëe gúùan kg'uia xg'ara kam kò c'ëem kòre-kg'aom, cúuse kò tõe ba Jeso ba x'ábú, a máá: “Ncëea Tsi ga ko ma kaiam peresiti ba ma xoa gaa?” témé. 23 Me Jeso ba xoa me a máá: “Ncëe c'ëe gúùan cg'ãe Ra kò kg'uia hãa ne méé tsi nxàea tseegukagu, dùú sa cg'ãe si i sa. Igaba ncëe tchànosser kò kg'uia hãa ne tsi ko dùús domka x'ábú góó Tea máá?” témé.

24 Me nxãaska Anase ba kaiam peresitim Kaifasem koe tsééa úú Me, qanegam qáéea hãase.

Peterem dis xoases cam di sa hëe naka nqoana di sa hëéthëe e

(Mt 26:71-75; Mk 14:69-72; Lk 22:58-62)

25 Eëm Simonem Petere ba hãa a ko kùru-kuruse kam kò tõe a máá: “Tsáá tsia gáé Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu ka c'ëe tsi tama tsia?” témé. Me xoase a máá: “Gaar tama ra a,” témé.

26 Me kò c'ëem qãam kaiam peresitim di ba, ncëe Peterem kò xg'aoa tcg'óó tceeam khóem dim qhàò ba tõe me a máá: “Gaam cgoa ra gáé kò Olife dim xhàram q'oo koe bóò tsi tama?” témé. 27 Me gaicara Petere xoase e, me kò kúúga ghòrò ba tshoa-tshoa a kg'ae.

Jeso ba Pilatom cookg'ai koe

(Mt 27:1-2, 11-14; Mk 15:1-5; Lk 23:1-5)

28 Xu kò Juta xu Jeso ba Kaifasem dim nquum koe guu a, Roma ne dim tc'ãã-cookg'aim dim nquum koe úú. Gaa x'aèan ãe ka i kò kaisa ntcùúkg'ai cgoa a. Xu kò Juta xu táá xu gha cg'uriga domka nquum q'oo koe táá tcãã, nxãasega xu gha Paseka di tc'õoan tc'õó ka.

29 Khamam kò Pilato ba tcg'oa a síí cgae xu, a tõe xu a máá: “Dùútsa chibi sa xao ko ncëem Khóè ba tcee?” témé. 30 Xu xoa me a máá: “Chibi kúru-kg'ao tamam kò ii ne xae ga kò tsáá koe óá Me tama,” témé.

31 Me Pilato nxãaska birí xu a máá: “Séea xao máase Me, naka xaoa síí gaxao di x'aèan cgoa xgàra Me,” témé. Xu Juta xu xguu a birí me a máá: “Igaba xae c'ëem khóè ba xae gha x'ooan koe xgàra di qari úú tama,” témé. 32 Ncëe sa kò kúrúse, ãem kò Jeso ba kg'uia hãa, nta iis x'oo sam gha hàà x'óó di kg'uian gha hàà nxãasega tseegukaguè ka.

33 Me kò nxãaska Pilato ba kabise a nquum q'oo koe tcãà, a Jeso ba tcii, a tõe Me a máá: “A Tsáá ga Tsia Juta ne di Tsi x'aiga Tsi?” témé. 34 Me Jeso ba xoa a máá: “Tsáá ka tsi ko ma cuiaga tõe Tea, kana c'ëe khóea Tíí ka tsáá cgoa kg'uia hãa?” témé.

35 Me Pilato xoa a máá: “Kháé tíí ga ra gáé Juta raa? Tsari ne khóè ne hëe naka Tsari xu kaia xu peresiti xu hëéthëea tíí tshàu q'oo koe tcãà Tsia. Ka Tsia dùú sa kúrúá hãa?” témé. 36 Me Jeso ba xoa a máá: “Tiri x'aia nea ncëem nqõóm di tama. Ncëe gatá i kò ii, ne xu ga kò Tiri xu tséé-kg'ao xu ncõo sa x'ãã hãa, nxãasegar gha táá Juta ne tshàu q'oo koe tcãà di sa. Igaba i ncëeska Tiri x'aian ncëem nqõóm di tama a,” tam méé.

37 Me Pilato nxãaska tõe Me a máá: “Kháé Tsia x'aiga Tsia?” témé. Me Jeso ba xoa a máá: “X'aiga Ra a, ta tsi ko méé. Gaas gúús domkaga

Ra ábàèa, a Ra a ncêes gúus domkaga nqđómkg'ai koe hààraa, hààr gha nxãasega tseeguan nxàea tseegukagu ka. Wèé khóèan ãe tseeguan dia ko kg'uaia Te komsana," tam méé.

³⁸ Me Pilato ba bìrì Me a máá: "Tseegua nea dùúá?" témé.

Jeso ba ko x'oo sa xgàra mááè

(Mt 27:15-31; Mk 15:6-20; Lk 23:13-25)

Ncêes gúù sam ko mééa xg'ara kam kò tchàa koe tcg'oa, a gaicara Juta xu koe síí, a bìrì xu a máá: "Cúí chìbi gar hòò cgae Me tama gaan kam gha chìbi-chibiè e. ³⁹ Igaba i gatú di cau u, Paseka di x'ae ka méér c'èem chìbi-kg'ao ba kgoara máá tu u sa. Ka tu ko tc'èe, Juta ne ìim X'aiga ba méér kgoara máá tu u sa?" témé. ⁴⁰ Xu q'au a xoa me a máá: "Eè-èe, Gam ka tamase, Barabase ba màà ta a," témé. Barabase ba kò ts'ãà-kg'ao me e.

19

¹ Nxãaskam kò Pilato ba Jeso ba sèè a úú, Me síí qoaè. ² Xu kò ncõo-kg'ao xu dxàman cgoa kúrúèas cába sa kabea xg'ae a cábakagu Me, a xu a ncòàm qgái ba hãakagu Me, ³ a tée a qđòa máá Me a ko máá: "Tcgáìò, Juta ne di Tsi X'aiga Tseè!" témé. A xu a tshàua xu cgoa x'ábú góó Me.

⁴ Me kò Pilato ba gaicara tcg'oa a Juta xu bìrì a máá: "Bòò, tcg'òò ra ko a gaxao koe óá Me, nxãasega xao gha q'ãa, tíí ra cúí chìbi ga hòò cgae Me tama sa ka," témé. ⁵ Eèem ko Jeso ba tcg'oa, dxàman dis cába sa cába hãase, a ncòàm qgái ba hãna, kam ko Pilato bìrì xu a máá: "Bòó! Ncèe ga Me e khóè ba!" témé.

⁶ Eè xu ko kaia xu peresiti xu hēè naka tempelem di xu kòre-kg'ao xu hēéthēè ko bóò Me, ka xu kò q'au a máá: "Xgàu Me! Xgàu Me!" témé. Igabam kò Pilato xoa xu a máá: "Gaxao sèè naka síí xgàu Me, tíí ra cúí chìbi ga hòò cgae Me tama ke," témé.

⁷ Xu Juta xu xoa a máá: "X'áèan ta úú; gaa x'áèan ãe ka méém x'óós gúù si i, Nqarim ìim Cóa Me e tam ko méé khama," ta xu méé.

⁸ Eèem ko Pilato ncêes gúù sa kóm kam kò kaisase q'ád, ⁹ a ba a kabise a gaicara nquum q'oo koe tcãa, a Jeso ba tèè a máá: "Nda koe Tsi guua?" témé. Igabam kò Jeso ba táá cúí xoa ga kúrú. ¹⁰ Me Pilato ba tèè Me a máá: "Tíí cgoa kg'uiian Tsi tc'èe tama? C'úúa Tsia, qaria ner úúá, kgoara Tsir gha di i kana xgàu Tsi di i sa?" témé. ¹¹ Me Jeso ba xoa a máá: "Cúí qari ga tsi Tíí koe úú tama, ncèè nqarikg'ai koe tsi kò guu naka mààe e tama ne. Gaa domkam gaam ãe tshàu q'ooa tsi koe tcãà Tea ba chibiga me e, kaias chìbi sa," tam méé.

¹² Gaa koe guus kam kò Pilato ba Jeso bam gha kgoara cgoa dàðan qaa, igaba xu kò Juta xu q'au a ko máá: "Eè tsi kòo ncèem khóè ba kgoara ne tsi *Roma ne ìim x'aigam* Kaesaram ka tcáràse tsi tama tsi i. Wèém khómè ãe ko máá, x'aiga Me e, témé ba ko Kaesaram cgoa ntcoeku," témé.

¹³ Eèem ko Pilato ncèe kg'uiian kóm kam kò Jeso ba tchàa koe tcg'òò, a ba a xgàra-kg'aom dis ntcòò-q'oos koe síí ntcòò, 'Nxõán ìim nqán ba' ta ko ma tciièm qgàim koe (Hebera dis kg'uis ka ko Gabata ta ma tciiè ba). ¹⁴ Paseka ìim cáim ba kg'ónòsea máá ìim cáim me e kò ii, i kò koaba di x'ae e. Kam kò Pilato ba Juta ne bìrì a máá: "Bòò, ncèe ga Me e gatú ìim X'aiga ba," témé. ¹⁵ Igaba xu kò q'au a máá: "Tcg'òò Me! Tcg'òò Me! Xgàu Me!" témé. Me Pilato tèè xu a máá: "Kháé méér gaxao ìim X'aiga ba xgàu dèe?" témé. Xu *kaia xu peresiti xu xoa* a máá: "X'aiga ta úú tama, Kaesaram oose," témé.

¹⁶ Me kò nxãaska Pilato máà xu Me, nxãasegam gha xgàuè ka.

*Jeso ba ko xgàùè**(Mt 27:32-44; Mk 15:21-32; Lk 23:26-43)*

Xu kò nxāaska ncōo-kg'ao xu Jeso ba sée, ¹⁷ Me Gam dis xgàù sa dcēé a tcg'oa, a 'Tcúú c'óá' ta ko ma tciìès qgàìs koe síí (ncèè ko Hebera dis kg'uis ka ko 'Gologota' ta ma tciìè sa). ¹⁸ Gaa koe xu kò xgàù Me, naka c'èe tsara khòè tsara hēéthēé e Gam cgoa, cúí ba c'èe xòèa ba za, me c'èe ba c'èe xòèa ba za, Me Jeso ba nqàè koe téé.

¹⁹ Me kò Pilato x'ái sa góá hãa, a xgàùs koe qáéa tòó sia; ncēetas kò ma nxáráse: "NASARETA DIM JESO BA, JUTA NE DIM X'AIGA BA," ta ma ma. ²⁰ Ne kò káí ne Juta ne ncēes x'ái sa nxárá, ãem kò Jeso ba xgàùeam qgàì ba kò x'áé-dxoom ka cúù me e khama. Si kò x'ái sa Hebera dis kg'uis ka hēé, Latini dis ka hēé naka Gerika dis ka hēéthēé góàèa. ²¹ Xu kò nxāaska kaia xu peresiti xu Juta ne di xu Pilato ba bìrì a máá: "Táá góá naka máá: 'Juta ne dim X'aiga ba,' témé guu, igaba máá: 'Ncēem khòè ba kòo máá, Juta ne dim X'aiga Me e,' témé," ta xu méé. ²² Me Pilato xq̄a a máá: "Eēr góá hãa sar góá hãa," témé.

²³ Eē xu kò ncōo-kg'ao xu Jeso ba xgàù ka xu kò qgáí ba sée, a 4 zi dtcōò zi cgoa q'aa-q'aa a, si dtcōò sa khòem di sa ii, me q'oo koe ko hãaem qgáím cúí ba qàù. Ncēem qgáí ba kò qgãé-dàò úú tama, a cúí xòè koe tc'amaka guu a nqãaka xōas koe qgãèèa.

²⁴ Xu kò bìríku a máá: "Hààn xae táá tòà me guu, igaba hàà naka xae cgúúan ntcòo naka bóò díína gha sée me sa," témé. Ncēe sa kò kúrúse, ãe *Nqarim dis Tcgãyas* koe góáèas gha nxāasega nxàea tseegukaguè ka, ncēe kòo máá:

"Qgáí Te xu kò q'aa-q'aaku,
a Tiri qgáían domka cgúúan ntcòo,"
témé sa. Ncēea ncōo-kg'ao xu kò hēé ga a.

²⁵ Jesom dis xgàùs qàe koes kò xòò sa tēe, naka Gam ka xòòs ka qōese sa hēé, Marias ncēe Kelopasem dis khòè sa, naka Maria Magatalena sa hēéthēé e. ²⁶ Eēm ko Jeso ba xòò sa ãe koe bóò, naka xgaa-xgaase-kg'aom ãem kò ncàma hãa ba hēéthēé e me qàea sa koe tēe, kam kò xòò sa bìrì a máá: "Khòè seè, sarim cóám ga me e ncēe ba!" témé. ²⁷ A ba a xgaa-xgaase-kg'ao ba bìrì a máá: "Bóò, saòs ga si i ncēe sa," témé. Me kò xgaa-xgaase-kg'ao ba ãem x'aèm koe guu a sée a x'áéa ba koe úú si.

*Jeso ba ko x'óó**(Mt 27:45-56; Mk 15:33-41; Lk 23:44-49)*

²⁸ Wèé gúua nea xg'ara hãa sa q'ana hãasem kò Jeso ba ncēes gúùs qãá q'oo koe máá: "Cáma raa!" témé. Ncēes gúù sa kò kúrúse, *Nqarim di zi Tcgãya* zi gha nxāasega nxàea tseegukaguè ka. ²⁹ Si kò tsq̄u tshàan ka cg'oèa hãas gàba sa hãa, khama xu kò tsq̄u tshàan ka cg'oèa hãas x'úru sa tciika-tcamkuan dim hìim koe tòò, a ghùì a kg'áma ba koe úú. ³⁰ Eēm ko Jeso ba tsq̄u tshàan kg'áa xg'ara kam kò máá: "Xg'ara-xg'araèa ia!" témé. A ba a tcúúa ba qám, a sónòa tcg'óò.

³¹ Kg'ónòsean dim cáím me e kò ii, me kò q'uu dim cáím ba cgáém cáím Sabata di me e. Ne kò Juta ne Sabata dim cáím ka i gha tc'áran xgàuan koe tceesea téé sa tc'èe tama, khama ne kò Pilato ba dtcàrà c'óán gha khòáè, i tc'áran xòòe sa. ³² Xu kò nxāaska ncōo-kg'ao xu hàà, a hàà tc'áà dim khòem di c'óán khòá, ncēe kò Jesom cgoa xgàùea ba, naka c'èem dian hēéthēé e. ³³ Igaba ãe xu kò Jesom koe hàà, ka xu kò sao-xg'ae Mem nxāakamaga x'óóa hãa, xu kò táá c'óáa ba khòá. ³⁴ Igabam kò ncōo-kg'ao

xu ka c'êe ba Jeso ba kg'áo-xgàom cgoa gád dxàbè, i kúúga qháése c'áòan hēé naka tshàan hēéthēé gaa koe guu a ntcāa. ³⁵ (Khòem ēe kò bóò o ba kò nxàea tseegukagu u, si gam dis nxàea tseegukagu sa tseegu si i. Me q'anaa, tseegu sam ko nxàe sa, *a ba a ko nxàea tcg'òò o*, gatu igaba tu gha thēé nxāasega dtcòm ka.) ³⁶ Ncēe zi gúù zia kò kúrúse, ēe *Nqarim dis Tcgāyas* koe góáèas gha nxāasega nxàea tseegukaguè ka, ncēe kòo máá: “C'òáa ba ka cúían ga khòáè tite,” ta méé sa. ³⁷ Si ko c'ēes Tcgāyas *Nqarim di* sa gataga máá: “Bóò xu gha gaam ēe xu gáòà hāa ba,” témé.

Jeso ba ko kg'ónòè

(*Mt 27:57-61; Mk 15:42-47; Lk 23:50-56*)

³⁸ Ncēe zi gúù zi qāá q'oo koem kò Josefam Arimatea di ba, ncēe kò Jesom di xгаа-xgaase-kg'ao ii ba, Jesom dim tc'áró ba xàà hāase Pilatom koe dtcàrà, Juta nem kòo q'ád khama. Me kò Pilato ba kgoara máá me me. Me hàà a Gam dim tc'áró ba sèè. ³⁹ Nikodemasem ncēe kò kg'aia Jeso ba ntcúù ka dàraa hāa ba kò hāa cgoa mea. Nikodemase ba kò tshāán hēé, naka tcgáùse di nxúian hēéthēé óá, 30 qóm-q'ooan khama noo o. ⁴⁰ Jesom dim tc'áró ba tsara kò sèè, a tsara a tshāán cgoa xg'ae-xg'ae a q'úú qgáí cgoa kúrúèa kòan cgoa tcám me. Ncēe sa kò caus Juta ne ko ma kg'aiga kg'ónòkus ga si i. ⁴¹ Eēm kò Jeso ba xgàùèa hāam qgám koem kò xhàrà ba hāa, me kò kabam hāém tc'àms di ba xhàrà q'oo koe hāa, ncēe cúí khòè ga qanega gam koe kg'ónòè tama ba. ⁴² Juta ne dim cáim kg'ónòsean di me e kò ii, si kò tc'àm sa cúù si i, khama ne kò Jeso ba gas koe ga kg'ónò.

20

Kàà gúùs tc'àm sa

(*Mt 28:1-8; Mk 16:1-8; Lk 24:1-12*)

¹ Tc'āà dim cáim bekem dim di ntcúùkg'ai cgoa, qanega i ntcúù u koes kò Maria Magatalena sa tc'àms koe hàà, a hàà nxōá sa bóò si tc'àms-kg'ám koe ghànèa tcg'òòèa. ² Si ko Simonem Peterem koe hēé naka c'ēm xгаа-xgaase-kg'aom koe hēéthēé qgóéa síí, ncēe kò Jesom ka ncàmmèa ba, a síí birí tsara a máá: “X'aiga ba xu tc'àms koe sèèa tcg'òòà hāa, ta c'úua hāa nda koe xu úú Mea hāa sa!” tas méé.

³ Me kò nxāaska Petere gaam xгаа-xgaase-kg'aom cgoa xgoaba, tsara tc'àms koe qòò. ⁴ Wèèa tsara ga kòo qàrò, igabam kò gaam xгаа-xgaase-kg'ao ba Petere ba qgóéa guu, a tc'àms koe tc'āà a síí. ⁵ Téém ko a qámse a xhōo a bóò kam kò q'úú qgáí cgoa kúrúèa kòan cúí ga bóò i gaa koe hāa, igabam kò táá q'oo koe tcāà. ⁶ Me kò nxāaska Simonem Petere ba kháóka xùri me a hàà, a hàà tc'àms koe tcāà; a q'úú qgáian cgoa kúrúèa kòan bóò i gaa koe xōe, ⁷ naka kg'ónò cgoa dim qgám ncēe kò Jesom tcúú koe hāa ba hēéthēé e. Qgáí ba kò kòan cgoa hāa tama a kò cúíaga qabesea ntcòe. ⁸ Me kò nxāaska gaam xгаа-xgaase-kg'aom, ēe kò tc'àms koe tc'āà a síí ba, q'oo koe tcāà thēé, a bóò, a dtcòm. ⁹ Qanega tsara kò *Nqarim dis Tcgāya* sa kóma q'āa tama, Jeso ba méém x'ooan koe tèès gúù si i ta kòo méé sa. ¹⁰ Tsara kò nxāaska xгаа-xgaase-kg'ao tsara x'áé koe kabise a dìbi.

Jeso ba ko Maria Magatalenas koe x'áise

(*Mt 28:9-10; Mk 16:9-11*)

¹¹ Igabas kò Maria sa tc'àms ka tchàa koe téé a ko kg'ae. Eēs hāa a ko qanega kg'ae kas kò qámse a tc'àms q'oo koe xhōo a bóò, ¹² a sa a cáim moengele tsara q'úúse hāna tsara bóò, tsara Jesom dim tc'árom kò xōe

koe ntcóóá-ntcōe, c'ēe ba kò tciúúá ba kò hãa koe ntcōe, me c'ēe ba ngàrèa ba kò hãa koe ntcóóá-ntcōe. ¹³ Tsara tēe si a máá: “Khóè seè, dùús domka si ko kg'ae?” témé. Si máá: “Tirim X'aiga ba xu tcg'óóá hãa, ra c'úúá hãa nda xu úú Mea sa!” témé.

¹⁴ Ncēetas ko méé kas kò k̄abise a Jeso ba bóò Me tééa-tēe, igabas kò Jeso Me e sa táá bóò q'āa.

¹⁵ Me Jeso ba bìrì si a máá: “Khóè seè, dùús domka si ko kg'ae? Díi ba si ko qaa?” témé. Xhàrà-kg'ao Me e, tas kò tc'ēea hãa khamas kò bìrì Me a máá: “Aboè, ncēè tsáá ga tsi kò sée Mea hãa ne bìrì te nda koe tsi xòò Mea hãa sa, nakar sée Me,” témé.

¹⁶ Me Jeso ba bìrì si a máá: “Mariaè!” témé.

Si tééa k̄abise a q'óá-kg'ai Me, a Hebera dis kg'uis ka máá: “Raboni!” témé. (Ncēe sa ko máá: ‘Xgaa-xgaa-kg'ao Tsee,’ témé.)

¹⁷ Me Jeso ba bìrì si a máá: “Táá qgóó Te guu, qanega Ra Abom koe k̄abise ta ga hãa ke. Igaba méé si Tíí qōe ga xu koe qōò naka síí bìrì xu naka máá: ‘K̄abiser ko Tirim Abom koe, gaxao dim Abo ba; a Tirim Nqari ba, gaxao dim Nqari ba,’” témé.

¹⁸ Si kò Maria Magatalena sa xgaa-xgaase-kg'ao xu koe qōò a síí bìrì xu a máá: “X'aiga bar bóò hãa!” témé. A sa a bìrì xu ncēe zi guú zim bìrì sia sa.

Jeso ba ko Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu koe x'áise

(Mt 28:16-20; Mk 16:14-18; Lk 24:36-49)

¹⁹ Tc'āa dim cam bekem dim di dqòan ka xu kò xgaa-xgaase-kg'ao xu xg'aea hãa, i kò Juta ne di bèean ka nquu-kg'ámán qarika tcēekg'ammèa. Kam kò Jeso ba hàà xg'aequa xu koe téé a ba a bìrì xu a máá: “Tòókuan méé i gaxao cgoa hãa!” témé. ²⁰ Eēm ko ncēe sa mééa xg'ara kam kò tshàua ba hēe naka xòèa ba hēéthēe x'ái xu. Eē xu kò xgaa-xgaase-kg'ao xu X'aiga ba bóò ka xu kò qāè-tcao.

²¹ Me gaicara Jeso ba bìrì xu a máá: “Tòókuan méé i gaxao cgoa hãa! Ncēm ma Abo ba ma tsééa óá Tea khamaga Ra ko ma tsééa úú xao o ke,” témé. ²² Eētam ko mééa xg'ara kam kò dqòma tcāa cgae xu u, a máá: “Tcom-tcomsam Tc'ēe bar ko màà xao o. ²³ Ncēè c'ēe khóean xao kòo gaan di chìbian qgóóa máá ne i qgóóa mááèa, a ncēè qgóóa máá a tama xao kò hãa, ne i qgóóa mááè tite,” tam méé.

Jeso ba ko Tomasem koe x'áise

²⁴ Nxāaskam kò Tomasem (ncēe Didimo ta kòo ma tciiem) 12 xu ka c'ēe ba gaxu cgoa hãa tama, ēem kò Jeso hààraa ka. ²⁵ Khama xu kò c'ēe xu xgaa-xgaase-kg'ao xu bìrì me a máá: “Ncāa xae X'aiga ba bóò!” témé.

Igabam kò bìrì xu a máá: “Cgabian di xg'ama ner kòo tshàua ba koe bóò tama, a tshàua te gaa xg'aman koe tcāa tama, naka tshàua te xòèa ba koe tcāa tama ner cuiskaga dtcòma hãa tite,” tam méé.

²⁶ Bekem qāá q'oo koe xu kò Gam di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu nquum koe gaicara xg'aea hãa, me kò Tomase ba hãa cgoa xua. Nquu-kg'ám ne kò tcēekg'amsea hãa, igabam kò Jeso ba gaxu xg'aeku koe hàà téé, a máá: “Tòókuan méé i gaxao cgoa hãa!” témé. ²⁷ A nxāaska Tomase ba bìrì a máá: “Tshàua tsi ncēe koe tcāa, naka tsia tshàua Te bóò. Tchoanà tshàua tsi naka xòèa Te koe tcāa a. Káise tc'ēe-tc'ēesean cgoa q'aa naka dtcòm,” témé.

²⁸ Me Tomase xqa Me a máá: “Tiri Tsi X'aiga Tsee, a tiri Tsi Nqari Tsee!” témé.

²⁹ Me nxāaska Jeso ba birí me a máá: “Ncēe tsi ncāa bóò Te ka tsia ko dtcòm? Eē bóò tama igaba ko dtcòm nea ts'ee-ts'ee'g'aièa!” témé.

Dùú domkas ncēes tcgāya sa góàa sa

³⁰ Jeso ba kò Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu cookg'ai koe kái zi x'ái zi c'ēe zi kúru, ncēes tcgāyas koe góase tama zi, ³¹ igaba i ncēean góàa hāa, nxāasega tu gha dtcòm, Jeso ba Krestem Nqarim dim Cóá Me e sa ka, a tu a gha dtcòmān ka Gam dim cg'òem koe kg'òeān úu ka.

21

Jeso ba ko 7 xu xгаа-xgaase-kg'ao xu koe x'áise

¹ Ncēe zi gúu zi qāa q'oo koem kò Jeso ba gaicara Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu koe x'áise, Tiberia dim tshām koe. Ncēetam ma x'áisea. ² Simonem Petere ba hēe, naka Tomase ba hēe (ncēe kò Didimo ta ma tciē ba), naka Nataniele ba hēe, ncēe kò Kana koe guua ba, Galilea di i, naka Sebetem di tsara cóá tsara hēe, naka xгаа-xgaase-kg'ao tsara c'ēe tsara hēéthēe xua kò xg'aea hāa. ³ Simonem Petere ba kò c'ēe xu birí a máá: “Qōòr ko a síi x'aùan qgóó,” témé. Xu máá: “Qōò cgoa tsi xae gha,” témé. Xu tcg'oa a xu a síi dxòrom koe q'ábà, igaba xu kò ēem ntcùum ka táá cúi gúu ga qgóó.

⁴ Kaisa ntcúukg'ai cgoam kò Jeso ba tshām-kg'ám koe téé-tēe, igaba xu kò xгаа-xgaase-kg'ao xu táá Jeso Me e sa bóòā q'āa. ⁵ Me Jeso ba tciē xu a máá: “Cóa xaoè, cúi x'aù ga xao gáé hòò tama?” témé. Xu xoa Me a máá: “Eē-ēel” témé. ⁶ Me birí xu a máá: “Gaxao dis c'uisí sa kg'áò xòeān dxòrom di koe xaoa tcāa, c'ēe gúu xao gha hòò ke,” témé. Xu xaoa tcāa si, a xu a dxòrom q'oo koe tcēea tcāa sa ka tààè, x'aùan di kái-q'ooan ka.

⁷ Me kò nxāaska xгаа-xgaase-kg'aom ēe Jesom kò ncāmā hāa ba Petere ba birí a máá: “X'aiga Me e!” témé. Eēm ko Simonem Petere ba kóm X'aiga Me e sa kam kò gam di qgáian hāa (tséé sam kò nxōòā máá ana hāa khama), a ba a tshāan q'oo koe nxàla tcāa. ⁸ Igaba xu kò c'ēe xu xгаа-xgaase-kg'ao xu dxòrom cgoa tshām tsam-tsaó koe síi, x'aùan ka cg'òeā hāas c'uisí sa tcēe a. Nqōómkg'ai ka xu kò nquúu tama, 100 khama noo zi náa-q'oo zi cúi zi kò qaùā hāa. ⁹ Eē xu ko nqōómkg'ai koe hàà ka xu kò gaa koe bóò si c'ee sa dxúusea hāa, a x'aùan úúa hāa naka péréan hēéthēe e.

¹⁰ Me kò Jeso ba birí xu a máá: “C'ēe x'aùan ēe xao ncāa qgóó xao óá,” témé.

¹¹ Me kò Simone Petere ba q'ábà, a c'uisís x'aùan ka kò cg'òeā sa tcēea tcg'òó, 153 i kò ii. Kái i kò ii igabas kò c'uisí sa táá tòā. ¹² Me Jeso ba birí xu a máá: “Hàà xao naka hàà tc'òó,” témé. Nxāaska i kò xгаа-xgaase-kg'aoan kgoarase tama, tēe Me i gha a máá: “Dìi Tsia?” témé ka. X'aiga Me e sa xu kò q'ana hāa khama. ¹³ Me Jeso ba hàà, a hàà péréan sēe, a máà xu. A ba a gataga hēe x'aùan ka.

¹⁴ Ncēea kò nqoana dim x'aem ga me e, ncēm kò Jeso ba Gam di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu koe x'áise ba, ēem kò x'ooan koe ghùieā ka.

Jeso ba hēe naka Petere ba hēéthēe tsara

¹⁵ Eē xu ko tc'òóā xg'ara kam kò Jeso ba Simonem Petere ba birí a máá: “Simoneē, Johanem di tsi cóá tseē, ncēe xu khòe xu ka tsia ncām Tea?” témé. Me birí Me a máá: “Eē, X'aigaè, ncām Tsia raa sa Tsi q'ana,” témé. Me Jeso ba birí me a máá: “Tiri ghùu-coan dxòókagu,” témé.

¹⁶ Me kò gaicara Jeso ba bìrí me a máá: “Simoneè, Johanem di tsi cóá tseè, ncàm Tea tsia?” témé. Me bìrí Me a máá: “Èè, X'aigaè, ncàm Tsia raa sa Tsi q'ana,” témé. Me Jeso ba máá: “Tiri ghùuan kòre,” témé.

¹⁷ Nqoana dis kam kò Jeso ba bìrí me a máá: “Simoneè, Johanem di tsi cóá tseè, ncàm Tea tsia?” témé. Petere ba kò tshùù-tcao, Jeso ba kò nqoana q'oro tèè me a máá: “Ncàm Tea tsia?” témé khama, kam kò máá: “X'aigaè, wèè zi gùú zi Tsi q'ana; ncàm Tsia raa sa Tsi q'ana!” témé. Me Jeso ba máá: “Tiri ghùuan dxòókagu. ¹⁸ Tseegukar ko tseeguan bìrí tsi a ko máá: Eè tsi xg'ao cg'aré ii ka tsi xg'ao ko hāakaguse, a ko kg'ama tēe a qđò ēe tsi ko tc'ēe koe. Igaba ncēe tsi kaia hāa ka tsi gha tshāua tsi tchoanà, me gha c'ēm khòe ba hāakagu tsi, a ba a ēe tsi tc'ēe tama koe úú tsi,” tam méé. ¹⁹ (Ncēeta mééan kam kò Jeso ba Peterem gha hàà x'óóm dào ba nxàe, a ba a Nqari ba x'áakagu.) Kam kò nxāaska bìrí me a máá: “Xùri Te!” témé.

²⁰ Petere ba kò ntcēe, a c'ēm xгаа-xgaase-kg'aom Jesom kò ncàma hāa ba qāaa ba koe bóò, me ko xùri tsara a. (Ncēe ba gam ēe kò dqòa di tc'òoan koe, Jesom koe ghāase ntcōem ga me e, ncēe kò tèè Me a ko máá: “X'aigaè, dīina ko hàà khòe ne tshàu q'oo koe tcāà Tsi?” témé ba.) ²¹ Eēm ko Petere bóò me, kam kò Jeso ba tèè a máá: “X'aigaè, kháé gam ka ntamaà?” témé. ²² Me Jeso ba xoa me a máá: “Kg'ōeasem gha hāa, Ra nxāakg'aiga síí kabise sar kòo tc'ēe ne i ko nxāan tsáá koe dùú sa nxàe? Tsáá méé tsi xùri Te,” tam méé.

²³ Si kò ncēes tchōa sa khòe qđeku xu koe qđàrase, ncēem xгаа-xgaase-kg'ao ba x'óó tite di sa. Igabam kò Jeso ba máá, x'óóm tite, témé tama, kg'amam kòo máá: “Kg'ōeasem gha hāa, Ra nxāakg'aiga síí kabise sar kòo tc'ēe ne i ko nxāan tsáá koe dùú sa nxàe?” témé.

²⁴ Ncēem xгаа-xgaase-kg'ao ba gam ncēe zi gùú zi kò nxàea tseegukaguam ga me e, a kò góá zi ba. Ta q'ana hāa gam dis nxàea tseegukagu sa tseegu si i sa.

Tcgāyas dis chōd-q'oo sa

²⁵ Jeso ba kò gataga thēe c'ēe zi gùú zi kái zi kúrú. Ncēè wèéa zi ga kò cúí-cúí góàea hāa nem ga kò, bóòr ko ka, nqđóm ga ba kgoana naka wèè zi tcgāya zi ncēe zi qgóó tama, ēe ga kò góàea hāa zi.

TSÉÉ ZI

x'áè úú-kg'ao xu di zi

Téé-cookg'ai sa

“Tséé zi x'áè úú-kg'ao xu di zi” dis tcgāya sa ko Lukam dis tcgāya sa còka qḡòkagu. Luka ba ko ncēes tcgāyas koe góá, ntama ne kò ma Jesom di ne xùri-kg'ao ne tc'āà di ne ma Tcom-tcomsam Tc'ēm ka tc'āà-cookg'aiès ka, a qāè tchòàn Gam ka tsai-tsai: “Jerusalem koe hēé naka Jutea koe hēé naka Samaria koe hēé naka nqḡóm chḡò-q'oo koe hēéthēé e” (1:8). Kaisases ko ncēes tcgāya sa birì ta a, Nqarim kò ntama ma kg'aia Juta ne xg'aeku koe ma tséé sa, igabagam kò gaa koe guus ka Gam di x'aian wèém nqḡóm koe ma tsai-tsais ka hēéthēé e.

“Tséé zi” dis tcgāya sa nqoana xòèan cgoa q'aa-q'aasea hāa, a ko x'ái, Jesom di qāè tchòàn kò ma xgaa-xgaaè sa hēé, naka si kò ma kereke sa tshàòèa sa hēéthēé e:

1. Dtcòm-kg'ao ne kò Jerusalem koe tshoa-tshoa
2. Iseraele di c'ēe xòèan khama noose ne kò qḡò
3. Càùsea ne kò qḡò, a wèém nqḡóm koe sí, Roma khama noose

“Tséé zi” dis tcgāyas koe ta ko kaisase Tcom-tcomsam Tc'ēm di zi tséé zi ka nxará. Qarian cgoam kò xōa ncēe kò dtcòm-kg'ao ne Jerusalem koe hàna ne koe Pentekoste dim cárn ka hàà a. A ba a kò kereke sa tc'āa-cookg'ai a qari-qari.

X'áè úú-kg'ao xu di xgaa-xgaan hēé naka Nqarim dim kg'uim di qarian hēéthēéa ko “Tséé zi” dis tcgāyas koe qāèse x'áise.

Qaa-qaasa kg'uiua ne:

- Tcom-tcomsam Tc'ēe ba
- nxàea tseegukagu-kg'ao
- kereke sa
- kgoarasea ne
- táá zi qhàò zi di ne khòè ne

Tcgāyas q'oo koe hàna zi:

- Jesom di nqarikg'ai koe qaḡa ne (1)
- Petere ba hēé naka c'ēe xu x'áè úú-kg'ao xu hēéthēé di tsééa ne Jerusalem koe (2-7)
- Filipia xu Peterea xu di tsééa ne Jutea hēé naka Samaria hēéthēé koe (8-12)
- Paulom di tsééa ne wèém nqḡóm koe: (13-28)
 - Paulom di xgaa-xgaan dis qḡòs tc'āà di sa (13:1-14:28)
 - Jerusalem koe dis xg'ae sa (15:1-35)
 - Paulom di xgaa-xgaan dis qḡòs cárn di sa (15:36-18:22)
 - Paulom di xgaa-xgaan dis qḡòs nqoana di sa (18:23-21:16)
 - Paulo ba ko qáè-nquuan koe tcāàè, a Roma koe sí (21:17-28:31)

Jesom di nqarikg'ai koe qaḡa ne (1)

Jeso ba ko Tcom-tcomsam Tc'ēm gha hàà sa nqḡòkagu

¹ Teofilaè, tc'āà dis tcgāyas tiris q'oo koer kò wèé zi gúu zi ncēem kò ko Jeso ba tshoa-tshoa a kúrú a xgaa-xgaa zi ka góáa hāa. ² Me nxāakg'aiga nqarikg'ai koem ko sèè a úúèm cárn ba sí tcāà, ēem kò Tcom-tcomsam

Tc'ëem di qarian ka ãem nxárá tcg'óóá hãa xu x'áè úú-kg'ao* xu x'áèan máá ka. ³ A ba a kò ãem ko xgàrasea xg'ara ka, gaxu koe kái zi dàò zi cgoa x'áise, kg'òèam hãa sa. 40 cáma nem kò x'áise xu, a ko Nqarim di x'aian di zi gúú zi ka kg'ui cgoa xu. ⁴ A kò ãem hãa a ko tc'òó cgoa xu ka ncêe x'áèan máá xu a máá: “Táá méé xao Jerusalema koe tcg'oa guu, igaba méé xao *kg'aia* Abom nqòòkagua hãa sa qãà, ncêe xao Tíí koe kómá hãa sa. ⁵ Johane ba kòo tshàan cgoa tcguù-tcguu, igaba tu gha gatu cg'orò cáman qãá q'oo koe hàà Tcom-tcomsam Tc'ëem cgoa tcguù-tcguuè,” tam méé.

Jeso ba ko nqarig'ai koe sée a úúè
(Mk 16:19-20; Lk 24:50-53)

⁶ Khama ãe xu ko xg'ae cgoa Me ka xu kò tèè Me a máá: “X'aigaè, ncêem x'aèm ka Tsia gáé ga táá Iseraele ne gane di x'aian kabia máá?” témé. ⁷ Me *Jeso ba* birí xu a máá: “Ncêem Abo ba Gam di qarian ka tòóá x'aèan hêé naka cáman hêéthêé xao gha q'ãa sa gaxao di tama. ⁸ Igaba ãem ko Tcom-tcomsam Tc'ëe ba hàà cgae xao o ka xao gha qarian hòò, a xao a gha Tiri xao nxàea tseegukagu-kg'ao xao ii: Jerusalema koe hêé, naka wéem xg'aekum Jutea dim koe hêé, naka Samaria dim xg'aekum koe hêé, naka nqòóm chòò-q'oo koe ga hêéthêé e,” tam méé. ⁹ Ncêetam ko mééa xg'ara kam kò téé a xu a ko bóò Me koe ga sée a *nqarig'ai koe* qaòkaguè, si túú-c'òò sa tcgái-q'ooa xu koe ga qàbia tcàà Me.

¹⁰ Eè xu nqarig'ai koe tcgáia xu qãea tòóá, ãem ko ma qòò khama ma, ka tsara ko kúúga q'úúse hana tsara khòé tsara hàà qãea xu koe téé, ¹¹ a tsara a máá: “Galilea di xao khòé xaoè, dùús domka xao ncêe koe téé-têe a téé a ko nqarig'ai koe bóò? Jesom ncêe gaxao koe sée a *nqarig'ai koe* úúèa hãa ba gha gaam dàòm ncêe xao bóò Mem ko qòòm cgoa ga kabise a hàà,” ta tsara méé.

Matiase ba ko Jutasem dis téé-q'oo sa sée
(Mt 27:3-10)

¹² Ka xu ko nxãaska x'áè úú-kg'ao xu Olife ta ko ma tciièm xàbim koe guu a Jerusalema koe kabise. Xàbim ncêe ba kò Jerusalema ka cúú me e, Sabata dim cáma ka tsi ko kgoara máàè a síí cgae me khama noo qáò-q'ooa ne. ¹³ Eè xu ko *Jerusalema koe* tcàà ka xu kò tc'amaka hãam nquum koe síí, ncêe xu kò gaa koe cg'orò cáman hãa ba: Petere ba hêé, naka Johane ba hêé, naka Jakobo ba hêé, naka Anterea ba hêé, naka Filipi ba hêé, naka Tomase ba hêé, naka Baretolomaio ba hêé, naka Mataio ba hêé, naka Jakobom Alefaiom ka cóase ba hêé, naka Simonem ncêe kòo tòókuan x'ãà máá ba hêé, naka Jutasem Jakobom ka cóase ba hêéthêé xu u kò ii. ¹⁴ Wèèa xu ncêe xua kò khòé zi hêé, naka Marias Jesom ka xòò sa hêé, naka Gam ka qòese ga xu hêéthêé cgoa xg'ae a tcàà tcáo a cúim tc'ëem cgoa còrè.

¹⁵ Si kò khòé ne dis xg'ae sa 120 khama noo. Me kò ãe xu cáma xu ka Petere ba tãe a qòese ga xu xg'aeku koe téé a ba a máá: ¹⁶ “Tíí qòe ga xaoè, ncêes gúús *Nqarim dis* Tcgãyas koe góásea hãa sa méés tseegukaguè, ncêem kòo Tcom-tcomsam Tc'ëe ba Dafitem kg'ám koe guu a Jutasem ka kg'ui sa, gaam ncêe Jeso ba kò hàà qgóó xu khòé xu dim tc'ãà-cookg'ai kò ii ba. ¹⁷ Jutase ba kò sixae ka c'ëe me e, a kò sixae cgoam gha cúis tséé sa kúú ka nxárá tcg'òóèa hãa. ¹⁸ Eèem ko Jutase cg'ãè cauan kúú kam kò ãem kò suruta cgoaè marian cgoa xhàrà ba x'ámá. Ncêem kò gaam koe cg'áé a x'óó, a q'arase nqáè, i wèè q'oo gúua ba tcg'oa ba. ¹⁹ Ne kò wèè ne khòé

* 1:2: x'áè úú-kg'ao - Gerika sa ko “apostolo” témé.

ne ãe kò Jerusalema koe x'ãèa hãa ne gaas guù sa q'ãa, me gaa domkaga gaam xhàrà ba gane dis kg'uis ka kò Akele-dama ta ma tciie. Ncêe sa ko máá, 'Xhàrà m c'áòan di ba,' témé. ²⁰ Pesalema zi dis Tcgãyas koe i góásea hãa khama a ko máá:

'Gam di x'áéan méé i nqoo-nqoosam qgái ba ii, naka i táá cúí khòè ga gaa koe x'ãè guu,'

téméè, a i a ko gaicara máá:

'C'ëem khòè ba méém gam di téé-q'ooan máàè,'

téméè. ²¹ Gaa domkagam kò c'ëem khòè ba qaase, ncêe kò sixae cgoa wèè x'áè ka hãa, ãem kò ko X'aigam Jeso ba qòòà te cgoa xae e ka ba, ²² Johanem di tcguù-tcguukuan dim x'áè m koe guu a tshoa-tshoa, a síí Jesom kò sixae koe guu a *séè a nqarikg'ai koe úúèm* x'áè m koe tcààn koe. Ncêe xu khòè xu ka c'ëe ba méém sixae cgoa hàà nxàea tseegukagu-kg'ao ba ii, Jesom *x'ooan koe tèea* hãa di ba," tam *Petere* méé.

²³ Xu kò cà m khòè tsara nxàrà tcg'òò, Josefam ncêe kò Barenabase ta ma tciie ba, ncêe kò Jusetò dis cg'òès ka q'ãèa hãa ba hëé, naka Matiase ba hëéthëé tsara. ²⁴ Ne kò nxãaska còrè a máá: "X'aigàè, ncêe wèè khòèan di tcáóan q'ana hãa Tsee, x'ái ta a xg'aekua tsara koe Tsi ndaka ba nxàrà tcg'òòá máásea hãa sa, ²⁵ nakam ncêe tsééan koe tcãà, x'áè úú-kg'ao di i, ncëem kò Jutase aagua a, a ba a ãem ko qaam qgáim koe† qòò," témé. ²⁶ A ne a kò cgúúan xg'ám, i cgúúan Matiase ba nxáá, me 11 xu x'áè úú-kg'ao xu koe tcãàè.

Petere ba hëé naka c'ëe xu x'áè úú-kg'ao xu hëéthëé xu di tsééa ne Jerusalema koe (2–7)

2

Tcom-tcomsam Tc'ëem di hàà-q'ooa ne

¹ Eëm ko Pentekoste dim cà m ba hàà, ka ne kò wèéa ne ga cúim qgáim koe xg'aea hãa. ² Me kò kúúga tcéé-tcêe ba nqarikg'ai koe guu a tc'irìa ne hãa koe hàà, kiam tc'áám di ts'oo-q'ooan khama xam ba, a hàà ãe ne ko hãam nquum koe cg'òè. ³ I kò c'ëean di tãman khama ii guúan hòòse, a tsai-tsai q'aase, a gane koe ntcòó. ⁴ Ne wèéa ne ga Tcom-tcomsam Tc'ëem ka cg'òè cgaèè, a ne a tshoa-tshoa a tááka zi tã m zi kg'ui, ãem kò Tc'ëe ba ma máá nea khama.

⁵ Nxãaska ne kò Nqari-tcáóa ne Juta ne Jerusalema koe x'ãèa hãa, wèè zi qhàò zi nqarikg'ai ka nqãaka hãa zi di ne. ⁶ Eè ne ko ncêes tcéé-tcêe sa kóm, ka ne kò kái ne khòè ne hààra xg'ae, wèém khòè ba ne kò kóm me ko gam di tãman kg'ui. ⁷ Ne kò are, a xháé, a ne a máá: "Kháé ncêe ko kg'ui ne khòè ne wèè ne gáé Galilea di ne tama nea? ⁸ Ka ta koáé dùús domka kháé kóm ne ne ko sita dis kg'ui sa kg'ui, ncêe ta ábà cgoaèa hãa sa? ⁹ Paretia ta hëé, naka Mede ta hëé, naka Elame ta hëé, naka Mesopotamia koe x'ãèa hãa ta hëé, naka Jutea di ta hëé, naka Kapatokia di ta hëé, naka Ponto di ta hëé, naka Asia di ta hëé, ¹⁰ naka Ferugia di ta hëé, naka Pamfilia di ta hëé, naka Egepeto di ta hëé, naka Libia di c'ëe xòè di ta hëé, Kurene *ta ko ma tcièm x'áém* qàè koe hàna a, Roma koe guua ta cg'áè-kg'ao ta hëé, ¹¹ Juta ta hëé, naka Juta khama kúrúsea ta hëé, naka Kereta ta hëé, naka Arabia ta hëéthëé e - wèéa ta ga ko kóm ne ne ko are-aresa tsééan Nqarim di sita di tãman cgoa kg'ui," ta ne méé. ¹² Ne kò wèéa ne ga kaisase are

† 1:25: ãem ko qaam qgáim koe - Gerika sa ko máá: "qgáia ba koe" témé.

a q'ãa tama khama ne kò tēeku a máá: “Dùu sa ko nxàes gúu sa gáé ncēe sa?” témé. ¹³Igaba ne kò c'ēe ne ncqi ne a máá: “Kái gōea ne ne kg'áà hãa,” témé.

Petere ba ko khòe ne cgoa kg'ui

¹⁴Igabam kò Petere 11 xu cgoa tée-tēe, a ba a khòe ne cgoa kaisase tc'amaka kg'ui a máá: “Gaxao khòe xao Jutea di xao hēe, naka gatu wèe tu ncēe Jerusalema koe x'ãea tu hēéthēe mée tu komsana te, nakar biri tu u, ncēes gúus ko dùu sa nxàe sa. ¹⁵Ncēe ne khòe nea nqàre tama, ēe tu ma tc'ēea khama, qanega i 9 di x'aè e ntcúukg'ai cgoa di i khama. ¹⁶Igabam ko ncēes gúu sa porofitim Joelem ka nxàeèas ga si i, ncēm kò *Nqari ba* máá:

¹⁷‘Còo di xu cá m xu kar gha Tíi Nqari Ra

wèem khòem koe Tirim Tc'ēe ba ntcãa.

Xu gha gatu di xu cóa xu hēe naka cóa zi hēéthēe porofita,

xu gha gatu di xu qári-kg'ao xu x'ái zi bóò,

xu gha gatu di xu xòòkhoe xu gataga sòokuri zi sòokuri.

¹⁸Tiri qàn koe ga igaba,

kg'áòan hēe naka dxàean hēéthēe

koer gha ēe xu cá m xu ka

Tirim Tc'ēe ba ntcãa,

ne gha porofita.

¹⁹Are-aresa zi gúu zir gha tc'amaka x'ái,

nqarikg'ai koe,

a Ra a gha *are-aresa* zi x'ái zi nqãaka x'ái,

nqòomkg'ai koe,

c'áòan hēe naka c'eean hēe naka ts'énèan hēéthēe di zi.

²⁰Cá m sa gha ntcúu sa kúru,

me gha nxoe ba c'áòan khama ii,

Nqarim dim cá m hàà tamas cookg'ai koe,

ncēe kaia hãa a ko x'ám cá m ba.

²¹Me gha wèem

ēe ko X'aigam *Nqarim* dim cg'òè ba tcii ba kgoarae,'

tam Joele méea.

²²“Gaxao khòe xao Iseraele di xaoè, ncēe kg'uian xao komsana: Jesom Nasareta di ba kò Khòem Nqarim ka xao nxára tcg'òóa máàea hãa Me e; qarian di zi tséé zi hēe, naka are-aresa zi x'ái zi hēéthēem kò Nqari ba Jesom koe guu a gaxao xg'aeku koe kúru, ncēe xao ma q'ana khamaga ma. ²³Nqari ba kò nxãakamaga kàa sa úua hãa, a ba a bóóa tcg'òóa hãase kò Jeso ba tshàu q'ooa xao koe tcãa, xao kò cg'òo Me, cg'ãe cau xu khòe xu máa xu xgàus koe tceea ba ka. ²⁴Igabam kò Nqari ba x'ooan koe ghù Me, a ba a x'ooan di thòòan koe kgoara Me, x'ooa nea qgóó Me i gha di qarian úu tama khama.

²⁵“Me kò Dafite ba Gam ka kg'ui a máá:

‘X'aigam *Nqari* bar kò wèe x'aè ka cookg'iaia te koe bóò.

Tirim x'òàm kg'áòm xòè zam hàna

khamar cuiskaga ntcãa-ntcãaèa hãa tite.

²⁶Gaa domka i tcáóa te qãè-tcaoa;

i tama te thēe qãè-tcaoa,

me gha tirim tc'árím ga ba thēe gataga nqòòan koe kg'òè.

²⁷Cuiskaga Tsi tc'ēea te

x'óóa ne khòe ne dim qgám koe aagua hãa tite,

kana Tsi gataga cuiskaga Tsarim Tcom-tcomsa ba guu nakam ts'óóa hãa tite khama.

²⁸ Kg'õèan koe ko úú te dàòan Tsi x'ái tea hãa;

a Tsi a gha hàna Tsi ko hãa ne

qãè-tcaoan ka cg'oè-cg'oe te,' tam Dafite ba mééa.

²⁹ “Tíí kíí ga xaoè, kgoarasea hãaser gha gaxae ka tsgõosem Dafitem ka bìrí xao o, x'óóam hãa a kg'ónòèa hãa sa, si gam dis tc'am sa ncèe cáń ka igaba qanega gatá xg'aeku koe hãa. ³⁰ Porofiti me e kò ii, a q'ana hãa Nqarim ma nqòokagu mea hãa sa, a máá, gam di x'aian dis ntcõó-q'oos koem gha gam dim qhàò ba ntcõó, téméa sa. ³¹ Còokam kò bóòa hãa, a kò gaa domka Krestem di x'ooan koe tēan ka kg'ui, a máá, *Kreste ba* kò x'óóa ne khòè ne dim qgàim koe táá aaguè, i kò gataga cgàaa ba táá ts'óó, témé. ³² Ncēm Jeso bam kò Nqari ba x'ooan koe ghùia hãa, ta sita wèéa ta ga gaan di ta nxàea tseegukagu-kg'ao ta a. ³³ Eēm ko *Jeso ba* tc'amaka dis ntcõó-q'oos Nqarim dim x'òam kg'áo xòè dim dis koe ghùì a úúè, kam kò nqòokaguèam Tcom-tcomsam Tc'èe ba Xòòm koe hòò, a ba a kò wèés gúús ncèe tu ko bóò a ko kóm sa ntcãa xòó. ³⁴ Dafite ba kò nqarikg'ai koe qao tama khama, igabam kò máá:

'X'aiga ba kò Tirim X'aiga ba bìrí a máá:

'Kg'áo x'òaa Te xòè koe ntcõó,

³⁵ nakar gha nxãakg'aiga síí Tsari cg'õo-kg'aoan kúrú

naka i nqàrèa Tsi ka nqãaka hãa,'

témé.

³⁶ “Gaa domka méé ne wèè ne Iseraele ne ncèe sa qãèse q'ãa: ncèe tu kò xgàum Jeso bam Nqari ba X'aiga ba hēé naka Kreste ba hēéthēé kúrúa,” tam Petere méé.

³⁷ Eē ne ko khòè ne ncèe sa kóm ka i kò tcáóa ne qhòmse, ne Petere ba hēé naka c'èe xu x'áè úú-kg'ao xu hēéthēé bìrí a máá: “Sita ka qõese ga xaoè, nta ta gha hēé?” témé. ³⁸ Me Petere xõa a máá: “Tcóóse gatu di chìbian koe naka tua wèéa tu ga Jeso Krestem dim cg'õèm koe tcguù-tcguuè, nxãasega i gha gatu di chìbian qgóóa mááè ke. A tu a gha Tcom-tcomsam Tc'èe ba abas khama hòò. ³⁹ Nqòòkaguku sa gatu hēé, naka gatu di cóán hēé, naka wèéan èe nqúù ka hàna hēéthēé di si i khama, wèè ne èem gha X'aigam gatá dim Nqari ba tcii ne,” tam méé.

⁴⁰ A ba a kái kg'uiian cgoa nxàea tseegukagu, a ntcàm ne a máá: “Kgoarase ncèes qhàòs cg'ãè caus koe,” témé. ⁴¹ Ne kò gane èe kò gam di kg'uiian dtcòm ne tcguù-tcguuè, ne kò 3,000 ne èem cáń ka càùse.

Dtcòm-kg'ao ne ko ma kg'õèa xg'ae sa

⁴² Wèè x'aè ka ne kò x'áè úú-kg'ao xu di xgaa-xgaan koe máàse, a kò xg'ae a cúis gúù sa kúrú, a ne e péréan tc'õó, a còrè. ⁴³ Ne kò wèé ne khòè ne q'áòs ka tcãàè, zi kò kái zi gúù zi are-aresa zi hēé naka x'ái zi hēéthēé x'áè úú-kg'ao xu ka kúrúè. ⁴⁴ Ne kò wèé ne dtcòm-kg'ao ne xg'aea hãa, a cúis gúù sa xg'aea máána hãa. ⁴⁵ A ne a wèè zi gúù zi èe ne q'òòa hãa zi x'ámágu, a ne a q'aa-q'aaku, èem ma wèém khòè ba ma tcàoa hãa khama ma. ⁴⁶ A ne a kò wèé cáń ka tempelem koe xg'ae, a kò x'áé xu ma xùrikua khama péréan tc'õó; qãè-tcaoa hãa a auku di tcáóan úúá hãase ne kò tc'õó. ⁴⁷ Nqari ba ne kòo dqòm, a ne a kò wèé khòèan ka ncàm mèa hãa. Me kò Nqari ba wèé cáń ka gane di nxárase-q'ooan càù èe kò kgoaraèa hãa ne cgoa.

3

Nq̄ara h̄am d̄tcàrà-kg'ao ba ko q̄àèkaguè

¹ C'ēm cām ka tsara kò Petere ba hēé naka Johane ba hēéthēé tsara còrè di x'aè ka tempelem koe q̄ò, nq̄oana di x'aè ka. ² Me kò ábà nq̄ais koe ga guu a nq̄ara h̄am khòè ba 'T'òè' ta ko ma tciièm tempelem-kg'ám koe hàna. Wèé cām kam kò gaa koe sèè a úúè a síí tòòè a ko èe ko tcāà ne khòè ne máàku zi d̄tcàrà ba. ³ Eēm ko Peterea tsara Johanea tsara bòò tsara ko tempelem-kg'ám koe tcāà kam kò máàku sa d̄tcàrà tsara a. ⁴ Tsara téé a tcgái-q'ooa ba koe bóò me, ka tsara ko Petere tsara birí me a máá: "Bòò tsam m," témé. ⁵ Me khòè ba q̄àèse bóò tsara a, au me tsara gha di tcoman úúa h̄ase. ⁶ Igabam kò Petere ba máá: "Selefera ga hēé naka gauta ga hēéthēer úú tama, igabar gha èer úúa h̄a sa máá tsi: Jeso Krestem Nasareta dim cg'òè ka tēe naka tsia q̄òà te!" témé. ⁷ A ba a kg'áòm x'òàm gam dim cgoa qg'óóà ghùì me, i khòèm di nq̄arèan hēé naka nq̄óáa ba hēéthēé kúúga q'am. ⁸ Me nxàia tēe a nq̄arèa ba ka téé a tshoa-tshoa a q̄òà te, a ba a gatsara cgoa tempelem q'oo koe tcāà; q̄òàm ko téé a nxàì a Nq̄ari ba dq̄om. ⁹ Eè ne ko wèé ne khòè ne bóò me, me ko q̄òò a ko Nq̄ari ba dq̄om, ¹⁰ ka ne ko bóòà q'āa me, me gaam khòèm ncēe kòò káise tempelem 'T'òè kg'ám' ta ko ma tciièm koe ko ntcòò a ko d̄tcàrà me e sa, ka ne ko kaisas ares ka tcāàè, dùús kúrúse cgae mea h̄a sa.

Petere ba ko tempelem koe kg'ui

¹¹ Gaam khòèm qanega Peterea tsara Johanea tsara cgoa tc'àmà-tc'amasea h̄a ka ne kò khòè ne qàrà sít cgae xu, xào-xaos Solomonem di sa ta ko ma tciiès qg'ais koe, kaisas ares ka tcāàèase. ¹² Eēm ko Petere ncēe sa bóò, kam ko birí ne a máá: "Khòè xao Iseraele di xaoè, dùús domka sa ko ncēe sa arekagu xao o? Dùús domka xao ko ma bóò tsam maà? Sitsam di qarian hēé kana sitsam di Nq̄ari-tcáoan hēéthēé domka tsam kúrú mem ko q̄ò, ta xao tc'ēea? ¹³ Nq̄arim Abrahamam di ba, a Isakam di ba, a Jakobem di ba, Nq̄arim gaxae ka xòò ga xu di ba, nxāa ba Gam dim Qāam Jeso ba x'áakagua. Tcg'óó Me xao kò, síim gha cg'òè ka, a xao a kò Pilatom cookg'ai koe c'úúse Me, ncēe kò q̄òòm gha ka kgoara Mea h̄a ba. ¹⁴ A xao a kò Tcom-tcomsa a Tchàno ii ba c'úúse, a d̄tcàrà mááse cg'òo-kg'aom gha kgoarae sa. ¹⁵ X'aigam kg'òèan di ba xao kò cg'òo, igabam kò Nq̄ari ba x'ooan koe ghùì Me. Ncēes gùús di xae nxàea tseegukagu-kg'ao xae e. ¹⁶ Dtcòmòs ka i kò Jesom di cg'òèan ncēm khòèm, ncēe tu ko bóò a q'ana ba, qarian máàna h̄a. I Jesom koe guua d̄tcòmàn ncēm khòè ba gatu wèé tu cookg'ai koe kg'òèkagua.

¹⁷ "Ncēeska, tíí kíí gatuè, q'ana ra h̄a, c'úúà tu kò h̄a domka tu ncēes gùú sa kúrúà h̄a sa, gatu di xu tc'āà-cookg'ai xu kò hēéa khama. ¹⁸ Nq̄ari ba wèé xu porofiti xu kg'ám koe guu a kg'aiga nxàea h̄a a ko máá, Gam dim Kreste ba gha xgàràè, témé. A ba a kò ncēe kg'uiàn ncēm dàòm ka tseegukagua. ¹⁹ Gaa domka méé tu gatu di chìbian koe tcóóse, naka Nq̄arim koe kabise, naka i gha nxāasega chìbia tu tchùua tcg'òòè, ²⁰ nxāasega i gha kaba-kaban tc'ēe di x'aèan X'aigam koe guu a hàà ka, a ba a gha Jeso ba tsééa óá, Kreste ii ba, ncēm nxāakamaga nxará tcg'óóà máá tua h̄a ba. ²¹ Nq̄arikg'ai koe méém h̄a, me gha nxāakg'aiga síí x'aè ba hàà, Nq̄arim gha wèé zi gùú zi kúrúà kabì di ba, èem ko nciièega Gam di xu porofiti xu tcom-tcomsa xu kg'ám koe guu a kg'uia h̄a sa ba. ²² Moshe ba kò kg'ui a máá: 'X'aigam gatu dim Nq̄ari ba gha gatu di ne khòè ne

xg'aeku koe guu a tí khama iim porofiti ba tsééa óá máá tu u. Ke méé tu wéés gúús ãem gha ko birí tu u sa komsana. ²³ Diiim wéém ãe porofiti ba komsana tama ba gha gam di ne khóè ne xg'aeku koe q'áea tcg'òòè,' témé. ²⁴ Xu kò ncúisega wéé xu porofiti xu ncée xu cáim xu ka kg'uia háa: Samuele ba hée naka ãe kháóka hààraa xu héeéthéé e. ²⁵ Gatua porofiti xu hée naka Nqarim kò gatu ka xòò ga xu cgoa kúrúia háas q'áé-xg'ae sa héeéthéé di tu cóá tu u. Ncëem kò Abrahamam cgoa kúrúia háa sa, a birí me a máá: 'Wéé zi qhàò zi nq'óómkg'ai di zia gha tsaris qhàòs domka ts'ee-ts'ee'ka'àiè,' témé. ²⁶ Eëm ko Nqari ba Gam dim Qãàm *Jeso* ba ghùì, kam kò kg'aia gatu koe tséé úú Me, síim gha ts'ee-ts'ee'ka'ài tu u ka, wééa tu gam gha gatu di zi dàò zi cg'ãè zi koe tcg'òò ka," tam Petere méé.

4

Peterea tsara Johanea tsara kaia xu dis xg'aes cookg'ai koe

¹ Eë tsara Peterea tsara Johanea tsara háa a ko khóè ne cgoa kg'ui, ka xu kò peresiti xu hée naka tempelem di xu kòre-kg'ao xu ka kaia háa ba hée, naka Saduke xu héeéthéé xu hàà cgae tsara a, ² xg'aia xu kò háa, ãe tsara x'áè úú-kg'ao tsara kòò khóè ne xгаа-xгаа, a kòò Jesom x'ooan koe tées ka khóè ne xгаа-xгаа khama. ³ Dqòa a kò ii khama xu kò qg'óó a q'áé-nquus koe tcãà tsara a, me nxãakg'aiga síí xùrikom cáim ba hàà. ⁴ Igaba ãe kò *Nqarim dim* kg'ui ba kóm ne koe ne kò kái ne dtcòm, i kò khóè xu di nxárãse-q'ooan 5,000 khama noo.

⁵ Xùrikom cáim ka xu ko tc'ãà-cookg'ai xu hée naka *khóè ne di xu* kaia xu hée naka x'áè xгаа-xгаа-kg'ao xu héeéthéé Jerusalema koe xg'ae. ⁶ Me kò Anase kaim peresiti ba hána, Kaifase ba hée, naka Johane ba hée, naka Alekesantere ba hée, naka wéé xu khóè xu kaim peresitim x'áè di xu héeéthéé e. ⁷ Xu *Peterea tsara Johanea* tsara xg'aekua xu koe tòó, a tshoa-tshoa a tée tsara a, a máá: "Dúútsa qarim ka kana cg'òèm cgoa tsoa kò ncëeta héea?" témé.

⁸ Me kò nxãaska Petere ba Tcom-tcomsam Tc'ëem ka cg'oè cgaea háase birí xu a máá: "Gaxao khóè ne di xao tc'ãà-cookg'ai xao hée naka kaia xao héeéthéé xaoè! ⁹ Ncëem cáim ka tsam kò ko nqora háam khóè ba kúrúse cgaeas gúús ncëes q'áes ka ko téeè, ntamam ma q'ãekaguèa háa sa ne ¹⁰ méés nxãaska ncëes gúú sa gaxao hée naka wéé ne khóè ne Iseraele di ne héeéthéé koe q'ãase, Jeso Krestem Nasareta dim di cg'òèan cgoa a, ncëe xao kò xg'aua háa ba, ncëem kò Nqari ba x'ooan koe ghùia háa ba, Gam domkam ncëem khóè ba cookg'aia xao koe q'ãè a tée-tée. ¹¹ Ncëea gaxao 'tshào-kg'ao xao ka xguèa háam nxõám ga Me e, ncëe cg'áés nxõá sa kúrúia háa ba. ¹² I kgoarakuan c'ëe khóè koe ga káà a, me gataga c'ëem khóèm* ga ba nqarikg'ai ka nqãaka káà me e, ncëe *Nqarim ka* khóèan xg'aeku koe máàèa háa ba. Gam dis cg'òès koe méé ta guu naka kgoaraè,' " tam méé.

¹³ Eë xu ko Peterea tsara Johanea tsara di kgoarasean bóò, a xгаа-xгааase tama tsara háa sa bóò, a kg'amaga khóè tsara a sa, ka xu ko are, a xu a bóò q'ãa, Jesom cgoa tsara kò háa sa. ¹⁴ Eë xu ko *tc'ãa-cookg'ai xu* gataga khóèm ãe q'ãekaguèa háa ba bóò me gatsara cgoa tée, ka xu kò kg'ui xu gha gúú ga úú tama. ¹⁵ A xu a x'áè a máá, *Peterea* xu méé xu xg'aes koe tcg'oa. Ka xu kò tshoa-tshoa a xu a kg'uia xg'ae, ¹⁶ a máá: "Nta xae gha ma ncëe tsara khóè tsara kúrú? Wéém khóèm Jerusalema koe x'ãèa

* 4:12: khóèm Gerika sa ko máá, "cg'òè," témé.

hãa ba q'ana hãa, *are-aresas* x'ái sa tsara kúrúa hãa sa, xae gaxae igaba cuiskaga ntcoea hãa tite sa ka. ¹⁷ Igaba ncêes gúús gha khòe ne koe táá còoka tsai-tsaisea q'òò domka méé xae ncêe tsara khòe tsara dqàè naka tsara táá cúí khòe cgoa ncêes cg'òès ka kg'ui guu," ta xu méé.

¹⁸ Ka xu kò nxãaska gaia q'oo koe tciia tcãã tsara a, a x'áè tsara a, táá méé tsara gaia Jesom di cg'òèan ka kg'ui sa, kana gaan ka xgaa-xgaa sa. ¹⁹ Igabaga tsara kò Peterea tsara Johanea tsara x'oa xu a máá: "Gaxao ka bóòà mááse, Nqarim t'cgái q'oo koe i tchàno o sa, gaxao méé xao kaisase komsanaè sa, Nqarim ka oose? ²⁰ Sitsama ko tààè, ncêe tsam bóòà a kómá hãa zi gúú zi tsam ga nqoo cgoan ka ke," ta tsara méé. ²¹ Eè xu ko dqàè tsara xg'ara ka xu kò guu tsara a tsara q'òò, xu gha ma xgàra tsara a sa kò káà si i khama, wèè ne khòè nea kò èe kò kúrúsea hãas gúús ka Nqari ba dqom khama. ²² Are-aresam dàòm ka qãèkaguèam khòèm di kuria ne kò 40 sa nqáèa hãa khama.

Dtcòm-kg'ao ne dim còrè ba

²³ Eè tsara ko guuè ka tsara kò gatsara ka c'èe ne koe kabise a síi xààa máá ne, kaia xu peresiti xu hêé naka *khòe ne di xu* kaia xu hêéthèéa ko gatsara ka nta mééa sa. ²⁴ Eè ne ko ncêe gúúan kón kaga ne kò wèéa ne ga cúí koe tchàa-tchaa dòm, a Nqari ba còrè a máá: "X'aiga Tsi Nqari Tseè, nqarikg'ai hêé, naka nq'òòkg'ai hêé, naka tshàa ba hêé, naka wèé zi gúú zi gaa koe hàna zi hêéthèé kúrúa hãa Tseè. ²⁵ Ncêe ko gatá ka x'òòm Dafitem Tsarim q'àm kg'ám koe guu a, Tcom-tcomsam Tc'èem koe guu a kg'ui a máá:

'Tãa zi qhàò zia dùús domka xg'òà hãa,
ne ko khòè ne káà hùì zi kàa zi kúrú?

²⁶ Nq'òòmk'ái di xu x'aiga xu

téé-q'ooa xu sèèa hãa, x'ãà xu gha ka,

xu tc'ãà-cook'ái xu xg'aea hãa,

X'aigam Nqari ba hêé

naka Gam ka ntcãa tcúúèa ba hêéthèé cgoa

xu gha x'ãàku ka,

tam Dafite méé.

²⁷ Tseeguan kaga xu kò ncêem x'áè-dxoom koe Herote ba hêé naka Pontiose Pilato ba hêé, táá zi qhàò zi di ne hêé naka Iseraele di ne hêéthèé nea xg'aea hãa a ko Tsarim tcom-tcomsam Tséé-kg'aom Jesom cgoa x'ãàku, ncêe Tsi ntcãá tcúúa hãa ba. ²⁸ A ne a èe Tsi kò Tsari qarían koe hêé naka Tsari tc'èean koe hêéthèé bóòà tcg'òóa hãa sa kúrú, ncêe gha hàà kúrúse sa. ²⁹ Ke ncêeska X'aiga Tsi Nqari Tseè, gane di q'aekagukuan koe tòón t'cgái, naka Tsia Tsari ta q'ãa ta di tcáóan ghùì-ghui, naka ta Tsarim kg'ui ba kgoarasea hãase xóé naka kg'ui, ³⁰ naka Tsi Tsari x'òàn tchoanà x'òó naka i q'ãèkagu, naka zi gataga x'ái zi hêé naka are-aresa zi gúú zi hêéthèé kúrúè, Tsarim tcom-tcomsam Tséé-kg'aom Jesom cg'òè koe," ta ne ma còrè.

³¹ Eè ne ko còrèa xg'ara kagam ko èe ne kò hãam qgái ba cg'uru, ne wèéa ne ga Tcom-tcomsam Tc'èem ka cg'òè cgaèè, a Nqarim dim kg'ui ba kgoarasea hãase xóé a kg'ui.

Dtcòm-kg'ao ne ko gane di gúúan q'aa-q'aaku

³² Wèé ne dtcòm-kg'ao nea kò tcáóa ne hêé naka tc'èea ne hêéthèé koe cúí ne e. Cúim ga ba kò gam q'òòà hãa gúúan cúia kàoa mááse tama, igaba ne kòò èe ne q'òòà hãa gúúan wèéa ne ga q'aa-q'aaku. ³³ Xu kò x'áè úú-kg'ao xu X'aigam Jeso ba x'ooan koe t'èea hãa di tch'òàn kaisa qarika nxàea

tseegukagu; i kò kaisa cgòmkuane gane wèéa ne koe ga hãa, ³⁴ c'êe gúù kò tcàò khòèa kò gane xg'aeku koe kàà a khama. Wèém khòèm êe xhàrààn úúa kana nquuan úúa hãa ba kò x'ámágu u, a êe ne kò x'ámágu u ka ne hòòà hãa marian kò úú, ³⁵ a ne a kò x'áè úú-kg'ao xu di nqàrè-kg'aman koe hàà tòò o khama, me kò wèém khòè ba êem ma tcàòà hãa khamaga ma samaè e. ³⁶⁻³⁷ Me kò Josefa ba gataga q'òòam kò hãam xhàrà ba x'ámágu, a kò marian cgoa hàà, a hàà x'áè úú-kg'ao xu nqàrè-kg'am koe tòò o. Lefi dis qhàòs di me e kò ii, a Kuperò koe guua hãa, a ba a kò x'áè úú-kg'ao xu ka Barenabase ta ma tciìe, ncèe kò máá: 'Ghùì-ghui-tcáókuan òm cóá ba,' téméè ba.

5

Ananiasea khara Safira khara

¹ Igabam kò c'êem khòè ba hàna a kò Ananiase ta ma tciìe. A ba a kò dxàeses Safiras cgoa hàna, a c'êe gúùan gakhara di x'ámágu hãa. ² A ba a kò c'êe marian sèe a tòòà mááse, gam dis khòès q'ana hãase, a c'êe xòèan síí x'áè úú-kg'ao xu nqàrè-kg'am koe tòò.

³ Me Petere ba máá: "Ananiaseè, dùús domka tsi ko satana ba *guu me* tcáòà tsi cg'òè-cg'oe, tsi kò Tcom-tcomsam Tc'êe ba tshúù-ntcòaa máá, a tsi a kò c'êe marian xhàrààn di sèe a tòòà mááse? ⁴ X'ámágu me tama tsi hãa cookg'ai koe ba kò tsari tama? Eêm ko x'ámáguè ka ia kò gataga marian tsari tama? Dùús domka tsi ko nxãaska kháè ncèes gúù sa tcáòà tsi koe tcãà? Túúa tsi qàe-qae tea hãa tama, igaba tsi Nqari ba qàe-qae hãa!" témé. ⁵ Eêm ko Ananiase ncèe zi kg'ui zi kóm kam kò cg'áè a x'óó. Ne kò wèe ne gaas gúù sa kómá hãa ne kaias q'áòs ka tcãè. ⁶ Xu qárí-kg'ao xu hàà tc'áróa ba sèe a tcám a tcg'òò, a síí kg'òò o.

⁷ Si kò nqoana khama noo aoran qãá q'oo koe gam ka dxàe sa tcãà, dùú sa kúrúsea hãa sa c'úua hãase. ⁸ Me Petere ba tèè si a máá: "Bìrì te, gaam marim xhàrà ba khao x'ámágu cgoam ga me e sa?" témé, si máá: "Èè, gaam marim ga me e," témé.

⁹ Me Petere ba tèè si a máá: "Nta khao gha ma dtcòmku a X'aigam *Nqarim* òm Tc'êe ba kúrúba bóò? Q'ãa mée si: khòè xu sarim khòè ba kò síí kg'òò xu di dàòà nea nquum-kg'ám koe hàna, xu gha sáá sèe a tcg'òò si *thèé*," témé. ¹⁰ Kas ko gaa x'áè kaga qhàésegà nqàrè-kg'ama ba koe cg'áè a x'óó, xu qárí-kg'ao xu tcãà, a sao-xg'ae sis x'óóa hãa, xu sèe a tcg'òò a síí dxàesem qàe koe kg'òò si. ¹¹ Si kò wèes xg'aes dtcòm-kg'ao ne dis koe hèe naka êe kò ncèe gúùan kóm ne koe hèéthèé kaisas q'áò sa xóé.

X'ái zi hèe naka are-aresa zi gúù zi hèéthèe e

¹² Xu x'áè úú-kg'ao xu kái zi x'ái zi hèe naka are-aresa zi gúù zi hèéthèé khòè ne xg'aeku koe kúrú. Ne kò wèe ne *dtcòm-kg'ao* ne wèe x'áè ka Solomonem dis xàò-xaos koe xg'aea hãa. ¹³ Ne kò c'êe ne khòè ne êes xg'aes koe tcãàn bèe, igaba ne kò khòè ne tcom nea hãase qgóó ne. ¹⁴ Eèta i ii igaba ne kò kái ne dtcòm-kg'ao ne Nqarim koe càuse, kái xu khòè xu hèe naka kái zi khòè zi hèéthèe e. ¹⁵ Ka ne kò tcìi-khoe ne tchàa koe tcg'òò, a síí gane di tcoàn cgoa dàòan qàe koe xòòè, nxãasega ne gha êem kò Petere gaa koe nqáè ne sòma ba ga sòm-som ne ka. ¹⁶ Jerusalema ba nxãam-nxãama hãa zi nqòò zi koe ne kò khòè ne guu a xg'aeku, a êe tcìia hãa ne óága, naka dxàwa tc'èean ka ko xgáèè ne hèéthèe e, ne wèéa ne ga hàà kg'òèkaguè.

X'áè úú-kg'ao xu ko xgáèè

¹⁷ Igabam kò kaiam peresiti ba hēè naka wèè xu gam cgoa kò hãa xu hēè naka Saduke xu dis xg'aes di xu hēéthēè tauan ka tcãàè, ¹⁸ a xu a kò x'áè úú-kg'ao xu qgóó a qáè a síí x'áè-dxoom dis qáè-nquus koe tcãà xu. ¹⁹ Me ntcúú ka X'aigam *Nqarim* dim moengele ba qáè-nquum-kg'ám xgobekg'am, a tcg'òó xu, a birí xu a máá: ²⁰ “Qòò xao naka síí tempelem koe téé, naka khòè ne cgoa kg'ui wèè kg'uian ncēe *kaba* kg'òèan di i,” témé. ²¹ Eè xu ko kóm ka xu kò qòò a q'uu i ko ka síí tempelem koe tcãà, a xgaa-xgaa.

Me kò kaiam peresiti ba hēè naka èem kò hãa cgoa xu hēéthēè ko hàà, ka xu kò tc'ãà-cookg'ai xu hēè naka Iseraele di xu kaia xu dis xg'ae sa hēéthēè tciia xg'ae, a xu a qáè-nquus koe c'èe xu tsééa úú, síí xu gha x'áè úú-kg'ao xu tciia óá ka. ²² Eè ko tséèa xu ncõo-kg'ao xu ko qáè-nquum koe síí ka xu kò síí táá sao-xg'ae xu, ka xu ko *kabise* a síí xàà a, a máá: ²³ “Ncãa xae qáè-nquu ba bóò me qarika tcēekg'ammèa, xu kòre-kg'ao xu wèè xu heke-kg'ám zi koe téé-tēe, igaba èe xae ko heke-kg'ám zi xgobekg'am ka i kò cúí khòè ga q'oo koe kaà a,” ta xu méé. ²⁴ Eè xu ko tc'ãà-cookg'aim tempelem di xu kòre-kg'ao xu di ba hēè naka kaia xu peresiti xu hēéthēè xu ncēe gúàan kóm, ka xu kò are, dùútsa gúùs ko kúrúse sa. ²⁵ Me kò c'èem khòè ba hàà birí xu a máá: “Bóò, gaxao thuu qáè-nquum koe tcana hãa xu khòè xua tempelem koe téé-tēe a ko khòè ne xgaa-xgaa,” témé. ²⁶ Me nxãaska tc'ãà-cookg'ai ba gam di xu kòre-kg'ao xu cgoa qòò, a síí sèè a óága xu, chùì xu tamase, nxõán cgoa xu gha khòè ne ka xaoè sa xu kòò bèe khama.

²⁷ Xu ko óága xu a kaia xu dis xg'aes cookg'ai koe úú xu. Me kò kaiam peresiti ba tēè xu, ²⁸ a máá: “Qarika xae kò x'áè xaoa a máá, táá xao èes cg'òès ka xgaa-xgaa guu témé, igaba bóò, Jerusalema ba xao gaxao di xgaa-xgaan ka cg'òè-cg'oea hãa, ncēm khòèm di chìbian xao gaxae koe óá kg'oana,” témé.

²⁹ Igabam kò Petere hēè naka c'èe xu x'áè úú-kg'ao xu hēéthēè xoa a máá: “Nqari ba méé ta khòèan ka kaisase qámsea máá. ³⁰ Gaxae ka xòòa xu dim Nqari ba Jeso ba x'ooan koe ghùia hãa, ncēe xao kò xgàus* koe tceea ba ka cg'òò ba. ³¹ Nqari ba Gam dim x'òàm kaiam xòè koe ghùì Mea, Tc'ãa-cookg'ai a Kgoara-kg'ao bam gha ii ka, a ba a gha Iseraele ne kúrú ne chìbian koe tcóòse, a chìbia ne qgóóa mááè ka. ³² Sixaea èe zi gúù zi di xae nxàea tseegukagu-kg'ao xae e, sixae hēè nakam Tcom-tcomsam Tc'èe ba hēéthēè e, ncēm kò Nqari ba èe qámsea hãa ne máàa ba,” ta xu méé.

³³ Eè xu ko ncēe sa kóm ka xu kò kaisase xgòà a cg'òò xu kg'oana. ³⁴ Igabam kò c'èem Farasaim Gamaliele ta ko ma tciie ba xg'aes koe tēea téé, ncēe kò wèè khòèan ka tcommèam x'áè xgaa-xgaa-kg'ao ii ba. X'áèa nem kò tcg'òó, x'áè úú-kg'ao xu méé xu xòm x'aè tchàa koe tcg'òóè di i, ³⁵ a èe q'oo koe hàna xu birí a máá: “Gaxao Iseraele di xao khòè xaoè, èe xao ko hàà ncēe xu khòè xu koe kúrús gúùs ka méé xao q'ãa tc'èea hãase kúrú. ³⁶ Ncēe xu cáám xu cookg'ai koem kò Tutase ba tēe, a ba a máá khòè cgáé me e témé, xu kò 400 khama noo xu khòè xu xùri me. Igabam kò cg'òòè, i kò wéèan èe ko xùri me tsai-tsaise, a kaà. ³⁷ Eèm khòèm qãá q'oo koem kò Jutasem Galilea di ba tēe, khòè ne ko nxaráè x'aèan ka, a kò kái ne khòè ne ka xùriè. Me gaam igaba kaà, i kò wéèan èe kòò xùri me ga tsai-tsai q'aase. ³⁸ Khamar ko ncēeska birí xao o a ko máá: ncēe xu khòè xu koe

* 5:30: xgàu - Gerika sa ko máá: 'hì' témé.

mée xao tcg'òose, guu xu méé xao. Ncèè gaxu dis tséés kana gaxu dis kàas kò khòè ne di sa ii, nes gha kaàkaguè ke. ³⁹ Igaba ncèè Nqarim dis kò ii ne xao cuiskaga kobe sia hãa tite. Nqarim cgoa ga xao gha ko x'ãaku," témé. ⁴⁰ Xu kò gam cgoa dtcòmku, a x'áé úú-kg'ao xu tcii, a hàà xg'ám qãá xu, a dqàè xu, táá méé xu Jesom di cg'òèan ka gaicara kg'ui guu sa, a guu xu xu qòò.

⁴¹ Xu kò qãè-tcaoa hãase xg'aes koe guu a tcg'oa, Jesom di cg'òèan domka xgàràèa ne kò kg'ano xua hãa khama. ⁴² A xu a kò wèé cáman ãe ka tempelem q'oo koe hëé naka khòè ne x'áé koe hëéthëé xгаа-xgaan cgoa chòò tama, a ko xгаа-xгаа Jeso ba *nqòðkaguèa hãam* Kreste Me e sa.

6

7 xu kaia xu kerekes di xu ko nxára tcg'òóè

¹ Eë xu cámi xu ka ne ko xгаа-xgaase-kg'ao ne càuse a kái, ka ne ko Gerika di ne Juta ne mēéku Hebera di ne Juta ne cgoa, wèé cáman tc'òoan ko gàbaè x'aè ka zi kò Gerika di zi dxàe-ntcõa zi qãèse máàè tama khama. ² Xu 12 xu x'áé úú-kg'ao xu wèé ne xгаа-xgaase-kg'ao ne tcii xg'ae a máá: "Qãèa i máá xae e tite, Nqarim ðim kg'uim di tsééan guu a síi tc'òoan gábakagu ne. ³ Gaxae ka qõese ga tuè, gatu xg'aeku koe 7 xu khòè xu nxára tcg'òó, q'ana tu hãa xu *Tcom-tcomsam* Tc'èem ka cg'òèa a tc'èega xu, naka xae ncèe tsééan máa xu. ⁴ Igaba xae gha sixae còrèan hëé naka *Nqarim ðim* kg'ui ba hëéthëé dis tséé sa tcãà tcáóa máá," ta xu méé.

⁵ Me kg'uim ncèe ba wèés xg'ae sa qãè-tcaokagu. Ne Stefane ba nxára tcg'òó, khòèem ncèe kò dtcòmàn ka hëé naka Tcom-tcomsam Tc'èem ka hëéthëé cg'òèa ba; naka Filipi ba hëé, naka Perooro ba hëé, naka Nikanore ba hëé, naka Timone ba hëé, naka Paremense ba hëé, naka Nikolao ba hëéthëé xu, ncèe kò Antioke koe kò guua hãa a Juta dis dtcòmè koe máàsea hãa ba. ⁶ Ne kò ncèe xu khòè xu x'áé úú-kg'ao xu cookg'ai koe tòó, ncèe kò còrè a tshàua xu tòò cgae xu xu.

⁷ Me kò Nqarim ðim kg'ui ba tsai-tsaise. Ne xгаа-xgaase-kg'ao ne Jerusalema di ne qháese càuse a kaisase kái, si gataga thëé peresiti xu dis xg'aes kaia sa dtcòmàn koe máase.

Stefane ba ko qáèè

⁸ Stefane ba ko Nqarim di cgòmkan hëé naka qarian hëéthëé ka cg'òè cgaeèan khòè me e, a kò are-aresa zi guú zi hëé naka kaia zi x'ái zi hëéthëé khòè ne xg'aeku koe kúru. ⁹ Igaba xu kò c'èe xu khòè xu ncèe kò còrè-nquum *qãàn ði tsééan koe guu a* kgoaraèa xu khòè xu di ba ta ko ma tciièm di xu, ncèe kò Juta xu Kurene hëé naka Alekesanteria hëéthëé di ii xu hëé, naka c'èe xu Kilikia hëé naka Asia hëéthëé di xu Stefanem cgoa ntcoeku. ¹⁰ Igaba xu kò gam di tc'èean hëé naka *Tcom-tcomsam* Tc'èem ãem kò ko Gam di hùian ka kg'uim cgoa hëéthëé tc'ãòku tama.

¹¹ Nxãaska xu ko c'èe xu khòè xu qg'ái, xu Stefanem ka máá: "Ncèem khòè ba xae kóma hãa me ko Moshem di x'áèan hëé naka Nqarim ka hëéthëé cg'ãèse kg'ui," témé. ¹² Xu kò nxãaska khòè ne hëé naka kaia xu hëé naka x'áé xгаа-xгаа-kg'ao xu hëéthëé kòbi-kòbi. Ne qgóó me a ne a kaia xu dis xg'aes cookg'ai koe úú me. ¹³ A xu a tshúù-ntcõan di tééa-máá-kg'aoan qg'ái i máá: "Ncèem khòè ba ncèem tcom-tcomsam tempelem*" ka hëé naka x'áèan ka hëéthëé tshúúse kg'uian cgoa chòò tama. ¹⁴ Kóm mea

* **6:13:** tempele - Gerika sa ko máá: "qgái" témé.

xae hãa me ko máá: ‘Ncēm Jesom Nasareta di ba gha ncēes qgái sa kobe, a ba a gha Moshem máá xaea cauan qg'uri,’ témé khama,” ta xu méé.
 15 Xu kò kaia xu wèé xu ēe kò xg'aes q'oo koe ntcōe xu tcgáia xu Stefanem koe qāea tòó, a kg'áia ba bóó i moengelem dian khama ii.

7

Stefane ba ko xqara mááse

¹ Me nxāaska kaiam peresiti ba tēè me a máá: “Kháé zi ncēe zi *chibi-chibiku* zi tseegu zia?” témé. ² Me *Stefane* xqo a máá: “Tíí kíí ga xao, àbo ga xaoè, komsana te! X'àan dim Nqari ba kò gatá ka xōóm Abrahamam koe hòòse, qanegam kò Mesopotamia koe hãa ka, qanegam Harane koe x'āè tamas cookg'ai koe, ³ a birí me a máá: ‘Tcg'oa tsarim nqōóm koe hēé naka tsari ne qhàò ne koe hēéthēé, naka tsia x'ái tsir gham nqōóm koe qōò,’ témé. ⁴ Me nxāaska Kaletea ne dim nqōóm koe tcg'oa a ba a Harane *dim x'áé-dxoom* koe síí x'āè. Me Nqari ba xōóm dis x'oos qāá q'oo koe gaa koe tcg'óó me, a ncēe tu ncēeska x'āea hãam nqōóm koe tsééa óá me. ⁵ Me kò nqōóm di c'ēe xòèan ga táá máà me, a cúím nqàrèm ga bam gha tòó qgái ga táá máà me, igabam kò nqòòkagu me, gabá hēé naka qāáa ba dis qhàòs ga sa hēéthēém gha ēem nqōó ba máà ne q'òò sa, *Abrahama* ba kò cóá úú tama igaba. ⁶ Me kò Nqari ba gam ka ncēeta méé a máá: ‘Tsaris qhàò sa gha gane di tamam nqōóm koe c'úúsea hãa, a gha qāà kúrúé, a gha 400 khama noo kurian táá qāèse qgóòé. ⁷ Igabar gha ēe ne ko tsééa máás qhàò sa xgàra, ne gha ēe zì guú zì qāá q'oo koe tcg'oa, a hàà ncēes qgáis koe dqom Te,’ tam Nqari ba méé. ⁸ A ba a kò q'āe nqāa-qgai khòokus dis qáé-xg'ae sa máà me. Me kò *Abrahama ba* Isaka ba ábà, a ba a kò 8 dim cáím ka q'āe nqāa-qgai khòo me; me kò Isaka ba Jakobe ba ábà, me kò Jakobe ba 12 xu cóá xu ábà, ncēe tc'āà di xu tsgōo xu gatá di xu.

⁹ “Xu kò gatá ka tsgōose ga xu, gaxu ka qōesem Josefam cgoa tauan úú, a xu a kò Egepeto koe qāāse x'amágu me. Igabam kò Nqari ba hãa cgoa me, ¹⁰ a kò gam di zi xháé zi wèé zi koe kgoara me, a Egepeto dim x'aigam Farom cookg'ai koe cgómkuan hēé naka q'āan di tc'ēan hēéthēé máà me, me kò *Faro ba* Egepeto koe hēé naka wēm x'ám gam dim koe hēéthēé tc'āà-cookg'ai ba kúrú me. ¹¹ Si kò nxāaska wēm *nqōóm* Egepeto dim koe hēé naka Kanana dim koe hēéthēé xàbà sa tcāà, a kaisa thòòan óága, xu kò gatá ka xōò ga xu táá tc'ōoan hòò. ¹² Eēm ko Jakobe ba kóm i ko máá, Egepeto koe i maberean hãa, téméè kam kò gatá ka xōò ga xu tc'āà dis dàras gaxu dis koe tsééa úú. ¹³ Me kò Josefa ba cáím dis dàras gaxu dis ka káíkhoé ga xu q'āàkaguse, si kò Josefam dis qhàò sa Farom koe q'āase. ¹⁴ Ncēes guús qāá q'oo koem kò Josefa ba khóèan tsééa hãa, i síí gam ka xōóm Jakobe ba hēé naka gam dí qhàòan wèé ga hēéthēé tcíí. Wèea ne ga kò 75 ne e. ¹⁵ Me kò nxāaska Jakobe ba Egepeto koe síí, ncēe xu kò gabá hēé naka gatá ka xōò ga xu hēéthēé síí x'óó koe. ¹⁶ Gaxu di tc'áróa ne kò *kabi* a Shekeme koe úúé, a síí ncēm xg'ao Abrahama ba Hamorem di xu cóá xu koe marian tc'āòa cgoa x'amás tc'áms koe xòòé.

¹⁷ “Eēm ko Nqarim xg'ao Abrahama ba nqòòkagua hãam x'aè ba cúú, ka ne kò khòé ne Egepeto koe kái a càusea. ¹⁸ Me kò c'ēm x'aiga ba nxāakg'aiga síí Egepeto koe tc'āà-cookg'ai, ncēe kò Josefa ba c'úúa hãa ba. ¹⁹ A ba a kò gatá di ne khòé ne cgoa cg'ām dàòm ga tséé, a ko gatá ka xōò ga xu chùí, xu cóá-coan tchàa koe tcg'óò, nxāasega i gha cg'òòé ka.

20 “Me kò ěem x'aèm ka Moshe ba ábàè, a ba a kò Nqarim cookg'ai koe kaisase t'òè me e. A kò xòòm dim nquum koe nqoana nxoean kòrèè. 21 Eëm síí tchàa za tòòèa kas kò Farom ka cóase sa sèè a gas dim cóam khama ma kaikagua mááse me. 22 Me kò Moshe ba Egepeto ne di q'ãan di tc'ëan wèè ga xgaa-xgaaè, a ba a kò kg'uian hěé naka tsééan hěéthěé koe qari me e.

23 “Eëm Moshe 40 kuri ii kam kò bîrîse, gam ka c'ëe ne Iseraele nem gha dàra sa. 24 Me kò gam ka c'ëe ba bóò me ko *Egepetom ka ghâaè* a ko xg'ám, kam ko ěe ko ghâaè ba hùì, a ncèèa máá me, a Egepeto ba xg'ám. 25 Me Moshe tc'ëea máá, gam di ne khóè ne gha bóòa q'ãa Nqari ba kò tséékagu me a ko kgoara ne sa, ta tc'ëea, igaba ne kò táá bóòa q'ãa. 26 Me q'uu dim cáń ka Moshe x'ãaku ko tsara Iseraele tsara koe hàà. Kúrú m ko a xg'aekua tsara koe tòókuan óa kg'oana, khamam ko máá: ‘Khóè tsaoè, qōekua tsoa! Dùús domka tsao ko thōò-thōoku?’ témé. 27 Igabam kò khóèm ěe kò c'ëe ba ghâa ba Moshe ba dxùukg'ai za xàbùa tcg'óò a máá: ‘Dìina sitsam koe tc'ãà-cookg'ai a xgàra-kg'ao ba kúrú tsia?’ 28 A cg'ōo te kg'oana tsia, ncēe tsi ncāa ma ncāaka cáń ka Egepeto ba ma cg'ōo khama ma?’ témé. 29 Eëm ko Moshe ba ncēe sa kóm kam kò Midiane dim nqōóm koe qgóéa síí, ncēm kò gaa koe síí x'ãè koe, gaam nqōóm dim khóèm tamam iise, a ba a kò gaa koe cáń cóá tsara ábà.

30 “Eë i ko 40 kurian nqáéa xg'ara kam kò Sinai dim xàbim koe moengele ba qãáka hãas hìis karukos koe hòòse cgae me. 31 Eëm ko Moshe ba ěes gùu sa bóò kam kò ares ka tcãàè, a cùu-cuuse, qãèsem gha síí bóò ka, kam kò X'aigam *Nqarim* dim dòm ba kómse a ko máá: 32 ‘Tíí Ra Nqarir saò ga xu di Ra a, Nqarir Abraham ba hěé naka Isaka ba hěé naka Jakobe ba hěéthěé di Ra,’ témé. Me Moshe q'áòan ka cg'òè cgaeè a gaa zam gha bóò sa bèe. 33 Me X'aigam *Nqari* ba birí me a máá: ‘Nqàrèa tsi koe nxàboan tcg'óò, ěe tsi téé-tĕem qgál ba tcom-tcomsam nqám me e ke. 34 Tseeguan kagar Tiri ne khóè ne Egepeto koe hàna ne di xháé-q'ooan bóò, gane di sónd ntcóòse-q'ooa ner kómá hãa, a Ra a hààra hãa, hààr gha kgoara ne ka, ke ncēeska hàà nakar Egepeto koe tsééa úú tsi,’ témé.

35 “Ncēe ba gaam Moshem ga me e, ncēe ne kò xguìà hãa a máá: ‘Dìina tc'ãà-cookg'ai a xgàra-kg'ao ba kúrú tsia?’ témé ba. Nqari ba kò ncēe ba tsééa hãa, tc'ãà-cookg'ai a kgoara-kg'ao bam gha kúrú ka, moengelem ncēe kò *karukos* hìis koe x'áise mea hãam di hùian ka. 36 Me kò Egepeto koe guu a sèèa tcg'óò ne. Gaa koem kò are-aresa zi gùu zi hěé naka x'ái zi hěéthěé kúrú, naka Ncoàm Tshàam koe hěé, naka tchàa-xgóós koe hěéthěé e, 40 kuria ne.

37 “Ncēe gaam Moshem ga me e, ncēe kò Iseraele di ne khóè ne birí a máá: ‘Nqari ba gha gatu di ne khóè ne xg'aeku koe guu a tíí khama iim Porofiti ba tsééa óa máá tu u,’ témé ba. 38 Gaam ga me e ncēe kò tchàa-xgóós koe Iseraele di ne khóè ne dis xg'aes q'oo koe gaam moengelem cgoa hãa ba, ncēe kò Sinai dim xàbim koe gam cgoa hěé naka gatá ka xòò ga xu hěéthěé cgoa kg'ui ba. Me kò kg'òèa hãa kg'uian *Nqarim* di hòò, nxãasegam gha hàà gatá koe óága a ka ba.

39 “Igaba ne kò gatá ka xòò ga ne komsanaa ba xguì. A ne a dxùukg'ai za xàbùa tcg'óò me, a ne a kò tcáóa ne q'oo koe Egepeto koe úú-kg'ai, 40 a ne a Arone ba birí a máá: ‘Nqárian kúrú máá ta a, cookg'ia ta koe gha qđò o. Moshem ncēe kò Egepeto dim nqōóm koe sèèa tcg'óò ta am koes

dùu sa kúrúsea sa ta c'úua hãa ke,' témé. ⁴¹ Gaa x'aèan ãe kaga ne kò ghòè-coam dis iis koe nqári ba kúrúa mááse, a ne a dàòà-mááku zi ógaa máá me, a gane di tshàuan kúrúas gúús dis kòè sa kúrú. ⁴² Igabam kò Nqari ba q'aumana ne, a ba a guu ne ne nqarikg'ai di zi tçonò zi qàmsea máá, ncêe i ma porofiti xu di Tcgãyas koe ma góáèa hãa a ko máá:

'Iseraele di tu khòè tuè,
40 kurian ncêe tu kò tchàa-xgóós koe hãa
ka tua gáé kò dàòà-mááku zi hêé
naka qhàea-mááku zi hêéthêé Tíí kúrúa máá Tea?

⁴³ Igaba tu kò wèé zi qgái zi ãe tu ko qòò zi koe

Molokem dim còrè-nquu ba hêé,
naka gatu dim nqárim Rafanem
dim tçonò ba hêéthêé tsara dqòm,
xommèa nqárian tu gatu kúrúa máásea,
dqòm m tu gha ka.

Gaa domkar gha tòèkagu tu u,
a Babilonem ka ncií za úú tu u,
témé khamaga ma.

⁴⁴ "Gatá ka xòò ga xu kò tchàa-xgóós koe xgàuèkom còrè-nquu ba úúa, ncêe Nqarim kò khòè ne cgoa kg'ui koe. Nqarim kò Moshe ba ma x'áía, a x'áè me hãa khama kò ma kúrúèa ba. ⁴⁵ Xu gatá ka xòò ga xu gaam còrè-nquu ba máàèa, a xu a sée a *ncêem nqóòm koe* óa me, Joshuaam kò tc'ãa-cookg'ai xua ka. Xu kò nqóò ba sée, Me Nqari ba gaam nqóòm koe kò x'ãèa zi qhàò zi gaxu cookg'ai koe xhàigu. Gaam xgàuèkom còrè-nquu ba kò hàna, i síí nxãakg'aiga Dafitem di x'aèan ga tcãà, ⁴⁶ ncêe kò Nqarim tcgái-q'oo koe cgómkuan hòò ba. A ba a kò *Nqari ba* dtcàrà, còrè-nquu bam gha Jakobem dim Nqari ba tshàoa máá sa, ⁴⁷ me kò Solomone ba nquu ba tshàoa máá Me.

⁴⁸ "Igabam kò kaisase tc'amaka hànam *Nqari* ba khòè tshàu ka kúrúèa hãa nquuan koe x'ãè tama, porofitim ko ma kg'ui khama, ⁴⁹ a ko máá:

'Nqarikg'ai ne Tiri x'aian dis ntcõó-q'oo si i,
me nqóó ba nqàrèa Ter ko tòò qgái i.

Nta iim nquu ba tu gha tshàoa máá Te?

Kana sãa-q'ooa Te di qgáia nea ndakaa?

⁵⁰ Wèé zi guú zi ncêe zia gáé Tiri tshàuan ka kúrúè tama?

tam X'aigam *Nqari* ba méé.

⁵¹ "Gaxao khòè xao qari-tcúú xaoè, ncêe tcáóa xao hêé, naka tceea xao hêéthêé koe q'ãe nqãa-qgai khòèè ta ga hãa xaoè! Gaxao ka xòò ga xu khamaga xao ii: wèé x'ãè ka xao ko Tcom-tcomsam Tc'èem cgoa x'ãaku!

⁵² Gaxao ka xòò ga xu kò wèé xu porofiti xu xgàraa hãa, a xu a kò ncêe xu *porofiti xu*, ncêe kò x'ãè cookg'ai koe tchànóm Khòèm di hàà-q'ooan nxàea hãa xu cg'õo, *Jesom* ncêe xao gaxao ncêeska x'ámágua, a Gam di xao cg'õo-kg'ao xao ii ba. ⁵³ Gaxao ncêe kò moengele xu ka xao kò máàèa hãa x'aèan kò cam tshàua máá, igaba kò táá komsana a xao," tam Stefane méé.

Stefane ba ko nxõán cgoa xaoa cg'õoè

⁵⁴ Ncêe zi guú zi xu ko kóm ka xu kaisase tcg'aìn tcáó a xu a dqùri cgae me. ⁵⁵ Igabam kò Stefane ba Tcom-tcomsam Tc'èem ka cg'òè cgaeèa hãase nqarikg'ai koe ghúi-kg'ai, a ba a Nqarim dim x'ãà ba bóò, naka Jeso ba hêéthêé e, Me Nqarim dim kg'àòm x'òàm xòè za téé-têe. ⁵⁶ Kam ko máá:

“Bòò, nqarìk'gai nea xgobekg'amsea ra ko bóò, Me Khòèm dim Cóa ba Nqarim dim kg'ám x'òàm xòè za téé-tèe,” témé.

⁵⁷ Xu kò khòè xu ncèes gúùs ka tceea xu tcèekg'am, a xu a kaisase q'au a qàrà sít cgae me, ⁵⁸ a xu a x'áé-dxoom qāá koe tceea tcg'òó a úú me, a gaa koe sít nxòán ka xgàrùbe me. Nxàea tseegukagu-kg'ao xu kò gaxu di qgálan Saulo ta ko ma tcièm qári-kg'aom nqàrè-kg'am koe tòó.

⁵⁹ Eè xu hāa a ko Stefane ba nxòá zi cgoa xgàrùbe kam kò *Nqari ba* tciì a máá: “X'aiga Tsi Jeso Tseè, tirim tc'èe ba sée,” témé. ⁶⁰ Kam ko qhòm tsi qurù a ba a kiam dòm cgoa q'au a máá: “X'aigaè, ncèe ne ko tíí koe kúrús gúùs koe táá chibi bóò ne guu,” témé. Eèm ko gatà mééa xg'ara kam kò x'óó*.

8

¹ Me kò Saulo ba *Stefanem* di cg'òokuan dtcòma máána hāa.

Filipia xu Peterea xu di tsééa ne, Jutea hēé naka Samaria hēéthēé koe (8–12)

Saulo ba ko kereke sa xgàra

Eèm cáím kas kò Jerusalema dis kerekes koe kaias xgàraku sa tshoa-tshoase, ka ne kò wèéa ne ga Jutea hēé naka Samaria hēéthēé di tsara nqòó tsara koe tsai-tsaise, xu x'áé úú-kg'ao xu cúí xu qau. ² Ne kò Nqarì-tcáóa ne khòè ne Stefane ba kg'ónò, a kò kaisase kg'ae cgae me.

³ Igabam ko Saulo tshoa-tshoa a nquu xu koe tcana te a kereke sa dxàùa q'aa, a khòè xu hēé naka khòè zi hēéthēé tcéea tcg'òó a sít qáé-nquuan koe tcāà.

Qāè tchòà ne ko Samaria koe xgaa-xgaaè

⁴ Ne kò gane èe kò tsai-tsaisea hāa ne, wèè qgálan èe ne ko sít koe qāè tchòàn xgaa-xgaa. ⁵ Me kò Filipi Samaria dim x'áé-dxoom koe sít, a gaa koe sít *nqòðkaguèa hāam* Krestem ka xgaa-xgaa ne. ⁶ Eè zi ko xg'ae zi khòè ne di zi Filipi ba kóm a ko kúrúm ko zi x'ái zi *are-aresa zi* bóò, ka zi ko wèéa zi ga cúù-cuuse a qāèse kóm me. ⁷ Dxāwa tc'èea ne kò kái ne khòè ne koe kiam q'aum cgoa q'aua tcg'oa khama, ne kò gataga kái ne khòè ne x'óó xòèa kò hāa ne hēé naka nqara kò hāa ne hēéthēé qāèkaguè. ⁸ Si kò èem x'áé-dxoom koe kaias qāè-tcao sa xóé.

Simonem tsòò-kg'ao ba

⁹ Igabam kò c'èem khòèm Simone ta ko ma tcièè ba gaam x'áé-dxoom koe hàna, tsóò-kg'ao kò ii ba, a kò Samaria di ne khòè ne arekagu. A ba a kò gabá cgáém khòè me e sa koase. ¹⁰ Ne kò wèè ne khòè ne, èe nqāaka hāas téé-q'ooos di ne hēé naka tc'amaka hāas téé-q'ooos di ne hēéthēé qāèse komsana me, a ne a ko q'aua kg'ui a ko máá: “Ncèem khòè ba Nqarim di qarian úúa, ncèe kaia qari ka q'āasea a,” témé. ¹¹ Gam koe ne ko qāèse komsana, tc'āda kuri nem ko sée a ko gam di tsoò-kg'áman kàan di cgoa arekagu ne khama. ¹² Igaba èe ne ko Filipi ba dtcòm, èem kò Nqarim di x'aiian hēé, naka Jeso Krestem di cg'òèan hēéthēé di qāè tchòàn xgaa-xgaa ka, ka ne kò wèéa ne ga tcguù-tcguuè, kg'áo-khoean ga hēé naka dxàè-khoean ga hēéthēé e. ¹³ Simonem igabam ko thée dtcòm, a ba a kò èem ko tcguù-tcguuèa xg'ara ka Filipi ba wèè qgálan èem ko qòò koe xùri. A ba a

* **7:60:** x'óó - Gerika sa ko máá: “x'óm,” témé.

kò ãem ko *are-aresa zi x'ái zi hěe* naka kaia qarían kúrúse ko hěéthěe bóò ka kaisase are.

¹⁴ Eẽ xu ko x'áè úú-kg'ao xu Jerusalema koe hàna xu kóm, Samaria di ne khòè nea Nqarim òim kg'ui ba dtcòma hã sa, ka xu kò Petere ba hěe naka Johane ba hěéthěe tsara tsééa úú cgae ne. ¹⁵ Ncẽe kò ãe tsara ko síi ka còrèa máá ne tsara, nxãasega ne gha Tcom-tcomsam Tc'ẽe ba hòò ka. ¹⁶ *Tcom-tcomsam Tc'ẽe* ba kò qanega cúia ne koe ga hàà tcãà ta ga hãa khama, ne ko kg'amaga X'aigam Jesom òim cg'òè koe tcguù-tcguuèa. ¹⁷ Ka tsara kò nxãaska tshàua tsara tòò cgae ne, ne Tcom-tcomsam Tc'ẽe ba hòò.

¹⁸ Eẽm ko Simone, Tcom-tcomsam Tc'ẽem ko x'áè úú-kg'ao tsara di tshàuan tòò cgaekus ka máàkuè sa bóò, kam kò marian tcg'òò a máà tsara a, *ẽe qaria nem gha x'ámá ka*, ¹⁹ a máá: “Eẽ qarían tsao thěe máà te naka i gha nxãasega wèé khòèan ãe ra ko tshàua te tòò cgae e Tcom-tcomsam Tc'ẽe ba hòò,” témé. ²⁰ Me Petere xõa me a máá: “Maria tsi mée i tsáa cgoa kaà, Nqarim òim máàkus ka tsi tc'ẽea máá, marian cgoa tsi gha x'ámá sí, ta tc'ẽea ke! ²¹ C'ẽe xòè-coa ga tsi ncẽes tséés koe úú tama, i tcáóa tsi Nqarim cookg'ai koe tchàno tama khama. ²² Gaa domka mée tsi tsari chibian koe tcóòse naka tsia tsari tsééan cg'ãè tcg'oaragu, naka X'aigam koe còrè, nakam gha ãeta ii tc'ẽean tcáóa tsi q'oo koe tsi úúa domka qgóóa máá tsi. ²³ Cg'ãèan ka tsi cg'oè cgaeèa, a chibian ka qgóòèa sar ko bóò khama,” tam mée. ²⁴ Me Simone xõa a máá: “Nxãaska tsao gatsao X'aigam *Nqari* ba còrèa máá te, naka i gha nxãasega táá ncẽe tsao ko mée cgae te guùan kúrúse cgae te,” témé.

²⁵ Eẽ tsara ko X'aigam *Nqarim* òim kg'ui ba nxàea tseegukagu, a ko xgaa-xgaaa xg'ara, ka tsara ko Peterea tsara Johanea tsara Jerusalema koe kabise, a *dàòm q'oo koe tsara hãase* qãè tchòàn kái xu x'áè-coa xu Samaria di xu koe xgaa-xgaa.

Filipi ba hěe naka Etiopia òim khòè ba hěéthěe e

²⁶ Me nxãaska moengelem X'aigam di ba Filipi ba birí a máá: “Tẽe naka koaba nqãè ka qòò, dàòm ncẽe Jerusalema koe guu a ko Gaasa koe qòòm cgoa, ncẽe tchàa-xgòós di ba,” témé. ²⁷ Me xgoaba a qòò, a gaa x'áè kaga dàòm q'oo koe Etiopia òim khòèan cgoa xg'ae, ábà tama kò hãa ba, kaiam mari qgóò-kg'aom Kandakes di ba, x'aigas Etiopia ne di sa. Ncẽem khòè ba kò Jerusalema koe hààraa, a ko hàà Nqari ba còrè. ²⁸ Me kò ãem xóe a ko gam òim karas q'oo koe hãase òimbia qòò ka porofitim Isaiam òim Tcgãya sa ko nxárá qòò. ²⁹ Me *Tcom-tcomsam Tc'ẽe* ba Filipi ba birí a máá: “Qòò ãe síi hãas karas koe naka síi qãea sa koe xóèan qòò,” témé.

³⁰ Me nxãaska Filipi qàròa síi karas koe, a ba a kóm me ko khòè ba porofitim Isaiam koe ko nxárá. Me *Filipi* tẽe me a máá: “Kóina tsi ko q'ãa dùú sa tsi ko nxárá sa?” témé. ³¹ Me xõa me a máá: “Nta ra gha ma q'ãa, c'ẽe khòè kò qãèse birí tchàno-tchano te e tama ne?” témé. A ba a Filipi ba dtcàrà, q'ábàm gha a hàà qàea ba koe ntcóó sa. ³² Eẽm khòè ba kòò ncẽem tceem *Nqarim* òim Tcgãyas òim koe nxárá, *ncẽe kò ncẽeta ma góàèa a ko máá:*

“Ghùu-coam khamam kò ma cg'òoku òim qgáis koe chùia úúè,

a ba a kò nqoo-nqoosase ko dqòmmèm ghùu-coam khama ma táá xgobekg'am kg'ám.

³³ Sau-cgaekaguèm gha kam kò táá qãèse qgóóè.

Díi na gha gam òim qhàòs hààkos cgoa kg'ui?

Ncēe nq̄õmk'g'ai koem kg'õèa ba sèè cgaeèa ka,"
ta i ma góàèa koe.

³⁴ Me ábà tama kò hāam khóè ba Filipi ba tēè a máá: "Bìrì te, cgò̀mna, dìin ka ba gáè ko porofiti ba kg'ui, gabá ko nxàese kana ba ko c'èe khóè ka kg'ui?" témé. ³⁵ Me Filipi tshoa-tshoa a kg'ui, a ba a gaam tceem ìem cgoa ga tshoa-tshoa a xгаа-xгаа me q̄àè tchõàn Jesom dì ka.

³⁶ Eē tsara xóè a ko dàòm q'oo koe q̄õ, ka tsara ko tshàan kò hāam qgáim koe hàà, kam ko ábà tamam khóè ba máá: "Bòò, tshàan ga ncēe e. Ka dùúa ko tàà ra tcguù-tcguuè tite?" témé. ³⁷ [Me bìrì me a máá: "Ncēè wèè tcáóa tsi cgoa tsi kòò dtcòm ne i kgoarasea," témé. Me xọa me a máá: "Dtcòm ra ko Jeso Kreste ba Nqarim dim Cóá Me e sa," témé.] ³⁸ Me x'áèan tcg'òó me kara qáè-kg'ao ba téè. Tsara wèèa tsara ga tshàan q'oo koe tcāà, Filipi ba hēè naka ábà tamam khóè ba hēèthéè e, me Filipi tcguù-tcguu me. ³⁹ Eē tsara ko tshàan q'oo koe tcg'oas kagam ko kúúga X'aigam Nqarim dim Tcom-tcomsam Tc'èe ba Filipi ba séèa tcg'òó, me ábà tamam khóè ba táá gaicara hòò me, igabagam ko kg'ama q̄õ q̄àè-tcaoase. ⁴⁰ Igabam kò Filipi Asetote koe síí hòòse a ko gaa koe caate, a ba a ko wèè xu x'áé xu koe q̄àè tchõàn xгаа-xгаа, a ba a nxāakg'aiga Kaesarea koe síí tcāà.

9

Saulo ba ko Jesom cgoa xg'ae

(Tsee 22:6-16; 26:12-18)

¹ Eē x'áè kam kò Saulo qanega tcg'ai-tcaoa, a X'aigam Nqarim di ne xгаа-xгаа-kg'ao ne cg'õ kg'oana, khamam kò kaiam peresitim koe síí, ² a síí dtcàrà me, Damaseko koe hàna xu còrè-nquu xum gha tcgāya zi góá máá sa, ncēe gha qarian máà me zi, me ìem kòò Nqarim dim dàòm di ne khóè ne síí hòò ne qáè ne a Jerusalema koe úú ne sa - kg'áo khóèa ga ii kana dxàea ga ii igaba.

³ Eēm gam dis q̄õs-q'oo koe hānasem ko Damaseko koe cúù, kam ko kúúga x'áà ba dxuukg'aia ba koe nqarikg'ai koe guu a x'áà. ⁴ Me cg'áé gómankg'ai koe, kam ko dòm ba kóm me ko máá: 'Saulòè, Saulòè, dùús domka tsi ko xgàra Tea máá?' témé. ⁵ Me Saulo máá: "Dìí Tsia, X'aigàè?" témé. Me xọa me a máá: "Tíí Ra a Jeso Ra, ncēe tsi ko xgàra Ra. ⁶ Ke ncēeska tēè naka tsia x'áé-dxoom q'oo koe tcāà, gaa koe tsi gha síí bìrìè dùú sa tsi gha kúru sa ke," tam ma xọa me.

⁷ Xu kò khóè xu ēè ko Saulom cgoa hāa xu kg'ama téè kàà kg'uise, dòm ba xu kò kóm, igabaga xu kò táá cúí khóè ga hòò khama. ⁸ Me Saulo ba gómankg'ai koe tēè, igaba ìem ko xgobekg'am tcgáí kam kò cúí guù ga bóò tama. Ka xu ko qgóó me tshàua ba ka, a Damaseko koe úú me. ⁹ Me kò nqoana cáman sèè, a táá bóò, a ba a táá c'èe guù ga tc'òó kana kg'áà.

¹⁰ Me kò Damaseko koe xгаа-xгаа-kg'aom Ananiase ta ko ma tcièè ba hàna. Me kò X'aigam Nqari ba gam koe x'áise, a tciè me a máá: "Ananiaseè!" témé. Me xọa Me a máá: "Eè, X'aigàè, ncāa ga ra a," témé. ¹¹ Me X'aiga ba bìrì me a máá: "Jutasem x'áé koe ncēem tchānom cgoa q̄õ, naka khóè Tareso koe guua hāam Saulo ta ko ma tcièè ba tēè me, hāa a ba a ko còrè ke. ¹² X'áís koem khóè Ananiase ta ko ma tcièè ba x'áiea hāa, me tcāà a ko tshàua ba tòò cgae me, tcgáía ba gha bóò ka ke," tam méé. ¹³ Me kò Ananiase xọa Me a máá: "X'aigàè, kái ne khóè ne koer kóma hāa ìem khóè ka, ntamam kò ma Tsari ne khóè ne tcom-tcomsa ne Jerusalema koe hàna ne koe cg'āèan kúru sa. ¹⁴ Me ncēeska ncēe koe kaia

xu peresiti xu di qarian úúa, hààm gha qgóó èe ko Tsari cg'òèan tcii ne ka,” témé. ¹⁵ Igabagam kò X'aigam Nqari ba Ananiase ba birí a máá: “Ncēm khóè bar nxárá tcg'òóa máásea hãa a ko hàà tséékagu me, me tãá zi qhàò zi di ne hēè, naka x'aiga xu hēè, naka Iseraele di ne khóè ne cookg'ai koe hēéthēè cg'òèa Te úúa te. ¹⁶ Ra gha x'ái me, Tiri cg'òèan domkam gha nta noose xgàrase sa. Ke qđò!” tam méé.

¹⁷ Nxãaskam ko Ananiase qđò a síí nquum q'oo koe tcãà. A ba a Saulom koe tshàua ba tòò a máá: “Sauloè, tíí qđèè, X'aigam Jesom ncēè kò dàòm q'oo koe tsi hãase ko tsáá koe x'áise ba tsééa óá tea, nxãasega tsi gha gaicara bóò, a tsi a gha gataga Tcom-tcomsam Tc'èem ka cg'oèè-cg'oèè ka,” témé. ¹⁸ I kò kúúga tsoro khama ii gúúan tcgáía ba koe q'òàse, me Saulo gaicara bóò, a ba a tēè a tcguù-tcguuè. ¹⁹ Eēm ko tc'òóa xg'ara, kam ko gaicara qarian hòò.

Saulo ba ko Damaseko koe hēè naka Jerusalema koe hēéthēè xгаа-xгаа

Saulo ba kò cg'orò cáman sée a ba a xгаа-xгааase-kg'ao xu Damaseko koe hàna xu cgoa hàna. ²⁰ A ba a kò kúúga còrè-nquu xu koe xгаа-xгаа, Jesom Nqarim dim Cóám ii sa. ²¹ Ne kò wéè ne èe ko kóm me ne are, a ne a tēè a máá: “Gaam khóèm tama ba gáé ncēè ba, ncēè kò Jerusalema koe tshúú sa óágara hãa ba, gane èe kò ncēm cg'òè ba tcii ne koe? Ncēè kò ncēè koe hàara ba, hààm gha khóè ne qáé, a kaia xu peresiti xu cookg'ai koe úú ne ka ba?” ta ne ma tēèku. ²² Igabagam kò Saulo càuse qarian koe, a Damaseko koe x'àèa ne Juta ne arekagu, qãèsem kò x'ái ne, Jeso ba nqòòkaguèam Krestem ga Me e sa khama.

²³ Kái cáman qãá q'oo koe ne kò Juta ne qg'áiku a cg'òo me kg'oana. ²⁴ Igabagam kò Saulo èe ne kò kúúga kg'oana hãa sa q'áakaguè. Ne kò x'áé-dxoom di heke-kg'áman ntcúú ba hēè naka koaba ba hēéthēè q'òé, cg'òo me ne gha ka. ²⁵ Igabaga ne kò gam di ne xгаа-xгааase-kg'ao ne ntcúú ka ts'áakagu me gãbas koe tcãà me a x'áé-dxoom dim xhàrom tc'amkg'ai koe guu a xhoròkagua ba ka.

²⁶ Eēm ko Jerusalema koe síí kam ko xгаа-xгааase-kg'ao xu cgoa xg'ae kg'oana, igabaga xu kò wéè xu ga bèè me, a xu a kò xгаа-xгааase-kg'ao me e sa tcom tama. ²⁷ Igabagam kò Barenabase sée a x'áé úú-kg'ao xu koe úú me, a Saulom ntama ma X'aiga ba dàòm q'oo koe bóòda hãas ka birí xu, naka X'aigam kò ma kg'ui cgoa me sa hēéthēè e. Gatagam kò Damaseko koem kò Saulo ma kgoarasease Jesom cg'òè ka ma xгаа-xгаа sa birí xu. ²⁸ Nxãaskam ko Saulo hãa cgoa xu, a ba a qđòa te Jerusalema koe, a kgoarasea xóé a X'aigam cg'òè ka kg'ui. ²⁹ Juta ne Gerika sa ko kg'ui ne cgoam kò kg'ui a ntcoeku, igabaga ne kò cg'òo me kg'oana. ³⁰ Eè ne ko gam di ne khóè ne ncēes gúú sa bóòda q'ãa ka ne ko sée a Kaesarea koe úú me, a Tareso koe tsééa úú me.

³¹ Si ko wéès kerekes Jutea di sa hēè, naka Galilea di sa hēè, naka Samaria di sa hēéthēè toókuan úúa hãa, a sa a kò qari-qariè, a kò Nqari ba q'áòda hãa, a kò Tcom-tcomsam Tc'èem ka ntcàm qaoè, a sa a ko càuse.

Enease ba hēè naka Dorekase sa hēéthēè e

³² Eēm kò Peterè wéè xu xòè xu nqđóm di xu koe qđòa te kam kò Lita dim nqđóm koe ko hàna ne dtcòm-kg'ao ne dàra. ³³ Gaa koem kò khóèm Enease ta ko ma tciiè ba xg'ae cgoa, nqàra kò hãa ba, 8 kurian kò kgàrom koe xòe ba. ³⁴ Me Peterè ba birí me a máá: “Eneaseè, Jeso Kreste ba ko qãèkagu tsi, ke tēè naka tsarim kgàro ba kg'ónò,” témé. Me kúúga tēè. ³⁵ Ne

kò wèè ne khòè ne ãe kò Lita hěé naka Sarone hěéthěé koe x'àèa hãa ne bóò me, a ne a kò X'aigam *Nqarim* koe kabise.

³⁶ Si kò Jopa koe c'ěes xgaaxgaase-kg'ao sa hàna, Tabita ta kò ma tciie sa. *Gerika di* cg'òèa sa kò Dorekase ii sa, ncěe kg'uia tsi kòò kabi i ne tsi ga 'Tcaí' ta ma tci sa. Ncěe kò wèè x'aè ka qãè tsééan kúru a ko dxàua ne khòè ne hùu sa. ³⁷ Gaam x'aem ãem kas kò tsàa a sa a x'óó, i kò tc'áróa sa xg'aàè a tc'amaka kò hànam nquum-q'oo koe tòòè. ³⁸ Lita dim nqđó ba kò Jopa dim ka cúu me e, khama ne kò ãe ne ko xgaaxgaase-kg'ao ne Peterem Lita koe hàna sa kóm, ka ne ko cam khòè tsara gam koe tsééa úú, tsara sí dtcàrà me a máa: "Cgómna táá ão guu naka sita koe hàà," témé.

³⁹ Me kò Petere xgoaba a qđò cgoa tsara a, a ba a ãem ko gaa koe síi ka tc'amaka hànam nquum-q'oo koe úúè. Wèè zi dxàe-ntcōa zia kò *Peterem* qàe koe hàà téé a kg'ae, a zi a hãaèko xu qgái xu hěé naka c'ěe qgáian hěéthěé x'ái me, Dorekases kò gazi cgoa qanega hãa x'aè kas kò qgãea hãa a. ⁴⁰ Me Petere wèéa ne ga tchãa koe xhàigu, a ba a qúrua ba ka ntcóo a còrè. ãem ko x'óóas khòès dim tc'árom koe kabise kam ko máa: "Tabitaè, tẽe!" témé, si tcgáia sa xgobekg'am, a Petere ba bóo a sa a tẽe a ntcóo. ⁴¹ Me kò tshàua sa ka sèè si a ba a nqàrèa sa ka téékagu si. A ba a dtcòm-kg'ao ne hěé naka dxàe-ntcōa zi hěéthěé tciia xg'ae, a kg'òèas hãase x'ái ne si. ⁴² Si kò ncěes gúu sa wèém Jopam koe q'ãase, ne kái ne X'aigam *Nqarim* koe dtcòm. ⁴³ Me kò Petere ba Jopa koe, khòò tséé-kg'aom Simone ta ko ma tciiem cgoa tc'ãda caman sèè.

10

Petere ba hěé naka Koniliase ba hěéthěé e

¹ Kaesarea koem kò khòè ba hàna Koniliase ta kò ma tciie ba, tc'ãa-cookg'ai me e kò ii, ncōo-kg'ao xu ncěe kòò Italea ta ko ma tciie xu di ba. ² Gabá hěé naka wèè ne khòè ne x'áéa ba di ne hěéthěéa kò Nqari-tcáóa ne khòè ne e, a kò Nqari ba q'ád. Khòè nem kò kái aban máa, a ba a kòò wèè x'aè ka Nqari ba còrè. ³ Me kò c'ẽem koabam ka, nqoana di zi x'aè zi ka, x'ái sa bóò ncěe gaas koem kò qãese moengelem Nqarim di ba bóò sa, me ko tcãa, a ko birí me a máa: "Koniliaseè," témé. ⁴ Me gam koe qãea tòón tcgái a bóò me, a q'áòs ka tcãàè a máa: "Dúu saà, X'aiga Tsee?" témé. Me xoa a máa: "Tsari còrèan hěé naka tsari aban hěéthěéa tc'ẽe-tc'ěeses iise Nqarim koe tc'amaka qada hãa, ⁵ ke ncěeska khòè xu Jopa koe tsééa úú, naka xu sí Simonem ncěe ko Petere ta ma tciie ba óa; ⁶ c'ẽem Simonem x'áé koem dàra hãa, khòò tséé-kg'ao ba, ncěe gam dim nquum tshàa-dxoom qàe koe hàna ba ke," témé.

⁷ ãem ko moengelem ãe kò kg'ui cgoa me ba qđò kam kò gam di xu qãa xu ãe kò tsééa máa me xu koe guu a cam qãà tsara tci, naka Nqari-tcáóam ncōo-kg'ao ba hěéthěé e, ⁸ a ba a wèés gúus ãe kúru sea hãa sa birí xu, a Jopa koe tsééa úú xu.

⁹ Xúrikom cam di koaba ka, ãe xu gaxu dis qđòs koe hãa, a x'áé-dxoom koe cúu xu u, kam ko Petere nquum tçobe koe q'ábà a síi gaa koe còrè. ¹⁰ Si kò xàbà sa tcãa me, me c'ẽe gúu tc'óóm gha tc'ẽe. Eè i hãa a ko tsãaguè kam ko sōokuris khama xamòs gúus ka tcãàè, ¹¹ kam ko nqarikg'aian bóò i ko xgobekg'amse, me c'ẽem gúum qáòm qgáim khama ii ba, gaa koe guu a ko nqãaka xōa, a ko 4 c'ama ba cgoa gómankg'ai koe xòòè. ¹² Gam koe i kò wèé kg'oo-coa-qhàdan hěé, naka ncãa-kg'aman cgoa ko caate kg'oo-coan hěé, naka tsaràn hěéthěé hàna. ¹³ Me nxãaska dòm ba kóm me ko máa:

“Têe Petereè; cg'õo naka kg'oo,” témé. ¹⁴ Igabam kò Petere ba máá: “Eè-èe X'aigaè, qanegar cg'uriga guàn tc'õó ta ga hãa kana tc'õokuan kg'ano tama guàn gar tc'õó ta ga hãa thêé,” témé. ¹⁵ Me kò dòn ba cam dis ka gaicara birí me a máá: “Eè Nqarim q'ano iise kúrúas ka táá máá, q'ano tama saa, témé guu,” témé. ¹⁶ Ncêe sa kò nqoana q'oro kúrúse, me guù ba nqarikg'ai koe qháésega sèèa kabiè.

¹⁷ Eëm Petere qanega hãa a ko are, ãem ncãa ko bóos x'ái sa ko dùu sa nxàe sa, ka xu ko kúúga Koniliasem ka tséèa xu khòe xu hàà heke-kg'áms koe téé, Simonem dim nquum ka xu kò tèèa hãa khama. ¹⁸ Q'au xu kò a tèè, Simonem ncêe Petere ta ko ma tciè ba èe koe x'ãèa hãa sa.

¹⁹ Eëm Petere hãa a ko èes x'áis ka tc'èe, kam ko *Tcom-tcomsam* Tc'èe ba birí me a máá: “Bòò, nqoana xu khòe xu hàa a ko qaa tsi. ²⁰ Ke tèe naka xõa, naka tsia qõò cgoa xu, c'èe guù tc'èe-tc'èese tamase, Tíí ra tséé xua hãa ke,” témé. ²¹ Me Petere xõa a khòe xu koe síí a ba a máá: “Bòò, tíí ga ra a, qaa xao ko ra, dùu sa xao ko qaara máá te?” témé. ²² Xu xõa me a máá: “Koniliasem ka xae tséèa óáèa, ncõo-kg'ao xu dim tc'ãà-cookg'ai ba, tchànóm khòém, Nqari ba ko q'áo ba, ncêe gam ka i ko qãèse kg'uiè ba, wèés qhàòs Jute ne dis ka. Tcom-tcomsam moengelem kam kò q'ãakaguè, tsáá koem gha khòèan tséèa úú, tsi síí tciè, a gam dim nquum koe hàà, me hàà kóm nta tsi ko méé sa ka,” témé. ²³ Me Petere tciia tcãà xu, a x'òm-q'ooan máá xu.

Q'uu dim cam kam kò tèe a gaxu cgoa qõò, xu kò c'èe xu dtcòm-kg'ao xu Jopa di xu qõò cgoa me thêé. ²⁴ Xùrikom cam ka xu ko Kaesarea koe tcãà, Koniliasem ba kò qãà nea, a gam di qhàòan tciia xg'aea, naka ncàmam hãa a tòóku cgoa khòèan hêéthêé e. ²⁵ Eëm ko Petere tcãà kam kò Koniliasem cgoa xg'ae, me nqarè-kg'ama ba koe cg'áé, a dgom me. ²⁶ Me Petere ghù me a máá: “Táá èeta hêé guu, khòè ra a, a tsáá khamaga ii ke,” témé.

²⁷ Eëm ko kg'ui cgoa me, kam kò tcãà a kái ne khòè ne bóò ne hààra xg'aea. ²⁸ Me birí ne a máá: “Gatu igaba tu gatu ka qãèse q'ana hãa, x'ãèa nea kgoara máá tama, Jute ba gha c'èe zi qhàò zi di ne cgoa xg'ae kana dàra ne sa. Igabam Nqari ba x'ái tea, táá méér cúí khòè ga q'ano tama ia kana kg'amaga di i ta ma tcií guu sa, ²⁹ khama èer ko khòèan tséèa máàèa kar kò xguí tamase kg'ama hàà. Khamar ko ncèeska tèè, dùu sar tciia máàèa sa,” témé. ³⁰ Me Koniliasem ba xõa a máá: “4 caman ncêe nqáéa koe, ncêe x'aèan nqoana di kaga, ra kò hãa a ko tirim nquum koe còrè, kam kò kúúga tcãà qgáikom khòè ba cookg'ia te koe hàà téé, ³¹ a máá: ‘Koniliasèè, tsari còrèa ne komsanaèa, i tsari aban Nqarim cookg'ai koe tc'èe-tc'èesèa. ³² Ke nxãaska Jopa koe *c'èe khòèan* tséèa úú naka i Simone ba síí dtcàrà, ncêe ko Petere ta ma tciè ba. Simonem khòò tséé-kg'aom x'áé koem hàna, ncêe tshãa-dxoom qàe koe x'ãèa ba,’ tam méé. ³³ Ra kò nxãaskaga kúúga khòèan tsáá koe tséèa úú, tsi qãèse hêé a hààra. Ta ncèeska wèèa ta ga ncêe koe hàna Nqarim cookg'ai koe, a ko hàà komsana wèèan èe X'aigam *Nqarim* x'áè tsia, tsi ko hàà kg'ui i,” tam méé.

³⁴ Me kò nxãaska Petere tshoa-tshoa a kg'ui cgoa ne a máá: “Tseeguan kagar ko *ncèeska* bóò a q'ãa, Nqari ba khòèan tãákase qgóó tama sa, ³⁵ igaba wèés qhàòs koe, wèém èe ko q'áo Me, a ko èe tchàno ii sa kúrú bam ko Gam koe qãèse hààkagu. ³⁶ Q'ana tu hãa, Iseraele di ne khòè ne koem kò kg'uian tséèa úú hãa sa, Jeso Krestem koe guua tòókuan di qãè tchòà nem kòo xgaa-xgaa, ncêe X'aigam *Nqari* ba wèèa ne di Me e di i. ³⁷ Eè tchòà nea kò Galilea koe tshoa-tshoase a síí Jutea koe tsai-tsaise sa tu

q'ana, tcguù-tcguukus ncêe Johanem kò nxàes koe guu a, ³⁸ ntam ko ma Nqari ba ma Jesom Nasareta di ba ma Tcom-tcomsam Tc'êe ba hêe naka qarían hêéthêe cgoa ntcâá tcúú sa, ntam ko ma qđòa te a qđèan kúru sa, naka êe wêea ne êe kò dxâwam ka qgóòea hâa ne khòe ne wêe nem ko ma kg'òekaguan ka, Nqari ba ko Gam cgoa hâa khama. ³⁹ Ta wêea ta ga êem kúrua hâas koe nxâea tseegukagu-kg'ao ta a, Juta ne dim nqđóm koe hêe naka Jerusalema koe hêéthêe e. Cg'ôo Me ne kò, xgàus* koe tceea ba ka, ⁴⁰ igabam kò Nqari ba nqoana dim cáim ka ghùì Me, a kúru Mem x'áise, ⁴¹ wêe khòean koe tamase, igaba sixae koe ncêe Nqarim ka ko nxará tcg'òòea xae, nxâea tseegukagu-kg'ao xae gha ii ka, ncêe ko tc'óó, a kg'áa cgoa Me xae, x'ooan koem tēeas qđá q'oo koe. ⁴² Me kò x'áè xae e, khòe ne xae gha xgae-xgae ka, a Gam ga Me e sa x'ái, Nqarim ka nxará tcg'òòea ba, a ba a gha êe kg'òea ne hêe naka x'óoa ne hêéthêe dim Xgàra-kg'ao ba ii ba ka. ⁴³ Wêe xu porofiti xu kò Gam ka nxâea tseegukagu, wêem êe ko Gam di cg'òean koe dtcòm ba gha qgóóa-máákuan chibian di hòò sa," tam Petere ba méé.

⁴⁴ Êem Petere qanega hâa a ko kg'ui kam kò Tcom-tcomsam Tc'êe ba wêea ne êe kò kg'ui ba komsana ne koe tcâa. ⁴⁵ Ne kò Juta di ne dtcòm-kg'ao ne, ncêe ko Peterem cgoa hààraa ne kaisas ares ka tcâàè, Tcom-tcomsam Tc'êe ba kò abas iise táá zi qhàò zi di ne koe igabaga thêe tcâa khama. ⁴⁶ Ne kò kóm ne ne ko tááka xu tam xu cgoa kg'ui, a ko Nqari ba kaikagu khama. Nxâaskam ko Petere máá: ⁴⁷ "A c'êe ba hàna tshàan gha xguì ba, ncêe ne khòe ne gha táá tcguù-tcguuè ka, ncêe Tcom-tcomsam Tc'êe ba hòò ne, sita khama?" témé. ⁴⁸ Me x'áè, khòe ne gha Jeso Krestem dim cg'òem cgoa tcguù-tcguuè sa. Ne kò dtcàrà me, cáim-coa nem gha x'áè cgoa ne sa.

11

Petere ba ko xqara mááse Jerusalema koe hànas kerekes koe

¹ Xu kò x'áè úú-kg'ao xu hêe naka c'êe xu dtcòm-kg'ao xu Jutea di xu hêéthêe kóm, táá zi qhàò zia gataga thêe Nqarim di kg'uián dtcòma hâa sa.

² Xu kò nxâaska êem ko Petere Jerusalema koe síi ka q'áe nqâa-qgai khòòea xu dtcòm-kg'ao xu chibi-chibi me, ³ a xu a máá: "Q'áe nqâa-qgai khòòe tama xu khòe xu di nquuan koe tsi tcana, a tsi a gaxu cgoa síi tc'óóa," témé.

⁴ Me Petere ba tshoa-tshoa a wêe gúuan ma qđòa sa chóa máá xu, a máá: ⁵ "Jopa dim x'áè-dxoom koer kò hàna a ko còrè, kar ko sđokuris q'oo koe bóokaguè, kaim qgáim khama iim gúu ba, me nqarikg'ai koe guu a ko xôa êer hàna koe, 4 c'ama ba cgoa ko xòòe ba. ⁶ Ra kò qđèse ntcâa me, kar kò kg'oo-coan bóò, x'áean dian hêe naka qđáka dian hêe, naka ncâa-kg'aman cgoa ko caate kg'oo-coan hêe, naka tsarân hêéthêe e. ⁷ Ra kò dóm ba kóm Me ko bìrì te a ko máá: 'Petereè, tēe naka cg'ôo naka kg'oo,' témé. ⁸ Ra kò xqara máá: 'Eê êe X'aigaè, q'ano tama zi hêe kana tc'óókuan kg'ano tama zi hêéthêea qanega tíi kg'án-q'oo koe tcâa ta ga hâa,' témé. ⁹ Me kò dóm ba gaia cáim di sa nqarikg'ai koe guu a kg'ui a máá: 'Eê Nqarim q'anos iise kúruas ka táá máá q'ano tama sa témé guu,' témé. ¹⁰ Ncêe sa kò nqoana q'oro kúruise, si wêes gúu sa gaia sêea ghùìe a nqarikg'ai koe kabìe. ¹¹ Eê x'áè kaga xu kò nqoana xu khòe xu hànar kò hâam nquum koe hàà téé, Kaesarea koe guu a tíi koe tséèa xu. ¹² Me kò Tcom-tcomsam Tc'êe ba bìrì te a máá, táá méér táákase khòean qgóó guu naka qđò cgoa xu, témé.

* 10:39: xgàu - Gerika sa ko máá: 'hì' témé.

Xu kò ncêe xu dtcòm-kg'ao xu 6 xu gataga tíi cgoa qđò, xae síi khòem dim nquum koe tcãà. ¹³ Me kò *Koniliase ba* bìrì xae e, moengele bam ma gam dim nquum-q'oo koe bóda sa, naka gaam moengelem kò ma x'àè me a máá: 'Khòean Jopa koe tsééa úú naka i Simone ba tciì, Petere ta ko ma tciìe ba. ¹⁴ Kg'uaia nem gha óágara máá tsi, ncêe gha tsáá hêé naka wèes x'áés tsari sa hêéthêé kgoara a ke,' tam méé. ¹⁵ Eêr ko tshoa-tshoa a ko kg'ui cgoa ne kagam ko Tcom-tcomsam Tc'êe ba tcãà cgae ne, ncêem kò ma kg'aia gatá koe ma tcana khamaga ma. ¹⁶ Ra nxãaskaga X'aigam *Jeso* ba nta mééa sa tc'êe-tc'êese, ncêem kò máá: 'Johane ba tshàan cgoa tcguù-tcguua, igaba tu gha gatu Tcom-tcomsam Tc'êem cgoa tcguù-tcguuèa,' témé sa. ¹⁷ Ncêe Nqarim kò gatáa cúis aba sa máà ta a, ncêem kò máà ta as khama ii sa, gatá ncêe X'aigam *Jeso* Krestem koe ko dtcòm ta, ne ra tíi nxãaska díi raà, Nqarim cgoa ga ntcoeku ra?" tam méé.

¹⁸ Xu êe xu ko ncêe gúúan kóm ka táa cúí gúù ga kg'ui, a Nqari ba dqòm a máá: "Cèè, Nqari ba gáé gatà thêé táa zi qhàò zi gha gane di chìbian koe tcóose a zi a kg'òean hòò sa kgoara máána hãa!" témé.

Kerekes Antioke koe hàna sa

¹⁹ Stefanem kò cg'òoès qãá q'oo koe ne kò dtcòm-kg'ao ne tsai-tsaise, xgàràè ne kòò khama, ka ne kò nqúú ka qđò, Finikia koe hêé, Kupro koe hêé naka Antioke koe hêéthêé e, a ko Juta ne cúí ne Nqarim di kg'uiian bìrì. ²⁰ Igaba i ko c'êea xu hàna, khòe xu Kupro di xu hêé naka Kurene di xu hêéthêé e, êe xu ko Antioke koe hàà ka xu ko gataga thêé Gerika ne cgoa kg'ui, a ko X'aigam *Jesom* di qãè tchòàn xgaa-xgaa ne. ²¹ Me kò X'aigam *Nqarim* dim tshàu ba gaxu cgoa hãa, ne kò kái ne khòe ne dtcòm, a X'aigam *Nqarim* koe kãbise.

²² I kò tchòàn ncêe *Jerusalem* koe hànas kerekes koe síi kómise, xu *Barenabase* ba *Antioke* koe tsééa úú. ²³ Eêm ko hàà a ko hàà cgòmkuuan *Nqarim* di bóò, kam ko qãè-tcao, a ba a wèéa ne ga korè, X'aigam *Nqarim* koe ne gha tseeguse hãa sa, tòn-tcaoase. ²⁴ *Barenabase* ba kò qãèm khòe me e khama, Tcom-tcomsam Tc'êem ka kò cg'oè cgaeèa ba, kaisa dtcòmàn kò úúa ba, ne kò kái ne khòe ne X'aigam *Nqarim* koe óágaè.

²⁵ Me *Barenabase* ba *Tareso* koe qđò, a síi *Saulo* ba qaa. ²⁶ A ba a êem ko hòò me kaga *Antioke* koe úú me. Tsara kò *Barenabase* tsara *Saulo* tsara nxãaska wèém kuri ba hêé a kerekes di ne khòe ne cgoa xg'ae, a kái ne xgaa-xgaa. Ne kò *Nqarim* di ne xgaa-xgaase-kg'ao ne *Antioke* koe tc'ãà a dtcòm-kg'ao ne ta ma tciìe.

²⁷ Eê x'àè ka xu kò c'êe xu porofiti xu *Jerusalem* koe guu, a xu a ko *Antioke* koe síi. ²⁸ Me gaxu ka c'êem porofitim *Agabose* ta ko ma tciìe ba tée, a ba a Tcom-tcomsam Tc'êem ka cg'oè cgaeèase bìrì ne, kaisas xàbà sa gha wèém nqđò ba xòa cgae sa. Si kò ncêe sa kúrúse *Kelaodiam* ko *Roma* koe tc'ãà-cookg'aia x'àè ka. ²⁹ Ne xgaa-xgaase-kg'ao ne wèè ne dtcòmku, gane di kg'òè-q'ooan khama ne gha ma gane ka qđesea ne hùì sa, ncêe *Jutea* koe hàna ne. ³⁰ Ncêe sa ne kò kúrú, a *Barenabase* tsara *Saulo* tsara cgoa aban gane di kaia xu koe tsééa úú.

12

Herote ba ko kereke sa xgàra

¹ Gaa x'àè kam kò x'aigam *Herote* ba tshoa-tshoa a kerekes di xu c'êe xu xgàra. ² A ba a x'àèan tcg'óó, me kò *Jakobom*, *Johanem* ka káimkhoe ba,

ntcàum cgoa cg'òòè. ³ Eëm ko bóò, si ncêe sa Juta ne tcgáí q'oo koe qãè si i, kam kò còoka qòò, a x'áean tcg'òó, me Petere ba thêe qáée. Cám xu êe xua kò pére gãé-gãe úú tamás pérés ko tc'òòè xu cám xu u. ⁴ Eëm ko qg'óó meá xg'ara kam ko qáé-nquum koe tcãà me, me 4 zi xg'ae zi ncôo-kg'ao xu di zi ka kòrèè. Me kò *Herote* bìrìse, Paseka dis kòès qãá q'oo koem gha khòè ne cookg'ai koe óá me sa.

⁵ Me kò Petere ba gataga ma qáé-nquum koe kòrèè. Igabas kò kereke sa Nqarim cookg'ai koe qarika còrèan kúrúá máá me.

Petere ba ko qáé-nquum koe guu a kgoaraè

⁶ Eëm gha Herote khòè ne koe tcg'òó a úú mem cám dim ntcùum cookg'ai koem kò Petere cám tsara ncôo-kg'ao tsara xg'aeku koe x'òma, a ba a cám tsara táu tsara cgoa qáèèa, kòre-kg'ao xu ko nquum-kg'ám koe hãa, a xu a kò qáé-nquu ba kòre. ⁷ Igabam kò kúúga moengelem X'aigam *Nqarim* di ba gam koe hàà téé, me qáé-nquum q'oo koe x'áà ba x'áà. Me Petere ba nxàraa ba koe ntcãa-ntcãa, a ghùì me, a máá: “Têe qháése,” témé. I tàúan q'óma ba koe guu a kgoarase. ⁸ Me moengele ba bìrì me a máá: “Kg'òndòse naka tsia nxàboa tsi nxàbo,” témé. Me gatà hêè. Me bìrì me a máá: “Hãa tsarim qgáí ba naka tsia xùri te,” témé. ⁹ Me Petere xùri me, a tcg'oa cgoa me. Ncêe moengelem ka ko kúrúè sa tseegu si i sam kò c'úua hãa, sòokuris q'oo koem kòò x'ái sa bóò, tam ko tc'èea khama. ¹⁰ Eë tsara ko tc'ãà di kòre-kg'aoan nqáé, a ko cám dian nqáé ka tsara ko síí qano dis heke-kg'ámás koe tcãà, heke-kg'ámás x'áé-dxoom koe i ko tcg'oa a sííè sa. Igabas ko kg'ama cuiaga xgobekg'amsea máá tsara a. Tsara tchàa koe tcg'oa, a tsara a c'èem dàòm cgoa tcg'oa, me moengele ba kúúga guu me.

¹¹ Eëm ko Petere síí cuiaga bóò a q'ãa kam ko máá: “Ncêskar tseegukaga q'ana hãa, Nqarim Gam dim moengele ba tsééa óágara hãa sa, hààm gha Herotem tshàu-q'oo koe kgoara te ka, naka wéès gúús Juta ne kò nqòò cgae teas koe hêéthêè e,” témé.

¹² Eëm ko êes gúù sa tc'èea xg'ara kam ko Marias dim nquum koe síí, Johanem ka xòò sa, Mareko ta ko ma tciìè ba. Káí ne khòè nea kò gaa koe xg'aea, a ko còrè. ¹³ Nquu-kg'ám bam kò xg'ám-xg'am kas ko c'èes qãàs, Roda ta ko ma tciìè sa síí komsana. ¹⁴ Eës ko Peterem dim dòm bà kóma q'ãa kagas ko táá síí xgobekg'ama máá me, a qãè-tcaoan domka qaròà tcãà q'oo koe, a sa a síí Peterem nquu-kg'ám koe têe sa nxàè. ¹⁵ Ne bìrì si a máá: “Teme si ko,” témé, si gataga cúúga ma bìrì ne, gaan ga a sa. Ne máá: “Gam dim moengele me e,” témé.

¹⁶ Me Petere hãa a nquu-kg'ám ba xg'ám-xg'am. Xgobekg'am ne kò, a bóò me a kaisase are. ¹⁷ Me kò tshàua ba cgoa x'ái ne, nqoo ne gha ka, me chóà máá ne X'aigam *Nqarim* ma qáé-nquum q'oo koe tcg'òó meá sa. Me bìrì ne a máá: “Ncêes gúù sa méé tu Jakobo ba bìrì, tíí qòe ga ne hêéthêè e,” témé. Kam ko tcg'oa, a táá qgáí koe síí.

¹⁸ Eë i ko q'uu kas ko kaias xháé sa ncôo-kg'ao xu koe tcãà, Peterem kas dùú sa kúrúsea di sa. ¹⁹ Me Herote qaa a táá hòò me, kam ko kòre-kg'ao xu xgòàse têè, a cg'òòè xu gha di x'áean tcg'òó. A ba a Jutea koe tcg'oa a Kaesarea koe síí, a síí gaa koe ão.

Herotem dis x'oo sa

²⁰ Herote ba kò Turea tsara Sitonea tsara di ne khòè ne cgoa méeeku. Gane di tsara nqòó tsara kò Herotem kò tc'ãà-cookg'iam qgáim koe guu

a gane di tc'ōoan hòò. Kas ko xg'aes gane di sa Belasetom koe síí, tcom-tcomsam qāàm x'aigam Herotem di ba, a síí tòókuan dtcàrà.

²¹ Eē kò nxárá tòòèam cárn kam ko Herote x'aian di qgáían hāa, a síí x'aian dis ntcōó-q'oos koe ntcōó, a khòè ne cgoa kg'ui. ²² Ne kò khòè ne *qāè-tcaoan ka q'au* a máá: “Ncēea Nqarim dim dòm me e, khòèm dim tama me e!” témé. ²³ *Herote ba kò Nqari ba táá dqomá máá*, khamam kò Nqarim dim moengele ba qháése xg'ám me, me nxáian ka kg'ooè, a x'óó.

²⁴ Me kò Nqarim dim kg'ui ba càùse a kái.

²⁵ Barenabasea tsara Sauloa tsara kò tsééa tsara kúrúa xg'ara ka tsara ko Jerusalema koe kabise, Johane ba tsara ko sèè, Mareko ta ko ma tciìè ba.

Paulom di tsééa ne wèém nqōóm koe (13-28) **Paulom di xгаа-xgaan dis qōòs tc'āà di sa** **(13:1–14:28)**

13

Barenabasea tsara Sauloa tsara ko tsééa tcg'òòè

¹ Antioke koe hànas kerekes q'oo koe xu ko porofiti xu hēé, naka xгаа-kg'ao xu hēéthéé xu hàna: Barenabase ba hēé, naka Simonem ncēe ko Nigere ta kò ma tciìè ba hēé (*ncēe kg'uia i ko kabìè ne i ko máá, ntcùúm khòè ba téméè ba*), naka Lukiom Kurene di ba hēé, naka Manaenem ncēe kò tc'āà-cookg'aim Herotem cgoa xg'ae a kaikaguèa ba hēé, naka Saulo ba hēéthéé xu u kò ii. ² Hāa a xu a kò X'aiga ba dqom a ko tc'ōoan carase, kam ko Tcom-tcomsam Tc'ēe ba bìrì xu a máá: “Nxárá tcg'òóa máá Te Barenabasea tsara Sauloa tsara, naka tsara tsééan tciia Ra máá tsara síí kúrú,” témé. ³ Eē xu ko tc'ōoan carase a ko còrèa xg'aras kaga xu ko tshàua xu gatsara koe tòó a tsééa tcg'òó tsara a.

Barenabasea tsara Sauloa tsara Kuperò koe

⁴ Gatsara ēe kò Tcom-tcomsam Tc'ēm ka tsééa tcg'òòèa tsara ko Selukia koe qōò, a tsara a gaa koe síí skepe sa q'ábà a tshàam ka nxāma-nxāmaèam nqōó-coam Kuperò dim koe qōò. ⁵ Tsara Salamise koe síí a gaa koe Nqarim dim kg'ui ba Juta ne di còrè-nquuan koe xгаа-xгаа. Me Johane ba gatsara cgoa hāa gatsara dim hùi-kg'aom iise.

⁶ Tshàam ka nxāma-nxāmaèam nqōóm wèém ēe ba tsara kò caate, a tsara a nxāakg'aiga Pafose *dim x'ám* koe síí tcāà, a gaa koe Juta dim tsòò-kg'aom cgoa xg'ae, ncēe kò gataga thēé tshúù-ntcōa dim porofiti ii ba, Bare-Jeso ta kò ma tciìè ba. ⁷ Me kò tc'āà-cookg'aim Seregio Paulom cgoa ko hāa, tc'ēega kò iim khòè me e. Me Barenabasea tsara Sauloa tsara tciì, Nqarim dim kg'ui bam kò kóm kg'oana khama. ⁸ Igabam ko tsòò-kg'aom Bare-Jeso, Elemase ta ko ma *Gerikas ka ma* tciìè ba ntcoe tsara a, a ba a gataga *tc'āà-cookg'ai* bam gha dtcōman koe tcg'òó sa tc'ēe. ⁹ Me nxāaska Saulom, ncēe kò gataga Paulo ta ma tciìè ba, Tcom-tcomsam Tc'ēm ka ko cg'oè cgaeèa ba qāea tòón tcgái *Elemasem koe* a máá: ¹⁰ “Tsáá dxāwam di tsi cóá tseè, wèé zi gúú zi tchàno zi di tsi cg'ōo-kg'ao tseè! Wèé kàan x'ooan hēé naka xhùukuan hēéthéé di ka cg'oè cgaea tseè, cuiskaga tsi gáé X'aigam *Nqarim* di dàòan ncēe tchàno guua hāa tite kàma-kama a tamase?”

¹¹ “Ncēeska bódò, X'aigam *Nqarim* dim tshàu ba tsáá cgoa tééa q'aara. Kàà tcgái tsi gha, a gha gataga qāòm x'aè ba sèè a táá cáms di x'áàn hòò a bódò,” tam méé. Me kúúga qháésega nqara-nqau sa hēé naka ntcùú sa

hěéthěé ka cg'áé-kg'aiè, me qōōa nxama-nxama a qg'óó-hìi me gha khòèan qaa. ¹² Eëm tc'ãà-cookg'aim ko dùús kúrúsea sa bóò kagam kò dtcòm, xgaaxgaan èe X'aigam *Nqarim* dia ko kaisas are sa tcãà mea khama.

Pauloa tsara Barenabase tsara Antioke Pisidia di koe

¹³ Pafose koem kò Paulo ba gam ka c'èea tsara cgoa skepe sa q'ábà, a Perega koe síí, Pamfilia di i. Me kò Johane síí gaa koe q'aa cgoa tsara a, a Jerusalema koe kabise. ¹⁴ Perega koe guus ka tsara kò Antioke Pisidia koe hàna koe síí. Ka tsara ko Sabata dim cárn ka còrè-nquum q'oo koe tcãà, a tsara a ntcóó. ¹⁵ X'àèan hěé naka porofiti xu hěéthěé di zi tcg'aya zi ko nxáràèa xg'ara, ka xu kò còrè-nquum di xu tc'ãà-cookg'ai xu khòèan tsééa úú, i síí dtcàrà tsara a, a máá: “Gaxae ka káíkhoaè tsaoè, ghùì-tcáókuan dim kg'ui ba tsao kò úúa, ncèe khòè ne tsao gaam cgoa x'àè kg'oana ba, ne tsao khòè ne birí me,” témé.

¹⁶ Me Paulo ba tēem ko ka, x'òàa ba cgoa nqookagu ne a máá: “Iseraele di tu khòè tuè, naka gatu c'èe zi qhàò zi di tu hěéthěé e, gatu ncèe Nqari ba ko q'áo tu, komsana te méé tu! ¹⁷ Nqarim, Iseraele di ne khòè ne di ba kò gaxae ka xòò ga xu nxárà tcg'òòá máásea, a ko khòè ne di kg'òèan qãèse qōòkagu, Egepeto koe ne ko x'ãèa ka, a ba a ko kaisa qarian cgoa gaam nqōóm koe séèa tcg'óó ne, ¹⁸ a ba a kò 40 khama noo kurian tchàa-xg'óós koe gane di kg'òòan qáo-tcaoa máá. ¹⁹ A ba a kò Kanana koe èem ko 7 zi qhàò zi cg'òoa xg'áa kam ko khòè ne nqòòan gane di máá, q'òò o ne gha ka.

²⁰ “Wèè zi gúù zi ncèe zia ko 450 khama noo kurian séè. Me kò ncèe zi gúù zi qãá q'oo koe Nqari ba x'aigan máà ne, i kò nxãakg'aiga porofitim Samuelem di x'aèan síí tcãà. ²¹ Ne kò khòè ne nxãaska x'aiga ba dtcàrà, Me Nqari ba Saulo ba máà ne, Kishem ncèe Benjamenem dis qhàòs di ko iim ka cóáse ba, me 40 kurian tc'ãà-cookg'ai ne. ²² Saulo bam ko x'aigan koe tcg'òós qãá q'oo koem kò *Nqari ba* Dafite ba x'aiga ba tòó. A gam ka nxàea tseegukagu a máá: ‘Dafitem Jesem ka cóáse bar hòòá, tcáó-c'òáa te dim khòè me e, tíí ko tc'èes gúùs wèé sam gha kúrú,’ témé. ²³ Ncèem khòèem dis qhàòs koem kò Nqari ba guu a Kgoara-kg'aom Jeso ba Iseraele ne koe tsééa óá, ncèem kò ma nqòòkagua khama. ²⁴ Jesom hàà tamas cookg'ai koem kò Johane ba chibian koe tcóósean di tcguù-tcguukuan ka wèè ne khòè ne Iseraele di ne xgaaxгаа. ²⁵ Eëm ko Johane tsééa ba cgoa xg'ara qōò kam kò tèè a máá: ‘Tíí ra dúú ra, ta tu tc'èea? *Eè tu nqòòkaguèar* tama ra a, igaba bóò, C'èe ba ko qãáa te koe hàà, ncèe nxàbo tcaia ba kgoara gar kg'ano tama ba,’ tam méé.

²⁶ “Tíí kíí ga xaoè, a Abrahamam ka cóáse ga xaoè, naka gatu ncèe ko Nqari ba q'áo tu, qhàò zi di tuè, kg'uiian ncèe kgoarasean dia gatá koe tsééa óágaèa. ²⁷ Jerusalema koe x'ãèa hàà ne khòè ne hěé naka gane di xu tc'ãà-cookg'ai xu hěéthěéa kò Jeso ba bóòá q'ãa tama kana kómá q'ãa tama. Igaba ne kò chibi-chibi a xg'ara Me, a ne a ko ncèem dàòm ka porofiti xu di kg'uiian tseegukagu, ncèe wèé cáman Sabata di ka ko nxáràè e. ²⁸ Táá xu kò q'ãa, dùútsa dàòm ka xu gha chibi-chibi a cg'òo Me sa, igaba xu kò Pilato ba dtcàrà, cg'òo Mem gha sa. ²⁹ Eè xu ko Gam ka ko góásea gúúan wèé tseegukagua xg'ara ka xu ko xg'àus* tc'amkg'ai koe xòò Me, a tc'àms koe tcãà Me. ³⁰ Igabam kò Nqari ba x'ooan koe ghùì Me. ³¹ Me kò gataga kái cáman ga bóòè èe kò ko Gam cgoa Galilea koe guu a ko Jerusalema

* 13:29: xg'au - Gerika sa ko máá: 'hìi' témé.

koe q̄ò ne ka. Ncēes noose ga ne gatá di ne khòe ne koe Gam di ne nxàea tseegukagu-kg'ao ne e. ³² Tsam ncēe koe hààraa, hàà tsam gha q̄àe tchòàn xгаа-xгаа tu u ka. Nqòòkagukus Nqarim gatá ka xòò ga xu máana hãa ³³ sam ncēeska tseegukagua gatá ka, gaxu di ta cóá ta, Jeso ba x'ooan koe ghùian ka. Ncēe i gataga ma cáim dim pesalemam koe ma góásea khama a ko máá:

'Tsáá Tsia Tiri Tsi Cóá Tsi i;

Ra ncēm cáim koe guu a Tsarir Xòò Ra a,'

témée khama. ³⁴ Nqari ba x'ooan koe ghùì Mea, táám gha gaia ts'óó ka, di tseeguan di kg'uian ga ncēe e *Baebeles koe ncēe ko máá*:

'Tcom-tcomsa a tseegu di ts'ee-ts'ee'g'aikua

ner gha máa tu u,

ncēe Dafite bar kò gaan ka nqòòkagua a,'

témé e.

³⁵ I gataga c'ēe koe ncēeta ma góásea a ko máá:

'Cuiskaga tsi tcom-tcomsam *Qām* tsari ba guu,

nakam ts'óóa hãa tite,' témé.

³⁶ Dafite ba kò gam di x'aèan ka Nqarim ko tc'ēea sa kúrú, a ba a kò x'óó, a ba a gam ka xòò ga xu cgoa kg'ónòè, i tc'áróa ba ts'óó. ³⁷ Igaba Gaam ēe Nqarim ka kò x'ooan koe ghùìeam di tc'áróa ne kò táá ts'óó. ³⁸ Gaa domka méé xao q'āa, tí kíí ga xaoè, qgóóa-máákuan chibian dia ncēm Khóèm Jesom koe hàna sa. Ncēe tchòà nea gaan xгаа-xгаа xao o tsam ko ga a. Moshem di x'áèan *qgóóa qari* ka tu kò táá tchàno tu iise bóòè, ³⁹ igabam ko wèem ēe ko *Jesom koe* dtcòm ba Gaam domka tchànóm iise bóòè. ⁴⁰ Ke méé tu q'óése, nakas táá porofiti xu nxàeas gùù sa kúrúse cgae tu u guu, ncēe ko máá:

⁴¹ 'Bòò, gatu ntcoe-kg'ao tu,

are méé tu naka tua x'óóa xgāáse,

hààr gha gatu di xu cáim xu ka c'ēes gùù sa kúrú,

c'ēe ne khòe ne kòo gaas ka bìrì tu u

ne tu dtcòm tite sa,' "

tam Paulo ba méé.

⁴² Tsara kò *Pauloa tsara Barenabasea tsara* còrè-nquum koe guu a ko q̄ò, ka ne kò khòe ne dtcàrà tsara a, k̄abise tsara gha a hààkom Sabatam ka gaicara xгаа-xгаа ne sa. ⁴³ Eēs ko xg'ae sa q̄òa q'aa ka ne kò kái ne Juta ne hēé, naka Nqari-tcáóa ne khòe ne ncēe Juta di cauan koe dtcòma ne hēéthēé, Pauloa tsara Barenabasea tsara xùri, ncēe ko síí kg'ui cgoa ne, a korè ne, Nqarim di cgòmkuuan koe méé ne kg'ama gataga cúí ma hãa sa tsara.

⁴⁴ Xùrikom cáim Sabata dim ka ne ko wèè ne khòe ne x'áé-dxoom ēem di ne hàà ne gha X'aigam *Nqarim* dim kg'ui ba kóm ka q̄òa xg'ae *ne kò cg'orò ne táá síí*. ⁴⁵ Eē ne ko Juta ne xg'ae zi khòe ne di zi bóò, ka ne ko chùì di tc'ēean ka cg'oè cgaeè, a ne a Paulo ba ncoi, a ēem ko kg'ui zi gùù zi ka ntcoeku cgoa me. ⁴⁶ Tsara nxãaska Pauloa tsara Barenabasea tsara kgoarasease xoa xu a máá: "Kg'aia méé tsam ga kò Nqarim dim kg'ui ba gatu bìrì tu us gùù si i. Igabaga tu xguì Mea, a gataga x'áía hãa, chòò tama kg'òèan tu kg'ano tama sa, khama tsam gha ncēeska táá zi qhàò zi di ne koe síí. ⁴⁷ Ncēea X'aigam *Nqarim* ma x'áè tsama hãa ga a khama a máá: 'Táá zi qhàò zi dim x'áà bar kúrú tu ua hãa,

nxãasega tu gha Tiri kgoarasean nqòóm chòò-q'oo koe úú ka,'

témé," ta tsara méé.

⁴⁸ Tǎá zi qhàò zi di ne ko ncēe gúàn kóm ka ne ko qǎe-tcao, a ne a X'aigam *Nqarim* dim kg'ui ba dqom̄. Ne kò wèe ne ēe kò nxárá tcg'óòea ne chòò tama kg'òèan ne gha hòò ka dtcòm̄.

⁴⁹ Me kò X'aigam *Nqarim* dim kg'ui ba wèem nqǒóm ēem koe tsai-tsaise. ⁵⁰ Igaba ne kò Juta ne tcom-tcomsa zi khòè zi dtcòma hǎa zi hēé, naka x'áé-dxoom di xu tc'ǎà-cookg'ai xu hēéthēé ntcàma ghùì, a khòè ne kúrú, ne Paulo a tsara Barenabase a tsara cgáé-q'oo koe téé, a ne a gane dim nqǒóm koe xhàigu tsara a. ⁵¹ Tsara nxǎaska gaa koe ga nqàrè tc'amkg'aia tsara di tsharàn qǎe-qǎe, a tsara a Ikonio dim nqǒóm koe qǒò. ⁵² Gatà i ko ii igaba ne kò xgaa-xgaase-kg'ao ne qǎe-tcaoan ka cg'òè cgaeè, Tcom-tcomsam Tc'ēm ka hēéthēé e.

14

Paulo a tsara Barenabase a tsara Ikonio koe

¹ Kg'aiga tsara ko hēé khama tsara ko *Paulo a tsara Barenabase a tsara Ikonio* koe síì corè-nquum Juta ne dim koe tcǎà. Gaa koe tsara kò qarika kg'ui, ne gaa koe kái ne khòè ne Juta di ne hēé naka Gerika di ne hēéthēé dtcòm̄. ² Igaba ne kò Juta ne ēe kò dtcòman xguì ne tǎá zi qhàò zi di ne kúrú ne cg'ǎè tc'ēan ka tcǎàè, a ne a kò táá dtcòm̄-kg'ao ne cgoa kómku. ³ Tsara kò *Paulo a tsara Barenabase a tsara* gaa koe tc'ǎà x'aèan sée a hǎa, a tsara a X'aigam *Nqarim* dim kg'ui ba kgoarasea xóé a kg'ui, Me Nqari ba x'ái Gam di cgómkuan dim kg'ui ba tseegu me ii sa, qarían máà tsara ka, x'ái zi hēé naka are-aresa zi gúù zi hēéthēé tsara gha kúrú di i. ⁴ Ne kò khòè ne x'áé-dxoom di ne q'aa-q'aaè. C'ēe nea kò Juta ne cgoa kómku, ne c'ēe ne x'áé úú-kg'ao tsara cgoa kómku. ⁵ Qhàò zi di ne hēé, naka Juta ne hēé, naka gane di xu tc'ǎà-cookg'ai xu hēéthēé ne kò qg'ákua máá tsara a, xgáè tsara ne gha, a nxǒán cgoa xao tsara a ka. ⁶ Igaba tsara kò gaas kàa sa bóò q'ǎa, a Lukonia di tsara x'áé-dxoo tsara koe bèe a qg'óéa síì, Lusetera hēé naka Derebe hēéthēé di tsara *x'áé-dxoo tsara* koe, naka gatsara x'áé tsara nxama-nxamaa hǎa xu x'áé xu koe hēéthēé e. ⁷ A tsara a kò gaa koe qǎe tchòàn xgaa-xgaa.

Paulo a tsara Barenabase a tsara Lusetera koe hēé naka Derebe koe hēéthēé e

⁸ Lusetera koem kò nqàrèa ba koe kò nqòara hǎam khòè ba hàna, kg'aiga kò gataga ma ábàèa ba, a xg'aom ko ntcǒó a ábàè ne qǒò tama ba. ⁹ Paulo bam kò komsana ēem ko ma xgaa-xgaa khama. Me kò Paulo ba qǎea tòón tcgáí gam koe, a bóò me me dtcòman úúa hǎa kg'òèkagu me gha a. ¹⁰ Kam ko q'aua kg'ui cgoa me a máá: “Tēe naka nqàrè ka téé tchànose!” témé. Me kò gaa x'aè kaga khòè ba tc'ǎò ta ma tēe a tshoa-tshoa a qǒò.

¹¹ Eē ne ko khòè ne Paulom ncǎa kúrús gúù sa bóò ka ne ko Lukonia dis kg'uis cgoa q'au a máá: “Nqária ne ncǎa xǒa-kg'ai ta a, khòèan dis iis koe,” témé. ¹² A ne a kò Barenabase ba Zese ta ma tcii *nqarim tc'amaka ka ba*, a Paulo ba Heremese ta ma tcii, kg'ui-kg'ao me e kò ii khama. ¹³ Me kò peresitim Zesem di ba, ncēe gam dim tempelem kò x'áé-dxoom cookg'ai koe hǎa ba, ghòèan hēé naka x'aa zi hēéthēé óá, heke-kg'áms x'áé-dxoom dis koe, gabá hēé naka khòè ne hēéthēéa ko dàòa-mááku zi x'áé úú-kg'ao tsara kúrúa máá kg'oana khama.

¹⁴ Igaba ēe tsara x'áé úú-kg'ao tsara Barenabase a tsara Paulo a tsara kò ncēs gúùs ka kóm ka tsara kò qg'áa tsara tòà q'aa, a khòè ne koe qg'óéa síì, a tsara a q'au a máá: ¹⁵ “Khòè tuè, dùúska tu ko hēéa? Gatsam igaba tsam

khòe tsam m gatu khamaga ma ka, qãe tchòan tsam ko ógara máa tu u, cg'áa-cg'ana zi gúu zi ncêe zi méé tu guu, naka kg'òèa hãam Nqarim koe kabise, ncêe nqarikg'ai hêe naka nqóók'g'ai hêe naka tshàa ba hêe naka wèé zi gaan koe hàna zi hêéthêe kúrúa ba. ¹⁶ Ncêe nqáéa x'aè kam kò wèé zi qhàò zi guu, zi dàda zi èe zi ko ma tc'èe khama ma qòò. ¹⁷ Gatà i ii igabam kò nxàea tseegukagu, hàna baa sa, qãe zi gúu zi kúrúan ka, a ba a nqarikg'ai koe guu a túúan máa tu u, naka tc'òoan ko tcuèè x'aèan hêéthêe e, a ba a kò tcáóa tu tc'òoan cgoa xg'áàkagu, a qãe-tcaokagu tu u," tam méé. ¹⁸ Ncêeta xám kg'uian tsara ko kg'ui igaba i kò qaria máa tsara a, xgáè-kg'am ne tsara ga sa, dàda-máákuan kúrúa máa tsara an koe.

¹⁹ Nxãaska ne ko c'èe ne Jutea ne Antioke koe hêe naka Ikonio koe hêéthêe guua ne xg'ae sa kg'uia tàa a máa, *Pauloa tsara tshúu tsara a, témé*. Ne kò Paulo ba nxòan cgoa xg'ám, a ne a x'áé-dxoom ka tchàa za tcéèa tcg'òò me, x'óóa baa, ta ne kò tc'èea khama. ²⁰ Igaba èe xu ko xgaa-xgaase-kg'ao xu ko qàea ba koe nxama-nxama me kagam ko tée, a ba a x'áé-dxoom koe kabise. Xùrikom cím kam ko gabá hêe naka Barenabase ba hêéthêe tsara Derebe koe qòò.

Pauloa tsara Barenabasea tsara ko Antioke koe kabise

²¹ A tsara a gaam x'áé-dxoom koe qãe tchòan xgaa-xgaa, a kái xgaa-xgaase-kg'aoan hòò. Nxãaska tsara ko Lusetera koe hêe naka Ikonio koe hêe naka Antioke koe hêéthêe kabise. ²² A tsara a síi xgaa-xgaase-kg'aoan qari-qari, a ntcàm ne, dtcòmàn koe ne gha qg'óóa qari ka. Tsara birí ne a máa: "Kái xgàrakuan koe méé ta hãa naka nxãatama Nqarim di x'aian koe tcãa," témé. ²³ Ne kò kaia xu wèes kerekes koe nxará tcg'òóa mááse. A ne a còrè a tc'òoan carase a ne a Nqarim cookg'ai koe tòò xu, ncêe Gam koe xu dtcòmà hãa ba.

²⁴ Eè tsara ko Pisidia tchoaba ka tsara ko Pamfilia koe hàà, ²⁵ a ko Peregá koe *Nqarim dim* kg'ui ba xgaa-xgaa, ka tsara ko Atalia koe xõa. ²⁶ A tsara a kò gaa koe guu a skepes cgoa Antioke koe síi, ncêe khòe ne kò gaa koe còrèa máa tsara a koe a ne a kò Nqarim di cgómkuan di qarian dòm q'oo koe tsééa úú tsara a, tséés èe tsara kò *ncêeska* xg'ara-xg'ara hãas koe.

²⁷ Gaa koe tsara ko tcãa ka tsara ko kereke sa xg'ae-xg'ae, a tsara a wèé gúu èem Nqari ba kúrú cgoa tsaraà nxàe, naka Nqarim ma tãá zi qhàò zi di ne heke-kg'áms dtcòmàn di sa kgoara máána hãa sa. ²⁸ Gaa koe tsara kò xgaa-xgaase-kg'ao ne cgoa qádòm x'aè ba sèè a hãa.

Jerusalema dis xg'ae sa (15:1-35)

15

¹ Xu kò c'èe xu khòe xu Jutea koe guu a *Antioke koe* dtcòm-kg'ao ne síi xgaa-xgaa, a kò máa: "Moshem di x'áé-kg'áman ka xao ko q'áe nqãa-qgai khòèe tama ne xao cuiskaga kgoaraè tite," témé. ² Ncêe sa kò Paulo ba hêe naka Barenabase ba hêéthêe tsara kúrú tsara ntcoeku cgoa xu, a qarika tèèku cgoa xu. Tsara kò Paulo ba hêe naka Barenabase ba hêéthêe tsara, c'èe xu dtcòm-kg'ao xu cgoa nxará tcg'òòé, Jerusalema koe xu gha qòò ka, a x'áé úú-kg'ao xu hêe naka kaia xu koe hêéthêe síi ncêes tèes ka kg'ui ka.

³ Si kò kereke sa tsééa tcg'òò xu, xu ko Finikia koe hêe naka Samaria koe hêéthêe tcãa, a xu a nxàe, nta ne ma tãá zi qhàò zi di ne Nqarim koe kabise hãa sa. Ncêe tchòà nea kò wèe ne dtcòm-kg'ao ne kúrú ne kaisase qãe-tcao. ⁴ Eè xu ko Jerusalema koe tcãa ka xu kò kereke sa hêe naka x'áe

úú-kg'ao xu hěe naka kaia xu ka hěéthěe qāese hàakaguè. A tsara a kò ěem Nqari ba gatsara koe kúrúa hãa zi gúú zi wèe zi nxàe. ⁵ Igaba ne kò c'ěe ne dtcòm-kg'ao ne ncěe kò Farasai xu dis xg'aes koe hãa ne tēea-téé a máá: “*Nqōóm di zi qhàò zi di* ne mée ne q'āe nqāa-qgai khòoè, naka nea birìe Moshem di x'āè-kg'áman mée ne qgóóa qari sa,” témé.

⁶ Xu kò x'āè úú-kg'ao xu hěe naka kaia xu hěéthěe xu ncěes tchōa sa xg'aea máá a nxàe. ⁷ Me kò Petere kaias nxàes qāá q'oo koe tēea-téé a birì xu a máá: “Tíí ka c'ěe xaoè, q'ana xao hãa me kò kg'aiaka x'aè ka Nqari ba gatu xg'aeku koe nxará tcg'òó sa kúrúa hãa, tíí kg'ám koe ne gha tãá zi qhàò zi di ne guu a qāè tchōàn kóm sa, a ne a dtcòm ka. ⁸ Nqarim ncěe khòem dis tcáo sa q'ana ba ko x'ái ne, qāesem ko hàakagu ne sa, Tcom-tcomsam Tc'ěe ba máá ne ka, ncěem kò sixae ka hěe khama. ⁹ Sita hěe naka gane hěéthěe xg'aeku koem kò cúí q'aa-q'oo ga táá kúrú, gane di tcáoá nem kò dtcòmān cgoa q'ano-q'ano khama. ¹⁰ Dùús domka xao ko Nqari ba kúrúa bóóa máá? Dùús domka xao ko xgaa-xgaase-kg'ao ne qg'áo koe jokoan xòó, ncěe gaxae kana gaxae ka xòó ga xu xu kò gan dcéé ka tààe e? ¹¹ Igaba xae ko tseeguan kaga dtcòm, cgómkuan X'aigam Jesom di ka ta gha gane khamaga ma kgoaraè sa,” tam mée.

¹² Xu wèe xu khòe xu nqoo, a Barenabasea tsara Pauloa tsara komsana, tsara ko ma x'ái zi hěe naka are-aresa zi gúú zi hěéthěe ma nxàe sa, ěem kò Nqari ba tãá zi qhàò zi di ne koe gatsara ka kúrúa zi. ¹³ Eè tsara ko kg'uia xg'ara kam ko Jakobo xoa a máá: “Tíí ka c'ěe xaoè, komsana te xao: ¹⁴ Simone ba ko nxàe, me ma Nqari ba ma tãá zi qhàò zi di ne ma kg'aia dàra hãa sa, gaa zi koem gha cg'òèa ba domka khòe ne nxará tcg'òóa mááse ka. ¹⁵ Kg'uian porofiti xu di igabaga i ko ncěes gúús cgoa dtcòmku, ncěe i ma ncěeta ma góáèa koe, *ncěem ko Nqari ba máá:*

¹⁶ ‘Ncěe zi gúú zi qāá q'oo koer gha k̄abise,
a Ra a gha Dafitem dim nquu ba k̄abase tshào, ncěe cg'áéa ba.
Eè cg'áéa hãa xòèa ba Ra gha gaia tshàoa ghùì,
a gha kúrú me me tchànose téé,

¹⁷ nxāasega ne gha ěe qaùā ne khòe ne X'aigam Nqari ba qaa ka,
naka wèe ne tãá zi qhàò zi di ne hěéthěe e,
ncěe cg'òèa Te ka ko tciìe ne.

¹⁸ Nqarim ko ma kg'ui i,
ncěe ko ncísega ncěe zi gúú zi nxàea tcg'òó zi q'āaèa ba,' tam mée.

¹⁹ Gaa domkaga ra bóóa tcg'òóa, a ko còo dis ka ko máá: Ncěe tãá zi qhàò zi di ne kò Nqarim koe k̄abise ne mée ta táá xgáe ne guu. ²⁰ Igaba mée xae góá máá ne, naka ne táá kúrú mááseèa nqárian mááèa hãa zi gúú zi tc'óó guu, naka nea gataga táá cg'áràn kúrú guu, naka nea táá chúú-chuuèa kg'oo-coan di kg'òóan kg'oo guu, naka nea táá c'áòan tc'óó guu. ²¹ Nciúsega i ko Moshem di x'āèan x'áé-dxoo xu koe xgaa-xgaaè, ncěe i ko ma còrè-nquuan koe wèe Sabatan ka nxaráe khama,” tam mée.

Tcgāyas dtcòm-kg'ao ne ko góá mááè sa

²² Ka xu ko nxāaska x'āè úú-kg'ao xu hěe, naka kaia xu hěe, naka wèes kereke sa hěéthěe bóó i qāè e, cam khòe tsara ne gha xg'aes koe guu a nxará tcg'òó, a Paulo ba hěe naka Barenabase ba hěéthěe tsara cgoa Antioke koe tsééa úú sa. Jutasem ncěe kò Baresabase ta ma tciìe ba hěe naka Silase ba hěéthěe tsara kò nxará tcg'òòè, ncěe kò dtcòm-kg'ao ne ka

kaisase tcommèa hãa tsara. ²³ Ka xu ko tcgãyas ncêeta ma goásea hãa sa gatsara cgoa tsééa úú, ncêe ko máá:

“Gaxae x'áè úú-kg'ao xae hêe naka kaia xae hêéthêéa ko, gataga gatu ka káikhoe ga xae ko tsgámkagu tu u, gatu dtcòm-kg'ao tu tãá zi qhàò zi di tu, Antioke koe hêe, Siria koe hêe, naka Kilikia koe hêéthêé hãna tu, a xae a ko máá:

²⁴ Gaxae ka c'êea xua gaxae dis xg'aes koe tcg'oara hãa sa xae kóma hãa, a xu a kg'uiian cgoa tcg'ome tcúú tua, a tshúú-tshuu tc'êe tua sa, gaxae x'áèan máa xu tama koe. ²⁵ Gaa domka xae xg'ae a dtcòmkuua, a cam tsara khòe tsara nxará tcg'òóa, a gatu koe tsééa úúa hãa, gaxae di tsara ncàm-khoe tsara Barenabasea tsara Paulo a tsara cgoa tsara gha qòò ka, ²⁶ khòe tsara ncêe kò gatá dim X'aigam Jeso Krestem domka gatsara di kg'òèan cg'òè-cg'oegam qgáim koe tcana hãa tsara. ²⁷ Gaa domka xae ko Jutase ba hêe naka Silase ba hêéthêé tsara gatu koe tsééa úú, síi tsara gha ncêe koe xae góáa hãas gúú sa kg'áma tsara ka chóa máá tu u ka. ²⁸ Tcom-tcomsam Tc'êe ba hêe naka gaxae hêéthêéa kò bóò i qãèa máá xaea hãa, táá méé xae cúí gúú qóm ga xgámkagu tu u guu sa, ncêe zi gúú zi gatu koe ko qaase zi ka oose, ncêe ko xùri zi: ²⁹ táá méé tu kúrú mááseèa nqárian ko máàè tc'òoan tc'òó guu, naka tua c'áðan tc'òó guu, naka tua táá chúú-chuu a cg'òèè kg'oo-coan kg'oo guu. Naka tua gataga táá cg'áràn kúrú guu. Ncêe x'áè-kg'áman tu kò ko xùri ne tu gha ko qãèse hêe. Qãèse tu hãa.”

³⁰ Eè xu ko tsééa tcg'òòè ka xu kò Antioke koe síi tcãà, a xu a kò gaa koe khòe ne xg'ae-xg'ae, a tcgãya sa máa ne. ³¹ Eè ne ko nxará si ka ne kò ghùi-ghui-tcáókuan di kg'uiian qãè-tcaoa máá. ³² Ka tsara kò Jutasea tsara Silasea tsara, porofiti tsara a kò ii khama qáo x'áèan sèè a dtcòm-kg'ao ne cgoa kg'ui, a ghùi-ghui tcáo ne, a qari-qari ne. ³³ Eè tsara kò gaa koe x'áèan sèèa hãa, ka tsara kò dtcòm-kg'ao ne ka tòókuan cgoa tsééa kabìè, a tsara a kò gane èe kò tsééa úú tsara hãa ne koe kabise. ³⁴ [Igaba i ko Silase ba qãèa máá gaa koem gha qau sa.]

³⁵ Igaba tsara ko Paulo a tsara Barenabasea tsara Antioke koe qau, ncêe gatsara hêe naka kái ne khòe ne c'êe ne hêéthêé kò X'aigam *Nqarim* di qãè tchòàn xгаа-xгаа koe.

Paulom di xгаа-xgaan dis qòòs cam di sa (15:36–18:22)

Paulo ba hêe naka Barenabase ba hêéthêé tsara ko qòòa q'aa

³⁶ Cg'orò caman qãá q'oo koem kò Paulo Barenabase ba bìri a máá: “Hàn tsam kabise naka tsama síi wèé xu x'áè-dxoo xu koe gatsam ka c'êe ne kabi, ncêe tsam kò X'aigam dim kg'ui ba xгаа-xгаа hãa xu, naka bóò nta ne ma hãa sa,” témé. ³⁷ Me kò Barenabase tc'êe, Johanem ncêe Mareko ta kò ma tciièm cgoa tsara ga qòò sa. ³⁸ Igabam kò Paulo tc'êe a bóò, i qãèa máá tsara tama gatsara cgoam gha qòò sa, Pamfilia koem kò q'aa cgoa tsara a, a kò táá còoka tsééa qòò cgoa tsara a khama. ³⁹ Kas kò kaisas ntcoekus tshúú sa têe, tsara kò gaa koe ga q'aa. Me Barenabase ba Mareko ba sèè, a ba a Kuperio koe skepes cgoa qòò. ⁴⁰ Me Paulo Silase ba nxará tcg'òóa mááe, a ba a xgoaba, ne kò dtcòm-kg'ao ne còrèa máá tsara a, Nqarim di cgómkuan gha hãa cgoa tsara a ka, ⁴¹ tsara kò Siria hêe naka Kilikia koe hêéthêé tcana nqáé a kò gaa koe kereke zi qari-qari.

16

Timoteo ba ko Paulo tsara Silasea tsara cgoa qõò

¹ Me kò Paulo gataga Derebe koe qõò, a síí Lusetera koe tcãà. Gaa koem kò c'ëem xгаа-xgaase-kg'aom Timoteo ta kòò ma tciiè ba x'ãèa, ncëe xõòs kò Juta dis qhàòs di ii, a dtcòm-kg'ao sa ii, me xõò ba Gerika dis qhàòs di ii ba. ² Dtcòm-kg'ao ne Lusetera hëé naka Ikonio hëéthëé di nea kò ko qãè zi gùù zi gam ka kg'ui. ³ Me kò Paulo ba tc'ëe, Timoteom gha xùri me sa, khamam kò séè me a q'ãe nqãa-qgai khòò me, Juta ne ãe zi nqõò zi koe hàna ne domka, xõò ba Gerika me e sa ne kò wèèa ne ga q'ana hãa khama. ⁴ Eë xu ko ma x'áé-dxoo xu koe ma qõòa te khama xu kò ma x'áè úú-kg'ao xu hëé naka kaia xu Jerusalema koe hàna xu hëéthëé xu kúrúa hãa x'áean bìrì ne, a xu a qarika méé ne qgóò o sa bìrì ne. ⁵ Zi kò kereke zi dtcòmàn koe qari-qariè, a wèè cáń ka càuse.

Paulom dis bóòkaguè sa Teroa koe

⁶ Xu Ferugia hëé naka Galatia hëéthëé di xu xg'aeku xu koe qõò, Asia dim xg'aekum koe xu ga kg'ui ba xгаа-xгаа sam kò Tcom-tcomsam Tc'ëe ba cara xua hãa khama. ⁷ Eë xu ko Misia dim xg'aekum koe cúù, ka xu kò Bitunia dim xg'aekum koe xu gha tcãà sa x'ãà máá, igabam kò Jesom dim Tc'ëe ba táá kgoara máá xu. ⁸ Khama xu kò Misia dim xg'aekum koe tcana nqáé, a Teroa dim x'áé-dxoom koe síí. ⁹ Eëm ntcùúm kam kò Paulo Maketonia dim khòem dis x'ái sa bóòkaguè, me téé-tëe a ko dtcàrà me a ko máá: “Tchoaba naka Maketonia koe hàà hùì ta a,” témé. ¹⁰ Eëm ko Paulo ães x'ái sa bóòa xg'ara ka xae kò qháése Maketonia koe xae gha síí sa kg'ónòsea máá, gaa koe xae gha qãè tchõàn síí xгаа-xгаа ne sam kò Nqari ba tciiia máá xaea hãa sa xae kò bóòa tcg'òòa khama.

Filipi koes ko Lidia Jesom koe dtcòm

¹¹ Teroa koe xae ko skepes cgoa guu ka xae kò tchànose Samoterake koe qõò, a xùrikom cáń ka Neapolise koe síí. ¹² Gaa koe xae kò guu a Filipi koe síí tcãà, kaim x'áé-dxoom Maketonia dim xg'aekum di ba, Roma dim nqõóm di qarian dòm q'oo koe hãa ba. Eëm x'áé-dxoom koe xae kò cg'orò cáń-coan séè.

¹³ Sabata dim cáń ka xae kò x'áé-dxoom dis heke-kg'áms koe tcg'oa, a tshàam koe síí, còrè di qgáia ne ko gaa koe hàna, ta xae kò tc'ëea khama. Khòé zi ãe kò gaa koe xg'aea hãa zi cgoa xae kò ntcóò a kg'ui. ¹⁴ Gazi ka c'ëe sa kò Lidia si i, Tiatira dim x'áé-dxoom di sa, Nqari ba kòò còrè sa, ncëe kò ko ncòà a tcãàko qgáian t'òè x'ámágu sa. Paulom ko kg'ui zi gùù zis kò qarika komsana, Nqari ba kò xgobekg'am tcáo sia hãa khama. ¹⁵ Eë ne ko gasá hëé naka gas dim x'áé-q'oom di ne hëéthëé tcguù-tcguuè, kas ko x'áea sa koe tciiia úú xae e, a máá: “Ncèè X'aigam Nqarim koe dtcòmàr khòèr ii sa xao kò bóòa hãa ne méé xao nxãaska x'áea te koe hàà, naka tíí cgoa hãa,” témé. A kò qarika dtcàrà xae e, xae síí cgae si.

Pauloa tsara Silasea tsara qáé-nquum koe

¹⁶ C'ëem cáń ka, ãe xae xóé a ko còrè dim qgáim koe qõò ka xae kò qãàs cgoa xg'ae, ncëe kò tc'ëean úúa sa, hààko zi gùù zi gha nxàe di i sa, ncëe kò ko hààko kúrúse zi gùù zi nxàean ka gas ka q'òòse ga ne kái marian kúrúa máá sa. ¹⁷ Ncëes cóá sa kò Paulo xae q'aua xùri, a ko máá: “Ncëe xu khòé xua kaisase tc'amaka hãam Nqarim di xu qãà xu u, ncëe ko kgoarase tu gha di dàòan ka bìrì tu u xu,” témé. ¹⁸ Kái cáma nes kò séè a ncëes gùù sa kúrú, me Paulo xg'aì a ba a kãbise a dxãwa tc'ëe ba bìrì a máá: “Jeso

Krestem cg'òè kar ko bìrì tsi, a ko máá, gas koe méé tsi tcg'oa,” témé. Me dxāwa tc'èe ba gaa x'aè kaga tcg'oa cgae si.

¹⁹ Eè xu ko q'òòsea xu bóòà q'āa, gaicara xu marian hòò tite sa, ka xu ko Paulo tsara Silasea tsara qg'óó a x'amágu dis qgáis koe úú, tc'āa-cookg'ai xu koe. ²⁰ Eè xu ko Roma di xu kaia xu cookg'ai koe sí cgoa tsara a ka xu kò máá: “Ncèe tsara khòè tsara Juta tsara a, a ko x'áé-dxoom koe ncòoan kúrú, ²¹ a tsara a ko gataga tāá cauan khòè ne xгаа-xгаа, Roma di ta khòè ta di x'áèan koe tc'èese tama a, ta dtcòm m tama,” témé.

²² Si kò xg'aes khòè ne di sa thèé qarú cgae tsara a, xu kò Roma di xu kaia xu qgáian méé tsara tcg'òó cgaeè naka qoaè sa x'áé. ²³ Eè tsara ko thòokase xg'ámmeà xg'ara ka tsara kò qáé-nquum koe tcāàè, me kò kòre-kg'ao ba qāèse méém kòre tsara a sa x'áèè. ²⁴ Eèm kò máàèa hāa x'áèa nem kò tséékagu, a ba a kò q'oo koe hànám qáé-nquu-coam q'oo koe tcāà tsara a, a hii-túrian koe nqàrèa tsara qáéa ntcòo.

²⁵ Ntcùú nqàè ka tsara ko Paulo tsara Silasea tsara còrè, a Nqari ba ciián nxáèa máá, xu kò c'èe xu khòè xu qáèèa kò hāa xu kóm tsara a. ²⁶ Si kò kúúga kaias cgùrus nq'óm di sa kúrúse, si kò qáé-nquum ko tc'amkg'aia sa koe tshàòèa hāas tshoa-tshoase-q'oo sa qori, i kúúga wèé qáé-nquum di kg'áman xgobekg'amse, i wèém khòèm di tàuan kgoarase. ²⁷ Eèm ko qáé-nquum dim kòre-kg'ao ba tēe kam kò bòò i qáé-nquum di kg'áman xgobekg'amse hāa, kam ko ntcāu ba tsgúua tcg'óó a cg'òose ka hēé, khòè xua qg'óéa hāa, tam kò tc'èea hāa khama. ²⁸ Igabam kò Paulo ba kaisase q'au a máá: “Táá tshúú gúú kúrú cgaese guu, wèèa xae ga ncèe koe hàna ke,” témé.

²⁹ Me qáé-nquum dim khòè ba x'áà-x'aa-kg'ai cgoa dis gúú sa dtcàrà a qháèse tcāà, si kò cgùru sa tcāà me, me kò Paulo tsara Silasea tsara nqàrè-kg'am koe cg'áé. ³⁰ A ba a tchāa koe tcg'óó tsara a, a tēè tsara a, a máá: “Khòè tsaòè, dùú sa ra gha kúrú a nxāasega *Nqarim di* kgoarakuan hòò?” témé. ³¹ Tsara xoa me a máá: “X'aigam Jesom koe dtcòm, tsáá hēè naka x'áéa tsi di ne hēéthēè tu, nxāaska tu gha kgoaraè ke,” témé. ³² Ka tsara kò X'aigam *Nqarim* dim kg'ui ba gabá hēé, naka wèè ne èe kò gam x'áé koe hàna ne hēéthēè bìrì.

³³ Eèm ntcùúam kagam kò qáé-nquum dim kòre-kg'ao ba sèé tsara a, a síi gatsara di chibian xg'aà-kg'am, ne kò gaa x'aè kaga gabá hēè naka gam dis x'áé-q'oo di ne hēéthēè tcguù-tcguuè. ³⁴ A ba a gam dim nquum koe úú tsara a, a tc'òoan máà tsara a. Gabá hēè naka gam dis x'áé-q'oo di ne hēéthēèa kò qāè-tcaoan ka cg'òè cgaeè, ncèeska ne Nqarim koe dtcòma hāa khama.

³⁵ Xùrikom *cám ka* ntcùúkg'ai cgoa di x'aè ka xu kò Roma di xu kaia xu x'áèan pirisean cgoa tsééa úú ncèe kò máá: “Eè tsara khòè tsara kgoara naka tsara q'òò,” témé e. ³⁶ Me qáé-nquum dim kòre-kg'ao ba gaa kg'uián Paulo ba bìrì a máá: “Kaia xu ncāa kgoaraè méé tsao di x'áèan tcg'óó, ke tsao ncèeska tòókuan cgoa tcg'oa naka q'òò,” témé.

³⁷ Igabam kò Paulo bìrì xu a máá: “Khòè ne cookg'ai koe ne kò xg'ám tsam m, qāèse tēèa cgáé-cgae naka chibi-chibi tsam m tamasega, Roma di tsam khòè tsam m igaba, a kò qáé-nquum koe tcāà tsam m, ka xua ko ncèeska ts'āa ka tcg'òó tsam m sa tc'èe? Cuiskaga a! Gaxu méé xu hàà naka hàà gaxu ka tcg'òó tsam m,” témé.

³⁸ Pirise xua kò Roma di xu kaia xu ncèe kg'uián bìrì. Eè xu ko Roma di tsara khòè tsara ii sa kóm ka xu kò q'ád, ³⁹ a xu a hàà qg'óóa-máákuan

dtcàrà, a tcg'òò tsara a, a dtcàrà tsara a, x'áé-dxoom koe tsara gha tcg'oa sa. ⁴⁰ Tsara ãe tsara ko qáé-nquum koe guu ka Lidia sa dàrà, ka tsara kò gaa koe dtcòm-k'g'ao ne cgoa xg'ae, a tsara a ghùi-ghui tcáó ne ko kg'uian máà ne, a xgoaba.

17

Tesalonika koe

¹ Eẽ tsara ko *Pauloa tsara Silasea tsara* Amfipolise hěe naka Apolonia hěéthěe tchoaba ka tsara kò síi Juta ne dim còrè-nquum Tesalonika koe hàna hãam koe tcãà. ² Me Paulo caua ba a kò ii khama síi còrè-nquum q'oo koe tcãà, a nqoana xu cámi xu Sabata di xu sée a qarika khòe ne cgoa kg'ui, *Nqarim di zi* Tcgãya zi koe guu a. ³ A ba a kabì, a bìrìa kg'ónò ne, qaase i ko Krestem ncẽe nqòòkaguèa ba méém xgàrase naka ba x'ooan koe tẽe sa. Bìrì nem kò a máá: “Jesom ncẽer ko bìrì tu u ba, Gaam Krestem ga Me e,” témé. ⁴ Ne kò c'ẽe ne *Juta ne* ncẽe kò ncẽe gùuan kóm ne kaisase nxùrù-tcáóa máá Pauloa tsara Silasea tsara xùria ne. Kaias xg'aes Nqari ba ko còrè ne Gerika ne di sa hěe, naka kái zi khòe zi tc'amaka hàna tée-q'ooan di zi hěéthěe e kò ii.

⁵ Igaba ne kò c'ẽe ne Juta ne tau di ne e khama ne kò c'ẽe ne khòe ne dàòan qàe koe x'ãèa hãa ne cg'ãè cau ne xg'ae-xg'ae a tshùuan ghùi. Jasonem dim x'áé ba ne kò qarú cgae, síi ne gha Pauloa tsara Silasea tsara qaara tcg'òó a khòe ne cookg'ai koe úú tsara a ka. ⁶ Igaba ãe ne kò táá hòò tsara a ka ne kò Jasone ba hěe naka c'ẽe ne dtcòm-k'g'ao ne hěéthěe tcèa tcg'òó, a x'áé-dxoom di xu tc'ãà-cookg'ai xu koe úú ne, a q'au a máá: “Khòe tsara ncẽe kò ko nqòó ba tshùu-tshuu tsara ncẽeska ncẽe koe hàna, ⁷ me Jasone ba x'áéa ba koe tciia tcãà tsaraa hãa. Xu ko wèea xu ga *Roma ne dim x'aigam* Kaesaram di x'áé-k'g'áman xguì, a kò máá: ‘C'ẽem X'aigam Jeso ta ko ma tciie ba hãa,’ ” témé. ⁸ Eẽ ne ko khòe ne hěe naka tc'ãà-cookg'ai xu hěéthěe ncẽes gùu sa kóm ka ne kò kaisase xg'ai. ⁹ Xu *kaiia xu* Jasone ba hěe naka c'ẽe ne hěéthěe surutakagu, a guu ne ne qòò.

Pauloa tsara Silasea tsara Berea koe

¹⁰ Eẽm ntcúum kaga ne kò kúúga dtcòm-k'g'ao ne, Pauloa tsara Silasea tsara Berea koe tsééa úú. Eẽ tsara ko síi ka tsara kò Juta ne dim còrè-nquum koe tcãà. ¹¹ Berea di ne khòe ne ko qàe ne khòe ne e Tesalonika di ne khòe ne ka t'òè-tcáó ne, khama ne kò kg'ui ba wèé tcáóa ne ka séèa mááse, a ne a kò *Nqarim di zi* Tcgãya zi wèé cámi ka nxará, Paulom kg'uia hãas tseegu ii sa ne kò bóò kg'oana hãa khama. ¹² Ne kò kái ne dtcòm, kái zi khòe zi tcom-tcomsa zi Gerika di zi hěe naka kái xu khòe xu Gerika di xu hěéthěe kò dtcòm.

¹³ Igabaga ãe ne ko Juta ne Tesalonika koe hàna ne Paulom ko Nqarim dim kg'ui ba Berea koe xgaa-xgaa sa kóm, ka ne kò gaa koe síi, a síi ncòoan ghùi. ¹⁴ Ne nxãaska dtcòm-k'g'ao ne Paulo ba tshàa-dxoom qàe koe qháese tsééa úú, igaba tsara kò Silasea tsara Timoteo tsara Berea koe qàù. ¹⁵ Eẽ kò Paulo ba úúa tòò xu khòe xua kò Atene noose qòò cgoa me, a síi Berea koe kabise, Silasea tsara Timoteoa tsara méé tsara qháese síi cgae me di x'áé-k'g'áman cgoa.

Paulo ba Atene koe

¹⁶ Eẽm kò Paulo qanega Atene koe Silasea tsara Timoteoa tsara qãà hãa, kam kò ãem ko x'áé-dxoom koe i kúrúa mááseèa hãa nqárian cg'òea hãa sa bóò ko kaisase tshùu-tcao. ¹⁷ A ba a kò ko wèé cámi ka còrè-nquum koe

Juta ne hēé, qhàò zi di ne ncēe Nqari ba kò ko còrè ne hēé, naka khòe ne ncēe kò ko wèé cám ka gúú zi ko x'ámáguèm qgáim koe nqáé ne hēéthēé cgoa qarika kg'ui. ¹⁸ Xu kò gataga thēé c'ēe xu Epikuria hēé naka Setoike hēéthēé *di sara dtcòm sara* di xu q'āa-kg'ao xu ntcoeku cgoa me. C'ēe xua kò ko máá: “Dùús tc'amkg'ai koe ba gáé ko ncēm khòe ba kg'ui?” témé. Xu c'ēe xu xoa a máá: “Kúrúa mááseèa nqárian kam ko kg'ui khama i xám,” témé. Paulo ba kò ko Jesom ka hēé naka x'oan koe tēes ka hēéthēé xgaa-xgaa domka xu kò ko ncēeta méé khama. ¹⁹ Ne nxāaska tc'āà-cookg'ai xu dis xg'aes Areopago ta ko ma tciiès cookg'ai koe sèè a úú me, a máá: “Q'āa kg'oana ta hāa, dùútsa xgaa-xgaa kabas ka tsi ko kg'ui sa. ²⁰ C'ēe zi gúú zi ēe ta ko kóm tsi tsi ko nxāe zia gatá koe are-aresa zi i, ta dùú zi ko nxāe sa q'āa kg'oana,” ta ne méé. ²¹ Wèé ne x'āè-kg'ao ne Atene di ne hēé naka tāá xu nqóò xu koe guua ne khòe ne, ncēe kò gaa koe x'āèa hāa ne hēéthēéa kò ko tc'ēe, gane di x'aèan ne gha kabase ne ko nxāe a ko kóm zi gúú zi koe nqáékagu sa.

²² Me kò nxāaska Paulo ba Areopagom dis xg'aes nqáé koe tēe a tée a máá: “Gaxao khòe xao Atene di xao koer ko wèé zi dàò-kg'ám zi koe bóò, dtcòmān xao úúā hāa sa. ²³ Eēr kòo caate gatu dim x'áé-dxoom koe kar kò ēe tu ko còrè zi qgái zi bóò kar kò altaram ncēeta ma góásea hāa ba bóò: ‘NQARIM C'ÚÛSEA HĀAM DI BA,’ ta ko méèè ba. Tu kò díim ii sa tu c'úúā hāa igaba còrè Me, ra ko ncēeska Gam kar ga birí tu u sa tc'ēe.

²⁴ “Nqarim ga Me e, ncēe nqóómkg'ai hēé naka wèé zi gúú zi gaam koe hāa zi hēéthēé kúrúā hāa ba. X'aigam nqarikg'ai hēé naka nqóómkg'ai hēéthēé di ba, khòean tshàu ka kúrúeam tempelem koe x'āè tama ba, ²⁵ kana c'ēe gúú ko qaa khòe khama ma khòean tshàu ka kúrúā mááe tama ba, Gabá ko wèé khòean ga kg'òean hēé naka sònān hēé naka wèés gúú sa hēéthēé máà khama. ²⁶ Cúim khòem koem guu a *nqóóm di zi qhàò zi wèé zi kúrúā hāa*, wèém nqóóm koe zi gha x'āè ka, Me x'aèan hēé naka hàà zi ko x'āè qgálan hēéthēé q'aa-q'aa máá zia hāa. ²⁷ Nqari ba ne gha nqòòan úúā hāase qaa ka, a gha c'ēedaoka ēe ne ko qaa Me ka hòò Me. Gatām ma gatá wèé ta ka nqúú tama igaba. ²⁸ Ncēe ta ko c'ēea ta méé khama a ko máá:

‘Gam koe ta kg'òèa, a ko qòòā te, a hàna hāa.’

Ncēe ne ko gatu di ne dqòm-kg'ao ne méé a ko máá,

‘Gatá igaba ta thēé Gam di ta cóá ta a,’

témé khama.

²⁹ “Ncēe ta Nqarim di ta cóá ta ii, ka méé ta táá tc'ēea máá, Nqari ba khòean tshàu ka kúrúea hāa, kana t'òè nxóān tcaāko hēé naka seleferan hēéthēé cgoa kúrúea hāa, ta tc'ēea guu. ³⁰ Nqari ba xg'ao ko khòe ne di tc'irì-tc'irisean bóòā guu, igabagam ko ncēeska wèé zi qgái zi koe khòean birí, kúrúā mááseèa hāa nqárian méé ne tcg'oaragu, naka gane di chìbian koe tcóòse sa. ³¹ Cám bam tòòā hāa, Gam kam gha nqóò ba bóò q'oo a Gam nxará tcg'óóā hāam Khòem cgoa xgàra me ba khama. Ncēe sa tseegu si i sam wèé ne khòe ne x'áía hāa, x'oan koe ghùia ba ka.

³² Eē ne ko Paulo ba kóm me ko x'oan koe ghùies ka kg'ui, ka ne kò c'ēe-kg'áía ne tsaruan kúrú u, igaba ne kò c'ēe ne máá: “Gaicara tsi gha ncēes gúús ka kg'ui sa ta ko tc'ēe,” témé. ³³ Me nxāaska Paulo gane xg'aeku koe tcg'oa. ³⁴ Igaba xu kò c'ēe xu hàà cgae me, a xu a dtcòm. Gaxu cgoam kò Dionisio, Areopagom x'áé di ba, xg'aes dim tc'āà-cookg'ai ba

hěé naka c'ěes khòès Damarise ta ko ma tciìe sa hěé, naka c'ěe ne hěéthěé hàna.

18

Paulo ba Korinta koe

¹ Ncěe zi gùu zi qǎá q'oo koem kò Paulo ba Atene koe guu a ba a Korinta koe qǒò, ² a ba a kò gaa koe Akilam cgoa xg'ae, ncěe kò Juta dis qhàòs di ii ba, Ponto koe kò ábàèa ba, me kò gam dis khòès Perisilas cgoa Italea koe guu a kabasega hààraa, Kelaodiase ba kò wèe ne Juta ne ěe Roma koe hãa ne méé ne tcg'oa di x'àèan tcg'òòaa hãa khama. Me kò Paulo gaa koe sí xg'ae cgoa khara a, ³ a ba a kò sí hãa cgoa khara a, a tséé cgoa khara a, gakhara khamam kò ko ma xgàuèko nquu-coan kúru khama. ⁴ Wèe cáman Sabata di kam kò ko còrè-nquuan koe khòe ne cgoa qarika kg'ui, a ba a kò ko Juta ne hěé naka Gerika ne hěéthěé tchàno dàòan x'ái.

⁵ Eě tsara ko Silasea tsara Timoteoa tsara Maketonia koe sí tcàa kam kò Paulo qǎe tchòàn xгаа-xгаа koe tcàan tcáo, a kò Juta ne Jesom ka nxàea tseegukagua máá, *nqòòkaguèam* Krestem ga Me e sa.

⁶ Igaba ěe ne kò Juta ne Paulo ba ntcoe, a ne a ko cg'ǎese gam ka kg'ui, kam kò qgáa ba di tsharàn qǎe-qǎe, a ba a bìrì ne a máá: “Gatu tcúu koe i cúyaga c'áòan cg'oèa hãa, tí ra tchàno ra a. Ncěe koe guus kar ko tǎá zi qhàò zi di ne koe qǒò,” témé. ⁷ Me Paulo ba còrè-nquum koe guu, a ba a c'ěem khòem Titio Juseto ta ko ma tciìem dim nquum ncěe kò qǎea ba koe hãam koe sí tcàa, ncěe kò ko Nqari ba còrè ba. ⁸ Ne kò còrè-nquum òm tc'ǎa-cookg'aim Kerisepo ba gam x'áe-q'oo di ne hěéthěé cgoa X'aigam koe dtcòm. Ne kò kái ne c'ěe ne Korinta koe kò x'ǎea hãa ne ncěe qǎe tchòàn kóm, a ne a kò dtcòm, a tcguù-tcguuè.

⁹ C'ěem ntcúum kam kò Paulo X'aigam ka bóòkaguè, Me X'aiga ba kg'ui cgoa me, a ba a máá: “Tǎá bèe guu, igaba méé tsi kg'ama kg'ui naka tǎa nqoo guu, ¹⁰ Tí ra tsáa cgoa hãa, i cúí khòe ga gaan di tshàuan tòó cgae tsia hãa tite, ncěem x'áe-dxoom koer kái ne khòe ne úua hãa ke,” tam méé. ¹¹ Me kò nxàaska Paulo gaa koe kuri ba hěé naka 6 nxoean hěéthěé hãa, a khòe ne Nqarim dim kg'ui ba xгаа-xгаа.

¹² Igabaga ěem ko Galio Akaia òm tc'ǎa-cookg'ai ba tòòè ka ne kò Juta ne Paulo ba xg'aea máá a qarú cgae, a ne a qhàis koe úu me, síim gha chibi-chibiè ka, ¹³ a ne a kò máá: “Ncěem khòe ba ko khòe ne qg'ái, a ko máá, Nqari ba méé ne còrè, témé, sita di x'àèan koe qaase tamas gùu sa,” ta ne méé.

¹⁴ Igaba ěem Paulo ba kg'ui kg'oana hãa kam ko Galio ba Juta ne bìrì a máá: “Ncěe gatu Juta tu kò cg'ǎe gùuan kúru dis chibi sa kana xgóàs chibi sa kúrua hãa, ner ga kò komsana tua hãa. ¹⁵ Igaba tséékaguèa xu kg'ui xu hěé, naka cg'òèan hěé naka gatu di x'áe-kg'ámán hěéthěé di zi tēè zi i, ke tu gatu bóda mááse tu ga ma kg'ónò zi sa. Cuisagar tí gaa zi di dàòan bóda tcg'òòaa máá tu u tite ke,” tam méé. ¹⁶ A ba a nxàaska qhàis koe xhàigu ne. ¹⁷ Ne kò wèea ne còrè-nquum òm tc'ǎa-cookg'aim Sosetene ba qarú cgae. A ne a qhàis cookg'ai koe xg'ám me. Igabam kò Galio ba tǎa cg'árés kaga nqábé ne.

Paulo ba ko Antioke koe kabise

¹⁸ Paulo ba ko Korinta koe tc'áòaa x'aè-coan dtcòm-kg'ao ne cgoa x'ǎe, a ba a nxàaska Perisila khara Akila khara cgoa xgoaba a skepes cgoa Siria koe qǒò. Eěm ko Kenkerea koe síis cookg'ai koem kò tcúua ba dqòm,

gaiseam kò hãas gaises domka. ¹⁹ Ne Efeso koe sí tcãà, ncêe gaa koem kò Paulo sí Peresila khara Akila khara qaù koe. A ba a gabá sí còrè-nquum koe tcãà, a ba a sí Juta ne cgoa qarika kg'ui. ²⁰ Eẽ ne ko khòe ne dtcàrà me, cg'árèsem gha hãa cgoa ne sa, kam kò xguì. ²¹ Igabaga ìem ko xgoaba kam kò x'áe ne a máá: “Ncèe Nqarim kò ncàma hãa ner gha kabise cgae tu u,” témé. A ba a nxãaska Efeso *dim x'áe-dxoom* koe skepes cgoa qõò.

²² Eẽm ko Kaesarea *dim x'áe-dxoom* koe sí skepes cgoa tcãà, kam ko gaa koe guus ka kerekes *Jerusalema koe hãnas koe* sí tcãà, a khòe ne tsgámkagu a ba a nxãaska Antioke *dim x'áe-dxoom* koe kabise.

Paulom di xгаа-xgaan dis qõòs nqoana di sa (18:23–21:16)

Apolose ba Efeso hẽe naka Korinta hẽethẽe koe

²³ Gaa koem kò x'aè-coa sèe a hãa, a ba a nxãaska wèem xg'aekum Galatia dim koe hẽe naka Ferugia dim di xu x'áe xu koe hẽethẽe tcana te, a ko wèe ne xгаа-xgaase-kg'ao ne qari-qari.

²⁴ Me c'èem Jutam Apolose ta ko ma tciie ba, Efeso *dim x'áe-dxoom* koe hàà, ncèe kò Alekesanteria *dim x'áe-dxoom* koe ábàèa ba. Qàese ko kg'uim khòe me e kò ii, Nqarim di zi Tcgãya zi kò qàese q'ana ba. ²⁵ Gatagam kò Nqarim dim dàò ba qàese xгаа-xгаа, a ko kgoara-tcaoase kg'ui, a ko Jesom ka tseeguse xгаа-xгаа, Johanem di tcguù-tcguukuan ka cúim kò q'ana igaba. ²⁶ Tshoa-tshoam kò a còrè-nquum q'oo koe kgoarasease kg'ui. Eẽ khara ko Perisila khara Akila khara kg'uia ba kóm kaga khara ko x'áea khara koe sèe a úú me, a sí Nqarim dim dàòm ka qàese cg'oèase birí me.

²⁷ Me nxãaska Apolose Akaia *dim xg'aekum* koem gha qõò sa birise, ne kò dtcòm-kg'ao ne Efeso koe hàna ne hùi me, a tcgãya sa dtcòm-kg'ao ne Akaia koe hàna ne góá máá, a kò dtcàrà ne, qàese ne gha hàakagu me sa. Eẽm ko sí gaa koe tcãà kam kò gane ìe kò Nqarim di cgómkuan domka dtcòm-kg'ao ii ne kaisase hùi. ²⁸ Wèem khòem cookg'ai koem kò Juta ne cgoa ntcoeku khama, a *Nqarim di zi Tcgãya zi cgoa x'ái*, Jeso ba nqòòkaguèam Krestem ga Me e sa.

19

Paulo ba Efeso koe

¹ Eẽm kò qanega Apolose Korinta koe hãa, kam kò Paulo nqõóm nqàe koe tchoaba a nqáe, a ba a Efeso koe sí tcãà. Gaa koem kò c'èe xu xгаа-xgaase-kg'ao xu cgoa xg'ae. ² Kam ko tèe xu a máá: “Xg'ao xao ko dtcòm ka xaoa xg'ao Tcom-tcomsam Tc'èe ba hòò?” témé. Xu xqà me a máá: “Qanega xae Tcom-tcomsam Tc'èem ka kóm ta ga hãa,” témé. ³ Me tèe xu a máá: “Kháe nxãaska xaoa dùútsa tcguù-tcguukus ka tcguù-tcguuèa?” témé. Xu xqà me a máá: “Johanem dis tcguù-tcguuku si i,” témé. ⁴ Me Paulo máá: “Johanem dis tcguù-tcguuku sa chibian koe tcóose a Nqarim koe kabisean di si i. Khòe nem kò birí, Gaam ìe ko gam qáá q'oo koe hàam koe ne gha dtcòm sa, ncèe Jeso ba,” tam méé.

⁵ Ncèe sa xu kò kóm ka xu kò X'aigam Jesom di cg'õèan koe tcguù-tcguuè. ⁶ Eẽm ko Paulo gaxu koe tshàua ba tòó kam kò Tcom-tcomsam Tc'èe ba tcãà cgae xu, xu tãáka tãman ka kg'ui, a xu a porofita. ⁷ Wéea xu kò 12 xu khòe xu u.

⁸ Me kò Paulo ba còrè-nquum q'oo koe tcãà, a gaa koe nqoana nxoean Nqarim di x'aian ka kgoarasease kg'ui, a ko tèeku a ko xqaku cgoa ne.

⁹ Igaba ne ko c'ēea ne kóman xguì, a ne a táá dtcòm, a ne a ko khòe ne cookg'ai koe *Nqarim dim* dàòm ka cg'āese kg'ui. Me kò Paulo ba nxāaska guu ne, a ba a xгаа-xgaase-kg'ao xu sèe, a wèem cím ba Turano dim xгаа-xгаа-nquum koe qarika kg'ui. ¹⁰ Ncēe sa kò cím kurian sèe, nxāasega ne gha wèe ne Asia dim nqōóm koe kò x'āea hāa ne Juta ne hēe naka Gerika ne hēéthēe X'aigam *Nqarim dim* kg'ui ba kóm ka.

Sekefam di xu cóa xu

¹¹ Me kò Nqari ba Paulom di tshàuan cgoa are-aresa zi x'ái zi kúrú, ¹² i kò ēem kò khùbuan tchùu cgoa qgáian hēe naka tc'amakam ko hāa qgáian hēéthēe tsàako ne khòe ne koe sèe a úúe, i tciiian guu ne, i dxāwa tc'ēean tcg'oaragu ne.

¹³ Xu kò nxāaska c'ēe xu Juta xu, ncēe kòo nqōó ba nxāma-nxāma a ko caate xu, gane ēe kò dxāwa tc'ēean ka cg'oè cgaeèa ne koe tshoa-tshoa a dxāwa tc'ēean tcg'òó, X'aigam Jeso Krestem dim cg'òè ba tciiian ka, a xu a kò máá: “Jesom cg'òè kar ko x'áe tsi, ncēe Paulom kò Gam ka xгаа-xгаа ba, a ko máá, tcg'oa,” témé. ¹⁴ Juta ne dim kaian peresitim Sekefam di xu cóa xu 7 xua kò ncēes gúu sa kúrú. ¹⁵ Igabam kò dxāwa tc'ēe ba xoa xu a máá: “Jeso bar q'ana, a ra a Paulom ka q'ana, ka xaoa gaxao dí ga xaoa?” témé. ¹⁶ Me kò dxāwa tc'ēean úúam khòe ba nxà cgae xu, a ba a wèea xu ga tàa. Xg'ám xum kò a thòò-thòo xu, xu kò nquum koe guu a hāa tamase qgóea tcg'oa.

¹⁷ Ne kò wèe ne Juta ne hēe naka Efeso koe x'āea ne Gerika ne hēéthēe ne ncēe gúuan q'āa. Wèea ne ga kò q'áos ka tcāàe, i kò X'aigam Jesom di cg'òean kaikaguè. ¹⁸ Ne kò kái ne dtcòm, a ne a hàà gane di zi tséé zi ēe ne kò kúrú zi cg'āe zi nxàe. ¹⁹ Kái ne ēe kòo tsoòan ka xгаа-xgaase nea kò gane di zi tcgāya zi óága, a ne a síi wèe khòean cookg'ai koe dào zi. Gaa zi tcgāya zi di mari ne kòo nxará xg'ae ne i 50,000 xu qano mari xu selefera di xu khama noo. ²⁰ Me kò ncēm dàòm ka X'aigam dim kg'ui ba kaisase càuse a kaisa qarian úú.

Ncõ sa Efeso koe

²¹ Ncēe zi gúu zi ko kúrúsea xg'ara kam kò Paulo bìrise, Maketonia hēe naka Akaia hēéthēe koem gha nqáe a Jerusalema koe qōo sa, a máá: “Gaa koer ko síi hēea xg'ara ne méer Roma koe síi dàra,” témé. ²² Me kò cím tsara hùì-kg'ao tsara gam di tsara, Timoteo ba hēe naka Eraseto ba hēéthēe tsara Maketonia koe tséea úú. A ba a gabá x'aè-coa ba Asia dim nqōóm koe qaù.

²³ Gaam x'aèm ēem kas kò kias ncõ sa *Nqarim dim* dàòm ka tcāà. ²⁴ Me kò c'ēm khòem Demeterio ta kò ma tciiè ba hàna, seleferan di gúuan kò kúrú ba, tempelem *c'ēs nqarìs* Aretamese dis di sere-serean ko seleferan cgoa kúrú ba, i kòo gam di tséean kái marian óága *gam cgoa kò kúrú xu* tséé-kg'ao xu koe. ²⁵ Kam ko gaa xu *tséé-kg'ao xu* hēe naka c'ēe xu gatà iise ko tséé xu hēéthēe tciiia xg'ae, a ba a máá: “Khòe xaoè, q'ana xaoa, ncēes tsées koe xae qguu sa úúa hāa sa. ²⁶ Ncēeska xao bóò a kóma hāa, ncēm khòem Paulo ba kái khòean qg'áia hāa sa, Efeso dim x'áe-dxoom koe cúi tamase, igaba wèem nqōóm Asia dim koe ga hēéthēe e, a ba a ko tshàu cgoa kúrúea nqária ne nqári tama a, témé, a tc'āòa hāa khòean séea kabia hāa. ²⁷ Cg'āes gúu sa gha hàà kúrúsea, sixae dis tsées qāe sa cg'āa-cg'ana di iise cúi bóòe tite, igabam gha thēe tempelem kias nqarìs Aretameses di

ba kg'amaga káà hùise hãa, i gha gataga thêé gas di dɔm̀m̀m̀m̀, nq̄óó xu Asia di xu koe hêé naka wèém nq̄óm koe hêéthêé kaàkaguè!" tam méé.

²⁸ Eè ne ko ncêes gúú sa kóm ka ne kò kaisase xgòà, a ne a tshoa-tshoa a q'au a máá: "Kaia saa Aretameses Efeso di sa!" témé. ²⁹ Me kò kúúga wèém x'áé-dxoo ba kaias tcéé-tcêes ka tcãàè. Ne khòè ne kōèan dim qgáim koe xg'ae a qàròda tcãà, a ne a kò Paulom cgoa ko q̄òda te tsara khòè tsara, Maketonia di tsara, Gaio ba hêé naka Arisetareko ba hêéthêé tsara, kōèan dim qgáim koe tcéèa tcãà. ³⁰ Paulo ba kò xg'aes koe tcãà kg'oana, igabaga xu kò xгаа-xgaase-kg'ao xu xgàè-kg'am me. ³¹ C'êe xu tc'ãà-cookg'ai xu Asia dim nq̄óm di xu, ncêe kò gam di ncàm-khoe ii xua kò thêé kg'uian tséèa úú, kōèan dim qgáim koe méém táá síí di i.

³² Si kò xg'ae sa dùús ko kúrú sa q'ãa tama. C'êe nea kò cúís gúús ka q'au, ne ko c'êe ne c'êes ka q'au. Ne kò kái-kg'aise khòè ne dùús domka ne ko êe koe xg'aea hãa sa q'ãa tama. ³³ Juta ne kò Alekesantere ba xg'aes q'oo koe xàbùa tcãà, ne c'êe ne xg'aes di ne dùú sam gha kúrú sa bìrì me. Me kò xqara mááse kg'oana kam kò tshàua ba cgoa dtcàrà, nqoo ne gha sa. ³⁴ Igabaga ne kò Juta me e sa bòda q'ãa, ka ne ko càm aoran wèèa ne ga cúí koe ntcoon-kg'ám a q'au, a máá: "Aretameses Efeso di sa kaia hãa!" témé.

³⁵ Igabam kò x'áé-dxoom dim góá-kg'ao ba xg'ae sa nqookagu, a ba a máá: "Efeso di tu khòè tuè, wèém khòè ba q'ana hãa*, Efeso dim x'áé-dxoo ba kaia hãas Aretameses dim tempelem dim kòre-kg'ao me e sa, naka nqarikg'ai koe guu a cg'áéa hãas sere-sere sa hêéthêé e!" ³⁶ Ncêe zi gúú zia ntcoèè tama, gaa domka méé tu nqooa hãas gúú si i, naka táá c'êe gúú ga qhàése kúrú guu. ³⁷ Ncêe xu khòè xu ncêe tu ncêe koe óágara xua ts'ãà tama, a xu a gataga gatá dis nqári sa còè tama. ³⁸ Khama ncêè Demeterio ba hêé naka gam di xu tséé-kg'ao xu hêéthêé ko c'êem khòèm cgoa ncōoan úúa hãa ne, xu x'aiga-coa xu hàna, i qhàian xgobekg'amsea. Guu xu naka xu gaa koe síí chibi-chibiku. ³⁹ Igabaga ncêè xao kò c'êe gúú úúa hãa, ncêe xao còoka úú kg'oana hãa a, ne xao gha kaia xu dis xg'aes cookg'ai koe nxàe e. ⁴⁰ Ncêe i ma ncêe càm ka ii khama, ta gha ncêe kúrúseas gúús ka kaias cg'ães q'oo koe hãa. Xqara mááse ga káà a, gaan cgoa ta ga ncêes tcéé-tcêe sa ncèèa mááse e khama," tam méé. ⁴¹ Ncêetam ko méèa xg'ara kam kò xg'ae sa q̄òda q'aakagu.

20

Maketonia koe hêé naka Akaia koe hêéthêé e

¹ Eès ko tcéé-tcêe sa chòò kam ko Paulo xгаа-xgaase-kg'aoan tciaa xg'ae, a ba a ghùì-ghui tcáo ne, a x'áè ne, a ba a tcg'oa a Maketonia koe q̄ò. ² Eè xu qgáim xum ko tchoaba, a kò khòè ne kái kg'uian cgoa ghùì-ghui tcáo, a ba a síí Akaia koe tcãà, ³ a gaa koe síí ngoana nxoèan x'ãè. Siria koem kò q̄ò kg'oana kam kò bòda q'ãa, Juta xu qg'áikua máá mea hãa sa, khamam kò Maketonia koem gha kabise dis tc'êe sa kúrú. ⁴ Gam cgoa kò hãa xu khòè xua kò Sopaterem Pirom ka cóásem ncêe Berea koe guua ba hêé, naka Tesalonika koe kò guua tsara Arisetarekoa tsara Sekumadua tsara hêé, naka Gaiom Derebe koe ko guua ba hêé, naka Timoteo ba hêé, naka Asia dim nq̄óm koe ko guua tsara Tigikoa tsara Terofimoa tsara hêéthêé e. ⁵ Ncêe xu khòè xu kò sixae cookg'ai koe q̄ò, a síí Teroa koe qãà xae

* **19:35:** Wèém khòè ba q'ana hãa - Gerika sa ko máá: "Dii ba gáé c'ùua hãa?" témé.

e. ⁶ Igaba xae kò sixae skeepes cgoa Filipi koe guu a q̄òò, péré gǎe-gǎe úú tamas pérés ko tc'òòès k̄òès q̄áá q'oo koe. A xae a 5 cáman q̄áá q'oo koe Teroa koe síi cgae xu, a xae a kò síi gaa koe 7 cáman hãa.

Paulom dis dàra sa Teroa koe

⁷ Tc'ǎa dim cámi bekem dim ka xae kò hààra xg'ae a xae a péréan tc'òó. Paulo ba kò khòè ne cgoa qarika kg'ui, i nxǎakg'aiga síi ntcúú nqàèan tcǎa, xùrikom cámi kam gha q̄òò sam kò dtcǎasea hãa khama. ⁸ Eẽ ta kò xg'aea hãam nquum tc'amaka hãam koe i kò kái lampian hàna hãa. ⁹ Me kò qárí-kg'ao-coam Etiko ta ko ma tcièè ba fensteres koe ntcòe, ncèe kò Paulom kò ko qáòse kg'ui ka ko kaisase x'òma cg'áé ba. Tc'oms ko tàà me kam kò nqoana dim nquum koe guu a gómankg'ai koe cg'áé, a síim ko ghùèè ka x'óóa. ¹⁰ Me kò Paulo ba x̄oa, a ba a qárí-kg'ao-coam tc'amkg'ai koe ncemea xòose, a ba a x'òàa ba ka xgábé me, a máá: “Táá q'ae guu, kg'òèam hãa ke,” témé. ¹¹ A ba a gaicara tc'amaka hãam nquum koe qàò, a síi péréan tc'òó. Kg'ui cgoa nem ko i nxǎakg'aiga síi cáman tcg'oa, me xgoaba. ¹² Ne kò khòè ne qárí-kg'ao-coa ba kg'òèam hãase x'áéan koe sèè a úú, a ne a kò kaisase qgài-qgai tcáòè.

Teroa koe guu a Milete koe q̄òòà ne

¹³ Xae xgoaba a skeepes q'oo koe tcǎa a xae a Asose koe q̄òò, ncèe gaa koe xae kò Paulo ba síi skeepes cgoa sèè kg'oana koe. Ncèetam kò ma kg'ónòsea, nqàrè cgoam kò ko gaa za síi khama. ¹⁴ Eẽm ko Asose koe síi xg'ae cgoa xae e ka xae ko sèè me, a xae a skeepes cgoa Mitilene koe síi. ¹⁵ Q'uu dim cámi ka xae kò skeepes cgoa q̄òò, a Kiose koe síi tcǎa. Eẽm cámi q̄áá q'oo koe xae kò tchoaba a síi Samose koe tcǎa, a q'uu dim cámi ka Mileto koe síi. ¹⁶ Me Paulo Efeso koem gha nqáé a q̄òò sa bìrìse, nxǎasegam gha táá Asia dim nqòóm koe síi qáò x'aèan hãa ka. Pentekoste dim cámi cookg'ai kam gha síi Jerusalema koe tcǎa sam kò qhàéa máána hãa khama.

Paulo ba ko Efeso di xu kaia xu cgoa còò di sa kg'ui

¹⁷ Mileto koem ko guu kam kò Paulo ba Efeso koe khòèan tsééa úú, síi i gha kerekes di xu kaia xu tciia máá me ka. ¹⁸ Eẽ xu ko gam koe hàà kam ko bìrì xu a máá: “Q'ana xaoa, ntar kò ko ma kg'òè sa, wèè x'aèan ncèer kò gaxao cgoa hàna ka, tc'ǎa dim cámi Asia dim nqòóm koer ko hààm koe guu a. ¹⁹ Juta ne kò kúrúa bóò te, a ne a kàa zi ka qarika xgáè te, igabar X'aigam Nqari ba cg'áré-cg'aresean cgoa hèè naka tcgái tshàran cgoa hèéthèé kúrúa máána hãa. ²⁰ Q'ana xao hãa, c'èe gùú gatuar ga hùì cgoa tuar kò táá gatu koe chóm sa, igabar kò wèè ne khòè ne cookg'ai koe hèè naka x'áéa tu koe ga hèéthèé gaan ka xгаа-xгаа tu u. ²¹ Juta ne hèè naka Gerika ne hèéthèér qarika bìria hãa, gane di chibian koe ne gha tcóóse a Nqarim koe kabise a gatá dim X'aigam Jesom koe dtcóm sa.

²² “Igaba bóò, ncèeskar ko Jerusalema koe q̄òò Tcom-tcomsam Tc'èem ka chùèè a, gaa koe gha síi kúrúse cgae te sar c'ùua hãase. ²³ Wèèm x'áé-dxoom ãer kò tcǎàm koem kò Tcom-tcomsam Tc'èe ba qarika bìrì te, qáè-nquuan koe hèè naka qóm cgoa qgóókuan hèéthèéa tééa máá tea hãa sa. ²⁴ Gatà i ii igabar kò táá tiris kg'òè sa cgáés iise sèèa mááse. Nooase cgáéa máá teas gùú sa X'aigam Jesom máà tea hãa tsééan xg'ara-xg'ara si i khama. Wèè qaria te cgoar ko gaan koe tséé, qàrò-kg'aom k̄òès koe ko qàròm khama ma. Ncèes tséé sa ko khòè ne qarika qàè tchòàn Nqarim di cgomkuan di ka bìrian di si i.

25 “Q’ana ra hãa, xao gaicara kg’áia te hòò naka bóòà hãa tite sa, gaxao ncêe wèéa xao xg’aeku koer kòo qǒòà te a ko x’aian *nqarikg’ai di ka* xgaa-xgaa xao. 26 Gaa domkar ko ncêem cárn ka biría cgáe-cgae xao o, ncêe c’êe-kg’áia tu kò ko aaguse ne i tíi chibi tama a gha ii sa. 27 Wèés Nqarim ko tc’êe sar birí tua, c’êe gúú gar chóm-kg’ai tu u tama. 28 Q’óése méé xao hãa, naka xaoa wèés xg’aes ghùuan di sa thêé q’ǒé. Tcom-tcomsam Tc’êe ba kòre-kg’ao iise gaxaoa tòò xaoa hãa, kerekes Nqarim di sa xao gha kòre ka, ncêe Gam di c’áòan kam x’ámáa sa. 29 Q’ana ra hãa, qǒòar hãa koe i gha bèe-beesa ncuutshaan xg’aekua tu koe hàà tcãà sa, ncêe cuiskaga ghùuan bóòà guua hãa tite e. 30 Gatu xg’aeku koe ga igaba xu gha kàma zi gúú zi ko kg’ui xu khóè xu guu a tcg’oa, a xu a gha xgaa-xgaa-kg’ao ne *tseeguan dim dàòm koe* tcg’óò, xùri xu ne gha ka. 31 Ke méé tu kókòà hãa! Naka tua tc’êe-tc’êese, nqoana kurian ncêe nqáéa hãa kar ko koaba ba hêé naka ntcùú ba hêéthêé wèéa tu ga tcgáí-tshàran cgoa tchàno-tchano sa.

32 “Ncêeskar ko Nqarim tshàu q’oo koe tcãà tu u. Gam dim kg’uim cgómkuan di ba méé tu tc’êe-tc’êese. Ncêe ba qarian úúa, tshàòam gha ghùu tu u di i, a gha gataga ts’ee-ts’ee-kg’aikuan màà tu u, wèé ne ãe Nqari ba màásea hãa nem ko ma màà khama. 33 C’êem khóèm di selefera, kana gauta, kana qgáian gar ncóò ta ga hãa. 34 Gaxao igaba xao q’ana hãa, tiri tshàuan ncêea ko ãer tcàòà hãa gúúan màà te sa, naka tíi ka c’èea xu tcàòà hãa gúúan hêéthêé e. 35 Wèé zi gúú zi ãer kúrúà hãa zi koer x’ái xaoa, ncêeta ma tsééan ka méé ta ãe kg’amka ne hùu sa, naka ta gataga X’aigam Jesom di kg’uian tc’êe-tc’êese, ncêem kòo màá: ‘C’êem khóè ba c’èes gúú sa tcg’óò a màá nea kaisase ts’ee-ts’ee-kg’aièa, tchoanà tshàu a sééan ka,’ témé sa,” tam Paulo méé.

36 Ncêetam ko mééa xg’ara kam kò wèéa xu cgoa ga qhòm tsi qurú a còrè. 37 Xu wèéa xu ga kaisase kg’ae, a xu a Paulo ba xgábé, a x’obè me. 38 Me kò ma x’áè xua sa kò kaisase tshúù-tcaokagu xu, ncêe cuiskaga xu gaicara kg’áia ba hòò naka bóòà hãa tite sa.

21

Paulo ba ko Jerusalema koe qǒò

1 Eë xae ko gaxu cgoa q’aa, ka xae kò skepes cgoa qǒò, a xae a tchàno a Kose koe síi, a xùrikom cárn ka Rotese koe síi tcãà, a gaa koe guus ka Patara koe qǒò. 2 Xae Finikia koe ko qǒòs skepe sa sao-xg’ae, a gaas koe tcãà, a qǒò. 3 Eë xae ko *tshàan ka nxama-nxamaèa hãam nqǒò-coam* Kuperò di ba hòò, ka xae kò dxàe xòè za ntcòo me, a Siria koe qǒò, a Ture koe síi tcãà, gaa koes kòo skepe sa ães nqàòà hãa zi gúú zi xòò khama. 4 Gaa koe xae kò xgaa-xgaa-kg’ao xu hòò, a xae a kò 7 cárn gaxu cgoa hãa. *Tcom-tcomsam* Tc’êem di qarian ka xu kò Paulo ba birí, táá méém Jerusalema koe nqáé sa. 5 Igaba ãe i ko gaxae di cárn xg’ara ka xae kò xgoaba, a dàòà xae koe qǒò. Ne kò wèéa ne ga, khóè zi hêé naka cóán ga hêéthêé, úúa tòò xae e. Ta nxãakg’aiga x’áé-dxoom ka tchàa koe síi, a ãe ta ko tshàam-kg’ám koe síi ka ta kò qúrúà ta cgoa qom, a còrè. 6 Xae kò nxãaska x’áè ne a skepes koe tcãà, ne gane x’áéan koe kabise a dibi.

7 Eë xae ko Ture koe guuam dàòm cgoa xg’ara, ka xae kò Petolemaia koe tcãà, a xae a kò sixae ka c’èea ne tsgámkagu, a gane cgoa cúim cárn ba hãa. 8 A xae a q’uu dim cárn ka xgoaba, a Kaesarea koe hàà, a xae a Filipim dim nquum koe síi tcãà, qãè tchòàn dim kg’ui-kg’ao ba, 7 xu *hùu-kg’ao xu*

Jerusalema koe kò nxárá tçg'òòèa xu ka c'èe ba, a gam cgoa hãa. ⁹ Qanega sèèè ta ga hãa zi cóá zi 4 zim kò úúa hãa, ncêe kòo porofita zi.

¹⁰ Eê xae gaa koe cáim-coa xu hãa, kam kò Agabose ta ko ma tciièm porofiti ba Jutea koe guu a hàà. ¹¹ Sixae koem ko hàà kam kò Paulom ìim bàne ba sèé a nqàrèa ba hêé naka q'óma ba hêéthêé qáé, a máá: “Ncêea Tcom-tcomsam Tc'èem ko méé ga a: Ncêem bànem ìim khòem gha ma Jerusalema di ne Juta ne ka ma qáèè ga a, a ne a tãá zi qhàò zi di ne tshàu q'oo koe tcàà me,” témé.

¹² Eê xae ko sixae hêé naka èe koe kò hàna ne khòè ne hêéthêé ncêes gùu sa kóm, ka ta kò Paulo ba dtcàrà, táám gha Jerusalema koe qòò sa. ¹³ Igabam kò Paulo xoa ta a, a máá: “Dùu sa tu ko kúrú ncêe tu ko kg'ae a ko thòò-thòo tcáo te ka? Qáé-nquum koe tcààèan cúí ra kg'ónòsea máá tama, igaba ra X'aigam Jesom di cg'òèan domka Jerusalema koe x'óóan ga thêé kg'ónòsea máána,” témé. ¹⁴ Eê ta ko bódò, kg'uia ta tàà mea hãa tite sa, ka ta kò guu me, a máá: “X'aigam *Nqarim* ko tc'èe sa mées kúrúse,” témé. ¹⁵ Eê xu cáim xu qáá q'oo koe xae kò Jerusalema koe abagu, a qòò. ¹⁶ Xu kò c'èe xu xгаа-xgaase-kg'ao xu Kaesarea di xu qòò cgoa xae e, a kò Menaso ta ko ma tciièm khòem Kuperò ìim x'áé koe úú xae e, kg'aiakam xгаа-xgaase-kg'ao ba, ncêe xae gha síí x'áè cgoa ba.

Paulo ba ko qáé-nquuan koe tcààè, a Roma koe síí (21:17–28:31)

Paulo ba ko Jakobo ba dàra

¹⁷ Eê xae ko Jerusalema koe hàà ka ne kò dtcòm-kg'ao ne qãèse-hàakagu xae e. ¹⁸ Xùrikom cáim kam kò Paulo ba sixae cgoa Jakobom koe qòò, xu kò wèé xu kaia xu hànaa. ¹⁹ Eêm ko tsgámkagu xua xg'ara kam kò wèés gúús èem Nqari ba gam di tsééan koe guu a qhàò zi di ne koe kúrúa hãa sa cúí cúí qãèse bìrí xu.

²⁰ Eês gúú sa xu ko kóma xg'ara ka xu kò Nqari ba dqòm. A xu a nxãaska bìrí me a máá: “Bódò tsi ko, sixae ka qòese tseè, nta noo tcám-tcàma nea Juta ne xg'aeku koe dtcòma hãa sa, a ne a wèèa ne ga Moshem di x'áèan qgóóa qaria hãa. ²¹ Tsáá ka ne bìrièa hãa, wèè ne Juta ne èe tãá zi qhàò zi di ne xg'aeku koe hãa ne tsi ko xгаа-xгаа, Moshem di x'áèan ne gha ntcoe sa, a ko bìrí ne, táá ne gha gane di cóán q'áe nqãa-qgai khòò, kana Jutan di cauan xùri sa. ²² Kháé sa gha nxãaska dùú sa kúrúè? Tseegukaga ne gha kóm, hààraa tsi hãa sa. ²³ Ke ncêe xae ko bìrí tsis gúú sa kúrú. Gãisea hãa xu khòè xu 4 xua ncêe koe hàna. ²⁴ Ke gaxu cgoa tempelem koe qòò, naka q'ano-q'anosean dis xg'aàku sa gaxu cgoa tcana máá. Suruta máá xu naka xu gha nxãasega tcúúa xu dqòm. Nxãaska ne gha wèé ne *khòè ne q'ãa*, wèé gúúan èe tsáá ka ko nxàèè nea tseegu tama sa, igaba tsi ko Nqarim di x'áèan qgóóa qari sa. ²⁵ Igaba tãá zi qhàò zi di ne ncêe dtcòma hãa ne: xae tçgãya sa góá máána hãa, sixae ma bóòa hãa sa, a máá, táá méé ne kúrú máaseèa nqárian ko máàè tc'òoan tc'óo guu, naka nea c'áòan tc'óo guu, naka nea táá chúú-chuu a cg'òoè kg'oo-coan kg'oo guu, naka nea cg'áran kúrú guu, ta ko méé sa,” ta xu méé.

²⁶ Me kò Paulo ba gaa xu khòè xu sèè, a ba a xùrikom cáim ka gaxu cgoa xg'ae a q'ano-q'anosean dis xg'aàku sa tcana máá. A ba a tempelem koe tcàà, a nxàè, n-cáma i gha gaa q'ano-q'anosean di cáman chòò sa, a gataga nxàè, gaxu di dàòa-máákuan gha n-cáma kúrúè sa.

Paulo ba ko qáèè

²⁷ Eë i 7 cáman nqáéa hãa ka xu kò c'êe xu Juta xu Asia koe guua xu tempelem koe bóo me; a xu a kò wèé xu khòé xu qg'ái, xu tshàua xu cgoa qgóo me, ²⁸ a q'au a máá: “Iseraele di xao khòé xaoè, hùi xae e! Ncãa ga me e khòém wèé khòéan ko wèé qgáian koe xgaa-xgaa ba, gatá di ne khòé ne hêé, x'áè-kg'áman ga hêé, naka ncēm qgám kaga hêéthêé ko tshúu gúuan kg'ui ba, a Gerikan gataga tempelem koe óágara hãa, a gatà hêés ka ncēm qgám tcom-tcomsa ba cg'ãè-cg'ãea hãa!” témé. ²⁹ Ncēeta xu kò méé, Terofimom Efeso di ba xu kò Paulom cgoa x'áé-dxoom koe bóòà hãa khama, a xu a kò tc'ëea máá, Paulo ba tempelem koe tcãà mea, ta tc'ëea hãa.

³⁰ Me kò wèém x'áé-dxoo ba xháés ka tcãàè, ne khòé ne wèé ne qgóéa xg'ae a tempelem q'oo koe Paulo ba qgóo a tceea tcg'òò, i kò tempelem di nquu-kg'áman kúúga tcèekg'ammè. ³¹ Paulo ba ne kò cg'òo kg'oana kam ko Roma di xu ncõo-kg'ao xu dim kaia ba bìriè, Jerusalem wèé ba tshúu qgái koe hãa sa. ³² Kam ko cúí q'oro ncõo-kg'ao xu hêé naka ncõo-kg'ao di xu tc'ãa-cookg'ai xu hêéthêé sée, a khòé ne koe qgóéa tcãà. Eë ne ko khòé ne ncõo-kg'ao xu cgoa bóo me ka ne kò Paulom xg'ám guu.

³³ Me kò nxãaska ncõo-kg'ao xu dim kaia ba gaa koe síí a Paulo ba qgóo a qáé me, a x'áè, cámm táuan cgoa méém qáéé sa. A ba a tètè, dìim ii sa, a gataga dùú sa kúrúa hãa sa. ³⁴ Ne kò xg'aes koe c'êe ne cúís gúú sa q'au, ne c'êe ne tãá sa q'au. Are sa kò hàna khamam kò ncõo-kg'ao xu dim kaia ba táá q'ãa, dùús ko kúrúse sa, a kò gam di xu ncõo-kg'ao xu x'áè, Paulo ba xu gha sée a ncõo-kg'ao xu dim x'áém koe úú sa. ³⁵ Eë xu ko q'ábà qaò dim qgám koe síí kam kò *Paulo* ba ncõo-kg'ao xu ka qgóóa ghùìè, khòé ne di xgòan ka. ³⁶ Wèéa ne kò xùri me, a kò q'au a ko máá: “Cg'òo me,” témé khama.

Paulo ba ko tééa mááse

³⁷ Eë xu ncõo-kg'ao xu gaxu dim x'áém koe tcãà me kg'oana, kam ko Paulo ncõo-kg'ao xu dim kaia ba tètè a máá: “C'êes gúú sa ra gáé ga kg'ui cgoa tsi?” témé. Me máá: “Gerika sa tsi koáé cèè kg'ui?” ³⁸ Kháé tsi nxãaska Egepeto tsi tama tsia, ncēe kò nqáéa x'aèan ka tshúu sa ghùia tsi, a 4,000 xu cg'òo-kg'ao xu qãáka úúá tsi?” tam ma tètè me. ³⁹ Me Paulo xqo a máá: “Tíí ra Juta ra a, Tareso Kilikia di koe ábàèa ra, cgáém x'áé-dxoom dir x'ãè-kg'ao ra. Cgómna guu te nakar khòé ne cgoa kg'ui,” témé.

⁴⁰ Me kgoara máá me, me Paulo q'ábà ko qaòè qgái koe tètèse tshàua ba cgoa khòé xu x'ái, nqoo xu gha ka. Eë xu ko qhái ta ma nqoo kam ko Paulo Hebera sa kg'ui cgoa xu, a máá:

22

¹ “Tíí kúí ga xao, àbo ga xaoè, ncēeska xao tiris tééa mááse sa komsana, ncēer ko ncēeska gaxao cookg'ai koe nxàe sa,” témé. ² Eë xu ko kóm me ko Hebera dis kg'ui sa kg'ui cgoa xu ka xu kò kaisase nqoo.

Me nxãaska Paulo ba máá: ³ “Tíí ra Juta ra a, Tareso Kilikia di koe ábàèa ra, a ra a ncēm x'áé-dxoom koe kaikaguèa, a ra a kò x'áèan àbo ga xu di ka Gamalielelem di nqàrè-kg'aman koe qarika xgaa-xgaaè, a kò Ngari ba qarika tsééa máá, gaxao wèé xao ncēe cámm ka ii khama. ⁴ Xùri-kg'ao ne ncēm dàòm *Jesom* di ner kò x'oan koe xgàra, kg'áo-khoean hêé naka dxàe-khoean hêéthêér kòo qáé, a ra a kòo qáé-nquuan koe tcãà a, ⁵ ncēm ga ma kaiam peresiti ba hêé naka kaia xu dis xg'ae sa hêéthêé ma nxàea tseegukagua máá tea hãa khama ma. Tcgãya zi Damaseko di xu Juta xu

góá mááèa hãa zir kò sèè, a ra a Damaseko koe úú, a ra a gaa koe síí khòè ne qáé, a sèè a Jerusalema koe óá ne, nxãasega ne gha xgàràè ka.

Paulo ba ko nxàe, ntam ma Jesom cgoa xg'aea sa
(Tsee 9:1-19; 26:12-18)

⁶ “Eër ko koaba di x'aè ka Damaseko qàe koe hàà, kam ko kúúga kaisase tcààkom x'áà ba nqarìk'g'ai koe guu a x'áà-x'aa te, ⁷ kar ko gómank'g'ai koe cg'áé, a ra a kg'ui ba kóm me ko bìrì te a máá: ‘Sauloè! Sauloè! Dùús domka tsi ko xgàra Te?’ témé. ⁸ Ra tēè Me a máá: ‘Dìi Tsia X'aigaè?’ témé. Me xòe te a máá: ‘Tíi Ra Jeso Ra a, Nasareta di Ra, ncēe tsi ko tsáá xgàra Ra,’ témé. ⁹ Xu kò tíi cgoa kò hãa xu khòè xu x'áà ba bóò, igaba xu ko táá Gaam ēe kò tíi cgoa kg'uim di kg'ui-q'ooan kóm. ¹⁰ Ra tēè Me a máá: ‘X'aigaè, dùu ra gha kúrú?’ témé. Me X'aigam Nqari ba bìrì te a máá: ‘Tēe, naka tsia Damaseko koe qòò, gaa koe tsi gha síí bìrìè wèè zi gúù zi Tíi x'áè tsia hãa zi, kúrú tsi gha zi,’ témé. ¹¹ Xu tíi cgoa kò hãa xu khòè xu qgóò hìi a Damaseko koe úú te, x'áam di tcàà-q'ooa nea ko cg'òo tcgáí tea hãa khama.

¹² “Me kò Ananiase ta ko ma tcièm khòè ba hàà bóò te. Nqari-tcáoam khòèm x'áèan ko komsana me e kò ii, a ba a kò wèè ne Juta ne gaa koe x'áèa ne ka kaisase tcommèa. ¹³ Me dxùukg'aia te koe téé a ba a máá: ‘Tíi qōe tsi Saulo tsee, bóò gaicara!’ témé. Ra kò gaam x'aèm ēem kaga bóò me. ¹⁴ Kam ko nxãaska máá: ‘Nqarim gatá ka xòò ga xu di ba nxará tcg'òò tsia hãa, x'áèa ba tsi gha q'ãa ka, a tsi a tchànóm Khòèm Jeso ba bóò ka, a Gam kg'ám koe guuam kg'ui ba kóm ka. ¹⁵ Eè tsi bóò a kóma hãa zi koe tsi gha Gam dim nxàea tseegukagu-kg'ao ba ii ka, wèè khòèan koe. ¹⁶ Ka ncēeska tsi ko dùú sa qãà? Tēe naka tsia tcguù-tcguuè naka i chìbia tsi xg'aàra tcg'òòè, tciì cg'òè Me kose,’ témé.

Paulo ba ko tcièè a síí qhàò zi di ne xgaa-xgaa

¹⁷ “Eër ko Jerusalema koe kabise, a ra a ko tempelem koe còrè, kar ko c'ēes sòokuris ka tcãàè. ¹⁸ A ra a X'aigam Nqari ba bóò Me ko tíi cgoa kg'ui a ko máá: ‘Qhàé, naka ncēeskaga Jerusalema koe tcg'oa, cuiskaga ne Tíi ka nxàea tseegukaguan tsari dtcòma hãa tite ke,’ témé. ¹⁹ Ra kò xòe a máá: ‘X'aigaè, ncēe xu khòè xua q'ana, wèèm còrè-nquum koer kò ko tcãà a ko ēe ko Tsáá koe dtcòma ne qáé, a ra a ko xg'ám ne sa. ²⁰ Eè i ko Tsarim nxàea tseegukagu-kg'aom Stefanem di c'áòan ntcãaguè, kar ko tíi ga ra gaa koe tééa-tēe a ra a ko gaxu cgoa dtcòmku, a kò ēe ko cg'òo me xu di qgáían kòre,’ témé. ²¹ Me nxãaska X'aiga ba bìrì te a máá: ‘Qòò, nquú kar gha tsééa úú tsi, táá zi qhàò zi di ne koe ke,’ témé,” tam Paulo mée.

Paulo ba ko xg'ámmè, Roma dim khòè me e igaba

²² Xu kò khòè xu Paulo ba komsana, me nxãakg'aiga qòò a síí ncēeta mée. Xu kaisase q'au a máá: “Ncēeta iim khòè ba méém nqòòmkg'ai koe tcg'òòè, qãè tama ia, kg'òèm gha sa ke,” témé. ²³ Eè xu ko q'au, a ko qgáía xu xaoa q'aa, a ko gómán dōea kãé tc'amaka, ²⁴ kam ko tc'amaka hãnas téé-q'oos dim tc'ãà-cookg'aim ncōo-kg'ao xu di ba x'áè, me Paulo síí ncōo-kg'ao xu dim x'áém koe tcãàè, a ba a xg'ámmèkose tēèè. *Tc'amaka hãnas téé-q'oos dim tc'ãà-cookg'ai ba* kò q'ãa kg'oana, dùús domka xu ko khòè xu ēeta ma q'au cgae me sa khama. ²⁵ Eè xu ko qáéa xòò me, síí xu gha xg'ám me ka, kam kò Paulo ncōo-kg'ao xu dim tc'ãà-cookg'aim ēe kò qáea ba koe tēem ncēe nqãaka hãnas téé-q'oos dim ka máá: “A x'áèa ne kgoara hãa, Roma

dim khóem gha xg'ámmè sa, ncēe kg'ui zi cgoa kò táá tēè a nxāata ma chibi-chibiè ba?" témé.

²⁶ Nqāaka hānas téé-q'ooos dim tc'āà-cookg'aim ko ncēes gūù sa kóm kam ko tc'amaka hānas téé-q'ooos dim tc'āà-cookg'aim koe sí xàà si, a máá: "Nta tsi gha hēé? Ncēm khóè ba Roma dim khóè me e ka," témé.

²⁷ Me tc'amaka hānas téé-q'ooos dim tc'āà-cookg'ai ba Paulom koe sí, a tēè me a máá: "Bìrì te, Roma di tsi khóè tsi ii sa?" témé. Me máá: "Èè, gaar ga ra a," tam ma xōa. ²⁸ Me nxāaska tc'amaka hānas téé-q'ooos dim tc'āà-cookg'ai ba máá: "Tíí ra kaisa surutan surutaa, nxāasegar gha Roma dim x'āè-kg'ao ba kúrú ka," témé. Me Paulo ba xōa a máá: "Igabar tíí nqōóm dir x'āè-kg'aor iise ábàèa," témé.

²⁹ Xu ēe kò tēè me kg'oana hāa xu qhāése guu me. Me tc'amaka hānas téé-q'ooos dim tc'āà-cookg'ai ba q'ae, ēem ko bóda q'āa, Paulo ba Roma dim khóem me e, igabam táuan cgoa qáé mea sa ka.

Paulo ba Juta di xu tc'āà-cookg'ai xu dis xg'aes koe

³⁰ Ncōo-kg'ao xu dim kaia ba kò qāèse q'āa kg'oana, dùús kam ko Paulo ba Juta ne ka chibi-chibiè sa, khamam kò q'uu dim cáím ka kgoara me, a ba a x'áèan tcg'òó, kaia xu peresiti xu hēé naka kaia xu dis xg'ae sa hēéthéé xu méé xu xg'ae sa. Me kò nxāaska Paulo ba cookg'aia xu koe óga.

23

¹ Me Paulo ba kaia xu dis xg'ae sam qāèse téé a ko tcgái-q'ooa sa koe bóò koe máá: "Tíí kíí ga xaoè, Nqarim cookg'ai koer q'anos tcáós cgoa tchānos kg'òè sa kg'òèa hāa ncēes koosega," témé. ² Kam ko nxāaska kaiam peresitim Ananiase ba ēe kò Paulom qāe koe téé-tēe xu bìrì a máá, xg'ám kg'ám me méé xu, témé. ³ Me nxāaska Paulo bìrì me a máá: "Nqari ba gha xg'ám tsi, tsáá ēe q'úúse xg'aàèam nquum cgáé-q'oo khama ii tseè! Eè koe tsi ntcōe a ko chibia te bóò x'áèan ma ii khama, igaba tsi ko tsáá ga tsi x'áèan ntcoè, thòð-thòè méé ra, ta mééan ka," témé.

⁴ Eè kò Paulom qāe koe téé-tēe xu kò bìrì me a máá: "Kaiam peresitim Nqarim di ba tsi koáé cgúí?" témé. ⁵ Me Paulo ba xōa xu a máá: "Tíí kíí ga xaoè, kaiam peresiti me e sar kò bóda q'āa tama; góásea i hāa a ko máá: 'Táá tc'āà-cookg'aim tsari ne khóè ne dim ka cg'āè gūù kg'ui guu!' téméè khama," tam méé.

⁶ Me kò nxāaska Paulo ba, c'ēea xu Saduke e, xu c'ēea xu Farasai e sam kò q'ana hāa khama xg'aes cookg'ai koe q'aua tcg'òó a máá: "Tíí kíí ga xaoè, tíí ra Farasai ra a, Farasai khara ka cóáse ra a. Tēèkus q'oo koer hāa, x'óóa ne gha x'ooan koe tēe di nqòda ner úúa hāa khama," témé.

⁷ Eēm ko ncēeta mééa xg'ara kas ko Saduke xu hēé naka Farasai xu hēéthéé xg'aeku koe mēéku sa tēe, si xg'ae sa q'aa-q'aase. ⁸ Saduke xu kò máá, x'ooan koe tēe sa káà si i, i moengelean ga káà a, me tc'ēe ba thēé káà me e, témé khama. Igaba xu kò Farasai xu ncēe gúúan wéè ga hàna sa dtcòm. ⁹ Si kò kaisas tcēé-tcēe sa tēe, xu c'ēe xu x'áè xgaa-xgaa-kg'ao xu ncēe kò Farasai di ii xu tēe a kaisase ntcoeku a máá: "Ncēm khóem ka xae cúí gūù tshúù ga hòò tama. Kháé dùú sa gha ii, ncēe c'ēedaokam kò tc'ēe ba kana moengele ba kg'ui cgoa mea ne?" ta xu méé. ¹⁰ Si xg'ae sa kaisase mēéku, me tc'amaka hānas téé-q'ooos dim ncōo-kg'ao ba q'ád, Paulo ba xu gha séè a tòà q'aas gúús ka, khamam ncōo-kg'ao xu bìrì, xōa xu gha a síí qarika séèa tcg'òó me, a ncōo-kg'ao xu dim x'áem koe úú me ka.

¹¹ Xùrikom ntcùúm kam ko X'aigam *Nqari* ba Paulom qàe koe hàà téé a máá: “Tòon tcáo! Ncêe tsi kò Tíí ka ma Jerusalema koe nxàea tseegukagua khama méé tsi gataga ma thée Roma koe nxàea tseegukagu,” témé.

Paulom gha cg'òe dis kàa sa

¹² Q'uu i ko ka xu ko Juta xu tcúú qáé, a xu a kaias gaises cgoa gaise, cuisakaga xu tc'óó kana kg'áà tite di sa, Paulo ba xu cg'òo tamas cookg'ai koe. ¹³ Ncêes gaise sa kò kúrúa hãa xu khòe xua kò 40 sa nqáéa hãa. ¹⁴ Kaia xu peresiti xu hêé naka *khòe ne di xu* kaia xu hêéthêé koe xu kò síí a máá: “Gaisea xae hãa kaias gaises cgoa, cúí gùú ga xae xám tite sa, Paulo ba xae cg'òo tamas cookg'ai koe. ¹⁵ Ke méé xao ncêeska gaxao hêé naka kaia xu dis xg'aes di xu hêéthêé ncõo-kg'ao xu dim kaia ba bìrí nakam máa xao o me, gam ka xao qãèse q'ãa kg'oana khama ma kúrúse ná. Sixaea ncêe koem hàà tamas cookg'ai koe cg'òoa ba kg'ónòsea máána hãa ke,” témé.

¹⁶ Igaba ãem ko Paulom ka qôeses dim cóá ba gaas kàa sa kómí, kagam ko síí Paulo ba bìrí si, ncõo-kg'ao xu dim x'áém q'oo koe. ¹⁷ Me nxãaska Paulo ba c'ẽem tc'ãà-cookg'aim nqãaka hànas téé-q'ooos di ba tcii, a bìrí me a máá: “Ncẽem qárí-kg'ao ba sèè naka tc'amaka hànas téé-q'ooos dim tc'ãà-cookg'aim koe úú, c'ẽes gùú sam úúa hãa bìrí mem gha sa ke,” témé. ¹⁸ Me nxãaska sèè me, a ba a tc'amaka hànas téé-q'ooos dim tc'ãà-cookg'aim koe úú me. A ba a máá: “Paulom qáèèa ba tséé tea, ncẽem qárí-kg'ao bar gha tsáá koe óá ka, c'ẽe gúúm úúa, bìrí tsi kg'oanam hãa a khama,” témé.

¹⁹ Me tc'amaka hànas téé-q'ooos dim tc'ãà-cookg'ai ba qárí-kg'ao ba sèè, a dxùukg'aia ba za tcèèa nqáékagu me, a tèè me a máá: “Dùú sa tsi úúa hãa, bìrí te kg'oana tsi hãa sa?” témé. ²⁰ Me máá: “Juta xu kg'uia xg'aea hãa, dtcàrà tsi xu gha, tsi q'uu ka Paulo ba kaia xu dis xg'aes cookg'ai koe óága ka, gam ka xu qãèse tèèa kg'ónò kg'oana khama xu kò hêé. ²¹ Igaba táá nqábé xu guu, 40 sa nqáéas xg'aes khòe xu di sa qãe mea hãa ke. Gaisea xu hãa, tc'óó a xu a kg'áà tite sa, cg'òo me tama xu hãas cookg'ai koe ke. Kg'ónòsea xu hãa ncêeska, a qãà hãa nxàe tsi ghas cúí sa, gaxu dis dtcàràs koe.

²² Me tc'amaka hànas téé-q'ooos dim tc'ãà-cookg'ai ba qárí-kg'ao ba bìrí me qòò, a q'ãa-q'ãa me, a ba a máá: “Táá cúí khòe ga ncêe gúúan ncêe tsi tíí koe xààa hãa bìrí guu,” témé.

Paulo ba ko Kaesarea koe úúè

²³ Me nxãaska c'ẽe tsara nqãaka hàna téé-q'ooan di tsara tc'ãà-cookg'ai tsara tcii, a bìrí tsara a, a máá: “Kg'ónòse tsao naka 200 xu ncõo-kg'ao xu sèè, 70 xu bìí qábì-kg'ao xu hêé naka 200 xu kg'áo xaose xu hêéthêé e, naka xao Kaesarea koe ncẽem ntcùúm ka 9 di x'aè ka qòò, ²⁴ Paulo ba bìian qgóóa máá, nakam nxãasega tc'ãà-cookg'aim Felikisem koe qãèse úúè,” témé. ²⁵ A ba a kò tcgãya sa ncèeta ma góá:

²⁶ “Tíí ra Kelodiase Lisiase ra a,

“Tc'ãà-cookg'aim Felikisem tcom-tcomsa bar ko góá máá:

“Tsgámkua ne!

²⁷ “Khòem ncêer kò *tcgãyas cgoa tséé úú* ba Juta xu ka qgóóèa, xu kò cg'òo me kg'oana, igabar kò tiri xu ncõo-kg'ao xu cgoa hàà, a hàà hùí me, Roma dim khòe me e sar kò kómá hãa khama. ²⁸ Q'ãa kg'oana ra kò hãa, dùús domka xu ko chibi-chibi me sa, khamar ko nxãaska gaxu dis xg'aes kaias koe óá me. ²⁹ Ra kò bóò, chibi-chibi mes gaxu di sa kò gaxu di x'áèan di ii sa, igaba i ko cg'òoem gha kana qáèèm gha di chibia ba

kg'anoa hãa di chibian kàa a. ³⁰ Eër ko ãem khóem koe gha hàà kúrúses kàa sa q'ãakaguè, kar ko cúí q'oro tsáá koe tsééa úú me. A ra a gataga ãe ko chibi bóò me xu thée x'áean máà, chibian ãe xu úú cgoa mea xu gha tsáá koe úú ka," témé.

³¹ Xu kò nxãaska ncõo-kg'ao xu gaxu di zi x'áè-kg'ám zi komsana, a xu a Paulo ba sée a ntcúú ka Antipatirise koe úú. ³² Xu q'uu dim cám ka nqàrè cgoa hàna xu khòè xu, ãe kò bïian qábïa hãa xu guu xu Paulo ba úú, xu gaxu ncõo-kg'ao xu dim x'áém koe kabise. ³³ Eè xu ko bïian qábïa hãa xu khòè xu Kaesarea koe síí, ka xu kò tc'ãà-cookg'ai-kg'aom koe tcgãya sa tcg'òó a úú, a Paulo ba gam tshàu q'oo koe tcãà. ³⁴ Me tc'ãà-cookg'ai-kg'ao ba tcgãya sa nxará, a ba a ndakam nqõóm koem guua hãa sa tée. Kilikia koem guua hãa sa kò bóò q'ãase ³⁵ kam ko máá: "Ncèè chibi ko bóò tsi xu khòè xu kò ncèe koe hàà ner gha hàà tsaris tchõà sa kóm," témé. A ba a nxãaska x'áè, Paulom gha Herotem dim nquum x'aian dim koe qãèse qg'óó, a q'òéè sa.

24

Paulo ba ko Juta xu ka chibi-chibiè

¹ 5 cámán ko nqáé kam kò kaim peresitim Ananiase ba *Kaesarea* koe síí, c'èe xu kaia xu hée naka x'áè q'ãa-kg'aom Teretalase ba héeéthéè cgoa, a ko síí gaxu ko ma Paulo ba chibi bóò sa tc'ãà-cookg'aim koe nxàe. ² Eëm ko Paulo ba tcia tcãàè, kam kò Teretalase ba tshoa-tshoa a chibi-chibi me, a máá:

"Qãè-tcaoa ta máána hãa, qáòm x'aèm ncèe ta tsáá dòm q'oo koe tòókuan cgoa x'áèa hãa ba. Tsari tc'ãà-cookg'aia ne kái còoka-kg'òèa-qòòan óágara hãa, sita di ne khòè ne kúrúa kabi di i. ³ Felikise tsi kaisase tcom-tcomsa tseè, wèè dàòan koe ga hée naka wèè za ga héeéthéè ta ko ncèes gúú sa dtcòm, wèè qãè-tcaoa cgoa. ⁴ Igaba nxãaska, nqúú ka tchõà sa úú tamaser ko còrè tsi, tsari qãèan koe tsi gha guu a xòmse komsana xae e sa.

⁵ "Ncèem khòè ba ta ko bóò me ghãàku-kg'ao me e, a ba a ko wèém nqõóm koe wèè ne Juta ne qg'ái. A ba a gataga Nasareta dis xg'aes dim tcúú me e. ⁶ A ba a kò gataga tempele bam gha cg'uri-cg'uri di dàòan qaa, ta kò nxãaska qg'óó a qáé me. ⁷ ⁸ Tèèa xamà ba ka tsi gha tsáá ga tsi tseeguan hòò, chibi zi ncèe zi wèè zi ncèe xae kò tcee me zi koe," tam méé.

⁹ Xu kò Juta xu gataga chibi bóò ba koe tcãà, a wèè gúúan ãea tseegu u sa nxàe.

Paulo ba ko Felikisem cookg'ai koe tééa mááse

¹⁰ Eëm ko tc'ãà-cookg'ai ba kg'uim gha di x'aèan máà me, kam kò Paulo ba kg'ui a máá: "Q'ana ra hãa, tsi ncèes qhàò sa tc'ãà kurian tc'ãà-cookg'aia hãa, ra ko qãè-tcaoase cookg'aia tsi koe xora mááse. ¹¹ Thamkase tsi gha nxàea cgáékagu u, 12 ga nqáé tama cámán kar kò Jerusalema koe síí ko còrè sa. ¹² Tiri xu chibi-chibi-kg'ao xu kò hòò te nakar cúí khòè cgoa ga tempelem koe ntcoeku tama, kana c'èe khòè gar kò còrè-nquuan koe qg'ái tama, kana x'áé-dxoom q'oo koe ga igaba. ¹³ Gataga xu cuiskaga qãèse x'ái tsi tite, chibi-chibia xu kò ko máá tes gúú sa. ¹⁴ Gatà i ii igaba, xu ko ncèes gúús cúís ka tseegu, ncèe xu ko máá, Nqarim ncèe sita ka xõò ga xu di bar ko dqòm gaam dàòm ncèe xu ko tshúú-ntcõa iise séem ka. Igabagar ko

* **24:7:** C'èe zi tcgãya zi Gerika di zi ncèe xùri ko kg'uian úú: "a ta a kò tc'èe, sita di x'áèan cgoa ta ga xgàra me sa. ⁷ Igabam kò ncõo-kg'ao xu dim kaim Lisiase ba hàà a hàà kgãa ka tshàu-q'ooa ta koe séèa tcg'òó me. ⁸ A ba a ãe ko chibi-chibi me ne x'áè, tsáá cookg'ai koe méé ne hàà sa."

wéés gúús Moshem di x'áèan koe góáèas koe hěé naka ncēe porofiti xu koe góáèas koe hěéthěé dtcòm. ¹⁵ A ra a gataga ncēe xu khóè xu khamaga ma gaas nqòòs cúis ga sa Nqarim koe úúa hãa, ncēe x'ooan koe tēe sa gha ēe tchàno ne koe ga hěé naka ēe chibiga ne koe ga hěéthěé hãa di sa. ¹⁶ Ra ko gaa domkaga wèè qaria te cgoa kúrú, Nqari ba hěé naka khóè ne cookg'ai koe hěéthěér gha wèè x'aè ka tchàno tcáóan úúa hãa sa.

¹⁷ “Jerusalema koer kò kái kurian nqáéase hàà, tiri ne khóè ne dxàua ner gha máàku zi ógara máa ka, a ra a hàà dàò-a-máàku zi kúrú ka. ¹⁸ Eē ne ko tempelem koe bóò ter ko ncēeta hěé kar ko x'áèan koe ko qaase sa kúrú hãa. Kaias xg'ae sa kò tíi cgoa hãa tama, i kò tcéé-tcēean káà a. ¹⁹ Igaba i kò c'ēe Jutan hàna, Asia dim xg'aekum koe guua a, ncēe tsáá cookg'ai koe ga kò hààraa a, a hàà chibia te nxàe, úú ana ra kò hãa ne. ²⁰ Kana ncēe koe hàna xu igaba méé xu ēer kò xg'aes cookg'ai koe téé-tēe ka xu kò dùútsa chibi sa bóò tea hãa sa nxàe. ²¹ Cúis gúús *chibi-chibi te xu ga ko sa*, ncēer kò q'au si i, ēer ko cookg'aia xu koe tēe ka, a máá: ‘X'ooan koe tēean dis gúú si i, ncēer tíi gaxao cookg'ai koe chibian q'oo koe hãa sa,’ témé sa,” tam méé.

²² Me kò nxāaska Felikisem, ncēe ko dtcòm-kg'aoran di kg'òèan di dàòan ka qāèse q'ana ba gane di còoka-qòòan téékagu, a ba a máá: “Eēm ko Lisiaseem ncòò-kg'ao xu dim tc'amaka hãnas téé-q'òos dim tc'āà-cookg'ai ba hàà ner gha gaxao dis tchōà sa hàà bóò,” témé. ²³ A ba a kò ēe nqāaka hãnas téé-q'òos dim tc'āà-cookg'ai ba bìrì, Paulo bam gha kòre sa, igaba méém kgoarasean máà me, naka gam ka c'ēea xu táa cara guu, gam ko tc'ēe gúuan máà mea ne.

Paulo ba Felikise khara Derusila khara cookg'ai koe

²⁴ C'ēe cáman nqáéasem kò Felikise ba gam dis khóès Derusilas cgoa hàà, ncēe Juta kò ii sa. A ba a Paulo ba tcii, a hàà kóm me, me ko Jeso Krestem di dtcòmman ka kg'ui. ²⁵ Igabaga ēem ko Paulo ba tchàno sa hěé naka qgóóse sa hěé naka hààkos xgàraku sa hěéthěé ko bìrì me, kam ko Felikise q'áòs ka tcāàe a ba a máá: “Tc'āòà i hãa, ke qòò ncēeska! Eēr ko x'aèan hòò ner gha síi tcii tsi ke,” témé. ²⁶ Eēm x'aèm kam kò gataga tcoma hãa, Paulom gha ts'āà ka mari cgoa x'ámá me sa, khamam kòo káise tcii me kg'ui cgoa mem gha ka.

²⁷ Càm kurian nqáéa kam kò Porekio Feseto ba ntcōó-q'ooan Felikisem di séè, igabam kò Felikise Juta ne hùì kg'oana khamam kò Paulo ba qáè-nquuan koe guu.

25

Paulo ba Fesetom cookg'ai koe

¹ Eēm ko Feseto gam dim xg'aekum koe hàà kam kò nqoana cáman qāá q'oo koe Jerusalema koe qòò, Kaesarea koe guu a. ² Xu kò kaia xu peresiti xu hěé naka Juta di xu tc'āà-cookg'ai xu hěéthěé gam cookg'ai koe síi x'áise, a xu a Paulom di chibian nxàe, a Feseto ba dtcàrà, ³ Paulo bam gha Jerusalema koe úú sa, kàa sa xu kò kg'ónòa, dàòm q'oo koe xu gha cg'òo me di sa khama. ⁴ Me kò Feseto ba xqà a máá: “Paulo ba Kaesarea koe qgóóèa, ra ko tíi ga ra thěé gaa za qòò. ⁵ Ke guu naka xu gaxao di xu kaia xu c'ēe xu tíi cgoa qòò, naka gaa za síi khóè ba chibi-chibi, ncēè c'ēe gúù tshúùm kò kúrú ne,” témé.

⁶ Eēm ko 8 kana 10 cáman nqáé tama cáman Jerusalema koe hãa kam kò Kaesarea koe q̄ò, a q'uu òim cáim ka qhàis koe síi ntcóò-q'ooa ba koe ntcóò, a ba a x'áèan tcg'óò, Paulom gha cookg'aia ba koe tciia óáè sa. ⁷ Eēm ko Paulo hàà ka xu ko Jerusalema koe guua xu Juta xu hàà tééa nxãmanxama me, a kái zi chibi zi qóm zi tcee cgae me, ncēe tseegukagu tama xu hãa zi.

⁸ Me nxãaska Paulo x̄qara mááse a máá: “Cúí chibi ga ra kúrúa hãa tama, Juta ne di x'áèan ntcoean koe, kana tempelem koe ga igaba, kana *Roma ne òim x'aigam* Kaesaram koe ga igaba,” témé.

⁹ Me Fesetom, ncēe Juta ne ko hùì kg'oana ba Paulo ba bìrì a máá: “Jerusalema koe q̄ò sa tsia ko tc'ēe, a tsi a síi cookg'aia te koe téé, a chibian ncēe x̄qara mááse?” témé.

¹⁰ Me Paulo x̄q a máá: “Ncēeskar Kaesaram dis qhàis koe téé-tēe, ncēe gaa koe méér ga ko hàà x̄qara máásekaguè koe. Cúí gùù tshúù gar Juta ne koe kúrúa hãa tama, ncēe tsáá ga tsi ma thēé t'òese q'ana khama. ¹¹ A ncēe chibigar kò ii, x'óo ra gha sa ko qaas chibi sa, ner x'óo sa xguia hãa tite, igaba ncēe chibi ne ko bóò te qgái kò káà ii ne i cúí khòe ga qari úú tama, gane tshàu q'oo koe i gha tcãà te di i. Kaesara bar ko dtcàrà mááse!” témé.

¹² Eēm ko Feseto gam dis xg'aes cgoa chóa xg'ara kam ko nxàe a máá: “Kaesara ba tsi dtcàrà máásea, khama tsi gha Kaesaram koe q̄ò,” témé.

Paulo ba Ageripa khara Berenise khara cookg'ai koe

¹³ Cg'orò cáim-coan qãá q'oo koe khara kò x'aigam Ageripa ba hēé naka Berenise sa hēéthēé khara Kaesarea koe hàà, a síi Feseto ba tsgámkagu. ¹⁴ Kái cáman khara ko gaa koe hãa kam kò Feseto ba Paulom dis tchòàs ka x'aiga ba chóa cgoa, a ba a máá: “Ncēe koem c'ēm khòè ba hàna Felikisem ka qáé-nquum koe qaùèa ba. ¹⁵ Eēr ko Jerusalema koe síi ka xu ko kaia xu peresiti xu hēé naka kaia xu Juta ne di xu hēéthēé chibi-chibi me, a xu a dtcàrà te, chibiga me e, tar gha méé sa. ¹⁶ Ra ko bìrì xu, Roma ne dis kg'òòs tama si i sa, khòem gha khòe ne máàè, qanegam chibi ko bóò mem khòem cgoa q'oaku naka máàèa baa chibian koe x'áèan hòò naka x̄qara mááse tamas cookg'ai koe sa. ¹⁷ Eē xu ko ncēe koe xg'ae, kar kò tchòà sa táá ão-ão, igabar kò q'uan ka qhàis koe síi ntcóò-q'ooa te koe ntcóò, a ra a khòem gha óágaè di x'áèan tcg'óò. ¹⁸ Eē xu ko chibi ko bóò me xu tēe a ko kg'ui ka xu ko táá cúí gùù kaga chibi-chibi me tíi ko nqòòà hãa a. ¹⁹ Gaan téé-q'oo koe xu ko kg'ama kg'uiian úúa ntcoeku cgoa me xu kòo o, gaxu dis dtcòm ka naka Khòem x'óoam ka hēéthēé e, Jeso ta ko ma tciie ba, ncēe Paulom kò máá kg'òèam hãa, témé ba. ²⁰ Aagusear kò hãa, ntar ga ma chibian ēe ma xùrì dàò sa, khamar kò tēè me, Jerusalema koe q̄òà nem ko tc'ēe sa, a gaa koe síi chibian x̄qara mááse sa. ²¹ Eēm ko Paulo dtcàrà mááse, Kaesaram dis bóòs koem gha úúè sa, kar ko x'áè, qgóòem gha sa, ra nxãakg'aiga Kaesaram koe síi tsééa úú me,” tam méé.

²² Me nxãaska Ageripa Feseto ba bìrì a máá: “Tíi kar ncēm khòè ba kóm kg'oana,” témé. Me x̄q a máá: “Q'uu ka tsi gha kóm me,” témé.

Paulo ba Ageripam cookg'ai koe

²³ Xùrikom cáim ka khara kò Ageripa ba hēé naka Berenise sa hēéthēé khara hàà, x'ai-x'áisean cgoa, a khara a hàà komsanan òim nquum koe tcãà, tc'amaka hãas téé-q'ooos di xu ncòo-kg'ao xu cgoa, naka q'ãàe xu khòe xu x'áè-dxoom di xu hēéthēé cgoa. Fesetom di x'áè-kg'áman kam kò

Paulo óágaè. ²⁴ Feseto ba ko máá: “X'aigam Ageripa ba hěé, naka wèe ne khòe ne ncēe koe gatsam cgoa hãa ne hěéthěé tuè, ncēm khòe ba tu ko bóò! Wèe ne khòe ne Juta di nea còrè tea gam ka, Jerusalem koe hěe naka ncēe *Kaesarea* koe hěéthěé e, a ko q'au cgae te, táá méém ga qanega kg'òeas gúus ka. ²⁵ Ra bóò me cúí gúú ga kúrúa hãa tama, x'oo sam ga kg'anoa a, igabam ko nxãaska x'aiga-dxoom Roma dim koes gha tchòà sa úúe sa dtcàrà mááse, ra nxãaska bóò Roma koer gha úú me sa. ²⁶ Igabar cúí gúú ga úú tama, gam kar gha x'aiga-dxoom tiri ba góá máá a. Khamar gaa domkaga óága mea wèea tu cookg'ai koe, gataga kaisase tsáá x'aiga tsi Ageripa tsi cookg'ai koe, nxãasegar gha ncēe xùri dàòan di xòan koe c'èes gúú sa hòò, a nxãan ka góá ka. ²⁷ Bóòr ko i káà hùì i khama, qáèèam khòe ba tsééa úúa ne, chibi-chibièam ko máàès gúú sa qãèse nxàe tamase,” tam méé.

26

¹ Me kò nxãaska Ageripa Paulo ba bìrì a máá: “Kgoara tsi mááèa kg'ua tsi gha mááse sa,” témé. Kam kò nxãaska Paulo x'òàa ba ghùì, a ba a xòara mááse, a máá:

² “X'aiga tsi Ageripa tseè, bóòr ko ts'ee kg'ai ra a sa, ncēer ncēe cárn ka tsáá cookg'ai koe tēe ka, a ko wèe chibian tiri ncēe Juta ne koe guua hãa koe xòara mááse. ³ Qãèse tsi q'ana hãa, Juta ne di kg'òòan hěe naka ntcoeku-kg'áma ne hěéthěé e khama. Gaa domkar ko dtcàrà tsi, qãèse tsi gha komsana te sa.

⁴ “Cg'áré ra a koe ga ne guu a wèe ne Juta ne kg'òè-q'ooa te q'ana hãa. *Q'ana ne hãa, ntar kò ko ma tiri* ne khòe ne xg'aeku koe hěe naka Jerusalem koe hěéthěé tshoa-tshoases koe ga guu a ko ma kg'òè sa. ⁵ Qáò x'aèa ne ne q'aa tea, a ne a ga nxàea tcg'òò, tc'èe ne kòo ne, qari dàòan sita dis dtcòm di koer kò kg'òè sa, Farasai ra iise. ⁶ Ra ncēeska ncēe koe tēe, tēèkus koe, nqòòs ncēer úúa hãas di sa, nqòòkagukus ncēe Nqarim kò sita ka xòòà xu nqòòkagua hãas koe. ⁷ Sita di zi qhàò zi 12 zi Iseraele di zi ko koaba ba hěe naka ntcúù ba hěéthěé Nqari ba qarika tsééa máá, ncēes nqòòkaguku sa ne gha hòò di tcoma ne ne úúa hãa khama. Oo, x'aigaè, ncēes nqòòs domkar ko Juta ne ka chibi-chibiè. ⁸ Dùús domka tu dtcòm úú tama, Nqari ba ga khòèan x'ooan koe ghùì di i?

⁹ “Igabar kò tíia, tíi ka bóòà hãa, káí zi gúú zi méér ga kúrú naka Jesom Nasareta dim di cg'òèan ntcoe sa. ¹⁰ Ncēea Jerusalem koer kò kúrús ga si i: Kaia xu peresiti xu koer hòòà qarian cgoar kò káí dtcòm-kg'aoan* qáé-nquuan koe tcãà, gatagar kò tíi igaba èer ko kóm cg'òòè ne ko sa ka, èes gúú sa dtcòmà máána hãa. ¹¹ Káiser kò ko còrè-nquu xu koe tcana te a xgàra ne, a ra a kò kúrú ne, gane dis dtcòm sa ne gha cóè ka. Kaisase gane koe xgòàn kar kò gataga táá nqòòan di x'áé-dxooan koe ga síi xgàra ne.

Paulo ba ko nxàe, ntam ma Jesom cgoa xg'aea sa

(Tsee 9:1-19; 22:6-16)

¹² “Ncēes tc'èe sa úúaser kò Damaseko koe qđò, kaia xu peresiti xu koe guua qarian hěe naka x'áèan hěéthěé úúa hãase. ¹³ X'aigaè, koaba di x'aè e kò ii, èer kò dàò q'oo koe hàna kar kò nqarikg'ai koe guuam x'áà ba bóò, kaisase ko cárn ka x'áà ba, me ko tíi koe x'áà, naka èe kò tíi cgoa hãa xu koe hěéthěé e. ¹⁴ A èe xae wèea xae ga gómankg'ai koe cg'áèa hãa kar kò

* **26:10:** dtcòm-kg'ao ne - Gerika sa ko máá: “tcom-tcomsa ne,” témé.

dòm ba kóm, me ko Hebera dis kg'uis ka kg'ui cgoa te a ko máá: 'Sauloè, Sauloè, dùú sa tsi ko xgàra Tea máá? Tc'íia tsi kòo kabi ne tsi ko thòò-thòose, *ghòem khama* dqàbi hii ba ko tc'íi ba,' témé. ¹⁵ Ra tèe a máá: 'Díí Tsia, X'aigaè?' témé. Me X'aigam Nqari ba xoa a máá: 'Jeso Ra a, ncêe tsi ko xgàra Ra. ¹⁶ Igabaga tõe naka nqàrèa tsi cgoa téé, ncêes gúús domkar tsáá koe x'áisea hãa ke: Tiri tsi qãà tsi gha ii kar nxaráa tcg'òò tsia, a Tíí koe tsi bóòda hãa zi gúú zi hëé naka x'ái tsir gha zi gúú zi hëéthëé di tsi nxàea tseegukagu-kg'ao tsi ii ka hëéthëé e. ¹⁷ Tsari ne khòe ne koe hëé naka tãá zi qhàò zi di ne koe hëéthëer gha kgoara tsi, ncêer gha gane koe tsééa úú tsi ne, ¹⁸ tcgáíia ne tsi gha xgobekg'am ka, a ntcúúan koe kabi a tcg'òò ne a x'ààn q'oo koe tcãà ne ka, a satanam di qarian koe tcg'òò ne a Nqarim koe úú ne ka, nxãasega ne gha chìbian di qgóóa-máákuan hòò, a ne a gha Tíí koe dtcòmàn ka Nqarim di ne khòe ne ii ka,' témé.

Paulo ba ko gam di xgaa-xgaan ka nxàe

¹⁹ "Khamar x'aiga tsi Ageripa tseè, nqarikg'ai dis x'ái sa ntcoe tama. ²⁰ Igabar kò kg'aia Damaseko di ne koe síí nxàe si, a nxãaska Jerusalem koe hëé naka Jutea dim nqòóm koe hëé, naka gataga tãá zi qhàò zi di ne koe ga hëéthëé síí nxàe si a ko máá, gane di chìbian koe méé ne tcóóse naka Nqarim koe kàbise, naka tcóósea ne hãa sa ko x'ái zi tséé zi kúru. ²¹ Ncêes gúús domka ne kò Juta ne tempelem koe qgóó te, a ne a cg'òo te kg'oana. ²² *Igaba* ra wèe x'aèan ncêe kaga Nqarim koe hùian hòòda, a ncêe koe tõe, a ko *wèe ne khòe ne* èe nqãaka hàna ne hëé naka tc'amaka hàna ne hëéthëé koe nxàea tseegukagu. C'èe gúú *tíí tc'èe koe tcg'oara hãar* nxàe tama, igabar ko porofiti xu hëé naka Moshe ba hëéthëé xu nxàea hãa, a máá, kúrúses gha témés gúú sa nxàe. ²³ Ncêe xu kòo máá, Krete ba gha xgàrase, a ba a gha tc'ãà a x'ooan koe tõe, a gha ncêem dàòm ka Iseraele di ne khòe ne koe hëé naka tãá zi qhàò zi di ne koe ga hëéthëé x'ààn ka kg'ui, témé sa," tam Paulo ba méé.

²⁴ Paulom qanega hãa a ko gam di xqara máásean ka nxàe kam kò Feseto ba tcãà kg'ám-q'oo me, a q'au a máá: "Temea tsia, Pauloè! Kaisase xgaa-xgaasean tsaria temekagu tsia!" témé.

²⁵ Igabam kò Paulo ba máá: "Teme tama raa, tcom-tcomsa tsi Feseto tseè, igaba ra ko tchànò tseeguan kg'ui. ²⁶ Ncêe zi gúú zi kam x'aiga ba q'anaa hãa khamar ko gam cgoa kgoarasease kg'ui, a gataga tcoma hãa, c'èe gúúan ga kò táá nqáé me sa, ncêe zi gúú zia kò xàise kúrúè tama khama. ²⁷ X'aiga tsi Ageripa tseè, porofiti xu tsia ko dtcòm? Q'ana ra hãa dtcòm xu tsi ko sa," tam méé.

²⁸ Me kò Ageripa Paulo ba bìri a máá: "Xòm x'aè ka tsi gha kúrú ter dtcòm-kg'ao ba kúrú, sa tsi koáé tc'èe!" témé.

²⁹ Me Paulo xoa a máá: "Xòm x'aè kana qáò x'aè i ko sèe *igabar tchõà úú tama*, a ko Nqari ba còrè, tsáá cúí tsi tama tsi méé tsi ii sa, igaba gataga wèéa ne ncêe ko ncêe cáím ka komsana te ne méé ne tíí khama *dtcòm-kg'ao ba kúrú* sa, *igaba ra tc'èe tama tíí khama tu gha ii sa*, ncêe zi táú zi úúan ka," tam Paulo ba méé.

³⁰ Me nxãaska x'aiga ba tõe, naka tc'ãà-cookg'ai ba hëé, naka Berenise sa hëé, naka wèe ne èe ko gane cgoa ntcòe ne hëéthëé e. ³¹ Eè ne ko qòò ka ne ko bìríku a máá: "Ncêem khòe ba cúí chibi ga kúrú tama, cg'òòem gha sa ko qaa a, kana qáé-nquuan koem gha tcãàè di i!" témé.

³² Me kò Ageripa Feseto ba bìri a máá: "Ncêem khòe ba ga kò kgoaraèa, ncêe Kaesaram koe tchõà sa úúa nem kò dtcàrà máásea tama ne," témé.

27

Paulo ba ko tshàa ba tchoaba a Roma koe qõò

¹ Eë i ko dtcòmkuèa Italea koe xae gha qõò sa, ka xu kò Paulo ba hëé naka c'ëe xu ëe kò qáéèa hãa xu hëéthëé, xu ncõo-kg'ao xu dim kiam Juliom tshàu q'oo koe tcãàè, ncëe kò Kaesara ta ko mééès xg'aes di ba. ² Xae Aderamitime koe guua hãas skepe sa q'ábà, ncëe kò Asia di xu nqõó-coa xu tshàam qàe koe hàna xu koe qõò sa tééa máána hãa sa. Xae kò tshàan q'oo koe tcãà. Arisetarekom cgoa xae kò hàna, Maketonia dim nqõóm di ba, ncëe kò Tesalonika koe guua ba. ³ Q'uu dim cáám ka xae kò Sitone koe tcãà, me kò Julio ba Paulo ba qãese qgóóa hãa khamam kò kgoara me, tcáràse ga xu koem gha sí ka, xu síi ìem ko tc'ëe gúúan koe hùì me ka. ⁴ Eë koe guus ka xae kò Kuperò qàe koe sí nqáé, tc'áá sa kò q'óá-kg'am xaea khama. ⁵ Eë xae ko Kilikia hëé naka Pamfilia hëéthëé q'óá-kg'amam tshàa ba tchoaba, ka xae kò Mira koe síi, ncëe kò Likia koe hàna a. ⁶ Gaa koem kò ncõo-kg'ao xu dim kaia ba Alekesanteria dis skepes, Italea koe ko qõò sa hòò, a gaas koe nqàò xae e.

⁷ Kái cáman xae kò kgàesase qõò, a qóm cgoa qgóókua hãase Kenito koe síi tcãà. Tc'áá ba kò guu xae e naka xae còoka qõò tama, khama xae ko nxãaska *tshàam ka nxama-nxamaèam nqõó-coam* Kereta dim qàe koe síi nqáé, Salemonè q'óá-kg'ama hãase. ⁸ Qóm ba qgóóa hãase xae kò qõò a c'ëem qgám koe síi tcãà, 'Qàem qgám skepe zi ko téé ba,' ta ko ma tciie ba, ncëe Lasea dim x'áé-dxoom qàe koe hàna ba.

⁹ Kái x'aèa ne kò nqáéa, skepes cgoa tshàa ba tchoaba nea kò cg'oe-cg'oega a, tc'õoan carasean di x'aèan qãá q'oo o kò ii khama, me kò Paulo ba nxãaska q'ãa-q'ãa xu ¹⁰ a máá: "Khòè xaoè! Bòòr ko kam gha gaxae dim dàò ba cg'oe-cg'oega ii, skepes koe hëé naka gùù zi koe hëéthëé cúí tamase, igaba gaxae di kg'òèan koe ga hëéthëé e," témé. ¹¹ Igabam kò ncõo-kg'ao xu dim kaia ba, Paulo bam ga komsana kámá ka, chùì-kg'ao ba hëé naka skepes ka q'òòse ba hëéthëé tsara di bìríkuan komsana. ¹² Skepean ko téés qgái sa ko sao di x'aè ka qãè tama, khama xu kò kái xu dtcòmku, kg'ama xu gha qõò sa, c'èedaoka xu gha Fenekise koe síi dis nqòò sa úúa hãase, a sao di x'aè ka gaa koe hãa. Ncëe sa kò skepean ko téés qgái si i, Kereta di sa, dtcèèan xòè hëé naka tcg'aolan xòè hëéthëé dim xg'aekum koe.

Kaiam tc'áá ba

¹³ Eëm ko dtcèè xòè dim tc'áám nqaea hãa ba tshoa-tshoa a ko tc'áá, ka xu ko tc'ëea máá, ncãa xu ncëeska tc'ëe xu ko sa nxãawa hòò, ta tc'ëea, a xu a nxãaska skepe sa ko qgóóa tòò gúúan tcg'òò, a xgoaba a Kereta qàe dim tshàam dxùukg'ai sèè a qõò. ¹⁴ Xòm x'aè qãá q'oo koem kò dxãawa tc'áám Erakilo ta ko ma tciie ba Kereta koe guu, a kaisase tc'áá hàà. ¹⁵ Si kò skepe sa tc'áám ka qgóóè, a kò gãá ba ka tààè. Xae kò nxãaska guu me a *kg'ama q'ooa ba koe ntcòò, i kò tshàan gaan ko tc'ëe koe* xàbùà úú xae e. ¹⁶ Eë xae ko tshàam ka nxama-nxamaèa hãam nqõó-coam cg'árém Kauda ta ko ma tciiem qàe koe hàà nqáé, ka xae ko skepe-coas ncëe skepe-dxoos kháo koe hàna sa qóm cgoa qgóókua hãase kgoana a kòre, táás gha kòbese ka. ¹⁷ Eë xu ko khòè xu tc'amaka ghùì a ko tcãà sia xg'ara ka xu ko skepes dòm q'oo koe dqùian qáéa ntcòò, qgóó xu gha tòò si ka. Siretise di góm dtcòòan koe xu gha síi ncemea tcãàsean bèe ka xu ko skepe sa ko qgóóa tòò qanoan tshàam q'oo di qáú, a xu a skepe sa guu si tshàan ka ghànèa úúè. ¹⁸ Dxãawa

tc'áá ba kò tshúù qgàì koe tòò xaea, xu nxāakg'aiga q'uu dim cím ka skepes q'oo koe xu nqàà hāa zi gúù zi xaoa tcg'óó. ¹⁹ Nqoana dim cím ka xu kò skepes ko tséé cgoaè zi gúù zi tshàua xu tc'áró ka xaoa tcg'óó. ²⁰ Cím sa hēé naka tconò zi hēéthēea kò kái cáman hòòse tama, i kò tc'áán qanega tc'áá, i hùian xae gha hòò di nqòò ga káa a.

²¹ Eē xu ko qáóm x'aè ba úú a tc'óó tama kam ko Paulo xg'aekua xu koe tēe, a máá: “Khòè xaoè, komsana tea xao ga kò hāa, a ga kò táá Kereta koe guu a xgoaba hāa, ncēeska xao ga kò ncēe cg'āèan koe hēé naka aaguse-cgaesean koe hēéthēé tcg'óósea hāa. ²² Igabar ko ncēeska birí xao o a ko máá, tòón tcáo mée xao, témé! Cúía xao ga kg'òèa xao ka aaguse cgaeèa hāa tite ke. Igabas gha skepes cúí sa tshúù-tshuuè. ²³ Ncēe ncāa nqáém ntcùúm kam ncāa, ncēer Gam di ii a ko gataga tsééa máám Nqarim dim moengele ba hàà qàea te koe téé, ²⁴ a ba a máá: ‘Táá q'áo guu, Pauloè. *Roma ne dim x'aigam* Kaesaram cookg'ai koe tsi gha tééa mááse. Bòò, Nqari ba wèè xu ēe tsi ko tshàa ba tchoaba cgoa xu, Gam di cgómkuan ka kg'òèa xu kgoara hāa, témé. ²⁵ Ke xao khòè xaoè, ghùì tcáo, Nqarim koer tcoman úúa hāa ke, ēer ma biríèa khamaga i gha ii sa. ²⁶ Gatà i ii igaba mée xae tshàam ka nxāma-nxāmaèam nqóò-coam c'ēm koe xaoa tcāèe,” tam mée.

Skepes x'oo-q'oo

²⁷ 14 dim ntcùúm ka xae ko qanega Ateria dim tshàam q'oo koe ko ghànèa úúè. Xu skepes di xu nqàri-kg'ao xu nqóò ba xu sao-xg'aea sa ntcùú nqáè ka bóò a q'āa. ²⁸ Xu kò qàm-q'ooan ko tc'āò-tc'āom guù ba tshàan q'oo koe tcāa a bóò i 40 xu mitara xu di qàman úúa. Xòm x'aè qāá q'oo koe xu ko gaia tc'āò-tc'āo, i 30 xu mitara xu di qàm-q'ooan qgóó. ²⁹ Nxōá xàbian koe xae gha xg'áma ntcòosean bèe ka xu ko 4 qanoan skepe sa ko qgóóa tòò kháóa sa koe guu a xòò, a xu a q'uu i gha sa còrè. ³⁰ Skepes di xu nqàri-kg'ao xu kò skepes koe ts'ana tcg'oa kg'oana khama xu kò skepe-coa sa tshàan q'oo koe xòò, skepe sa ko qgóóa tòò qanoan xu kò sí skepe sa ko qòòkagus qanos koe guu a xòò témé a. ³¹ Nxāaskam kò Paulo ba ncōo-kg'ao xu dim kaia ba hēé naka ncōo-kg'ao xu hēéthēé birí a máá: “Khòè xu ncēe xu kò skepes q'oo koe hāa tama ne xao cuiskaga kg'òèa hāa tite,” témé. ³² Xu kò nxāaska ncōo-kg'ao xu skepe-coa sa qgóóa hāa dqùian q'āea qhòm, a guu sis cg'áéa tcāa.

³³ Eē i ko qhòase kam kò Paulo ba wèéa xu q'āa-q'āa, tc'óó mée xu sa, a máá: “Ncēea 14 dim cím me e, xae ko kg'ama bóò a mááse ba, a xabàs cgoa hāa, a cúí guù ga tc'óó ta ga hāa. ³⁴ Gaa domkar ko ncēeska dtcàrà xao o, tc'óó xao gha sa, kg'òèan di qaria ne i gha máà xao o, gaxao ka c'ēm cúím ga ba gaam dim tcúú-c'òòm cúím kaga aaguse cgaeèa hāa tite khama,” témé. ³⁵ Gatàm ko méea xg'ara kam ko pérean sèè, a ba a wèè xu cookg'ai koe Nqari ba qāè-tcaoa máá, a khóá q'aa a, a ba a tshoa-tshoa a tc'óó. ³⁶ Xu kò wèéa xu gā ghùì-ghuin tcáoè, a xu a gaxu igaba tshoa-tshoa a tc'óoan tc'óó. ³⁷ Wèéa xae xg'ae-q'ooa kò 276 xae khòè xae e, ēe kò skepes koe q'abà hāa xae. ³⁸ Eē xu ko tc'óóa tc'āò ka xu kò skepe sa xu gha subu-subu ka maberean tshàam q'oo koe ncemea tcāa.

³⁹ Q'uu i ko ka xu ko nqóò ba táá bóò a q'āa, igaba xu ko tshàam-kg'ám hòò gómán úúa a, ncēe qāèse xu kò ko bóò ne xu gha gaa koe skepe sa tòò ka. ⁴⁰ Khama xu kò skepe sa ko tshàan q'oo koe qgóóa tòò qanoan qgóóa ghùì, a xu a gaa x'aè kaga skepe sa ko qòòkagu xu hùì xu koe qáèsea hāa

xu dquì xu kgoara, a nxãaska còoka hãnam sari ba tc'ãám úú-kg'aia xòè koe tchoanà a gómán hãna qgàian koe síí. ⁴¹ Igabas kò skepe sa góm-dtcòòan koe xg'ámã tcãàse. I kò skepes di còo-kg'aian nqãè, a táá kqri, i kháóa sa tshàan di qhonèan ka xg'ámimè a khoana tòmm-tomse.

⁴² Xu kò ncòo-kg'ao xu èe qáèèa hãa xu khòè xu cg'òo kg'oana, tshàa ba xu gha bara a síí tcg'oa a ts'ãà khama. ⁴³ Igabam kò ncòo-kg'ao xu dim kaia ba, ncèe kò Paulo ba kg'òèkagu kg'oana hãa ba, gaxu ko tc'èes gúús koe cara xu. A ba a birì xu, èe b̄ara q'ana xu méé xu kg'aika tshàan q'oo koe nxàia tcãà naka xua b̄ara, na gómankg'ai koe síí sa. ⁴⁴ Naka xu èe qaùã hãa xu wèé xu nqaoan h̄éé naka skepes di qàmàn h̄ééth̄éé cgoa síí, témé. Xu kò gataga ma wèéa xu gómankg'ai koe bèea síí.

28

Paulo ba Maleta koe

¹ Èé xae ko tshàam ka nxãma-nxãmaèam nqòóm koe qãèse síí, ka xae ko Maleta me e sa kóm. ² Ne kò gaam nqòóm di ne qãèse qgóó xae e. Tuu i kò ko a gataga qgàisa a khama ne ko c'ee sa dxuúã máá xae e, a wèéa xae ga cg'áè xgàù. ³ Paulo ba kò c'ee-tc̄aruan sãà a c'eean koe tcãà, kas kò dcàù sa c'eean di kùruan ka tcg'òòé a sa a tshàua ba koe q'ámse. ⁴ Èé ne ko x'ãè-kg'ao ne cg'ao sa bóò, si Paulom tshàu koe ntcãà-ntc̄anasea t̄ee ka ne ko birìku a máá: “Tseegukagam nc̄em khòè ba khòè cg'òo-kg'ao me e, tshàam koem qãèse tcg'oara hãa, igaba i Xgàrakuan guu mem kg'òèa hãa tite,” témé. ⁵ Igabam kò Paulo ba cg'ao sa c'eean q'oo koe xaoa tcãà, a ba a táá c'èe gúú ga tsàa. ⁶ Khòè ne kò tc'èea máá, gãem gha kanam gha qhãèse ga cg'áé a x'óó, ta tc'èea. Igaba èe ne qáòm x'ae ba sèé a qãà mea, a ne a bóò i cúí gúù tshúù ga kúrúse cgae me tama ka ne kò tc'èea kab̄i a ne a máá, nqári me e, témé.

⁷ C'èem x'áé ba kò gaa koe cúuse hãna, Pubilio ta ko ma tciièm khòèm di ba, gaam tshàam ka nxãma-nxãmaèam nqòóm dim x'aiga ba. Ncèe kò x'áéa ba koe qãèse hàákagu xae e ba, a kò nqoana cáman qãèse qgóó xae e. ⁸ Pubiliom ka xòò ba kò tsàa a kgàrom koe xòe. Cg'òà ba h̄éé naka c'áòan úúam q'oo ba h̄ééth̄éem kò ko tsàa. Me kò Paulo ba síí cgae me, a ba a còrè, a ba a gam koe tshàua ba tòò, a kúrú mem qãè. ⁹ Nc̄èe gúúan kúrúsea qãá q'oo koe ne kò èem nqòóm di ne khòè ne tc̄iia kò hãa ne wèéa ne hàà, a ne a kò gataga th̄éé hàà kg'òèkaguè. ¹⁰ Kái zi aba zi ne kò máá xae e, a ne a kò èe xae ko xgoaba ka wèé gúúan èe ko qaase máà xae e.

Paulo ba ko Roma koe hàà

¹¹ Nqoana nxoean qãá q'oo koe xae ko Alekesanteria dis skepes cgoa xgoaba, ncèe ko gaam nqòóm koe saolan nqáékagua hãa sa, a ko tcúúã sa koe 'Hò-hore tsara nqári tsara' ta ma góásea sa. ¹² Sirakuse koe xae ko hàà tcãà a xae a gaa koe nqoana cáman hãa. ¹³ Gaa koe guus ka xae kò gaia xgoaba a xae a Regume koe síí tcãà. Me kò q'uu dim cáim ka tc'ãá ba tshoa-tshoa a dtc̄èè xòè koe guu a tc'ãá. Xae kò cáim dim cáim ka Puteoli dim x'áé-dxoom koe hàà. ¹⁴ Gaa koe xae kò dtcòm-kg'ao xu c'èe xu cgoa xg'ae, xu ko dtcàrà xae e, 7 cáman xae gha gaxu cgoa h̄éé sa. Xae kò nxãaska Roma koe síí tcãà. ¹⁵ Xu kò dtcòm-kg'ao xu èe xu ko sixae ka kóm kaga hàà, c'èe xua kò Apiom di x'ámágu qgáì h̄éé naka 'Nqoana nquuan cg'áèan di' ta ko ma tciièm qgáì ba h̄ééth̄éé khama noose nquú ka guu a hàà, xg'ae cgoa xae e xu gha ka. Paulom ko bóò xu kam kò Nqari ba qãè-tcaoa máá, a ba a ghùì-ghui tcáòè.

Paulo ba ko Roma koe xгаа-xгаа

¹⁶ Eë xae ko Roma koe hàà kam ko Paulo ba cúisem gha hëe sa kgoara máàè, ncõo-kg'aom q'óè me gham cgoa.

¹⁷ Paulo ba ko nqoana cáman qáá q'oo koe Juta di xu tc'àà-cookg'ai xu x'áé-dxoom di xu xg'aes koe tciaa óá, a ba a kò èe xu hààra xg'aea ka birí xu a máá: “Tíí kí ga xaoè, qanegar cúí gùu ga kúrú tama gaxae di ne khòè ne ka, gaxae ka tsgõosea ne di kg'óðan igaba gar tsáá hãa tama, igabar kò Jerusalema koe guu a tcg'óòèa, a kò Roma xu tshàu q'oo koe tcãàè. ¹⁸ Tèè tea xu ko xg'ara ka xu ko *Roma xu* kgoara te kg'oana, cúí chibi gar kò úú tama x'oos di xgàrakuan kg'anoa a khama. ¹⁹ Eë xu ko Juta xu xguì kar kò Kaesaram koe tchòà sa úúan ka cúí qaùa máàèa. Khòè ne tiri ner gha ma chibi-chibi sa ko káà si i igaba. ²⁰ Gaa gúúan domkagar kò dtcàrà máásea, bód xao or gha sa, a ra a gataga chóá cgoa xao o. Iseraele ta di nqòðan domkar táúan ncèe cgoa qáèèa,” tam méé.

²¹ Xu xoa me a máá: “Tsáá ka ko kg'ui tcgāyan xae qane cgoa ga hòò tama Jutea koe guua a. Xu sixae ka c'èea xu, gaa koe ko guu a ncèe koe hàà xua tsáá ka cg'ãè gúu ga xàà tama, kana kg'ui ta ga hãa. ²² Igaba xae ko tsáá koe kóm sa tc'èe, nta tsi ko tsáá ma bóò sa, wèè qgáí koe ne khòè ne ncèes xg'ae sa ma x'óóa sa xae q'ana khama,” ta xu méé.

²³ Xu kò c'èem cáim ba tòò Paulom cgoa xu gha xg'ae ba, ka xu ko kái a èem ko Paulo hëé koe hàà. Me kò ntcúukg'ai cgoa koe guu a kg'ui cgoa xu i síí dqòa. A ba a Nqarim di x'aian ka nxàea tseegukagu, a ko Jesom ka kg'uia tàà xu kg'oana, Moshem di x'áèan koe hëé, naka porofiti xu di Tcgāyan koe hëéthéé guu a. ²⁴ Xu kò c'èea xu kg'uia ba dtcòm, xu c'èe xu táá dtcòm m. ²⁵ Xu ko ntcoeku cgoaku, a gataga qòò q'aa. Paulom ko ncèem kg'uim còò di ba kg'uia xg'ara, a ko máá: “Tcom-tcomsam Tc'èe ba gaxao ka tsgõose ga xu koe tseeguan kg'uia, èem kò ko porofitim Isaiam koe guu a ko kg'ui ka a ko máá:

²⁶ ‘Khòè ne ncèe ne koe qòò naka síí máá:

‘Kóm tu gha igaba tu kóma q'ãa tite,
a tu a gha bóò,

igaba tu cuiskaga bóò q'ana hãa tite.

²⁷ Ncèe ne khòè ne di tcáóa nea x'óóa khama,

ne ko tshúù-xamse tceea ne cgoa kóm,

a ne a tcgáía ne tcèekg'ama,

táá ne gha tcgáía ne cgoa bóò ka,

a gataga táá tceea ne cgoa kóm ka,

a ne a gha táá tcáóa ne cgoa kóma q'ãa ka,

a ne a gha táá Tíí koe kabise ka,

Ra gha táá qãè-qãe ne ka,'

ta i ma góáèa.'

²⁸ “Khama ra ko tc'èe, q'ãa tu gha, Nqarim di kgoarakua nea táá zi qhàò zi di ne koe tsééa úúèa sa, ne gha komsana a,” tam méé. ²⁹ [Ncèetam ko mééa xg'ara ka xu ko Juta xu xgoaba a qòò, kái kg'uiian úú cgoakuase xg'aequa xu koe.]

³⁰ Me kò Paulo ba cáim kurian x'ãè, èem kò cgóbèa hãam nquum koe, a ba a gataga wèè ne èe ko dàra me ne qãèse hààkagu. ³¹ A ba a kò Nqarim di x'aian ka xгаа-xгаа, a ko X'aigam Jeso Krestem ka xгаа-xгаа, kaisase kgoarasease, i kò cúí khòè ga xgáè-kg'am me tama.

ROMA NE Paulom dis tcgāya sa Roma ne koe Téé-cookg'ai sa

Paulo ba kò ncēes tcgāya sa Roma di ne dtcòm-kg'ao ne góá máá, Roma dis kereke sam kò dāra kg'oana khama. Gam dis tc'ēe sa kò dtcòm-kg'ao ne cgoa síí gaa koe cg'árése hāa, a nxāwa còoka qōò si i.

Dtcòm-kg'ao nem ko qāēse birí, dtcòm-kg'ao ba ko dùús koe dtcòm sa, naka dtcòm ko wèé cáman di kg'òēan koe dùú sa nxàe sa.

Paulo ba ko 1:17 koe góá, tcgāyas ko nxàe gùuan ka: Baebele sa ko nxàea tcg'òó, Nqari ba ko ntama ma khòe ne Gam ka tchànokagu sa: dtcòm koe guu a, “gaas di tshoa-tshoasean koe guu a síí gaas di chōò-q'ooan koe tééan koe.”

Me ko nxāaska Paulo ba 1-3 di xu tcee xu koe x'ái, wèé ne khòe ne (Juta ne hēé naka tǎá zi qhàò zi di ne hēéthēéa) cg'āēan di qarian dóm q'oo koe hāa, ke méé ne Nqarim cgoa xg'ae-xg'aese sa. Jeso Krestem koe dtcòmān koe cúí ne ko khòe ne guu a Nqarim koe tchànokaguè (3:22).

Dtcòm-kg'ao ne ko Krestem koe guu a Nqarim koe tòókuan hòò (5:1), naka kabas kg'òè sa hēéthēé e (6 dim tceem koe). Nqarim dim Tc'ēe ba ko dtcòm-kg'ao ba kgoara, x'āēan di qarian koe hēé, cg'āēan koe hēé naka x'oos koe hēéthēé e (7-8 di tsara tcee tsara koe).

Me ko nxāaska Paulo góá, nta ne kò ma Juta ne hēé naka qhàò zi di ne hēéthēé ma Nqarim ko ma nqōóm di ne khòe ne ma tc'ēea máás koe ma tcāa sa (9-11).

Còo dis kam ko Paulo ba dtcòm-kg'ao ne gha ma kg'òès ka góá, kái-kg'aise c'ēe ne khòe ne cgoa tsééa xg'aeān ka (12-16 di xu tcee xu koe).

Qaa-qaasa kg'uia ne:

- dtcòm sa (1:16, 17; 5:1)
- tchànokagu (5:1)
- q'anokagu (6:22)
- cgàa ba - Tc'ēe ba (8:5-9)

Tcgāyas q'oo koe hàna zi:

- Téé-cookg'ai sa hēé naka tc'ēe-kg'ám zi hēéthēé e (1:1-17)
- Kgoarasean koe ko qaase sa (1:18-3:20)
- Nqarim dim dàòm kgoarasean di ba (3:21-4:25)
- Kabas kg'òè sa Krestem koe (5:1-8:39)
- Nqarim dis tc'ēe sa Iseraele koe hēé naka qhàò zi di ne koe hēéthēé e (9:1-11:36)
- Dtcòm-kg'ao ne ko ma tséé sa (12:1-15:13)
- Chōò-q'oo sa hēé naka tsgámku zi hēéthēé e (15:14-16:27)

Téé-cookg'ai sa (1:1-17)

Tsgámkaguku zi

¹ Paulo ra a, Jeso Krestem dir qāa ra, ncēe x'áè úú-kg'ao* bar gha ii ka tcièa hāa ra, a ra a Nqarim di qāè tchōàn dise nxárá tcg'òó a cúia tòòèa.

² Nqari ba kò nxāakamaga Gam di xu porofiti xu koe guu a ncēe qāè tchōàn nqòòkagu taà hāa, Tcom-tcomsa zi Tcgāya zi Nqarim di zi koe, ³ ncēe ko

* 1:1: x'áè úú-kg'ao - Gerika sa ko “apostolo” témé.

Gam dim Cóám ka kg'ui i, ncêe kò khòèan dis iis koe Dafitem ka tsgõose-coa ii ba, ⁴ a kò ìem kò x'ooan koe tēe ka Tcom-tcomsam Tc'ēm koe guu a qarian cgoa x'áíe ba, Nqarim dim Cóám ii sa - gatá dim X'aigam Jeso Kreste ba. ⁵ Ncêe xae kò Gam koe guu a cgómkuan hēe naka x'áe úú-kg'ao xae gha ii sa hēéthēe hòò ba, nxāasega xae gha wèe ne khòe ne qhàò zi di ne Gam di cg'òèan domka tciià óá, ne gha nxāasega dtcòm̄s koe guua komsanan úú ka. ⁶ Tu gatu thēe gane ka c'ēe tu u, Jeso Krestem di iise tciièa hāa tu.

⁷ Wèeá tu ēe Roma koe hàna tu ncēe Nqarim ka ncàm̄mèa hāa, a hàà tu gha tcom-tcomsa ii ka tciièa hāa tu kar ko máá:

Nqarim gatá ka Xòò ba hēe naka X'aigam Jeso Kreste ba hēéthēe tsara koe guua hāa cgómkuan hēe naka tòókuan hēéthēe mée i gatu cgoa hāa, témé.

Paulo ba Roma koe dāran xgónèa

⁸ Tc'āà dis kar ko Jeso Krestem koe guu a gatu wèe tu domka tirim Nqari ba qāè-tcaoa máá, gatu dis dtcòm̄ sa ko wèem nqòóm koe nxàeè khama. ⁹ Nqarim, ncēer ko wèe tcáóa te cgoa Cóásem di qāè tchòàn xgae-xgaan koe tséea máá ba tirim téea-máá-kg'ao Me e, xòm̄ x'aèser ko tc'ēe-tc'ēese tu u di ba. ¹⁰ Tiri còrèan koer ko wèe x'aè ka dtcàrà, còò dis ka i gha, Nqarim kò ncàm̄a hāa ne, dàòan xgobekg'amsea máá te, ra síí cgae tu u sa. ¹¹ Bòò tur xgónèa hāa khama, nxāasegar gha c'ēes máàkus Tcom-tcomsam Tc'ēm di sa máà tu u, tu gha qari-qariè ka. ¹² Méér ko saa, tíí hēe naka gatu hēéthēe ta ga korèku si i, ncēe ta gatá wèeá ta úúa hāa dtcòm̄an cgoa, gatu hēe naka tíí ga ra hēéthēe e.

¹³ Tíí qōe ga tuè, q'āa tu gha sar ko tc'ēe, kái q'oro ra ko hàà cgaea tu bìrīsea hāa, nxāasegar gha hàà gatu koe ga thēe tc'áròan kúrú ka, ncēer ma tǎá zi qhàò zi di ne c'ēe ne koe hēea khamaga ma; igabagar ncēes noosega xgàea tòòèa. ¹⁴ Kúrú méér gas tsées kaia sar úúa hāa, Gerika ne koe hēe naka Gerika tama ne koe ga hēéthēe e, ēe tc'ēega ne koe hēe naka ēe kàà tc'ēe ne koe ga hēéthēe e. ¹⁵ Gaa domkar ko kaisase tc'ēe, gatu ēe Roma koe hàna tu koer gha gataga thēe qāè tchòàn xgae-xgae sa.

Qāè tchòàn di qaria ne

¹⁶ Qāè tchòàn domkar sau-cgaekaguè tama, Nqarim di qari i khama, ēe ko dtcòm̄ wèem gha kgoarase di i, tc'āà dis ka Juta ne koe, naka gataga Gerika ne koe hēéthēe e. ¹⁷ Nqarim di tchànoa ne ko dtcòm̄s koe guu a qāè tchòàn koe x'áíe khama, gaas di tshoa-tshoasean koe guu a síí gaas di chòò-q'ooan koe téean koe, ncēe i ma góásea a ko máá: “Eè tchàno ii ba gha dtcòm̄s koe guu a kg'òè,” téméè khamaga ma.

Nqarasean koe ko qaase sa (1:18–3:20)

Wèem khòe ba cg'uri-kg'ao me e

¹⁸ Nqarim di xgòá ne ko nqarikg'ai koe guu a wèes ēe Nqari-tcáó tama sa hēe naka khòèan di cg'āè tcáóan koe hēéthēe x'áíe khama, ncēe ko gaan di cg'āè cauan cgoa tseeguan nàà ntcòó o. ¹⁹ Ncēe Nqarim ka ga q'āaè sa ne x'áíe hāa khama, Nqari ba x'ái ne sia hāa domka. ²⁰ Chòò tama qarian Nqarim di hēe naka Gam di ii-q'ooan hēéthēe ncēe hòòse tama, nea kò nqòóm tshoa-tshoase koe guu a ēem Nqari ba kúrú hāa gúàan koe ga bòò q'āase a ko x'áise, nxāasega ne gha khòe ne tǎá máá, c'úúa ne kò hāa, témé ka. ²¹ Eèta ne ma Nqari ba q'ana hāa igaba ne Nqarim iise dqòm̄ Me tama, kana qāè-tcaoa máá Me tama khama, igaba i gane di tc'ēe-kg'áían

káà hùis gùu sa kúrú, i gane di tcáóan ncêe káà tc'êe e ntcúú-ntcuuèa hãa. ²² Eêta ne ko máá, tc'êega ne e, témé, igaba ne kò kaàn tc'êe, ²³ a ne a kò chòò tamam Nqari ba ne gha dqòm kámá ka, chòòko khòèan di zi sere-sere zi hêé, tsarán di zi hêé, naka kg'oo-coan di zi hêé naka ncãa-kg'aman cgoa ko caate kg'oo-coan di zi hêéthêé dqòm.

²⁴ Gaa domkam kò Nqari ba cg'âè zi gùu zi tcáóa ne ko tc'êe zi guua máá ne, ne kò cgáé-q'ooa ne koe sau-sauga zi gùu zi kúrú cgaeku. ²⁵ Nqarim di tseeguan ne kò tshúú-ntcòan kúrú, a ne a kò xommèa hãa zi gùu zi dqòm a tsééa máá zi, Kúrú-kg'ao ba ne gha dqòm khama ii x'aè ka - ncêe ko chòò tamase dqòmè ba! Amen.

²⁶ Ncêes gùus domkam kò Nqari ba tcáóa ne koe ne ko qaa zi gùu zi sau-sauga zi máà ne. Zi kò gane di zi khòé zi gazi khama ma dxàe zi khòé zi cgoa séèkuan kúrú. ²⁷ Gatà iim dàòm kaga xu kò khòé xu thêé khòé zi cgoa séèkuan kúrú guu, a xu a gaxu khama ma kg'áò-khoe xu cgoa séèku di tc'èean ka tcãàè. A kò gaxu khama ma kg'áò-khoe xu cgoa sau-sauga tsééan kúrú, a kò gaxu di cg'âè tsééan koe guu a xgàrasean óága cgaese.

²⁸ Ncêe ne khòé ne kò Nqarim q'ãa cgoa tchòà úú tama, khamam kò cg'âè tc'èean guua máá ne, ne kúrúé ta ga kò hãa zi gùu zi kúrú. ²⁹ Wêé zi cau zi cg'âè zi ka ne kò cg'oè cgaèè, cg'âèan hêé, cèèan hêé naka cg'âè tc'èean ka hêéthêé e. Wèés ncóó sa cg'oè cgae nea, naka cg'õo sa hêé, kómku tama sa hêé, kàaku sa hêé naka cg'âè tcáó sa hêéthêé e. C'amku-kg'ao ne e, ³⁰ ncoiku-kg'aoan hêé, Nqarim di ne hòre-kg'ao ne hêé, dxàesere ne hêé, bóòseko ne hêé, dqòmseko ne hêé, cg'âè zi gùu zi di ne kúrú-kg'ao ne hêé, gane di xòòan ntcoea hãa ne hêéthêé e. ³¹ Káà tc'êe ne e, a tcom-tcomsa tama, a gane ka c'êe ne ncãm tama, a ne a thòò-xama-máákuan úú tama. ³² Eêta ne ma tchàno x'áèan Nqarim di q'ana hãa, êe zi gùu zi ko kúrú khòèa nea x'oos ka kg'anoèa di i, igaba ne ncêe zi gùu zi cúí zi kúrú tama, a ko gataga thêé êe ko kúrú zi ne cgoa qãè-tcao.

2

Nqarim di xgàrakua nea tchàno o

¹ Gaa domkaga tsi gha méé gùua káà a, tsáá ncêe c'êe khòèan ko xgàra tsi, díí tsia ga igaba. Eê tsi ko ma c'êe khòèan xgàra khamaga tsi ko ma xgàrase, tsáá êe ko c'êe khòèan xgàra tsia ko gaan ko hêé khamaga hêé khama. ² Ta q'ana hãa, Nqarim di xgàrakua ne êe ko ncêe zi gùu zi kúrú ne koe tchàno o sa. ³ Khama tsáá, ncêe kg'ama khòé ii tsi, nxãa tsi kò ko ncêe zi gùu zi ko kúrú khòèan xgàra, a tsi a ko tsáá ga tsi thêé gataga kúrú zi, ne tsi gáé tc'èea máá, Nqarim di xgàrakuan tsi gha nxàna, ta tc'èea? ⁴ Kana tsia ko Gam di qãèan hêé, naka Gam di qgóósean hêé naka Gam di qáo tcáóan hêéthêé dis qguu sa tana? A c'úua tsia Nqarim di qãèa ne ko chibian koe tcóósean koe úú tsi sa? ⁵ Igaba tsari qari tcúúan hêé naka tcóóse tamas tcáós tsari sa hêéthêé domka tsi ko Nqarim di xgòàn xg'ae-xg'ae cgaese, Nqarim di xgòàn dim cáí ka, ncêe i gha Gam di xgàrakuan tchàno hàà x'áise ba. ⁶ Nqari ba gha wèém khòé ba ãem ma tsééa hãa khamaga ma kabia máá: ⁷ Gane êe qãèan kúrú koe qáo tcáóa hãa ne, a ko gatà hêéan ka Nqarim koe dqòmkuhan hêé, naka tcomkuhan hêé, naka êe kaà tama sa hêéthêé qaa, nem gha Nqari ba chòò tamas kg'oè sa máá. ⁸ Igaba gane êe ko xaù, a tseeguan xùri tama, igaba ko cg'âèan xùri ne koe i gha Nqarim di xg'áian hêé naka xgòàn hêéthêé hãa. ⁹ Xgàrase sa hêé naka qóm zi hêéthêéa gha wèém khòèm êe ko cg'âèan kúrúum koe hãa: kg'aika Juta ne koe, naka

gataga qhàò zi di ne koe hēéthēé e. ¹⁰ Igaba i gha dɔm̄kuan hēé, naka tcomkuan hēé, naka tòókuan hēéthēé wēém khòém ēe ko qāèan kúrú m̄ koe hāa: kg'aika Juta ne koe, naka gataga qhàò zi di ne koe hēéthēé e. ¹¹ Nqari ba tākase khòèan qgóó tama khama.

¹² *Qhàò zi di* nea x'áèan dòm q'oo koe hāa tama, a ne a gha chìbian kúrú a x'áèan dòm q'oo koe hāa tamase ga kaàkaguè; ne *Juta ne* x'áèan dòm q'oo koe hāa, a ko chìbian kúrú, a ne a gha x'áèan ka xgàràè. ¹³ Eē ko x'áèan kóm̄ nea Nqarim cookg'ai koe tchàno ne iise bóòè tama khama, igaba ēe ko x'áèan ko méé sa kúrú ne ko tchàno ne iise bóòè. ¹⁴ Tāá zi qhàò zi di nea *Moshem di* x'áèan úú tama, igaba ncèè ēe ne kòo tcáóa ne q'oo koe ne q'ana hāa sa kúrú nes nxāa sa *Moshem di* x'áèan koe ko qaases ga si i, a ne a gane ka x'áèan úúa hāa, ēeta ne ma *Moshem di* x'áèan úú tama igabaga. ¹⁵ Gane di qgóóse-kg'ám̄an koe i ko x'áise, ēe ko x'áèan koe qaase sa tcáóa ne q'oo koe góásea hāa sa. Gataga ne tc'ēe-kg'ám̄an úúa hāa ncèè ko ēe qāè iis ka hēé naka ēe qāè tamasa ka hēéthēé bìrì ne e. Si ko ncèè sa x'áèa nea tcáóa ne q'oo koe hāna sa nxāa tseegukagu. Gaa kaga i ko gane di tc'ēean c'ēe x'aè ka chibi-chibi ne, a c'ēe x'aè ka kúrú ne ne kg'uiua mááse. ¹⁶ *Ncèè xgàrakua ne gha hāa kúrúse*, Nqarim ko hāa khòèan di zi tséé zi chóm̄sea zi Jeso Krestem koe guu a xgàram cá m̄ ka, ēer ko ma qāè tchòàn koe ma xgaa-xgaa khamaga ma.

Juta ne hēé naka Moshem di x'áèan hēéthēé e

¹⁷ Igaba tsáá, ncèè Juta ka ko tciise tsi, a x'áèan koe dtcāàsea hāa tsi, a ko Nqarim cgoa dɔm̄se tsi, ¹⁸ tsáá ēem *Nqari ba* tc'ēea hāa sa q'ana tsi, a ko ēe cgáé ii zi bóóa tcg'òó tsi, *Moshem di* x'áèan koe tsi xgaa-xgaase zia hāa khama, ¹⁹ tsáá ēe kàà tcgáí ne khòè ne ko qgóó-hì tsi, naka ēe ntcùú q'oo koe hāna ne di tsi x'áà tsi di tcoman úúa hāa tsi, ²⁰ tsáá ēe kàà tc'ēe ne di tsi tchàno-tchano-kg'ao tsi, naka ēe cg'aré ne di tsi xgaa-xgaa-kg'ao tsi, (q'āan di tc'ēean hēé, naka tseeguan hēéthēé tsi x'áèan koe úúa hāa domka). ²¹ Kháé nxāaska tsáá ncèè c'ēe ne ko xgaa-xgaa tsi, te tsi koáé tsáá xgaa-xgaase? Tsáá ēe ts'āan méé i guuès ka ko xgaa-xgaa tsi, nxāa tsia gáé ko ts'āà? ²² Tsáá ēe ko máá, khòè ne méé ne táá cg'aràn kúrú témé tsi, nxāa tsia gáé ko cg'aràn kúrú? Tsáá ēe kúrú mááseèa hāa nqárian ko xguì tsi, nxāa tsia gáé ko tempelean koe tcāà a ts'āà? ²³ Tsáá ēe Nqarim di x'áèan tsi úúa hāa sa ko dɔm̄se tsi, Nqari ba tsia ko sau-cgaekagu Gam di x'áèan ko méé sa kúrú taman ka? ²⁴ Ncèè i ma góásea hāa khama a ko máá: “Gatu domka i ko Nqarim di cg'òèan tāá zi qhàò zi di ne ka cg'uri-cg'uriè,” téméè khama.

²⁵ Ncèè x'áèan tsi kòo komsana nes tsaris q'āe nqāa-qgai khòè sa cgáé si i; igaba ncèè x'áèan tsi kòo tsaa nes nxāaska tsaris q'āe nqāa-qgai khòè sa gaas tama si i. ²⁶ Ncèè ēe q'āe nqāa-qgai khòè tama ne kò ko x'áèan ko qaa sa qgóóa qari, ne ne gáé ēe q'āe nqāa-qgai khòèa ne khama ma bóòè tite? ²⁷ Tsáá ēe góá tòòèa x'áèan úúa hāa a q'āe nqāa-qgai khòèa hāa tsi, igabaga ko x'áèan khóá tsia gha chibi-chibi a xgàràè, ēe tc'aróa ne koe q'āe nqāa-qgai khòè tama igaba ko x'áèan komsana ne ka. ²⁸ Khòè ba tc'aróa ba koem kò *q'āe nqāa-qgai khòèa hāa ne cúíga tseegu dim* Jutam tama me e, si gataga tseegu dis q'āe nqāa-qgai khòè sa tchàa di kana tc'aróm̄ koe ko kúrúès tama si i. ²⁹ Igaba tseegu dim Juta ba ēe q'oo za Juta ii me e, si q'āe nqāa-qgai khòè sa ko tcáós koe kúrú, Tc'ēem ka, góá tòòèa hāa x'áèan ka tamase. Eēta iim khòè ba khòèan kam gha dɔm̄mè sa kg'ano tama, igabam Nqarim kam gha dɔm̄mè sa kg'anoa.

3

¹ Kháé nxãaska dùútsa cgáé sa hàna, Juta tsi kò ii ne? Kana i ko q'ãe nqãa-qgai khòòean dùú sa hùi? ² Wèé zi xòè zi koe ga i kaisase cgáé e! Tc'ãà dis ka ne Juta ne Nqarim di kg'uian mààèa hãa khama.

³ Igaba kháé, ncèè c'èe-kg'áíá ne kò xg'ao tcom-tcomsa tama ne i ga kò nta ii? Gane dis tcom-tcomsa tama sa gha Nqarim dis tcom-tcomsa sa kaàkagu? ⁴ Nxãas tama si i! Ncèe sa méés q'ãase: Nqari ba méém tseegu ii, nakam wèém khòè ba tshúù-ntcõa-kg'ao ba ii. Ncèe i ma góàèa a ko máá: “Nxãasega Tsi gha *Tsáá Nqari Tsi*

Tsari kg'uian koe guu a tchàno Tsi iise bóòè ka, a gha Tàà-kg'ao ba ii, ãe Tsi kòo *qhàis koe* xgàra ne,” téméè khama.

⁵ Igaba ncèè gatá di tchàno taman kòo Nqarim di tchànoan x'áí, ne ta gha dùú sa méé? Méé ta gha a máá, Nqari ba qãèse hëé tama, gatá koe xgòàn ka? témé. (Khòèan ga méé khamar ko méé.) ⁶ Nxãas tama si i! *Nqarim kò tchàno tama* ne ba gha nta hëés ka nqóó ba xgàra?

⁷ Igaba i ga c'èe khòèan máá: “Tiri tshúù-ntcõan kòo Nqarim di tseeguan càu a kaisa dqòmkuuan máá Me ne, ra ko dùús domka qanega chibi-kg'aom khama ma bóòèa máá?” témé. ⁸ Kháé nxãaska ta ko dùús domka máá: “Hàà naka ta cg'ãè gúúan kúrú, naka i gha nxãasega qãè gúúan hàà,” témé tama? C'èe ne ncèe ko chibi-chibi ta a, a ko máá, ta ko méé ga a témé ne khama. Eè ne ii khamaga ne gha ma xgàraè, si gha ãe sa tchàno si i.

Cúí khòè ga tchàno tama

⁹ Kháé ta gha nxãaska dùú sa nxàe? *Sita Juta ta* gáé cgáé taà? Cg'árés kaga i gatá ii tama! Nciìsegar x'áíá hãa, Juta ne hëé naka qhàò zi di ne hëéthèéa cúíta ga ma chibian dòm q'oo koe hãa sa. ¹⁰ Ncèe i ma góàèa khama a ko máá:

“Cúí khòè ga káà a, tchàno o.

¹¹ Cúí khòè ga káà a, kóma ko q'ãa a, i cúí khòè ga káà a, Nqari ba ko qaa a.

¹² Wèéa ne ga *Nqari ba* q'aumana hãa, a ne a wèéa ne ga káà hùi ne e, wèéa ne ga.

Cúím qãè tsééan ko kúrúm ga ba káà me e.”

¹³ “Gane di dòma nea xgobekg'amsea zi tc'ám zi khama ii, i ko gane di taman qàe-qaeku sa kúrú.”

“I cg'aoan di dqãèan kg'áíá ne koe hãa.”

¹⁴ “Gane di kg'áíá nea cgúíkuan hëé naka xgòàn hëéthèé ka cg'òèa hãa.”

¹⁵ “Gane di nqàrèa ne c'áòan ntcãagu ka qhàé e.

¹⁶ Eè ne nqáéa hãam dàòm koes kòbe sa hëé nakas cg'ãa-cg'anakagu sa hëéthèé hàna,

¹⁷ ne tòókuan dim dàò ba c'úúà.”

¹⁸ “Tcgáí q'ooa ne koe i Nqarim q'áò ga káà a.”

¹⁹ Ta q'ana hãa, wèés gúús ãe i ko x'áèan nxàe sa, i ko ãe x'áèan dòm q'oo koe hàna ne cgoa nxàe sa, nxãasegas gha wèés kg'ám sa nqookaguè, me gha wèém nqóó ba Nqarim koe xqara mááse ka. ²⁰ Gaa domkam *Nqarim*

cookg'ai koe cúim khòem ga ba x'àèan komsanan ka, tchànóm iise bóòèa hãa tite; x'àèan koe ta ko guu a chìbian ka q'ãa khama.

Nqarim òm dàòm kgoarasean di ba (3:21–4:25)

Dtcòman koe guua hãa tchànoa ne

²¹ Igaba i ncéeska x'àèan koe guu tama, a Nqarim koe guua tchànoan x'áisea hãa, gatá i ko ma x'àèan hée naka porofiti xu héethée ma gaan ka nxàea tseegukagu igaba. ²² Ncèe tchànoa ne Nqarim koe guua, Jeso Krestem koe dtcòman ka, wèe ne èe ko dtcòm ne di iise. Cúí q'aa-q'oo ga káa a khama, ²³ wèea ne ga chìbian kúrúa hãa, a Nqarim di x'àan tcàoa hãa domka, ²⁴ a ne a ko Gam di cgòmkuan domka tchàno ne iise bóòè, Jeso Krestem koe hàna kgoarakuan koe guu a, si ncèe sa kg'amaga dis máàku si i. ²⁵ Ncèem kò Nqari ba qhàea-máàkus iise tcg'óo ba, nxãasega ta gha Gam koe dtcòman ka, Gam di c'áòan koe guu a gatá di chìbian qgóoa máàe ka. Ncèe sa kòo Nqarim di tchànoan x'ái, kg'aia kò kúrúsea hãa chìbian nem kò kg'ama bóòea guu di i. ²⁶ Ncèe sam kò Gam di qád tcáòan koe guu a kúrú, Gam di tchànoa nem gha nxãasega ncèem x'aèm koe x'ái ka. Gataga i ko thée x'ái, Gabá tchàno Me e sa, èe ko Jesom koe dtcòm ba tchànóm iise bóòan ka.

²⁷ Kháe ta gha nxãaska dùús cgoa dqòmse? Gúú cgoa tama a! Dùús domka? X'àèan ko méé sa kúrú domkaà? Nxãan tama a, igaba dtcòman domka a. ²⁸ Khòe ba ko dtcòm koe guu a tchànóm iise bóòè sa ta q'ana hãa khama, x'àèan ko méé sa kúrús ka tamase. ²⁹ Ka ba gáe Nqari ba Juta ne cúí ne di baa, a tãa zi qhàò zi òm tama baa thée? Tãa zi qhàò zi di Me e gataga thée, ³⁰ Nqari ba cúí Me e khama, a gha èe q'ãe nqãa-qgai khòèa hãa ne gane di dtcòman koe guu a tchàno ne iise bóò, a gha gataga thée èe q'ãe nqãa-qgai khòèe tama ne gane di dtcòman koe guu a tchàno ne iise bóò. ³¹ Ka sa ko nxãa sa nxãaska máá, dtcòman domka ta ko x'àèan aagu, témé? Nxãas tama si i! Igaba ta ko x'àèan qgóoa qari.

4

Abrahamam dis x'ái sa

¹ Dùú sa ta gha kháe nxãaska Abrahamam ka nxàe, khòèan dis iis koe kg'aika òm xòòm gatá di ba. Dùú sa kò kúrúse cgae me? ² Ncèe Abrahamam kò èem kúrúa hãa zi tsée zi domka tchànóm iise bóòèa hãa, nem ga kò dqòmse cgoam ko sa úúa hãa, igaba Nqarim cookg'ai koe tamase. ³ *Nqarim dis* Tcgãya sa ko máá: “Abrahama ba kò Nqarim koe dtcòm, a ba a kò gam dis dtcòm koe guu a tchànóm iise bóòè,” témé khama. ⁴ Tsée-kg'aom kò tsééa hãa nem gam di surutan máàkus iise máàe tama, igabam ko èem tsée-kg'am hãa sa suruta-kg'ammè. ⁵ Igaba èe tsée tama, a Nqarim koe tcoman úúa hãa ba, Nqarim ncèe èe Nqari-tcáo tama ba ko tchàno iise bóò ba, nxãam di dtcòma nea ko Nqarim ka tchàno iise bóòè. ⁶ Ncèem kò gataga Dafite ma khòem di ts'eekg'aian ma nxàe khamaga ma; khòem ncèe kò Nqarim ka tchànóm iise bóòè ba, gam di zi tsée zi bóò ka oose, a ko máá:

⁷ “Ts'ee-ts'eekg'aièa nea gane èe gane di tséan cg'ãe ko qgóoa máàe ne, ncèe gane di chìbian ko qàbi-kg'aièe ne!

⁸ Ts'ee-ts'eekg'aièa baa khòem èe gam di chìbia nem Nqari ba tcee cgae me tite ba,”

tam mée.

⁹ Ncëes ts'ee-ts'eekg'aiku sa gáé q'áe nqãa-qgai khòoèa ne dis cúí saà, kana saa thée q'áe nqãa-qgai khòoèa tama ne di saa? Ncëeta ta ko mée a ko máá: “Abrahama ba kò gam dis dtcòm domka tchànóm iise bóòè,” témé ka. ¹⁰ Nta iis téé-q'oos koe ba kò tchànóm iise bóòè? Eëm kò q'áe nqãa-qgai khòoèa qãá q'oo koea kò ii, kana eëm kò q'áe nqãa-qgai khòoèa cookg'ai koea kò ii? Eëm kò q'áe nqãa-qgai khòoèa qãá q'oo koea kò ii, igaba eëm kò q'áe nqãa-qgai khòoèa cookg'ai koe e. ¹¹ A ba a kò q'áe nqãa-qgai khòoèam hãa dis x'áís dtcòmàn koe guua hãa tchànóan ka ko nxàea tseegukagu sa hòò, dtcòmàn eëm kò qanega q'áe nqãa-qgai khòoèa tama kam kò úúa hãa a. Nxãasegam gha wèè ne èe ko dtcòm, igaba qanega q'áe nqãa-qgai khòoèa tama ne òòm xòò ba ii, ne nxãasega tchàno ne iise bóòè ka. ¹² A ba a gataga gane èe q'áe nqãa-qgai khòoèa ne òòm xòò me e (èe q'áe nqãa-qgai khòoèa ne cúí ne ka tamase, igaba thée èe dtcòm òòm dàòm koe ko qòò ne, ncëem ko gatá ka xòòm Abrahama ba úúa hãa sa, eëm kò qanega q'áe nqãa-qgai khòoèa tama ka.)

Nqarim dis nqòòkaguku sa ko èe dtcòma hãa ne ka hòòè

¹³ Abrahama ba hée naka gam dis qhàò sa hëéthëéa kò nqòòm di ne q'òò-kg'ao ne ne gha ii dis nqòòkaguku sa x'áèan domka hòò tama khama, igaba dtcòm koe guua tchànóan domka a. ¹⁴ Ncëè *Nqarim* kò eëm ko nqòòkaguas gúu sa èe ko x'áèan *komsana* ne máá, nes nxãaska dtcòm sa káà tsée si i khama, si nqòòkaguku sa thée káà hùì si i. ¹⁵ X'áèa ne ko *Nqarim di* xgòàn óa khama. Igaba èe x'áèan káà a koe, i x'áèan tsaa káà a.

¹⁶ Gaa domkagas nqòòkaguku sa dtcòmàn koe guua, nxãasegas gha cgòmku dis gúu sa ii ka, a sa a gha wées qhàòs *Abrahamam* dis koe qarika téé - x'áèan di ne cúí ne ka tamase, igabaga gane èe Abrahamam dis dtcòm koe hana ne koe hëéthëé e, gatá wéa ta òòm xòò ba. ¹⁷ Ncëè i ma góásea a ko máá: “Kái zi qhàò zi òòm xòò bar kúrú tsia hãa,” téméè khama. *Nqarim* ncëem kò Gam koe dtcòm, Nxãam cookg'ai koem *gatá òòm xòò me e*, - *Nqarim* ncëè èe x'óóa hãa ne ko kg'òèkagu, a kò èe kg'aiga káà ii zi gúu zi kúrú zi hãa ba. ¹⁸ Nqòòda ne kò káà a, igabam kò Abrahama nqòòan úúa hãa, a dtcòm, a hàà kái zi qhàò zi òòm xòò ba kúrú, eëm kò ma bìríè a máá: “Tsaris qhàò sa gha gatá ii,” téméèa khamaga ma. ¹⁹ Eëtam kò ma gam òòm t'áró ba cg'áa-cg'anasea hãa sam kò bóò, i kuria ba 100 qàe koe hãa, si Sarah sa gataga thée cóán ábà tite, tchòoa sa ko x'óóa hãa khama, igabam kò gam dis dtcòm koe táá xhòen-tcáo. ²⁰ A ba a kò gam dis dtcòm úú tamas ka *Nqarim* dis nqòòkagukus ka táá káise téeè, a táá gam di dtcòmàn cgoa ntcoeku, igabam kò dtcòmàn koe qari-qariè, a kò *Nqari* ba dqòm. ²¹ A kò kaisa tcoman úúa hãa, *Nqari* ba qarian úúa, eëm nqòòkagu mea hãa sam gha kúrú di i. ²² Ncëes gúus domkagam kò “dtcòmàn koe guu a *Nqarim* ka tchànóm iise bóòèa hãa.” ²³ Me ncëem kg'uim “tchànóan iisem bóòèa hãa” di ba gaam cúí ba góá tòóa mááè tama, ²⁴ igabam gatá di me e thée, gatá ncëè gha *Nqarim* ka tchànóan ta iise bóòè ta, ncëè ko Gam koe dtcòm ta, Gaam ncëè Jesom gatá òòm X'aiga ba x'ooan koe ghùia hãa ba. ²⁵ Ncëè kò gatá di chibian domka x'ooan koe tcàèè ba, a kò x'ooan koe ghùieè ba, tchànóan iise ta gha bóòè ka.

Kabas kg'òè sa Krestem koe (5:1–8:39)

5

Tòóku sa hěé naka qãè-tcao sa hěéthěé e

¹ Gaas gúús domkaga a, ncěe ta dtcòman koe guu a tchàno ta iise bóòea hãa a, domka ta Nqarim cgoa tòókuan úúa, gatá dim X'aigam Jeso Krestem koe guu a, ² Gam koe ta ko guu a dtcòman koe kgoarasea hãase Gam di cgòmkuan ncěe koe tcàa, ncěe ta gaan tc'amkg'ai koe téé-těe e, a ko Nqarim dim x'áam dis nqòòkagukus koe qãè-tcao o. ³ Gaan ka cúí tamase, igaba ta ko gataga thěé xgàrasean ka qãè-tcao, q'ana ta hãa i ko xgàrasean qarika téékagu ta a khama; ⁴ Me gha *Nqari ba*, qarika ta kò téé ne cgáé ta iise bóò ta a; ta gha Nqarim kòo cgáé ta iise bóò ta a ne, nqòò sa úúa hãa. ⁵ Si nqòò sa sau-cgaekagu ta a tama, Gam di ncàmkuan cgoam Nqari ba tcáóa ta cg'òe-cg'oea hãa khama, ncěem máa ta a hãam Tcom-tcomsam Tc'ěem ka.

⁶ Eě ta ko qanega kg'amka ii kam kò Krete ba qãem x'aem ka Nqaritcáo tama ne domka x'óó khama. ⁷ Kái-kg'aise i thamka tama, khòem ga tcg'òóse a ěe tchàno iim khòem domka x'óó sa, khòem ěe *kaisase* qãem ka i ga kúrúse, c'ěem khòem ga tcg'òóse a gaam domka x'óó sa. ⁸ Igabagam Nqari ba gatá koem úúa ncàmkuan x'áia hãa, qanega ta kò chibi-kg'ao ta ii kam Krete ba x'óóa máa ta a hãa di i.

⁹ Khama nxãaska, ncěe ta ncěeska Gam di c'áòan ka tchàno ta iise bóòea, ka ta gha nta noose Gam koe guu a *Nqarim di* xgòan koe kgoaraè? ¹⁰ Nqarim di ta cg'òo-kg'ao ta a kò ii, igaba ta kò Gam dim Cóm dis x'oos koe guu a Gam cgoa tòóku. Ncěe ta Gam cgoa tòókua hãa ka ta gha nta noose kgoaraè, *Krestem* dis kg'òes ka? ¹¹ Ncěes gúús ka cúí tama a, igaba ta ko thěé Nqarim koe qãè-tcao gatá dim X'aigam Jeso Krestem koe guu a, ncěe ta Gam koe guu a *Nqarim cgoa* tòókuan hòò ba.

X'oo sa cúím khòem (Adam) koe guua, si kg'òè sa cúím Khòem (Krestem) koe guua

¹² Gaa domka i chìbian cúím khòem *Adam* koe guu a nqòóm koe tcana, a i a x'oo sa óágara hãa, si x'oo sa ncěem dàòm ka wéé khòean koe hààraa, wéé khòea nea chìbian kúrúaa hãa domka. ¹³ X'áean kò tcg'òóes cookg'ai koe, i kò nqòómkg'ai koe kg'aiga chìbian hàna khama, igaba ěe i x'áean káa a koe i chìbian x'áise tama. ¹⁴ Igabas kò Adam di x'aean koe guu a síí Moshem di x'aean koe chòò koe x'oo sa tc'ãa-cookg'aia hãa, gane ěe chìbian gane di kò Adam di zi tséé zi cg'ãè zi khama ii tama ne koe ga igaba, Adam ncěe kò *Krestem* ěe gha hàam dis sere-seres khama ii ba.

¹⁵ Igabas *Nqarim dis* aba sa *Adam ka* kúrúea cg'ãean khama ii tama. Eěm khòem cúím di cg'ãè tséean domka

ne kò kái ne khòe ne x'óó,
igabas Nqarim dis cgòmku sa hěé naka Gam dis abas *ncěem kò cúím Khòem Jeso Krestem di cgòmkuan koe guu a máa ta a sa hěéthěé*

kái ne khòe ne koe *kaisase* càusea.

¹⁶ Nqarim dis aba sa hěé naka cúím khòem dis chibi sa hěéthěé sara xg'aeku koe i gataga q'aa-q'ooan hàna hãa:

Cúís tséés cg'ãès qãá q'oo koe i bóò ta tcg'òóea hãa,

khòe ba méém xgàraè sa,

igaba ne gha khòe ne kái zi tséé zi cg'ãè zi qãá q'oo koe *Nqarim dis* máàkus domka

tchàno ne iise bóòè.

¹⁷ Eěm khòem cúím *Adam* dis tséés cg'ãès domkas kò

x'oo sa gaam khòem cúim koe guu a tc'ää-cookg'aia hãa.

Igaba ncêem Khòem cúim Jeso Krete ba

ncêes guù sa ngáèa hãase kúrúa hãa: êe ko kaisa cgòmkuan hêé naka abas tchànoan di sa hêéthêé hòò ne gha Gam koe guu a kg'òèan koe tc'ää-cookg'ai ka.

¹⁸ Gaa domka, ncêe ne kò ma wèè ne khòè ne cúim khòem dis tséés cg'ãès koe guu a chibiga ne iise bóòè, khamaga ne kò wèè ne khòè ne cúim Khòem di tsééan tchànoan di koe guu a tchàno ne iise bóòè, a gha kg'òèan úúa hãa. ¹⁹ Ncêe ne kò ma kái ne cúim khòem di komsana taman domka chibi-kg'ao ne kúrúè, khamaga ne gha ma kái ne cúim Khòem di komsanan domka tchàno ne iise bóòè khama.

²⁰ I kò x'àèan ga thêé hàà, nxãasega i gha chibian càù ka. Igaba êe i kò chibian càuse, koe i kò cgòmkuan kaisase càuse. ²¹ Nxãasegas gha, êes ma x'oo sa chibian ma tc'ää-cookg'aia hãa khamaga ma gataga cgòmku sa thêé tchànoan koe guu a tc'ää-cookg'ai, a gha gatá dim X'aigam Jeso Krestem koe guu a chòò tamas kg'òè sa óa ka.

6

Chibian koe ta guu a x'óóa hãa, igaba ta Krestem koe kg'òèa hãa

¹ Kháé ta gha nxãaska dùú sa nxàe? Chibian méé ta x'ãèa máá na kúrú saa, naka i gha nxãasega cgòmkuan càuse? ² Nxãas tama si i! Chibian x'óóa guua hãa ta khòè ta a, ka ta gha ntama ma gaan koe qanega kg'òè? ³ Kana tua c'úúa hãa, wèéa ta êe Jeso Krestem koe tcguù-tcguuèa hãa ta Gam di x'ooan koe tcguù-tcguuèa sa? ⁴ Gam dis x'oos koe tcguù-tcguuèan ka ta Gam cgoa kãéèa hãa. Igabagam kò Krete ba Xòòm di x'àan ka gataga thêé x'ooan koe ghùèè, nxãasega ta gha gatá igaba thêé kabas kg'òè sa kg'òè ka.

⁵ X'oos koe ta Gam cgoa cúí ta a, khama ta gha gataga thêé x'ooan koe ghùikus koe Gam cgoa cúí ii. ⁶ Q'ana ta hãa, si gatá dis nciís ii-q'ooos khòèan di sa Gam cgoa xgáuèa hãa, nxãasega i gha gatá di tc'áróan ncêe chibian di kaàkaguè, ta gha táá gaicara chibian di ta qãà ta ii ka, ⁷ díim wèém êe x'óóa hãa ba chibian dòm q'oo koe hãa tama khama.

⁸ Ncêè Krestem cgoa ta kò x'óóa hãa, ne ta ko dtcòm, gataga ta gha thêé Gam cgoa kg'òè sa. ⁹ Krete ba x'ooan koe ghùèèa hãa sa ta q'ana hãa khama, a cuiskaga gaicara x'óóa hãa tite, si x'oo sa gaia Gam koe qari úú tama. ¹⁰ X'oos êem kò x'óós koem kò chibian koe cúí q'oro x'óó, igaba kg'òès êem kò kg'òè sam kò Nqari ba kg'òèa máá khama. ¹¹ Gaam dàòm cúim kaga méé tu Jeso Krestem koe: chibian x'óóa guua hãa, igaba ko Nqari ba kg'òèa máá tu khòè tu khama ma qgóóse.

¹² Gaa domka méé tu táá chibian hêé naka i gatu di tc'áróan ncêe kaàko koe x'aiga ii guu, naka tu cg'ãè zi tc'êe zi gaan di zi komsana guu. ¹³ Táá méé tu gatu di tc'áróan di xòèan chibian tcg'òóa máá guu, cg'ãè zi tséé zi koe gha tséékaguè gúúan iise. Igaba méé tu Nqari ba máàse, khòè ne ncêe x'ooan koe tcg'òèa a kg'òèan koe tcãàèa hãa ne khama ma, naka tua gatu di xòèan tchàno zi gúú zi koe gha tséékaguè di iise máá Me. ¹⁴ X'àèan dòm q'oo koe tu hãa tama, igaba tu cgòmkuan dòm q'oo koe hãa, ke méé i chibian gatu koe táá qarian úú guu.

Tchànoan di ne qãà ne

¹⁵ Kháé méé ta nxãaska nta hêé? Chibian méé ta kúrú saa, x'àèan dòm qòò koe ta hãa tama, a cgòmkuan dòm q'oo koe hãa domka? Nxãas tama a si i! ¹⁶ C'úúa tu gáé hãa, c'êem khòem komsana koe tsi kò máàsea hãa ne tsi

gaam *khòem* di tsi q̄à tsi i sa? Chìbian ncēe ko x'oo sa óga di tsi q̄à tsia ga ii, kana tsia ga komsanan, ncēe ko tchànoan óga di tsi q̄à tsi ii igaba. ¹⁷ Nqari ba méem q̄àe-tcaoa mááe, chìbian di tu q̄à tu u kò ii, igaba tu kò ēe tu kò máàe xgae-xgaan wèe tcáóa tu cgoa komsana domka. ¹⁸ Chìbian koe tu kgoaraèa hãa, a tu a ncēeska tchànoan di tu q̄à tu u.

¹⁹ Khòean ga ko méé khamar ko méé, gatu di ii-q'ooan koe tu kg'amka tu u khama, a ra a ko máá: ēe tu kò ma gatu di tc'áróan di xòean ma kúrúa hãa, i cg'urian hēe naka chòò tama zi tséé zi cg'ãe zi hēéthēe di q̄à ii, khamaga méé tu ma ncēeska kúrú u naka i tchànoan di q̄à, naka tu gha nxãasega q'ano-tcáo ii. ²⁰ Qanega tu kò chìbian di tu q̄à tu ii, ka tu kò tc'ēea máá, kgoarasea tu hãa a ēe tchàno ii sa kúrú tite, ta tc'ēea hãa khama. ²¹ Dùú sa kò ēem x'aem ka kabisea máá tu u? Ncēeska zi ko gaa zi gúú zi sau-cgaekagu tu u ka. Si gaa zi gúú zi dis chòò-q'oo sa x'oo si i! ²² Igaba tu ncēeska chìbian koe kgoaraèa, a tu a Nqarim di tu q̄à tu u, a gatu dis kabisea mááku sa hòò, si gha q'ano-tcáókagu tu u, i gha chòò-q'ooa sa chòò tamas kg'òe sa ii. ²³ Chìbian di suruta nea x'oo si i, igabas Nqarim dis aba sa chòò tamas kg'òe si i khama, gatá dim X'aigam Jeso Krestem koe.

7

Séekuan dis x'ái sa

¹ Tíí q̄oe ga tuè, gatu ncēe x'áean q'ana hãa, tu gáé c'úua hãa, x'áea nea khòem koe qarian úua hãa sa, kg'òeam hãas noose? ² Gaa domkas séea hãas khóe sa x'áean koe guu a gas dim khòem koe qáésea hãa, ēem kg'òea hãas noose; igaba gas dim khòem kòo x'óó nes séekuan di x'áean koe kgoarasea. ³ A ncēe gas dim khòem qanega kg'òea hãa koes kòo c'ēm khóe ba sée, nes ko cg'ará-kg'ao sa ta ma tciie; igaba ncēe gas dim khòem kòo x'óó nes gha ēe x'áean koe kgoarasea hãa, a c'ēm khóe bas kòo sée ne cg'ará-kg'ao tama.

⁴ Tíí q̄oe ga tuè, gatu ka igabaga i gatá ii, gatu igaba tu kò Krestem dim tc'áróm koe guu a x'áean koe x'óó, nxãasega tu gha C'ēm ēe x'ooan koe ghùiea hãam di ii ka, ta gha nxãasega Nqari ba tc'áróan kúrúa máá ka. ⁵ Eē ta kò qanega nqóóm di ta ii, ka zi kò gúú zi ēe chìbian ka ncàmmea hãa zi, x'áean ka kúrúe a cgáé-q'ooa ta koe tséé, nxãasega ta gha x'oo sa tc'áróan kúrúa máá ka. ⁶ Igaba ta ncēeska x'áean koe kgoarasea hãa, a ēe kò qáé taa hãa sa x'óóa guua, nxãasega ta gha táá ncíís kg'òes góá tòòea hãa zi gúú zi dis koe tséé, igaba ta gha kaba kg'òean Tc'ēm di koe tséé ka.

Chìbian cgoa x'ãaku sa

⁷ Kháé ta gha nxãaska dùú sa nxàe? X'áea nea chìbigaa? Nxãas tama si i! X'áean tama kò ii ner ga kò chìbian c'úua hãa. X'áean kò méé naka máá, “Táá ncóó guu,” témé tama ner ga kò ncóós dùú sa ii sa c'úua hãa khama. ⁸ Igaba i chìbian *ncēm* x'áe-kg'ám koe guu a kòm ba hòò, a wèe zi ncóó-kg'ám zi tíí koe óágara hãa; x'áean kàa a koe i chìbian x'óóa hãa khama. ⁹ Tíí igabar kò c'ēe x'aè ka x'áean kàa a koe kg'òea, igaba ēem ko *ncēm* x'áe-kg'ám ba hàà ka i kò chìbian tshoa-tshoa a kg'òe, ¹⁰ ra tíí x'óó. Ra kò bóò a q'aa, gaam x'áe-kg'ám ēe kò ko kg'òe sa óga ba, tíí koe x'oo sa ógara hãa sa. ¹¹ Chìbia ne kò *ncēm* x'áe-kg'ám koe kòm ba hòò a qàe-qae te, a gaam koe guu a cg'òo te khama.

¹² Khama ra ga nxãaska máá, x'áea ne tcom-tcomsa a, me x'áe-kg'ám ba gataga tcom-tcomsa, a tchàno, a q̄àe me e, témé. ¹³ Ka sa kò kháé nxãaska

gaas gúùs ãe qãe sa kãbise a tíi koe x'oo sa kúrú? Nxãas tama si i! Igaba chibi si i kò ii *ncêe kò tíi koe x'oo sa kúrú sa*, nxãasegas gha chibi sa x'áise chibi si i sa ka, ncêe kò qães gúùs koe guu a tíi koe x'oo sa óágara hãa sa. Ncêem dàòm kas kò kaisase x'áise, kaidas chibi si i sa, ncêem x'ãe-kg'ám koe guu a.

¹⁴ X'ãea nea tc'ẽem di i sa ta q'ana hãa, igaba ra tíi cgãam cgoa kúrúèa, a chibian koe qãa iise x'ámáguèa, ¹⁵ a ãer ko kúrú sa bóòaa q'ãa tama. Eãr kúrú kg'oana hãa sar kúrú tama khama, igaba ãer kúrú sa tc'ẽe tama sa, gaas kúrú ra kos ga si i. ¹⁶ Igaba ncêe ãer kúrú sa tc'ẽe tama sar kòo kúrú, ner ko dtcòm, x'ãea ne qãe e sa. ¹⁷ Ncêe i ii khama ra tíi tama ra a ncêe ko kúrú u ra, igaba tíi koe x'ãea hãas chibi si i. ¹⁸ Q'ana ra hãa, si cúis gúùs qães ga sa tíi koe x'ãea hãa tama khama, nxãa tar ko méé ner ko máá, tirim cgãam koe témé. Ncãma ner úúa hãa, qãea ner ga kúrú di i, igabar ko gaan kúrú ka tààe khama. ¹⁹ Eãr kúrú kg'oana hãas gúùs qãe sar kúrú tama, igaba ãer kúrú sa tc'ẽe tamas cg'ãe saa, gaas kúrú kos ga si i khama. ²⁰ Nxãaska, ncêe ãer kúrú sa tc'ẽe tama sar kòo kúrú ner tíi tama ra a ãe ko kúrú si ra, igaba tíi koe x'ãea hãa chibi ii *ãe ko kúrú si i*.

²¹ Ra ko bóò, i ko ncêe qarian tíi koe tséé: qãea ner kúrú kg'oana, igaba i cg'ãean gaa koe ga tíi cgoa hàna. ²² Tcáóa te q'oo koe ra ko Nqarim di x'ãean koe qãe-tcao khama; ²³ igabar ko c'ẽe qarian bóò, i ko cgáé-q'ooa te di zi xòe zi koe tséé, a ko tc'ẽea te di qarian cgoa x'ãaku, a ko chibian di qarian ðim qãa ba kúrú te, ncêe cgáé-q'ooa te di zi xòe zi koe hàna a. ²⁴ Tsóágase cgómgar khóe ra gáé! Díi na gha ncêem tc'áróm x'ooan ðim koe kgoara te? ²⁵ Igaba méém Nqarim ncêe ko gatá ðim X'aigam Jeso Krestem koe guu a *kgoara te* ba qãe-tcaoa mááe!

Ncêe sa gha nxãaska tiris téé-q'oo sa ii: Tc'ẽea te koer Nqarim ðim x'ãem dóm q'oo koe hãa, igabar cgãaa te koe chibian di qarian dóm q'oo koe hãa sa.

8

Tcom-tcomsam Tc'ẽem koe kg'òèa ne

¹ Gaa domka i ncêeska gane ãe Jeso Krestem koe hãa ne koe cúí xgàrkuan ga káa a. ² Kg'òèan ðim Tc'ẽem di qaria nea Jeso Krestem koe guu a chibian hãe naka x'ooan hãéthéé di qarian koe kgoara taa* hãa khama. ³ Moshem di x'ãea ne kò cgãam di kg'amkan domka kgoara ta ka tààe, igabam kò Nqari ba Gam ðim Cóam koe guu a kgoara ta a khama. Ncêe kò chibi-kg'aom khama ma tsééa tcg'òèa hãa ba, a ko hàà cgãa ii, a hàà gaam cgãam koe chibian ðis tcg'òèa máaku sa ii ba. ⁴ Nxãasega ta gha x'ãean koe kò qaase tchànoan kúrú ka, a ta a Tc'ẽem ko ma qaa khama ma kg'òèe, cgãam ko ma qaas ka tamase.

⁵ Eã cgãam di nea ko gane di tc'ẽean cgãam di zi gúù zi koe tcãa, igaba ne ko gane ãe Tc'ẽem di ne gane di tc'ẽean Tc'ẽem di zi gúù zi koe tcãa khama. ⁶ Si cgãam koe tcãa tc'ẽe sa x'oo si i, si Tc'ẽem koe tcãa tc'ẽe sa kg'òèe sa hãe naka tòóku sa hãéthéé e. ⁷ Cgãam koe tcãa tc'ẽe sa Nqarim cgoa kómku tama si i, cgãa ba Nqarim di x'ãean dóm q'oo koe máãse tama khama, a máãse ana hãa tite. ⁸ Ne gane ãe cgãam koe hãa ne cuiskaga Nqari ba qãe-tcaokagua hãa tite.

* **8:2:** taa - Gerika sa ko máá: "tsi" témé. Ncêes gúù sa ko wéè ne dtcòm-kg'ao ne nxãe khamam kò "ta" ðim kg'ui ba tséékaguè.

⁹ Igaba tu gatu cgàam koe hãa tama, a Tc'ëem koe hãa, ncëè tseguan kagam kò Krestem dim Tc'ëe ba gatu koe x'ãèa hãa ne. Igaba ncëè c'ëem khòèm kò Krestem dim Tc'ëe ba úú tama nem Krestem di tama. ¹⁰ Igaba ncëè Krestem kò gatu koe hãa, nem gatu dim tc'ëe ba tchànoan domka kg'òèa hãa, èetam *ga* ma gatu dim tc'áró ba chibian domka x'óóa igaba. ¹¹ Ncëè Gaam èe Jeso ba x'ooan koe ghùia hãam dim Tc'ëem kò gatu koe x'ãèa hãa, nem gha thëé Gaam èe Krete ba x'ooan koe ghùia hãa ba gatu di tc'áróan ncëe kaàko o gha kg'òèan máà, Gam dim Tc'ëem ncëe gatu koe x'ãèa hãam koe guu a.

¹² Gaa domka ta kúrú ta gas tséé sa úúa hãa, tíí qòe ga tuè - cgàam ko ma tc'ëe khama ma kg'òè di tama sa, ¹³ cgàam ko ma tc'ëe khama tu kòo ma kg'òè ne tu gha x'óó khama, igaba ncëè Tc'ëem *di qarían* ka tu kòo tc'áróm di zi tséé zi cg'òo ne tu gha kg'òè. ¹⁴ Wèéa ne èe Nqarim dim Tc'ëem ka tc'ãà-cookg'aièa nea Nqarim di ne cóa ne e khama. ¹⁵ Qãan ko kúrú tu um Tc'ëe ba tu mááè tama khama, gaicara gha q'áòan koe tcãà tu u ba, igaba tu cóa tu gha ii dim Tc'ëe ba mááèa, ncëe ta ko tcii a ko máá, “Aboè, gatá ka Xòò Tseè!” témé ba. ¹⁶ Tc'ëe ba ko Gaam ka gatá dim tc'ëem cgoa xg'ae a nxàea tseegukagu, Nqarim di ta cóa ta a sa. ¹⁷ Ncëè *Nqarim di ta cóa ta kò ii*, ne ta nxãaska *x'aian di ta q'òò-kg'ao ta a*, Nqarim *di x'aian di ta q'òò-kg'ao ta*, Krestem cgoa xg'ae a *Nqarim di x'aian q'òò*a hãa ta. Igaba méé ta gataga Gam cgoa xg'ae naka xgàràè, naka taa nxãasega Gam di x'áàn koe tcãà.

Hààko x'ae di x'áa ne

¹⁸ Tíí ko bóò ka i gatá di xgàrakuan ncëe x'ae di guú cgáé tama a, ncëe gha hàà gatá koe x'áíè x'áàn cgoa i kòo tòóa xg'aeè ne. ¹⁹ Wèém nqóò ba kaisa tcoman cgoa Nqarim di ne cóa ne gha hàà x'áíèm x'ae ba qãà hãa khama. ²⁰ Nqóò ba gha hàà cg'ãa-cg'anase domka, èem gaam nqóóm ga ba ma tc'ëea khama tamase, igaba Gaam èe kò gaatama ma xgàra mem kò ma tc'ëea hãa khama ma; *me nqóò ba* nqòòan úúa hãa, ²¹ ts'óóm tite di i, a ba a gha kgoaraè a gaicara qãà-khoe ii tite, a gha nxãasega Nqarim di ne cóa ne di kgoarasean hëé naka x'áàn hëéthëé máàè ka. ²² Q'ana ta hãa khama, me ko wèém nqóò ba ncëeskaga igaba thòò-tcaoase kg'ae, ábàn di thòòan koe hãas khòès khama ma. ²³ Me nqóóm cúim tama me e ncëe ko thòò-tcaoase kg'ae ba, igaba ta ko gatá igaba thëé thòò-tcaoase kg'ae, ncëe Tc'ëe ba úúa hãa ta. Me Tc'ëe ba tc'ãà a kúrúsea hãam tc'áró me e, *ncëe hààko x'ae di kg'òèan di nqòòan máà ta a hãa ba*, ta hãa a ko Nqarim gha hàà Gam di ta cóa ta ii sa x'áím cáím ba qãà, tc'áróa tam gha kgoarasean máà ba. ²⁴ Ncëe nqòòan úúa hãase ta kò kgoaraè khama. Si hòòsekos nqòò sa cg'árés kaga nqòòs tama si i: díí na ga èe i hòòà hãas koe nqòò? ²⁵ Igaba ncëè èeta hòò tamas koe ta kò nqòòan úúa hãa, ne ta ko qáó tcáóan cgoa qãà si.

²⁶ Gatá iim dàòm kagam ko Tc'ëe ba gatá di kg'amkan koe hùì ta a thëé. C'úua ta hãa dùú sa ta ga còrè a dtcàrà sa, naka ta ga ma còrè sa, igabam ko Tc'ëe ba Gam ka gatá téé-q'oo koe thòò-tcaoase còrèa máá ta a, a ba a ko kg'uian cgoa nxàèè tite nxãa kg'uian cgoa kg'aea máá ta a. ²⁷ Me Nqarim ncëe ko tcáóa ta q'oo koe hãa zi bóò ba *Tcom-tcomsam* Tc'ëem di tc'ëe-kg'áman q'ana hãa, Gam di ne khòè ne téé-q'oo koem ko Tc'ëe ba èem ko ma Nqari ba tc'ëe khama ma còrèa máá ne khama.

²⁸ Ta q'ana hãa, wèé zi guú zia ko gane èe Nqari ba ncàma hãa ne koe tsééa xg'ae sa, nxãasega i gha qàè ka, gane èem nxãakamaga Gam di tc'ëean

koe guu a tciiã hãa ne koe. ²⁹ Gane ãem Nqari ba nxãakamaga q'ana hãa nem nxará tcg'óóã hãa khama, Gam dim Cóám dis iis koe ne gha hãa ka. Nxãasegam gha *Gam ðim Cóã ba* kái qõea ba xg'aeku koe qgãe-kg'ai ði ba ii ka. ³⁰ Me Nqari ba nxãaska gane ãem nxará tcg'óóã hãa ne tciiã hãa, a ãem tciiã hãa ne ko tchãno ne iise bóò, a ãem ko tchãno ne iise bóò ne Gam ði x'áàn mããna hãa.

Nqarim ði ncãmkuã ne

³¹ Kháé ta gha nxãaska ncãe zi guú zi ka dùú sa nxàe? Ncèè Nqarim kò gatá xòè koe hãa ne i gha ðiin gatá cgoã x'ããku? ³² Gaam ãe kò Gam ðim Cóám tc'áró-tc'aro ga táã bóòã guu, igaba kò gatá wèãã ta domka tcg'óó Me ba, nxãã ba gáé cuiskaga Gam cgoã wèé zi guú zi mãã ta a hãa tite thèé? ³³ Ðii na gha ãe Nqarim ka nxará tcg'óóèã hãa ne chibi-chibi? Nqari ba ko tchãno ne iise bóò ne. ³⁴ Ðii na gha xgàra ne? Jeso Kreste ba x'óóã hãã! Si gataga kaisas guú sa: x'ooan koem ghùieã hãã si i, a gataga Nqarim ðim kg'áóm x'òãm xòè koe hãa, a ko gataga còrèã mãã ta a! ³⁵ Ðii na gha Krestem ði ncãmkuã cgoã q'aa-q'aa ta a? A tcabã zia, a qóm zia, a xháé zia, a xàbã saa, a dxàu saa, a cg'ãè saa, a ntcàu baa? ³⁶ Ncèe i ma *Nqarim ði zi* Tcgãya zi koe ma góãsea hãã a ko mãã:

“Tsáã domka ta ko wèem koaba-dào ba cg'õòè, a ta a ko cg'õòè ko zi ghùu zi khama ma bóòè,” téméé khama. ³⁷ Nxããan tama a, igaba ta wèé zi guú zi ncèe zi koe kaia ta tàã-kg'ao ta a, Gaam ãe ncãm ta am koe guu a. ³⁸ Kaisa tcoma ner úúã hãã, *Nqarim ði ncãmkuã cgoã ga q'aa-q'aa ta as guú sa kãã si i sa* khama: a kg'õè saa ga igaba, a moengele xua ga igaba, a tc'ãã-cookg'aia ga igaba, a ncèem x'aem ði zi guú zia ga igaba, a hàãkom x'aem ði zia ga igaba, a c'èe qaria ga igaba, ³⁹ a tc'amaka hããm nqõó baa ga igaba, a nqãaka hãã baa ga igaba, a c'èes gúús ncèem nqõómkg'ai ði saa ga igaba, nxãã zia cuiskaga Nqarim ði ncãmkuã cgoã q'aa-q'aa ta a hãã tite, ncèe Jeso Krestem gatá ðim X'aigam koe hãã a.

Nqarim ðis tc'èe sa Iseraele koe hèé naka qhào zi ði ne koe hèéthèé e (9–11)

9

Nqari ba Gam ði ne khòe ne nxará tcg'óóã

¹ Tseguã ner ko Krestem koe kg'ui, a tshúù-ntcõã tama, i ko tiri tcáóan Tcom-tcomsam Tc'èem koe nxàea tseegukagu, ² kaisa tshúù-tcaoa ner úúã, a chõò tamã thòò sa tcáóã te koe úúã hãã. ³ Ncãmãr kò hãã, tí ra ga kò tí ka cgúieã sa, a ga kò Krestem koe guu a q'ãea tcg'óóèã hãã, tí qõe ga ne domka, ncèe tiris qhàòs ði ii ne. ⁴ Iseraele ði ne khòe nem Nqari ba nxará tcg'óóã Gam ði ne cóã ne gha ii ka, a ba a Gam ði x'áàn x'ái neã, a gane cgoã qáé-xg'ae sa kúruã hãã, a Gam ði x'áèan mãã neã, *a ba a xgaa-xgaa neã hãã nta ne gha ma* dqom Me sa, ncèem gataga thèé Gam ði zi nqòòkaguku zi mããna hãã ne, ⁵ ncèe kò *Nqarim ka tséãã tcg'óóèã xu* khòe xuku xu ka tsgõose-coã ne; khòèan ðis iis ka i kòò kg'uiè nem ncèem Kreste ba gane ðis qhàòs koe guuã hããm ga Me e. Nqarim ncèem wèé zi tc'amkg'ai koe hãã ba. Chõò tamãse méém dqomè. Amen.

⁶ Eẽm kò Nqari ba Iseraele ne nqòòkagua hããs kam tààèã hãã tar mééã tama. Wèãã ne ãe Iseraele koe ábàèã neã Iseraele ði tama khama. ⁷ Ne gataga Abrahamã ka tsgõose-coã ne wèé ne *Nqarim ði ne* cóã ne tama

ne e. Nqari ba kò Abrahama ba bìrì a máá: “Isakam koe tsi gha guu a ãer nqòòkagu tsia tsgõo-coan úú,” témé khama. ⁸ Ncêe sa ko máá, cgàam di ne cóa ne tama ne e ncêe Nqarim di ii ne, igaba nqòòkagukus di ne cóa nea, gane Abrahamam di ne cóa ne ne e, témé. ⁹ Ncêea nqòòkagukus kò ma nxàèèa hãa ga a khama: “Tchànóm x'aèm kar gha kabise, si gha Sarah sa cóa ba ábà,” tam méé.

¹⁰ Ncêes gúús cúís tama si i, igaba tsara kò thêé Rebekas di tsara cóa tsara cúím xòòm ka ábàè, gatá ka tsgõosem Isaka ba. ¹¹⁻¹² Nqarim di tciikua ne kaisase cgáé e, i khóèan ko kúrú tsééan cgáé tama. Nqari ba ko Gam di tc'èean koe guu a nxará tcg'òó - ncêes gúú sa méés qarika tééa mááse sa. Si ko ncêes gúú sa ncêe koe x'áise: qanega tsara cóa tsara ábàè tama cookg'ai koe, a qanega tshúù kana qãè gúú ga kúrú tamás cookg'ai koem kò Nqari ba gatsara ka xòòs Rebeka sa bìrì a máá: “Kaia ba gha cg'aré ba tsééa máá,” témé. ¹³ Ncêe i ma góásea hãa khama a ko máá: “Jakobe bar ncàmà hãa, a Esau ba hòrea hãa,” téméè khama.

¹⁴ Kháé ta gha dùú sa nxàè? Nqari ba tchàno tama saa? Nxãas tama si il ¹⁵ Moshem kam kò máá: “Eër ko thòò-xama máá bar gha thòò-xama máá, a ãer ko cgóm ba cgóm,” témé khama. ¹⁶ Khama i nxãaska khóèm dis ncàmás koe kana tsééa ba koe guu tama, igaba i Nqarim di thòò-xama-máákuan koe guua. ¹⁷ Si ko Nqarim dis Tcgãya sa Faro ba bìrì a máá: “Kaikagu tsia raa, Tiri qaria ner gha tsáá koe x'ái ka, nxãasega i gha Tiri cg'òèan wèém nqòóm koe nxàèè ka,” témé khama. ¹⁸ Gaa domkam ko nxãaska Nqari ba ãem thòò-xama máá kg'oana hãa ba thòò-xama máá, a ba a ko ãem qari-qari tcúú kg'oana hãa ba qari-qari tcúú.

Nqarim di xgòàn hêé naka Gam di thòò-xama-máákuan hêéthêé e

¹⁹ Me gha nxãaska gatu ka c'èe ba bìrì te a máá: “Ncêeta i kò ii ne ba ko nxãaska Nqari ba dùús domka chibi-chibi taa máá? Nqarim tc'èea hãa sa i gha díin ntcoe?” témé. ²⁰ Ka tsi gáé tsáá tc'èea máá díí tsi i ta tc'èea, khóè tsèè, Nqarim cgoa ga ntcoeku tsi? Ka sa gáé ga ãe xommèa hãa sa ãe xom sia hãa ba bìrì naka máá: “Dùús domka tsia ncêer ii khama ma kúrú tea hãa?” témé. ²¹ Gàba zi díim kúrú-kg'ao ba gáé xom cgoa di góman koe, cúís dtcòos koem ga cam gàba sara kúrú di qarian úú tama, si c'èe sa cgáé zi tséé zi di sa ii, si c'èe sa kg'amaga di zi tséé zi di sa ii?

²² *Igaba tsi ko nta méé ncêes gúús ka:* Nqari ba kò ãem xgòà cgaea hãa gàban, ncêe kaàkagukuan tééa máána hãa koe Gam di xgòàn x'ái kg'oana, a Gam di qarian q'ãakagu kg'oana. Igabam kò qád tcáóse hãa cgoa ne, ²³ Gam di x'áàn kaisam gha nxãasega gataga cgómkuan di gàban koe x'ái ka, ncêem nxãakamaga x'áàn kg'ónòa máána hãa a, ²⁴ gatá ncêem tcii hãa ta koe, Juta ne cúí ne koe tamase, igaba tãá zi qhàò zi di ne koe ga hêéthêé e. ²⁵ Ncêem ko Hoseam *dis Tcgãyas* koe méé khama a ko máá:

“Gane ãe kò *kg'aiga* Tiri ne khóè ne tama
ner gha Tiri ne khóè ne ta ma tcii,
a ra a gha gaas ãe kò *kg'aiga* ncàmmè tama sa
tiris ncàm-khoe sa ta ma tcii,” témé.
²⁶ “Ne gha gaam qgáim ãe ne kò bìríèa hãa a máá:
'Tiri tu khóè tu tama tu u,'
téméèam koe ne gha bìríè a máá:
'Kg'òèa hãam Nqarim di tu cóa tu u,'”

téméè.”

²⁷ Me ko Isaia ba Iseraelem ka q'au a ko máá:

“Eëta ne ga ma tshàa-dxoom qàè di górian

khama ma kái ne e igaba

ne gha cg'orò ne kgoaraè,”

témé.

²⁸ X'aigam *Nqari* ba gha xòm x'aè-coan q'oo koe

chõò tamase nqõò ba xgàra khama.

²⁹ Eëm xg'ao Isaia ba mééa khamaga i ii, ncëem kò máá:

“Ncëè X'aigam qarim wèém kò xg'ao

c'ëe qhàòan ga qaùa máá ta a tama,

ne ta ga kò Sodoma khama ii,

a ga kò Gomora khama ma kúrúsea,”

témé khama.

Paulo ba ko Iseraele ne còrèa máá

³⁰ Kháé ta gha nxāaska dùú sa nxàe? Táá zi qhàò zi di ne, ncëe kò

tchànoan qaa tama, nea tchànoan hòò ka, tchànoan ncëe dtcòm s koe guua

a. ³¹ Igaba ne kò Iseraele ne, ncëe x'áèan koe guua tchànoan kòo qaa ne táá

hòò o. ³² Dùús domkaà? Dtcòm an koe ne kò guu a qaa a tama, igaba ne

kò tséé zi koe guu a qaa a khama. A ne a kò nxõás tc'amkg'ai koe tçgàba,

³³ ncëe i ma góásea a ko máá:

“Q'āa, nxõá sar ko Sione koe tòó,

khòè ne gha kúrú ne tçgàba sa,

nxõám kúrú ne gha ne cg'áé ba;

me gha diim wèém èe ko Gam koe dtcòm ba

táá sau-cgaekaguè ka,”

tam méé.

10

¹ Tíí qõe ga tuè, tcáóa te q'oo koer ko kaisase tc'ëe *Iseraele* ne gha

kgoaraè sa, a ra a ko gataga Nqarim koe còrèa máá ne. ² Nqarim koe

ne máásea hãa khama, ra ko ncëe sa nxàea tseegukagu, igabaga i gane di

máásean tseeguan di q'āan koe guu tama. ³ Nqarim koe guua hãa tchànoan

ne bóò a q'āa tama khama, a ko gane di tchànoan ne gha kúrúa mááse sa

qaa, a Nqarim di tchànoan koe mááse tama. ⁴ Kreste ba ko x'áèan chõòkagu

khama, *nxāasega ta gha táá x'áèan ko qaa sa kúrúan ka tchànokaguè ka,*

igabagam gha diim wèém èe ko dtcòm ba tchànokaguè.

Kgoarakuan di qàè tchõà nea wèém khòèm di i

⁵ Moshe ba x'áèan koe guua hãa tchànoan ka ncëe sa góáa hãa a ko máá:

“Diim wèém èe ko *x'áèan ko qaa sa* komsana ba gha gaan ka kg'òè,” témé

khama. ⁶ Igaba i ko dtcòm s koe guua tchànoan ncëeta méé a ko máá: “Táá

tcáóa tsi q'oo koe máá, ‘Dii na gha nqarikg'ai koe qàò?’ témé guu” (èe sa

Kreste ba nqāaka úú si i ke), ⁷ “kana máá: ‘Dii na gha nqāaka hãam nqõóm

koe síí?’ témé guu” (èe sa Kreste ba x'ooan koe ghùì si i ke). ⁸ Kháé i ko

nxāaska dùú sa méé? *Ncëe si i:* “Kg'ui ba tsáá ka cùú me e, kg'áma tsi koe

hëé naka tcáóa tsi koe hëéthéé e,” ta i ko méé. Ncëe ba dtcòm s dim kg'ui

me e, ncëe xae ko gaam ka xgaa-xgaa ba, ⁹ ncëe ko máá: “Ncëè tsáá ka tsi

kòo kg'áma tsi cgoa nxàea tseegukagu Jeso ba X'aiga Me e sa, a kòo tcáóa tsi

koe dtcòm Nqari ba x'ooan koe ghùì Mea hãa sa, ne tsi gha kgoaraè,” témé

ba. ¹⁰ Tcáóa ta cgoa ta ko dtcòm, a ta a ko tchànokaguè, a ko kg'áma ta cgoa

nxàea tseegukagu, a ko ncëem dàòm ka kgoaraè khama. ¹¹ *Nqarim dis* Tcgāya sa ko máá: “Diím wèem ãe ko Nqarim koe dtcòm ba cuiskaga sau-cgaekaguè tite,” témé khama. ¹² Juta ne hée naka qhàò zi di ne hēéthēé xg'aeku koe i cúí q'aa-q'oo ga káà a; cúím Nqari ba X'aigam wéé ne di Me e, a ba a ko wèé ne ãe ko tcii Me ne qguàn cgoa ts'ee-ts'ee'g'ai khama. ¹³ “Diím wèem ãe gha Nqarim dim cg'òè ba tcii ba gha kgoaraè,” *ta i ko mééé* khama.

¹⁴ Kháé ne gha nxāaska ntama ma cg'òèa ba tcii, ncèè Gam koe ne kò dtcòm tama ne? A ne a gha ntama ma Gam koe dtcòm, ncèè qanega ne kò Gam ka kóm tama ne? A ne a gha ntama ma kóm, ncèè xгаа-xгаа ne gha ba ne kò úú tama ne? ¹⁵ Me gha ntama ma gaam ãe ko tchòàn xгаа-xгаа ba xгаа-xгаа, ncèè tsééam kò úúè tama ne? Ncèe i ma *Nqarim di zi Tcgāya zi koe* ma góásea a ko máá: “Tsóágase i gáé qāè tchòàn di xàà-kg'aoan di hàà-q'ooan t'òèa!” téméé khamaga ma. ¹⁶ Igaba ne kò kái-kg'aise táá qāè tchòàn komsana. Isaia ba kò máá: “X'aigae, dií ba gaxae di kg'uian komsana hāa?” témé khama. ¹⁷ I ko nxāaska dtcòmān ãe ko kóm mès koe guu, si ko ãe ko kóm mē sa Krestem dim kg'uim ka ko xгаа-xгааès koe guu.

¹⁸ Igabar ko ãe ne kóm ta ga hāas ka tèè. Tseeguan kaga ne kóma hāa! Ncèe *Nqarim di zi Tcgāya zi ko méé a ko máá*: “Wèem nqóóm koe ga i dòma xu sía hāa, i gaxu di kg'uian nqóóm chòò-q'oo koe ga sía hāa,” témé khamaga ma.

¹⁹ Ra ko gaicara tèè, Iseraele ne kò kóma q'āa tama sa? *Kóma ne kò q'ana hāa!* Moshe ba kò tc'āà dis ka máá: “Kúru tu ur gha tu gane ãe qhàòs di tama ne koe tau di, a ra a gha káà tc'ēs qhàòs di ne cgoa xgóákagu tu u,” témé khama.

²⁰ Me kò gataga Isaia ba kgoarasea hāase *Nqarim mééa hāa sa nxàe a máá*: “Gane ãe qaa Te tama ne kar hòèa hāa, a Ra a kò gane ãe tc'ēe Te tama ne koe x'áisea hāa,” témé.

²¹ Igabam kò Iseraele ba bìri a máá: “Wèem cáru kar tshàua Te tchoanà xòóa máána hāa khòé ne ãe komsana tama a ko ntcoeku cgoa Te ne,” témé.

11

Nqarim di thòò-xama-máákua ne Iseraele ne koe

¹ Ra ko nxāaska tèè a máá: “Nqari ba gáé kò Gam di ne khòé ne xguì?” témé. Nxāas tama si i! Tíi ga ra thēé Iseraele ra a khama, a Abrahamam ka tsgōose-coa ra a, Benjaminem dis qhàòs di ra. ² Nqari ba kò Gam di ne khòé ne ncèe kg'aigam kò q'ana hāa ne táá xguì. C'úua tu gáé hāa *Nqarim dis* Tcgāyas ko Elijam ka méé sa? Me ko ma Nqarim cookg'ai koe Iseraele ne ma chibi-chibi sa, a ko máá: ³ “X'aigae, Tsari xu porofiti xu ne cg'òoa hāa, a Tsari altaran kqbea hāa, ra tíi cúí ga ra qaù, ne ko cg'òoa te xaù,” témé. ⁴ Ka ba kò kháé Nqari ba ntama ma xqo me? *Nqari ba kò xqo a máá*: “7,000 xu khòé xur tòóa máásea hāa, ncèe qanega Baale ba qámsea máá tama xu,” témé. ⁵ Ncēeskaga i gataga ii: qaù hāa nea hāna, cgómkus koe guu a nxará tcg'òòèa hāa ne. ⁶ Igaba ncèè cgómkus koe i kò guua hāa ne i

nxãaska *gane di tsééan* koe guu tama; ncèè gatà i kò ii nes nxãaska cgòmku sa cgòmku tama si i.

⁷ Kháé nxãaska dùu saa? Iseraele ne kò èe ne kòo qaas gúu sa táá hòò. Khòè ne èe nxárá tcg'òóèa hãa ne cúí ne kò hòò si, igaba ne kò èe qaàa hãa ne qari-qarin tcúuè. ⁸ Ncèes ko *Nqarim dis Tcgãya* sa méé khama a ko máá:

“Nqari ba kò tcáóa ne hée naka tc'èea ne héeéthée ntcúú-ntcuu, a tcgáía ne ga táá bóòkagu a tcea ne ga táá kómkagu ncèem cáám kaga igaba,” témé khama.

⁹ Gatagam ko Dafite ba máá:

“Gane dis suu* sa méés ntcóm sa ii naka xhám sa ii, nxãasega ne gha cg'áéa tcãà, a gha gane di xgàrasean kabia mááè ka.

¹⁰ Gane di tcgáían méé i ntcúú-ntcuuè naka ne nxãasega táá bóò, naka i gane di qhùrian chòò tamase najè,” tam kò méé.

¹¹ Ra ko nxãaska tèè a máá: Eè ne kòo *Juta ne tcgàba* ka nea gáé kò cg'áé, táá ne gha gaicara tèe ka? Nxãas tama si i! Igaba gane di cg'áé-q'ooan gha tãá zi qhàò zi di ne koe kgoarasean óága domka a, nxãasega ne gha Juta ne chì ka. ¹² Gane di cg'áé-q'ooa ne kò nqõò ba qguùkagu, i kò gataga tààè-q'ooa ne tãá zi qhàò zi di ne qguùkagu. Ka nea gha *nxãaska tãá zi qhàò zi di ne nta noose qguùkaguè*, ncèè cg'oèas tc'ãò-tc'ãos Juta ne dis kò hãa ne?

Tãá zi qhàò zi di ne di kgoarasea ne

¹³ Gatu cgoar ko kg'ui, tãá zi qhàò zi di tuè: tãá zi qhàò zi di ne koer x'áé úú-kg'ao ra a domka ra ko ncèes tséés tiri sa kaikagu, ¹⁴ tiris tséés koer gha c'èedaoka tiris qhàòs di ne khòè ne kúrú ne chì di ii domka, ra gha nxãasega c'èe ne kgoara ka. ¹⁵ Ncèè *Nqarim ka xguèes Juta* ne dis kò ko dàò ba xgobekg'am, me nqõò ba Nqarim cgoa tòókuan úú ne sa gha gane *Juta ne* dis dtcòmme sa dùu sa ii? X'ooan koe guu a kg'õè si i gha ii! ¹⁶ Ncèè tc'ãà dis péré-qàmàs kò Nqari ba tcg'òóa mááèa, nem nxãaska wèem péré ba gataga thée Gam di me e, a ncèè hìis di tòbean kò Gam di ii, ne i nxãan ga thée Gam di i. ¹⁷ A ncèè c'èe xu nxãa xu olife dis hìis di xu kòo q'áea tcg'òóè, tsi tsáá ncèe qãáka ka dis olifes di tsi *nxãa tsi* gaa koe q'áma tòóè, a ko c'èe xu cgoa èes hìis tòbe di qguùan q'aa-q'aaku, ¹⁸ ne méé tsi táá gaxu nxãa xu koe bóò-boose guu. Ncèè bóò-boose tsi kòo ne *méé tsi tc'èe-tc'èese*, tsáá tsia tòbean qgóó tòó tama, igaba i tòbean qgóó tòó tsia hãa sa.

¹⁹ Igaba tsi gha máá: “Nxãa xua q'áea tcg'òóèa hãa, nxãasegar gha tíi q'áma tòóè ka,” témé. ²⁰ Eè sa tseegu si i. Gaxu di dtcòmman úú taman domka xu q'áea tcg'òóèa hãa, tsi kò tsáá tsari dtcòmman domka tééa hãa. Ke méé tsi táá bóò-boose guu, igaba méé tsi q'áòa hãa. ²¹ Ncèè Nqarim kòo hìis kg'aiga úúa hãa nxãan bóòa guu tama, ne tsi tc'èea máá, tsáám gha bóòa guu tsi, ta tc'èea?

²² Ke méé tsi Nqarim di qãèan hée naka Gam di xgòan héeéthée q'ana hãa. Xgòa Me e èe *chibian kúrú ka* cg'áéa hãa ne koe, igabam tsáá koe qãè Me e, ncèè Gam di qãèan koe tsi kòo hãa ne. Tama kò ii ne tsi gha tsáá

* **11:9:** suu - Gerika sa ko máá: “cháà sa” témé - tc'õoan ko tòò a tc'õòès qgáí si i.

igaba thée q'ãea tcg'òòè. ²³ A ncèè Juta ne kò gane dis dtcòm tamas koe kúúa hãa tama, ne ne gha gaicara q'àmà tòòè, Nqari ba qarìan úúa hãa, gaicaram gha q'àmà tòòé ne di i khama. ²⁴ Ncèè kg'aiga qãáka ka dis hìis olife dis koe tsi kò tsáá guu a q'ãea tcg'òòèa hãa, a olife dis hìis xháràèas koe q'àmà tòòèa hãa, ncèè i ga kg'aiga ii tama khama, ne ba gha Nqari ba nxãaska nta noose kabi a kg'aigaka di nxãan gaan dis hìis olife dis koe gaicara q'àmà tòó?

Iseraele ba gha kabi a tòóa kg'ónèè

²⁵ Tíí qòe ga tuè, ncèes gúùs chómsea hãa sa tu gha q'ãa sar ko tc'èe, nxãasega tu gha táá tc'èega tu ii sa bìrìse ka. *Ncèes gúùs chómsea hãa sa ncèe si i:* qari tcúúan Iseraele di ne khòè ne dia xòm x'aè q'oo† di i, si gha nxãakg'aiga síí cg'òèa hãas nxárase-q'ooos táá zi qhàò zi di ne di sa *Nqarim koe* hàà. ²⁶ Ne gha ncèem dàòm ka wèé ne Iseraele ne kgoaraè, ncèè i ma góásea hãa a ko máá:

“Kgoara-kg'ao ba gha Sione koe guu a hàà,
a ba a gha Jakobem *ka tsgõose-coa* ne koe
cg'ãè tcáóan tcg'òó.

²⁷ Si gha ncèe sa Tiris qáé-xg'ae sa ii gane cgoa,
gane di chìbia ner gha ko sèea tcg'òó cgae ne ka,”
téméa khama.

²⁸ *Juta nea qàè tchòàn xguìa hãa khama ne Nqarim di ne cg'òo-kg'ao* ne e, *nxãasega i gha qàè tchòàn* gatu qhàò di tu koe hàà ka. Igaba ncèè nxárá tcg'òóa mááses ka ta kòò kg'ui ne ne Nqarim ka ncàmmèa hãa, gane ka tsgõose ga xu *cgoam kúúúa hãas qáé-xg'aes* domka. ²⁹ Nqari ba aban ãem ko tcg'òó ka hëé naka ãem ko tcii ne ka hëéthèé tc'èea kabi tama khama. ³⁰ Gatu qhàò zi di tua kò c'èe x'aè ka Nqari ba komsana tama, igaba tu ncèeska, Juta ne di komsana taman domka, Nqarim di cgòmkuàn hòòà. ³¹ Gane igabaga ne ncèeska ãeta iim dàòm ka Nqarim máá tua hãa cgòmkuàn domka komsana tama, nxãasega ne gha thée ncèeska Nqarim di cgòmkuàn hòò ka. ³² Nqari ba kò wèé ne khòè ne kúúú ne komsana taman koe tòóse, nxãasegam gha wèéa ne ga cgòmkuàn x'ái ka khama.

Nqari ba dqòmà ne

³³ Tsóágase i gáé Nqarim di qguùn kaia!
Tsóágase i gáé Gam di q'ãan di tc'èean hëé
naka q'ãa-kg'ámà ba hëéthèé tchàà-a!
Díí na gha Gam di zi tc'èe-kg'ám zi bóòà q'ãa?
Díí na gha Gam di zi dàò zi qaara tcg'òó a xùri?

³⁴ *Nqarim dis Tcgãyas ko méé a ko máá:*
“Díí na X'aigam di tc'èe-kg'ámán q'ana?
Díí na ga tchàno-tchano Me?”

³⁵ Kana ia xg'ao díín c'èe gúú máà Me,
Me ga gaa gúùan suruta kabi?”
témé khama.

³⁶ Wèé zi gúú zia Gam ka kúúúèa,
a zi a Gam koe guua,
a Gam domka hàna.
Nqari ba méém chòò tamase dqòmè! Amen.

Dtcòm-kg'ao ne ko ma tséé sa (12:1–15:13)

† 11:25: xòm x'aè q'oo - kana “c'èe xòè za”.

12

Nqari ba tsééa máá

¹ Gaa domkar ko Nqarim di thòò-xama-máákuan koe guu a dtcàrà tu u, tí qõe ga tuè, tc'áróa tu tu gha dàòà-máákus iise tcg'òó sa, kg'òèa hãa, a tcom-tcomsa, a ko Nqari ba qãè-tcaokagu sa - ncëea tc'ëem di tsééan gatu ga còrè cgoa ga a khama. ² Táá méé tu ncëem nqõóm di cauan xùri guu, igaba méé tu tc'ëe-kg'áma tu koe kaba-kabaè, naka tua gha nxãasega Nqarim dis tc'ëe sa q'ãa, gaas èe qãè ii, a ko qãè-tcaokagu Me, a tchàno ii sa.

³ Cgómkuan ncëer máàèa hãa domkar ko wèém khòèm èe gatu xg'aeku koe hãa ba birí a ko máá: Táá méém tc'ëe-q'ooa ba koe tc'amakam hãa sa birísea hãa guu, igaba méém wèém khòè ba tc'ëe-kg'áma ba koe, èem Nqari ba máá mea hãas tc'ãò-tc'ãos dtcòman dis cgoa qgóóse. ⁴ Cúim tc'áróm koe ta kái xòèan úúa hãa, i wèè xòèan cúis tséé sa kúrú tama khama. ⁵ Ncëem dàòm ka ta ko, èeta ta ma kái ta a igaba cúim tc'áró ba Krestem koe kúrú, me wèém xòè ba c'ëe xu xòè xu cgoa xg'ae-xg'aèa hãa. ⁶ Ke méém wèém khòè ba tãaka zi aba zi èem Nqari ba Gam di cgómkuan ka máá taà hãa zi tséékagu: ncèè porofitan kò ii ne méém èem úúa hãa dtcòman dis tc'ãò-tc'ãos cgoa tséékagu u. ⁷ Naka ncèè c'ëe ne tsééa máás kò ii ne méém tsééa máá ne, naka ncèè xгаа-xgaas kò ii ne méém xгаа-xгаа, ⁸ naka ncèè c'ëe ne korès kò ii ne méém korè ne. Ncèè c'ëe ne hùis kò ii ne méém kgoarasea hãase hùì ne. Ncèè c'ëe ne tc'ãà-cookg'ais kò ii ne méém wèè tcáóa ba cgoa gatà hée. Ncèè c'ëe ne koe cgómkuan x'áís kò ii ne méém qãè-tcaoan cgoa x'ái i.

Dtcòm-kg'ao ne dis kg'òè sa

⁹ Ncàmku sa méés tseegu di sa ii. Eè cg'ãè ii sa hòre, qgóóa qari èe qãè ii sa. ¹⁰ Gatu ka c'ëea ne kaisase ncàm, khòè qõeku ne ga ma ncàmku hãa khama ma. Gatu nqáéase tu gatu ka c'ëe ne tcom. ¹¹ Táá méé tu xhõen-tcáo guu; gatu dim tc'ëe ba méém karu; X'aiga ba méé tu tsééa máá. ¹² Nqòòan koe méé tu qãè-tcaoa hãa, naka tua xgàrasean koe qáò tcáo ii, naka corèan koe qgóóa qari. ¹³ C'ëe ne dtcòm-kg'ao ne kòò xháé ne méé tu èe tu úúa hãa sa gane cgoa q'aa-q'aaku. X'áéa tu koe c'ëe ne qãèse hàakaguan koe tu tcãàn tcáo.

¹⁴ Ts'ee-ts'eekg'ai èe xgàra tu u ko ne; ts'ee-ts'eekg'ai ne, táá cgúí ne guu. ¹⁵ Eè ko qãè-tcao ne cgoa qãè-tcao, naka èe ko kg'ae ne cgoa kg'ae. ¹⁶ Cúíta noose tu qgóóku; táá bóò-boose guu, igabaga èe nqãaka hãnas téé-q'oos di ne cgoa tsééa xg'ae; táá tc'ëega tu ii sa birísea guu.

¹⁷ Táá c'ëem khòèm cg'ãèan kúrúa máá tua ba cg'ãèan cgoa kabia máá guu. Eè wèém khòèm koe qãè iis koe méé tu tcãà tc'ëe. ¹⁸ Ncèè tààè tama tu kò hãa, i gataga gatu koe guua hãa, ne méé tu wèè khòèan cgoa tòóku. ¹⁹ Ncàm-ncamsa tuè, táá méé tu cg'ãèan kabia máá guu, igaba tu Nqarim di xgòàn guua máá a; ncèe *Nqarim di zi* Tcgāya zi ko X'aigam ka méé a ko máá:

“Kabia mááku sa Tiri si i,
Ra gha Tíia kabia máá,”
témé khama.

²⁰ Igaba

ncèè gatu dim cg'òo-kg'aom kò xàbà hãa ne
tc'òoan máà me nakam tc'òó,
naka cáman kò hãa ne
tshàan máà me nakam kg'áa.

Eëta hëéan ka tu gha ko kúrú mem saucgae a chibi bóòse.*

²¹Táá méé tu cg'ãèan ka tààè guu, igabaga méé tu qãè guùan cgoa cg'ãèan tàà.

13

Tc'ãà-cookg'aian qámsea máá sa

¹Wèém khòè ba méém tc'ãà-cookg'aian qámsea máá. Nqarim ka *kgoara mááèa hãa* tama tc'ãà-cookg'ai nea káà a ke, igaba èe hàna ne Nqarim ka tòóèa hãa. ²Diím wèém èe ko tc'ãà-cookg'aian ntcoè ba ko Nqarim nxará tcg'òóa hãa sa ntcoè, me gha diím wèém gatà ko hëé ba xgàrakuan óága cgaese. ³Tc'ãà-cookg'ai xua èe qãèan ko kúrú ka bèèè tama khama, igaba xu ko èe cg'ãèan ko kúrú ka bèèè. Eè tc'ãà-cookg'aia hãam bèè tsi kò tc'èè tama ne méé tsi nxãaska qãè guùan kúrú nakam gha dɔm tsi. ⁴Nqarim dim tséé-kg'ao me e, tsari qãèan domka ko tséé ba khama. Igaba ncèè cg'ãèan tsi kò kúrú ne méé tsi bèè, ntcàum èem qgóóa hãa bam kg'amaga qgóó tama ke. Nqarim dim tséé-kg'ao me e, a ko Nqarim di xgòàn óá, èe ko cg'ãèan kúrú ne koem gha xgàrakuan qòòkagu khama. ⁵Gaa domka méé tsi èe tc'ãà-cookg'aia hãam koe qámsea hãa, *Nqarim di* xgàrakuan bèè domka cúí tamase, igaba tsari tc'èè-tc'èesean domka hëéthéè e. ⁶Ncèes gúús domkaga tu ko nqòóm ko tcg'òóa mááè marian tcg'òó, tc'ãà-cookg'ai xua Nqarim di xu tséé-kg'ao xu u khama, ncèe ko tsééa xu kúrú xu. ⁷Ke méé tsi èe tsi ga wèém khòè ba úú cgoa hãa sa máà me: nqòóm ko tcg'òóa mááè mari kò ii ne tcg'òó o, ncèè mari kò ii ne méé i mari ii, tàòkg'aikus kò ii ne méés tàòkg'aiku sa ii, naka kaikagukus kò ii ne méés kaikaguku sa ii.

Tsáá ka c'èe ba ncàm sa

⁸Táá méés cúí khòè koe ga qanega tsi suruta tamasa chibi sa hãa guu, tsáá ka c'èe ba ncàm s cúís oose. Eè gam ka c'èe ba ncàm hãa ba ko x'áèan ko qaa sa kúrú ke. ⁹X'áèan ncèe ko máá: “Táá méé tsi cg'áràn kúrú guu; táá méé tsi cg'òo guu; táá méé tsi ts'ãà guu; táá méé tsi ncóó guu,” naka c'èe x'áè-kg'áman hëéthéèa cúím x'áè-kg'ám koe qgóóa xg'aeèa, ncèe ko máá: “Tsáá ka c'èe ba ncàm èe tsi ma ncàmsea hãa khamaga ma,” témé ba. ¹⁰Ncàmku sa tsáá ka c'èe ba chibi kúrú cgaes tama si i. Gaa domkagas ko ncàmku sa x'áèan ko méé sa kúrú.

X'àam q'oo koe kg'òè

¹¹X'àem ncèe ta ko gaam q'oo koe kg'òè ba tu q'ana hãa, ke méé tu ncèe sa kúrú. Tc'oman koe tu gha tée dim x'áè ba hààraa. X'àem kgoarakus di ba ncèeska kaisase cúú me e ke, ncèe ta kò tshoa-tshoa a ko dtcòm kam kò ii tama khama. ¹²Ntcùúa ne nqáéa hãa, i koaban cúú u. Ke hàà naka ta ntcùú-q'oo di tsééan dxùukg'ai za tòó naka taa x'áàn di zi ncòo gàba zi hãa. ¹³Hàà naka ta qãèm dàòm ka qgóóse, cáms di x'áàn q'oo koe hãa ne khòè ne khama ma, èe kaisase ko tc'òó, a ko kg'áà ne hëé, naka cg'áràn ko kúrú a káà qgóóse-q'oo ne hëé, naka mēéku a tau di ii ne hëéthéè ka tamase. ¹⁴Igaba méé tu X'aigam Jeso Krete ba hãa, naka tua cgàa ba tu ga ma qãè-tcaokagu di zi tc'èè-kg'ám zi chòòkagu.

14

Kg'amka ne hëé naka qari ne hëéthéè e

* **12:20:** kúrú mem saucgae a chibi bóòse - Gerika sa ko máá: “kàruko zi c'ee ntcomè zi tcùúa ba koe xg'ae-xg'ae,” témé.

¹ Eë dtcòma hãa, igaba gam di dtcòman koe kg'amka ba, qãèse hàakagu, ãem tc'ëea hãas koe ntcoeku cgoa me tamase. ² C'ëem khòem dis dtcòm sa ko kgoara máa me, me wèés gúu sa tc'òó, igaba khòem ãe gam dis dtcòm s kg'amka ii ba ko tsòbèan cúí ga tc'òó. ³ Khòem ãe ko wèés gúu sa tc'òó ba méém táá ãe wèés gúu sa tc'òó tama ba ntcoea hãase sèe guu, nakam ãe wèés gúu sa tc'òó tama ba táá ãe ko wèés gúu sa tc'òóm qãèse hëé tama sa bóó guu, Nqari ba qãèse hàakagu mea hãa ke. ⁴ Dii tsia tsáá, c'ëem khòem dim qãàm qãèse hëé tama ta ko méé tsi? Gam ka q'òðsem koe i guua hãa ãem ko kúrú tséean koem gha tééa qari kanam gha cg'áé sa. Igabam gha tééa qari, X'aiga ba qarían úúa hãa khama, kúrú mem gham tééa qari di i.

⁵ C'ëem khòem kam c'ëem cárn ba c'ëe xu cárn xu ka cgáé me e, me ko c'ëem khòe ba wèe cárn ga cúíta noose sèe. Wèém khòe ba méém tc'ëea ba q'oo koe bírisea hãa, ãem tc'ëea hãa sa gaas ga si i sa. ⁶ Gaam ãe ko c'ëem cárn ba c'ëe xu ka táákase sèe ba ko X'aigam gha kaikaguè domka gatà hëé. Me ko gaam ãe ko tc'òó ba thëé X'aigam gha kaikaguè domka gatà hëé, Nqari bam ko qãè-tcaoa máa khama. Me ko gaam ãe c'ëe zi tc'òó zi tc'òó tama ba thëé X'aigam gha kaikaguè domka gatà hëé, a ba a ko Nqari ba qãè-tcaoa máa. ⁷ Gatà ka c'ëem cúía ko gam ka kg'òèa mááse ba káà me e, me gataga c'ëem cúía ko gam ka x'óóa mááse ba káà me e khama. ⁸ Ncèè kg'òè ta kòo ne ta ko X'aiga ba kg'òèa máa, a ncèè x'óó ta kòo ne ta ko X'aiga ba x'óóa máa. Khama nxãaska, kg'òè ta ga ko kana ta ga ko x'óó igabaga, ta X'aigam di ta a. ⁹ Kreste ba kò ncèes gúus domka x'óó, a kò gaicara kg'òè, nxãasegam gha ãe x'óóa hãa ne hëé naka kg'òèa hãa ne hëéthéé dim X'aiga ba ii ka khama. ¹⁰ Kháé nxãaska tsáá, dùús domka tsia ko tsáá qòem qãèse hëé tama sa bóó, kana tsáá, dùús domka tsia ko tsáá qòe ba ntcoea hãase sèe? Wèéa ta ga gha Nqarim dis ntcòó-q'ooos xgàrakuan dis cookg'ai koe hàà téé ka. ¹¹ Ncèeta i ma góásea a ko máá:

“Kg'òèar hãas noosem gha wèém qúrú ba cookg'aia Te koe qom, me gha wèém tam ba Nqarir ii sa dqom,”
téméé khama. ¹² Me gha nxãaska wèém khòem gatà xg'aeku koe hàna ba gam ka Nqarim koe xqara mááse.

Táá tsáá qòe ba chibi kúrúka

¹³ Ke méé ta táá xgàraku guu. Igaba méé ta tc'ëea ta koe bírisea hãa, gaicara ta gatà ka qòesem cookg'ai koe xgàè-kg'am me gha kana gha chibian koe tcãa me sa tòóa hãa tite sa. ¹⁴ Q'ana ra hãa, a X'aigam Jesom koe kaisa tcoman úúa hãa, cúis gúus gaas ka q'ano tama sa káà si i sa. Igaba ncèè c'ëem khòem dis bóòs kas kò q'ano tama, nes nxãaska gaam koe q'ano tama. ¹⁵ A ncèè tsáá ko tc'òós kòo tsáá qòe ba tshúù-tshuu tc'ëe, ne tsi ncàmkuan x'ái tama. Táá méé tsi hëé nakas tc'òó tsi ko sa tsáá qòe ba hòakagu guu, ncèe Krestem kò gaam domka x'óó ba. ¹⁶ Táá hëé nakas ãe gatu ka ko qãè iise bóòè sa c'ëe ne ka cg'ãè iise nxàèè guu. ¹⁷ Nqarim di x'aia nea tc'òó sa hëé naka kg'áa sa hëéthéé di tama a khama, igaba i Tcom-tcomsam Tc'ëem koe tchànoan hëé, naka tòókuan hëé naka qãè-tcaoan hëéthéé di i. ¹⁸ Dii wèém ãe ko ncèem dàòm ka Kreste ba kúrú máa ba ko Nqari ba qãè-tcaokagu, a ko khòean ka tchànóm iise bóòè.

¹⁹ Gaa domka méé ta wèé qaria ta cgoa tòókuan ko óá zi gúu zi hëé naka gatà ka c'ëe ne ko tshàoa ghùu zi gúu zi hëéthéé kúrú. ²⁰ Táá Nqarim kúrú hãa sa tc'òoan domka kòbe guu. Wèés gúu sa q'ano si i, igaba ncèè c'ëem

khòem kòo c'ées gùu sa tc'óó, si nxāa sa c'ēm khòe ba kúrú me chìbiga ii ne i qāe tama. ²¹ Qāēs gùu sa, táá méé tsi kg'óóan kg'oo, kana gōēan kg'áa, kana c'ées gùus tsáá ka c'ēe ba ko chibian kúrúka sa kúrú guu.

²² Gaa domka méés dùus wēēs ēe tsi c'ées gùus ka dtcòma hāa sa tsáá hēē naka Nqari ba hēéthēē tsao ka cúí ga q'āaēa hāa. Ts'ee-ts'eekg'aiēa baa khòem ēe gam koe qāē ii sa kúrúan ka ntcōese tama ba. ²³ Igaba khòem ēe tc'óóm kò ko ne ko káise tēēse ba xgàraēa hāa, dtcòman cgoam tc'óó tama khama; si wēēs gùus ēe dtcòman koe guu tama sa chibi si i.

15

C'ēe ne qāē-tcaokagu, tsáá ka tamase

¹ Gatá ncēe qari ii ta méé ta gane ēe dtcòma ne koe kg'amka ii ne gane di tàāe-q'ooan koe hùì, naka taa táá gatá qāē-tcaokaguse guu. ² Wēēm khòe ba méém gam ka c'ēe ba qāē-tcaokagu, nxāasegam gha qāēan hòò a tshàoa ghùìe ka. ³ Krestem igabam kò táá qāē-tcaokaguse khama, igaba ncēe i ma góásea a ko máá: “Gane ēe còe Tsia hāa ne di còekua nea Tíí koe hààraa,” téméé khamaga ma. ⁴ Wèè zi gùu zi ncēe xg'ao góáèa hāa zia góáèa, xgaa-xgaa ta a zi gha ka, nxāasega ta gha *Nqarim di zi* Tcgāya zi koe guua hāa qáò tcáóan hēé naka ghùì-ghui-tcáókuan hēéthēé koe guu a nqòòan úú ka.

⁵ Nqarim ncēe qáò tcáóan hēé naka ghùì-ghui-tcáókuan hēéthēé di ba méém kg'òēa xg'aeandim tc'ēe ba máa tu u, ēe tu ko Jeso Kreste ba xùri ka, ⁶ naka tu nxāasega xg'ae naka Nqarim gatá dim X'aigam Jeso Krestem ka Xòò ba cúím dòm cgoa dqòm.

Qāē tchòà nea Juta ne hēé naka qhàò zi di ne hēéthēé di i

⁷ Gaa domka méé tu gatu ka c'ēe ne qāēse hààkagu, ēem ma Kreste ba ma qāēse hààkagu tua hāa khamaga ma, nxāasegam gha Nqari ba dqòmèe ka.

⁸ Bìrì tu ur ko khama *a ko máá*, Kreste ba kò ēe q'āe nqāa-qgai khòèa hāa ne dim qāà ba kúrúse, Nqari ba tseegu di Me e sam gha x'ái ka, nxāasega zi gha Abrahama xuku xu kò nqòòkaguèa hāa zi gúú zi tsegukaguè ka, ⁹ naka gataga ēe tǎá zi qhàò zi di ne gha Nqari ba Gam di cgòmkuandomka dqòm ka, ncēe i ma góáèa hāa a ko máá:

“Gaa domkar gha tǎá zi qhàò zi di ne xg'aeku koe dqòm Tsi, a ra a gha cg'òēa Tsi nxáè,”

téméé khama,

¹⁰ a i a ko gaicara máá:

“Qāē-tcao tu, tǎá zi qhàò zi di tuè,

Gam di ne khòe ne cgoa,” téméè.

¹¹ A ko gaicara máá:

“X'aiga ba dqòm, gatu wèé tu tǎá zi qhàò zi di tuè, naka méé ne wèé ne khòe ne dqòm Me,”

téméè.

¹² Me ko gaicara Isaia ba máá:

“Jesem dim Tòbe ba gha hàà,

Gaam ēe gha tēe a tǎá zi qhàò zi di ne dim Tc'āà-cookg'ai ii ba,

ne gha tǎá zi qhàò zi di ne Gam koe nqòòan úú,”

téméè.

¹³ Nqarim ncēe nqòòan ko Gam koe guu ba méém wèé qāē-tcaoan hēé naka tòókuan hēéthēé cgoa cg'òe-cg'oe tu u, ēe tu ko Gam koe dtcòm ka, naka tua gha nxāasega Tcom-tcomsam Tc'ēm di qarian ka cg'òēa nqáése nqòòan koe.

Chhò-q'oo sa hěé naka tsgámku zi hěéthěé e (15:14–16:27)

Paulo ba tǎá zi qhàò zi dim x'áè úú-kg'ao me e

¹⁴Tíi qōe ga tuè, tíi igabar gatu ka kaisa tcoman úúa hǎa, gatu qǎean ka cg'oèa, a q'ǎan di tc'ēan wèè ka cg'oè-cg'oèa hǎa sa, a tu a qarian úúa hǎa xgaa-xgaaku tu gha di i. ¹⁵Igaba ra kò c'ēe zi qgái zi koe kgoarasea hǎase góá máá tu u, a ko tc'ēe-tc'ēese tu u, cgómkuan ncēer Nqarim ka máàèa domka, ¹⁶nxāasegar gha tǎá zi qhàò zi di ne koe Jeso Krestem dim tséé-kg'ao ba ii ka. Peresitim khamar ko ma Nqarim di qǎe tchòàn xgaa-xgaa, nxāasega ne gha tǎá zi qhàò zi di ne dàò-a-mááku sa ii, ncēe gha Tcomtcomsam Tc'ēm ka qáòa tcg'òò a cúía tòòè, a Nqarim ka qǎese hàakaguè sa.

¹⁷Gaa domkaga ra ko Jeso Krestem koe, tiri tséean Nqari bar kúrúa máána hǎa domka dqomse, ¹⁸⁻¹⁹a cuiskaga c'ēe gúù kaga kg'ua hǎa tite, Krestem tíi koe kúrúa hǎas tséés ka cúí oose. *Tiri* kg'uian hěé naka tséean hěé, naka x'ái zi hěé naka are-aresa zi gúù zi di qarian hěéthěé cgoa, naka Nqarim dim Tc'ēm di qarian cgoa hěéthěém ko Kreste ba tǎá zi qhàò zi di ne kúrú ne *Nqari ba* komsana. Ra kò gatà iim dàòm ka Jerusalema koe guu, a ra a wèém nqóò ba nxama-nxama, a Iliriko koe ga síí, a síí Jeso Krestem di qǎe tchòàn cg'oèa hǎase xgaa-xgaa. ²⁰Wéé x'aèan kar kò ko ēem Kreste ba q'ǎaè tama koer gha qǎe tchòàn xgaa-xgaa sa tc'ēe, nxāasegar gha tǎá c'ēm khòèm dis tshoa-tshoas tc'amkg'ai koe guu a tshàoa ghùì ka. ²¹Igaba ncēe i ma góásea hǎa a ko máá:

“Gane ēe qanega Gam ka birìe tama

ne gha bóò,

ne gha gane ēe Gam ka kóm tama

ne kómá q'ǎa,”

téméè khama.

²²Ncēes gúùs domkar kòo káise xgáè-kg'ammè a hàà cgae tu u tama.

Paulo ba ko Roma ne gam di zi kàa zi ka birì

²³Igaba ncēeska, ncēe zi xg'aeku zi koer gha tséé qgàia káa a, ra kò gataga nciúsega hàà cgaea tu xgónèa hǎa, ²⁴khamar birísea hǎa gatàr gha hěé sa, ēer ko Spaine koe qōò ka. Eēr ko *Roma koe* tcana nqáe kar gha bóò tu u di nqòòa ner úúa hǎa khama, ra gataga nqòòan úúa, ēer kò xòm x'aè-coan gatu ka qǎe-tcaokaguèa xg'ara ka tu gha tiris qōòs koe hùì te di i.

²⁵Igabar ncēeska dàò q'oo koe hǎa a ko Jerusalema koe qōò, gaa koe hǎa ne dtcòm-kg'ao ne di hùia ner gha úú ka. ²⁶Maketonía hěé naka Akaia hěéthěé *di ne dtcòm-kg'ao* ne kò bóò i qǎea máá nea hǎa, Jerusalema koe hǎa ne dtcòm-kg'ao ne ēe dxáua hǎa ne ne ga aban tcg'òóa máá sa khama.

²⁷Gatà hěéan ka ne kò qǎe-tcaokaguèa hǎa, i kò gataga kg'anoa hǎa gatà ne ga hěé sa. Ncèè *Juta ne* kòo tc'ēm di ts'ee-ts'eekg'aikuan tǎá zi qhàò zi di ne máà, ne i gataga thěé kg'anoa hǎa *tǎá zi qhàò zi di* ne ga nqóòm di zi gúù zi ēe ne úúa hǎa zi thěé *Juta ne* máà sa khama. ²⁸Ra gha nxāaska ēer ko ncēes tséé sa kúrúa xg'ara, a ko tseeguan kaga ne ncēe aban hòò hǎa sa bóò, kar gha Spaine koer ko qōò ka tcāa cgae tu u a nqáe. ²⁹Ra q'ana hǎa ēer ko hàà cgae tu u, ner gha cg'oèa hǎa ts'ee-ts'eekg'aikuan Krestem di cgoa hàà sa.

³⁰Tíi qōe ga tuè, gatà dim X'aigam Jeso Krestem ka hěé naka Tc'ēm di ncámkan ka hěéthěé, ra ko dtcàrà tu u, tíi cgoa tu gha xg'ae a qarika

Nqari ba còrèa máá te sa. ³¹ Nxāasegar gha ãe dtcòm-kg'ao tama ne Jutea koe hàna ne koe kgoaraè ka, i gha gataga tiri tsééan Jerusalema di gaa koe hãa ne dtcòm-kg'ao ne qãè-tcaokagu ka, ³² nakar gha nxāasega Nqarim kò ncàmà hãa ne qãè-tcaoan cgoa hàà cgae tu u, naka raa gatu dis xg'aes ka kãba-kãbaè. ³³ Nqarim tòókuan di ba méém gatu wèé tu cgoa hãa. Amen.

16

Tsgámkaguku zi

¹ Gatá ka qõeses Febe sar ko koara máá tu u, Kenkerea koe hànas kerekes dis qãà sa, ² a ko dtcàrà tu u, X'aigam koe tu gha qãèse hààkagu si sa, dtcòm-kg'ao ne kg'anoa hãam dàòm cgoa, naka tua èes ga ko hùikuan qaa qgái koe hùì si, kái ne khòè nes hùia hãa domka, tíí ga ra hēéthéé e.

³ Perisila* sa hēé naka Akila ba hēéthéé khara tsgámkagu, ncēe ko Jeso Krestem koe tíí cgoa tséé khara. ⁴ Tíí domka khara kò kg'òèa khara cg'oè-cg'oegas qgáìs koe tcãà. Tíí cúí ra qãè-tcaoa máá khara a tama, igaba zi ko tãà zi qhàò zi di zi kereke zi wèé zi thēé qãè-tcaoa máá khara a. ⁵ Gakhara dim nquum koe ko xg'aes kereke sa thēé tsgámkagu.

Tirim ncàm-khoem Epeneto ba thēé tsgámkagu, ncēe Asia dim khòèm tc'ãà a Krestem koe máàsea hãa ba.

⁶ Maria sa tsgámkagu, ncēe kaisase tséé tua hãa sa.

⁷ Anteroniko ba hēé naka Juniase ba hēéthéé tsara tsgámkagu, tiris qhàòs di tsara, ncēe xae kò xg'ae a qáéèa hãa tsara. C'èe xu x'áé úú-kg'ao xu ka kaisase tcommèa hãa tsara, a tíí ka kg'aia Krestem koe hààraa tsara.

⁸ Ampeliato ba tsgámkagu, tirim ncàm-khoe ba, X'aigam koe.

⁹ Urebano ba tsgámkagu, gatá cgoa ko Krestem koe tséé ba, naka Setakuse ba hēéthéé e, tíí tcáràm ncàm-ncamsa ba.

¹⁰ Apelese ba tsgámkagu, ncēe kò Krestem koe kúrúa bóòè, a tchàno ii ba.

Arisetobulom dis x'áé-q'oos di ne tsgámkagu.

¹¹ Tirim qhàòm Herodione ba tsgámkagu.

Narekisom dis x'áé-q'oos di ne tsgámkagu, gane ãe X'aigam koe hàna ne.

¹² Terufena sa hēé naka Terufosa sa hēéthéé sara tsgámkagu, X'aigam di sara tséé-kg'ao sara.

Tíí tcáràs ncàm-ncamsas Peresise sa tsgámkagu thēé, ncēe X'aigam koe kaisase tsééa hãa sa.

¹³ Rufase ba tsgámkagu, X'aigam ka nxárá tcg'òòèa ba, naka gam ka xòò sa hēéthéé e, ncēe kò gataga tiris xòò sa ii sa.

¹⁴ Tsgámkagu Asunekireto ba hēé, naka Felegone ba hēé, naka Heremese ba hēé, naka Paterobase ba hēé, naka Heremase ba hēé naka tíí qõe ga xu hēéthéé e, ãe gaxu cgoa hàna xu.

¹⁵ Tsgámkagu Filolego ba hēé, naka Julia sa hēéthéé khara, naka Nereo ba hēé, naka gam ka qõese sa hēé, naka Olumpase ba hēé, naka wèé ne dtcòm-kg'ao ne ãe gane cgoa hàna ne hēéthéé e.

¹⁶ Tcom-tcomsas x'obèkus cgoa tu tsgámkaguku.

Wèé zi kereke zi Krestem di zia ko tsgámkagu tu u.

¹⁷ Tíí qõe ga tuè, dtcàrà tu ur ko, gane ãe ko q'aa-q'aasean óága ne, a ko ãe tu xgaa-xgaaèa hãa gúúan ko ntcoe zi gúú zi dàòu tu q'oo koe tòò ne koe

* **16:3:** Perisila - Gerika sa ko "Perisika" témé.

tu gha q'õése sa; tcg'oaragu ne. ¹⁸ Eēta ii ne khòè nea gatá dim X'aigam Kreste ba tsééa máá tama, igaba ne ko gane di ncān kúrúa máá. Gane di kg'uian t'òè-t'òeèa hãa, a qãè khama xam cgoa ne ko ãe kg'amka tc'ëe ne di tcáoan qàe-qae. ¹⁹ Wèem khòè ba gatu di komsana-q'ooan ka q'ana hãa, ra gaa domkaga gatu domka qãè-tcaoa hãa. Igabagar ko tc'ëe, tc'ëega tu gha ii sa ãe qãè iis koe, naka tua gha káà chìbi ii ãe cg'ãè iis koe.

²⁰ Nqarim tòókuan di ba gha xòm x'aè-coa q'oo koe satana ba nqàrè-kg'ama tu koe cg'ám-cg'am.

Gatá dim X'aigam Jesom di cgòmkuan méé i gatu cgoa hãa.

²¹ Timoteom tí cgoa ko tséé ba ko tsgámkagu tu u. Xu ko gataga thëé tiri xu qhào xu Lukio ba hëé, naka Jasone ba hëé naka Sosipatere ba hëéthëé xu tsgámkagu tu u.

²² Tí Teretio ra, ncëes tcgãyas dir góá-kg'ao ra ko X'aigam koe tsgámkagu tu u.

²³ Gaio ba ko tsgámkagu tu u, ncëer x'áéa ba koe x'ãèa hãa ba, si ko wèes kereke sa x'áéa ba koe xg'ae.

Erasetom ncëe kòre-kg'aom x'áé-dxoom di marian di ba ko tsgámkagu tu u, naka gatá ka qõesem Kareto ba hëéthëé e. ²⁴ †

Còo di dqòmkuane

²⁵ Nqari ba méém dqòmme! Qãè tchòàn ãer kòo Jeso Krestem ka xgaa-xgaa cgoa gha qari-qari tu u di qarín úúa ba. Xgòre-kg'aisean ncëea kò c'úusea hãa tseeguan ga a, ncëe kò nqáéa hãa kurian kái ka kò chómsea hãa a, ²⁶ igabaga ncëeska xgòre-kg'aièa hãa a, a porofiti xu ka góáèa zi Tcgãya zi koe guu a x'áièa hãa, a chòò tamam Nqarim tcg'òóa hãa x'áèan koe guu a wèé zi qhào zi q'ãakaguèa hãa, nxãasega zi gha dtcòm a komsana Me ka.

²⁷ Ncëem Nqarim cúsega tc'ëega ba méém Jeso Krestem koe guu na chòò tamase dqòmme! Amen.

† **16:24:** C'ëe zi tcgãya zi Gerika di zi ncëe xùri ko kg'uian úúa: 24Cgòmkuan gatá dim X'aigam Jeso Krestem di méé i gatu wéé tu cgoa hãa. Amen.

1 KORINTA NE

Paulom dis tcgãyas tc'ãà di sa

Korinta ne koe

Téé-cookg'ai sa

Paulo ba kò ncêes tcgãya sa góá, c'êe zi qóm zia kò kerekes Korinta dis koe hàna khama. Gaa x'aè èe kam kò Korinta ba kaia hãam x'áé-dxoom Gerika ne di me e. X'amágu sa hêé naka x'amá sa hêéthêéa kò Korinta koe hàna. Gaam nqóó ba kò cg'uria ba hêé naka tãáka zi dtcòm zi hêéthêé ka q'ãsea hãa. Paulo ba ko kái zi gúù zi ka góá, ncêe ko xùri zi: q'aa-q'aasean ka hêé (1-4), naka kerekes koe ko kúrúé cg'áràn ka hêé (5-6), naka xóé cgoakuan di tēean ka hêé naka séékuan ka hêé (7) naka kerekes ko ma tséés ka hêé (8-11) naka Tcom-tcomsam Tc'ēm di aban ka hêé (12-14) naka x'oos koe tēean (15) ka hêéthêé e.

13 dim tcee ba ko ncámkus ka kg'ui a ko máá, kaisase cgáés abas Nqarim dis ga si i, Gam di ne khòè nem máana hãa sa, témé. Ncēm tcee ba gaas tcgãyas koe kaisase q'ãèa hãam ga me e.

Qaa-qaasa kg'uia ne:

- q'ãan di tc'ēea ne
- kgoarasea ne
- tcom-tcomsa
- Tcom-tcomsam Tc'ēm di zi aba zi

Tcgãyas q'oo koe hàna zi:

- Q'aa-q'aasea ne kerekes koe (1-4)
- Séékuan di x'áé-kg'aman hêé naka x'áé-q'oos di kg'òè-kg'áman hêéthêé e (5-7)
- Dtcòm-kg'ao ne hêé naka dtcòm-kg'ao tama ne hêéthêé e (8-10)
- Kerekes di kg'òèan hêé naka Nqari ba qámsea máán hêéthêé e (11-14)
- X'ooan koe tēe sa (15)
- Dtcòm-kg'ao ne Jutea di ne di zi aba zi (16)

Q'aa-q'aasea ne kerekes koe (1-4)

Tsgámkaguku zi

¹ Paulo ra a, tciìea ra Jeso Krestem dim x'áé úú-kg'ao* bar gha ii ka Nqarim ma tc'ēea khama, a ra a gatá ka qōesem Sosetenesem cgoa hãa.

² Tsam ko ncêes tcgãya sa Korinta koe hãnas kerekes Nqarim di sa góá máá. Jeso Krestem domka tu Nqarim di tu khòè tu kúrúea, a tu a Nqarim ka tciìea Gam khama tu gha ma tcom-tcomsa ii ka. Gatú hêé naka wéè ne khòè ne wéè qgái za hàna ne hêéthêé tsam ko góá máá, ncêe X'aigam Jeso Krestem dim cg'òè ba ko tciì ne - gane hêé naka gatá hêéthêé dim X'aiga ba, a tsam a ko máá:

³ Nqarim gatá ka Xòò ba hêé naka X'aigam Jeso Krete ba hêéthêé tsara koe guua hãa cgómkuan hêé naka tòókuan hêéthêé méé i gatú cgoa hãa, témé.

Qãè-tcaoa-mááku sa

⁴ Wéè x'aè kar ko tirim Nqari ba gatú ka qãè-tcaoa máá, cgómkuan ãem Jeso Krestem koe máá tua hãa domka. ⁵ Gam koe tu wéè zi gúù zi koe qguùkaguèa khama - wéè kg'uian koe hêé naka wéè q'ãan di tc'ēean koe

* 1:1: x'áé úú-kg'ao - Gerika sa ko "apostolo" témé.

hěéthěé e - ⁶ tchõàs Krestem di sa ncēeska gatu koe nxàea tseegukaguèa khama. ⁷ Gaa domka tu cúis abas Nqarim koe guuas ga sa tcào tama; ãe tu hãa a ko gatá dim X'aigam Jeso Kreste ba qãà ka, hààm gha x'áise ka. ⁸ Kúrú tu um gha tu chõò-q'ooos koe ga igaba qari, a gha nxãasega táá chibichibiè gatá dim X'aigam Jeso Krestem dim cam ka. ⁹ Nqari ba tcom-tcomsa Me e, ncēe tcii tua ba, hàà tu gha Cóásem Jeso Krestem gatá dim X'aigam cgoa xg'ae a cúis gúù sa kúrú ka.

Q'aa-q'aasea ne kerekes koe

¹⁰ Tíí qõe ga tuè, gatá dim X'aigam Jeso Krestem di cg'õèan cgoar ko dtcàrà tu u, a ko máá: gatu wèè tu méé tu dtcòmku naka i nxãasega xg'aekua tu koe q'aa-q'aasean kaà, naka tu gha qãèse xg'ae naka cúita ma tc'èe, naka cúita ma tc'èe-tc'èese. ¹¹ Tíí qõe ga tuè, c'èe ne Keloas x'áé-q'oo di nea q'ãa-q'ãa tea, xg'aekua tu koe i mēékuan hàna hãa sa. ¹² Méér ko sa ncēe si i: Gatu ka c'èe ne ko máá: "Tíí ra Paulom di ra a," témé, ne ko c'èe ne máá: "Tíí ra Apolosem di ra a," témé, ne ko c'èe ne máá: "Tíí ra Peterem† di ra a," témé, ne qanega c'èe ne máá: "Tíí ra Krestem di ra a," témé. ¹³ Kreste ba q'aa-q'aaèa ii? Paulo baa kò ii ncēe gatu domka kò xgàùèa ba? Kana tua Paulom cg'õè koe tcguù-tcguuèa ii?

¹⁴ Nqari bar ko qãè-tcaoa máá, gatu ka cúim ga bar tcguù-tcguu ta ga hãa khama, Kerisepoa tsara Gaio tsara oose. ¹⁵ Nxãasega i gha cúí khòè ga táá hãa, tíí cg'õè koe tu tcguù-tcguuèa ta gha méé e ka. ¹⁶ Ra gataga Stefanasem dis x'áé-q'ooos di ne tcguù-tcguua, a gaas x'áé-q'ooos ka oose ra c'èe khòè ga tc'èe-tc'èese tama, tcguù-tcguua ra hãa a. ¹⁷ Kreste ba hààr gha tcguù-tcguu ka tsééa óá te ta ga hãa, igabam qãè tchõà ner gha hàà xgaa-xgaa ka tsééa óá tea, khòèm di tc'èegan di kg'uian ka tamase, táás gha nxãasega Krestem dis xgàù sa káà hùise bóòè ka.

Kreste ba Nqarim di qarian hěé naka q'ãan di tc'èean hěéthěé Me e

¹⁸ Gane ãe aagusea hãa ne koe i xgàùs di tchõàn cg'ãa-cg'ana a khama, igaba i gatá ncēe ko kgoaraè ta koe Nqarim di qari i. ¹⁹ Ncēeta i ma góásea: "Eè tc'èega ne di tc'èea ner gha cg'õo, a gha ãe q'ana ne di q'ãan xgui," ta i mēéèa khama.

²⁰ Tc'èegan khòè ba ndaà? Góá-kg'ao ba ndaà? Kg'ui q'ãa-kg'aom ncēm nqõóm di ba ndaà? A Nqari ba gáé q'ãan di tc'èean ncēm nqõóm di cg'ãa-cg'anasekagu tama? ²¹ Nqari ba kò Gam di q'ãan di tc'èean ka khòè ne kúrú, ne gane di tc'èegan ka táá bóòà q'ãa Me. Me kò Nqari ba qãè-tcaokaguè, cg'ãa-cg'ana xgaa-xgaan ncēe xae ko tséékagu koe guu a ãe ko dtcòm ne kgoaran ka. ²² Juta nea ko are-aresa zi x'ái zi ne gha x'áíè sa qaa, ne ko Gerika ne tc'èean ne gha máàè sa qaa khama. ²³ Igabaga ta ko gatá Krestem ncēe xgàùèa hãam ka xgaa-xgaa. I ko ncēe tchõàn Juta ne tomagu tcgái, a táá zi qhàò zi di ne koe cg'ãa-cg'ana di i, ²⁴ igaba ãe Nqarim ka tciièa hãa ne, Juta ne hěé naka Gerika ne hěéthěé koem Kreste ba Nqarim dim qari Me e, a ba a gataga Nqarim dim tc'èem q'ãan di Me e. ²⁵ Eè ko cg'ãa-cg'anase bóòès Nqarim di sa cgáé si i, khòèan dis ãe ko cgáése bóòès ka, i Nqarim di kg'amkan khòèan di qarian tàà hãa.

²⁶ Tíí qõe ga tuè, tc'èe-tc'èese tu nta tu kò ii sa ãem kò Nqari ba tcii tu u ka. Nqõóm di ne cgoa tu kò ko nxará xg'aeè ne tu kò kái-kg'aise tc'èega tama, a cgáé tama, a kò x'aian q'oo koe ábàè tama. ²⁷ Igabagam Nqari ba

† 1:12: Peterem - Gerika sa ko máá: "Kefasem di" témé.

cg'ãa-cg'ana zi gúù zi nqḡómkg'ai di zi nxará tcg'òóa hãa, nxãasegam gha êe tc'êega ne sau-cgaekagu ka. A ba a kg'amka zi gúù zi nqḡómkg'ai di zi nxará tcg'òóa, nxãasegam gha êe qari ne sau-cgaekagu ka. ²⁸ Nqari ba nxará tcg'òóa nqãaka hãnas téé-q'oos di zi gúù zi nqḡómkg'ai di zi, ncêe ntcoèèa hãa zi hêé naka cgáé tama zi hêéthêé e, nxãasegam gha êe cgáé ii zi kaàkagu ka, ²⁹ nxãasega i gha táá cúí khóè ga Nqarim cookg'ai koe dqom̄se ka. ³⁰ Nqari ba xg'ae-xg'ae tua Jeso Krestem koe khama, a Krete ba kúrúa, Me hàà gatá koe q'ãan dim tc'êe ba ii, ta ko Gam domka tchàno ta iise bóòè, a ko Gam ka q'ano-q'ano tcáóè, a ta a Gam ka x'ámá tcg'òóèa. ³¹ Gaa domkaga i ncêeta ma goásea hãa a ko máá: “Eê c'êem khóè ba dqom̄ kg'oana ba méém X'aiga ba dqom̄,” téméè.

2

Jeso Krestem xgàuèa hãa di tchòà ne

¹ Tíí qḡe ga tuè, êer kò hàà cgae tu u, kar kò táá t'òè-t'òèèa kg'uian cgoa hàà cgae tu u, kana tc'êegan cgoa, ncêer kò ko hàà chómsea zi gúù zi Nqarim di zi ka bìrí tu u ka. ² Bìrìsear kò hãa, Jeso Krestem ncêe xgàuèa hãam ka cúír gha tc'êe-tc'êese a bìrí tu u sa khama. ³ A ra a kò kg'amkan hêé, q'áðan hêé naka kaisa cgùruan hêéthêé cgoa hàà cgae tu u. ⁴ Tiri kg'uian hêé naka xgaa-xgaan hêéthêéa kò khóè ne di kg'uian tc'êegan di tama a, ncêe khóè ne ko kúrú ne thamkase tc'êea kabi i, igaba i kò Tcom-tcomsam Tc'êem di qarian x'ái, ⁵ nxãasega i gha gatu di dtcòm̄an táá khóèan di tc'êegan koe hãa, igaba Nqarim di qarian koe hãa ka.

Q'ãa di tc'êean Nqarim di i

⁶ Gatà i ii, igaba xae ko êe dtcòm̄an koe q'amã hãa ne koe tc'êean di kg'uian kg'ui, ncêe tc'êea ne ncêem nqḡóm di tama, kana tc'ãa-cookg'ai xu ncêem nqḡóm di xu di tama a, ncêe ko hàà kaàkaguè xu. ⁷ Igaba xae ko Nqarim di tc'êean ncêe c'úúsea, a chómsea hãa ka kg'ui. Nqḡóm qanega kúrúè tamas cookg'ai koem kò Nqari ba bóòà tcg'òóa, ncêes tc'êe sam gha máá ta a sa, Gam di x'áàn koe ta gha nxãasega hãa ka. ⁸ Táá i kò cúí tc'ãa-cookg'aian ncêem nqḡóm di ga ncêes gúù sa kómã q'ãa. Kómã i kò q'ana hãa, ne i ga kò x'áàn dim X'aiga ba táá xgàua khama. ⁹ Igaba ncêe i ma goásea, a ko máá:

“Cúím tcgáím ga ba bóò zi ta ga hãa,
me cúím tceem ga ba kóm zi ta ga hãa,
zi cúís tcáós koe ga tcãà ta ga hãa,

gazi gúù zi êem Nqari ba
êe ncãm Mea hãa ne
kg'ónòà máána hãa zi,”

téméè khamaga ma. ¹⁰ Igabam ko Nqari ba Tcom-tcomsam Tc'êem koe guu a ncêe zi gúù zi nxàea tcg'òóa máá ta a.

Tcom-tcomsam Tc'êe ba ko wèè zi gúù zi qaara tcg'òó khama, êe chómsea zi gúù zi Nqarim di zi hêéthêé e. ¹¹ Ndakam khóè ba c'êem khóèem tc'êe q'oo koe hãa sa q'anaa? Gaam khóèem dim tc'êem cúí ba q'ana. Gatà iim dàòm kam cúím khóèem ga ba Nqarim tc'êea hãa sa c'úú, Nqarim dim Tc'êem oose. ¹² Nqḡóm di tc'êe-kg'ám̄an ta máàè ta ga hãa, igabaga ta Nqarim koe guuam Tc'êe ba máàèa, nxãasega ta gha Nqarim máà taà zi gúù zi bóòà q'ãa ka. ¹³ Ta ko nxãa zi ka kg'ui, khóèan di tc'êegan ka ta xgaa-xgaaèa kg'uian cgoa tamase, igaba Tcom-tcomsam Tc'êem ka ta xgaa-xgaaèa kg'uian cgoa, a ta a ko Tcom-tcomsam Tc'êem di tseeguan

kg'uia tchàno-tchano, ãe Tcom-tcomsam Tc'ëe ba úúa ne koe. ¹⁴ Khóèm ãe Tcom-tcomsam Tc'ëe ba úú tama ba Nqarim ðim Tc'ëem di zi gúù zi cgoa xg'ae tama, gaam koe zi cg'ãa-cg'ana di zi i khama. Me gataga kgoana naka bóòà q'ãa zi tama, Tcom-tcomsam Tc'ëem ka cúi zi ko bóòà tcg'òòe khama. ¹⁵ Khóèm ncëe Tcom-tcomsam Tc'ëe ba úúa ba ko wèè zi gúù zi qãèse bóòà tcg'òò, igabagam gabá khòè ne c'ëe ne ka bóòè naka nxàèè tama.

¹⁶ “Díi ba nxãakamaga X'aigam *Nqarim* di tc'ëean q'ana hãa, a ga tchàno-tchano Me?”

Igabaga ta gatá Krestem di tc'ëean úúa.

3

Jeso Krestem ka, sixae ka tamase

¹ Tíi qõe ga tuè, táá ra kò Tcom-tcomsam Tc'ëe ba úúa ne khòè ne khama ma kg'ui cgoa tu u, igaba ra kò nqõóm di ne khòè ne khama ma kg'ui cgoa tu u - Krestem koe cg'aré ne cóá ne khama ma. ² Bũan ra kò kg'áakagu tu u, a ra a kò táá qari tc'õoan máà tu u, tc'ãò o tama tu kò hãa khama, ncëe tu qanega ma tc'ãò o tama khamaga ma. ³ Ncëes noosega tu qanega nqõóm di tu u, qanega i tauan hëé naka mēékuan hēéthēé xg'aekua tu koe hãa khama, ka tua nqõóm di tu tama tua? Nqõóm di ne khòè ne ko hēé khama tu gáé hēé tama? ⁴ Ncëè c'ëem khòèm kòo máá: “Paulo bar ko xùri,” témé, me c'ëe ba máá: “Apolose bar ko xùri,” témé, ne tua nqõóm di ne khòè ne ko hēé khama hēé tama?

⁵ Kháé ba nxãaska Apolose ba ðii baà? Me Paulo ba ðii baà? Ncëe kg'ama tsam hùi-kg'ao tsam m ka, sitsam koe tu ko guu a dtcòm tsam, ncëem ma X'aiga ba ma wèèa tsam ga ma tsééan máàna hãa khamaga ma. ⁶ Tíi ra kò xhàrà, me kò Apolose *xhàrà*n kg'áakagu, igabam kò Nqari ba kaikagu u. ⁷ Gaa domkagam ãe ko xhàrà ba, kana ko *xhàrà*n kg'áakagu ba gúù cgáé tama, igabam Nqarim cúi ba cgáé Me e, ncëe ko gúù zi kaikagu ba. ⁸ Khóèm ãe ko xhàrà ba hēé naka ãe ko *xhàrà*n kg'áakagu ba hēéthēé tsara cúis tséé sa úúa, a tsara a gha wèèa tsara ga surutaè, ãe tsara ma gatsara ðis tséé sa ma kúrúa hãa khamaga ma. ⁹ Nqarim cgoa ko tsééa xg'ae tsam khòè tsam m khama, gatua Nqarim di tu xhàrà tu u, a Nqarim di tu nquu tu u.

¹⁰ Nqarim máà tea cgómkuan kar kò tc'ëegam tshào-kg'aom khama ma tshoa-tshoa sa tshào, me ko c'ëem khòè ba tc'amkg'aia sa koe tshào. Igaba méém wèém khòè ba q'õèsea hãa, ntam ko ma tc'amkg'aia sa koe tshào sa. ¹¹ Cúim khòèm ga ba káà me e khama, tshoa-tshoa sa ga tshào ba, ncëe nxãakamaga tshàoèas téé-q'oo koe, ncëe Jeso Kreste ba ii sa. ¹² Dùútsa gúùs wèés ãe khòèm ga ko tshoa-tshoas tc'amkg'ai koe tshào cgoa sa: a gauta di saa, a selefera di saa, a t'òè nxõán di saa, a hii di saa, a dcãa di saa, kana tc'áà di saa ga igaba, ¹³ wèém khòèm ðis tséé sa gha hàà qãèse bóòse, *Jesom ko hàà kabisem* cáim ba gha x'ái si khama, si gha c'ee sa wèém khòèm ðis tséé sa tcg'òò, a gha kúrúa bóò *dùútsa tséé si i sa*. ¹⁴ Ncëè c'ëem khòèm tshoa-tshoas tc'amkg'ai koe kúrúas tséés kò ko c'ees koe guu a kg'òèase tcg'oa nem gha surutaè. ¹⁵ Ncëè c'ëem khòèm di tsééan kò dàòà cg'õòe nem gha kaisas xhàés koe tcãà, igabam gha gabá kgoaraè, c'ee ba gãá a nqáéa hãam khòèm khama ma.

¹⁶ C'úua tu gáé hãa Nqarim di tu còrè-nquu tu u sa, me Nqarim ðim Tc'ëe ba gatu koe x'èèa sa? ¹⁷ Ncëè c'ëem khòèm kò Nqarim ðim còrè-nquu ba

cg'õo nem gha Nqari ba cg'õo me, Nqarim dim còrè-nquu ba tcom-tcomsa me e khama, tu gatu gaam còrè-nquum ga me e.

¹⁸ Táá méém cúim khòem ga ba qàe-qaese guu. Ncèè c'èem khòem kò gatu xg'aeku koe tc'èea máá, nqõómkg'ai koem tc'èega me e ta tc'èea ne méém “káà tc'èe” ba ii naka baa gha nxãasega tc'èega ba ii. ¹⁹ Ncèem nqõóm di tc'èega nea Nqarim tcgái q'oo koe káà hùì i khama. Góásea i hãa a ko máá: “Nqari ba ko èe tc'èega ne gane di kàan koe qgóó,” témèè khama. ²⁰ I ko gaia máá: “X'aigam Nqari ba tc'èega ne di tc'èe-kg'áman q'ana hãa, káà hùì i sa,” témèè. ²¹ Gaa domkaga méé i cúí khòè ga táá c'èe khòèan koe bóòse guu. Wèè zi gùù zia gatu di zi i ke, ²² Paulor ga ii igaba, kana Apolosem ga ii igaba, kana Peterem* ga ii igaba, kana nqõóm ga ii igaba, kana kg'òès ga ii igaba, kana x'oos ga ii igaba, kana ncèeskaga ko kúrúse zi gùù zi ga ii igaba, kana hàako x'aè ka ko hàà kúrúse zi gùù zi ga ii igaba; wèè zi èe zia gatu di zi i. ²³ Tu gatu Krestem di tu u, Me Kreste ba Nqarim di Me e.

4

Krestem di xae tséé-kg'ao xae e, ke xùri xae e

¹ Khòèan méé i Krestem di xae tséé-kg'ao xae khama ma qgóó xae e, ncèe chómsea zi gùù zi Nqarim di zi ko q'òè a ko xгаа-xгаа xae. ² Tséé-kg'aom koe ko kái-kg'aise qaases gùù sa tcommè méém si i. ³ Igaba tí ka kaisase cg'árés gùù si i, gatu ka xgàràè sa, kana khòèan dis qhàis ka igabaga, tí igabar tí ka xgàrase tama khama. ⁴ Cg'àès gùùs kúrúar hãa sar tc'èe-tc'èese tama, igabas nxãa sa kúrú te nakar tchàno tama. X'aigam cúí Me e ncèe ko xgàrà te ba. ⁵ Gaa domka méé tu táá xgàrà guu nxará tòóam x'aèm cookg'ai koe, X'aigam hàà tamasa cookg'ai koe. Ncèe gha hàà ntcuúan q'oo koe chómsea zi gùù zi x'ààn koe óá ba, a ba a gha cáós q'oo koe hàna zi x'ái. Me gha nxãaska wèém khòè ba Nqarim koe guua dqomkuan hòò.

⁶ Tí qõe ga tuè, gatu domka tsam Apolosea tsam ncèe zi gùù zi tséékagua, kg'uim ko méé sa tu gha nxãasega sitsam koe xгаа-xgaae ka, ncèem ko máá: “Táá góásea tée sa tsáá guu,” témé ka. Nxãaska tu cuiskaga c'èem khòè ba tcom naka c'èe ba ntcoea hãa tite. ⁷ C'èe ne ka cgáése kúrú tua ba díí baa? Dùù sa tu úúa, máàè tama tu kò hãa sa? Ncèè máàè sia tu kò hãa, ne tu ko dùús domka máàkus tama si i khama noose dqomse máá?

⁸ Nxãakamaga tu wèès gùùs tc'èe tu ko sa úúa hãa na! A tu a nxãakamaga qguù! X'aiga tu u, sixae x'aiga tamase ga! X'aiga tu u ga kò ii, xae ga kò nxãasega gatu cgoa xg'ae a x'aiga ii! ⁹ Tí ko bóò kam Nqari ba sixae x'áè úú-kg'ao xae khaokakas téé-q'oo sa máàna hãa, x'oo sa tòóa máàèa xu khòè xu khama ma, wèém nqõó ba tcgái tòó xaea hãa khama, moengelean ga hèé naka i khòèan ga hèéthèé e. ¹⁰ Krestem domka xae káà tc'èe xae e, tu gatu Krestem koe tc'èega tu u! Kg'amka xae e, tu gatu qari tu u! Tcommèa tua, xae sixae tcommè tama! ¹¹ Ncèes noosega xae ko xàbà a ko cáám, a ncòbèan hanaa, a ko xgàèè, a x'ãè-q'ooan úú tama. ¹² Qómise xae ko tshàua xae cgoa tséé. Khòèan kò ko sixae ka cg'àè gùùan nxàe ne xae ko ts'eets'eekg'ai i. Eè xae ko xgàràè ne xae ko qari-qari-tcoa máá a. ¹³ Ncèè ntcoèè xae kòo ne xae ko qàèse xoa. Ncèem nqõóm di cg'urian xae kúrúèa, a ncèes noosega ko wèèa ne kaga tcg'óbéan khama ma bóòè.

* 3:22: Petere - Gerika sa ko “Kefase” témé.

¹⁴ Ncëes gùù sar sau-cgaekagu tu ur gha ka goá tama, igaba tchànò-tchano tu ur gha ka a, tiri tu cóa tu ncàm-ncamsa tu iise. ¹⁵ Eëta tu ga ma 10,000 khòèan Krestem koe ko kòre tu u úúa hãa igaba tu kái xu xòò xu úúu tama, qãè tchòàn koer kò guu a Jeso Krestem koe ábà tu u khama. ¹⁶ Gaa domka ra ko dtcàrà tu u, sere te tu gha sa. ¹⁷ Ncëes gùùs domkar tirim cóám Timoteo ba, ncëe X'aigam koe ncàm-ncamsa a tcom-tcomsa ba, gatu koe tsééa úúa. Tiri kg'òè-kg'áman Jeso Krestem di koe gha tc'èe-tc'èe tu u ba, ncëer ko ma wèes kerekes koe ma wèè za xгаа-xгаа a khamaga ma.

¹⁸ Gatu ka c'èe ne tc'èea máá, hàà ra tite, ta tc'èea, khama ne ko bóò-boose. ¹⁹ Igabagar gha qháése hàà cgae tu u, X'aigam *Nqarim* kò tc'èe ne, èe ko bóò-boose ne di kg'uian hàà qaa ka tamase, igaba hàà gane di qarian qaa ka. ²⁰ Nqarim di x'aia nea kg'ui di tama a, a qari di i khama. ²¹ Dùú sa tu ko tc'èe? Tsám cgoa ra gha hàà cgae tu u, kana ncàmkuan hëé naka kgàeam tc'èem cgoa hééthééa?

Sèèkuan di x'áè-kg'ama ne naka x'áé-q'oos di kg'òè-kg'áma ne (5–7)

5

Cg'ára ne kerekes di ne koe

¹ Gatu xg'aeku koe i cg'arán hãa sa tseegukaga nxàèèa hãa, cg'arán ncëe dtcòm-kg'ao tama ne koe kúrúse tama a, ncëe khòèm ko gam ka xòòm dis khòès cgoa xóe e. ² Igaba tu ko *qanega* bóò-boose! A tu a tshúú-tcaose kg'ae ta ga hãa. Gaam èe ncëes gùù sa kúrúu hãa ba méém gatu xg'aeku koe séèa tcg'òòè! ³ Eëta i ga ma tc'áróa te gatu xg'aeku koe káà a, igabagam tirim tc'èe ba gatu cgoa hãa. Ra ncëes gùù sa kúrúu hãa ba nxâakamaga xgàraku sa tcg'òóa máána hãa, hàna kò hãam khòèm khamaga ma, ⁴ gatá dim X'aigam Jesom dim cg'òèm koe tu kò xg'aea hãa koe, me tirim tc'èe ba gatu cgoa hãase, i gatá dim X'aigam Jesom di qarian hãa cgoa tua, ⁵ ncëem khòè ba satana ba máá, naka i gam di cg'ãè cauan kaàkaguè, nakam gha nxãasega gam dim tc'èe ba X'aigam dim cámi ka kgoaraè.

⁶ Gatu di dqòmse ne qãè tama. C'úua tu gáé hãa, cg'aré pére gãé-gãe ne ko wèes pére sa gãekagu sa? ⁷ Xg'aàra tcg'òó *cg'uria tu ncëe* ncií pére gãé-gãean di i, naka tua gha nxãasega kaba tu pére tu ii, nxâakamaga tu *pére tu pére* gãé-gãe úúu tamas pérés di tu u ke, Me gataga gatá dim Ghùu-coam Paseka di ba, ncëe Kreste ii ba, dàòà-máákus di iise úúèa hãa khama. ⁸ Ke tu hàà naka ta kòè sa kúrú, cg'urian hëé naka cg'ãèan hëéthéè di pére gãé-gãean ncií cgoa tamase, igaba pére gãé-gãe úúu tamas pérés cgoa, pérean ncëe tcom-tcomsa, a tseegu di i.

⁹ Tcgãyas tiris goár kò máá tu us koer goáa hãa, táá méé tu cg'arán ko kúrú khòèan cgoa xg'ae-xg'aese sa. ¹⁰ Ncëes gùù sar ko méé kar máá, táá méé tu cg'arés kaga ncëem nqòóm di ne cg'ára-kg'ao ne, kana hòà-hòànasen-tcáóko ne, kana ts'áà-kg'ao ne, kana kúrúu mááseèa hãa nqárian ko còrè ne cgoa xg'ae guu, témé tama. Nxãaska méé tu ncëem nqòóm koe tcg'oa si i gha ii khama. ¹¹ Igaba ra ko ncëeska goá máá tu u a ko máá: “Táá méé tu wèém èe ko dtcòm-kg'ao ka tciise igaba cg'ára-kg'ao ba, kana hòà-hòànasen-tcáóko ba, kana kúrúu mááseèa hãa nqárian ko còrè ba, kana c'amku-kg'ao ba, kana kg'áà-kg'ao ba, kana ts'áà-kg'aom cgoa xg'ae guu. Eëta iim khòèm cgoa táá tc'òó ga hëé guu,” témé.

¹² Dùúska ra ga ko kerekes ka tchàa za hàna ne xgàraa máá? Kerekes q'oo di ne tama ne gáé ncêe tu ga ko xgàra ne? ¹³ Nqari ba ko êe tchàa za hàna ne xgàra. “Ke cg'âe caum khòe ba gatu xg'aeku koe xhàiaгу.”

6

Dtcòm-kg'ao ne di chibi-chibikuan ne

¹ Ncêe gatu ka c'êem kò c'êem cgoa kómku tama, ne ba ga kgoara tcáo a êe dtcòm tama ne* cookg'ai koe sée a úú me, síi ne gha xgàra me ka, Nqarim di ne khòe ne koem gha úú me khama ii x'àè ka? ² C'úua tua Nqarim di ne khòe ne gha c'êem cámi ka nqôo ba xgàra sa? Ncêe nqôo ba tu kò ko xgàra ne tu gáé cg'aré chibian ga kgoana naka xgàra hãa tite? ³ C'úua tu gáé hãa moengelean ta gha xgàra sa? Ncêe gatà i kò ii ne ta ko kgoana a ncêes kg'òes di zi gúu zi xgàra. ⁴ Kháé nxãaska, ncêe ntcoekuan ncêes kg'òes di tu kò úúa ne tu ko dùús domka kerekes ka nqãaka hãa ne khòe ne koe úú ana máá? ⁵ Ncêe gúua ner ko sau-cgaekagu tu ur gha ka nxãe. Gatu xg'aeku koe i gáé cúi khòe tc'êega ga káàa, ncêe gha dtcòm-kg'ao ne xg'aeku koe hàna zi kómku tama zi xgàra a? ⁶ Igaba ncêes gúus téé-q'oo koem ko dtcòm-kg'ao ba gam khama ma dtcòm-kg'ao ba sée a qhàis koe úú, a ncêe sa dtcòm-kg'ao tama ne cookg'ai koe kúru!

⁷ Ncêeta ii zi chibi-chibiku zi gatu xg'aeku koe hàna zia ko x'ái, tààa tu hãa sa. Qãe i gáé tite, ncêe gatu kò ko c'êe ne khòe ne ka chibi bóde ne? Qãe i gáé tite gatu kò ko kãaè ne? ⁸ Igaba tu ko gatu c'êe ne chibi bóde, a ko khòean kàa, a ko ncêe zi gúu zi gatu ka qõese ga ne koe kúru!

⁹ C'úua tu gáé hãa êe cg'âe cau nea Nqarim di x'aian q'òo tite sa? Táa qàe-qaeè guu: gane êe cg'arán ko kúru ne hêé naka kúrua máaseèa hãa nqárian ko corè ne hêé naka dxùukg'ai di séekuan ko kúru ne hêé naka x'amáguse ko xu khòe xu hêé naka gaxu khama kg'ádo xu cgoa ko xóe xu hêé, ¹⁰ naka ts'ãa-kg'ao ne hêé naka hõa-hõanan-tcáoa ne hêé naka kg'áa-kg'ao ne hêé naka ntcoe-kg'ao ne hêé, naka xaù-kg'ao ne hêéthêéa cuiskaga Nqarim di x'aian q'òda hãa tite. ¹¹ Gatu ka c'êe ne kò ncêeta ga ii, igabaga tu kò *chibia tu koe* q'ano-qanoè, a tu a ko séèa tcg'òo a cúia tòoè, Nqarim di tu gha ii ka, a kò X'aigam Jeso Krestem dim cg'òem koe hêé naka gatá dim Nqarim dim Tc'êem koe hêéthêé tchàno tu iise bóde.

Nqari ba tc'árom koe hêé naka tc'êem koe hêéthêé dqom

¹² *C'êem khòe ba ga máa:* “Wèes gúus kúru ra kgoara máàèa,” témé - igabagar ko tíi máa, wèes gúu sa hùian úúa hãa tama. “Wèes gúus kúru ra kgoara máàèa,” tar ga mée - igabaga ra cuiskaga cúi gúu kaga tcèè-tcereèa hãa tite. ¹³ *Gaicaram ga c'êem khòe ba máa:* “Tc'òoa ne ncãas di i, si ncãa sa tc'òoan di si i,” témé. Igabam gha Nqari ba wèean ga kaákagu. Tc'áro ba cg'arán domka hãa tama, igabam X'aigam domka hàna, Me X'aiga ba tc'árom di Me e. ¹⁴ Nqari ba X'aigam Jeso ba x'ooan koe ghúia, a ba a gha qaria ba cgoa gatá igaba thêé ghúia ta a.

¹⁵ C'úua tu gáé hãa, tc'ároa tua Krestem di zi xòe zi i sa? Ka ra gha kháé nxãaska Krestem di zi xòe zi sée a cg'ára-kg'aos di zi cgoa xg'ae-xg'ae? Cuiskaga a! ¹⁶ C'úua tu gáé hãa, êe ko cg'ára-kg'aos cgoa xg'ae-xg'aese ba gaas cgoa cúim tc'áro me e sa? Ncêeta i ma *Nqarim di zi* Tcgãya zi koe góàèa: “Cãma ne gha cúim tc'áro ba ii,” téméèa khama. ¹⁷ Igaba gaam êe ko X'aigam cgoa xg'ae-xg'aese ba gha X'aigam cgoa Tc'êem koe cúi ii.

* **6:1:** dtcòm tama ne - Gerika sa ko máa: “tchàno tama ne,” témé.

¹⁸ Cg'áràn bèe! Wèé chìbian c'èe, ncêe khòèan ka ko kúrùè nea tc'áróm koe kúrùè tama, igaba gaam èe ko cg'áràn kúrú ba ko gam dim tc'áróm koe kúrú u. ¹⁹ C'úua tua, gatu di tc'áróa nea Tcom-tcomsam Tc'èem dim tempele me e sa, ncêe gatu koe hàna ba, ncêe tu Nqarim ka máàèa ba, tu gatu q'òðse tama sa? ²⁰ Nqari ba kaiase suruta máá tua, ke tc'áróa tu cgoa Nqari ba dqòm.

7

Séeku sa

¹ Ncêeska guú zi èe tu góáa hãa zi ka: khòèm ka i qãe e, táá méém khòè sa sèè sa. ² Igaba cg'áràn ncêe kái domka méém wèém khòè ba gam dis khòè sa úúa, nakas wèés khòè sa gas dim khòè ba úúa. ³ Khòè ba méém gam dis khòès ko tc'èe sa máà si, nakas gataga thée khòè sa gas dim khòèm ko tc'èe sa máà me. ⁴ Khòè sa gas di tc'áróan koe qari úú tama, gas dim khòèm oose, me gataga thée khòè ba gam di tc'áróan koe qari úú tama, dxàeses oose. ⁵ Táá xóe cgoakuan cèe cgaeku guu. Igaba còrèan koe máàsean domka khao kò gatà hée kg'oana ne méé khao dtcòmku naka xòm x'aè-coa q'oo koe gatà hée, naka khaoa gaia xg'ae, nakam nxãasega satana ba táá kúrúá bóo khao o guu gakhao di qgóose úú taman domka. ⁶ Ncêea tíí tc'èea si i, khamar bìri tu u tama gatà tu gha hée sa. ⁷ Tc'èe ra kòò, wèém khòèm ga kò tíí khama ii sa, igabam wèém khòè ba Nqarim koe guu a tãákase máàèa hãa. C'èe ba gam di sa úúa, me c'èe ba c'èe sa úúa.

⁸ Ncêeskar ko sèè tama khòèan hée naka dxàe-ntcōan hēéthēé ka máá: Kg'ama hēéa ne qãe e, sèè tamase, ncēer tíí hēéa khama, tēmé. ⁹ Igabaga ncēe qgóose tama ne kò hãa ne méé ne sèè, sèè sa cgáé si i ke, kg'ama hãa a ncóóan ka.

¹⁰ Eè sèèa hãa ner ko ncêe x'àèan máà, tíí ka tamase igaba X'aigam koe guu a: khòè sa méés gas dim khòè ba táá aagu guu. ¹¹ Igabaga ncêe aagu mes kò ko ne méés kg'ama hée sèè tamase, kana nxãaska tòókuan kúrú xg'aekua khara koe. Gataga méém khòè ba thée gam dis khòè sa táá aagu guu.

¹² Igaba ncêea tíí ko c'èe ne ka méé ga a, X'aigam ka tamase: Ncêe c'èem dtcòm-kg'aom kò dtcòm-kg'ao tamas khòè sa úúa, si ko x'àè cgoa ba tc'èe ne méém táá aagu si guu. ¹³ Si kò gataga thée khòè sa dtcòm-kg'ao tamam khòè ba úúa hãa, me ko x'àè cgoa sa tc'èe ne méés táá aagu me. ¹⁴ Khòèm èe dtcòm tama ba nxãakamaga gam dis khòès *di dtcòm*an koe guu a q'anokaguèa hãa, si gataga khòès èe dtcòm tama sa nxãakamaga gas dim khòèm *di dtcòm*an koe guu a q'anokaguèa hãa khama. Ncêeta i kò ii tama ne i ga kò gatu di cóán q'ano tama, igaba i ncêeta ii domka i ncêeska cóáa tu q'anokaguèa hãa. ¹⁵ Igabaga i kòò c'èe-kg'áia khara èe dtcòm tama a qòò kg'oana ne méé i guuè naka qòò. Dtcòma hãam khòè ba kana dtcòma hãas khòès igabagas èeta ii zi qgái zi koe xgáè-kg'ammè tama. Tòókuan tu gha úú kam Nqari ba tcii tua khama. ¹⁶ Nta si ma q'ana, khòè seè, sarim khòè ba si gha kgoara sa? Kana tsi ntama q'ana, khòè tseè, tsaris khòè sa tsi gha kgoara sa?

¹⁷ Wèém khòè ba méém èem ma X'aiga ba máà mea khama ma kg'òè naka èem ma Nqari ba tcii mea khama hēéthēé e. Ncêea wèé zi kereke zi koe tirim x'àèm ga me e. ¹⁸ A khòè ba kò kg'aiga q'ãe nqãa-qgai khòèa èem ko tciiè x'àè ka? Táá méém q'ãe nqãa-qgai khòèem gha sa qaa guu. A khòè

ba kò q'æe nqãa-qgai khòeè tama ãem kò tciieè ka? Táá méém q'æe nqãa-qgai khòoku sa qaa guu. ¹⁹ Q'æe nqãa-qgai khòoku sa gúú cgáés tama si i, si gataga thêé q'æe nqãa-qgai khòeè tama sa gúú cgáés tama si i, igabaga cgáés gúú sa Nqarim di x'âe-kg'áman qgóóa qari si i. ²⁰ Wèém khòè ba méém ãem kò Nqari ba tciì mea kam kò hàna hãas téé-q'oos koe hãa. ²¹ Qãà tsia kò ii ãe tsi kò tciieè ka? Táá hêé nakas nxãa sa ntcãa-ntcãa tsi guu. Igabaga kgoarasean dim x'âe ba tsi kò hòò ne, tséékagu me. ²² Gaam ãe kò qãà ii, ãem ko X'aiga ba tciì me ka ba X'aigam dim khòèm kgoarasea hãa me e, me gataga gaam ãe kò kgoarasea hãa ãem ko tciiem ka, ba Krestem dim qãà me e ke. ²³ Nqari ba kaisase suruta máá tua hãa, ke táá khòèan di qãàn kúru guu. ²⁴ Tíí qõe ga tuè, wèém khòè ba méém ãem kò Nqari ba tciì me kam kò hãas téé-q'oos koe Nqarim cgoa hãa.

Khòèan ãe sèè tama a

²⁵ Ncèeska, sèè tama ne khòè ne ka. X'aigam koe guua hãa x'âea ner úú tama, igabagar ko ncèe tíí tc'èea hãa sa bìri tu u, X'aigam di thòò-xama-máákuan ka tcom-tcomsar khòè ra iise. ²⁶ Ncèem x'âem q'oo koer hàna zi tcabà zi domkar tc'èea máá, qãè e khòèm gha ãem ii khama ma ii sa, ta tc'èea. ²⁷ Khòè sa tsi kò úú ne, táá aagu si tsi gha sa tc'èe guu, a ncèè khòè sa tsi kò úú tama ne, táá khòè sa tsi gha sèè sa tc'èe guu. ²⁸ Igabaga sèè tsi kò ko ne tsi chibi kúru tama, gataga ncèè qanega xóe cgoaè tamas khòès kò ko sèè nes chibi kúru tama. Igaba ãe ko sèè ne gha kái zi tcabà zi gaas kg'òès di zi koe tcãà, ra ncèe zi tcabà zi koe tcg'òò tu u kg'oana.

²⁹ Tíí qõe ga tuè, méer ko sa ncèe si i: *X'aigam ko hàà x'âea* nea cùu u. Ncèe koe guus ka méé xu ãe khòè zi sèèa hãa xu, úú zi tama khama ma hãa; ³⁰ gataga méé ne ãe ko kg'ae ne kg'ae tama khama ma hãa; naka ne ãe qãè-tcaoa hãa ne, qãè-tcao tama khama ma hãa; naka ne ãe ko x'ámá ne, gúúan ãea gane di tama khama ma hãa; ³¹ ãe ko nqòóm di zi gúú zi tséékagu ne méé ne gataga kaisase gazi koe tséé tama khama ma hãa, ncèem nqóó ba ko ncèem kámám ka chòò ke.

³² Káise tc'èe-tc'èesean koe tu gha kgoarasea hãa sar ko tc'èe. Sèè tamam khòè ba X'aigam di zi gúú zi koe tcãà tc'èea, X'aiga bam ga ma qãè-tcaokagus koe. ³³ Igaba ãe sèèa hãam khòè ba nqòóm di zi gúú zi koe tcãà tc'èea, gam dis khòè sam ga ma qãè-tcaokagus koe - ³⁴ i tc'èe-kg'áma ba q'aa-q'aasea. Khòès ãe sèèè ta ga hãa sa kana kg'áo-khoe cgoa qanega xóe tamas khòè sa X'aigam di zi gúú zi koe tcãà tc'èea, nxãasegas gha tc'áróa sa hêé naka tc'èea sa hêéthêé koe X'aigam koe tcom-tcomsa ii ka. Igaba khòès ãe sèèa hãa sa nqòóm di zi gúú zi koe tcãà tc'èea, gam dim khòè bas ga ma qãè-tcaokagus koe. ³⁵ Ncèe gúúa ner ko hùia tu domka nxàe, xgàè-kg'am tu u tamase, igaba tu gha tchànóm dàòm koe kg'òè ka, a tu a X'aigam koe x'âe a táá wèè za sèèa toóè.

³⁶ Ncèè khòèm kò tc'èea máá, ãem sèèekuan nqòòkagua hãas dxàe-coas qanega xóe cgoaè tama sa sèèan kam qãès gúú sa kúru tama, ta tc'èea, igabagam kò tcáóa ba q'oo koe kaisase ncàm sia a qgóósean ga úú tama ne méém guuè naka ba ãem tc'èea hãa sa kúru naka baa sèè si, tshúùs gúú sam gha kúru tama ke. ³⁷ Igaba khòèm ãe tcáóa ba q'oo koe kgàea a tcomsea ba, c'èe gúú kaga chùieè tama ba, igaba ãem tc'èea a kúru kg'oana hãas koe qgóósea hãa ba, qanega xóe cgoaè tamas khòè sam sèè tite sa bìrisea hãa ba, nxãa ba ko qãès gúú sa kúru. ³⁸ Khama nxãaska ãe ko qanega xóe cgoaè tamas khòè sa sèè ba ko qãès gúú sa kúru, igabaga ãe sèè tama ba ko kaisase cgáés gúú sa kúru.

³⁹ Khòè sa x'àèan dòm q'oo koe hãa, gas dim khòèm kg'òèa hãas noose. Igabaga ãem ko gas dim khòè ba x'óó nes tc'ées kom khòè ba séèan koe kgoarasea hãa, igabaga méém X'aigam di ba ii. ⁴⁰ Tíí ko bóò kas gha kaisase qãè-tcaoa, séèè tamases kò hãa ne. Ra gataga tc'èea máá, tíí igabagar thèé Nqarim dim Tc'èe ba úúa hãa, ta tc'èea.

Dtcòm-kg'ao ne hěé naka dtcòm-kg'ao tama ne hěéthěé e (8–10)

8

Kúrúa mááseèa nqárian ko máàè tc'òoa ne

¹ Ncēeska, kúrúa mááseèa hãa nqárian ko máàè tc'òoan dim *kg'uim dim xoa ba*: Q'ana ta hãa, wèéa ta ga q'ãan di tc'èean úúa hãa sa. Q'ãan di tc'èea ne ko kúrú ta a ta bóò-boose, igabagas ko ncàmku sa tshàoa ghùì ta a. ² Khòèm ãe tc'èea máá, c'èe gúùm q'ana hãa, ta tc'èea ba qanega cúí gúù ga q'ãa tama, ãem ga kò ma q'ãa ana hãa khama. ³ Igabaga khòèm ãe Nqari ba ncàma ba Nqarim ka q'ãaèa.

⁴ Khama ncēeska, kúrúa mááseèa hãa nqárian ko máàè tc'òoan tc'òós ka: Q'ana ta hãa, kúrúa mááseèa hãa nqária nea nqòómkg'ai koe cg'ãa-cg'ana a sa, i gataga c'èe nqári káà a, igabam cúím Nqari ba hàna. ⁵ Nxãata i ma kái nqárian nqarikg'ai koe hěé kana nqòómkg'ai koe hěéthěé hàna igaba - ncēe i tseeguan kaga ma kái “nqárian” hěé naka “x'aigan” hěéthěé ma hàna khamaga ma, ⁶ igabam gatá ka cúím Nqari ba hàna, Xòò ba, ncēe wèé zi gúù zi kúrú hãa ba, ta Gam ka kg'òèa ba, naka cúím X'aigam Jeso Kreste ba hěéthěé e, ncēe wèé zi gúù zi Gam koe guu a kúrúèa ba, ncēe Gam ka ta kg'òèa ba.

⁷ Ncēes gúù sa wèé khòè koe q'ãase tama. Igabaga ne c'èe ne khòè ne qanega tc'èea máá, kúrúa mááseèa hãa nqári ne kg'òèa, ta tc'èea. Gaa domkaga ne tc'èea máá, kúrúa mááseèa hãa nqárian di tc'òoa ne ko tc'òòè, ta tc'èea. I ncēm dàòm ka gane di tcáóan nxãakamaga cg'uri-cg'urièa, kg'amka a khama. ⁸ Igaba tc'òoa nea Nqarim koe cúù-cuu ta a tama. Tc'òó ta ga ko kana ta ga tc'òó tama igaba ta cgáé tama.

⁹ Q'ana méé tu hãa naka táá gatu di kgoarasean tséékagu naka ãe kg'amka ne kúrú naka ne chìbian koe tcãà guu. ¹⁰ Ncèè c'èem khòèm tcáóa ba koe kg'amkam kò ko tsáá tc'èega tsi bóò, tsi ko kúrúa mááseèa hãa nqárian ðim còrè-nquum koe tc'òó, ne sa nxãa sa ghùì tcáó me nakam kúrúa mááseèa hãa nqárian di tc'òoan tc'òó tite? ¹¹ Me gha ncēm dàòm ka kg'amkam qòem tsari ba, ncēe Krestem gaam domka x'óóa hãa ba, nxãa ba gha tsari “tc'èegan” ka cg'òèe. ¹² Eè tu kò kg'amka tcáóan gatu ka qòese ga ne di thòò-thòò, a ko gatu ka qòese ga ne koe chìbian kúrú, ne tu ko ncēm dàòm ka Krestem koe chìbian kúrú. ¹³ Khama, ncèè tc'òoan kò ko tíí qòe ba kúrú me ko chìbian koe tcãà ner gaicara chòò tamase kg'òóan kg'ooa hãa tite, nxãasegar gha chìbian koe táá tcãà me ka.

9

X'àè úú-kg'aom di kgoarasease hãa ne

¹ Kgoarasea tama ra gáé hãa? X'àè úú-kg'ao ra tama ra gáé? Qanega ra gáé gatá ðim X'aigam Jeso ba bóò ta ga hãa? Tiri tsééan X'aigam koer kúrú hãa koe tu gáé guu tama? ² Eètar ga ma c'èe ne koe x'àè úú-kg'ao ra

tama ra a, igabagar tseeguan kaga gatu koe x'áè úú-kg'ao ra a! Tu gatu X'aigam koe tiri tu x'ái tu u, x'áè úú-kg'ao ra ii di tu khama.

³ Eë tshúú xòèa te ko qaa ne koer gha ncèèa mááse ncèeta ma xon ka: ⁴ Tc'òóan hēé naka kg'áan hēéthēé koe tsam gáé kgoarasea hāa tama? ⁵ Dtcòma hāas khòè sa sèè a nxāas cgoa caatean koe tsam gáé kgoarasea hāa tama, ncèe c'èe xu x'áè úú-kg'ao xu hēé naka X'aigam *Jesom* ka qðesea xu hēé naka Petere* ba hēéthēé xu ko hēé khama ma? ⁶ Kana tíí hēé naka Barenabase ba hēéthēé tsam cúí tsam méé tsam tséé naka kg'òèkaguses gúú saa? ⁷ Ndakam ncōo-kg'ao ba ko gam di tsééan koe suruta mááse? Díí ba ko kg'om xhárà ba xhárà a táá tc'áróa ba tc'òó? Díí ba ko piri zi kòre bíia zi kg'áa tamase?

⁸ Ncèe zi gúú zi tíí tc'èe koe tcg'oa tama, a zi a ko thēé Baebeles kaga nxàèè. Tseegu tama raà? ⁹ Moshem di x'áèan koe i góásea khama a ko máá: “Ghòèm kò ko maberean nàa gáí a ko dxòò ne méé tsi táá dxòóan cara me guu,” témèè. Nqari ba gáé kò ko ghòèm ka cúí tc'èe-tc'èese? ¹⁰ Gatá ka ba gáé kò kg'ui tama? Eè, gatá domka i ko góáèa hāa, xhárà-kg'ao ba méém nqòòan úúa hāase xhárà nakam nàa gáí-kg'ao ba nqòòan úúa hāase nàa gáí, gaan koe tsara gha kg'òèan hòò di i. ¹¹ *Eë xae ko qàè tchòàn bírí tu u ka xae kò Tcom-tcomsam Tc'èem di cgùrian gatu koe xhárà. Ka xae gáé nxāaska, gatu koe xae gha gúú zi tcuàan di qarian úú tama?* ¹² Ncèè c'èe xu kò qarian úúa hāa èeta ii hùian xu gha gatu koe hòò di i, ne tsam gáé sitsam gane ka kaisa qarian úú tama gatu koe tsam ga hòò o di i?

Gatà i ii igaba tsam ncèe qarian tséékagu ta ga hāa. Igaba tsam ko kg'ama wèés gúú sa qáò tcáóan cgoa kúrú, nxāasega tsam gha táá Krestem di qàè tchòàn di xгаа-xgaan xgáè-kg'am ka. ¹³ C'úúa tu gáé hāa èe ko tempelem koe tséé xua ko gaxu di tc'òóan tempelem koe hòò sa, xu ko èe ko altaram koe tséé xu èe dàòà-máákus ko tcg'òóa mááèan koe gaxu di xòè-coan hòò sa? ¹⁴ Gatà iim dàòm cúím kam ko X'aigam *Nqari* ba x'áèan tcg'òó, èe ko qàè tchòàn xгаа-xгаа xu méé xu gaxu di kg'òèan gaan koe hòò sa.

¹⁵ Igabagar ncèe qarian ka cúían ga tséékagu ta ga hāa. A ra a gataga kúrúa tu gha máá te zi di nqòòan úúa hāase ncèe zi gúú zi góá tama. Kg'ama ra ga x'óó, c'èem khòè ba guu nakam hàà tiris koase sa ntcoe ka tamase. ¹⁶ Qàè tchòà ner ko xгаа-xгаа domkar koasea hāa tite, kaisase ko tíí koe qaases gúú si i khama. Cg'áè i gha ii ncèe qàè tchòà ner kò xгаа-xгаа tama ne! ¹⁷ Ncèes gúú sar kò ko tíí tc'èe koe guu a ko kúrú ner ga kò surutan qaa. Igabagar ko tíí tc'èe koe guua hāa sa kúrú tama, a ra a ko kg'ama Nqarim màà tea tsééan kúrú. ¹⁸ Ka nxāaska ra gha dùútsa surutaku sa qaa? *Káà si i!* Gaa domka méér khòèan surutakagu tamase qàè tchòàn xгаа-xгаа. Naka ra táá tiri qarian qàè tchòàn xгаа-xгаа koe tséékagu guu.

¹⁹ Eètar ma kgoarasea, a c'èe khòè dir qàar tama ra a, igaba ra kò wèém khòèm koe qàà ba kúrúse, nxāasegar gha kái ne khòè ne Nqarim koe kabi ka. ²⁰ Juta ne koer kò Jutam khama ma qgóóse, nxāasegar gha Juta ne Nqarim koe kabi ka. Ncèe x'áèan dòm q'oo koe hàna ne koer kò tíí igaba x'áèan dòm q'oo koe hàna khama ma qgóóse, (èetar ma x'áèan dòm q'oo koe hāa tama igaba), nxāasegar gha èe x'áèan dòm q'oo koe hàna ne Nqarim koe kabi ka. ²¹ Eë x'áèan úú tama ne koer kò x'áè úú tamam khama ma qgóóse, nxāasegar gha gane èe x'áèan úú tama ne Nqarim koe kabi ka (ncèe

* 9:5: Petere - Gerika sa ko “Kefase” témé.

sa máá, Nqarim di x'áèa ner komsana tama témé tama, Krestem di x'áèa ner ko komsana khama). ²² Eë kg'amka ne koer kò kg'amkan khama ma qgóose, nxãasegar gha kg'amka ne Nqarim koe kabi ka. Wèes gùu sar wèe khóèan koe kúrúsea, nxãasegar gha wèe zi qgái zi koe c'èea ne ga kgoara ka. ²³ Wèe zi ncèe zir ko qãè tchòan domka kúrú, nxãasegar gha qãè tchòan di ts'ee-ts'eekg'aikuan hòò ka.

²⁴ C'ùua tu gáé hãa, qàròs di qgái koe i ko wèe qàrò-kg'aoan qàrò, igabam ko cúí ba surutan hòò sa? Ke tu gataga qàrò thèé naka tua gha nxãasega surutan hòò. ²⁵ Wèem khóèm èe tàaku dis kòès koe ko tcãà ba ko thòòkas xгаа-xgaases qarís koe tcãà. Eë sa ne ko kúrú, nxãasega ne gha chòòkos cába sa cábakaguè ka; igaba ta ko gatá chòò tamás cábas domka kúrú sí. ²⁶ Khamar còoka bóò úú tamam qgóé-kg'aom khama ma qgóé tama, a ra a tc'ãám cgoa ko x'ãakum khóèm khama ma x'ãà tama. ²⁷ Igabar ko tirim tc'árò ba qgóó xgáè, a ra a ko qãà ba kúrú me, khóè ner ko xгаа-xгаа qãá q'oo koer gha nxãasega táá xhàiguè ka.

10

Iseraele koe kúrúsea zi gúu zi di dqàèkua ne

¹ Tíí qòe ga tuè, tc'èe-tc'èese tu gha sar ko tc'èe, gatá ka tsgóose ga ne wèe ne kò túú-c'òòs dòm q'oo koe hãa, a kò wèea ne ga tshàa-dxoo ba tchoaba sa. ² A ne a kò wèea ne ga túú-c'òòs koe hëé naka tshàa-dxoom koe hëéthéé Moshem koe hãase tcguù-tcguuè. ³ A ne a kò wèea ne ga cúís tc'òos tc'èem di sa tc'òó. ⁴ A ne a kò wèea ne ga cúís gúús kg'áà di sa kg'áà tc'èem di sa, èe ko xùri nem nxõám tc'èem dim koe ne kò kg'áà khama; me kò èem nxõá ba Kreste Me e. ⁵ Igabam kò Nqari ba kái-kg'áa ne táá qãè-tcaoa máá, i kò tc'áróa ne tchàa-xgóós koe dxàua q'aaè.

⁶ Zi kò ncèe zi gúu zi gatá koe x'ái zi iise kúrúsea, nxãasega ta gha cg'ãè zi gúu zi táá tcáóa ta koe tcãà ka, èe ne ko gane hëé khama. ⁷ Táá kúrúa mááseèa hãa nqárian dqom guu, ncèe gane ka c'èe ne kò hëé khama. Ncèe i ma góasea a ko máá: “Khóè nea kò ntcóó, a tc'óó a kg'áà a ne a ko tée a ntcãà,” témé khama. ⁸ Táá méé ta cg'áràn kúrú guu, ncèe gane ka c'èe ne kò hëé khama, i ko cúím cámi ka 23,000 khama noo khóèan x'óó. ⁹ Táá méé ta Kreste ba kúrúa bóò guu, ncèe gane ka c'èe ne kò hëé khama, a ko cg'aoan ka cg'òòè. ¹⁰ Táá méé ta kg'ui-kg'uisse guu, ncèe gane ka c'èe ne kò hëé khama, a ne a kò cg'òokom moengelem ka cg'òòè.

¹¹ Ncèe zi gúu zi kò gane koe kúrúsea, *gatá koe* zi gha x'ái zi ii ka, a ko q'ãa-q'ãa ta a zi gha ka góá tòòè, gatá ncèe chòò dim x'aèm ka hàà cgaeèa ta ka. ¹² Khama ncèè qarika tsi tée, ta tsi kò tc'èea, ne méé tsi q'òése naka táá cg'áé! ¹³ Wèe kúrúa bóòkuan èe gatu koe ko kúrúsea nea khóèan koe ko kúrúsean ga a. Igabam Nqari ba tcom-tcomsa Me e, a ba a cuiskaga guu naka tu tàà tu u kos ka kúrúa bóòè tite, igabam gha èe ko hàà cgae tu us kúrúa bóòkus koe dàò ba máà tu u, tu gha ma nxãa sí sa, nxãasega tu gha qáò-tcaoa máá sí ka.

Kúrúa mááseèa hãa nqárian dis kòè sa hëé naka X'aigam Nqarim dis tc'òo sa hëéthéé e

¹⁴ Ncãm-ncamsa tu tiri tuè, gaa domka méé tu kúrúa mááseèa hãa nqárian bèe. ¹⁵ Tc'èega tu khóè tu iiser ko kg'ui cgoa tu u, ke tu bóòa tcg'òóa mááse dùú sar ko kg'ui sa. ¹⁶ Kubis ncèe ts'eekg'aian di còèan ko gaas koe nxàèè sa, ncèe ta ko Nqari ba gaas koe qãè-tcaoa máá sa, nxãa sa gáé Krestem di c'áòan cgoa xg'ae-xg'ae ta a tama? I péréan ncèe ta ko khóá

Krestem dim tc'áróm koe xg'ae-xg'ae ta a tama? ¹⁷ Cúim péré ba hàna, domka ta gatá ncêe kái ta cúim tc'áro me e, wèea ta ga ko cúim péré ba tc'óó khama.

¹⁸ Iseraele di ne khòè ne ka tc'êe-tc'êese: gane êe ko altaram koe dàòà-mááku sa tc'óó ne, nxãa nea gáé Nqarim di tsééan altaram koe ko kúrúe koe xg'aea hãa tama? ¹⁹ Kana ra ko dùú sa nxàe? Kúrúá mááseèa nqárian dis dàòà-mááku sa gúú cgáé si i saà, kana kúrúá mááseèa hãa nqári nea gúú cgáé e saà? ²⁰ Eê-êe, nxãas tama si i. Méer kos gúú sa ncêe si i: kúrúá mááseèa hãa nqárian di zi dàòà-mááku zi ko dxãwa tc'ëean kúrúá mááè khama zi Nqari ba kúrúá mááè tama, ra tc'êe tama dxãwa tc'ëean cgoa tu gha xg'ae sa. ²¹ Cuiskaga tu X'aigam dis kubis koe ko kg'áà, naka tua dxãwa tc'ëean dis kubis koe ga thêé kg'áà hãa tite. Cuiskaga tu X'aigam dim tafolem koe ko tc'óó naka tua gataga dxãwa tc'ëean dim tafolem koe ga thêé tc'óóa hãa tite. ²² Kana ta X'aiga ba taukagu kg'oana? Kana ta tc'ëea máá, Gam ka ta qari ta a, ta tc'ëea?

Dtcòm-kg'ao ne di kgoarasease hãa ne

²³ *C'êe khòèa ne ga máá:* “Wèes gúús kúrú ta kgoara mááèa,” témé, igabar ko tíí máá: “Wèes gúú sa hùian úúa hãa tama,” témé. *I ga c'êe khòèan máá:* “Wèes gúús kúrú ta kgoara mááèa,” témé, *ra ko tíí máá:* “Igabas wèes gúú sa tshàoa ghùì tsi tama,” témé. ²⁴ Táá méém c'ëem khòè ba gam ko tc'ëes gúú sa qaa guu, igaba méém c'êe ne ko tc'êe zi gúú zi qaa.

²⁵ Wèes gúús kg'óóan ko x'amáguè qgài koe ko x'amáguè sa tu ga tc'óó, káise tc'êe-tc'êese naka têè tamase. ²⁶ Nqóó ba hêé naka wèes gúús êe gaam koe hàna sa hêéthêéa Nqarim di i khama.

²⁷ C'ëem khòèm dtcòm-kg'ao tamam kò tc'óoan nqai koe tcii tu u, tu kò síí kg'oana ne méé tu síí naka wèes gúús cookg'aia tu koe ko tòòe sa tc'óó, káise tc'êe-tc'êese naka têè tamase. ²⁸ Igaba ncêè c'ëem khòèm kò bìrì tu u a ko máá: “Ncêe sa dàòà-máákus koe guua,” témé ne táá tc'óó si guu, gaam khòèm èeta ma bìrì tua hãa ba hêé naka káise tc'êe-tc'ëesean hêéthêé domka. ²⁹ Káise tc'êe-tc'êesea ne, tar kò ko méé ner gatu dian nxàe tama, a ko c'ëem dian nxàe. Nta i gha ma c'ëem khòèm di káise tc'êe-tc'ëesean tiri kgoarasean koe xgàè-kg'am te? ³⁰ Ncêè qãè-tcaoaer kòo tc'óó ne ra ko dùús domka cg'ãèse kg'ui cgoaèa máá? Nqari bar ko qãè-tcaoa máá ka.

³¹ Igaba nxãaska, tc'óó tu ga ko kana tu ga ko kg'áà kana dùú wèè êe tu ga ko kúrú igabaga, wèéan êe ga Nqarim di dqòmàn di iise kúrú. ³² Khòèan *gaan di dtcòmàn koe qóman qgóókagu* tama tu khòè tu méé tu ii, Juta nea ga igaba, kana Gerika nea ga igaba, kana Nqarim dis kereke saa ga igaba. ³³ Ncêer ko tíí ma wèè zi dàò zi ka ma wèè ne khòè ne qãè-tcaokagu khama ma. Tiri qãèa ner qaa tama igabar ko kái ne di qãèan qaa khama, nxãasega ne gha kgoaraè ka.

11

¹ Serè te tu, ncêer ko ma Kreste ba ma serè khama ma.

Kerekes di kg'òèan hêé naka Nqari ba qámsea máán hêéthêé e (11–14)

Còrèan di qgáian koe qãèse qgóósea ne

² Eèr kò máá tu u xgaa-xgaan tu ko xùri, a tu a ko wèes gúús koe tc'êe-tc'êese te khamar ko dqòm tu u. ³ Igabar ko tc'êe, bóóa tu gha q'ãa sa, wèém khòèm dim tcúú ba Kreste Me e, me khòès dim tcúú ba gas òm khòè me

e, Me Krestem dim tcúú ba Nqari Me e sa. ⁴ Khama khòem ãe cába hãase ko còrè ba kana ko porofita ba ko gam dim tcúú ba sau-cgaekagu. ⁵ Si ko wèès khòès ãe cába tamase ko còrè kana ko porofita sa, gam dim tcúú ba sau-cgaekagu; tcúúa sas dqòma hãa khamaga i ii khama. ⁶ Khòès ko cába tama ne méès gataga c'òòà sa thèè dqòm. Igaba ncèè khòès ga dqòma tcg'òòs kò sau-saugas gùù sa ii, ne méès nxãaska cába. ⁷ Khòè ba méém táa cábas gùù si i, Nqarim dis ii sa hèè naka x'áà ba hèéthèé me e ke, si khòè sa khòèm dis x'áà si i. ⁸ Khòè ba khòès koe guu naka kúrúè tama, igabas khòè sa khòèm koe guu a kúrúèa hãa khama. ⁹ Me kò gataga khòè ba khòès domka kúrúè tama, igabas kò khòè sa khòèm domka kúrúèa hãa. ¹⁰ Ncèes gùùs domka hèè naka moengele xu domka hèéthèé méès khòè sa cába hãa naka khòèm di qarian koes hãa sa x'ái.* ¹¹ Igabas X'aigam Nqarim koe khòè sa khòèm ka cúú hãa tama, nakam khòè ba khòès ka cúú hãa tama. ¹² Ncèes ma khòè sa khòèm koe guua hãa khamagam ma khòè ba khòès ka ábàèa khama; i wèè gùúan ga Nqarim koe guua.

¹³ Bóòà tcg'òòà máàse: khòès gha cába tamase Nqari ba còrèa ne qãè e sa? ¹⁴ Gùù zi di ii-q'ooan koe ga i gáé guu naka x'ái tu u tama, khòèm kò qád c'òòan úúà ne i sau-sauga a sa, ¹⁵ igaba ncèè khòès kò qád c'òòan úúà ne i gas di x'áà a? Qád c'òòan nes máàèa, qàbi tcúú cgoa as gha ka khama. ¹⁶ Igaba ncèè c'èe khòèan kò ncèe sa ntcoe kg'oana ner ko máá: 'Sita èeta ii kg'òòan úúà tama, zi Nqarim di zi kereke zi igabaga èeta ii kg'òòan úúà tama,' témé.

X'aigam Nqarim dis tc'òo sa

(Mt 26:26-29; Mk 14:22-25; Lk 22:14-20)

¹⁷ Igabaga ncèe ko xùri zi x'áè zi kar dqòm tu u tama: xg'aea tu kò hãa ne tu ko kaisa cg'ãèan kúrú, qãèan ka khama. ¹⁸ Tc'áà dis gùùs kar ko kóm, kerekes koe tu ko hààraa xg'aea hãa ne i q'aa-q'aasean gatu xg'aeku koe hàna hãa sa, ra tc'èea máá c'èe koe i tseegu u, ta tc'èea. ¹⁹ Q'aa-q'aasean méé i gatu xg'aeku koe hãa, naka ne gha nxãasega ãe tchàno ii ne bóòà q'ãàè. ²⁰ Eè tu kò hààraa xg'aea hãa ne i nxãan Nqarim dis tc'òos dqòà dis tama si i. ²¹ Tc'òó tu kò ne tu qãàku tama khama, me ko wèém khòè ba gam ka tc'òòà máàse, me c'èe ba xàbà, me c'èe ba nqàre. ²² X'áéan tu gáé úúà tama, kg'áà tu ga, a tc'òó di i? Kana tua ko Nqarim dis kereke sa ntcoe, a ãe káà gùù ne sau-cgaekagu? Dùù sa ra gha gatu ka méé? Dqòm tu u méér? Igabar ncèes gùùs koe guu a cuiskaga gatà hèéa tite.

²³ X'aigam Nqarim kar máàèa hãa ncèer ko gataga thèé máà tu u sa khama: X'aigam Jeso ba kò èem gha hàà khòèan tshàu q'oo koe tcààèm ntcúúm ka péréan sèé, ²⁴ a èem ko Nqari ba qãè-tcaoa máá ka khóá q'aa si, a máá: "Ncèea Tiri tc'áróan ga a, ncèe gatu di i; ncèeta méé tu hèè, nxãasega tu gha tc'èe-tc'èese Te ka," témé. ²⁵ Gaam dàòm cúúm kam kò tc'òòà xu ko xg'ara ka kubi sa sèé, a máá: "Ncèes kubi sa kabas qáé-xg'ae si i c'áòà Te koe; ncèeta méé tu hèè, wèè x'aèan èe tu ko kg'áà ka, nxãasega tu gha tc'èe-tc'èese Te ka," témé. ²⁶ Wèè x'aèan èe tu ko ncèe péréan tc'òó, a ko ncèes kubis koe kg'áà, ne tu ko Nqarim dis x'oo sa nxàea tseegukagu, Me nxãakg'aiga sí hàà khama.

²⁷ Gaa domkam gha ãe saucgaekaguko cauan cgoa ko péréan tc'òó a ko Nqarim dis kubis koe kg'áàm khòè ba chìbiga ii, a ba a gha ko X'aigam

* **11:10:** méès khòè sa cába hãa naka khòèm di qarian koes hãa sa x'ái - Gerika sa ko máá: "Khòè sa méès tcúúa sa koe qarian úúà hãa," témé.

Nqarim dim tc'áró ba hěé naka c'áòa ba hěéthěé cg'uri-cg'uri. ²⁸ Gaa domka méém khóè ba kg'aika tcáóa ba q'oo qāèse bóò naka baà nxāwa pérean tc'óó naka baà *Nqarim* dis kubis koe kg'áà. ²⁹ Ncèè c'ēm khóèm kòo tc'óó a ko kg'áà, *Nqarim* dim tc'áró ba ko dùú sa méé sa bóò q'āa tamase, nem gha ko ěem ko tc'óó a ko kg'áà ka gam dis xgàraku sa óága cgaese khama. ³⁰ Gaa domkaga i gatu xg'aeku koe kái-kg'áia tu kg'amka a, a ko tsàà, i c'ěe-kg'áia tu x'óóa. ³¹ Igaba ncèè gatá ka ta kòo xgàrase ne ta *Nqarim* di xgàrakuan dòm q'oo koe hāa tite. ³² Igaba ncèè X'aigam kò ko xgàra ta a nem ko tchàno-tchano ta a, nxāasega ta gha táá nqóóm di ne cgoa cg'óòe ka.

³³ Ke tu nxāaska tíi qōe ga tuè, ěe tu kò hààraa xg'ae a ko tc'óó ne méé tu qāàku. ³⁴ Ncèè khóèm kò xàbà hāa ne méém x'áéa ba koe tc'óó, naka tu gha xg'aea tu kò hāa ne nxāasega táá xgàraè guu.

Hààr ko x'aè kar gha hàà c'ěe zi gùú zi ka qāèse bìríia tchàno-tchano tu u.

12

Tcom-tcomsam Tc'ēm di zi aba zi

¹ Ncēeska, tíi qōe ga tuè, tc'ěe ra ko Tcom-tcomsam Tc'ēm di zi aba zi ka tu gha q'āa sa. ² Q'ana tu hāa, qanega tu xg'ao dtcòm-kg'ao tama ka tu xg'ao kúrúa mááseèa hāa nqárian koe tceea úúèa sa, ncēe kg'ui tama a. ³ Gaa domkar ko tc'ěe, ncēes gúú sa méé tu q'āa sa: *Nqarim* dim Tcom-tcomsam Tc'ēm ka gha kg'uikaguè a máá: “Jeso ba méém cgúíè” témém khóè ba káà me e, me gataga káà me e, Tcom-tcomsam Tc'ēm ka hàà cgaeè tamase gha máá: “Jeso ba X'aiga Me e” témé ba.

⁴ Tāáka zi aba zi hàna, igabagam cúim Tcom-tcomsam Tc'ěe ba hàna. ⁵ Tāáka zi dàò-kg'ám zi Nqari ba tsééa máá di zia hàna, igabagam cúim Nqari ba hàna. ⁶ Tāáka zi tséé-kg'ám zi Nqari ba tsééa máá di zia hàna, igabagam cúim Nqari ba hàna, ncēe ko wèèa zi ga wèém khóèm koe kúrú zi tséé ba.

⁷ Wèém khóèm koe i ko Tcom-tcomsam Tc'ēm di aban tǎákase x'áise, nxāasega ne gha wèè ne khóè ne tsééa xg'ae ka. ⁸ Tcom-tcomsam Tc'ēm kam ko c'ěe ba tc'ėean di kg'uian máàè, me c'ěe ba Gaam Tcom-tcomsam Tc'ēm kaga q'āan di tc'ėean di kg'uian máàè. ⁹ Me c'ěe ba Gaam cúim Tcom-tcomsam Tc'ēm kaga dtcòm sa máàè, me c'ěe ba Gaam cúim Tcom-tcomsam Tc'ēm kaga khóèan qāèkagu di zi aba zi máàè. ¹⁰ Me c'ěe ba are-aresa zi gúú zi kúrú di qarian máàè, me c'ěe ba porofitan dis aba sa máàè, me c'ěe ba tǎáka xu tc'ěe xu bóò q'aa-q'aa dis aba sa máàè, me c'ěe ba tǎáka xu tam xu ka kg'uian dis aba sa máàè, me c'ěe ba tǎás kg'ui sa kg'uia kabí dis aba sa máàè. ¹¹ Cúí a Gaam cúim Tcom-tcomsam Tc'ēm di tséé e ncēe wèè e, Me ko wèém khóè ba q'aa-q'aa máá a, ěem ko ma Gabá ma tc'ěe khama.

Cúim tc'áróm kái xòèan úúu ba

¹² Ncēe tc'áróm ma cúí ii, igabam kái xòèan úúu, i gam di xòèan kái i igaba i ko cúim tc'áró ba kúrú, khamaga i Krestem ka ii. ¹³ Wèèa ta cúim Tcom-tcomsam Tc'ēm ka tguu-tgúuèa hāa, cúim tc'áró ba ta gha kúrú ka khama, Juta ne hěé, Gerika ne hěé, qāà ne hěé naka ěe kgoarasea hāa ne ne hěéthěé e, me kò wèèa ta koe ga cúim Tcom-tcomsam Tc'ěe ba ntcāa tcāàèa hāa.

¹⁴ Tc'áró ba cúim xòèm tama me e, igaba kái zi xòè zi i khama. ¹⁵ Ncèè nqàrèm kò xg'ao máá: “Tshàur tama ra a khamar tc'áróm dir xòèr tama

ra a,” téméa, ne ba ga xg'ao gaas gúùs domka táá tc'áróm dim xòè ba ii? Cuiskaga a! ¹⁶ Ncèè tceem kò xg'ao máá: “Tcgáír tama ra a khamar tc'áróm dir xòè tama ra a,” téméa, ne ba ga xg'ao gaas gúùs domka táá tc'áróm dim xòè ba ii? Cuiskaga a! ¹⁷ Ncèè wèém tc'áróm kò xg'ao tcgáír ba ii ne ba ga ko ntama ma kóm? Ncèè wèém tc'áróm kò xg'ao tcee ba ii ne ba ga ko ntama ma hmòm xám? ¹⁸ Igabagam Nqari ba wèém tc'áróm di xòèan tchànose tòóa hãa, Gam ko ma tc'èe khama. ¹⁹ Ncèè wèéan ga kò xg'ao cúím xòè ba ii ne ba ga kò tc'áro ba ndaa hàna? ²⁰ Ncèe i ma ii khama i kái xòèan hàna, igabam tc'áro ba cúí me e.

²¹ Tcgáír ba cuiskaga tshàu ba bìrí naka máá: “Tc'èe tsi tama raa,” téméa hãa tite, si tcúú sa cuiskaga nqàrèan bìrí naka máá: “Tc'èe tsao o tama raa,” téméa hãa tite. ²² Igaba, gaa xòèan tc'áróm di ncèe kg'amka khama ii nea gaan kaisase ko qaasean ga a. ²³ Ta ko gataga c'èe xòèan tc'áróm di ncèe cg'árése ncàmmea khama ii i, nxãan kaisa ncàman cgoa qgóó. A ta a ko c'èe xòèan gatá di ncèe chómsea a, cgáése q'óé, ²⁴ i gatá di xòèan ncèe tchàa za hàna a, cgáé q'óékuan qaa tama. Igabam Nqari ba tc'áróm di zi xòè zi gatá ma xg'ae-xg'aea, a ncàmme tama zi xòè zi kaisa ncàman máana hãa, ²⁵ nxãasega i gha q'aa-q'asean tc'áróm koe táá hãa ka, me gha wèém xòè ba cúíta noose c'èe ba qãese qgóó ka. ²⁶ Cúím xòém kò thòò ne i ko wèè xòèan ga thòò, cúím xòém kò dqomme ne, i ko wèè xòèan ga qãè-tcao cgoa me.

²⁷ Tu gatu Krestem di tu tc'áro tu u, a wèéa tu ga Gam di tu xòè tu u. ²⁸ Me Nqari ba kerekes koe khòè ne tãáka zi téé-q'oo zi koe tòóa: tc'ãà dis koe x'áè úú-kg'ao xu, cam dis koe porofiti ne, nqoana dis koe xgaa-xgaa-kg'ao ne, naka are-aresa zi gúù zi di ne tséé-kg'ao ne hêé, naka qãèkagu di qarian úúa ne khòè ne hêé, naka khòèan ko hùi ne hêé, naka khòèan tc'ãà-cookg'aia ne hêé naka tãáka xu tam xu cgoa ko kg'ui ne hêéthéé e. ²⁹ Ka nea kháé wèéa ne ga x'áè úú-kg'ao nea? Kana nea wèéa ne ga porofiti nea? Kana nea wèéa ne ga xgaa-xgaa-kg'ao nea? Kana nea wèéa ne ga are-aresa zi gúù zi di ne tséé-kg'ao nea? ³⁰ Kana nea ko wèéa ne ga aban khòèan qãèkagu di máàea? Kana nea ko wèéa ne ga tãáka xu tam xu cgoa kg'ui? Kana nea ko wèéa ne ga tãás kg'ui sa kg'uia kabi? ³¹ Igabaga méé tu kaisase kaia zi aba zi qaa.

Ra gha ncèeska kaisase qãém dàò ba x'ái tu u.

13

Ncàmku sa

¹ Ncèè tãáka taman khòè ne di cgoar kò kg'ui naka moengelean dian cgoa hêéthéé e, igabar kò ncàmkuan úú tama

ner nxãaska kg'ama ko tcèé-tcèes qanos khama ii kana xg'áma ko xg'aeè sara qano sara khama.

² A ncèè porofitan dis aba sar kò úúa, a ra a wèé zi gúù zi chómsea zi q'ana, a ra a wèé tc'èean q'ãan di ga úúa, a ra a wèé dtcòman ga úúa ncèe xàbian ko nxònokagu u, igabar kò ncàmkuan úú tama

ner gúù cgáér tama ra a.

³ A ncèè èer q'òda hãan wèé gar kò ko èe dxàua ne máà, a ra a ko tc'ároa te tcg'òó, dàòè i gha ka,

igabar kò ncàmkuan úú tama
nes êe sa cúí guù ga kabi máá te tama.

⁴ Ncàmku sa
qáo tcáo si i,
a sa a qãè tcáo si i,
ncàmku sa tau di tama,
a sa a bóò-boose di tama,
a sa a koase di tama,
⁵ a sa a tshúú cau tama,
a sa a qaara mááse tama,
a sa a qháése xgòakaguè tama,
a sa a cg'ãè guùan kúruèa hãa tcáoá sa koe tòó tama,
⁶ a sa a cg'ãè zi guù zi ka qãè-tcaokaguè tama,
igabagas ko tseeguan di zi guù zi ka qãè-tcaokaguè,
⁷ a sa a ko wèé guùan koe qgóóse,
a sa a ko wèé guùan koe dtcòm,
a sa a wèé guùan koe nqòòan úúá,
a sa a ko wèé guùan qáo-tcaoa máá.

⁸ Ncàmku sa chòò tite,
si gha porofita sa kaà;
si gha tãá xu tam xu cgoa kg'ui sa chòò;
i gha q'ãa di tc'ëan kaà.
⁹ Gatá di q'ãa di tc'ëea nea tc'ãò tama,
i gatá di porofitan ga tc'ãò tama khama.
¹⁰ Igaba êe tc'ãòan kò ko hàà,
ne i gha êe tc'ãò taman kaà.
¹¹ Xg'aor cóá ii kar kòo cóá khama ma kg'ui,
a ra a kòo cóá khama ma tc'ëe,
a ra a kòo cóá khama ma xoa,
a êer ko hàà kiam khòè ba kúru
kar kò cóán di zi dàò-kg'ám zi chòòkagu.
¹² Ncēeska ta ko bóò-kg'áis koe nxòmase bóò khama,
igaba ta gha hàà tchànose q'óáku cgoa *Me* a bóò *Me*.
Ncēeskar cg'árés xòè-coa sa q'ana,
igabar gha êem x'aèm ka kaisase q'ãa,
ncēer ma kaisase q'ãaèa khamaga ma.

¹³ Zi gha ncēeska
dtcòm sa hēé,
nqòò sa hēé,
naka ncàmku sa hēéthēé zi hãa,
ncēe zi nqoana zi,
si gaa zi ka kaia sa
ncàmku si i.

14

Porofitan hēé naka tam xu cgoa kg'uiian hēéthēé e

¹ Ncàmkuan koe tu tcãàn tcáo, naka Tcom-tcomsam Tc'ëem di zi aba zi tcãàn tcáoá hãase qaa, igabaga méé tu kaisase qaas guù sa porofita si i.
² Eê ko tam xu cgoa kg'ui ba khòèan cgoa kg'ui tama a ko Nqarim cgoa

kg'ui ke. Cúi khòè ga kóma q'ãa me tama, Tcom-tcomsam Tc'ëem di qarian kam ko chómsea zi gúu zi kg'ui khama. ³ Igaba khòèm ãe ko porofita ba ko khòean cgoa kg'ui, tshàoam gha ghù i, a ba a ghù-ghui tcáo o, a qgài-qgai tcáo o ka. ⁴ Gaam ãe ko tam xu cgoa kg'ui ba ko gaam cú i ba tshàoa ghùise, igaba ãe ko porofita ba ko kereke sa tshàoa ghù. ⁵ Ncàmar kò hãa, gatu wèèa tu ga tam xu cgoa kg'ui sa, igabar ko kaisase tc'ëe porofita méé tu sa. Gaam ãe ko porofita ba ãe ko tam xu cgoa kg'uim ka cgáé me e ke, ncèè kg'uia xu ko kabìè tama ne. Igabaga ncèè tam xu kòo kg'uia kabìè nes gha kereke sa tshàoa ghùè.

⁶ Ncèeska tí qõe ga tuè, ncèè gatu koer ko hàà a ko hàà tam xu cgoa kg'ui ne ra gha ko dùús qãè sa kúrúa máá tu u, ncèè méé xu ko sar ko x'ái tu u tama, kana q'ãan di tc'ëean máà tu u tama ne, kana porofitan máà tu u tama ne, kana c'ëe gúu ga xгаа-xгаа tu u tama ne? ⁷ Cii cgoa di zi gúu zi kg'òèa hãa tama zi ka igaba, ncèè fulutuan hëé kana harepan hëéthëé khama ii zi, nta ba gha ma c'ëem khòè ba q'ãa ndakam tcgái ba ko cièè sa, tcgáan koe i kò q'aa-q'ooan hãa ne cúíga a? ⁸ Gataga ncèè torompitam ncõoan ka ko q'ãa-q'ãam kò qãèse ts'oo tama ne i gha díin ncõoan kg'ónòsea máá? ⁹ Gataga i gatu koe ii. Ncèè kóma q'ãase tama kg'uian tu kòo gatu di taman koe kg'ui ne, ba gha ntama c'ëem khòè ba q'ãa dùú sa tu ko nxàe sa? Kg'ama tu gha ko tc'ãán q'oo koe kg'ui. ¹⁰ Ncèè ta ko ma bóò khama, zi kái zi kg'ui zi tãáka zi nqòòmkg'ai koe hàna, a ko wèèa zi ga kóma ko q'ãase gúuan nxàe. ¹¹ Ncèè c'ëem khòèm ko nxàe sar kò kóma q'ãa tama ner gaam koe tãá za guuar khòè ra a, me gabá tí koe tãá za guuam khòè me e. ¹² Khama gatu ka igaba, Tcom-tcomsam Tc'ëem di zi aba zi tu úu kg'oana, ke méé tu ãe gha kereke sa tshàoa ghù i zi qaa naka gazi ka cg'òè cgaeè.

¹³ Gaa domka méém wèém khòèm ãe gha ko tam xu cgoa kg'ui ba aba sa dtcàrà, ãem ko kg'ui sam gha kg'uia kabì di sa. ¹⁴ Eër ko tam xu cgoa còrè nem gha ko Tcom-tcomsam Tc'ëe ba tirim tc'ëem koe còrè, igaba i tiri tc'ëean tc'áróan kúrú tama. ¹⁵ Kháé ra gha nxãaska dùú sa kúrú? Tc'ëem koe hãase ra gha còrè, igabar gha gataga thëé tc'ëea te cgoa còrè; tc'ëem koe hãase ra gha nxàè, igabar gha gataga thëé tc'ëea te cgoa nxàè. ¹⁶ Ncèè Nqari ba tsi kò ko tc'ëem koe tsi hãase dqòm, ne ba gha ntama ma gaam ãe kóma q'ãa tsi tama ba tsari qãè-tcaoa-máákuan ka máá: “Amen” témé, c'úuam hãa dùú sa tsi ko nxàe sa ka? ¹⁷ Qãèse tsi gha ko Nqari ba qãè-tcaoa máá, igabas ãe sa c'ëem khòè ba tshàoa ghù i tama.

¹⁸ Nqari bar ko qãè-tcaoa máá, wèé tu nqáéaser ko tam xu cgoa kg'uis gúús domka, ¹⁹ igabar kerekes koe tc'ëea te cgoa 5 xu kg'ui xu kómako q'ãase xu kg'ui kg'oana, a nxãasega c'ëe ne xгаа-xгаа; tam xu cgoar ko 10,000 kg'uian kg'ui ka tamase.

²⁰ Tí qõe ga tuè, cg'áré cóá khama ma tc'ëean tu chõòkagu. Cg'ãè zi gúu zi koe méé tu cóá ii, igaba méé tu tc'ëea tu koe kaia hãa. ²¹ Nqarim di x'àean koe i ncèeta ma góásea:

“Ncèè ne khòè ne cgoar gha kg'ui
tãá zi kg'ui zi ko kg'ui ne khòè ne hëé
naka tãá za guua ne khòè ne di kg'áman cgoa hëéthëé e,
igabaga ne komsana Tea hãa tite,”
tam kò X'aigam Nqari ba méé.

²² Khamas tam xu cgoa kg'ui sa ãe dtcòm-kg'ao tama ne dis x'ái si i, a dtcòm-kg'ao ne di tama, igaba porofita sa, nxãa sa dtcòm-kg'ao ne dis x'ái si i, a ãe dtcòm-kg'ao tama ne di tama.

²³ Khama ncêe wêes kerekes kòo hàara xg'ae, me ko wêém khòe ba tam xu cgoa kg'ui, ne c'êe ne ncêe ãe tu ko kúrú sa kómá q'ãa tama a c'êem-kg'ám ka dtcòm-kg'ao tama ne hàà ne, nea cuiskaga máá, temea tua, ta mééa hãa tite? ²⁴ Igaba ncêe wêém khòem kò hãa a ko porofita, me dtcòm-kg'ao tama ba kana ãe kómá q'ãa tama ba tcãà, nem gha wêéan koe qãèse x'áise chibi-kg'aom ii sa, a *gha kháóa* wêéan koe ga xoara mááse, ²⁵ i gha tchòàn ãe tcáóa ba koe chòmsea a tchàa koe tcg'oa. Me gha ncêem dàòm ka kg'áia ba cgoa cg'áé, a Nqari ba dqòm, a nxàe a máá: "Tseeguan kagam Nqari ba gatu xg'aeku koe hãa," témé.

Tchànose dqòma ne

²⁶ Dùú sa ta gha kháé nxãaska nxàe, tí qõe ga tuè? Eè tu kò hàara xg'ae nem wêém khòe ba c'êes gúú sa úúa, ciim ga ba, kana xгаа-xгаа sa, kana Nqarim x'ái mea sa nxàea tcg'óo sa, kana tam xu cgoa kg'ui sa, kana tam xu ko méé sa kg'uia kabi sa. Wêéan ncêe ga méé i kúrúe nakas gha nxãasega kereke sa tshàoa ghùie. ²⁷ Ncêe c'êe khòean kò tam xu cgoa kg'ui ne méé i cam kana nqoanan cúíga gatà hêé, nakam ko wêé x'aè ka cúí ba kg'ui, nakam gataga cúí ba hànaa kg'uia ko kabi ba. ²⁸ Ncêe kg'uia-kabi-kg'aom kò káà ii ne méém kg'ui-kg'ao ba kerekean koe nqoo, naka baa gam ka kg'ui cgoase naka Nqarim cgoa hêéthéé e. ²⁹ Cam kana nqoana xu porofiti xu méé xu kg'ui, naka ne c'êe ne gane di zi kg'ui zi qãèse bóòa tcg'óo. ³⁰ Ncêe c'êem khòem kò xg'aes koe hãa, a ba a gaa x'aè kaga Nqarim ka c'êes gúú sa x'áie ne méém ãe hãa a ko kg'ui ba nqoo. ³¹ Wêéa tu ga gha cúí mana cúí porofita, nxãasegam gha wêém khòe ba xгаа-xгааe, a ba a gha korèè ka. ³² Porofiti xu ko gaxu di tc'ëean gaxu di qarian dòm q'oo koe tòóa hãa. ³³ Nqari ba kómku tamasa dim Nqarim tama Me e, igabam tòókus di Me e khama.

Ncêe i wêé zi kereke zi tcom-tcomsa ne di zi koe ii khama ³⁴ méé zi khòe zi kerekean koe nqoo. Kg'ui zi gha sa zi kgoara mááè tama, igabaga méé zi máase hãa, ncêe i ko Moshem di x'áean méé khamaga ma. ³⁵ Ncêe c'êes gúús ka zi kò q'ãa kg'oana hãa ne, méé zi gazi di xu khòe xu x'áean koe tée, khòes gha kerekean koe kg'ui sa sau-sauga si i ke.

³⁶ Nqarim dim kg'ui ba gáé gatu koe guu a hàaraa? Kana baa gatu koe cúíga hàaraa? ³⁷ Ncêe c'êem khòem kò tc'ëea máá, porofiti me e, ta tc'ëea, kana Tcom-tcomsam Tc'ëem di aba nem úúa, ta tc'ëea, ne méém dtcòm ãer ko góá máá tu u sa X'aigam dis x'áe si i sa. ³⁸ Ncêes gúús kam kò tc'irì-tc'irise ne, i gha gam ka thêé gataga tc'irì-tc'iriseè.

³⁹ Ke ncêeska, tí qõe ga tuè, porofitan koe tcãà tcáóa tu, naka tua táá tam xu cgoa kg'uian xgàè-kg'am guu. ⁴⁰ Igaba méé zi wêé zi gúú zi tcom-tcomsam dàòm tchànóm cgoa kúrúe.

X'ooan koe tãe sa (15)

15

X'ooan koe tães Krestem di sa

¹ Tí qõe ga tuè, qãè tchòàn ncêer kòo xгаа-xгаа tu u kar ko tc'ëe-tc'ëe tu u, ncêe tu kò thêé sèea máase e, a tu a kò gaan koe téé-téé e, ² ncêe gaan ka tu ko kgoaraè e, ncêer ma xгаа-xгаа tu ana khama tu kòo ma qgóó o ne. Nxãata tu kò hêé tama ne tu kg'amaga káà hùise dtcòma hãa.

³ Eër kò máàèa hãa sar kò gataga thëé kaisase cgáés gúùs iise máà tu u khama: ncêe Krestem gatá di chìbian domka x'óóa máána hãa sa, *Nqarim di zi Tcgãya* zi ko méé khamaga ma, ⁴ a ba a kò kg'ónòè, a nqoana cáman qãá q'oo koe x'ooan koe tée, *Nqarim di zi Tcgãya* zi ko méé khamaga ma, ⁵ a ba a kò Peterem koe* x'áise, naka 12 xu *xgaa-xgaase-kg'ao xu* koe hëéthëé e. ⁶ A kò gaa koe guus ka cúí x'aè ka 500 sa nqáéa hãa ne xùri-kg'ao ne Gam di ne koe x'áise, ncêe káí-kg'aise i gane ka c'ëea ne qanega kg'òèa hãa ne, i c'ëea ne x'óóa† hãa ne. ⁷ A kò gaa koe guus ka Jakobom koe x'áise, a ba a gaa koe guus ka wèè xu x'áè úú-kg'ao xu koe x'áise.

⁸ Wèéa ne ka kháókam kò gataga tíí koe x'áise, c'ëem khòèm x'aèa ba ka ábàè tamam khama ma. ⁹ Wèè xu x'áè úú-kg'ao xu ka cg'árér ga ra a khama, a x'áè úú-kg'ao tar gha ma tcièè sa kg'ano tama, *Nqarim* dis kereke sar kò xgàra khama. ¹⁰ Igaba *Nqarim* di cgómkuan kar ncêer ii khamaga ma ii, i kò cgómkuan ìem máà tea hãa a tíí koe táá káàn tséé. Igabagar wèè xu x'áè úú-kg'ao xu ka kaisase tsééa hãa, tiri qari tama a kò ii igaba, a kò *Nqarim* di cgómku u ncêe kò tíí cgoa hãa a. ¹¹ Khama nxãaska, tíí koe i ga guua kana gaxu koe i ga guua igabas ncêe sa wèéa xae ko xgaa-xgaas ga si i, si ncêe sa gaas koe tu kò dtcòm s ga si i.

X'ooan koe tées èe x'óóa hãa ne di sa

¹² Ncêeta i ko ma xgaa-xgaaè a ko máá: Kreste ba x'ooan koe téea, téméè, ka ne gha ntama ma gatu ka c'ëe ne máá, x'ooan koe tée sa káà si i, témé? ¹³ Ncêè x'ooan koe tées kò káà sa ii nem nxãaska Krestem ga ba x'ooan koe ghùè ta ga hãa. ¹⁴ Ncêè Krestem kò x'ooan koe ghùè ta ga hãa, ne i sixae di xgaa-xgaan káà hù i, i gatu di dtcòm an ga thëé káà hù i. ¹⁵ Nxãaska ne gha khòè ne gataga bóóa tçg'òó, tshúù-ntcõa di xae nxàea-tseegukagu-kg'ao xae *Nqarim* di xae e sa, *Nqarim* ka tseeguan nxàe tama xae, *Nqari* ba Kreste ba x'ooan koe ghùia, téméan ka. Ncêè èe x'óóa ne kò ghùèè tama nem *Nqari* ba Kreste ba thëé ghùè ta ga hãa khama. ¹⁶ Ncêè èe x'óóa ne kò ghùèè tama nem nxãaska Krestem igabaga ghùèè ta ga hãa khama. ¹⁷ Ncêè Krestem kò ghùèèa hãa tama ne i gatu di dtcòm an káà tséé e, tu qanega gatu di chìbian koe hàna. ¹⁸ Nxãaska ne gane èe Krestem koe dtcòm a hãase x'óóa‡ hãa ne thëé aagusea hãa. ¹⁹ Ncêes kg'òès koe cúí ta kò Krestem koe nqòòan úúa hãa ne ta wèè khòèan nqáéa hãase cgómga ta a.

²⁰ Igaba, ncêe i ii khamagam Kreste ba x'ooan koe ghùèèa hãa! Tc'ãà a kúrúseam tc'áróm dis x'áís iise èe x'óóa§ hãa ne gha ghùèè di sa. ²¹ Eès ma x'oo sa khòèm koe guu a hààraa khamagas gha ma x'ooan koe tée sa thëé khòèm koe guu a hàà khama. ²² Ncêe i ko ma Adam koe ma wèè khòèan ga x'óó khama i gha ma Krestem koe wèéan ga kg'òèkaguè khama. ²³ Igabam gha wèém khòè ba gam di x'aèan ka *ghùèè*: Kreste ba tc'ãà a kúrúseam tc'áróm ga Me e, ne gha nxãaska Gam di ne xùri Me, ncêe hààram kò hãa ne. ²⁴ Si gha nxãaska chòò-q'oo sa hàà. Eèm ko Kreste ba wèè tc'ãà-cookg'aian hëé naka èe qarian qgóóan hëé naka qarian hëéthëé kaakagua xg'ara kam gha *Nqarim* Xòò ba hàà x'aian máá. ²⁵ *Kreste* ba méém tc'ãà-cookg'ai nakam gha *Nqari* ba nxãakg'aiga síí Gam di cg'òo-kg'aoan wèè ga Gam di nqàrèan ka nqáaka tòò khama. ²⁶ Kháóka dim cg'òo-kg'aom hàà gha cg'òòè ba x'oo si i. ²⁷ *Nqarim* dis Tcgãya sa ko máá: “*Nqari* ba wèè gúùan nqàrèa ba ka nqáaka tòóa,” témé khama. Eè i kò máá, wèè zi gúù

* 15:5: Petere - Gerika sa ko “Kefasem koe,” témé. † 15:6: x'óóa - Gerika sa ko máá: “x'òma,” témé. ‡ 15:18: x'óó - 6 koe bóò. § 15:20: x'óó - 6 koe bóò.

zia Gam qari koe tòòèa, témé ne i tchàno o, Me Gabá q'oo koe káà Me e, Gaam ãe kò wèè zi gùù zi ngàrèa ba ka nq̄aaka tòò ba. ²⁸ Wèè zi gùù zi kò Gam qari koe tòòèa, nem gha nxãaska Cóám igaba thëé Gam qari koe hãa, Gaam ãe wèè zi gùù zi kò ngàrèa ba ka nq̄aaka tòò ba, nxãasegam gha Nqari ba wèè ne khòèa ne koe wèés gùù sa ii ka.

²⁹ Ncèè ãe x'óóa ne kò tseegukaga ghùùè tama ne, i ko nxãaska dùús domka c'èe khòèan qanega ãe x'óóa ne di téé-q'ooan koe tcguù-tcguuè? Dùútsa gùù sa ia ko nxãaska hùù, gane téé-q'oo koe tcguù-tcguuèa ne? ³⁰ Dùús domka ta ko nxãaska wèè x'aè ka tshùù-xam zi qgài zi koe tcãàsea máá? ³¹ Tíí qõe ga tuè, tseegua ner ko bìrí tu u - koasean ncèer gatu domka Jeso Krestem gatá dim X'aigam koe úúa hãa domkar ko wèè cámi ka x'óó. ³² Dùú sa gha kabisea máá te, ãer kò Efeso koe qãáka di kg'oo-coan cgoa x'ãaku ne, khòèan di zi tc'èe-kg'ám zi cgoa? Ncèè ãe x'óóa ne ko x'ooan koe ghùùè tama ne ta ga nxãaska máá:

“Hàà naka ta tc'óó naka kg'áa

q'uu ka ta ko x'óó ke!”

témé.

³³ Táá qàe-qaeè guu: “Cg'ãè tc'èe khòèan cgoa xg'aea ne ko qãè gùúan tshùù-tshuu ke.” ³⁴ Gatu di qãè tc'èean koe kabise, naka tua táá chìbian kúrú guu. C'èe nea Nqarim ka c'úúa hãa ke. Sau-cgaekagu tu ur gha kar ko ncèe gùúan nxàe.

X'ooan koe tẽeam tc'áró ba

³⁵ Igabam ga c'èe ba tẽe a máá: “Nta iim dàòm ka ne ko ãe x'óóa hãa ne ghùùè? Nta iim tc'áró ba ne gha úúa?” témé. ³⁶ Tsáá káà tc'èe tsi khòè tseè! Eè tsi ko xháràm cgùri ba méém kg'aika x'óó naka baa nxãwa kg'òè. ³⁷ Eè tsi kòo xhàrà, ne tsi kúrúse gham tc'áró ba xhàrà tama, igabaga tsi ko kg'ama cgùri ba xhàrà, c'èem kg'amka pérean di ba kana c'èe tc'óoan dim ga ba. ³⁸ Igabam ko Nqari ba Gam tc'èea máá ana hãa tc'áróan máá a, gatagam ko wèém cgùri ba gam dim tc'áró ba máá.

³⁹ I cgàan cúíta ii tama: khòèan dia ne hàna, i kg'oo-coan dian hàna, i tsaràn dian hàna, i x'aùan dian hàna. ⁴⁰ Nqarikg'ai di tc'áróa ne hàna, i nq̄óomkg'ai di tc'áróan hàna; igabaga i nqarikg'ai di tc'áróan di x'áàn cuiáka a, nq̄óomkg'ai di tc'áróan di x'áàn ka. ⁴¹ Cámi sa c'èem x'áà ba úúa, me nxoe ba c'èe ba úúa, i tçonòn c'èe ba úúa. C'èem tçonòm di x'áà-q'ooa nea c'èem dian ka tãáka a khama.

⁴² Ncèeta i gha ii ãe x'óóa ne ko hàà x'ooan koe ghùùè ne. Eè ko xhàràè sa ko káà, igabas ãe ko ghùùè sa káà tite; ⁴³ Cg'ãès iises ko xhàràè, igabas gha hàà t'òès iise ghùùè; kg'amka iises ko xhàràè, igabas gha hàà qari úúase ghùùè; ⁴⁴ tc'áróm kòo xhàràè nem nq̄óomkg'ai dim tc'áró me e, igabam gha hàà ghùùè a nqarikg'ai dim tc'áró ba ii.

Ncèem ma nq̄óomkg'ai dim tc'áró ba hàna khamagam gataga thëé nqarikg'ai dim tc'áró ba hàna. ⁴⁵ Nqarim di zi Tcgãya zi koe i ncèeta ma goásea a ko máá: “Kg'aika dim khòèm Adam ba kò kg'òèa hãam khòèm iise kúrúèa,” téméè, igabagam Adam, kháóka ka di ba kg'òèan ko kúrúm Tc'èe Me e. ⁴⁶ Tc'èe ba tc'ãà naka hàà tama, igabagam tc'áró ba tc'ãà a hààraa, me nxãwa kháóka tc'èe ba hààraa. ⁴⁷ Tc'ãà dim khòè ba kò nq̄óomkg'ai koe guua, a kò tshàran cgoa kúrúèa, me kò cámi dim khòè ba nqarikg'ai koe guua. ⁴⁸ Khòè ne nq̄óomkg'ai di nea nq̄óomkg'ai dim khòèm khama ii, ne nqarikg'ai di ne nqarikg'ai dim khòèm khama ii. ⁴⁹ Ncèe ta ma nq̄óomkg'ai

dim khòè ba ma tc'èèa hãa khamaga ta gha ma nqarikg'ai dim khòè ba tc'èè.

⁵⁰ Bìrì tu ur ko, tí qõe ga tuè, a ko máá: “Cgàa ba hëé naka c'áðan hëéthëéa Nqarim di x'aiàn q'òò tite, si gataga kaàko sa cuiskaga ãe kaà tama sa q'òò hãa tite,” témé.

⁵¹ Komsana tu! Chómsea tseegua ner ko bìrì tu u: cuiskaga ta wèéa ta ga x'óó** tite, igaba ta gha wèéa ta ga kúrúa kabìè, ⁵² xòm x'aè-coam q'oo koe, tcgáim di ts'ee-ts'ebean khama, kháóka dim nxãàm ko q'au ka. Nxãà ba gha q'aukaguè khama, ne gha ãe x'óóa hãa ne ghùiè a kaà tite, ta gha kúrúa kabìè. ⁵³ Eè kaàkoan méé i kaà taman hãakaguè, naka i ãe x'óókoan x'óó taman hãakaguè khama. ⁵⁴ Gaam x'aèm ãem kaàkos gha ko ãe kaà taman hãakaguè, si x'óóko sa ãe x'óó taman hãakaguèm kas gha nxãaska ãe *Nqarim di zi* Tcgãya zi koe góásea hãa sa kúrúse, ncèe ko máá: “X'oo sa tààèa a kaàkaguèa,” témé sa.

⁵⁵ “X'oo seè, tààa si hãa xòèa nea ndaa?

X'oo seè, sari xòóan di thòò a nea ndaa?”

⁵⁶ X'oo sa ko gas di kaá cgoa di qarian chìbian koe hòò, i ko chìbian gaan di qarian x'áèan koe hòò. ⁵⁷ Igabaga ta ko Nqari ba qãè-tcaoa máá, ncèe ko tàà cgoa di qarian máà ta a ba, gatá dim X'aigam Jeso Krestem koe guu a.

⁵⁸ Gaa domka, tí qõe ga tu ncàm-ncamsa tuè, qarika méé tu téé, naka táá ntcãa-ntcãè guu, naka tua X'aigam di tsééan wèé x'aè ka cg'oèa hãase kúrú, X'aigam koe i gatu di tsééan káà hùi tama sa tu q'ana hãa ke.

Dtcòm-kg'ao ne Jutea di ne di zi aba zi (16)

16

¹ Ncèeska aba zi ncèe ko dtcòm-kg'ao ne *Jutea di ne* xg'ae-xg'aea mááè zi ka: Gatu igaba méé tu thëé Galatia di zi kereke zir kò ma x'áèa hãa khama hëé. ² Tc'ãà dim cáim wèém bekem dim ka méém wèém khòè ba ãem ko gàba marian ka c'èean tòóa mááse, naka i gha nxãasega ãer kòò hàà ne a i marian xg'ae-xg'ae guu. ³ Ra gha ãer ko hàà ne, ãe tu nxará tcg'òóa hãa xu khòè xu tcgãya zi máà, díi xu ii sa ko nxàe zi, a ra a gha gatu di aban cgoa Jerusalema koe tsééa úú xu. ⁴ Ncèè tí ga ra méér qòòs kò ko qaase ne xu gha tí cgoa qòò.

Paulom di zi dàò zi

⁵ Maketonia koer ko tcana nqáé ner gha dàra tu u, Maketonia koe méér síi tcana tcg'oa sar bìrisea hãa khama. ⁶ A ra a gha c'èedaoka gatu cgoa x'aè-coa ba hãa, c'èedaoka wèés saos ga sa, tu gha nxãasega hùi te ra còoka qòò, ãer ga ko qòò qgài wèé koe. ⁷ Nqáékose bóò a tur ncèeska tc'èe tama, x'aè bar gha gatu cgoa hãa sar nqòò a hãa khama, ncèè X'aigam *Nqarim* kòò kgoara máá te ne. ⁸ Igabar gha Efeso koe hãa, me gha nxãakg'aiga síi Pentekoste dim cáim ba hàà. ⁹ Kaisam nquu-kg'ám qãè tsééan di ba tchààse xgobekg'amsea máá tea khama, i kái ntcoe-kg'aoan hàà.

¹⁰ Timoteom kòò hàà ne méé tu kúrú nakam táá cúí gùú ga gatu koe bèe guu, X'aigam di tsééa nem ko kúrú ke, ncèer ko tíi hëé khama. ¹¹ Ke méé i táá cúí khòè ga ntcoe me guu. Tòókuan cgoa tu gam di dàðan koe tsééa úú me, nakam gha nxãasega tíi koe kabise. Gabá hëé naka c'èe xu dtcòm-kg'ao xu hëéthéé ra qãà hãa ke.

¹² Ncèeska gaxae ka qõesem Apolosem ka, kaisaser kò dtcàrà me, gam ka c'èea xu cgoam gha dàra tu u sa. Igabam kò ncèeska gam gha síi sa wèé

** 15:51: x'óó - 6 koe bóò.

tcáóa ba ka tc'ée tama* . Igaba ãem kò tchànom x'aè ba hàà nem gha sí cgae tu u.

Còo di zi x'áèku zi

¹³ Q'óèsea méé tu hãa, dtcòm̄s koe qarika téé, ghùì-ghuin tc'èea hãa, naka qari ii. ¹⁴ Wéés gúùs èe tu ko kúrú sa méé tu ncàm̄kuan cgoa kúrú.

¹⁵ Stefanase ba hëé naka gam x'áé di ne hëéthëéa Akaia koe tc'ãà di ne dtcòm̄-kg'ao ne e, sa tu q'ana hãa; a ne a c'èe ne dtcòm̄-kg'ao ne tsééa máás koe máàsea hãa. Ra ko dtcàrà tu u tí qõe ga tuè, ¹⁶ gatu igaba tu gha èeta iis tséé sa ko kúrú xu hëé naka wèém èe ncèes tséé sa gaxu cgoa xg'aea máána hãa a ko kaisase gaas koe tséém ga ba hëéthëé di qarian dòm̄ q'oo koe hãa sa.

¹⁷ Stefanase ba hëé naka Foretunato ba hëé naka Akaiko ba hëéthëé xu ncèe koe hààraa domkar qãè-tcaoa, gatu téé-q'oo koe xu kò hùì khama. ¹⁸ Tirim tc'èe ba hëé naka gatu dim tc'èe ba hëéthëé xu kò kàba-kàba. Ke méé tu èeta ii khòèan kaisa tcoman máà.

¹⁹ Asia dim ngòóm̄ di zi kereke zi ko tsgám̄kagu tu u. Akila ba hëé naka Perisila sa hëéthëé khara ko kaisase tsgám̄ tu u X'aigam koe, si ko kerekes gakhara x'áé koe ko xg'ae sa gataga méé thëé. ²⁰ Wèé ne dtcòm̄-kg'ao ne ncèe koe hãa ne ko tsgám̄kagu tu u. Tsgám̄kaguku tu x'obèkus tcom-tcomsas cgoa.

²¹ Tí Paulo ra ko tí tshàu cgoa ncèe tsgám̄kuan góá.

²² Ncèe c'èem khòèm̄ kò X'aiga ba ncàm̄ tama ne méé i cgúíkuan gam koe hãa. *Maranatha! † - Hàà, gatá di Tsi X'aiga Tseè.*

²³ X'aigam Jesom di cgóm̄kuan méé i gatu cgoa hãa.

²⁴ Tiri ncàm̄kuan méé i gatu wèé tu cgoa hãa, Jeso Krestem koe. Amen.

* **16:12:** wèé tcáóa ba ka tc'èe tama - Gerika sa ga máá: “Nqarim dis tc'èes tama si i,” témé.

† **16:22:** Maranatha - Ncèem kg'ui ba Aramaike dis kg'uis di me e, a ko máá: “Hàà, gatá di Tsi X'aiga Tseè,” témé.

2 KORINTA NE

Paulom dis tcgãyas cá̃m di sa

Korinta ne koe

Téé-cookg'ai sa

Cám̃ dis tcgãyas Paulom di sa Korinta ne dis kerekes cgoam kò tshùu qgài koe hãa x'âe ka góáèa hãa. C'êe ne kerekes di nea kò cg'ãe zi dàò zi cgoa Paulo ba qarú cgae, igabam kò Paulo ba gam di qáò tcáóan x'ái, a ba a ko kaisase tc'êe, xg'ae ne gha a tòóku sa. Tcgãyas di xòèan tc'ãà di koem ko Paulo ba Korinta dis kerekes cgoam ma tòókua hãas ka kg'ui. A ko nxàe, ntam kò ma cóèkuan ka hêé, naka kerekes koe hàna q'aa-q'aaasean ka hêéthêé ma xgòàse xq̃a sa, a ba a ko kaisa qãè-tcaoan gam di x'ái, gam di xgòàse xq̃a nea tcóósean hêé naka xg'ae a tòókuan hêéthêé óágara hãa khama.

A ba a ko nxãaska kereke sa dtcàrà, qãès tcáós di aban ne gha êe ko hùikuan qaa ne dtcòm-kg'ao ne Jutea koe hàna ne máà sa (8-9).

Chòò di xu tcee xu (10-13) koem ko Paulo ba gam di tsééan x'âe úú-kg'aom ii di kg'uia máá, êe kòò máá, ganea tseegu di ne x'âe úú-kg'ao ne e témé ne khòè ne Korinta di ne koe, a ne a ko Paulo ba chibi-chibi ne, a ko máá: “tseegu di tama baa,” témé ne.

Qaa-qaasa kg'uia ne:

- Xg'ae a tòóku sa

- x'âe úú-kg'ao

Tcgãyas q'oo koe hàna zi:

- Paulo ba hêé naka kerekes Korinta koe hàna sa hêéthêé e (1-7)

- Dtcòm-kg'ao ne Jutea koe hàna ne marian xg'ae-xg'aea máá sa (8-9)

- Paulo ba ko gam di tsééan x'âe úú-kg'aom ii di kg'uia máá (10-13)

Paulo ba hêé naka kerekes Korinta koe hàna sa hêéthêé e (1-7)

Tsgám̃kaguku zi

¹ Paulo ra a, Jeso Krestem dir x'âe úú-kg'ao ra, Nqarim ma tc'êea khama, a ra a gatá ka qòesem Timoteom cgoa hãa.

Korinta koe hànas kerekes Nqarim dis koe hêé naka gane wèé ne tcom-tcomsa ne wèém Akaiam koe hàna ne hêéthêé tsam ko *ncêes tcgãya sa* góá máá, a ko máá:

² Nqarim gatá ka Xòò ba hêé naka X'aigam Jeso Kreste ba hêéthêé tsara koe guua hãa cgóm̃kuan hêé naka tòókuan hêéthêé méé i gatu cgoa hãa, témé.

Paulo ba ko Nqarim di qgài-qgai-tcáókuan qãè-tcaoa máá

³ Nqarim gatá dim X'aigam Jeso Krestem ka Xòò ba méém dqom̃mè, Abom thòò-xama-máákuan di ba, Nqarim wèé qgài-qgai-tcáókuan di ba,

⁴ Gaam ncêe ko wèés qóms gatá dis q'oo koe qgài-qgai tcáó ta a ba, nxãasega ta ga gatá kúrú a gane êe tãáka zi qóm̃ zi q'oo koe hàna ne qgài-qgai tcáó ka, gaas qgài-qgai-tcáókus ncêe ta gatá igaba Nqarim koe hòò hãa sa. ⁵ Eê i ko ma Krestem di xgàrasean sixae *di kg'òèan* koe kaisase x'áise khamaga i ko Krestem di guu a sixae di qgài-qgai-tcáókuan kaisase x'áise khama.

⁶ Ncêe qóm̃an q'oo koe xae kò hàna ne i ko nxãan kúrú tu u tu gha qgài-qgai

tcáóè a kgoaraè. Ncèè qgài-qgai tcáóè xae kò ko ne tu gha gatu *igaba thêé* qgài-qgai tcáóè, si gha ncèes qgài-qgai-tcáóku sa kúrú tu u tu qáo tcáóan cgoa qarika téé, gaa xgàrasean èe xae sixae igaba thêé hãa-q'ooa koe. ⁷ Si gatu koe xae úúa hãas nqòò sa qarika têe, xae q'ana hãa, èe tu ko ma *sixae khama ma* xgàrase khamaga tu gha ma *sixae khama ma* qgài-qgai tcáóè sa thêé.

⁸ Sixae ka qõese ga tuè, qóman ncèe xae kò Asia dim xg'aekum koe úúa hãa ka tu gha q'ãa sa xae ko tc'èe: kaisase qóma nqáé xaea hãa qóman q'oo koe xae kò hãa, xae kò cúí nqòò ga úú tama kg'òè xae gha di i. ⁹ X'ooan xgàrasea máá sa xae kò máàèa hãa, ta xae kò tc'èea hãa. Igabagas kò *ncèes gùu sa kúrúse cgae xae e*, nxãasega xae gha táá sixae koe dtcààse, igaba Nqarim koe ka, ncèe kò èe x'óóa hãa ne x'ooan koe ghùì ba. ¹⁰ Ncèeta ma cg'oè-cg'oega x'ooan koem kgoara xaea hãa, a ba a gha *qanega* kgoara xae e, xae Gam koe nqòòa xae tòóa hãa, qanegam gha kgoara xae e di i. ¹¹ Cgómna hùì xae e naka còrèa máá xae e. Naka ne gha nxãasega kái ne khòè ne còrèa máá xae e, nakam gha Nqari ba ts'ee-ts'eekg'ai xae e, naka ne kái ne qãè-tcaoa máá Me.

Paulo ba ko nxàe, dùús domkam kò gam di zi dàò zi koe tc'èea kabi sa

¹² Ncèea sixae ko dqòmse cgoas ga si i: sixae di tcáóa ne chibi-chibi xae e tama, igaba i ko nxàea tseegukagu, ncèem nqòóm koe xae tcom-tcomsan hêé naka Nqarim di q'ano-tcáóan hêéthêé cgoa kg'òèa hãa sa. Gatu cgoa xae kò hãa ka xae kò kaisase kái-kg'aise *ncèeta ma kg'òèa hãa*, nqòóm ko ma tc'èe khama tamase, igaba Nqarim di cgómkuan koe guu a. ¹³⁻¹⁴ Nxará tu gha a kóma q'ãa gùuan xae ko góá máá tu u. Gatà tu ko ncèeska cg'árèse kóma q'ãa xae e igabar nqòòan úúa hãa, hàà tu gha cg'oèase kóma q'ãa xae e sa. Nxãasega tu gha gatá dim X'aigam Jesom dim cám ka sixae ka dqòmse ka, èe xae ko hàà gatu ka dqòmse khamaga ma.

¹⁵ *Qãèse ta ko tséea xg'ae di* tcoman ncèer úúa hãa khamar ko kg'aia gatuà dàra tu u kg'oana, nxãasega tu gha cím *q'oro dàrakuan* di ts'ee-ts'eekg'aikuan hòò ka. ¹⁶ Tc'èe ra kòò, gatu koer gha guu a Maketonia koe sí sa, a ra a gaa koe guu a gaicara gatu koe hàà sa, a ra a nxãaska gatu ka Jutea koe tséea úúè sa. ¹⁷ Eèr kòò ncèes tc'èe sa kúrú ka ra gáé kòò kg'ama subusase kúrú si? Kana ra gáé ko tiri tc'èean kg'amaga Nqarim cgoa kg'ui tamase* kúrú? *Qháésega* ra gáé ko tiris “Eè” sa *kabi*, si “Eè-èe” sa ii, si tiris “Eè-èe” sa “Eè” sa ii? ¹⁸ Igabagam Nqari ba tcom-tcomsa Me e khamaga i ma sixae di tchòan *gatuà xae ko bìrí tu u* “Eè” sa hêé naka “Eè-èe” sa hêéthêé tama a. ¹⁹ Nqarim dim Cóm Jeso Krestem, ncèe i kò Gam ka gatu xg'aeku koe tíí ka hêé naka Silefanom† ka hêé naka Timoteom ka hêéthêé xgaa-xgaaè ba kò “Eè” sa hêé naka “Eè-èe” sa hêéthêé di tama khama, igabagam Gabá wèè x'aè ka “Eè” Me e‡. ²⁰ Nqari ba ga nta noo zi nqòòkaguku zi kúrú hãa igaba zi wèéa zi ga Krestem koe “Eè” zi i khama. Gaa domka ta ko Krestem koe guu a *Gam di kg'uian koe* Amen, témé, nxãasega ta gha Nqari ba dqòm ka. ²¹ Me Gaam ncèe ko kúrú xae e xae gatu cgoa Krestem koe qarika téé ba Nqari Me e. A ba a kò gataga ntcãá tcúú ta a, ²² a kò Gam di *q'òòkuan* gatá koe tòò x'áís iise, a Gam dim Tc'èe

* **1:17:** Nqarim cgoa kg'ui tamase - Gerika sa ko máá: “cgàam ko ma tc'èe khama ma,” témé.

† **1:19:** Silefano - Silefanom di c'èe cg'òèa nea Silase e. ‡ **1:19:** Gabá wèè x'aè ka “Eè” Me e - Ncèe zi kg'ui zi ko gataga ncèes gùu sa mée: “Gam koes “Eè” sa kúrúsea hãa,” témé.

ba tc'ää ko a tcg'òòè gúùan khama ma gatá di tcáóan koe tcää, *ncêe hààko gúùan ko tééa máá a.*

²³ Nqari bar kò tirim tééa-máá-kg'aom iise tcii: Korinta koer kò táa kabise, nxãasegar gha táa qóm zi koe tcää tu u ka. ²⁴ Sixae gha gatu di dtcòman koe x'aiga ka tamase, igabaga tu gha qãè-tcaoan úú ka xae kò tsééa xg'ae. Dtcòman ka tu ko qarika téé khama.

2

¹⁻² Ncèè *sí cgae tu ur kòo a ko thòò-xámkagu* tu u, ne ia gha diin qãè-tcaokagu te, gatu èer thòò-xámkagua tu oose? Gaa domkar kò birisea hãa, gaicarar cuiskaga thòòs dàra sa gatu koe dàra hãa tite sa. ³ Gaa domkar kò *èes tcgãya sa góá máá tua*: nxãasegar gha táa gatu ka sí thòò-xámkaguè ka, gatu èe ga kò qãè-tcaokagu tea tu. Gatu wèèa tu koer tcoman úúa hãa khama, ncèè qãè-tcaoa ra kò hãa ne tu qãè-tcaoa hãa sa. ⁴ Eër kòo èes tcgãya sa góá, kar kòo kaisase thòòan xám a kòo qão tcáo khama. Kái tcgái-tshàran cgoar góá sia, a ra a kò thòò-xámkagua tu tc'èe tama, igaba tu gha nxãasega q'ãa, kaisa ncàma ner gatu koe úúa hãa sa ka.

Paulo ba ko Korinta ne ntcàm, chibi-kg'ao ba ne gha qgóóa máá sa

⁵ Ncèè thòòan kúrua hãam khòè ba tíia kaisase thòò-xámkagu te tama, igabam ko gatu wèè tu c'èem dàòm ka thòò-xámkagu (qómkagu ar gha máá tu u sar tc'èe tama). ⁶ Kái-kg'aise tu èeta iim khòè ba xgàra hãa khama i nxãakamaga tc'ãò mea. ⁷ Ke méé tu ncèeska kabise naka qgóóa máá me naka tua qgài-qgai tcáo me; tama kò ii nem gha kaisa thòòan ka tààè. ⁸ Khamar ko dtcàrà tu u, ncàm mea tu hãa sa tu gha nxàea tseegukagu sa. ⁹ Ncèes gúùs domkar kò *gaas tcgãya sa góá máá tu u*, nxãasegar gha qãèse bóòa q'ãa wèés gúùs koe tu komsanan úúa hãa sa ka. ¹⁰ C'èem khòèm èe tu ko qgóóa máá bar ko tíi igaba qgóóa máá. Ncèè gaas kar gha qgóóa máá mes gúùs c'èes kò hàna ner ko Krestem cookg'ai koe gatu domka gatà hêé. ¹¹ Nxãasegam gha satana ba táa tàà ta a ka. Gam di kàan ta q'ana hãa khama.

¹² Eër ko Teroa koe sí Krestem di qãè tchòàn xгаа-xгаа kar ko bóò Me X'aiga ba nquu-kg'ám ba xgobekg'ama máá tea; ¹³ igaba i kò tc'èea te táa x'aèan hòò a sãa, tíi qòem Tito bar kò gaa koe táa sao-xg'ae khama. Ra kò nxãaska x'áè ne a Maketonia koe qòò.

Krestem koe xu Paulo xu kare xu xg'ãò xu khamà ii

¹⁴ Igabar ko Nqari ba qãè-tcaoa máá, ncèe ko Krestem koe wèè x'aè ka tc'ää-cookg'ai xae e, a ko *wèè zi qgài zi koe* Gam dis tàà sa x'áia te ba, a ba a ko sixae koe guu a wèè xu qgài xu koe Krestem ka q'ãan tsai-tsai, karem xg'ãòm iise. ¹⁵ Kare xae xg'ãò xae, Krestem ka tcg'óó a Nqari ba máàèa hãa xae e khama, *ncèe ko tsai-tsaise xae*, èe ko kgoaraè ne xg'aeku koe hêé naka gane èe aagusea hãa ne xg'aeku koe hêéthêé e. ¹⁶ Eè *ko aaguse* ne koe xae x'oos di xae xg'ãò xae e, igaba xae èe *ko kgoaraè* ne koe kg'òès di xae xg'ãò xae e, ka ia gha diin ncèe zi gúù zi ka kg'anoèa hãa? ¹⁷ C'èe ne ncèe kái ne khama xae ii tama khama, ncèe ko Nqarim dim kg'ui ba xгаа-xгаа ne, nxãasega ne gha qguù ka, igaba xae ko Nqarim ka tsééa xae khòè xae iise q'anos tcáós cgoa hêé, naka Nqarim cookg'ai koe hêé naka Krestem di qarian cgoa hêéthêé kg'ui.

3

Pauloa xu kabas qáé-xg'aes di xu tséé-kg'ao xu u

¹ A gaicara xae ko tshoa-tshoa a koase? Kana xae ko, c'êe ne khòe ne khama ma, q'ãa-q'ãako zi tcgãya zi gatu di zi kana gatu koe guua hãa zi qaa? ² Gatua sixae di tu tcgãya tu q'ãa-q'ãako tu u, tcáóa xae koe góásea hãa tu, a wèém khòem ka q'ãaèa hãa a ko nxáràè tu. ³ Krestem koe guua hãa tu tcgãya tu u sa tu ko x'ái, sixae ka góáèa hãa tu, góá hiim ka tamase igaba kg'òèa hãam Nqarim dim Tc'êem ka góáèa hãa tu, nxōán di tafolean koe tamase igaba khòèan tcáó di tafolean koe.

⁴ Krestem koe xae guu a Nqarim cookg'ai koe gaas gùu sa qarika dtcòma hãa. ⁵ Sixae di qarian koe i guua hãa* ta xae méé tama, igaba i sixae di qarian Nqarim koe guua hãa, ⁶ ncêe ko kúrú xae e xae kabas qáé-xg'aes di xae tséé-kg'ao xae ii ba. *Ncêes qáé-xg'ae sa góá tòòèa hãa x'áèan dis qáé-xg'aes* tama si i, igabas Tc'êem di si i. Góá tòòèa hãa x'áèa ne ko cg'òo, igabam ko Tc'êe ba kg'òèkagu khama.

⁷ X'áèa ne kò nxōán koe góáèa hãa, i kò èe i ko tcg'òó a ko máàkuè ka Nqarim di x'áàn x'áise. I kò gataga Moshem di kg'áian kaisase x'áà. Xòm x'áèa ne i kòo x'áà igaba i kò Iseraele di ne khòe ne kúrú ne táá bóo me. Khama ncèè x'oo sa ko óága x'áèan kòo èeta ma ma x'áà, ⁸ ne sa nxãaska Tc'êem ko Gam di tséèan koe guu a óagas x'áà sa ntama noose kaia hãa! ⁹ Xgàraku sa ko óám dàò ba kò x'áàn úúa hãa, ka ba ko nxãaska èe ko tchànoan óám dàò ba nta noose kaisase x'áà! ¹⁰ *Kabas qáé-xg'aes* di x'áà nea *nciís qáé-xg'aes* di x'áàn koe gùu cgáé tama, *kabas qáé-xg'aes di x'áà ne ko nciís qáé-xg'aes* di x'áàn kaisase nqáé khama. ¹¹ Ncèè èe xòm x'áèan hãas *qáé-xg'aes* kò x'áàn úúa hãa, ne ia gha nxãaska èe chòo tamase hãas *qáé-xg'aes* koe nta noose kaia x'áàn hãa!

¹² Ncêes nqòò sa xae úúa hãa domka xae ko kaisase kgoarasea hãase kg'ui, ¹³ a xae a Moshem khama ii tama, ncêe ko kg'áia ba qgáim cgoa qàbi ba, nxãasega ne gha Iseraele ne kg'áia ba koem ko ma x'áà ba xgãáse sa táá bóo ka. ¹⁴ Igaba i kò gane di tc'èean tcèekg'ammèa; ncêe cám ka igabas kòo nciís qáé-xg'ae sa nxáràè nem gaam qgái ba qanega hãa, a xgòre-kg'aièe tama, Krestem koe cúígam ko guu a séèa tcg'òòè khama. ¹⁵ Ncèè cám ka igaba èes kòo Moshem *dis Tcgãya sa nxáràè* nem qgái ba tcáóa ne qàbia hãa. ¹⁶ Igaba èem kòo khòe ba X'aigam koe kabise nem ko qgái ba tcg'òòè. ¹⁷ Me X'aiga ba Tc'êe Me e, i èem X'aigam dim Tc'êe ba hãna koe kgoarasean hãa. ¹⁸ Igaba ta ko wèèa ta ga xgòre-kg'aièas kg'áis cgoa Nqarim di x'áàn x'ái. Èem ko ma X'aigam ncèè Tc'êe ii ba gatá koe ma tséé khama ta ko ma kabise a Gam khama ii, a ko c'êes x'áàs koe guu a c'èes koe síí.

4

Pauloa xu Nqarim di qguàan úúa, góman di gàban koe

¹ *Nqarim di thòò-xama-máákuan* koe xae guu a ncêes tséés *Gam di* sa úúa hãa, domka xae xhòen-tcáó tama, ² igaba xae ko chómsea hãa zi gùu zi saucgaekaguko zi kgoarasea hãase xguì. Kàakuan xae tséékagu tama, a xae a Nqarim dim kg'ui ba kàmakagu tama, igaba xae ko tseeguan tchànose x'ái, nxãasega ne gha wèè ne khòe ne tcáóa ne koe q'ãa a tcom xae e ka,

* **3:5:** Sixae di qarian koe i guua hãa - Gerika sa ko máá: "C'êe gùu ga xae úúu tama ncêe gha kúrú xae e xae máá, ncêes tséé sa xae gha kgoana a kúrú," témé e.

Nqarim cookg'ai koe xae káà chìbi xae e sa. ³ Igaba ncèè xгаа-xгаа xae ko qãè tchòàn kò *qanega c'èe ne koe* chómseá hãa ne i gane èe aagusea hãa ne koe chómseá hãa. ⁴ Ncèem nqòóm dim nqári ba gane èe dtcòm tama ne di tc'èean ntcùú-ntcuua hãa, nxãasega ne gha Krestem di x'áako qãè tchòàn di x'áàn táá bóò ka, *Krestem* ncèe Nqarim dis ii sa úúa* ba. ⁵ Sixae ka xae xгаа-xгаа tama khama, igaba xae ko Jeso Kreste ba X'aiga Me es ka xгаа-xгаа, xae sixae Jesom domka gatu di xae qãà xae e. ⁶ Nqarim ncèe xg'ao máá: "X'áà ba méém ntcùúan q'oo koe x'áà," témé ba kò Gam dim x'áà ba kúrú me tcáóa xae q'oo koe x'áà, a ko Krestem di kg'áían koe guu a Nqarim di x'áàn q'áakagu xae e khama.

⁷ Igaba xae ncèe qguúan úúa hãa góman di gában koe. Ncèes gúù sa ko x'ái, kaisase kaia hãa qaria ne Nqarim koe guua hãa sa, sixae ka tamase. ⁸ Qarika xae ko wèè za tcaòè, igaba xae tòmm-tommè tama; a ko nquu-nquuè, igaba xae bóòá xguise tama; ⁹ xgàràè xae kò, igaba xae aaguè tama; xg'áíá xae kò qáúè, igaba xae cg'òoa xgãàè tama. ¹⁰ Wèè x'aèan ncèe kaga xae tc'áróa xae koe Jesom di x'ooan dcèéa hãa a ko caate cgoa, nxãasega i gha thèé Jesom di kg'òèan cgáé-q'ooa xae koe x'áíse ka. ¹¹ Sixae ncèe kg'òèa hãa xaea wèè x'aèan ncèe kaga Jesom domka x'ooan tshàu q'oo koe hàna, nxãasega i gha Jesom di kg'òèan sixae dim cgáé-q'oom kaàkom koe x'áíse ka. ¹² Gaa domkas ko x'oo sa sixae koe tsééa sa kúrú, igabas ko kg'òè sa gatu koe tsééa sa kúrú.

¹³ Góàèa i hãa a ko máá: "Dtcòma ra hãa, a gaa domka kg'uia hãa," témé. Gaam tc'èem èem dtcòm dim cúí ba úúa hãase xae ko gataga thèé dtcòm, a ko gaa domka kg'ui, ¹⁴ a xae a q'ana hãa Gaam èe kò X'aigam Jeso ba x'ooan koe ghùia hãa ba gha thèé Jesom cgoa ghùì xae e sa, a gha gatu cgoa Gam cookg'ai koe óá xae e. ¹⁵ I kò *ncèe xgàrasean* wèè ga gatu domka kúrúse, nxãasega i gha èe i kòo Nqarim di cgómkuan tchoanàse a kái ne khòè ne koe hàà ne, a ne kaisase Nqari ba qãè-tcaoa máá, nxãasegam gha dqonmè ka.

Gatá dis x'áè-q'ooos nqarikg'ai di sa

¹⁶ Ncèes gúùs domka ta xhòen-tcáó tama. Eèta i ga ko ma tchàa za ka di tc'áróa ta xgãáse igaba i ko tcáóa ta wèém q'uum ka kaba-kabaè. ¹⁷ Subu xgàrasean xòm x'aè dia ko kaisa a chòò tama x'áàn óága máá ta a khama, x'áàn ncèe ko wèes xgàrase sa kaisase nqáé e. ¹⁸ Eè hòò a bóòè tama zi gúù zi koe ta ko tcgáía ta qãea tòó, a ta a èe hòò a bóòè tama zi koe qãea tòó o tama khama. Eè ko hòò a bóòè zi ko xòm x'aè-coan cúí ga hãa, igaba zi ko èe hòò a bóòè tama zi chòò tamase hãa khama.

5

¹ Gatá di *tc'áróa ne* kgoara-cgae-q'ooos gaas koe ta nqòómkg'ai koe x'áèa hãas khama ii. Igaba ncèè kgoara-cgae-q'ooan kò ko kòbèè ne ta q'ana hãa, Nqarim koe ta x'áè-q'ooan úúa hãa sa. Ncèe x'áéa ne khòè tshàu ka kúrúè tama, a gha chòò tamase nqarikg'ai koe hãa. ² Ta ko ncèes *kg'òès* koe tshúù-tcaoase kg'ae, gatá di x'áè-q'ooan nqarikg'ai di cgoa hãakaguèan ta xgónèa hãa khama, ³ nxãasega ta gha èe ta kò ko hãa a, ne cuiskaga bóòè naka qg'aè-cgaea hãa tite khama. ⁴ Qanega ta ncèes kgoara-cgae-q'ooos koe hàna x'aè ka ta ko tshúù-tcaoase kg'ae, kaisa thòòan q'oo koe hãase. Qgáían ta gha tcg'óó cgaèè sa ta tc'èe tama, igabaga ta *x'áè-q'ooan nqarikg'ai di cgoa*

* 4:4: Nqarim dis ii sa úúa - Gerika sa ko máá: "Nqarim dis ii sa ii ba," témé.

hãakaguè kg'oana khama, nxãasegas gha ãe ko x'óó sa kg'òèan ka kaakaguè ka. ⁵ Gaam ãe ncêes tséé sa kúrúa máá taa hãa ba Nqari Me e, ncêe Gam dim Tc'êe ba x'áis khama ma máa taa hãa ba, nqòðkaguèa hãa gúuan gha tseegukaga hàà sa.

⁶ Gaa domka ta wèè x'aè ka kaisa tcoman úúa hãa, a q'ana hãa, ãe ta tc'áróm koe x'ãèa hãa x'aè ka ta X'aigam koe x'áéan *úúa hãa sa, ãeta ta ga ma qanega* gaan ka nqúù ta a *igaba*. ⁷ Dtcòm̄s koe ta ko guu a kg'òè khama, ãe ta ko bóòs ka tamase. ⁸ Ta kaisa tcoman úúa hãa, a ta a ko tc'êe, gatá di tc'áróan ta gha x'áéan khama ma guu, a gha X'aigam cgoa x'áéan koe hãa sa. ⁹ Gaa domka ta ko kaisase tc'êe, qãè-tcaokagu Me ta gha sa, *Gam cgoa* ta ga x'áéan koe hãa, kana ta ga *Gam ka* nqúù ka hãa igaba. ¹⁰ Wèéa ta ga méé ta Krestem cookg'ai koe x'áise naka taa Gam ka xgàraè khama. Nxãaska ta gha wèéa ta ga ãe kg'ano ta hãa sa máàè, wèes gúùs ãe ta gatá di tc'áróan koe kúrúa hãas tc'amkg'ai koe guu a, tshúù kana qãè sa.

Nqarim cgoa tòókua ne, Krestem koe guu a

¹¹ Gaa domka xae q'ana hãa, Nqari ba méém q'áòè sa, khama xae ko khòè ne kúrú ne *chìbia ne koe tcóóse*. Nqari ba qãèse q'ana hãa tcáóa xae qãè e sa, ra nqòðan úúa hãa, tcáóa tu koe tu gataga q'ana, tcáóa xae qãè e sa di i. ¹² Sixae gha gaicara dqom̄mè sa xae qaa tama. Igabaga ne c'êe ne hàna ncêe ko tchàa koe hàna zi gúù zi tchòà úú cgoaa ne, tcáóa ne q'oo di zi gúù zi ka tamase. Gaa domka xae ko dàò ba x'ái tu u gatu gha sixae ka dqom̄se ba, nxãasega tu gha xqara mááse ka. ¹³ Ncèè tc'êea xae kò *koma* nxana hãa ne i Nqarim domka gatá ii. Igaba ncèè tc'êea xae kò *koma* tchàno ii ne i gatu domka gatá ii. ¹⁴ Krestem di ncàm̄kua ne ko tcèè tcùi xae e khama. Xae ncêes gúù sa bóòa hãa: ncèè cúim khòèm *Krestem* kò wèè ne khòè ne x'óóa máána hãa ne, ne nxãaska wèéa ne x'óóa hãa sa. ¹⁵ Me Krete ba wèéa ta domka x'óóa hãa, nxãasega ne gha ãe kg'òèa hãa ne táá gane ka kg'òèa mááse ka, igaba ne gha kg'òèa máá Gaam ãe kò x'óóa máá nea hãa, a x'óóan koe ghùìèa hãa ba ka.

¹⁶ Gaa domka ta ncèeska gatá cúí khòè ga nqòðmkg'ai di tcgáían cgoa bóòa hãa tite. Nxãata ta xg'ao c'êe x'aè ka ma Krete ba nqòðmkg'ai di tcgáían cgoa bóòa hãa igaba, ta cuiskaga gaicara gatá hèéa tite. ¹⁷ Gaa domkam díim wèém ãe Krestem koe hàna ba kabam nqòðm di me e. Ncíf zi gúù zia nqáéa hãa, zi wèè zi gúù zi ncèeska kaba zi i. ¹⁸ I wèéan ncêe Nqarim koe guua, Gaam ncêe ko Krestem koe guu a Gam koe xg'ae-xg'ae ta a, ta tòóku ba, a ba a tsééan máà xaea hãa, c'êe ne xae gha Gam cgoa xg'ae-xg'ae ne tòóku ka. ¹⁹ Ncêe xae ko méé a ko máá: Nqari ba kò nqòðm di ne khòè ne Krestem koe xg'ae-xg'ae ne Gam cgoa tòóku, a kò táá gane di chibian nxará tcàà, a ba a kò tchòan ncèe tòókuan di máà xaea hãa. ²⁰ Gaa domka xae ko Krestem téé-q'oo koe kg'ui, Me ko Nqari ba sixae di kg'uian koe guu a dtcàrà tu u; Krestem téé-q'oo koe xae ko dtcàrà tu u a ko máá: Nqarim cgoa méé tu xg'ae-xg'aese naka tòóku, témé. ²¹ Krete ba kò cúí chibi ga kúrú tama, igabagam kò Nqari ba gatá domka kúrú Me, Me chibian úú, nxãasega ta gha gatá Gam koe guu a Nqarim di tchànoan úú ka.

6

¹ *Nqarim cgoa* ko tsééa xg'ae xu khòè xu khama xae ko ma dtcàrà tu u, gatu ncêe Nqarim di cgòmkuan hòòà tu gha táá káà hùì iise sèé e ka.
² *Tcgãyas Gam dis koem ko Nqari ba máá:*

“Eēm kò ko cgómkuan dim x'aè ba hàà
ner kóm tsia hãa.
Eēm kò ko kgoarakuan dim cárn ba hàà
ner kòo hùi tsi,”

témé khama. Tseegukagam ncēeska cgómkuan dim x'aè me e, a tseegukaga ncēeska kgoarakuan dim cárn me e.

Paulom di qóm cgoa qgóókua ne

³ C'ēe khòe gha sixae di tséean ntcoe sa xae tc'ēe tama, gaa domka xae c'ēe gúù xgàè-kg'am m gha tòò tc'ēe tama. ⁴ Igaba xae ko wèe gúúan ēe xae ko kúrú koe x'ái, Nqarim di xae tséé-kg'ao xae ii sa: qád tcáóan cgoa xae kò qórnán q'oo koe hãa, xháé zi q'oo koe hēé naka qóm zi xg'aeku zi koe hēéthēé e. ⁵ Xg'ármèè xae kò ko, a kò qáé-nquuan koe tcààè, a xae a kò xg'orean koe hãa, a xae a kò tsééa cg'òòè, a xae a kò x'óm tama, a kò tc'òo ga tc'òo tama. ⁶ Sixae di q'anoan hēé naka q'ãa di tc'ēean hēé naka qád tcáóan hēé naka qãèan hēéthēé ka xae Nqarim di xae qãa xae e sa x'áa hãa, Tcom-tcomsam Tc'ēem koe hēé naka tseeguan di ncàmkuuan cgoa hēé, ⁷ naka sixae di kg'uian tseegu di hēé naka Nqarim di qarian ka hēéthēé e. Tchànoan xae ncõo gaba zi khama ma úúa hãa, x'ãa cgoa xae ko o kg'áòm x'òàm xòè di i, naka xgàèa ko máa xaean dxàes x'òàs xòè di hēéthēé e. ⁸ Tcommèa xae kò hãa kana xae kò tcommè tama igaba, kana kò ko còèè kana dqòmèè igaba xae kò Nqarim di xae tséé-kg'ao xae e. Tshúù-ntcõa-kg'aoan khama xae kò ma qgóóè igaba xae ko tseeguan nxàe. ⁹ C'ēe ne khòe ne ka xae c'úùèa hãa, igaba xae kò gatu ka q'áaèa. X'óóa khama xae kò ii, igaba bóò, kg'òèa xae hãa. Xgàràè xae kò ko, igaba xae kò cg'òòè tama. ¹⁰ Gatà ma xae kò ko ma thòò-tcaokaguè igaba xae kò wèe x'aè ka qãè-tcaoa hãa. Dxàua xae hãa igaba xae kò kái ne khòe ne qguùkagu. Cúí gúú ga xae kò úú tama igaba xae kò wèe gúúan ga q'òò.

¹¹ Korinta tuè, kgoarasease xae ko gatu cgoa kg'ui, i tcáóa xae tchààse xgobekg'amsea. ¹² Tcáóa xae xae gatu koe tcēekg'am tama, igaba tu gatu tcáóa tu sixae koe tcēekg'ama hãa. ¹³ Tiri tu cóá tu ii khamar ko ma kg'ui cgoa tu u. X'ái xae e xámse-kg'aman gatà ii i, ncēe xae sixae gatu koe úúa hãan khama ii i. Tcáóa tu tchààse xgobekg'am.

Tempele ta Nqarim di ta a ke méé ta q'ano-q'anose

¹⁴ Táá méé tu gane ēe dtcòm tama ne cgoa cúíta noose joko ba tcéè guu. Ntama ia gha tchànoan ēe tchàno taman cgoa tsééa xg'ae? Kana ntama i gha ma x'ààn hēé naka ntcúúan hēéthēé xg'ae, a cúís gúù sa kúrú? ¹⁵ Ntama ba ga ma Krete ba dxãwam* cgoa tòóku? Kana ba ga ntama dtcòma hãam khòe ba ēe dtcòm tamam cgoa tòóku? ¹⁶ Nqarim dim tempele ba ga ntama ma kúrúa mááseèa hãa nqárian cgoa qáé-xg'ae sa kúrú? Gatá tempelem kg'òèa hãam Nqarim di ta a ka. Ncēem kò Nqari ba máá:

“Tiri x'áéa ner gha Tiri ne khòe ne cgoa kúrú
a Ra a gha gane xg'aeku koe caate.
Gane dir Nqari Ra a gha ii,
ne gha gane Tiri ne khòe ne ii,”

témé.

¹⁷ Ke “tcg'oa gane xg'aeku koe
naka gane cgoa q'aa,”

* 6:15: dxãwa - Gerika sa ko “Beliare” témé.

tam Nqari ba méé.

A ba a máá:

“Táá c'êe guù q'ano tama qgóo guu,
nxãaskar gha qãèse hààkagu tu u.”

¹⁸ “A Ra a gha gatu ka Xðò Ra ii,
tu gha Tiri tu cóá tu ii,
cóá xu hêé naka cóá zi hêéthêé tu,”
tam X'aigam wèé qarian úúa hãa ba méé.

7

¹ Ncàm-ncamsa tuè, ncêe nqòòkagukuan ta úúa hãa, ke hàà naka ta wèés guùs ãe ko gatá di tc'ároán hêé naka tc'êea ta hêéthêé cg'uri-cg'uris koe q'ano-q'anose, naka taa tcom-tcomsas kg'òè sa cg'oèase kg'òè, Nqari ba q'áoa hãase.

Korinta ne ko komsana domkam Paulo qãè-tcaoa

² Gatu di tcáóan xgobekg'ama máá xae e. Cúí khòè ga xae chibi kúru cgae ta ga hãa, a xae a cúí khòè ga cg'ãèan koe tcàà ta ga hãa, kana xae c'êe khòè kàa naka marian sèé cgae e ta ga hãa. ³ Chìbi-chibi tu ur ko domkar ncêe guùan kg'ui tama. Ncêer kò kg'aika ma birí tua hãa khamaga ma: *kaisase xae ncàm tua*, tu wèé x'aèan ncêe kaga tcáóa xae koe hãa, x'óó xae ga ko kana xae ga ko kg'òè igaba. ⁴ Kaisa kgoarasea ner gatu koe úúa hãa kg'ui cgoa tu ur gha di i, a ko gatu cgoa kaisase dqomse, *tu kaisa ntcàmkuan tí koe úúa hãa*, ra kái xháèan koe xae ga hãa igaba kaisa qãè-tcaoan úúa hãa.

⁵ Eè xae kò Maketonia koe hàà ka igaba i kò sixae di tc'ároán táá sãa-q'ooan hòò khama, xae kò wèé x'aè ka xháèan q'oo koe hãa: tchàa za guua zi mēéku zi hēé, naka *tcáóa xae q'oo koe hãnas q'áo sa hêéthêé di i*. ⁶ Igabam kò Nqarim, ncêe ko gane ãe nqãaka hàna ne ntcàm ba, Titom di hàà-q'ooan ka ntcàm xae e. ⁷ Gam di hàà-q'ooan cúí tama a kò ii *ncêe kò ntcàm xae e*, igaba *xae kò thêé ntcàmmè ãem gatu ka birí xaea hãa kg'uian ka: ntam* ma gatu ka ntcàmmèa sa. Tu ma xgónè tea hãas kam kò birí xae e, naka tu ma tshúù-tcaoa hãas ka hêé, naka tu ma tééa máá tea hãas ka hêéthêé e, ra ko kaisase qãè-tcao.

⁸ Eètar kò ma tiris tcgãyas cgoa tshúù-tshuu-tcáo tu u, igabar ães *tcgãyas* ka chibi bóòse tama. Kg'aiar kò chibi bóòse, xòm x'aè-q'oo kas kò tshúù-tshuu-tcáo tu ua hãa sar ko bóò khama. ⁹ Igabar ncēeska qãè-tcaoa hãa, tshúù-tshuu-tcáo tuar hãa domka tamase, igaba gatu di tshúù-tcaoa ne kò hêé tu u tu gatu di dàòan koe tcóòse domka. Nqarim q'áo ka tu kò tshúù-tcaoa, a kò táá sixae ka thòò-thòòè khama. ¹⁰ Nqarim q'áo di tshúù-tcaoa nea ko kgoarasean koe ko úú tcóósean óága khama, i gatà ko hêé *khòèan nxãas koe chibi bóòse tama*, igaba i ko nqóóm di tshúù-tcaoan x'ooan koe úú. ¹¹ Bòò, Nqarim q'áo di tshúù-tcaoan gatu koe kúrua hãa sa: *hùia te ka tu kò qháé tu u*, tééa máá *te ka*, xgòàse *kg'uiá máá te ka*, tcoma *te ka*, xgónèa *te ka*, tu ma máàse *tea hãas ka*, tu ma tshúùan xgàra kg'ónòsea máána hãas ka hêéthêé e. Wèés guùs koe tu kàà chibi tu u sa tu x'áía hãa.

¹² Gaa domka ãer kòò góá máá tu u ka i kò chibiga ne kana chibi-chibiè tama ne domka tama a, igabar kò góá hãa, gatu koe i gha tchànose x'áise Nqarim cookg'ai koe, nta tu ma sixae cgoa tchòà úúa hãa sa. ¹³ Wèé zi ncêe zia kò ntcàm xae e.

Xae kò sixae di ntcàmkuus tc'amkg'ai koe kaisase qãè-tcaoa hãa, Tito ba xae kò bóò me qãè-tcaoa hãa, gam di tc'êea nea gatu wèé tu dian ka

kaba-kabaèa hãa khama. ¹⁴ Gatu kar kò gam koe dqòmse, tu kò táá sau-cgaekagu te. Igaba wèès èe xae bìrí tua hãas ma tseegu ii khamagas ma èe xae kò Titom koe *gatu ka dqòmse* hãa sa tseegu si i sa x'áíá hãa thée. ¹⁵ *Tiri x'áè-kq'ána nem kòo gatu koe úú ka* tu kò wèèa tu ga komsana me, a tu a kò q'áòan hée naka cgùruan héeéthée cgoa qãèse hàakagu me. Ncèe zi gùù zim ko tc'èe-tc'èese ka i ko gam di ncàmkuan gatu koe càùse. ¹⁶ Kaisa tcoma ner gatu koe úúa hãa domkar ko qãè-tcao.

Dtcòm-kq'ao ne Jutea koe hàna ne marian xg'ae-xg'aea máá sa (8–9)

8

Sere-seres Maketonia di zi kereke zi di sa

¹ Ncèeska, tí qõe ga tuè, Nqarim Maketonia di zi kereke zi koe x'áíá hãa cgòmkuan ka tu gha q'áa sa xae ko tc'èe: ² Ncèeta noose kái zi kúrúá bóòku zi xháéan di zi koe ne hàna igaba i kò gane di qãè-tcaoan cg'oè a ntcãa, ne kò èeta ne ma kaisase dxàua hãa igaba gane di qãè tcáóan di qguùan x'áí a máàku zi tcg'óó. ³ *Gane kar ko nxàea tseegukagu khama a ko máá: èe ne ga úúa hãa sa ne kò tcg'óó, a ne a èe sa nqáéa sa héeéthée tcg'óó.* Gane ka ne kò ⁴ qarika dtcàrà xae e, cgòmkuan dis máàkus cgoa ne gha c'èe ne cgoa xg'ae a *Jutea di ne dtcòm-kq'ao ne tsééa máá sa.* ⁵ A ne a kò táá èe xae kò ma nqòòà hãa khama *cúí* ma kúrú, igabaga ne kò kg'aia X'aigam koe máàse, a ne a *nxãwa* Nqarim di tc'èean koe guu a sixae koe máàse.

Paulo ba ko dtcòm-kq'ao ne ntcàm, máàkua ne ne gha tcg'óó ka

⁶ Tito ba nxãakamaga ncèes máàkus cgòmkuan di sa gatu koe tshoa-tshoara hãa, khama xae kò dtcàrà me, gatagam gha ncèes tséé sa xg'ara-xg'ara sa. ⁷ Igaba ncèe tu ma wèè zi gùù zi koe ma kaisase qguùà hãa: dtcòmkuan koe hée, kg'uian koe hée, q'áan koe hée, wèès kgoara-tcáós koe hée, naka èe xae xgae-xgae tua ncàmkuan koe ga héeéthée, khamaga méé tu thée ma ncèes máàkus cgòmkuan dis koe kaisase qguù.

⁸ X'áèa ner máà tu u tama, igabar ko kg'amaga ncèes sere-seres c'èe ne ncèe kaisase hùì kg'oana hãa di sa x'áí tu u. Ncèem dàòm kar ko bóò, nta i ma gatu di ncàmkuan tseegu di i sa. ⁹ Gatá dim X'aigam Jeso Krestem dis cgómku sa tu q'ana hãa khama: qguùam ko hãa igabam ko gatu domka dxàu, Gam dis dxàus koe tu gha gatu nxãasega guu a qguù ka.

¹⁰ Ncèe nqáéa hãam kurim ka tu kò tc'áà a máàkuan tcg'óó tu tu u, a tu a kò tc'èe tu kò khama máà. Ke tiri kàan komsana: ¹¹ Èè tu tshoa-tshoara hãas cgoa méé tu ncèeska xg'ara, naka èe tu ma tc'èea khama ma xg'ara-xg'ara si - èe tu ma úúa hãa khama ma máà. ¹² Khóè ba nta noose úúa hãa sa *Nqarim koe* gùù méé tama khama. Cgáés gúù si i, khóèm ko èem q'òòà hãa zi gùù zi ka c'èe sa tcg'óó kg'oana hãa ne. *Nxãaskam gha Nqari ba qãè-tcaoa máá* dùús wèès èem ko tcg'óó sa.

¹³ C'èe ne sãakagu, a gatua q'óóan q'oo koe tcãà tu u sar tc'èe tama, igabar ko cúíta noose tu gha ii sa tc'èe: ¹⁴ ncèe x'aè ka tu gatu kaisase tc'áòan úúa hãa, ke méé tu èe tcàòà hãa ne cg'oè-cg'oea máá. Èè tu gha ko tcàò x'aè ka ne gha gane kaisase tc'áòan úúa hãa, a gha nxãasega èe tu tcàòà koe cg'oè-cg'oea máá tu u. Ncèem dàòm ka tu gha cúíta noo, ¹⁵ ncèe i ma *Nqarim di zi Tcgáya zi koe* ma góáèa a ko máá: “Gaam èe kò káían *tcuù* ba kò táá kaisase tc'áòan úú, me kò gataga gaam èe kò cg'oròan *tcuù* ba táá tcào,” témée khama.

Titoa xu ko Korinta koe tsééa úúè

¹⁶ Tc'êe-tc'êeses ncêer tíí úúá máá tua hãas khama ii sam Nqari ba Titom tcáo koe tcana hãa khamar ko Nqari ba qãè-tcaoa máá. ¹⁷ Tito ba kò táá sixae dis dtcàrà sam *gha kúrús* cúí sa dtcòm, igabam kò thêé *gatuam gha hùì tu u* sa tc'êe-tc'êesea máá, a ba a kò gam di ncàmàn ka bìrìsea hãa gatu koem gha síí sa. ¹⁸ Xae ko sixae ka qõese ba gam cgoa *gatu koe* tsééa úú, ncêe ko gam di tsééan qãè tchòàn xгаа-xгаа di koe wéé zi kereke zi ka koadè ba. ¹⁹ Ncêe zi gúú zi ka cúí tamase, igabam kò gataga thêé kereke zi ka nxárá tcg'òòèa hãa, ncêe gha sixae cgoa xg'ae a gatu dis máàku sa *úú dis* tséé sa kúrú ba, nxãasegam gha Nqari ba dqòmme ka, si sixae di tcáoan kgoarasea hãase hùì kg'oana hãa sa x'ái thêé ka.

²⁰ *Xg'ae a qõos ka* xae ko q'õése, nxãasega i gha cúí khòè ga táá ncêes máàkus kaisas ko ma xg'ae-xg'ae a samaès ka chibi-chibi xae e ka. ²¹ Tchàno zi gúú zi *kúrú sa* xae bìrìsea hãa khama. Nqarim tcgáí q'oo koe cúí tamase, igaba khòèan tcgáí q'oo koe ga hêéthêé e.

²² A xae a ko sixae ka qõese ba gatsara cgoa tsééa úú, ncêe kái q'oro kái zi dàò zi cgoa kgoara-tcáoam hãa sa x'ái xaea ba, me gataga ncêeska gatu koe kaisa tcoman úúá hãa khamam hùì tu um gha sa kaisase kgoara-tcáoá máána hãa. ²³ A ncêe Titom xòè ka: tíí ka c'êe me e, a tíí cgoa tséé-kg'ao me e gatu koe. A ncêe c'êe tsara sixae ka qõese ga tsara *êe hãa cgoa mea tsara* xòè ka: nxãa tsaraa kereke zi di tsara x'áè úú-kg'ao tsara a, Krestem koe ko dqòmkuan óága tsara. ²⁴ *Gaa domka méé tu* ncêe xu khòè xu gatu di ncàmkuan x'ái, nxãasega zi gha kereke zi *gatu di ncàmkuan* bóò, a q'ãa, tchànose xae ko gatu ka dqòmse sa.

9

Paulo ba ko gaia dtcàrà, marian gha tcg'òòè sa

¹ Qaase tama ia, goár gha máá tu u sa, hùìkuan di tsééan ncêe ne ko Nqarim di ne khòè ne *Jerusalema di ne* tsééa mááè ka. ² Hùì *ne* tu gha sa tu kg'ónòsea máána hãa sar q'ana hãa khama, a ra a ko Maketonia di ne khòè ne cookg'ai koe gatu ka dqòmse, a ra a ko bìrí ne a ko máá, Akaia koe tu gatu nciúsega, ncêe nqáéa hãam kurim koe ga guu a máàkuan tu gha tcg'òó sa kg'ónòsea máána hãa, témé. Si gatu dis kg'ónòse sa *gaa koe* kái ne ghùì-ghuin-tcáoá hãa. ³ Ra kò *ncêes giúus domkaga* gatá ka qõese ga xu gatu koe tsééa úú. Ncêer kò ma gatu ka ma dqòmse khamaga ma méé tu ma kg'ónòsea hãa sar ko tc'êe. Ncêe sa gha x'ái sa ii, chìbiga tama xae gha hãa sa, gatu ka xae kò dqòmse ne. ⁴ A ncêe *gatu* koer kò ko c'êe ne Maketonia ne cgoa síí a sao-xg'ae tu u, tu kg'ónòse ta ga hãa, ne xae gha kaisase saucgae, kaisa tcoman xae kò gatu koe úúá hãa khama. (Gatu di saucgaekagan kar kg'ui tama...) ⁵ Gaa domkar kò bóò i ko qaase, tíí qõè ga xu méér dtcàrà naka xu tc'ãà-cookg'ai te naka síí cgae tu u, naka xua síí bóò, êe tu nqòòakagua hãas máàku sa kg'ónòèa hãa sa. Igabar ko tc'êe, kgoara-tcáoase tu gha *gaas máàku sa* tcg'òó sa, chùiku tamase.

Marian tcg'òó a máa sa ko ts'ee-ts'eekg'aikuan óága

⁶ Tc'êe-tc'êese ncêe sa:
 êe ko cg'orò cgùrian xhàrà
 ba gha thêé cg'orò tc'õoan tcuù,
 me gha gaam êe ko káise xhàrà
 ba thêé kái tc'õoan tcuù.

⁷ Wèém khòè ba méém ìem gabá tcáóa ba koe ma bìrìsea hãa khama ma tcg'òó, tc'èe tama tcáo ka hêé naka chùiem ko domka hêéthêé tamase, Nqari ba gaam ìe ko q'ano-tcáóse tcg'òó a máa ba ncàma hãa ke. ⁸ Nqari ba wèé cgómkuwa nem gha káísase máa tu u di qarian úúa hãa, nxãasega tu gha wèé x'àè ka wèé zi gúú zi koe, wèés ìe tu ko qaa sa úúa máasega hãa ka, wèé zi tséé zi qãè zi tu gha nxãasega nqáéase kúrú ka. ⁹ Ncèe i ma *Nqarim di zi Tcgãya zi koe* ma goáèa a ko máá:

“*Khòem Nqari ba ko q'áo ba* ko aba zi tsai-tsai

a ìe dxàua hãa ne máá;

i gam di qãèan chòò tamase hãa,”

téméè khama.

¹⁰ Nqari ba ko xhàrà-kg'ao ba cgùrian máa, a ba a wèé khòèan tc'òoan máa. Gatagam gha gatu di *zi gúú zi càua* máa tu u cgùrian *khama ii zi* a gha kaikagu u, a gatu di qãèan koe guu a kái tc'òoan kúrú. ¹¹ Wèé za ga tu gha qguùkaguè, nxãasega tu gha wèé za ga kgoara-tcáóa hãase máakuan tcg'òó ka. Ne gha *Jerusalem* di ne khòè ne Nqari ba qãè-tcaoa máa, *gatu di zi máaku zi xae ko tcg'òóa máa ne x'àè* ka. ¹² Ncèe tu ko kúrús tséé sa Nqarim di ne khòè ne ko tcào sa tu gha cg'oè-cg'oea máa nes cúís tama si i, igaba kái ne khòè ne kúrú ne Nqari ba qãè-tcaoa máa si i thêé. ¹³ Tséés ncèe tu kò gaas ka tseegu tu ii sa x'áia hãa sa gha dqòmkuwan Nqarim koe óága. Krestem di qãè tchòàn tu kò dtcòm, a kò komsana a, a tu a kò Nqarim di ne khòè ne hêé naka c'èe ne wèé ne hêéthêé aban tcg'òóa máa ka kgoarase. ¹⁴ Còrèa ne gha máa tu u, a gha xgónè tu u, cgómkuwan ncèem kò Nqari ba nqáéa hãase máa tua hãa domka. ¹⁵ Gam dis máakus ncèe kg'uian cgoa nxàea tcg'òóè tites domka méém Nqari ba qãè-tcaoa máaè!

Paulo ba ko gam di tsééan x'áè úú-kg'aom ii di ka kg'uia máase (10–13)

10

¹ Tíia Paulo ra ko Krestem di qãèan hêé naka qãè tcáóan hêéthêé ka dtcàrà tu u. Tíi ncèe gatu koer kò hàna ne *koma* kg'amka ii ra, igaba ncèe gatu cgoar kò hãa tama ne ko *koma* xgòase kg'ui cgoa tu u ra. ² C'èe ne khòè ne ko máá, nqđóm ko ma tc'èe khama xae ko ma kg'òè, témé. Bòòr ko ka i ko qaase, kaisase xgòaser gha kg'ui cgoa ne sa. Igabar ko dtcàrà tu u, táá tu gha chùì ter ncèem dàdòm koe tcàà sa. ³ Tseegu u nqđóm koe ta ga x'áè sa, igabaga ta nqđóm di cauan cgoa x'áàku tama. ⁴ Ncòo gàba zi ncèe ta ko x'áà cgoa zia nqđóm di zi ncòo gàba zi tama zi i, igaba zi Nqarim di qarian úúa, a zi a gúúan zi ga kobe di qarian úúa hãa. ⁵ *Ncèe zi ncòo gàba zi cgoa* ta ko kàa-kg'ám zi hêé, naka wèés gúús ìe ko dqòmse sa hêéthêé kobe, gaa zi ncèe ko khòè ne xgáè-kg'am zi Nqari ba q'áan koe. Ta ko wèém tc'èe ba qgóó a qáé, a kúrú me me Kreste ba komsana. ⁶ Ncèè gatu di komsana-q'ooan kò tc'áoa hãa, ne ta kg'ónòsea máána hãa, wèém khòè di komsana taman xgàra ne.

⁷ Gúúan di qãán cúíga tu ko bóò. Ncèè gatu ka c'èem kò Krestem di me e sa bìrìsea hãa, ne méém gatà ma tcáóa ba koe q'ana hãa, sixae igaba xae thêé gaam khama ma Krestem di xae e sa. ⁸ Gaa domkar sau-cgaekaguè tama, gatàr ga ko ma qarian ncèem X'aiga ba máa xaea hãa ka dqòmse igaba. Qarian ncèem kò máa xaea hãa, nxãasega xae gha tshàoa ghùu tu u, a táá kobe q'aa tu u ka. ⁹ Tcgãya zi tiri zi cgoar ko q'aeaku tu u khama i ga kò ii sar tc'èe tama. ¹⁰ C'èe ne ko máá: “Paulom di zi tcgãya zia qarian

úúa, a ko xgóàse kg'ui, igabaga ncêe cgáé-q'ooa ba kò gatá cgoa hàna nem qari úú tama, i gam di kg'uiian cúí gúú ga méé tama,” témé. ¹¹ Gatà ii ne khòè ne méé ne bóòà q'áa, êe xae ko tcgâya zi koe góá zi xae gha thêé kúrú sa. Gatu cgoa xae ga hãa, kana xae ga gatu cgoa hãa tama igaba xae sixae xae e sa.

Táá méé ta dqòmse guu

¹² Bêe xae ko, gane êe ko dqòmse ne cgoa nxárá xg'aesea ne, kana gane hãnas téé-q'oos koe tòòsea ne. Igaba ne ko gane, gane ka tc'ãò-tc'ãose, a ne a ko gane ka nxárá xg'aese. Tsóágase ne gáé káá tc'êe nea! ¹³ Igaba xae sixae cuiskaga Nqarim máà xaea hãas tc'ãò-tc'ãos kúrú xae gha tsééan di sa nqáéa hãase dqòmse tite, igaba xae gha Nqarim máà xaea hãas tc'ãò-tc'ãos cgoa dqòmse, tc'ãò-tc'ãos ncêe gatu igaba tu gaas koe hãa sa. ¹⁴ Sixaea kò tc'ãà di xae e, Krestem di qâè tchòàn ko gatu koe úúa hãa xae. Khama xae c'êem khòèm kúrú hãa tsééan dim nqôóm koe tcãà tama. Nqari ba máà xae e tua hãa! ¹⁵ C'êe ne khòè ne kúrú hãa tsééan koe xae nqáéase dqòmse tama, igaba xae ko Nqarim máà xaea hãas tc'ãò-tc'ãos cgoa dqòmse, a xae a nqòòan úúa hãa, gatu di dtcòmàn gha kai, a gha sixae di tsééan gatu xg'aeku koe kaisase tchàakagu sa. ¹⁶ Nxãasega xae gha qâè tchòàn c'êe zi xg'aeku zi gatu ka ncíi za hãa zi koe síí xgaa-xgaa ka. C'êem khòèm êem hãa gqáí koe kúrú hãa tsééan koe xae dqòmse tc'êe tama khama.

¹⁷ Igaba ncêè c'êem khòèm kò dqòmse kg'oana ne méém X'aigam koe dqòmse. ¹⁸ Ncêè khòèm kòo dqòmse, nem tchànóm iise bóòè tama khama. Igaba ncêè X'aigam kò khòè ba dqòm nem ko tchànóm iise bóòè.

11

Paulo ba hêé naka tshúù-ntcõa di xu x'áè úú-kg'ao xu hêéthêé e

¹ Tiri káá tc'êean koe tu ga qád tcáo cgoa te sar ko tc'êe; ke méé tu cgòmna gatà hêé. ² Nqarim koe guua hãa taua ner úú cgoa tua hãa khama. Cúím khòèm di sèékua ner nqòókagu tua, Kreste ba, nxãasegar gha cookg'aia ba koe tòò tu u ka, qanega xóé cgoaè tamas dxàè-coas khama ma. ³ Igabar ko q'áo, gatu di tc'êea ne gha tseegu a q'ano máàsean Krestem di koe tcg'oa sa, êem kò cg'ao ba ma gam di kàan cgoa Efa sa ma qàè-qaea hãa khamaga ma. ⁴ Thamkase tu ko c'êe khòèan koe máàse khama. Ncêè c'êe khòèan kò hàà cgae tu u, a hàà táám Jesom, ncêe sixae qanega Gam ka xgaa-xgaa tu u ta ga hãam ka xgaa-xgaa, ne tu ko gaan koe máàse, kana tua sixae máà tua hãam tc'êem ka táá ba hòòà, kana tua sixae xgaa-xgaa tu u ta ga hãa qâè tchòàn ka táán hòòà.

⁵ Tíí ko bóò kar nxãata noose nqãaka hãa tama gaxu x'áè úú-kg'ao xu ncêe cgáé xu u ta i ko mééé xu ka. ⁶ Nxãatar ga ma kg'uiian xgaa-xgaasea máá tama, igabar tc'êega ra a. Ncêes gúú sa xae wèé zi dàò zi koe qâèse x'ái tua hãa.

⁷ Nqarim di qâè tchòà ner kò xgaa-xgaa tu u x'aè kar kò surutakagu tu u tama, a ra a kòo cg'áré-cg'arese, nxãasega tu gha gatu kaikaguè ka; ka ra gáé kò ko chibi sa kúrú? ⁸ C'êe zi kereke zir koma xhúua hãa, gaa zi koer gha hùian hòò a gatua tsééa máá tu u zi. ⁹ A êer kòo gatu cgoa hãa, a c'êe gúú tcàoa hãa kar kò cúí khòè ga qóm ba qgóókagu tama, êer tcàoa hãas koe xu kò tíí qôe ga xu ncêe kò Maketonia koe guua hãa xu hùì te khama. Ra kò wèé zi dàò-kg'ám zi koe qgóósea hãa, táár gha qómá máá tu u ka, a ra a gha gatà cúíga hêé. ¹⁰ Ncêer ko ma Krestem koe tseeguan kg'ui khamaga ma i cuiskaga ncêe dqòmsean tiri Akaia di xu xg'aeku xu ncêe gatu x'áea

hãa xu koe guu na chõokaguèa hãa tite. ¹¹ Dùús domka *ra kò gatu koe hùian qaa tama?* Ncàm tu u tamar hãa domkaa? Ngari ba q'ana hãa, ncàm tuar hãa sa! ¹² Khama ra gha ncêe ko kúrú sa kg'ama kúrú *a gatu di hùian qaa tite*, a gha nxãasega gaxu êe ko sixae cgoa cúíta noose tséé sa dqòmse xu sau-cgaekagu. ¹³ Eêta ii xu khòe xua tshùù-ntcõa di xu x'áe úú-kg'ao xu u, qàe-qaekuan di xu tséé-kg'ao xu, Krestem di xu x'áe úú-kg'ao xu kúrúsea hãa xu. ¹⁴ Arekagu tama i hãa, satanam igabam ko moengelem x'àan di ba kúrúsea hãa khama. ¹⁵ Gaa domka i are-aresa tama, gam di xu qãa xu igaba xu kò tchànoan di xu qãa xu kúrúsea hãa ne. Chõò-q'oos koe xu gha gaxu di tsééan khama ma suruta kabìe.

Paulo ba ko gam di xgàrasean ka dqòmse

¹⁶ Gaicara ra ko kg'uian tiri kg'ui a ko máá: Táá méé i cúí khòe ga káa tc'èer iise qgóó te guu. Igaba ncèè gatà tu kò ko hêé ne méé tu nxãaska káa tc'èem khòe ba tu ga ko ma qgóó khama ma qgóó te, nakar nxãasega tíí igaba thêé cg'arése dqòmse. ¹⁷ Ncêe dqòmsean tiri koer X'aigam ga ko ma kg'ui khama ma kg'ui tama, igaba ra ko káa tc'èe iise kg'ui. ¹⁸ Ncãaga i ko kái khòean ga nqòóm di cauan cgoa dqòmse khamar gha tíí igabaga thêé dqòmse. ¹⁹ Tc'èega tu u *sa tu ko biríse*, igaba tu ko êe káa tc'èe ii ne cgoa qãè-tcaoa hãase tsééa xg'ae ná! ²⁰ Khòea ne kò qãan kúrú tu u, a ko tcana máá tu u, a ko ntcóm tu u, a ko náa c'ãa-c'ana tu u, a i a ko x'ábú góó tu u ne tu ko kgoara máá a. ²¹ Ncêe *gúúan kúrú koe* xae kò kg'amka xae e, témé sar ko saucgae.

Igaba ncèè c'èe khòean kò birísea hãa c'èes gúús ka i gha dqòmse sa ner tíí igaba birísea hãa (káa tc'èem khòem khamar ko ma kg'ui). ²² Hebera dis qhàòs di xua? Tíí igabar gaar ga ra a. Iseraele dis qhàòs di xua? Tíí igabar gaar ga ra a. Abrahamam di xu tsgõo-coa xua? Tíí igabar gaar ga ra a. ²³ Krestem di xu tséé-kg'ao xua? (Temeam khòem khamar ko ma kg'ui a ko máá:) *gaxu kar* cgáé ra a, a ra a gaxu ka kaisase tsééa hãa, a ra a gaxu ka kái q'oro qáéèa hãa, a gaxu ka kái q'oro qoaèa, a kái q'oro x'óó ka hêéa. ²⁴ Juta ne kar 5 q'oro 39 tsaman qoaèa hãa, ²⁵ nqoana q'oro ra kò *Roma ne ka tsam* xu cgoa qoaè, a ra a kò c'èe x'aè ka nxõán cgoa xaoè, a ra a kò nqoana q'oro skepes ka x'óó cgoaè, a ra a kò c'èe x'aè ka koaba ba hêé naka ntcúú ba hêéthéé tshàam q'oo koe hãa. ²⁶ Eêr kò káise caate a kò dàra kar kò kái zi tcabà zi koe tcãa: tshàn di zi, ts'ãa-kg'aoan di zi, tiri ne khòe ne di zi, tãá zi qhàò zi di zi, x'áe-dxooan di zi, qãaka ka di zi, tshàa-dxooan di zi hêé naka tshùù-ntcõa di dtcóm-kg'aoan di zi hêéthéé koe. ²⁷ Thõökaser kò tséé, a ra a thêé ko qómse tséé, ra kò kái ntcúúan x'óm tama, a xàbà hãa, a cáma hãa, a ko kái-kg'aise tc'õoan úú tama, a ra a kòo qgài, a qg'aè-cgaea hãa. ²⁸ Wèé zi gúú zi oose ra ko wèé cáma ka qóman xám, wèé zi kereke zi tc'èea máás tiris ka. ²⁹ C'èem khòem kò kg'amka ii ner ko tíí igaba xámse a kg'amka. C'èem khòem kò chibian koe tcãàe ner ko tshùù-tcao.

³⁰ Ncèè qaase i kò ko, dqòmser ga sa, ner gha gúú zi tiri kg'amkan ko x'ái zi cgoa dqòmse. ³¹ Ngirim ncêe X'aigam Jesom ka Xõò ba, ncêe ko chõò tamase dqòmme ba, nxãa ba q'ana hãa tshùù-ntcõar nxàe tama sa. ³² Damaseko koem kò tc'ãa-cookg'aim x'aigam Aretasem dòm q'oo koe hãa ba x'áe-dxoom Damaseko di ba kòre, nxãasegam gha qáé te ka. ³³ Igabar kò x'áe-dxoom dim xhàrom kòm koe guu a q'ores q'oo koe hãase xòòé, a tshàu q'ooa ba koe nxàla tcg'oa.

12

Paulo ba ko x'ái zi bóò ka dqomse

¹ Dqomse méers gùu si i, ãeta i ga ma cúí gùu qãè ga kúrúá máá te tama igaba. Ncêskar gha X'aigam bóòkagu tea hãa zi x'ái zi hêé naka xgòre-kg'áise ko zi ka hêéthêé kg'ui. ² Q'ana ra hãa Krestem koe hãnam khòè ba, ncêe kò nqáéa hãa kurian 14 ka, sèè a kaisase tc'amaka hãam nqarikg'aim* koe úúèa hãa ba. (C'úùà ra hãa, ncêes gùu sa kò cgáé-q'ooa ba koe kúrúse sa, kana sa ko x'ái sa† ii – Nqarim cúí ba q'anaa.) ³ Ra ncêem khòè ba q'ana hãa (igabar c'úùà hãa, ncêes gùu sa kò cgáé-q'ooa ba koe kúrúse sa, kana sa ko x'ái sa‡ ii – Nqarim cúí ba q'anaa) ⁴ ntam kò ma sèè a paradaisi koe úúè sa. Nxàèè tite zi gùu zim kò kóm, gùu zi ncêe khòèan kgoara máàè naka nxàè tite zi. ⁵ Ncêem khòèem kar gha dqomse igabar tíí ka dqomsea hãa tite, tiri kg'amkan ka cúí ga a gha ii. ⁶ A ncêè dqomser kòò ner káà tc'èem khòè ba ii tama, tseegua ner gha ko nxàè khama. Igabar ncêeska dqomsea hãa tite, nxãasega i gha c'èe khòèan táá kaisase tc'èea máá te ka, ãe i ko tíí koe bóòs ka hêé naka ãe i ko tíí koe kómís ka hêéthêé e.

⁷ Igaba méér táá kaisase kaikaguè guu ãer ko bóò zi x'ái zi kaisase kaia hãa zi domka. Gaa domkar dxàm ba cgàaa te koe máàèa hãa, ncêe satanam di tséé-kg'ao ii ba, me ko qhàè te, nxãasegar gha táá kaisase koase ka. ⁸ Ncêes gùús domkar kò X'aiga ba nqoana q'oro còrè, nxãasegas gha tíí koe sèèa tcg'òòè ka. ⁹ Igabam kò birí te a máá: “Tiri cgómkua ne tc'ãò tsia hãa, *Tiri* qaria ne ko kg'amkan koe cg'òèase x'áise khama,” témé. Gaa domkar gha tiri kg'amkan koe kaisa qãè-tcaoan cgoa dqomse, nxãasega i gha Krestem di qarian tíí koe hãa ka. ¹⁰ Gaas gùús domkaga ra ko kg'amkan koe qãè-tcao, naka cóèkuan koe hêé, naka xháé zi koe hêé, naka xgàraku zi koe hêé, naka qóm zi koe hêéthêé e, ncêè Krestem domka zi kòò kúrúse ne. Eër kò kg'amka ii ner nxãaska qari ra a khama.

Paulo ba ko Korinta diš kerekes ka káise tc'èe-tc'èese

¹¹ Káà tc'èem gùu bar kò kúrúse, igaba tu kò gatu gaan koe chùia úú te, gatu ka méér ga kò kòaèa hãas gùu si i khama. Gùu cgáér tama ra a ga ii, igabar ãe xu x'áè úú-kg'ao xu cgáé xu u *ta ko méé* xu ka nqãaka hãa tama. ¹² Tseegu dir x'áè úú-kg'ao *ra a* di zi x'ái zia kò gatu xg'aeku koe qáò tcáòan cgoa x'áíè, x'ái zi cgoa hêé naka are-aresa zi guù zi cgoa hêé naka kaia hãa qarian cgoa hêéthêé e. ¹³ Cúís gùu sa tu kò c'èe zi kereke zi ka tcàò: ra kò tíia táá qóm ba qgóókagu tu u. Ke méé tu cgómna ncêes chìbi sa qgóóa máá tel!

¹⁴ Ncêer ii kar nqoana diš dàra sar gha dàra tu u sa kg'ónòsea máána hãa. A ra a cuiskaga qóma máá tu ua hãa tite; ãe gatu di ii sar qaa tama, igabar ko gatua qaa tu u khama. Cóán méé i gaan di xòòan táá tsééa máás gùu si i, igaba méé i xòòan gaan di cóán tsééa máá khama. ¹⁵ Ra gha kaisase qãè-tcaoa hãase wèes gùús ãer úúá hãa sa gatu koe tséékagu naka tíí ga ra hêéthêé e. Ncêè kaisaser kò ncàm tua hãa, ne tua gha gatu cg'árèse ncàm te? ¹⁶ Ncêe tu ma dtcòmaa khamaga ma, táár kò qóm ba qgóókagu tu u sa, igabar kò *koma* kàa sa kúrú, a gaas cgoa qgóó tu u. ¹⁷ Ntama? A gaxu khòè xu ãer kò gatu koe tsééa úúá hãa xu ka c'èem cgoa ra kò c'èe gùu ga

* 12:2: kaisase tc'amaka hãam nqarikg'ai - Gerika sa ko máá: “nqoana dim nqarikg'ai ba,” témé.

† 12:2: x'ái sa - Gerika sa ko máá: “cgáé-q'ooa ba ka tchàa koe,” témé. ‡ 12:3: x'ái sa - Gerika sa ko máá: “cgáé-q'ooa ba ka tchàa koe,” témé.

sée cgae tu u? ¹⁸ Tito bar ko dtcàrà qòòm gha ka, a ko c'ëem dtcòm-k'g'ao ba gam cgoa tsééa úú. A Tito ba kò c'ëe guù ga sée cgae tu u ii? Cúim tc'ëem cgoa tsam gáé kò tsééa tama? Cúim dàò ba tsam gáé kò sée tama?

¹⁹ A ncëe tu hãa ka tua kò tc'ëea máá, gatu cookg'ai koe xae ko kg'uia mááse, ta tc'ëea? Nqarim cookg'ai koe xae ko kg'ui, ìem ga ma Krete ba ma kg'uikagu xae e khama, si wèés guùs *ëe xae ko góa a ko kúrú sa*, gatu di tshàoa ghùìèan di si i, ncàm-ncamsa tuè. ²⁰ *Gatu koe síia ner ko q'áò. C'ëedaokar ìer ko ma qaa tu u khama ma sao-xg'ae tua hãa tite, tu gatu igaba ìe tu kòo ma qaa te khama ma sao-xg'ae tea hãa tite. I gha c'ëedaoka mèékuan hëé, taukuan hëé, xgòàn hëé, cèèan hëé, cóèkuan hëé, c'amkuan hëé, bóòsean hëé naka kómku taman hëéthëé hãa.* ²¹ Gaicara ra kòo sí nem gha tirim Nqari ba gatu cookg'ai koe cg'áré-cg'are te sar ko q'áò. Ra gha kái ne ìe kò nxãakamaga chìbian kúrú ne kg'ae cgae, gane di chìbian koe ne kò táá tcóòse khama. Qanega ne q'ano taman hëé, cg'áràn hëé, naka cg'ãèan hëéthëé koe hãa.

13

Còo di zi dqàèku zi

¹ Ncëea nqoana dis dàras ga si i ncëer ko gatu koe dàra sa. *Si ko Nqarim dis Tcgãya sa méé a ko máá:* “Càm kana nqoana tééa-máá-k'g'aoan di kg'áma ne gha wèés kg'ui sa nxàea tseegukagu,” témé. ²⁻³ Eè nxãakamaga chìbian kúrú hãa ne hëé naka wèe ne c'ëe ne hëéthëér ko dqàè; ìer kò càm di sa dàra nea kar kò ma dqàè ne khamagar ko ma ncëer kàà iim x'aèm ka dqàè ne. Krete ba ko tí koe kg'ui dis x'ái sa tu ko qaa ná? Eèr kò gaicara hàà ner gaa domkaga ncëe ne khòè ne cuiskaga bóò guua hãa tite. *Krete ba gatu koe kg'amka tama, igabam gatu xg'aeku koe qarían úúa.* ⁴ Gatàm kò ma kg'amkan koe guu a xgàuè, igabam ko Nqarim di qarían ka kg'òè. Gataga xae ma Gam koe kg'amka xae e, igaba xae gha Nqarim di qarían ka Gam cgoa kg'òè, a tsééa máá tu u.

⁵ Gatu kúrú bóòse naka tua bóò dtcòmàn koe tu hàna sa; kúrú tu gatu bóòse. Bóò tu q'ãa tama Jeso Krete ba gatu koe hàna sa? Igaba ncèè kúrú tu kòo bóòse a ko tààè nem Jeso Krete ba gatu koe hãa tama. ⁶ Ra tcoman úú hãa, bóò tu q'ana hãa sixaea kúrú bóòku sa tàà hãa sa di i. ⁷ Igaba xae ko Nqari ba còrè, táá tu gha c'ëe guù cg'ãè ga kúrú sa. Khòè ne gha bóò, kúrú bóòku sa xae tàà hãa sa domkar ncëes guù sa kg'ui tama, igaba xae ko tc'ëe, ìe tchàno ii sa tu gha kúrú sa, ìeta xae ga ma sixae tààè hãa khama ii igaba. ⁸ Cuiskaga xae tseeguan cgoa x'ãakua hãa tite khama, igaba xae gha tseeguan kúrú máá. ⁹ Ncèè qari tu iis guùs *cúí* sa gha ko qàè-tcaokagu xae e, ìe ta xae ga ma kg'amka khama ii igaba. Còrèa xae ko máá sa gatu gha còoka qòò si i. ¹⁰ Gaa domkar ko ncëer kàà ii ka ncëe zi guù zi góa máá tu u, nxãasegar gha ìer kòo hàà ne táá hàà xgòàse kg'ui a tiri qarían tséékagu ka. X'aiga ba ncëe qarían máà tea hãa, tshàoar gha ghùì tu u ka, a táá tòà-q'aa tu u ka.

Còo di zi tsgámkaguku zi

¹¹ Còo dis ka, tíí qòe ga tuè, qàè-tcao tu. Guù zi kúrú naka zi qàè, korèku tu, naka cúí tc'ëe ii, tòókuan cgoa kg'òè, nakam gha ncàmkuuan hëé naka tòókuan hëéthëé ìim Nqari ba gatu cgoa hãa.

¹² Gatu ka c'ëe ne tcom-tcomsas x'obèkus cgoa tsgám.

¹³ Wèé ne dtcòm-k'g'ao ne ko tsgámkagu tu u.

14 X'aigam Jeso Krestem di cgómkuan hěé
naka Ngarim di ncàmkuan hěé
naka Tcom-tcomsam Tc'ěem di hãa cgoakuan hěéthěé
mée i gatu wěéa tu cgoa hãa.

GALATIA NE Paulom dis tcgãya sa Galatia ne koe Téé-cookg'ai sa

Eë i ko Jesom di qãè tchõàn tshoa-tshoa a ko xгаа-xгааè, a ko ãe Juta tama ne ka cam tshàua mááè, kas kò tèè sa xgoaba: khòè ba méém Juta iise kg'òè naka baà Moshem di x'áèan ko méé sa komsana naka baà q'ãe nqãa-qgai khòè, nxãaskam gha tseegu dim dtcòm-kg'ao ba ii di sa. Me kò Paulo ba ncëes gùs cgoa ntcoeku, a ko máá qaase tama ia témé. Qaasekos gùu sa, Krestem koe dtcòm si i, gaas ka ta gha wèéa ta ga Nqarim ka tchànokaguè. Igaba Galatia koe hàna zi kereke zi xg'aeku koe ne c'èe ne khòè ne hãa, Paulo ba ko ntcoe ne, a birísea hãa khòè ba méém gataga Moshem di x'áèan komsana naka baa nxãasega Nqarim ka tchànokaguè sa.

Paulom dis tcgãya sa kò góáèa, tseegu di dtcòmman koes gha Galatia ne kabí ka, ncëe ko tshúù-ntcõa di xгаа-xgaan ka hoàkaguè ne.

Paulo ba kò tshoa-tshoa (1-2) koe a Jeso Krestem dim x'áè úú-kg'ao ba tam gha ma tcièè di qaria nem úua hãas ka kg'ui. A ba a kò nxàe, gam di tsééan x'áè úú-kg'aom ii dia Nqarim koe guua hãa, khama i khòèan koe guu tama sa, i gam di tsééan ãe Juta tama ne khòè ne koe hãa sa.

Me kò nxãaska kg'ui sa ghùu, ncëe ko máá, dtcòmman ka cúim ko khòè ba Nqarim koe tchànokaguè, témé di sa. Qãè tsééa nea khòè ba kgoara tama, igabam ko kgoaraèam khòè ba qãè tsééan kúru ka (3-4).

Chõò di xu tcee xu (5-6) koem ko Paulo ba x'ái, Krestem koe dtcòm sa ko ncàmkus ncëe ko kg'òèa ta kaba-kaba sa óaga sa.

Qaa-qaasa kg'uia ne:

- q'ãe nqãa-qgai khòoku sa
- x'áèa ne
- kgoarasea ne

Tcgãyas q'oo koe hàna zi:

- Paulom di tsééa ne x'áè úú-kg'aom ii di i (1-2)
- Nqarim di cgómkuan di qãè tchõà ne (3-4)
- Dtcòm-kg'ao ne di kgoarasea ne naka tsééa ne hëéthëé e (5-6)

Paulom di tsééa ne x'áè úú-kg'aom ii di i (1-2)

Tsgámkaguku zi

¹ Paulo ra a, x'áè úú-kg'ao* ba kúruèa hãa ra: khòè ne koe guu tamase, kana khòèam ka tamase, igaba Jeso Kreste ba hëé naka x'ooan koe ghùu Mea hãam Nqarim Abom ka hëéthëé e. ² Tíí hëé naka wèé xu qõe xu ncëe tíí cgoa hãa xu hëéthëéa ko *ncëes tcgãya sa* Galatia di zi kereke zi góá máá a ko máá:

³ Nqarim gatá ka Xõò ba hëé naka X'aigam Jeso Kreste ba hëéthëé tsara koe guua hãa cgómkuan hëé naka tòókuan hëéthëé méé i gatu cgoa hãa.

⁴ Ncëe ko gatá di chìbian domka máàse ba, nxãasegam gha ncëe x'áè dim nqóóm cg'ãè tc'èean dim koe kgoara tcg'óó ta a ka, ncëem ko ma gatá dim Nqarim Xõò ba ma tc'èe khama. ⁵ Chõò tamase méém dqòmè, Amen.

* 1:1: x'áè úú-kg'ao - Gerika sa ko "apostolo" témé.

Cúisega tseegu ii qãe tchõa ne

⁶ Gatu kar area hãa! Eë Krestem di cgómkuan koe tciia óa tu ua hãa ba tu ncëeta ma qháésega aagua hãa, a tãá tchõàn koe nxana, ⁷ ncëe qãe tchõa tama a. Igaba i c'ëe khóèan hàna ncëe ko nquu sa tcãa tu u, a Krestem di qãe tchõàn kàmakagu kg'oana. ⁸ Igabar *ko birí tu u a ko máá*: ncëe sixae igaba kana nqarikg'ai koe guuam moengelem kòo c'ëe tchõàn xгаа-xгаа tu u, ncëe sixae kòo xгаа-xгаа tu u qãe tchõàn cgoa qõòa mááku tama a, ne méém chõò tamase xgàràè! ⁹ Ncëe xae nxãakamaga mééa hãa khamagar ko ncëeska gaicara méé a ko máá: ncëe c'ëm khóèm kòo ëe tu xгаа-xгааèa qãe tchõàn cgoa qõòa mááku tama qãe tchõàn xгаа-xгаа tu u ne méém chõò tamase xgàràè!

¹⁰ Khòe ne kar gha koaè sa ra koaé qaa kana Nqarim kaa? Kana ra ko khòèan qãe-tcaokagu sa qaa? Ncëe qanega ra kòo khóèan qãe-tcaokagu ner Krestem dir tséé-kg'aor tama ra a!

Ntam ko ma Paulo ba x'áè úú-kg'ao ba kúru sa

¹¹ Q'ãa méé tu sar ko tc'ëe khama, tí qõe ga tuè, ncëer kòo xгаа-xгаа qãe tchõa nea khòèan koe guu tama sa. ¹² Khóèan kar máàè e tama khama, a *khóèan ka* xгаа-xгааè e tama, igaba ra Jeso Krestem ko tí koe x'áise koe guu a máàè ea.

¹³ Kóma tu hãa ëer kòo Juta dis dtcòm s koe hãa kar kòo ma kg'òè sa khama: kaisase nqáéaser kòo Nqarim dis kereke sa xgàrà, a kòo cg'õoa dqùrì si. ¹⁴ A ra a kòo Juta dis dtcòm s koe kái xu tiris tcáràs di xu ka còoka hãar Juta ra a, a kòo ëe ne kòo sita ka tsgõose ga ne máà ta a cauan kaisase qgõóa qari. ¹⁵ Qanegar ábàè tama cookg'ai koem kòo Nqari ba nxárà tcg'òó tea. A ba a kòo Gam di cgómkuan ka tciia óa te. I kòo qãe-tcaokagu Me ¹⁶ Gam dim Cóa bam x'ái tea sa, nxãasegar gha tãá zi qhàò zi di ne koe Gam di qãe tchõàn xгаа-xгаа ka. Gaa x'aè kagar kòo khóèan cgoa táá xg'ae, ¹⁷ a ra a kòo gataga Jerusalema koe ga táá qõò, a ëe xg'ao tí ka tc'ãa a x'áè úú-kg'ao ii xu koe síí, igaba ra kòo Arabia koe qõò, a ra a gaa koe guus ka Damaseko koe kabise.

¹⁸ Ra kòo nxãaska nqoana kuri qãá q'oo koe Jerusalema koe qõò, a Petere† ba dàra, a síí 15 cáman gam cgoa x'áè. ¹⁹ Igaba ra kòo cúim x'áè úú-kg'aom ga ba táá bód, Jakobom oose, ncëe X'aigam *Jesom* ka qõese ba.

²⁰ Bód, Nqarim cookg'ai koer ko gaise, ncëer góá máá tua hãa sa tshúù-ntcõas tama si i sa. ²¹ Kháókar kòo Siria hëe naka Kilikia hëéthëe di zi xg'aeku zi koe qõò. ²² Ra kòo Jutea di zi kereke zi koe q'ãaè tama, ncëe Krestem koe hãa zi; ²³ kg'amaga ne kòo tí ka kómaa hãa i ko máá: "Gaam ëe kòo kg'aia xgàrà ta a ba ko ncëeska dtcòm s ka xгаа-xгаа, ncëem kòo cg'õoa dqùrì sa," téméè. ²⁴ Ne kòo tí domka Nqari ba dqòm.

2

Paulom di tchõa ne ko x'áè úú-kg'ao xu c'ëe xu ka dtcòm mè

¹ Ra kòo nxãaska 14 kurian qãá q'oo koe gaia Jerusalema koe qõò, Barenabsem cgoa hãase, a ra a kòo théé Titom ga ba séé, ² a *Nqarim ko* x'ái te sa xùri; a ra a ëer kòo tãá zi qhàò zi di ne xгаа-xгаа hãa qãe tchõàn gaxu cookg'ai koe síí tòó. Kaia ntcõó-q'ooan úúa hãa xu cgoar kòo ncëe sa cúia hãase nxàe; tsééan ncëer ko wèé qaria te cgoa kúrua hãa a, a ko qanega kúru u, nea gha kg'amaga di ii sar tc'ëe tama khama. ³ Igaba Titom ncëe

† 1:18: Petere - Gerika sa ko "Kefase" témé.

kò tí cgoa hãam ka i kò qaase tama, q'ãe nqãa-qgai khòoem gha sa, Gerika me e kò ii igaba. ⁴ Igaba xu kò c'êe xu khòe xu kúrúe i gha sa tc'êe. Dtcòm-kg'ao xu khama xu ko ma qgóose, igaba xu tchòà qaase xu iise sixae koe ts'ana tcana. A xu a ko êe ta Jeso Krestem koe úúa hãa kgoarasean hàà bódò, nxãasega xu gha gaxu di qãan kúrú ta a ka. ⁵ Igaba xae kò x'àe-coam di kòm ga táá máa xu, nxãasega tu gha qãe tchòàn di tseeguan úú ka.

⁶ Igaba gaxu êe tc'ãa-cookg'aian khama ko ma qgóoe xu - êe xu kò hãas téé-q'oo sa tí koe cúí gúú ga méé tama, Nqari ba khòe ne tãákase qgóo tama khama - êe xu khòe xua kò táá birí te, cúí gúú ga ra gha *êr ko xgaa-xgaa qãe tchòàn* koe càù sa. ⁷ Igaba xu kò bóòà q'ãa, Nqari ba tíia máa tea hãa, qhàò zi di ner gha qãe tchòàn xgaa-xgaa sa, ãem kò ma Petere ba máàna hãa khamaga ma, Juta nem gha qãe tchòàn xgaa-xgaa sa. ⁸ Nqarim ncêe kò Petere ba tsééa hãa, me x'áe úú-kg'aom Juta ne ko qãe tchòàn xgaa-xgaa ba ii, ba kò tí tséé te, x'áe úú-kg'aom táá zi qhàò zi di ne ko qãe tchòàn xgaa-xgaa bar gha ii ka khama. ⁹ Xu kò Jakobo ba hêé, naka Petere* ba hêé naka Johane ba hêéthêé xu, ncêe kòo nquu ba ko ghùì-ghui xu hùì xu iise séèè xu bóòà q'ãa Nqari ba ncêes tséé sa máa tea hãa sa, a xu a tíia hêé naka Barenabase ba hêéthêé tsam qgóo tshàu, dtcòmkuu xae hãa dis x'áís iise. Dtcòmkuu xae ko hãa ncêeta xae gha ma tsééa xg'ae sa: Sitsam gha táá zi qhàò zi di ne koe síi, xu gaxu Juta ne koe síi sa. ¹⁰ Cúís gúús dtcàrà xu kò sa: êe dxàua hãa ne méé tsam qãese kòre si i, si kò gaas gúú sa tcáóa te koe tcãà kúrú sir gha sa.

Paulo ba ko Petere ba ntcoe

¹¹ Igaba ãem kò Petere ba Antioke koe hàà kar kò *dtcòm-kg'ao ne cookg'ai* koe ga ntcoe me, chibia nem úúa hãa khama. ¹² C'êe xu khòe xu Jakobom ka tsééa óàèa xu ko hàà cookg'ai koem kòo táá zi qhàò zi di ne cgoa tc'óò, igaba êe xu ko hàà kam kò q'ãe nqãa-qgai khòokus dis xg'ae sa bèe, a tééa dìbi, a táá zi qhàò zi di ne cgoa q'aa-q'aase. ¹³ Gabá hêé naka c'êe xu Juta xu hêéthêéa kò tshoa-tshoa a êe xu q'ana hãa si qãe tamagúú sa kúrú, me kò Barenabasem ga ba gaxu di cg'ãe tsééan domka hòà cgoa xu. ¹⁴ Igaba êer ko qãe tchòàn di tseeguan xu xùri tama sa bóò kar ko wééa ne cookg'ai koe ga Petere† ba birí a máá: “Juta tsi i, igaba tsi ko *gane cgoa tc'óòan ka* táá zi qhàò zi di ne di cauan cgoa kg'òè, Juta ne dian ka tamase. Ka nxãaska dùú saa ncêe tsi ko qhàò zi di ne chùì, Juta ne di cauan ne gha xùri ka sa?” témé.

¹⁵ Abà nqais koe ga ta guu a Juta ta a, a qhàò zi di tama, ncêe chibi-kg'ao *ta ko ma tcièè* ne. ¹⁶ Igaba ta q'ana hãa, khòe ba x'áèan komsana ka tchànóm iise bóòè tama, igaba Jeso Krestem koe dtcòmàn ka a sa. Gaa domka ta gatá *Juta ta* igaba thêé Jeso Krestem koe dtcòmà hãa, nxãasega ta gha Krestem koe dtcòmà ka tchànò ta iise bóòè ka, x'áèan komsana ka tamase; x'áèan komsana kam cúím khòem ga ba tchànò iise bóòè hãa tite khama.

¹⁷ Igaba ncêe Krestem koe *dtcòmàn ka* ta kò tchànò ta iise bóòè kg'oana ne ta gha *qhàò zi di ne khama ii, ncêe* chibi-kg'ao ne *ta ko ma tcièè* ne. Kháé êe sa ko nxãaska máá, Kreste ba chibian ðim tséé-kg'ao Me e, *êe ko kúrú ta a ta chibi-kg'ao ii ba*, témé? Nxãas tama si i! ¹⁸ Ncêe c'êem khòem kòo ãem kòbea hãa sa gaia tshàoa ghùì, nem ko chibian kúrú. ¹⁹ X'áèa ner *kg'òèa máá tama* khama, igabar x'áèan koe guu a x'óóa, nxãasegar gha Nqari ba

* 2:9: Petere - Gerika sa ko “Kefase” témé. † 2:14: Petere - Gerika sa ko “Kefase” témé.

kg'òèa máá ka. Krestem cgoar xgàuèa, ²⁰ ra tí ncēeska kg'òèa hãa tama, igabam Kreste ba tíi koe kg'òèa hãa; ra ncēer ko cgàam koe kg'òès kg'òè sa ko Nqarim dim Cóám koe dtcòman koe kg'òè, ncēe kò ncàm tea, a tíi domka máasea ba. ²¹ Ncēè khòèm kò ko *cgòmkuana ka tamase, igaba x'áèan* koe guu a Nqarim cgoa tchànokaguè, nem Kreste ba nxãaska kg'amaga káà hùise x'óóa hãa. Gaa domkar cuiskaga Nqarim di cgòmkuana dxùukg'ai za tòóa hãa tite.

Nqarim di cgòmkuana di qãè tchõà ne (3–4)

3

Dtcòm sa nooam dàòm kgoaraè ta gham ga me e

¹ Gatu káà tc'èe tu Galatia tuè! Dìina gáé tsoò tua hãa? Gatu ncēe tcgái q'ooa tu koe gam kò Jeso Kreste ba qãèse x'áise xgàuèam hãa sa tu! ² Cúis gùù sar gatu koe q'ãa kg'oana: x'áèan komsana ka tua kò *Tcom-tcomsam* Tc'èe ba hòò, kana èe tu kóma hãa *qãè tchõàn koe* dtcòm kaa? ³ Tsóágase tu gáé káà tc'èe tua! *Tcom-tcomsam* Tc'èem cgoa tu tshoa-tshoaa hãa, ka tua ko ncēeska cgàam *di cauan* cgoa chòòkagu? ⁴ A hùì úú tamase tua kaisase xgàrasea hãa? Kháé tseegukaga ia kò hùì úú tama? ⁵ Gaam èe ko *Tcom-tcomsam* Tc'èe ba máà tu u, a ko gatu xg'aeku koe are-aresa zi tséé zi kúrú ba koáé x'áèan tu ko komsana domka gatà hēé? Kháé ba gáé èe tu kóma hãa *qãè tchõàn koe* tu dtcòma hãa domka gatà hēé tama?

⁶ Abrahamam ka i kò ii khamaga i ii: Nqarim koem kò dtcòm, a ba a kò tchànóm iise bóòè! ⁷ Ke nxãaska kóma q'ãa, èe dtcòm sa úúa hãa nea Abrahamam ka cóáse ga ne e sa. ⁸ *Nqarim di zi* Tcgãya zia kò nxãakamaga còoka bóò, Nqari ba gha tãá zi qhàò zi di ne dtcòm koe guu a tchàno ne iise bóò sa, a ba a kò Abrahamam ba kámága qãè tchõàn máa, a máá: “Wèé zi qhàò zia gha tsáá koe guu a ts'ee-ts'ee'g'aiè,” témé; ⁹ khama gane èe dtcòmán úúa hãa nea kò dtcòma hãam Abrahamam cgoa xg'ae a ts'ee-ts'ee'g'aiè.

¹⁰ Wèé ne èe x'áèan komsanan ka ko *tchàno ne iise bóòè kg'oana* nea cgúisea hãa; *Nqarim di zi* Tcgãya zi koe i goásea hãa a ko máá: “Wèé x'áè ka èe X'áèan dis Tcgãyas koe goásea hãa zi gùù zi wèé zi kúrú tamam khòè ba cgúisea hãa,” témé khama. ¹¹ X'áise i ko, cúim khòèm ga ba x'áèan ka Nqarim cookg'ai koe tchàno iise bóòè ta ga hãa sa; *Nqarim di zi* Tcgãya zia ko máá: “Eè tchàno ii ba gha dtcòm koe guu a kg'òè,” témé khama. ¹² Igaba i x'áèan dtcòmán koe guu tama, a ncēe koe guua, *Nqarim di zi* Tcgãya zi ko méé khama a ko máá: “Eè ko ncēe zi gùù zi kúrú ba gha gazi koe guu a kg'òè,” témé.

¹³ *Nqarim di zi* Tcgãya zi koe i goásea hãa a ko máá: “Wèém khòèm èe ko hiis koe tceé ba cgúiea hãa,” téméé khamam kò Kreste ba gatà domka cgúie. A ba a kò ncēeta hēéan ka x'áèan dis cgúikus koe x'ámá tcg'òò ta a. ¹⁴ Nxãasega i gha Abrahamam kò nqòòkaguèa hãa ts'ee-ts'ee'g'aikuan Jeso Krestem koe guu a tãá zi qhàò zi di ne koe tcàà ka, ta gha nxãasega dtcòm koe guu a èe ta kò nqòòkaguèa hãam *Tcom-tcomsam* Tc'èe ba hòò.

X'áèan hēé naka nqòòkagukuan hēéthēé e

¹⁵ Tíi qõe ga tuè, wèé cámi dis sere-sere sar gha tséékagu. Khòè ne kò qáé-xg'ae sa kúrú a tseegukagu sia hãa ne i cúí khóè ga kòbe si, kana c'èe gùù ga gaas koe càua hãa tite. ¹⁶ Nqòòkaguku zia kò Abrahamam ba hēé naka gam ka cóáse ba hēéthēé tsara bìrìèa hãa. Si *Nqarim di* Tcgãya sa ncēeta

mée naka máá: “naka gam ka cóase ga XU hěéthěe e,” témé tama naka sa kái xu nxàe, igabas ko máá: “naka cóase BA hěéthěe e,” témé, a ko cúí ba nxàe, ncěe Krete ii ba. ¹⁷ Ncěe sa nxàer kos ga si i a ko máá: Qáé-xg'ae sa Nqarim ka kámága kúru a tseegukaguèa hãa, i x'áean a ko máá: Qáé-xg'ae sa Nqarim dis nqòòkagu sa kaàkagua hãa tite. ¹⁸ Ncěe Nqarim dis máàkus kò x'áean koe guua hãa ne i nxãaska gaicara nqòòkagukus koe guu tama khama; igabam kò Nqari ba nqòòkagukus koe guu a Gam di cgómkuan ka Abrahamama ba máà a.

¹⁹ Nxãaska x'áean di tsééa nea dùú saa? Tcãàèa i kò hãa, *nxãasega i gha x'ái*, chìbian *kúru sa dùú si i sa ka*, me gha nxãakg'aiga *Abrahamam ka Cóase* ba síí hàà, ncěe kò nqòòkagukus koe nxàeèa ba. Moengele xu ka i kòo qòòkaguè, *Moshem* èe ko nqàè koe hãam koe guu a. ²⁰ Igaba èe nqàè koe hãa ba cúís *xg'aes cgoa cúí tséé* tama, igabam Nqari ba cúí Me e.

Qãan hěe naka cóan hěéthěe e

²¹ Kháé nxãaska ia x'áean Nqarim di zi nqòòkaguku zi cgoa qòòa mááku tama? Nxãas tama si i! Ncěe kg'òè sa ko óa di qarian úúam x'áem kò hàna hãa, nem ga kò khòè ba tseegukaga x'áean komsana koe guu a Nqarim cgoa tchànokaguèa khama. ²² Igabas ko *Nqarim dis* Tcgãya sa nxàe tseegukagu, wèem nqòò ba chìbian koe hãa sa, nxãasegas gha èe kò nqòòkaguèas abas ncěe ko Jeso Krestem koe dtcòmàn koe guu a máàè sa, èe ko dtcòm ne máàè ka.

²³ Igaba dtcòm kò hàà cookg'ai koe ta kò x'áean ka qgóó a qáèèa hãa, nxãakg'aigas gha síí ncěe ko hààs dtcòm sa hòèè ka. ²⁴ I kò gaa domkaga x'áean tc'ãa-cookg'ai ta a hãa, Me nxãakg'aiga síí Krete ba hàà*, nxãasega ta gha dtcòm koe guu a *Nqarim cookg'ai koe* tchàno iise bóèè ka. ²⁵ Si gaas dtcòm sa hààraa, i ncěeska *x'áean tc'ãa-cookg'ai ta a* tama.

²⁶ Wèéa tu ga dtcòm koe guu a Jeso Krestem koe Nqarim di tu cóa tu u khama. ²⁷ Wèéa tu èe kò Krestem koe tcguù-tcguuèa hãa tua Krete ba hàna khama. ²⁸ Me Juta ba kana Gerika ba hãa tite, me qãa ba kana qãa tama ba hãa tite, me kg'áò ba kana dxàes ga sa hãa tite, wèéa tu ga Jeso Krestem koe cúí tu u khama. ²⁹ A ncěe Krestem di tu kò ii, ne tu nxãaska Abrahamam di tu cóa tu u, a tu a èe kò nqòòkaguèa hãas x'ais di tu q'òò-kg'ao tu u.

4

¹ Méé ra ko sa: èe gha ko hàà x'aian q'òòm kò cóa ba ii nem gha hàà kg'amaga qãam khama ma sèèè, èetam ga ma wèè zi guù zi q'òòa hãa igaba. ² Tchàno-tchanoku-kg'ao xu hěe naka qòòkagu-kg'ao xu hěéthěe dòm q'oo koem hãa, me gha nxãakg'aiga xòòm ka tòóèa hãam x'aè ba síí hàà. ³ Ncěem dàòm ka ta gatá igaba thěé, èe ta kò cóa ii, ka kò nqòóm di qarian di ta qãa ta a. ⁴ Igaba èem ko x'aè ba cg'òè kam kò Nqari ba Gam dim Cóa ba tsééa úú, khòès ka ábàèa hãa, a x'áean dòm q'oo koe kg'òèa hãa ba, ⁵ síím gha èe x'áean dòm q'oo koe hãa ne kgoara ka, nxãasega ta gha *Nqarim di ta* cóa ta ii di qarian hòè ka. ⁶ Me kò Nqari ba cóa tu u domka Gam ka Cóasem dim Tc'èe ba tsééa tcg'òó, Me síí tcáoá ta koe tcãà, a ba a q'aua tcii a ko máá: “Aboè, gatá ka Xòò Tseè,” témé. ⁷ Khama tsi ncěeska gaicara qãa tama, igaba tsi cóa tsi i, a cóa tsi kò ii ne tsi gataga thěé Nqarim koe guu a q'òò-kg'ao tsi i.

* **3:24:** Me nxãakg'aiga síí Krete ba hàà - kana “a ko Krestem koe úú ta a”.

Paulo ba Galatia ne dis téé-q'oos ka area hãa

⁸ Kg'aia, ncêe tu kò Nqari ba c'ùua hãa x'aè ka tu kò guù zi ncêe nqári tama zi di tu qãa tu u. ⁹ Igaba tu ncêeska Nqari ba q'ana hãa (i ko gataga qaase, nxàer gha a máá: “Nqarim ka tu q'ãaèa hãa,” témé sa), ka tua gha nxãaska ntama ma nqóóm di qarian ncêe kg'amka, a cgóm-cgomsa koe gaicara kãbise? A tseegukaga tua gaicara gaan di qãa kg'oana? ¹⁰ C'êe cáman hêé, naka nxoean hêé naka x'aèan hêé naka kurian hêéthêé tu xaèa kg'ónò a ko kôè zi kúru. ¹¹ Q'áokagu te tu ko! Eër gatu koe kúrua hãa tsééa ne káà hùi khamaga i ii domka.

¹² Tíí qôe ga tuè, corè tu ur ko a ko máá: Tíí khama méé tu ii, témé, tíí igabar gatu khama ii ke. Cúí cg'ãè ga tu kúru cgae te tama. ¹³ Q'ana tu hãa, cgáé-q'oom di kg'amkan domkagar kòo kg'aia qãè tchòan xгаа-xгаа tu u sa. ¹⁴ Eêta i kò ma tiri tcìian kúrua bóda tu di ii, igaba tu kò táá ntcoe te ga hêé, a xguì te ga hêé, a kò Nqarim dim moengelem khama ma qãèse hàakagu te, Jeso Krestem khama ma. ¹⁵ Gatu di qãè-tcaoa ne *ncêeska* ndaa? Tíí ga ra gha nxàea tseegukagu a máá, kgoanase i kò ne tu ga tcgáia tu nxòbea tcg'óó, a máa te, témé. ¹⁶ A *ncêeska* ra gáé gatu dim cg'òo-kg'ao ba kúruéa, ncêer ko tseeguan bíri tu u ka?

¹⁷ Eè xu *tshúù-ntcôa-kg'ao* xua qãèm dàòm ka tcãà-tcaoa máá tu u tama, igaba xu ko qaa sa *sixae cgoa* q'aa-q'aa tu u si i, nxãasega tu gha tcãà-tcaoa máá xu ka. ¹⁸ I wèè x'aè ka qãès guùs koe tcãà-tcaoan qãè e, tíí kò gatu cgoa hãa ne cúí tamase. ¹⁹ Tiri tu cóa tu ncàm-ncamsa tuè, gatu domkar gaicara ábàn di thòòan koe hãa, Me gha nxãakg'aiga síí Kreste ba gatu koe kúrué! ²⁰ Nta ra ko ma tc'êe, ncêeskar ga gatu cgoa hãa sa, a ra a ga kg'ui-q'ooa te kãbi! Gatu kar area hãa khama.

Hagare sa hêé naka Sarah sa hêéthêé e

²¹ Bíri te tu, gatu ncêe x'aèan dóm q'oo koe tu gha hãa sa ko tc'êe tu: a x'aèan tu komsana tama? ²² Góásea i hãa a kò máá, Abrahama ba ko cáman cóa tsara úua hãa, me c'êe ba qãàs di me e, me c'êe ba *gam dis khòès* kgoarasea hãas di me e, téméè. ²³ Igabam kò qãàs dim cóa ba cgàm koe guu a ábàè; me kò kgoarasea hãas khòès dim cóa ba nqòòkagukus koe guu a ábàè. ²⁴ Ncêe zi guù zia gha x'áis iise sèèè: ncêe sara khòè sara cáman sara qáé-xg'ae sara a; c'êe sa Sinai dim xàbim dis x'ái si i, a ko hàà gha qãàn kúru cóan ábà, si nxãa sa Hagare si i. ²⁵ Si Hagares ncêe sa Sinai dim xàbim Arabia dim nqóóm koe hànám dis x'ái si i, a Jerusalema dis x'ái si i; gas di ne cóa ne cgoas xg'ae a qãà si i khama. ²⁶ Igaba tc'amaka hãas Jerusalema sa kgoarasea, a sa a gasá gatá ka xòò si i. ²⁷ Góásea i hãa khama a ko máá: “Qãè-tcao, sáá ábà tama si khòè seè,

qãè-tcaoan ka q'au,

sáá ncêe ábàn di thòòan koe hãa tite si;

êe aaguèas khòès di cóa nea

êe sèèa hãas khòès dian ka kái i khama,”

téméè.

²⁸ *Ncêes Jerusalema sa gatá ka xòò si i khamaga* tu gatu, tíí qôe ga tuè, Isakam khamaga ma nqòòkagukus di tu cóa tu u. ²⁹ Igaba êem x'aèm kam kò êe ko cgàm koe guu a ábàèm cóa ba, êe Tc'êem koe guu a ábàè ba xgàra; si ko gatá iis guù sa ncêe zi cáman zi kaga igaba kúrué. ³⁰ Igaba sa ko *Nqarim dis* Tcgãya sa nta méé? Ncêetas ko méé a ko máá: “Xhàiaagu qãà sa hêe naka gaas dim cóa ba hêéthêé e! Qãàs dim cóa ba cuiskaga êe kgoarasea hãas khòès dim cóam cgoa xg'ae naka q'òòà hãa tite ke,” témé. ³¹ Gaa domka,

tíi qõe ga tuè, qãàs di ta cóá ta tama ta a, igaba ta kgoarasea hãas khòès di ta cóá ta a.

Dtcòm-kg'ao ne di kgoarasea ne naka tsééa ne hēéthēé e (5-6)

5

Krestem koe kgoarasea hãa ne

¹ Kreste ba kò kgoara ta a, nxãasega ta gha kgoarasease hãa ka; gaa domka méé ta nxãaska qarika téé, naka taa qãàn dis joko sa gaicara táá kgoara mááse guu.

² Komsana! Tíia, Paulo ra ko birí tu u a ko máá: q'ãe nqãa-qgai khòè tu kòo nem Kreste ba gatu koe cúí hùì ga úú tama, témé. ³ A ra a ko wéém khòèm èe q'ãe nqãa-qgai khòèm gha sa máásea hãam koe gaicara nxàea tseegukagu, nxãaska méém èe i ko x'áèan méés wèé sa kúrú sa. ⁴ Gatu ncèe x'áèan *komsana* ka gha tchàno tu iise bódè tua Krestem koe guu a q'ãea tcg'òòèa; cgómkuan tu cg'áé guua. ⁵ Tc'èem koe ta ko guu a dtcòm koe ta gha tchàno ii dis nqòò sa hãa a qãà khama. ⁶ Q'ãe nqãa-qgai khòè sa kana q'ãe nqãa-qgai khòè tama sa Jeso Krestem koe cg'áé tama, igaba ncàm koe ko tséés dtcòm si i.

⁷ Qãese tu kòo qàrà, ka ia diín xgàè-kg'am tua hãa tseeguan komsana ne? ⁸ Eèta iis xгаа-xgaaku sa Gaam èe ko tcii tu um koe guu tama. ⁹ Cg'aré péré gãe-gãe ne ko kái péréan kúrú i gãe. ¹⁰ X'aigam koer tcoman úúa hãa, cuiskaga tu c'èe dàò ga sèèa hãa tite di i; me gha gaam èe ko nqùu sa tcàà tu u ba gam dis xgàrase sa xám, diím ga igaba.

¹¹ Igaba, tíi qõe ga tuè, ncèe xгаа-xгаа ra kòo, a ko máá: q'ãe nqãa-qgai khòoku sa ko qanega qaase, témé ne ra ko kháé nxãaska dùús domka xgàraèa máá? Gatá i kò ii, ne i ga kò xgàus *ka xгаа-xgaan* xg'ore sa ghùì tama. ¹² Eè ko tcg'ome tcúú tu u xu khòè xu méé xu qõò naka síí q'ãe khòo-kg'aiè sar ko tc'èe!

¹³ Kgoarasea tu gha hãa ka tu tciièa khama, tíi qõe ga tuè; igaba méé tu gatu di kgoarasean táá cgàam di zi tséé zi koe tcàà guu; igaba méé tu ncàm kuan koe guu naka gatu ka c'èean tsééa máá. ¹⁴ Wèé x'áèa ne ko cúím x'áè-kg'am koe nxàèe a ko máá: "Tsáá ka c'èe ba méé tsi ncàm, èe tsi ma ncàmse hãa khamaga ma," témé khama. ¹⁵ Igaba èe tu kòo kaáku a ko kaá kg'ooku, ne méé tu q'òése naka tua gha gatu ka c'èe ne ka táá cg'òèe guu.

Tcom-tcomsam Tc'èem koe kg'òè sa hēé naka cgàam di tsééan hēéthēé e

¹⁶ Igaba ra ko máá: *Tcom-tcomsam* Tc'èem ka méé tu tcèè tcuìè naka tua cgàam ko tc'èe sa táá kúrú guu, témé. ¹⁷ Cgàam ko qaa sa èem ko *Tcom-tcomsam* Tc'èe ba qaas cgoa qòòa mááku tama khama, si Tc'èem ko qaa sa cgàam dis cgoa qòòa mááku tama; ncèea ne ko x'ãàku khama, nxãasega tu gha èe tu ko tc'èe sa táá kúrú ka. ¹⁸ Igaba ncèe *Tcom-tcomsam* Tc'èem ka tu kò tc'ãà-cookg'aièa hãa ne tu x'áèan dòm q'oo koe hãa tama.

¹⁹ Cgàam di tséé ne ko kg'ama bóòse a i a: cg'árà a, naka cg'ãè zi tséé zi hēé, naka cg'urian hēé, ²⁰ naka kúrúa mááseèa hãa nqárian dqòmàn hēé, naka tsoàn cii hēé, naka hòrekuan hēé, naka xg'orean hēé, naka tauan hēé, naka xgòàn hēé, naka cèèan hēé, naka kómku taman hēé, naka dtcòò zi cgoa q'aa-q'aasean hēé, ²¹ naka chiikuan hēé, naka nqàrea hãa ne hēé, naka qarika kg'àan hēé, naka ncèe zi gùù zi khama ii zi hēéthēé e. Ra ko

ncēeska bîrîa q'āa-q'āa tu u, ncēer kò kg'aia ma q'āa-q'āa tua hāa khamaga ma, a ko máá: ēeta ii zi gúu zi ko kúrú nea cuiskaga Nqarim di x'aian q'òòà hāa tite, témé.

²² Igaba *Tcom-tcomsam* Tc'ēm di tc'áróa ne ncàm si i, naka qāè-tcaoan hēé, naka tòókuan hēé, naka qáo tcáóan hēé, naka qāè tcáóan hēé, naka qāèan hēé, naka tcom-tcomsan hēé, ²³ naka tc'aua hāan hēé, naka qāè qgóósean hēéthēé e. Eēta ii zi gúu zi koe i x'áèan tséé úú tama. ²⁴ Ne gane ēe Jeso Krestem di ne cgàa ba xgàua hāa, naka gaam cgàam di zi xámse-q'oo zi hēé naka gaam di zi tc'ēe zi hēéthēé cgoa. ²⁵ Ncēè Tc'ēm ka ta kò kg'òèa hāa, ne méé ta Tc'ēm cgoa qòòà te si i. ²⁶ Táá méé ta bóòse gúu kana ghāaku di ii guu, kana chiiku di ii guu.

6

Wèém khòè ba qāèan kúrúa máá ne

¹ Tíí qōè ga tuè, ncēè c'ēm khòèm kò cg'āèan kúrú ka qgóóèa hāa, ne méé tu gatu ncēe *Tcom-tcomsam* Tc'ēe ba úúa hāa tu tc'ausase úúa tcg'óò me. Tsáá igaba méé tsi kòrese a hāa naka tsia táá chìbian koe tcāà guu. ² Gatu di zi xgàm zi tu xgàma hùiku, naka tua gha ncēm dàòm ka Krestem di x'áèan komsana. ³ A ncēè c'ēm khòèm kò tc'ēea máá, gúú cgáé me e, ta tc'ēea hāa, gúú cgáé tama baa igaba, nem ko qàè-qaese khama. ⁴ Wèém khòè ba méém gam di tsééan qāèse bóò. Qāè kò ii nem gha nxāwa koase, c'ēm khòèm cgoa tòóa xg'aese tamase. ⁵ Wèém khòè ba méém gam dis xgàm sa dcēea mááses gúú si i khama.

⁶ Eē ko *Nqarim* òòm kg'ui ba xgaa-xgaaè ba méém gam òòm xgaa-xgaa-kg'aom cgoa wèè zi gúú zi qāè zi xg'aea máá.

⁷ Táá méé tu qàè-qaèe guu: Nqari ba cuiskaga ncòè tite ke; wèés gúús ēem ko khòè ba xhàrà sa, nxāa sam gha gataga thēé tcuù khama. ⁸ Me gha gaam ēe ko gam di cgàan koe xhàrà ba, gaam cgàam koe ga guu a kòbea cg'òò sa tcuù; igaba gaam ēe ko *Tcom-tcomsam* Tc'ēm koe guu a xhàrà ba gha *Tcom-tcomsam* Tc'ēm koe guu a chòò tamas kg'òè sa tcuù khama. ⁹ Ke hàà naka ta qāèan kúrú ka táá xhòekaguè guu; kg'anoa hāam x'aèm ka ta gha tcuù ke, ncēè kaàn tcáó tama ta kò hāa ne. ¹⁰ Gaa domka, ncēe ga ta x'aè ba hòòà hāa, ke hàà naka ta wèè khòèan koe qāèan kúrú, kái-kg'aise ēe dtcòmòs òòm x'ám di ne koe.

Còò di zi dqàèku zi hēé naka tsgámku zi hēéthēé e

¹¹ Bóò, nta noose kaia hāa góá ner ko tséékagu sa, ncēer ko *ncēeska* tshàua te cgoa góá máá tu u ka.

¹² Gane ēe ko chùu tu u q'āe nqāa-qgai khòè tu gha ka nea ko cgàam koe qāè-qgóósean cúíga tc'ēe, nxāasega ne gha Krestem dis xgàus domka táá xgàràè ka. ¹³ Gane ēe q'āe nqāa-qgai khòèa nea gane ka x'áèan qgóóa qari tama khama, igaba ne ko tc'ēe gatu méé tu q'āe nqāa-qgai khòè sa, nxāasega ne gha gatu òòm cgàam koe dqòmse ka. ¹⁴ Igaba tíí ka, cuiskagar c'ēs gúús koe dqòmsea hāa tite, gatá òòm X'aigam Jeso Krestem dis xgàus koe cúí oose. Gaas koer guu a nqóò ba xgàua mááèa, ra tíí nqóò ba xgàua mááèa. ¹⁵ Q'āe nqāa-qgai khòè sa kana q'āe nqāa-qgai khòèa tama sa gúú méé tama khama, igabam ko Nqari ba kabas kg'òè sa kúrúa máá ta a*. ¹⁶ Tòókuan hēé naka thòò-xama-máákuan hēéthēé méé i gane ēe ko ncēm

* **6:15:** kabas kg'òè sa kúrúa máá ta a - Gerika sa ko c'ēe zi kg'ui zi tséékagu ncēe ko máá: "kabase kúrúea hāam nqóòm" khama ma, témé zi.

x'áè-kg'ám ba xùri ne cgoa hãa, *gane hěé* naka Nqarim di ne Iseraele ne hěéthěé e.

¹⁷ Coo dis ka mée i c'ěe khòe ga táa cg'ãen kúrúa máa te guu, cgáé-q'ooa te koer Jesom domka xgàrakuan di zi x'ái zi úúa hãa ke.

¹⁸ Cgómkuan X'aigam Jeso Krestem di mée i gatu dim tc'ěem cgoa hãa, tíi qõe ga tuè. Amen.

EFESO NE Paulom dis tcgãya sa Efeso ne koe Téé-cookg'ai sa

Paulom dis tcgãyas Efeso di ne khòè nem góá máána hãa sa tc'ãà dis ka ko Nqarim dis tc'ées ka kg'ui. Nqari ba kò tc'ée, wèés gúùs ãe nqarikg'ai di sa hëé naka nqòómkg'ai di sa hëéthëé gha Krestem koe xg'ae a cúis gúù sa kúrú sa (1:10). Gatagas ko thëé Nqarim di ne khòè ne dtcàrà, Gam ko ma tc'ée khama ne gha ma xg'ae a Jeso Krestem cgoa cúis gúù sa ii sa.

Tc'ãà di xòèan tcgãyas di koem ko Paulo ba cúí iis ka nxàe, Nqarim Abom kò ma Gam di ne khòè ne ma nxárá tcg'òò sa hëé, naka ne kò ma Jeso Krestem koe ma chìbia ne qgóóa mááa a kgoaraès ka hëé, naka Nqarim dis nqòòkagukus ko ma Tcom-tcomsam Tc'èem ka ma máàkùès ka hëéthëé e.

Càm dim xòèm koem ko nxárá-kg'ao ne birí, tseguse méé ne Krestem dis kg'òè sa nqòómkg'ai koe kg'òè sa.

Tãáka zi dàò-kg'ám zia ko tséékaguè, a ko x'ái, Nqarim di ne khòè ne ko ma Krestem cgoa xg'ae a cúis gúù sa ii sa: kereke sa tc'áróm khama ii, me Krete ba Tcúú Me e; a sa a nquum khama ii, Me Krete ba hukuan dim Nxôá Me e; a sa a sèèès kos khòès khama ii, me Krete ba khòès dim Khòè Me e.

Paulo ba kò káíse Nqarim di cgómkuan Jeso Krestem koe hàna ka kg'ui. Wèé zi gúù zia ko Krestem di x'áàn koe guu a bóòè: Gam di ncàmkuan hëé, naka dàòà-máákuan hëé, naka chìbian di qgóóa-máákuan hëé, naka cgómkuan hëé, naka q'ano-q'anokuan hëéthëé e.

Qaa-qaasa kg'uia ne:

- kereke sa Krestem dim tc'áro me e, Me Krete ba Tcúú Me e
- Krestem di zi qguù zi
- (tc'áróm di) kai-q'ooa ne
- Nqarim dis tc'ée sa
- tòókua ne
- cúis gúù sa ii

Tcgãyas q'oo koe hàna zi:

- Krete ba hëé naka kereke sa hëéthëé e (1-3)
- Kabas kg'òè sa Krestem koe (4-6)

Kreste ba hëé naka kereke sa hëéthëé e (1-3)

Tsgámkaguku zi

¹ Paulo ra a, Jeso Krestem dir x'àè úú-kg'ao* ra, Nqarim ma tc'èea khama.

Efeso koe hãa ne tcom-tcomsa, a Jeso Krestem koe dtcòma hãa ner ko ncées tcgãya sa góá máá, a ko máá:

² Nqarim gatá ka Xòò ba hëé naka X'aigam Jeso Krete ba hëéthëé tsara koe guua hãa cgómkuan hëé naka tòókuan hëéthëé méé i gatu cgoa hãa, témé.

Krestem koe guua ts'ee-ts'ee'ekg'aikua ne

* 1:1: x'àè úú-kg'ao - Gerika sa ko "apostolo" témé.

³ Dqom̄mè méém Nqarim gatá dim X'aigam Jeso Krestem ka Xõ ba, ncêe kò Krestem koe guu a nqarikg'ai koe hàna zi qgái zi di ts'ee-ts'eekg'aikuan Tc'ëem di wée cgoa ts'ee-ts'eekg'ai taa ba. ⁴ Nqõóm kúrúe tamasa cookg'ai koem kò Gam koe guu a nxará tcg'óóa máase ta a khama, tcom-tcomsa ta gha, a tcgái q'ooa ba koe kàà chibi ii ka. ⁵ Ncàmkuan cgoam kò bóòà tcg'òó a nxàea hãa, Jeso Krestem koe ta gha guu a Gaam di ta cóa ta ii sa, ãem kò ma tc'ëea hãa a ma ncàma hãa khama, ⁶ nxãasega ta gha x'áako cgómkuan Gam di dqom̄ ka, ncëem *Gam dim Cóám* ncàmam hãam koe kgoarasea hãase máà taa a. ⁷ Krestem koe ta chibian di qgóóa-máákuan dis kgoarase sa úúa. Gam di cgómkuan dis qguùs koem guu a Gam di c'áòan cgoa x'ámá tcg'óó ta a hãa khama. ⁸ Cgómkuan ncëem tchààse máà taa hãa a, wée tc'ëean Gam di cgoa hëé naka bóòà q'ãan cgoa hëéthëé e. ⁹ Nqari ba kò Gam di zi tc'ëe zi chómsea hãa zi q'ãa-q'ãa ta a, ãem kò ma *Krestem* koe guu a ncàma hãa khama ma: ¹⁰ Eëm Nqari ba nxará tcg'óó hãam x'aèm kam gha wée zi gúú zi Krestem koe xg'ae-xg'ae a cúis gúú sa kúrú ka, wées gúús ãe nqarikg'ai di sa hëé naka nqõómkg'ai di sa hëéthëé e. ¹¹ Nqari ba nxará tcg'óó taa, Krestem koe ta gha Gaam di ta ii ka, ãem kò ma birísea hãa khama, wée zi gúú zim kò Gaam ko ma tc'ëe khama hëé naka Me ko ma bóòà tcg'óó zi khama hëéthëé ma kúrú khama, ¹² nxãasega ta gha Gaam di x'áan dqom̄ ka, gatá ncêe kò *nqòòkaguèa hãam* Krestem koe tc'ãa a nqòòan úúa hãa ta.

¹³ Gatú igaba tu Krestem koe hãa, ãe tu kò tseeguan dim kg'uim, ncêe qãè tchòàn gatu di kgoarakuan di ba ko kóín ka. Gam koe dtcòman ka tu kò Gaam di tu ii dis x'ái sa tòò cgaeè, nqòòkaguèa hãam Tc'ëem Tcom-tcomsa ba. ¹⁴ Tcom-tcomsam Tc'ëe ba x'ái Me e, nqòòkaguèa hãa gúúan gha tseeguan kaga hàà sa. Gaam x'aèm kaga ta gha kgoarakuan cg'oèase hòò, nxãasega ta gha Gam di x'áan dqom̄ ka.

Paulo ba ko Efeso ne còrèa máá

¹⁵ Ra ko ncêes gúús domka còrèa máá tu u. X'aigam Jesom koe dtcòman gatu di kar kóíma hãa, naka wée khóèan tcom-tcomsa koe tu úúa hãa ncàmkuan ka hëéthëé e. ¹⁶ Gaa domkar gatu domka Nqari ba qãè-tcaoa máán chòòkagu tama, a ko tiri còrèan koe tc'ëe-tc'ëese tu u. ¹⁷ Nqarim gatá dim X'aigam Jeso Krestem di ba, x'áan ka Xõ bar ko dtcàrà, bóòà q'ãan dim Tc'ëe bam gha máá tu u sa, Me nxãasega *Nqarim di zi gúú zi xgòre-kg'aia* máá tu u, tu qãèse q'ãa Me ka. ¹⁸ *Còrè ko*, tcáóa tu gha x'áakaguè, tu nxãasega q'ãa, dùútsa nqòòs koem tcii tua hãa sa hëé, naka Gam dis qguùs x'áako sa nta noose kaia hãa sa hëéthëé e, ncêe tcom-tcomsa ne khòè ne Gam di nem nqòòkagua hãa sa. ¹⁹ *Gatagar ko còrè, q'ãa tu gha* nta noose i Gam di qarian gatá ncêe ko dtcòm ta koe kaia, a nxaráè tite sa. Gam di qarian ncêe ko kaia qarian cgoa tséé e, ²⁰ qarian ãem kò Krestem koe tséékagua hãa a, ãem kò x'ooan koe ghùì Me, a nqarikg'ai koe kg'áòm x'òàm Gam dim xòè koe ntcòo Me ka. ²¹ *Nqari ba gaa koe* wée ne khòè ne ntcòò-q'ooaga ne hëé, naka x'aigan hëé, naka tc'ãa-cookg'aian hëé naka wée qarian hëé, naka wée zi cg'òè zi hëéthëé tc'amkg'ai koe ntcòo Mea, ncëem nqõóm koe cúí tamase, igaba ncêe ko hààm nqõóm koe ga hëéthëé e. ²² Nqari ba wée zi gúú zi *Krestem di nqàrèan* ka nqáaka tòóa, a *kerekes dim tc'ãa-cookg'ai ba kúrú Mea*, Me wée zi gúú zi *tc'ãa-cookg'aia hãa*. Ncëem dàòm kam kerekes dim Tcúú Me e, ²³ ncêe Gam di tc'áró ii sa. Si Gam cgoa

cg'òè-cg'oeèa hãa, Gaam ncêe ko wèé ne khòè ne wèé gúùan cgoa cg'òè-cg'oe ba.

2

Chìbian koe ta kò hãa a x'óóa hãa, igabagam kò Nqari ba Krestem koe kg'òèkagu ta a

¹⁻² C'êe x'aè ka tu kò x'óóa hãa, gatu di cg'ãè cauan hêé naka chìbian hêéthêé koe tu kò hãa ka, a tu a kòo cg'ãèm dàòm koe kg'òè, ncêem nqòóm di ne khòè ne khama ma, a kò tc'ãá-q'oo dim tc'ãã-cookg'aim di qarian dòm q'oo koe hãa, tc'êem ncêe ko ncêeska khòè ne êe Nqari ba kóm tama ne koe tséé ba. ³ Gataga ta kò wèéa ta ga gane khama ii, a kòo gatá di cgàan ko tc'êe sa xùri, a kòo cgàa ba hêé naka tc'êean hêéthêé ko tc'êe zi gúù zi kúrú, a kò gatá iim dàòm ka ncùisega kg'òèa ta q'oo koe *Nqarim ka* xg'òà-cgaekuan tééa máána hãa ta khòè ta a, c'êe ne khòè ne khamaga ma.

⁴⁻⁵ Igabagam kò Nqari ba Gam dis ncàmkus kaias cgoa ncàm ta a, a kò cg'ãè cau ta ii a x'óóa hãa koe Krestem cgoa xg'ae a kg'òèkagu ta a. A kò ncêes gúù sa thõo-xama-máákuan kam cg'òè cgaeèa hãa domka kúrú. Cgómkuan domka tu kgoaraèa! ⁶ A ba a kò Gam cgoa xg'ae a x'ooan koe ghùì ta a, a kúrú ta a, ta kò Gam cgoa xg'ae a nqarikg'ai di zi qgái zi koe ntcòò, Jeso Krestem koe. ⁷ Nxãasegam gha hàako zi x'aè zi ka Gam di cgómkuan dis qguùs nxará chòè tite sa x'ái ka, ncêem kò Jeso Krestem koe guu a Gam di qãèan koe máa ta a sa. ⁸ Dtcòmán koe tu guu a cgómkuan domka kgoaraèa khama, si ncêe sa gatu koe guu tama, a Nqarim dis aba si i, ⁹ a gatu di tséé-q'ooan koe guu tama, nxãasega i gha táá cúí khòè ga dqomse ka. ¹⁰ Nqarim tshàu ka ta kúrúèa khama, a Jeso Krestem koe kúrúèa, qãè tsééan ta gha kúrú ka, ncêem kò Nqari ba nxãakamaga kg'òná tòóa a, gaan q'oo koe ta gha qòò ka.

Krestem koe cúís gúù sa kúrúa ne

¹¹ Gatu ncêe táá zi qhàò zi di iise ábàèa* tu cgoar ko kg'ui. *Juta* ne kò q'ãe nqãa-qgai khòè, ncêe khòèm ko tshàua ba cgoa cgáé-q'ooa ba koe kúrús gúù sa, a ne a ko nxãaska 'q'ãe nqãa-qgai khòèa ne' ta ma tciise, igabaga tu ko gatu 'q'ãe nqãa-qgai khòè tama ne' ta ma tcièè. Ke méé tu tc'êe-tc'êese, ¹² êe x'aè ka tu kò Kreste ba úú tama sa, a tu a kò Iseraele di ne khòè ne ka táá nqòò di tu khòè tu u, a kò qáé-xg'aes nqòòkagukuan dis koe c'úúsea tu khòè tu u, a tu a kò nqòòan ga úú tama, a kò nqòómkg'ai koe Nqari úú tama. ¹³ Igaba tu ncêeska gatu êe kò nqúú ii tu, Jeso Krestem koe, cúise óáèa hãa, Krestem di c'áòan ka. ¹⁴ *Kreste ba* gatá dim tòòku Me e khama, ncêe kúrú ta a ta cúí ii ba, cam xg'ae sara a kò ii igaba, a ba a hòrekuan dim xhàrom q'aa-q'aa ta a kòo ba xg'aekua ta koe khóá hãa. Gam di cgàan koem kò ¹⁵ *Juta ne di* x'àèan hêé, naka gaan di x'áè-kg'áman hêé naka dqàè-kg'aman hêéthêé cg'òo, a cúim tc'áróm kaba ba Gam koe kúrú, cam tc'áróan téé-q'oo koe, tòòku sa kúrúan ka. ¹⁶ Xgàus koe x'óóan Gam di kam kò wèé sara qhàò sara cúim tc'áróm koe Nqarim cgoa tòókukagu, a kò gane di hòrekuan gaas xgàus cgoa ga cg'òo. ¹⁷ Me kò hàà tòókuan di qãè tchòàn xgaa-xgaa: gatu êe kò nqúú ii tu koe hêé, naka gane êe cúú ne koe hêéthêé e. ¹⁸ Gam koe ta ko guu a wèéa ta ga cúim Tc'êem cgoa kgoarasease Abom koe síí khama.

* **2:11:** ábàèa - Gerika sa ko máá: "cgàam koe," témé.

¹⁹ Khama tu ncēeska tǎá za guua kana c'úusea hǎa tu khòe tu tama tu u, igaba tu ncēeska ēe tcom-tcomsa ne cgoa cúim nqōóm di tu khòe tu u, a tu a gataga Nqarim dim nquum di tu x'ǎe-kg'ao tu u. ²⁰ Gaam nquum dis tshoa-tshoase-q'oo sa x'ǎe úú-kg'ao xu hēe naka porofiti xu hēéthéé ka kúrúea hǎa, Me Jeso Krete ba nquum huku dim nxōá Me e. ²¹ Gam koem ko wèém nquu ba qg'óoa xg'ae a kaikaguè, a ba a gha nxǎasega X'aigam koe tcom-tcomsam tempele ba ii. ²² Gam koe tu ko gatu igaba c'ēe ne dtcòm-kg'ao ne cgoa tshàoa xg'aeè, nxǎasega tu gha Tc'ēm koe guu a Nqarim gha x'ǎem qgǎi ba ii ka.

3

Paulo ba ko tǎá zi qhàò zi koe Krestem ka xгаа-xгаа

¹ Ncēes gúus domkar kò tíia Paulo ra, Jeso Krestem domka qáéea hǎa ra, gatu tǎá zi qhàò zi di tu domka ra... *ko máá:* ² Nqarim máa tea hǎas tséés cgómkuan xгаа-xгаа dis ka tu gáé kóma hǎa, *ra gha gaa cgómkuan* gatu koe *tséekagu*. ³ Nqari ba kò Gam dis tchōàs chómsea hǎa sa x'ái tea hǎa, ra kò gaas ka kg'aia xòmse góá máá tua hǎa. ⁴ Eè tu kò ncēer tíi góá hǎas gúu sa nxárá ne tu gha q'ǎa, Krestem dis tchōàs chómsea hǎa sar q'ana hǎa sa. ⁵ Ncēe nqáéa zi x'ǎe zi kas kò cúim khòem ga ba q'ǎa-q'ǎe tama, igabam ncēeska *Nqari ba* Tcom-tcomsam Tc'ēm koe guu a Gam di xu tcom-tcomsa xu x'ǎe úú-kg'ao xu hēe, naka porofiti xu hēéthéé koe x'ái sia hǎa. ⁶ *Si ncēes tchōàs chómsea hǎa sa ncēe si i:* Jeso Krestem koe ne kò tǎá zi qhàò zi di ne qǎè tchōàn koe guu a *Juta ne* cgoa xg'ae a Nqarim di zi gúu zi di ne q'òò-kg'ao ne kúrúea, a hàà gane cgoa xg'ae a cúim tc'áro ba kúrú, a ne a kò *Nqarim nxàea hǎas* nqòòkaguku sa gane cgoa xg'aea máá.

⁷ Nqarim di qarian di tséé-kg'áman koem kò guu a Gam di cgómkuan máa te, ncēes tchōàs qǎès dim tséé-kg'ao bar gha kúrú di i. ⁸ Wéé ne ēe tcom-tcomsa ne kar nqǎaka hǎas téé-q'oos di ra a, igabar ncēe cgómkuan máàea hǎa, tǎá zi qhàò zi di ne koer gha Krestem di zi qguu zi ncēe nxárá chòòe tite zi di qǎè tchōàn xгаа-xгаа ka, ⁹ a wéé ne khòe ne q'ǎa-q'ǎa, Nqarim ko ma Gam dis tchōàs chómsea hǎa sa ma qòòkagu sa. Nqarim ncēe wéé zi gúu zi kúrúea hǎa ba kò ncēes gúu sa kúrú si kuri xu kuri xu táá q'ǎase, ¹⁰ nxǎasegam gha *Nqari ba* ncēm kámám ka kerekes koe guu a bóòse tamam nqōóm* di xu tc'ǎa-cookg'ai xu hēe naka qarian hēéthéé koe, Gam di q'ǎan di tc'ēean kúrú i q'ǎase ka - *Gam di q'ǎan di tc'ēean ncēe* ko kái zi tǎáka zi dàò zi ka x'áise e. ¹¹ Nqōóm kúrúe tamas cookg'ai koem kò ma tc'ēea hǎa khamam kò ma Nqari ba Jeso Krestem gatá dim X'aigam koe guu a ncēes gúu sa kúrú. ¹² Gam domka ta gha Gam koe dtcòm koe guu a kgoarasease Nqarim hàna koe tcǎà, tcoman úúa hǎase. ¹³ Gaa domkar ko dtcàra tu u, tǎá tu gha xgàrasean tiri ka xhōen-tcáo sa; gatu domkar ko kúrú u, qǎè-tcao tu gha máá a ka.†

Paulo ba ko gaia Efeso ne còrèa máá

¹⁴ Gaa domkar ko *gatá ka* Xòòm cookg'ai koe qúrúea te cgoa qámse, ¹⁵ ncēe nqarikg'ai hēe naka nqòómkg'ai hēéthéé di zi qhàò zi wéé zi cg'òèan máàna hǎa ba. ¹⁶ Ncēm ko ma x'áàkos qguu sa úúa khamar ko ma

* **3:10:** bóòse tamam nqōóm - Gerika sa ko máá: “nqarikg'ai di zi *qgái zi*,” igabam ko ncēm kg'ui ba Nqarim di x'ǎe-q'oo ka kg'ui tama, domkam ko “bóòse tamam nqòó ba” ta ma ma góàè. Gataga thée 6:12 ba bódò. † **3:13:** qǎè-tcao tu gha máá a - Gerika sa ko máá: “gatu di x'áa a,” témé.

còrè Me, Gam dim Tc'ëem koem gha guu a tcáóa tu q'oo koe qari-qari tu u sa. ¹⁷ Ra ko gataga còrè, Krestem gha dtcòman koe guu a gatu di tcáóan koe x'àè sa, nakas gha ncàmku sa gatu dis tòbe sa hée naka tshoa-tshoase-q'oo sa hée hée ii sa. ¹⁸ Còrèr ko, qarian méé tu úú naka nxãasega wèé ne èe tcom-tcomsa ii ne cgoa Krestem di ncàmku di tc'ãò-tc'ãoan bóóa q'ãa sa: gaan di tchàà-q'ooan hée, qáo-q'ooan hée, naka qàm-q'ooan hée hée e, ¹⁹ nxãasega tu gha ncàmku ncèe q'ãa sa nqáéa hãa q'ãa ka. Ncèe zi gúú zi kar ko còrè, nxãasega tu gha wèé cg'oè-q'ooan Nqarim di cg'oèan di ka cg'oè-cg'oèe ka.

²⁰ Qaria nem úúa, wèés èe ta ko dtcàrà kana tc'èe-tc'èese sam gha kaisase tc'amaka nqáéa hãase kúrú di i, ncèe ko gatá koe tséé qarian koe guu a. ²¹ Kerekes koe hée naka Jeso Krestem koe hée hée méém dqòmè, wèé zi qhàò zi khòè ne di zi ko ma xùriku khama, chòò tamase. Amen.

Kabas kg'òè sa Krestem koe (4–6)

4

Krestem dim tc'aróm koe cúis gúú sa kúrú ne

¹ Gaa domkar ko tíi, èe X'aigam domka qáéèa ra dtcàrà tu u, qãèse tu gha kg'òè sa, èem Nqari ba tcii tua hãas kg'òè sa kg'anoa hãas kg'òè sa. ² Wèé x'aè ka méé tu cg'aré-cg'arese, naka tua qãè tu khòè tu ii, qáo tcáo tu, ncàmku cgoa qgóókua hãa tu, ³ qáé-xg'aes tòókuan dis koe ko guu a wèé qaria tu cgoa Tc'ëem koe cúi ii sa qgóóa qari tu. ⁴ Cúim tc'aró ba hãa, me cúim Tc'èe ba hãa, èe tu kò ma gataga cúis nqòòs koe ma tciièa hãa khama, èem kò Nqari ba tcii tua hãa ka. ⁵ Me cúim X'aiga ba hãa, wèéa ta dim Xòò ba, wèé zi gúú zi ka tc'amaka hãa ba, wèé za ga hée, naka wèéan koe ga hée hée e.

⁷ Igabaga ta wèéa ta ga aba sa máàèa, eem Krete ba Gam dis tc'ãò-tc'ãos koe guu a q'aa-q'aa máá taa hãa sa. ⁸ Gaa domka i ko máá:

“Èem xg'ao ko tc'amaka qáo
kam xg'ao Gam di xu cg'òo-kg'ao xu qáé
a ba a kò khòè ne aban máá,”
téméè.

⁹ Ncèe i ko máá: “Xg'aom tc'amaka qáo,” téméè ka sa ko dùú sa nxàèè? Kg'aikam kò nqáaka hàna xu qgál xu nqòòm di xu koe xòana hãa sa ko nxàèè. ¹⁰ Eè kò xòana hãa ba kò Gam ga Me e, ncèe kò wèé nqarikg'aian ka tc'amaka qáo hãa ba, nxãasegam gha wèé gúúan cg'oè-cg'oe ka. ¹¹ Aba zi èem kò tcg'óóa hãa zia kò c'èe xu gha x'àè úú-kg'ao xu ii, xu c'èe xu porofiti xu ii, xu c'èe xu qãè tchòàn di xu tsai-tsai-kg'ao xu ii, xu c'èe xu xg'ae zi di xu kòre-kg'ao xu hée naka xgaa-xgaa-kg'ao xu hée hée ii di zi ii. ¹² A kò ncèem dàòm ka tcom-tcomsa ne khòè ne kúrú ne Nqari ba hée naka c'èe ne hée hée tsééa máán kg'ónòsea máána hãa, nxãasegam gha Krestem dim tc'aró ba kaikaguè ka, ¹³ ta nxãakg'aiga síi wèéa ta ga dtcòm koe cúis gúú sa kúrú, a kaia ta khòè ta ii, Nqarim dim Cóa ba q'ana hãa ta, nxãasega ta gha cg'oèa hãas tc'ãò-tc'ãos Krestem dis téé-q'oos dis koe síi ka. ¹⁴ Nxãasega ta gha táa cg'aré cóán khama ii, a tshàan di qhonèan ka wèé za xàbùèa te ka, naka táa wèés xgaa-xgaa di tc'áan ka wèé za dqòmèa te guu. Khòèan di zi kàa-kg'ám zi hée naka hòakaguko zi dàò zi hée hée cgoa ne ko tsáákagu tu u, a ko qãem dàòm koe tcg'óò tu u. ¹⁵ Hààn ta táa gatá ii guu, gabà méé ta ncàmku cgoa tseguan nxàè, naka ta nxãasega kai naka

wèé zi gùu zi koe Gam khama ii, Krestem ncêe Tcúú ii ba. ¹⁶ Gam koe i ko guu a wèé tc'áróan kai, i ko wèé xòèan cgáé-q'oom di qđòa xg'ae a q'amku-q'oo zi koe qarika qgóóku. Eëm ko wèém xòèm cgáé-q'oom di ba ma gam dis tséé sa cúia kúrú khamam ko ma cgáé-q'oo ba kai, a ko ncàmkuan koe tshàoa ghùise.

Kabas kg'òè sa Krestem koe

¹⁷ Gaa domkar ko wèé tcáóa te cgoa ncêe gùuan X'aigam cookg'ai koe bìrí tu u a ko máá: Táá méé tu tãá zi qhàò zi di ne khòè ne dis kg'òè sa kg'òè guu, ncêe cg'ãa-cg'anasea tc'ëean úúa ne. ¹⁸ Gane di komsana taman hêé naka gane di tc'irì-tc'irisean hêéthêé domka ne ntcúú-ntcuu tcáòèa, a ne a Nqarim dis kg'òès cgoa qđòa mááku tama. ¹⁹ Sau-cgaean di tc'ëe ne úú tama, a ne a qgóóse tamas koe máasea hãa, wèé gùuan cg'ãè ne gha nxãasega kúrú ka, a ko wèé x'aè ka ncêe gùuan qaara mááse.

²⁰ Igaba tu kò gatu ncêeta iim dàòm ka táá Krete ba xгаа-xgaase. ²¹ Tseeguan kaga tu Gam ka kómãa hãa, a Gam ka xгаа-xgaaèa hãa, tseegua ne Jesom koe hãa khama. ²² Ncií cauan gatu dis kg'òès kg'aiakas di méé tu aagu, ncóó-kg'ám zi ncêe ko hoàkagu tu u zi ka ko cg'ãè-cg'ãè e. ²³ Naka i gatu di tc'ëean hêé naka tcáóan hêéthêé kaba-kabaè, ²⁴ naka tu kabase hãa, Nqarim dis iis khama ma, tseeguan di tchànoan koe hêé naka q'anoan koe hêéthêé e.

²⁵ Gaa domka méé tu nxãaska gatu di tshúù-ntcōan aagu nakam wèém khòè ba gam ka c'ëem cgoa tseeguan kg'ui, wèéa ta ga cúim tc'áróm di ta a ke. ²⁶ Xgòà tsi kò hãa ne táá tsari xgòàn hêé naka i chìbian koe tcãà tsi guu. Táá wèém cám ba xgòà hãa naka i sí dqòa guu. ²⁷ Táá dxãwa ba kòm máà guu. ²⁸ Eë ko ts'ãàm khòè ba méém táá gaicara ts'ãà guu, igabaga méém tséé naka baa qãè gùuan tshàua ba cgoa kúrúa mááse, naka baa gha nxãasega èe gha ko hùian qaa ne c'ëe gùuan máà.

²⁹ Táá cg'ãè kg'uian hêé naka i kg'áma tu koe tcg'oa guu, igaba méé i qãè kg'uian cúí ii, ncêe ko tshàoa ghùì tu u, a ko c'ëe ne qaaseko gùuan máà a, nxãasegas gha èe tu ko kg'ui sa èe ko kóm si ne qãèan kúrúa máá ka. ³⁰ Táá méé tu Tcom-tcomsam Tc'ëem Nqarim di ba thòò-xámkagu guu, ncêe tu kò q'òòkuan dis x'ái sa Gam ka tòò cgaeè ba, nxãakg'aigam gha sí kgoarakuan dim cám ba hàà di sa. ³¹ Cg'ãè tcáóan hêé naka qão-qão-tcáókuan hêé naka xgòà-cgaekuan hêé naka q'au-kg'aikuan hêé naka cóèkuan hêéthêé méé i gatu koe kaà, naka hòrekuan di zi tc'ëe zi cg'ãè zi hêéthêé e. ³² Igaba méé tu gatu ka c'ëean koe qãè tu ii, naka tua gatu ka c'ëe ne tcáóa tu xgobekg'ama máá, naka qgóóa máá tsáá ka c'ëe ba chìbia ba, èem ma Nqari ba ma Krestem koe chìbia tu ma qgóóa máá tua hãa khama.

5

X'áam koe kg'òèa ne

¹ Ke méé tu Nqarim di tu serè-kg'ao tu ii, ncàm-ncamsa tu cóá tu iise, ² naka tua ncàmkuan cgoa kg'òè, ncêem ma Krete ba ma ncàm taa hãa khama ma, a ba a kg'òèan Gam di máàna hãa gatà domka, qãè hmòm dàòam-áakus iise, a ba a qhàea-mááku Me e, Nqarim koe.

³ Igaba méé i táá gatu xg'aeku koe cg'aràn kómse guu, kana c'ëe cg'uri ga igaba, kana ncóókuan ga igaba, gatà iis kg'òè sa tcom-tcomsa ne kg'anoa hãa ke. ⁴ Cg'ãè cauan ga igaba kana kàà hùì kg'uian ga igaba, kana tshúù

kg'uiian ga igaba, ncêe qaase tama a, igaba mée i qãè-tcaoa máákuan hãa. ⁵ Ncêean mée tu q'ãas gúú si i khama: diim wèém êe ko cg'aràn kúrú ba, kana q'ano tama ba, kana êe ko c'êe ba ncóó ba (ncêe kúrúa mááseèa nqárian ko dqom ba) hêéthêéa cuiskaga nqòokaguèa hãa gúúan hòò tite, x'aiian Krestem di hêé naka Nqarim di hêéthêé koe.

⁶ Táá hêé naka i c'êe khòè ga qàe-qae tu u guu, kàà hùì kg'uiian cgoa, ncêes gúús domka i ko Nqarim di xgòàn êe komsana Me tama ne hàà cgae ke. ⁷ Ke nxãaska gane cgoa táá xg'ae guu.

⁸ C'êe x'aè ka tu kò ntcùúan di tu u, igaba tu ncêeska X'aigam koe x'ààn di tu u, ke mée tu x'ààn di tu cóa tu iise kg'òè. ⁹ X'ààm di tc'òoa ne ko hòèè wèés êe qãès koe naka wèés êe tchànos koe hêé naka êe tseegus koe hêéthêé e khama. ¹⁰ Kúrú naka bóò dùú sa ko Nqari ba qãè-tcaokagu sa. ¹¹ Káà tc'òo tsééan, ntcùúan-q'oo di mée tu tchòà úú cgoa guu, igaba mée tu cg'ãè e sa x'ái. ¹² Gúú zi êe ne ko chómsease kúrú zi ka kg'uiian igaba i sau-sauga a khama. ¹³ Igaba wèés gúús êe ko x'ààn cgoa x'àà-x'aè sa ko bóòse, ¹⁴ wèés gúús êe ko bóòse sa x'ààn di tséé e khama. Gaa domkaga i ko máá:

“Kókò, tc'om-kg'ao tseè,
naka têe x'ooan koe,
nakam gha Krete ba x'àà-x'aa tsi,”
téméè.

¹⁵ Ke mée tu qãèse bóò, nta tu ko ma kg'òè sa, táá káà tc'êe ne khòè ne khama ma kg'òè guu, igaba tc'êega khòè khama ma. ¹⁶ Qãèse wèém x'aè ba tséékagu, cámi zia cg'ãè zi i ke. ¹⁷ Gaa domka mée tu táá káà-tc'êekaguse guu, igaba kúrú naka X'aigam Nqarim dis tc'êe sa dùú si i sa q'ãa. ¹⁸ Táá gðéan ka nqàrekaguè guu, nxãaska tu q'ãa tama dùú sa tu ko kúrú sa ke, igaba mée tu Tcom-tcomsam Tc'êem ka cg'òè-cg'oeè. ¹⁹ naka pesalema zi ka gatu ka c'êea ne cgoa kg'ui, ciian cgoa hêé naka Tcom-tcomsam Tc'êem di ciian cgoa hêéthêé e, naka tua nxàè naka tcáóa tu koe X'aigam Nqari ba ciian kúrúa máá. ²⁰ Wèè x'aè ka, wèè zi gúú zi koe Nqarim Abo ba qãè-tcaoa máá, gatá dim X'aigam Jeso Krestem cg'òè koe.

Khòè zi hêé naka khòè xu hêéthêé e

²¹ Krestem di q'áòan domka tsáá ka c'êe ba máàse.

²² Khòè saoè, gasao di xu khòè xu koe máàse, ncêe sao ko X'aigam Nqarim ka hêé khama. ²³ Khòè ba khòès dim tcúú me e, ncêem Krete ba ma gataga Tcúú ba hêé naka Kgoara-kg'ao ba hêéthêé ii khama, Gam diş kerekes ncêe tc'áróa ba iis koe. ²⁴ Ncêes kereke sa ma Krestem koe máàsea hãa khamaga mée zi khòè zi gataga thêé wèè gúúan koe gazi di xu khòè xu koe máàse.

²⁵ Khòè xaoè, gaxao di zi khòè zi mée xao ncàm, ncêem ma Krete ba ma kereke sa ma ncàma hãa khama, a Gam di kg'òèan gas domka máàna hãa, ²⁶ nxãasegam gha kúrú si si tcom-tcomsa ii ka, a ba a kò tshàan cgoa xg'aà si, Gam dim kg'uim cgoa, ²⁷ nxãasegam gha x'ààkos kereke sa úú ka, cg'uri úú tama sa, kana nqáia hãa tama sa, kana c'êe gúú gatà ii igaba. Igaba méés tcom-tcomsa ii, naka cúí chibi ga úú tama. ²⁸ Gaam dàòm cúím ka mée xu khòè xu gaxu di zi khòè zi ncàm, gaxu di tc'áróan khamaga ma. Khòèm ncêe gam dis khòè sa ncàma hãa ba ncàmsea. ²⁹ Gatá ka cúím ga ba qanega gam dim cgáè-q'oo ba hòrea hãa ta ga hãa, igabam ko tc'òókagu me, a ko gataga kòre me, ncêem ko Krete ba ma kerekes ka hêé khama. ³⁰ Wèéa ta ga Gam dim tc'áróm di ta xòè ta a khama. ³¹ Ncêem dàòm kam

gha khòe ba gam ka xòò ba hěe naka xòò sa hěéthěe guu, a ba a gha gam dis khòes cgoa cúí ii, khara gha gakhara cáim khara cúim cgaà ba kúrú. ³² Ncées kàas chòmsea sa kaisa si i, igabar ko Kreste ba hěe naka kereke sa hěéthěe ka kg'ui. ³³ Gatà i ii igaba méem wěem khòe ba gam dis khòe sa ncàm, ěem ma ncàmsea hãa khamaga ma, nakas wěes khòe sa gataga gas dim khòe ba tcom.

6

Cóan hěe naka xòò ga ne hěéthěe e

¹ Cóa tuè, X'aigam *Nqarim* koe gatu ka xòò ga ne komsana, ncěe sa tchànos gúù si i ke. ² Saò ba hěe naka saò sa hěéthěe khara tcom (ncěea tc'ãa dim x'áè-kg'ám ga me e nqòòkagukus cgoa *ncěe ko máá:*) ³ “naka i gha nxãasega wěean ga qãese qđòa máá tsi naka tsi gha nqđómkg'ai koe qđose kg'òè,” témé ba.

⁴ Cóan ka xòò ga xaoè, gaxao di cóan táá kúrú naka i xgòà guu, igaba kaikagu u dqàè e kose naka X'aigam *Nqarim* di x'áean koe hěéthěe e.

Qãan hěe naka x'aigan hěéthěe e

⁵ Qãa tuè, gatu di x'aigan nqđómkg'ai di komsana, q'ádan hěe naka cgùruan hěéthěe cgoa, cúí tcáóa tu cgoa, ěe tu ga ko Krestem ka hěe khamaga ma. ⁶ Tcgái cgoa tu kò bóòè ne cúí ka tamase, qãè-tcaokagu ne tu gha ka, igaba qãa tu Krestem di tu iise, Nqarim dis tc'ěe sa ko tcáóa tu koe guu a kúrúse. ⁷ T'òè tcáóan cgoa tséea tu kúrú, ncěe tu ga ko ma X'aigam *Nqari* ba ma kúrúa máá a khama, khòem ka tamase. ⁸ Q'ãa méé tu qães gúùs ěem ko c'ěem khòe ba kúrús kam gha X'aigam *Nqarim* ka kabi mááe sa, qãam ga ii, kana qãa tama baa ga ii igaba.

⁹ Gaxao x'aiga xaoè, gane koe gataga hěe, naka xgáèkuan tòóa dìbi, q'ana hãase X'aigam gane di, a gataga gatu di ba nqarikg'ai koe hàna sa, ncěe tãákase khòean qgóó tama ba.

Cg'ãè qarian cgoa x'ãaku ne

¹⁰ Còo dis ka, X'aigam *Nqarim* koe méé tu qari ii naka Gam di qarian kaisa koe hěéthěe e. ¹¹ Nqarim máà ta a zi qgái zi xgáèa mááse di zi wèè zi méé tu hãa, naka tua gha nxãasega dxãwam di zi qàe-qaeku zi cg'ãè zi koe téea mááse. ¹² Cgàa ba hěe naka c'áo ba hěéthěe cgoa ta x'ãaku tama, a ta a ko x'aiga xu hěe, naka qarian hěe, naka tc'ãa-cookg'ai xu ntcùúan dim nqđóm di xu hěe, naka cg'ãè tc'ěean di qarian bóòse tamam nqđóm* di hěéthěe cgoa x'ãaku khama. ¹³ Ke méé tu nxãaska Nqarim máà ta a qgáian xgáèa máásean di wèè ga sèè naka hãa, naka tua gha nxãasega cg'ãem cáim ka xgáèa mááse, naka tua gha wèè gúù ga kúrúa hãase téea mááse.

¹⁴ *Qarika* méé tu téé nxãaska, naka tseeguan kháóa tu koe bànem khama ma qáé, naka tchànoan tcàa, dxúua tu ko xgáèa máá di gúúan khama ma. ¹⁵ Tcàa nqàrè nxàboa tu koe, x'áís iise, qãè tchòan tòókuan di tu kg'ónòsea máána hãa di sa. ¹⁶ Ncěe zi gúù zi wèè zi koe méé tu dtcòmàn xgáèa mááse di gúúan iise sèè, ncěe gaan cgoa tu gha karuko kg'áóan ěe cg'ãè iim di qgài-qgai i. ¹⁷ Naka cáàs kgoarakuan di sa sèè, xgáèa ko máá tu us cáàs khama ma, naka ntcàum *Tcom-tcomsam* Tc'ěem di ba hěéthěe e, ncěe Nqarim dim kg'ui ba ii ba, ¹⁸ naka tu gataga wèè x'áè ka Tc'ěem koe còrè, wèè còrèan koe hěe naka dtcàràn koe hěéthěe e. Gaas gúùs ka méé tu wèè qari ka kòrese hãa naka wèè ne tcom-tcomsa ne khòe ne còrèa máá.

* **6:12:** bóòse tamam nqđóm - 3:10 koe bóò.

¹⁹ Còrèa máá te gataga, nakam gha nxãasega, ãer kòo kgóà kg'ám a kg'ui ne, Nqari ba kg'uian máà te, nakar gha qãè tchõàn di chómsean kgoarasea hãase kg'ui. ²⁰ Gaa domkar gaan dir kg'uia máá-kg'ao ra a, a táùan cgoa qáéèa, nxãasegar gha q'ào tamase nxàe e ka, ncãer ga ko ma kg'ui khama ma.

Cò di zi tsgámkaguku zi

²¹ Tigikom ncàm-ncamsam qõe ba, a X'aigam *Nqarim* koe tcom-tcomsam tséé-kg'ao ba gha tíi ka wèè gúùan bìrì tu u, nxãasega tu gha gatu igaba q'ãa, dùú sar ko kúrú sa ka. ²² Gatu koer tsééa úú mea ncées tséés domkaga, nxãasega tu gha q'ãa nta ta ii sa ka, me gha gataga tcáóa tu ghùighui ka.

²³ Dtcòm-kg'ao ne koe méé i tòókuan hãa, naka ncàmkuan hěéthěé e, dtcòman cgoa, Nqarim Xõòm koe guua a, naka X'aigam Jeso Krestem koe hěéthěé e. ²⁴ Cgómkuan méé i wèè ne ãe gatá dim X'aigam Jeso Krete ba ncàma hãa ne koe hãa, chõò tama ncàmkuan cgoa.

FILIPi NE
Paulom dis tçgãya sa
Filipi ne koe
Téé-cookg'ai sa

Kerekes Filipi koe hàna sa kò tc'ãà dis kerekes Yuropa koe hànas ga si i. Paulo ba kò ncêes tçgãya sa qáéèam hãa x'aè ka góá. C'êe ne dtcòm-kg'ao ne di ne tséé-kg'ao ne kò Paulo ba ntcoe, i kò tshùù-ntcõa di xgaaxgaan hàna Filipi koe. Gatà i kò ii igabam kò Paulo kaisa qãè-tcaoan cgoa hêé naka tcoman ka hêéthêé góá - Jeso Krestem koe guua hãa dtcòmàn cgoa.

Ncêes tçgãya sam góá hãa, Filipi di ne dtcòm-kg'ao nem gha qãè-tcaoa máá domka, ncêe ne kò êem ko hùian qaa x'aè ka tsééa máá mes abas domka. Me ko ncêem x'aè ba tséékagu a biría cgaé-cgae ne, êeta ii zi qóm zi koem hãa igaba ne gha ghùi-ghui tcáósea hãa, a tcoman úúa hãa ka (tcee tsara tc'ãà di ba hêé naka 4 di ba hêéthêé di tsara koe).

Dtcàrà nem kò, gane dim tc'êe ba méém Jesom dim khama ii sa, ncêe kò cg'aré-cg'arese ba, naka nea gane ka c'êe ne, gane ka cgaése séé (2 dim tceem koe)

Tc'êe-tc'êesekagu nem kò, gane dis kg'òès Krestem di sa abas Nqarim di cgómkuan di ii sa, ncêe ne dtcòmàn koe guu a hòða hãa sa, Moshem di x'àèan komsana ka tamase (3 dim tceem koe).

4 dim tceem koem ko qãè-tcaoan hêé naka tóókuan hêéthêé Nqarim máá nea hãa ka kg'ui.

Ncêes tçgãya sa ko x'ái, Paulom kò kerekes Filipi ne dis ka úúa hãas ncàmkus ka.

Qaa-qaasa kg'uia ne:

- qãè-tcao sa
- ntcoeku sa hêé naka kaikaguku sa hêéthêé e

Tçgãyas q'oo koe hàna zi:

- Téé-cookg'ai sa (1:1-11)
- Paulom hãa cgoa zi qóm zi (1:12-26)
- Krestem khama ma kg'òè (1:27-2:18)
- Paulo ba gha Timoteo ba hêé naka Epaferadito ba hêéthêé tsara tsééa úú (2:19-30)
- Dqàèkuan hêé naka qãè-tcaoan hêéthêé e (3:1-4:9)
- Paulo ba Filipi di ne khòè ne qãè-tcaoa máá (4:10-23)

Téé-cookg'ai sa (1:1-11)

Tsgámkaguku zi

¹ Paulo ra a, a Timoteom cgoa hàna, Jeso Krestem di tsam qãà tsam, a tsam a ko ncêes tçgãya sa wèé ne khòè ne ncêe Jeso Krestem koe tcom-tcomsa ii ne, ncêe Filipi koe hàna ne góá máá, tc'ãà-cookg'ai xu hêé naka hùi-kg'ao xu hêéthêé cgoa, a ko máá:

² Nqarim gatá ka Xòð ba hêé naka X'aigam Jeso Kreste ba hêéthêé tsara koe guua hãa cgómkuan hêé naka tóókuan hêéthêé méé i gatu cgoa hãa, témé.

Paulo ba ko dtcòm-kg'ao ne Filipi di ne còrèa máá

³ Wèé x'aèan êer ko tc'êe-tc'êese tu u kar ko Nqarim tiri ba qãè-tcaoa máá, ⁴ a ra a ko gataga wèé x'aèan êer ko còrè ka wèéa tu ga qãè-tcaoase

còrèa máá, ⁵ ãe tu ko tí cgoa tsééa xg'ae, a Jesom di qãè tchõàn *khòè ne koe úú ka*, tc'ãà dim cárn *ãe tu kò dtcòm* koe guu a, a hàà ncëem cárn koe tcãà ka. ⁶ *Nqari* ba qãès tséé sa tshoa-tshoaà gatu koe. Ra kaisa tcoman úúa, xg'ara-xg'ara sim gha sa, Jeso Krestem *ko kabise a hààm cárn ka*.

⁷ Tcáóa te koe tu hàna khama i qãèa máá tea, ncëtar gha ma wèèa tu tc'èea máá sa. Wèè tsééan ãe Nqarim kò Gam di cgómkuan koe máá tea tu kò tí cgoa xg'aea hà: qáéèa ra kò hàà ka hëé, naka Nqarim di qãè tchõàn ner ko tééa máána hàà x'aè ka hëé, naka ãer kò Nqarim di qãè tchõàn tseegu ii sa x'áía hàà ka hëéthéé e. ⁸ Nqarim ga ba q'ana khama, tseegua ner ko nxàe sa, ãer kò ko máá: Jeso Krestem dis tcáós koer guu a wèèa tu xgónèa hàà, témé ne.

⁹ Ncëea tiri còrè e, gatu dis ncàmkus gha kaisase càùse di i, q'ãan koe hëé naka qãèse bóòà q'ãas koe hëéthéé e, ¹⁰ qãè zi guú zi tu gha nxãasega bóòà tcg'óó, a tu a gha q'ano ii a káà chibi ii ka, me gha nxãakg'aiga síí Krestem dim cárn ba tcãà. ¹¹ *Ra ko gataga còrè*, Jeso Krestem koe tu gha guu a tchàno zi tséé zi ka cg'oè-cg'oeè sa, nxãasegam gha Nqari ba x'áakaguè a dqòmme ka.

Paulom tc'áró di zi qórín zi (1:12-26)

Krestem ka méé i xgaa-xgaaè

¹² Q'ãa tu ghas guú sar ko tc'èe, tí qõe ga tuè, ncëe kúrúse cgae teas guú sa qãè tchõàn qõòkagua khama. ¹³ I hàà ncëeska wèè kòre-kg'aoan x'aigam dim nguum dí hëé naka wèè ne khòè ne koe hëéthéé q'ãasea, Krestem domkar qáéèa sa. ¹⁴ Tiri qáékua ne ko tí qõea ne kái ne X'aigam *Nqarim* koe hàna ne kúrú ne tcoman úú, a *Nqarim dim* kg'ui ba q'áò tamase kg'ui, kgoarasease hëéthéé e.

¹⁵ Eèta ne ko ma c'èe ne Krestem ka ko tauan hëé naka mēékuan hëéthéé cgoa xgaa-xgaa, igaba ne ko c'èe ne qãè tc'èean cgoa Gam ka xgaa-xgaa. ¹⁶ Ncëe *Gam ka ko qãè tc'èean cgoa ko xgaa-xgaa* ne ko ncàmkuan cgoa kúrú u, qãè tchõàn tééa máá dise ra ncëe koe tòòea hàà sa ne q'ana khama. ¹⁷ Igaba ne ko *mēékuan di ne Krestem ka xgaa-xgaa q'ano-tcáò* cgoa tamase, cúia ga ne cgáékaguse kg'oana hàà domka, tiris qáékus koe ne gha qarian cgoa qgóókukagu te ka.

¹⁸ Ka ra gha kháé nxãaska nta méé? Eèta ga i wèè qgáian koe ga ii ka, tshúù-ntcõase ga igaba, kana tseeguse ga igaba, i ko Krestem ka xgaa-xgaaè. Ra ko ncëes guús domka qãè-tcao, eè, a ra a gha kg'amaga qanega qãè-tcao. ¹⁹ Eè, q'ana raà, gatu di còrèan ka hëé naka Jeso Krestem dim Tc'èem di hùian ka hëéthéés gha ncëe kúrúse cgae teas guú sa *tiri* kgoarakuan koe kabise sa. ²⁰ *Kreste ba kò wèè x'aè ka kaikaguè*, ra ko wèè tcáóa te cgoa ga tcom a ko nqòò, cúí guú kagar sau-cgaekaguè tite sa, igabagam gha Kreste ba ncëeskaga igaba cgáé-q'ooa te koe kgoarasease kaikaguè, kg'òèa ra ga hàà kana ra ga x'óóa hàà igaba. ²¹ Tíí ko bóò ka kg'òè sa Kreste Me e, si x'oo sa kabisea mááku si i khama. ²² Ncèè qanegar kò cgàam koe kg'òèa ne, hùigas tséé si i gha ii tíí koe, igaba dùú sar gha nxará tcg'óóa mááse sar c'úúa. ²³ Qóms xháés cárn guú sara dis koer hàna. Tc'èer ko, x'óór gha a Krestem cgoa síí hàà sa, nxãa sa kaisase qãè si i khama. ²⁴ Igaba cgàam koer gha hàà sa ko kaisase qaase gatu domka. ²⁵ Tcoms ncëer úúas kar q'ana, gatu cgoar gha hàà sa, a ra a gha wèèa tu cgoa qanega hëé, gatu *di dtcòmàn* gha còoka qõò ka, naka gatu di dtcòmàn

di qâè-tcaoan hêéthêé e. ²⁶ A ncêè gaicarar kò gatu cgoa hàna ne tu gha tí domka Jeso Kreste ba kaisase dqom.

Krestem khama ma kg'òè (1:27–2:18)

Krestem koe méé tu kg'òè

²⁷ Igaba kaisase ko qaase sa, kg'òèa tu di kg'òòan méé i Krestem di qâè tchòàn kg'anoa hãa. Hàà ra ga ko hàà bóò tu u, kana ra ga kàà ra a igaba méér kóm, kg'òè-q'ooa tua qarika cúim tc'èem koe hàna sa, tu ko gataga qâè tchòàn di dtcòmàn koe cúis tcáós cgoa qarika tséé sa. ²⁸ Ra kóm kg'oana, cuiskaga tu ntcoeko ne ka q'aekaguè tite sa. Ncêe sa bóòsekos x'ái si i gane di kaákaguèan di sa, igabas gatu di kgoarakuan di si i. Si ncêe sa Nqarim koe guua. ²⁹ Cgómkuan tu máàèa hãa khama, Krestem koe tu gha dtcòm s ka cúí tamase, igaba gataga Gam domka xgàrases ka hêéthêé e. ³⁰ Gatu hêé naka tí hêéthêé ta ko cúis ncòo sa x'âà khama. Nciúsegar kò ncêes ncòo sa x'âà, ncêe tu ko ma bóò khama, a ra a ko ncêe tu ko ma kóm khamaga ma qanega ncêeska x'âà si.

2

Krestem di cg'aré-cg'aresean hêé naka Gam di kaian hêéthêé e

¹ Kreste ba ko ghùì-ghui tcáo tu u. Si ko Gam dis ncàmku sa qgàì-qgai tcáo tu u, Tcom-tcomsam Tc'èe ba ko xg'ae-xg'ae tu u, tu thòò-xama-mááku sa hêé naka cgómku sa hêéthêé úúa hãa. ² Ncêe zi gúù zi tu kò úúa hãa ne méé tu nxãaska tiri qâè-tcaoan kaisakagu, cúíta ma tc'èean ka, naka tu ncàmku naka cúíta cúíga xám, naka tua cúis tcáo sa úú. ³ Táá méé tu cêè di guu, naka bóòse guu, igaba méé tu cg'aré-cg'arese, naka gatu ka c'èe ne, gatu ka cgáése séé. ⁴ Wèém khòè ba méém táá gam di zi gúù zi cúí zi q'òé guu, igabaga méém c'èe ne khòè ne di zi gúù zi gataga q'òé.

⁵ Gatu dim tc'èe ba méém Jeso Krestem dim khama ii.

⁶ Ncêe xg'ao Nqarim dis iis koe hàna

a Gam cgoa cúí ii ba,

igabam ko Nqarim cgoa tòóa xg'aesean táá qgóóa qari, kúrúm gas gúù sa.

⁷ Igabam xg'ao cg'ãa-cg'anasekaguse

a qâàm dis téé-q'oo sa séé,

a khòèm dis iis koe ábàèa.

Eém ko khòèan di iian koe sao-xg'aèè

⁸ kam kò cg'aré-cg'arese,

a x'ooan koe ga igaba máàse,

xgàus dis x'oos koe ga igaba.

⁹ Gaas gúùs domkam kò Nqari ba kaisase kaikagu Mea,

a ba a wèé zi cg'òè zi ka kaías cg'òè sa máà Mea.

¹⁰ Nxãasegam gha wèém qúrù ba Jesom dis cg'òè sa qomà máá ka,

wèé gúúan nqarikg'ai di hêé,

naka nqòómkg'ai di hêé,

naka nqòóm ka nqãaka hãan hêéthêé e.

¹¹ Nxãasega zi gha wèé zi tam zi gataga nxàe,

Jeso Kreste ba X'aiga Me e sa ka,

Nqarim Xòòm gha x'áàkaguè ka.

Nqòómkg'ai di x'áàn khama méé tu x'áà

¹² Ncàm-ncamsa tu tiri tuè, wèé x'aè ka tu kò komsana, ãer hàna hãa ka cúí tamase, igaba kaisase kàà ra a x'aè kaga. Ke méé tu ncêeska gatu

di kgoarasean koe tséé, q'áòan hěé naka cgùruan hěéthěé cgoa. ¹³ Nqari ba ko gatu koe tséé, tc'ěe tu kos koe hěé naka kúrú tu kos koe hěéthěé e, qāè-tcaokaguem gha ka.

¹⁴ Wèé zi gùú zi mée tu kg'ui-kg'uise tamase kana mēeku tamase kúrú, ¹⁵ naka tua gha nxāasega káan chibi naka q'ano ii, qāè tu cóa tu Nqarim di tu iise, tshúú caus qhàòs hqàra hāas xg'aeku koe. Gane xg'aeku koe mée tu x'áa, nqarikg'ai di tconòan khama ma, ¹⁶ kg'òèan dim kg'ui ba qgóóa hāase. Ncēeta tu kò hěé ner gha Krestem dim cáim ka gatu ka dqomse. X'ái i gha tiri qgóéan kò kg'amaga di tama sa, i kò qóm tsééan tiri kōès di tama a sa. ¹⁷ A ncēe tiri c'áòan kò dàò-a-máakus dis gúús khama ma ntcāaguè ne, ncēe gatu dis dtcòm̄s ko Nqari ba kúrúa máá sa, gatà i kò ii ner gha qāè-tcao, a gha tiri qāè-tcaoan gatu wèé tu cgoa xg'aea máá. ¹⁸ Gatu igaba mée tu gatà ma qāè-tcao. Naka tua tí cgoa gataga qāè-tcao.

Paulo ba gha Timoteo ba hěé naka Epaferadito ba hěéthěé tsara tsééa úú (2:19-30)

¹⁹ X'aigam Jesom koer nqòòan úúa hāa, Timoteo bar gha gatu koe qháése tsééa úú di i, nxāasega ra gha ãem ko kabise ne tí igaba qāè-tcao ka, gatu kam gha hàà bìrì te khama. ²⁰ Gam khama ii tcáo khòer úú tama, tseegukaga gha gatu di zi gùú zi tc'ěe-tc'ěese e. ²¹ Wèéa ne ga ko gane di zi gùú zi cúí zi qaa khama, Jeso Krestem di zi tamase. ²² Gatu igaba tu q'ana, ntam kò ma gam ka x'áise sa, cóám xòò ba ko tsééa máám khamam kò ma tí cgoa Nqarim di qāè tchòàn koe tséé. ²³ Ra gaa domka nqòòan úúa, gaam ga bar gha tsééa úú di i, ãer kò ko gùú zi ko ma tí ka qòò sa q'āa ne. ²⁴ Ra X'aigam koe tcoman úúa hāa, tí igabar gha qháése síí sa.

²⁵ Igabar kò bóò, kaisase i ko tc'ěese sa, Epaferodito bar gha gatu koe tsééa úú sa, ncēe tí qōe ba, a tí khama ma tséé-kg'ao ba, a tí khama ma ncōo-kg'ao ba, ncēe gatu dim tséé-khoe ba gataga, ncēe tu kò tsééa óa ba, hààm gha ãer ko tcào zi q'òé ka ba. ²⁶ Wèéa tu gam xgónèa hāa, a ba a gataga thòò-tcaoa hāa, tsām ko sa tu kóma hāas gúús domka. ²⁷ Tseegukagam kò ko tsàa a ba a kò x'oos qāe koe hāa, Me kò Nqari ba thòò-xama máá me, gaam cúim tamase igabaga tí ga ra hěéthěé e, nxāasegar gha táa gaia c'ées tshúú-tcaos tshúús koe hāa ka. ²⁸ Ra kò ncēes gúús domka qháése tsééa úú me, nxāasega tu gha ãe tu ko bóò me ne qāè-tcao ka, nakar gha nxāasega gataga tiri tshúú-tcaoan ka kaà cgaeè. ²⁹ Ke mée tu kaisas qāè-tcaos cgoa Nqarim koe qāése hàakagu me, naka tua ãeta ii khòéan tcom, ³⁰ gam dis kg'òè sam kò cg'āè zi qgài zi koe tcāà, a ba a kò Krestem di tsééan domka x'óó ka hěé, gatu kúrúa máá tea hāa tite tsééan kúrú koe.

Dqàèkuan hěé naka qāè-tcaoan hěéthěé e (3:1-4:9)

3

Tseegu di tchànoan ncēe Nqarim koe guua a

¹ Còò dis ka, tí qōe ga tuè, Nqarim koe qāè-tcao! Cúis gúús ncēer ko góá máá tu u sa xhòekagu te tama, a sa a gha qāèa máá tu u. ² Q'òése mée tu haghuan koe, naka q'òése cg'āè cau ne koe, naka q'òése cgāan ko gáo ne khòè ne koe. ³ Gatáa tseeguka q'āe nqāa-qgai khòèa ta ta a khama, gatà Nqari ba kò Tcom-tcomsam Tc'ěem koe dqom̄ a Jeso Krestem koe koase ta, a cgāa ba dtcāase tama.

⁴ Tíí igabar ga koase. Tíí xòè za ka, ncèè c'ëem khòèm kò cgàan koe dtcààsea hãa, ner gha tíí igaba kaisa dtcààsean úú: ⁵ Q'ãe nqãa-qgai khòèa ra 8 dim cárn ka, Iseraele dis qhàòs koer guua, Benjamenem dis qhàòs koe. Heberar tc'árò-tc'aro. *Moshem di x'áèan xùri koe ra Farasai ra a.* ⁶ Wèè tcáóa te koer kò kerekes cgoa x'ãàkua. X'áèan koe tsi kò chìbia te qaa ne tsi gha bóò ra chìbi úú tama.

⁷ Igabaga wèès gùùs ãer ko bóò si ga kabisea máá te sa, nxãa sar ko káà hùì iise bóò Krestem domka. ⁸ Eè, tseegukar ko wèè zi gùù zi káà hùise sèè, Jeso Krestem tirim X'aiga ba q'ãa nea gaa zi gùù zi ka kaisase cgáé e khama. Gaam domkar wèè gùùan aagua, a ra a ko cg'uri khama ma sèè e, nxãasegar gha Krestem cúí ba hòò ka, ⁹ a ra a gha Gam koe hánase sao-xg'aeè ka. Nqarim di x'áèa ner kò kúrús gùùs koer guu a tchàno iise bóòè tama, igabaga Krestem koe dtcòman ka a. Nqarim koe guua tchànoan ga ncèe e, dtcòman di i. ¹⁰ Krete bar q'ãa kg'oana, tãe-q'ooa ba di qarían ka hëè, naka Gam di xgàrasean ka hëéthëé e. Gam khamar ii kg'oana Gam dis x'oos koe, ¹¹ a ra a gha nxãasega x'ooan koe tãean hàà sao-xg'ae ka.

Tcg'òó tcúú sa qàrà máá

¹² Sao-xg'ae ta ga ra hãa, a ra a qanega tc'ãò tama. Gabagar ko ncëes gùù sa qgóó a qaa, Jeso Krete ba gaas ka qgóó tea khama. ¹³ Tíí qõe ga tuè, qgóóar xg'ara tar méé tama. Igabagar ko cúís gùù sa kúrú. Ncëetar ko méé: kháóka hàna zi gùù zir ko q'aa cgoa, a ra a ko kóé còoka hàna zi gùù zi. ¹⁴ Còokar ko qarika kúrú xám, tcg'òó tcúúr gha ka. Nqari ba tc'amaka hãas kg'òès ncëes koe tciaa úú tea hãa Jeso Krestem koe.

¹⁵ Gatá ncèe dtcòman koe kaia hãa ta méé ta gatà ma tc'ëe. Igabaga ncèè c'ëes gùùs ka tu kò tãáka zi tc'ëe zi úúa hãa nem gha Nqari ba gaas gùù sa thëé x'ái tu u. ¹⁶ Igaba méé ta ãe ta sao-xg'aeam dàòm cgoa cúí ga còoka qõò.

¹⁷ Tíí qõe ga tuè, wèè tu méé tu serè te, naka tua khòè ne ãe ko sixae dis x'áís khama ma kg'òè ne xaèa kg'ónò. ¹⁸ Kái q'oror ncëes gùù sa bìrì tua, ra ko ncëeska tcgái-tshàran cgoa bìrì tu u, a ko máá: kái ne khòè ne hãa, Krestem dis xgàuku sa hòrea ne, témé. ¹⁹ Gane dis chòò-q'oo sa kaàkaguè si i. Gane dis nqári sa ãe tc'áróa ne ko tc'ëes gùùs ga si i*. Saucgae di gùùan koe ne ko dqòmse. Nqõómkg'ai di gùùan koe i tc'ëea ne tãe. ²⁰ Igabas gatá dis x'áé sa nqarikg'ai koe hàna, ncèe Kgoara-kg'aom gatá dim X'aigam Jeso Krete ba ta ko guu a qãà koe. ²¹ Gabá gha kg'amka tc'áróa ta, Gam dim tc'áróm x'áàkom cgáém khama ma kúrúa kabì i. Ncèe gùùa nem gha kúrú, qaria nem úúa wèè gùùa nem gha Gam dòm q'oo koe tòó di i khama.

4

Tãáka zi x'áè-kg'ám zi

¹ Ke méé tu ncëeska, ncàm-ncamsa tuè, X'aigam Nqarim koe qarika téé! Tíí qõe ga tu u, ncàmar hãa a xgónèa tu, qãè-tcaokagu te tu ko, a tu a gataga dqòmkuhan dis cábás khamaga ii.

² Odi sa hëè naka Sentuke sa hëéthëé sara ra ko wèè tcáóa te cgoa dtcàrà, a ko máá, méé sara cúí tcáóa sara cgoa X'aigam Nqarim koe x'ãè, témé. ³ Eè, tsáá igaba ra ko dtcàrà tsi, tcom-tcomsa tsi joko xgàm-kg'ao tsi, khòè sara ãe sara hùì, qãè tchòàn Nqarim di koe sara tíí cgoa tsééa

* **3:19:** ãe tc'áróa ne ko tc'ëes gùù si i - Gerika sa ko máá: "gane dis ncàà sa," témé.

hãa, Kelemente ba hêé, naka c'êe ne tséé-kg'ao ne hêéthêé e, ncêe gane di cg'òèan tcgāyas kg'òèan dis koe hàna ne.

⁴ Wèé x'aè ka méé tu X'aigam koe qāè-tcao. Gaiar ko ncêeta méé: qāè-tcao tu! ⁵ Gatu di qāè cauan méé i wèé ne khòè ne koe q'aaè. X'aigam Nqari ba cùu Me e ke. ⁶ Táá méé tu cúí gùu kaga káise tc'êe-tc'êese guu, igaba méé tu wèés gùús koe gatu di dtcàràn kúrú nakam Nqari ba q'ãa a, còrèan koe hêé naka dtcàràn koe hêéthêé e, qāè-tcaoa-máákuan cgoa. ⁷ I gha kóma q'ãan ka tc'amaka hãa tòókuan Nqarim di, tcáoá tu hêé naka tc'êea tu hêéthêé Jeso Krestem koe kòre.

⁸ Còo dis ka, tíí qōe ga tuè: tc'êea tu méé tu cg'oè-cg'oe qāè zi gùu zi hêé naka dqòmkuuan kg'anoa hãa zi gùu zi hêéthêé cgoa: wèé zi gùu zi tseegu di zi hêé, naka wèé zi dqòmme ko zi gùu zi hêé, naka wèé zi tchàno zi gùu zi hêé, naka wèé zi gùu zi q'ano zi hêé, naka wèé zi ncàm-ncamsa zi gùu zi hêé, naka wèé zi gùu zi qāè zi iise ko nxàèè zi hêéthêé cgoa. ⁹ Tíí koe tu xgaa-xgaasea zi gùu zi hêé, a gataga máàèa zi gùu zi hêé, a tu a gataga kóma zi hêé, a tíí koe bóòa zi hêéthêé méé tu tséékagu, nxāaskam gha tòókuan dim Nqari ba hãa cgoa tu u.

Paulo ba Filipi di ne khòè ne qāè-tcaoa máá (4:10-23)

¹⁰ Kaisaser ko Nqarim koe qāè-tcao, tíí ka tu gha tc'êe-tc'êese di x'aèan tu gaia hòòà khama. Kg'aiga tu kò tc'êe-tc'êese te, igaba tu ko x'aèan úú tama. ¹¹ Ncêes gùu sar ko méé kar máá, qaar kos gùu si i témé tama. Wèés téé-q'os èer hãas koer gha qāè-tcaoa hãa sar xgaa-xgaasea hãa khama. ¹² Tòò dībiku sar q'ana hãa; a ra a gataga tòó ghùiku sa q'ana hãa. Ncêes kàa sar xgaa-xgaasea: wèé qgái hêé naka wèé x'aè hêé kar gha qāè-tcao ka. Xg'ãa ra ga hãa kana xàbà ra ga hãa igaba, q'òòà ra ga hãa kana ra ga káà gùu ra a igaba. ¹³ Wèé zi gùu zir gha èe ko qari-qari tem cgoa kgoana.

¹⁴ Eèta i ii igabaga tu qāèse hêéa, a kò tíí cgoa xg'aea máána, qgóóar kò hãa qóma ne. ¹⁵ Gatu igaba tu q'ana, gatu Filipi tu, qāè tchòàn kò tc'ãa a gatu koe hàà x'aè ka, Maketonia koer ko tcg'oa, kas kò cúís kerekes ga sa káà si i, tíí cgoa ko tòókua sa aban marian di ka kò hùì te sa, gatu ka oose. ¹⁶ Tesalonika koe igaba tu xg'ao èer tcàoa hãa koe hùian úúa máá te, x'aèan ko ma ntcòóa xùriku khama. ¹⁷ Aba ner ko qaas tama si i, igabar ko tc'êe, khòè ne gha kaisase koa tu u sa, qāè tsééan ncêe tu kúrúa hãa kái domka. ¹⁸ Wèé aban èe tu kò Epaferoditom cgoa tsééa máá tea hãa ra hòòà, i kaisase tc'ãò tea, a tc'ãòà nqáéa. Dàòà-máákus Nqarim dis qāè hnhm xg'ãòs *khama zi xám*, ncêe Nqarim koe ko qaase sa, Nqari ba ko qāè-tcaokagu sa. ¹⁹ Igabagam gha tirim Nqarim, ncêe qguua hãa ba, Gam di x'aian koe guu a wèés gùús èe tu tcàoa hãa sa máà tu u, Jeso Krestem koe. ²⁰ Gatá dim Nqarim Xòò ba méém chòò tamase dqòmme! Amen.

Còo di zi tsgámkaguku zi

²¹ Tsgámkagu wèém Jeso Krestem koe tcom-tcomsa ba. Tíí qōe ga ne tíí cgoa hàna nea ko tsgámkagu tu u. ²² Wèé ne tcom-tcomsa ne khòè nea ko tsgámkagu tu u, *Roma ne dim x'aigam* Kaesaram dim nquum di ne tc'áro ga.

²³ X'aigam Jeso Krestem di cgòmkuuan méé i gatu di tc'èean cgoa hãa.

KOLOSA NE Paulom dis tcgāya sa Kolosa ne koe Tée-cookg'ai sa

Ncēes tcgāya sa kò Kolosa koe hānas kereke sa góá mááèa hāa. Ncēes kereke sa kò Paulom ka tshoa-tshoaè tama, igabas kò Paulom kò xámse a ko tséem xòem koe hàna, me kò tséé-kg'aoan kaiam x'áé-dxoom Asia dim Efesom koe guu a tsééa tcg'òó.

Paulo ba kò bóòà q'āa, tshúù-ntcōa di xгаа-xгаа-kg'aoa ne Kolosa dis kerekes koe hàna sa, ncēe kòò khòè ne xгаа-xгаа, tǎá nqárian ne gha qámse máá ka a.

Ncēes gúús cúis tama si i, igaba xu kòò ncēe xu xгаа-xгаа-kg'ao xu máá: khòèan méé i q'āe nqāa-qgai khòè, naka tc'òoan di x'áé-kg'áman xaèa kg'ónò, témé.

Paulo ba kò dtcòm-kg'ao ne di tchōan tseegu di góá, a ncēe xu xгаа-xгаа-kg'ao xu cgoa ntcoeku. A ba a kòò máá: Jeso Kreste ba ko cg'òèa hāa kgoarasean máà ta a, zi ko c'ēe zi xгаа-xгаа-kg'ám zi Krestem koe sèèa tcg'òó ta a.

Krestem koem Nqari ba guu a nqóomkg'ai kúrúa hāa, a ba a ko gataga Gam koe ga guu a nqóó ba sèèa kabia mááse. Krestem cgoa xg'ae a cúí iian ka cúí ta gha nqóomkg'ai koe kgoarasean úúa hāa.

Gaa koe guus kam ko Paulo ba Krestem koe kg'òè sa ko wèè cári di kg'òèan koe dùú sa nxàes ka góá. Ncēes tcgāyas Kolosa ne góá mááèa hāa sa Efeso ne góá mááèas hāas tcgāyas cgoa cúí si i.

Tigiko ba kò ncēes tcgāya sa sèè a Kolosa koe úú, a ba a kò Onesimom cgoa hāa, qāam ncēm kò Paulo ba tcgāya sa Filemone ba tée-q'ooa ba koe góá máá ba.

Qaa-qaasa kg'ua ne:

- nqóó ba (1:15-20)

- tc'áró ba (1:18-24)

- nciís kg'òè sa, kabas kg'òè sa

Tcgāyas q'oo koe hàna zi:

- Nqóóm dis kg'òè sa hēé naka Krestem di tsééan hēéthéé e (1-2)

- Kabas kg'òè sa Krestem koe (3-4)

Nqóóm dis kg'òè sa hēé naka Krestem di tsééan hēéthéé e (1-2)

Tsgámkaguku zi

¹ Paulo ra a, Jeso Krestem dir x'áé úú-kg'ao* ra Nqarim ma tc'ēea khama, a gatá ka qōesem Timoteom cgoa hāa.

² Kolosa koe hàna ne dtcòm-kg'ao ne, gatsam ka qōese ga ne ncēe Krestem koe tcom-tcomsa ne tsam ko ncēes tcgāya sa góá máá a ko máá:

Nqarim gatá ka Xòom koe guua hāa cgómkuan hēé naka tòókuan hēéthéé méé i gatu cgoa hāa, témé.

Paulo ba ko dtcòm-kg'ao ne Kolosa di ne còrèa máá

* 1:1: x'áé úú-kg'ao - Gerika sa ko "apostolo" témé.

³ Eë tsam kò ko còrèa máá tu u ne tsam ko wèè x'aè ka Nqarim gatá dim X'aigam Jeso Krestem ka Xòò ba qâè-tcaoa máá, ⁴⁻⁵ *Nqarim koe* tu nqòòan úúa hãa, a gaa domka Jeso Krestem koe dtcòmaa, a gataga wèè ne tcom-tcomsa ne ncàma hãa sa tsam kómá hãa khama. Ncêe nqòòan tu nqarikg'ai koe tòòá máàèa hãa. Nxâakamaga tu gaa nqòòan ka kómá hãa, tseeguan di qâè tchòàn tu kòò xгаа-xгааè ka. ⁶ Eë i ko qâè tchòàn gatu koe hààm cárn ka tu kò kóm m a tu a kò *tshoa-tshoa a* Nqarim di cgòmkuuan tseeguan kaga gatu ka q'ana hãa. Ncêe i ko ma wèém nqòóm koe tc'áróan kúrú a kai khama i ko gataga gatu xg'aeku koe hêé. ⁷ Epaferasem koe tu kò xгаа-xгааe e, qâàm sixae ka c'êem ncàm-ncamsa ba, ncêe gatu domka tcom-tcomsam tséé-kg'aom Krestem di ba. ⁸ Ncêe kò gataga *Tcom-tcomsam* Tc'êem ka tu máàèa hãa ncàmkuuan ka birì xae e ba.

⁹ Ncêes gúús domka xae kò táá chòò cgoa còrèa máá tu ne, gaam cárn êe xae kò kóm m ka, xae kò Nqari ba dtcàrà Me kúrú tu u, Gam ko tc'êe sa tu gha cg'oèase q'âa ka, nakam gha Tcom-tcomsam Tc'êem ka hêéthêé cg'oè-cg'oe tu u, ncêe gha kúrú tu u tu wèè za ga tc'êega, a kómá q'âa ba. ¹⁰ Nxâasega tu gha X'aiga ba kg'anoa hãas kg'òè sa kg'òè, a wèè za ga qâè-tcaokagu Me, a tu a gha qâè zi tséé zi wèè zi koe tc'áróan kúrú, a Nqari ba q'âan koe càuse ka. ¹¹ *A xae a ko còrè*, wèè qarian cgoa tu gha qari-qariè sa, Gam di qarian x'áam di koe guua ka, qóman xg'aeku koe tu ko qarika téé a tu a qád tcáo, qâè-tcaoan cgoa. ¹² *Xae ko còrè*, Abo ba tu gha qâè-tcaoa máá sa, Gaam ncêe kúrú tua tu kg'ano-kg'anosa ii ba, êe tcom-tcomsa ne q'òòá hãa sa tu ko gataga thêé q'òò sa, ncêe x'áan *di x'aian* koe hãa sa. ¹³ Ntcúúan di qarian koem kgoara tcg'óò taa, a êem ncàma hãam Cóm di x'aian koe tsééa óá taa hãa, ¹⁴ ncêe Gam koe ta kgoarakuan úúa hãa ba, chìbia ta di qgóóa-máákuan di i.

Krestem dii ii sa hêé naka dùú sam kúrúa máá taa sa hêéthêé e

¹⁵ Bòòse tamam Nqarim dis ii sam úúa†, wèè zi gúú zi ka tc'amaka hãas téé-q'oo sa úúa hãa‡ ba. ¹⁶ Wèè zi gúú zia Gam koe guu a kúrúèa khama, nqarikg'ai koe hàna zi hêé naka nqòókq'ai di zi hêéthêé e, hòòse ko zi hêé naka hòòse tama zi hêéthêé e, x'aian di ntcóò-q'ooan hêé kana tcèè-tcuì-kg'aoan hêé kana tc'âà-cookg'ai-kg'aoan hêé kana qarian hêéthêé; wèè zi gúú zia Gam koe guu a kúrúèa, a Gabá kúrúa máàèa. ¹⁷ Wèè zi gúú zi cookg'ai koem hàna, zi ko wèè zi gúú zi Gam koe qgóóa xg'aese. ¹⁸ Me Tcúú Me e tc'áróm di ba, ncêe kereke ii ba: Tshoa-tshoam ga Me e, tc'âa a x'ooan koe guu a ghùèa ba, nxâasegam gha wèè gúúan koe tc'âà dis téé-q'oo sa úú ka. ¹⁹ *Nqari ba* i ko qâè-tcaokagu, Gam tc'áróa gha cg'oèase *Krestem* koe x'âè khama. ²⁰ Gam dis xgàus di c'áòan koem kò guu a tòókuan kúrú, nxâasegam gha wèè zi gúú zi *Krestem* koe guu a xg'ae-xg'ae zi tòóku Gam koe, nqòómkg'ai koe hàna zi gúú zi hêé naka nqarikg'ai koe hàna zi hêéthêé e.

²¹ C'êe x'aè ka tu kò Nqarim cgoa q'aara hãa tu khòè tu u, a tc'êe-kg'áma tu koe Gam di tu cg'òò-kg'ao tu u, cg'âè zi tséé zi kúrú tu kòò zi koe. ²² Igabam ncêeska *Krestem* dis x'oos koe guu a Gam cgoa xg'ae-xg'ae tua, tu Gam koe tòókua, Gam dim tc'áróm koe guu a§, nxâasegam gha Gam

† **1:15:** Nqarim dis ii sam úúa - Gerika sa ko máá: “Nqarim dim ii Me e,” témé, igabas ncêe sa tchàno tamas Naro si i. ‡ **1:15:** tc'amaka hãas téé-q'oo sa úúa hãa - Gerika dis kg'ui sa ga Naros koe “tc'âà a ábàèa ba” ta ma góá kabìè, igabas ko ncêes kg'ui sa méé a ko máá: “tc'amaka hãas téé-q'oo sa úúa hãa ba,” témé. § **1:22:** Gam dim tc'áróm koe guu a - Gerika sa ko “tc'áróm cgàam dim koe guu a” témé.

cookg'ai koe tcom-tcomsa tu ii, a wèé za ga káà chibi iise tòó tu u ka. ²³ Igaba i ko qaase, tshoa-tshoases dtcòman dis koe tu gha wèé x'aè ka qarika hãa sa, táá tu gha ntcãa-ntcãaè a qãè tchòàn di nqòòan koe tcg'òòè ka. Ncëe qãè tchòàn tu kóma hãa, nqarikg'ai ka nqãaka hàna hãa khòèan wèé** ko xгаа-xгааè e, ra tíí Paulo ra gaan dir tséé-kg'ao ra a.

Paulom di tsééa ne kerekes koe

²⁴ Ncëeskar ko ãer ko gatu domka xgàràè zi xgàraku-kg'ám zi ka qãè-tcao. Eë kò Krestem di xgàrakuan koe tcào sar ko tirim cgãam koe guu a cg'òè-cg'oe, Gam dim tc'áróm domka, ncëe kereke sa ii ba. ²⁵ Gas dim tséé-kg'ao bar kúrúa, Nqarim máà tea hãa tsééán khamaga ma, Nqarim di kg'uia ner gha cg'òèa hãase máà tu u ka. ²⁶ Kuri xu kuri xu, naka qhàò zi ko ma xùriku khama zi kò ncëe zi gúù zi chómmeà, igaba zi ncëeska Nqarim di ne khòè ne x'áíèa hãa. ²⁷ Nqari ba kò x'áàkos qguùs chómsea zi gúù zi di sa q'ãakagu ne kg'oana, ncëem ko táá zi qhàò zi di ne úúa máána hãa sa. Si kò ncëes kàa sa, Kreste ba gatu koe hãa si i, ncëe x'áàn di nqòòan ii ba. ²⁸ Ncëe xae ko Gam ka xгаа-xгаа ba, a xae a ko wèém khòè ba tchàno-tchano, a wèém khòè ba wéé q'ãan di tc'ëean ka xгаа-xгаа, nxãasega xae gha kúrú me wèém khòè ba Krestem koe wèé za ga kai ka. ²⁹ Ncëes gúùs koer ko qarika tséé, a ko Gam di qarian koe guu a wèé qaria te tséékagu, ncëe ko tíí koe qarian cgoa tséé e.

2

¹ Q'aa méé tu sar ko tc'ëe, nta nooser ko gatu domka hëé, naka ãe Laodikea koe hàna ne hëé, naka wèé ne ãe tíí cgoa qanega xg'ae tama ne hëéthëé domka qarika tséé sa. ² Nxãasega i gha tcáóa ne ntcãmmè ka, ne ncàmkuuan koe guu a cúis gúù sa kúrúé, nxãasega ne gha qguù a cg'òèa hãase kóma q'ãa ka, chómsea zi gúù zi Nqarim di zi ne gha gane ka q'ãa ka, ncëe Kreste ii zi, ³ ncëe Gam koe i wèé qguùan q'ãan di tc'ëean di hëé naka tc'ëegan hëéthëé di chómsea hãa ba.

⁴ Ncëes gúù sar ko bìrí tu u, cúí khòè ga gha nxãasega táá kàa tu u ka, ncõé zi kg'ui zi ntcoekuan di zi ka igaba. ⁵ Eëtar ma tc'áróa te cgoa gatu koe káà ra a igabar tc'ëea te koe gatu cgoa hàna, a ra a ko qãè-tcao, gatu di tséé-kg'áman hëé naka gatu di dtcòman Krestem di koe qarika téé sa hëéthëér kò bóò khama.

Kreste ba ko cg'òèas kg'òè sa óága

⁶ Ke nxãaska, ãe tu ma Jeso Kreste ba ma X'aigam iise séèa hãa khamaga ma méé tu Gam koe kg'òè. ⁷ Gam koe méé tu *hùis khama ma tobega naka nquum khama ma tshàoa ghùie*; gataga méé tu dtcòman koe qari-qariè, ãe tu ko ma xгаа-xгааèa khama, naka tua qãè-tcaoa-máákuan cgoa cg'òèa nqáése.

⁸ Bóò méé tu, naka i cúí khòè ga táá khòèan di xгаа-xgaan hëé, naka káà hùì qàe-qaekuan hëéthëé tséékagu naka qáé tu u guu. Khòèan di tc'ëe-kg'áman hëé naka ncëem nqõóm di qarian hëéthëé ne ko xùri, a Kreste ba xùri tama. ⁹ Nqari ba cg'òèa hãase Gam koe x'ãèa hãa ke, Gam dim tc'áróm koe, ¹⁰ tu Gam koe Gam di cg'òèa kg'òèan máàèa hãa, ncëe wèé qarian hëé naka wèé tc'ãà-cookg'aian hëéthëé di Tcúú ii ba. ¹¹ Gam koe tu kò gataga q'ãe nqãa-qgai khòèa hãa, q'ãe nqãa-qgai khòokus khòèan tshàu ka kúrúé tama sa, igaba Krestem ka kúrúèas q'ãe nqãa-qgai khòokus koe tu guu a

** 1:23: nqarikg'ai ka nqãaka hàna hãa khòèan wèé - Gerika sa ko máá: "kúrúèas gúùs wéés nqarikg'ai ka nqãaka hàna sa," témé.

tc'áróm dim cgàam koe tcg'òòèa. ¹² Krestem cgoa tu kò tcguù-tcguukus koe kg'ónòè, igaba tu kò Nqarim ncêe Kreste ba x'oan koe ghùiam di qarian koe dtcòm, a gaas dtcòm koe guu a *tcguù-tcguukus koe Gam* cgoa ghùiea. ¹³ Gatú di chìbian koe hêé naka gatu dim cgàam di q'âe nqâa-qgai khòèè taman hêéthêé koe tu kò x'óóa hãa, Me kò Nqari ba Krestem cgoa kg'òèkagu tu u, a gatá di chìbian wèè ga qg'óóa máá taa hãa, ¹⁴ a kò èe gatá di chìbian góàèas tcgãya sa tchùua tcg'òò, gaas di x'âè-kg'áman cgoa, a ba a xgàus koe xgàu ana hãa. ¹⁵ *Gaas xgàus* koem kò *Nqari ba tc'ëean di xu* tc'ää-cookg'ai xu qariga xu di ncõo-gàban xhùu cgae xu a qg'âè-cgaekagu xu, a ba a wèém khòèm cookg'ai koe sau-cgaekagu xu, a kò Tàa-kg'aom ii sa x'ái xu.

Krestem cgoa x'óó sa hêé naka Gam cgoa kg'òè sa hêéthêé e

¹⁶ Gaa domka méé tu táá cúí khòèè ga kgoara máá naka i xgâè-kg'am tu u guu èe tu ko tc'óó a ko kg'áas koe, dtcòm-kg'ao ne dis kòès dim cám ka igaba, kabam nxoem dis kòès ka igaba, Sabata dim cám kaga igaba. ¹⁷ Ncêea hààko zi gúù zi di sòm-c'ana a, igabagam tc'áró ba Krestem di me e. ¹⁸ C'èe khòèa ne hàna, cg'áré-cg'arese kg'oana a, a moengelean i gha dqòm sa ko qaa. Eè ne bóða hãa gúúan ka ne ko bóð-boose, a ne a ko gane dim cgàam di tc'ëean ka káà hùise tc'amaka bóðse. Táá méé ne téé-q'oos èe tu úúa sa sèè cgae tu u guu. ¹⁹ *Tc'áróm dim* Tcúú ba ne qg'óó tama. Wèém tc'áró ba ko Gaam Tcúúm koe guu a kai, a ba a q'amku-q'ooa ba hêé naka qg'áia ba hêéthêé ka qari-qari a qg'óóa xg'aeè, a ba a ko èem ko ma Nqari ba tc'èe khama ma kai. *Ke méé tu gane ka nqúú ka hãa.*

²⁰ Krestem cgoa tu x'óóa hãa, a nqõóm di qarian koe kgoaraèa hãa. Dùús domka tua ko nxãaska ncêem nqõóm di tu iise kg'òèa máá, a gaam di x'âè-kg'áman komsana, ncêe ko máá: ²¹ “Táá tshàu cgoa qg'óó guu! Táá xám guu! Táá cúú-cuuse guu!” ta ko méé e. ²² Ncêe *x'âè-kg'áma nea* ko gúù zi ka kg'ui ncêe tséékaguè zi ko xg'ara ne gha kaà zi, x'âè-kg'áman hêé naka xgaa-xgaan hêéthêéa khòèan koe guua. ²³ Ncêe ne khòèè ne ko nqárian qámsea máá, a ne a ko cg'áré-cg'arese, a gane di tc'áróan koe qg'óósea hãa, khama i *ncêe x'âè-kg'áman* q'ãa di tc'ëean koe guua khama ii, igaba i qarian úú tama, cgàam ncãma hãa sa i gha xgâè di i.

Kabas kg'òè sa Krestem koe (3–4)

3

¹ Nxãakamaga tu kò Krestem cgoa ghùiea hãa ne méé tu nxãaska gúù zi tc'amaka hàna zi koe tòón tcáó, ncêe Krestem hàna, a kg'áóm x'òàm Nqarim dim xòè koe ntcòe koe. ² Gúù zi tc'amaka hàna zi koe tu tc'èea tu tòó, nqõómkg'ai di zi gúù zi ka tamase. ³ X'óóa tu hãa, i gatu di kg'òèan Krestem cgoa Nqarim koe chómsea hãa ke. ⁴ Ncèè Krestem, ncêe gatu dim kg'òèm kò x'áise, ne tu gha gatu igaba thêé nxãaska Gam cgoa x'áan koe x'áise.

⁵ Gúù zi èe nqõómkg'ai di ii zi méé tu nxãaska x'oan koe tcãa: cg'arán hêé, cg'âè cauan hêé, tshúú zi tc'èe zi hêé, cg'âè tc'ëean hêé, naka cèèan hêéthêé e, ncêe kúrúa mááseèa hãa nqárian qámsea máá di i. ⁶ Ncêe gúúan domka i ko Nqarim di xgòàn èe komsana Me tama ne koe hàà ke. ⁷ C'èe x'âè ka tu kò gazi gúù zi ka tc'ää-cookg'aiè, a gazi koe kg'òè. ⁸ Igaba méé tu ncêeska gatu igaba wèè gúúan ncèeta ii aagu: xgòàn hêé, c'ee-c'ëean hêé, cg'âè tc'ëean hêé, cóékuan hêé, saucgaekaguko kg'uiian hêéthêé e; gúúan ncêe wèè méé tu kg'áma tu koe táá tcg'óó guu. ⁹ Táá tshúú-ntcõa-mááku guu, gatu dim tc'áróm ncii ba tu nxõoa tcg'óóa hãa, gam di zi tséé-kg'áin zi

cgoa ke, ¹⁰ a tu a kabam tc'áró ba hana hãa, nxãasega tu gha kaba-kabaè, a gatu ka q'ãa Me, a bóòse-q'ooan Gaam èe Kúró-kg'aom ii di x'áíá hãa ka. ¹¹ Gerikan hêé naka Jutan hêéthêé di q'aa-q'ooa nea Gam koe hãa tite, q'ãe nqãa-qgai khòòea ne hêé kana q'ãe nqãa-qgai khòòe tama ne hêé, c'èe zi qhàò zi di ne hêé, nqúu ka x'àèa khòèan* hêé, qãàn hêé naka qãà taman hêéthêé e, igabam Kreste ba wèè Me e, a ba a wèèan koe ga hana.

¹² Gaa domka, Nqarim nxará tcg'òóá máásea hãa tu khòè tuè, tcom-tcomsa naka ncàm-ncamsa tu, hãakaguse tu thòò-xama-máákua ne, qãèan hêé, naka cg'aré-cg'aresean hêé, naka kgàesase qgóósean hêé naka qáo tcáóan hêéthêé cgoa. ¹³ Gatu ka c'èe ne cgoa méé tu tsééa xg'ae, naka ncèe c'èe khòèan cgoa tu kò c'èes guu sa úúa hãa ne méé tu qgóóá mááku. Eëm ma Nqari ba ma qgóóá máá tua khamaga ma méé tu gatu igaba gatà ma kúró. ¹⁴ Wèè zi gúu zi ncèe zi tc'amkg'ai koe méé tu ncàmkuan hãa, ncèe ko wèè zi gúu zi cg'oèase qáéa xg'ae e.

¹⁵ Krestem di tòókuan méé i tcáóa tu tc'ãà-cookg'ai, ncèe tu ma cúim tc'árom di ii, a tòókuan koe tciièa khama. Ke tu qãè-tcaoa máá Me. ¹⁶ Krestem dim kg'ui ba méém gatu koe qguùase x'ãè. Xgaa-xgaaku tu naka tchàno-tchanoku wèè tc'èean cgoa, naka tua Pesaleman hêé, naka ciian hêé, naka tc'èean di ciian hêéthêé tcáóa tu q'oo koe qãè-tcaoa-máákuan cgoa Nqari ba nxàèa máá. ¹⁷ Naka dùús wèés èe tu ko kúró sa, kg'uian koe ga igaba kana tsééan koe ga igaba, méé tu wèéa sa ga X'aigam Jesom dim cg'òèm koe kúró, naka tua Gam koe guu na Nqarim Xòò ba qãè-tcaoa máá.

Khòè zi hêé naka khòè xu hêéthêé e

¹⁸ Khòè saoè, gasao di xu khòè xu sao máàse, ncèe i ma X'aigam koe ma kg'anoa hãa khama.

¹⁹ Khòè xaoè, gaxao di zi khòè zi xao ncàm naka xaoa táá thòò-xamkagu zi guu.

Cóán hêé naka xòò ga ne hêéthêé e

²⁰ Cóá tuè, gatu ka xòò ga ne wèè zi gúu zi koe komsana, nxãa sa ko X'aiga ba qãè-tcaokagu ke.

²¹ Cóán ka xòò ga xaoè, táá cóán xgàè guu, naka i nxãasega táá tshúù-tcao guu.

Qãàn hêé naka x'aigan hêéthêé e

²² Qãà tuè, gatu ka q'òòse ga ne nqòóm di ne tu komsana wèè zi gúu zi koe. Ncèe gúúan méé tu kúró, gaan di tcgáían gatu koe tòóá hãas ka tamase, kana cgòmkuan tu gha hòò cgae e domka tamase, igaba méé tu wèè tcáóa tu cgoa kúró u, X'aiga ba q'áòá hãase. ²³ Dùús wèés èe tu ko kúró sa méé tu wèè tcáóa tu cgoa tséé, X'aiga ba ko tsééa máá khama, khòèm ka tamase. ²⁴ X'aiga ba gha ãem Gam di ne khòè ne tòóá máána hãa sa kabì máákus iise máá tu u sa tu q'ana hãa khama. X'aigam Kreste Me e ncèe tu ko tsééa máá ba khama. ²⁵ Wèém khòèm èe ko cg'ãèan kúró ba gha suruta kabìè gam di cg'ãèan domka, Nqari ba khòèan tãákase qgóó tama khama.

4

¹ X'aiga xaoè, gaxao di qãàn méé xao èe tchàno ii a qãè ii sa máà, gaxao igaba xao q'ana hãa, X'aiga ba xao nqarikg'ai koe úúa hãa sa ke.

* **3:11:** nqúu ka x'àèa khòèan - Gerika sa ko "Sekithia" témé.

C'êe x'âè-kg'áma ne

² Gatu di còrèan tu qarika qgóó, naka gaan koe kòresea hãa, naka *Nqari ba qâè-tcaoa máá*. ³ Naka tu gataga còrèa máá xae e, nakam gha nxãasega *Nqari ba gaxae di kg'uian nquu-kg'áman xgobekg'ama máá*, naka xae Krestem ka chómsea tseeguan nxâe, ncêer gaan domka qáéèa a. ⁴ *Còrè* nakar nxãasega tchànose nxâea tcg'dò o, ncêe i ko ma qaase khama. ⁵ Eê tchàa koe hàna ne méé tu tc'èegase tséé cgoa, wèém x'aè ba cg'oèase tséékagu na. ⁶ Gatu di kg'uian méé i wèè x'aè ka cgómkuan ka cg'oèa hãa, tãbean cgoa tsãubeèa hãase, nxãasega tu gha q'ãa, ntama tu gha ma wèém khòè ba xqa sa ka.

Còo di zi tsgámkaguku zi

⁷ Wèè tchõà nem gha Tigiko ba tíi ka birí tu u, ncàm-ncamsam qõe ba, a tcom-tcomsam tséé-kg'ao ba, a gaxae khama ma qãà ba X'aigam koe. ⁸ Gaa domkar ko gatu koe tsééa úú me, ntama xae ma hãa sa tu gha nxãasega q'ãa ka, me gha gataga gatu di tcáóan ghùi-ghui. ⁹ Onesimom cgoam ko síí, tcom-tcomsa, a ncàm-ncamsam qõe ba, ncêe gatu ka c'êe ba. Wèè zi guú zi ncêe koe ko kúrúse zi ka tsara gha birí tu u.

¹⁰ Tíi khama qáéèàm Arisetareko ba ko tsgámkagu tu u, me ko Marekom Barenabasem ka qõese ba thêé tsgámkagu tu u (nxãakamaga tu x'âè-kg'áman hòòà, ncêè hààm kò ne méé tu qãèse hàákagu me di i).

¹¹ Jesom, ncêe ko Juseto ta ma tcièè ba, nxãam igabam ko *tsgámkagu tu u*. Nooa xu Juta* xu xu u ncêe ko Nqarim di x'aian koe tíi cgoa tsééa xg'ae xu, a gataga tíi koe kaisa hùikuan úúa hãa xu. ¹² Epaferasem ncêe gatu ka c'êe ba, a Jeso Krestem òm qãà ba ko tsgámkagu tu u. Wèé x'aè kam ko qarika còrèa máá tu u, wèéan ìem ko Nqari ba tc'êe koe tu gha qarika téé, a gha *dtcòmà tu koe* kaia hãa, a wèè tcáóà tu cgoa Gam koe dtcòm ka.

¹³ Kaisa tsééan ìem ko gatu hêé naka Laodikea di ne hêé naka Hierapolise di ne koe hêéthêé tcãà tcáo a kúrú koe ra ko gam ka nxâea tseegukagu.

¹⁴ Ncàm-ncamsam Lukam naaka di ba hêé, nakam Demase ba hêéthêé tsara ko tsgámkagu tu u.

¹⁵ Tíi qõe ga ne Laodikea koe hàna ne méé tu tsgámkagu, naka Nimefase sa hêé naka kerekes gas òm nquum koe ko *xg'aes* ga sa hêéthêé e.

¹⁶ Ncêes tcgãya sa tu ko nxará máàèa xg'ara ne méé tu kúrú nakas gataga thêé kerekes Laodikea di sa nxará máàè si. Naka tu gatu tcgãyas Laodikea koe guua sa nxará.

¹⁷ Naka gataga Arekipo ba birí naka máá: “Q'õé méé tsi naka èe tsi ko X'aigam koe máàèa tsééan xg'ara-xg'ara,” témé.

¹⁸ Tíi Paulo ra ko ncêe tsgámkagukuan tshàua te cgoa góá máá tu u. Tiri tàuan tu tc'êe-tc'èese. Cgómkuan méé i gatu cgoa hãa.

* **4:11:** Juta - Gerika sa ko máá: “q'ãe nqãa-qgai khòèa xu,” témé.

1 TESALONIKA NE

Paulom dis tcgãyas tc'ãà di sa

Tesalonika ne koe

Téé-cookg'ai sa

Tesalonika ba kò x'áé-dxoom Roma ne di me e, Maketonia koe hàna ba. Paulo ba kò gaa koe xгаа-xгаа, ãem ko Filipi koe guu ka, si kò kereke sa gaa koe tshoa-tshoase (Tsee 17:1-9).

Kái ne qhào zi di ne kò Juta ne di cauan koe tcãàn tcaoa hãa, a kò Paulom di xгаа-xgaan komsana, igaba ne kò Juta ne tshoa-tshoa a tauan tcãà a ne a ntcoeku. Paulo ba kò Tesalonika koe chùia tcg'òòè, a ba a Berea koe qdò (Tsee 17:10). Gaa koem kò hànaa, a sí Korinta koe tcãà, kam kò Paulo ba gam ka c'ëem Timoteom koe tchõàn kóm, Tesalonika koe hànas kerekes di téé-q'ooan ka.

Tc'ãà dis tcgãyas Paulom di sa kò Tesalonika ne góá máàèa hãa, gaa koe hãa ne dtcòm-kq'ao nes gha ghùi-ghui tcáo, a sa a ntçàm ne ka. Gane di dtcòmàn hëé naka ncàmkuan hëéthëé di tchõà nem ko qãè-tcaoa máá. Tc'ëe-tc'ëesekagu nem ko, kg'òès ãem kò gane cgoa hãa x'aè kam kò kg'òè sa, a ba a kò nãaska Krete ba gha n-cáma hàà di zi tèè zi ãe kò ghùèa hãa zi xqa. C'ëes tèè sa kò máá: “Dtcòm-kq'aom ncëe kò Krestem hàà tama cookg'ai koe x'óóa hãa ba gha kháé chõò tama kg'òèan úúa?” témé sa. Si kò c'ëes tèè sa máá: “N-cáma ba gha Krete ba gaicara kabise a hàà?” témé. Paulo ba kò ncëem x'aè ba sée a bìrí ne, nqooa hãase méé ne tsée sa, nqòò sa úúa hãase Krete ba gha kabise a hàà di sa.

Qaa-qaa sa kg'uia ne:

- ncàmku

- Jeso ba ko gaicara kabise a hàà (1:10; 3:13; 4:13-5:11)

Tcgãyas q'oo koe hàna zi:

- Qãè-tcaoa máákuan hëé naka dqomkuan hëéthëé e (1-3)

- Nqari ba ko qãè-tcaokagus kg'òè sa (4:1-12)

- Xгаа-xgaan Krestem di hààn di i (4:13-5:11)

- Còo di ghùi-ghui-tcáoquia ne (5:12-28)

Qãè-tcaoa-máákuan hëé naka dqomkuan hëéthëé e

(1-3)

Tsgámkaguku zi

¹ Paulo ra a, a Silefano* ba hëé naka Timoteo ba hëéthëé tsara cgoa hãa, xae ko ncëes tcgãya sa Tesalonika dis xg'aes ncëe Nqarim gatá ka Xdò ba hëé naka X'aigam Jeso Krete ba hëéthëé tsara koe hãa sa góá máá, a ko máá:

Cgómkuan hëé naka tòókuan hëéthëé méé i gatu cgoa hãa, témé.

Tesalonika ne dis kg'òè sa hëé naka dtcòm sa hëéthëé e

² Wèèa tu domka xae ko wèè x'aè ka Nqari ba qãè-tcaoa máá, a ko sixae di còrèan koe gatu ka kg'ui, ³ a ko Nqarim gatá ka Xdòm cookg'ai koe wèè x'aè ka tc'ëe-tc'ëese: gatu kúrua hãa tsééan dtcòmàn di hëé, naka gatu di tsééan ncàmkuan di hëé, naka gatá dim X'aigam Jeso Krestem koe nqòòan ka tu qarika tées ka hëéthëé e.

* 1:1: Silefano - Silefanom di c'ëe cg'òèa nea Silase e.

⁴ Tíí qõe ga tu Nqarim ka ncàmmeà tuè, q'ana xae hãa nxáram tcg'òó tua hãa sa *Gam di tu gha ii ka*. ⁵ Sixae di qãè tchõà nea kò gatu koe kg'ui iise cúí hàà tama khama, igaba i kò qarian cgoa hëé, Tcom-tcomsam Tc'ëem cgoa hëé naka kaisa tcoman cgoa hëéthëé hàà. Tu q'ana hãa nta xae kòo ma gatu xg'aeku koe gatu domka kg'õè sa. ⁶ A tu a kò hàà sixae hëé naka X'aiga ba hëéthëé di tu serè-kg'ao tu kúrúse. Eëta i kò ma xgàrakuan hãa igaba tu kò Tcom-tcomsam Tc'ëem koe guua qãè-tcaoan cgoa kg'ui ba séèa mááse khama. ⁷ A tu a kò ncëem dàòm ka, wèè ne dtcòm-kg'ao ne Maketonia hëé naka Akaia hëéthëé koe hàna ne koe x'ái sa kúrúse. ⁸ X'aigam dim kg'uim gatu koe guua ba kò Maketonia hëé naka Akaia koe hëéthëé cúí síí tama, igabaga i kò gatu di Nqarim koe dtcòmàn wèè za ga q'aaè, nxãasega i gha c'ëe guù xae gha nxàe sa táá qaase ka. ⁹ Gaa nea ko gane ka nxàe, nta tu kò ma hààkagu xae e sa khama. A ne a ko gataga nxàe, nta tu kò ma kúrúa mááseèa hãa nqárian ma tcg'oaragu a Nqarim koe ma kãbise sa, a síí kg'õèa hãa a tseegu dim Nqari ba tséèa máá sa, ¹⁰ naka tu ma Cóásem nqarikg'ai koe gha guu a hàà ba ma qãà hãa sa, ncëem kò x'ooan koe ghù ba, Jesom ncëe hààko xgòàn koe ko kgoara ta a ba.

2

Paulom di tséèa ne Tesalonika koe

¹ Tíí qõe ga tuè, q'ana tu hãa, sixae dis dàras gatu xae kò dàra tu ua hãa sa kò kg'amaga di tama sa. ² Hàà tama xae hãa cookg'ai koe xae kò ma Filipi koe xgàràè sa hëé, naka xae kò ma sau-saugase qgòòe sa hëéthëé tu q'ana hãa. Igaba xae kò sixae dim Nqarim koe qarian hòò, a qãè tchõàn kgoarasease kg'ui cgoa tu u, èeta i kò ma kaisa ntcoekuan hãa igaba. ³ Sixae di xгаа-xгаа ne kàma, kana cg'urigam dàòm di, kana kàan di tama khama. ⁴ Igaba xae ko Nqarim ka tcommèa hãa, a xae a qãè tchõàn xгаа-xgaan dis tséé sa máàèa hãa khama ma kg'ui, khóèan xae gha qãè-tcaokagu ka tamase, igabaga xae gha Nqari ba qãè-tcaokagu ka, ncëe ko tcáóa xae kúrúa bóò ba. ⁵ Tu q'ana hãa, wèè x'áè ka xae kò táá qãè-qaekuan di kg'uiàn cgoa hàà cgae tu u sa, a xae a kò táá sixae di tsééan kúrú, c'ëe guù xae gha gatu koe hòò domka - Nqari ba sixae dim téèa-máá-kg'ao Me e! ⁶ Gataga xae kò khóèan ka xae gha dqòmme sa qaa tama, gatu kaga igaba kana c'ëe khóèan kaga igaba.

⁷ Krestem di xae x'áè úú-kg'ao* xae iise xae ga kò kái gúàn qaa cgae tua hãa, igaba xae kò gatu xg'aeku koe tc'aua xae khóè xae e, khóès gas di cóán ko qãèse q'óès khama ma. ⁸ A xae a kò kaisase xgónè tua hãa, domka xae kò kg'ónòsea hãa, táá xae gha Nqarim di qãè tchõàn cúí máà tu u ka, igabaga xae gha thëé sixae di kg'õèan tcg'òóa máà tu u ka, tseegukaga tu kò sixae koe kaisase ncàm-ncamsa tu u khama. ⁹ Qanega tu q'ana hãa, tíí qõe ga tuè, sixae di tsééan hëé naka qóm cgoa qgòókuan hëéthëé ka. Nqarim di qãè tchõàn xae kò xгаа-xгаа tu u, a xae a kò ntcúù ba hëé naka koaba ba hëéthëé tséé, táá xae gha gatu ka c'ëean ga qóm ba qgòókagu ka.

¹⁰ Gatu hëé naka Nqari ba hëéthëéa gha ncëes guù sa nxàea tseegukagu, sixae di qgòóse-kg'áma ne kò gatu *dtcòm-kg'ao tu* koe q'ano o, a tchàno o, a cúí cg'uri ga úú tama khama. ¹¹ Gataga tu q'ana hãa, xae ko ma gatu ka c'ëem wèè ba ma qgòó sa, èem ko ma cóán ka xòò ba ma cóán qgòó khamaga ma, ¹² naka xae kò ko ma ntcàm, a korè, a ko Nqarim koe ma

* 2:7: x'áè úú-kg'ao - Gerika sa ko "apostolo" témé.

qarika birí tu u sa hēéthēé e, Nqari ba kg'anoa hāas kg'òè sa tu gha kg'òè ka, ncēe ko Gam di x'aian hēé naka x'ààn hēéthēé koe tcii tu u ba.

¹³ Nqari ba xae ko chòò tamase qāè-tcao máá, ēe xae kò kg'ui ba xgaa-xgaa tu u ka tu kò cām tshàua máá me khama. Khóean koe guua hāam kg'uim iise tamase, igaba Nqarim koe guuam kg'uim iise, ncēm tseeguan kaga ii khamaga ma, *Nqarim* ncēe ko gatu dtcòm-kg'ao tu koe tséé ba.

¹⁴ Tíí qōe ga tuè, Jutea koe hàna zi kereke zi Nqarim di zi, ncēe Jeso Krestem di zi koe kúrúsea hāa sa gatu koe thēé kúrúsea. Gatu di ne khóè ne ka tu kò xgàràè, ncēe gane kò ma Jutea ne ka ma xgàràè khamaga ma.

¹⁵ *Jutea* ne ncēe kò X'aigam Jeso ba hēé naka porofiti xu hēéthēé cg'òo, a xhàigu xae e ne, ncēe Nqari ba qāè-tcaokagu tama ne, a ko wèè khóean cgoa ga ntcoeku ne. ¹⁶ Xgàè-kg'am xae e ne ko, nxāasega xae gha táá táá zi qhàò zi di ne cgoa kg'ui, ne kgoaraè ka. Ncēm dàòm ka i ko wèè x'aè ka gane di chìbian càuse a cg'òe. I ncēeska Nqarim di xgòàn còo dis ka hàà cgae nea.

Paulo ba gaicara Tesalonika ne dàra kg'oana

¹⁷ Tíí qōe ga tuè, xòm x'aè-coan xae kò gatu cgoa q'aa-q'aaèa hāa, i kò tc'áróa xae gatu xg'aeku koe káá a, tc'ēea xae ka tamase. Xae gaa domka kaisase xgónè tua hāa, a ko wèè qaria xae cgoa x'āà máá, gaicara xae ga bóò tu u sa, ¹⁸ síí cgae tu u kg'oana xae kò hāa khama. Tíí Paulor tc'áróa kò kái q'oro tc'ēea hāa, síí cgae tu ur gha sa, igabagam kò satana ba xgàè-kg'am xae e. ¹⁹ Kháé sa nxāaska sixae dis nqòò sa, kana qāè-tcao sa, kana x'aian dis cábá sa, ēe xae gha X'aigam Jesom kò hàà ne xae gha dqòmse cgoa sa dùú saa? Gatu tama tua? ²⁰ Tseeguan kaga xae ga dqòmse cgoa tu u, tu ko qāè-tcaokagu xae e.

3

¹⁻² Eè xae ko ncēs gúù sa qóma máá xaea hāa sa bóò, ka xae kò nxāaska bóòà tcg'òò, sixae ka qōesem Timoteo ba xae gha tsééa úú sa, ncēe sixae khamaga ma Krestem di qāè tchòàn xgaa-xgaa koe Nqarim dim tséé-kg'ao ba, xae gha sixae cuiaga Atene koe hāa ka. Ncēs gúù sa xae kò bóòà tcg'òò, síim gha gatu di dtcòmān koe qari-qari, a korè tu u ka, ³ nxāasega i gha táá cúí-kg'áia tu ga ncēe zi xgàraku zi domka tééa dìbi ka. Gatu igaba tu qāèse q'ana hāa, ēe zi xgàraku zim Nqari ba kgoara máá taà hāa sa khama. ⁴ Eè xae ko qanega gatu cgoa hāa ka xae kò x'aèan cookg'ai koe ga birí tua hāa, hààko x'aè ka ta gha xgàràè sa, si ncēe sa kúrúsea, ēe tu ma q'ana hāa khamaga ma. ⁵ Gaa domkar kò, ēer ko bóò si ncēs gúù sa qóma máá tea hāa ka, *Timoteo* ba gatu koe tsééa úú, nxāasega xae gha gatu di dtcòmān ka q'āa ka, qàe-qaeku-kg'ao ba gha c'ēedaoka qàe-qae tu u, i ga kò sixae di tsééan kg'amaga di i khama.

⁶ Igabam ncēeska Timoteo ba kabisea hāa, a qāè-tcaokagu xae e ko kg'uiān cgoa hààra máá xaea hāa, gatu di dtcòmān hēé naka ncāmkuān hēéthēé di i. Gatagam kò thēé birí xae e, wèè x'aè ka tu ko qāè-tcaoan cgoa tc'ēe-tc'ēese xae e, a bóòà xae xgónèa hāa sa, ncēe xae ma sixae igabaga ma bóòà tu xgónèa hāa khamaga ma. ⁷ Tíí qōe ga tuè, gaa domka xae kò gaxae di qóman hēé naka xgàrakuan hēéthēé wèè q'oo koe gatu di dtcòmān ka qgài-qgai tcáoè. ⁸ Ncēè X'aigam koe tu kòo qarika tēe, ne xae gha nxāaska ncēeska sònòa dìbi a kg'òèan hòò khama. ⁹ Nqari ba xaea gha ntama ma tc'òdase gatu domka cām tshàua máá! Kaisase xae ko Gam cookg'ai koe gatu ka qāè-tcao. ¹⁰ Koaba ba hēé naka ntcùú ba hēéthēé xae ko qarika

còrè, gatu cgoa xae ga xg'ae a bóò tu u sa, nxãasega xae gha ãe gatu di dtcòmàn koe tcàoa hãa sa càua máá tu u ka.

¹¹ Ke méé tsara ncêeska gatá dim Nqarim, ncêe gatá ka Xòò ba hêé, nakam gatá dim X'aigam Jeso ba hêéthêé tsara dàò ba kg'ònda máá xae e gatu koe xae gha sí di ba. ¹² Gataga méém X'aiga ba gatu ka c'êea ne koe hêé naka wèé khòèan koe ga hêéthêé kúrú naka i gatu di ncàmkuàn càuse naka kái, ncêe xae sixae ma ncàm tua hãa khamaga ma. ¹³ Nxãasegam gha Nqarim gatá ka Xòò ba gatu di tcáóan qarian máá, tu gha káàn chibi, a tu a gha Gam cookg'ai koe tcom-tcomsa ii, ãem gha ko gatá dim X'aigam Jeso ba Gam di ne tcom-tcomsa ne wèé ne cgoa hàà ka.

Nqari ba ko qãè-tcaokagus kg'òè sa (4:1-12)

4

¹ Ncêeska còò dis ka, tí qõe ga tuè, sixae koe tu xgae-xgaasea hãa, nta méé tu ma kg'òè naka tua X'aiga ba qãè-tcaokagu sa, si ncêe sa gaas kúrú tu kos ga si i. Igaba xae ko X'aigam Jesom koe dtcàrà a ko korè tu u, a ko máá: ncêes gúú sa méé tu qarika kúrú, témé. ² X'aigam Jesom di qarian ka xae kò x'àè-kg'ámàn máá tu u sa tu q'ana hãa khama.

³ Ncêea Nqarim ko ma tc'êe ga a khama, tcom-tcomsakaguè tu gha sa: nxãasega tu gha cg'áràn koe ncèèsea hãa ka, ⁴ nakam wèém khòè ba tcom-tcomsa a tcommèa hãam dàòm ka gam dis khòès cgoa kg'òè, ⁵ cg'ãè zi tc'êe-kg'ámàn zi tcáóa ba ka ncàmmèa hãa zi kúrú ka tamase, cg'ãè tc'êe ne khòè ne Nqari ba c'úua hãa ne ko hêé khama. ⁶ Nakam gha nxãasega táá cúím khòèm ga ba ncêes gúús ka gam ka c'êe ba chibian kúrú cgae guu, kana kàa me guu. X'aiga ba gha ãeta ii chibian wèé ko kúrú ne xgàra ke, ncêe xae nxãakamaga ma birí tua hãa a ma nxàea tseegukagua hãa khamaga ma. ⁷ Hàà ta gha q'ano tamase kg'òè kam Nqari ba tcii ta a tama khama, igaba ta gha hàà tcom-tcomsas kg'òè sa kg'òè ka a. ⁸ Gaa domkam gha ãe ko ncêe xgae-xgaan xguì ba, khòèm ko méé sa xguì tama, igabam gha ko Nqarim ko méé sa xguì, *Nqarim* ncêe ko Gam dim Tcom-tcomsam Tc'êe ba máá tu u ba.

⁹ Ncêeska gatu ka ncàmkuàn ka: qaase tama ia góá xae ga máá tu u sa; Nqarim ka tu nxãakamaga xgae-xgaea hãa, tu ga ma ncàmku sa khama. ¹⁰ A tu a ko tseeguan kaga wèé ne dtcòm-kg'ao ne Maketoniam wèém di ne koe ncêe sa kúrú, igaba xae ko dtcàrà tu u, tí qõe ga tuè, kaisase tu gha gatá hêé sa.

¹¹ Gataga xae ko thêé korè tu u, kgàea hãas kg'òè sa tu ga kg'òè sa, nakam wèém khòè ba gam di zi tséé zi gam ka kúrú naka baà tshàua ba cgoa tsééa mááse, ncêe xae ma x'àè tua hãa khama. ¹² Naka tua gha nxãasega c'êe ne khòè ne ka tcommè, naka tua táá c'êe khòèan dtcàèsea hãa guu.

Xgae-xgaan Krestem di hààn di i (4:13–5:11)

¹³ Tí qõe ga tuè, tc'êe tama xae hãa ãe x'òma hãa ne ka tu gha c'úua hãase hãa sa, nxãasega tu gha táá thòò-tcaoase kg'ae ka, gane ãe nqòðan úú tama ne khama ma. ¹⁴ Ncêe Jesom xg'ao x'óó a x'ooan koe tãea hãa sa ta kòò dtcòm, ne ta ko thêé dtcòm, Nqarim gha gane ãe Gam koe x'òma hãa ne Jesom cgoa óá sa. ¹⁵ Ncêea X'aigam dim kg'uim nxàe xae kom ga me e khama, ncêe ko máá: gatá ncêe kg'òèa a qaùu hãa ta cuiskaga ãe x'òma hãa ne ka tc'ãà naka síia hãa tite, ãem gha ko X'aiga ba hààm cárn ka. ¹⁶ X'aiga ba gha nqarikg'ai koe guu a kiam dòm cgoa xòa, kiam moengelem dim dòm ba hêé naka Nqarim dim nxààm di q'auan cgoa hêéthêé e, ne gha

ëe Krestem koe x'óóa hãa ne tc'ää a ghùìe khama. ¹⁷ Nxãaska ta gha gatá ëe kg'òèa a qaùa hãa ta gane cgoa xg'ae-xg'ae a túú-c'òòs q'oo koe hãase ghùìe, a síí X'aigam cgoa tc'ää q'oo koe xg'ae, a ta a gha gaa koe guus ka chòò tamase X'aigam cgoa hãa. ¹⁸ Gaa domka méé tu ncëe kg'uian cgoa qgài-qgai tcáóku.

5

X'aigam di hààn kg'ónòsea máá

¹ Tíí qõe ga tuè, ncëe zi gùù zi gha hàà kúrúse x'aèan hëé naka cáman hëéthëé ka xae ga góáa máá tu u sa qaase tama. ² Gatu igaba tu qãèse q'ana hãa, X'aigam dim cámi ba gha ts'ää-kg'aom ko ma ntcúú ka hàà khama ma hàà cgae tu u sa khama. ³ C'ëe ne khòè ne gha máá: “Wéé zi gùù zia qãèse hãa, ta qãè qgái koe hãa,” témé. I gha kúúga cg'ãèan hàà cgae ne, ncãàn úúas khòès ábàn di thòòan ka ko kúúga hàà cgaeès khama ma, ne cuiskaga nyanagu ana hãa tite.

⁴ Igabaga tu gatu ntcúús q'oo koe hãa tama, tíí qõe ga tuè, me cuiskaga ãem cámi ba ts'ää-kg'aom ga ma arekagu tua hãa khama ma arekagu tu u tite. ⁵ Wééa tu ga x'áàm di tu cóá tu u, a koaba di tu cóá tu u khama. Ta ntcúú kana dcúú-qoms di ta cóá ta tama ta a. ⁶ Ke méé ta táá x'òma hãa guu, c'ëe ne khama, igabaga méé ta kókòà hãa, naka qgóósean úúa hãa. ⁷ Eë ko x'òm ne ko ntcúú ka x'òm, ne ko ëe ko nqàre ne ntcúú ka nqàre khama. ⁸ Igaba ta gatá koaba di ta a, ke méé ta qgóósean úúa hãa naka ta dtcòman hëé naka ncàmkuan hëéthëé dxúua ta ko ncèèa máás gúús khama ma hãa, naka taa kgoarakuan dis nqòò sa tcúúa ta ko ncèèa máás cábás khama ma cábá. ⁹ Nqari ba Gam di xgòàn ka ta gha xgàràè ka nxará tcg'òó ta a tama khama, igabaga ta gha gatá dim X'aigam Jeso Krestem koe kgoarasean hòò ka a. ¹⁰ Ncëe kò x'óóa máá ta a ba, ãem ko hàà x'aè ka ta gha nxãasega Gam cgoa xg'ae a kg'òè ka, kg'òèa ta ga hãa kana ta ga x'óóa hãa igaba*. ¹¹ Ke méé tu gaa domkaga ncëe tu ko hëé khamaga ma korèku naka hùiku.

Còò di ghùì-ghui-tcáókua ne (5:12-28)

¹² Tíí qõe ga tuè, dtcàrà tu u xae ko, ëe ko gatu xg'aeku koe tséé ne khòè ne méé tu tcom sa, gane ëe X'aigam koe tc'ää-cookg'ai tua hãa a ko tchàno-tchano tu u ne. ¹³ Eë ne ko kúrú tsééan domka méé tu kaisa tcoman hëé naka ncàmkuan hëéthëé cgoa qgóó ne. Gatu xg'aeku koe méé tu tóókuan cgoa hãa. ¹⁴ Tíí qõe ga tuè, dtcàrà tu u xae ko, a ko máá: Eë ko xg'ám-kg'aiate ne tchàno-tchano, ëe ko sau-cgaese ne korè, ëe kg'amka ne hùì, naka wèè ne khòè ne koe qáò tcáó ii. ¹⁵ Bóò méé tu naka i táá cúí khòè ga c'ëean kúrú cgae ana cg'ãèan domka cg'ãèan kúrú cgae e guu, igaba méé tu wèè x'aè ka, gatu ka c'ëe ne hëé, naka wèè khòèan ga hëéthëé tu ga ma qãèan kúrúa máá sa x'ää máá.

¹⁶ Wéè x'aè ka méé tu qãè-tcaoa hãa, ¹⁷ naka tua wèè x'aè ka còrè. ¹⁸ Wéé zi xg'aeku zi koe méé tu Nqari ba qãè-tcaoa máá, ncëea gatu kam ma Nqari ba Jeso Krestem koe ma ncàma hãa ga a ke.

¹⁹ Táá méé tu Tcom-tcomsam Tc'ëe ba xgàè-kg'am guu, ²⁰ naka tua táá porofitan ncoee guu. ²¹ Wéès gúù sa méé tu qãèse bóòà tcg'òó, naka ëe qãè ii sa qgóóa qari. ²² Qgóóse méé tu wéès gúús ëe cg'ãè iis koe.

* **5:10:** kg'òèa ta ga hãa kana ta ga x'óóa hãa igaba - Gerika sa ko máá: “kókòà ta ga hãa kana ta ga x'òma hãa igaba,” témé.

²³ Nqarim tòókuan di ba méém Gam tc'áró-tc'aro ka kúrú tu u naka tu wèé zi dàò zi koe tcom-tcomsa ii: gatu di tc'ëean hěé, naka tcáóan hěé, naka tc'áróan hěéthěé wèé méé i qāèse qgóóè, naka ia táá cúís chìbis ga sa úú guu nakam nxāakg'aiga sí gatá dim X'aigam Jeso Kreste ba hàà. ²⁴ Nqarim ncēe tcii tua hãa ba tcom-tcomsa Me e, khamam gha ěem nqòòkagu tua hãa sa kúrú.

²⁵ Tíí qōe ga tuè, còrèa tu máá xae e. ²⁶ Wèé ne dtcòm-k'ao ne tu tcom-tcomsas x'obèkus cgoa tsgám. ²⁷ Ra ko X'aigam di cg'òèan koe dtcàrà tu u, ncēes tcgāya sa méé tu wèé ne dtcòm-k'ao ne nxárá máá sa.

²⁸ Gatá dim X'aigam Jeso Krestem di cgómkuan méé i gatu wèé tu cgoa hãa.

2 TESALONIKA NE

Paulom dis tcgãyas cá̃m di sa

Tesalonika ne koe

Téé-cookg'ai sa

Khóe ne kerekes Tesalonika koe hànas di nea kò kái zi tèè zi úúa hãa Jesom di kabisean ka. C'èe nea kò Jeso ba nxãakamaga kabisea hãas ka dtcòma hãa.

Paulo ba kò ncēm tc'èe ba qãèse nxàea kg'ónò, a ko máá, Krestem qanega hàà tama cookg'ai koes gha ntcoeku sa tèe, me gha khòèm x'áèan komsana tama ba x'áise. I gha cg'ãe cauan hëé naka x'áèan úú taman hëéthhëé càuse. Paulo ba kò gam di nxára-kg'aoan x'áè, gane di dtcòman koe ne gha qarika téé sa, qóman hëé naka xháèan hëéthhëé di zi x'aè zi ka. Gatagam ko dtcàrà ne, kg'òè sa ne gha tsééa máá sa, Paulom ma gam di ne tséé-kg'ao ne cgoa hëéa khama.

Qaa-qaasa kg'uaia ne:

- cg'ãè, x'áèan úú tama sa

Tcgãyas q'oo koe hàna zi:

- Paulo ba ko dtcòm-kg'ao ne dqom̃ (1)

- Krestem di hààn ka (2)

- Paulo ba ko dtcòm-kg'ao ne dtcàrà, kg'òèa ne ne gha tsééa máá sa (3)

Paulo ba ko dtcòm-kg'ao ne dqom̃ (1)

Tsgámkaguku zi

¹ Tíi Paulo ra hëé, naka Silefano* ba hëé, naka Timoteo ba hëéthhëé xae ko ncēes tcgãya sa Tesalonika dis kerekes, ncēe Nqarim gatá ka Xòò ba hëé naka X'aigam Jeso Kreste ba hëéthhëé tsara koe hãa sa goá máá

² a ko máá: Nqarim gatá ka Xòò ba hëé naka X'aigam Jeso Kreste ba hëéthhëé tsara koe guua hãa cgòmkuuan hëé naka tòókuan hëéthhëé méé i gatu cgoa hãa, témé.

Qãè-tcaoa-máákuan hëé naka còrèan hëéthhëé e

³ Tíi qòe ga tuè, ncēe i ko ma qaase khama méé xae wèè x'aè ka gatu domka Nqari ba qãè-tcaoa máás gúù si i, gatu di dtcòma ne ko kaisase càuse, i ko gataga gatu ka c'èem wèém koe tu úúa hãa ncàmkuuan thëé kai khama. ⁴ Gaa domka xae ko Nqarim di zi kereke zi koe gatu di qarika tééan ka hëé naka dtcòman ka hëéthhëé dqom̃se, ncēe tu ko xgàraku zi hëé naka xháé zi ncēe kúrúse cgae tua hãa zi hëéthhëé koe x'áia hãa a.

⁵ Wèè zi ncēe zia ko Nqarim di xgàrakua ne tchàno o sa x'ái, tu gha gazi domka Nqarim di x'aian kg'anoa hãa, ncēe tu gaan domka xgàrasea hãa a. ⁶ Nqari ba tchàno Me e, a ba a gha gane èe xgàra tua hãa ne thëé xgàra. ⁷ A ba a gha gatu di xgàrasean koe sãakagu tu u, a sixae thëé sãakagu xae e. Ncēe sam gha kúrú, X'aigam Jesom gha Gam di xu moengele xu qari xu cgoa nqarikg'ai koe guu a hàà ka. ⁸ Kàrùkom c'eem cgoam gha hàà, a hàà gane èe Nqari ba ko xguì ne hëé naka gane èe gatá dim X'aigam Jesom di qãè tchòàn komsana tama ne hëéthhëé xgàra. ⁹ Ne gha chòò tamase tòmm-tommè, a gha Nqarim cookg'ai koe hëé naka Gam di qarian di x'ààn hëéthhëé koe tcg'òòè, ¹⁰ èem gha ko hàà, a hàà Gam di ne tcom-tcomsa ne ka

* 1:1: Silefano - Silefanom di c'èe kg'òèa nea Silase e.

kaikaguè, a ba a thëé wèé ne dtcòm-kg'ao ne ka dqòmèm cárn ka. *Tu gha gatu igaba gane xg'aeku koe hãa*, ãe xae ko gatu koe nxãea tseegukagus tchõà sa tu kò komsana khama.

¹¹ Ncëes noosega xae ko wèé x'aè ka còrèa máá tu u, gatá dim Nqarim gha kúrú tu u, tu Gam dis tciiku sa kg'anoa hãa tu khóè tu ii ka, a wèés gúús tcáóa tu tc'ëea hãa sa hëé naka ãe tu ko kúrú tséean dtcòmàn di hëéthëé Gam di qarian ka xg'ara-xg'ara ka. ¹² Gataga xae ko còrè, nxãasega i gha gatá dim X'aigam Jesom di cg'òèan gatu koe x'áakaguè ka, tu gha gatu igaba thëé Gam koe x'áakaguè, gatá dim Nqari ba hëé naka X'aigam Jeso Krete ba hëéthëé tsara di cgómkuan koe guu a.

Krestem di hààn ka (2)

2

X'áèan komsana tamam khóè ba

¹ Ncëeska gatá dim X'aigam Jeso Krestem di hààn ka hëé naka gatá di xg'aeàn hàà ta gha xg'ae cgoa Me di ka hëéthëé e: dtcàrà tu u xae ko, tí qõe ga tuè, ² táá méé tu tc'ëea tu koe thamkase ntcãa-ntcãè kana arekaguè guu, porofitan ka, kana xàà zi ka, kana tcgãya zi ncëe ga c'èedaoka sixae koe guua hãa zi kaga igaba, ncëe ko máá, X'aigam dim cárn ba nxãakamaga hààraa, témé zi. ³ Táá hëé naka i cúí khóè ga c'èem dàòm kaga qàe-qae tu u guu. Eëm cárn ba cuiskaga hààraa hãa tite ke, si gha nxãakg'aiga síí ntcoeku sa hàà, me gha x'áèan komsana tamam khóè ba x'áise, khóèm kaakaguè gha ba. ⁴ Ncëe ba gha wèés gúús ãe ko Nqarim ka tciise sa kana ko dqòmèm sa ntcoe, a gaas tc'amkg'ai koe kaikaguse. A ba a gha Nqarim dim tempelem koe tcãà a ntcóò, a gabá Nqari me e sa khóè ne birí.

⁵ Tc'ëe-tc'ëese tama tu gáé hãa, ãer kò gatu cgoa hãa kar kòo ncëe zi gúú zi ka birí tu u sa? ⁶ Tu ncëeska q'ana hãa, dùús xgàèa tòò mea hãa sa, nxãasegam gha hàà gam di x'áèan ka x'áise ka. ⁷ X'áèan komsana tama di chómsea hãa qaria ne ko ncëeska tséé khama, me gha gaam ãe kò xgàèa tòò o ba qanega gatà hëé, a gha nxãakg'aiga síí dàòm koe tcg'òòè. ⁸ Me gha nxãaska ãe x'áèan komsana tama ba hàà x'áise, ncëem gha X'aigam Jeso ba kg'ám q'ooa ba di sònò-q'ooan cgoa dqòma cg'òo, a Gam di x'áàko hààn cgoa cg'òo ba. ⁹ Eë *x'áèan úú tama* ba gha satanam di qarian cgoa hàà, a ba a gha kàan di qarian hëé naka x'ái zi hëé naka are-aresa zi gúú zi hëéthëé kúrú, ¹⁰ a gha wèé kàakuan cg'ãè tséékagu, ncëe gha gane ãe aagusea hãa ne hõakagu u. *Aaguse ne gha*, tseeguan ncàm ne ko xguì khama, ncëe gha kgoara ne e. ¹¹ Gaa domkam gha Nqari ba qarís tséés dàòm koe ko tcg'òò ne sa gane koe tsééa úú, nxãasega ne gha tshúú-ntcõan dtcòm ka, ¹² nxãasega ne gha wèéa ne ãe tseeguan dtcòm tama, igaba ko ãe tchàno tamas ka qãè-tcaokaguè ne xgàràè ka.

Qarika tu téé

¹³ Igaba méé xae, tí qõe ga tuè, chõò tamase wèé x'aè ka gatu domka Nqari ba qãè-tcaoa máá, gatu ncëe X'aigam ka ncàmmèa tu, tshoatshoases koe gam kò Nqari ba guu a nxará tcg'òò tua khama, kgoaraè tu gha ka. Nqari ba kòo tc'ëe, Tc'ëe ba gha tcom-tcomsakagu tu u, tu tseeguan koe dtcòm sa. ¹⁴ Me kò ãe xae kò *xgaa-xgaa tu u* qãè tchõàn cgoa ncëes gúús koe tciia óá tu u, nxãasega tu gha gatá dim X'aigam Jeso Krestem di x'áàn q'òò ka. ¹⁵ Ke tu ncëeska, tí qõe ga tuè, qarika téé, naka ãe xae kòo kg'áma xae cgoa xgaa-xgaa tu u zi cau zi hëé, naka ãe xae kòo góá máá tu u sa hëéthëé qgóóa qari.

¹⁶ Nqarim gatá ka Xòò ba ncàm taa hãa, a Gam di cgómkuan koe guu a chòò tama thòò-xama-máákuan máà taa hãa, a qãès nqòò sa máà taa. Gabá hëé naka gatá dim X'aigam Jeso Kreste ba hëéthëé tsara méé tsara ¹⁷ tcáóa tu ghùì-ghui, naka qari-qari tu u, nxãasega tu gha wèé qãè tsééan hëé naka wèé qãè kg'uian koe hëéthëé hãa ka.

Paulo ba ko dtcòm-kq'ao ne dtcàrà, kg'õèa ne ne gha tsééa máá sa (3)

3

Còrèa máá xae e

¹ Còò dis ka, tíí qõè ga tuè, còrèa máá xae e, nakam gha nxãasega X'aigam dim kg'ui ba qháése qdò naka tcommè, ãe i kò gatu ka ii khamaga ma. ² Khóèan ncëe cg'ãè tc'ëe koe còrèa máá xae e, naka xae gha qãè qgáì koe hãa. Wèém khòè ba dtcòma hãas tama si i ke.

³ Igabagam X'aiga ba tcom-tcomsa Me e, a ba a gha qari-qari tu u, a ãe cg'ãè tc'ëe iim koe kòre tu u. ⁴ Nqarim koe xae tcoman úúa hãa gatu ka, ãe xae kò x'áè tu u zi gúù zi tu ko kúrú, a tu a gha qanega kúrú zi di i. ⁵ X'aiga ba méém gatu di tcáóan Nqarim di ncàm kuan koe hëé naka Krestem di qarika tééan koe hëéthëé tcéèa úú.

Kg'õèa tu tu tsééa máá

⁶ Tíí qõè ga tuè, gatá dim X'aigam Jeso Krestem dim cg'õèm koe xae ko x'áè tu u, wèém dtcòm-kq'aom ãe kg'õès koe kg'amka ii, a ãe xae kò máà mea hãa xga-xgaan komsana tamam koe méé tu tééa dìbi sa. ⁷ Gatu igaba tu q'ana hãa, nta méé tu ma serè xae e sa ke. Gatu cgoa xae ko hãa ka xae kò kg'amka tama. ⁸ Gataga xae c'ëem khòèm di tc'òoan ga suruta me tamase tc'óò ta ga hãa, igaba xae kò ntcuù ba hëé naka koaba ba hëéthëé qarika tséé, a ko khùbu, táá xae gha díim ga ba qóm ba qgòókagu ka. ⁹ Ncëes gúù sa xae kúrú hãa, ãeta ii hùian xae gha qaa di qarian xae úú tama domka tamase, igaba xae kò máàse tu u kg'oana, nxãasegas gha x'ái sa ii ka, serè tu gha sa. ¹⁰ Eë xae ko gatu cgoa hãa ka xae kò ncëe x'áèan máà tua hãa, a máá: "Ncèè c'ëem khòèm kò tséé tc'ëe tama nem tc'óò tite," témé khama.

¹¹ Ncëes gúù sa xae ko góá, gatu ka c'ëe ne kg'õès koe kg'amka ne e, a tsééan kúrú tama, a c'ëe khòèan di tsééan koe tcana tãe, sa xae kóma hãa domka. ¹² X'aigam Jeso Krestem di cg'õèan koe xae ko ncëe ne khòè ne x'áèan máà, a ko birí ne a ko máá, nqoo-nqoosase méé ne tsééan kúrú, naka nea kg'òèkaguse, témé.

¹³ Igaba gatu, tíí qõè ga tuè, táá méé tu qãèan kúrú ka xhòe guu. ¹⁴ Ncèè c'ëem khòèm kò ncëes tcgãyas koe xae ko nxàe sa dtcòm tama ne méé tu ãem khòè ba qãèse bóò naka tcg'oaragu, nakam gha nxãasega saucgae. ¹⁵ Táá hòrea tu hãam khòèm khama ma qgóó me guu, igabaga méé tu gatu ka qõesem khama ma tchàno-tchano me.

Còò di zi tsgámkaguku zi

¹⁶ X'aigam tòókuan di ba méém wèé x'áè ka Gam ka tòókuan máà tu u, wèé dàò-kq'áman cgoa. X'aiga ba méém gatu cgoa hãa.

¹⁷ Tíí Paulo ra ko ncëe tsgámkagukuan tshàua te cgoa góá máá tu u. Ncèe sa wèés tcgãyas tiris koe x'ái si i, ra ko ma góá ga a.

¹⁸ Gatá dim X'aigam Jeso Krestem di cgómkuan méé i gatu wèé tu cgoa hãa.

1 TIMOTEO

Paulom dis tcgãyas tc'ãà di sa

Timoteom koe

Téé-cookg'ai sa

Timoteo ba kò qari-kg'ao-coa me e, dtcòm-kg'aom Asia dim nqõóm koe guua ba, a kò Juta dis khòès ka hěe naka Gerika dim khòèm ka hěéthěé ábàèa hãa (Tsee 16:1-3). Paulom cgoam kò xg'ae a tsééan kúrú, a ba a kò Paulo ba qãe tchõàn xgaa-xgaa koe hùi.

Paulom dis tc'ãà dis tcgãyas Timoteom di sa ko nqoana zi gúù zi ka kg'ui:

1. Kg'aikas ko tcgãya sa tshúù-ntcõan di xgaa-xgaan ka kg'ui. Ncěe xgaa-xgaa nea kò c'ěe xòè za Juta ne di i, a c'ěe xòè za Juta tama ne di i, a i a ko máá, ncěem nqõóm di zi gúù zi tshúù zi i, témé. Ncěe khòèan kò gaxu di tc'ěe-kg'ámáa chómsea qgóóa qari ne cúí i gha kgoarakuan hòò o, naka qgóóse-kg'ámán ncěe c'ěe zi tc'õo zi tsi tc'õó tama hěé, a sée taman hěéthěé ko kúrú ne.
2. Tcgãya sa ko kerekes di tsééan ka hěé, naka còrèan ka hěé, naka tsée-kg'ám zi kerekes di xu tc'ãà-cookg'ai xu gha kúrú zi hěé naka hùi-kg'ao xu hěéthěé gha kúrú di x'áèan tcg'óó.
3. Còò dis kam ko Timoteo ba biría kg'ónòè, Jeso Krestem dim qãàm qãe bam gha kúrú sa, naka ãem gha ko kúrú zi tsée-kg'ám zi ka hěé naka tãáka zi xg'ae zi dtcòm-kg'ao ne di zi koem gha kúrú zi ka hěéthěé e.

Qaa-qaasa kg'uia ne:

- xgaa-xgaa sa
- dtcòm sa
- Nqari-tcáóa ne
- kerekes di xu tsée-kg'ao xu

Tcgãyas q'oo koe hàna zi:

- Tsée-kg'ám zi kerekes di zi hěé naka gas di tsée-kg'aoan hěéthěé e (1-3)
- X'áè-kg'ámán Timoteom ko máàè e (4-6)

Tsée-kg'ám zi kerekes di zi hěé naka gas di

tsée-kg'aoan hěéthěé e (1-3)

Tsgámkaguku zi

¹ Paulo ra a, Jeso Krestem dir x'áè úú-kg'ao* ra, Nqarim gatá dim Kgoara-kg'ao ba hěé naka Jeso Kreste ba hěéthěé tsara ma x'áèa khama, ncěe ta Gam koe nqòòa hãa ba.

² Timoteo, dtcòmán koe tiri tsi cóá tsi tseegu di tsi ra ko ncěes tcgãya sa góá máá a ko máá:

Nqarim Abo ba hěé naka Jeso Krestem gatá dim X'aiga ba hěéthěé tsara koe guua hãa cgómkuan hěé, naka thòò-xama-máákuan hěé naka tòókuan hěéthěé méé i tsáá cgoa hãa, témé.

Tshúù-ntcõan xgaa-xgaa dis dqàèku sa

³ Maketonia koer ko qõò kar kò birí tsi, Efeso koe méé tsi hãa sa, naka tsia c'ěe ne khòè ne xgàè-kg'am, táá méé ne tãá zi gúù zi tshúù-ntcõan di zi xgaa-xgaa sa. ⁴ Tshúù-ntcõan di huwan koe hěé naka chòò tama

* 1:1: x'áè úú-kg'ao - Gerika sa ko "apostolo" témé.

qhàòkuan khòe ne di ka kg'uian koe hēéthēé méé ne tcg'òose, Nqarim di tsééan dtcòman di koe i káá hùì i ke, a ko mēékuan cúíga ghùì. ⁵ Ncēe x'áè-kg'áman koer ko nxàes gúù sa ncàmku si i: q'anos tcáo sa hēé, tchànos tc'ēe-kg'ám sa hēé, naka q'anos dtcòm sa hēéthēé koe guoa sa. ⁶ C'ēe ne khòe ne ncēe zi gúù zi tcg'oaragua, a káá hùì zi kg'ui zi koe tòósea. ⁷ X'áè xgaa-xgaa-kg'aoa ne ne gha kúrú sa ne ko tc'ēe, igabaga ne ēe ne ko kg'ui sa c'úua hãa. Kgoarasea hãase ne ko gúù zi ka kg'ui igabaga ne dùu sa zi ko méé sa c'úua hãa.

⁸ Q'ana ta hãa x'áèa ne qãe e sa, khòean kò ko qãese tséékagu u ne. ⁹ Ncēe sa ta thēé q'ana hãa khama: x'áèa nea qãe khòean kúrúa mááè tama, a x'áèan ko khòá khòean hēé, uù khòean hēéthēé kúrúa mááèa, Nqarim-tcáo taman hēé naka cg'ãe cauan hēéthēé, tcom-tcomsa taman hēé naka Nqarim ka ko cg'ãe gúuan kg'ui ne hēéthēé, kg'áo xòðan hēé naka dxàe xòðan hēé ko cg'òoan hēéthēé, cg'òo-kg'aoan hēé, ¹⁰ cg'ára-kg'aoan hēé, gan khama ma kg'áo khòean cgoa ko séekuan hēé, ts'ãa-kg'ao xh khòean di xu hēé, tshúù-ntcòa-kg'aoan hēé, naka khòean c'ēe gúuan qãe xgaa-xgaan cgoa qòda mááku tama ko kúrú hēéthēé i kúrúa mááèa. ¹¹ Ncēe qãe xgaa-xgaa ne ko ts'ee-ts'eekg'aièam Nqarim di qãe tchòan x'áako koe hòose, qãe tchòan ncēm máa tea hãa koe.

X'aigam Nqarim di cgómkua ne Paulom koe

¹² Jeso Krestem gatá dim X'aiga ba, ncēe kò qarían máa te bar ko qãe-tcaoa máá, tcom-tcomsa ra a sam kò bóò, a kò nxárá tcg'òò te Gam di tsééa ner gha kúrú ka khama. ¹³ Eētar xg'ao ko ma Nqarim ka cg'ãese kg'ui, a xgáeku-kg'ao ra a, a tshúù-kg'ao ra a, igabagar xg'ao thòò-xama mááè, ncēe zi gúù zir ko c'úuase kúrúa, a dtcòmán úú tama khama. ¹⁴ I kò cgómkuan gatá dim X'aigam di tíí koe ntcana tcãa, a dtcòmán hēé naka ncàmkuan hēéthēé máa te Jeso Krestem koe.

¹⁵ Kg'uian ncēea tseegu u, a kg'anoa wèe za ga i ga dtcòmme sa, ncēe ko máá: Jeso Krete ba nqòomkg'ai koe hààraa, chìbi-kg'ao nem gha hàà kgoara ka, ta ko méé e, ncēe ra tíí gane ka kaisase chìbiga ra a ne. ¹⁶ Tíí koem gha Jeso Krete ba Gam di qáo tcáoan wèe ga x'ái domkar kò thòò-xama máákuan hòò, tíí ncēe kò kaisase chìbiga ii ra, nxãasegar gha ēe gha Gam koe dtcòm a chòò tamas kg'òè sa hòò ne koe x'ái sa ii ka. ¹⁷ X'aigam, ncēe tshoa-tshoase-q'oo, a chòò-q'oo úú tama, a x'óò tama, a bóòèa hãa tite ba, ncēe cúí iim Nqari ba méém chòò tamase tcomkuan hēé naka x'áan hēéthēé máaè. Amen.

¹⁸ Timoteo, tiri cóáè, ncēe x'áè-kg'áma ner ko máa tsi, porofiti xu kò tsáá ka porofita kg'uian cgoa ko qòda mááku u, nxãasega tsi gha gaa kg'uian cgoa qães ncòo sa x'áa ka. ¹⁹ Qgóóa qari dtcòm sa hēé naka tchànos tcáo sa hēéthēé e. C'ēe ne khòe ne aagu sia, a gatà hēéan ka dtcòm gane di sa chúú-chuua hãa ke. ²⁰ Gane xg'aeku koe tsara ko Humenaioa tsara Alekesanterea tsara hãa, ncēer satanam tshàu q'oo koe tcana hãa tsara, nxãasega tsara gha xgaa-xgaaè a Nqari ba táá cg'ãese kg'ui cgoa ka.

2

Nqari ba dqòman di x'áè-kg'áma ne

¹ Wèe zi gúù zi cookg'ai koer ko gaa domka dtcàrà tsi, wèe khòean ga tu gha còrèa máá sa, a còrèa mááku, a c'ēean téé-q'oo koe còrè, a tu a Nqari ba qãe-tcaoa máá di còrèan còrè sa. ² X'aigan ga hēé naka wèéan ēe tc'amaka hàna zi téé-q'oo zi dian ga hēéthēé méé i còrèa mááè, naka ta gha nxãasega

kgàea hãas kg'òès tòókuan di sa kg'òè, Nqari-tcáoase naka qãè qgóósean úúase, wèè zi qgái zi kg'òèa ta di zi koe. ³ Ncêe sa ta kò ko kúrú ne i gha qãè e Nqarim gatá dim Kgoara-kg'aom cookg'ai koe, a i a gha qãè-tcaokagu Me, ⁴ Nqarim ncêe wèém khóm gha kgoaraè, a tseeguan q'ãa sa ko tc'êe ba. ⁵ Cúim Nqari ba hàna khama, Me gataga cúim Khòè ba hàna, khòèan hêé naka Nqari ba hêéthêé ko xg'ae-xg'ae ba, Khómè Jeso Krete ba, ⁶ ncêe kò kg'òèa ba máana hãa ba, wèè ne khòè ne di kg'òèa nem gha x'ámá kabi ka, a kò gatá hêéan ka qãèm x'aèm ka Nqarim ka nxará tcg'òòèas x'ái sa ii ba. ⁷ Ra ncêes gúus domka tséé sa máàèa, Nqarim di kg'uia ner gha nxàe, a x'áè úú-kg'ao ba ii ka (tshúù-ntcōa tamar hãa a ko tseeguan nxàe), a gha tãá zi qhào zi dim xgaaxgaaxkg'ao ba ii ka, dtcòmàn hêé naka tseeguan hêéthêé koe.

⁸ Khòè xu méé xu wèè qgáian koe, tcom-tcomsa tshàuan ghùia hãase còrè sar ko tc'êe, xgòà naka ntcoeku tamase. ⁹ Naka zi thêé khòè zi t'òè-t'òèse qãèse hãan ka, sau hãase naka tcomkuan kg'anoa hãam dàòm ka hêéthêé e, naka táá kaisase t'òè-t'òè c'òò guu, kana gautan hêé kana t'òè nxōán hêé kana kái marian ko qaa qgáian hãa guu. ¹⁰ Igabaga qãè tséé-kg'ámán cgoa méé zi t'òè-t'òèse, Nqari-tcáoá zi hãa sa x'áísea hãa zi khòè zi khama ma. ¹¹ Khòè sa méés nqooa hãase xgaaxgaase, wèè tcáoá sa cgoa máàsea hãase. ¹² Ra khòè sa kgoara máá tama xgaaxgaas gha sa, kanas gha khómè tc'amkg'ai koe qarían úú sa, igabaga méés nqooa hãa. ¹³ Adam ba tc'ãà a kúrúeam ga me e, si Efa sa kháóka kúrúèa khama. ¹⁴ Me kò Adam tama me e ncêe kò qàe-qaeè ba, igaba dxàes khòè si i ncêe kò qàe-qaeèa, a cg'ãèan koe tcana sa. ¹⁵ Igabagas gha khòè sa cóán ábà ka kgoaraè, ncêè dtcòmàn hêé, ncàmkuàn hêé, q'ano-q'anosean hêé naka qãè qgóósean hêéthêé cgoas kò ko còoka qòò ne.

3

Kerekes di xu tc'ãà-cookg'ai xu hêé naka hùì-kg'ao xu hêéthêé e

¹ Kg'uim ncêe ba tseegu me e ncêe ko máá: Khómè kò kerekes dim tc'ãà-cookg'ai ba téé kg'oana nem ko qãès tséé sa tc'êe, ta ko méé ba. ² Kerekes dim tc'ãà-cookg'ai ba méém khómè c'êe gúù domka ga chibi-chibiè tite ba ii, naka ba cúis khòès dim khòè ba ii, qgóóse ko ba, tc'êe-kg'áma ba tchàno ii ba, qãè kg'òò ba, khòè ne ko x'áéa ba koe qãèse hààkagu ba, a khòèan xgaaxgaax di tcáoan úú ba, ³ kg'áà-kg'ao tama ba, a xgáèku di tama ba, igaba méém tc'aua hãam khòè ba ii, ncōo di tama ba, mari ncàm tama ba, ⁴ gam dim x'áé ba qãèse tc'ãà-cookg'aia hãa ba, a ko gam di cóán kúrú i komsana me ba, a wèé qgái koe ga qãè qgóósean úú ba. ⁵ (X'áém gam di bam gha ma tc'ãà-cookg'ai sam kò c'úua hãa ne ba gha mtama ma Nqarim dis kereke sa ma q'òé?) ⁶ Táá méém dtcòmàn koe kaba ii, naka ba gha nxãasega táá bóò-bòòse, naka dxāwam di xgàrakuan koe cg'áéa tcãà guu. ⁷ Khòè ne kerekes ka tchàa koe hàna ne ka tcommèa hãam khòè ba méém ii, naka ba gha nxãasega táá sau-cgaekaguè, naka ba táá dxāwam dim dàòm koe cg'áéa tcãà guu.

⁸ Kerekes di xu hùì-kg'ao xu méé xu gataga tcom-tcomsa xu khòè xu ii, cam kg'am-tsharà tama xu, kái gōéan kg'áà koe tòóse tama xu, a mari ka cg'aré tcáo tama xu. ⁹ Chómsea zi gúù zi dtcòmàn di zi ncêe tseegu ii zi méé xu qarika q'ano-tcáoan cgoa qgóóa hãa. ¹⁰ Gataga méé xu kg'aika kúrúa bóòè thêé, a ncêè káà chibi xu u sa i kò bóòèa hãa ne méé xu nxāwa kerekes di xu hùì-kg'ao xu kúrúè. ¹¹ Khòè zi méé zi gataga tcom-tcomsa

zi i, naka táá cg'ǎè zi gúú zi c'ěe ne ka nxàe, igaba méé zi qgóósean úúa, naka wèé gúúan koe tcommèa hãa. ¹² Kerekes dim hùì-kg'ao ba méém cúís khòès dim khòè ba ii, naka cóaa ba hêé naka x'áéa ba hêéthêé qǎèse tc'ǎa-cookg'aia. ¹³ Kerekes di xu hùì-kg'ao xu kò ko gaxu di tsééan qǎèse kúrú ne xu ko qǎès téé-q'oo sa hòòà mááse, a kgoarasease gaxu di dtcòmàn ka kg'ui Jeso Krestem koe.

¹⁴ Tcoma ner úúa, hààr gha qhǎése xg'ae cgoa tsi di i, igabar ko ncèe zi gúú zi góá máá tsi, ¹⁵ ncèe ãor kò ko ne tsi gha q'ǎa ka, khòèan méé i ntama ma Nqarim di ne khòè ne xg'aeku koe qgóóse sa, ncèe kg'òèa hãam Nqarim dim kereke ba, tseegus di qhùri-c'óá ii, a tshoa-tshoase-q'oo sa ii ba. ¹⁶ Ntcoe gham khòè ba káà me e, chómse zi gúú zi gatá dis dtcòmòs di zia kaia hãa sa:

Nqari ba kò khòèan dis iis koe x'áíse,
a *Tcom-tcomsam* Tc'èem ka tchànóm ii sa x'áíè,
a moengelean ka bóòè,
a qhàò zi di ne koe xgaa-xgaaè,
a nqđómkg'ai koe dtcòmòmè,
a x'áàn koe qađkaguè.

X'ǎè-kg'áman Timoteom ko máàè e (4–6)

4

Tshùù-ntcõa di xu xgaa-xgaa-kg'ao xu

¹ Tcom-tcomsam Tc'èe ba ko qǎèse bìrì ta a, còò di x'ǎè ka ne gha c'ěe ne khòè ne dtcòmàn aagu, a ne a gha hqàkaguko tc'èean koe hêé, naka dxǎwa tc'èean di xgaa-xgaan koe hêéthêé máàse sa. ² Ncèe xgaa-xgaaku ne cg'ǎè cau xu tshùù-ntcõa-kg'ao xu koe guua, ncèe gaxu di tcáóan kúrusam qanom cgoa dàoèa khama ii xu. ³ Khòèan xu ko sèèkuan cara, a xu a ko x'áèan tcg'óó, táá ne gha c'ěe tc'òo-ghàò ga tc'óó di i, tc'òoan ncèe Nqarim kúrúa hãa a, èe dtcòmàa a tseeguan q'ana hãa ne gha qǎè-tcaoan cgoa tc'óó ka a. ⁴ Nqarim kúrúas gúús wéé sa qǎè si i, khama i cúí gúú ga xguè tite, ke méé ta qǎè-tcaoan cgoa tc'óó o. ⁵ Nqarim dim kg'ui ba hêé naka còrèan hêéthêé cgoa i ko qǎè-qǎèè ke.

Qǎèm tséé-kg'aom Jeso Krestem di ba

⁶ Ncèe ncèe zi gúú zi ka tsi kò tsáá ka c'ěe ne q'ǎa-q'ǎa ne tsi gha Jeso Krestem di tsi tséé-kg'ao tsi qǎè tsi i. Gataga méé tsi dtcòmàn hêé naka cgáé xgaa-xgaan èe tsi xùria hãa hêéthêé di kg'uian cgoa xáròse. ⁷ Dxǎwam di huwan kàà hùì koe méé tsi tcg'óóse, naka tsia Nqari-tcáóan koe qari-qarise. ⁸ Tc'ároa tsi kòèan di zi gúú zi cgoa qari-qari sa cg'árése cgáé si i, igaba Nqari-tcáóa hãase kg'òè sa wèé zi gúú zi koe cgáé si i, ncèes kg'òès koe hêé naka ncèe gha kò hààs kg'òès koe ga hêéthêés nqđòan úúa hãa khama. ⁹ Ncèe kg'ui ne tseegu u, a wéé za ga i ga dtcòmòmè sa kg'anoa hãa. ¹⁰ Kg'òèa hãam Nqarim koe ta nqđòa ta tóóa, wéé ne khòè ne dim Kgoara-kg'ao ba, gatà hêés ka gane èe dtcòmà hãa ne di ba. Gaa domka xae ko kaisase tséé a ko xhõe.

¹¹ Ncèe zi gúú zi méé tsi khòè ne bìrì naka gazi ka xgaa-xgaa ne. ¹² Táá hêé naka i khòèan cg'áré tsi i domka ntcoe tsi guu, igaba méé tsi dtcòm-kg'ao ne koe x'áí sa ii, kg'ui-kg'áma tsi ka hêé, qgóóse-kg'áma tsi ka hêé, ncàmkuhan x'áía tsi ka hêé, dtcòmà tsi ka hêé, naka q'ano-tcáóse kg'òèa tsi ka hêéthêé e. ¹³ Gataga méé tsi *Nqarim di zi Tcgǎya zi nxárán* koe

hěé, khòè ne ghùì tc'ëan koe hěé, naka khòè ne xгаа-xgaan koe hěéthěé tòóse, nakar nxāakg'aiga síi hàà. ¹⁴ Tsáá koe hāas abas, ncēe porofiti xu kò porofitas kg'uis koe tsi guu a máàèa sa, ēe xu kò kerekes di xu kaia xu tshàua xu tòò cgae tsi x'áè ka, sa táá hěé nakas aaguse cgae tsi guu.

¹⁵ Tséé zi ncēe zi koe méé tsi máàse, naka qarika tséé zi, naka gazi koe hāa, naka i nxāasega còoka tsééa qōò-q'ooa tsi wèè khòèan ka bóòè. ¹⁶ Tsáá hěé naka ēe tsi ko xгаа-xгаа sa hěéthěé méé tsi kòre. Qádò tcáóan cgoa méé tsi kúrú si. Gatà tsi kò hěé ne tsi gha tsáá hěé naka ēe ko komsana tsi ne hěéthěé kgoara ke.

5

Dxàe-ntcōa zi hěé naka kaia xu hěé naka qāan hěéthěé e

¹ Kaiam khòè ba méé tsi táá dqàè guu, igaba méé tsi tsarim xōòm khama ma kg'ui cgoa me, qāè qgóósean cgoa, naka qári-kg'ao xu tsáá qōea xu khama ma qgóó. ² Kaia zi khòè zi méé tsi tsari zi xōò zi khama ma qgóó, naka dxàe-coa zi tsáá qōea zi khama ma qgóó, q'ano-tcáóan cgoa wèè za ga.

³ Dxàe-ntcōa zi, ncēe tseeguan kaga ko hùian qaa zi méé tsi tcomkuan cgoa qgóó. ⁴ Igaba ncēè dxàe-ntcōas kò cóán kana tsgōo-coan úúa hāa ne méé i dtcòm̄s koe ko qaase sa kg'aia xгаа-xgaase, naka gaan di khòèan q'óè, naka xōò ga ne hěé naka tsgōose ga ne hěéthěé kúrúa máá, ncēe sa ko Nqari ba qāè-tcaokagu ke. ⁵ Dxàe-ntcōas ncēe tseeguan kaga ko hùian qaa a qhàò ga úú tama sa, nxāa sa nqòòa sa Nqarim koe tòóa hāa, a sa a ko ntcùù ba hěé naka koaba ba hěéthěé còrè, a ko Nqari ba dtcàrà hùì sim gha ka. ⁶ Igabaga dxàe-ntcōas ncēe nqōòm di karean cgoa ko qgóé sa x'óóa hāa, kg'òèas hāa igaba. ⁷ Ncēe zi x'áè-kg'ám̄ zi méé tsi máá ne, naka ne nxāasega c'ēe guù domkaga táá chibi-chibiè guu. ⁸ A ncēè c'ēm khòèm kò gam di qhàòan kúrúa máá tama, kana gam x'áé di ne kúrúa máá tama, nem dtcòm̄an ntcoea hāa, i qgóóse-kg'ám̄a ba ēe dtcòm̄ tamam dian ka cg'āè e.

⁹ Dxàe-ntcōas kò 60 kurian nqáéa hāa a sa a xg'ao cúim khòèm ka séèèa ne cúis gha dxàe-ntcōa zi dis xg'aes koe tcāàè. ¹⁰ Gataga méés gas di zi tséé zi qāè zi ka q'āaèa, ncēe cóán kaikagu di khama ii zi, khòèan qāèse qgóóan ka hěé naka c'ēe ne dtcòm̄-kg'ao ne qám̄sea máán ka hěé* naka qóman koe hana ne hùian ka hěé naka qāè zi tséé zi wèè zi koe tcāan ka hěéthěé e.

¹¹ Cg'áré zi dxàe-ntcōa zi méé tsi gaas xg'aes koe táá tcāà guu, hěé zi gha a Krestem tc'ēe tama sa kúrú, a zi a gha tcáóa zi tc'ēea sa xùri, a kg'ádò-khoean séè ke. ¹² A zi a gha gatà hěéan ka tc'āà dis nqòòkagukus gazi di sa aagua, a gha ncēem dàòm ka xgàrasean óága cgaese. ¹³ Gataga zi ko káà hùì zi guù zi koe tcāàse, a ko x'áé xu koe qōòate, káà hùì zi guù zi cúí zi koe tamase, igabaga zi ko khòèan c'amate, a ko khòèan di tsééan cuiaka koe ga tcāà, a ko kg'ui tama zi ga hāa guùan ga kg'ui. ¹⁴ Gaa domkar ko tc'ēe, cg'áré zi dxàe-ntcōa zi gha séèè, a cóán úú sa, a x'áéa zi kòre sa, naka zia gha nxāasega táá cg'ōò-kg'aoan tshúù guùan kg'ui di x'aèan máà guu. ¹⁵ C'ēe zia nxāakamaga nxana hāa a ko satana ba xùri. ¹⁶ C'ēs khòès dtcòm̄-kg'aos ko x'áéa sa koe dxàe-ntcōa zi úúa ne méés hùì zi, nakas gha nxāasega kereke sa táá tsééan ka qóma mááè guu, naka sa dxàe-ntcōa zi tseeguan ka ko hùian qaa zi hùì.

* **5:10:** dtcòm̄-kg'ao ne qám̄sea máá - es ko Gerika sa máá: "tcom-tcomsa ne di nqàrèan xg'aà," témés guù sa.

¹⁷ Kaia xu ncêe ko kereke zi qâêse qđòkagu xu méé xu kaisa tcoman máàè, kaisase qarika êe ko Nqarim dim kg'uim koe tséé a ko xгаа-xгаа me xu. ¹⁸ *Nqarim dis* Tcgāya sa ko máá: “Ghòem kò ko maberean náá gáí a ko dxòò ne méé tsi táá qhòm kg'ám me guu,” témé ke. A sa a ko gaicara máá: “Tséé-kg'ao ba gam di surutan ka kg'anoèa hāa,” témé. ¹⁹ Kerekes dim kaiaam kò ko *cúim khòem ka* chibi-chibiè ne méé tsi táá tseegu iise sèè e guu. Càm kana nqoana khòèan kò ko nxàea tseegukagu u ne cúí méé tsi tseegu iise sèè e. ²⁰ Eè ko chìbian kúrú xu méé tsi wèè khòèan tsgáí q'oo koe dqàè, naka ne gha nxāasega c'êe ne gaa koe *x'ái sa bóò naka* bèe.

²¹ Nqarim koe hêé naka Jeso Krestem koe hêé, naka nxára tcg'òòea xu moengele xu hêéthêé cookg'ai koer ko kgoara-tcáoase x'áè tsi, ncêe x'áèan tsi gha qgóóa qari ka. Ncêe zi gúù zi tsi kòò kúrú ne méé tsi khòèan táá tãákase qgóó guu, naka gataga táá c'êe khòèan ncàm naka c'êean hòre guu.

²² C'êem khòem tc'amkg'ai koe tsi kò tshàua tsi tòò *a tsi a Nqarim di tsééan máa me* kg'oana ne méé tsi táá qhái ii guu. Naka tsia gataga c'êe ne khòè ne di chìbian koe táá tcāa guu. Tsáá ka qgóóse naka q'ano ii.

²³ Tsari ncāan di thòòan hêé naka káise tsāan hêéthêé domka méé tsi táá tshāan cúí ga kg'áa guu, igaba méé tsi cg'aré gòè-coan ga tséékagu.

²⁴ C'êe ne khòè ne di chibia ne ko bóòse, a ko xgàrakus cookg'ia ne koe hānas koe úú ne, igaba i ko c'êe ne khòè ne dian còò ne. ²⁵ Gatà iim dàòm ka zi ko qāè zi tséé zi bóòse, a ncêe qāèse zi kò bóòse tama ne zi chómsea hāa tite.

6

¹ Wèém khòem êe qāam ii dis joko sa ko tcèè ba méém gam ka q'òòse ba wèè tcoma nem úúa sa x'ái, naka i gha nxāasega Nqarim di cg'òèan hêé naka Gam di xгаа-xgaan hêéthêé táá cg'uri-cg'uriè guu. ² C'êe ne qāa nea dtcòman úúa hāa q'òòsean úúa; nxāa ne méé ne táá cúis dtcòms di ne e domka cg'aré tcoman máà ne guu. Igabaga méé ne tc'êe-tc'êese naka bìrìse naka máá: “Q'òòse ga nea dtcòm-kg'ao ne e, a ncàm-ncamsa ne e thêé, a ko wèè qaria ne cgoa kúrú, qāa ne ne gha hùi ka,” témé. Ncêes gúùs domka méé ne kaisase tsééa máá ne.

Tshúù-ntcōan di xгаа-xgaakuan hêé naka tseegu di qguàn hêéthêé e

Ncêe zi gúù zi ka méé tsi khòè ne ntcàm naka xгаа-xгаа. ³ C'êe ne khòè ne ko táá zi gúù zi tshúù-ntcōan di zi xгаа-xгаа, a ne a kg'òèkaguko kg'uian gatá dim X'aigam Jeso Krestem di koe dtcòm tama, a gataga xгаа-xgaasean khòèan ga ma Nqari-tcáoase kg'òè di koe dtcòm tama. ⁴ Ncêeta ne kò ko hêé ne ne ko bóò-boose, a cúí gúù ga kóma q'āa tama, a ntcoeku a mēéku sa ncāma. Ncêe mēékuan di zi kg'ui zi ko tauan di kg'uian hêé, ncōoan hêé naka cóèkuan hêé naka cg'āè zi tc'êe zi hêéthêé ghùi. ⁵ Gataga zi ko ncêe zi kg'ui zi mēékuan di zi cg'āè tc'êe khòèan, ncêe tseeguan ka aaguse cgaeèa koe xòm x'áè di zi xg'ore zi ghùi. Ncêe ne khòè ne ko tc'êea máá, khòèan di Nqari-tcáoáa nea qguàn dim dàò me e, ta tc'êea.

⁶ Khòem kò Nqari-tcáoáa hāa nes ko nxāa sa qguùkagu me. Ncêe sa gha kúrú me me qāè-tcao èem úúa hāas gúùs domka khama. ⁷ Cúí gúù ga ta nqđómkg'ai koe óá ta ga hāa, a ta a gataga cúí gúù ga nqđómkg'ai koe séèa tcg'óóa hāa tite. ⁸ Igabaga ta kò tc'òoan hêé naka qgáían hêéthêé úúa ne ta gha gaan ka qāè-tcao. ⁹ Khòè ne èe qguù kg'oana ne ko dxāwam di qāe-qaekuan koe tcāase a ne a ko ntcòms tshúù-xam a káà hùi zi tc'êe zi dis koe cg'áea tcāa. Ncêe zi tc'êe zi ko khòèan di kg'òèan tshúù-tshuu a zi a ko cg'òo

o. ¹⁰ Marian di ncàma nea wèé zi cg'ãè zi dim tɔbe me e khama. C'èe ne khòè ne ncèe ko marian kaisase qaa ne dtcòmàn koe hoàkaguèa a kái thòò-tcaoan óága cgaesea.

Qãès ncõos dtcòmàn di sa x'ãà

¹¹ Igaba tsáá, Nqarim di tsi khòè tseè, wèé gúùan ncèe koe qgóóa tcg'oa, naka tchànoan hēé, Nqari-tcáoase kg'òèan hēé naka dtcòmàn hēé naka ncàm̃kuan hēé naka qáo tcáoase hãan hēé naka qãè tcáoase kg'òèan hēéthēé x'ãà máá. ¹² Qãès ncõos dtcòmàn di sa x'ãà. Chòò tamas kg'òè sa qgóóa qari. Gaas kg'òès domkaga a kò ii, ncèe tsi kò tciia óáea hãa ka, a tsi a ko gaa domka dtcòmà tsi kái ne khòè ne cookg'ai koe nxàea hãa, ncèe ga nxàea tseegukagu u ne. ¹³ Nqarim ncèe wèé zi gúù zi ko kg'òèan máàm cookg'ai koer ko ncèe x'áèan máà tsi, naka Jeso Krestem cookg'ai koe hēéthēé e, ncèe kò Pontiose Pilatom cookg'ai koe Gam dis dtcòm sa nxàea tseegukagua ba, ¹⁴ a ra a ko máá: ncēm x'áè-kg'ám̃ ba méé tsi káa chibi iise, naka chibi-chibiè tite se qgóóa qari, nakam nxãakg'aiga gatá dim X'aigam Jeso Kreste ba síi x'áise. ¹⁵ Nqari ba gha kúru Me Me Gam tòóa hãam x'aèm ka síi x'áise,

Nqarim ncèe tcom-tcomsa a cúisega tc'ãà-cookg'aia ba,
Gaam wèé xu x'aiga xu dim X'aiga ba,
a wèé xu nqári xu dim Nqari ba.

¹⁶ Gaam cúí Me e ncèe x'óó tite ba,
Gaam ncèe cúù cgaeè titem x'ám̃ koe x'ãèa ba,
Gaam ncèe cúí khòè ga bóò ta ga hãa ba kana bóò tite ba.
Gam koe méé i tcoman hēé
naka qarian hēéthēé chòò tamase hãa. Amen.

¹⁷ Ncēm nqõóm koe hàna ne khòè ne qguùà ne méé tsi x'áè-kg'ám̃an máà naka ne táá kái-kaise guu kana gane di nqòòan tcommè tamas qguùs koe tòó guu, igabaga méé ne gane di nqòòan Nqarim koe tòó, wèé zi gúù zi qãè-tcaokagu ta a ko zi ko tc'ãòase máà ta a ba. ¹⁸ Gaa ne khòè ne qguùà ne méé ne qãè zi gúù zi kúru, naka qãè tsééan kúru ka qguù, naka khaàsa ii, naka ko gúùan q'aa-q'aaku ka tc'èe. ¹⁹ Ncēm dàòm ka ne gha ko qguùan kúrua mááse, si gha gane dis tshoa-tshoase-q'oo sa hààkom x'aèm ka qari ii, nxãasega ne gha tseegu dis kg'òè sa qgóóa qari ka.

²⁰ Timoteoè, máàèa tsi hãa sa méé tsi kòre. Káa hùì kg'uian hēé naka ntcoekuan di zi tc'èe-kg'ám̃ zi hēéthēé méé tsi nxanagu, dxãwam di zi i ke. Gazi ncèe c'èe ne khòè ne ko c'úùà hãase máá, 'tseegu di tc'èe e' témé zi.

²¹ C'èe ne khòè ne kò ncèe tc'èean dtcòm, a ne a kò dtcòm̃s koe hoà.

Nqari ba méém gam di góm̃kuan máà tu u.

2 TIMOTEO

Paulom dis tcgãyas cáàm di sa

Timoteom koe

Téé-cookg'ai sa

Paulom dis tcgãyas cáàm di sa kò Timoteom ka q'ãà-q'aa, cg'árém tcáràm gam dim iise. Paulo ba kò ncêes tcgãyas koe kaisase qádò tcáóan ka kg'ui. Timoteo ba kò bìrièa hãa, a ba a ntcàmmèa hãa:

- tseegusem gha Jeso Krestem ka nxàa tseegukagu sa,
- a gataga tseeguan qàè tchòà di xgaa-xgaan hëé naka Nciís Qáé-xg'aes dian hëéthëém gha qarika qgóó ka,
- naka ba gam di tsééan kúrú xgaa-xgaan di i naka Nqarim di kg'uian khòè ne máà di hëéthëé e,
- xgàrasean hëé naka ntcoekuan hëéthëé koem kò hàna igaba.

Paulo ba kò Timoteo ba q'ãa-q'ãa, táá méém tchòà úú cgoa guu kàà tc'ëe a kg'amka zi ntcoeku zi (2:23), ncêe qãèan cúí ga kúrú tama zi, igaba ko kg'ama khòèan èe ko komsana a ko cg'uri-cg'uri zi.

Gatagam kò q'ãa-q'ãa me, ncêe zi gúú zi wèè zi koe méém Timoteo ba Paulom dis kg'òès ka hëé, naka gam di dtcòmàn di tsééan ka hëé, naka qádò tcáóan ka hëé, naka ncàmkuan ka hëé, naka xgàrasean ka hëéthëé x'áis iise tc'ëe-tc'ëese sa.

Qaa-qaasa kg'uia ne:

- dtcòm sa
- tseegua ne
- xgàrase sa

Tcgãyas q'oo koe hàna zi:

- Xgàrakuan koe méé tsi còoka qđò (1:1–2:13)
- Tshúù-ntcòa di xu xgaa-xgaase-kg'ao xu (2:14–4:5)
- Paulom dis téé-q'oo sa (4:6–22)

Xgàrakuan koe méé tsi còoka qđò (1:1–2:13)

¹ Paulo ra a, Jeso Krestem dir x'áè úú-kg'ao* ra, Nqarim ma tc'ëea khama. Tsééar óáèa, hààr gha Nqarim nqđòkagua hãas kg'òè sa nxàe ka, kg'òès ncêe Jeso Krestem koe hàna sa.

² Timoteo tsi tiri tsi cóá tsi ncàm-ncamsa tsir ko *ncêes tcgãya sa* góá máá a ko máá:

Nqarim Abo ba hëé naka Jeso Krestem gatá dim X'aiga ba hëéthëé tsara di cgòm kuan hëé, thòð-xama-máákuan hëé naka tòókuan hëéthëé méé i tsáá cgoa hãa, témé.

Tcom-tcomsa tsi gha ii dis ghùi-ghui-tcáóku sa

³ Nqari bar ko qãè-tcaoa máá, ncêer ko q'anos tcáós cgoa tsééa máá ba, tiri ne tsgòo ne hëéa khama, èer kò ntcúú ba hëé naka koaba ba hëéthëé tiri còrèan koe káise tc'ëe-tc'ëese tsi ka. ⁴ Èèr ko tcgáí-tshàraa tsi tc'ëe-tc'ëese ner ko bóòà tsi xgónè, nxàasegar gha qãè-tcaoan ka cg'òè cgaèè ka. ⁵ Tсарis dtcòm s kàa di tama sar ko tc'ëe-tc'ëese, ncêe xg'ao kg'aia tsáá tsgòos Loises koe hàna sa naka saòs Enikes koe hëéthëé e, ra ncêeska tcoma hãa tsáá koes gataga thëé hàna sa. ⁶ Gaa domkar ko tc'ëe-tc'ëe tsi, Nqarim di aban tsi gha c'ees khama ma ntcàm sa. Tiri tshàua ner còrèan cgoa tòò cgae tsia

* 1:1: x'áè úú-kg'ao - Gerika sa ko "apostolo" témé.

hãa, kg'aiga i gaa aban tsáá koe hàna khama. ⁷Nqari ba q'áo-q'áðsean dim tc'êe ba máa ta a tama khama, igabam qarian hêé, ncàmkuuan hêé naka qgóósean hêéthêé dim tc'êe ba máa taa hãa.

⁸Ke méé tsí gatá dim X'aigam ka nxàea tseegukaguan ka sau-cgaekaguè guu, kana tíi ka hêéthêé e, ncêe Gam domka qáé-nquus koe hàna ra, igabaga méé tsi Nqarim di qarian koe qãè tchõàn domka tíi cgoa xgàrasean koe hãa, ⁹Gaam êe kgoara taà ba, a kò tcom-tcomsas tciikus cgoa tcii ta a ba, gatá di tsééan domka tamase, igaba Gam di tc'êean hêé naka Gam di cgómkuuan hêéthêé domka, ncêem kò nqóóm tshoa-tshoase tama cookg'ai koe Jeso Krestem koe máa taa hãa a, ¹⁰i gaa cgómkuuan ncêeska gatá koe x'áíèa hãa gatá dim Kgoara-kg'aom Jeso Krestem di x'áísean koe, ncêe kò x'oo sa kaákagu ba, a ba a káa tites kg'òè sa óága, ncêe kò hàà qãè tchõàn koe guu a q'uu-q'uuase x'áà sa. ¹¹Ncêe qãè tchõàn dir kg'ui-kg'aor gha ii, a x'áè úú-kg'ao ra ii, a xgaa-xgaa-kg'ao ii kar nxará tcg'óòèa. ¹²Gaa domkagar ko ncêe zi gúù zi koe xgàrase. Igabar saucgae tama, q'ana ra hãa Díim koer ko dtcòm sa khama, a tcoman úúa hãa êer máàèa hãa sam gha kòre di qari nem úúa sa, me gha nxáakg'aiga síi êem cáim *Jesom ko hàà* ba tcãa.

¹³Qgóóa qari kg'òèkaguko kg'uiian êe tsi tíi koe kómá hãa a, naka x'áís iise sèé e, naka xùri dtcòmàn hêé naka ncàmkuuan hêéthêé e, ncêe Jeso Krestem koe hãa a. ¹⁴Gatá koe x'ãèa hãam Tcom-tcomsam Tc'êem di hùian ka méé tsi qãè gúúan êe tsi máàèa hãa kòre.

¹⁵Q'ana tsia, wèé ne ncêe Asia dim nqóóm koe hãa ne q'aumana tea hãa sa, gane koe tsara Fugelo tsara Heremogene tsara hàna.

¹⁶X'aigam *Nqari* ba méém Onesiforom dim x'áé ba thòò-xama máá, wèé x'aè kam kòò ghùì-ghui tcáo te khama. A kò gataga qáékuan di táúan tiri ka sau-cgaekaguè tama, ¹⁷igaba êem ko Roma koe hàà kam kò kgoara tcáo a qaa te, a síi hòò te. ¹⁸X'aiga ba méém kgoara máá me nakam *X'aigam Jesom ko hààm* cáim ka, Gam koe thòò-xama-máákuan hòò - qãèse tsi q'ana hãa, wèé tsééan êem Efeso koe kúrúia hãa a.

2

Qãèm ncõo-kg'aom Jeso Krestem di ba

¹Timoteo, tiri cóáè, Jeso Krestem di cgómkuuan koe méé tsi qari ii. ²Káí zi gúù zi tsi kò kóm ra kò xgaa-xgaa, ncêe kò kái ne khòè ne ka nxàea tseegukaguè zi. Ncêe zi gúù zi tcom-tcomsa ne khòè ne xgaa-xgaa, ncêe gha gataga kgoana a c'êe ne xgaa-xgaa zi ne.

³Xgàrasean koe *sita* cgoa hãa, qãèm ncõo-kg'aom Jeso Krestem dim khama ma. ⁴Wèém ncõo-kg'aom êe tsééan koe hãa ba, êe ncõo-kg'ao tama ne khòè ne di tsééan koe tcãa tama - gam dim tc'ãà-cookg'aim cúí bam qãè-tcaokagu kg'oana hãa khama. ⁵Ncêe khòèm kò ko qaròs koe qarò nem tàà-kg'ao ba kúrúè tama khamaga ma, igaba qaròs di zi x'áè-kg'ám zim kò xùria hãa ne cúíga a. ⁶Eè ko xhàrààm koe qarika tséém xhàrà-kg'ao ba méém gam tc'ãà a ko xhàrààm di tc'õoan tc'óò ba ii. ⁷Tc'êe-tc'êese kg'uir ko zi gúù zi, X'aigam *Nqari* ba gha wèé zi ncêe zi koe kómá q'ãan máá tsi ke.

⁸Jeso Kreste ba tc'êe-tc'êese, x'ooan koe ghùìèa hãa ba, Dafitem dis qhàòs koe guua hãa ba. Ncêe sar ko qãè tchõàn koe xgaa-xgaa, ⁹ncêe ko gaan domka xgàrase e, a gaan domka táúan cgoa qáé a síi qáé-nquuan koe tcãàèa, chibi-kg'aom khama ma. Igabam Nqarim dim kg'ui ba qáèèa hãa tite. ¹⁰Gaa domkar êe nxará tcg'óòèa ne khòè ne domka wèé qóóan

xg'aeku koe qarika t̄ee, nx̄āasega ne gha gane igaba Jeso Krestem koe h̄anas kgoaraku sa h̄eé, naka ch̄òo tama x'áàn h̄eéth̄eé hòo ka.

¹¹ Nc̄ēea tcom-tcomsam kg'uim ga me e nc̄ēe ko máá:

“Nc̄ēè Gam cgoa ta kòo x'óóa h̄āa ne
ta gha gataga th̄éé Gam cgoa kg'òè.

¹² A nc̄ēè qóm̄an xg'aeku koe

ta ko qarika tééa h̄āa ne

ta gha gataga Gam cgoa tc'āà-cookg'aia h̄āa.

Nc̄ēè c'úù me ta kòo

nem gha Gam igaba c'úù ta a.

¹³ A nc̄ēè tcom-tcomsa tama ta kò h̄āa

nem gha Gabá tcom-tcomsa ii,

cuisgagam c'úusea h̄āa tite khama,”

ta ko méé ba.

Tshúù-ntcõa di xu xгаа-xgaase-kg'ao xu (2:14–4:5)

Tcom-tcomsam tséé-kg'ao ba

¹⁴ Khòè ne méé tsi nc̄ēe zi gúù zi tc'ēe-tc'ēesekagu. Nqarim cookg'ai koe méé tsi m̄éékuan di kg'uian koe dq̄àè ne, nc̄ēe káà h̄ùì i, a ko ēe ko kóm̄ m ne koe cg'āè tc'ēean cúí ga tcāà a. ¹⁵ Wèé tcáóa tsi cgoa kúrú naka Nqarim koe x'áise, kúrúba bóòku sa tsi tàāa h̄āa a tchàno ii sa. Saucgae ga úú tama tsi tséé-kg'ao tsi méé tsi ii, nc̄ēe ko tseeguan dim kg'ui ba tchànose xгаа-xгаа tsi. ¹⁶ Káà h̄ùì kg'uian dx̄āwam di koe tcg'oa, ēe ko gatà ma kg'ui ne gha cg'āè tcáóan ka kaisase cg'oè cgaeè ke. ¹⁷ Gane di xгаа-xгаа ne gha q'ombe dis tc̄iis khama ma ts̄ai-ts̄aise. Gane xg'aeku koe tsara Humaiaio ba h̄eé naka Fileto ba h̄eéth̄eé tsara hàna, ¹⁸ nc̄ēe tseeguan koe hoàra h̄āa tsara, a ko máá, x'ooan koe t̄ee sa nx̄āakamaga kúrúsea h̄āa, témé, a tsara a ko c'ēe ne di dtcòm̄an cg'òo. ¹⁹ Gatà i ii igabas kò Nqarim dis tshoa-tshoase-q'oo sa qarika téé, gas di kg'uian tc'àmà tòò cgaeèase, nc̄ēe kòo máá: “X'aigam Nqari ba ēe Gam di ii ne q'ana” témé e, naka “Wèém khòèm ēe ko X'aigam Nqarim cg'òè tc̄ii ba méém cg'āèan cgoa q'aa,” ta ko méé e.

²⁰ Kaiam nquum koe i gautan h̄eé naka seleferan h̄eéth̄eé di gāban cúí h̄āa tama, igaba i h̄ian h̄eé naka góm̄an h̄eéth̄eé cgoa kúrúèan ga th̄éé h̄āa. C'ēea ne cgáé zi tséé zi di i, i c'ēean kg'amka zi tséé zi di i. ²¹ A nc̄ēè khòèm kòo cg'āè zi gúù zi kúrúan koe tcg'òose a ko q'ano-q'anose nem gha cgáé tsééan dim gāba ba ii, ts'ee-ts'eekg'aièa ba, a ba a q'òðsem koe tsééan úúa, a kg'ónòsea máána h̄āa wèé tsééan q̄èem gha kúrú sa.

²² Tcg'oaragu cg'āè zi qgóóse-kg'ám zi qárí-kg'ao-coan di zi, naka tsia tchànoan h̄eé, dtcòm̄an h̄eé, ncàm̄kuan h̄eé naka tòókuan h̄eéth̄eé x'āà máá, gane ēe ko Nqari ba q'anós tcáós cgoa tc̄ii ne cgoa h̄āase. ²³ Táá tchòà úú cgoa guu káà tc'ēe a kg'amka zi ntcoeku zi, q'ana tsi h̄āa zi ko m̄éékuan óága ke. ²⁴ Nqarim dim q̄āa ba méém táá m̄ééku di ii guu, igaba méém wèé khòèan koe q̄āè ii. Gataga méém kgoana naka ko xгаа-xгаа, naka baa tc'aua h̄āa. ²⁵ Gane ēe ko ntcoe me ne méém kgàesase x'āè-kg'ám̄an máà. C'ēedaokam gha Nqari ba gane di ch̄ibian koe tcóósekagu ne, ne gha tseeguan q'āa, ²⁶ a ne a gha q̄āese tc'ēea kab̄i, a dx̄āwam dis ntcòm̄ sa nx̄āa. Ntcòm̄s nc̄ēe dx̄āwam ka ne kò qgóóea h̄āa sa, wèés gúùs gam ko tc'ēe sa ne gha kúrú ka.

3

Còo di xu cam xu

¹ Ncêes gúù sa méé tsi q'ana hãa: Còo di xu cárn xu ka i gha cg'ãè x'aèan hãa sa. ² Khòè ne gha gane ka ncàmse, a marian ncàm, a koase, a bóòse, a cgúíku di, a gane di xòòan táá komsana, a táá qãè-tcaoa mááku, a táá q'ano, ³ a táá ncàmku, a táá qgóóa mááku, a c'amku di, a káá qgóóse, a cg'ãè tcáó, a táá qãèan ncàm, ⁴ a káaku di, a tchòà úú tama, a bóòsean ka cg'òè cgaeè, a Nqari ba ne gha ncàm x'aè ka kãrean ncàm. ⁵ Nqari-tcáóa ne hãa dis bóòse-q'oo sa ne úúa hãa, igabaga ne gha gaan di qarian xõase. Táá tchòà úú cgoa ne guu. ⁶ Gane xg'aeku koe xu c'èe xu hàna hãa, khòè ne ko tc'irì-tc'iri a gane di x'áéan koe tcãà xu, a kg'amka zi khòè zi di tc'èean cgoa qgóé xu, cg'ãè cauan ka cg'òè cgaeèa zi, a wèè tc'èean cg'ãè ka qgóó qarièa hãa zi; ⁷ wèè x'aèan ncêe kaga ko xgaa-xgaase, igabaga kgoana naka tseeguan bóòa q'ãa tama zi. ⁸ Khòè ne ncêe ne ko tseeguan ntcoe, Janesea tsara Jamberesea tsara kò ma Moshe ba ma ntcoea khamaga ma. X'óó-x'oo tc'èèa ne khòè ne e, dtcòmàn koe cg'ãa-cg'ana ne. ⁹ Igabaga ne cuiskaga nqúù ka qòòa hãa tite. Gane di káá tc'èe ne gha wèém khòèm koe q'anose bóòse khama, *Janesea tsara Jamberesea* tsara ka i kò ma ii khamaga ma.

Còo di x'áè-kg'áma ne

¹⁰ Igabaga méé tsi tsáá wèès gúùs ãer ko xgaa-xgaa sa kúru: kg'òè-kg'áma te hêé, bìrìsea ra hãa sa hêé, tiri dtcòmàn hêé, tiri qáó tcáóan hêé, tiri ncàmkuan hêé, qáó x'aèan qgóóse a tsééan hêéthêé e. ¹¹ *Q'ana tsi hãa* qóm cgoa qgóókuan tiri ka, naka wèè xgàrasean ncêe Antioke koe hêé, Ikonio koe hêé, naka Lusetera koe hêéthêé kúrúse cgae tea hãa ka. Qóm cgoa qgóókuan ncêe koer kò qáó tcáóse hãa, igabagam kò X'aiga ba ãe zi gúù zi wèè zi koe kgoara te. ¹² Tseegukaga, wèè ne khòè ne ãe Jeso Krestem koe Nqari-tcáóa hãase kg'òè kg'oana ne gha c'èe ne ka xgàràè. ¹³ Ne gha cg'ãè tc'èe ne hêé naka khòèan ko kàa ne hêéthêé gane di cg'ãè cauan ka càuse cgaeè. Khòèan ne ko qàè-qae, a ne a ko thêé qàè-qaeè khama. ¹⁴ Igabaga méé tsi tsáá ãe tsi xgaa-xgaasea hãa, a kaisase dtcòmà hãa zi koe hãa, díín koe tsi xgaa-xgaase zia hãa sa tsi q'ana hãa ke. ¹⁵ Cg'áré-q'ooa tsi koe tsi kò guu a tshoa-tshoa a ma tcom-tcomsa zi Tcgãya zi *Nqarim di zi* ma q'ana hãa khama, ncêe ko kgoana a qãè tc'èean q'ãa di máà tsi zi, Jeso Krestem koe dtcòm a kgoaraèan di i. ¹⁶ Wèès Tcgãya sa Nqarim koe guua hãa, a xgaa-xgaan hêé, naka dqàèkuan hêé, naka tchàno-tchanokuan hêé, naka tchànoan ka xgaa-xgaan hêéthêé di tsééan úúa; ¹⁷ nxãasegam gha Nqarim dim khòè ba tc'ãòa hãa xgaa-xgaasean úú, a gha wèès tséés qãè sa kg'ónòsea máána hãa ka.

4

¹ Jeso Krestem ko kháóa hàà qhúí a X'aigam khama ma tc'ãà-cookg'ai nem gha kg'òèa ne hêé naka x'ooa ne hêéthêé bóó q'oo a xgàra. Nqari ba hêé naka Jeso Kreste ba hêéthêé tsara cookg'ai koer ko ncêm x'aè ba máà tsi: ² Nqarim dim kg'ui ba méé tsi xgaa-xgaa, naka tsia qgóóa qari me, x'aè zia ga qãè zia kana zia ga x'aè zi tshúú zi i igaba, naka khòè ne tchàno-tchano, naka *qaase i ko koe* dqàè ne, naka korè ne. Wèè x'aè ka méé tsi qáó tcáóan cgoa xgaa-xgaa ne. ³ X'aè ba gha hàà, khòè ne cuiskaga qãè xgaa-xgaan komsana tite ba, igaba ne gha gane ko tc'èe zi xùriate, a ne a gha kái xgaa-xgaa-kg'aovan qaara mááse, ncêe gha ãe ne gane kóm kg'oana hãa sa bìrì ne e. ⁴ Tseeguan ne gha táá komsana, a gha huwan koe tòóse. ⁵ Igaba méé tsi tsáá wèès téé-q'ooos koe qgóóse, naka tsia xháé zi koe qarika

téé, naka tséé-kg'aom qãè tchõàn di ba kúrú, naka tsaris tséés Nqarim di sa qãèse kúrú.

Paulom dis téé-q'oo sa (4:6-22)

⁶ X'aè ba hààraa kg'õèa te ko kg'áàèkos dàòà-máákus khama ma ntcãàè ba, me ncées kg'õès koer gha guu a xgoaba dim x'aè ba tíi koe hààraa. ⁷ Qãès ncõo sar x'ää hãa, a qarò sa xg'ara-xg'ara hãa, a ra a dtcòm sa qgóóa qaria hãa. ⁸ Ncèe koe guus kar tààa ra hãa dis cába sa tòóa mááèa, tchànos kg'õè sar kg'õèa hãa khama. X'aigam tchànoan dim Xgàra-kg'ao ba gha *Jesom ko hààm* cárn ka màà te si; igabagam tíi cúí ra màà sia hãa tite, a gha wèé ne ãe qhúim gha ka hãa a ko ncàmkuan cgoa qaa Me ne thèé màà si.

⁹⁻¹⁰ Demase ba aagu tea, ncēm nqõóm *di karea nem* ncàma hãa khama, a ba a Tesalonika koe qõòà. Me Keresekene ba Galatia koe qõòà, me Tito ba Dalemata koe qõòà, ke méé tsi qarika kúrú naka qháése hàà cgae te. ¹¹ Me Lukam cúí ba tíi cgoa hãa. Mareko ba méé tsi qaa naka hàà cgoa, tiris tséés koem hùian úúa hãa ke. ¹² Tigiko bar Efeso koe tsééa úúa. ¹³ Hàà tsi kòo ne, Teroa koer Karepom koe qaùà hãam qgám cgoa hàà, Tcgãya zi hēéthéé e, kái-kg'aise khòo cgoa kúrúèa hãa zi.

¹⁴ Aleksanterem qano tséé-kg'ao ba ãem kúrú cgae tea hãa cg'ãèan ka kaisase thòò-xamkagu tea. Kúrúba baa zi tséé zi domkam gha X'aiga ba xgàra me. ¹⁵ Tsáá igaba méé tsi thèé q'ãa mea hãa, kaisasem ko gaxae ko kg'ui gúùan ntcœe ke.

¹⁶ Tc'ãà dim cárn kg'uiar ko máássem ka i kò táá cúí khòè ga tcãà dòm q'oo te, igaba ne kò wéèa ne ga aagu te. Nqari ba méém táá chibi bóò ne guu. ¹⁷ Igabagam kò Nqari ba téé dxùukg'ai te, a qarían màà te, nxãasegam gha Gam dim kg'ui ba tíi koe guu a qãèse nxàèè ka, tãá zi qhàò zi di ne wèé ne gha qãèse kóm me ka. Ra kò gàman kg'ám-q'oo koe kgoaraè. ¹⁸ Me gha X'aiga ba wèé zi tséé zi cg'ãè zi koe kgoara te, a gha kgoarasease nqarikg'ai di x'aian gam di koe úú te. Chòò tamase méém dqomèmè. Amen.

¹⁹ Tsgámkagu Perisila khara Akila khara, naka Onesiforom dis x'áé-q'oo di ne hēéthéé e. ²⁰ Eraseto ba kò Korinta koe qaù, ra kò Terofimo ba Míleto koe qaù, tsàam kò ko khama. ²¹ Kúrú méé tsi qarika naka ncèe ko hààs saos cookg'ai koe hàà.

Ebolo ba hēé, naka Putenese ba hēé, Lino ba hēé, Kelaudia sa hēé, naka tsáá qõè ga xu wèé xu hēéthééa ko tsgám tsi.

²² X'aiga ba méém tsarim tc'èem cgoa hãa. Cgómkuan méé i gatu cgoa hãa.

TITO Paulom dis tcgãya sa Titom koe Téé-cookg'ai sa

Tito ba kò qhàò zi dim dtcòm-k'ao me e, ncêe kò gam khama ma ko ma tséé ba, a kò Paulo ba Nqarim dim kg'ui ba xгаа-xgaan koe hùì. Paulo ba kò ncêes tcgãya sa Tito ba góá máá, ãem kò Kerete koe qaù mea ka, kereke di tsééa nem gha tc'ãà-cookg'ai ka.

Tcgãya sa ko nqoana zi guù zi ka kg'ui:

1. Kg'aika dis kam ko Tito tséé-k'ám zi tc'ãà-cookg'aim kerekes di xu gha kúrú zi ka kg'ui.
2. Gaiam ko Tito biría kg'ónòè, ntamam gha ma tãáka zi xg'ae zi ma kerekes koe xгаа-xгаа sa: kaia xu khóè xu hěé, naka kaia zi khóè zi hěé (ncêe ko hàà dxàe-coa zi xгаа-xгаа zi), q'arí-k'ao xu hěé naka qãàn hěéthěé e.
3. Còò dis kam ko Paulo Tito ba biría tchàno-tchano dtcòm-k'ao ne di tsééan ka: kái-k'aise méé ne tòókua hãa naka ncàmkuua hãa, naka hòreku di i guu, naka ntcoekuan di i guu, naka kerekes koe q'aa-q'ase guu sa.

Qaa-qaasa kg'uia ne:

- tc'ãà-còokg'ai sa
- xгаа-xгаа ne
- cgómkuua ne

Tcgãyas q'oo koe hàna zi:

- Kerekes di xu tc'ãà-cookg'ai xu (1)
- Tãáka zi xg'ae zi di xгаа-xгаа ne, kerekes koe (2)
- Tchànoan xгаа-xгаа ne (3)

Kerekes di xu tc'ãà-cookg'ai xu (1)

Tsgámkaguku zi

¹ Paulo ra a, Nqarim dir qãà ra, a Jeso Krestem dir x'áè úú-k'ao* ra. Tsééa óáèa ra, Nqarim ka nxará tcg'óóèa ner gha hàà gane di dtcòmàn koe hùì, a kúrú ne ne tseeguan q'ãa, a Nqari-tcáoá hãase kg'òè ka. ² Chòò tamas kg'òès di nqòðan úúa hãase, ncêem kò Nqarim ncêe tshúù-ntcòã di tama ba, nqòòm tshoa-tshoase tama cookg'ai koe nqòòkagu *taa* hãa sa. ³ Gam qáòà tcg'óòà hãam x'aèm kam kò Gam dim kg'ui ba *tiri* xгаа-xgaan koe x'ái. Nqarim gatá dim Kgoara-k'ao ba ncêes tséé sa máà tea, ãem kò ma x'áèa hãa khama ma.

⁴ Titòè, gatá dis dtcòm's koe tseegu di tsi cóá tsi tiri tsir ko *ncêes tcgãya sa* góá máá a ko máá:

Nqarim Abo ba hěé, naka Jeso Krestem gatá dim Kgoara-k'ao ba hěéthěé tsara koe guua hãa cgómkuuan hěé naka tòókuan hěéthěé méé i tsáá cgoa hãa, témé.

Titom di tsééa ne Kereta koe

* 1:1: x'áè úú-k'ao - Gerika sa ko "apostolo" témé.

⁵ Eë kò xg'ara-xg'araè tama zi gúu zi tsi gha qaù a tchàno-tchano domkar kò Kereta koe qaù tsia, a tsi a ãer ko ma x'áè tsia khama ma wèè xu x'áè-dxoo xu koe kerekes di xu kaia xu nxará tcg'òó. ⁶ Kerekes dim kaia ba méém kàà chibim khòè ba ii, cúis khòès dim khòè ba méém ii, gam di cóán méé i dtcòm-kg'ao ii, naka ia táá uàan hëé naka ntcoekuan hëéthëé ka q'ãaèa hãa guu. ⁷ Nqarim di tsééan ko kúrúm khòè me e domka méém kàà chibi ba ii, táá méém ko dqomse guu kana xgòà-xgoase guu, kg'áà-kg'ao ba méém ii guu, naka ncõo di ii guu, naka táá kàa cgoa qguu di ii guu. ⁸ Igaba méém qãèse ko khòèan hàakagum khòè ba ii, qãè gúúan ncàmam khòè ba méém ii, qgòóse ko ba, a tchàno ba, a tcom-tcomsa ba, a xaèa kg'ónòsea hãa ba. ⁹ Tcom-tcomsam kg'ui ba méém qgòóa qari, ãem ma xгаа-xгааè mea hãa khama, naka baa gha nxãasega c'èe ne ghùi-ghuin tcáó kómseko xгаа-xgaan cgoa, naka ãe ko ntcoe e ne tchàno-tchano.

¹⁰ X'áèan ntcoea hãa ne khòè ne kái nea hãa ke, kg'uia xàm-kg'ao ne, a kàa-kg'ao ne, kái-kg'aise gane ãe Juta dis dtcòm s koe guua hãa ne.† ¹¹ Nqookaguè méé ne, gúu zi ãe ne ga kò xгаа-xгаа tama zi xгаа-xgaan ka ne ko wèém x'áè ba cg'ãè-cg'ãè ke, a ko ncëe xгаа-xgaan kúrú, c'èes gúu sa ne gha kàan cgoa hòda mááse ka. ¹² Gaxu porofiti xu ka c'èem tc'áró ga kò máá: “Kereta di nea wèé x'áè ka tshúu-ntcõa-kg'ao ne e, a cg'ãè cau ne kg'oo-coa ne e, kúrúa mááse tama nea igaba ne kg'ama tc'òó-kg'ao ne e,” témé. ¹³ Ncëe ko nxàèe sa tseegu si i, ke qarika dqàè ne, naka ne gha nxãasega tchàno dtcòmman úú, ¹⁴ naka nea Juta ne di huwan táá gúu cgáé khama ma sèè guu, kana gane ãe ko tseeguan ntcoe ne di x'áè-kg'áman igaba. ¹⁵ Gane ãe q'ano ne ka i wèè gúúan q'ano o, igaba gane ãe cg'ãè tc'èe ne ncëe dtcòm tama ne ka i cúí gúu ga q'ano tama. Gane di tc'èean hëé naka tcáóan hëéthëéa cg'ãè-cg'ãèa. ¹⁶ Nqari ba ne q'ana hãa sa ne ko nxàea tseegukagu, igaba ne ko gane di tsééan ka xguí Me. Cg'ãè kg'òó ne e, a komsana tama, a ne a qãè gúúan kúrú kg'ano tama.

Tséé-kg'áma ne tááka zi xg'ae zi di i kerekes koe (2)

2

Titom ga ko xгаа-xгаа sa

¹ Igabaga méé tsi tsáá qãè xгаа-xgaan kg'anoa zi gúu zi ka kg'ui. ² Kaia xu khòè xu xгаа-xгаа naka xu qgòóse, naka tcom-tcomsa ii, naka i tc'èe-kg'áma xu tchàno ii, naka xu dtcòmman koe hëé naka ncàm kuan koe hëé naka qád tcáóan koe hëéthëé tchàno ii.

³ Gataga méé tsi thëé kaia zi khòè zi xгаа-xгаа naka zi kg'òè-kg'áma zi koe qgòóse, naka táá c'amku di ii, naka gòéan kg'áa koe káise tóose guu, igaba méé zi tchàno gúúan xгаа-xгаа. ⁴ Nxãasega zi gha khòè zi gazi ka cg'áré zi xгаа-xгаа, gazi di xu khòè xu hëé naka gazi di cóán hëéthëé méé zi ncàm sa, ⁵ naka zia qgòósean úúa hãa, naka q'ano ii, naka zia x'áéa zi qãèse xaèa kg'ónò, naka zia gazi di xu khòè xu mááse, nakam gha nxãasega táá Nqarim dim kg'ui ba cóèè guu.

⁶ Gataga méé tsi thëé qári-kg'ao-coa xu ntcàm naka xu qgòósean úú. ⁷ Wèés gúús qãès kúrú koe méé tsi x'ái sa ii. Tsari xгаа-xgaan koe méé tsi x'ái, tcáóa tsi qãè e sa, naka wèè tcáóa tsi cgoa gúúan kúrúan ka hëéthëé e. ⁸ Kómseko kg'uian ncëe ntcoèè tite tséékagu, naka ne gha nxãasega gane

† **1:10:** ãe Juta dis dtcòm s koe guua hãa ne - Gerika sa ko máá: “ãe q'ãe nqãa-qgai khòo-kg'aièa ne dis xg'aes koe hãa ne,” témé.

êe ko ntkoe e ne sau-cgaekaguè, cúí gúù tshúù ga káà a gane gha gatá ka kg'ui i ke.

⁹ Qãàn méé tsi xгаа-xгаа naka i wèè zi gúù zi koe gaan ka q'òòsean komsana, naka qãè-tcaokagu u, naka táá kg'ui-kg'ám-q'oo o guu, ¹⁰ naka táá ts'ãà cgae e guu. Igaba méé i x'ái, wèè zi dào zi koe i kaisase tcom-tcomsa a sa, naka ia gha nxãasega Kgoara-kg'aom gatá dim Nqarim di xгаа-xgaan wèè zi qgài zi koe t'òè-t'òè.

¹¹ Nqarim di cgómkua ne x'áísea hãa, a ko wèè ne khòè ne koe kgoarakuan óá. ¹² A i a ko xгаа-xгаа ta a, cg'ãè tcáóan hêé naka nqðóm di zi tc'èe zi hêéthêé ta gha xguì ka, naka taa gha ncëem kámám dim nqðóm koe qgóósea hãase kg'òè, naka tchàno ii, naka Nqari-tcáóa hãa; ¹³ êe ta hãa a ko ts'ee-ts'ee/kg'áièas nqòò sa qãà ka, Nqarim kaiam, Kgoara-kg'aom gatá dim Jeso Krestem dis x'áàkos x'áíse-q'oo sa, ¹⁴ ncëe kò gatá domka máàsea hãa ba, nxãasegam gha wèè chibian koe x'ámá tcg'òó ta a ka, a ba a gha Gam di khòèan q'ano-q'anoa máàse, Gam di gha ii ka, a gha gataga qãè tsééan kúrú koe kaisase máàsea hãa.

¹⁵ Ncëe zi gúù zi méé tsi xгаа-xгаа, naka wèè qarria tsi ka khòèan ntcàm naka dqàè e. Táá hêé naka i khòèan ntkoe tsi guu.

Tchàno gúùan kúrúa ne (3)

3

¹ Khòè ne tc'èe-tc'èe naka ne gane di xu tc'ãà-cookg'ai xu hêé naka gane di xu kaia xu hêéthêé qámsea máá, naka nea komsana, naka nea wèés gúùs qãè sa kúrúan kg'ónòsea máá. ² Táá méé ne c'èe khòè ka cg'ãèse kg'ui guu, kana méeúku cgoa a guu, igaba méé ne qãè cau ii, naka qámsea ne hãa sa wèè khòèan koe x'ái.

³ C'èe x'aè ka ta kò gatá igaba káà tc'èe ta a khama, a kò komsana tama, a kò hoàkaguè, a ta a kò èe ta ko tc'èe zi hêé, naka tááka zi kare-kg'ám zi hêéthêé kúrú koe tòòsea hãa, a kò cg'ãè tc'èean hêé naka chùikuan hêéthêé cgoa kg'òè, a ta a kò khòèan ka hòreèa, a kò thêé hòrekua hãa. ⁴ Igabaga êe i ko Nqarim gatá dim Kgoara-kg'aom di qãèan hêé naka ncàman hêéthêé x'áíse, ⁵ kam kò kgoara ta a, èe ta kò gatá kúrú hãa zi gúù zi tchàno zi domka tamase, igaba Gam di thòò-xama-máákuan domka. Kgoara ta am kò kãbase ábàkuan dis xg'aàkus koe hêé naka kãba-kãbakus koe hêéthêé e, Tcom-tcomsam Tc'èem koe guu a, ⁶ ncëem kò gatá koe kaisase ntcãà tcana hãa ba, gatá dim Kgoara-kg'aom Jeso Krestem koe guu a. ⁷ Ncëes gúùs domka ta Gam di cgómkuan ka Nqarim cookg'ai koe tchàno ta iise bóòèa hãa, a Gam di zi gúù zi kàoa, chòò tama kg'òèan dis nqòò sa úúa hãase. ⁸ Ncëe kg'uia nea tcom-tcomsa a.

Ra ko ncëe zi gúù zi méé tsi qarika nxàe sa tc'èe, naka ne nxãasega êe Nqarim koe tcoma hãa ne kòrese naka nea qãè gúùan kúrúan kgoara tcáóa máá. Ncëe zi gúù zia qãè zi i, a wèè khòèan koe hùian úúa. ⁹ Igabaga méé tsi káà hùì ntcoekuan hêé naka qhàò zi ko ma xùrikus ka hêé, naka tèèku-kg'ám zi hêé, naka x'áèan di méeúkan hêéthêé téékagu, káà hùì i, a cg'ãa-cg'ana a ke. ¹⁰ Khòèm kereke sa ko tsai-tsai q'aa ba méé tsi tc'ãà di sa dqàè, naka cam di sa hêéthêé e. Gaa koe guus ka táá tchòà úú cgoa me guu, ¹¹ q'ana hãase, èeta iim khòè ba dàòm q'oo koe tcg'oara, a chibiga me e sa, a ba a gaam ga ba gam ka bóòà xguìsea hãa.

Còo di x'áè-kg'áma ne

¹² Eër kò Aretemase ba kana Tigiko ba tsáá koe tsééa úú ne méé tsi qarika kúrú naka Nikopolise koe hàà cgae te, sao kar gha gaa koe hãa sar bìrìsea hãa ke. ¹³ Kúrú wèés gúús ãe tsi ga kúrú sa naka Senasem x'áè q'ãa-kg'ao ba hëé, naka Apolose ba hëéthëé tsara gatsara dis qòòs ka hùì, naka bóò c'ëe gúú ga tsara tcào tama sa. ¹⁴ Gatá di khóèan méé i thëé xgaa-xgaase naka ia qãè gúúan kúrú kgoara tcáóa máá, naka ia gha nxãasega qaase ko zi kúrú, naka ia táá káà hùis kg'òè sa kg'òè guu.

¹⁵ Wèé ne khóè ne ncëe tí cgoa hãa ne ko tsgámkagu tsi. Tsgámkagu méé tsi ãe dtcòmãṅ koe ncàm taa ne.

Cgómkuan méé i gatu wèé tu cgoa hãa.

FILEMONE Paulom dis tcgãya sa Filemonem koe Téé-cookg'ai sa

Filemone ba kò tchànom dtcòm-kg'ao me e, a ba a kò kerekes Kolosa koe hàna ne ka c'èe me e, a ba a kò qãàm Onesimo ta ko ma tcièm dim kaia me e. Ncêem qãà ba kò gam ka q'òðsem koe qgóéa tcg'oa, a ba a Paulom cgoa síi xg'ae, ncêe kò qáé-nquuan koe hãa ba. Paulom koem kò guu a dtcòm-kg'ao ba kúrú. Paulom dis tcgãyas Filemone bam kò góá máá sa kò dtcàrà si i, Filemonem koem gha guu a qãàm cgoa gha tsééa xg'ae sa, ncêem kò Paulo gam koe tsééa kãbia ba, a ba a kò qãèse hàakagu me, qgóóa máàèam qãàm cúim khama tamase igaba dtcòmàn hãam qðem khama ma.

Qaa-qaasa kg'uia ne:

- qãà

- tséé

Tcgãyas q'oo koe hàna zi:

- Paulo ba ko Filemone ba dqom̄ (1-7)

- Paulo ba ko Onesimo ba dtcàrà máá (8-25)

Paulo ba ko Filemone ba dqom̄

¹ Paulo ra a, Jeso Krestem domka qáèèa ra, a gatá ka qðesem Timoteom cgoa hãa,

tsam ko ncêes tcgãya sa góá máá tsi tsáá Filemone tsi ncàm-ncamsa tsi, a sítam cgoa tséé-kg'ao ii tsi, ² naka gatá ka qðeses Afia sa hêé, naka Arekipom tíi khama ma ncõo-kg'ao ba hêé, naka kerekes tsarim nquum koe ko xg'ae sa hêéthêé tu, a ko máá:

³ Nqarim gatá ka Xòð ba hêé naka X'aigam Jeso Kreste ba hêéthêé tsara koe guua hãa cgómkuan hêé naka tòókuan hêéthêé méé i gatu cgoa hãa, témé.

⁴⁻⁵ Kóm̄r ko, Nqari-tcáóa ne khòè ne wèé ne tsi ma ncàma hãa sa, a ra a ko gataga kóm̄ tsari dtcòmàn X'aigam Jesom di ka. Gaa domkar ko tirim Nqari ba qãè-tcaoa máá a ra a ko wèé x'aè ka tiri còrèan q'oo koe tc'èe-tc'èese tsi. ⁶ Q'ana tsi hãa, Krestem koe ta wèés gúùs qãè sa máàèa sa. Gaa domkar ko còrè, tsari dtcòmàn tsi gha c'èe ne cgoa qarika q'aa-q'aaku sa. ⁷ Tíi qðèè, Nqari-tcáóa ne di zi tcáo zi tsi kãba-kãbaa. Tseegukaga i tsari ncàmkuuan kaisase qãè-tcaokagu tea, a i a qgài-qgai tcáo tea.

Paulo ba ko Onesimo ba kg'uia máá

⁸ Nxãatar ga ma Krestem koe kgoarasea xóé a x'aè tsi, tsi èe ko qaase sa kúrú, ⁹ igaba ra gha ncàmkuuan domka kg'ama dtcàrà tsi tsi kúrú si. Tíi Paulo ra ncêeska kaia, a Jeso Krestem domka qáèèa hãa. ¹⁰ A ra a ko dtcàrà tsi tirim cóám domka, ncêer kò qáèèa a táúan koe hãa kar kò gam dim xòð ba kúrú ba, Onesimo ba. ¹¹ Kg'aiam kò tsáá koe kàà hùì me e, igabam ncêeska tsáá koe ga hêé naka tíi koe ga hêéthêé kaisa hùian úúa hãa.

¹² Tsáá koer ko tsééa kãbi me, tirim cóám tcáo-c'óáa te di ba. ¹³ Qãè tchòàn domkar ncêe táúan koe hàna; gaa domkar kò ncàma hãa, tíi cgoam ga ncêe koe hãa sa, a nxãasega tsáá téé-q'oo koe tsééa máá te. ¹⁴ Igabagar cuiskaga cúí gúú ga dtcòm tama tsi hãase kúrú hãa tite. Tc'èe ra ko,

kúrú tsi gha q̄àèan méé i tcáóa tsi q'oo koe guua hãa sa khama, chùiku ka tamase.

¹⁵ C'èedaokam kò gaa domkaga xòm x'aèan tsáá cgoa q'aa-q'aaèa hãa, nxãasega tsi gha chõò tamase hãa cgoa me ka, ¹⁶ q̄àm iise tamase, igaba q̄àa ba nqáéa hãase, ncàm-ncamsam q̄õem khama ma. Ncèè tí koem cgáé ba ii ka ba gha nta noose tsáá koe cgáé ba ii, tsarim q̄àm iise naka gataga X'aigam *Nqarim* koe tsáá q̄õem iise.

¹⁷ A ncèè tsáá ka c'èem khama tsi kò ko ma sèè te ne méé tsi q̄àèse hààkagu me, tí ka tsi ga ko hêé khama. ¹⁸ A ncèè c'èe gúù cg'ãem kò kúrú cgae tsia, kana chìbian úú cgae tsia ne méé tsi tí tcúú koe qaa a. ¹⁹ Tí Paulo ra ko ncèe gúùan tshàua te cgoa góá máá tsi, a ko máá: "SURUTAR GHA KABI I," témé. (Cuiskagar tc'èe-tc'èesekagu tsi naka máá: kg'õèa tsi cgoa suruta te, ta mééa hãa tite.) ²⁰ Eè, tí q̄õèè, ncèes gúùs q̄àè sa X'aigam *Nqarim* domka kúrúa máá te, naka i gha nxãasega tcáóa te Krestem koe kaba-kabaè.

²¹ Komsana te tsi gha di tcoma ner úúa, a ko nxãata ma góá máá tsi, a gataga q'ana, káían tsi gha kúrú sa dtcàrà tamar hãan cgoa ga.

²² Gataga méé tsi cg'áè-nquuan kg'ónòa máá te; gatu di còrèan kar gha máàè tu u sar nqòòà hãa ke.

²³ Epaferase ba ko tsgámkagu tsi, ncèe ra gam cgoa Jeso Krestem domka qáé-nquus koe xg'ae a qáéèa hãa ba. ²⁴ Xu ko gataga thêé tí cgoa ko tséé xu tsgámkagu tsi, Marekoa xu, Arisetarekoa xu, Demasea xu, Luka xu.

²⁵ X'aigam Jeso Krestem di cgómkuan méé i gatu dim tc'èem cgoa hãa.

HEBERA NE

Tcgãyas Hebera ne goá mááèa sa Téé-cookg'ai sa

Tcgãyas Hebera ne di sa kò xg'aes dtcòm-kg'ao ne di sa goá mááèa, ncêe kò gane di xgàrasean domka tshoa-tshoa a ko gane di dtcòmàn aagu ne. Góá-kg'ao ba kò gane di dtcòmàn koe ntcàm ne, a ko Jeso Kreste ba tseegu dim Nqari Me e sa x'ái. Nqoana gùàn cgoam ko tseeguan x'ái:

1. Jeso ba chòò tamam Cóa Me e Nqarim di ba, ncêe kò tseegu di komsanan xgaa-xgaase ba, Xòòm koe guu a, êem kò hãa-q'ooa xgàrasean koe. Nqarim dim Cóm iisem, Jeso ba moengelean koe hêé, naka Nciís Qáé-xg'aes di xu porofiti xu hêé, naka Moshem koe ga hêéthêé cgáé Me e.
2. Cám dis kam Jeso ba Nqarim ka nxará tcg'òóèa hãa, chòò tamasem gha peresiti ba ii ka, peresiti xu Nciís Qáé-xg'aes di xu ka cgáé iise.
3. Kaiam Peresitim iisem, Jeso ba tseegu di kgoarasean ógara hãa, me dtcòm-kg'ao ba gaa domka chìbian koe hêé, naka q'áòan koe hêé, naka x'ooan koe hêéthêé kgoaraèa. Nciís Qáé-xg'aes di x'aè kas xg'ao kgoaraku sa x'áiè, igabas ncêeska Jesom koe xg'ara-xg'araèa hãa.

Góá-kg'ao ba ko dtcòmàn di qarian x'ái Iseraele di ne dtcòm-kg'ao ne di kg'òèan koe, a ko gam di ne nxará-kg'ao ne ncêeta ma ntcàm, dtcòma hãase ne gha qarika téé sa (11 dim tceem koe). A ba a ko 12 dim tceem koe gam di nxará-kg'aoan ntcàm, gane di tcgáían ne gha Jesom koe qãea tòó, xháé zi hêé naka qóm zi hêéthêé êe gha hàà cgae ne zi koe.

Qaa-qaasa kg'ua ne:

- peresiti, chìbi, dàòà-mááku, còrè-nquu

- qáé-xg'ae

- dtcòm

- Kreste ba moengele xu ka cgáé Me e (1-2)

- Kreste ba Moshe ba hêé naka Joshuam ka hêéthêé cgáé Me e (3-4)

- Kreste ba peresiti xu ka cgáé Me e (5-7)

- Krestem dis qáé-xg'ae sa Nciís Qáé-xg'aes ka cgáé si i (8-9)

- Krestem di dàòà-máákua ne cgáé e (10)

- Dtcòm sa (11-12)

- Nqari ba ko qãè-tcaokagu zi tséé zi (13)

Krester ba moengele xu ka cgáé Me e (1-2)

Nqarim dim Cóa ba kaiam ga Me e

¹ Ncií kuri kam kò Nqari ba kái xu dàò xu tãáka xu cgoa porofiti xu tséékagu a gatá ka tsgõose ga xu cgoa kg'ui, ² igabagam ncêeska cò di x'aèan ka ko Gam dim Cóm koe guu a kg'ui cgoa ta a. Gaam ncêem kò Gam koe guu a nqóò ba kúrú, a wéé zi guú zi dim q'òò-kg'ao ba kúrú Me ba. ³ Nqarim di x'áà-q'ooa nem ko x'ái, a wéé za ga Nqarim khama ii, a ba a ko wéé zi guú zi Gam dim kg'uim di qarian ka qgóó. Êem ko *gatá di* chìbian koe q'ano-q'anokuan kúrúa xg'ara kam kò tc'amaka hãam Qarim wèem dim x'òàm kg'àòm xòè koe sí ntcóó.

Nqarim dim Cóa ba moengele xu ka kaia hãa

⁴ Ncêes ma Gam dis cg'òè sa ma moengele xu di cg'òèan ka tc'amaka hãa khamagam gaxu dis téé-q'oos ka tc'amaka hãas téé-q'oo sa máàèa.
⁵ Gatagam Nqari ba qanega c'ëem moengele ba birí naka máá:

“Tsáá tsia Tiri tsi cóa tsi i,

Ra ncêem cárn koe guu a tsarir Xòò Ra a,”

témé ta ga hãa,

kanam Nqari ba qanega c'ëem moengele ba birí na máá:

“gam ka Xòò bar gha ii,

me gha Tirim cóa ba ii,”

témé ta ga hãa khama.

⁶ Igabagam kò Nqari ba ãem ko Gam dim Cóám tc'ãà di ba nqõóm koe tsééa óa ka máá:

“Wèè moengelean Nqarim di méé i dqomè Me,”

témé.

⁷ Moengele xu kam kòo kg'ui nem ko máá:

“Nqari ba ko Gam di xu moengele xu kúrú xu tc'ãán khama ii,

a Gam di xu tséé-kg'ao xu kúrú xu c'eean di kãru tãman khama ii,”

témé,

⁸ igabam kòo Cóám ka kg'ui nem ko máá:

“Nqari Tseè,

Tsaris ntcõó-q'oos x'aian di sa

gha chõò tamase hãa.

Tsari ne khòè ne

Tsi ko tchànóm dxòm cgoa tc'ãà-cookg'ai.

⁹ Eè tchàno ii sa Tsi ncàma hãa,

a èe cg'ãè ii sa hòrea.

Gaa domkam Tsarim Nqari ba, Nqari Tseè,

Tsáá ka c'èe xu nqáéa hãase nxará tcg'òó Tsia,

a qãè-tcaoan di nxúian cgoa ntcãá tcúú Tsia hãa,”

témé.

¹⁰ A ba a ko máá:

“X'aigaè,

Tsáá Tsia tshoa-tshoases koe nqõó ba kúrú hãa,

i nqarikg'aian Tsari tshàuan di tséé e;

¹¹ kaàku i gha,

igabaga Tsi gha Tsáá chõò tamase hãa.

Wèéan ga gha qgáian khama ma cg'ãa-cg'anase,

¹² hãaèkom qgáim khama Tsi gha ma kabèa xg'ae e,

i gha qgáian ko ma hãaè a tcg'òóè

i c'ëean hãaè khamaga ma kabi-kabiè,

igabaga Tsi gha Tsáá èe Tsi ii khama cúíga ii,

i kuria Tsi chõò tite,”

tam méé.

¹³ Qanegam Nqari ba c'ëem moengelem kaga máá:

“Ncêe koe ntcõó Tirim x'òàm kg'áóm xòè koe,

nakar gha nxãakg'aiga síi tsari cg'òo-kg'aoan kúrú

naka i nqàrè-kg'ama tsi dis ntcõó-q'oos koe ntcõó,”

témé ta ga hãa.

14 Kháé i nxâaska moengelean dùúá? *Kg'amaga* xu Nqari ba ko tsééa máá xu tc'êe xu u, ncêe Gam ka tsééa óáèa hãa xu, hàà xu gha khóèan hùì i kgoarasean hòò ka.

2

Komsanan dis dqàèku sa

¹ Gaa domka méé ta ncêe ta kò kómá hãa tchõàn kaisase komsana, naka táá gaan koe tcg'oa na hòà guu. ² *Gatá ka tsgõose ga* xu kò moengelean ka máàèa hãa tchõà nea kò kaisa qarian úúá, ne kò gane èe kò táá komsana a, a táá xùri i ne kg'ano nea xgàrakuan hòò. ³ Ncèè èe ne khòè nea xg'ao xgàrakuan táá nxanagu, ka ta gha nxâaska gatá ntama ma nxanagu u, ncèè ncèeta noose kaias kgoarakus *Jesom koe hãas* cgoa ta kò tchõà úú tama ne? Ncèem kò X'aigam *Jeso ba* kg'aia gaas ka kg'uia hãa, ne kò èe kò kóm Me ne gaas ka nxàea tseegukagu sa. ⁴ Nqarim igabagam kò thée kái zi x'ái zi hée, naka are-aresa zi gúù hée, naka tááka qarian hée, naka Tcom-tcomsam Tc'èem di zi aba zi ncêe ne kò Gam di ncàman ka máàèa hãa zi ka héethée ncêe sa nxàea tseegukagu. Gaa domka méé ta kaisase ncêe tchõàn komsana.

Jeso ba Gam kgoarakuan koe ko úú ta am ga Me e

⁵ Nqari ba ncêe ko hààm nqõóm ncêe ta ko gaam ka kg'ui ba moengelean máà naka i tc'ää-cookg'ai tama khama. ⁶ Igabaga i *Nqarim di zi Tcgáya* zi koe c'êe koe góásea hãa a ko máá:

“*Nqariè*, khòè ba díí baa,

Tsi ko gam ka tc'êe-tc'êese,
me khòèm òóá ba díí baa,

Tsi tchõà úú cgoa mea?

⁷ Xòm x'aè ka Tsi kò moengelean dis téé-q'oos ka nqãaka hãa sa máá me, a Tsi a kò x'ààn hée naka tcoman héethée dis cábá sa cábákagu me,

⁸ a kò wèé zi gúù zi gam di qarian dòm q'oo koe tòóá hãa,”
témé.

Nqari ba kò wèé zi gúù zi khòèm di qarian dòm q'oo koe tòóá hãa, si gam di qarian dòm q'oo koe hãa tamas gúù sa káà sí i. Igabaga ncêe i ii khama, wées gúùs gam di qarian dòm q'oo koe hãa sa ta qanega bóò tama. ⁹ Igabaga ta ko Jeso ba bóò, ncêe kò xòm x'aèan q'oo koe moengelean dis téé-q'oos ka nqãaka hãa sa máàèa ba, nxâasegam gha Nqarim di cgómkuan koe guu a wèém khòèm domka x'oo sa xám ka. Me kò x'oo sam kò xgàrasea máá domka x'ààn hée naka tcomkuan héethée dis cábá sa cábákaguè.

¹⁰ Nqarim ncêe ko wées gúù sa kúrú, si wées gúù sa Gam domka hãa, ba i kò qãèa máána hãa, Jeso bam gha kúrú Me xgàrasean koe guu a kg'ano Meas téé-q'oos koe hãa sa. A ba a kò ncêe sa kúrú, kái ne cóá nem gha kúrú ne x'ààn koe hãa ka. Jeso ba Gaam kgoarakuan koe ko úú nem ga Me e khama. ¹¹ Gaam èe ko khóèan kúrú i tcom-tcomsa ba hée, naka khòè ne èe ko kúrúè a tcom-tcomsa ne héethéea cúis x'áé-q'oos di ne e. Gaa domkagam Jeso ba “Tíí qõè ga tuè' ta ma tciaa ne ka sau-cgaekaguè tama, ¹² a ko *Nqarim ka* máá:

“Tíí qõè ga ne koer gha Tsari cg'òèan ka kg'ui;
a ra a gha xg'aes q'ane koe téé a ciian cgoa dqom Tsi,”
témé.

13 A ba a ko gaia máá:

“Nqarim koer gha Tiri tcoman tòó,”
témé.

A ba a ko gaia máá:

“Ncãa ga Ra a,

Nqarim máà Tea hãa ne cóa ne cgoa,”
témé.

¹⁴ Cóa nea c'áðan hěé naka cgàan hěéthěé cgoa kúrúèa hãa ne khòè ne e, khamam kò Gaam igaba thěé khòè ba kúrúse, a ba a kò x'óó, nxãasegam gha x'oos koe guu a x'ooan di qarian úúa hãa ba kaàkagu ka, ncěe dxãwa ii ba, ¹⁵ a ba a kò ncěe sa kúrú, nxãasegam gha gane ěe kò wèè kg'òèa ne q'oo koe x'oos bèe koe qáèsea hãa ne, gane di q'áðan koe kgoara ka. ¹⁶ Tseegan kagam moengelea nem gha hùì ka hàà tama khama, igabagam Abrahamam ka tsgõose-coa nem gha hàà hùì ka hààraa. ¹⁷ Gaa domka i kòo qaase, wèè zi dàò zi koem ga Gam ka qõese ga ne khama ma kúrúè sa, nxãasegam gha Nqarim di tsééan koe kaiam peresitim tcom-tcomsa a cgómkuan úúa hãa ba ii ka, a khòè ne dàò-a-máákuan kúrúa máá, ne nxãasega gane di chibian koe qgóóa mááè ka. ¹⁸ Gam igabam kò xgàrese, a kúrúa bóòè, khamam gha thěé gane ěe ko kúrúa bóòè ne hùì.

Kreste ba Moshe ba hěé naka Joshua ba hěéthěé tsara ka cgáé Me e (3–4)

3

Jeso ba Moshem ka kaia

¹ Gaa domka méé tu, tí qõe ga tu tcom-tcomsa tuè, ncěe nqarikg'ai di tciikuan koe hãa tuè, Jesom ka tc'ěe. Jesom ncěe kò Nqarim ka tsééa tcg'òèa hãa ba, a Kaiam Peresiti ba ii ba, ncěe ta ko Gam ka gatá di dtcòmàn nxàea tseegukagu ba. ² Gaam ěe kò nxará tcg'óó Mea hãam koem kò tcom-tcomsa Me e, ěem kò ma Moshe ba ma Nqarim dim nquum wèém koe ma tcom-tcomsa me e khamaga ma. ³⁻⁴ Wèém nquu ba khòèan ka tshàòèa hãa, Me Nqari ba wèés gúù sa tshàòea hãa. Me ěem ma nquum dim tshàò-kg'ao ba ma nquum ka kaisa tcomkuan hòòea hãa khamagam Jeso ba Moshe ba nqáèa hãase tcomkuan hòòea hãa. ⁵ Moshe ba kò tséé-kg'ao me e, a kò Nqarim dim nquum wèém koe tcom-tcomsa me e, a ba a kò gam di zi tséé zi cgoa Nqarim ka gha hàà kg'uiè zi gúù zi ka nxàea tseegukagu. ⁶ Igabagam Kreste ba Nqarim dim nquum koe Gam dim Cóám iise tcom-tcomsa Me e. Ta gatá Gam di ta nquu ta a, ncěe *Nqarim koe* tcoman hěé naka nqòòs ěe ta ko gaas cgoa bóòses koe hěéthěé ta kò qgóóa qaria hãa ne.

Komsana úú taman dis dqàèku sa

⁷ Gaa domka méé tu ěem ko Tcom-tcomsam Tc'ěe ba méé a ko máá:

“Ncěe cám ka ěe tu kòò dòma ba kóm

⁸ ne méé tu táá qari-qari tcáo guu,

ěe komsanan úú tama ne kò hěé khama,

ěe ne kòò tchàa-xgóòs koe kúrúa bóòè ka.

⁹ Ncěe gatu ka tsgõose ga xu kòò kúrúa bóò Te koe,

a kò 40 kurian sèè a Tiri tsééan bóò.

¹⁰ Ra kò gaa domka ěes qhàò sa xgòà cgaea hãa,

a Ra a kò máá:

'Gane di tcáoà ne ko wèè x'aè ka hqàkaguè,

ne Tiri x'áè-kg'áman komsana tama,'
témé.

¹¹ A Ra a kò gaa domka Tiri xgóàn koe gaise a máá:
'Cuiskaga ne Tiris sãakaguku-q'oos koe tcana hãa tite,'
témé."

¹² Q'ana méé tu hãa, tíí qõe ga tuè, naka i cúia tu ga táá cg'áè, a dtcòm úú tamas tcáo sa úúa hãa guu, ncêe gha kúru tu u tu kg'õea hãam Nqarim koe tcg'oa sa. ¹³ Igaba méé tu wèé cím ka korèku, 'ncêem cím ba' ta i kò ko méèes noose, naka i gha nxãasega táá c'êe-kg'áia tu ga cg'ãèan ka hqòkaguè naka qari-qari-tcúuè guu. ¹⁴ Ncêè Nqarim koe ta kò ko qarika tcom, ncêe ta kò ko kg'áia hêè khama a síí chõò-q'oos koe tcãà ne ta gha Krestem koe xg'aea hãa. ¹⁵ Ncêe i ma *Nqarim dis* Tcgãyas koe ma góásea hãa khama a ko máá:

"Ncêem cím ka tu kòo Nqarim di dòman kóm
ne méé tu táá gatu ka tsgõose ga xu
Nqari ba kò komsana tama xu
khama ma qari-qari tcáo guu,"
témé.

¹⁶ Kháé díi ga nea êe kò dòma ba kómã hãa igaba kò táá komsana Me ne? Gane êe kò Egepeto koe guu a tcg'oara hãa ne tama ne gáé kò ii, wèéa ne ncêe kò Moshem ka tc'ãà-cookg'aièa hãa ne? ¹⁷ Kháé ba kò Nqari ba díin 40 kurian xgóá cgaea hãa? Gane êe kò cg'ãèan kúrua hãa ne tama nea gáé kò ii, ncêe i kò gane di tc'ároan tchàa-xgóós koe x'óoku ne? ¹⁸ Kháé ba kò díi ga ne koe gaise, ncêem kò birí ne a máá, Gam dis sãakagukus-q'oo koe ne cuiskaga tcana hãa tite témé ne? Gane êe komsana tama ne koe cúí ga a. ¹⁹ Si kò ncêes gúú sa x'ái ta a, dtcòm úú tamas domka ne kò táá sãakagukus-q'oo koe tcãà sa.

4

¹ Gam dis sãakaguku-q'oos koe tcãàn dis nqòòkaguku sa hãa, ke méé ta q'ana hãa naka i cúia ta ga táá gaa koe tcãàn ka tààè naka kháóka qaúa hãa guu. ² Qãè tchõà ne kò hàà cgae ta a ke, êe i kò ma síí cgae nea khamaga ma, igaba êe ne kómã hãa kg'úia nea kò gane koe cgáé tama, êe ne ko kóm m ka ne kò táá dtcòm m khama. ³ Ncêe sa ko máá, êe dtcòmã hãa ta gha êes sãakaguku-q'oos koe tcãà, témé. Nqari ba kò máá:

"Tiri xgóàn koer gaise hãa,
cuiskaga ne gane

Tiris sãakaguku-q'oos koe tcana hãa tite sa,"

témé khama. Eèta i kò ma Gam di tsééan nxãakamaga nqõóm tshoa-tshoase-q'oo koe ga xg'ara hãa, me kò sana hãa igaba. ⁴ 7 díim cím ka i *Nqarim di zi* Tcgãya zi koe c'êe koe góásea hãa a ko máá: "Nqari ba kò 7 díim cím ka Gam di tsééan wèé koe sana hãa," témé khama. ⁵ A ba a kò gaicara ncêem qgáim koe máá: "Cuiskaga ne Tiris sãakaguku-q'oos koe tcana hãa tite," témé. ⁶ Gane êe kò tc'ãà a qãè tchõàn kóm nea kò táá dtcòm, khama ne kò gane di komsana taman domka gaas sãakaguku-q'oos koe táá tcãà. Ne c'êe ne hànaa, tcãà sa kgoara mááèa hãa ne. ⁷ Gaa domkam kò Nqari ba gaicara c'êem cím ba tòó, "Ncêem cím ba" ta ko ma tcièè ba. Kái xu kuri xu qãá q'oo koem kò Dafitem koe guu a kg'ui, ncêe i nxãakamaga *Nqarim di zi* Tcgãya zi koe ma nxãèa hãa khamaga ma a máá:
"Ncêem cím ka tu kòo dòma ba kóm,
ne méé tu táá tcáoá tu qari-qari guu,"

ta ko méé e.

⁸ Ncêe Joshuam kò xg'ao sãakaguku-q'oo sa máà nea hãa, nem ga kò Nqari ba táá kabise a kháóka c'ëem cárn ka kg'uia hãa. ⁹ Gaa domkagas Nqarim di ne khóè ne koe Sabata dis sãakaguku-q'oo sa téé-tëe. ¹⁰ Díím wéém ãe ko Nqarim dis sãakaguku-q'oo koe tcãà ba ko gam di zi tséé zi koe sãa khama, ãem kò ma Nqari ba Gam di zi koe ma sana hãa khamaga ma. ¹¹ Ke méé ta gaa domka ncêes sãakaguku-q'oo koe tcãàn x'ãà máá, naka taa nxãasega táá x'óóku guu, ncêe ne kò gane ma gane di komsana taman domka ma x'óóku khama ma.

¹² Nqarim dim kg'ui ba kg'òèa hãa, a ko tséé khama, a wèè za ga ntcõe-kg'ám ntcàum ka kaisase ts'éè me e, a ko khóèan koe qhàea tcãàse, a tcáo sa hëé naka tc'ëe ba hëéthëé gáòa q'aa, a q'amku-q'oo zi hëé naka tcgaèan hëéthëé q'aa-q'aa, a ba a ko tcáós di cauan hëé naka tc'ëe-kg'ám hëéthëé bóda tcg'óó. ¹³ C'ëes gúús Nqarim tcgái-q'oo koe chómsea hãas ga sa kàà si i, wèès gúús ãe kúrúèa hãa sa nqámán koe téé-tëe a ko tcgái-q'ooa ba koe hòòse, Gaam ncêe Gam koe méé ta xqara mááse ba.

Kreste ba peresiti xu ka cgáé Me e (4:14–7:28)

Jeso ba kaim peresitim tc'amaka hãa Me e

¹⁴ Q'ana ta hãa, kaim peresitim tc'amaka hãa ba ta úúa hãa sa, Jesom ncêe Nqarim dim Cóa ba, ncêe kò nqarikg'aian nqáé a Nqarim cookg'ai koe síí hãa ba. Ke méé ta ncêe ta nxàea hãa dtcòman qarika qgóó. ¹⁵ Kaim peresitim gatá di kg'amkan koe thõò-xama máá ta a tama ba ta úú tama khama, igabaga ta kaim peresiti ba úúa hãa, ncêe kò ãe ta gatá ma kúrúá bóòèa hãa khamaga ma wèè za kúrúá bóòè ba, igaba kò táá chìbi kúrú ba. ¹⁶ Ke méé ta gaa domka kgoarasea hãase Nqarim dis ntcóó-q'oo x'aian dis koe cúu-cuuse, ncêe cgómkuan hãa koe, nxãasega ta gha gaa koe thõò-xama-máákuan hëé naka cgómkuan hëéthëé hòò, ncêe gha hùì ta a, qaa a ta ko x'aè ka.

5

¹ Wéém kaim peresitim ncêe khóè ne xg'aeku koe guu a nxará tcg'òòèa ba nxará tcg'òòèa hãa, khóè nem gha nxãasega Nqarim cookg'ai koe tééa máá, a gane téé-q'oo koe chìbia ne domka aba zi hëé naka dàòà-máákuan hëéthëé tcg'òòà máá ne ka. ² Gaam igabam kg'amka me e, khamam ko gane ãe cúí gúú ga c'úúa hãa a ko tsaa ne cgoa tc'ause tséé. ³ Gaa domka i ko qaase, khóè ne di chìbian domka hëé, naka gam di chìbian domka hëéthëém gha dàòà-máákuan kúrú sa.

⁴ I cúí khóè ga ncêes tcomku sa séèa máásea hãa tite, igabam Nqarim ka tcièa hãa, ncêem kò ma Arone ma tcièa hãa khamaga ma. ⁵ Krestem igabam kò táá kaim peresiti bam gha kúrú ka kaikaguse, igabam kò nxará tcg'òòè Gaam ãe ko máá:

“Tiri Tsi Cóa Tsi i;

Ra ncêe cárn koe guu a Tsarir Xòò Ra a,”

témém ka.

⁶ Ncêem ko c'ëe qgái koe kg'ui a ko máá:

“Chòò tamase Tsi peresiti Tsi i,

Meleki-setekem di x'áèan koe guu a,”

témé.

⁷ Jesom di kg'òèan nqóómkg'ai di koem kò còrèan hëé naka dtcàrán hëéthëé q'aua kg'aeen cgoa nxàea tcg'óó, Gaam ãe x'ooan koem gha kgoara Me di qarian úúa hãam koe, a ba a kò Nqari bam q'áda hãa domka

komsanaè. ⁸ Gatàm kò ma Cóa ba ii, igabam kò ãem ko xgàrsea máás koe guu a komsanan xгаа-xгааase. ⁹ Eẽm hààraa máána hãa sam ko kúrúa xg'ara kam ko chõò tamas kgoaraku sa wéèa ne ãe ko komsana Me ne koe óága. ¹⁰ A ba a kò kaiaam peresiti bam gha ii dis ntcóó-q'oo sa Nqarim ka máàè, Meleki-setekem di x'àèan koe guu a.

Dqàèkus dtcòman aagu di sa

¹¹ Kái zi gúù zi xae ga ncèes gúùs ka nxàè, igaba xae ga ma biría tchànò-tchano tu u sa qari si i, kóma tu q'ãa tama khama. ¹² Ncèe x'aè ka tu ga kò xгаа-xгаа-kg'ao tu ii, igaba tu ko c'ẽem khóèm tseegu dis tshoa-tshoase-q'ooos Nqarim di kg'uian di sa gha gaicara xгаа-xгаа tu u ba qaa. Bìian tu ko qaa, a qari tc'òoan qaa tama. ¹³ Wéém khóèm ãe ko bìian cgoa xáròè ba qanega cg'aré me e khama, a tchànòan dim kg'ui ba xгаа-xgaan ka kg'anoè tama. ¹⁴ Igaba i qari tc'òoan kaia ne di i; nxãakamaga ne kò kúrú xám m khama ne ko ãe qãè ii sa ãe tshúù iis koe q'aa-q'aa.

6

¹ Gaa domka méé ta tc'ãa di zi gúù zi ãe ta kò Krestem ka xгаа-xгааase zi tcg'oara guu naka taa còoka kaia qõò. Táá méé ta gaicara tshoa-tshoase-q'oo sa tshào guu: káà hùì zi tséé zi koe tcóósean di sa, naka Nqarim koe dtcòman di sa hëé, ² tcguù-tcguukuan ka xгаа-xгааakuan di sa hëé, naka tshàuan tòó cgaekuan di sa hëé, naka x'ooan koe tãean di sa hëé, naka chõò tamas xgàrakus di sa hëéthëé e. ³ Nqarim kòo kgoara máá ta a ne ta gha ncèes gúù sa kúrú.

⁴⁻⁶ Ka nea ga ntama ma gane ãe kò gane di dtcòman aagua hãa ne kabise a gaicara tcóóse? Gane ncèe kò c'ẽe x'aè ka Nqarim di x'áàn máàè, a kò nqarikg'ai di aban xám, a kò Tcom-tcomsam Tc'ẽe ba máàè, a Nqarim dim kg'uim di qãèan hëé naka hàako x'aèan di qarian hëéthëé xám ne, ncèe ko gane di dtcòman aagu ne. Thamka tama i hãa, chibian koe tcóósean koe ne gha úúè sa. Nxãata i kò ii ne ne gha ko Nqarim dim Cóa ba gaicara xgàua mááse, a ko saucgae sa tcãà Me khama.

⁷ Ncèè nqõóm kò ko gam koe ko ntcãa túú tshàn ko kg'áa, a ãe ko gaam koe xhàrà ne tc'òoan cgoa hùì nem ko Nqarim koe ts'ee-ts'eekg'aikuan hòò. ⁸ Igaba ãem kòo dxàman hëé naka tc'ẽese tama tsoman hëéthëé ka tsom cgaeè nem káà hùì me e, a ba a cgúíkuan ka tééa mááèa, a ba a gha còò dis ka dàdè.

⁹ Ncàm-ncamsa tuè, ncèeta xae ga ko ma kg'ui igaba xae cgáé zi gúù zi kgoarasean di zi koe gatu koe kaisa tcoman úúa hãa. ¹⁰ Nqari ba tchàno Me e, a cuiskaga ãe tu kúrúa hãa tsééan hëé naka ãe tu Nqari ba x'áía hãa ncàmkuuan hëéthëé c'úúa hãa tite. Ncèe tu kò tcom-tcoma ne kúrúa máána hãa, a tu a kò qanega tsééa máa ne ka. ¹¹ Kaisase xae ko tc'ẽe, gatu ka c'ẽem wéém gha ncèe zi gúù zi koe tcãà tcáo sa, nakam gha nxãakg'aiga còò dim x'aè ba sí hàà, naka tu gha nxãasega ãe tu nqòòà hãa zi gúù zi ka cg'oè-cg'oeè. ¹² Kg'amka tu gha ii sa xae tc'ẽe tama, igaba xae ko tc'ẽe, gane ãe kò dtcòm sa hëé naka qáò tcáo sa hëéthëé sara koe guu a Nqarim ka ne nqòòkaguèa hãa zi gúù zi máàè ne tu gha serè sa.

Nqarim dis nqòòkaguku sa tseegu si i

¹³ Eẽm kòo Nqari ba Abrahama ba nqòòkagu, kam kò Gam ka Gam dis cg'òès ka gaise, cúì khòè ga káà a khama Nqarim ka kaia a, gaan kam gha gaise e, ¹⁴ a máá: “Tseegukar gha ts'ee-ts'eekg'ai tsi, a kái tsgõ-coan máà

tsi,” témé. ¹⁵ Me kò Abrahama ba qáo tcáóan cgoa qāà, a ba a kò ncēm dàòm ka ìem kò Nqarim ka nqòòkaguèa sa hòò.

¹⁶ Khòèa ne ko kuri ìe gaan ka kaia hāan ka gaise, si ko gaise sa ìe ko nxàèe sa qari-qari a wèe ntcoekuan ga kaàkagu khama. ¹⁷ Gane ìem ko nqòòkagua hāa* nem ko Nqari ba qāèse x'ái kg'oana, Gam di tséé-kg'áma nem cuiskaga kúrúa kabì tite sa. Gaa domkam kò Gam dis nqòòkaguku sa gaisean cgoa càù. ¹⁸ Nqari ba cuiskaga tshúù-ntcōan nxàe tite. I *Gam di nqòòkagukuan hēé naka gaisean hēéthēéa* cím sara gúù sara kúrúa kabìe tite sara a. Nqarim koe ta bèea síia hāa, *qāè qgái koe ta gha hāa ka*. Gam di nqòòkagukuan méé i qarika korè ta a, naka ta gha nxāasega cookg'aia ta koe hāas nqòò sa qgóóa qari. ¹⁹ Tcáóá ta ko qgóóa tòós gúùs† khama ta ncēs nqòò sa úúa hāa. Ncēs nqòò sa ko còrè-nquum nqarikg'ai koe hànám q'ane koe síi, qgáim q'aa-q'aakom di c'èe xòèan koe. ²⁰ Ncēe Jesom gatá téé-q'oo koe tcana hāa koe, Gam ncēe gatá ka tc'āà a qòòa hāa ba. A ba a kò chòò tamase kiam peresiti ba kúrú, Meleki-setekem di x'áèan koe guu a.

7

Peresitim Meleki-seteke ba

¹ Ncēm Meleki-seteke ba kò Salema dim x'aiga ba ii, a kaisase tc'amaka hāam Nqarim dim peresiti me e. Eēm kò Abrahama ba x'aiga xu ncōos koe tàà, a ko kabise kam kò Meleki-seteke xg'ae cgoa me a ts'ee-ts'ee'g'ai me. ² Me kò Abrahama ba *ìem kò ncōoan koe séèa hāa* gúúan wèé koe cúis tshàu-q'oo sa máà me. Tc'āà dis kas ko Meleki-setekem dis cg'òè sa nxàeas kò kabìe ne máá: “Tchānoan dim x'aiga ba,” témé, me kò gataga Salema dim x'aiga ba ii, si ko nxāa sa máá: “Tòókuan dim x'aiga ba,” témé. ³ *Gam ka góásea hāa gúù ga káa a*: kg'ád xòòa ba ka ga hēé kana dxàe xòòa ba ka ga hēé kana qhàòa ba ka ga hēéthēé e, ábàèam hāa kana x'óóam hāa cím gam úú tama, igabam kò Nqarim dim Cóm khama ii, a ba a chòò tamase peresiti me e.

⁴ Tc'èe-tc'èese naka bóò ntam ma kaia hāa sa, gatá ka tsgōosem Abrahamam ga ba kò ìem kò ncōos koe tàà a séèa hāa gúúan ka cúis tshàu-q'ooos dian máà me koe ga. ⁵ Xu kò ìe xu khòé xu Lefim dis x'áé-q'ooos di xu, ncēe peresiti ii xu ka i ko x'áèan koe qaase, cúis tshàu-q'oo sa xu gha Iseraele di khòèan (ncēe gaxu di qōean) koe séè sa, gatà ne ma gane igaba thēé Abrahamam ka tsgōose-coa ne e igaba. ⁶ Meleki-seteke ba kò Lefim dis x'áé-q'ooos koe guu tama, igabagam kò Abrahamam koe cúis tshàu-q'oo sa séè, a kò ts'ee-ts'ee'g'ai me, Abrahamam ncēe kò *Nqarim ka gúù zi* nqòòkaguèa hāa ba. ⁷ Ntcoekue tama ia, ìe nqāaka hāa ba ko kuri ìe kaia hāam ka ts'ee-ts'ee'g'aiè sa. ⁸ *Peresiti xu* kò ko cúis tshàu-q'oo sa máàè. Igaba xu gha wèé xu peresiti xu x'óó, *Meleki-setekem* cím oose, si ko *Nqarim dis Tcgāya* sa nxàea tseegukagu, kg'òèam ko hāa sa, témé khama. ⁹ Kg'amaga ta ga kg'ui a máá, Lefim ncēe ko *gam ka tsgōose-coa gane ka* cúis tshàu-q'ooos dian máàè ba kò Abrahamam koe guu a *Meleki-seteke ba* cúis tshàu-q'oo sa tcg'òóa máá, témé. ¹⁰ Eēm kò Meleki-seteke ba Abrahamam cgoa xg'ae kam kò Lefi ba qanega ábàè tama khama, igaba *ncēe tchānose ta kò ko nxàe e*, nem kò gam ka tsgōosem Abrahamam dim tc'áróm koe hāa.

* **6:17:** gane ìem ko nqòòkagua hāa - Gerika sa ko máá: “gane ìem ko nqòòkagua hāa ne gha máàè e,” témé. † **6:19:** qgóóa tòós gúù sa - Gerika sa ko máá: “ankare” témé. Ankare sa skepe sa ko qgóóa tòós gúù si i.

Jeso ba Meleki-setekem khama ii

¹¹ Moshem di x'áèa ne ko máá, peresitian méé i Lefim dis x'áé-q'oos di khòèan ii, témé, *i kò ncèean Aronem di x'áè-kq'áman ga a thée*. Igaba i kò Lefim di peresitian táá gaan di tsééan *chòò tama qgóóa-máákuan óága di xg'ara-xg'ara*, khama i kò ko qaase, c'èem peresitim Meleki-setekem di x'áèan koe guuam ga hãa sa, Aronem di x'áèan ka tamase. ¹² Ncèè peresiti xu ko ma tòóa xùrikus kò ko kabìè ne méé i gataga thée x'áèan góá kabìè. ¹³ *Gatá dim X'aigam* ncèe zi gúù zi ko Gam ka nxàèè ba táás qhàòs di Me e khama, i qanega cúí khòè ga Gam dis qhàòs koe guu naka altaram koe tséé ta ga hãa. ¹⁴ Q'ãasea i hãa khama, X'aiga ba Juta dis qhàòs koe guua hãa sa, me kò Moshe ba èes qhàòs kam ko kg'ui ka táá cúí gúù ga peresiti xu ka nxàè.

¹⁵ Ncèè c'èem peresitim Meleki-setekem khama iim kò hòðsea hãa, nes ko *ncèe xae ko nxàè sa qãese x'áise*: ¹⁶ khòèan di x'áèan kam kò táá peresiti ba kúú, igaba chòò tamas kg'òès di qarian ka a khama. ¹⁷ *Nqarim dis Tcgãya* sa ko ncèe sa nxàea tseegukagu a ko máá:

“Chòò tamase Tsi Peresiti Tsi i,
Meleki-setekem di x'áèan koe guu a,”
témé khama.

¹⁸ Kg'aika di x'áèa ne kg'amka a, a káà hùì i khama i kò tcg'òòè. ¹⁹ Moshem di x'áèa ne kò táá Nqarim di tsééan xg'ara-xg'ara khama. Igabagam ncèeska Nqari ba cgáés nqòò sa óágara máá taa hãa, ncèe ta gha gaas koe Nqarim koe cúù-cuuse sa.

²⁰ *Nqari ba* kò gaisean tséékagu. C'èe xu peresiti xu kò táá gaisean cgoa peresitian koe tòòè, ²¹ igabam kò *Jeso ba* gaisean cgoa peresiti ba tòòè, èem kò Nqari ba birí Me a máá:

“X'aigam *Nqari* ba gaisea hãa,
a cuiskaga tc'èea kabìia hãa tite,
Tsi gha chòò tamase Peresiti Tsi i,”
témé ka. ²² Ncèes gaises domka ta tseegukaga q'ana hãa, Jeso ba gha cgáés qáé-xg'aes èe nxàèèa hãa sa kúú sa.

²³ X'oo sa kò ko peresiti xu xgáè-kq'am xu táá hãa, *c'èe xu ko x'óó ne xu kò ko c'èe xu tòòè khama*. Gaa domkaga xu kò kái xu peresiti xu hàna hãa.

²⁴ Igabam ko *Jeso ba* Gam dis tséés peresitian di sa chòò tamase kúú, chòò tamasem gha hãa khama. ²⁵ Gaa domkam qarian úúa hãa, wèéa ne èe ko Gam koe guu a Nqarim koe cúù-cuuse nem gha chòò tamase kgoara di i, còrèam gha máá ne kam chòò tamase kg'òèa hãa khama.

²⁶ Kg'ano-kq'anosa a, èeta iim peresitim kaia ba ta ga úú sa: ncèe tcom-tcomsa, a chìbi úú tama, a q'ano, a chìbi-kq'ao ne cgoa q'aa-q'aaèa, a nqarikg'ai ka tc'amaka kaikaguèa ba. ²⁷ C'èe xu kaia xu peresiti xu khamam ii tama; i Gam koe qaase tama, wèé cím kam ga kg'aia gam di chìbian domka dàòà-mááku sa kúú a nxáwa khòè ne domka c'èe sa kúú sa. Cúís dàòà-mááku sam kò wèé khòèan di si i domka cúí q'oro kúú, èem ko dàòà-máákus iise tcg'òòèe ka khama. ²⁸ Moshem di x'áèan koe i ko guu a kg'amka khòèan nxárá tcg'òòè a kaia peresitian kúú; igabam kò kg'uim gaisean di ba ncèe kò x'áèan ka kháóka hàà ba Cóá ba nxárá tcg'òò, ncèe ko chòò tamase Nqarim di tsééan xg'ara-xg'ara ba.

Krestem dis qáé-xg'ae sa Nciís Qáé-xg'aes ka cgáé si i (8–9)

8

Kreste ba kaiam Peresiti Me e

¹ Cgáés gúús ncêe koe xae ko nxàe sa ncêe si i: kaiam peresiti ba ta úúa hãa, Qarim wêém dim kg'áòm x'òàm xòè dis ntcôó-q'oos x'aian dis koe nqarikg'ai koe ntcôóa-ntcôe ba, ² ncêe kaisase tcom-tcomsam còrè-nquum koe Tséé-kg'ao ii ba, tseegu dim nquum Nqarim ka kúrúèa ba, khòèan ka tamase.

³ Wêém peresitim kaia ba nxará tcg'òòèa hãa, nxãasegam gha aba zi hêé naka dàða-máákuan ko kúrúè zi kg'oo-coa zi hêéthêé Nqarim koe úú ka. Gatà iim dàòm ka i ko qaase, gataga méém thêé gatá dim Peresiti ba *Nqarim cookg'ai koem gha* úús gúú sa úúa hãa sa. ⁴ Ncèè nqôómkg'ai koem kò xg'ao hàna hãa, nem ga xg'ao peresiti tama, aba zi ko tcg'óó xu peresiti xu c'èe xua hàna hãa khama, Juta ne di x'àè-kg'áman ko gatà méé domka. ⁵ Eè xu ko kúrú tsééan peresiti dia nqarikg'ai koe ko kúrúèan khamaga ii, a gaan di sòm-c'ana a. A ncêe i kò Moshem ka ii khamaga ii. Eém kò xgáuèkom còrè-nquu bam gha Moshe ba kúrú dim x'aè ba hàà kam kò Nqari ba q'ãakagu me a máá: “Kúrú méé tsi nakas wèés gúú sa ãe tsi kò xàbim tc'amkg'ai koe x'áíèa hãas khama ii,” témé. ⁶ Igabagam ncêeska Jeso ba Nqari ba hêé naka khòè ne hêéthêé xg'aeku koe téé-têe, a ncêem dàòm ka nciís qáé-xg'aes ka cgáé sa kúrúa hãa. A ba a gataga thêé gaxu dis tséés ka cgáé sa máàèa hãa. Eém ko Nqari ba kãbas qáé-xg'ae sa kúrú, kam kò nciís qáé-xg'aes di zi gúú zi ka cgáé zi *khòè ne* nqòòkagu khama.

⁷ Ncèè tc'ãà dis qáé-xg'aes kò xg'ao káà chibi sa ii, nes ga kò xg'ao cam di sa táá qaaèa hãa khama. ⁸ Igabagam kò Nqari ba Gam di ne khòè ne koe chibian hòò, a ba a kò kg'ui cgoa ne a máá: “Bòò, x'aè ba gha hàà, Iseraele di ne khòè ne hêé naka Juta di ne khòè ne hêéthêé cgoar gha kãbas qáé-xg'ae sa kúrú ba.

⁹ Si ncêes qáé-xg'aes kãba sa cuiskaga nciís qáé-xg'aes khama iia hãa tite.

Gane ka tsgõose ga xu cgoar kò kúrúa hãa sa, ãer kò qgóó x'òà xu a tc'ãà-cookg'ai xu, a Egepeto koe tcg'óó xu ka. Qáé-xg'aes ãer kò máà nea hãas koe ne ko tcom-tcomsa tama khama ra kò Tíí X'aiga ra táá nqábé ne.

¹⁰ Igaba hààkom x'aèm kar gha Tíí X'aiga Ra Iseraele di ne khòè ne cgoa kúrús qáé-xg'aes ga si i ncêe sa: Tc'èèa ne q'oo koer gha Tiri x'àè-kg'áman tcãà, a Ra a gha tcáóa ne q'oo koe góá tòó o. Gane dim Nqari bar gha ii, ne gha Tiri ne khòè ne ii.

¹¹ Me cuiskaga diim ga ba gane xg'aeku koe tãe naka gam ka c'èe ba xgaa-xgaa hãa kana birí mea hãa naka máá, 'X'aiga ba méé tsi q'ana hãa' téméa hãa tite.

Wèéa ne ga gha q'ãa Tea hãa khama, cg'árém koe guu a tshoa-tshoa a síí kaiam koe chòò koe.

¹² Gane di chibian koer gha thõò-xama máá ne, a cuiskaga gaicara gane di chibian ka tc'èe-tc'èesea hãa tite khama,” tam méé.

¹³ Eém ko máá, ncêes qáé-xg'ae sa kãba si i, témé kam ko Nqari ba máá, tc'ãà di sa ncií si i, témé. Si gha gúús ãe ncií a cg'ãa-cg'anasea hãa sa kháóa cgáéga kaà.

9

Nqõómkg'ai koe hěé naka nqarikg'ai koe hěéthěé còrèa ne

¹ Tc'ãà dis qáé-xg'ae sa kò khòean mée i ga ko ma còrè di x'áè-kg'áman úúa hãa, naka còrèekom qgái ba hěéthěé e. ² Còrè-nquum *cám q'oo* ba kò kúrúè, me kò tc'ãà dim q'oo ba x'áà-x'aa-kg'ai cgoa dis gúùs ko tòòès gúù sa hěé, tafole ba hěé, naka ts'ee-ts'eekg'aièa hãa péréan hěéthěé úúa hãa. Me kò gaam qgái ba, 'Tcom-tcomsam qgái ba' ta ma tciè. ³ Me kò còrè-nquum di tsara q'oo tsara ko q'aa-q'aam qgái ba hàna, ncèe kò gam qãá koe *cám dim q'oo* ba úúa hãa ba, me kò gaam q'oo ba 'Kaisase tcom-tcomsam qgái ba' ta ma tciè. ⁴ A ba a kò gautan cgoa kúrúèam altaram qãè hm̄m xg'ãò gúùan ko gaam koe dàdè ba hěé, naka gautan cgoa tcgáùèam káá-dxoom qáé-xg'aes di ba hěéthěé úúa hãa. Me kò gaam káá-dxoo ba q'ooa ba koe gautan cgoa kúrúèam kubi-dxoom tc'õoan* kò úúa hãa ba hěé, naka Aronem dim dxòm ncèe kò tōaran ka tsom cgaèèa ba hěé, naka tafole di sara nxōá sara tcāba sara, ncèe kò x'áè-kg'áman gasara koe góá tòòèa hãa sara hěéthěé úúa hãa. ⁵ Gaam káá-dxoom qáé-xg'aes dim tc'amkg'ai koes kò sere-seres *cám moengele tsara x'áan* di tsara di sa hàna, Kherubime ta ko ma tciè tsara, ncèe kò tcgàmà tsara cgoa kò qgóóa-máákuan dis ntcōó-q'oo sa qábìa tcana hãa tsara. Igabaga ta ncèeska ncèe zi gúù zi ka qáòse kg'uaia hãa tite.

⁶ Wèè zi gúù zia kò ko ncèem dàòm ka kg'ónòè. Xu kò peresiti xu wèè x'áè ka tchàa dim còrè-nquum, tc'ãà dim q'oo koe tcãa a gaxu di tsééan kúrú. ⁷ Igabagam kò ko *cám dim q'oom koe*, kaim peresitim cúim ga ba kurim q'oo koe cúí q'oro tcãà. A ba a kò ko *wèè x'aèan èem ko tcãà ka gabá hěé naka khòè ne c'úúa hãase kúrúa hãa chibian hěéthěé domka síí ko tcg'òó c'áòan cgoa tcãà*. ⁸ Me kò Tcom-tcomsam Tc'èe ba ncèem dàòm ka x'ái, kaisase ts'ee-ts'eekg'aièam qgáim koe ko síim dàò ba qanega xgobekg'ammè ta ga hãa sa, còrè-nquum tc'ãà dim hãas noose. ⁹ Si ncèe sa x'ái sí i ncèem x'aèm koe ko úú ta a sa. A sa a ko x'ái, èe tcg'òóèa hãa zi aba zi hěé naka máàku zi hěéthěéa cuiskaga còrè-kg'aom di tcáòan tchàno-tchanoa hãa tite sa. ¹⁰ Kg'amaga zi x'áè-kg'ám zi i, tc'õo sa hěé, kg'áa sa hěé naka tãáka zi dàò zi q'ano-q'anosean hěéthěé di zi. A zi a tcáós q'oo di tama zi x'áè-kg'ám zi i, èe x'áè ka cúí kò ko tséé zi, Me gha nxāakg'aiga síí Nqari ba wèè zi gúù zi kaba-kaba.

¹¹ Igabam kò Krete ba kaim peresitim khama ma hàà, qãè zi gúù zi ncèe hààra hãa zi di ba. A ba a kò còrè-nquum ka kaia a kaisase tchàno iim *còrè-nquum koe tcãà*, ncèe khòè tshàu ka tshàòè naka ncèem nqõómkg'ai di tama ba. ¹² Piri kana ghòè-coan di c'áòan cgoam kò táá tcãà, igabam kò cúí q'oro hěé naka cò di sa hěéthěé Gam di c'áòan cgoa kaisase tcom-tcomsam qgáim koe tcãà, a èem dàòm ka chòò tamas kgoaraku sa óá. ¹³ Ncèe pirian hěé, naka ghòè-xòòan hěéthěé di c'áòan hěé naka ghòè-coan di tháúan hěéthěé kò ko q'ano tama khòèan koe cgáìè a cgàa ba q'ano-q'ano, *i khòèan kabise a gaicara X'aiga ba còrè*, ¹⁴ ne ia gha nxāaska Krestem di c'áòan nta noose q'ano-q'ano ta a! Gam ncèe kò chòò tamam Tcom-tcomsam Tc'èem ka Nqarim koe káá chibi iise máàse ba, a kò x'ooan koe ko úú zi tséé zi koe gatá di tcáòan q'ano-q'ano ba, nxāasega ta gha kg'òèa hãam Nqari ba kúrúa máá ka.

* 9:4: tc'õoan - Gerika sa ko "mana ne" témé.

¹⁵ Gaa domkam *Kreste ba kabas* qáé-xg'ae sa óágara hãa, ncêem gaas koe khòè ne hêé naka Nqari ba hêéthêé xg'aeku koe téé-têe sa, nxãasega ne gha gane êe tcièa hãa ne nqòokaguèa hãas gúùs êe x'óóa guuèa sa chòò tamase q'òò ka. Me *Kreste ba x'óóa hãa*, nxãasega ne gha *gaa ne khòè ne* tc'ãà dis qáé-xg'ae koe kúrúsea hãa chìbian koe kgoaraè ka.

¹⁶ Eê x'óóa hãam khòèm ka góá a qaùèa hãas tcgãyas, ncêe gam di kg'uian úúa hãa sa méés x'óóam hãa sa x'ái naka saa nxãawa tséékaguè. ¹⁷ Tcgãyas êe x'óóa hãam khòèm di x'áè-kg'ámán úúa hãa sa, êem khòèm kòò x'óó ne cúígas tséé ga si i khama, igaba êem khòèm kg'òèa hãas nooses káà qari si i. ¹⁸ Gaa domkas kò tc'ãà dis qáé-xg'ae sa c'áòan ntcãaguè tamas cookg'ai koe káà qari si i. ¹⁹ Gaa domkam xg'ao ko Moshe ba êem kò ncãa wéé ne khòè ne wéém x'áè-kg'ám êe x'áèan koe guua hãa ba xgaa-xgaa xg'ara ne, ghòè-coan hêé, naka pirian hêéthêé di c'áòan sèé a tshàan cgoa tcg'omea xg'ae, a qádòm hìim hìsopo ta ko ma tcièe ba hêé naka ncqàm x'ábà ba hêéthêé tséékagu a tcgãya sa hêé naka wéé ne khòè ne hêéthêé gaan cgoa cgái, ²⁰ a ba a máá: “Eêem kò Nqari ba x'áè tu u, a máá, qgóóa tu qari témés qáé-xg'ae sa ko *tc'ámà-tcèekg'am* c'áòan ga a ncêe e,” témé. ²¹ A ba a kò thêé gaam dàòm êem cúúm kaga c'áòan cgoa xgàuèkòm còrè-nquu ba hêé naka wéé zi gàba zi êe kòò còrèan koe tséékaguè zi hêéthêé cgái. ²² Tseegun kaga i ko x'áèan koe qaase khama, wéés gúùs gha c'áòan cgoa q'ano-q'anoè sa (igaba zi kò c'èe zi gúù zi c'áòan cgoa q'ano-q'anoè tama), i c'áòan kò ntcãaguè tama ne i chìbian di qgóóa-máákuan káà a.

Krestem dis dàòà-mááku sa ko chìbian sèèa tcg'òò

²³ Gaa domka i kòò qaase, gúù zi ncêe *nqòómkg'ai* koe hàna, a nqarikg'ai koe hàna zi di sòm-c'ana ii zi ga ncêeta ii dàòà-máákuan cgoa q'ano-q'anoè sa. Igabaga zi ko nqarikg'ai koe hàna zi gúù zi *nqòómkg'ai di* dàòà-máákuan ka cgáèan qaa. ²⁴ *Kreste ba kò táá khòèan tshàu ka kúrúèam còrè-nquum*, ncêe tseegu dim còrè-nquum nqarikg'ai koe hànam dim sòm-c'ana iim koe tcãà khama, igabam kò nqarikg'ai koe tc'áró síí, a ba a ncèeska gatá domka Nqarim cookg'ai koe hãa. ²⁵ Gatagam kò táá nqarikg'ai koe síí, nxãasegam gha téé a gaa koe kái q'oro dàòà-máákus iise tcg'òóse ka, ncêem ko kuri kaiam peresiti ba hêé khama, êem ko wéém kurim ka kaisase tcom-tcomsam qgáim koe tcãà a c'áòan ncêe gam di tama úú ka. ²⁶ Nxãata i kò ii nem ga kò xg'ao nqòóm tshoa-tshoase-q'oo koe ga guu a kái q'oro xgàrasea hãa khama. Igaba ncêe i ii khama, cúí q'orom x'áísea hãa x'áèan chòò-q'oo koe, nxãasegam gha dàòà-mááku sa tcg'òóan ka chìbian kaákagu ka. ²⁷ Ncêe i ma khòèm cookg'ai koe ma tòòèa khama, cúí q'oro méém x'óó, naka êes qãá q'oo koe xgàràè, ²⁸ khamagam kò thêé *Kreste ba èeta* iim dàòm ka cúí q'oro dàòà-máákus iise tcg'òòè, nxãasegam gha kái ne khòè ne di chìbia sèèa tcg'òò ka. Me gha *kabise a hàà gaicara cam di sa x'áíse*, hààm gha khòè ne di chìbian sèèa tcg'òò dise tamase, igaba gane êe qãà Mea hãa ne koe kgoarasean óá dise.

Krestem di dàòà-máákua nea cgáé e (10)

10

¹ X'áè-kg'ámán *Juta ne dia* qãè zi gúù zi hààko zi di sòm-c'ana a, a i a gaa zi tc'áró-tc'aro tama a. *Ncêe x'áè-kg'ámá* nea cuiskaga Nqarim koe ko cúù-cuuse khòèan chìbian koe chòò tamase kgoara hãa tite. Gaa domka i ko qaase, dàòà-mááku zi méé zi wéé x'áè ka kurian ko ma xùriku khama ma

kúrúe sa. ² Ncèe Nqari ba ko còrè ne khòe ne kò xg'ao tseegan kaga cúí q'oro gane di chìbian koe q'ano-q'anoèa hãa, nxãasega i gha gane di tcáóan táá chibi-chibi ne ka, ne zi ga kò xg'ao dàòà-mááku zi téékaguèa hãa. ³ Igaba zi ko ncèeska ncèe zi dàòà-mááku zi wèém kurim q'oo koe khòe ne gane di chìbian ka tc'èe-tc'èe. ⁴ Ghòè-xòòan hëé naka pirian hëéthëé di c'òòà ne cuiskaga khòe ne di chìbian xg'aàra tcg'òòà hãa tite khama.

⁵ Gaa domkam kò *Kreste ba* nqòómkg'ai koem ko hàà ka *Nqarim ka* máá:

“Qhàea-mááku zi hëé
naka mááku zi hëéthëé
Tsi kò tc'èe tama,

igaba Tsi kò tc'áró ba màà Te.

⁶ Dàòà-mááku zi dàòèko zi hëé
naka dàòà-mááku zi
chìbian ko tcg'òòà máàè zi hëéthëé
Tsi kò táá qãè-tcao máá.

⁷ Ra kò nxãaska máá:

‘Nqariè, ncãa ga Ra a,

Tsáá ko tc'èe sar gha hàà kúrú ka,

ncèe i *Tsari* zi Tcgãya zi koe

Tíí ka ma góásea hãa khama,’ témé,”

tam méé.

⁸ Tc'ãà dis kam kò máá: “Qhàea-mááku zi hëé naka mááku zi hëé naka dàòà-mááku zi dàòèko zi hëé naka dàòà-mááku zi chìbian ko tcg'òòà máàè zi hëéthëé Tsi kò tc'èe tama, a Tsi a kò táá qãè-tcao máá zi,” témé. A ba a kò ncèe sa nxàe, èeta zi kòò ma x'áèan koe qaase igaba. ⁹ A ba a kò nxãaska máá: “Ncãa ga Ra a, Tsáá ko tc'èe sar gha hàà kúrú ka,” témé. *Ncèe kg'uian kam* kò ko tc'ãà *di zi dàòà-mááku* zi sèe a dxùukg'ai za tòò, nxãasegam gha gaa zi téé-q'oo koe hàà *tcg'òòse a Gam dim tc'árom cgoa* cààm dis *dàòà-mááku* sa kúrú ka. ¹⁰ Jeso Krestem dim tc'árom ncèe kò cúí q'oro dàòà-máákus iise tcg'òòèam koe ta ko guu a q'ano-q'anoè, *Nqarim* ncàma hãa sam kò kúrú khama.

¹¹ Wèém peresiti ba ko cáman ko ma xùriku khama ma gam di tsééan kúrú, a ko dàòà-mááku zi cúíta ii zi káí q'oro tcg'òò, igabaga zi *ncèe zi dàòà-mááku* zi cuiskaga khòèan di chìbian xg'aàra tcg'òòà hãa tite. ¹² Igabagam kò Kreste ba cúis dàòà-mááku sa chìbian domka tcg'òò, ncèe gha chòò tamase hãa sa, a ba a kò síí Nqarim dim kg'áòm x'òàm xòè koe ntcóò. ¹³ A ba a gaam x'aèm èem koe guu a Gam di ne cg'òòo-kg'ao ne gha hàà nqàrèa ba ka nqãaka tcààè sa qãàa hãa. ¹⁴ Gane èe ko kúrúe a q'ano nem kò cúis dàòà-máákus cgoa chòò tamase kgoara khama.

¹⁵ Me ko Tcom-tcomsam Tc'èe ba gatá koe thëé ncèe sa nxàea tseegukagu. Tc'ãà dis kam ko Nqari ba máá:

¹⁶ “Hààkom x'aèm kar gha Tíí X'aiga Ra

gane cgoa kúrús qáé-xg'aes ga si i ncèe sa:

Tiri x'áè-kg'áma ner gha tcáóa ne q'oo koe tcàà,

a Ra a gha tc'èea ne q'oo koe góá tòò o,”

témé.

¹⁷ A ba a gaicara máá:

“Cuiskagar chìbia ne hëé

naka gane di zi tséé zi cg'ãè zi hëéthëé

ka tc'èe-tc'èese tite,”

témé. ¹⁸ Ncèè ncèe zi gùù zi ka i kò khòèan qgóóa mááèa hãa, ne i nxãaska dàòà-máákuan chibian di gaicara qaase tama.

Hàan ta Nqarim koe cúù-cuuse

¹⁹ Tíí qǎe ga tuè, gaa domka ta ga Jesom di c'áòan domka kgoarasea hãase kaisase tcom-tcomsam qgáìm koe tcãà. ²⁰ Jeso ba q'aa-q'aakom qgáìm ncèe Gam dim tc'áróm iim koe guu a kabam dàòm kg'òèan di ba xgobekg'ama máá taa hãa khama. ²¹ Ta kaiam peresitim Nqarim dim nquu ba tc'ãà-cookg'aia hãa ba úúa hãa, ²² ke hàan ta Nqarim koe q'ano-tcáòan cgoa cúù-cuuse, cg'òèa hãas nqòòs dtcòman di sa úúa hãase, tcáó zi chibi bóòsean koe guu a q'ano-q'anoèa* hãa zi hée, naka tc'áróan q'ano tshàn cgoa xg'aèa hãa héethéé cgoa. ²³ Gaam èe nqòòkagu taa hãa ba tcom-tcomsa Me e, ke hàan ta nqòòs ncèe ta gatá dis ii sa nxàea hãas koe qarika qgóó, ntcãa-ntcãè tamase. ²⁴ Hàan ta gatá ka c'èe ne ta ga ma ntcàm ka tc'èe-tc'èese, naka i gha nxãasega ncàm kuan hée naka qãè zi tséé zi kúrúan héethéé càuse. ²⁵ Táá méé ta gatá di xg'ae-q'ooan chòòkagu guu, ncèe ne ko c'èe ne kuri hée khama, igaba méé ta korèku, naka ta kaisase gatá hée, èem ko ma X'aigam dim cáím ba ma cúù ta ko ma bóò me khama ma.

²⁶ Ncèè tseeguan ta q'ana hãa igaba ta kò ko hòòga chibian x'ãèa máá a ko kúrú, ne i cúí dàòà-máákuan chibian di ga hãa tite, ²⁷ igaba q'áò-q'aosas xgàraku sa hée naka xgòàm c'ee ba héethéé cúí ga gha hãa, ncèe gha ntcoekg'ao ne cg'òo o. ²⁸ Ncèè c'èem khòèm kò Moshem di x'áè-kg'áman ntcoea hãa, i cáím kana nqoana tééa-máá-kg'aoan di kg'uian ko ncèes gúù sa nxàea tseegukagu, nem ko cg'òòè, thòò-xama mááè tamase. ²⁹ Kháé nxãaska ncèè c'èem khòèm kò Nqarim dim Cóá ba náà c'ãa-c'ana ne? Khòèm ncèe ko qáé-xg'aes di c'áòan cg'ãa-cg'ana iise séé ba, ncèem kò gaan ka q'ano-q'anoè e? Khòèm ncèe ko cgóm kuan ko máá ta am Tc'èem koe bóò-boose ba? Tc'èe naka bóò, nta noose i gha gam di xgàrasean ma kaisase tshúúa máá me sa! ³⁰ Gaam èe ko máá: “Tshúúan kabi máá sa Tiri si i, Ra gha surutaa kabi,” témé ba ta q'ana. Si ko gataga *Nqarim dis Tcgãya sa máá*: “Nqari ba gha Gam di ne khòè ne xgàra,” témé khama. ³¹ Nqarim kg'òèa hãam tshàu q'oo koe cg'áéa tcãà sa q'áò-q'aosas gúù si i.

³² Tc'ãà di xu cáím xu èem kò Nqari ba x'áà ba máà tu u xu ka tu tc'èe-tc'èese: xgàrase tu kò a tu a kò kaisas ncòos thòòkas koe hãa, igaba tu kò qarika tte. ³³ C'èe x'áè ka tu kò ko khòè ne xg'aeku koe cóèè, a ko xgàràè, ne kò c'èe x'áè ka c'èe ne khòè ne ncèem dàòm ka qãèse qgóòè tama, tu kò gane cgoa hãa a ko hùì ne. ³⁴ Gane èe qáèèa hãa ne tu kò thòò-tcaoa máá, a tu a kò èe tu kò gatu di zi gúù zi xhùu cgaeè ka, qãè-tcaoan cgoa séèa mááse e, nqarikg'ai koe tu qãè zi gúù zi chòò tamase hãa zi úúa hãa sa tu q'ana hãa khama. ³⁵ Táá méé tu Nqarim koe tu úúa hãa tcoman aagu guu, ncèe kaisas kabi mááku sa úúa hãa a. ³⁶ Qarika méé tu téé sa ko qaase khama, nxãasega tu gha Nqarim kò nqòòkagu tua hãa sa hòò ka, èem ko tc'èe sa tu kò ko kúrúa xg'ara ne.

³⁷ “Gaam èe ko hàà

ba gha xòm x'áè-coa q'oo koe hàà,

a ão tite khama.

³⁸ Tiri ne khòè ne èe tchàno ii
nea gha dtcòm ka kg'òè,

* **10:22:** q'ano-q'anoèa - Gerika sa ko máá: cgáì-cgaièa hãa. Ncèe sa ko máá, Jesom di c'áòan ka cgáì-cgaièa hãa zi.

igaba ncèè c'èem khòèm kò ko

dtcòm̄s koe tééa dìbi

ner cuiskaga gaam ka qâè-tcaokaguè tite.”

³⁹ Igaba ta gatá khòè ta ãe dtcòm̄s koe tééa dìbia a kaàkaguèa ta tama ta a, igaba ta dtcòm̄ sa úúa hãa a kgoaraèa ta khòè ta a.

Dtcòm̄ sa (11–12)

11

¹ Dtcòm̄ sa ãe tsi ngòòà hãa zi gùù zi koe tcoman úú si i, naka ãe hòòse tama zi gùù zi hàna hãa sa q'ãa sa hēéthēé e. ² Ncií kuri di ne khòè ne kam kò Nqari ba gane dis dtcòm̄s domka qâè zi gùù zi nxàe.

³ Dtcòm̄s ka ta ko bóòà q'ãa, wèém nqõò ba Nqarim dim kg'uim ka kúrúèa hãa sa, nxãasegas gha ãe ko hòòse sa ãe hòòse tama zi koe guu a kúrúè ka. ⁴ Dtcòm̄s kam kò Abele ba Kainem dis dàòà-máákus ka qâès dàòà-mááku sa Nqari ba kúrúá máá. A kò gaas koe guu a Nqarim ka tchànóm khòèm iise bóòè, Nqari ba kò gam di zi aba zi ka qâèse kg'ui khama. A ba a ko x'óóam hãa igaba qanega dtcòm̄s koe guu a kg'ui.

⁵ Dtcòm̄s kam kò Enoke ba *ncèes kg'òès koe séèa* tcg'òòè, nxãasegam gha táá x'oo sa xám ka, i kò cúí khòè ga táá hòò me, Nqari ba kò séèa tcg'òò mea khama. *Nqarim dis* Tcgãya sa ko nxãa tsegukagu a ko máá, ãem ko séèa tcg'òòès cookg'ai koem kò nxãakama Nqari ba qâè-tcaokagua hãa témé khama. ⁶ Dtcòm̄s ka oosem khòè ba cuiskaga Nqari ba qâè-tcaokagua hãa tite. Wèém khòèm ãe ko Nqarim koe hàà ba méém dtcòm̄, Nqari ba hãa, a ko gane ãe ko qaa Me ne suruta kabì sa khama.

⁷ Nqari ba kò qanega bóòè tama zi gùù zi ka Nowa ba q'ãakagu, me dtcòm̄s ka Nqari ba komsana a araka ba kúrú, gam x'áé di nem gha nxãasega kgoara ka. Me kò *dtcòm̄s* koe guu a nqõò ba chibi-chibi. A ba a kò dtcòm̄s koe guu a tchànóm iise Nqarim ka bóòè.

⁸ Dtcòm̄s kam kò Abrahama ba ãem kò tciìè ka komsana, a tcg'oa a ba a nqõóm ãem gha kháóà hàà q'òòm koe qõò, gatàm kò ma qõóm ko qgái c'úúa hãa igaba. ⁹ Dtcòm̄s kam kò nqòòkaguèam kò hãam nqõóm koe cg'áè-khoem khama ma x'ãè. Xgàùèko nquu-coan koem kò x'ãè, tsara kò gataga khòè xuku tsara Isaka tsara Jakobe a tsara thēé gaa koe ga x'ãè, ncèe ko Nqarim koe cúíta iis ngòòkaguku sa hòò tsara. ¹⁰ Tshoa-tshoase-q'oo sa úúa hãam x'áé-dxoo bam téé a ko qâà khama, ncèe gam dim kúrú-kg'ao ba hēé naka tshàò-kg'ao ba hēéthēé Nqari ii ba.

¹¹ Dtcòm̄s kam kò Abrahama, ãetam kò ma gàesea hãa a cóá úú tite, si Sarahs ga sa cóá ábà tama igaba qarian hòò a cóán úú, Gam ãe kò ngòòkagu mea hãa ba tcom-tcomsa Me e sam kò bóòà hãa khama. ¹² Ncèem khòèm cúím, ncèe kò x'oos qàè koe hãam, koe ne kò guu a kái ne tsgõo-coa ne hãa, ncèe gane di kái-q'ooan nqarikg'ai di tconðan hēé, naka tshàa-dxooan-kg'ám di góman di *nxõá-coan* ncèe nxáràse tite hēéthēé di kái-q'ooan khama noo ne.

¹³ Wèé ne khòè ne ncèe ne kò dtcòm̄an úúa hãa a ko x'óó. Eè ne kò ngòòkaguèa zi gùù zi ne kò táá hòò, igaba ne kò nquú ka zi hãase bóò zi a ne a kò qâè-tcaoa máá zi. Kgoarasea hãase ne kò nxàe, nqõóm koe ne dàra-kg'ao ne e a cg'áè-khoe ne e sa. ¹⁴ Eèta ko méé ne khòè ne ko x'ái, c'èem nqõóm x'ãè-q'oo ne gha ba ne ko qaa sa khama. ¹⁵ A kò táá nqõóm ãe ne kò gaam koe guua hãam ka tc'èe-tc'èese. Gatà ne kò xg'ao hēéa ne ne ga kò xg'ao kabise ne gha di x'àèan úúa hãa khama. ¹⁶ Igaba ne kò ãem nqõóm

ka qãèm nqđóm nqarikg'ai di ba xgónèa. Me ko Nqari ba gaa domkaga gane dim Nqari ba ta ma tcièan ka sau-cgaekaguè tama, x'áé-dxoo bam kg'ónòa máá nea hãa khama.

¹⁷ Dtcòmš kam kò Abrahamà, ãem kòo Nqari ba kúrúa bóò me ka, Isaka ba dàòà-máákus iise tcg'óò. Me kò gaam ãe kò nqòòkaguèa hãa ba gam dim cóám cúise ábàèa hãa ba dàòà-mááku sa kúrú cgoa ka hëé, ¹⁸ ãetam kò ma Nqari ba bìrì mea hãa a máá: “Isakam koe tsi gha guu a ncëer nqòòkagu tsia hãa tsgõo-coan úú,” téméa hãa igaba. ¹⁹ Nqari ba ãe x'óóa hãa nem gha ghùì di qarian úúa hãa, sam kò Abrahamà ba bìrìsea hãa khama. Si ko ncëe sa c'ãem dàòm ka máá, x'ooan koem kò guu a Isaka ba hòò, témé.

²⁰ Dtcòmš kam kò Isaka ba hàà gha kúrúse ts'ee-ts'ee'g'aikuan Jakobeà tsara Esaua tsara nqòòkagu.

²¹ Dtcòmš kam kò Jakobe, ãem ko x'óós cookg'ai koe wéé tsara cóá tsara Josefam di tsara ts'ee-ts'ee'g'ai, a ba a gam dim dqàbi hùim cgoa qarì-qarìsea hãase, Nqari ba dqòm.

²² Dtcòmš kam kò Josefa, x'óóm gha di x'aèan ko cúù ka, Iseraele di ne khòè ne dis qđòš Egepeto koe ne gha guu a tcg'oa dis ka kg'ui, a ba a kò x'áè-kg'áman nda méé ne gam di c'óá xgubu-xgubuan úú di máà ne.

²³ Dtcòmš ka khara kò Moshem ka xđò ga khara táá x'aigam di x'áè-kg'áman wéé xu cóá xu méé xu cg'òòè di bèe, a khara a kò ãem ko ábàèa xg'ara ka nqoana nxoan chòm me, t'òem cóá me e sa khara kò bóòà hãa khama.

²⁴ Dtcòmš kam kò Moshe ba, ãem ko kai ka, Farom dis cóás dim cóá ba tam gha ma tciè sa xguì, ²⁵ a kò táá xòm x'aèan ka chìbian di karean tc'óós koe máàse, igabam kò Nqarim di ne khòè ne cgoam gha xgàràe sa nxará tcg'óóa máàse. ²⁶ Gatagam kò hààkom x'aèm dis máákus koe tòón tcg'áia hãa, khamam kò Krete bam gha xgàrasea máá sa bìrìse, a ba a kò ãe sa bóò, si Egepeto di x'aian ka kaià hãas x'ai si i. ²⁷ Dtcòmš kam kò x'aigam di xgòàn bèe tamase Egepeto koe tcg'oa, Gaam ãe hòòse tama bam kò qg'óóa qari khama, bóò Mea kò hãa khòè khama ma. ²⁸ Dtcòmš kam kò Paseka dis kòè sa kúrú, a c'áòan méé i nquuan-kg'ám koe cg'àiè di x'áèan tcg'óò, nxàasegam gha moengelem cg'òokus di ba táá tc'áà a ábàèa cóán Iseraele di cg'òo ka.

²⁹ Dtcòmš ka ne kò Iseraele ne Ncoà Tshàa dim tshàa-dxoo ba tchoaba, c'óòà hãam qg'áim koe ko nqáé khama ma, igaba ãe xu kò Egepeto di xu khòè xu tchoaba kg'oana ka xu kò tshàan ka tòmme.

³⁰ Dtcòmš ka i kò nxđá di xhàroan Jeriko di cg'áé, ãe ne ko Iseraele ne 7 cáman nxàma-nxàma ana xg'ara ka.

³¹ Dtcòmš kas kò cg'árà-kg'aos Rahabe sa Nqarim di x'áèan komsana tama ne cgoa táá cg'òòè, ães kò tãá za guu a ko nqđò ba ntcáà tsara khòè tsara tòókuan cgoa qãèse hààkagu ka.

³² Dùú sa ra gha qanega nxàe? Ncëe Giteone ba hëé, Baraka ba hëé, Samsone ba hëé, Jafete ba hëé, Dafite ba hëé, Samuele ba hëé naka porofiti xu hëéthëé kar gha c'ãe gúù nxàe di x'aèa ner úú tama ka, ³³ ncëe kò dtcòmš koe guu a x'aian x'ãà tàà, a kò ãe tchàno ii sa kúrú, a ãe xu kò nqòòkaguèa sa hòò xu, ncëe kò gàman di kg'áman tcëekg'am, ³⁴ a c'eean di kàru tãman di xgòàn ts'írì, a ntcàum di kg'ám-c'aman nxanagu xu, ncëe kò kg'amka ii igaba kò kàbise a qari-qariè xu, ncëe kò ncòoan koe tàà xu, a kò tãá nqđò di xu ncòo-kg'ao xu x'ãà tàà xu qg'óè xu. ³⁵ Khòè zi kò ãe kò x'óóa hãa qhàòan gazi di i x'ooan koe guu a ghùìèa hãa ne koe hòò. C'ãe

nea kò kaisase xgàràè igaba ne kò kgoarakuan xguì, nxāasega ne gha ãe ne ko x'ooan koe tãe ka qãès kg'òè sa kg'òè ka. ³⁶ C'ãe nea kò ncoiè a ne a kò xg'ármè, a kò thëé táuan cgoa qáéè a qáé-nquuan koe úúè. ³⁷ C'ãe ne kò nxōán cgoa xaoè, ne c'ãe ne gáòa q'aaè, ne c'ãe ne ntcàuan cgoa cg'òè. Ghùu khòoan kana piri khòoan ne kò hãa a ko caate. Dxàua ne kò hãa, a kò qóm cgoa qgóókua hãa, a ne a kò tshúuse qgóóè. ³⁸ Nqōō ba ko qãèa máá ne tama. Hòàra ne ko te tchàa-xgóóan koe hëé naka xàbian koe hëé naka nxōán dòm q'oo koe hëé naka dqòò hãéan koe hëéthëé e.

³⁹ Wèéa ne ga kò Nqari ba qãè-tcaokagu gane di dtcòman ka, igaba ne kò táá ãe ne ko nqòòkaguèa hãa sa hòò. ⁴⁰ Nqari ba kaisase qãès gúús c'ãe sa kg'ónòa máá taa hãa, nxāasega ne gha gane gatá cgoa xg'ae a *Nqarim máá ta kg'oana sa cg'oèa* hãase hòò ka.

12

Jesom koe tòón tcgáí

¹ Ta ncëeta noose kaias túú-c'òòs nxàea tseegukagu-kg'ao ne dis ka nxama-nxamaèa hãa, ke méé ta wèès gúús ãe ga ko xgàè-kg'am ta a sa hëé naka ncëe ko qóm ba qgóókagu ta a zi cg'ãè zi hëéthëé aagu, naka taa ncëe ta máàèa hãas qàrò sa qáò tcáóan cgoa qàrò, ² Jesom koe tcgáía ta tòóa hãase, ncëe ko gatá di dtcòman tshoa-tshoa a xg'ara-xg'ara ba. Ncëe kò qáò tcáóan cgoa xgàukuan koe máàse ba, nxāasegam gha hààkom x'aèm ka qãè-tcaoan hòò ka, a kò táá saucgae ba. A ncëeska Nqarim dis ntcōó-q'oos òm kg'òm x'òàm xòè koe ntcōóa-ntcōe ba. ³ Gaam ncëe kò chibi-kg'ao ne di ntcoekuan domka ncëeta noo thòòan q'oo koe qáò tcáóse hãa ba. Gabá méé tu tc'ëe-tc'ëese, naka tua gha nxāasega táá taju naka xhōen-tcáó guu.

⁴ Gatu dis dqùris ncëe tu ko chìbian cgoa x'àakus koe tu qanega c'áòa tu ntcãagu tu gha xguìs téé-q'oos koe síí ta ga hãa. ⁵ Ghùì-ghui-tcáókuan òm kg'ui ba tu gáé c'úua hãa? Ncëe ko gatu cgoa *Gam di tu* cóá tu ii khama ma kg'ui, a ko máá:

“Tiri tsi cóá tseè,

táá X'aigam di dqàè kg'ónòkuan ntcoe guu,

naka ãem kò ko dqàè tsi ne táá xhōen-tcáó guu,

⁶ X'aiga ba ko gaam ãem ncàma hãa ba dqàèa kg'ónò,

a wèém ãem ko Gam òm cóám khama ma sèè ba xgàra ke,”

témé ba.

⁷ Ke méé tu dqàèa kg'ónòkuan koe qáò tcáó ii, Nqari ba ko Gam di tu cóá tu iise qgóó tu u ke. Ndakam cóá ba hãa, ncëe xòòm ka dqàèa kg'ónòè tama ba? ⁸ Wèém cóá ba ko dqàèa kg'ónòè. Gaa domka, ncëè dqàèa kg'ónòè ta ga tu kò hãa ne, tu nxāaska qãèm dàòm ka ábàè tama tu cóá tu u, cg'aràn koe guu a ábàèa tu, a tseegu di tama tu cóá tu u. ⁹ Gataga ta wèéa ta ga nqōómkg'ai koe kg'áo xòòan úúa hãa, ncëe ko dqàèa kg'ónò ta a, ta ncëes gúús domka tcom ana hãa. Ka ta gha kháé nxāaska nta noose gatá ka Xòòm tc'ëem òm koe máàse a kg'òè? ¹⁰ Gatá ka xòò ga ne ko xòm x'ae-coa q'oo koe dqàèa kg'ónò ta a, ãe ne ko gane ma tc'ëe khama ta gha ii ka, igabaga ãem ko Nqari ba dqàèa kg'ónò ta a ne i gatá hùì di i, nxāasega ta gha Gam di q'ano-tcáóan hòò ka. ¹¹ Ncèè c'ãe x'ae ka ta kòo dqàèa kg'ónòè ne i thòòka khama xam, a qãè-tcaokagu ta a tama. Igaba ne gha hààko x'ae ka gane ãe kò dqàèa kg'ónòèa hãa ne tchànoan òm tc'árom tòókuan úúa hãa ba máàè.

¹² Gaa domka méé tu x'òàa tu hēé naka qúrùà tu ncēe xhōea hēéthēé qari-qari. ¹³ Ngàrèa tu tchàno dàòan kúrúa máá, naka ne nxāasega ēe nqōara ne táá tààè guu, igaba qāèkaguè.

Nqari ba xguian dis dqàèku sa

¹⁴ Wèé qaria tu cgoa kúrú naka wèé khóèan cgoa tòókua hāase x'āè naka tua q'ano-tcáo ii. Q'ano-tcáo tama tu kò hāa ne tu cuiskaga X'aiga ba bóòà hāa tite ke. ¹⁵ Q'āa méé tu naka i táá cúí khóè ga Nqarim di cgòmkuàn tcào guu, nakam táá cúím tobem kg'aum ga ba tsòm guu, ncēe gha tshúúan ghùì ba, ncēe gha kái ne kúrú ne cg'uri-cg'urise ba, ¹⁶ naka i táá cúí khóè ga cg'ára di ii guu kana Esaum khama cg'āè tcáo ii guu, ncēe kò qgáé-kg'ai dim cóám ii dis téé-q'oo sa cúis gābas tc'òoan dis domka x'ámágu ba. ¹⁷ Ncēe ta ma q'ana hāa khama, ēe koe guus kam kò ts'ee-ts'eekg'aièm gha sa qaa; igabam kò táá ēem kúrúa hāa sam gha kúrúa kabì dim dàò ba hòò, gaa domka i kò ts'ee-ts'eekg'aikuan xguì me, gatàm kò ko ma wèé tcáoà ba ka tcgáí-tshàran cgoa qaa a igaba.

¹⁸ Ncēe tu gam koe hààra hāam xàbì ba Sinai dim xàbìm khama ii tama khama, ncēe gatu ga qgóó a xám ba, ncēe c'eean ko gaam koe kàru, me ntcúú sa hēé, dcúú-qom sa hēé, kaim tc'áá ba hēé, ¹⁹ nxāàm di ts'oo-q'ooan hēé naka dòm di kg'ui-q'ooan hēéthēé úúa hāa ba. Ncēe khóè ne ko gaam dòm di kg'ui-q'ooan kóm ka ne kò dtcàrà, táá ne gha gaicara c'ēe kg'uia ba ga kóm sa ba, ²⁰ ēe ne kò x'áèèa hāa sa kò qóma máá nea hāa khama, ncēe kò ko máá: “Ncèè kg'oo-coa ga ii, a kò ncēm xàbì ba qgóó igaba méé i nxōán cgoa xaoa cg'òoè,” témé sa. ²¹ Eè kòò bóòè sa kò kaisase q'ae-q'aesa si i, me kò Moshe ba máá: “Q'aeàn kar tcāàèa, a ko cgùru,” témé.

²² Igabaga tu ēem xàbìm koe hàà tama, a Siona dim koe hààraa, nqarikg'aian dim Jerusalema ba, kg'òèa hāam Nqarim dim x'áé-dxoo ba. A tu a gataga tcám-tcám moengelean qāè-tcaoa hāase xg'aea hāa koe hààraa. ²³ A tu a gataga tc'āà a ábàèa ne dis kerekes koe hààraa, ncēe cg'òèa ne nqarikg'ai koe góá tòòèa ne. A tu a gataga Nqarim koe hààraa, wèé khóèan dim Xgàra-kg'ao ba, a tu a gataga tchàno ne khóè ne* di tc'eean koe hààraa. ²⁴ A tu a gataga Jesom koe hààraa, kabas qáé-xg'aes koe ko Nqari ba hēé naka khóè ne hēéthēé xg'aeku koe ko tòókuan kúrú ba. A tu a gataga c'áðan tsarisea hāa koe hààraa, ncēe ko Abelem di c'áðan ka qāè kg'uian kg'ui i.

²⁵ Q'āa méé tu naka táá Gam ēe ko kg'ui cgoa tu u ba xguì guu. Ncēe gane ēem kò nqòòmkg'ai koe hāa a ko kg'ui cgoa ne, ne ko xguì nea kò táá nxanagu Me, ka ta gha nta noose nxanagu Me, Gaam ncēe nqarikg'ai koe hāa a ko kg'ui cgoa ta a ba? ²⁶ Gaam ncēm ēe x'áè ka kò dòma ba cgoa nqòòmkg'ai ntcāa-ntcāa ba, igabagam ncēeska nqòòkagu taa hāa, a máá: “Qanega cúí Ra gha nqòòmkg'ai cúí ntcāa-ntcāa tamase nqarikg'aian ga hēéthēé ntcāa-ntcāa,” témé ba. ²⁷ Ncēm kg'uim, ncēe ko máá: “Qanega cúí,” témé ba ko kúrúèa hāa zi gúù zia gha ntcāa-ntcāaè a tcg'òòè sa x'ái, nxāasega zi gha gúù zi ntcāa-ntcāaè tite zi qau ka.

²⁸ Gaa domka méé ta Nqarim di x'aian, ncēe cuiskaga ntcāa-ntcāaè tite ta máàèa hāas gúù sa qāè-tcaoa máá, naka taà Nqari ba còrè, qāè-tcaokagu

* **12:23:** tchàno ne khóè ne - Gerika sa ko máá: “xg'ara-xg'araèa ne tchàno ne,” ncēe “Nqarim ko ma tc'ēe ne khama ma kúrúèa ne khóè ne tchàno ne” ta i ga mēèè ne.

Me kom dàòm ka, kaisa tcomkuan hěe naka q'áòan hěéthěe cgoa. ²⁹ Gatà dim “Nqari ba dàòà ko cg'òos c'ees khama ii” ke.

Nqari ba ko qǎè-tcaokagu zi tsée zi (13)

13

¹ Qōekua ne khòe ne khama tu ma ncàmku. ² Táá méé tu c'urù guu, tǎá za guua hǎa khòean x'áéa tu koe qǎese hàakagua ne; gatà hěéan ka i kò c'ěe khòean c'úua hǎase moengelean cg'áè-khoe iise qǎese hàakagu ke. ³ Gane ěe qǎé-nquuan koe hàna ne ka tc'ěe-tc'ěese naka ěe ne hànas téé-q'ooos koe tòóse, naka tua gataga gane ěe xgáèè ko ne tc'ěe-tc'ěese, gatu ga ko ma xgàrase khama ma.

⁴ Wèé khòean ka méé i séèkuan tcommè nakam kgàrom séèkuan di ba q'ano ii, Nqari ba gha cg'àrán ko kúrú ne hěé naka wèé cg'àrà qhàòan ga hěéthěe ko xgàra ke.

⁵ Kg'òèa tu méé i marian ncàm koe tòósea hǎa guu, igaba méé tu wèés gúús ěe tu úúa hǎa sa qǎè-tcaoa máá. Nqari ba kò máá:

“Cuiskagar guu tsia hǎa tite;

a Ra a gataga cuiskaga aagu tsia hǎa tite,”

témé ke. ⁶ Gaa domka ta ko kgoarasea hǎase kg'ui a ko máá:

“X'aiga ba tirim Hùì-kg'ao Me e,

ra cúí gùù ga bèe tite,

dùú ba ga khòè ba kúrú te?”

témé.

⁷ Tc'ěe-tc'ěese tu gatu di xu tc'ǎà-cookg'ai xu, ncěe kò Nqarim di kg'uiian xgaa-xgaa tu u xu. Tc'ěe-tc'ěese nta iis kg'òè sa xu kò kg'òè sa naka tua gaxu dis dtcòm sa serè.

⁸ Jeso Krete ba Gam cúím ga Me e, ncǎaka dim cáín ka hěé, ncěem cáín ka hěé, naka chòò tamase hěéthěe e.

⁹ Táá méé tu cg'ǎè na tǎáka xgaa-xgaa-kg'áman ka hòakaguè guu. Gatu di tcáòan gha *Nqarim di* cgómkuan ka qari-qariè sa qǎè si i ke, tc'òoan di x'áè-kg'áman komsanan ka tamase, ncěe gane ěe ko tc'òó o ne koe cúí hùì ga úú tama a. ¹⁰ Altara ba ta úúa hǎa, peresiti xu ncěe Juta ne ko còrèm qgáim koe ko tsée xu cúí qari ga úú tama, gaam koe xu gha tc'òó di ba.

¹¹ Kaiam peresiti ba ko kg'oo-coan di c'áòan sèe a chìbian dis tcg'òóa-máákus iise kaisase tcom-tcomsam qgáim koe úú, igabaga i ko gaan di tc'áòan x'áém ka tchàa koe dàòè. ¹² Gaa domkagam kò Jesom igaba thěé gataga x'áé-dxoom ka tchàa koe xgàràè, nxāasegam gha Gam di c'áòan koe guu a khòè ne kúrú ne gane di chìbian koe q'ano a tcom-tcomsa ka. ¹³ Ke hààn ta nxāaska x'áém ka tchàa koe tcg'oa naka Jesom cgoa xg'ae naka Gam cgoa sau-cgaekaguè. ¹⁴ Ncěe koe ta kúúa ta gha hǎam x'áé-dxoo ba úú tama, igabaga ta ko hààkom x'áé-dxoo ba qaa khama.

¹⁵ Ke hààn ta nxāaska wèé x'ae ka Nqari ba dqomàn di dàòà-máákuan Jesom koe guu na tcg'òóa máá, dàòà-máákus ncěe cg'òèa ba nxàea tcg'òóan ka ko kg'áms ka kúrúè sa. ¹⁶ Naka tua táá qǎèan kúrúan hěé naka aukuan hěéthěe c'urù guu, gatà ii dàòà-máákuan kam ko Nqari ba qǎè-tcaokaguè ke.

¹⁷ Gatu di xu tc'ǎà-cookg'ai xu komsana naka gaxu di x'áè-kg'áman koe máàse. Kòre tu u xu ko ke, khòèm gatu ka gha Nqari ba chóà máám khama ma. Komsana xu naka xu nxāasega tsééa xu qǎè-tcaoan cgoa kúrú, tshùù-tcaoan cgoa tamase, gatà i kò ii ne i cuiskaga hùì tua hǎa tite ke.

¹⁸ Còrèa máá xae e, tcáóa xae q'oo koe xae tcoman úúa hãa chìbian xae bódse tama di i, a xae a ko wèé qgái koe xae gha qãès kg'òè sa kg'òè sa tc'èe ke. ¹⁹ Ra ko wèé qaria te ka dtcàrà tu u, còrè tu gha sa, nakar gha nxãasega qháésega kãbise a hàà cgae tu u.

Còo di còrèan hěé naka tsgámkaguku zi hěéthěé e

²⁰ Chòò tamas qáé-xg'aes di c'áòan kam kò Nqari ba gatá dim X'aigam Jesom, ncēe kaia hãam ghùu kòre-kg'ao ba x'ooan koe guu a kãbi a óága. Ncēm Nqarim tòókuan di ba méém ²¹ wèés gúùs qãè sa máà tu u, naka tu nxãasega ãem Gabá tc'èea hãa sa kúrú. Gataga méém Jeso Krestem koe guu naka tséé zi qãè-tcaokagu Me gha zi gatá koe kúrú. Chòò tamase méém Jeso Krete ba dqòmè! Amen.

²² Tíí qõe ga tuè, ghùu-ghuin tcáo tu u ghas tçgãyas xòm sar góá máá tua hãa, a ko dtcàrà tu u qád-tcaoa tu gha máá si sa. ²³ Gatá ka qõesem Timoteom kgoaraèa hãa sa tu gha q'ãa sar ko tc'èe. Ncèè qháesem kò ko hàà ner gha gam cgoa sí cgae tu u. ²⁴ Wèé xu tc'ãà-cookg'ai xu gatu di xu hěé naka wèé ne tcom-tcomsa ne hěéthěé tu tsgámkagu. Italea di ne ko thěé tsgámkagu tu u.

²⁵ Cgómkuan méé i gatu wèé tu cgoa hãa.

JAKOBO

Jakobom dis tcgāya sa Téé-cookg'ai sa

Jakobom dis tcgāya sa guù zi kúru ta ko kg'òèa ta q'oo koe zi di x'àèan úua hāa. Tcgāyas Jakobom dis ka tsi kò xòmse kg'ui kg'oana ne tsi gha máá: “Ncèè dtcòm tsi kòo ne méé tsi gataga thée èe tsi dtcòma hāa sa kúru. Kg'uian hée naka tsééan hée thée méé i qòda máaku. Tsaris dtcòm sa méés tsari kg'òèan q'oo koe tsée. Tsaris dtcòm sa méés tsari zi tsée-kg'ám zi koe x'áise.”

Tāaka zi guù zi kam ko kg'ui: qguù sa hée naka dxàu sa hée, kúrua bóoku sa hée, qāè tchàno-tchanokuan hée, tāakase khòe ne qgóo sa hée, naka tam di tsée-kg'ámán hée, q'āa di tc'èean hée, mēékuan hée, dqòmsean hée naka cg'aré-cg'aresean hée, c'èe ne bóo a nxàe sa hée, qáo tcáóan hée, naka còrèan hée thée e.

Qaa-qaasa kg'uia ne:

- q'āa di tc'èea ne

- dtcòm sa hée naka tsée zi hée thée e

Tcgāyas q'oo koe hāna zi:

- Dtcòm sa hée naka q'āa di tc'èean hée thée e (1:2-8)

- Dxàu sa hée naka qguù sa hée thée e (1:9-11)

- Kúrua bóokuan hée naka qàe-qaekuan hée thée e (1:12-18)

- Kóm sa hée naka kúru sa hée thée e (1:19-27)

- Táa méé ta tāakase khòèan qgóo guu (2:1-13)

- Dtcòm sa hée naka tsée zi hée thée e (2:14-26)

- Dtcòm-kg'ao ba hée naka tam ba hée thée e (3:1-18)

- Dtcòm-kg'ao ba hée naka nqóo ba hée thée e (4:1-5:6)

- Tāaka zi x'àè-kg'am zi (5:7-20)

Dtcòm sa hée naka q'āa di tc'èean hée thée e (1:2-8)

¹ Tsgámkagu tu ur ko, tí Jakob ra, qāàr Nqarim di ra, a X'aigam Jeso Krestem di ra,

nxāa ra ko 12 zi qhàò zi, ncèem nqóóm koe tsaj-tsajisea hāa zi *ncèes tcgāya sa* góá máá.

² Tíi qōe ga tuè, ndaka x'aè ga igaba tu ko tāaka zi kúrua bóoku zi cgoo xg'ae igaba méé tu kaisase qāè-tcaoa máá zi. ³ Q'ana tu hāa, gatu di dtcòmán di kúrua bóokua ne ko qarika-téékagu tu u sa ke. ⁴ Igaba méé i *gatu di qarika* tééan tchànos tsée sa kúru, naka tu gha nxāasega wèe za ga tchàno ii, naka káan chìbi ii, naka tua gha c'èe guù kaga táa tcàòe guu.

⁵ A ncèe gatu ka c'èem kòo tc'èean tcào ne méém Nqarim ncèe ko qāè-tcáóase hée naka cgómaase hée thée wèem khòe ba máa ba dtcàrà, nxāaskam gha máàe e ke. ⁶ Igaba méém dtcòmán úua hāase dtcàrà, kái tc'èe tamase, gaam èem kái tc'èe ba tshàan di qhònèan khama ii ke, ncèe ko tc'áán ka xàbùè, a ko kàbi-kàbise e, ⁷⁻⁸ èem khòem kái zi guù zi ko tc'èe ba kana gam di zi dàò zi koe kgòe tama ba méém táa tc'èea máá, cúí guù gam gha X'aigam *Nqarim* koe hòò, ta tc'èea guu khama.

Dxàu sa hée naka qguù sa hée thée e (1:9-11)

⁹ Dtcòm-kg'aom èe nqāaka hāna ba méém dqòmse, tc'amaka hānas téé-q'oos èe *Nqarim* máà *mea hāas* domka. ¹⁰ Gataga méém qguùam khòe ba

Nqarim cookg'ai koem nqãaka hàna sa q'ãa, dcãan di x'aan khamam gha ma kaà ke. ¹¹ Cãm sa ko kùruan cgoa qaò, a sa a dcãan nqaikagu, i gaan di x'aan tcheè, i gaan di t'òèan kaà khama. Gatagam gha ma qguuam khòe ba ma kaà gam di tséèan koe hãa a.

Kúrúa bóòkuan hěé naka qàe-qaekuan hěéthěé e (1:12-18)

¹² Ts'ee-ts'eekg'aièa baa, khòem ãe ko kúrúa bóòkuan koe qarika téé ba. Ncèè kúrúa bóòkua nem kò tààa hãa nem gha cábás kg'òèan di sa cábakaguè khama, ncèe Nqarim ãe ncàm Mea hãa ne nqòòkagua hãa sa. ¹³ Khòem ãe ko kúrúa bóòe a ko chìbian koe tcãàè ba méém táá máá: “Nqari ba ko chìbian koe tcãà te,” témé guu. Nqari ba cuiskaga cg'ãèan ka chìbian koe tcãàè tite, a ba a gataga Gabá cuiskaga khòèan chìbian koe tcana hãa tite ke. ¹⁴ Igaba i ko khòèan ncèeta iim dàòm ka chìbian koe tcãàè: khòè ba ko gam tc'áro-tc'aro di tc'èean ka cg'ãèan koe tcéèa úúè, a síí ntcòms koe qaè. ¹⁵ I ko nxãaska gam di cg'ãè tc'èean ãe i kòo càùse ne chìbian xàm, ne i ko chìbian ãe kai, a x'ooan óá.

¹⁶ Táá méé tu qàe-qaè guu, tíí qõe ga tu ncàm-ncamsa tuè. ¹⁷ Wèés kamas cgáé sa hěé, naka wèés abas tchàno sa hěéthěé sara tc'amaka guua, a ko xõa Xòòm x'áàn òim koe guu a, ncèe Gam koe i cúí guú kabìèa ga káà a ba, kana sóman khama kabì-kabise tama ba. ¹⁸ Gam di tc'èean koem kò ábà ta a, kg'uim tseeguan òim koe guu a, nxãasega ta gha *Gam di ta khòe ta tc'ãa di ta ii* ka, Gam ka kúrúèa zi guú zi koe, tc'ãà di tc'òoan xháràm di khama.

Kóm sa hěé naka kúrú sa hěéthěé e (1:19-27)

¹⁹ Q'ãa méé tu ncèe sa, tíí qõe ga tu ncàm-ncamsa tuè. Wèém khòe ba méém qháé ii komsanan koe, naka kg'uiian koe ão ii, naka ba ão ii xgòàn koe. ²⁰ Khòem di xgòà ne Nqarim ko tc'èe tchànoan koe síí tama khama. ²¹ Gaa domka méé tu cg'ãè gúuàn kúrúan hěé naka cg'ãèan kaikaguan hěéthěé chòòkagu, naka cg'aré-cg'arese naka *Nqarim òim* kg'uim gatú koe xháràèa ba hòda mááse, ncèe kgoara tu um gha di qarìan úúá ba.

²² *Nqarim òim* kg'ui ba ko komsana tu méé tu ii. Kg'ui ba kóm s cúí sa tu kò kúrú, ne tu gha ko qàe-qaese. ²³ Khòem kò *Nqarim òim* kg'uim òim kóm-kg'ao ba ii, a ba a kúrú-kg'ao ba ii tama nem ncèeta iim khòem khama ii khama: ncèe ko ábà cgoaèa bas kg'ái sa bóò-kg'áis koe bóò ba. ²⁴ Ntcáàsem ko xg'ara a qòò, a ba a kúúga c'urú ntam kò ii sa khama. ²⁵ Igaba gaam ãe ko tchàno x'áèan koe bóò ba, x'áèan ncèe kgoara tu u ko o, a ba a ko qgóóa qari i ba, nxãa ba gha gam di kúrúan koe ts'ee-ts'eekg'aiè, ncèe *x'áèan* c'urú tamam kóm-kg'ao ba, igaba kúrú-kg'ao ii ba.

²⁶ A ncèè khòem kò bóò, dtcòma nem úúá sa ne, igabam ko gam òim tam ba qgóó tama, a ko tcáóa ba qàe-qaè, ne i gam di dtcòman cg'ãa-cg'ana di i. ²⁷ Dtcòms ncèe Nqarim gatá ka Xòòm cookg'ai koe q'ano a chibi úú tama sa ncèe si i: khãadoma cóán hěé naka dxàe-ntcòan hěéthěé gaan di xháèan koe kòre si i, naka nqòòm koe káà cg'urise qgóóse sa hěéthěé e.

Táá méé ta khòè ne táákase qgóó guu (2:1-13)

2

¹ Tíí qõe ga tuè, gatá òim x'áàkom X'aigam Jeso Krestem koe tu kò dtcòman úúá hãa, ne méé tu táá táákase khòèan qgóó guu, ² C'èedaokam kòo gautan di tcãà tshàuan hěé naka t'òè qgáian hěéthěé hanam khòè ba gatú

dim còrè-nquum koe tcàa, me gataga dxàuam khòem cg'ãa-cg'ana qgáian hana ba theé hàà cgae tu u, ³ tu kò èe t'òè qgáian hana ba qãèse qgóó, a birí me a máá: “Ncèe qgáian qãè koe ntcóó,” témé, a tu a èe cg'ãa-cg'anasea ba birí a máá: “Tsáá méé tsi èe koe téé,” témé, kana máá “Nqàrè-kg'ama te koe gómankg'ai koe ntcóó,” témé. ⁴ Eèta tu kò hëé ne tu q'aa-q'aasean xg'aekua tu koe úúa, a tu a ncèeska cg'ãè tc'èem xgàra-kg'ao ba kúrúa hãa!

⁵ Komsana tu, tí qõe ga tu ncàm-ncamsa tuè. A Nqari ba gáé nqõómkg'ai koe dxàua ne khòè ne nxará tcg'òóa hãa tama, dtcòmàn koe ne gha qguù ka, a ne a gha x'aian di ne q'òò-kg'ao ne ii, ncèem kò èe ncàm Mea ne nqòòkagua hãa a? ⁶ Igaba tu kò dxàua ne khòè ne sau-cgaekagu. A qguù ne tama ne gáé èe kò nqãaka úú tu u ne, gane tama nea ncèe kò qáè-nquuan koe úú tu u ne? ⁷ A gane tama nea ncèe kò t'òès cg'òès *Krestem di* sa cg'ãèkagu ne, ncèe gatu koe kò èe tu kò tcguù-tcquè x'aè ka tciè sa?

⁸ A ncèè tseegukaga tu kò *Nqarim di* x'aian di x'àèan qgóóa qaria hãa ne, ncèes kò *Nqarim dis* Tcgãya sa méé khama, a kò máá: “Tsáá ka c'èe ba méé tsi ncàm, èe tsi ma ncàmsea khamaga ma,” témé, ne tu kò qãèse hëé. ⁹ Igaba tu kò khòè ne tãákase qgóó ne tu kò chìbian kúrú, a tu a gha x'àèan ka bóòè, chibi kúrú-kg'ao tu iise. ¹⁰ Diim wèém èe kò wèè x'àèan qgóóa qari, igaba kò cúis qgáis koe tsaa a ba wèèan koe ga chìbiga me e khama. ¹¹ Gaam èe kò máá: “Táá cg'arán kúrú guu,” témé ba kò gaicara máá: “Táá cg'òo guu,” méé khama. A ncèè cg'arán tsi kò kúrú tama ne, igaba tsi kò cg'òo, ne tsi x'àèan koe chibi kúrú-kg'ao tsi i.

¹² Dùús wèés èe tu kò kg'ui a kò kúrús ka méé tu tc'èe-tc'èese, ncèe gha kgoara tu um x'àè-kg'lám ka tu gha xgàraè sa. ¹³ Nqarim kò hàà kò khòè ne di zi tséé zi bóò q'oo, qãè zi i sa kana tshúú zi i sa, nem gaam èe kò thòò-xama-máákuan úú tamam koe thòò-xama-máákuan x'áía hãa tite khama. Igaba èe thòò-xama-máákuan úúa hãam khòè ba chibi bóòè tite.

Dtcòmè tséé tama sa x'óó a hãa (2:14-26)

¹⁴ Dùú sa i kò hùì, tí qõe ga tuè, ncèè khòè kò kò máá, dtcòma nem úúa, témé, igabam tséékagu u tama ne? A gam di dtcòma nea gha kgoara me? ¹⁵ C'èedaokam kò tsáá qõe ba kana tsáá qões igaba qg'aè-cgaea, a tc'òo úú tama tc'òó ne gha a, ¹⁶ me gatu ka c'èe ba gaa khòèan ka máá: “Tòókuan cgoa qõò, hãa tu gha, a tu a gha tsáú ke,” témé, èe kò cgáé-q'ooa ne koe qaase gúuan máá ne tamase, ne i kò nxãan dùú sa hùì? ¹⁷ Gatà iim dàòm ka i dtcòmàn x'óó a hãa, ncèè cúise i kò hàna ne, a tsari tsééan cgoa qõò mááku tama ne.

¹⁸ Igabagam gha c'èem khòè ba xõa a máá: “C'èe khòè nea dtcòmàn úúa, i c'èean tsééan úúa,” témé.

Ra gha nxãaska tèè a máá: “X'ái te, ntamam gha ma c'èem khòè ba dtcòmàn úú, igabam tsééa ba koe x'ái i tama sa. Nxãaskar gha tíia tiri tsééan koe guu a tiri dtcòmàn x'ái tsi,” témé.

¹⁹ A dtcòm tsi kò Nqari ba cúí Me e sa?

Qãèse tsi kò hëé, igabaga tsi tcàoa, dxãwa tc'èean ga kò dtcòm, a ia a q'áòan ka cgùru khama.

²⁰ A x'áíèe kg'oana tsia, tsáá kàà tc'èe tsi khòè tsi, tséé tama dtcòma ne kàà hùì i sa? ²¹ Ntama ba kò ma Abrahamam gatá ka xõò ba Nqarim koe tchàno iise bóòè? Gam di tsééan ka a kò ii, èem kò gam ka cóasem Isaka ba altaram koe úú ka. ²² Bóò tsi kò, dtcòma ne kòo gam di zi tséé zi cgoa tsééa xg'ae sa, i kò gam di dtcòmàn tséé zi ka cg'oè-cg'oèè. ²³ Si kò *Nqarim dis* Tcgãya sa tseegukaguè, ncèeta kò méé sa: “Abrahama ba kò Nqari ba

dtcòm, Me Nqari ba gam di dtcòmàn ka tchànòm iise séè me,” témé. Me kò Nqarim dim tcàrà ba ta ma tciùè. ²⁴ Bòò tu ko, khòè ba ko gam di zi tséé zi koe guu a tchànòm iise bóòè, dtcòmòs ka cúí tamase.

²⁵ Rahabes cg'árà-kq'ao sa kò táá za guu a ko nqòò ba ntcàà tsara khòè tsara séè, a sa a tãám dàòm cgoa ts'ãakagu tsara a. A ncêeta hêéan ka sa gáé kò gataga gas di tsééan koe táá tchànòs iise bóòè?

²⁶ Tc'êe ba úú tamam tc'aró ba x'óóa hãa, i gatà iim dàòm ka dtcòmàn ncêe tsééan úú tama a x'óóa hãa thêé.

Dtcòm-kq'ao ba hêé naka tam ba hêéthêé e (3:1-18)

3

Tam ba xгаа-xгаа ne

¹ Táá méé tu wéèa tu ga xгаа-xгаа-kq'aoan kúru guu, tíí qòe ga tuè. Q'ana tu hãa, sita ncêe ko xгаа-xгаа ta ko hàà kaisase thòòse Nqarim ka xgàràè sa ke. ² Wéèa ta ga ko kái chìbian kúru khama. Ncêè c'èem kò cúí chibi ga kúru tama ãem ko kq'uis gúús koe nem tchànòm khòè me e, kgoana ko a gam dim tc'aróm wèè ba kòre ba.

³ Biiàn kq'ám-q'oo koe ta ko tóm sa tcãà, nxãasega i gha komsana ta a ka. Ncêeta hêéan ka ta ko wèè tc'aróan gaan di ga tchàno-tchano.

⁴ Bòò skepe zi gataga, gatà zi ma kaia igaba, a ko kaia tc'ãán ka qòòkaguè, igaba zi ko kaisase cg'arém iim tchàno-tchano dim cgoa nqàriè, a nqàri-kq'aom ko tc'èem xòèm za qòò.

⁵ Gatà iim dàòm kam tam ba cg'arém gúú me e, igabam ko kaia zi gúú zi ka koase.

Tc'êe naka bóò, kias hìi-kq'ai sa ko cg'arém c'èem ka dàòè sa.

⁶ Tam igabam c'ee me e, a cg'ãès dim nqòò me e. Ncêea me ko ma tséé ga a, gatà cg'áé-q'oo koe, a ba a ko wèém tc'aróm khòèan di ba cg'ãè-cg'ãe. C'ees koem ko wèès kq'òès khòèm di sa tcãà, a ba a ko chòò tamas c'ees dxãwam dis ka tcãà-dòmme.

⁷ Khòè ta gha kgoana a xгаа-xгаа wèém kq'oo-coa-qhàò ba hêé, naka tsaràn hêé, naka ncãà cgoa ko qòòan hêé, naka tshàan q'oo di gúúan hêéthêé e khama, a ta a gataga xгаа-xгаа ana. ⁸ Igaba i cúí khòè ga kgoana naka tam ba xгаа-xгаа hãa tite, sãa tamam cg'ãè ba, cg'òoko gúúan ka cg'òèa hãa ba. ⁹ Gaam cgoa ta ko X'aigam Nqarim Xòò ba dqom, a ta a ko gaam cgoa Nqarim dis iis koe kúruèa ne khòè ne cgúí.

¹⁰ Dqomkuan hêé naka cgúíkuan hêéthêéa ko cúís kq'áms koe tcg'oa. Tíí qòe ga tuè, ncêe sa méés táá gatà ii guu. ¹¹ A tsàùm koe i ga kare tshàan hêé naka tsau tshàan hêéthêé cúí x'aè ka tcg'oa? ¹² Tíí qòe ga tuè, a faia dis hìi sa ga olife di tc'aróan kúru, kana sa ga chòò-kq'om dis hìi sa faia di tc'aróan kúru? Tsau tshàa ne cuiskaga kare tshàan kúrua hãa tite.

Cám tsara dàò tsara tc'èean di tsara

¹³ Díí ba tc'èega baa, a ba a ko kóma q'ãa gatu xg'aeku koe? Gam di kq'òèan qãè ka méém x'ái, gam di tsééa ne ko cg'aré-cg'aresean cgoa kúruè sa, tc'èean cgoa hêéthêé e. ¹⁴ Igaba tu kò gatu di tcáóan koe xgòàm tau ba hêé naka cèèan hêéthêé úúa ne táá koase guu, naka táá tseeguan tshúú-ntcòakagu guu. ¹⁵ Gatà ii tc'èea nea nqarikg'ai koe guu tama, igaba i nqòómkg'ai di i, a khòèm di i, a dxãwam di i. ¹⁶ Eè tauan hêé naka cèèan hêéthêé hàna qgái koe, i gha kómku taman hãa khama, naka wèè cg'ãè-qhàòan kúruan hêéthêé e. ¹⁷ Igaba i nqarikg'ai koe guua tc'èean tc'ãà dis ka q'ano o, a cam dis ka gataga tòókuan úúa, c'èe ne khòè ne ka i ko tc'èe,

a i a komsanan koe hëé naka tc'ëea kabian koe hëéthëé kgoarasea hãa, a cgómkuan ka cg'oèa hãa, a i a ko qãè zi tséé zi di tc'òoan máà ta a, a i a khóè ne tãákase qgóó tama, a i a kgoarasease ko qgóóse. ¹⁸ Tòókuan di ne khóè ne ncëe ko tòókuan di cgùrian xhàrà ne gha tchànoan tcuù.

Dtcòm-kg'ao ba hëé naka nqõó ba hëéthëé e (4:1–5:6)

4

Nqõó ba ncàm guu

¹ Dùú sa ko ncòoan ghùì, si ko dùú sa x'ãàkuan ghùì gatu xg'aeku koe? A gatu ko tc'ëe zi gúú zi tama zia, ncëe ko gatu di tc'ároan koe ncòoan ghùì zi? ² Ncóó tu ko, igaba tu úú tama. Cg'òo tu ko, a tu a ko kaisase xaù, igaba tu kgoana naka hòò tite. X'ãà tu ko, a tu a ko ncòoan ghùì. Gúú tu úú tama, Nqari ba tu dtcàrà tama domka. ³ Dtcàrà tu ko, igaba tu hòò tama, tchàno tamase tu ko dtcàrà khama, ãe tu ko hòò gúúan tu gha nxãasega ãe tu ko ma gatu tc'ëe khama ma tséékagu ka. ⁴ Cg'árà-k'ao tuè! A c'úua tua, nqõóm cgoa ncàmkuu ne Nqarim cgoa hòreku si i sa? Nxãaska, ncëe nqõóm di tsi ncàm-khoe tsi kò ii ne tsi Nqarim di tsi cg'òo-k'ao tsi i. ⁵ *Nqarim dis Tcgãya* sa ko máá: “Tc'ëem ncëem Nqarim gatá koe tòóa hãa ba kaisa zi tc'ëe zi ka cg'oèa hãa,” témé. Ncëe kg'ui ne tseegu u, ná? ⁶ Igabam ko *Nqari ba* kaisa cgómkuan máà *ta a*. Gaa domkas ko *Nqarim dis Tcgãya sa* ncëeta méé:

“Nqari ba ko ãe tcomsea ne ntcoe,
igabam ko ãe ko cg'aré-cg'arese ne cgómkuan máà,”
témé.

⁷ Ke tu ncëeska Nqarim koe máàse. Dxãwa ba xguì, nakam gha gatu koe guu ná qgóé. ⁸ Nqarim koe cúù-cuuse, nakam gha Gam igaba gatu koe cúù-cuuse. Xg'aà tshàua tu, gatu chibi-k'ao tuè, naka tu gatu khóè tu cam tc'ëe tu, tcáóa tu q'ano-q'ano. ⁹ Tshúú-tcao méé tu, naka kg'ae, naka ntcãà tcgái-tshàra. Gatu di kg'ãean méé i kabise naka kg'ae ii, naka i gatu di qãè-tcaoan kabise naka tshúú-tcao sa ii. ¹⁰ X'aigam *Nqarim* cookg'ai koe méé tu cg'aré-cg'arese nakam gha nxãasega kaikagu tu u.

Tsáá ka c'ëe ba xgàra guu

¹¹ Táá méé tu gatu ka c'ëe ne cgoa cg'ãese kg'ui guu, tí qõe ga tuè. Gaam ãe ko qõesem cgoa cg'ãese kg'ui ba kana ko qõese ba xgàra, ba ko x'áean cgoa cg'ãese kg'ui, a ko x'áean xgàra. X'áean tsi ko xgàra ne tsi gaa x'áean di tsi tséékagu-k'ao tsi tama tsi i, igaba tsi x'áean di tsi xgàra-k'ao tsi i. ¹² X'áean hëé naka xgàrakuan hëéthëé dim tcg'òó-k'ao ba cúí Me e, Gaam ãe ko kgoara, a ko kobe di qarian úua ba. Igaba tsi tsáá dìì tsia, ncëe tsáá ka c'ëe ba ko xgàra tsi?

Táá koase guu

¹³ Hàà tu ncëeska, gatu ãe ko máá: “Ncëe cam ka kana q'uu ka ta gha ncëeta iim x'áé-dxoom koe qõò, a sí gaa koe kuri ba x'ãè, a gaa koe sí x'amágu, a gha nxãasega marian hòò,” témé tu. ¹⁴ Igaba tu q'uu ka dim cam ka i gha gatu di kg'òean nta ii sa c'úua hãa. Nqoara-nqauan khama tu ii khama, ncëe ko xòm x'áe-coa sée a hãa a, a i a gaia kaà. ¹⁵ Khama tu ga ko ncëeta mééa: “X'aigam *Nqarim* kò tc'ëe ne ta gha kg'òè, a ta a ncëe sa kana ãe sa kúrú,” témé. ¹⁶ Ncëe i ii khama, tu ko koase a ko dqòmse. Eëta ii dqòmsean wéè ga cg'ãe e. ¹⁷ Gaa domkam wéem khóm ãe qãè gúúan kúrú q'ana, igaba kúrú u tama ba, nxãa ba chibiga me e.

5

Qguùà khóèan dqàèa ne

¹ Hàà tu ncéeska, gatu khòè tu èe qguùà tu, kg'ae méé tu naka xoò, cg'àè zi ncèe ko hàà cgae tu u zi domka. ² Gatu di qguùà ne ts'óóa hãa, i gatu di qgáian tcg'ààn ka tc'óòèa hãa. ³ Gatu di gautan hêé naka seleferan hêéthêéa ncàbà hãa, i gha gaan di ncàbàn gatu koe x'ái sa ii, a i a gha c'ees khama ma gatu di cgàan tc'óóa xgãá. Gatu di x'aian tu tòóa máásea hãa, còo di xu cáám xu u igaba. ⁴ Bòò, surutan gatu di tséé-kg'aoan di i, ncèe gatu di xhàràn koe kò tséé e, ncèe tu kò táá suruta a, nxãa nea kg'aea tcg'óóa hãa, i kg'ae-q'ooan èe kòo gaa xhàràn khóá ne di X'aigam *Nqarim* qarim wèem tcee-dòm koe tcana hãa. ⁵ Nqóòmkg'ai koe tu karean koe hêé, naka qãè-tcaoran koe hêéthêé x'ãèa. Tsáúkagua tu hãa tcáóa tu, *a tu a gha ghòèan ko ma cg'òòè khama ma xgàràè*, cg'òokus dim cáám ka. ⁶ Tchàno khóèan tu ko chibi-chibi a xgàra, a cg'òo, gatu cgoa ne kò ntcoeku tama igaba.

Tãáka zi x'áè-kg'am zi (5:7-20)*Qáo tcáóa ne*

⁷ Gaa domka méé tu qáo tcáo ii, tíí qõe ga tuè, naka i nxãakg'aiga X'aigam di hàà-q'ooan síí tcãà. Bòò, xhàrà-kg'ao ba ko góm ba qãà me xhàrà di tc'òoan tcg'òó. Qáo tcáo cgoa am ko, i nxãakg'aiga síí tc'ãà di túúan hêé naka kháóka di túúan hêéthêé tuu. ⁸ Gatu igaba méé tu qáo tcáo ii. Qari méé tu ii tcáóa tu koe, X'aigam *Nqarim* di hàà-q'ooa ne cúú u ke. ⁹ Tíí qõe ga tuè, gatu ka c'èea ne cgoa méé tu táá káíse kg'ui-kg'uise guu, naka tua gha nxãasega táá xgàràè. Bòò, Xgàra-kg'ao ba nquu-kg'ám koe hãa!

¹⁰ Tíí qõe ga tuè, tc'èe-tc'èese porofiti xu ncèe kò X'aigam *Nqarim* cg'òè ka kg'ui xu. Sere-seres iise sèé xu, qáo tcáo xu khóè xu u kò ii di sa, èe xu kòo xgàrase ka. ¹¹ Bòò, ts'ee-ts'eeekg'aièa xu, ta ta ko ma tcii xu, èe kò *xgàrakuan di x'áè ka qarika tééa* hãa xu. Jobem di qarika tééa máásean ka tu kóína, a tu a kò X'aigam *Nqari* ba còo dis ka dùú sa kúrú sa bóò. X'aigam *Nqari* ba thòò-xama-máákuan hêé naka cgómkuan hêéthêé ka cg'òèa hãa khama.

¹² Igaba wèé zi gúú zi tc'amkg'ai koe, tíí qõe ga tuè, nqarikg'aian cgoa igaba kana nqóòmkg'ai cgoa igaba, kana c'èe gaisean cgoa ga igaba táá gaise guu. Igaba méés gatu dis 'èè' sa, 'èè' sa ii, nakas gatu dis 'èe-èe' sa, 'èe-èe' sa ii, naka tua gha nxãasega táá xgàrasean koe tcãà guu.

Dtcòman di còrèa ne

¹³ Gatu xg'aeku koem kò c'èe ba qóman q'oo koe hàna ne méém còrè. A ncèe c'èem kò qãè-tcaoa hãa ne méém dqomàn di ciian nxáè. ¹⁴ A ncèe c'èem kòo gatu xg'aeku koe tsàa ne méém kaia xu kerekes di xu tcii, naka xu còrèa máá me, naka nxúian cgoa tcgáú me, X'aigam *Nqarim* dim cg'òèm koe, ¹⁵ naka i gha dtcòman di còrèan tsàakom khóè ba kg'òèkagu, nakam gha X'aiga ba ghùì me, a ncèe chibia nem kò kúrú hãa nem gha qgóóa mááè e. ¹⁶ Ke tu nxãaska biríku gatu di chibia ne, naka còrèa mááku, naka tua gha nxãasega kg'òèkaguè. Tchànóm khóèm di còrèa ne kaisa qarían úúa, *Nqari ba ko* gaan koe tséé khama. ¹⁷ Elija ba kò kg'ama khóè me e, gatá khamaga ma, a ba a kò qarika còrè, túúan gha táá tuu ka, i kò nqóòmkg'ai koe túúan táá tuu, nqoana kurian hêé naka 6 nxoèan hêéthêé e. ¹⁸ Me gaicara còrè, i nqarikg'aian túúan tuukagu, me kò nqóò ba kaisase tc'òoan kúrú.

¹⁹ Tíí qõe ga tuè, ncě̀e gatu ka c'ẽem kò tseeguan hòara guua hãa, me kò c'ẽe ba kabi me ne ²⁰ méém q'ãa, dìím wèém ẽe ko chibi-kg'ao ba gam di dàòan hòàm ko koe kabi ba gha ko kgoara me, táám gha tc'ẽea ba cgoa ga igaba x'óóa xgãáse ka, a ba a gha kái chìbian gam di qgóóa máàè.

1 PETERE

Peterem dis tcgãyas tc'ãà di sa

Téé-cookg'ai sa

Peterem di ne nxára-kg'ao ne xg'ao gane di dtcòman domka kái xgàrakuan hěé naka xháéan hěéthěé q'oo koe hàna.

Petere ba kò ghùi-ghui tcáo ne, a ko máá, Nqarim nxára tcg'òòà hãa ne khòe ne e, témé. A ba a kò Jeso Krestem ka tc'ěe-tc'ěe ne, ncěe Gam di x'ooan hěé, naka x'ooan koe tēean hěé, naka Gam di hàan hěéthěé di nqòòan máa nea hãa ba.

Gane di xgàrase ne ko Jesom ka dcěèè. Ncěeta méé ne ma qarika téé naka qád tcáo. Ncěem nqđóm koe i ko gane di dtcòman kúrúa bóòè, igaba ne gha ěem gha Jeso Kreste ba x'áísem cáim ka kabia máàè e.

Qaa-qaasa kg'uia ne:

- xgàrakua ne
- komsana ne
- tcom-tcomsa
- nqòò sa
- kg'òèa hãa nxǒá ne

Tcgãyas q'oo koe hàna zi:

- Nqarim di kgoarakua ne (1:3-12)
- Tcom-tcomsase kg'òèa ne (1:13-2:10)
- Dùu sa méé ne dtcòm-kg'ao ne kúrú xháéan koe ne kò hãa ne (2:11-4:19)
- Cg'áré-cg'aresea ne (5:1-14)

Nqarim di kgoarakua ne (1:1-12)

Tsgámkaguku zi

¹ Petere ra a, x'àè úú-kg'aor* Jeso Krestem di ra,

a ra a ko ncěes tcgãya sa Nqarim nxára tcg'òòà mááse ne khòe ne góa máá, ncěe tsai-tsaisea hãa ne, a cg'áè-kg'ao khama x'ãèa hãa ne: xg'aekum Ponto dim koe hěé, naka Galatia dim koe hěé, naka Kapatokia dim koe hěé, naka Asia dim koe hěé, naka Bitunia dim koe hěéthěé hàna ne.

² Nqarim Abo ba nxāakamaga q'ana hãase nxára tcg'òòà mááse tua, Me ko Tcom-tcomsam Tc'ěe ba tcom-tcomsakagu tu u, nxāasega tu gha Jeso Kreste ba komsana a Gam di c'áòan cgoa cgàèè ka:

Cgòmkuan hěé naka tòókuan hěéthěé méé i gatu koe càuse.

Kg'òèas nqòò sa

³ Dqomè méém Nqarim gatá dim X'aigam Jeso Krestem ka Xòò ba. Jeso Kreste ba x'ooan koe ghùian kam Gam di kaisa thòò-xama-máákuan ka kabase ábà taa hãa, nxāasega ta gha kg'òèas nqòò sa úú ka. ⁴ Ncěe nqđòan ta úúa hãa, nqarikg'ai koe ta gha q'òò ts'eekg'aian di i, kaà tite, a ts'óó tite, a cg'ãa-cg'anasea hãa tite e. Nqari ba gaa koe tòóa máá tu ana, ⁵ gatu ncěe ko dtcòman koe guu a Nqarim di qarian ka qãèse qgóó a kòrèè tu, nxāakg'aiga tu gha síi kgoarakuan hòò ka, ncěe gha còò di xu x'àè xu ka tseegukaga x'áíè e.

* 1:1: x'àè úú-kg'ao - Gerika sa ko "apostolo" témé.

⁶ Ncêe gúàn domka tu ko qãè-tcao, gatà i ga ko ma qaase, xòm x'aè-coa ka tu ga ncêeska tãáka zi kúrúa bóòku-qhàò zi ka tshúù-tcaokaguè igabaga. ⁷ Gazi di tséa ne gatu di dtcòman tseegu ii sa x'ái si i. Gautan igaba, ncêe gha kaàkaguè, ne gha c'eean cgoa kúrúa bóòè. Gataga méé i dtcòma tu, ncêe kaisase gautan ka qaa-qaasa a, kúrúa bóòè. Nxãaska tu gha Jeso Krestem ko x'áìem cámi ka dqòmkuhan hêé naka x'áàn hêé naka tcomkuan hêéthêé hòò. ⁸ Ncêe bóò Me ta ga tu hãa igaba tu ncàma hãa ba, ncêe tu ncêeska bóò Me tama igaba tu ko Gam koe dtcòm ba, a tu a x'áàko qãè-tcaoan ncêe kg'ui a nxàèè tite cgoa qãè-tcaoa. ⁹ Gatu dis dtcòm ko qaa sa tu ko hòò khama, ncêe kgoarakuan gatu di tcáòan di sa.

¹⁰ Porofiti xu kò ncêe gatu koe gha hàas cgómkus ka porofita, a xu a kò ncêe kgoarakuan koe tcàa tcáo a qarika qaa a. ¹¹ Kúrúa xu kò bóò, dùútsa x'aè ka i gha hàà sa, a i a gha ntama hàà sa. Me kò gaxu koe ko hànám Tc'ëem Krestem di ba x'aèan cookg'ai koe nxàea tseegukagu Krestem di xgàrasean ka, naka xùri gha ko x'áàn ka hêéthêé e. ¹² I kò gaxu koe x'áisea hãa, ncêe zi gúù zi xu tséa máase tama, a ko gatua tséa máá tu u sa; gúù zi èe tu ko ncêeska bìrièa zi, èe ne kò èe qãè tchòàn xгаа-xгаа tu u x'aè ka, ncêe ko nqarikg'ai koe guu a tséa óáeam Tcom-tcomsam Tc'ëem ka. Moengelean ga ko ncàma hãa, ncêe zi gúù zi i ga kò bóò sa.

Tcom-tcomsas kg'òè sa (1:13–2:10)

¹³ Tc'ëea tu kg'ónò, naka qgóósea hãa, naka tua gatu di nqòòan cg'òease úú cgómkuhan koe, èe tu gha Jeso Krestem kò x'áise x'aè ka máàè e. ¹⁴ Komsanako cóán khama méé tu hêé, naka zi cg'àè zi tc'èe zi táá tc'ãa-cookg'ai tu u guu, èe tu kò *Nqari ba* tu c'úua hãa x'aè ka kg'aia úua zi. ¹⁵ Igaba èe kò tcii tu um ma tcom-tcomsa ii khamaga ma méé tu ma wèé gúàn èe tu ko kúrú koe tcom-tcomsa ii. ¹⁶ Góásea i hãa a ko máá: “Tcom-tcomsa méé tu ii, Tíi Ra tcom-tcomsa Ra a ke,” téméè khama.

¹⁷ Ncêe *Nqarim*, ncêe khóèan tãákase xgàra tama, a ko khóèan di zi tséé-kg'ám zi ka khóèan xgàra ba tu kò Abo ta ma tcii ne, méé tu nxãaska *ncêem nqòòmkg'ai koe* tu cg'àè-khoean khama ma x'ãeas noose *Nqari ba q'áòase kg'òè*. ¹⁸ Q'ana tu hãa, dùús cgoa tu kò káà hùis kg'òè-kg'áms gatu dis koe x'amá tcg'òòèa sa, èe tu kò gatu ka tsgóósea xu koe hòò sa. Seleferan hêé kana gautan hêéthêé khama ii zi gúù zi kaàko zi cgoa tu x'amá tcg'òòè ta ga hãa, ¹⁹ igaba qaa-qaasa c'áòan Krestem di ka a kò ii, ghùu-coam chìbi úú tama a q'ano ba. ²⁰ Gaam ncêe nxãakamaga nqòòm ko tshoa-tshoases cookg'ai koe kò *Nqarim ka q'áaèa ba*, igabam kò còò di xu x'aè xu ka hàà x'áíè ba. ²¹ Gam koe tu ko guu a *Nqarim koe dtcòm*, ncêe ko x'ooan koe ghùì Me a x'áàkagu Mea ba, nxãasega i gha gatu di dtcòmman hêé naka nqòòan hêéthêé *Nqarim koe hãa ka*.

²² Tseeguan komsana ka tu q'ano-q'ano sea hãa, a tu a gatu ka qõesean koe tseegu di ncàman úua, ke tu q'ano-tcáo se qarika ncàmku. ²³ Kãbase tu ábàèa hãa khama, kaàkom cgùrim koe guu tamase, igaba kaà tamam cgùrim koe guu a: kg'òèa hãa a chòò tamam kg'uim *Nqarim dim koe guu a*. ²⁴ *Nqarim dis Tcgãyas ko méé a ko máá:*

“Wèém khòè ba dcãan khama ii,
i wèé x'áàn gam di, qãáka di zi x'aa zi khama ii.

Dcãa ne ko c'òò,
i x'aan tcheè,

²⁵ igabam ko X'aigam dim kg'ui ba
chòò tamase hãa,”

témé khama. Ncêe ba gaam kg'uim ga me e, ncêe tu kò qâe tchòan koe guu a xгаа-xгааè ba.

2

¹ Gaa domka méé tu wèè gúùan cg'âè koe tcg'òose, naka táá c'êe koe ga kàaku di ii guu, naka táá qâe khóèan khama ko ma kúrúse guu, naka táá tauku di ii guu, naka gataga táá c'êe koe ga cóèku di ii guu. ² Kabase ábàèa cóán khama méé tu ii, *Nqarim di* kg'uiian di bílan xgónèa a, kàa úú tama a, gaan koe tu gha nxãasega kai a kgoaraè ka. ³ X'aiga ba qâe Me e sa tu xãmà hãa ke.

Kg'òèam nxõá ba hêé nakas tcom-tcomsas qhàò sa hêéthêé e

⁴ *X'aigam* koe hàà, kg'òèa hãam nxõá ba, ncêe ko khóè ne ka bóða xguìè, igaba kò Nqarim ka nxárá tcg'òóèa ba, a ba a Gam koe qaa-qaasa ii. ⁵ Ke tu gatu igaba kg'òèa nxõán khama ma tshàoè, naka tua *Tcom-tcomsam* Tc'èem dim nquu ba ii, *gaa koe* tu gha tcom-tcomsa xu peresiti xu ii, a ko Tc'èem di zi dàða-mááku zi kúrú, ncêe ko Jeso Krestem koe guu a Nqari ba qâe-tcaokagu zi. ⁶ *Nqarim dis* Tcgãyas q'oo koe i ko máá:

“Bòò, Sione koer ko nxõá ba tòò,
nxárá tcg'òóèa a qaa-qaasam nxõám tcúú di ba,
me cuiskaga wèém ãe ko Gam koe dtcòm ba,
sau-cgaekaguè tite,”

téméè khama.

⁷ Gatu ãe ko dtcòm tu kam ncèem nxõá ba cgáé me e. Igaba ãe dtcòm tama ne méé ne ncêe kg'uiian komsana, ncêe ko máá:

“Nxõám ãe tshào-kg'ao xu ka bóða xguìèa ba,
nxãa ba tcúú dim nxõá ba kúrú,”
témé e.

⁸ Si ko c'êe koe gaia máá:

“Ncêe ba nxõá me e khóè ne gha kúrú ne tcgàba ba,
a khóè ne ko cg'áékagum nxõá me e,”
témé.

Tcgàba ne ko, kg'ui ba ne kò ntcoè khama - si nxãa sa tc'èea ne mááèa hãas ga si i.

⁹ Igaba tu gatu nxárá tcg'òóèa tu khóè tu u, x'aiga tu u, a peresiti tu u, tcom-tcomsas qhàò sa, Nqarim ka q'òóèa tu khóè tu, nxãasega tu gha cgáé zi gúú zi Nqarim di zi xгаа-xгаа ka, ncêe ko ntcùúan q'oo koe tciia tcg'òò tu u a Gam di are-aresa x'áàn koe tciia óá tu u ba. ¹⁰ C'êe x'aè ka tu kò khóè tu tama tu u, igabaga tu ncèeska Nqarim di tu khóè tu u; c'êe x'aè ka tu kò cgómkuan hòò tama, igaba tu ncèeska cgómkuan hòò hãa.

Dúú sa méé ne dtcòm-kg'ao ne kúrú xháéan koe ne kò hãa ne (2:11–4:19)

Nqarim di ne tséé-kg'ao ne khama ma kg'òè

¹¹ Ncàm-ncamsa tuè, dàra-kg'aoan hêé naka táá nqóò koe guua khóèan hêéthêé khamar ko ma dtcàrà tu u, cg'âè zi tc'êe zi cgàam di zi koe tu gha tcg'òóse sa, ncêe khóèm di tc'èean cgoa ko x'ãàku zi. ¹² Eèta ne ko ma táá zi qhàò zi di ne cg'âè zi gúú zi ko kúrú tu khóè tu khama ma tshúú kg'uiian gatu ka kg'ui igaba méé tu gatu gane xg'aeku koe qâése kg'òè, naka ne nxãasega gatu di zi qâe zi tséé zi bóò, naka Nqari ba ãem gha ko hààm cáru ka x'ãàkagu.

¹³ X'aigam *Nqarim* domka mée tu wèé qarian khòem di koe mààse: x'aiga-dxoom koe ga igaba ncèe tc'amaka hàna ba, ¹⁴ kana tc'ää-cookg'aian koe igaba, ncèe gaam ka tséa tcg'òóèa a, a ko hàà ãe ko chìbian kúrú ne xgàra, a i a ãe ko qãean kúrú ne dqom. ¹⁵ Nqarim di ncàma ne gatà ii, qãe gùuan kúrúan ka tu gha ãe kómá q'ãa tama a káà tc'ãe khòean nqookagu. ¹⁶ Kgoarasea ne khòe ne khama mée tu ma kg'òè, igaba táá gatu di kgoarasean kúrú naka i c'èe cg'ãean qàbi tcãa guu; kg'òè mée tu Nqarim di tu tséé-kg'ao tu iise. ¹⁷ Wèé khòean tu tcom. Gatu ka c'èean tu ncàm. Nqari ba tu q'ád. X'aiga-dxoo ba tu tcom.

Krestem dis xgàrakus dis sere-sere sa

¹⁸ Qãan mée i gaan ka q'òòsean wèé tcoman cgoa komsana; ãe qãe a tc'aun koe cúí tamase, igabaga ãe xgàrá ne koe ga hëéthéé e. ¹⁹ Ncèe c'èem khòem kò Nqari bam mààsea hãa domka káà chìbise xgàraèa, a ba a qád tcáo ii, nem gha *Nqari ba dqom* me. ²⁰ Ncèe chìbian tu kò kúrú a ko gaan domka xg'ámmè, a tu a qád tcáo ii ne tua gha gaan domka dqommè? Igaba ncèe qãean kúrú domka tu kò xgàraè, a gaan koe qád tcáo ii nem gha Nqari ba dqom tu u. ²¹ Ncèes gúus domka tu kò tciièa, gatagam kò thée Kreste ba gatu domka xgàraè khama, sere-sere sam kò guua máá tu u, nxãasega tu gha xùri dàò Me ka,

²² “cúí chibi ga kúrú tama ba,

i ko táá cúí kàaku ga kg'áma ba koe tcg'oa.”

²³ Eëm kò cóèè kam kò táá cóèkuan kabia máá ne, a ba a kò ãem kò xgàraè ka táá bìri ne, kabisem gha a hàà xgàra ne sa, igabam kò ãe ko tchànose xgàra Mem koe mààse. ²⁴ Gam ncèe kò gatá di cg'urian tc'áróa ba ka xgàu hìis koe xgàma hãa ba, nxãasega ta gha cg'urian x'óóa máá, a ta a gha tchànoan kg'òèa máá ka. Gam di chìbian ka tu kg'òèkaguèa hãa. ²⁵ Hoàko zi ghùu zi khama tu kò ii, igaba tu ncèeska gatu dim Kòre-kg'aom koe kabisèa hãa khama, Q'òé-kg'aom gatu di tc'èean di ba.

3

Khòe zi hëé naka khòe xu hëéthéé e

¹ Khòe saòe, gaam dàòm cúim kaga mée sao gasao di xu khòe xu mààse. Ncèe cúí-kg'áa xu ga kò *Nqarim dim* kg'ui ba dtcòm tama ne, xu ga nxãaska káà kg'uise gaxu di zi khòe zi di kg'òòan ka kúrúe a dtcòm, ² ncèe nta sao ko ma *Nqari ba* q'ád a tcom-tcomsa ii sa xu kò bóò ne. ³ Gasao di t'òean mée i tc'áróa sao ka tchàa koe táá guu, tóróèa c'òòan hëé, naka gautan cgoa kúrúèa gùuan hãa di hëé, naka t'òè qgáian hãan ka hëéthéé koe. ⁴ Igaba mée sao tcáo sa q'oo koe t'òè sao ii, t'òean chòò tama a, qãe a tc'aua tc'èean di i, ncèe Nqarim tcgái q'oo koe kaisase qaa-qaasa a. ⁵ Ncèea gaam dàòm khòe zi tcom-tcomsa zi kg'aika di zi, ncèe kò gazi di nqòòan Nqarim koe tòóa hãa zi kò ma t'òè-t'òese ga a, gazi di xu khòe xu mààsean ka khama. ⁶ Sarahs khama mée sao ii, ncèe kò Abrahama ba komsana sa, a sa a kò gas dim x'aiga ba ta ma tcii me. Ncèe qãe gùuan sao kò kúrú a c'èe gúu kaga q'ádokaguèe tama ne sao gha gas di sao cóá sao ii.

⁷ Khòe xaoè, gatà iim dàòm cgoa mée xao gazi cgoa kg'òè naka q'ãa, kg'amka tc'áro zi i sa. Gaxao cgoa zi *Nqarim di* aban kg'òèan di di zi q'òò-kg'ao zi i ke mée xao tcomkuan cgoa qgóó zi, nxãasega i gha gakhao di corèan táá cúí gúu kaga xgáèè ka.

Qãean kúrú domka xgàrasea ne

⁸ Chõò dis ka méé tu wèé tu ga cúí tc'êe, naka thõò-xama-mááku, naka ncàmku qõekua hãa khòè khama ma, naka cgómku di ii, naka cg'áré-cg'arese. ⁹ Táá méé tu chibi sa chibis cgoa suruta kabi guu, kana cóèku sa cóèkuan cgoa kabi guu; igaba méé tu ts'ee-ts'eekg'aikuan cgoa kabi i; gaan domka tu tciièa hãa ke, nxãasega tu gha ts'ee-ts'eekg'aikuan q'õò ka.

¹⁰ *Nqarim dis Tcgãyas ko méé khama a ko máá:*

“Dìim wèém ãe gha ko kg'õèan ncàm ba,
a ba a qãè cáman bóò kg'oana ba
méém gam dim tam ba cg'ãè gúùan koe hëé
naka kg'áma ba kàa di kg'uiian koe hëéthëé xgáè.

¹¹ Cg'ãè gúùan koe méém tcg'oa naka qãèan kúrú,
tòókuan méém qaa naka baa x'ãà máá a.

¹² X'aigam di tcgáia nea ãe tchàno ne koe hàna,
i ko Gam di tceean gane di còrèan komsana,
igaba i X'aigam di kg'áian
ãe ko cg'ãèan kúrú ne cgoa tsééa xg'ae tama,”
témé.

¹³ Ncèè qãè gúùan kúrú tu kòò x'ãà máá ne i gha diin thõò-thõo tu u?
¹⁴ Tchànoan kúrú domka tu ga ko xgàrase igaba tu ts'ee-ts'eekg'aièa hãa. Táá méé tu ãe ne ko bèe sa bèe guu, táá q'aekaguè guu. ¹⁵ Igaba méé tu tcáóa tu koe Kreste ba X'aigam iise nxará tcg'óò naka dqomè Me. Ncèè c'èem khòèm kòò ãe tu úúa hãa nqòòan ka tèè tu u ne méé tu wèé x'ae ka xoa me tu gha sa kg'ónòsea máána hãa. ¹⁶ Igaba méé tu qámsean hëé naka tcomkuan hëéthëé cgoa ncèè gúùan kúrú, naka tchàno tcáóan úúa hãa, nxãasega ne gha dùús wèés cg'ãès ãe ne ko gatu ka kg'uis koe, ãe ko Krestem koe qãèse kg'õèan gatu di ka ko kg'ui ne, saucgae ka. ¹⁷ Gatà ma tu ga ko ma qãèan kúrú igaba tu gha xgàrase, ncèè Nqarim kòò tc'êe ne. Ncèes gúù sa cgáé si i, cg'ãèan kúrú domka xgàrasean ka khama. ¹⁸ Krestem igabam kò cúí q'oro chibian domka xgàràè khama, tchànom Khòèm iise tchàno tama ne khòè ne domka, Nqarim koem gha nxãasega úú tu u ka. Ncèè kò tc'áróm koe x'ooan koe tcãàè, a Tc'èem ka kg'òèkaguè ba. ¹⁹ Gaam Tc'èem koe hànaseem kò síí ãe qáèèa tc'èean qáè-nquuan koe xgaa-xgaa. ²⁰ Nqari ba xg'ao komsana tama ne di tc'êe e kò ii, ncèem kò Nqari ba *tcóóse ne gha ka* qáò tcáóse qãà ne, Nowam ko araka ba tshào x'ae ka. Cg'orò ne khòè ne 8 ne cúí nea kò *arakam* koe hàà, a tshàam koe guu a kg'òèkaguè. ²¹ I gaa tshàan tcguù-tcguukus dis x'ái si i, ncèeska igaba ko kg'òèkagu tu u sa, cgáé-q'oom di cg'urian xg'aàra tcg'òós ka tamase, igabas tchànos tcáós dis dtcàrà si i Nqarim koe. X'ooan koe tèes Jeso Krestem dis ka i ko kgoara tu u, ²² ncèè nqarikg'ai koe qõòa ba, a ba a kg'òm x'òàm Nqarim dim xòè koe hàna, moengelean hëé naka tc'ãà-cookg'aian hëé naka qarian hëéthëéa Gam dòm q'oo koe hãa.

4

Nqari ba kg'òèa máá

¹ Ncèem ma Kreste ba Gam dim cgàam koe xgàràèa khamaga ma méé tu gatu igaba Gam di tc'êe-kg'áman úúa, gaam ãe cgàam koe xgàràèa hãa ba chibian cgoa xg'ara hãa ke. ² Gaa domkagam ncèeska nqóòmkg'ai di kg'òè-q'ooa ba koe cg'ãè zi tc'êe zi khòèan di zi kg'òèa máá tama, a ko Nqarim di ncàmam kg'òèa máá. ³ Ncèè nqáéam x'aèm ka tu kò tc'ãòa x'aèan kg'òè a ko tãá zi qhàò zi di ne ko tc'êe sa kúrú khama, a ko cg'áràn kúrúate, cg'ãè zi

tc'êe zi hêé, kg'áà nqáésean hêé, nqàrean hêé, kg'áàè ko zi qgài zi koe hãa sa hêé, naka kúrúa mááse di nqárian dqomàn ncêe ntcoe-ntcoesa hêéthêé e. ⁴ Gane cgoa tu kò táá xg'ae a tchòà úú tamas kg'òè sa kg'òè domka ne ko are tu u, a ko gatu ka cg'ãese kg'ui. ⁵ Igaba ne gha êe x'ooan hêé naka kg'òèan hêéthêé xgàran kg'ónòsea máána hãam Nqarim koe xoara mááse. ⁶ Ncêes gúús domka i qãè tchòàn êe x'óóa khòèan koe ga thêé xgaa-xgaaèa hãa khama: nxãasega ne gha cgàam koe khòèan khama ma xgàraè, a ne a gha tc'êem koe Nqarim *ko ma kg'òè* khama ma kg'òè ka.

⁷ Wèé zi gúú zi di chòò-q'ooa ne cùu u. Ke tu q'ano-tcáo naka qgóósea hãa, nxãasega tu ga còrè ka. ⁸ Wèé zi gúú zi tc'amkg'ai koe méé tu kaisase ncàmku, ncàmku sa ko kái zi chibi zi qàbia tcãà ke. ⁹ Qãèse méé tu x'áéa tu koe hàakaguku, kg'ui úú tamase. ¹⁰ Eëm ma Nqari ba tâáka dàòan cgoa Gam di cgómkuan máà tua hãa khama méé tu êe zi máàku zi qãèse tséékagu naka c'êe ne tsééa máá. ¹¹ Ncêe c'êem khòèm kò kg'ui ne méém Nqarim di kg'uian *ko kg'uim khòèm* khama ma kg'ui. C'êem khòèm kò tséé ne méém Nqarim máà mea qarian cgoa tséé, nakam gha nxãasega Nqari ba wèé zi qgài zi koe dqomè, Jeso Krestem koe. Gam koe méé i chòò tamase dqomkuan hêé naka qarian hêéthêé hãa. Amen.

Dtcòm-kg'ao tsi i domka xgàrasea ne

¹² Ncàm-ncamsa tuè, thòòkas kúrúa bóòkus êe tu ko xgàraès ka méé tu táá arekaguè guu, c'úua tuas gúús kúrúse cgae tu u kos khama ma. ¹³ Igaba méé tu qãè-tcao, ncêe tu kò ma Krestem kò ma xgàrasea hãa khama ma xgàrases ka, naka tua gha nxãasega Gam dim x'ám ko x'áise ka kaisase qãè-tcao. ¹⁴ Krestem dim cg'òèm domka tu kò còèè ne tu ts'ee-ts'eekg'aièa hãa, Tc'êem x'ám di ba hêé naka Nqarim di ba hêéthêéa gatu koe hãa khama. ¹⁵ Igaba ncêe gatu ka c'êem kò xgàrase ne méém táá cg'òo-kg'ao ba ii, kana ts'ãà-kg'ao ba ii, kana cg'ãè kúrú-kg'ao ba ii, kana khòè ne di gúúan koe káise tcãàseam khòè ba ii guu. ¹⁶ Gaa domka, Krestem di tsi khòè tsi iise tsi kòo xgàraè ne méé tsi táá saucgae guu, igaba méé tsi êe tsi úúam cg'òèm domka Nqari ba dqom.

¹⁷ X'aè ba hààra hãa, xgàrakuan gha Nqarim dim nquum *di ne* cgoa tshoa-tshoa di ba. A ncêe gatá cgoam kò tshoa-tshoa ne sa gha dùú sa kúrúse êe Nqarim di qãè tchòàn komsana tama ne koe?

¹⁸ “Ncêe tchànóm khòèm koe i kò qari ii kgoaraèm gha sa, ne ia gha nxãaska êe Nqari-tcáo tamam khòèm koe hêé naka chibi-kg'aom koe hêéthêé dùú sa kúrúse?”

¹⁹ Gaa domka méé ne, ãem ma Nqari ba tc'êea khama ko ma xgàrase ne, tcom-tcomsam Kúrú-kg'ao ba mááse, naka nea qãèan kúrú cgoa *còoka qòò*.

Cg'aré-cg'aresea ne (5:1-14)

5

Kaia ne hêé naka cg'aré ne hêéthêé e

¹ Eë gatu xg'aeku koe *hàna xu* kaia xu *kerekes di xu* cgoar ko kg'ui, ncêer tíí thêé gaxu ka c'êe ii ra. Krestem di xgàrasean tcgáia te cgoa bóda hãa a gha gataga ncêe ko hàà x'áiè x'ààn koe hãa ra, ² *domkar ko kaisase dtcàrà xao o a ko máá*: Ghùu zi Nqarim di zi xao kòre. Q'òé zi, qaase i ko domka tamase, igaba tcáoá xao di tc'êean domka, ãem ma Nqari ba ncàma hãa khama. Ncêes tséé sa kúrúan di ncàman úúa hãase méé xao kúrú si, surutan qaa tamase. ³ Ghùu zi êe tshàu q'ooa xao koe tcãàèa hãa, kòre zi

xao gha ka zi koe, méé xao táá x'aigan kúrúse guu, igaba méé xao gazi koe x'ái sa ii. ⁴ Naka xaoa gha nxāasega, ãem ko kaim Kõre-kg'ao ba hàà ne, kaà tama x'áàn dis cába sa hòò.

⁵ Gatu ãe cg'aré tu méé tu gataga ãe xu kaia xu komsana. Wèéa tu ga méé tu cg'aré-cg'aresean cgoa hãakaguse gatu ka c'ëea ne koe, “Nqari ba ko ãe ko bóòse ne xguì igabam ko ãe ko cg'aré-cg'arese ne cgómkuan máà” ke.

⁶ Gaa domka méé tu cg'aré-cg'arese Nqarim dim kaim x'òàm dòm q'oo koe, nxāasegam gha hààkom x'aèm ka ghùì tu u ke. ⁷ Gatu di káise tc'ëe-tc'ëesean wèé ga Gam koe ncemea úú, gatu cgoam tchõà úúa ke.

⁸ Qgóósea méé tu hãa naka kókòda hãa. Gatu dim cg'õo-kg'aom dxãwa ba ko kg'aekom gàm khama ma caate ke, a ko c'ëe khòèan qaa, kg'oom gha a. ⁹ Xguì me naka dtcòman koe qarika téé, q'ana tu hãa, ne gatu ka c'ëe ne nqóòmk'g'ai koe gatà ii xgàrasean koe hàna hãa ke.

¹⁰ Eë tu xòm x'aè-coan xgàrasea hãa qãá koem gha Nqarim wèé cgómkuan di ba, ncëe ko Gam di chõò tama x'áàn koe Jeso Krestem koe tciia úú tu u ba, Gam ka kaba-kaba tu u, a gha kúrú tu u tu qari, a qarika téé, tchànose. ¹¹ Qarian méé i Gam koe chõò tamase hãa. Amen.

Còo di zi tsgámkaguku zi

¹² Silefanom* di hùikuan cgoar xòmse góá máá tua hãa, ncëer ko máá tcom-tcomsam qõe me e témé ba. Korè tu ur ko a ko nxàea tseegukagu, ncëea Nqarim dis cgómkus tseegu di si i sa. Gaas koe qarika téé.

¹³ Eë Babilone koe hànas *kerekes*, ncëe gatu cgoa nxará tcg'òòèa sa ko tsgám tu u, me ko gataga thëé tirim cóám Mareko ba tsgám tu u. ¹⁴ Tsgámku tu x'obèkus ncàmkuan dis cgoa.

Tòókuan méé i gatu wèé tu cgoa hãa, Krestem koe hàna tu.

* **5:12:** Silefano - Silefanom di c'ëe cg'òèa nea Silase e.

2 PETERE

Peterem dis tcgāyas cam di sa

Téé-cookg'ai sa

Ncées tcgāyas koem kò Petere ba dtcòm-k'g'ao ne tshúù-ntcōan di xu xгаа-xгаа-k'g'ao xu ka q'āa-q'āa, naka cg'āèan gazi xгаа-xгаа zi koe ko guu a tcg'oa zi ka hēéthēé e.

Petere ba kò gam di ne nxará-k'g'ao ne ntcàm, tseegu di xгаа-xgaan Nqarim di ne gha qgóoa qari ka, tseeguan ncēe kò Jeso ba bóda hāa a kóma hāa xu khóe xu ka nxāèe e.

Petere ba ko káise gané èe kò bìrīsea, Krete ba cuiskaga kabise tite témé ne ka ko k'g'ui. Krete ba qanega kabise tama, qád tcáo Me e khama: Cúí-k'g'áia ne ga gha kaakaguè sam Nqari ba tc'èe tama, igabam ko wèém khómè gha chibian koe tcóose sa tc'èe (3:9).

Qaa-qaasa k'g'uia ne:

- cg'āèa ne

Tcgāyas q'oo koe hàna zi:

- Dtcòm-k'g'aom di tcièe ne (1)

- Tshúù-ntcōa di xu xгаа-xгаа-k'g'ao xu (2)

- Còo dis hàas Krestem di sa (3)

Dtcòm-k'g'aom di tcièe ne (1)

Tsgámkaguku zi

¹ Tíí ra Simone Petere ra a, qāa a x'áè úú-k'g'aor* Jeso Krestem di ra.

A ra a ko gatu dtcòm-k'g'ao tu ncées tcgāya sa góá máá. Gatá dim Nqari ba hēé naka Jeso Krestem gatá dim Kgoara-k'g'ao ba hēéthēé di tchānoan koe tu guu a ncées dtcòm sa hòda, ncēe sixae dis dtcòm khamaga ma cgáé ii sa.

² Cgómkuan hēé naka tòókuan hēéthēé méé i gatu xg'aeku koe càuse, Nqari ba hēé naka Jesom gatá dim X'aiga ba hēéthēé tu gha gatu ka q'āa ka.

Nqarim dis tciiku sa hēé naka Gam di nxará tcg'òoa máásean hēéthēé e

³ Nqari ba Gam di x'áan koe hēé naka Gam di qāèan koe hēéthēé tciia óá taa hāa, ta gatá ka q'āa Mea hāa, a Gam di qarīan ka k'g'ōèan hēé naka Nqari-tcáoan hēéthēé di gúuan wèé máàèa hāa. ⁴ Ncēm dàòm kam kò kaisase cgáé a kaia zi nqóokaguku zi máa ta a, nxāasega tu gha gaa zi gúú zi koe guu a Nqarim khama ii[†] ka, a tu a cg'āèe zi tc'èe-k'g'ám zi koe qgóea tcg'oa, ncēe nqóomk'g'ai koe hàna hāa a ko x'oos koe úú tu u zi.

⁵ Ncēe gúuan domka méé tu qarika tséé naka gatu di dtcòmān koe qāèan càù, naka gatu di qāèan koe q'āan càù, ⁶ naka q'āan koe qāè qgóósean càù, naka qāè qgóósean koe qád tcáoan càù, naka qád tcáoan koe Nqari-tcáoan càù, ⁷ naka Nqari-tcáoan koe gatu ka c'èean ncāmān càù, naka gatu ka c'èean ncāmān koe ncāmku sa càù. ⁸ Ncēe zi gúú zi tu kò tc'āòase úúa hāa ne zi gha kúru tu u tu táá kàà hùì, igaba tc'aróan kúru, nxāasega tu gha gatá dim X'aigam Jeso Krete ba qāèse q'āa ka. ⁹ Igaba ncēe c'èem khómè

* **1:1:** x'áè úú-k'g'ao - Gerika sa ko "apostolo" témé. † **1:4:** Nqarim khama ii - Gerikas ka ta ga gataga ncēeta ma góá kabì a máá: "Nqarim di ii-q'ooan tu máàèa," témé.

kò úú zi tama nem káà tcgáí me e, a ko kg'ama cúuse bóò, a gam di chìbian ncií koem xg'aàèa sa c'urúa hãa.

¹⁰ Gaa domka, tí qõe ga tuè, qarika tséé naka tua x'ái, *Nqarim* tcii tua hãa a nxará tcg'òóa mááse tua hãa sa[†]. Ncêe zi gúú zi tu kò kúrú ne tu cuiskaga cg'áéa hãa tite ke. ¹¹ Ncêem dàòm ka tu gha chòò tama x'aian gatá dim X'aiga a Kgoara-kg'aom Jeso Krestem di koe cgáés hààkaguku sa hòò.

Krestem di x'ààn hêé naka Nqarim dim kg'ui ba hêéthêé e

¹² Gaa domkar gha ko wèè x'aè ka ncêe zi gúú zi ka tc'êe-tc'êe tu u, q'ãa zia tu hãa, a tseeguan êe tu úúa hãa koe qari-qarièa hãa igabaga. ¹³ Tíí ko bóò si tchàno ii sa, ncêem *tc'áróm*^S koer kg'òèa hãas nooser gha tc'êe-tc'êe tu u, a ncêem dàòm ka ntcàm tu u si i. ¹⁴ Xòm x'aè q'oo koer gha nxõo me sar q'ana hãa, ncêem ma gatá dim X'aigam Jeso Kreste ba ma q'ãa-q'ãa tea hãa khama. ¹⁵ A ra a gha qarika tséé a bóò, x'óóar ko hãa ne^{**} tu gha wèè x'aè ka ncêe zi gúú zi ka tc'êe-tc'êese sa.

¹⁶ Eè xae kò gatá dim X'aigam Jeso Krestem di qarian hêé naka Gam di hàà-q'ooan hêéthêé ka bìrí tu u ka xae kò huwa zi chòà^{††} tama khama; igabaga xae kò tcgáía xae cgoa Gam di kaia x'ààn bóóa hãa. ¹⁷ Nqarim Abo ba kò koa Me a dqòm Me khama, ãem kò gatá iim dòm ba kaisase tc'amaka hãam x'ààm koe guu a Gam koe hàà ka, a ko máá: “Ncêe ba Tirim Cóá Me e, ncàmàr hãa ba, ncêer Gam koe kaisase qãè-tcaoa hãa ba,” ta ko méé ba. ¹⁸ Sixae ka xae ko ncêem dòm ncêe ko nqarikg'ai koe guu a hàà ba kóm, Gam cgoa xae kò tcom-tcomsam xàbim koe hãa ka.

¹⁹ Ta porofitian dim kg'ui ba úúa hãa, ncêe tseegukaguèa hãa ba. Qãèse tu gha ko hêé, ncêè tcáóa tu tu kò *ncêem kg'uim* koe tòò ne, ntcúús qgáís koe ko x'àà-x'aas lampis khama, i nxãakg'aiga qõò a síí q'uu, Me Q'úú Tconò ba síí tcáóa tu koe x'áíse. ²⁰ Kaisase cgáés gúús q'ãa *méé* tu sa ncêe si i: *Nqarim dis* Tcgãyas koe hàna porofita ne cuiskaga gaan ka nxàesea hãa tite. ²¹ Porofita ne qanega khóèan di ncàmàn koe guu ta ga hãa khama; igaba i kò Nqarim di khóèan Tcom-tcomsam Tc'êem ka tcêè-tcuièa hãase kg'ui i.

Tshúù-ntcõan di xu xгаа-xгаа-kg'ao xu (2)

2

¹ Igabaga i kò gataga thêé tshúù-ntcõa di porofitian khóè ne xg'aeku koe hàna hãa, ncêe i gha gatu xg'aeku koe ma tshúù-ntcõa di porofitian ma hãa khamaga ma. Ncêe gha tshúù-ntcõa di zi xгаа-xгаа zi cg'òoko zi óága xu, a gha X'aigam ncêe x'ámá tcg'òó xua ba xõase xu, a gha gatà hêéan ka kaias cg'ãès qháése gha hàà sa tciiá óá cgaese. ² Ne gha kái ne gaxu di zi dàò zi cg'áràn di zi xùri, me gha tseeguan dim dàò ba gaxu domka cg'uri-cg'uriè. ³ Ncêe xu porofiti xua hõa-hõana-tcaoa hãa khama xu gha kúrúa mááseèa zi tchòà zi chòà máá tu u, nxãasega xu gha gatu koe surutan hòò ka. Gaxu di xgàrakua ne nciísega hãa a ko qãà xu, i gaxu di cg'òokuan cúú u, a gha tseegukaga hàà.

[†] **1:10:** x'ái *Nqarim* tcii tua hãa a nxará tcg'òóa mááse tua hãa sa - Gerika sa ko “gatu di tciikuan hêé naka nxará tcg'òókuan hêéthêé qarikagu,” témé. ^S **1:13:** tc'áró - Gerika sa ko tc'áróm ka máá: “xgàùekom nquu ba,” témé. ^{**} **1:15:** x'óóar ko hãa ne - Gerika sa ko “qõòar ko hãa ne” témé. ^{††} **1:16:** chòà - Gerika sa ko “xùri” témé.

⁴ Nqari ba kò táá moengelean ãe kò chìbian kúrú cgóm, igabam kò chõò tamam c'eem q'oo koe xaoa tcãà a, i gaa koe ntcùús di tàúan cgoa qáéa ntcòòea hãa, a hãa a ko xgàrakuan ñim cáim ba qãà. ⁵ Nqari ba kò gataga táá nciím nqõó ba cgóm, a kò khòé ne ãe Nqari-tcáo tama ne koe tshàa ba óága, igabam kò Nowa ba hãé naka c'ãe ne ⁷ ne hãéthãé guu. Nowam ncãe kò tchànoan ñim xгаа-xгаа-kg'ao ba ii ba. ⁶ A ba a Nqari ba Sodoma ba hãé naka Gomora ba hãéthãé di tsara x'áé-dxoo tsara xgàra, a dàòa cg'õo tsara a, tsara tháúan kúrú, a ãe gha hàà Nqari-tcáo tama ne khòé ne koe x'ái sa kúrú tsara a, ⁷ a kò tchànom khòém Lote ba kgoara, ncãe kò cg'ãè cau a x'ãè-kg'ám úú tama ne khòé ne di qgóósean ka thõòka xháéan koe hãa ba. ⁸ Eëm khòém tchàno ba kò gane xg'aeku koe x'ãèa hãa, a ba a kò ko cáim xu ko ma q'uu khama ko ma gane di zi tséé zi x'ãèan úú taman di zi ka thõò-xamkaguè, ncãem kò ko gane koe bóò a ko kóm zi. ⁹ Ncãeta i ko ii nem nxãaska X'aiga ba dtcòm-kg'ao nem gha gane di kúrúa bóòkuan koe ma kgoara sa q'ana hãa, naka gane ãe cg'ãè cau nem gha ma xgàrakuan tòóa máá sa hãéthãé e, me gha nxãakg'aiga síi xgàrakuan ñim cáim ba tcãà. ¹⁰ Si gha ncãe sa kaisase kúrúse, gaxu ãe cg'ãè zi gúú zi tcáoá xu ka ncãmmea hãa zi ko kúrú xu koe, ncãe gataga *Nqarim* di qarian ntcoea hãa xu.

Ncãe xu xгаа-xгаа-kg'ao xu tshúú-ntcõa di xua ko bóò-boose a qari tcúú xu u, a xu a nqarikg'ai di tc'ãà-cookg'aian q'áo tama a ko cóé e. ¹¹ Moengelean ncãe qari, a gaxu ka kaisa qarian úúa hãa igaba i kò táá ãe *tc'ãà-cookg'aian* chìbi-chibi, a kò gataga táá X'aigam cookg'ai koe cóé e. ¹² Igaba xu kò ncãe xu khòé xu qãáka ka di kg'oo-coan ncãe káà tc'ãe khama ma qgóóse, ncãe qgóó i gha a cg'õoè domka xammèa hãa a, a xu a ko c'úúa xu hãa gúúan koe cóèkuan nxàe. Gaas cg'õokus ães cúis *kg'oo-coan dis khama iis* kaga xu gha cg'õoè. ¹³ Eẽ xu kúrú hãa thõòan domka xu gha thõòan cgoa suruta kabìè. Gaxu di tc'áróan tc'ãea hãa gúúan xu ko cáman téé-tãe koe kúrú, a xu a ko nxãan ka qãè-tcaokaguè. Khòé ne xu ko hoàkagu, a ko gatu cgoa xu kòo tc'óo ne sau-sauga zi gúú zi kúrú. ¹⁴ Cg'áràn ñim tcgáim cgoa xu ko khòé zi bóò*, a chìbian kúrú chõòkagu tama, a xu a ko gane ãe *gane di dtcòman* koe qari tama ne cg'ãèan ñim ntcómms koe tcéèa úú, a hoà-hoànan-tcao xu gha sa xгаа-xгааe hãa. Nxãakamaga xu Nqarim di cgúikuan dòm-q'oo koe hãa. ¹⁵ Tchànoan ñim dàò ba xu guua hãa, a hoàra hãa, a ko Beorem ka cóásem Balame ñim dàò ba xùri, ncãe cg'ãè gúúa nem ko kúrú domkam ko surutaè marian ncàma hãa ba. ¹⁶ Igabam kò gam di cg'ãè cauan q'oo koe, donghim ka dqàèè. Kg'ui tamam kg'oo-coa ba, igaba kò khòéan ñim dòm cgoa kg'ui, a porofitim di temean chõòkagu ba.

¹⁷ Ncãe xu khòé xua c'óò hãa xu tsgóre xu khama ii, túú-c'òò zi kiam tc'ãám ka ko xabùèate zi khama xu ii, ncãe ts'ãe-ts'ães dcúú-qom sa tòóa mááèa hãa xu. ¹⁸ Gaxu di kg'ámna ne dqomsean di kg'uiian ncãe káà hùì ka cg'oèa hãa. Xu ko cg'ãè zi gúú zi tc'áróm ka ncãmmea hãa zi tséékagu, a gazi cgoa ãe nxãwaga tshoa-tshoa a ko cg'ãèm dàòm koe tcg'oa khòéan gaicara hoàkagu.† ¹⁹ Kgoarasean xu ko khòé ne nqòòkagu, ãeta xu gaxu ma cg'õokus di cg'ãè cauan di xu qãà xu u igaba. Dùús wèes ãe ko khòé ba qaria sa ka tàà sa ko gaas ñim qãà ba kúrú me khama. ²⁰ Ncãe khòém kò ko nqòóm di cg'ãèan nxanagu, gatá ñim X'aigam Kgoara-kg'aom Jeso

* **2:14:** Cg'áràn ñim tcgáim cgoa xu ko khòé zi bóò - Gerika sa ko máá: "gaxu di tcgáia nea cg'áràn ka cg'oèa hãa," témé. † **2:18:** Gerika sa ko máá: "Xu ko tc'áróm ka ncãmmea hãa zi gúú zi cg'ãè zi tséékagu, a ko gazi cgoa hoàkagu gane ãe tseeguan ñim dàòm koe hoàra hãa ne koe nxãwaga tshoa-tshoa a ko tcg'oaku ne," témé.

Krestem q'ãa ka, a kabise a gaicara gaan ka qg'óo a tààè, nem nxãaska ãem kò tshoa-tshoa kam kò hãnas tée-q'oos ka kaisase cg'ãès koe hãnaa. ²¹ Eë khòean koe i ga xg'ao qãè e, táá i ga tchãnoan dim dàò ba q'ãa sa, q'ãa me naka kabise na gaicara tcom-tcomsam x'áè-kg'ám, ncêe i kò máàèa hãa ba xõasean ka tamase. ²² Ncêe khòean koe kúrúsea hãa sa ko ncêe kg'uian nxàea tseegukagu, ncêe ko máá: “Haghu ba ko gam di cg'òean koe kabise, me ko xg'uum ãe xg'aàèa hãa ba kabise a sí gaicara tçàn koe dìbì-dibise,” témé.

X'aigam Nqarim dim cáim ba (3)

3

¹ Ncãm-ncamsa tuè, ncêea ncêeska cáim dis tcgãyas tiris ga si i gatu koe. Wèè sara tcgãya sara ncêer góá hãa sara koer gatu di tc'ëean ghùì-ghùia hãa, tc'ëe-tc'ëe tu u tu q'ano zi gúù zi ka tc'ëean ka. ² Ra ko tc'ëe, kg'uian ncêe nqáèa hãa x'áè ka kò tcom-tcomsa xu porofiti xu ka kg'uiè hëè naka x'áè-kg'áman X'aigam Kgoara-kg'aom ka tu kò máàè hëéthéè tu gha tc'ëe-tc'ëese sa, ncêem kò gatu di xu x'áè úú-kg'ao xu ka máà tu u.

³ Kg'aika dis gúùs ka méé tu q'ãas gúù saa, còò di xu cáim xu ka i gha c'ëe nçoi-kg'aoan x'áise, ncêe i gha gaan di kg'òean gaan di tcáòan ncàma hãa zi gúù zi ka qòòkaguè e, i gha nçoi tu u, ⁴ a gha tãe tu u a máá: “Gaam ãe kò nqòòkagu tua hãa kabisem gha a gaicara hàà sa ba ndaa? Gatá ka tsgõose ga xu ncíise x'óóa hãa, igabagas wèès gúù sa qanega ãem kò xg'ao ntcóò a nqóò ba tshoa-tshoase nes ii khamaga ii,” témé. ⁵ Q'ãa tc'ëease ga ne ko ncêe tseeguan koe tc'irì-tc'irise, ncêe ko máá, ncíi kuri ka i kò nqarikg'aian hãa, me kò nqóò ba Nqarim dim kg'uim ka kúrúse, a kò tshàan ka kúrúè, naka tshàan cgoa hëéthéè, témé e. ⁶ Me kò nqòóm ncíi x'áè di ba gaa tshàan ncêe kaga kaàkaguè, tshàan kam kò tòmme khama. ⁷ Ncêe hàna hãa nqarikg'aian hëè naka nqóò ba hëéthéèa gaam kg'uim ncêem cúim kaga c'ee ba tòóa máàèa hãa. A xgàrakuan dim cáim ba hëè naka Nqari-tcáó tama ne gha hàà cg'õoem cáim ba hëéthéè tòóa máàèa hãa.

⁸ Igaba ncãm-ncamsa tuè, táá tu cúis gúùs ncêe sa c'urù guu: X'aigam Nqarim kam cúim cáim ba 1,000 kurian khama noo, i 1,000 kurian cúim cáim khama noo sa. ⁹ X'aiga ba ãem nqòòkagua hãas koe ão tama, ncêe ne c'ëe ne ma tc'ëea hãa khama, igabam gatu koe qáò tcáó Me e. A cúì-kg'áia tu ga gha kaàkaguè sa tc'ëe tama, igabam ko wèem khòem gha chibian koe tcóóse sa tc'ëe.

¹⁰ Igabam gha X'aigam dim cáim ba ãem ko ts'ãà-kg'ao ba ma hàà khama ma hàà. Nqarikg'ai ne gha kaim tcéé-tcêem ka kaàkaguè, zi gha gaan q'oo koe hàna zí gúù zi c'ëem ka cg'õè, me gha nqóò ba hëè nakas wèès gúùs ãe gam koe hàna sa hëéthéè dàoa cg'õè!

¹¹ Kháé nxãaska, ncêe wèès gúùs kò ko hàà ncêem dàòm ka cg'õè, ne méé tu nxãaska gatu mta ii tu khòè-x'òà tuas gúù saà? Gatu dis kg'òe sa méès tcom-tcomsa ii naka tu Nqari-tcáóa hãa tu khòè tu ii, ¹² ãe tu hãa a ko Nqarim dim cáim ba qãà, a ko gaam cáim di hàà-q'ooan qhàé-qhae ka. Cáim ncêe gaam ka i gha nqarikg'aian c'ëean ka dàoa cg'õè, a tòm-tommè, i gha nqarikg'ai koe hàna gúúan kùruan ka kgonse ba. ¹³ Igaba ta gatá hãa a ko ãem Gabá nqòòkagu taà hãa nqarikg'aian kaba hëè naka kaba nqóòkg'aian hëéthéè qãà, ncêe tchãnoan x'áèa hãa koe.

¹⁴ Gaa domka tu, ncãm-ncamsa tuè, ãe tu hãa a ko ncêe gúúan qãà ka, wèé garia tu ka kúrú naka tua q'ano ii, naka kàà chibi ii, naka tua Gam

cgoa tòókuan úúa hãa. ¹⁵ Tc'ëea tu q'oo koe tu guu naka bóða q'ãa, gatá dim X'aigam di qád tcáóa nea ko kgoarasean nxàe sa, ncëem kò ma gatá ka káíkhoem ncàm-ncamsam Paulo ba ma Nqarim ka tc'ëean máàèa hãa a kò ma góá máá tu u khamaga ma. ¹⁶ Gam di zi tcgãya zi wèé zi ãem góáa hãa zi koem ko ncëe zi gúù zi ka tíi ko méés gúùs ga sa kg'ui, zi c'ëe zi qari gúùan ncëe thamkase kóma q'ãaè tama úúa hãa, ne ko c'ëe ne, ncëe xgaa-xgaase ta ga hãa ne hëé naka gane ãe *dtcòmàn koe qarika téé* tama ne hëéthëé ko qg'urì zi, ncëe ne ko nxãakamaga c'ëe zi Tcgãya zi *Nqarim di zi* ka hëé khama, a ko cg'òoku sa óága cgaese.

¹⁷ Gaa domka méé tu gatu, ncàm-ncamsa tuè, ncëe zi gúù zi tu nxãakamaga q'ana hãa ke, q'óésea hãa, naka tua x'áè-kg'ám úú tama khóèan di tsaan ka táá hoàkaguè, naka gatu dis téé-q'oos ncëe tu gaas koe qarika tées koe tcg'òóè guu. ¹⁸ Igaba méé tu gatá dim X'aiga a Kgoara-kg'aom Jeso Krestem di cgómkuan hëé naka q'ãan hëéthëé koe kai. Ncëeska hëé naka chòò tamase hëéthëé méé i Gam koe dqòm'kuan hãa! Amen.

1 JOHANE

Johanem dis tcgãyas tc'ãà di sa

Téé-cookg'ai sa

Tc'ãà dis tcgãyas Johanem di sa cím sara tséé sara kaia sara úúa hãa:

1. Gas di ne nxará-kg'ao nes ko ntcàm, Jeso Krestem koe ne gha guu a Nqarim cgoa kg'òè ka.
2. Gas di ne nxará-kg'ao nes ko dqàè, ãe gha ko tshúù-ntcõa di xu xгаа-xгаа-kg'ao xu xùri ne. Ncãe xu xгаа-xгаа-kg'ao xu kò xгаа-xгаа, ncãem nqõóm di zi gúù zi tshúù zi i sa, Me Jeso ba gaa domka cuiskaga khòè ba iia hãa tite. Eẽ xu xгаа-xгаа-kg'ao xu kò xгаа-xгаа, kgoaraëa tsi kò hãa ne tsi ncãem nqõóm di zi kg'òè-kg'ám zi koe kgoarasea hãa sa; a xu a kò gataga xгаа-xгаа, tseegu di dtcòmà nea nqõóm di dtcòm tama a sa, i gúù méé tama, nta ma tsi ga ko ma kg'òè igaba. Igabam ko Johane x'ái, Jeso Kreste ba kò tseegukaga khòè Me e sa, a ba a ko náa-kg'am a ko máá, wèè ne ãe ko Jesom koe dtcòm, a Nqari ba ncàmà hãa ne méé ne gane ka c'ëea ne ncàm, témé.

Qaa-qaasa kg'uia ne:

- ncàmku sa
- x'áà ba hëé naka ntcúù ba hëéthëé e
- tseegu sa hëé naka tshúù-ntcõa sa hëéthëé e
- Krestem koe hãa sa

Tcgãyas q'oo koe hàna zi:

- X'áà ba hëé naka ntcúù ba hëéthëé e (1-2)
- Nqarim di ne cóá ne hëé naka dxãwam di ne hëéthëé e (3)
- Tseegu sa hëé naka tshúù-ntcõan hëéthëé e (4:1-6)
- Ncàmkuan di tsééa ne (4:7-21)
- Tãàs dtcòm di sa (5)

X'áàn hëé naka ntcúúan hëéthëé e (1-2)

Kreste ba kg'òèam dim Kg'ui Me e

¹ Gaas ãe kò nqõóm ko tshoa-tshoase koe guu a hàna hãa, ta gaas ka kóma hãa, a tcgáia ta ka bóða hãa, a tshàua ta cgoa qgóó a xáma hãa sa, nxãas ka xae ko xгаа-xгаа tu u, ncãe kg'òèan dim Kg'ui ba ii sa. ² I kò kg'òèan x'áise; xae kò bóð o, a kò gaan ka nxãea tseegukagu, a xae a kò chòð tama kg'òèan ka xгаа-xгаа tu u, ncãe kò Abom cgoa hãa a, a kò sixae koe x'áise e. ³ Ncãe xae kò kóm, a bóða hãa sa, gaas sixae ko xгаа-xгаа tu us ga si i, nxãasega tu gha sixae cgoa cúis gúù sa kúrú ta tsééa xg'ae, si gatá dis cúis gúù sa kúrú a tsééa xg'ae sa Abo ba hëé naka Cóásem Jeso Kreste ba hëéthëé di sa ii ka. ⁴ Xae ko ncães gúù sa góá máá tu u, nxãasega xae gha cg'òèase qãè-tcao ka.

X'áàn hëé naka ntcúúan hëéthëé e

⁵ Xae ncãe tchõan Gam koe kóma hãa, a ko gaan ka xгаа-xгаа tu u, ncãe ko máá: Nqari ba x'áà Me e, i Gam koe cúí ntcúú ga káà a, témé e. ⁶ Ncãe Gam cgoa ta cúis gúù sa kúrú hãa a ko tsééa xg'ae, ta ta kò méé, igaba ta kò ntcúúan q'oo koe qõð, ne ta ko tshúù-ntcõa, a tseegan kúrú tama. ⁷ Igaba ncãe x'áàn koe ta kò qõð, ncãem ma Gabá x'áàn koe hãa khama, ne ta gatá ka c'ëe ne cgoa cúis gúù sa kúrú hãa a ko tsééa xg'ae, i ko Gam dim Cóám Jesom di c'áðan wèè chibian koe q'ano-q'ano ta a.

⁸ Ncèè kàà chìbi ta a, ta ta kòo méé, ne ta ko qàe-qaese, i tseeguan gatá koe kàà a. ⁹ Ncèè chìbia ta ta kòo nxàea tcg'òó, nem tseegu a tchàno Me e, a ba a gha gatá di tchàno taman koe qg'óó máá ta a, a gha thée wèè chìbia ta koe q'ano-q'ano ta a. ¹⁰ Ncèè chìbian ta kúrú tama, ta ta kòo méé, ne ta ko tshúù-ntcōakau Me, Me Gam dim kg'ui ba gatá koe kàà me e.

2

Kreste ba gatá dim Tééa-máa-kg'ao Me e

¹ Tiri tu cóa tuè, ncèe zi gúù zir ko góá máá tu u, nxãasega tu gha táá chìbian kúrú ka. Igaba ncèè c'èem khòem kò ko chìbian kúrú, ne ta Abom koe Tééa-máa-kg'ao ba úúa hãa: ncèe Jeso Kreste ii ba, Tchàno-kg'ao ba. ² Gaam ncèe gatá di chìbian domka dàòà-máákus iise tcg'òóèa hãa ba, chìbia ta ta gha qg'óó mááè ka; gatá cúí ta dian ka tamase, igaba thée wèém nq'óm dian kaga hēéthēe e.

³ Ncèè Gam di x'áè-kg'ámán ta kò qg'óó qari ne, ta q'ana hãa, q'ãa Mea ta hãa sa. ⁴ Ncèè c'èem khòem kò máá, Nqari bam q'ana hãa, témé, igabagam kò Nqarim di x'áè-kg'ámán qg'óó qari tama nem èem khòè ba tshúù-ntcōak-kg'ao me e, i tseeguan gam koe kàà a. ⁵ Igabaga diim wèém èe ko Gam dim kg'ui ba qg'óó qarim koe i tseegukaga Nqarim di ncàmkuan cg'òèase hàna. Ta ncèes gúùs koe guu a q'ana hãa, Gam koe ta hãa sa. ⁶ Ncèè c'èem khòem kò máá, *Nqarim* koem hàna hãa, témé ne i ko qaase, *Jesom* khamam gha ma kg'òè sa.

Kabam x'áè-kg'ám ba

⁷ Ncàm-ncamsa tuè, kabam x'áè-kg'ám bar góá máá tu u tama, igaba nciim x'áè-kg'ám me e, ncèe tu kò nciusega tshoa-tshoases koe úúa hãa ba. Me ncèem x'áè-kg'ám nci ba èe tu kóma hãam kg'uim ga me e. ⁸ Ra ko gataga kabam x'áè-kg'ám ba góá máá tu u, ncèe *Krestem* koe hēe naka gatú koe hēéthēe tseegu ii ba, ntcúu sa ko nqáé, i tseeguan di x'ààn ko nxãakamaga x'àà khama.

⁹ Khòem èe ko máá, x'ààn koem hàna hãa, témé, igaba q'ese ba hòrea hãa ba, qanega ntcúúan q'oo koe hàna, ncèeskaga igaba. ¹⁰ Diim wèém èe q'ese ba ncàma ba x'ààn koe hãa, i cúí gúù tcg'abakagu me gha ga kàà a. ¹¹ Igaba ncèè c'èem khòem kò q'ese ba hòrea hãa, nem ntcúúan q'oo koe hàna, a ba a ko ntcúúan q'oo koe q'ò, a c'úúa hãa ndam ko q'ò sa, ntcúu ne tcg'ái-q'ooa ba kaàkagua hãa khama.

¹² Tiri tu cóa tuè, *Krestem* di cg'òèan domka tu chìbia tu qg'óó mááèa hãa domkar ko góá máá tu u.

¹³ Abo ga xaoè, Gaam èe tshoa-tshoases koe ga guu a hãa ba xao q'ana hãa domkar ko góá máá xao o.

Qári-kg'ao xaoè, gaam ncèe cg'áè tc'èe ii ba xao tààa hãa domkar ko góá máá xao o.

¹⁴ Cóa tuè, Abo ba tu q'ana hãa domkar ko góá máá tu u.

Abo ga xaoè, tshoa-tshoases koe ga xao guu a q'ãa Mea hãa domkar ko góá máá xao o.

Qári-kg'ao xaoè, xámse xao hãa domkar ko góá máá xao o, me Nqarim dim kg'ui ba gaxao cgoa hãa, xao gaam ncèe cg'áè tc'èe ii ba tààa hãa.

¹⁵ Táá nq'ò ba ncàm guu kana nq'óm koe hàna zi gúù zi igaba. Ncèè khòem kò nq'ò ba ncàma hãa ne i Abom di ncàmkuan gam koe hãa nama.

¹⁶ Wèé zi gúù zi èe nq'ómkg'ai koe hàna zia Abom koe guu tama, igaba

zi nq̄óom koe guua hãa khama; gúu zi nc̄ee cḡaam ka h̄ee, naka tcgáim ka h̄eéth̄ee nc̄amm̄eà hãa zi h̄ee naka khóean ko gaan di kg'òean q'oo koe dq̄om̄se cgoa zi h̄eéth̄ee zi. ¹⁷ Me ko nq̄óo ba gam koe hàna zi gúu zi cgoa kaà, igabaga diim w̄eem̄ ãe ko Nqarim ko tc'ẽe sa kúrú ba gha ch̄ò tamase hãa.

Krestem cgoa ko ntcoekum khóe ba

¹⁸ Cóa tuè, còo dim x'aè me e. Kóma tu kò hãa, Krestem cgoa ko ntcoekum khóe ba gha hàà sa, nc̄eska igaba i Krestem di ntcoeku-kg'aoan kái hààraa. Gaa domka ta q'ana hãa, còo di x'aè e sa. ¹⁹ Gatá koe ne tcg'oara hãa, igaba ne kò gatá di ne tama ne e. Nc̄ee gatá di ne kò ii ne ne ga kò qanega gatá cgoa hãa khama. Igaba *gane di q̄òò* nea kò x'ái, cúí-kg'áia ne ga kò gatá di tama sa.

²⁰ Igabam Tcom-tcomsam *Tc'ẽe* ba gatu koe ntc̄a tc̄aàèa hãa, tu w̄eè tu *tseeguan* q'ana hãa. ²¹ Tseeguan tu c'úua hãa domkar góá máá tu u tama, igabaga tu q'ãa ana hãa domka a, i gataga tseeguan tshúu-ntc̄oan úua hãa kàà a khama.

²² Díi ba tshúu-ntc̄oan-kg'ao baa? Khóem̄ ãe ko xq̄ase a máá: Jeso ba Krestem tama Me e, ta ko mée me e. Ēeta iim khóe ba ko Krestem cgoa ntcoeku - a ko *Nqarim gatá ka Xòò* ba h̄ee naka Cóase ba h̄eéth̄ee xq̄ase. ²³ Díim w̄eem̄ ãe ko Nqarim dim Cóa ba xq̄ase ba ko *Nqarim gatá ka Xòò* ba th̄e xq̄ase. Ēe ko Nqarim dim Cóam̄ ka nx̄àea tseegukagu ba th̄e *Nqarim gatá ka Xòò* ba úua hãa.

²⁴ Ēe tu tshoa-tshoases koe kóma hãa sa méés w̄eè x'aè ka gatu koe hãa. Nc̄ee ãe tshoa-tshoases koe tu kóma hãas kò w̄eè x'aè ka gatu koe hãa ne tu gha nx̄aaska Nqarim dim Cóam̄ koe h̄ee naka Xòom̄ koe h̄eéth̄ee w̄eè x'aè ka hãa. ²⁵ Si nc̄ee sa nq̄òokagu taam hãas ga si i: ch̄ò tamas kg'òe sa.

²⁶ Nc̄ee sar ko gane ãe q̄ae-qae tu u kg'oana ne domka góá máá tu u. ²⁷ Igabam *Kreste ba Gam dim Tc'ẽe* ba gatu koe ntc̄a tcana hãa, Me gatu koe w̄eè x'aè ka hãa, i q̄ase tama, cúí khóe ga ga xgaa-xgaa tu u sa; nc̄em ko ma Gam dim Tc'ẽe ba w̄eés gúu sa ma xgaa-xgaa tu u khamaga ma, i nc̄ee xgaa-xgaan tseegu u, a tshúu-ntc̄oan di tama. Nc̄em ma xgaa-xgaa tua hãa khamaga méé tu Gam koe w̄eè x'aè ka hãa.

²⁸ Nc̄eska méé tu cóa tuè, w̄eè x'aè ka Gam koe hãa, naka taa gha nx̄aasega ãem kò ko x'áise ne, kgoarasease hãa, naka táá ãem kò ko hàè ne saucgae guu. ²⁹ Tchano Me e sa tu kò q'ana hãa ne tu th̄e q'ana hãa diim w̄eem̄ ãe ko tchanoan kúrú ba Gam ka ábàèa hãa sa.

Nqarim di ne cóa ne h̄ee naka dx̄awam di ne h̄eéth̄ee e (3)

3

¹ Tsóágase kaia hãas nc̄am̄ku sa ba gáé Abo ba máà taa hãa, nc̄ee Gam di ta cóa ta gha ii di sa! Ta tseegukaga Gam di ta a! Gaa domkam nq̄óo ba c'úu taa hãa, Nqari bam c'úua hãa khama. ² Nc̄am̄-ncamsa tuè, nc̄eska ta Nqarim di ta cóa ta a, igaba i qanega nta ta gha ii sa x'áise tama. Igabaga ta q'ana hãa, ãem kò ko x'áise ne ta gha Gam khama ii sa, ãem ma ii khama ta gha ma bóò Me khama. ³ Me ko diim w̄eem̄ ãe nc̄ees nq̄ò sa Gam koe úua hãa ba ko q'ano-q'anose, nc̄em ma Gabá ma q'ano ii khama.

⁴ Díim w̄eem̄ ãe ko ch̄ibian kúrú ba x'áean ko méé sa komsana tama, ch̄ibian kúrú sa x'áean komsana tama si i khama. ⁵ Tu q'ana hãa, *Kreste ba* kò x'áisea hãa sa, nx̄aasegam gha gatá koe ch̄ibia ta séèa tcg'óo ka, i Gam

koe cúi chibi ga káà a. ⁶ Diím wèém ãe Gam koe hãa ba wèé x'áè ka chibian kúrú tama. Igaba diím wèém ãe ko wèé x'áè ka chibian kúrú ba, bóò Me ta ga hãa kana q'áa Me ta ga hãa.

⁷ Tiri tu cóá tuè, táá hëé naka i cúi khòè ga qàè-qae tu u guu. Gaam ãe ko tchànoan kúrú ba tchàno me e, ãem ma Gabá ma tchàno ii khamaga ma. ⁸ Gaam ãe ko chibian kúrú ba dxãwam di me e, dxãwa ba ncísega tshoa-tshoases koe ga guu a chibian ko kúrú khama. Me kò Nqarim dim Cóá ba x'áisea hãa, nxãasegam gha dxãwam di tsééan kaàkagu ka. ⁹ Diím wèém ãe Nqarim ka ábàèa ba wèé x'áè ka chibian kúrú tama, *Nqarim* dis ii-q'oo* sa gam koe hãa khama, me cuiskaga wèé x'áè ka chibian kúrú hãa tite, Nqarim kam ábàèa hãa khama. ¹⁰ Ncées gúús ka ne gha Nqarim di ne cóá ne ndaka ne e sa x'áise, ne dxãwam di ne cóá ne ndaka ne e sa: diím wèém ãe tchànoan kúrú tama ba, kana diím ãe qòese ba ncàm tama ba Nqarim koe guu tama.

Hàa ta ncàmku

¹¹ Ncèe tchòàn tu tshoa-tshoases koe ga kóma hãa: ncèe ncàmku méé ta di i khama. ¹² Táá méé ta Kainem khama ii guu, ncèe kò dxãwam di ii ba, a ba a kò gam ka qòese ba cg'òo ba. Ka ba kò dùús domka cg'òo me? Gam di zi tséé-kg'ám zia kò cg'áè zi i, i kò qòesem dian tchàno o domka a.

¹³ Tíí qòe ga tuè, táá tu are guu, ncèe nqòóm kò ko hòre tu u ne. ¹⁴ Q'ana ta hãa, x'ooan koe ta tcg'oara hãa a kg'òèan koe tcana hãa sa, gatá ka c'èe ne ta ncàm hãa domka. Diím wèém ãe c'èe ba ncàm tama ba x'oos koe hãa. ¹⁵ Diím wèém ãe gam ka qòese ba hòrea ba, cg'òo-kg'ao me e, tu q'ana hãa, cg'òo-kg'ao ba gam ka chòò tamas kg'òè sa úú tama sa.

¹⁶ Ncèem dàòm ka ta ncàmku sa q'ana hãa: *Jeso Kreste* ba kò gatá domka kg'òèa ba tcg'òoa máá ta a sa. I ko qaase, gatá igaba ta gha thèé kg'òèa ta gatá ka qòese ga ne domka tcg'òó sa. ¹⁷ Ncèè c'èem khòèm kò x'aian úúa hãa, a ba a kò bóò me gam ka c'èe ba qarian cgoa qg'óókua hãa, igabagam kò tc'èe-tcao naka au me tama, ne i gha ntama Nqarim di ncàmkuan gam koe hãa? ¹⁸ Tiri tu cóá tuè, táá méé ta kg'ama kg'áma ta ka cúí kg'ui naka ko ncàmkuan x'ái guu, igaba méé ta tsééan cgoa hëé naka tseeguan cgoa hëéthéé x'ái i. ¹⁹ Ncèeta hëéan ka ta gha q'ana hãa, tseeguan di ta a sa, si gha ncées gúú sa Nqarim cookg'ai koe qgàì-qgai tcáó ta a. ²⁰ Nda koe ga igaba ãe tcáóa ta ko chibi-chibi ta a koem Nqari ba gatá di tcáóan ka kaia hãa, a ba a wèé gúúan ga q'ana hãa. ²¹ Ncàm-ncamsa tuè, ncèè tcáóa ta kò chibi-chibi ta a tama, ne ta Nqarim cookg'ai koe kgoarasease hãa, ²² a ta a gha dùús wèés ãe ta ko dtcàrà sa Gam koe guu a hòò, Gam di x'áè-kg'áman ta qg'óoa qaria, a ta a kò qàè-tcaokagu Me ko gúúan kúrú khama. ²³ Me ncèe ga me e Gam dim x'áè-kg'ám ba: Cóásen Jeso Krestem di cg'òèan koe ta gha dtcòm, naka taa ãem ma x'áè taa hãa khamaga ma ncàmku di ba. ²⁴ Ne gane ãe ko Gam di x'áè-kg'áman qg'óoa qari ne Gam koe hãa, Me Gam igaba gane koe hãa. Tcom-tcomsam Tc'èem ãem máà taa hãam ka ta q'ana hãa, gatá koem hãa sa.

Tseegu sa hëé naka tshúù-ntcõan hëéthéé e (4:1-6)

4

Tc'èe xu kúrúá bóò sa

* 3:9: ii-q'oo - Gerikas ka i ko máá: "cg'uri," téméé.

¹ Ncàm-ncamsa tuè, táá tu wèè xu tc'èe xu dtcòm guu, igaba méé tu kg'aia kúrúá bóò, èe xu tc'èe xu Nqarim koe guua sa. Kái porofitin tshúù-ntcōan dia nqōómkg'ai koe síá hãa ke. ² Ncēes gúús ka tu gha Nqarim dim Tc'èe ba q'ãa: Wèém tc'èem èe ko nxàea tseegukagu a ko máá, Jeso Krestem ba cgàm koe guua hãa, ta ko méé ba Nqarim di me e, ³ igabam wèém tc'èem èe Jesom ka nxàea tseegukagu tama ba Nqarim di tama. Ncēm tc'èe ba Krestem dim ntcoe-kg'aom di me e, ncēe tu kò kómá hãa me gha hàà ba, Me ncēeska nxākamaga nqōómkg'ai koe hàna hãa ba.

⁴ Tiri tu cóá tuè, gatua Nqarim di tu u, a tu a *tshúù-ntcōan di xu porofiti* xu tàaa hãa, *Tc'èem* èe gatu koe hàna ba gaam èe nqōómkg'ai koe hànam ka kaia hãa khama. ⁵ Gaxua nqōóm di xu u, khama èe xu ko nxàe sa nqōóm di si i, me ko nqōó ba komsana xu. ⁶ Gatáa Nqarim di ta a. Díim wèém èe Nqari ba q'ana hãa ba ko komsana ta a, me gaam èe Nqarim di tama ba komsana ta a tama. Ncēes gúús ka ta q'ana hãa Tc'èem tseeguan di ba hēé naka tc'èem qàe-qaekuan di ba hēéthēé e.

Nqari ba ncàmkuan di Me e (4:7-21)

⁷ Ncàm-ncamsa tuè, hààn ta ncàmku, ncàmku nea Nqarim di i, me díim wèém èe ko c'èe ba ncàm ba Nqarim koe guu a ábàèa, a Nqari ba q'ana hãa ke. ⁸ Gaam èe c'èe ba ncàm tama ba Nqari ba c'úúa hãa, Nqari ba ncàmkuan di Me e khama. ⁹ Ncēea Nqarim ma Gam di ncàmkuan gatá koe x'áíá hãa ga a: Gam dim Cóám cúí* bam kò nqōómkg'ai koe tsééa óá, nxàasega ta gha Gam koe guu a kg'òè ka. ¹⁰ Ncēea ncàmkus ii ga a: Nqari ba ta ko gatá ncàms tama si i, igabagam Gabá gatáa ncàm taa hãa, a ba a kò Gam dim Cóá ba dàòá-máákus iise tcg'òóa máá ta a, hààm gha chìbia ta qgóóa máá ta a ka. ¹¹ Ncàm-ncamsa tuè, ncēè Nqarim kò ncēeta noose ncàm taa hãa ne i ko qaase, gatá igaba ta gha gatá ka c'èe ne ncàm sa. ¹² Cúí khòè ga qanega Nqari ba bóò ta ga hãa, igaba ncēè gatá ka c'èe ne ta kò ncàma hãa nem Nqari ba gatá koe hãa, i Gam di ncàmkuan gatá koe xg'ara-xg'araèa.

¹³ Ncēes gúús domka ta q'ana hãa, Gam koe ta hãa, Me Gabá gatá koe hãa sa: Gam dim Tc'èe bam máà taa hãa domka a. ¹⁴ Ta kò bóòá hãa, a ta a ko nxàea tseegukagu, Abo ba kò Cóáse ba nqōómkg'ai koe tsééa óágara hãa sa, hààm gha Kgoara-kg'ao ba ii ka. ¹⁵ Ncēè c'èem khòèm kò ko nxàea tseegukagu, Jesom Nqarim dim Cóá ba ii sa, nem gha Nqari ba gam koe hãa, Me gabá Nqarim koe hãa. ¹⁶ Ncàmkus èem Nqari ba gatá koe úúa hãa sa ta q'ana hãa, a ko gaas koe dtcòm khama.

Nqari ba ncàmkuan di Me e, me díim wèém èe ko ncàmkuan cgoa hãa ba Nqarim koe hãa, Me Nqari ba gam koe hãa. ¹⁷ Ncēm dàòm ka *ta ko bóò* sí ncàmku sa gatá koe xg'ara-xg'araèa hãa sa: xgàrakuan dim cárn ka ta gha kgoarasease hãa, ncēm nqōóm koe ta *Krestem* khama ii khama. ¹⁸ Ncàmkuan koe i cúí q'ào ga káa a, igabas ko tchànos ncàmku sa wèé q'áòan ga xhàiaigu, q'ào sa ko thòòan óá khama. Ncēè c'èem khòèm kò ko q'ào nem tchànos ncàmku sa úú tama.

¹⁹ Ncàmkuan ta úúa hãa, Gabá tc'ãa a ncàm taa hãa domka. ²⁰ Ncēè c'èem khòèm kò ko máá: “Nqari bar ncàma hãa,” témé, igabagam kò gam ka qōese ba hòrea hãa nem tshúù-ntcōa-kg'ao me e. Ncēè gam ka qōesem èem ko bóò bam kò ncàm tama nem cuiskaga Nqarim gaam bóò ta ga hãa ba

* 4:9: cúí - kana “cúise ábàèa”.

ncàm tite. ²¹ Ta ncëem x'âè-kq'ám ba Gam koe guu a hòòà: Eë Nqari ba ncàma hãa ba méém qõese ba gataga thëé ncàm di ba.

Tààs dtcòm̀s di sa (5)

5

Nqarim dim Cóám koe dtcòma ne

¹ Diím wèém ãe ko Jeso ba Kreste Me e sa dtcòm̀ ba Nqarim ka ábàèa, me diím wèém ãe cóán ka xòò ba ncàma hãa ba gha thëé ãem khóèm di cóán ncàm. ² Ncèè Nqari ba ta kò ncàma hãa a ko Gam di x'âè-kq'ámán kúrú ne ta gha ncëem dàòm ka q'ãa, Nqarim di ne cóá ne ta ncàma hãa sa. ³ Ncèè Nqari ba ta kò ncàma hãa ne ta gha Gam di x'âè-kq'ámán qgóóa qari khama, i Gam di x'âè-kq'ámán qóm tama. ⁴ Diím wèém ãe Nqarim ka ábàèa ba nqõóm dim tàà-kq'ao me e khama. Si gatá dis dtcòm̀ sa nqõó ba ta ko tàà cgoas ga si i. ⁵ Dií ba nqõóm dim tàà-kq'ao baa? Gaam ãe ko dtcòm̀, Jesom Nqarim dim Cóá ba iim cúí me e.

Jeso ba dií Me e sa

⁶ Jeso Kreste ba Gaam tshàan hëé naka c'áòan hëéthhëé cgoa hààram ga Me e. Tshàan cgoa cúím kò hàà tama, igabaga tshàan hëé naka c'áòan hëéthhëé cgoa a. Me *Tcom-tcomsam* Tc'ëe ba ko nxàea tseegukagu u, Tc'ëe ba tseegu Me e khama. ⁷ Nqoana gúua nea ko nxàea tseegukagu khama: ⁸ Tc'ëe ba hëé, naka tshàan hëé, naka c'áòan hëéthhëé e; i ncëe gúuan nqoana ko cúís gúu sa nxàe. ⁹ Eës khòè ne ko nxàea tseegukagu sa ta ko dtcòma mááse, igabagas ães Nqarim ko nxàea tseegukagu sa gaas ka kaia hãa; si ncëe sa gaas Gam dim Cóám koem kò nxàea tseegukagus ga si i. ¹⁰ Diím wèém ãe ko Nqarim dim Cóám koe dtcòm̀ ba ko Nqarim ko nxàea tseegukagu sa tcáóa ba q'oo koe dtcòm̀; igaba ncèè c'ëem khóèm kò Nqarim koe dtcòm̀ tama nem *Nqari ba* tshúú-ntcõa-kq'ao ba kúrú; Nqarim ko Gam dim Cóám ka nxàea tseegukagu sam dtcòm̀ tama khama. ¹¹ Si ncëe sa *Nqarim* ko nxàea tseegukagus ga si i: Chòò tamas kg'òè sam màà taa hãa di sa, si ncëes kg'òè sa Gam dim Cóám koe hãa. ¹² Diím wèém ãe *Nqarim dim* Cóá ba úua hãa ba kg'òèan úua hãa, me diím wèém ãe Nqarim dim Cóá ba úu tama ba kg'òèan úu tama.

Chòò tamas kg'òès ka q'ãa sa

¹³ Ncëe zì gúú zir ko góá máá tu u, nxãasega tu gha q'ãa, chòò tamas kg'òè sa tu úua hãa sa. Gatú ncëe Nqarim dim Cóám dim cg'òèm koe ko dtcòm̀ tur ko nxàe. ¹⁴ Si ncëe sa Gam koe ta úua hãas tcoms ga si i: ncèè dtcàrà Me ta kò ko Gam di ncàman koe guu a nem ko kóm ta a di sa. ¹⁵ A ncèè q'ana ta kò hãa, kóm ta am ko sa, duús wèés ãe ta ko dtcàràs koe, ne ta q'ana hãa, ãe ta ko dtcàrà sa ta ko hòò sa.

¹⁶ Ncèè c'ëem khóèm kò gam ka qõese ba bóò, me ko x'ooan koe úu me tama chìbian kúrú, ne méém còrè; Nqari ba gha kg'òèan màà me ke. Gane ãe gane di chìbian x'ooan koe úu ne tama ner ko nxàe. Si x'ooan koe ko úu tsis chìbi sa hàna; gaas chìbi sam gha còrèa máá sar nxàe tama. ¹⁷ Wèés cg'àè sa chìbi si i, igaba i chìbian hàna hãa x'ooan koe úu tama a.

¹⁸ Q'ana ta hãa, diím wèém ãe Nqarim ka ábàèa ba *wéé x'ae ka* chìbian kúrú tama sa, igabam ko gaam ãe Nqarim ka ábàèa ba kòrese, me gaam ãe cg'àè tc'ëe ii ba thòò-thòò me tite.

¹⁹ Q'ana ta hãa, Nqarim di ta a, me wèém nqõó ba ãe cg'àè tc'ëe iim di qarian dòm q'oo koe hãa sa.

²⁰ Ta gataga q'ana hãa, Nqarim dim Cóa ba hààra hãa, a kóma q'ãan di tc'ëean máà taa hãa sa, nxãasega ta gha ncëe tseegu ii ba q'ãa ka. Ta Gaam tseegu di iim koe hãa, ncëe Gam dim Cóam Jeso Krete ii ba. Ncëe ba tseegu dim Nqari Me e, a chõò tamam kg'õè Me e.

²¹ Tiri tu cóá tuè, kúru mááseèa nqàrian koe méé tu xgáè-kg'amse.

2 JOHANE

Johanem dis tcgãyas cãm di sa Téé-cookg'ai sa

Johane ba kò ncêes tcgãyas cãm di sa ka iam kerekes dim iise góáa hãa, a ba a kò “ncam-ncamsas khòè sa hêé naka cóáa sa hêéthêé” góá máá sia hãa – si ko ncêe sa kereke sa hêé naka gaas kerekes di khòèan hêéthêé nxàe.

Johane ba ko ncêes kerekes di ne khòè ne ntcãm, ncàmku ne gha sa, a ba a ko tshúù-ntcõa di xu xгаа-xгаа-kg'ao xu koe q'ãa-q'ãa ne.

Tcgãyas q'oo koe hàna zi:

- Ncàmkuan di xòèa ne (1-6)

- Tshúù-ntcõan di xгаа-xgaan ka dqàèku sa (7-13)

Tsgámkaguku zi

¹ Kerekes dir kaia ra a,

a ko ncêes tcgãya sa khòès* nxará tcg'òòèa hãa sa hêé naka gas di cóán hêéthêé góá máá, ncêer tseeguan kaga ncàma hãa sa; tí ka cúí ncàmme tama sa, igabaga thêé wèè ne ncêe tseeguan q'ana hãa ne ka ncàmme hãa sa, ² tseeguan ncêe gatá wèè ta ta koe hãa, a i a gha gatá koe chòò tamase hãa domkar ko máá:

³ Nqarim Abo ba hêé naka Gam ka Cóásem Jeso Krete ba hêéthêé tsara koe guua hãa cgómkuan hêé naka thòò-xama-máákuan hêé naka tòókuan hêéthêé méé i gatá koe tseeguan hêé naka ncàmkuan hêéthêé cgoa hãa, témé.

Tseegu sa hêé naka ncàmku sa hêéthêé e

⁴ Eër ko kóm, sari cóán† c'èea ko tseeguan xùri sa, ãem kò ma Abo ba ma x'áèa hãa khamaga ma, kar kò kaisase qãè-tcao. ⁵ Ra ko ncêeska khòè seè, dtcàrà tu u, ncàmku méé ta sa. Kábam x'áè-kg'ám bar góá máá tu u tama, igabagar ko nciim x'áè-kg'ám ba góá máá tu u, ncêe ta kò tshoa-tshoases koe ga úúa hãa ba. ⁶ Si ncàmku sa ncêe si i: Gam di x'áè-kg'ámán cgoa ta gha kg'òè si i. Ncêe tu kò tshoa-tshoases koe ga guu a kóma hãa me ko x'áè-kg'ám ba máá, ncàmkuan cgoa méé tu hãa, témé khamaga ma.

Tshúù-ntcõan di xгаа-xgaan dis dqàèku sa

⁷ Kái xu qàe-qaeku-kg'ao xua nqóómkg'ai koe síia hãa khama, ncêe kò Jeso Krete ba cgàam koe guua hãas ka nxàea tseegukagu tama xu. Gatá ii xu khòè xua qàe-qaeku-kg'ao xu u, a xu a Krestem di xu ntcoe-kg'ao xu u.

⁸ Gaa domka méé tu q'òésea hãa, naka tua gha táá ãe xae kúrúa hãa tsééan ka aaguse cgaèè guu, naka tua gha nxãasega cg'òèase surutaè.

⁹ Díim wèém ãe Krestem di xгаа-xgaan qgóóa qari tama, igabaga ko càua mááse e ba Nqari ba úú tama. Igaba díim wèém ãe ko Krestem di xгаа-xgaan qgóóa qari ba, Abo ba hêé naka Cóásem ga ba hêéthêé úúa hãa. ¹⁰ Ncèè c'èem khòèm kò ko hàà cgae tu u, a ncêe xгаа-xgaan xгаа-xгаа tu u tama ne méé tu táá kgoara máá me nakam nquua tu q'oo koe tcàà guu, kana qãèse hààkagu me guu‡. ¹¹ Díim wèém ãe ko qãèse hààkagu

* **1:1:** khòè sa hêé naka gas di cóán hêéthêé e - ncêe sa ko kereke sa hêé naka kerekes di ne khòè ne hêéthêé nxàe. † **1:4:** sari cóán - ncêe sa ko kerekes di ne khòè ne nxàe. ‡ **1:10:** qãèse hààkagu me guu - Gerika sa ko máá, “tsgámkagu me guu,” témé.

me ba ko gam di zi tséé zi cg'ãè zi koe tsééa xg'ae cgoa me ke.

Còo di zi tsgámkaguku zi

¹² Káí zi gúù zir úúa hãa, gazi kar ga góá máá tu u zi, igabagar tcgãya ba hěé naka góá hì ba § hěéthěér ga tséékagu sa tc'ěe tama. Igabagar nqòòan úúa hãa, dàra tu ur gha ta sí xg'ae a chóá di i, nxãasega ta gha cg'òease qãè-tcao ka.

¹³ Sáá kíís nxará tcg'òóea hãas di ne cóá nea** ko tsgámkagu si.

§ **1:12:** góá hì ba - Gerika sa ko c'ěem kg'ui ba tséékagu ncěe ko máá, tcgáù cgoa di gúúan ntcúú u.
 ** **1:13:** Sáá kíís di ne cóá ne - ncěe sa ko Johanem dis kereke sa hěé naka gas di ne khòè ne hěéthěé nxàe.

3 JOHANE

Johanem dis tcgãyas nqoana di sa Téé-cookg'ai sa

Johane ba kò ncêes tcgãyas nqoana di sa kiam kerekes dim iise góáa hãa, a ba a kò Gaio ta ko ma tciièm tc'ãà-cookg'aim kerekes di ba góá máá sia hãa.

Johane ba kò Gaio ba koa, gam di hùian c'êe ne dtcòm-k'g'ao ne di ka, a ba a ko Dioterefese ta ko ma tciièm khòèm ka q'ãa-q'ãa me.

Tcgãyas q'oo koe hàna zi:

- Gaio ba ko dqomèmè (1-8)
- Dioterefese ba ko ntcoèè (9-10)
- Demeterio ba ko koaè (11-12)
- Còo di kg'uia ne (13-15)

Gaio ba ko dqomèmè

¹ Kerekes dir kaia ra a,

a ra a ko ncêes tcgãya sa tirim ncàm-khoem Gaiom ncêer tseeguan kaga ncàmà hãa ba góá máá, a ko máá:

² Tiri tsi ncàm-khoe tseè, còrèar ko máá tsi, wèè zi gùú zi gha tsáá koe qãèse qòò, tsi gha qãèse hãa ka, ncêe i ko ma tcáóa tsi qãèse qòò khamaga ma. ³ C'êe ne dtcòm-k'g'ao nea kò hàà, a ne a tseeguan tsáá koe hãa ka nxàea tseegukagu, êe tsi ko ma tseeguan koe ma kg'òè khamaga ma. Eêr ko ncêes gùú sa kóm kar kò kaisase qãè-tcao. ⁴ Tiri ne cóá nea ko tseeguan koe kg'òè sar ko kóm kar ko kaisase qãè-tcao. Ncêes gùú sa nqáéa hãase ko qãè-tcaokagu tes gùú sa káà si i.

Tsééa xg'ae sa hêé naka ntcoeku sa hêéthêé e

⁵ Tiri tsi ncàm-khoe tseè, wèè zi gùú zi êe tsi ko dtcòm-k'g'ao ne kúrua máá zi koe tsi tcom-tcomsa tsi i, gatà ne ga ma tsáá koe táá za guua ne khòè ne e igaba. ⁶ Kerekes di ne khòè ne cookg'ai koe ne kò tsari ncàmkuana ka nxàea tseegukagu. Ncèè Nqari ba ko qãè-tcaokagum caum ka tsi kò ko gane dim dàòm koe qòòkagu ne, ne tsi gha ko qãèse hêé. ⁷ Nqarim dim cg'òèm domka ne kò qãè tchòàn ne gha xgaa-xgaa ka nqòòmkg'ai koe síá hãa, a ne a kò dtcòm-k'g'ao tama ne koe táá cúí gùú ga hòòà mááse. ⁸ Gaa domka i ko qaase, gatà ii khòèan ta gha x'áéa ta koe qãèse hàákagu sa, nxàasega ta gha tseeguan cgoa tsééa xg'ae ka.

Dioterefese ba ko ntcoèè

⁹ Kereke sar kò ko góá máá, igabagam kò Dioterefesem ncêe kò gane dim tc'ãà-cookg'ai bam gha ii sa ncàmà hãa ba, táá komsana xae e. ¹⁰ Gaa domka, ncèè hààr kò ko ner gha hàà kereke sa tc'êe-tc'êe dùúm ko kúru sa: sixae kam ko cg'ãè kg'uiian kg'ui. Ncêeta hêéa nea kò tc'ào me tama, khamam kò nqòò xu koe ko caate ne dtcòm-k'g'ao ne táá qãèse hàákagu. A ba a kò gataga thêé gane êe kò c'êe ne qãèse hàákagu kg'oana ne xgáè-k'g'am, a ba a kerekes koe xhàigu ne.

Demeterio ba ko koaè

¹¹ Tiri tsi ncàm-khoe tseè, táá méé tsi ãe cg'ãè ii sa serè guu, igaba méé tsi ãe qãè ii sa serè. Díim wèém ãe ko ãe qãè ii sa kúrú ba Nqarim koe guua. Me díim wèém ãe cg'ãè ii sa ko kúrú ba Nqari ba bóò ta ga hãa.

¹² Wèé ne khòè ne hëé, naka tseeguan tc'áro-tc'aro ga hëéthëéa ko Demeteriom ka nxàea tseegukagu. Xae ko sixae igaba thëé gam ka nxàea tseegukagu, tsi q'ana hãa ãe xae ko nxàe sa tseegu ii sa.

Còo di zi tsgámkaguku zi

¹³ Kái zi gúù zi gazi kar ga góá máá tsi zir úúa hãa, igabagar ga góá hì ba* tséékagu sar tc'ëe tama. ¹⁴ Igabagar nqòòan úúa hãa, qháéser gha xg'ae cgoa tsi di í, tsam gha xg'ae a chóà.

¹⁵ Tòókuan méé í tsáá cgoa hãa.

Tsari ne ncàm-khoe nea ko tsgámkagu tsi. Gatá di ne ncàm-khoe ne cg'õèa ne ka tsgámkagu.

* **1:13:** góá hì ba - Gerika sa ko cam dim kg'ui ba tséékagu ncëe ko máá, tsgáù cgoa di gúùan ntcùú u.

JUTA

Jutam dis tcgāya sa Téé-cookg'ai sa

Tcgāyas Jutam di sa kò góáèa hãa, tshúù-ntcōa di xu xгаа-xгаа-kg'ao xus gha q'āa-q'āa ka. Ncēes tcgāyas koe cúíta iim xg'aeku ba cámm dim Peterem koe hàna. Góá-kg'ao ba ko gam di nxára-kg'aoan ntcám, “d̀tcòm̀s ncēem Nqari ba cúí q'oro Gam di ne khóè ne máàna hãa sa méé ne x'áà máá sa.”

Qaa-qaasa kg'uia ne:

- xgàraku sa

Tcgāyas q'oo koe hàna zi:

- Tshúù-ntcōan di xu xгаа-xгаа-kg'ao xu (1-16)

- Xгаа-xгааsean qgóóa qari dis dqàèku sa (17-25)

Tsgámkaguku zi

¹ Juta ra a, Jeso Krestem dir qãa ra, a Jakobom ka qõese ra.

Ra ko gane êe tciiea hãa, a Nqarim Abom ka ncàm̀m̀èa hãa, a Jeso Krete ba tòóa mááèa hãa ne *ncēes tcgāya sa* góá máá, a ko máá:

² Thõò-xama-máákuan hēé, tòókuan hēé naka ncàm̀kuan hēéthēé méé i gatu koe càuse, témé.

Tshúù-ntcōan di xu xгаа-xгаа-kg'ao xu

³ Ncàm-ncamsa tuè, èetar kò ko ma wèè qaria te ka kgoarakus ncēe ta xg'aea máána hãas kar ga góá máá tu u sa dqùrì cgae, igabar kò bóó i ko qaase, góá méér naka korè tu u naka tu d̀tcòm̀s ncēem Nqari ba cúí q'oro Gam di ne khóè ne máàna hãa sa x'áà máá. ⁴ C'èe xu khóè xu, ncēe gaxu di xgàrakuan ka i ncíí x'aè ka kg'uièa hãa xua tc'irì-tc'iri tua a xg'aekua tu koe tcana hãa khama. Ncēe xu khóè xu Nqari-tcáo tama xua Nqarim di cgóm̀kuan qg'urì a cg'áràn kúrú ana hãa, a ko Jeso Krestem gatá ka Q'õõsem cúisega X'aiga ii ba xoase.

⁵ Eèta tu ga ma wéé zi gúù zi ncēe zi ka nxāakamaga q'ana hãa, igaba ra kg'ama X'aigam kò ma Gam di ne khóè ne Egepeto koe guu a kgoara, a èes qãá q'oo koe gane êe kò d̀tcòm̀m̀ tama ne cg'õos ka tc'èe-tc'èe tu u kg'oana hãa. ⁶ Moengelean ncēe kò táá gaan di téé-q'ooan qgóóa qari a kò gaan di x'ãè-q'ooan aagum kò chõò tamase táuan cgoa qáea ntcóó, i ncēeska igabaga gaa koe ntcúús q'oo koe hãa a ko kaim cámm xgàrakuan di ba qãa. ⁷ Sodoma ba hēé, naka Gomora ba hēé, naka èe nxama-nxama tsaraa hãa xu x'áé-dxoo xu hēéthēéa kò thēé gatà iim dàòm cúím kaga cg'áràn hēé naka tchàno tamam dàòm ka hēéthēé seèkuan kúrú, a xu a chõò tamam c'eem dis xgàrakus q'oo koe hãa, c'èe ne koe x'áís iise.

⁸ Ncēem dàòm cúím kaga xu thēé ncēe xu *xгаа-xгаа-kg'ao xu tshúù-ntcōa di xu* sōokuri zi úúa hãa, ncēe ko kúrú xu xu gaxu di tc'áróan cg'uri-cg'uri zi, a tc'ãà-cookg'aian xguì, a moengelean còe zi. ⁹ Moengele xu ka kaim moengelem Mikaelem igabagam kò dxāwa ba còe bèe, èem kò ko Moshem dim tc'áróm *gha diin ka séèès* ka ntcoeku cgoa me ka, igabam kò birì me a máá: “Nqari ba méém dqàè tsi,” témé. ¹⁰ Igaba xu ko ncēe xu khóè xu wéès gúús èe xu kóma q'āa tamas koe còekuan cgoa kg'ui. Káa tc'èe zi kg'oo-coa zi khama xu ii, a ko èe xu ko xáms ka kg'õè, a xu a ko ncēe zi gúù zi ka kaàkaguè. ¹¹ Tsóágase i gáé gha cg'àè ii gaxu ka! Kainem dim

dào ba xu xùria hãa, a xu a marian di ncàmàn ka ìem Balame kùrúa hãas cg'ães khama ii sa kùrúa. A kò qari-qari tçúú ìem Kora hêéa khama, a xu a gha ìem ma cg'òoèa khamaga ma cg'òoè. ¹² Gatu di kòèan ncàmkuàn di koe xu ko kgoarasea hãase sau-sauga zi gùú zi kùrú, a gaxu cúú xu q'òésea hãa. Káá tshàa zi túú-c'òò zi tc'áán ka ko wèè za xàbùateè zi khama xu ii, a tc'òoan ko tcuèem x'aèm ka tc'áróan kùrú tama zi hìi zi khama ii, hìi zi ncèe tçbea zi cgoa q'òèa tcg'òòèa hãa a nxākakama x'óóa hãa zi. ¹³ Kòbi-kòbiseko qhònèan tshàa-dxooan di khama xu ii, i gaxu di tséèan ncèe sau-sauga ko x'áise, ncèe *tshàa-dxooan di* xùbuan ko ma tcg'oa khamaga ma. Tcheèko xu tçonò xu khama xu ii, ncèe chòò tamase dcúú-qom sa tòóa mááèa hãa xu.

¹⁴ Enokem ncèe kò Adam koe guus ka 7 dis qhàòs di ii ba kò ncèe gúúan ka gaxu koe porofita a máá: “Bòd, X'aiga ba ko tcàm-tcàm *moengelean* Gam di tcom-tcomsa cgoa hàà, ¹⁵ a ba a ko hàà wèè ne koe xgàrakuan óága, a wèè ne ìe cg'ãè tcáo ne chibi-chibi, gane di zi tséé zi cg'ãè-tcáoan di zi koe, naka ìe cg'ãè tcáo ne chibi-kg'ao ne koe hêéthéè e, wèé zi kg'ui zi cg'ãè zi Gam ka ne kg'uia hãa zi domka,” tam méé. ¹⁶ Ncèe xu khòè xua ko kg'ui-kg'uisse a ko c'èean ncóó. Gaxu di tcáoan ncàma hãa cg'ãèan xu ko xùri, a xu a ko qãè tamam dàòm ka kg'áña xu cgoa koase, a ko c'èe ne koe qãè-qãese, nxãasega xu gha qãè-qãe-tcáo ne ne c'èe gúú máà xu ka.

Xgaa-xgaasean qgóóa qari dis dqàèku sa

¹⁷ Igabaga tu gatu, ncàm-ncamsa tuè, gatá dim X'aigam Jeso Krestem di xu x'áè úú-kg'ao* xu, ncèe nqáéa hãa x'aè ka nxàea hãa kg'uiàn ka tc'èe-tc'èese. ¹⁸ Bìrì tu u xu kò a máá: “Còo di xu cárn xu ka i gha ncojku-kg'aoan hãa, khòèan ncèe ko gaan di cg'ãè tcáoan ncàma hãa cg'ãèan xùri i,” témé. ¹⁹ Ncèea gaa ne khòè ne q'aa-q'aasean ko óága ne ne e, ncèe ìe ne gane tc'èea hãas ka i ko kg'òèa ne qòòkaguè ne, ncèe *Tcom-tcomsam* Tc'èe ba úú tama ne.

²⁰ Igaba tu gatu, ncàm-ncamsa tuè, gatu di dtcòmàn ncèe kaisase ts'eets'eekg'aìèa koe tshàoa ghùise, naka tua Tcom-tcomsam Tc'èem koe còrè, ²¹ naka tua Nqarim di ncàmkuàn qgóóa qari, ìe tu hãa a ko gatá dim X'aigam Jeso Krestem gha cgóm tu u, a chòò tamas kg'òè sa máà tu u sa qãà ka.

²² Gane ìe ko káise tc'èe-tc'èese ne méé tu cgóm; ²³ c'èe ne tu kgoara, c'èean di tshúúan q'oo koe tcg'òóa ne ka; naka tua q'áòa hãase c'èe ne cgóm, igabaga méé tu gane di qgáian ga hòre, ncèe gane di tcáoan ka ncàmèa hãa cg'ãèan ka cg'uri-cg'urièa hãa a.

Dqòmkuàn dim cii ba

²⁴ Nqari ba qarian úúa hãa, qgóó tu um gha, tu táá cg'áé di i. *Gatagam qarian úúa hãa*, kùrú tu um gha, tu hàà qãè-tcaoan cgoa káà chibise Gam di x'ààn cookg'aia koe téé. ²⁵ Jeso Krestem gatá dim X'aigam koe méé i guu naka dqòmkuàn hêé, x'aian hêé, qarian hêé naka tc'ãà-cookg'aian hêéthéè, gaam gatá dim Nqarim Kgoara-kg'aom cúúm koe chòò tamase hãa, nqóóm tshoa-tshoase tamas cookg'ai koe guu naka ncèeska hêé naka chòò tamase hêéthéè e. Amen.

* 1:17: x'áè úú-kg'ao - Gerika sa ko “apostolo” témé.

XGORE-KG'AI Chómsea zi gúù zi xgòre-kg'ai sa Téé-cookg'ai sa

Chómsea zi gúù zi xgòre-kg'ais Johanem di sa kò góàè, dtcòm-kg'ao ne kò gane di dtcòmàn Jeso Krestem koe hàna hãa domka xgàraèm x'aèm ka. Johane ba ko x'ái, Jeso ba wèè zi gúù zi nqõóm di zi Gam òm tshàu q'oo koe qgóóa hãa sa, a ba a gataga nxára-kg'ao ne nqòòkagu, a ghùì-ghui tcáo ne kg'oana.

Ncées tcgãyas koem ko Nqari ba Gam di ne khòè ne chómsea zi gúù zi xgòre-kg'aia máá. Kái zi sere-sere zim kò tséékagu, nxãasega ne gha dtcòm-kg'ao ne kóma q'ãa, ne c'èe ne khòè ne táá kóma q'ãa ka.

Ncées tcgãyas koe kaisase cgáém kg'ui ba ncèe me e, ncèe ko máá, Nqari ba gha X'aigam Jeso Krestem koe guu a còo dis ka Gam di cg'õo-kg'aoan tàà, dxãawam ga ba hëéthëé e, témé ba. A ba a gha Gam di ne khòè ne tcom-tcomsa ne ts'eekg'aian màà - kãbam nqarìkg'aim koe hëé naka kãbam nqõómkg'ai koe hëéthëém gha kúrú u.

Qaa-qaasa kg'uia ne:

- tàà sa, x'áí ne, qari ne, dqom
- Ghùu-coa ba
- moengele ne
- tcgãya sa

Tcgãyas q'oo koe hàna zi:

- X'áís xgobekg'am ko sa (1)
- Tcgãya zi 7 zi kereke zi koe ko síi zi (2-3)
- Tcgãyas 7 zi gúù zi tc'àmà ko tcëekg'am cgoaè ko zi gúù zi úúa sa (4-7)
- 7 xu torompita xu (8-11)
- Cg'ao-dxo ba hëé naka cam kg'oo-coa tsara cg'õo ko tsara hëéthëé e (12-13)
- Tãáka zi x'ái zi (14-15)
- 7 zi gãba zi Nqarim di xgòàn di zi (16)
- Babilonem dis kòbeku sa hëé, naka kg'oo-coam dis tààè sa hëé, tshúù-ntcõa di xu porofita xu hëé, naka dxãawa ba hëéthëé e (17:1-20:10)
- Còo dis xgàraku sa (20:11-15)
- Kãbam nqarìkg'ai ba hëé naka kãbam nqõó ba hëé naka kãbam Jerusalema ba hëéthëé e (21:1-22:5)
- Còo di kg'uia ne (22:6-21)

X'áís xgobekg'am ko sa (1)

Tshoa-tshoa dis nxàe sa

¹ Ncées tcgãya sa ko Jesom nxàea hãa zi gúù zi xgòre-kg'ai. Ncèe zi gúù zi xgòre-kg'ai sam Nqari ba máà Mea, Gam di xu qãà xum gha x'ái, dùú zi gha qháése kúrúse sa ka. Jeso ba kò Gam òm moengele ba Gam òm qãàm Johanem koe tsééa úú a ncèe zi gúù zi ka q'ãakagu me. ² Ncées tcgãyas koem ko Johane wèè zi gúù zi ìem ko bóòa hãa zi nxàea tseegukagu: Nqarim di kg'uian hëé naka Jesom kò nxàea tseegukagu sa hëéthëé ka. ³ Èè ko ncées tcgãya sa nxára ba ts'ee-ts'eekg'aièa, ne gataga

ëe ko porofitan di kg'uiian ncëe komsana, a ko ëe góásea sa qgóóa qari ne ts'ee-ts'eekg'aièa, x'aè ba cùu me e khama.

Johane ba ko 7 zi kereke zi tsgámkgagu

⁴ Tíia Johane ra ko 7 zi kereke zi nqóóm Asia dim koe hàna zi góá máá a ko máá:

Cgómkuan hëé naka tòókuan hëéthëé méé i gatu cgoa hãa, ncëe hàna, a kg'aiga hàna, a ko kháóa hààm *Nqarim koe guua a*, naka 7 xu Tc'ëe xu koe guuan hëé, ncëe ntcóó-q'ooos Gam di x'aian dis cookg'ai koe hàna xu, ⁵ naka Jeso Krestem koe guuan hëéthëé e, ncëe Nxàea-tseegukagu-kg'aom tcommèa ba, tc'ää a x'ooan koe ghùiea ba, a ba a Tc'ää-cookg'aim x'aiga xu nqóómkg'ai di xu di ba.

Gaam ëe ncàm taa ba, a ba a kò c'àò ba cgoa chìbia ta koe kgoara taa ba, ⁶ a ba a kò x'aian koe hëé naka peresiti ne koe hëéthëé kúru ta a, Nqarim Gam ka Xòò ba ta gha tsééa máá ka, Gam koe méé i dqómkuan hëé naka qaritan hëéthëé chòò tamase hãa! Amen.

⁷ Bòò, túú-c'òò zi q'oo koem ko hàà, i gha wèè tcgáían bóò Me, ëe gáo Mean ga hëéthëé e. Zi gha wèè zi qhàò zi nqóóm di zi Gam domka kg'ae. Gatà i gha ii. Amen!

⁸ “Tíi Ra Alefa Ra a, a Ra a Omega Ra a, ncëe sa ko máá: *tc'ää di Ra a, a Ra a còò di Ra a,*” tam ko X'aigam Nqari ba méé, ncëe hàna, a kg'aiga hàna, a ko kháóa hàà ba, qarim wéé ba.

Johane ba ko Krestem cgoa xg'ae

⁹ Tíia Johane ra, gatu ka káíkhoè ra, ncëe ko gatu cgoa xgàrakuan Jesom di xgàràèa ra, a ra a gatu khama Nqarim di x'aian dir khòè ra a. Tíi hëé naka gatu hëéthëé méé ta qáo tcáo ii, naka ta qarika téé. Nqarim dim kg'ui bar xгаа-xgaaa, a ra a Jesom ka nxàea tseegukagua khamar tshàam ka nxàma-nxàmaèam nqóó-coam Patemose ta ko ma tciiem koe tòóèa. ¹⁰ X'aigam *Nqarim* dim cam kam kò Nqarim dim Tc'ëe ba cg'oè cgae tea, ra kò qááa te koe c'ëem dòm ba kóm me ko torompitam khama ma q'au, ¹¹ a ko máá: “Eë tsi gha bóò sa méé tsi tcgâyas koe góá naka tsia 7 zi kereke zi koe tsééa úú: Efeso koe hëé, naka Semurena koe hëé naka Peregamo koe hëé naka Tiatira koe hëé, naka Saredise koe hëé, naka Filadelefia koe hëé, naka Laodikea koe hëéthëé e,” témé.

¹² Nxãaskar kò tééa kabise, ëe ko kg'ui cgoa tem dòm bar gha bóò ka. Eër ko tééa kabise kar kò 7 zi lampi téé-q'oo zi gautan di zi bóò. ¹³ Gaa zi lampi zi di téé-q'ooan nqàè koer kò Khóèm dim Cóm khama iim Khòè ba bóò, me qám qgái ba hàna, a ba a dxùua ba koe gauta dim bàne ba xòóa. ¹⁴ Tcúúa ba di c'òò ne kò q'úú u, ghùuan di c'òòan khama ma, a i a tsòán khama ma q'úú u, i Gam di tcgáían karukos c'ees khama ii. ¹⁵ Gam di nqàrèa nea kò tchùuèas qanos khama ma x'áà, ncëe kò c'ees q'oo koe xgài cgaeèa sa, i kò dòma ba tòèko tshàan di ts'oo-q'ooan khama xam. ¹⁶ Me kò Gam dim x'òàm kg'áo xèè dim koe 7 zi tconò zi qgóóa, me kò kg'áma ba koe ts'èem ntcàum cam kg'ám ba tcg'oa, i kò Gam di kg'áían koaba dis cam x'áà khama ma tcàà.

¹⁷ Eër ko bóò Me kar ko nqàrè-kg'ama ba koe cg'áé, x'óóam khòèm khama ii a. Me Gam dim kg'áo tshàu ba tíi koe tòò, a ba a máá: “Táá q'áo guu. Tc'ää di Ra a, a còò di Ra a ke, ¹⁸ a Ra a ëe kg'òèa Ra a, x'óóa Ra kò hãa, igaba bóò, chòò tamase Ra kg'òèa hãa! A Ra a x'ooan di xgobekg'aman qgóóa, naka x'óóa ne khòè ne dim qgám dian hëéthëé e. ¹⁹ Góá nxãaska

ēe tsi bóòà guùà ne, ncēeska ko kúrúsean hēē naka ncēe zi guù zi qāá q'oo koe ko hàà kúrúsean hēēthēē e. ²⁰ Eē tsi ko bóò Ra qgóóà hāa zi tçonò zi 7 zi hēē naka 7 zi lampi téé-q'oo zi gautan di zi hēēthēēa tchòàs chómsea hāas dis x'ái sa ncēe si i: tçonò zi 7 zia moengele xu 7 zi kereke zi di xu u, zi 7 zi lampi téé-q'oo zi 7 zi kereke zi i.”

Tcgãya zi 7 zi kereke zi koe ko síi zi (2–3)

2

Efeso dis kerekes koe ko qõòs tcgãya sa

¹ *Me Jeso ba máá:* Efeso koe hànas kerekes dim moengele ba góá máá naka máá:

Ncēea kg'uian Gaam di ga a, ēe 7 zi tçonò zi kg'òm x'òàm Gam dim koe qgóóà ba, a ba a ko 7 zi lampi téé-q'oo zi gautan di zi xg'aeku koe qõòà te ba. Ncēetam ko méé: ² Gatu di zi tséé zi Ra q'ana, ēe tu ko qómise tséé zi hēē, naka gatu di qáò tcáóan hēēthēē e. Q'ana Raa, khóèan ēe cg'āè cau tu tchòà úú cgoa tama sa, a tu a kúrúà bóòà khóè xu ēe ko máá, x'áè úú-kg'ao* xu u témé xu, igaba xu gaxu tama xu u, a tu a tshúù-ntcõa-kg'ao xu ii sa hòòà hāa. ³ Qáò tcáóan cgoa tu kò qarika tēe, a tu a kò qóm cgoa qgóókua hāa Tirim cg'òèm domka, a tu a kò táá xhõen-tcáó.

⁴ Igabar ko gatu koe c'ēes guùs tshúù sa bóò, a gaas ka kg'ui cgoa tu u kg'oana, a ko máá: “Gatu di ncàmkuàn tc'āà di tu aagua,” témé. ⁵ Tc'ēe-tc'ēese *gatu di ncàmkuàn kò kg'aia* hànám qgál ba. Tsóágase tu gáé tshúùse cg'áéa! Tcóóse tu gatu di chìbian koe, naka kúrú tsééan kg'aiga tu kò kúrú u. Gatà tu kò hēē tama ner gha gatu koe hàà, a Ra a gha gatu di lampian gaan di téé-q'ooan koe tcg'óò, ncēē tcóóse tama tu kò hāa ne. ⁶ Igaba tu ncēes guùs qāès tééa gha máá tu u sa úúà: Nikolae ne di tsééan tu hòrea, ncēe Tíi ka hòrèa a thēē.

⁷ Eē tceean úúà ba méém kóm, Tc'ēm ko kereke zi bìri sa. Gaam ēe ko tàà bar gha kgoara máá me kg'òèan dis hìis koe tc'óò, ncēe Nqarim dim paradaisim koe hàna sa.

Semurena dis kerekes koe ko qõòs tcgãya sa

⁸ *Me Jeso ba máá:* Semurena koe hànas kerekes dim moengele ba góá máá naka máá:

Ncēea kg'uian Gaam di ga a, ēe tc'āà di ba, a còò di ba, ēe kò x'óóà ba, a ba a kg'òè ba. Ncēetam ko méé: ⁹ Gatu di xgàrasea ner q'anaa, naka gatu di dxàuan hēēthēē e, igaba tu qguùà. Q'ana Raa cg'āè zi guù zi ēe ko máá Juta ne e témé ne ko méé cgae tu u zi, igaba ne Juta ne tama ne e, si c'ēes xg'aes satanam di si i. ¹⁰ Táá cúí guù ga q'áò guu ēe tu gha hàà ko xgàrà máàès guùs ka. Bìri tu ur ko, dxāwa ba gha c'ēe-kg'áia tu qáé-nquuan koe tcāà, nxāasega tu gha kúrúà bóòè ka, tu gha 10 cáman xgàràè. Tcom-tcomsa méé tu ii, x'ooan di xg'aeku koe ga igaba, nakar gha cábás kg'òèan di sa máá tu u.

¹¹ Eē tceean úúà ba méém kóm, Tc'ēm ko kereke zi bìri sa. Gaam ēe ko tàà ba cuiskaga cam dis x'oos ka thòò-xamkaguèa tite.

Peregamo dis kerekes koe ko qõòs tcgãya sa

¹² *Me Jeso ba máá:* Peregamo koe hànas kerekes dim moengele ba góá máá naka máá:

* **2:2:** x'áè úú-kg'ao - Gerika sa ko “apostolo” témé.

Ncëea Gaam ãe ts'èè a cam'ám ntcàu ba úúam di kg'uian ga a. Ncëetam ko méé: ¹³ Q'ana Raa nda koe tu x'ãèa sa: satanam dis ntcõo-q'ooos hàna koe e, igaba tu ko Tiri cg'õèan qarika qg'óóa, a tu a kò gatu di dtcòmàn Tíí koe táá ntcoe, Antipasem Tirim tcom-tcomsa iim nxãea-tseegukagu-kg'aom di cam'an kaga igaba, ncëe kò satanam x'ãèa hãa koe gatu xg'aeku koe ga cg'õèè ba.

¹⁴ Igabar ko gatu koe c'ëe zi gúù zi cg'orò zi tshúù zi bóò, a gazi ka kg'ui cgoa tu u kg'oana, a ko máá: Khòè ne c'ëe ne tu ãe koe úúa hãa Balame di xгаа-xgaakuan qg'óóa hãa ne, ncëe ko Balake ba x'ái, Iseraele di ne khòè nem gha ntama ma chìbian koe tcãà sa ba, qàe-qae nem ko ne kúrúa mááseèa hãa nqárian dàòà mááèa tc'òoan tc'òó, a ne a ko cg'aràn kúrú. ¹⁵ Gataga tu c'ëe ne úúa hãa Nikolae ne di xгаа-xgaan qg'óóa hãa ne. ¹⁶ Ke nxãaska tcóóse gatu di chìbian koe! Gatà i kò ii tama ne, Ra gha gatu koe qháése sencgaga hàà, a Ra a hàà ncòoan kúrú gane cgoa, kg'áma Te dim ntcàum cgoa.

¹⁷ Eë tceean úúa ba méém kóm, Tc'ëem ko kereke zi bìrì sa. Gaam ãe ko tàà bar gha chómmeà tc'òoan mana di máá, a Ra a gha q'úús nxòà sa máà me, i gaas koe kaba cg'õèan góásea, cúí khòè ga c'úúa hãa a, gaam ãe ko sèè sim cúím oose.

Tiatira dis kerekes koe ko qòòs tcgãya sa

¹⁸ *Me Jeso ba máá: Tiatira koe hànas kerekes dim moengele ba góá máá naka máá:*

Ncëea Nqarim dim Cóám di kg'uian ga a, ncëe Gam di tcgáian karukos c'ees khama ii ba, i Gam di nqàrèan tchùuèas qanos khama ii. Ncëetam ko méé: ¹⁹ Gatu di zi tséé zi hëé, naka ncàm'kuan hëé naka dtcòmàn hëé, naka tséé-kg'áman hëé, naka qáò tcáoan cgoa qarika téèan gatu di hëéthëé Ra q'anaa. A Ra a q'ana hãa, kg'aika tu thuu ko ma tséé sa tu nqáèa hãa sa, a tu a ko ncëeska kaisase tséé sa.

²⁰ Igabar ko gatu koe c'ëe zi gúù zi tshúù zi bóò, a gazi ka kg'ui cgoa tu u kg'oana, a ko máá: Khòès Jesabele sa tu kgoara máána hãa, ncëe ko porofiti si i ta ma tciise sa, si ko xгаа-xгаа a ko Tiri qãan hòakagua i ko cg'aràn kúrú, a ko tc'òoan ncëe kúrúa mááseèa hãa nqárian dàòà mááèa tc'òó. ²¹ X'èa ner máà sia hãa tcóóses gha di i, igabas gas di cg'aràn koe tcóóse tc'ëe tama. ²² Khamar gha xaoa tcãà si kgàrom xháés dim koe, a Ra a gha ãe ko gas cgoa cg'aràn kúrú ne kaisa xgàrasean koe tcãà, gas di zi dàò-kg'ám zi koe ne kò tcóóse tama ne. ²³ A Ra a gha gas di cóán x'ooos cgoa cg'òo. Zi gha wèè zi kereke zi q'ãa Tíí ga Ra a sa, ncëe ko tc'èean hëé naka tcáoan hëéthëé qaara tcg'òó Ra, a Ra a gha wèè ne ãe ne ma tsééa hãa khamaga ma suruta kabi. ²⁴ Igabar ko c'ëe tu Tiatira koe hàna tu (gatu ncëe gas di xгаа-xgaan xùri ta ga hãa tu, a tu a 'satanam di chómsea hãa' ta ko ma tciie kàan xгаа-xgaase ta ga hãa tu) bìrì a ko máá: Cuiskagar c'ëe càà ga dcëékagu tua hãa tite. ²⁵ Igaba méé tu ãe tu úúa hãa sa qg'óóa qari nakar gha nxãakg'aiga síí hàà.

²⁶ Eë ko tàà ba, a ba a ko Tíí ko tc'ëe zi tséé zi qg'óóa qari, i nxãakg'aiga síí x'èa ba xg'ara bar gha táá zi qhàò zi tc'ãà-cookg'ai di qarian máà, ²⁷⁻²⁸ ãer kò ma Tirim Xòòm koe ma qarian hòòà khama.

'Qano dim dqàbim cgoam gha tc'ãà-cookg'ai ne.

Góm di zi gàba zi khamam gha ma cg'ám-cg'am ne.'

Ra gha gataga q'uu tconò sa máà me.

²⁹ Eë tceean úúa ba méém kóm, Tc'ëem ko kereke zi bìrì sa.

3

Saredise dis kerekes koe ko qòòs tçgãya sa

¹ *Me Jeso ba máá:* Saredise koe hãnas kerekes dim moengele ba góá máá naka máá:

Ncêe kg'uia nea êe 7 xu Tc'êe xu Nqarim di xu hêé naka 7 zi tçonò zi hêéthêe qgóóam di ga a. Ncêetam ko méé: Gatu di zi tséé zi Ra q'ana. Khòe ne ko máá, kg'òèa tua, témé, igaba tu x'óóa. ² Igaba méé tu tõe naka tua cg'aré zi tséé-coa zi êe qaùà hãa zi qgóóa qari-qari, gaa zi êe qaùà zia kaà kg'oana ke. Gatu di zi tséé zir kò bóò ne zi Nqarim tçgáí q'oo koe tchàno tama khama. ³ Tc'êe-tc'êese méé tu nxãaska, ntama tu ma *Nqarim di zi kg'ui zi hòò* a kómáa sa. Qgóóa qari zi naka tua gatu di chibian koe tçóóse naka Nqarim koe kabise. Kókò tama tu kò hãa ner gha ts'ãa-kg'aom khama ma hàà, tu gha táá q'ãa, ndakam x'aem kar gha gatu koe hàà sa.

⁴ Gatà i ii igaba tu c'êe ne khòe ne Saredise koe úúa, qanega qgáía ne cg'uri-cg'uri tama ne, a ne a gha q'úúse hãnase qòò cgoa Te, kg'anoèa nea khama. ⁵ Eê ko tàà bar gha gane khama ma q'úúse hãakagu, a Ra a cuiskaga cg'òèa ba kg'òèan dis tçgãyas q'oo koe tchùua tçg'òóa hãa tite, a Ra a gha cg'òèa ba Tirim Abom cookg'ai koe hêé naka Gam di xu moengele xu hêéthêé cookg'ai koe nxàea tseegukagu. ⁶ Eê tcean úúa ba méém kórí, Tc'êem ko kereke zi birí sa.

Filadelefia dis kerekes koe ko qòòs tçgãya sa

⁷ *Me Jeso ba máá:* Filadelefia koe hãnas kerekes dim moengele ba góá máá naka máá:

Ncêe kg'ui nea Gaam êe tcom-tcomsam di i, a ba a tseegu ii ba, ncêe Dafitem di xgobekg'aman qgóóa ba. Xgobekg'amam kò hãa ne i cúí khòe ga tçèekg'am tama, a tçèekg'amam kò hãa ne i gataga cúí khòe ga xgobekg'am tama ba. Ncêetam ko méé: ⁸ Gatu di zi tséé zi Ra q'ana. Bóò, cookg'aia tu koer xgobekg'amseam nquu-kg'ám ba tòóa, ncêe cúí khòe ga tçèekg'am tite ba. Q'ana Raa, cg'aré qarian tu úúa sa. Igabaga tu Tirim kg'ui ba qgóóa qaria, a tu a kò Tirim cg'òè ba táá c'úúse. ⁹ Bóò, c'êe ne ncêe satanam dis còrè-nquus di ner ko màà tu u, êe ko Juta ne ta ma tciise ne, igaba gane tama ne e, a ne a tshúù-ntcõa-kg'ao ne e. Bóò, kúrú ner gha ne hàà gatu nqàrè-kg'am koe qom, a ne a gha q'ãa, ncàm tuar hãa sa. ¹⁰ Tiri x'áè-kg'ámán, ncêe kòò máá, qáò tçáóan cgoa méé tu qarika téé, témé tu kò qgóóa qaria, khamar gha gataga kgoara tu u cg'èan dim cáí koe, ncêe ko wéém nqóóm koe hàà ba, hààm gha êe nqóómkg'ai koe x'èa ne kúrú ba bóò ka.

¹¹ Sencagar ko hàà; êe tu úúas gúù sa méé tu qarika qgóó, naka i nxãasega táá cúí khòe ga tàà dis cába sa gatu koe sèea tçg'òó guu, *ncêe tàà hãam khòem ko máàe sa*. ¹² Eê ko tàà bar gha nquu ba ko ghùì-ghuim hì ba kúrú, Tirim Nqarim dim tempelem di ba, me cuiskaga gaia gaa koe tçg'oa tite. Gaam koer gha Tirim Nqarim di cg'òèan góá naka Tirim Nqarim dim x'áé-dxoom di cg'òèan hêéthêé e, kabam Jerusalem di i, ncêe ko nqarikg'ai koe guu a tçg'oa ba, Tirim Nqarim koe guu a, a Ra a gha gataga kabas cg'òès Tiri sa gaam koe góá.

¹³ Eê tcean úúa ba méém kórí, Tc'êem ko kereke zi birí sa.

Laodikea dis kerekes koe ko qòòs tçgãya sa

¹⁴ *Me Jeso ba máá:* Laodikea koe hãnas kerekes dim moengele ba góá máá naka máá:

Ncêe kg'úia nea Amene *ta ko ma tciièm* di i, tcom-tcomsa a tseegum Nxàea-tseegukagu-kg'aom di i, Gaam ncêe Nqarim Gam koe guu a wèe gúùan kúrúha hãa ba. Ncêetam ko méé: ¹⁵ Gatu di zi tséé zir q'ana: qgàisa tama tua a kùrusa tama. Oo, kaisaser kòo tc'èe, qgàisa tu ga ii kana kùrusa ii sa! ¹⁶ X'òsa tu u khama, a kùrusa tama, a qgàisa tama, khama Ra ko kg'ám q'ooa Te koe guu a kgàra tcg'òó tu u. ¹⁷ Nxàe tu kò a máá: “Qguùà taa, a ta a qguùan hòòà, a cúí guù ga tcào tama,” témé khama, igaba tu tshúù qgái koe tu hãa sa c'úùà, a cgómga tu u, a dxàua, a káa tcgái tu u, a gataga qgái ga hãa tama sa. ¹⁸ Dào bar ko x'ái tu u: Tíí koe tu gautan x'ámá, c'eean cgoa xgõéèa a, naka tua nxãasega qguù; naka tu gataga Tíí koe q'úú qgáian x'ámá ncêe tu gha hãa a, nxãasega i gha sau-cgaean káa cgae tu u ka, qg'aè-cgaea tu hãa di i. Naka tu gataga Tíí koe tcgái di nxúlan x'ámá, tcgáia tu koe tu gha tcgaù u, bóò tu gha ka.

¹⁹ Wèé ne èer ncàma hãa ner ko tchàno-tchano a ko dqàèa kg'ónò. Ke tu tcãà tcáo naka gatu di chìbian koe tcóóse. ²⁰ Bóò! Ncêe ga Ra nquu-kg'ám koe téé-tèe a ko xg'ám-xg'am. Ncêe c'èe khóè ko dòma Te kóm a ko nquu-kg'ám ba xgobekg'am ner gha tcãà a tc'óó cgoa a, i tc'óó cgoa Te.

²¹ Eè ko tàà bar gha qarian máà, Tíí cgoam gha Tiris ntcóó-q'ooos x'aian dis koe ntcóó di i, ncêer ko Tíí ma tàà a Abom Tirim cgoa Gam dis ntcóó-q'ooos x'aian dis koe ma ntcõe khama.

²² Eè tcean úúa ba méém kóm, Tc'èem ko kereke zi birí sa.

Tcgãyas 7 zi guù zi tc'ànà ko tcèekg'am cgoaè ko zi guù zi úúa sa (4-7)

4

Nqari ba hêé naka Ghùu-coa ba hêéthêé tsara ko dqomèmè

¹ Ncêe zi guù zi qãá q'oo koer kò bóò, kar kò nqarikg'ai koe bóò, me nquu-kg'ám ba xgobekg'amsea. Me kò torompitam khama xam dòm ba, ncêer ko kg'aia kóma hãa ba kg'ui cgoa te a máá: “Qaò naka ncêe koe hàà, nakar x'ái tsi, dùù sa gha ncêe zi guù zi qãá q'oo koe kúrúse sa,” témé ba. ² Ra gaa x'aè kaga Tc'èem ka tcãàè, ka bóò, x'aian dis ntcóó-q'oo sa kò nqarikg'ai koe tòòèa, i c'èe Khòè gas koe ntcõe. ³ Eè ko ntcóóa-ntcõem di bóòse-q'ooa nea ko t'òès nxõás jasepere di sa hêé naka saredio di sa hêéthêé di sara khama ii, si gaas ntcóó-q'ooos x'aian di sa dòro-ghãóm ka nxàma-nxàmaèa, ncêe kò nxõás t'òès emerelete dis khama ii ba. ⁴ Gaas ntcóó-q'ooos x'aian dis koe zi kò 24 zi ntcóó-q'oo zi x'aian di zi nxàma-nxàmaà, xu kò ncêe zi ntcóó-q'oo zi x'aian di zi koe 24 xu kaia xu ntcóóa-ntcõe, a xu a q'úú qgáian hãna, a tcúúa xu koe x'aian di cában gautan di cábaa. ⁵ Gaas ntcóó-q'ooos x'aian dis koe i ko túú-tebean guu a tcg'oa, tcêe-tcêean hêé naka túúan di kg'ui-q'ooan hêéthêé e, i kò x'aian dis ntcóó-q'ooos cookg'ai koe 7 xu karuko xu c'ee-kg'ám xu hàna a ko x'áà, ncêea kò 7 xu Tc'èe xu Nqarim di xu u. ⁶ Gaas ntcóó-q'ooos x'aian dis cookg'ai koem kò tshàa ba hàna, ts'óó-c'óán di q'ám-q'ooan khama ii ba, q'ám me e kò ii, q'ámns nxõás khama ma.

Si kò x'aian dis ntcóó-q'oo sa wèe dxùukg'aia sa koe 4 xu kg'oo-coa xu kg'òèa hãa xu ka nxàma-nxàmaèa, tcgáian gaan dia kò cookg'aian koe hêé naka qãán koe hêéthêé cg'òèa. ⁷ Tc'áà dim kg'oo-coa ba kò gàm khama

ii, càm di ba kò ghòè-coam khama ii, me nqoana di ba khóèan dis kg'áis khama iis kg'ái sa úúa, 4 di ba kò tsāékos xāes khama ii. ⁸ I kò ncēe 4 kg'oo-coan wēe ga 6 tçgàmàn úúa, a wēe qgáian gaan di koe kái tçgáian úúa, tçgàmàn ka nqāaka ga hēéthēe e, wēém koaba ba hēe naka ntcúú ba hēéthēe i ko ncēeta na nxiéan goa chòò tama:

“Tcom-tcomsa, tcom-tcomsa, tcom-tcomsa Me e
X'aigam Nqari ba, qarim wēe ba,
ncēe kò kg'aiga hàna ba,
a ba a *ncēeskaga* hàna ba,
a ba a ko hàà ba,”
témé.

⁹ A ēe i ko gaa kg'oo-coan ēe tcoman máà Me, a ko kaikagu Me, a ko qāè-tcoa máà Me, Gaam ēe x'aian dis ntcōó-q'oos koe ntcōóa-ntcōe ba, ncēe ko chòò tamase kg'òè ba, ¹⁰ ka xu kò 24 xu kaia xu cg'áé, ēe ntcōó-q'oos x'aian dis koe ntcōóa-ntcōem cookg'ai koe, a dqom Me, ncēe ko chòò tamase kg'òè ba. Gaxu di cábán x'aian di xu ko tçg'òó a gaas ntcōó-q'oos x'aian dis cookg'ai koe tòò, a xu a máá:

¹¹ “Kg'ano Tsi ia,
sita di Tsi X'aiga Tsi Nqari Tseè,
dqomkuan hēe, naka tcoman hēe,
naka qarían hēéthēe Tsi gha máàè sa,
Tsáá Tsia wēe zi gúù zi kúrúá hāa khama,
zi Tsari ncàman ka hàna hāa, a ko kúrúé,”
témé.

5

Tçgāya sa hēe naka Ghùu-coa ba hēéthēe e

¹ Ra kò bóò kg'àòm tshàum koe, Gaam ēe kò x'aian dis ntcōó-q'oos koe ntcōem di ba, Me tçgāya sa qgóóa, q'ooa sa koe hēe naka qāáa sa koe hēéthēe kò góásea sa, si 7 zi gúù zi tc'àmà ko tcēekg'am zi cgoa tcēekg'ammèa. ² A ra a kò qarim moengele ba bóò, me ko kaiaim dòm cgoa nxiè a ko máá: “Dii ba tçgāyas xgobekg'am ka kg'anoèa, naka gaas di gúúan tc'àmà-tcēekg'am si ko q'òàa tçg'òó ka hēéthēe e?” témé. ³ Igaba i kò nqaríkg'ai koe hēe naka nqđómkg'ai koe hēe naka nqđóm ka nqāaka ga hēéthēe koe cúi khóè ga kàà a, tçgāya sa ga xgobekg'am kana ga bóò q'oo si i. ⁴ Ra kò kaisase kg'ae, cúi khóè ga kò táá hòèè khama, kg'anoa a tçgāya sa xgobekg'ama ne kana bóò q'ooa sa. ⁵ Me kò nxāaska kaia xu ka c'ēe ba bìrí te a máá: “Táá kg'ae guu! Bóò, Juta dis qhàòs dim Gàam ba, Tòbem Dafitem di ba, nxāa ba tààa. Tçgāya sam gha kgoana a xgobekg'am, naka ēes tc'àmà-tcēekg'am cgoaèa gúúan 7 hēéthēe e,” témé.

⁶ X'aian dis ntcōó-q'oo sa hēe naka 4 kg'oo-coan hāa koe hēe naka kaia xu xg'aeku koe hēéthēe ra kò Ghùu-coa ba bóò Me téé-tēe, cg'òoèa hāa khama ii a, 7 nxāa nem kò úúa, 7 tçgáian hēéthēe e, ncēe kò 7 xu Tc'ēe xu Nqarim di xu ii i, ncēe kò wēém nqđóm koe tsééa úúèa xu. ⁷ Qđòm kò a síi tçgāya sa sée, Gaam ēe kò x'aian dis ntcōó-q'oos koe ntcōem dim kg'àòm x'òàm xòè koe. ⁸ Eēm ko tçgāya sa séèa xg'ara, ka xu ko 4 xu kg'oo-coa xu hēe, naka 24 xu kaia xu hēéthēe Ghùu-coam cookg'ai koe cg'áé. Wēea ne kò zómá* zi hēe naka gàba zi qāè hm̀m̀ xg'òò gúúan ka cg'òèa zi gautan di

* 5:8: zómá - Gerika sa ko “harepa” témé, cii cgoa dis gúús zómás khama iis ka.

zi hěéthěé qgóóa, ncěe ko tcom-tcomsa ne di còrè ii i. ⁹ Xu kò k̄abam cii ba nxàè a máá:

“Kg'anoèa Tsi hãa, tcgãya sa sèèan ka,
a gaas tc'àmà-tcěekg'am cgoaèa gùùan xgobekg'am,
cg'òoèa Tsi kò hãa khama,
a Tsi a kò khòè ne Tsari c'áòan cgoa
x'ámá tcg'òó a Nqari ba máà,
wèé zi qhàò zi koe guu a,
naka wèé t̄aman koe hěé,
naka wèé ne khòè ne koe hěé,
naka wèé zi xg'ae zi koe hěéthěé e,
¹⁰ a Tsi a kò kúrú ne ne x'aian di ne peresiti ne e,
gatá dim Nqari ba ne gha tséèa máá ka,
ta nqòómkg'ai koe tc'ãà-cookg'ai,”
ta xu ma nxàè.

¹¹ Kar kò bóò, a ra a kái xu moengele xu di dòm̄an kóm, ncěe kò kaisase kái ii xu, nxáràè tite zi tcám̄-tcám̄ zi khama noo xu. Ncěe kò x'aian dis ntcòò-q'oo sa hěé naka kg'oo-coan hěé naka kaia xu hěéthěé nxama-nxama hãa xu, ¹² xu kò kaim dòm̄ cgoa máá:

“Kg'anoèa baa
Ghùu-coam ncěe kò cg'òoèa hãa ba,
qaria nem gha hòò ka,
naka x'aian hěé,
naka q'ãa di tc'èean hěé,
naka kaian hěé,
naka tcoman hěé,
naka x'áàn hěé
naka dqòm̄kuan hěéthěé e!”
témé.

¹³ Ra kò nxãaska wèé gùùan ãe kg'òèa hãa kóm, ncěe nqarikg'ai koe hěé naka nqòómkg'ai koe hěé, naka nqòóm ka nqãaka hěé, naka tshàa-dxooan koe hěéthěé hàna a, wèéan ãe gaan koe hàna a, i ko máá:

“Gaam ãe x'aian dis ntcòò-q'oos koe ntcòe ba hěé
naka Ghùu-coa ba hěéthěé
mèé i dqòm̄kuan máàè,
naka tcoman hěé,
naka x'áàn hěé,
naka qarian hěéthěé e,
chòò tamase!”
téméè.

¹⁴ I kò 4 kg'oo-coan máá: “Amen!” témé. Xu kò kaia xu cg'áé, a xu a dqòm̄.

6

7 zi gùù zi tc'àmà ko tcěekg'am zi

¹ Nxãaskar kò bóò, ãem ko Ghùu-coa ba 7 zi gùù zi tc'àmà ko tcěekg'am zi ka c'èe sa ko xgobekg'am kar kò 4 xu kg'oo-coa xu kg'òèa hãa xu ka c'èe ba kóm, me túúm̄ dim dòm̄ cgoa ko kg'ui khama xam̄ a ko máá: “Hàà!” témé.

² Kar kò bóò, q'úúm̄ bii ba, me ãe qábi mea ba nxòo sa qgóóa, a ko x'aian dis cába sa máàè, a ba a kò tààa hãase qòò, a gha síí tàà.

³ ãem ko gaia cam̄ dis gùús tc'àmà ko tcěekg'am sa xgobekg'am kar kò cam̄ dim kg'oo-coa ba kóm̄ me ko máá: “Hàà!” témé. ⁴ Me kò nxãaska c'ẽem

bii ba tcg'oa, c'ees khama ma ncoà ba. Gam dim qábì-kg'ao ba kò qarian máàèa, tóókua nem gha nqǒómkg'ai koe séèa tcg'óó di i, nxāasega ne gha khòè ne cg'òoku ka, a ba a kò kiam ntcàu ba máàèa hãa.

⁵ Eëm ko Ghùu-coa ba gaia nqoana dis gùús tc'àmà ko tcēekg'am sa xgobekg'am, kar kò nqoana dim kg'oo-coa ba kóm me ko máá: “Hàà!” témé. Ghùì-kg'air ko kar kò ntcùúm bìi ba hēé naka gam dim qábì-kg'ao ba hēéthēé bóò, me qómán ko tc'ãò-tc'ão sara gùú sara tshàu q'ooa ba koe qgóóa hãa. ⁶ Ra kò nxāaska kg'uim khama xam̄s gùú sa kóm kg'oo-coa xu 4 xu xg'aeku koe guu a, si ko máá: “Cúím cáím di suruta ne gha cúím tshàu-q'oom di pérean máà tsi, i gha cúím cáím di surutan nqoana tshàu-q'oo zi di maberean máà tsi, igabaga táá olife di nxúian hēé naka gōèan hēéthēé ko kúrú hìian cg'õo guu!” témé.

⁷ Eëm ko gaia 4 dis gùús tc'àmà ko tcēekg'am sa xgobekg'am kar kò 4 dim kg'oo-coam dim dòm ba kóm me ko máá: “Hàà!” témé. ⁸ Ghùì-kg'air ko kar kò tsām bìi ba bóò. Eē kò qábì meam di cg'òèa nea ko x'oo o, i kò ēe x'óóa ne khòè ne di x'ãè-q'ooan kò xùri me, i kò wèèan ga 4 xòèan nqǒómkg'ai di koe guu a cúím xòèm koe qarian máàè, ntcàum cgoa i gha cg'õo ka, naka xabàs cgoa hēé, naka tcìlan cgoa hēé, naka qāáka di kg'oo-coan nqǒómkg'ai di cgoa hēéthēé e.

⁹ Eëm ko gaia 5 dis gùús tc'àmà ko tcēekg'am sa xgobekg'am kar kò ēe Nqarim dim kg'uim ncēe ne kò nxàea tseegukagua hãam domka cg'òèa hãa ne di tc'ēean altaram ka nqāaka bóò. ¹⁰ Kiam dòm cgoa ne kò q'aua tcg'óó, a máá: “Oo, tc'amaka hàna Tsi X'aiga Tsi Nqari Tseè, tcom-tcomsa a tseegu Tsi, cgóm naka táá ão guu, naka nqǒóm di ne khòè ne qhāése xgàra, naka sita di c'áðan kabì ēe nqǒómkg'ai koe x'ãèa hãa ne koe!” témé. ¹¹ Me kò wèém khòè ba q'úúm qgáí ba máàè, a birìé, cg'arése ne gha qāà* sa, i nxāakg'aiga síí nxárāse-q'ooan gane ka c'ēe ne qāà ne dian hēé, naka qǒese ga ne dian hēéthēé tc'ãò, ncēe gha hàà cg'òèe ne, ncēe ne kò ma gane hēèèa khama.

¹² A ēem ko Ghùu-coa ba 6 dis gùús tc'àmà ko tcēekg'am sa xgobekg'am kar kò bóò, me ko nqǒó ba kaisase cgùru, si kò cáím sa kabise a ntcùúm qgáím khama ma ntcùú, me kò nxoe ba kabise a c'áðan khama ma ncoà. ¹³ Zi kò nqarikg'ai di zi tçonò zi nqǒómkg'ai koe tcheè, ncēe i ko ma faia dis hìis di tc'áróan kg'oarà ma tcheè khama ma, kiam tc'ám kas kò ntcāa-ntcāè ne. ¹⁴ I kò nqarikg'aian qabese, tcgāyas ga ma qabèè khama ma, i kò wèè xàbian hēé naka tshàam ka nxāma-nxāmaèa nqǒó-coan wèè hēéthēé ntcāa-ntcāè a téé-q'ooan gaan di koe tcg'oa.

¹⁵ Xu kò nxāaska nqǒómkg'ai di xu x'aiga xu hēé, naka kaia xu khòè xu hēé, naka tc'āà-cookg'ai xu hēé, naka ēe qguùan hēé naka qarian hēé, naka wèè ne khòè ne c'ēe ne, qāà ne kana ēe qāà tama ne gane hēéthēéa kò nxóán di kòman koe hēé naka xàbian di nxóán koe hēéthēé tcāà a xài. ¹⁶ A ne a kò xàbian hēé naka nxóán hēéthēé tcii a ko máá: “Cg'áé cgae ta a, naka chóm ta a tcgáí-q'ooa ba koe Gaam ēe x'aian dis ntcóó-q'ooos koe ntcóóa-ntcōe ba, naka gataga chóm ta a Ghùu-coam di xgòan koe. ¹⁷ Gatsara di xgòan dim cáím kaia hãa ba hààraa ke, ka i gha díin kgoana a q'óá me?”

7

144,000 khòèan Iseraele di i

* 6:11: qāà - Gerika sa ko “sāa” témé.

¹ Ncēes gùs qǎá q'oo koer kò 4 moengele xu bóò, xu nqǒóm di zi huku zi 4 zi koe tééa-tēe, a xu a kò 4 tc'ǎán nqǒómkg'ai di qgóóa hǎa, nxǎasega i gha táá cúí tc'ǎá ga nqǒómkg'ai koe tc'ǎá ka, kana tshǎa-dxooan koe, kana wéé hǎian koe ga igaba. ² A ra a kò moengelem c'ēe ba bóò, me ko cáms ko tcg'oa xèè koe guu a ko hàà, a ba a tcǎà-tshǎus koe x'ái sa úúa, Nqarim kg'ǒèa hǎam di sa, khòè ne koem gha x'áis khama ma tòò sa, me kò kaia hǎam dòm cgoa moengele xu 4 xu tcii, ncēe ko qarian máàèa hǎa xu, nqǒó ba xu gha cg'ǒo ka, naka tshǎa-dxooan hēéthēé e, ³ a ba a ko máá: “Táá nqǒó ba cg'ǒo guu, kana tshǎa-dxooan ga, kana hǎian ga igaba, naka ta gha nxǎakg'aiga síí x'ái sa tòò, gatá dim Nqarim di tséé-kg'aoan còo koe,” témé. ⁴ Ra kò nxǎaska ēe kò x'ái sa tòò cgaeèa ne di nxáráse-q'ooan kóm: 144,000 ne khòè ne e, 12 zi qhàò zi Iseraele di ne khòè ne di zi wèè zi koe guu a.

⁵ 12,000 ne kò Jutam dis qhàòs koe guu a x'ái sa tòò cgaeèa,
ne kò 12,000 ne Rubenem dis qhàòs koe guu a x'ái sa tòò cgaeèa,
naka 12,000 ne hēé Gatem dis qhàòs koe,
⁶ naka 12,000 ne hēé Aserem dis qhàòs koe,
naka 12,000 ne hēé Nafetalim dis qhàòs koe,
naka 12,000 ne hēé Manasem dis qhàòs koe,
⁷ naka 12,000 ne hēé Simonem dis qhàòs koe,
naka 12,000 ne hēé Lefim dis qhàòs koe,
naka 12,000 ne hēé Isakarem dis qhàòs koe,
⁸ naka 12,000 ne hēé Sebulonem dis qhàòs koe,
naka 12,000 ne hēé Josefam dis qhàòs koe,
naka 12,000 ne hēéthēé Benjaminem dis qhàòs koe,
nxǎa nea kò x'ái sa tòò cgaeèa.

Wèè xu nqǒó xu di ne khòè ne

⁹ Ncēe zi gùú zi qǎá q'oo koer ko bóò, kar kò kaias xg'aes khòè ne di sa bóò, ncēe cúí khòè kaga nxáràè tite sa, wèè zi qhàò zi koe guu a, naka wèè zi xg'ae zi koe hēé, naka khòè ne koe hēé, naka tam xu koe hēéthēé e. Ne x'aian dis ntcǒó-q'ooos cookg'ai koe hēé naka Ghùu-coam cookg'ai koe hēéthēé tééa-tēe, a ne a q'úú qgái-dxooan hǎna, a hǎian di nxǎan tshǎu q'ooa ne koe qgóóa. ¹⁰ A ne a kò kaiam dòm cgoa q'aua tcg'òó a máá:

“Kgoarakua ne gatá dim Nqarim koe guua,
ncēe x'aian dis ntcǒó-q'ooos koe ntcǒóa-ntcǒe ba,
naka Ghùu-coam koe hēéthēé e,”

témé. ¹¹ Xu kò wèè xu moengele xu x'aian dis ntcǒó-q'oo sa hēé naka kaia xu hēé naka 4 kg'oo-coan kg'ǒèa kò hǎa koe hēéthēé tééa nxǎama-nxǎama. Ne kò x'aian dis ntcǒó-q'ooos cookg'ai koe tcúúa ne cgoa qámse, a Nqari ba dqom, ¹² a máá:

“Amen!

Dqomkuan hēé

x'ǎán hēé

q'ǎan di tc'ēean hēé

qǎè-tcaoa-máákuan hēé

tcomkuan hēé

qarian hēé

naka kaiam hēéthēé

méé i chòò tamase

gatá dim Nqarim di ii.

Amen!”

témé.

13 Me kò kaia xu ka c'ēe ba kg'ui cgoa te a máá: “Dii ga nea ncēe ne, q'úú qgáí-dxooan hana ne, a ne a nda koe guua?” témé.

14 Ra kò birí me a máá: “Kaia hãa tseè, tsáá tsi q'anaa!” témé. Me kò birí te a máá: “Ncēe nea gane ēe kaias xgàrakus koe guua hãa ne ne e. Gane di qgáí-dxooa ne ne xg'àara hãa, a kúrú u i q'úú u Ghùu-coam di c'àdan cgoa.

15 Gaa domkaga

ne x'aian dis ntcōó-q'oos Nqarim dis cookg'ai koe hãa,

a ko dqomè Me,

koaba ba hēe naka ntcúú ba hēéthēe e,

Gam dim tempelem koe hãa a,

Me gha Gaam

ēe x'aian dis ntcōó-q'oos koe ntcōe ba

hãa cgoa ne

a gha kòre ne*.

16 Cuiskaga ne gaicara xabà hãa tite,

a cáma hãa tite.

Cám sa cuiskaga dàò ne tite,

kana c'ēe kùruan ncēe kaisa ga igaba.

17 Ghùu-coa ba gha gane dim Kòre-kg'ao ba ii khama,

x'aian dis ntcōó-q'oos nqáè koe hãa ba,

a ba a gha chùia úú ne kg'òèan di tshàan di tsgòrèan koe,

Me gha Nqari ba wèém tcgáí-tshàram

gane di tcgáian di ba tchùua tcg'òó,” tam mée.

7 xu torompita xu (8–11)

8

7 dis gúús tc'àmà ko tcēekg'am sa ko xgobekg'ammè

1 Eēm ko Ghùu-coa ba 7 dis gúús tc'àmà ko tcēekg'am cgoaè sa xgobekg'am kam kò nqarikg'ai koe qhái-qhái ba xóé, aoaram di nqáè-q'ooan khama noo x'aèa ne. ² Kar ko 7 xu moengele xu ncēe ko Nqarim cookg'ai koe téé-tēe xu bóò, xu ko 7 torompitan máàè.

³ Me kò c'ēm moengelem qāè hnm̀̀m̀ xg'ãò gúúan úúa hãas gãbas gautan cgoa kúrúèa sa qgóóa hãa ba altaram koe hàà téé, a kò qāè hnm̀̀m̀ xg'ãò gúúan kái máàè, nxãasegam gha wéè ne ēe tcom-tcomsa ne di còrèan cgoa gautan dim altaram ncēe x'aian dis ntcōó-q'oos cookg'ai koe hànãam koe tcheè e ka. ⁴ I kò qāè hnm̀̀m̀ xg'ãòs dàòà-máákus di ts'énèan hēe naka ēe tcom-tcomsa ne di còrèan hēéthēe ēe kò Nqarim cookg'ai koe tēm moengelem di tshàuan koe guu a qaò. ⁵ Me kò nxãaska moengele ba qāè-hnm̀̀m̀ xg'ãò gúúan úúa hãas gãba sa séé, a altaram koe guua c'eean ka cg'oè-cg'oe si, a ba a nqđómkg'ai koe xaoa guu u; i kò túúan di kg'ui-q'ooan hēe naka ts'oo-q'ooan hēe naka túú-tebean hēe, naka nqđóm di cgùru-q'ooan hēéthēe kúrúse.

7 xu torompita xu

⁶ Xu kò nxãaska 7 xu moengele xu ncēe kò 7 torompitan qgóóa hãa xu kg'ónòse, q'aukagu u xu gha ka.

⁷ Tc'àa dim moengele ba kò gam dim torompita ba q'aukagu, si kò tsõà sa hēe naka c'ees ncēe kò c'àdan cgoa xg'aea hãa sa hēéthēe xóé. Si kò nqđómkg'ai koe tcheèè, me kò nqoana xòèan nqđómkg'ai di koe guu a cúim

* 7:15: hãa cgoa ne a gha kòre ne - Gerika sa ko máá: “Gam dim tente bam gha tc'amkg'aia ne koe xgàu,” témé.

xòè ba dào, me kò gataga nqoana xòèan hìian di koe guu a cúim xòè ba dào, i wéè dcāan tsǎá ga dào.

⁸ Me kò cām dim moengele ba gam dim torompita ba q'aukagu, si ko c'ées gúú sa tshàa-dxooan koe xaoa tcāàè, kaiam xàbim khama noo sa, ncēe c'eean ko gaas koe dào sa. Me kò nqoana xòèan tshàa-dxooan di koe guu a cúim xòè ba c'áòan kúrú, ⁹ si kò nqoana dtcōoan tshàa-dxooan q'oo koe x'ǎèa hāa kg'oo-coan dis koe guu a cúis dtcōo sa x'óó, si kò nqoana dtcōoan skepean di koe guu a cúis dtcōo sa kòbèè.

¹⁰ Me kò nqoana dim moengele ba gam dim torompita ba q'aukagu, me kò nqarikg'ai koe guu a kaiam tçonò ba cg'áé, a ko x'áà, karuko c'ee-kg'ám khama ma, a ba a kò nqoana xòèan tshàan di koe hēé, naka tshàan di tsgórèan koe hēéthéé cúim xòèan koe guu a tcheè. ¹¹ Gaam tçonòm di cg'òèa ne 'Kg'au' u. Me kò nqoana xòèan koe guu a cúim xòèan tshàan di ba kg'au, i kò gaam tshàam ka kái khòèan x'óó, kg'au me e kò ii khama.

¹² Me kò moengelem 4 di ba gam dim torompita ba q'aukagu, me nqoana xòèan cāmís di koe guu a cúim xòè ba kòbèè, me gataga nqoana xòèan nxoem di koe guu a cúim xòè ba kòbèè, me nqoana xòèan tçonò zi di koe guu a cúim xòè ba kòbèè, nxāasegam gha cúim xòè ba táá x'áà ka, nqoana xòèan gazi di koe guu a. Me kò gataga nqoana xòèan koaban di koe guu a cúim xòè ba táá x'áàn hòò, i ntcùuan ka gataga ii.

¹³ Kar kò nxāaska bóò, a kóm si ko xāe sa ēes ko nqarikg'ai nqáè koe tsǎéa te ka kaiam dòm cgoa kg'ae a ko máá: “Nqoana xu moengele xu kg'ónòsea máána hāa, torompita ba xu gha q'aukagu ka, khama i gha cg'ǎè ii, cg'ǎè ii, cg'ǎè ii, gane ēe nqǒómkg'ai koe x'ǎèa hāa ne ka,” témé.

9

¹ Me kò 5 dim moengele ba gam dim torompita ba q'aukagu, ra kò nqarikg'ai koe guu a nqǒómkg'ai koe tcheèa hāam tçonò ba bóò. Me ko chòò-q'oo úú tamam haém di kòman di xgobekg'aman máàè. ² Chòò-q'oo úú tamam haém dim kòm bam kò xgobekg'am, i kò kaiam c'eem di khama ii ts'énèan gaam kòm koe tcg'oa, si kò cām sa hēé naka nqǒóm-nqáè hēéthéé gaam kòm koe tcg'oara hāa ts'énèan ka ntcùukaguè. ³ I kò tçòman ts'énèan koe guu a tcg'oa, a nqǒómkg'ai koe hàà, a i a kò nqǒómkg'ai koe xg'árian di qarian khama noo qarian máàè. ⁴ A i a ko bìriè, nqǒómkg'ai di dcāa ne i gha táá cg'òo sa, kana c'ēe gúúan ēe tsǎá ga igaba, kana c'ēe hìian ga igaba, gabà méé i khòèan cg'òo, ncēe Nqarim dis x'ái sa còoan gaan di koe úú tama a. ⁵ Kgoara i kò máàè tama, cg'òo ne i gha sa, igaba i gha 5 nxoèan kaisase xgáè ne sa, i kò gaan di xgáèku-q'ooan xg'árim dian khama xam, ēe i kò khòèan kaá ne. ⁶ Eè xu cām xu ka i gha khòèan x'ooan qaa, igaba i hòò o tite. X'ooa ne i gha tc'ēe, igaba i gha x'ooan bèe ne a qgóé.

⁷ Tçòman ncēea kò ncōo sa kg'ónòa máàèa xu bìi xu khama ii. Gaan di tçùuan koe i kò gautan cgoa kúrúèa cábán x'aian di khama ii gúúan úúa, i kò gaan di kg'áian khòèan dian khama ii. ⁸ I gaan di c'òòan khòès di c'òòan khama ii, i gaan di xǒóan gàman di xǒóan khama ii. ⁹ Gaan di dxùuan koe i kò dxùua tsi koe ko xgáèa máá tsi gúúan úúa, qano cgoa kúrúèa khama ii i, i kò gaan di tcgàmàn di ts'oo-q'ooan kái zi bìi kara zi dian khama xam, ncēe ko ncōoan xàà zi. ¹⁰ A i a kò xg'árian di khama ii tsáóan úúa, a i a kòo gaa tsáóan cgoa kaá, a i a tsáóan gaan di koe qarian úúa, khòèan ko 5 nxoèan thòò-thòo o. ¹¹ Gaan dim x'aiga ba kò chòò-q'oo úú tamam haém

dim moengele me e. Gam di cg'òèa ne kò Heberas ka 'Abatone' e, a ba a kò Gerikas ka 'Apolione' ta ma tciìè, *ncêe sa ko 'cg'òo sa' témé.*

¹² Tc'âà dis cg'âè sa nqáéa hãa, bóò, cam cg'âèa ne ko qanega hàà, ncêe zi gùù zi qáá q'oo koe.

¹³ Me kò nxãaska 6 dim moengele ba torompita ba q'aukagu, ra kò nxãaska dòm ba kóm, gautan dim altaram di xu 4 xu nxãà xu koe guua ba, ncêe kò Nqarim cookg'ai koe hãa ba. ¹⁴ Me ko 6 dim moengelem ncêe ko torompita ba qg'óóa ba birí a máá: "Moengele xu 4 xu ncêe tshàam kaim Eferatase dim koe qáéèa xu méé tsi kgoara," *témé.* ¹⁵ Xu kò gaxu moengele xu 4 xu cáman kg'ónò mááèa, kgoaraè xu gha a, gaa x'aè kaga, naka nxoe ba hêé, naka kuri ba hêéthêé e. Xu gaa x'aè kaga kgoaraè, nqoana zi xg'ae zi khòè ne di zi koe xu gha guu a cúis xg'ae sa cg'òo ka. ¹⁶ Bìian qábla hãa xu ncõo-kg'ao xu di nxáráse-q'ooa ne kò 200 milione e, ra kò nxáráse-q'ooa xu kóm.

¹⁷ Ncêe ra kò ma tiris x'áiès koe bìi xu ma bóò ga a: qábi-kg'ao xua kò dxùua tsi ko xgáèa máá gùúan úúa hãa, ncêe kò c'eean khama ma ncòà a, a safirean khama ma kaisase tsãá a, a i a salefan khama ma dàám-tc'ubi i. I kò bìi xu di tcúúan gàman di tcúúan khama ii, i kò c'eean hêé, naka ts'énèan hêé, naka salefan hêéthêé gaxu di kg'áman koe tcg'oa. ¹⁸ Nqoana zi xg'ae zi khòè ne di zi koes kò guu a cúis xg'ae sa cg'òèè, ncêe zi xgàraku zi thòòka zi nqoana zi ka: c'eean ka hêé, naka ts'énèan ka hêé, naka salefan ka hêéthêé e, ncêe kò kg'áma xu koe tcg'oa a. ¹⁹ Bìian di qaria ne kò kg'áman gaan di koe hêé, naka tsáóan gaan di koe hêéthêé hàna khama. Gaan di tsáóa ne kò cg'aonan khama ii, a tcúúan úúa, a i a kò gaan cgoa khòèan thòò-thò.

²⁰ C'èe ne khòè ne kò gazi xgàraku zi thòòka zi ka táá cg'òèè, igaba ne kò táá gane kúrúa hãa gùúan koe tcóóse, a kò dxáwa tc'èean dqomàn táá aagu, naka kúrú mááseèa nqárian hêéthêé e, ncêe gautan cgoa kúrúèa a, seleferan hêé, naka tcg'aian hêé, naka nxòán hêé, naka hìian hêéthêé e, ncêe bóò ga hêé tama a, kana kóm ga hêé tama a, kana qòò ga hêé tama a. ²¹ A ne a kò táá tcóóse gane di cg'òokuan koe hêé, naka tsòòan kúrúan koe hêé, naka cg'áràn koe hêé, naka gane di ts'àn koe ga hêéthêé e.

10

Moengele ba hêé naka tcgãya-coa sa hêéthêé e

¹ Ra kò nxãaska c'èem moengelem kaia qarian úúa ba bóò, me nqarikg'ai koe guu a ko xõa. Túú-c'òòs kam kò qàbièa, a dòro-qhãò ba tcúúa ba tc'amkg'ai koe úúa. I kò kg'áía ba cáms khama ma x'áà, i c'òáa ba nquu ba ko ghùì-ghuim hìim karua ko qaòm khama ii. ² Tshàua ba koem kò tcgãya-coa sa qg'óóa, xgobekg'amsea kò hãa sa. Gam dim nqàrèm kg'áo xòè di bam kò tshàam tc'amkg'ai koe tòóa, a dxàe xòè di ba nqòómkg'ai koe tòóa. ³ Kaisam q'au bam kò tcg'òò, gàman di kg'ae-q'ooan khama xam ba. Eèm ko q'au ka zi kò 7 zi kg'ui-q'oo zi túúan di zi kg'uia ts'oo. ⁴ Eè zi ko 7 zi kg'ui-q'oo zi túúan di zi ts'oo, kar kò góá kg'oana, igabar kò nqarikg'ai koe guuam dòm ba kóm me ko máá: "Tc'àmà-tcèekg'ama tòò èes gùús 7 zi kg'ui-q'oo zi túúan di zi mééa hãa sa naka táá góá si guu!" *témé.*

⁵ Me kò nxãaska moengelem ncêer kò bóò me tshàa tc'amkg'ai koe hêé naka nqòómkg'ai koe hêéthêé tééa-téa ba, kg'áo xòè dim tshàu ba nqarikg'ai koe ghùì. ⁶ A ba a Gaam è chòò tamas kg'òè sa ko kg'òèm cgoa gaise, ncêe nqarikg'ai hêé naka gaa koe hàna gùúan hêé, naka nqòómkg'ai

hěé naka gaa koe hàna gúùan hěé, naka tshàa-dxooan hěé naka gaan koe hàna gúùan hěéthěé kúrúa hãa ba, a ba a máá: “Cúí ão ga gha káa a, ⁷ igaba 7 dim moengelem ko hàà gam dim torompita ba q'aukagu xu cárn xu kas gha nxãaska Nqarim dis tchõas chõmse a sa tcg'oa a kúrúse, ãem kò ma Gam di xu qãà xu porofiti xu ma xгаа-xгаа sia khama,” témé.

⁸ Me nxãaska dòm ncēer ko nqarikg'ai koe kóma hãa ba gaicara kg'ui cgoa te a máá: “Qõò naka síí ěe xgobekg'amseas tcgãya sa, tshãam tc'amkg'ai koe hěé naka nqõómkg'ai koe hěéthěé tééa-tēem moengelem tshàu q'oo koe sée,” témé.

⁹ Ra kò moengelem koe síí a ra a dtcàrà me, tcgãya-coa sam gha máà te sa, me birì te a máá: “Sèè si naka tc'õò si. Kg'au si i gha ii ncãaa tsi koe, igabas gha kg'ám-q'ooa tsi koe kare ii, dènean khama ma,” témé. ¹⁰ Ra kò nxãaska gaas tcgãya-coa sa moengelem tshàu q'oo koe sée, a tc'õò si, si kò kg'ám-q'ooa te koe dènean khama ma kare, igaba ěer ko tc'õò sia xg'ara ka i kò ncãa-q'ooa te kg'au. ¹¹ Ra kò nxãaska birìe a máá: “Gaicara méé tsi porofita, kái ne khòe ne ka hěé, naka kái zi qhàò zi ka hěé, naka kái xu tam xu ka hěé, naka kái xu x'aiga xu ka hěéthěé e,” témé.

11

Cám tsara nxàea tseegukagu-kg'ao tsara

¹ Ra kò nxãaska qáò-q'ooan ko tc'ãò-tc'ãom hìi ba máàè, dqàbim khama kò ii ba, a birìe a máá: “Tēe naka síí tempelem Nqarim dim di qáò-q'ooan tc'ãò-tc'ão, naka altara ba hěé, naka gaa koe hãa a ko dqom̃ ne hěéthěé nxára. ² Igaba tempelem ka tchàa koe hànam x'áé ba méé tsi guu, táá méé tsi nxãam di qáò-q'ooan tc'ãò-tc'ão guu. Nxãam x'áé ba qhàò zi di ne máàèa hãa ke, zi gha 42 nxoean tcom-tcomsam x'áé-dxoo ba náà. ³ Ra gha Tiri tsara nxàea tseegukagu-kg'ao tsara cárn tsara qarian máà, tsara gha saka di qgáian hãa a 1,260 cárnan porofita.” ⁴ Ncēe tsara nxàea tseegukagu-kg'ao tsara olife di tsara hìi tsara a, a cárn tsara lampi téé-q'oo tsara a, ncēe wèem nqõóm dim X'aigam Nqarim cookg'ai koe tééa-tēe tsara. ⁵ A ncēe c'ěe khòean kò thõò-thõo tsara a kg'oana ne i ko c'eean kg'ám-q'ooa tsara koe tcg'oa, a gatsara di cg'õo-kg'aoan cg'õo. Ncēea ěe thõò-thõo tsara a kg'oana khòean gha ma cg'õoe ga a. ⁶ Qarian tsara úúa, nqarikg'aian tsara gha tcēekg'am di i, táá i gha túúan tuu ka, gatsara di porofitan di cárnan ka, a tsara a tshàan koe qarian úúa, kabi i tsara gha i c'áòan kúrú di i, a tsara a gha nqõò ba xg'ám wée cg'ãèan cgoa, ěe tsara ga ko ma tc'ěe khama ma.

⁷ Eě tsara ko Nqarim di kg'uian tseegukagua xg'ara, kam gha qãáka dim kg'oo-coam ncēe chõò-q'oo úú tamam hãém koe ko tcg'oa ba qaru-cgae tsara a, a ba a gha tàà tsara a, a cg'õo tsara a. ⁸ I gha gatsara di tc'ároan kiam x'áé-dxoom di xg'aekuan koe xóé, ncēe q'ãasea ba, a Sodoma ii ba kana Egepeto ii ba, ncēe gatsara dim X'aigam Nqarim xgãuèa koe. ⁹ Nqoana cárnan hěé naka cúim cárn di nqáè-q'ooan hěéthěé ka ne gha khòe ne ncēe qhàò zi koe hěé naka xg'ae zi koe hěé naka tam xu koe hěé, naka nqõò xu koe guua ne hěéthěé, gatsara di tc'ároan kg'ama bóò, a gha xguì tc'áman koe tsara gha xòòe sa, ¹⁰ ne gha ěe nqõómkg'ai koe x'ãèa hãa ne tc'amkg'aia tsara koe qãè-tcao, a ne a gha kõè sa kúrú, a aban tsééa mááku, ncēe tsara porofiti tsara kò ěe nqõómkg'ai koe x'ãèa hãa ne qóm ba qgóókagua hãa khama.

¹¹ Igaba i kò nqoana cárnan hěé naka cúim cárn di nqáè-q'ooan hěéthěé qãá q'oo koe Nqarim koe guua kg'òèan di sònàn tcãà cgae tsara a, tsara

kò nqàrèa tsara cgoa tēe a tēé, i kò kaisa q'áðan tcāa cgae gane ēe kòò bóò tsara a ne. ¹² Nxiaska tsara kò c'ēm dòm kaisa ba kóm, nqarikg'ai koe guua ba, me ko birí tsara a a máá: “Ncēe koe tsao q'ábà qaò,” témé. Tsara túú-c'òòs cgoa nqarikg'ai koe q'ábà qaò, ne kò gatsara di ne cg'òo-kg'ao ne bóò tsara a.

¹³ Gaam x'aem kam kò nqòó ba kaisase cgùru, me 10 xòèan koe guu a cúim xòem x'áé-dxoom di ba xùbuse, i 7,000 khama noo khòèan gaam nqòóm di cgùru-q'ooan ka cg'òoè, ne kò c'ēe ne kaisas q'áòs ka tcāè, a ne a nqarikg'ai dim Nqari ba dqòm.

¹⁴ Càm dis cg'āè sa nqáéa hāa, igaba bóò, nqoana dis cg'āè sa ko sengaga hàà.

7 dim torompita ba

¹⁵ Moengelem 7 di ba kò gam dim torompita ba q'aukagu, xu kò kaisase ko ts'oo xu dòm xu nqarikg'ai koe kómse, a xu a ko máá:

“Nqòómkg'ai di x'aia ne
gatá dim X'aigam Nqarim di x'aian kúrua,
naka nqòòkaquèa hāam Krestem di hēéthēe e,
Me gha chòò tamase X'aiga ba ii,”

témé. ¹⁶ Xu kò nxiaska 24 xu kaia xu, ēe kò Nqarim cookg'ai koe gaxu di ntcòó-q'ooan x'aian di koe ntcòe xu kg'áia xu cgoa qámse, a Nqari ba dqòm, ¹⁷ a máá:

“X'aiga Tsi Nqari Tsi Qari Tsi wèé Tseè,
ncēe hàna Tsi, a kò kg'aiga hàna Tsi,
qāè-tcaoa xae ko máá Tsi,
kaia qarian Tsari Tsi séèa hāa khama,
a Tsi a tshoa-tshoa a tc'āà-cookg'aia hāa.

¹⁸ Nqòóm di zi qhàò zia kò xgòà,
igaba i Tsari xgòàn hààraa,
naka ēe x'óóa hāa ne xgàra di x'aèan hēéthēe e.

Tsari ne qāa ne, ncēe porofiti ne hēé
naka tcom-tcomsa ne hēé naka wéèa ne
ēe ko Tsarim cg'òe ba q'áo ne hēéthēe
Tsi gha qāèan cgoa suruta,
cg'aréan ga hēé naka kaian ga hēéthēe e.
A Tsi a gha ēe ko nqòó ba cg'òo ne hàà cg'òo,”
ta xu méé.

¹⁹ Me kò nxiaska Nqarim dim tempelem nqarikg'ai koe hàna ba xgob-ekg'amse, me kò Gam dis qáé-xg'aes òm káa ba bóòse Gam dim tempelem q'oo koe, i kò túú-tebean kúrua, naka ts'oo-q'ooan hēé, kg'ui-q'ooan gaan di hēé, nqòóm di cgùruan hēé naka kaias tsòà sa hēéthēe e.

Cg'ao-dxoo ba hēé naka càm kg'oo-coa tsara cg'òo ko tsara hēéthēe e (12–13)

12

Khòe sa hēé naka kái tcúú a kiam cg'aom ncoà ba hēéthēe e

¹ Kaia, a are-aresas x'ái sa kò nqarikg'ai koe bóòse, ncēe khòes kò cámis khama ii qgáian hàna sa, me kò nxoe ba nqàrèa sa ka nqāaka hàna, si kò x'aian dis cábás 12 tconðan úúa sa tcúúsa sa koe hàna. ² Ncāa nes kò úúa, a ábà qàe koe hāa, a ábàn di thòðan úúa, khamas kòò kg'ae. ³ Si kò c'ēs x'ái sa gaicara nqarikg'ai koe bóòse, ka bóò, ncoàm cg'ao-dxoom kiam

7 tcúúan hëe naka 10 nxààn hëéthëé úúa ba hàna, a kò 7 cábán x'aian di tcúúa ba koe úúa. ⁴ Tsáóa ba kò nqoana zi xg'ae zi nqarikg'ai di tconòan di zi koe guu a cúí sa xgàia tcg'òó, a nqóómkg'ai koe tcheèagu. Kam kò nxàaska cg'ao-dxoo ba khòès èe ábà kg'oanas cookg'ai koe téé, nxàasegam gha gas dim cóá ba èem ko ábàè kaga tòm ka. ⁵ Si kò kg'ám cóá ba ábà, ncèe ko hàà nqóóm di zi qhàò zi wèè zi qano dxòm cgoa tc'ää-cookg'ai ba. Igabam kò gas dim cóá ba ntcàùè, a ba a Nqarim koe úúè, Gam dis ntcóó-q'ooos x'aian dis koe. ⁶ Si kò khòè sa bèe a qãáka qgóéa síí, Nqarim x'ãè-q'ooan kg'ónòna máá sia hàà koe, ncèe gaa koes gha hàà, a 1,260 cáman xáròè koe.

Mikaele ba ko cg'ao-dxoom cgoa x'ääku

⁷ Si ncòo sa nqarikg'ai koe tée. Mikaele ba hëe naka gam di xu moengele xu hëéthëéa kò cg'ao-dxoom cgoa x'ääku. Me kò cg'ao-dxoo ba hëe naka gam di xu moengele xu hëéthëé gaxu cgoa x'ääku. ⁸ Igabam kò *cg'ao-dxoo ba* tààè, i nxàaska x'ãè-q'ooa ba nqarikg'ai koe kaà. ⁹ Me kò cg'ao-dxoo ba, cg'aom ncèe ncíi, a dxāwa me e ta ko ma tciiè, a satana ii, a wèém nqóóm dim qàè-qaeku-kg'ao ba, nqóómkg'ai koe xaoa guuè, xu kò gam di xu moengele xu gam cgoa ga xaoa guuè.

¹⁰ Ra kò nxàaska kaiam dòm ba nqarikg'ai koe kóm, me ko máá:

“Ncèeska i Nqarim di kgoarakuan hààraa,
i Gam di qarian hààraa,
naka Gam di x'aian hëé,
naka qarian Gam dim *nqòòkaguèa hāam* Krestem di hëéthëé e.
Gatá ka qōese ga ne dim chibi-chibi-kg'ao ba xaoa guuèa khama,
ncèe ko gatá dim Nqarim cookg'ai koe
koaba ba hëe naka ntcúú ba hëéthëé chibi-chibi ne ba.

¹¹ Ghùu-coam di c'áòan cgoa hëé
naka Nqarim di kg'uian tseegukagan ka hëéthëé ne tàà mea hàà;
a kò gane dis kg'òè sa táá tòóa mááse,
igabaga ne kò x'óóan kg'ónòsea máána hàà.

¹² Gaa domka méé tu qãè-tcao, oo nqarikg'aiè,
naka gatu èe gaa koe x'ãèa hàà tu hëéthëé e!

Igaba i gha cg'ãè ii gatu ka, oo nqóókkg'aiè,
naka tshàa-dxooan hëéthëé e,
dxāwa ba gatu koe xoana hàà,
kaisa xgòàn cgoa khama.

Q'anam hàà gam di x'aèa ne xòm m sa khama!”
tam méé.

¹³ Èem kò cg'ao-dxoo ba bóò, nqóómkg'ai koem xaoa xòóèa sa, kam kò kg'ám cóá ba ábà hàas khòè sa qàe. ¹⁴ Igabas kò khòè sa tcgàmà tsara kaias xāes di tsara máàè, nxàasegas gha cg'ao ba tsãéa guu, a qãáka síí hàà ka, qgám kg'ónòas kò mááèam koe, qgám ncèes kò síí hàà a x'ãè ba xáròè ba, kuri tsara hëé, naka kurim nqãè-q'oo hëéthëé e. ¹⁵ Me kò cg'ao ba khòè sa ko xùrise tshàam di khama noo tshàan kg'áma ba koe guu a tcg'òó, nxàasega i gha xgàia tcg'òó si ka. ¹⁶ Igabam kò nqóó ba khòè sa hùì, a ba a kg'áma ba xgobekg'am, a èem tshàam ncèem ko cg'ao-dxoo ba kg'áma ba koe guu a tcg'òó ba tòm. ¹⁷ Me cg'ao-dxoo ba khòès koe kaisase xgòà, a ba a kò tcg'oa a síí wèè cóáa sa cgoa ga ncòoan kúrú, gane èe ko Nqarim di x'ãèan qgóóa qaria ne, a ko wèè x'ãè ka Jeso ba tseegukagu ne. ¹⁸ Me kò cg'ao-dxoo ba tshàa-dxooan di góman koe téé.

13

Tc'ãà dim kg'oo-coa ba

¹ Ra kò kg'oo-coa ba bóò, me tshàam koe guu a ko tcg'oa, 10 nxãàn hěe, naka 7 tcúúan hěe, naka 10 cábán x'aian di hěéthěe kò nxãaa ba koe úúa ba, me kò Nqari ba ko cóe cg'òean wèe tcúúa ba koe úúa. ² Kg'oo-coam ēer kò bóò ba kò q'òem khama ii, i kò nqàrèa ba bera dian khama ii, i kò kg'áma ba gàman dian khama ii. Me kò cg'ao-dxoo ba gam di qarian hěe naka gam di ntcóó-q'ooan x'aian di hěe naka kaia tséean di qarian hěéthěe gaam kg'oo-coa ba máá. ³ Si kò gaam kg'oo-coam dis tcúús c'ēe sa cg'ães xg'am sa úúa, x'óóam ga kò hãa sa, igabas kò gaas xg'am sa ts'iria hãa, me kò wém nqóó ba kaias ares cgoa kg'oo-coa ba xùri. ⁴ Ne kò khóè ne cg'ao-dxoo ba dqom, qaria bam kò kg'oo-coa ba máa khama, a ne a kò gataga kg'oo-coa ba dqom, a ko máá: “Dìina kg'oo-coam khama ii? Dìina gha gam cgoa ncóoan kúru?” témé.

⁵ Kg'oo-coa ba kò kg'áman máàè, dqomsean di kg'uia nem gha kg'ui di i, naka Nqari ba cóean di hěéthěe e. Me kò qarian máàè, 42 nxoea nem gha gam di tséean kúru ka. ⁶ Kg'áma bam kò xgobekg'am, a Nqari ba cóe, a cg'òea ba cóe, a ba a Nqarim x'ãèa hãa qgái hěe naka gane ēe nqarikg'ai koe x'ãèa hãa ne hěéthěe cóe. ⁷ Qaria nem kò máàè, ēe tcom-tcomsa ne cgoam gha ncóoan kúru di i, a tàà ne e. A ba a kò wém nqóóm di zi qhàò zi tc'amkg'ai koe hěe, khóè ne koe hěe, naka tam xu koe hěe, naka xg'ae zi koe hěéthěe qarian máàè. ⁸ Ne gha wèe ne ēe nqóómkg'ai koe x'ãèa hãa ne dqom me, ncēe nqóóm dis tshoa-tshoases koe i kò guu a cg'òea ne kg'òean dis tcgāyas koe góàè tama ne, Ghùu-coam ncēe kò cg'òoem dis koe.

⁹ Ncēe khóem kò tceean úúa hãa ne méem kóm:

¹⁰ Ncēe c'ēm khóem gha qáees kò qaase

nem gha qáèè,

a ncēe c'ēm khóem gha ntcàum cgoa cg'òoès kò qaase

nem gha ntcàum cgoa cg'òoè.

Ncēe sa kò máá, tcom-tcomsa ne khóè ne Nqarim di ne méé ne qarika téé naka dtcòm, témé.

Cám dim kg'oo-coa ba

¹¹ Ra kò nxãaska c'ēm kg'oo-coa ba bóò, me nqóómkg'ai koe guu a ko tcg'oa. Ghùu-coam di nxãàn khamam kò ma cám nxãàn úúa, a kò cg'ao-dxoom khama ma kg'ui. ¹² A kò tc'ãà dim kg'oo-coam di qarian cgoa hàna baa koe wèe tséean gam di ga kúru. A ba a nqóó ba hěe naka nqóómkg'ai koe x'ãèa hãa ne hěéthěe kúru ne tc'ãà dim kg'oo-coa ba dqom, ncēe gam dis xg'am sa ncēe x'óóam ga kò hãas xg'ao ts'iri ba. ¹³ Me kaia a are-aresa zi x'ái zi kúru, a ba a khóè ne cookg'ai koe nqarikg'ai koe guu a nqóómkg'ai koe hàà c'ee ba kúru. ¹⁴ Gaa zi x'ái zi cgoam kò nqóómkg'ai koe x'ãèa ne khóè ne qàe-qae, x'ái zi ncēm kò tc'ãà dim kg'oo-coam cookg'ai koe qarian máàèa hãa, kúru zim gha ka zi. A ba a kò nqóómkg'ai koe x'ãèa ne khóè ne bìri, kg'oo-coa ba méé ne sere-sere sa kúru máa sa, ncēe kò ntcàum cgoa thòò-thòoèa igaba kg'òea ba. ¹⁵ Qaria nem kò máàè, kg'oo-coam dis sere-sere sam gha tc'ãán máa, si sóno di i, nxãasegas gha gaam kg'oo-coam dis sere-sere sa kg'ui ka, a gane ēe gaam kg'oo-coam dis sere-sere sa dqom tama ne kúru ne cg'òoè ka. ¹⁶ Wèe ne khóè nem kò chùì, kg'áo xòè dim tshàm koe kana còoa ne koe ne gha x'ái sa tóo cgaèe ka. (Cg'áren ga hěe naka kaian ga hěe, qguàn ga hěe naka dxàuan ga hěe, kgoarasean ga hěe naka qàn ga hěéthěe e.) ¹⁷ Nxãasega i gha táá cúì khóè

ga c'ées gùu sa x'ámá kana x'ámágu ka, gaas x'ái sa úú tama a, ncée kò gaam kg'oo-coam di cg'òè ii sa, kana cg'òèa ba di nxárase-q'oo ii sa.

¹⁸ Ncées gùu sa ko tc'èean qaa. A ncèè c'èem khòem kò tc'èega ii ne méém gaam kg'oo-coam dim nxárase-q'oo ba nxára xg'ae. Khòem dim nxárase-q'oo me e ke, me gam dim nxárase-q'oo ba 666 me e.

Tááka zi x'ái zi (14–15)

14

Ghùu-coa ba hée naka Gam di ne khóe ne hēéthēe e

¹ Ra kò nxāaska bóò, a cookg'iaa te koe Ghùu-coa ba bóò Me Siona dim xàbim koe tééa-tēe, i kò 144,000 khóèan Gam cgoa hàna, ncée kò còoa ne koe Gam di cg'òèan hēé naka Gam ka xòòm di cg'òèan hēéthēé góásea ne. ² Ra kò c'èem ts'oom nqarikg'ai koe guua hāa ba kóm, me tòè ko tshàan khama xam, a kaia kg'ui-q'ooan túúan di khama xam. Ncèer kò kóma hāam dòm ba kò harepa cii-kg'ao ne dim khama xam, ne ko gane di harepan cii. ³ Ne kò x'aian dis ntcóò-q'oos cookg'ai koe hēé naka 4 xu kg'oo-coa xu kg'òèa hāa xu cookg'ai koe hēé naka kaia xu cookg'ai koe hēéthēé kàbam cii ba nxàè. Cúí khóè ga kò cii ba táá xгаа-xgaase, ēe 144,000 ne cúí ne ne e kò ii, ncée kò nqóòmkg'ai koe guu a x'ámá tcg'òèa hāa ne. ⁴ Ncèe xua ēe kò táá khóè zi cgoa xóe xu khóè xu u, q'ano iise xu kò qgóósea hāa khama. Ghùu-coa ba xu kò wèè qgáian ēem ko qđòe koe xùri. Khóè ne xg'aeku koe xu kò x'ámá tcg'òèa hāa, tc'āa di tc'ároan Nqarim di iise naka Ghùu-coam dian hēéthēé e. ⁵ Gane di kg'áman koe i kò cúí tshúù-ntcōa ga táá hòdè, káa chibi ne e kò ii khama.

Nqoana xu moengele xu

⁶ Ra kò nxāaska c'èem moengele ba bóò, me ko nqarikg'ai nqàè koe ko tsāéa te, a chòò tama qàè tchòan úúa, a ko ēe nqóòmkg'ai koe x'āèa hāa ne koe hēé naka nqóòm di zi qhàò zi wèè zi koe hēé, naka wèè zi xg'ae zi koe hēé, naka tàmán koe hēé, naka khóè ne koe hēéthēé nxàe e. ⁷ Kaiam dòm cgoam kò máá: “Nqari ba q'áo naka x'áakagu Me. Gam di xgàrakuan dim x'aè ba hàaraa ke, naka dqòm Me Gaam ēe nqarikg'ai hēé naka nqóók'g'ai hēé, naka tshàa-dxooan hēé, naka wèè qgáian tshàan ko tcg'oa hēéthēé kúrúa hāa ba,” témé.

⁸ Me kò c'èem moengelem cam di ba xùri me, a máá: “Cg'áéa baa, cg'áéa baa, Babilonem kaia ba, gaam ncée nqóòm di zi qhàò zi wèè zi kúrú zi gōéan kg'áà hāa ba, cg'áran kúrú di i, Nqarim di xgòàn ko óága gōéa ne,” témé.

⁹ Me kò nqoana dim moengele ba xùri tsara a, a kaiam dòm cgoa kg'ui a máá: “Ncèè c'èem khóèem kò kg'oo-coa ba hēé naka gam dis sere-sere sa hēéthēé ko dqòm, a x'ái sa còoa ba koe kana tshàua ba koe úúa nem ¹⁰ gha gaam igaba thēé Nqarim di xgòàn di gōéan kg'áà, ncée qàbukaguè tama a, a kubis Gam di xgòàn dis koe ntcāaèa a. C'èean cgoa hēé naka salefan hēéthēé cgoam gha tcom-tcomsa xu moengele xu hēé naka Ghùu-coam cookg'ai koe hēéthēé thòò-thòòè. ¹¹ I gha gane di thòò-thòòèan di ts'énèan chòò tamase qàò, ne sãa di x'aèan úú tama, koaba ba hēé naka ntcúú ba hēéthēé e, gane ēe ko kg'oo-coa ba hēé naka sere-serea ba hēéthēé dqòm ne, naka wèém ēe cg'òèa ba dis x'ái sa hòa ne hēéthēé e.”

¹² Ncèe sa ko máá, tcom-tcomsa ne khóè ne Nqarim di ne méé ne qarika téé, témé - gane ēe ko Nqarim di x'áèan hēé naka Jesom di dtcòman hēéthēé qgóóa qari ne.

¹³ Ra kò dòm ba kóm me nqarikg'ai koe guua hãa a ko máá: “Ncêe sa góá: Ts'ee-ts'eekg'aièa nea êe ko Nqarim koe x'óó ne, ncêem x'aèm koe guu a,” témé. Me Tcom-tcomsam Tc'êe ba máá: “Èè, *ts'ee-ts'eekg'aièa nea*, sãa ne gha gane di tsééan koe, i gha gane di tsééan xùri ne khama!” témé.

Nqôóm di tcuùè-q'ooa ne

¹⁴ Bòòr kò, a cookg'aia te koe q'úús túú-c'òò sa bóò. Gaas túú-c'òòs koe kò ntcòe ba kò Khòèm dim Cóm khama ii, a gautan dis cábás x'aian di sa tcúúba ba koe úúá, a ba a kò q'ãe cgoa dim xgàom ts'èè ba tshàua ba koe úúá. ¹⁵ Me kò c'èem moengele ba tempelem koe guu a tcg'oa, a kaiam dòm cgoa gaam êe kò túú-c'òòs koe ntcòe ba q'au, a ko máá: “Tsarim xgào ba tcãà naka gaam cgoa tcuù, tcuùan dim x'aè ba hààraa hãa, nqôómkg'ai dian ncêe tcuùè ko ne kaisase x'ãéa hãa ke,” témé. ¹⁶ Me kò nxãaska gaam êe túú-c'òòs koe ntcòe ba xgào ba nqôómkg'ai koe nqáékagu, me nqôò ba tcuùè.

¹⁷ Me kò c'èem moengele ba tempelem nqarikg'ai dim koe guu a tcg'oa. Gaam igabam kò q'ãe cgoa dim xgàom ts'èè ba qgóóa.

¹⁸ Me kò c'èem moengele ba altaram koe guu a tcg'oa, moengelem ncêe c'eean koe qarian úúá ba, me kò gaam êe kò ts'èèm xgào ba qgóóa ba kaiam dòm cgoa tcii, a máá: “Tsarim xgào ba tcãà naka nqôóm di kg'oman di tc'áróan tcuù cgoa me, gaan di tc'áróa ne x'ãéa hãa ke,” témé. ¹⁹ Me kò moengele ba nxãaska gam dim xgào ba nqôómkg'ai koe nqáékagu, a ba a nqôómkg'ai di kg'oman tcuù, a gõéan ko kúrúès qgàis ncêe Nqarim di xgòán di iis koe xaoa tcãà a. ²⁰ I kò kg'oman x'áé-dxoom ka tchàa koe náà tòmm-tommè, gõéan ko kúrúès qgàis koe, i c'áòan gaas qgàis koe guu a tòè, a càùse, a bìi di tóm kgòrean ko téé khama noose síi, 300 kilomitara di qáò-q'ooan khama noose.

15

7 xu moengele xu di zi cg'ãè zi chòò di zi

¹ Ra kò nxãaska c'èes kaias are-aresas x'ái sa nqarikg'ai koe bóò: moengele xu 7 xu ncêe kò 7 cg'ãèan úúá xu - ncêe chòò di i, gaan koe i kò Nqarim di xgòán chòò khama.

² Ra kò c'èes gúù sa bóò, tshàam ts'óó-c'òán khama ii ba, me c'eean cgoa tcg'omesea. A ra a kò gataga gane êe kò kg'oo-coa ba tàà hãa ne hêéthéé bóò, *kg'oo-coam* ncêe kò sere-sere sa kúrúa mááèa hãa, i kò cg'òèa ba nxárase-q'oom ka x'áièa ba. Tshàam qàe koe ne kò téé-têe, Nqarim máà nea hãa zi harepa zi qgóóa hãase. ³ Ne kò Moshem dim cii ba nxàè, Nqarim dim qãà ba, naka Ghùu-coam dim cii ba hêéthéé e, a ko máá:

“Tsari tsééa nea kaia, a are-aresa a.

Oo, X'aiga Tsi Nqari Tseè, Qari Tsi wèé Tseè!

Tsari dàòa nea tchàno a tseegu u,

oo, X'aiga Tsi *nqôóm di zi* qhàò zi di Tseè!

⁴ Dìina gha táá q'áò Tsi,

oo, X'aiga Tsi Nqari Tseè,

a cg'òèa Tsi táá x'áàkagu?

Tsáá Tsia cúisega tcom-tcomsa Tsi i.

Nqôóm di zi qhàò zi wèé zia gha hàà

a Tsáá cookg'ai koe dqòm khama,

tchàno tsééan Tsaria x'áièa hãa khama,”

témé.

⁵ Ncêes gúús qǎá q'oo koer kò nqarikg'ai koe tempele ba bóò, xhàro-dxoom ncêe Nqarim ko khòe ne cgoa kg'uim koe, me nqáe koe hànám qgáì ba xgobekg'amsea. ⁶ Xu kò gaxu moengele xu 7 xu gaa koe guu a 7 cg'ǎèan cgoa tempelem koe tcg'oa. Q'úú qgáìan tçàako xu kò hana, a kò gautan di bànéan dxùua xu koe qáéa. ⁷ Me kò 4 xu kg'oo-coa xu kg'òèa hãa xu ka c'èe ba nxãaska 7 xu moengele xu gautan di zi gàba zi 7 zi máà, chòò tamase ko kg'òèm Nqarim di xgòàn ka kò cg'òèa hãa zi. ⁸ Me kò tempele ba Nqarim di x'áàn hêé naka Gam di qarian hêéthêé koe guua ts'énèan ka cg'òè-cg'òèe. I kò cúí khòè ga tempelem koe tcàà tama, i nxãakg'aiga qòò a síí 7 cg'ǎèan moengele xu 7 xu dí chòòkaguè.

7 zi gàba zi Nqarim di xgòàn di zi (16)

16

¹ Ra kò nxãaska kaiam dòm tempelem koe guua hãa ba kóm, me ko moengele xu 7 xu bìrí a ko máá: “Qòò xao naka nqòómkg'ai koe síí Nqarim di xgòàn di zi gàba zi 7 zi ntcãagu,” témé.

² Me kò tc'ǎà dim moengele ba qòò a síí gam dis gàbas dian nqòómkg'ai koe ntcãagu, zi kò cg'ǎè a thòò zi chibi zi khòè ne koe tcg'oa, èe kò kg'oo-coam dis x'ái sa úúa ne hêé naka gam dis sere-sere sa kòò dqomà máá ne hêéthêé e.

³ Me kò cààm dim moengele ba gam dis gàbas dian ntcãagu tshàa-dxooan koe, i tshàan kǎbise a x'óóam khòèm di c'áòan khama ìì, i kò tshàan q'oo koe hàna kg'òèa gúùan wèé ga x'óó.

⁴ Me kò ngoana dim moengele ba gam dis gàbas dian ntcãagu tshàa xu koe hêé, naka wèé qgáìan tshàan ko tcg'oa koe hêéthêé e, i kò kǎbise a c'áòan kúrú. ⁵ Ra kò tshàan dim moengele ba kóm, me ko máá:

“Tchàno Tsi i,

Tsáá ncêe hàna

a kò kg'aiga hàna Tsi,

ncêe tcom-tcomsa Tsi,

xgàrakuan ncêe koe Tsi tchàno Tsi i.

⁶ Tcom-tcomsa ne hêé naka porofiti xu hêéthêé

di c'áòà ne ne kò ntcãàgua,

Tsi kò c'áòan máà ne ne kg'áà,

èe ne kòò ma qaa khama

gane di zi tséé zi cgoa,”

tam méé. ⁷ Ra kò altara ba kóm, me ko xòà a ko máá:

“Èè, X'aiga Tsi Nqari Tsi qari Tsi wèé Tseè,

Tsari xgàrakua ne tseegu a tchàno o,”

témé.

⁸ Me kò 4 dim moengele ba gam dis gàbas dian cáms koe ntcãagu, si kò qarian máàè, khòèa nes gha c'eean cgoa dàò di i. ⁹ Ne kò khòè ne cáms di kùruan kaia ka dàòè, a kò Nqarim di cg'òèan còè, Gaam èe ncêe zi cg'ǎè zi di qarian kò úúa hãa ba, a ne a kò táá chibi bóòse a kǎbise a Nqari ba dqom.

¹⁰ Me kò 5 dim moengele ba gam dis gàbas dian kg'oo-coam dis ntcòó-q'ooos x'aiàn dis koe ntcãagu, i kò gam di x'aiàn ntcùú-ntcuuè. Ne kò khòè ne thòòan ka kǎán tam, ¹¹ a ne a nqarikg'ai dim Nqari ba gane di thòòan hêé naka chibian hêéthêé domka còè. A kò táá èe ne kúrú hãa zi gúú zi koe chibi bóòse.

¹² Me kò 6 dim moengele ba gam dis gâbas dian Eferatase dim tshàam kaiam koe ntcāgu, i gaam tshàam di tshàan kaà, nxāasegam gha dàòm cáms ko tcg'oam xòem di xu x'aiga xu di ba kg'ónòè ka. ¹³ Ra kò nqoana cg'ǎè tc'ēean bóò, ncēe ko cg'ao-dxoo ba hēé, naka kg'oo-coa ba hēé, naka porofitum tshúu-ntcōa ba hēéthēé xu kg'ám q'oo koe tcg'oa a, i dqōean khama ii. ¹⁴ Tc'ēean ncēea kò dxāwan di i, a kò *are-aresa zi x'ái zi kúrú*, a kò wèem nqōóm di xu x'aiga xu koe síí, nxāasega i gha síí ncōos koe xg'ae-xg'ae xu ka, Nqarim Qarim wèem dim cáim kaiam ka.

¹⁵ (*Nqari ba ko máá*: “Bòò, ts'ǎà-kg'aom khamar ko ma hàà. Ts'ee-ts'eekg'aièa baa èe kókòa a qgáa ba qgóóa kg'ónòa ba, táam gha nxāasega qg'ǎè-cgaease qōòate ka, a ba a khòè ne xg'aeku koe táá sau-cgaease hàà ka,” témé.)

¹⁶ Ncēe tc'ēea nea kò x'aiga xu xg'ae-xg'ae, qgám èe ko Hebera dis kg'uis ka Hare-Magetone ta ko ma tciièm koe.

¹⁷ Me kò 7 dim moengele ba gam dis gâbas dian tc'ǎán q'oo koe ntcāgu, me kò kaiam dòm ba tempelem koe guu a tcg'oa, x'aian dis ntcōó-q'ooos koe a máá: “Xg'araa ia,” témé. ¹⁸ I nxāaska túú-teben hēé naka ts'oo-q'ooan hēé naka túúan di kg'ui-q'ooan hēé naka nqōóm di cgùruan hēéthēé kúrúe. Ncēs cgùru sa kò kaisase kaia, si qanega gatà iis gúu sa kúrúse tama, khòèan nqōómkg'ai koe tshoa-tshoa a hàà koe ga guu a. ¹⁹ Me kò x'áé-dxoom kaia ba nqoana q'oro q'aa-q'aaè, i kò *nqōóm di zi qhàò zi di x'áé-dxooan cg'áé*. Me kò Nqari ba kaiam Babilone ba tc'ēe-tc'ēese, a ba a gōéan dis kubis Gam di xgòàn kaia di sa máà me. ²⁰ I kò tshàam ka nxāma-nxāmaèa nqōó-coan wèéan ga gàri a kaà, i kò cúí xàbi ga táá hòòse. ²¹ I kò kaia tsòàn nqarikg'ai koe guu a khòè ne koe tcheé, 50 qóm-q'oo khama noo qóman kò úúa a. Ne kò khòè ne ncēs gúus cg'ǎès tsòàn dis domka Nqari ba còè, ncēs cg'ǎè sa kò kaisase tshúu si i khama.

Babilonem di cg'áé-q'ooan hēé, naka kg'oo-coam dis tààè sa hēé, tshúu-ntcōa di xu porofita xu hēé, naka dxāwa ba hēéthēé e (17–20:10)

17

Cg'árà-kg'ao sa hēé naka kg'oo-coa ba hēéthēé e

¹ Kam kò nxāaska 7 zi gàba zi qgóóa xu moengele xu 7 xu ka c'èe ba hàà cgae te, a hàà bìrì te a máá: “Hàà nakar hàà kaias cg'árà-kg'aos di xgàrasean x'ái tsi, ncēe kái tshàan tc'amkg'ai koe ntcōe sa! ² Ncēe x'aiga xu nqōómkg'ai di xu gas cgoa cg'áràn kúrúa hàà sa, ne kò nqōóm di ne x'ǎè-kg'ao ne gas di cg'áràn di gōéan nqàre sa,” témé.

³ Kam kò nxāaska tc'ēem koe séè te, a qǎáka úú te. Ra kò khòè sa bóò si ncoàm kg'oo-coam tc'amkg'ai koe ntcōe, ncēe gam koe i kò Nqari ba ko còè cg'ōéan cg'òèa hàà ba, me 7 tcúúan úúa naka 10 nxāan hēéthēé e. ⁴ Si kò khòè sa tsǎáse ncoàse hàana, a kòo gautan ka hēé, naka t'òè zi nxòá zi ka hēé, naka tcǎàko nxòán cgoa kúrúèa qg'aman ka hēéthēé x'áà. Tshàua sa koes kò gautan dis kubi sa qgóóa, si cg'ǎè zi gúu zi hēé naka gas di cg'áràn di cg'urian hēéthēé ka cg'òèa hàà. ⁵ Gas di còoan koe i kò chómseas gúu sa ko nxàe cg'ōéan góásea:

“KAIAS BABILONE SA,
CG'ÁRÀ-KG'AO ZI KA XÒÒ SA
NAKA CG'ǎÈ ZI NQŌÓMG'AI DI ZI HĒĒTHĒĒ DI SA,”

ta ma góásea a. ⁶ Ra kò khòè sa bóò, si tcom-tcomsa ne di c'áòan ka nqàrea hãa, gane ãe Jesom di ne nxàea tseegukagu-kg'ao ne di c'áòa ne.

Eër ko bóò si kar kò kaisase are. ⁷ Igabam kò moengele ba birí te a ko máá: “Dùús domka tsia area? Ncêes khòès di zi gúú zi chómsea zir gha birí tsi, naka ães qábìà hãam kg'oo-coam 7 tcúúan hêé naka 10 nxãan hêéthêé úúam di zi hêéthêé e. ⁸ Kg'oo-coam ãe tsi ko bóò ba kò hànaa, igabam ncêeska káà me e, a ba a gha hàà chòò-q'oo úú tamam hãém q'oo koe guu a qaò, a gha tcg'oa a síi kaàkaguè. Nqòómkg'ai di ne x'ãè-kg'ao ne, ncêe gane di cg'òèan nqòóm tshoa-tshoasea koe guu a kg'òèan dis tcg'ayás q'oo koe góáé tama ne gha are, gaam kg'oo-coa ba ne ko bóò ne. Hànam kò hãa, igabam ncêeska káà me e, a gha gaicara hàà khama.

⁹ “Ncêes gúú sa tsi kò kómá q'áa kg'oana ne i ko tc'èean qaase. 7 xu tcúú xua 7 xu xàbi xu u, ncêes ko khòè sa gaxu koe ntcòe xu. ¹⁰ Gataga xu 7 xu tcúú xu 7 xu x'aiga xu u. 5 xua kò cg'áé, me c'èe ba qanega x'aiga me e, me c'èe ba qanega hàà tama - hààm kò nem gha hàà cg'orò x'ae-coan cúí ga hãa. ¹¹ Kg'oo-coam ncêe kò hànaa ba, a ncêeska káà ii ba, nxãa ba 8 di me e, igabam 7 xu ka c'èe me e, a ba a gha síi cg'òèe.

¹² “I nxãaska 10 nxãan ãe tsi kò bóò o, nxãan 10 xu x'aiga xu u, ncêe qanega x'aian máàè ta ga hãa xu, igaba xu gha hàà cúim aoara ba gaam kg'oo-coam cgoa x'aiga xu gha ii di qarian hòò. ¹³ Ncêe xua cúis tc'èe sa úúá, a ko gaxu di qarian hêé naka gaxu di tsééan di qarian hêéthêé kg'oo-coa ba máà. ¹⁴ Ncòoan xu gha Ghùu-coam cgoa kúrú, Me gha Ghùu-coa ba tàà xu, x'aiga xu dim X'aiga Me e, a kaia xu x'aiga xu dim kaiam X'aiga Me e khama. Ne gha Gam cgoa hàna ne ãe tciìèa, a nxará tcg'òòèa, a tcom-tcomsa ne ne e,” tam moengele ba méé.

¹⁵ A ba a birí te a máá: “Tshàan ãe tsi kò bóò, ãe cg'árà-kg'aos gaan koe ntcòoa-ntcòe e, nxãa nea kái ne khòè ne hêé, naka xg'ae zi hêé, naka nqòóan di zi qhàò zi hêé, naka tam xu hêéthêé e. ¹⁶ Nxãa xu 10 xu ãe tsi ko bóò xu hêé naka kg'oo-coa ba hêéthêéa gha cg'árà-kg'ao sa hòre. Cg'ãa-cg'anasekagu si i gha, a qg'ae-cgaekagu si, a gha cg'aa sa kg'oo, a c'èean cgoa dàò si. ¹⁷ Nqari ba tcáóa xu koe tcàà ana hãa khama, Gam ko tc'èe sa xu gha kúrú, a gha cúí tc'èe ka, a gaxu di x'aian di qarian kg'oo-coa ba máà, i gha nxãakg'aiga síi Nqarim di kg'uian tseegukaguè ka. ¹⁸ Khòès ãe tsi ko bóò sa kaiaam x'áé-dxoo me e, ncêe nqòómkg'ai di xu x'aiga xu koe qarian úúá ba.”

18

Babilonem di cg'áé-q'ooa ne

¹ Ncêe zi gúú zi qãá q'oo koer kò c'èem moengele ba bóò, me nqarikg'ai koe guu a kò xõa, kaia qarian úúá ba, me kò nqóò ba gam di x'áàn ka x'áà-x'aaè. ² Kaiam dòm cgoam kò kg'ui a ko máá:

“Cg'áéa baa, cg'áéa baa, Babilonem kaia ba!

Dxãwan x'èèa hãa qgáia nem kúrú,

naka wèè zi tc'èe zi cg'áè zi di x'èè-q'ooan hêéthêé e,

x'èè-q'ooan wèès tsarás kg'ooè tamás di hêé,

naka x'èè-q'ooan wèém kg'oo-coam kg'ooè tama,

a hòrèeam di hêéthêé e.

³ Nqòóm di zi qhàò zi wèè zia

gas di cg'áràn di xgòá gòéan kg'áà hãa,

xu nqòómkg'ai di xu x'aiga xu gas cgoa cg'áràn kúrú,

xu nqõómkg'ai di xu x'ámágu-kg'ao xu qguùà hãa,
gas di xaù-q'ooan kaia ka,"
témé.

⁴ Ra kò nxãaska c'ëem dòm ba nqarikg'ai koe guu a kóm, me ko máá:

"Tiri tu khòè tuè, tcg'oaragu si,
gas di chìbian koe tu gha táá tcãà ka,
naka tua gha nxãasega táá gas di xgàràèan koe tcãà.

⁵ Gas di chìbia nea dtcõoa qaòkaguèa khama,
a nqarikg'aian koe ga síá,
Me Nqari ba gas di cg'ãè cauan tc'ëe-tc'ëesea hãa.

⁶ Kabise naka máà si,
ëes ko ma gasa máà tua khamaga ma,
naka cím q'oro suruta si gas di tsééan koe.
Cím q'oro cg'oè-cg'oea máá si,
kubis ëes kò cg'oè-cg'oeas koe.

⁷ Eës kò ma x'ààkaguse a kãrean máàsea hãa
khama noose xgàra si
naka thõðan máà si.
Tcáóa sa koes ko máá:
'X'aigas dxàe sa ntcõe,
dxàe-ntcõar tama ra a,
cuiskagar thõð-tcaoa hãase kg'aea tite,'
témé khama.

⁸ Gaa domka i gha gas di cg'ãèan cúim cím ka hàà:
tcìlan hëé naka tshúù-tcaolan hëé, naka xabàn hëéthëé e.
Si gha c'eean cgoa dàdè,
X'aigam Nqari ba qarian úúa,
ncëe ko xgàra si ba khama,"
tam méé.

⁹ Eë xu ko nqõóm di xu x'aiga xu, ncëe kò gas cgoa cg'áràn kúru, a kòo
nqõómkg'ai di kãrean gas cgoa tc'õó xu, dào-q'ooa sa di ts'énèan bóò ka xu
gha kg'ae, a xu a gha thõðkase kg'ae cgae si. ¹⁰ Nquù ka xu gha téé, gas di
thõðan di q'áðan domka, a xu a gha máá:
"Haò, cg'ãè i gha ii!
Cg'ãè i gha ii, haò, kaim x'áé-dxoo ba!
Haò, Babilone ba, qarian dim x'áé-dxoo ba!
Cúim aoaram q'oo koe i tsari xgàrakuan hààraa!"
témé.

Q'úum bìim dim qábì-kg'ao ba

¹¹ Xu gha nqõómkg'ai di xu x'ámágu-kg'ao xu kg'ae, a thõðkase kg'ae cgae
si, cúí khòè ga gaxu di gúùan gaicara x'ámá hãa tite khama: ¹² gauta
di gúùan hëé, naka selefera dian hëé, naka t'òè nxõán hëé, naka tcãako
nxõán hëé, naka q'úú qgáían hëé, naka tsãáse ncoà qgáían hëé, naka
tcãako qgáían hëé, naka ncoà qgáían hëé, naka wéè hì-qhàðan qãè hmìm-
xg'ãò hëé, naka tcgoà di nxãan cgoa kúruèa zi gúù-qhàð zi wéè zi hëé,
naka kaisa marian ko tc'óà hìian cgoa kúruèa zi gúù-qhàð zi wéè zi hëé,
naka tcg'aian hëé, naka qanoan hëé, naka tc'úúan úúa nxõán hëé, ¹³ naka
kinamone hëé, naka tsòòberean hëé, naka qãè hmìm-xg'ãò gúùan tcgáúse
di hëé, naka tshãán hëé, naka qãè hmìm-xg'ãò gúùan hëé, naka gòéan hëé,
naka nxúian hëé, naka pérean hëé, naka xhàràèa pérean hëé, naka ghòéan
hëé, naka ghùuan hëé, naka bìian hëé, naka kara zi hëé, naka qãan hëé,

naka khòèan di kg'òèan hěéthěé e. ¹⁴ Ncēeta ne gha mée: “Wèè cgùrian ncēe sari tcáóan kò xgónèa hãa ne tcg'oa cgae sia. Wèè qguàan hěé naka gùu zi wée zi t'òè-t'òe si ko zi hěéthěéa kaàraa hãa, a cuiskaga gaicara hòdè tite,” témé. ¹⁵ X'ámágu-kg'ao xu ncēe kò ncēe zi gùu zi x'ámágu xu, a kò gaas koe qguu xu, nxãa xua gha gas di thòòan di q'àòan domka nqúu ka téé, a gha kg'ae, a kaisase thòòkase kg'ae cgae si, ¹⁶ a máá:

“Haò, cg'ãè i gha ii!

Cg'ãè i gha ii, haò, kiam x'áé-dxoom
ncēe q'úús qgái sa hãnas *khóès khama* ii ba,
tsãáse ncoàse hãna sa,
a ko gautan ka hěé, naka t'òè nxõán ka hěé
naka tcàako nxõán ka hěéthěé tcàa sa!

¹⁷ Cúim aoaram ka
i ncãa wée x'aian ncēe ga cg'ãa-cg'anasekaguè!”
témé.

Me gha wèém chùi-kg'aom skepean di ba hěé naka q'ábà-kg'ao ba hěé naka skepean ko qòòkagu xu hěé naka wée xu èe ko tshàan q'oo koe x'ámágu xu hěéthěé nqúu ka téé. ¹⁸ A gha èe xu kòo dàò-q'ooa sa di ts'énèan bóò ne q'aua tcg'òò, a xu a gha máá: “Ndakam x'áé-dxoo ba kò ncēm x'áé-dxoom kiam khama ii?” témé. ¹⁹ A xu a kò tcúúa xu koe tsharàn tcheè, èe xu ko kg'ae, a ko thòòkase kg'ae ka, a ko q'au a ko máá:

“Haò, cg'ãè i gha ii,

cg'ãè i gha ii, haò kiam x'áé-dxoo ba.

Wèè ne èe skepe zi tshàan q'oo koe úúa ne gam koe qguúa,
gam di qguàan ka!

Cúim aoaram kam cg'ãa-cg'anasekaguè,”
ta xu mée.

²⁰ Qãè-tcaoa tu nqáé si, oo nqarikg'aiè,
oo tcom-tcomsa tuè,
naka x'áé úú-kg'ao xao hěé naka porofiti xao hěéthěé e,
Nqari ba gatu domka xgàrakuan máa sia ke!

²¹ Me kò nxãaska c'ēm moengelem qari ba kiam nxõá-dxoom khama noom nxõá ba ghù, a ba a tshàam q'oo koe xàbù tcãà me, a máá:

“Gatagam gha ma Babilonem,
kiam x'áé-dxoo ba ma qarika xàbù tcãàè,
a ba a gha gaia táá hòdè.

²² Ciiàn harepa cii-kg'ao ne di hěé
naka nxàè-kg'ao ne di hěé,
naka fulutu cii-kg'ao ne di hěé
naka torompita cii-kg'ao ne di hěéthěéa
cuiskaga gaicara sáá koe kómsea hãa tite;
i cúí xom-kg'aoan
ncēe xommè ko zi gùu zi di ga
cuiskaga gaicara sáá koe hòdsea hãa tite;
i cuiskaga sáá koe
gái cgoa dis nxõás di gái-q'ooan kómsea hãa tite.

²³ Cuiskaga i lampian di x'ààn

gaicara sáá koe x'àà hãa tite.

Séè-kg'ao ba hěé naka séèè kos khòè sa hěéthěé khara
di kg'ui-q'ooa ne
cuiskaga sáá koe gaicara kómsea hãa tite.

Sáá koe ko x'ámágu ne khòè nea kò *dqòm*se khama
 nqǒómkg'ai di ne kaia ne khòè ne e sa,
 zi kò *nqǒóm di zi qhàò* zi wèè zi
 sari tsóðan cg'ǎè ka hoàkaguè,
 24 i kò gas koe porofiti xu hêé
 naka tcom-tcomsa ne hêé,
 naka wèè ne ãe nqǒómkg'ai koe cg'òoèa ne di c'áòan hêéthêé hòðse,”
 témé.

19

Kái ne khòè ne ko nqarikg'ai koe Nqari ba dqòm

¹ Ncêe zi gúù zi qǎá q'oo koer kò khòè ne kái ne dis xg'aes di kg'ui-q'ooan khama xam̄s nxòbo sa nqarikg'ai koe kóm, ne ko máá:

“Haleluya!

Kgoarakuan hêé
 naka x'áà ba hêé
 naka qarian hêéthêéa
 gatá dim Nqarim di i.

² Gam di xgàrakua ne tseegu a tchàno o khama.
 Kaias cg'árà-kg'ao sam xgàra hãa,
 ncêe kò nqǒó ba gas di cg'áràn ka cg'ǎè-cg'ǎe sa.
 Gam di qǎàn di c'áòa nem kabia máá sia hãa,”
 témé. ³ Ne kò gaicara q'au a máá:

“Haleluya!

Gas koe guua hãa ts'énèa ne ko chòò tamase qàò,”
 témé.

⁴ Kaia xu 24 xu hêé naka kg'oo-coa xu kg'òèa hãa xu 4 xu hêéthêéa kò cg'áé, a Nqari ba dqòm, ncêe kò x'aian dis ntcǒó-q'ooos koe ntcǒe ba. A xu a kò máá:

“Haleluya! Amen”

témé.

Ghùu-coam dis sèè sa

⁵ Me kò nxàaska x'aian dis ntcǒó-q'ooos koe dòm ba guu, a ko máá:

“Gatá dim Nqari ba dqòm,
 gatu wèè tu tséé-kg'ao tu Gam di tu,
 gatu ãe ko q'áò Me tu,
 cg'áréa tu ga hêé naka kaia tu ga hêéthêé e,”
 témé.

⁶ Ra kò nxàaska khòè ne kái ne dis xg'aes khama xam̄ kg'ui-q'ooan kóm, si tòèko tshàn di ts'oo-q'ooan khama xam̄, naka kg'ui-q'ooan kaisa túúan di hêéthêé e, ne ko q'au a ko máá:

“Haleluya!

X'aigam gatá dim Nqarim
 ncêe Qarim wéè ba tc'áà-cookg'aia.

⁷ Hàà naka ta qǎè-tcao, naka x'áàn máà Me!

Ghùu-coam dis sèè sa hààraa ke,
 si Gam dis khòè sa kg'ónòsea hãa.

⁸ Thamka qgáían q'úús kò máàè,
 x'áàko, a q'ano o, hãas gha ka,”

ta ne méé. (Q'úú qgáía ne kò tchàno zi tséé zi i, tcom-tcomsa ne di zi khama.)

⁹ Me kò nxãaska moengele ba birí te a máá: “Ts'ee-ts'eekg'aièa nea gane èe séèkuan dis tc'òos dqòa dis Ghùu-coam dis koe tciìèa ne! ta ma góá,” témé. A ba a càu a máá: “Ncèe nea tseegu di kg'uiian Nqarim di i,” témé.

¹⁰ Ncèes gúús kar kò nqàrè-kg'ama ba koe cg'áé, a ra a dqòm me. Igabam kò birí te a máá: “Táá èeta hêé guu! Tsáá cgoa gar qâà ra a, naka tsáá qôe ga ne cgoa ga hêéthêé e, ncèe ko wèé x'èè ka Jesom ka nxàea tseegukagu ne, ke Nqari ba dqòm! Jesom di nxàea tseegukagua nea Tc'èem ka kúrúèa, porofitam gha sa ke,” témé.

Q'úúm bìim dim qábì-kg'ao ba

¹¹ Ra kò nqarikg'aian bóò i xgobekg'amsea, kar kò q'úúm bìi ba bóò, Me kò gam dim qábì-kg'ao ba Tcom-tcomsa a Tseegu ii ba ta ko ma tciìè. A ba a kòo gataga tchànoan cgoa gúú zi bóò a ncòoan kúrú. ¹² Gam di tcgáía nea kò karukos c'ees khama ii, i Gam di tcúúan koe kái cábàn x'aiian di hàna. Gam koe góáseas cg'òè sam kò úúa, ncèe ko cúí khòè kaga c'úùèa hãa, igaba Gam cúim ka q'áaèa hãa sa. ¹³ Qáòm qgái bam kò hàna, c'òan koe kò tcààèa ba, i Gam di cg'òèan Nqarim dim kg'ui me e. ¹⁴ Ne kò nqarikg'ai di ne ncòo-kg'ao ne xùri Me, a q'úú xu bìi xu qábía hãa, a thamka qgáian hàna, q'úú a q'ano o. ¹⁵ Kg'ám-q'ooa ba koem kò ts'éèm xgào-dxoo ba tcg'oa, gaam cgoam gha nqòóm di zi qhàò zi thòò-thòò ba, a ba a gha qano dim dxòm cgoa tc'ää-cookg'ai ne, a ba a gha gòéan ko kúrúès qgái sa Nqarim Qarim wèém di kaia xgòàn domka náà tòòm-tòm. ¹⁶ Gam dim qgáim koe hêé naka cùbia ba koe hêéthêés kò ncèes cg'òè sa góásea:

“X'AIGA XU DIM X'AIGA BA,
NAKA KAIA XU X'AIGA XU
DIM KAIAM X'AIGA BA,”

ta ma góásea hãa.

¹⁷ Ra kò nxãaska moengele ba bóò, me cáms koe téé-têe, a ba a kò nqarikg'ai nqâè koe ko tsãéa te zi tsará zi kaiam dòm cgoa tciì, a ko máá: “Hàà, naka ta kaias dqòa dis tc'òos Nqarim di sa xg'aea máá, ¹⁸ naka hàà cgàan x'aiga xu di kg'oo, cgàan tc'ää-cookg'ai xu di hêé, naka cgàan qariga xu khòè xu di hêé, cgàan bìian di hêé, naka bìi qábì-kg'ao xu di hêé, naka wèé khòèan di cgàan hêé: èe kgoarasea ne hêé naka qâà ne hêé, cg'árèan ga hêé naka kaiian ga hêéthêé di i,” tam méé.

¹⁹ Ra kò nxãaska kg'oo-coa ba hêé naka x'aiga xu nqòóan di xu hêéthêé bóò, naka gaxu di ncòo-kg'aoan hêéthêé e, xu ncòo sa xg'aea máána hãa, bìim dim Qábì-kg'aom cgoa naka Gam di xu ncòo-kg'ao xu cgoa hêéthêé e. ²⁰ Igabam kò kg'oo-coa ba qgóòè a qáé-nquuan koe tcààè, naka tshúù-ntcòam porofiti ba hêéthêé e, ncèe kò gaam cookg'ai koe *are-aresa* zi x'ái zi kúrú ba. (Ncèe zi x'ái zi cgoam kò gane èe ko kg'oo-coam dis x'ái sa úúa hãa, a kò gam dis sere-sere sa dqòm ne qàe-qae.) Gatsara cím tsara kò kg'òèa hãase xaoa tcààè, salefan di c'eean karuko dim tèbem q'oo koe. ²¹ Xu kò èe qaùà hãa xu cg'òèè, bìi ba qábìam kg'ám koe tcg'oara hãam xgào-dxoom cgoa, zi kò wèé zi tsará zi gaxu di cgàan ka xg'ääkaguè.

20

1,000 xu kuri xu

¹ Ra kò moengele ba bóò, me nqarikg'ai koe guu a ko xòa, a tshàua ba koe chòò-q'oo úú tamam hàém di xgobekg'aman qgóóa, naka kaiiam táu-dxoo ba hêéthêé e. ² Me kò cg'ao-dxoo ba ntcàu, gaam èem ncìim cg'ao

ba, a dxāwa ii, a satana ii ba, a ba a 1,000 kurian qáé me, ³ a ba a chòò-q'oo úú tamam haém q'oo koe xaoa tcāà me, a ba a tc'amkg'aia ba koe tc'àmà-tcēekg'am, nxāasegam gha táá gaicara *nqōóm di zi qhàò zi qàe-qae* ka, i nxāakg'aiga síí 1,000 kurian nqáé. (Gaa x'aè qáá q'oo koe i ko qaase, cg'aréseem gha kgoaraè sa.)

⁴ Kar kò nxāaska x'aian di zi ntcōó-q'oo zi bóò, ncēe gazi koe i kò ēe xgàrakuan di qarian máàèa ne ntcōóa-ntcōe zi. Ra kò khòè ne di tc'ēean bóò, ncēe kò Jesom ka nxāea tseegukagua hāa domka hēé, naka Nqarim dim kg'ui ba ne kòo xгаа-xгаа hēéthēé domka ko q'āe tcúúèa ne. Kg'oo-coa ba kana gam dis sere-seres igaba ne kò táá dqomà máá, a ne a kò Gam dis x'ái sa còoa ne koe hēé kana tshàua ne koe hēéthēé táá tòò cgaeè. Kg'òè ne kò, a ne a Krestem cgoa 1,000 kurian tc'āà-cookg'ai. ⁵ Ne c'ēe ne khòè ne x'óóa kò hāa ne táá gaicara kg'òè, i nxāakg'aiga síí 1,000 kurian chòò. Ncēe sa x'ooan koe tēes tc'āà di si i. ⁶ Ts'ee-ts'ee'kg'aièa nea, a tcom-tcomsa ne e, gane ēe x'ooan koe tēes tc'āà dis koe hàna ne! Ncēe ne khòè ne koes cam dis x'oo sa qari úú tama, igaba ne gha Nqari ba hēé naka Kreste ba hēéthēé di ne peresiti ne ii, a ne a gha 1,000 kurian Gam cgoa tc'āà-cookg'ai.

Satana ba ko tààè

⁷ Eè i ko 1,000 kurian nqáé kam gha satana ba gam dis qáé-nquus koe guu a kgoaraè. ⁸ A ba a gha tcg'oa a síí nqōóm di chòò-q'ooan 4 koe hàna zi qhàò zi qàe-qae, *nqōó tsara* Goge ba hēé naka Magoge ba hēéthēé di tsara, a ncōoan xg'ae-xg'aea máá ne. Gane di nxárase-q'ooa nea tshàam qàe di gómán di nxōá-coan khama noo. ⁹ Wèém nqōóm koe ne gha qōòate, a ne a gha síí kgoara-cgae-q'ooos ēe tcom-tcomsa ne di sa nxāma-nxāma, naka ncàm-ncamsam x'áé-dxoo ba hēéthēé e. I kò c'eean nqarikg'ai koe guu a hàà dàòà cg'òo ne. ¹⁰ Me kò dxāwam, ncēe kò qàe-qae ne ba, c'eean hēé naka salefan hēéthēé dim tèbem q'oo koe xaoa tcāàè, ncēe kg'oo-coa ba hēé naka tshúù-ntcōan dim porofiti ba hēéthēé tsara hāa koe, xu gha koaba ba hēé naka ntcúú ba hēéthēé chòò tamase thòò-thòòè.

Còò dis xgàraku sa (20:11-15)

Tcgāyas kg'òèan di sa hēé naka c'ēe zi tcgāya zi hēéthēé e

¹¹ Ra kò nxāaska kaias q'úús ntcōó-q'ooos x'aian di sa hēé naka Gaam ēe kò gaas koe ntcōe ba hēéthēé bóò. Nqōómkg'ai hēé naka nqarikg'ai hēéthēéa kò Gam hāa koe guu a bèe, a kò táá gaicara hòè. ¹² Ra kò ēe kò x'óóa hāa ne bóò, kaia ne hēé naka cg'aré ne hēéthēé e, ne x'aian dis ntcōó-q'ooos cookg'ai koe téé-tēe. Zi kò tcgāya zi hēé naka c'ēes tcgāyas kg'òèan di sa hēéthēé xgobekg'ammè. Ne kò ēe x'óóa hāa ne ēe ne kúrua hāa zi gúù zi koe guu a xgàràè, tcgāya zi koe i ko ma góásea hāa khama ma. ¹³ I kò tshàa-dxooan khòè ne ēe gaan koe x'óóa hāa ne tcg'òò, si x'oo sa hēé naka x'óóa ne khòè ne dis qgái sa hēéthēé sara ēe ko gasara koe hāa ne x'óóa hāa ne khòè ne tcg'òò, me kò wèém khòè ba ēem kúrua hāas gúús koe guu a xgàràè. ¹⁴ Sara kò x'oo sa hēé naka x'óóa ne khòè ne dis qgái sa hēéthēé sara c'eean dim tèbem q'oo koe xaoa tcāàè. Si ncēe sa cam dis x'oo si i, c'eean dim tèbem di sa. ¹⁵ Ncèè c'ēm khòèm di cg'òèan kò kg'òèan dis tcgāyas q'oo koe hòòse naka góásea hāa tama, nem kò c'eean dim tèbem q'oo koe xaoa tcāàè.

Kabam nqarikg'ai ba hěe naka kabam nqōókg'ai ba hěe naka kabam Jerusalema ba hěéthěe e (21–22:5)

21

¹ Ra kò nxāaska kabam nqarikg'ai ba hěe naka kabam nqōókg'ai hěéthěe bóò, tc'āa dim nqarikg'ai ba hěe naka nqōókg'ai ba hěéthěe kò nqáea hāa khama, me tshāa ba káaraa hāa. ² Ra kò tcom-tcomsam x'áé-dxoom, kabam Jerusalema ba bóò, me nqarikg'ai koe guu Nqarim koe, a ko xōa, a ba a sèèè kos khòès khama ii, t'òè qgáian gas dim khòè ba hana máána sa. ³ Ra kò kaim dòm x'aian dis ntcōó-q'oos koe guua ba kóm, me ko máá: “Bóò, Nqarim di x'áea ne *ncēeska* khòè ne cgoa hāa, Me gha gane cgoa x'āè. Gam di ne khòè ne e gha ii, Me gha Gaam Nqarim ga ba gane cgoa hāa, a ba a gha gane dim Nqari ba ii. ⁴ Wěem tcgái-tshàra bam gha tcgáia ne koe tchùu, si gha x'oo sa hěe, naka tshùu-tcaon hěe, naka kg'aeen hěe, naka thòðan hěéthěe kaà, kg'aika zi gùu zia nqáea hāa khama,” témé.

⁵ Me kò Gaam ēe x'aian dis ntcōó-q'oos koe kò ntcōóa-ntcōe ba máá: “Bóò, wèè zi gùu zir ko kúrú zi kaba!” témé. A ba a ko gataga máá: “*Ncēs gùu sa* góá tóò, ncēe kg'uia ne tcom-tcomsa a, a i a tseegu u ke,” témé. ⁶ A ba a ko birí te, a ko máá: “Xg'ara i hāa! Tíi Ra Alefa Ra a, a Ra a Omega Ra a, tshoa-tshoase sa hěe naka chòð-q'oo sa hěéthěe e. Eě cáma hāa ner gha tshàan dim dòm koe guu a máà, kg'òean di tshàan di ba, surutakagu ne tamase. ⁷ Eě ko tàà ba gha ncēe zi gùu zi q'òò, Ra gha gam dir Nqari Ra ii, me gha Tirim cóá ba ii. ⁸ Igaba ēe q'ào ne hěe, naka ēe tcom-tcomsa tama ne hěe, naka cg'āè cau ne hěe, naka cg'òo-kg'ao ne hěe, naka cg'árà-kg'ao ne hěe, naka tsòò-kg'ao ne hěe, naka kúrú mááse di nqárian ko dqom ne hěe, naka wèè tshùu-ntcōa-kg'aoan hěéthěe di qgáia ne gha karuko c'eean dim tèbem salefan dim q'oo koe hāa. Ncēe sa cáam dis x'oo si i.

Kabam Jerusalema ba

⁹ Me nxāaska 7 xu moengele xu, ncēe kò 7 cg'āèan chòð di ka cg'òea zi gaba zi 7 zi qgóoa xu ka c'ēe ba hàà cgae te a birí te a máá: “Hàà, nakar sèèè kos khòè sa x'ái tsi, Ghùu-coam ka dxàe sa,” témé. ¹⁰ A ba a kò Tc'ēem koe sèè a kaim xàblm qáòm koe úú te, a ba a tcom-tcomsam x'áé-dxoom Jerusalema ba x'ái te, me nqarikg'ai koe guua, Nqarim koe, a ko xōa, ¹¹ x'áàn Nqarim di úú a, a kò t'òès nxōás jasepere dis khama ma kaisase tcàà, q'úuse q'ám sa tcàako nxōán q'ám khama ma. ¹² Kaim xhàrom qáò bam úúa, a 12 zi heke-kg'ám zi úúa, a ba a heke-kg'ám zi koe 12 xu moengele xu úúa, i kò gazi heke-kg'ám zi koe 12 zi qhàò zi di cg'òean Iseraele di xu cóá xu di góàea. ¹³ Nqoana zi heke-kg'ám zi ko cáms ko tcg'oa xòè za hàna, zi nqoana zi heke-kg'ám zi tcg'ao xòè za hàna, zi nqoana zi heke-kg'ám zi dtcèè xòè za hàna, zi nqoana zi heke-kg'ám zi cáms ko tcheè xòè za hàna. ¹⁴ Me kò xhàrom x'áé-dxoom di ba 12 zi nxōá zi tshoa-tshoas di zi tc'amkg'ai koe tshàòea, i kò gazi koe 12 cg'òean hàna, Ghùu-coam di xu x'áè úú-kg'ao xu 12 xu di i.

¹⁵ *Moengelem* ncēe kò kg'ui cgoa te ba ko gautan cgoa kúrúeam qanom tc'āð-tc'āo cgoa di ba qgóoa, x'áé-dxoo bam ko gam di heke-kg'ámian hěe naka gam di xhàroan hěéthěe tc'āð-tc'āo cgoa ba. ¹⁶ X'áé-dxoo ba kò wèè 4 xòèa gam di cúita noo, i wèè dxùukg'iaia ba kò cúita noo. Me kò gam

dim qanom cgoa x'áé-dxoo ba tc'ãò-tc'ãò, i q'áò-q'ooa ba 2,400 kilomitar* khama noo, i dxùukg'aia ba hëé naka cookg'aia ba hëé naka qhùria ba hëéthëé cúita noo. ¹⁷ Me nxãaska moengele ba xhàro ba tc'ãò-tc'ãò, i kò q'áò-q'ooa ba 60 mitara a†, khòèan di nxará-q'ooan ka, ncëem kò moengele ba tséékagu u. ¹⁸ Xhàro ba t'òè nxõán cgoa tshàòèa, jasepere ta ko ma tciìè e, me x'áé-dxoo ba q'ano gautan cgoa kúrúèa, a ts'óò-c'õán khama ma q'ano me e. ¹⁹ Nxõá zi ncëe x'áé-dxoom dim xhàrom gazi tc'amkg'ai koe tshàòèa zi kò wèés nxõá-qhàòs cgoa t'òè-t'òèèa. Tc'ãà dia nea kò jasepere e, i cam dian kò safire e, i nqoana dian kò kalesetone e, i 4 dian kò emerelete e, ²⁰ i 5 dian kò saretonike e, i 6 dian kò saredio o, i 7 dian kò kerisolete e, i 8 dian kò berile e, i 9 dian kò topase e, i 10 dian kò kerisoperase e, i 11 dian kò hiasinte e, i 12 dian kò ametesete e. ²¹ Heke-kg'ám zi 12 zia kò 12 xu tcaàko xu nxõá xu cgoa kúrúèa, si kò wèés heke-kg'ám sa cúim tcaàkom nxõám cgoa kúrúèa. Kaiam dàòm x'áé-dxoom xg'aeku di ba kò q'ano gautan cgoa kúrúèa, a ts'óò-c'õán khama ma q'ám me e.

²² X'áé-dxoom koer kò tempele ba hòè tama, X'aigam Nqarim Qarim wèé ba hëé naka Ghùu-coa ba hëéthëé tsara kò Gam dim tempele ba ii khama. ²³ X'áé-dxoo ba kò x'ààn cáms di kana nxoem di ga qaa tama, x'áákagu me gha a, Nqarim di x'àà nea kò x'ààn máa me khama, Me kò Ghùu-coa ba gam dis lampi si i. ²⁴ Zi gha *nqõóm di zi qhàò* zi gam di x'ààn koe qõò, xu gha *nqõóm di xu x'aiga xu gaxu di x'aian gam koe óá*. ²⁵ I kò gam di heke-kg'ámán cámi *chõò q'oo* koe tcëekg'ammè tite, ntcùúa ne gha gaa koe káa a khama. ²⁶ X'ààn hëé naka qhàò zi di x'aian hëéthëéa gha gam koe óàè. ²⁷ Cuiskaga i cúí gùú q'ano tama, kana diím Ëe sau-cgaekagu ko gùúan ko kúrú ba, kana tshùú-ntcõan ko kúrú ba gam koe tcàà tite, igaba Ëe gane di cg'òèan Ghùu-coam dis tcgãyas kg'òèan dis q'oo koe goásea ne cúí ne e gha ii.

22

Kg'òèan dim tshàa ba

¹ Kam kò *nxãaska moengele ba tshàan kg'òèan* di úúam tshàa ba x'ái te, me tcaàkos nxõás q'úús khama ii, a x'aian dis ntcõó-q'ooos Nqarim dis koe hëé naka Ghùu-coam dis koe hëéthëé guu a ko ² x'áé-dxoom di dàòan x'áéan xg'aeku di koe ntcãna xõa. Si kò kg'òèan dis hii sa wèé dxùukg'aian tshàam di koe hãa, a ko 12 tc'áróan tc'òoan di kúrú, a kò wèém nxoem ka gaa tc'áróan tcg'óó. Gaas hùis di toara nea kò *nqõóm di zi qhàò* zi kg'òèkagu di i. ³ I gaicara cuiskaga cgúikuan hãa tite. Si gha x'aian dis ntcõó-q'ooos Nqarim di sa hëé naka Ghùu-coam di sa hëéthëé x'áé-dxoom koe hãa, i gha Gam di qãan tsééa máa Me. ⁴ Kg'áía ba ne gha bóò, i gha cg'òèa ba còoa ne koe goáse. ⁵ Ntcùú nea gaicara hãa tite, ne lampian di x'ààn hëé naka cáms di x'ààn hëéthëé ga qaa tite, X'aigam Nqari ba gha x'ààn máa ne khama. Chõò tamase ne gha x'aiga ne ii.

Jesom di hàà-q'ooa ne (22:6-21)

⁶ Me moengele ba birí te a máa: “Ncëe kg'uia ne tcom-tcomsa a, a tseegu u. Me kò X'aigam, ncëe porofiti xu di xu tc'ëe xu ðim Nqari ba, Gam dim moengele ba tsééa tcg'óó, me síí ncëe gha qhàése hàà kúrúè zi gùú zi ka Gam di qãan x'ái,” témé.

* **21:16:** 2,400 kilomitar - Gerika sa ko máa: “12,000 q'áò-q'ooa ne,” témé. † **21:17:** i kò q'áò-q'ooa ba 60 mitara a - Gerika sa ko máa: “144 q'áò-q'ooan x'òàm di khama noo,” témé.

⁷ *Me Jeso ba máá:* “Bóò, qháéser gha sencgaga síí! Ts'ee-ts'eekg'aièa baa gaam èe ko porofitan di kg'uian ncêes tcgāyas di qgóóa qari ba,” témé.

⁸ Tíia Johane ra gaar kómar ga ra a, a ra a ncêe zi gúù zi bóò ra. A èer ko kóm a ko bóò zi kar kò moengelem ncêe kò x'ái te ziam nqàrè-kg'am koe cg'áé, dqòm mer gha ka. ⁹ Igabagam kò birí te a máá: “Táá èeta hêé guu! Tsáá khamagar ma qāà ra a, naka tsáá qōea xu porofiti xu khamaga ma hêé, naka ncêes tcgāyas di ne wèé ne èe ko kg'ui ba qgóóa qari ne khamaga ma hêéthêé e, ke Nqari ba dqòm!” témé. ¹⁰ A ba a birí te a máá: “Táá porofitan di kg'uian ncêes tcgāyas di tcêekg'am guu, *ncêe zi gúù zi gha hàà kúrúse* x'aèa nea cùu u ke. ¹¹ Eè ko cg'àèan kúrú ba méém qanega cg'àèan kúrú, nakam wèém èe cg'uriga ii ba méém qanega cg'uriga ii, naka èe ko qāèan kúrú ba méém qanega qāèan kúrú, nakam èe tcom-tcomsa ii ba méém qanega tcom-tcomsa ii,” témé.

¹² *Me Jeso ba máá:* “Bóò, qháéser gha sencgaga síí, a gha Tiri surutan cgoa síí, a gha síí wèém khóè ba èem ma tsééa hāa khamaga ma suruta. ¹³ Tíi Ra Alefa Ra a, a Ra a Omega Ra a, tc'āà di Ra a, a Ra a còo di Ra a, tshoa-tshoase sa hêé naka chòò-q'oo sa hêéthêé e,” témé.

¹⁴ Ts'ee-ts'eekg'aièa nea gane èe ko qgáa ne xg'aà ne, nxāasega ne gha kg'òèan dis hìis *di tc'aróan tc'òó* di qarian úú, a ne a gha heke-kg'ámán koe tcāà a x'áé-dxoom koe síí ka. ¹⁵ Tchàa za i haghuan hàna, tsoòkuan ko kúrúan hêé, naka cg'árà-kg'aoan hêé, naka cg'òo-kg'aoan hêé, naka kúrúa mááseèa hāa nqárian ko còrè ne hêé, naka wèé ne èe tshúù-ntcōan ncàma hāa a ko kúrú u ne hêéthêé e.

¹⁶ “Tíi Jeso Ra Tirim moengele ba tsééa máá tu ua hāa, hàam gha kereke zi koe ncêe zi gúù zi ka nxāea tseegukagua máá tu u ka. Tíi Ra Tobe Ra a, a Dafitem dir Cóa Ra a, a Ra a kaisase ko x'áàr q'uu tçonò Ra a thêé,” tam méé.

¹⁷ *Tcom-tcomsam* Tc'èe ba hêé naka sèè-kg'ao sa hêéthêéa ko máá: “Hàà!” témé.

Naka èe ko kóm ba méém máá: “Hàà!” témé.

Wèém èe cáma hāa ba méém hàà, nakam wèém èe ko tc'èe ba, kg'òèan dim tshàam surutaè tama ba sèè.

¹⁸ Wèém khóèm èe ko ncêes tcgāyas di porofitan di kg'uian komsana ba Ra ko tseeguan birí a ko máá: ncèè c'èem khóèm kò c'èe gúùan gaan koe càua mááse, nem gha Nqari ba ncêes tcgāyas koe góàea hāa cg'àèan càua máá me, ¹⁹ a ncèè c'èem khóèm kò ncêes tcgāyas porofitan dis koe c'èe kg'uian sèea tcg'òó, nem gha Nqari ba gam di xòèan kg'òèan dis hìis koe hêé, naka tcom-tcomsam x'áé-dxoom koe hêéthêé sèea tcg'òó, ncêes tcgāyas koe góàea a.

²⁰ Gaam èe ko gazi gúù zi nxāea tseegukagu ba ko máá: “Èè, sencgagar gha síí,” témé. Amen. X'aiga Tsi Jeso Tseè, hàà!

²¹ X'aigam Jesom di cgòmkuam méé i gatu wèéa tu cgoa hāa.